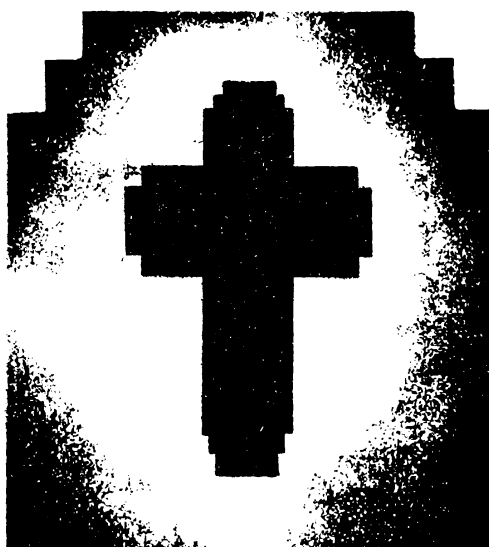

JITRO

ROČNÍK X

ČÍSLO 1

OBSAH:

P. Method Klement O. S. B.: Kníže náš! — J. Šámal: Před oslavami tisícího výročí svatého Václava. — Jan Křepelka: Co školní rok přinese asi? — Eucharistickému svěťci! — Svatého Václava mají všichni rádi. — Dr. J. Novák: Jak vzniklo „Jitro“. — Oldřich Svozil: Bedřich Bečvan Konařík padesátníkem. — A. K. Opauský: Duše lidská. — L. Bor: Škola jasnopoljanská a její zakladatel. — Oldřich Svozil: Nález římského tábora u Mušova na Moravě. — Antonín Čech: Tvůrce tajemných dálek. — J. Z. Jesenský: Kde je náš cíl? — V. Skalník: Epopej severu. — Oldra Sv. Novouličník: Jak jsem se učil veslovat. — Fanda Hradil: Naše dílna. — Stanislav R. Hanácký: Zvony. — Cyrillo-metodějský věstník. — Exerciční hlídka. — Orelská hlídka. — Naše knihovna. — Organisační. — Kalendář katol. studentstva. — Různé.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44.910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 20671. — Předplatné na půl roku Kč 5.— pro studenty, Kč 10.— pro nestudenty.

Kolegové! Zvýšili jsme sice předplatné, ale zato rozšířili jsme též značně rozsah „Jitra“. Na 32 stran četby v každém čísle „Jitra“ jest jeho cena až směšně nízkou. Proto doufáme, že nebude kolegy, který by nezískal „Jitru“ aspoň jednoho nového odběratele! Kolportéři! Postarejte se všude o řádnou agitaci!

Veškeré příspěvky a redakční dopisy buďtež adresovány do 1. října t. r. na Oldřicha Svozila, Uh. Hradiště, Janova č. 233 (Morava). Od 1. října bude pravidelná adresa: Oldřich Svozil, Brno, Údolní 113.

Redakční.

Redaktor „Jitra“ bude definiivně ustanoven na první výborové schůzi Ú. K. S. Čs. Zařím „Jitro“ řídí kolega Ph.C. Svozil.

Zprávu o výsledku soutěže na úpravu „Jitra“ přineseme v 2. čísle. Taktéž redakční rubriku až příště, poněvadž bylo nutno nejdříve udělati v redakční zásuvce pořádek, což nebylo právě tak snadné. Až bude vše rozříděno, pak přikročíme k uveřejňování příspěvků z minula, které nedopatřením zůstaly ležeti nepovšimnuty. Zařím tedy mějte jen strpení. — Sl. Sk. SSS Plzeň: Zpráva o návštěvě výstaviště bude až příště.

Rozšířili jsme počet hlídek a miníme ještě zavést divadelní, hudební, filmovou, radioamatérskou, sportovní a šachovou — ovšem, bude-li o ně dostatek zájmu.

Zúčastněte se letošních oslav sv. Václava a sdělte nám, jak studenti přispěli ke zdaru slavností.

Seznam knih, které lze obdržeti v nakladatelství Družiny literární a umělecké: Romány a povídky: Bazin René, Davidka Birotová, přeložil Dom. Pecka, 7.70. Benson Hugh Rob., V rozbřesku budoucnosti, přeložil Prokop Holý, 15. Bělohlávek Václav, Oheň Eliášův, 14. Bruno-Ruby J., Příklad abbého Jouvea, přeložil dr. František Odvalil, 16. Hruban Jar., Pout do Ravenny, 15.50. Hruza Antonín, Bludné touhy, 5.80. Konařík-Bečvan B., Hospic u Zlaté hvězdy, 18. Kozakiewicz W., Návrat, přeložil R. Korec, 14. Odvalil Frant., Svítání, 20.60. Pecka Dominik, Matka Boží v Trní, 15. Plastierová C. Mle., Vyhnaný dědic, přeložil Prokop Holý, 9.20. Ronaj Gabriel, Vítězná píseň, 2.80. Wárosy Gyula, Kaplan, farář a kanovník, přel. Boh. Kyselý, brož. 6, karton 10. Anthony Trollope, Cestou ke klidu, přeložil Boh. Kyselý, 8 Kč. — Cestopis Cankar J., Z cesty, přeložil B. Vybíral, 12 Kč. — Básně Kalus Josef, Přímořské dojmy a elegie, 1.60. Kašpar František, Zastavené hodiny, 10. Kyselý Frant., Z říše světla, 18. Odvalil Frant., Co v duši zaléhlo, 8.50. Ronaj Gabriel, Pane, smiluj se nad námi, 2. Zýbal František, Pěť ptáček, 5.20 Kč. — Divadelní hry: Ronaj Gabriel, Sluneční píseň, 2. Strížovský Frant., Mariánský sloup, 7.80 Kč. — Poučné a vzdě-

lávací Cinek Frant., K náboženské otázce v prvních letech naší samostatnosti 1918—1925, 18. Horáček Frant., Žena, její úkol a výchování, 2.20. Jiříček Bedřich, Vznik a konec světa, 1.90. Jiříček Bedřich, Žalmy kosmické, 1.60. Kavanová Marie, Naši básníci, 1.70. Lang Alois, Otec pouště sv. Jeronym, 17. Paláu Gabriel S. J., Katolík činem, ze španělštiny přeložil Jos. Vraštil S. J., brož. 7, karton 10, v kůži váz. 23. Sborník, Dante a Češi, v pěkné úpravě brožov., 40, ve skvostné vazbě 100. Spalding John Lancaster, Vyšší vzdělání kněžstva, 1.40. Šanda Jan, Drama golgotské, 2.20. Tauber Ot., Sektářství u nás, 3 Kč. — I. Starší ročníky revue »Archy«: roč. V. — 1917 5.50, roč. VI. — 1918 11, roč. VII. — 1919 20, roč. VIII. — 1920 30, roč. IX. — 1921 36, roč. X. — 1922 36, roč. XI. — 1923 36, roč. XII. — 1924 36, ročník XIII. — 1925 43, roč. XIV. — 1926 36 Kč. — Starší časopisy »Eva«: Roč. IV. — 1907 2.80, roč. XVII. — 1920 10, roč. XVIII. — 1921 15, roč. XIX. — 1922 15, roč. XX. — 1923 15, roč. XXI. — 1924 15, roč. XXII. — 1925 15 Kč. — III. Starší ročníky časopisu »Obzor rodinný«: Roč. II. — 1920 18, roč. III. — 1921 23, roč. IV. — 1922 23, roč. V. — 1923 23 Kč.

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH
STUDENTŮ KATOLICKÝCH

JITRO

ROČNÍK X 1928 - 29

Redigovali

obsahově

Jan Pitschmann

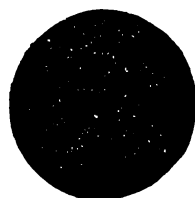
v Praze

Oldřich Svozil

v Brně

technicky

Josef Reindl

V PRAZE

Majitel, vydavatel a nakladatel: „Ústředí katolického studentstva československého“.
Odpovědný redaktor JUC. J. Markes. — Tiskem B. Stýbla v Praze.

OBSAH

důležitých článků v ročníku 1928-29.

	Str.		Str.
L. Bor: Škola jasnopoljanská a její zakladatel	11	J. Osvěta S. J.: Pax Romana	. 36, 204
L. Borovička: Lyrik katolické moderny	103	P. Reindl: Co s »Jitrem«	293
A. Čech: Tvůrce tajemných dálek	14, 45	O. Ritz T. J.: Když kvetou astry	67
P. A. Daňha: Duchovním rádcům, profesorům náboženství a studentstvu	161	V. Skalník: Přátelství	314
F. Drábek: Vyhličky a cesty unionismu	262	PhC. Oldřich Svozil: K otázce stálých referentů »Jitra« jednotlivých SSS.	295
K. Fiala: Naše práce	143	O. Svozil: Bedřich Bečvan Kovařík paděšátníkem	10
Karel Fiala: Do nové práce!	292	O. Svozil: Nález římského tábora u Mošova	13
Dr. F. Formánek: Zemřel dr. K. Sonnenschein	199	O. Svozil: Karel Dostál Lutínov	71
JUC. Alois Grulich: Několik předsjezdových myšlenek	290	Dr. J. Sedlák, biskup: K jubileu světec temna	257
Dr. Jos. Hronek: Sv. Václav volá	226	J. Šámal: Před oslavami tisícího výročí sv. Václava	2
S. J.: Blahoslavený Don Bosco	314	J. Šafařík: Prostředky misionářské práce Salesiánů	86
P. Method Klement OSB.: Kníže náš	1	A. Šorm: Koledou mezi jesličkáři a jesličkami	97
František Kordač, arcibiskup: Ú. K. S. Čs. k desátému výročí Československé republiky do památníku	33	P. Antal Šuránek: K desetiletí SSS.	303
Dr. K. Kašpar, biskup: Milované studující mládeži	129	J. E. Urban O. Fr. M.: Svěcení chrámů	306
Dr. J. Krlin: Papežský stát a římská otázka	193	Dr. K. Vrátný: Z výletu na Sever 110,	167, 240, 310
J. Královec: Panna Orleánská	266	Radomil Zhořecký: Na pastvě	316
JUC. Jaroslav Markes, předseda: K valnému shromáždění Ústředí československého katol. studentstva	289	J. Zeman: Japonské university	68
F. Mečeň: Katolické misie a misionáři	145	J. Zeman: Něco o buddhismu	139
A. Novák: Den osvobození	34	F. H. Žundálek: Hnutí středoškol. stud. v Německu	228
Dr. J. Novák: Jak vzniklo »Jitro«	9	V. Zima: Básník jara a krásy	. 235, 269

JUC. JOSEF SAMEŠ:

Studenti a studentky!

Vzhůru do Prahy na studentské oslavy svatováclavské.

Radostné a slavné dny svatováclavských oslav počínají. Voláme Vás, studenti a studentky, do stověžaté slovanské matičky Prahy! Vzhůru do Prahy! Srdce naše musí letos k srdci národa, do srdce Evropy, do naší Prahy!

Proč? **Shlédnouti, uctíti a pokloniti se nejdražšímu pokladu, ostatkům svatého knížete Čechů,** zakladateli naší samostatnosti, našeho státu, **svatému Václavu** —; jehož millenium letos slavíme! My s celým českým národem! Každý dobrý, věrný a upřímný Čech touží shlédnouti to velkolepé dílo vysokých kleneb, pod jichž stínem odpočívá veliký náš kníže svatý Václav! Naši velcí králové! Nejposlednějším nesplněným však přáním našich předků dědů i otců bylo viděti tu velebnou, národní svatyni na královských Hradčanech konečně celou dokončenou! **Viděti velechrám sv. Víta!** Viděti ho v celé slávě a velkoleposti!

Nám dostává se té radosti shlédnouti toto jedinečné dílo v naší slovanské vlasti, dnes již celé dokončené — tu perlu naší vlasti v celém lesku! My jsme svědky těch slavných nezapomenutelných dnů!

Tisíc let národ budoval — sobě — tu svatyni veliké slávy, již dějiny jí dopřály! Zde, kam upírá svůj pohled každý Čech, zde odpočívá náš sv. Václav! **Vůdce Čechů, vůdce a příklad nás mladých!**

Přijďte, studenti a studentky, **a společně s námi pokloňte se, uctěte sv. Václava.**

Zde také odpočívá druhý náš světec, sv. Jan Nepomucký, národní světec, jehož právě v těchto dnech oslavujeme 200té výročí svatořečení! Přijďte vzdáti čest našim národním králům pod klenbou Svatovítskou! —

Praha bez velechrámu sv. Víta by nebyla Prahou! Nebyla by národu tím, čím mu byla a je takto! Ani jinak cizina by Prahu neznala a nezná; — je to ono velebné panoráma Hradčanské, kde vévodí velechrám sv. Víta!

Mládež, města a venkov přijdou uctíti svého velikého národního světce!

Studenti nesmí a nebudou také scházet! Musí býti a budou také mezi prvními! Proto také v rámci oslav svatováclavských svolává Ústředí katol. studentstva čl. v Praze svůj slavnostní sjezd! Celé slovanské studentstvo katolické svolává do Prahy svůj manifestační kongres. Náš sjezd bude jedním z těch mnohých velikých dnů oslav sv. Václava!

Jestliže i cizina chápe význam těchto slavností a zúčastní se v četném počtu, my domácí zůstaneme — doma — ? Nikdy...!

Studenti a studentky!

Dokažme, že jsme mládeží katolickou, že jsme národem svatováclavským! Proto přijdeme všichni! Do jednoho do Prahy!

Slavnosti millenia jsou národní a při tom katolické, tedy naše! My katoličtí studenti nesmíme zůstatí pozadu! Bylo to studentstvo, které vždy udávalo tón oslavám našich patronů!

Mladý kníže sv. Václav má rád mládí! M ladá, nadšená, čistá, obětavá, silná a pevná srdce! Jsme mladí, máme sílu, máme vůli, máme i odhodlanost! S láskou pojďme k němu a s jeho láskou se vrátíme domů do širých luhů naší vlasti. Nuže, vzhůru! Do šiků! Studenti a studentky, přehlédněte naše šiky a poznejte svoji sílu! **Spojme se! Všichni od Šumavy až k Tatrám!** Sejděme se k uctění památky sv. Václava, ale také ku práci! Na obranu i výboj!

Vzhůru do Prahy! Manifestovatí za svá nezadatelná práva! Práva, pro něž byli naši otcové schopni obětovati i život, pro něž žili i umírali! My je budeme následovati! My vytrváme! My zvítězíme!

Sjezd náš bude manifestací, ale bude i důkazem práce studentské!

To bude tím důstojnější a velebnější oslava sv. Václava. Půjdeme na věkovité místo mučednické smrti svatého Václava, do Starc Boleslavě, půjdeme i na Karlův Týn!

Studenti-katolíci připravte se a přijďte všichni, nejen organisovaní, ale i Vy, kteří nejste ještě v našich řadách, i Vy přijďte nečerpati na šeni a posily!

Středem a vyvrcholením našeho sjezdu, který jest oslavou millenia, bude **hold katol. studentstva čl. spolu se zástupci cizích národů — svatému Václavu na Hradčanech!**

Víme, že přijdete všichni a těšíme se na Vás! Jsme přesvědčeni, že naše naděje i naděje národa nezklamete!

Jste rytíři sv. Václava! Nuže pobok svému vůdci! Nechť náš sjezd podá veliký a mocný důkaz, že v Čechách žije české katolické studentstvo, osvědčující pravou lásku k vlasti a církvi, že žije víra katolická v mladých, nadšených srdcích, schopná velikých a blahodárných skutků!

Nuže do Prahy, na svůj sjezd, na oslavy svatováclavské — studentské!

Proto od 1.—8. července do naší slovanské a stověžaté matičky Prahy! — Na sjezd, ku předu pro Boha, vlast a národ svatováclavský!

Nuže, v Praze na shledanou!

Program sjezdu katol. studentstva čl. v Praze 1.—4. července 1929.

1. července:

dopoledne: příjezd účastníků;

odpoledne: o ½ 2. hod. pracovní konference Ústředí katolického studentstva československého v budově arcibiskupského gymnasia v Praze-Bubenči, Wintrova ul. č. 299;

večer: o ½ 8. hod. představení v Národním divadle (Dvořákova opera »Rusalka«).

2. července:

ráno: o ½ 8. hod. mše sv. v chrámu P. Marie před Týnem;

dopoledne: prohlídka Prahy;

v poledne: přijetí zahraničních delegací studentských na radnici;

odpoledne: společný výlet do Karlštejna (odjezd z Prahy W 13.37, odjezd Karlštejna 18.51, návrat do Prahy-Smíchova 19.30);

současně schůzka bývalých žáků učitelského ústavu ve Sv. Janě pod Skálou;

o 6. hod. společenský čaj na počest zahraničních hostů v Národní kavárně.

3. července:

ráno: o ½ 9. hod. mše sv. ve velechrámu sv. Víta;

dopoledne: o 10. hod. valná hromada Ústředí katol. studentstva čsl.;

v poledne: přijetí zahraničních delegací studentských u J. M. nejd. pana arcibiskupa;

odpoledne: pokračování v prohlídce Prahy;

o 6. hod. přátelské shromáždění zahraničních delegátů a československého studentstva, přednáška P. Klementa na téma Cyrillo-Methodějská liga studentská v rámci »Pax Romana« se speciálním thematem »Gesta Dei per Bohemos«;

večer: o ½ 8. hod. slavnostní večere zahraničních i našich studentů v Akademickém domě.

4. července:

ráno: pout katolických studentů do Staré Boleslavě (odjezd Prahy Den. 8.20, odjezd Staré Boleslavě 12.49, návrat do Prahy Den. n. 14.12).

Případné komise podle usnesení pracovní konference k projednání návrhů této konference pro valnou hromadu budou zasedati během 2. července.

Všechny sjezdové schůze konají se v budově arcibiskup. gymnasia v Praze-Bubenci, Wintrova ul. č. 299. — Společné snídaně, obědy a večere budou v Akademické mense ve Strakově akademii v Praze III., Pod Letnou. — Společné noclehy jsou zajištěny v budově dívčí školy blíž parlamentu.

Při příjezdu do Prahy je nutno se ohlásit ve sjezdové kanceláři Praze II., Spálená ulice č. 15 (proti kostelu Nejsvětější Trojice).

Prohlídky budou konány po menších skupinách podle čísel přihlášek.

Ceny lístků v Národním divadle: Lóže přízemí 140 Kč, lóže I. pořadí 140 Kč, II. poř. 7—16 90 Kč, III. poř. 1—6 80 Kč, přízemí sed. I. odd. 35 Kč, přízemí II. odd. 28 Kč, III. odd. 24 Kč, I. balkon 1. řada 30 Kč, balkon 2.—4. řada 26 Kč, II. balkon 1. řada 26 Kč, 2. ř. 18 Kč, I. galerie 1. řada 18 Kč, 2.—4. řada 13 Kč, postranní č. 27—44 13 Kč, postr. č. 1—26 12 Kč, II. galerie 1. řada 9 Kč, 2.—3. řada 7 Kč, II. odd. 6 Kč, postr. 6 Kč, přízemí k stání 8 Kč, I. gal. k stání 4 Kč, II. gal. k stání 2 Kč.

Pro všechny účastníky sjezdu stejné společné výhody; přiveďte rodiče

Zveme své členy, bývalé členy, své přátele a všechny studenty!

Přihlášky zašlete ihned do Ústředí katol. studentstva Praha II., Spálená 15.

Ústředí katolického studentstva čsl. v Praze.

Programme du Congrès de l'Union des Étudiants Catholiques Tchécoslovaques à Prague.

Notre l'Union convoque son Assemblée Générale aux jours du 1er jusqu'à 4 juillet avec le programme suivant:

1er juillet:

L'avant-midi: L'arrivée et salutations des représentants de l'étranger.

L'après-midi: Travaux dans les sections spéciales.

Visite à l'Exposition St. Venceslas.

Soir: National Théâtre: Dvořák: »Rusalka«.

2er juillet:

L'avant-midi: S-te Messe (Týn u P. Marie.)

Visite des monuments les plus importants de Prague. (Service d'autocars.)

Midi: L'acceptation Dr. Baxa, du primator de la ville capitale Prague.

*L'après-midi: L'excursion à »Karlův Týn«, célèbre chateau, bâti sous le règne de Char-
les IVer dit: »Père de la Patrie«. Bâti dans XIVième siècle.*

Soir: Soirée amicale pour l'étranger. (Národní kavárna.)

3er juillet:

L'avant-midi: Service Divine: Velechrám sv. Víta.

L'Assemblée Générale étudiante U. K. S. Čsl.

Midi: L'acceptation J. M. de l'archerégne et du nuntius pour les étrangers.

L'après-midi: Visite des Musées et des bâtiments de Prague. (Suite.)

*Soir: Réunion amicale des délégués des associations étrangères, discussion sur les buts de la
»Ligue Cyrillo-methodienne Étudiante« dans son rôle complétant de »Pax Romana« avec
des relations spéciales sur le thème: »Gesta Dei per Bohemos« — P. Klement.*

Dinner social de fête de l'étranger avec U. K. St. Čsl. (Akademický Dům.)

4er juillet:

*L'avant-midi: Pèlerinage des étudiants à Stará Boleslav, lieu de la morte de martyr
St. Venceslas.*

Soir: Akademie de l'étranger. (Orel.)

Le changements éventuel sera notifié.

*Notice: Les délégués étrangers auront l'occasion de participer aux »Fêtes Gymnastiques
de »Orel«, organisation gymnastique catholique slave, qui auront lieu le 29—30 juin
(Les jours des jeunes gymnastes) et le 5 jusqu'à 7 juillet. (Les Fêtes et le congrès sous
participation de l'étranger.)*

VINCENC BRANDL: ZAVRAŽDĚNÍ SV. VÁCLAVA.
Oltářní obraz v Břevnově.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V ZÁŘÍ 1928.

ČÍSLO 1.

Kníže náš,

v hrobě mrtev odpočíváš, tisíciletí s námi žiješ a v nás. Nad tumbou hrobu tvého z trosek k životu se zvedá tvůj chrám. Sen Karlův, Matyášův a Petrův dýchá v kameni. Zapadající slunce zárem žhavého okna duhové rosety vyzlazuje pruty pilířů a líbezné kružby. S palmovou linií gotiky snoubí se renesanční oblouky kruchty a zlatý barok českých patronů mile se usmívá s konsol pod zářivými kruhy aureol.

Pros za nás Boha!

Tvoji jsme. Svatého vojvody vojsko poslušné. Svou dobrou vůli chceme se sklenout nad hrobem tvým prostou touhou přímočaré duše moderního 'stylu v lásce nezdolné. Chceme splynout s pilíři věků v žulovou chválu Nejvyššího a k ochraně lidu tvého vybudovat chrám z těl živých, z kamenů broušených zákonem Božím.

Svatého Ducha

vypros nám. Vroucí rosou plamenů ohně nechť vlije Ježíš Kristus, Syn Boží, v naše srdce. Ať je proměněn a přetaven zárem milosti v nové poháry z drahokamů a zlata, aby připravena byla vždycky k přijímání Tajemství, k nimž ty jsi připravoval chléb a víno.

Kriste eleison.

P. Metod Flemeut O. S. B.

Svatý Václav od M. Alše z r. 1902 na školách v Protivíně.

J. Šámal:

Před oslavami tisícího výročí sv. Václava.

Připsáno panu Ant. Šormovi.

»Tisíc tomu let, cos byl kníže náš,« píše Sládek ve své básni o sv. Václavu. Příštího roku však bude tomu také tisíc let, co »když Ráno k Modlenj wstal, do kostela k gitrni se bral, Bratr zlý ho zamordoval,« jak píše píseň a zároveň jak jiná píseň píše, co Bůh »urozenost sv. Václava v lepší důstojenství proměnil a jeho skrze mučednickou korunu do slávy nebeské přivedl«. A to se stalo v pondělí 28. září roku 929 ve Staré Boleslavi, kde také tělo sv. Václava pohřbeno. Neodpočívalo tam dlouho. Již za tři léta, 4. března 932, přeneseno do Prahy; »i položili jej v chrámě svatého Víta po pravé straně oltáře dvanácti apoštolů«.

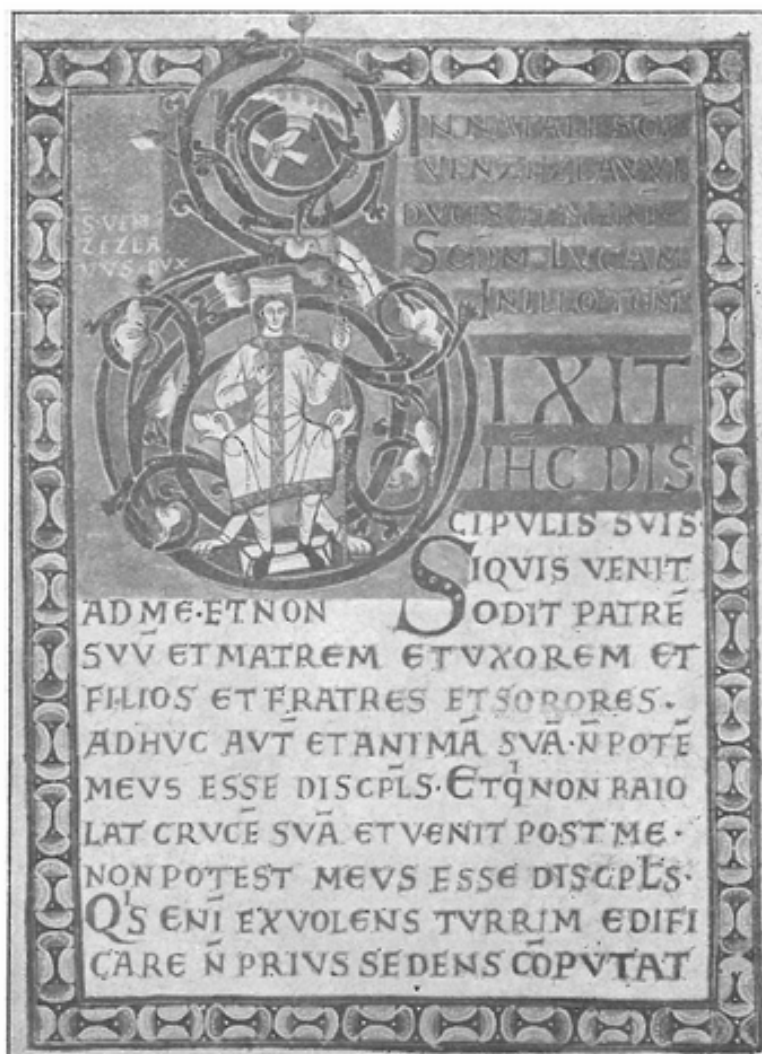
Nevíme přesně, kdy se stalo svatořečení sv. Václava, ale není pochybnosti, že již za sv. Volkanga († 994) bylo řádně provedeno, na což ukazuje nápis: »III kal. octobris Sancti Vuenkizlai martyrís« v kalendáři na začátku sakramentáře knihovny kapitoly Veronské. A že také již v této době slavil se svátek sv. Václava, dovídáme se z líčení vraždy Slavníkovců na Libici roku 995. A od této doby neutuchá již úcta k sv. Václavu. Ku počtě sv. Václava jsou stavěny chrámy a to nejen v Čechách — dnes asi 250 — nýbrž i na Moravě, v Německu, Polsku a za mořem — v Americe. Do oltářů ukládány ostatky sv. Václava. Oltář zasvěcený králi a mučed-

níku sv. Václavu založil dokonce v basilice sv. Petra ve Vatikáně v Římě biskup olomoucký Jindřich Berka z Dubé a Lipého, který r. 1333 v Římě zemřel. Není tedy divu, že nezůstalo pozadu i umění. Je to především malířství, které nalezlo v životě sv. Václava mnoho námětů. Z nejstarších prací malířských je to iniciálka D se svatým Václavem, sedícím na trůně, v tak zv. Kodexu Vyšehradském z poloviny 12. stol. Celou řadu výjevů ze života sv. Václava podává tak zv. bible Velislavova ze začátku 14. století. Celým cyklem obrazů z legendy svatováclavské vyzdobeny stěny schodiště hlavní věže na Karlštejně za Karla IV. a na počátku 16. stol. i kaple sv. Václava na Pražském hradě.

Sv. Václav záhy považován za ochránce českého národa — noster patronus — jmenuje se v homiliáři opatovickém, a také vždy malován se svatými patrony české země. Krásným dokladem toho je na příklad sv. Václav mezi českými patrony nad zlatou branou u sv. Víta v Praze z roku okolo 1370, obraz sv. Václava mezi českými patrony na zlatých rámech tabulových obrazů (na př. Madony vyšehradské) XIV. století. Ale nejen malířství gotické, nýbrž i pozdější, zvláště barokní, zanechalo nám mnohou umělecky cennou památku úcty k sv. Václavu, ať jsou to již oltářní obrazy, jako Brandlovy (Zavraždění sv. Václava

u sv. Markéty v Břevnově), Škrétovy, Raabovy, Balkovy, Špitrovy neb i krásné fresky na klenbách chrámů a kaplí. Sv. Václav byl cílem snah i malířů doby nejnovější. Každý jistě zná aspoň jednoho sv.

stejně dovednou rukou i v ostatních oborech uměleckých jest oslavován sv. Václav. Sv. Václava najdeme na mincích, pečetích, medailích. Sv. Václava dávala si města do svých znaků, nejrůznější cechy a spolky

Iniciála D se sv. Václavem z t. zv. Codexu Vyšehradského.

Václava od našeho M. Aleše, jemuž sv. Václav byl osobou nejdražší.

Když po dlouhém vývoji socha se stala zase umělecky cennou jednotkou umění výtvarného, nepřekvapí nás, že dláto mnoha umělců snažilo se uctít sv. Václava. Od nejstarší a umělecky velice významné sochy sv. Václava od Petra Parlěře, zhotovené kolem r. 1372 a dnes jsoucí v kapli sv. Václava u sv. Víta v Praze, je to celá řada nejrůznějších variantů zvláště barokních soch, ať již na oltářích, viničních, morových sloupech, ve výklencích kostelních i domů soukromých. Neznámější snad však bude socha sv. Václava na Václavském náměstí od Jos. Václ. Myslbeka z r. 1908. Rozsah článku nedovoluje šířiti, jak

řemeslníků utíkaly se k němu jako ku svému patronu a obraz jeho dávaly na své korouhve.

Úcta k našemu sv. mučedníku šířena též četnými písněmi, modlitbami, články, básněmi. Asi na konci 13. stol. vznikají první sloky písně »Svatý Václave«. Ze ctil sv. knížete našeho i Hus, dosvědčují jeho kázání. Pomoci sv. Václava dovolávali se kališníci. Písně k sv. Václavu najdeme i v graduálech bratrských jednot.

Byl-li sv. Václav takto uctíván, nemohla se úcta k němu neprojevovati i mezi mládeží, zvláště studující. Universita Karlova v Praze dosud používá pečeti z r. 1350, na které zobrazen je sv. Václav. Školní kaple, ano i kostely při takových ústavech (ko-

stel sv. Václava v Č. Budějovicích, postavený velikým vlasteneckým biskupem Janem Valeriánem Jirsíkem v Č. Budějovicích) a četné prapory svědčí o veliké úctě mládeže k našemu světcí.

Národ český vždy sv. Václava ctil a vroucně miloval. Snahou naší budiž po-

znati projev úcty v našich rodných dědinách. Snažme se ale zároveň co nejhorlivěji zjišťovati tuto úctu, připravujme se na oslavy tisícího výročí sv. Václava a prosme i nadále:

Nedej zahynouti nám i budoucím,
svatý Václave!

Pečeť university Karlovy z r. 1350.

Jan Křepelka:

Co školní rok přinese asi ?

Krásný již minul prázdnin čas,
ti tam jsou jejich dnové,
studenta škola volá zas
a útrapy čekají nové.

Z domova student odchází
s vzpomínkou na blahé časy,
leč otázka ho provází:
»Co školní rok přinese asi?«

Nevíme, ničeho nevíme,
jedině Bůh vše ví svatý,
a protož s Bohem začneme
a s Bohem skončíme taky!

Eucharistickému světcí!

Co žhavé lávy vychrlily už živé sopky! Co vřelých proudů léčivých vod už vydala nám matka-země! Co ohně, ztajeného snad dosud, doutná pod ztemnělou korou naši sešlapané půdy! Vše to je div! Vše to je přírody dar! Dar — Bohem v lůno země před tisíci lety vložený! — — Co láva? Co teplý proud? Co země oheň? To nic, to málo je — co nepatrná v sobě chová — svatá Hostie! V ní Bůh je — Bůh — sám oheň lásky — sám od věčnosti do věčnosti žhoucí Žár! On — Tvůrce přírody — a Dar sám! Dar z lásky nejvyšší a věčné! »Bůh láska jest!« a »On prv' tolik mi-

loval vždy nás!« — A kde vznítí se jen jiskra toho Žáru — tam vzplane nový, velký žár. Tak nítí Ježíš svět pro Sebe — láskou vždy za lásku — — —

Já vidím obraz — ne — já makám historii před tisíci lety: malý hošík se sepjatýma ručkama, s upjatými zory na božskou Eucharistii. Rty jeho šepotají tichou modlitbu. Já slyším ještě z dále ji za tisíc let: »Ježíši, já Tebe miluji! Ježíši, Tobě žít, pro Tebe umírat! To nejvyšší by byla moje slast! Ježíši, chci k Tobě z lásky přivést národ můj, až do rukou mně žezlo knížat dáš! Tebe ať milují —

milují, co národ český bude! On musí být, protože Tebe budou milovat! Tys učil a poručil nám se modlit: *Přijď království Tvé! — Přijď království Tvé lásky na Čechy! Čechy budou Tvými a Ty buď Čechů knížetem . .!*« a zmlkly rty a srdce zanícené jiskrou lásky

chléb a víno obětní. V noci, v zimě, v létě spěl ke chrámovým dveřím adorovat. Jeho přáním bylo: *By Kristus v Eucharistii nad jeho vždy lidem kraloval!* »Přijď království Tvé, Pane!« si nesčíslněkrátě denně říkával. S kým žil a koho cele miloval — s tím —

Svatý Václav peče hostie. Obraz z legendy o sv. Václavu na Karlštejně.

bije; vždyť tolik Ježíše a národ miluje. Dítě nezná zloby, nezná zrady — dítě pro vše jen lásku má. A zůstane on dítětem? Vždyť stane se kdys mužem?! — Dějiny jdou dál — deset, patnáct uplynulo let do moře věčnosti a na knížecí stolec vstoupil — Václav náš! To byl onen hošík, zanícený láskou ke Svátosti! A jeho modlitba? Jak došla splnění! Vedl národ k Eucharistii. Stavěl Eucharistii stánky svaté; kněžím, pěvcům Eucharistie, stavěl u kostelů domy. Sám — příkladem — při Ho-
dech svatých přísluhoval a pro ně chystal bílý

ne — v náručí on Jeho v Boleslavi umíral. Na zmirajících rtech — jak Kristus na kříži — vzdech lásky k bratru něžný vysílal . . .

Což nebyla to láva? Léčivý neb proud? Neb žár a jiskra lásky — jimž jedině si přál, by »přišel a zapálil tu drahou jeho zem«?! —

Ó, Václave, to's přál jsi tolik!!!!

Dnes trůníš u Toho, jež tolik's miloval! Ó, přimluv se, by mládež naše, jež jednou jako vůdce bude vládnout, velet, řídit, kárat národ Tvůj, upravdě za Tebou k Eucharistii šla — v Tvých eucharistických šlépějích! Je-

žíše ať často — ne snad jenom někdy —
v Eucharistii přijímá! Ať Jim se sílí, by mohla
jednou stanout rytířsky za svatou Krista věc!
Ó, přimluv se — vždyť tolik's mládež miloval!

Já procitl a kol se dívám — a vidím řady
studentů a studentek, jak slibují na Václavův
meč: Za Tebou půjdem k Eucharistii — ve
Tvých svatých šlépějích! A—a.

Svatého Václava mají všichni rádi.

Ukázka ze Šormova útržkového kalendáře svatováclavského.

Útržkový svatováclavský kalendář.

Pro jubilejní rok svatováclavský sestavil Ant. Šorm zcela originelní kalendář, jakého se dosud snad nedostalo žádnému světcí. Vedle pietní úpravy jest zvláště zajímavý tím, že obsahuje 1000 samostatných svatováclavských celků a to na 80 krásných obrázků, z nichž nám bylo několik zapůjčeno a které zde reprodukuje. Dále má kalendář 100 pozoruhodných článků o sv. Václavu a jeho úctě. Zastoupení jsou všichni čelnější autoři a oblíbení spisovatelé materiálem, který tu Šorm soustředil, a řadou původních malých a velmi zajímavých článků, hlavně od autora samého, od něhož pochází též velmi pracně sestavené, jedinečné kalendarium svatováclavské, v němž jest přes 800 dat z tisíciletého kultu svatovácl., ze všech snad měst a osad v našich zemích, soustředěných a ladně ke každému dni v roce sestavených. Kalendář v sličné úpravě vydal Výbor svatováclavský za cenu pouze výrobní, všem přístupnou. Současně možno kalendáře použít jako praktické poznámkové příručky.

Socha svatého Václava v rodině Raisově.

Dne 4. října 1926 otiskla dcera spisovatele K. V. Raise, M. Míšková-Raisová, v »Nár. Politice« pietní článek »Tatínkovy hodiny«. Zmiňuje se tam o památkách, jež po babiččině smrti přestěhoval si Rais do Prahy. Vedle starých hodin a kolovratu byla to též socha svatého Václava na bílém koni, ze dřeva řezaná a zasklená ve skřínce. Doufáme, že tuto památku, jež po léta byla pietně přechovávána na Bělohradsku v rodině Raisově a potom v mistrově pracovně v Praze, získáme též pro naši výstavu na rok 1929.

Touha Nerudova býti ministrantem sv. Václava.

Básník Jan Neruda v pověstných Malostranských povídkách — Svatováclavská mše — vypravuje, jak se dal v chrámu svatovítském zavřít, aby mohl býti přítomen slavnostní mši, kterou obětuje dle

lidové tradice v adventě sám sv. Václav o půl noci. Žádný strach se jej nezmocňuje ani když v kostele se šere a myslí jen na svatého Václava: ... »Bude-li chtíti, jak ochotně budu mu ministrovat, jak pozorně přenášet kovanou mešní knihu se strany na stranu a jakž si dám pozor, abych zvonkem nezacinkal ani jedinkrát víc, než je potřebí! A také řemeny u positivity dole chci tahat a zpívat, zpívat tak vysoko a krásně, že se svatý Václav až rozpláče, obě ruce mně na hlavu položí a řekne: »Hodné dítě!«

Alois Jirásek o sv. Václavu.

Také Jirásek rád ve svých prvnějších historických povídkách upozorňuje na význam úcty svatováclavské pro náš národ. Tak v povídce »Starosvětské obrázky« ve »Světozoru« r. 1884 líčí, čím byla Čechům modlitba k sv. Václavu v Balbínově »Obraň jazyka českého« — »řinoucí se ze srdce milujícího a trnouchého o to nejdraší, co mu bylo: o jazyk mateřský!«. Cituje potom tuto dojemnou modlitbu a dodává, že bylo to místo, nad nímž staří plakali, že byla to slova veliké upřímné lásky k vlasti a jazyku našemu, jež způsobila ten velký div věku našeho: znovuzrození českého národa!

Sládkovo přání.

Když zemřel náš oblíbený pěvec J. V. Sládek blaženou smrtí věřícího katolíka, napsaly denní listy: »Tichý a světlem víry ozářený byl sklonek života básníkov. Když kněz vcházel k němu s Nejsvětější svátostí, bylo dojemno, s jakou zbožností vítal slavný básník svého Spasitele. »Byl tu velebný pán,« tak oznamoval svému příteli, panu řediteli Drachnovskému. »To bylo krásné. To byla má slavná poslední večere.« A za chvíli projevil obavu: »Jen jestli jsem to důstojně vykonal.« — Něžné bývalo jeho přání, aby mohl jedenkrát se svou rodinou přistoupiti v kapli svatého Václava na hradě pražském ke svatému přijímání.«

KAPLE SV. VÁCLAVA VE VELECHRÁMU SV. VÍTA NA HRADČANECH.
Uprostřed socha Parlérova, v levém rohu svícen pražských sládků, v pravém rohu hrob sv. Václava.
(Štůcky s obrazy sv. Václava zapůjčil laskavě J. M. ndp. Dr. A. Podlaha a Výbor pro oslavu 1000. výročí
sv. Václava ze Šormova kalendáře svatováclavského.)

Václav Beneš Třebízský
z á v o d í s V á c l a v e m K o s m á k e m
v p r o j e v e c h ú c t y
s v a t o v á c l a v s k é .

Když byl dostavěn r. 1882 nový kostel v Tvarožné, působišti Kosmákově, chtěl přítel a spolužák Kosmákův, básník Vladimír Šťastný, využití situace a překvapiti oblíbeného kukátkáře Václava Kosmáka návštěvou vlasteneckého romanopisce Václava Beneše Třebízského, což se mu výborně zdařilo. Však než odjel, překvapil opět Kosmák své návštěvníky. Po mši sv. modlil se vroucně u oltáře »Modlitbu za vlast« od V. Beneše Třebízského a po jejím ukončení zanotoval zvučným hlasem: »Svatý Václave, vejvodo české země...« Kosmák, jenž byl výborným zpěvákem a jenž sám u oltáře chorál svatováclavský zpíval, tak prý tehdy na útlocitného Třebízského silný dojem učinil, že tento chtěl poděkovat hned u oltáře, avšak pro mocné vzrušení tak učiniti nemohl, maje oči plné slz.

O b l í b e n á , k ř e s t n í j m é n a
n a C h o d s k u .

Jindřich Š. Baar napsal v Chodské čítance: ... »Veliké oblibě těší se na Chodsku jména svatých apoštolů. Hojně najdeme ve starých záznamech jmen sv. patronů českých: Prokop, Vojtěch, Vít, Ludmila, Anežka — nejčastěji však jména »světců na koni«, jak záliba Chodů v koních káže: Václava, Martina a Jiřího. Sv. Václav, jako patron a dědic České země, měl v našem zákoutí kostely v Oubočí, ve Zdemilech u Všerub, Horu sv. Václava...«

Ú c t a s v a t é h o V á c l a v a
v r o d i n ě R i e g r o v ě .

Sledující podrobněji složky kultu svatováclavského, poznáváme, že zvláště u jednotlivých stavů dostalo se význačné úcty patronu naší vlasti — svatému Václavu. Mezi těmi, kteří zavodili v projevech úcty svatováclavské, byli i čeští mlynáři; tito ctili svatého vévodu jistě proto, poněvadž za svého života připravoval mouku na hostie pro oběť mše svaté. V tomto článku zmíním se však o úctě svatováclavské jen v jedné mlynářské rodině z Pojizeří, která dala vlasti celým národem zbožňovaného vůdce — Fr. Lad. Riegra.

Při nedávných jubilejních oslavách téměř nikde nebylo vzpomenu to zbožné, ale velmi rozsáhlé matky Riegrovy, již vlastně vděčíme, že Rieger proti houževnatému od-

poru svého otce ke studiím mohl vystudovati. Matka jeho po dlouholetém a úporném boji konečně zvítězila a jejímu synu dostalo se křídel k povznesení do rozsáhlých oblastí vyššího života, do něhož ona sama vniknouti nemohla. Mocnou oporou byli jí v tomto zápase přímluvy vážených vlasteneckých kněží. (Viz studii: Marie Červinková-R., Riegrova matka.)

Mimochodem třeba ještě připomenouti, že matka Riegrova, dostavší se do zámožného mlynářského rodu Riegrova v Semilech, chodila každodenně na mši svatou a prokazovala denně nesčetné skutky křesťanského milosrdenství širokému kraji, zvláště v době hladu. Každou svou práci počala s Pánem Bohem. Při práci její modlitbou a stálou prosbou bylo, aby Pán Bůh její děti na duchu osvětil. Nic neleželo jí na srdci tak, o nic neprosila Boha vroucněji, jako o »dar Duchu svatého« pro své děti, a Riegrovi, i když byl již jako zastupce národa, kdykoli psala aneb se s ním loučila, vždy opětovala slova: »Synáčku, jen aby tě Pán Bůh osvětil darem Duchem svatým.« Velmi dojemné jsou v tomto směru i její dopisy synovi. Čtouc v novinách, že syn její je obviněn z velezrady (1849), sama, ač churavíc, píše své dceři, aby zajela do Prahy přesvědčiti se, »jak to s věcí Riegrovou stojí«, dodávajíc: »Jdi tam ku svatému Janu a pros ho taky za bratra, aby ho svatý Jan chránil ode vsí hanby...«

U náhonu Semilského mlýna, kde tato vzorná matka vychovala vůdce národa, stál ještě počátkem tohoto věku na dřevěném sloupku na plechu malovaný obraz svatého Václava, jako patrona mlýnů vůbec a semilského zvláště, neboť jméno Václav bývalo velmi oblíbeným tohoto mlynářského rodu a na jeho jméno pokřtěn i otec Riegrův. V tomto mlýně, stojícím pod ochranou svatováclavskou, scházivali se s Riegreem velmi často vlastenci z celého Podkrkonoší, Pojizeří i Jičínska. Žel Bohu, že mlýn později přeměněn na tkalcovnu a sloup se svatým Václavem odstraněn. Rieger snad jakoby tušil, jaký osud čeká jejich patrona rodinného mlýna, závčas výraznějším, trvalejším a zajištěnějším pro budoucnost způsobem zajistil svědectví rodinné tradice svatováclavské na nejčestnějším místě svého rodiště, totiž na náměstí, památkou umělecky cennou, výraznou své době. Jeho přičiněním se stalo, že nynější náměstí Masarykovo v Semilech zdobí výrazná a výmluvná památka vlastenecká, veliká socha svatováclavská,

od mistra Františka Hergesella, postavená vůdcem národa Fr. Lad. Riegrez roku 1864 (dle městských účtů r. 1867). Světec náš oděn jest tu hermelínovým pláštěm až na zemi splývajícím, na hlavě s vévodskou korunou, zdobenou křížkem. V pravici třímá žerď praporce, v levici k hrudi přitisknuté má navléknutý štít s českou orlicí; jest opásán dlouhým mečem, ochranné štítu a brnění chrání tělo. Tvář vroubena jest plnovousem. Na čtyřbokém podstavci jest nápis, který krásně tlumočí synovskou vděčnost i vlasteneckou lásku Riegrovu:

Ty jsi dědic české země,
rozpomeň se na své plémě,
nedej zahynouti nám i budoucím!

Na zadní straně:

K oslavě sv. Václava
a na památku Václava Riegra,
někdy mlynáře semilského.
Narozen 19. dubna 1778,
zemřel 10. dubna 1841.
Pochován jest na sáh před poledními

dveřmi na Koštofranku.
Tuto sochu stavěl vděčný syn
Dr. Fr. Lad. Rieger.

Tradicionalní úctu k svatému Václavu projevila rodina Riegrova ještě později v jubilejním roce cyrilometodějském, kdy nejenže sama zúčastnila se sběrací horlivé práce na postavení chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Karlíně, nýbrž její péčí postaven v tomto »panslavském památníku« oltář svatého Václava.

M i k u l á š A l e š — m a l í ř e m
s v a t o v á c l a v s k ý m.

Nejdražší osobou, kterou stále a stále malíř Mikuláš Aleš zvěčňoval svým perem a štětcem, byl sv. Václav. Řekl sám o sobě: »Pokud paměť má sahá, kreslil jsem odjakživa, a ne-li to, ode čtyř let jistě. Tehdy v zimě jsme jeli s matkou z Prahy na formanském voze a stavěli se v jakési hospodě, a tu já na nízké stoličce, na kousku papíru kreslil jsem sv. Václava.«

Dr. J. Novák:

Jak vzniklo „Jitro“.

P. T. redakce »Jitra« mne požádala, abych do jubilejního čísla desátého ročníku »Jitra« napsal, jak k jeho založení došlo. Rád tak učiním, poněvadž »Jitro« velice dobře plní úkol, který nám před deseti lety, když jsme časopis zakládali, tanul na mysli.

Válka se chýlila ke konci. V létě 1918 už tu byla všeobecná jistota, že nastanou podstatné změny ve struktuře Evropy a v seskupení národů. Touha po samostatnosti národní, utlačovaná od počátku války, nedala se nadále udusit, a různými projevy vstupovala jakožto hnací síla do ideového vření. Kdekterý myšlenkový proud se organizoval a připravoval, aby v příštím samostatném životě národa též přispěl svou hřivnou.

Před válkou nesla se moje činnost převážně směrem politickým, třebaže byla v živém kontaktu s hnutím ligistickým, soustředěným kolem »Studentské hlídky« a pak »Života«. Dva roky před válkou však bylo politické hnutí katolické v rozkladu pro volební porážku z r. 1911 i pro nedostatek ideový i osobní. Válka pak udusila veškerou politickou činnost vůbec.

Nikdo netušil, že možno, aby udupané katolické hnutí politické v dohledné době

se stalo mocným činitelem. Nečekal jsem to ani já, a jako profesor učitelského ústavu ve Svatém Janě u Berouna s ligisty podobně smýšlejícími připravoval jsem se působiti na život národa jinou cestou, než aktivní účastí politickou. Chtěli jsme získati vliv na mládež. Snil jsem o klubech mladých, o sociálních kroužcích studentských, o organizaci, jakou před válkou vytvořil v Německu dr. Sonnenschein. — Chtěli jsme si vychovat novou generaci a pomocí její teprve pak zaútočiti na duši národa.

Nejbližší nám bylo hnutí studentské. Studoval se Foerster i pedagogové američtí, diskutovalo se o studentské samosprávě a o nových směrech ve výchově mladých. Jako vzor nám sloužili chorvatští Domagojci. Studentský spolek záhřebský »Domagoj«, s nímž jsme byli v bratrském spojení, byl organizací i výchovou daleko před naší Ligou. Kázeň spolková byla vzorná a členové zůstávali v kontaktu se spolkem i když vystudovali a měli samostatné postavení. Ve všech městech, kde byli aspoň tři Domagojci, byl utvořen klub, kde se členové scházeli — tuším, jednou za měsíc. Domagoj představoval tehdy výborně zorganizované těleso, ovládané

jednou myšlenkou, výborně uzpůsobené působiti na veřejné mínění. Nám v Praze byla podobná organizace vzorem.

V červenci 1918 byl jsem poslán na sjezd Domagoje do Záhřebu, abych odtud získal potřebné informace k aktivování podobného bratrstva, jakým byl Domagoj. Sjezd byl zakázán uherskou vládou, o čemž jsem nevěděl, a konal se jen tajně v omezeném počtu účastníků. Pracovní jeho efekt nebyl velký, neboť působil na jeho jednání již tušený rozklad Rakousko-Uherska. Mluvílo se velice radikálně — všechna vota zněla pro republikánskou formu jednotného státu jižních Slovanů (i Bulharů) a sociálně přeskakovalo jednání do ideologie komunistické. Valný zisk z jednání jsem neměl.

Za to však byl jsem nadšen časopiseckou výzbrojí. Tehdy vydával jistý profesor a doktor — jméno jeho, nemaje po ruce vůbec pomůcek, si nepamatuji — časopis Kries pro studenty, tak skvělý a výtečný, že bylo tehdy mým přáním vytvořiti něco podobného i v Čechách. Dostal jsem od redakce časopisu všechny informace a

mnoho studentských listů jiných, maďarských, německých i polských. Zvláště maďarský studentský časopis byl pěkný.

S touto kořistí vrátil jsem se do Prahy a přes prázdniny připravil vše k vydání prvního čísla časopisu, pro nějž jsme zvolili název »Jitro«. První obálku nám namaloval ligista akad. malíř R. Pařízek. Jako redaktor listu vydal jsem na podzim r. 1918 první jeho číslo, typograficky dosti jednoduché, ale se slibem pěkné budoucnosti.

Další čísla nevyšla již pod mou redakcí. Přišel převrat a nečekaný rozmach politického hnutí katolického, které tehdy se stalo útočištěm českého katolictví. Byl jsem zavolán do bojových řad jako redaktor deníku, který dosud řídím. Tam bylo více a nutnější práce. »Jitro« však převzali jiní a vedou ho dobře, o čemž nejlépe svědčí jeho rozšíření. »Jitro« jest jistě jediným listem, studenty vydávaným, který slaví své desetiletí. Jistě i nadále si zachová svou svěžest a průbojnost jako mluvčí mladých snah katolických studentů v Československu.

Oldřich Svozil:

Bedřich Bečvan Konařík padesátníkem.

V dubnu 1928 dožil se padesátin spisovatel, dramatik, redaktor a literární kritik Bedřich Bečvan Konařík. Narodil se 13. dubna r. 1878 v Halenkově na Valašsku, a odtud se pramení v jeho prosaických spisech náměty z valašského kraje. Bohosloví studoval v Olomouci, po vysvěcení kaplanoval na různých místech jako v Prostějově a j., a věnoval většinu volného času práci v hnutí abstinentsním. Pak se jí oddal cele a nyní jest ředitelem ústavu Tuchlova v Čechách u Teplic-Šanova; práce, kterou na tomto poli vykonal přes velká nepochopení a též zklamání, jest mnohdy heroická.

Do literatury vstoupil za doby Katolické moderny, oné nadšené generace, která započala emancipací českých katolíků na poli literárním, uměleckém, sociálním a j., k níž Konařík též náležel. Jeho práce jde dvěma směry: vlastní činností literární a činností literárně-kritickou. Svými prvotinami zakotvil v orgánu Katol. moderny »Nový Život«, kde uveřejnil v desátém ročníku r. 1906 svou první větší skladbu románovou s reformistickou tendencí »Dalila«. Námět, který se zde řeší — otázka

kněžského celibátu — jest příliš odvážný a není divu, že román propadl konfiskaci, poněvadž v tehdejších dobách některé výstřelky Katol. moderny zacházely již na scestí. Nám však jde hlavně o slovesné umění, které zde Konařík prokázal skvělé, takže právem jest toto dílo stavěno po bok kněžských románů J. Š. Baara. Z dalších jeho prací sluší vyjmenovati sbírky povídek »J u d i t a« (1917) a »N e d o b r ý«; čerpají většinou z rodného kraje autorova. Mnoho ze svých zkušeností a jistě i zklamání z práce v hnutí abstinentsním uložil v další své románové skladbě »H o s p i c u z l a t é h v ě z d y« (1922), kde opět vyniká jeho mistrné umění stylistické. — Dále se pokusil Konařík též o dramatickou práci v náboženské hře z klášterního života »L e g e n d a«. Námět jest sice velmi pěkný, nicméně na našem jevišti těžko proveditelný, takže hra zůstane asi jen knižním dramatem.

Katolická moderna si všímala též hnutí ženského a tu Konařík jako kaplan prostějovský s úspěchem redigoval ženský beletristický časopis katolický »E v a«. V roce 1926 otiskl v olomoucké »Arše« obsáhlou

a podrobnou monografii o básníku Adolfu Rackovi u příležitosti jeho padesátin. Velkých zásluh o rozšíření zájmu na dobré knize získal si však Konařík svými »Besídkami literárními a uměleckými« v olomouckém »Našinci«, kde již po leta odlišuje

bedlivě zrní od plev. A za tuto práci pro českou literaturu zasluhuje si Konařík právem vzpomínky u příležitosti jeho padesátin; tomu účelu mělo sloužiti i těchto několik skromných řádků. K další práci voláme Konaříkovi: Mnogaja ljeta!

A. K. Opavský:

Duše lidská.

(Úvaha z hlučínských studentských exercicií.)

Z mocné výhně Boží plamen lásky šlehá,
v srdce lidská, ve vypráhlou, hříšnou duši,
pouta hříchu taví matky Boží něha,
hled', ó duše lidská, co se tobě sluší?

Na tvář k zemi hříšné v díky Bohu padnout!
Žízním! hlasem hromu k trůnu pravdy volat —
Přijdi, Kriste! Nenech květ v mém srdci zvadnout!
Dej, ať hráze hříchu mohu vždycky zdolat!

Kristus v záři nebes k dveřím srdce kráčí,
éter svatý v duši z číše lásky lije — —
Nechceš? Oko Boží v toku slz se smáčí,
Kristus přibit na kříž! zas žluč za hřích pije.

Démant lásky Boží v život mladý vkládá,
Božskou rukou hradby víry v srdcích staví,
mládí v jarém květu v zlatou sudbu spráda,
slyš, ó duše, co ti zákon Boží praví!

Bůh dal život! Mocný pán onť všeho světa,
luhy, háje, ptactvo, ryby, vše mu pěje.
Duše lidská nechce? . . . Povstaň! Bůh tvá meta!
Božská tvář na tebe laskavě se směje.

L. Bor:

Škola jasnopoljanská a její zakladatel.

Před několika dny, 28. srpna, vzpomínal celý kulturní svět stého výročí narozenin geniálního spisovatele ruského Lva Nikolajeviče Tolstého. Slavný autor »Vojny a míru« a »Anny Kareniny« byl nejen velký spisovatel, nýbrž i vychovatelský a náboženský reformátor. Ve svých snahách reformátorských se však Tolstoj nedočkal takového úspěchu jako na poli literárním.

Universitní studium, jemuž se Tolstoj věnoval na universitě v Kazani, nikterak jej nenadchlo. Nabyl přesvědčení, že vysokoškolské studium je duchovní znásilňování posluchačů. Podle toho též studoval. Když si po tříletém nedokončeném studiu vyžádal vysvědčení na odchodnou, dozvě-

děl se z něho, že »byl přijat mezi studentstvo kazaňské university do oddělení arabsko-turecké slovesnosti do prvního kursu, ale s jakým úspěchem se v tomto kursu učil, není známo, ježto se k výročním zkouškám nepřihlásil a zůstal v témž kurse«. Předepsané studium jej netěšilo; více smyslu projevil pro samostatnou práci. Z doby Tolstého vysokoškolských studií se zachovala jeho vlastní filosofická studie »O cíli filosofie«. V ní zjistil mezi jiným, že »filosofie je věda života«.

Opouštěje kazaňskou universitu, učinil si mladý Tolstoj plán pro své další sebevzdělání. Byl to plán důkladný a všestranný. Tenkrát si též napsal do deníku důle-

žitou zásadu životní: »Hleď na společnost žen jako na nezbytnou nepříjemnost života společenského, a pokud možno, vzdaluj se jich.«

Učíniv své vojenské povinnosti zadost a procestovav západní Evropu, Tolstoj se usadil ve svém rodišti, Jasně Poljaně. Tam znovu jej zaujala myšlenka, která ho provázela již při odchodu z university: pečovat o vzdělání selského lidu. Pozorně sledoval život ruských mužiků a snažil se přiblížit se jim co nejvíce. Mladý hrabě umínil si zakládati selské školy. Avšak hned s počátku narazil na dvě důležité otázky: jak a čemu třeba učit? Když nedostal odpovědi v domácí literatuře, odejel r. 1860 po druhé za hranice. Cestoval po Německu, Itálii, Francii, Anglii a Belgii. Všude vyhledával proslulé vychovatele a studoval zařízení škol. Avšak těžkopádné a zastaralé metody se mu nelíbily, i umínil si, že začne od základu samostatně; co si předsevzal, splnil.

L. N. Tolstoj začal vydávati časopis »Jasnaja Poljana«, do něhož horlivě přispíval. V Jasně Poljaně založil školu a uvedl do ní svou originální metodu. V osm hodin ráno vyslal učitel, bydlící ve škole, některého chlapce, který u něho spával, aby zazvonil. Asi za půl hodiny nato se žáci začali scházeti. Avšak nebyli to žáčkové dnešních škol, kteří přicházejí se svými sešity a učebnicemi, s domácími úkoly napsanými, opsanými nebo vůbec nenapsanými, žáci, v jejichž dětských hlavičkách se vybavují nebo nevybavují poznatky, kterým se jim bylo učit, kteří se mnohdy třesou strachem z věcí příštích. Nic podobného nebylo viděti na dětech, jdoucích do školy jasnopoljanské. Nenesly s sebou ani knih, ani sešitů. Bezstarostné mládí hledělo jim s tváří, neboť se neobávaly, že budou trestány za nenapsané úlohy, za nenaučené partie, za to, co zapomněly ze včerejška. Žádný učitel jasnopoljanské školy neobšťastňoval děti domácími úkoly, nezadával lekce z paměti, netázal se dnes, čemu učil včera. Odtud ta bezstarostnost žáčků a dětské štěstí v jejich očích. Těšili se, že dnes bude ve škole opět tak veselo jako včera. Čas, trávený před vyučováním ve třídě nebo před školní budovou, krátili si obvyklým dětským způsobem.

Ve třídě si žáci sedli, kam chtěli. Obvyčejně kamarádi z jedné vsi sedávali vedle sebe. Napadlo-li některému z nich přestěhovali se do jiného kouta, tu ostatní z pochopitelné solidarity hrnuli se, lezouce pod

lavicemi, za ním. Když se usadili na novém místě, zazářila z nich spokojená radost, jako by se na tom zdařile provedeném kousku zakládalo celé jejich životní štěstí.

Všechno žactvo bylo rozděleno na dvě oddělení. Když přišel učitel do první třídy, seskupily se děti kolem něho a nebylo v tom nic překvapujícího, když si mnohé z nich posedaly na stůl. Poměrně nejspokojeněji se chovaly při psaní, ale i tehdy neustále nahlížely si navzájem do sešitů a ukazovaly je učiteli.

Ve vyšším oddělení měly se dopoledne probrati čtyři předměty. Avšak učitel nebyl nucen postupovati úzkostlivě podle rozvrhu. Tak se stalo mnohdy, že místo čtyř předmětů probíral se pouze jeden. Zájem o věc byl směrodatnější nežli šablonovitě předpisy.

Odpoledne se scházela obě oddělení ke společnému vyučování. Nejčastěji býval biblický nebo ruský dějepis. Tento předmět začínal obyčejně až za soumraku. Zvláště se žákům líbila vypravování příběhů ze života Kristova. Tolstoj sám vylíčil situaci ve třídě po hodině biblického dějepis: »Zdá se, jakoby všechno bylo mrtvo, ani hnutí není pozorovat; či usnuli? Přistoupíte v polotmě k některému z nich, pohlédnete do obličeje některému malinkému: sedí, vpíjí se zraky v učitele, čelo od pozornosti srašťené. Zalechtáte jej po šíji, ani se neusměje; pohne hlavou, jakoby mouchu odháněl, a opět zplna se oddává tajemnému, poetickému vypravování, jak se opona chrámová roztrhla ve dvě, jak povstala tma po vši zemi — a jemu je při tom tak podivně příjemno a úzko.«

Po skončeném vypravování hrnuli se všichni k učiteli, aby sdělili, co si zapamatovali. Křičeli jeden přes druhého; bylo v tom sice kus zdravé ctižádosti, ale představme si, jak by bylo dnešním učitelům, kdyby mohli žáci projevovati své vědomosti podobným způsobem? Nelze ovšem přehlédnouti, že Tolstoj chtěl ušetřiti dítě školské kázně a dávat mu vědění jakoby mimochodem, aby si ani neuvědomovalo, že žije léta pro celý život nejdůležitější. Chtěl dítěti ponechat co nejdéle volnost a tím i dětskou radost z bezstarostného mládí. Skutečnost nás však učí, že jeho výchovný systém neměl budoucnosti. Přes to vzpomínáme dnes vděčně na jasnopoljanského myslitele, neboť všechno to, co podnikl v oboru vychovatelském, vytrysklo z ušlechtilé snahy o povznesení lidu a z velké lásky k maličkým.

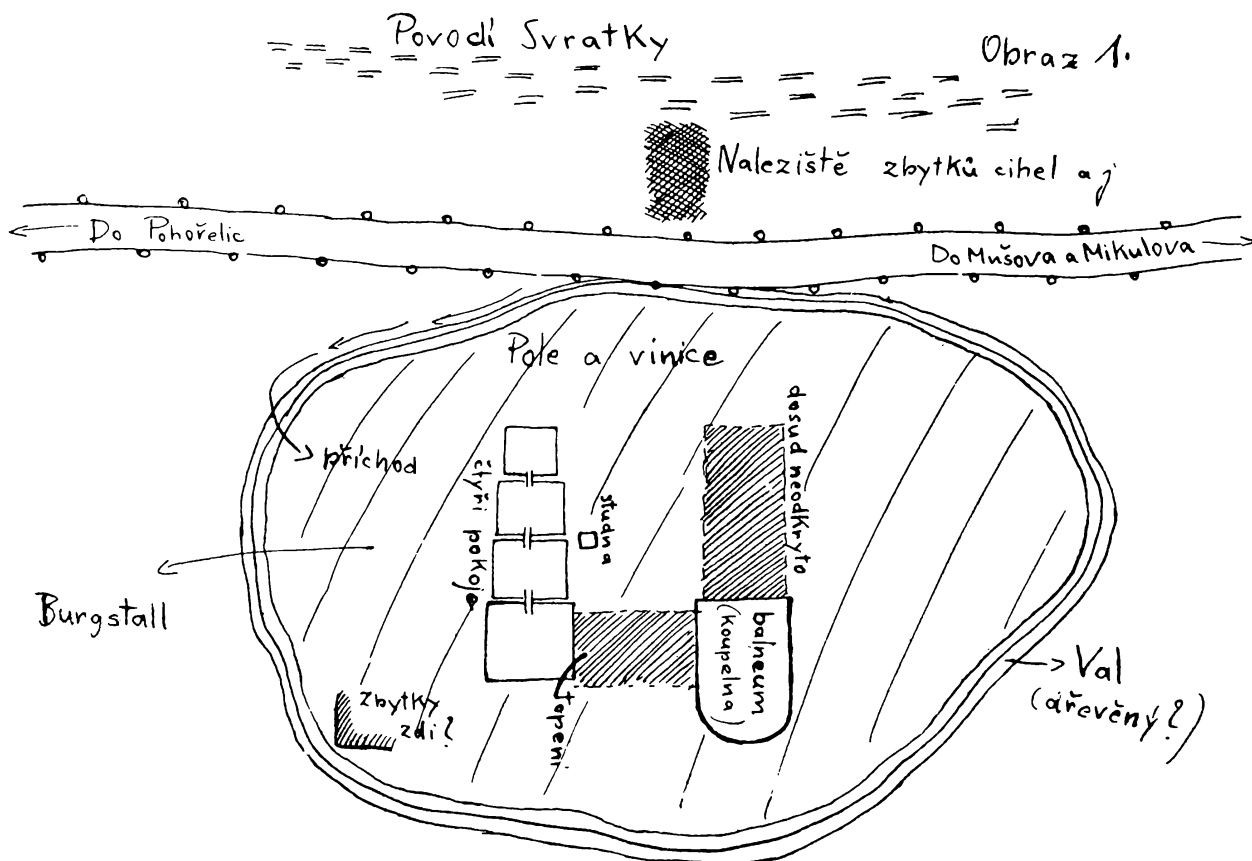
Oldřich Svozil:

Nález římského tábora u Mušova na Moravě.

Věnováno p. prof. Fr. Novotnému.

Jedeme-li z Brna autobusem na trati Brno-Mikulov krásnou bývalou císařskou silnicí, tu mezi Pohořelicemi a Mušovem upoutá náš zrak nevysoké, ale srázné návrší, vypínající se nad okolní rovinatá pole a bahnitě údolí Svratky — tak zv. »Burgstall«. Návrší samo by bylo úplně bezvýznamnou vinicí, nebýti epochálních ná-

zatím jen velká koupelna (balneum). — Vedle základů paláce objeveny na samém svahu návrší zbytky zdi a v údolí k Svratce na druhé straně silnice přišlo se též na zbytky cihel a též terry sigillaty, oné zvláštní hrncířské směsi z nánosů řek, na jejíž výrobu se dosud nepřišlo. Pro Římany, pocházející ze slunné Italie, bylo jistě

lezů římského tábora v r. 1927—28. Již v minulých stoletích přišlo se při okopávání viné révy nebo při orání na ojedinělé nálezy římských mincí, až v r. 1927 narazilo se na podzemní zbytky staveb a začlo se s plánovitými výkopy na státní náklad, za vedení státního konservátora Dr. Gnirse, který před válkou zúčastnil se s úspěchem římských vykopávek v Istrii. Objeveny byly zatím základy paláce, stavěného ve slohu římském. Na severní straně (viz obr. 1.) odkryty 4 světnice terasovitě vystupující, jež byly spojeny vchody; zbytky prahů jsou zachovány. Podlaha ve všech čtyřech pokojích jest ze starov. cementu. Spojovací křídlo s jižním křídlem dosud nebylo odkryto a z jižního křídla objevena

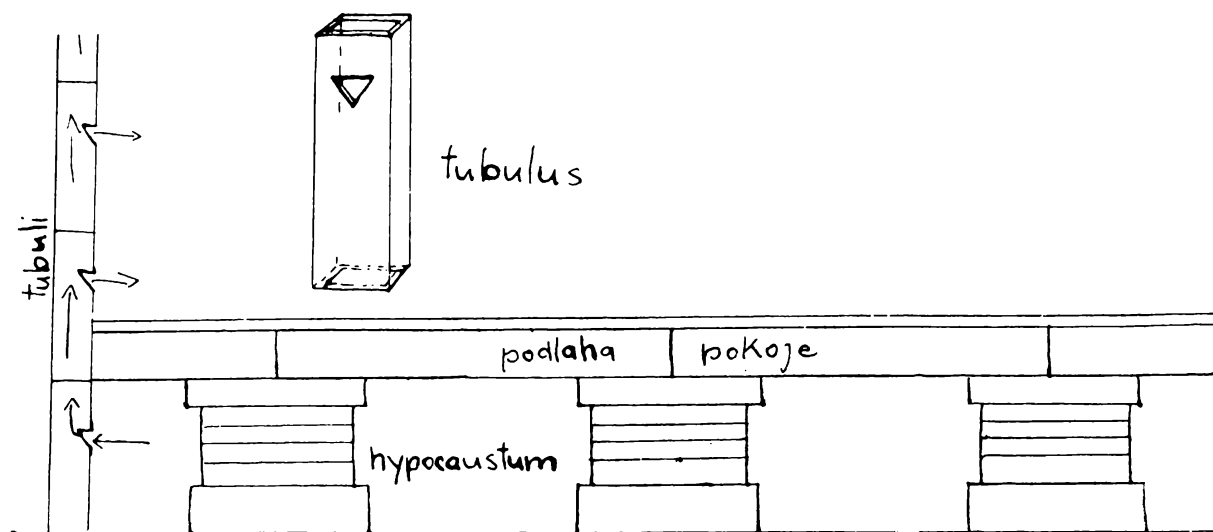
v těchto končinách již chladné počasí a proto nepřekvapuje, že bylo v paláci důkladně postaráno o topení, jež je z velké části dobře zachováno. V největším pokoji vidíme ohniště (prae-furnium), kde se topilo dřívím, a odtud byl veden horký vzduch kanály (hypocaustum) pod podlahou celého domu a odtud dále i ve stěnách zvláštními komíny, zv. tubuli, až pod střechu, takže celé stavení bylo příjemně vlažně vyhřáto (viz obr. 2.). Též v balneu jsou zbytky topení pěkně zachovány.

Naskytá se otázka: O jaké sídliště nebo vojenský tábor zde jde? Vezměme do rukou některou cihlu, obraťme a uvidíme nápis: X LEG = decima legio = desátá římská

legie, sídlil zde tedy nepochybně oddíl desáté římské legie, která měla svoje trvalé stanoviště u Dunaje ve Vindoboně, odkud vysílala oddíly do Pálavských vrchů a jina. Prof. Masarykovy university v Brně,

bojoval s Markomany a Kvády na výpravách z Vindobony a Carnunta).

Svah návrší byl nepochybně též opevněn, ale opevnění se nezachovalo; asi bylo dřevěné.

dr. Vl. Groh, se domnívá, že zde jde o sídliště nějakého domácího knížete, který uzavřel s Římany smlouvu a za to dostal k ochraně oddíl římských vojáků, který stavbu paláce a vojenské stanice provedl — nepochybně v l. 170—180 po Kr., za panování císaře Marka Aurelia (ten totiž

Hlavní význam nálezu mušovského jest, že jde zde o nejseverněji od Dunaje položenou římskou vojenskou stanici; do tohoto objevu byl jí Stillfried v Palavských kopcích. — Naši klasičtí filologové a archeologové zde jistě našli vděčné pole působnosti.

Antonín Čech:

Tvůrce tajemných dálek.

(K šedesátinám Otakara Březiny.)

Básnictví je vrcholným projevem inteligence lidské i nejkrásnějším pomníkem národů kulturně vyspělých; jest výmluvným svědectvím názorové i jazykové vyspělosti, čehož známkou jest ostrá jemnost slova a hudebnost veršů.

Básník zalétá duchem do nekonečných výšin krajů nedostupných prostě myslí lidské i do nedohledných, závrtných hloubek propastí. K vyličení těchto dojmů nestačí prostý člověk. Zbytečně hledal výrazů k popsání pleukosmických krajů a duševních hnutí. K tomu musí býti veliký umělec, poněvadž básnické práce umělecké jsou jemnými a ušlechtilými projevy inteligentní duše lidské, dávající nahlédnouti do složitého života duševního; čím jest složitější, tím mluva též rozmanitější. Povaha ucelenější vyznačuje se i mluvou ukázněnější. Jmenujeme tedy umělecké literární dílo velechrámem duševní moudrosti, nebo lépe zrcadlem duše.

Dosud platilo, že snahy národní i sociální se obrazily v básnictví, resp. v písemnictví. Knihy byly vlastně ozvěnou denního rušného života i obrodových cílů národních, tendenčních a sociálních. Umělec, který dal v omylu vyvíjející se umění do služeb denní šedi, byl jakýmsi apoštolem nového života. Jen jednu chybu má tato poesie a ta již postačí, aby ji usmrtila. Poesie taková žije v duších čtenářstva tak dlouho, dokud neodpadnou zájmy a dobové vzpomínky, neboť nedává sama nic lahodného ani krásného. Umělci chtěli blahodárně působiti na pokrok a dali zato v sázku mladý život zrozeného díla, vložili mu do vínku stigma pozvolného odumření.

Dnes jest hlavní snahou mnoha předních umělců úplně zrušiti zákony zemské gravitace a myšlenkově se odpoutati od tíže pozemského života, ježto sobectvím a hrubostí ubíjí všechny ušlechtlejší myšlenky a sám o sobě nic vábného k doko-

nalému oblažení dáti nemůže. Tak si vysvětlíme hromadné umělecké výpravy ku vzdáleným břehům neznámých dálek.

Básnictví se také pro vznešenost nestane a nemůže státi vzdělávacím prostředkem pro všechny vrstvy; jest vzácnou duševní stravou jen pro duše inteligentní. Má jemnocitem, bohatostí výrazu a harmonií slova omamovati a ukolébati k snění mysl, zaplašovati smutek se všemi starostmi a kouzelně zanášeti na průhledných křídlech umění do vyšších sfér rozkošného uklidnění duševního.

Takový ráz má umělecká práce jednoho z nejlepších básníků českých — Otakara Březiny.

Mnozí z našich poetů topí se ve spoustě básnických sbírek, v nichž v přerozmanitých variacích opakuje se v celku jedna myšlenka nebo panuje velký myšlenkový chaos. To jest velkou vadou poesie, obzvláště když původce uměleckých děl krásného písemnictví nemá stálé, určité filosofie, což těžce bývá pociťováno u básníků toho významu, jako jest Jaroslav Vrchlický. Jest velkou předností Březiny, že svou filosofii má a přihlíží-li se k charakteristickým pracem, možno říci, že jest jednotná v celé tvorbě, ač architekt prodělal řadu nemalých vývojových přeměn.

V jeho tvorbě jde představa zděděné viny, ta přechází v touhu po smrti, která se umirňuje, a básník hledá vykoupení v bolesti a lásce k lidstvu. Toť hlavní jeho úvahy, jak nám je podal v pěti neobjemných sbírkách básnických; v Tajemných dálkách (r. 1895), Svítání na západě (r. 1896), Větrech od pólu (r. 1897), Staviteřích chrámu (r. 1899) a v Rukou (r. 1901). Vedle toho vydal Hudbu pramenů (1903), sbírku to essayí.

Březina mnoho uvažuje o smrti. Vzhledem ke stránce tělesné jest smrt chvilkou odpočinku k načerpání svěžích sil na únavné cestě. Vzorem stojí mu tajemství neustálého odumírání a zrodu rostlinstva, opakované od prvopočátku v stejné síle i v dějinách lidstva; nad hrobem jednotlivců rodí se řada nových jedinců, již bezprostředně čerpají mízu životní z předchůdců. Samo lidské tělo není více, než dozralým plodem, který uloží se do země, aby, jak dí Jiří Wolker, bylo chlebem novým semenům. Proměnu starého těla v novou živoucí bytost vyjadřuje Březina v Mythu duše:

»Až v černém zrcadle zmaru uvidím tvář svou, změněnou formami nového žití...«, leč na druhé straně napsal v Ranní modlitbě pravý opak:

»Stan černý smrti, jež rozpíná duše na cestě své, aby si odpočinula...«

Od toho verše docela se odráží harmonická hudba slov v Královně naději, v níž s žhavou radostí vypravuje: »Tak mluvila ke mně má duše a tváří jí letěla vzpomínka na posvátnou chvíli, až šat země spadne jí z etherných údů a zazvoní paprsky přelomenými a až před otcovským pohledem Nejvyššího, zardělá vonnou krví své nesmrtelnosti, bude po věky odpovídati.« Tělo bude přeměněno podle zákonů přírodních v tisíce stromů, rostlin a plodů a prostřednictvím jich v nové životy, leč duše odejde a nejsou již poutána do oceľových okovů tíží tělesnou, odpoutá se od všeho pozemského, aby se již nikdy nevrátila a počala nové, tentokráte duševní žití tam, kde básník žije neustále duchem ve své poesii, kdesi daleko v záhadných neznámých dálkách před milostivým pohledem Věčného. Duše nevtělí se do jiného tvora, jako jest tomu ve filosofických názorech starého indického náboženství, ale »po věky« bude státi před trůnem Nejvyššího Tvůrce.

Stejně v Modlitbě večerní mluví o smrti věčné, z níž nezná návratu ani procitnutí; smrt jest pouze přerušením vlastního žití tělesného a začátkem dokonalého života duševního. Toť smysl posledních slov, jež připouští pouze jeden výklad.

Proto v tvorbě jeho není smrt tak strašná; z toho rodí se i erotické pojetí smrti, jak se jeví na četných místech. »Dusná smyslnost leží napiatým slunným mrakem nad eroticko-smrtným mysteriem Březinovým a datuje je neomylně jako nový útvar v dějinách utrpení a muk lidského srdce.« (Fr. X. Šalda.)

Březina vychází z názoru, že »nepoznány se míjejí duše, každá svou rozžatou svítilnu při setkání cloní, nedůvěřivá, jen dlouhé stíny vzpomínek táhnou se za nimi přes celý obzor«, proto jest mu smrt vysvobozením z bloudění zemského, kdy bez zájmu míjí druh druhá. Zvláštní tón básní plyne i z osamoceního života, jehož vůbec ani nežil; proto jest mu smrt vykoupením, proto i ve verších slyšíme »jásot duší smrtí vykoupených«. Jest radostnou událostí, jež přináší změnu života; on se z ní raduje jako z návratu první milenky, která nemohla déle odolati, aby nerozpřáhla tou-

žebně náruč po vysněném milenci, k němuž ji volal prudký hlas krve a snaha po sebezachování. Básník plane touhou po smrti, dychtivě po ní vztahuje ruce a volá v Modlitbě večerní:

»až smolnou pochodní žádosti žhavý dech
na popel dohoří tajemným ohněm tvým,
tu dechni v čelo mé a usnouti mne nech
v sen věčný, poslední, z něhož se nevzbudím.«

Touha po smrti plyne z bezútěšného života básníkovy i jeho matky; sám neví, co jest radostný život, v jeho dnech nebylo jara ani slunce, leč stálý soumrak a podzim, jak vysvítá z úvodní básně Tajemných dálek;

»Žen žhavý ret mé krve vášní neroznil
a lásky šílenství mi v zracích nezaplálo,
žár bílý rozkoše mi v nervech nezavítal
a vůni přátelství jsem v žití dýchal málo.

Sám v tiché klauzuře jsem počet žití řešil
a jenom nad svých snů jsem záhonem se shýbal,
více nežli v životě jen v myšlenkách jsem hřešil
a přelud miloval a páru tuh svých líbal.

Mé jaro bylo smutnou, elegickou písní,
již tichým tremolem mi život zahrál flétnou,
a dny mých radostí, jak v trávy trs, jenž tísni,
se při zdích, ve dlažbě, když kapky rosy slétnou.

Mé vzpomínky jsou bez barev a beze vláhy,
jak protěž v herbáři, jenž bílou plísní dýše;
nakyslý parfum chudoby jsem dýchal záhy
a ponížených žeň jsem klidil na své líše.«

Ani zemská pouť matky nebyla lepší;
byla stejně pustá a hořká, neb Pán neotevřel
štědré ruce, neobklopil ji nádherou a
radostí, ale strastmi a prací.

»Šla žitím matka má, jak kajícnice smutná,
den její neměl vůně, barev, květů, jasu:
plod žití suchý jen, jenž jako popel chutná,
bez osvěžení trhala se stromu času.

Prach ostrý chudoby jí v tváři krásu šlehal
a řezal do očí a v slzách zánět hasil,
jak samum v závějích se v její cesty sléhal
a ve svých vlnách umdlené jí sklenul asyl.

Pod tíží tmavých let svou nakláněla šíji,
žeh práce žiravý jí z nervů svěžest leptal,«

těž i jí jest smrt půvabnou, touží po dalekých
březích a vzdáliti se z přítomnosti
rušného života bolu. Proto

»smrt svoji líbala a v těžké agonii
ret její s úsměvem jen slova díky šeptal.«
(Moje matka.)

Čtenář básní Březinových, pokud se nechá unést slovy básníka, vidí smrt mnohem lahodnější, než jest ve skuteč-

nosti. Pojetí smrti, téměř ve všech sbírkách (hlavně první) jest rázu radostného a mohutní na mnoha místech i v ráz silně erotický. V Tajemných dálkách v básni Modlitba večerní volá:

»svou mdlobou smrtelnou mne spoutej v loži mém,
je měkká náruč tvá, jak bílé lokty děv.«

a ještě vábněji ji kreslí v Motivu z Beethovena, kde vrcholí nazírání na odumření slovy:

»a touha po smrti, jak příliv sladké vláhy
a rozkoš vítězná a černé víno tuh,

na ňadrech úbělých jak spočinutí měkká,
a nahých ramen dvou jak chtivé sepjetí,
v tvou bytost pohnutou a opojenou stéká
ve smyslů umdleném a těžkém zajetí?«

Po soudu našich i cizích literárních kritiků toto pojetí smrti jest v moderní světové literatuře úkazem novým a svérázným. Umělec, který se tělem neoddal smyslným rozkošem, ale žije krásný život duševní, odděleně od těla ještě za života, nemůže ani jinak nazírat. Z takových vnitřních popudů ozývá se v četných pracích významných umělců touha po uvolnění svazků mezi tělem a duší; odtud tryskají slova Zeyerova »Život jest trpký, sladká však smrt« a vyvíjí se postupně dále a dosahují nejvyššího stupně v Březinově vábně rozkošnickém pojetí smrti, kdy »hořící trámovi vězení našeho s praskotem ohně se láme a u cesty nezralé ovoce naše reflexem západu zraje« (Svítání na západě), duše vysvobozená ze žaláře tělesného může volně zalétnouti do krajů Krásy a Umění, napájeti se tam z čistých, povznášejících, sladkých pramenů radosti, s úsměvem bez krvavé rány v srdci a drásavého bolu, těšiti se z popatření na Nejdokonalejší Krásu, jenž jest počátkem a zmnohonásobením krásy zemské. Jeho smrt »bude jak smrt očištěných lidí. Podobná chůzi z pokojů přesycených vůněmi do chrámu na neděli květnou« (Vino silných).

Někteří kritikové hledají v Březinově tvorbě stopy, po případě i silný ohlas indické filosofie. Tento názor byl podporován mnohými nejasnostmi tvorby, jež možno vysvětliti několika způsoby. Leč spojení s geniálním umělcem sochařem Bílkem, jakož i sympatie ke Katolické moderně znamenají více než umělecký zájem, jsou téměř výrazem stejných snah a příbuzných náboženských zájmů. Na tom podkladě možno souditi, že Březina vydává

svědectví o Bohu a prorocky odhaluje oponu jeho svatých mystérií k pochopení duší, jež planou žhavě rudými požáry lásky k Lásce Nejvyšší.

Studiu filosofie indické se věnuje teprve v době pozdější, kdy básnicky umlká.

»Březinův vyšší člověk, vykoupenec i v kupitel svých menších bratří, není vzbouřenec proti Bohu, jako tomu bylo u tolika romantiků v obměnách tak různých, nýbrž posel jeho a naplnitel jeho vůle.« (Fr. X. Šalda v knize Duše a dílo.)

Březina věnuje pozornost ve své umělecké práci náboženství a Bohu neobyčejně krásnému, který odpovídá všem představám o velebnosti boží, jehož krásné dílo odráží se nekonečně stupňované v netělesné tváři a postavě. Březina jest stoupcem estetického náboženství.

V básni Umění ptá se svrchovaného, zda mu dovolí obětovati u jeho oltáře:

»Ó Věčný, rci, zda smím, kde chrám Tvůj z kovu
nad městem mramoru, své krve touhou nečist,
při malém oltáři, pod klenbou poboční
Ti mši svou tichou přečíst?

Do vína extasí máčet chléb
na stole obětním, jenž posvěcení kryje
pod snů mých růžemi a světlý modliteb
Tvých mrtvých relikvie?

Zda v zlato kalicha, mých rukou slabých tíž,
krev svoji zázračnou dá těla Tvého hrozen
a světlem andělů zda zrak můj roznítiš,
jenž k pološeru zrozen?«

Jest mu lhostejno, co se mu za to stane,
on posílněn bude jen pěti oslavy:

»Na hranici svých dní Ti volám: muč a pal
a v bolů žalárních mi tvář mou vyběl na sněh:
já v díků kadidlo do vůní spálím žal
Ti ohněm rytmů v básních!«

Modlitba k Bohu, »jehož láska padá jako hořící síra v zahrady pozemské lásky...«, která tak vroucně plyne z jeho úst a lehce jako oblačky dýmu vonného orientálního kadidla rozplývavě se vznáší vysoko do nedostupného vesmíru, aby tam zastihla zastřené Boha, je modlitba nová, již neumí se modlití obyčejný člověk, činí tak pouze takým básnickým způsobem, jaký jsme zvyklí hledati u ostatní jeho tvorby. Hluboké náboženské smýšlení, jakož i příbuzné snahy i umělecký program spojily na čas Březinu (i jeho přítele sochaře Fr. Bílka) s Katolickou modernou, již byl z laiků vedle Jul. Zeyera předním zákonodárcem.

Březina se nám jeví jako velký obětník nevyčerpatelného tajemství Boha, obětující na povýšeném vzdušném ostrově. — Z díla vane těžký duch hluboké mystiky, jež hledáme jen u jedinečných mystiků středověku, u Angela Silesia a j., kdy vroucí nezměrná láska k oblažiteli a Hlubě duší vykvetla oslnivě bílými květy v nejvelkolepější literární díla celých staletí. Obětuje v prostorách vesmíru, kde vystavěl oltář pod rozplývavým lesem gotických kleneb a sloupů vzletné myšlenky a zvláštního neobyčejného slova; jsa na blízku Bohu, vniká velkými myšlenkami do hloubek jeho mystérií, vyjadřuje to výrazy nevyslovitelnými a s jeho obětního oltáře padá lehká rosa rozumu zbavujícího blaha, aby v tom slastném okamžiku stmelila miliony těl v jeden celek Láskou, jež přijala do nadzemské svatyně k oltáři velebněze, probadatele tisícových vznešených tajemství. Březina jakoby vysvětloval poměr mezi Bohem a sblížoval trpící lidstvo společnou ideí. — Březina čerpal mnoho z liturgie i náboženství katolického, aniž při tom nějak poškodil její krásu a vznešenost. Naopak vhodné metafory ještě více zvyšují velebnost, k němuž mnoho napomáhá vhodný stil, blížký biblickým příběhům a náboženským námětům. Vytríbená tvůrčí vyspělost dala mu přirozené zákony, jež zřetelně praví, jak daleko v úvahách může jíti, aby nezničil dojem z věci, již chce vyzvednouti a zvětšiti věnčící ji aureolu. Vše, co koná, činí

»Pro bližící se příchod jasného člověka
tajuplného,
jenž jediný v miliónech bratří, co budou a byli,
nad prostorem vítěz,
promění zemi od pólu k pólu dle svaté tvé vůle
a myšlenkou, která od poslušných sluncí
se učila lehkosti, tanci a písni,
usedne ve tvé tajemné radě
mezi knížata kosmu — «
(Ruce: Kolozpěv srdcí.)

Všechn život a práce není ničím jiným,
než zráním plodů pro čas příchodu sadaře,
který přijde odměniti pracující za námahu
a bolest, pro příchod

»Jediného člověka vykoupeného,
kormidelníka duchové země, jenž k břehům tvých
tajemství pluje
ve směru svatých tvých větrů pne plachty,
předené tisíciletí,
a novou řečí, mocnou jako řeč andělů, čistou jako
řeč dětí
květy tvých zahrad neviditelných pojmenuje.«

(Dokončení příště.)

J. Z. Jesenský:

Kde je náš cíl?

Jdem všichni životem a vlastní kříž
z nás každý na zádech si s sebou nese...
Ten naříká — ten mlčky snáší tíž
a mlčky bojuje a žitím rve se...

»Jen stále dál...« to je náš velký cíl.
Ta tužba pouze žije v naší hrudi.
Ta vždy nás vyrve z hloubky těžkých chvil
a dopředu nás stále pevně pudí...

V. Skalník:

Epopěj severu.

Letos opět ponurý, tajemný sever pohltil
ve svých věčných mlhách jednu polární
výpravu — výpravu gen. Nobileho — a
zdráhal a dosud se ještě zdráhá vydati
svůj lup ze svých mrazivých chapadel.
Řiditelná vzducholod' »Italia« ztroskotala
nárazem o ledovou horu a k dovršení tra-
gedie roztrhla její účastníky na dva díly,
a dodnes není o jedné skupině žádných
zpráv a plným právem jest již považována
za ztracenou. A k tomu ještě přistupuje
neznámý osud věhlasného polárního ba-
datele R. Amundsena, který — jak se zdá
— při snaze zachránit nešťastné troseč-
níky, sám rozmnožil hekatombu polárních
obětí...

Ale toto nejsou ani zdaleka všechny
oběti, které vyžádal si sever, nýbrž řada,
nepřehledná řada zmařených lidských ži-
votů táhne se historií polárních výprav a
dodává jí zvláštního přísvitů. Psátí dějiny
severu znamená psátí kroniku hrdinství,
odolnosti, nezištnosti mužů-vědců. Zde
snad věda nejvíce krvácela, když snímala
závoj s polárních tajemství...

Vlastní polární dějiny začínají hluboko
ve středověku, avšak neprokazují se ni-
žádnými zvláštními výsledky, neboť —
musíme si to přiznat — sledovaly spíše
účely praktické, zjištění, jako na př. vy-
najítí nových lovišť velryb, tuleňů a po-
lární zvěře, jejíž kožišiny draze byly
placeny

Avšak po tomto stadiu polárních výprav
následuje nová epocha vědeckých výprav,
a těch se blížeji všimneme:

Na prahu tohoto nového oddílu stojí
velká postava polárních dějin, Angličan
James Clark Ross, objevitel sever. magne-
tického pólu na poloostrově Boothia Felix.

Náš život už je s touto tužbou spjat
a naše duše již tak cítí...
...že tam v těch dálkách někde snad
je lepší nějaké a krásší žití...

Jdem všichni životem a stále vpřed,
nechť temný cíl ten třeba nás i zdusí...
Což, když jdem stále dál — ni o krok zpět,
kde skončí naše pout... vždyť skončit
musí?...

Jednoho vytouženého cíle bylo šťastně
dosaženo a s novými nadějemi šlo se
k další etapě k proniknutí severozápadním
průjezdem, t. j. obeplutí Ameriky, pro-
dráním se nesčetnou spleť vodních uliček
a kanálů v arktických ostrovech. Podniku
toho podjal se slavný John Franklin a
s dvěma dobře vypravenými lodmi »Ere-
bem« a »Terrorem« zahájil úspěšně tuto
plavbu. Trvání výpravy bylo projektováno
na tři roky. První rok dařilo se výpravě
dobře, takže přezimovala na Beechey
Islandu. Když potom rozmrzl kolem led
a moře bylo volné k plavbě, pronikl Frank-
lin až k 77. stupni sev. šíř. a dostal se
k zemi krále Viléma, kde po druhé lodi za-
mrzly. Franklinovy síly byly zatím již
nadlidskou námahou tak vyčerpány, že
11. června 1847 umírá. Celé mužstvo je
tělesně i duševně vyčerpáno a nejhroznější
ranou pro ně je, že umírá jejich vůdce.
Pohřbili jej, zabalivše ho do anglické vlah-
ky a s úzkostí v srdcích vrátili se na tiché
lodi. Smrt řádí v jejich řadách a pusté
ticho polárních krajin volá k nim jen
posupné: zemřete! Avšak nová naděje
vysvitla. Kry kolem povolily a před nimi
otvírala se volná cesta do civilisovaných
krajin. Nová naděje vyrašila v jejich
srdcích, aby zakrátko byla ubita defini-
tivně. Ledové kry opět se sevřely kolem
lodí a zabránily jim v další plavbě. Snad
roztají. Snad?... A míjel den za dnem,
jeden hroznější než druhý, a nastávala
pro ně třetí polární zima. A zase nové
neštěstí, tentokráte způsobené bídáctvím
lidským. Dodavatel masitých konserv dal
místo dobrého zboží zkažený brak, takže
výprava byla odsouzena k smrti hladem.
Po smrti Franklinově převzal velení po-

ručík Grozier a se zbývajícími lidmi nastoupil cestu po ledě. Kam dorazili, neví nikdo, snad jen kostry později nalezené mohly by vyprávěti o této hrozné tragedii. Nejohroženěji číší tato katastrofa z vypravování jisté eskymácké ženy, podle níž ubíralo se tudy asi 40 bělochů, a ti prý »padli k zemi a zemřeli na cestě...«. Marně namáhal se civilisovaný svět přispěti jim ku pomoci. Až teprve po dlouhých letech nalezeny kousky jejich deníků u Eskymáků.

Na počest Franklinovu byl zřízen mramorový památník s verši Tennysonovými: »Hrdino velký, tvoje tělo setlí v polárním ledném objetí, leč na nebeských cestách duch tvůj světlý až k pólu nebes doletí...«

Jeden velký muž s celou svou zdatnou družinou, se 126 muži, tu zahynul, a druhý velký polární badatel, Roald Amundsen, těžce ze zkušeností svých předchůdců, za několik desítek let později, tudy pronikl. Zatím již na druhé straně ryl své slavné jméno do historie Arktidy Švéd Nordenskjöld svým obeplutím Evropy a Asie tak zv. průjezdem severovýchodním.

Zanedlouho nato vstupuje do popředí nový sympatický hrdina-vědec, Nor Fridtjof Nansen, který zcela originelním způsobem pokusil se proniknouti k točně. Nechal totiž svou zvlášť k tomu uzpůsobenou loď »Fram« zamrznouti poblíže ostrovů Novosibiřských a dal se nésti tudy mořským proudem, spějícím k severu. Takto dostal se až na 315 mil od severní točny, avšak tam proud se náhle obrátil k jihovýchodu. I rozhodl se proto, že dosáhne točny pěšky. Plán však se nezdařil. Po hrozném bloudění v mlhách a metelících sněhových dosáhl posléze země Františka Josefa, kde byl zachráněn.

Po Nansenovi řada badatelů pokoušela se doraziti k točně. Z těchto sluší jmenovati italskou výpravu vévody z Abruzz, vedenou kap. Cagnim, která o několik mil překonala dosavadní rekord Nansenův. Avšak točna hájila své tajemství úporně. Teprve před světovou válkou v r. 1909 byl skončen několikastoletý zápas o severní točnu vítězným dosažením pólu americkým kap. R. E. Pearym.

Tento 6. dubna 1909 od mysu Kolumbie v Groneku s 5 Eskymáky na saních pronikl k točně a zanechal tu následující zprávu: »Dnes vztyčil jsem na tomto místě státní vlajku Spojených států amerických,

seznav z provedeného šetření, že je v místech těchto severní točna zemská, i zbral jsem formálně jménem presidenta Spojených států amerických celý tento kraj pro jmenované státy. Na znamení toho zanechávám zde tuto listinu, jakož i vlajku Spojených států amerických.«

A ve svém deníku Peary napsal: »Mé životní dílo je ukončeno. Práce, kterou jsem si předsevzal, o níž jsem byl přesvědčen, že jednou musí býti zdárně vykonána, je hotova. Po 23letém namáhání, tvrdé práci, zklamáních, trampotách, strádání, větším neb menším utrpení a nebezpečí jsem se s točnou vypořádal. Poslední geografickou trofej severní polokoule získal jsem pro Spojené státy. Dílo toto je konec, vrchol téměř čtyřstaletého zápasu, ztrát lidských životů i jmění vzdělaných národů světa. Ukončeno je zcela po americku. Jsem spokojen.« —

Tak skončen tedy tvrdý zápas o dobytí severní točny, aby v nejnovější době pomocí moderních strojů vzplanulo hotové závodění točnové. Popud k němu dal R. Amundsen svým letem v r. 1925. Vzlétl z Kingsbay se dvěma stroji a se svými druhy, avšak na 87°30' sev. šířky byli nuceni k přistání na ledě. Osamoceni na zrádném ledě v polární pustině tvrdě bili se s osudem a hleděli urovnati místo pro start jednoho neporouchaného stroje. Jaká nálada je tenkrát svírala, poznáte z líčení v knize, kterou Amundsen vydal po svém návratu. Jeden z těch ledových hrotů kolem nakupených měl podobu sfingy a »zdál se pohybovati hlavou a chechtal se radostí«. Ale práce se zdařila a více než po měsíčním odloučení od světa přilétli zase všichni zpět. — To hrozné nebezpečí neodstrašilo však Amundsena a tak již následujícího roku vzlétl opět ve vzducholodi »Norge« a šťastně obkroužil severní točnu a shodil tam vlajky. Avšak ani tu mu nepřálo štěstí, neboť americký letec Byrd předstihl jej na svém letadle o několik hodin a zbavil jej tak primátu dobytele severní točny — letadlem.

Jak skončila letošní výprava, je známo. Dozvuky její ještě otrásají celým světem, neboť celé lidstvo se kloní před odvahou těchto lidí. A když tak člověk prohlíží tyto hrdinné stránky polární historie, tu věru maně připadá myšlenka, kdy — kdy zrodí se básník, který by tvrdým epickým veršem vyjádřil veškero hrdinství, odvalu a sílu těchto mužů?

Jak jsem se učil veslovat.

Bylo to ku konci sexty, kdy jsme podnikli výlet do středního Podyjí. Osvěžení romantickou krajinou ztrávili jsme odpoledne druhého dne výletu na vojenské plovárně ve Znojmě, kde mnozí kolegové užili příjemné koupele v horské řece. Několik ulejšáků — a mezi nimi ovšem i já, který vždy hlásal přísloví »čistota půl zdraví, nečistota celé« — stálo na břehu a vyhýbalo se vodě jako čert kříži. Kdo by však odolal vábivému hlasu šumících vln, ve kterých se odrážela azurová obloha jako, při nejmenším, v škopku naplněném šmolou? Tu náhodou svezl se můj zrak na loďku, přivázanou při břehu, a rázem mi uzrál v hlavě plán: »Ty se dnes naučíš veslovat!« Kývl jsem na kolegy Kodrvasa a Jožku, srozuměli jsme se s dozorcem na plovárně, zaplatili poplatek a stali jsme se na dvě hodiny pány »zamořského korábu«. Nasedli jsme sice ještě žádný v loďce, ale odvahy jsme měli tolik, kolik ani neměl Kolumbus při objevení Ameriky. Nejdříve jsme si rozdělili úlohy. Jožka zabral kormidlo a dostal hned název Palinurus (četli jsme tehdy náhodou v latině Vergilia), vpředu zasedl Kodrvas a za ním já. Kolegové nám odvázali loďku, odrazili nás a ve vteřině náš »koráb« pyšně opouštěl přístav a stanul na širé hladině. Třením lodi o hladinu vodní zmizela setrvačnost pohybu, uděleného naší loďce odražením kolegů a tak konečně nadešla naše úloha. S blahým pocitem v srdci chápu se vesel — lop — rozmáchnutí — dva — zabrání a nastojte! Vesla sjedou mně hladce po povrchu hladiny a div, že jimi nevyrazím vesla kolegy Kodrvasa. — Nu, neškodí, myslím si, asi jsem zabral málo hluboko! Rozmáchnu tedy vesla, zaberu hlouběji a proklatě — vesla ledva utáhnu rukou. — »Aha« — povídám si zase — »aurea mediocritas«! Po třetí to ušlo. »Trúbo, tady máš »mašinenél«, volá na mne kterýsi z břehu, »možná, když to tím namastíš, bude se to samo šprtát jag masné střevo.« — »Nedopaluj a nežgehlí sa ňa! Šak to enom pod' skusit a uvidíš, budeš mět hned' puchýře na dlaňách jag talěr,« odpovídám mu rozhořčeně ze zlosti nad tím, že má snaha dochází posměchu, a velím kolegům, abychom odrazili z dohledu zraků posměváčků. Zabereme tedy vesly, Palinurus zaberere též kormidlem, ale zabere naopak, takže loď se nám točí pěkně do kolečka

jako čamrda. A zas jeden bohaprázdník s břehu: »Kluci, postříkejte tu loďku sífónem, možná, že má draka ze slibovice!« — »Ba tebe posčákat, aby sas nesmál jag prázdna kistňa od tvarůžků,« replikujeme, a vyčinivše Palinurovi co proto, jedeme dosti kloudně proti proudu. Záhy však nás čekala nová překážka — básník by řekl Scylla a Charybda — ale my prosaikové musíme takto jen říci, že to byl primitivní dřevěný most, spjatý řetězy; přece však nám pohltit jednoho druha! Já a Kodrvas zavčas jsme zpozorovali překážku, sehnuli jsme se a již podjíždíme pod mostem, když tu náhle zalehne v náš sluch zoufalý výkřik: »Prosím vás, pomozte ňa do loďky, já sa nevezu!« Kouknem, co to — a on to Jožka — Palinurus, vztahuje z vln ruce k zábradlí naší loďky. Stále se totiž, chudák, ohlížel, kolik uzlů jsme již urazili, takže zapomněl na most, zachytil se do řetězů a spadl do vody — na štěstí nehluboké. Pomohli jsme mu tedy zase na jeho místo a jeli jsme dále, tentokrát již nerušeně. Nepozorovali jsme ani, že se obloha zatáhla mraky a že se spustil liják; to nám nevadilo, vždyť plavky mohou zmoknout! Veslujeme stále proti proudu a naráz zase to nejde dále! No to už jistě na nás zanevřel sám Poseidón. Koukneme zase na sebe, pak kolem sebe — no jo! Jak to mělo jít dále! Vždyť jsme již na mělčině a hned pod hladinou roste rákosí. A tak nic platno, museli jsme vstoupiti do vody a postrkovati loďku zpět. Konečně jsme dospěli na hlubinu, odpovídající ponoru našeho »korábu«, zaujali zase svá místa a veslovali zpět. Šlo to výborně! Kolegové s břehu již z dále křičí: »Naši Argonauti už jedú!« smějí se a s nimi i pan profesor, který dobrácky dodává: »Ale zlaté rouno nám přece žádné nepřivezli.« —

Zanevřel jsem od té doby na veslování a říkal jako Jožka: »Co po ledačem!« Na loďku jsem nasedl za žádnou cenu; raději jsem obešel kus cesty mostem. Přisahal jsem si, že se po studiích budu hlásit na Chabaně,*) kde mají takový veletok, že když si do něj lehne, tak je tam vody tak »akorát po břuch«.

Jednou se mi to však nevyplatilo. Zamiloval jsem se v septimě do jedné hezounké

*) Vesnice v kopcích buchlovských pouze o několika číslech; nemá ani starostu.

dívky a dosáhl jsem toho kýženého blaha, že jsem měl s ní první dostaveníčko. Bylo to v neděli dopoledne; já jsem obdivoval po jejím boku její růžové ouško, mírně zakryté »mikádem«, její malinové rtíky, a byl celý u vytržení. Při rozchodu smlouvali jsme vycházku na odpoledne. Navrhla projížďku po loďkách. Zkoprněl jsem a stál jak solný sloup. — Ještě dnes bych si napohlavkoval za to, že jsem jí nepřikývl. Snad by mi štěstí přálo a já bych ji kolébal na gondole s mistrným donjuanstvím. Já však pohlédl na ni ztrápeně a přiznal se, že neumím veslovat. — Tu se obrátila ke mně bokem, svraštila ty malinové rtíky a řekla pichlavě: »No, vidím, pane, že příliš moderním rytířem nejste, když jste se nenaučil ani veslovat,

abyste mne mohl povozit na loďce!« Obrátila se a zmizela ve dveřích. S naší láskou byl konec! — Co mi zbývalo? Šel jsem domů a skládal jsem »moderní básně«. — Ale veslovat se přece někdy musím naučit, vždyť bych se snad ani neoženil, myslil jsem si...

Jakmile jsem tedy přišel na studia do Brna, ihned jsem nastoupil výcvik. Učil mne kolega Štika, který s metodou vyučovací si mnoho hlavy nelámal. — Zkrátka řekl: S rukama budeš dělat tak a tak — a šlo to. Ruce a sedací část to sice odnesly trochu puchýři, ale dnes již jezdím obstojně — jenže jest již pozdě. Žádná mne už nechce...

Studenti, chcete-li býti ušetřeni tolika strastí, tedy honem zavčas na loďky!

Fanda Hradil:

Naše dílna.

Mezi studenty je hodně těch, kteří rádi vrtají, pilují, dělají nějaké pokusy atd. — Mezi takové patří naši radioamatéři, fysici, kteří pokusy ve škole provedené hledí doma opakovati. Ovšem, uznávám, že jsou i takoví lidé v našich řadách — čítám-li mezi ty amatéry jak radia, fotografie, tak i fysiky vůbec — kteří se starají jen o řádný poslech a ti fotografové se chlubí jen po městě aparátem, a fysici — starají se o ty záhady fysické: Jestli se vybočí zeměkoule z obvyklé dráhy, když z Eiffelovy věže spadne na zemi člověk »silnějšího rázu«, nebo: co se stane se zlatými hodinami, spadnou-li do vody, a chemici zkoumají spolu s fysiky, »proč je na černém pivě bílá pěna«. To jsou záhady, co?! Nu, ale my se mezi ně nepočítáme — máme každý svou dílnu, v ní hřebíky, kladívko, izolované dráty, šroubky, kleště štípací, ploché i kulaté, kombinačky a pilníky, pilky a jiné, jak to potřebujeme k naší práci. A neznám nic krásnějšího, než si sednout k nějakému plánu, který jsem objevil ve škole, nebo v radioklubu, ať již sestrojíte Teslův zvyšovací transformátor, či kapesní dvoulampák. Jen to někdy zkuste — nu, ale když se vám věc nebude dařit, tak mně nenadejte dopisem a v »Jitru« teprve ne!

Loni jsem hodil poněkud primitivní články. Jednak, že základy zde musely býti, jednak, že složitější věci potřebují schémat a na ty není prý peněz. Nu, snad se dá letos něco více udělat! Víím, že každý z nás má mnoho věcí, které by zajímaly

nejen jednoho nebo dva, nýbrž řadu studentů — vždyť všichni studenti mají smysl pro práci — nu, a jsou i »vrtáci« mezi námi. Tak do práce! Přes prázdniny byly bouřky, v aparátech škrčelo, šumělo, že se vám ani nechtělo poslouchat. To však jen na chvíli! K nové zimě, kdy je poslech přímo ideální, nutno provést na aparátu generální zkoušky. Vyhovuje vám? Nechcete jej raději předělat? Také všimnout si světa! Jsou nové a nové aparáty, nová a nová schemata: tak přepracovat! Není to však jen radioamatérství, co nás baví. Dělají se pokusy — začínající sestrojením elektrického zvonku a končící několika pohlavky, když si zvonek vzpomene zvonit tehdy, kdy jej není třeba, tak k půlnoci. Nezdary jsou však vždy vzpruhou — nuže, do práce! Jsou-li v SSS. jiní kolegové s vámi, i mladší — založte kroužek, pracujte a zaučujte ty mladší adepty vědy pracovat s pilníky, s kleštěmi, i když si některý přivře nešikovně prst — věřte, že to nebolí! Když některý z mladších je v rozpacích nad jednolampovkou, která píská jako splašená, tak ji spravte, vždyť je to pouze bludná vazba! A konečně sami se dejte do stavby aparátů radiových! I velké aparáty se nám podaří bezvadně, když budeme dbáti, aby součástky měly slovosled. Proud z antenní cívky na první lampu, ta spjata s cívkou, druhá cívka na druhou lampu, pak nízkofrekvenční transformátor, lampa, transformátor, lampa atd.

Tak se to taky kreslí v schématu. Jenže

někteří radioamatéři dají transformátory k sobě, lampy taky a spoje jdou nejen cik-cak, nýbrž i těsně nad sebou — což je chyba. Tož, jen s rozmyslem! A vy, kteří nemáte radia, dělejte pokusy s elektrickou, vždyť kdo ví, zda někdo elektriku v minulém ročníku popsanou i sestrojil. Avšak taková elektrika se dá užít ke krásným pokusům Teslovým, k pokusům s trubice-mi Geislerovými, které si můžete i udělati, a k jiným pokusům, které zde budou uvedeny, když o ně bude zájem. Jenže naše studentstvo je bez zájmu pro každou věc. Platí to i o vás? Tak napište, aby se neřeklo! Pěkné věci rád nám p. redaktor uveřejní.

Uplynulo léto. Co krásných snímků přes léto se uchytilo v komorách našich kolegů a našlo odpočinek nad psacím stolem — nu, nějaký pěkný snímek by se do »Jitra« taky dal! Jen poslat! Doposud se o nás nevědělo. Nevědělo se, že i kolem »Jitra« jsou seskupeni radioamatéři, fotoamatéři, fyzici a jiní. Nuže, dejme se znáti! Myslím, že by udělal sensaci článek o přeměně rtuti ve zlato, alespoň tím, že jí — totiž rtutí — byli zásobeni všichni naši amatéři a vyráběli zlato též. Já si to na svědomí

nevezmu, aby mně někdo nenadal, až rtuť zlostí nad nezdary bude i polykat! Nejnovější pokusy vědeckého badání ukázaly mnoho zajímavostí a »Jitro« nám je jistě objeví. Nejen, že bude zde rozřešena »záhada«, proč je na černém pivě bílá pěna, nýbrž i popsány pokusy s proudy o napětí 5,000.000 volt, o nové laboratoři na tento proud vysokého napětí a neméně zajímavé pokusy se vzduchem a jinými plyny, stlačenými na 20.000—30.000 atmosfér. (To je tlak! Snad jen hnilička by ze mne zůstala!) A je takových věcí, které se dají pod titul »Technika« shrnouti. Ovšem, není možno, aby jeden podal takovou látku; mám-li psáti o tom, jak se pozná magnet od měkkého železa, jsou-li oba natřeny, není-li po ruce žádného předmětu — niti, busoly a j. a oba jsou tyčkovité, pak nemohu psát o projektu raketového letadla, pomocí něhož se mají lidé dostat na Mars, aby se tam naučili stavět kanály. Proto každý z nás ať zašle nějakou zajímavost, buď kolegovi Svozilovi, nebo přímo mně. Adresa bude sdělena z redakce. Potom teprve bude z naší hlídky to, co z ní chceme míti a nebude nám ani vytýkána.

Stanislav R. Hanácký:

Zvony.

Na východě vstalo jitro —
jitro boží neděle.
Do krajiny vyzvánějí
zvony vesele.

Mocné jejich hlasy vroucí,
nesoucí se dálavou,
zbožné davy k boží chvále
do kostela zvou.

Kdykoliv jich slyším hlahol,
na své dětství vzpomínám —
proto vás rád, zvony milé,
tolik, tolik mám!

Ústředí katol. studentstva čsl. děkuje z upřímného srdce J. M. nejdůst. p. opatu želiuskému Bedřichu Vavrouškovi za velkou podporu exerc. hnutí, též P. T. OO. Dominikánům v Plzni, obzvl. vždy ochotným OO. Tovaryšstva Ježíšova v Bubenči a na Velehradě, rovněž správě arcib. semináře kněž. v Olomouci, Sestrám O. Cist. v Předklášteří a správě exercičního domu v Hlučíně, že umožnili studentům a studentkám exercicie. Obzvláštní díky vzdáváme všem dp. exercitátorům, kteří s takovou láskou ujali se studentů.

*Za Ú. K. S. čsl.
P. ALFONS DAŇHA C. Ss. R.,
duch. rádce Ústředí.*

Cyrillo-metodějský věstník

Sv. Otec Pius XI. povýšil velehradský chrám na basiliku.

Breve o povýšení kostela zní:

Papež Pius XI.

Na věčnou památku. Podle prastaré tradice, podepřené i starými památkami, stávala na území nynější arcidiecése olomucké, v místech blízkých dnešnímu Velehradu, svatyně Panny Marie Nanebevzaté, totiž v onom opevněném sídle Rostislavově, v němž se usadili svatí bratři a apoštolové moravští, Cyril a Metoděj, když přišli v roce spásy 863 na Moravu, aby veškeré oné zemi přinesli svého evangelia. Je známo, že Vladislav Jindřich, markrabí moravský a bratr českého krále Otakara, založil roku 1198 na Velehradě klášter, který odevzdal řádu mnichů cisterciátských i s kostelem, zasvěceným Panně Marii Nanebevzaté, jež dal nádherně vybudovati a co nejpečlivěji vyzdobiti pracemi vzácné umělecké ceny; také je známo, že tento klášter zůstal majetkem jmenovaného řádu až do konfiskace, která jej postihla za císaře Josefa II., dne 27. září 1784. Není Nám tajno, že tento kostel byl právem považován jaksi za matku a královnu ostatních kostelů moravských, a že proslul také tím, že jeho opatovi byly přiznány v roce 1379 na přímělu olomuckého biskupa Jana IX. Urbanem VI., blahé paměti Naším předchůdcem, znaky hodnosti biskupské. Když potom ve stoletích následujících byl chrám několikrát zpustošen ohněm a zub času zle na něm hlodal, byl konečně znovu důkladně opraven a 20. října 1735 opět slavnostně posvěcen, takže trvá až na naše časy, jako skvělý památník zbožnosti a umění, jsa nadán touto apoštolskou Stolicí četnými, ale i vzácnými milostmi a výsadami, a u lidu věřícího z blízka i z daleka sem putujícího, chován v obzvláštní úctě a lásce. Mezi posvátnými obrazy a ostatky, jimiž jest chrám bohatě opatřen, vyniká obraz blah. Pany Marie nad hlavním oltářem a část ramene sv. Cyrila Thesalonickeho. Svatyně, byvši už předtím povýšena na kostel farní, odevzdána byla v r. 1890 kněžím řádu Tovaryšstva Ježíšova, kteří tam posvátnou službu svědomitě vykonávají a pro zájmy Boží horlivě pracují. A vskutku nacházejí se tam pod správou

těchžte ctihodných otců: Papežský ústav sv. Cyrila a Metoděje, založený pro výchovu slovanských misionářů a pro vzdělání kněžského dorostu; řeholní noviciát pro chovance české národnosti, veliký dům, řečený Stojanov, v němž se konají po celý rok duchovní cvičení; také mateřinec sester, zvaných Družina sv. Cyrila a Metoda, mimo to mnoho katolických spolků, které tam mají své sídlo a tam také konávají své výroční schůze za tím účelem, aby členové jejich vždy víc a více naplňovali se duchem a vzdělávali v učení svatých patronů, aby povzbuzovali se tam k následování jejich zárného příkladu a kráčeli bohobojně v jejich slépejích.

To vše jsme měli na mysli, když ctihodný bratr Leopold Prečan, arcibiskup olomoucký, přednášeje společné přání arcidiecése sobě svěřené, obojího duchovenstva i věřícího lidu a zvláště přání nábožného spolku Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje se sídlem na Velehradě, jenž si vytkl svatý cíl, pracovati pro sjednocení církve východní s církví římskou, jakož i přání posledního jeho sjezdu, konaného ve dnech 20.—24. července roku právě uplynulého, Nás pokornými a opětovnými prosbami snažně žádal, abychom shora řečenou svatyni ráčili poctiti titulem a výsadami basiliky menší; i naznali jsme sami u sebe a rádi, že je slušno, abychom tomuto přání vyhověli.

Pročež vyžádali jsme si mínění ctihodného bratra Našeho Antonína, svaté církve římské kardinála Vico, biskupa v Portu a sv. Rufině, prefekta kongregace posvátných obřadů, a uváživše bedlivě všechny okolnosti, z vlastního popudu, jsouce si své věci naprosto jisti, po zralé Svoji úvaze, z plnosti apoštolské Naší moci, tímto listem, a na věčné časy, štědře obmýšlíme a zvláště poctíváme přeslavný chrám velehradský, zasvěcený Rodičce Boží Nanebevzaté, názvem čestným a bohoslužebnými výsadami, jakož i jinými poctami, které basilikám menším na základě apoštolských nadání příslušejí.

Toto prohlašujeme, nařizujeme a poroučíme současně stanovíce, že tento list jest a zůstane vždycky neodvolatelný, platný a účinný; že nabývá svých plných a neztenčených účinků a je má; a to i ku prospěchu těch, jichž se týká, anebo bude

moci se týkati, nyní a dále ustavičně; že jedině takto lze správně souditi a rozhodovati; a že od této chvíle bylo by bezúčinným a marným, kdyby jinak něco proti těmto věcem kýmkoliv a z jakékoliv moci, ať vědomě neb nevědomě bylo podnikáno. Tomu nebudiž nic opačného na překážku.

Dáno v Římě, u sv. Petra, pod pečeti Rybáře, dne 7. února roku MCMXXVII, pontifikátu Našeho šestého.

Petr kardinál Gasparri,
státní sekretář.

Letošní větší cyrilometodějské manifestace.

Na prvním místě stojí tu opět působiště slovanských věrozvěstů, posvátný Velehrad. Již ve středu 4. července připutovala spousta poutníků, zvláště naši zemědělci, kteří zde měli svou schůzi. Potěšitelná byla zvláště účast bratří vídeňských, slovenských rolníků, vedených prof. Žižkou z Trnavy a 800 Poláků z Těšínska s vlastní hudbou a prapory, v čele s prelátem Londzinem. O 6. hod. byla konána pout k hrobu ndp. arcibiskupa Stojana, požívajícího u poutníků pověst muže svatého; na sarkofág položili zemědělci nádherný věnec. Po sv. požehnání bylo osvětlení basiliky, tentokrát reflektory, vrhajícími zelené světlo, takže celek působil okouzlujícím a pohádkovým dojmem. Na svátek soluňských bratří bylo živo již od časného rána. Věřící přistupovali k sv. svátostem, na nádvoří sloužena mše sv. staroslovanským jazykem, pak měli mši sv. Poláci (doprovázeli ji sami svými krásnými mariánskými písněmi), dále byla valná hromada apoštolátu sv. C. a M., mše sv. v obřadu řecko-východním (sloužil ji P. Bourgeois T. J., typická vousatá postava, z Paříže) atd. Hlavní obřady započaly o 10. hodině. Byla pontifikální mše sv., po ní byl proveden obřad povýšení kostela velehradského na basiliku, posvěcen nový obraz sv.

Cyrila a Metoděje od akad. malířky A. Thořové z Prahy, a uspořádán eucharistický průvod nádvořím; hýřivá pestrost národních krojů dodala průvodu neobyčejného lesku. Však též toho dne zavítali na Velehrad malíři sdružení v hodonském Sdružení výtvar. umělců moravských, kteří si pilně črtali nákresy a studie, takže aspoň na Moravě dočkáme se toho faktu, že moderní kýčarské umění bude nahrazeno zdravým zdrojem umění národního. Ač návštěva ze vzdálenějších míst byla letos o něco menší — lid byl již vyčerpán eucharistickým kongresem v Uh. Hradišti, brněnským sjezdem a j. — přec pout se zdařila. Na plápolající hranici lži-husitů se nikdo ani neohlédl.

Další větší manifestace byla na hradě Děvině u Bratislavy, které se zúčastnil mimo jiné i zemský president Dr. Drobný. Na místě Arpádova pomníku; po převratě strženého do Dunaje, vztyčena státní vlajka a položen základní kámen k budoucímu cyrilometodějskému pomníku, který má hlásati, že Slováci přijali křesťanskou kulturu ještě před příchodem Maďarů. Podobná slavnost byla na Zoboru u Nitry. Podle referátů o průběhu slavností zdá se však — žel — že určité politické živly jich chtějí využít, aby odtrhly lid od Velehradu a tak roztrhly pouto národní jednoty. — Bohudík, jádro lidu zůstalo zdravé, jak dokazuje účast poutníků ze Slovenska na Velehradě a též jiná menší pout na Mor. Slovensku 8. července ke kapli sv. Cyrila a Metoda na Kochanec u slovenských hranic. Kaple má tu významnou historii, že ji posvětil r. 1910 tehdejší p. probošt Dr. A. C. Stojan a slavnostní řeč měl Hlinka, který se tehdy právě vrátil ze segedinského vězení. Po převratě chodila ke kapli procesí pouze moravská, až letos po prvé velké slovenské procesí z Horní Súče. Dá Bůh, že se vyplní heslo pěvce velehradského P. Soukupa: »Cyrilem a Metodem bdí Bůh nad mým národem!«

Jeho Eminence nejdůst. p. kardinál Van Rossum v audienci dne 10. srpna t. r. prostřednictvím našeho duchovního rádce Ústředí udělil všem akcím Ústředí a všem katolickým studentům a studentkám své požehnání. „Prosí Boha, aby mladá inteligence v Československu vždy Krista a církve se držela.“

Exerciční hlídka

Po vzoru katolíků holandských a belgických propagovali nebožtík ndp. arcibiskup Dr. A. C. Stojan hnutí exerciční, nejmodernější to prostředek, jak prohloubiti duchovní život. U nás toto hnutí naráželo dlouho na nedostatek exercičních domů, které nám vyrostly teprve po válce. Jest to v první řadě Stojanov, pak Hlučín, Hájek u Prahy, nyní přibude i sv. Hostýn, Německý Brod a j. Též Brno usiluje o stavbu exercič. domu. V našem hnutí o letošních prázdninách byla z iniciativy dp. P. Daňhy, duchov. rádce Ústředí, rozmnožena síť studentských exercičií, čímž rozmnožen počet exercitantů. Zavádíme tedy při »Jitře« též exerciční hlídku, abychom v započaté práci pokračovali i nadále. Čtenáře upozorňujeme, že oficiálním orgánem exercičním v ČSR. jsou »Hlasy Svatohostýnské«, vydávané Otcí T. J. na Sv. Hostýně na Moravě, které by mělo odebírat každé SSS. Otcové T. J. na žádost jistě udělí slevu. Rovněž upozorňujeme na tiskové podniky exercičního domu v Hlučíně: Kalendář exercič. domu na r. 1928 a sbírku úvah »Životem«, která přístupným způsobem rozšiřuje pravdy a zásady katolické víry a mravouky. K věci se ještě vrátíme!

Exercicie pro studenty v Čechách. Ač propovány byly exercicie na více místech, z důvodů nejvíce organizačních nedošlo na všech místech k exercičiím. Přece byly dvojí exercicie v arcib. gymnasiu v Bubenči, pak v Plzni a Želivě. Exercitantů v Bubenči bylo 24, v Plzni 26, v Želivě 11 (všichni vážení páni. Pozn. referenta o exercičiích.) — Dle zpráv zaslanych Ústředí, i v Čechách, probouzí se v našich studentech touha po exercičiích — jen třeba v čas na ně upozornit, je připravit a zorganizovat. Letos bylo rozhozeno první semínko na širší pole. Doufáme, že pro příští rok naši letošní exercitanti budou apoštolovat pro hojnější účast. Hlásí se organizování na Budějovicku. Vitáme tento podnět! Kolegové, nejen na Budějovicku, ale všude připravujte se hned na počátku roku! Dopíšte si pro informace našemu duchovnímu rádcí v Ústředí, dp. Alf. Daňhovi, do Ústředí, Praha II., Spálená 15.

Exercicie pro SSS. mužské v Plzni. Naše SSS. v Plzni pořádalo letos počátkem července první studentská duchovní cvičení v Plzni. Exercicie dával vldp. Dr. Method M. Habáň O. Pr. v klášteře Otců Dominikánů v Plzni V. a zúčastnilo se jich celkem 26 studentů ze západních a jižních Čech. — Je přirozeno, že členové SSS. sotva by byli stačili sami na tento podnik, nebýti vydatného přispění p. prof. Limpoucha a nevšední ochoty Otců Dominikánů, jimž všem, zvláště pak P. exercitátorovi za jeho laskavou dobrotu a shovívavost vzdáváme na tomto místě upřímné »Zaplať Bůh«. Prosíme pak Boha, aby i nadále dopřál Svého svatého požehnání našemu dílu a činnosti na českém západě.

Exercicie pro katol. studentstvo na Moravě byly dávány o prázdninách na 4 místech a to s plným zdarem. Nejenom že neubýlo exercitantů velehradských, nýbrž naopak jich ještě přibylo. Pro přehled budí uvedena následující statistika: Velehrad: Od 16. do 20. července pro středoškoly (od III. třídy) v klášteře; účast 149 studentů. Od 23. do 28. července pro studenty VII.

a VIII. třídy ve Stojancově vzhledem k volbě povolání; dával P. Řihák T. J., účast 119. Od 1. do 5. srpna pro studentky a akademiky ve Stojanově; účast 109. Od 15. do 19. srpna pro akademiky a inteligenci ve Stojanově; dával P. Habeš T. J. účast 53. — Předklášteří u Tišnova exercicie pro studentky od 2. do 5. července zúčastnilo se 11 studentek. Exercicie vedl P. Alf. Daňha C. Ss. R. — Olomouc: Od 6. do 10. srpna pro středoškoly i akademiky v Salesiánu. dával P. Jan Ev. Urban O. Fr. M. novicmistr z Kadaně, účast 28 (3 akad., 2 abitur., 23 středoškoly.). — Hlučín: Od 24. do 28. července pro středoškoly i akademiky; dával P. Jar. Kalous, C. Ss. R., účast 25.

Z Hlučína. Od 24. do 28. července konaly se v Hlučíně exercicie pro české studenty. Účastníků bylo 25. ze Slezska a okolí. Exercicie pořádal vldp. P. Jaroslav Kalous. Ochabli celoroční práci studijní a ovzduším moderního pohanství, který je obklopoval, přišli tito moudří jinoši, aby se zotavili a posílili pro další práci a boj. Lacino, za 51 Kč na tři dny, dostalo se každému příjemného pobytu, by to prospělo jeho tělesnému i duševnímu zdraví. Nalezli zde všechno pohodlí, zdravý vzduch a co hlavního, dostalo se jim hojné příležitosti posílit svého ducha v exercičiích. S jakým nadšením a opravdovostí sledovali jinoši exercicie, o tom se mohl každý přesvědčit, kdo je měl příležitost pozorovati. Zvláště jadrné a praktické přednášky vldp. Kalouse, jeho čilý zájem o každého jinocha zvláště, tuto opravdovost zvyšovaly. Na konci exercičií nebyli to již ochabli studenti, ale nadšení zbrojnoši sv. Václava. Mohutným dojmem působilo, když jeden z účastníků exercičií (posluhač university) vybízel své mladší spoluúčastníky exercičií k opatrnosti a vytrvalosti v boji, jež na ně čeká. Proto, kdo můžeš, přijed' na exercicie do Hlučína. O kalendář exercičních kursů možno si dopsati na adresu: Exerciční dům v Hlučíně.

Z dopisu akademika-exercitanta: »Smím Vám prozradit, jak nevýslovně jsem byl zkažený. Zdálo se, že již nemám mravní síly, zachránit se z této bažiny. Život se mi zošklivil, již jsem si koupil revolver, abych odhodil tento bezcenný život. Tu mě moje matka upozornila na exercicie. Bylo mi jí líto a proto jsem šel. Vite, jak se mi tam dařilo. S počátku jsem se bránil, myslil jsem: pro tebe již není pomoci. Ale věčné pravdy vzbudily ve mně památku na šťastné mládí, slova o marnotratném synu, příklad vítězného Augustina a jeho dobré matky mně pohnul až k slzám. Byly to slzy lítosti. Generální zpověď mi vrátila víru v Boha a v sebe. Exercicie mně zachovaly pro tento život a jak doufám, i pro věčnost. Důstojnosti, nemohu Vám děkovati slovy, ale doufám, že Vám budou odměnou slzy radosti mé matky.«

Zprávy SEF. Nechci psáti statistiku sbírek na SEF. Kolegové budou ji čísti jindy. Jen několik poznámek. Náš duchovní rádce obdržel 30. července dopis: »Zasílám Vám 70 Kč, jako zbytek režijního poplatku 200 Kč, který byl vybrán na exercičiích v Želivě, ale byl celý věnován SEF.« Studenti přispívají na exercičiích sami do SEF. Jak je to krásné! Následujte toho příkladu. — J. Eminence, p. kardinál Van Rossum věnoval na SEF. 500 ital. lir. — Chovanky ústavu Bedřichova ve Frýdlantě n. Ostr. věnovaly na SEF. ze svých sbírek několikrát větší obnos.

Orelská hlídka

Slovo úvodem!

Zavádíme v »Jitru« novou rubriku — po prvé od r. 1922, kdy jsme prožívali slavné dny studentského vystoupení při sletu Orla v Brně — z několika důvodů. Předně, situace jest dnes poněkud jiná než v r. 1922, anebo na př. v r. 1919, kdy všeobecně platila resoluce: Co katol. student, to Orel! Dnešní katol. studentstvo — zvláště v Čechách — Orla z velké většiny nezná, žije od něho zcela odloučeně. Bude tedy úkolem této hlídky, prostudovati tento problém a nalézt cestu k jeho vyřešení, aby se obnovily poměry v roce 1922. Z našich řad musí vymizeti ona anachronická nedůslednost, aby člen organizace protivně Orlu, Sokola, byl současně členem SSS! U myslícího studenta možno již žádati pevné rozhodnutí pro nás, anebo proti nám. Jen žádná polovičatost! První zakladatelé našeho hnutí hrdě oblékali na sebe modré košilky a krví svou je posvětili. I dnes je nutno, aby naše organizace přimkla co nejužěji k Orlu, nejmocnější organizaci katol. avantgardy!

A dále! Čs. Orel pořádá v červenci r. 1929 v Praze na oslavu svatováclavského milenia Svatováclavské dny Orelstva, spojené se závody Mezinárodní unie katol. spolků tělovýchovných. Půjde zde o slavnost významu dalekosáhlého — o první katol. olympiádu, mohli bychom říci. Přirozeně, že naše studentstvo nezůstane k těmto oslavám lhostejným; přerovská pracovní konference se usnesla na resoluci, aby náš sjezd byl r. 1929 pořádán v Praze u příležitosti Sv. D. O. Bude tedy dalším úkolem orelské hlídky, přinášeti informace o Sv. D. O., o jejich rozsahu, programu atd.

Konečně přijme hlídka ochotně kratší ideově-organizačně-tělocvičné články od studentů-Orlů, zkrátka budeme usilovati o vytvoření nezávislé orelské tribuny. K tomu voláme bujaré

Z d a ř B ů h !

První zemský slet slovenského Orelstva v Bratislavě 4.—6. srpna, konal se se zdarem v rámci oslav desítiletého trvání našeho státu; byl to největší letošní podnik orelský. Protektorát nad sletem převzali: celý slovenský episkopát, 4 ministři ČSR. (školsství, obrany, unifikace a zdravotnictví) a Ústřední Rada Orla. — Již v sobotu v poledne začli se sjížděti účastníci. Z Čech přijel celý zvláštní vlak, taktéž z Jihomoravské župy šilingerovy, z ostatních žup moravských a z Vídně přijeli četné skupiny. Po odpoledních zkouškách byla večer v Nár. divadle slavnostní akademie. Mluvili, zem. starosta Raška, posl. Andrej Hlinka, zem. prezident Drobný a j. Program tělocvičný byl velmi bohatý, takže akademie se protáhla daleko přes půlnoc. Na druhý den prošel o 9. hod. dopol. bratislavskými ulicemi slavnostní průvod, v němž šlo přes 6000 účastníků: Na Jakubském náměstí sloužil mši sv. spíšský ndp. biskup Vojtaššák, po níž byl konán tábor na oslavu státního jubilea. Odpoledne o 3. hod. bylo na hřišti S. K. Bratislava zahájeno veřejné cvičení. Cvičilo s úspěchem na 2000 cvičenců, na slovenské poměry velmi pěkně, jen nástupy se nedařily. Zvláštní vystoupení mělo 19 členů z Břeclavě a 59 vojáků. Podotknouti dlužno, že cvičili skoro vesměs Slováci,

což jest velké plus proti zájezdům sokolským, kde cvičí většinou Češi. V pondělí byla pracovní schůze vzdělavatelů, výlet na Děvín a j. — Jest po sletu, těžce jsme se loučili s Bratislavou a se zadumaným Děvínem — avšak na shledanou za rok v Praze!

Slovanstva Orel Bílý. Tak jsme četli na Ho-plíčkově plakátu pro slet Orla v Brně 1922 a od té doby již dlouho se proslýchá o Svazu slovan-ského Orelstva, dosud — žel — neuskutečněném. Kdo by přišel v úvahu při tvoření Svazu? 1. Organizace již stávající: Československý Orel, Slovinský Orel, Hrvatski Orel, Katol. Sokol český a Katol. Sokol slovenský (oba poslední v Americe). 2. ostatní slovanští národové a to: Poláci, Rusíni, Rusové, Bulhaři a Lužičtí Srbové. Co se týče Rusínů, věc by byla již vyřešena založením Orla na Podkarpatské Rusi. Mezi ruskými běženci ujala se v Praze orelská myšlenka po brněnském sletu, ba byl dokonce založen Ruský Orel — žel, že netrval dlouho. Taktéž mezi Lužic. Srby byl založen (v Kröhčicích, přetvořením ze Sokola) příčiněním P. Raaba Orel, jako radostná odezva sletu v Brně; přijal pak název Milčan, což jest starý název pro Lužici. Ani ten neměl dlouhého trvání. Příčina? Vina leží jediné v neschopnosti tehdejšího orel. vedení, jež nedovedlo podchytiti a využití nadšených sletových ohlasů. — O Bulharech je zatím těžko mluvit, poněvadž jde o národ velkou většinou pravoslavný. — Zbývají tedy Poláci, kde jsou poměry zcela zvláštní. Polský Orel sice již existuje, ale jen na půdě ČSR. (v Karvinně). V Polsku jde pak o získání katol. skautů (harcerstva) a Sjednocení Młodzieży do Svazu, což se zatím daří velmi těžko. Polský Sokol jest sice katolický a primas Polska kard. Hlond doporučuje jeho pozvání na Sv. D. O. do Prahy, avšak jeho vedení jest zednářské a je ve styku s českým Sokolstvem. Zatím jest tedy nutno vyčkati, jak se utvoří poměry. Záleží již jen na Polácích, mezi ostatními organizacemi jest Svaz již dávno domluven. Dejž Bůh, aby na rok pod korouhví svatováclavskou v Praze došlo již k utvoření tak významné organizace a aby Slovanstva Orel Bílý rozjal perutě nad vším Slovanstvem!

Slovanstva Ty bílý

a spasný Orle, k slunci leť —
jen s Tebou dojde lidstvo k cíli
všech mloků, draků přes havět! —il.

Naše knihovna

Pro naše knihovny! Naším kolegům a kolegyním vřele doporučujeme, aby se stali buď jednotlivě, anebo přihlásili knihovnu SSS (Orla, Omladiny, SKM. a j.) za člena Družiny literární a umělecké (Olomouc. Wilsonovo nám. č. 16). Nebožtík Karel Dostál-Lutinov založil Družinu jako svěpomocný vydavatelský spolek pro katolické spisovatele; aby Družina umožnila co největší rozšíření svých knih, zavedla soustavu t. zv. přispívajících členů, t. j. ten, kdo zaplatí obnos ročních 25.60 Kč, obdrží tři cenné knihy jako prémii, jež v krámské ceně dojdou mnohem dražší. Pro rok 1928 vybrány jako podily následující spisy: Jaroslav Hruban: Duše mosaik, román (pokračování románu téhož autora: Pout' do Raveňny), Jan Karník: Závětrí, básně a Jar. Řehulka: Tetky, hanácké humoresky. V krámském

prodeji přijdou tyto spisy na 40 Kč, jest tedy členství velmi výhodným. Využijte tedy této vhodné příležitosti k lacinému doplnění svých i spolkových knihoven! Neotálejte! (Blíží viz v insertě na obálce.)

Karel Dostál-Lutinov: »Orlí fanfáry.« Druhé rozmnožené vydání Lad. Zamykala. (Nákladem Družiny v Olomouci, 1928. Vybraných spisů K. D. L., sv. 1., cena 10 Kč, str. 92.) Konečně jsme se dočkali dlouho odkládané edice děl K. D. Lutinova, který patřil i mezi velké vaše příznivce (za dusné doby válečné vydal dvakrát Kalendář katol. studentstva) a jehož systematické zneuznávání i po jeho smrti nás bolelo. V »Orlích fanfárách« vyzpíval Lutinov svůj ideál Orla a katol. studenta — ideál středověkého křesťanského rytíře. Každý katol. student a studentka, Orel a Orlice, měli by si zakoupiti tuto sbírku nadšených básní a měli by v ní bedlivě čísti, aby načerpali hodně odvahy a zápalu, zásadovosti a rozhodnosti, ctností potřebných nejen pro studenty-Orly, ale i všechny katolíky u nás. Nedopustíme, aby se vyplnila obava Lutinova v poslední básni:

»A nejsmutnější je duše má,
že pusta je moje cesta,
že málokdo z bratří naslouchá
a pochopí — jeden ze sta...«

Knihka je opatřena obrázkem Dostálovým, životopisem a oceněním jeho díla (z pera přítele zesnulého Lad. Zamykala). Sv.

Jan Karník: »Sladké s hořkým.« (Nákl. Občanské tiskárny, Brno 1925. Cena 8 Kč, stran 180.) Povídky a črty. Známy kulturní pracovník Horáčka (vl. jm. Dr. Jos. Svítal, obv. lékař v N. Městě na Mor.) shrnul do shora jmenované knížky povídky s obsahem nejen zajímavým, ale i zušlechtujícím, za jichž postavami se leckdy tají autor sám, dále vzpomínky na svého otce a kratičké črty ze své lékařské praxe »sladké s hořkým«, jež daly i název spisu.

Týž: »Listy z kroniky.« Beletrie, feuilletony, vzpomínky. (Nákl. J. Khuna v N. Městě na Mor., 1926. Str. 180. Cena 15 Kč.) O knížce možno říci totéž co o hořejší; zase se zde střídají povídky se vzpomínkami (na rod štursův, na univ. profesory, na studie, na život na frontě) a j. Zvláště kouzlo hřejivých vzpomínek a črty »sladké s hořkým« mile dojmají. Doporučujeme obě knihy všem našim studentům. Sv.

Týž: »Závětrí.« Verše. (II. členský podíl olomoucké Družiny literární a umělecké na r. 1928.) Z víření a ruchu světa utíká se Karník do zátíší krbu, kde v závětrí pje o svých příbuzných, o vnuku. o svém stáří, vzpomíná mrtvých a j. Věru milá a půvabná knížka! Dodatkem jest uveřejněna bibliografie díla autorova a probrána a zhodnocena jeho činnost básnická, prosaická a překladatelská z pera prof. Fr. S. Horáka. Po záplavě různých moderních veršů jest Karníkova kniha osvěžením a doporučujeme ji do našich knihoven. Sv.

Slavnostní číslo »Musea« (Brno, Antonínská č. 1, cena 5 Kč). Na oslavu 50letého trvání bohosloveckých jednot vydala Stojanova literární jednotka bohoslovců v Olomouci almanach Stadium (psali jsme o něm v 10. čísle m. r.) a brněnská Růže Sušilova slavnostní číslo Musea, časopisu slovanských bohoslovců, redakcí Fr. Drábka, za spolupráce Jak. Demla. Velmi bohatý obsah za-

hazuje úvodní slovo brněnského duchov. pastýře, ndp. biskupa Kupky a ndp. biskupa nitranského K. Kmetka. Studijními pracemi — kaleidoskopem zájmů — přispěli Aug. Neumann: Reformní statuta kláštera herburského v Brně, P. Aug. Vrzal: Hlavní směr ruské literatury a V. J. Pokorný: K předběrnové činnosti Dr. Bedy Dudíka. Vzpomínkami na minulá léta R. S. přispěli Msgr. Al. Hlavinka, Dom. Pecka, K. Jeřábek-Lutislav, Leop. Benáček, Dr. Al. Kolísek, K. Mezihořský a j. Vedle toho jsou v čísle i práce literární: Básník Sig. Bouška ve svém listě bohoslovcům odhaluje hodně ze svého přátelství se zesnulým K. D. Lutinovem a z dějin Katol. moderny. Jakub Deml otiskuje stat' k Jeneweinovu obrazu »Zabili lékaře«, z chystaného spisu »Dilo Felixe Jeneweina« a Em. Masák vzpomíná dob v alumnátě za plného rozkvětu »Nového života«. Slibné jsou práce J. Světlého. Za úvodními články jest báseň Gabriela Ronaje k jubileu R. S. »V zahrádce vaší rozkvetla růže«, zhudebněná prof. Jos. Martínkem. Číslo uzavírají rozhledy, slovanská hlídka a posudky. Jest sice povinností SSS Museum odebírat, přes to však upozorňujeme ještě jednou na slavnostní číslo a doporučujeme hromadné jeho rozšíření! Sv.

Eucharistické jiskry I, II. a Eucharistické Zdravas. (Vydaly sestry dominikánky v Olomouci Řepčíně, 1928, str. 144, 160, 40, cena 5.50 Kč, 6.50 Kč, 1.60 Kč.) Česká duchovní literatura jest velmi chudá a proto dlužno zatím vítati překlady dobrých duchov. děl z cizích jazyků. K nim se řadí i poslední shora uvedené překlady sester dominikánek z italštiny. Meditace o Nejsv. Svátosti Oltářní jsou hluboké a při tom lehce každému přístupné, možno tedy knížek těchto použiti se zdarem při meditacích v kostelích, na exerciciích a j. Sv.

Katol. muž. (Katol. muže den, týden, měsíc, rok.) Sestavil P. Fr. Tomeček T. J. Nákl. Hlasů Svatohostýnských, cena 1.90 Kč.) V malém tomto spisku, kapesního formátu, vyloženo jest stručně, ale obsažně vše, co se týká náboženských povinností muže katolíka v jednotlivé dny, týdny, měsíce a roky. Doporučujeme k hromadnému rozšíření. Sv.

Fr. Kretz: »Z národopisné torby.« (Nákl. Vavřík a Chlanda, Břeclav, 1928, stran 56.) Známy moravský folklorista, horlitel pro zachování lidového umění a rázu Slováků, osobní přítel Jože Úprky a j. pozoruje s bolestí úpadek kroje a svérázu na Mor. Slovensku a volá po nápravě. Celá knížka jest prostoupena přáním, aby české umění vymanilo se již konečně z internacionalismu a stalo se uměním v pravdě národním. Dobrý spis pro toho, kdo se chce obeznámiti s lidovým svérázem.

ORGANISAČNÍ

Sjezd katol. studentstva čl. v Brně. U příležitosti celostátní výstavy soudobé kultury, svolalo Ústředí katol. stud. prázdninový sjezd spojený s říšskou pracovní konferencí a val. hromadou Ústředí, na začátek prázdnin do Brna. Účast delegátů byla imposantní — 110, kteréhož počtu nebylo dosaženo dosud nikdy; vedle toho dlelo na sjezdě na 60 hostů, z toho 5 duchov. rádců. Sobotní jednání 30. června zahájil

ve dvoraně Nov. Domova o ¼14. hod. JUC. Hradil, předseda SSS brněnského a předal další řízení kol. předsedovi Ústředí JUC. Markesovi, který udělil slovo prvním referentu dp. P. Daňhovi, novému duchov. rádcí Ústředí. P. Daňha získav si napoprvé rázem oblibu svým milým a temperamentním vystupováním, promluvil o náboženské obrodě katol. studentstva. Stručný obsah jeho nadšených vývodů jest tento: »Snad nejtěžší věcí je dnes řízení studentstva. Lid jde dnes za tím, kdo mu velí, dnes je třeba velení a to bude úkolem katol. studentstva. Ale velet umí pouze ten, kdo umí i poslouchat. Veškera moc je shůry od Boha, který ji svěřil církvi římsko-katolické. Nebudeme-li nábožensky založeni a poslušni církve, neznamujeme nic. Jsem uprostřed vás, ale jsem zodpověden jen biskupům. Studentstvo musí se uplatnit zvláště v laickém apoštolátě Katol. akce, hodně chodit na exercicie, SSS musí mít kněžské velení; proto duchov. rádcí nesmí být voleni, nýbrž ustanovování a studentstvo musí jich býti bezpodmínečně poslušno. Náboženské přednášky nutno prohloubiti, stále zdůrazňovat a často chodit k sv. svátostem, vystupovat proti kriticizmu a žít v lásce, mravnosti a čistotě.« Ku konci na požádání z řad účastníků, promlouvá stručně o ženském studiu, o ženské módě a prosí za odpuštění jménem studentstva všechny vůdce a duchovní rádce za všechna příkoří, jichž se jim někdy od studentů, mladého a nevykvašeného vína, dostalo. Bouřlivým potleskem odměněný referát schválen bez debaty. — Organizační referát (jednatelskou zprávu Ústředí) podal 1. tajemník Ústředí JUC. Jurča: S činností organizační a Ústředí v minulém roce možno býti spokojenu; organizační síť byla rozšířena a prohloubena, nový systém snažící se o zavedení t. zv. volných kroužků katol. stud. se osvědčil. Naše organizace čítala 55 SSS, z toho 12 akademických, letos přibyla 4 SSS, takže nynější stav jest 59 SSS, z toho 15 akademických; z toho připadá na Čechy 20 SSS (přibyla Polička), na Moravu 39 (přibyla Opava, Vel. Meziříčí, Příbor a Kostelec n. H.; připravuje se Mor. Ostrava a j.). Členstva je 2164 (loni 2001), z toho v Čechách přibýlo 40, na Moravě 124. Abiturientů vyšlo 213 (loni 170), akademiků bylo 330 (loni 381). Ze 110 míst středních škol jest naše organizace ve 40 místech, čeká nás tedy ještě 70 míst. Činnost Ústředí též byla zvýšena: Odesláno 6500 dopisů, uspořádána administrace »Jitra«, uspořádány zemské pracovní konference v Praze a v Přerově. Obě — zvláště přerovská — se plně vydařily a vyřešily řadu spolkových aktualit. Získán duchovní rádcé Ústředí P. Daňha, obnoveny sekce dívčí a zahraniční, několikráté jednáno o spolupráci s Ústředím slov. katol. stud., zvýšena agitace na Mik. dar, takže tento vynesl letos více. Delegace vyslalo Ústředí na val. hromady Moravana (Markes, Jurča), ČLA. (Markes, Jurča), Ústředie (Jurča, Svozil) a mělo své zastoupení ve Výboru pro oslavy millenia svatováclavského, v Katol. akci, blahopřáno ndp. arcibiskupovi Kordačovi ke kněžskému jubileu a bylo v čilém styku s čl. episkopátem. Intensivnější činnost umožnila též získání nových kancelářů ve Spálené ul. Ku konci děkuje řečník poslancem kanovníku Světlíkovi za intervence, jež vždy ochotně v náš prospěch provedl. — Po referátě rozvinula se čilá debata. Kol. Svozil podal několik dat činnosti mor.-slezské organizační sekce, dp. Škarek T. J. a dp. Dr.

Skoupý upřímně a vřele vybízeli studentstvo k volbě duchovního stavu, p. poslanec Rýpar vzpomenu ideálů studentstva za jeho studii; další debata týkala se skoro celá vyřešení poměru Ústředí s br. slov. Ústřediem. Běželo hlavně o to, aby naše Ústředí zřeklo se názvu »československý« a aby byla vytvořena celostátní organizace na podkladě právním. Do debaty zasáhli kol. Dr. Kosatík, Svozil, Skalník, Talanda (za bohoslovce), Klinovský (za Ústředie), Jurča, posl. Světlík a j., ale ukázalo se, že provedení změny není věc tak jednoduchá, jak by se na první pohled zdálo, a proto odsunuta celá otázka na příští den. Do debaty stran organizačního referátu zasáhli ještě kol. Kolář, Fotr, Parma, Sedláček, Chybík a j. — Tiskový referát podal kol. Ph. C. Svozil. Promluvil o »Jitru«, jak by mělo vypadati jako časopis našich středoškoláků, vytkl nedostatky, které se projevíly zvláště na konci ročníku a podal náměty, jak jim odpomoci. I o tomto referátu rozpráda se debata, z níž vyplynula všeobecná nespokojenost s posledními třemi čísly ročníku a žádáno, aby »Jitro« opět bylo redigováno více pro středoškoláky. Debata se účastnili kol. Skalník, Naumann, Lilich, Hradil, posl. Světlík a j. — Pro pokračování času musil odpadnouti referát o školské sekci a schůze dívčí sekce. Večer dávala brněnská SSS na počest účastníků sjezdu s úspěchem při vyprodaném sále fraškovitou zpěvohru »Z českých mlýnů«, za režie kol. Lilicha. Zvláště vynikli sl. Božena Jílková v úloze Julinky a kol. Píramovský v roli šafránka-krajánka. — Nedělní jednání bylo zahájeno mší sv. v chrámu Sv. Rodiny na Sirotní, kterou celebroidal ndp. biskup brněnský Dr. Kupka. Krátkou promluvu měl P. Daňha, načež účastníci přistoupili ke stolu Páně. Při mši sv. účinkoval pěvecký sbor Moravana pod osvědčenou taktovkou prof. Jos. Martínka. Po snídani zahájil kol. Markes o 10. hod. v alnohromadu Ústředí, vítá ndp. biskupa Dr. Kupku, P. Daňhu, Dr. Mikulku z Uh. Hradiště, delegaci Ústředie (Dr. Durčanský, JUC. Ant. Vašek, JUC. Fr. Klinovský) a uděluje slovo ndp. biskupu Kupkovi, který vybízí přítomné: vzdělávat se nábožensky, vědecky a sociálně pomáhat lidu! Na to čteny pozdravné telegramy, které zaslali ndp. arcibiskup olomoucký Dr. Leop. Prečan, Dr. Šimon Bárta, biskup českobudějovický a P. Nesrovnal T. J. Protokol minulé val. hromady nečten a zvoleni za verifikátory kol. Lavička a Svozil. Jednatelská zpráva též schválena bez čtení. Na to projednány a schváleny nové stanovy, kde se v debatě zvláště uplatnili kol. Jurča a Friedl. Na to pokračováno v jednání s kol. Slováky, ale ani zde nedospěno ke konkrétním závěrům. Zvítězil návrh kol. Markese následujícího znění: »Valná hromada vyslovuje přání, aby Ústředí projednalo dohodu se Slováky a tomuto jednání neváhalo se eventuelně zřeknouti svého názvu »československý«. Dejž Bůh, aby jednání vedlo ke kýženým výsledkům ku prospěchu obou stran. — Pokladní zprávu podal pečlivě kol. R. N. C. J. Cuhra. Potěšitelná byla zvláště zpráva o nově zřízeném — zásluhou P. Daňhy — studentském exercičním fondu, na nějž se sešlo přes jeho krátké trvání již 3.411.20 Kč. Z Mikulášského daru obdržela ČLA. 2.000 Kč, SKA. Moravan 2000 Kč a časopis bohoslovců »Museum« 1500 Kč. Doplnky k pokladní zprávě (o »Jitru«) podal

kol. Jurča; v debatě navrženo zvýšení ceny »Jitra« na 10 Kč a ponechání 8 Kč jen těm, kteří je zaplatí do 1. ledna, dále žádáno, aby redakce byla volena hned na valné hromadě; ježto pevná volba nemohla býti provedena, navrženo Ústředí ke konečnému rozhodnutí redakce následující terno: Svozil, Reindl, Naumann. Na to uděleno stávajícímu výboru absolutorium a přikročeno k volbě výboru nového, do něhož zvoleni: předseda JUC. J. Markes, 1. místopředseda sl. Seegerová, 2. místopředseda Th. C. Šinkmajer, 1. tajemník kol. Kracík, 2. taj. kol. Grulich, 1. pokladník kol. Pitschmann, 2. pokl. kol. Svozil, členy výboru kol. Jurča, Kolmünzerová, Kocich, Roupa, Sládek, Vojáčková, Polach, revisoři kol. J. Cuhra a Fr. Bráblik, členové Smírčí rady: Dr. Valenta, Dr. Roztočil, Inž. Sochorec, dp. Merell, Dr. Kosatik. Dr. Formánek. — Na konec kol. Buš upozorňuje SSS na povinnost odebírat i »Museum« a kol. Markes blahopřeje bohoslovckým jednotám k jejich jubileu a zakončuje sjezd. Odpoledne prohlédli si účastníci město Brno a v pondělí navštívili výstavu soudobé kultury, která svými, u nás dosud nevidanými, rozměry jistě každého uspokojila. — Jest po sjezdu, opět jsme se navzájem poznali a načerpali nadšení a chuť k další práci. O příštím sjezdu v Brně sice oficiálně rozhodnuto nebylo, ale jest již dávno rozhodnut v srdci každého z nás — že bude v Praze u příležitosti velkých oslav svatováclavských, a to při Svatováclavských dnech Orelstva v červenci 1929. Tam, v stověžaté matici, na shledanou!

Sv.

Pout a akademie čsl. bohoslovců na posvátném Velehradě ve dnech 18.—20. července 1928. Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých pořádala tyto prázdniny opět tradiční sjezd bohoslovců z naší vlasti na posvátném Velehradě, kolébce to křesťanské kultury v českém národě. Zastoupeny byly všechny bohoslovecké jednoty, zvláště Brno, Olomouc, Praha a Hradec Králové. Ve středu 18. července shromáždili se účastníci u Cyrilly a odtud průvodem za zpěvu písně »Ejhle, svatý Velehrad už září«, odebrali se do basiliky, kde po krátké uvítací promluvě dp. Rybáka T. J. bylo »Veni Sancte« a svaté požehnání s kratší adorací. Po večeři byla vykonána návštěva hrobu † arcibiskupa Stojana s tklivou promluvou novosvěcence dp. Vrány, aby tak znovu byla dokumentována láska bohoslovců k tomuto velkému genu a podporovateli kněžského dorostu. — Celé jednání ve čtvrtek 19. července bylo spojeno s Katolickou akcí, která právě v tyto dny pořádala na Velehradě pastorační kurs pro kněze v duchu Katol. akce. Ranní mši sv. sloužil novosvěcenc z Olomouce P. Al. Vašica, na to byly předneseny referáty řečníků z kursu katol. akce a to: P. Al. Stork T. J.: obraz soustavné práce Katol. akce ve farnosti. Dr. Bedřich Vašek: Koncentrace a propagace katol. spolkového života ve farnosti. P. Alfons Glos: Soustavná péče o školní mládež ve farnosti a P. Fr. Hudeček: Soustavná péče o dorost mužský a ženský ve farnosti. Večer pak uspořádaly olomoucká Stojanova jednota a brněnská Růže Sušilova slavnostní hudebně-pěveckou akademii. Vedle čísel osvědčeného již sboru olomouckého (zvláště Křížkovského Utonulá) mile překvapili brněnští dvěma čísly pod taktovkou prof. Martínka: J. Martinek: V zahrádce naší (sbor k nedávnému jubileu R. S. na slova Gabriela Ronaje) a L. Procházka Kovářská. Akademie těšila

se zasloužené pozornosti nejen účastníků sjezdu a kursu Katol. akce, nýbrž i četných návštěvníků z Velehradu, Modré, St. Města a j. Po akademii bylo slavnostní osvětlení vnitřku basiliky. Běloskvoucí oltář v záři zelených reflektorů vykouzlil pohádkový dojem věru nezapomenutelný; škoda, že již byly sundány reflektory na nádvoří, takže nemohlo býti předvedeno osvětlení v té velikosti jako 5. července. — Páteční jednání 20. července bylo opět věnováno pouze bohoslovcům, bylať pracovní konference čsl. bohoslovců. — Jednání řídil ndp. prelát Dr. J. Hejčl, děkan bohoslovecké fakulty v Olomouci. Ústředí katol. studentstva čsl. zastupoval kol. O. Svozil. Po úvodních formálních přednesl kol. Fr. Drábek z Brna, redaktor »Musea«, nadšený a hluboký referát o významu Sušilově. Na to kol. Svozil blahopřál bohosloveckým jednotám k jich jubileu a pronesl několik námětů k spolupráci bohoslovců s laickými akademiky. O věci se rozvinula plodná a upřímná debata, takže jest se nadíti, že k užší spolupráci dojde. Jest to také nutné v zájmu prohloubení našeho duchovního života. Že bohoslovci mají o studentstvo zájem, to viděti i z toho, že zařadili do jednání též referát kol. Kunovského »Studentstvo — naše naděje«, který místo něho přednesl kol. Talanda. Kladným jeho výsledkem byl požadavek, aby spolupráci odborníků laiků a duchovních byl pořízen podle německých a francouzských vzorů řád pro spolky katol. studentů a uspořádán pro vůdce jejich praktický kurs. O věc se zajímá též Katol. akce, jistě tedy i naše Ústředí věnuje jí patričníou pozornost. V debatě doporučovány přátelské schůzky bohoslovců a akademiků, drobná práce od jednotlivce k jednotlivci a j. — Referát o součinnosti českých a slovenských bohoslovců v desátém roce samostatnosti a v budoucnosti odpadl, ježto referent, zástupce Svazu rim.- a gr.-katol. boh. na Slovensku a P. Rusi, se nedostavil; celá otázka odložena na sjezd slov. bohoslovců do Žiliny. Poslední referent, kol. Bouchal z Prahy, promluvil o sjezdu slovanských bohoslovců v mileniu svatováclavském v Praze. Přesné datum zatím nestanoveno, poněvadž nebylo lze zatím rozhodnouti, zda by byl sjezd výhodnější při svatováclavských dnech Orelstva (v červenci) anebo při oficiálních oslavách v září. Sjezd navštívila řada významných hostů, jako ndp. světicí biskup Stavěl, P. Dokoupil, ndp. prelát Bařinka, P. Kl. Žůrek, P. Chýlek, zástupce polských bohoslovců a j. Sjezd byl ukončen svatováclavským chorálem a odpoledne odjížděla dvacetičlenná delegace na sjezd slovenských bohoslovců do Žiliny. Jak tam pochodili, o tom píšeme na jiném místě. — Na shledanou s našimi bohoslovci za rok v Praze. Sv.

Sjezd Svazu římsko a gréckokatolických bohoslovců na Slovensku a P. Rusi konal se v neděli a v pondělí, 22.—23. července v Žilině. Zúčastnil se ho ndp. Biskup Vojtaššák, biskup spišský, Dr. Drobný, zemský prezident slovenský a j. V neděli byly na programu přednášky ndp. biskupa Vojtašáka, dr. Cabana, dr. Šimalčika, msgr. Hujca, msgr. dr. Al. Kolíska; večer byla pěvecká akademie, při níž se zvláště uplatnili bohoslovci z Prešova. Pondělní jednání bylo celé věnováno stanovám a činnosti Svazu, kdežto poměr k bohosloveckým jednotám českým zůstal i nadále — v jubilejním roce republiky — nevyřešen, přes to, že na sjezd zavítala 20členná delegace z Čech a Moravy, právě jen za tím úče-

lem. Zdá se, že naši bohoslovci narážejí na tytéž obtíže, jako naše Ústředí při poměru k Ústředie. Naši bratři slovenští — žel — dosud příliš zdůrazňují svoje nacionální stanovisko nad náboženské hledisko. Neměli by zapominati na pořadí slov v Sušilově heslu: »Církev a vlast!«

Z Podk. Rusi. V olomouckém »Našinci« uveřejnil P. Lad. Zamykal několik momentek z cesty po P. Rusi (dlel tam totiž za účelem příprav pouti křesť. soc. železničářů na velkou rusínskou pout »odpust« v srpnu na Černecké hoře u Mukačeva), kde mezi jiným popisuje setkání s mladistvým profesorem mukačevského gymnasia Pavelkou, bývalým pracovníkem v ČLA. SKM. Prof. Pavelka sdělil mu své plány o organizaci karpatoruského studentstva, které též sdělil ndp. biskupu Gebejovi. V Mukačevě není na gymnasiu českého katechety a tak prof. Pavelka vyučuje bezplatně náboženství sám. Dalo mu to sice hodně tahanic s úřady, zvláště musil ujistovati, že nevezme za tyto přespočetné hodiny ani haléře, ale dobrá věc se přece podařila. Budoucnost teprve přinese ovoce za tuto námahu. Idealismus prof. Pavelky může býti našemu studentstvu skutečně zářivým příkladem!

Z moravsko-slovenské župy: Valná hromada župního výboru SSS. moravsko-slovenských konala se v sobotu, 28. července o půl 9. hod. ve Stojanově (po zakončení exercicií pro abiturienty), za hojně účasti kolegů a hostů dp. Ant. Al. Šuránka ze Slatinic a prof. Jos. Chybíka. Po zahájení žup. předsedou kol. O. Svozilem a odbytí formalit přikročeno hned k zprávám funkcionářů, z nichž vynikala zvláště zpráva jednatelská, poctaná kol. O. Hrubým; všech 7 SSS. v župě sdružených jest v plné aktivitě až na SSS. Uh. Hradiště »divčí«, ale je naděje, že po prázdninách i to se vzchopí k novému životu; k dispozici mají skoro všechna sdružení knihovny, čítárny a různé odbory. Členů jest sdruženo 210, členek 26, (plus 14); exhibit vykazuje 379 jednacích čísel. Župní výbor sešel se třikrát, aby pojednal o nových směrnicích našeho života, zvláště o t. zv. odspolkaření. Pro funkcionáře SSS. byly uspořádány dva kursy čistě praktické, a to pro předsedy, jednatele a pokladníky — první to druhu v našem hnutí. Za zmínku též stojí, že příčiněním SSS v Uh. Hradišti zúčastnilo se průvodu při krajinském eucharistickém sjezdu 250 studentů. Pokladní zpráva kol. Urbánka ukázala, že hospodářství župní jest aktivní. Po zprávách funkcionářů pronesli povzbuzující slova dp. Šuránek a prof. J. Chybík. Na to zvolen jednomyslně nový výbor: předseda Fr. Hradil, místopředseda Alexej Jaroš, jednatel Otto Hrubý, pokladník Ant. Urbánek; členové výboru budou určení každým SSS zvláště; revisoři Al. Kutálek a O. Svozil. — Po stručném proslovu nového předsedy odešli účastníci k hrobu ndp. arcib. Stojana, kde za vedení P. Šuránka vykonána krátká pobožnost, čímž val. hromada byla zakončena.

Naši bohoslovci v Jugoslavii. Počátkem srpna jelo 9 bohoslovců (5 Brno, 3 Olomouc, 1 Praha) na exkursi do bratrské Jugoslavie; navštívili Maribor, Lublaň, Záhřeb, Dalmacii, Bělehrad, Niš a j. a po Dunaji vrátili se domů. Všude se jim dostalo vřelého a opravdu bratrského přijetí.

Nové Město na Mor. Ak. SSS. v N. Městě na Mor. spolu s okresními svazy Orla a Omladiny uspořádaly velkou národní manifestaci na oslavu desetiletého trvání ČSR. Ráno byla mše sv. a

tábor lidu, odpoledne velká národní slavnost s omladinářskými ukázkami národních zvyků a s orelským cvičením. Ak. SSS. svou spoluúčastí na slavnostech dokázalo, že se stává v jeden šik s uvědomělým katolickým lidem.

Ak. SSS. Příbor pořádalo 22. července výlet na Hukvaldy. Malebné okolí a veselá nálada vzpružila mysl účastníků, takže si přáli, aby podobné výlety byly pořádány častěji.

SOO. Břeclav. Rád vzpomínám na počátky katol. studentského hnutí v Břeclavi. Víím, že o odboru nebylo dosud celkem nic do Jitra psáno, ačkoliv byl založen už r. 1922. Veda nás k tomu jen opatrnost. Estote prutendes... — SOO byl založen těsně před sletem r. 1922, kdy ještě živé nadšení háralo v duši každého uvědomělého katol. studenta. (Doufejme, že nyní před svatováclavskými dny zase se přivalí vlna nadšení a aspoň trochu okřejí naše sdružení.) Jako každý začátek je těžký, tak i SOO. Břeclav se těžce propracovával. Jak zachytit studenty? Čím vyplnit schůze? Blížkost Uh. Hradiště (zde vidět, jak se župní zřízení osvědčilo!) a obětavost duchovního rádce p. prof. Lorenze překonaly první nesnáze. Schůzky pořádané obyčejně v sobotu a tak se »přespolňáci« (myslím, že většina všech našich sdružení se skládá ze členstva, jež pochází z venkova) aspoň naučili obětavosti, která mohla nést ovoce. Odbor má název »vzdělávací«. Pořádány byly většinou poučné přednášky a proto jednota Orla dosáhla toho, aby schůze mohly být konány v gymnasiu. Bylo horlivě propagováno »Jitro« a získávání členové a v takové mravenčí práci — latentní — setrval odbor 5 let. Jednotlivci sice působili v různých spolicích (Orlu, Omladině), ale spolek sám na veřejnost nevystoupil. Jakoby byla energie nadarmo vyplývána. První abiturienti odešli — a ještě nic. Až při loňské oslavě pětiletí přišel odbor do styku s katol. veřejností! A od té doby, díky dobrému vedení spolku, činnost jeho stoupá. Na př. na valnou hromadu byl pozván spisovatel dr. Fr. Odvalil (přednášel o P. Claudelovi a podal ukázky překladu jeho dramát). Že odbor dovedl zachytit a upoutat hodně studentů, o tom svědčí první akademie, uspořádaná letos 6. ledna. Po velikém úspěchu morálním v Břeclavi (finančně to dopadlo bledě, poněvadž se nevybíralo vstupné), rozhodl se odbor uspořádat akademii i na venkově v blízkém Lanžtotě. Abyste si představili, jak ta akademie na venkově vypadala a hleděli se podle toho zařídit, uvádíme vám její program. 1. Dvořák: Bagatelky č. 1, kvartet. 2. Houslový koncert. 3. Sv. Čech: Ve stínu lípy (recitace). 4. Smetana-Drdla: Fantasie na Prodanou nevěstu. 5. Promluva. 6. Toselli: Serenada na cello. 7. Zeyer: Kam, Pane, kráčíš? (recitace). 8. Huber: Koncert op. 6. 9. Hodina rostlinopisu (Pavlosický, Páteční dítě). 10. Dvořák: Bagatelky č. 5. 11. Rozbitá sklenice (aktovka). Číslo koncertní nacvičil a doprovázel na harmonium (v Břeclavi na piano) ředitel hudební školy p. Frant. Flo-dr. V promluvě (o činnosti katol. studentstva p. prof. Lorenz zvláště zdůraznil, že úkolem odboru jest, aby udržel pouto mezi rodiči a studenty (Je známo, že možnost odcizit se za nynějších poměrů jest veliká.) Program byl velice pečlivě proveden; zvláště lehce a pružně byla sehrána aktovka. První pokus, zda je možná činnost studentstva na venkově, se nad očekávání zdařil. (i finančně.) Vivant sequentes! Snad nebude p.

profesor zazlívát, že píší tyto řádky, ale vede mě k nim vděčnost. Neříkám, že bychom všichni, které zachytil a upoutal, byli v táboře pokrokovém anebo při nejmenším lhotejní — venkov je konservativní, ale už velmi studentů z venkova zpokrokovělo; — jisto jest, že zachránil mnohé a byl jim dobrým vůdcem. Osobním kouzlem dovedl nás získat; rádi jsme šli za ním (u něho bývají výborové schůze a také je u něho umístěna knihovna — zapomněl jsem uvést, že veliká péče byla věnována knihovně). Přiznávám, že celé Sdružení vedl vlastně on, hlavně v začátcích. Velikým příznivcem hned zpočátku byl a chuti k práci nám dodával p. v. rada ing. Schmalz i p. prof. dr. Koukl. Jim všem náleží náš upřímný dík. —pb—

Kalendář katol. studentstva

15. září — Sedmibolestné P. Marie. Dvakrát v roce — dnes a v pátek před nedělí květnou — ukazuje věřícím církev sv. veliké bolesti Matky Boží pod křížem. „Ó, vy všichni, kteří jdete kol, řizte, jaký v srdci mém je bol!“

16. září. — Sv. Ludmily, české kněžny, mučednice a babičky sv. Václava. Pokřtěna byla se svým chotěm Bořivojem od sv. Metoděje. Po smrti svého syna Vratislava ujala se Václava, svého vnuka. Uvědomělá víra a eucharistická úcta Václavova jsou jasným dokladem, jak věřila a žila vychovatelka jeho, sv. Ludmila. Vždy mírná, ustoupila hrdě Drahomíře, odešla na hrad Tetín, kde návodem Drahomířiným byla svým závojem zardousena 15. září 921. Charakteristické je její slovo před smrtí k vrahům: „Počkejte ještě maličko, až se pomodlím!“ První její hrob byl na Tetině. Svatý vnuč její dal slavně její ostatky přenést do chrámu sv. Jiří, kde dosud jsou uctívány.

21. září — sv. Matouše, apoštola evangelisty. Levi — tak zove jej evangelium — šel hned za božským Mistrem, jak uslyšel slovo: „Pojď za mnou!“ Opustil výnosný celní úřad, později i rodinu. Po seslání Ducha sv. hájil evangelium v zemích sousedících s Palestinou. Pro Židy obrácené napsal aramejsky i evangelium, v němž zvláště zdůrazněno je božské poslání Ježíšovo, Starým zákonem prorokované a životem plným zářaků potvrzené. Zemřel mučednickou smrtí v Ephiopii před r. 71.

22. září — sv. Mořice, mučedníka. Byl velitelem thebajské legie za císaře Diokleciána. Všichni byli horliví křesťané. Na rozkaz císařův, aby obětovali modlám, odepřeli slovy: „Císaři, jsmet ovšem tvoji poddaní, ale jsme i služebníci Boží, Tělem snad tobě náležíme, ale srdcem Bohu. Chcem tobě věrni zůstat, ale nebraň nám, abychom zůstali věrni Bohu!“ Mužné slovo mučedníků! Zaplatili to všichni smrtí mečem r. 286. Místo mučednické jejich smrti označeno už v 5. stol. kostelíkem u řeky Rhony, později slavným klášterem a dnes Sv. Mořic (v kantonu Valisškém), je proslulé zimní sportovní město.

27. září — sv. Kosmy a Damiána, lékařů a mučedníků. Žili v době císaře Diokleciána v Cilicii. Dle legendy prastaré byli nejen učenci a lékaři, ale i upřímní křesťané. Charita křesťanská byla jejich praxí. Proto před pohanským vládcem, Lysiou, otevřeně prohlásili: „Nebojíme se muk ani bolesti. Tvým bohům obětovati ne-

budeme; vždyť tvoji bohové jsou tuze chatrni. Králem a Pánem našim jest Kristus Syn Boží!“ Mučení byli marně na skřipci, na hranici; byli kamenováni, ani šípy jim neuškodily. Posléze byli štati mečem 25. září 287. — Úctu k sv. Kosmu a Damiánu přinesli nám z východu sv. Cyril a Method. Tam byli ode dávna velmi slaveni. První český kostelík byl postaven ku cti těchto svatých ve St. Boleslavi. Jiný starobylý kostel stál na Podskali vedle Emauz. Starodávna kolej Karlova vedle auly má gotickou arkýřovou kapli sv. Kosmy a Damiána. Na Karlově mostě stojí od r. 1709 sousoší jejich. V rukou drží skřinku s nápisem: „Zdeť lékařství života!“ Na podstavci čteme slova: „Ježíši Kristu, lékaři světa. Postavili lékaři.“ (t. j. lékařská pražská fakulta).

28. září — sv. Václava, mučedníka a dědice země české. Charakteristické vlastnosti sv. Václava: vroucí láska k Eucharistii a P. Marii a jeho neohrožená láska k vlasti a svěřenému lidu — zůstanou vždy naší mladé inteligenci zářícími ideály. Ve světle těch dobře rozumíme slovům na rtech umírajícího Václava: „To ti, bratře, odpust Bůh!“ 28. září 929 vykřvácel miláček Boží i lidu českého — 28. září 1929 musí být pro osvobozený národ dnem díky svatému našemu dědici.

29. září — sv. Michaela, archanděla. Již Starý zákon označuje sv. Michala jako strážného ducha vyvoleného Israele. Církev sv. pak vyzývá jej vřele o pomoc: „Sv. Michaeli archanděle, přispěj na pomoc lidu Božímu!“ Sv. Jan ve Zjevení líčí boj Michaelův s odbojnými duchy, které svrhl pomocí Nejvyššího v propast pekelnou. (Zjevení 12, 7—11.) Sv. Michael je dnes hlavním patronem Církve sv.

30. září — sv. Jeronýma, učitele církevního. Vynikl v církevní literatuře obzvláště překladem Pisma sv. do latiny (Vulgaty) a nesčetnými výklady knih Star. i Nového zákona. Význačnou charakteristiku jeho aské výtěžně u nás v poslední době podal dr. Al. Lang. Sv. Jeroným zemřel 30. září 420. Poslední jeho slova byla: „Ó smrti, jak jsi krásná! Bratři, modlete se, ať poznáte, jak sladká je smrt, když naučili jsme se žítí spravedlivě a svatě!“

Různé

Přípravy k tisícému výročí smrti sv. Václava. Američtí Čechové chystají se do své vlasti v neobvyklém dosud počtu. V těchto dnech navštívil právě kancelář Svatováclavského výboru zvláštní delegát místního Svazu českých katolíků p. Hajíček, který si vyžádal podrobné informace o postupu oslav a sjednal některé podrobnosti pro americké výpravy. Vedle ohlášených již zásilek zlata a stříbra došel také tyto dny od amerických Čechů peněžitý dar na schránku sv. Václava a to ve výši Kč 11.950.—. Americký příklad působí neobyčejně na domácí příslušníky našeho národa, kteří s velikou obětavostí snášejí staré stříbro i zlato na schránku ostatků sv. Václava. Bude-li sbírka pokračovati jako dosud, lze očekávat, že opatříme svému milému patronu opravdu důstojnou náhradu za svého času uloupenou schránku jeho ostatků. Prosím touto cestou všechny duchovní správy i všechny lidi dob-

ré vůle, aby sbírku stříbra a zlata na schránku ostatků sv. Václava vhodným způsobem uvedli ve známost. Bylo již tiskem oznámeno, že Svatováclavský výbor vydal dvě serie pohlednic od barokních a druhou od moderních mistrů. V těchto dnech byla již také dodána firmě Neubertové další serie k reprodukci, a to serie původních originálů Margoldových z velechrámu Svatovítského. Serie ta obsahovati bude věci dosud neprovedené, zvláště krásné budou pohledy na kruchtu Wohlmotovu, na velké západní okno a průčelní hlavní vrata od prof. Španiela. Další pokrok v přípravných pracích projevuje se pak v tom, že prof. Španiel již dokončil modely pamětního peníze (medailky) a že zahájíme jednání s Kremnickou mincovnou o jich ražení. Svatováclavský výbor předložil také vládě přibližný rozpočet a pokračuje v přípravách k ustavení zvláštního všennárodního výboru. Členství v něm dosud přijali: Dr. Pekař, J. B. Foerster, arcibiskupové: Dr. Kordač, Dr. Prečan, biskupové: Nitrianský, Košický a ministr Dr. Krofta, president Dr. Hausmann, velmistr Vlasák, opat Zavoral, primátor Dr. K. Baxa. Přijetí je vesměs doprovázeno velmi vřelými přípisy, které svědčí o tom, že sv. Václavu a jeho výročním slavnostem je přikládán veliký význam. Výbor vybízí ke spolupráci všechny upřímné příslušníky národa. Výstava Svatováclavská vyžaduje nyní zvláštní pozornosti majitelů Svatováclavských památek a je proto nutno, aby provedena byla revize všech sbírek, starých památek, jak ve veřejném, tak soukromém majetku, aby pro návštěvníky Prahy, jak domácí, tak i z ciziny, mohl býti podán úplný obraz o účtě k sv. Václavu a o jeho vlivu na rozvoj národa. Zbývá již jen půl roku do doby, kdy bude nutno započítati s dovozem památek Svatováclavských. Správa hradu stará se velmi horlivě o důstojnou úpravu historických místností hradu, v nichž má býti výstava umístěna, zvláště Vladislavský sál bude skvěle restaurován, podobně jako nádvoří kolem velechrámu, které bylo značně sníženo na prospěch velechrámu sv. Víta, na němž dokončuje se úprava dlažby. Svatováclavský Přehled, obsahující pracovní program místních výborů, pokyny pro sběratele Svatováclavských památek, podrobný seznam pomůcek pro přednášky a slavnosti, již vyšel. Příští vydán bude v září.

Program letošních pražských oslav. Dne 27. září o 6. hodině večer lampionový průvod po Hradčanském nám. s pobožností u sochy sv. Václava a pontifik. požehnáním v kapli Svatováclavské. Po průvodu koncert na věži velechrámu Svatovítského. — Dne 28. září o 8. hodině ranní mše sv. v kapli sv. Václava s lidovým zpěvem a sv. přijímáním poutníků. — O 9. hodině odborný výklad ve velechrámu svatovítském. — O 11. hodině na Staroměstské radnici slavnostní zasedání a ustavení všennárodního Svatováclavského výboru. — O 2. hodině manifestační průvod Prahou a o 5. hodině průvod s ostatky na Hradčanské nám. — O 7 a půl hod. večerní slavnostní představení v Národním divadle, při němž bude provedena od Jaroslava Vrchlického hra »Bratři«. Dne 7., 14. a 21. října opakování provedení »Křišťanovy legendy« ve strahovských dvoranách. — Lístky na představení v Národním divadle

i na Křišťanovu legendu možno si již zajistiti v kanceláři Svatováclavského výboru. Při letošních oslavách bude již účinkovati poradatelský sbor Svatováclavského výboru a řada slavností, zvláště průvod ve Staré Boleslavi, ustavení všennárodního výboru, průvod s ostatky a Křišťanova legenda bude filmována.

Prelát dr. J. L. Sýkora mrtev. Před rokem oslavoval dr. Sýkora, profesor pražské theol. fakulty v Praze v kostelíčku sv. Ducha jubileum svého 50letého kněžství a letos v neděli 26. srpna došla z Jičína truchlivá zpráva, že ho není více mezi živými. Zesnulý byl vynikající představitel české vědy theologické a jeho jméno požívalo úcty i za hranicemi. Jeho oborem bylo biblické studium, z něhož vyplynula jeho životní díla: Úvod do studia Nového Zákona, a překlad Nového zákona, který též vyšel v Dědictví Svatojánském v kapesním vydání a měl by se státi majetkem každého katol. studenta. Zesnulý vzácný hodnostář velmi mnoho vykonal pro čest a slávu Boží a nevšední zásluhy sobě získal nejen jako svědomitý učitel, vzorný vychovatel a otcovský rádce kněžského dorostu, ale jako hluboký myslitel, plodný spisovatel a štědrý podporovatel všech šlechtných snah. Ave, anima pia, ave anima candida!

Tradice svatovojtěšská je v Pošumaví hojně rozšířena. Pověst mnohokrát i tiskem zaznamenaná, vypravuje, že sv. Vojtěch vysvětil dva nejstarší chrámy v tomto kraji, a to chrám sv. Petra a Pavla ve Starých Prachaticích a chrám v Blanici u Bavorova. V Lštění u Vimperka postaven byl v době předlucemburské chrám zasvěcený sv. Vojtěchu, k němuž se též víže mnoho pověstí o tomto světcu, který prý tu navštívil jakéhosi poustevníka. Poustevna tamní je historicky dokázána. Chrám tento stal se daleko široko známým v okolí, nejen jako poutní místo, ale i jako místo turistické. S mohutného návrší rulového (téměř 900 m), na němž je chrám postaven, naskytá se úchvatný pohled do středních a jižních Čech a na mohutnou horskou skupinu boubinskou. Mohutné žulové stráně a skály v bezprostřední blízkosti a památné hradíště Pržno působí velkolepým dojmem a zvyšují půvab chrámu, vévodícího valné části naší vlasti.

Šumavská tuha. Téměř všechny učebnice zeměpisu, ba i učebnice mineralogie a geologie, píší, že hlavním nalezištěm šumavské tuhy jsou doly kolem Plovné, Mokré a Černého Potoka. Doly tyto, kdysi dosti produktivní, dnes stojí. Tuha znamenité jakosti doluje se dnes blízko Netolic ve Chvalovicích a Chrástanech, na úpatí vrchu Buglat, jehož mohutný hřbet tvoří předvoj Blánského Lesa. Jakosti vyrovná se tato tuha téměř světoznámé tuze z Ceylonu a ze Sibíře. — Ceylonská tuha je 96 proc., chvalovická a chráštánská 94.6—95 proc. Podle nejnovějších geologických názorů, je snad původu rostinného. Doly v Chrástanech a Chvalovicích mají elektrický pohon, který dodává elektrárna v Mydlovarech. Elektrárna tato, zásobující proudem valnou část jižních Čech, zpracovává racionálně mohutné ložisko lignitu, který nelze pro špatnou jakost jinak zužitkovati. Orion.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V ŘÍJNU 1928.

ČÍSLO 2.

Ústředí katol. studentstva k 10. výročí Československé republiky do památníku.

„Zdravý duch ve zdravém těle“ je starou osvědčenou zásadou výchovy mládeže. A Československá republika potřebuje jako každý stát ku svému vývoji a ku své ochraně obojí: sílu zdravého těla i sílu zdravého ducha svých poddaných. Obsah této zdravovědy udává Božský Vychovatel lidstva slovy: „Ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst Božích.“ „Chléb“ znamená přirozené životní podmínky těla a „slovo Boží“, světlo pravdy, podmínku života ducha.

Již starokřesťanský pedagog Klement Alexandrijský na začátku 3. stol. vykládá, že toto světlo pravdy je dvojí, pravda přirozená ve filosofii a pravda nadpřirozená v iry v theologii a o jejich vzájemném poměru praví: „Ani rozum bez víry, ani víra bez rozumu neobstojí.“

Z toho plyne praktický závěr pro naše katolické studenty, budoucí občany, pravdou rozumu i víry má se dít veškerá výchova mládeže. Tak vychovaných občanů potřebuje Československá republika.

Pravda rozumu ve všech odvětvích vědy tvoří přirozený podklad a pravda víry v theorii i praxi života tvoří zdokonalení a základní směr veškeré výchovy mládeže, víra oživená skutky lásky k Bohu a bližnímu.

I jeden velký moderní básník praví: „Jen národové věřící mají v dějinách budoucnost; národ bez víry budoucnosti nemá, nýbrž zaniká.“

*+ Jan Křt. Tordác,
arcibiskup.*

Den osvobození.

Decenium republiky a začátek milionových slavností svatováclavských spadají téměř do stejné doby.

I datum dne je stejné.

Je v tom cosi symbolického. Vyjádřil to prof. Pekař, když napsal, že 28. září — svátek sv. Václava — je vlastně našim 28. říjnem. Co chtěl tím říci náš slavný historik? Tuto větu napsal prof. Pekař krátce poté, kdy byl svědkem nadšení katolického lidu zpívajícího v r. 1918 na sv. Václava chorál svatováclavský v jenišovickém kostelíku.

Jak je možná, že byl katolický lid stigmatizován jako rakušácký? Vždyť političtí representanti katolíků byli v Národním výboru a svorně s ostatními stranami připravovali 28. Říjen. Byla-li jim dána úloha držeti v ohni druhé železko pro případ, že by se Rakousko nerozsypalo, dalo se to opět s vědomím Národního výboru a nemusila by se tudíž historie zkreslovat.

Katoličtí kněží šli až na řídké výjimky s národem. Na sv. Václava r. 1918 uveřejnilo několik katolických kněží tuto výzvu:

Drahým bratřím!

„O slavném dni sv. Václava kněze přicházíme s prosbou, abyste vyslechli několik slov, deroucích se z našich srdcí, zanícených láskou k vlasti i k církvi svaté. Přicházíme touto cestou k vám proto, že až dosud nemáme jiného fora, ze kterého bychom k vám bratrsky promluvíti mohli. Všichni zajisté uznáváte, že našemu národu nadchází veliká, slavná, samou Prozřetelností Boží jemu usouzená chvíle vykoupení ze staleté poroby. Prožíváme dnes svůj národní advent, cítíme, že náš Vykupitel se blíží k nám a povinností všech stavů v národě je připravovati mu cestu. I české kněžstvo, nemá-li se octnouti v rozporu se svým vlastním národem, nemá-li býti vyděděno ze svého národa, musí v této historické chvíli zapomenouti na všecky, ať skutečné nebo domnělé křivdy a jako jeden muž jíti ruku v ruce se všemi ostatními stavy českého národa. Proto rozhodli jsme se o slavném dni dědice sv. Václava uvéstí vám stručně na paměť směrnic, kterými se musí řídit uvědomělé kněžstvo české.“

Potom se připomínají kněžstvu jeho

povinnosti k lidu, národu, věrný postup s národem v bojích o samostatnost. Výzva končí:

„Vážná historie musí nám přiznati, že jsme jako synové českých matek věrně stáli při svém národě i při církvi až do posledního vzdechu. Veliký příklad našich kněží buditelů ať nám září před očima, ať i památka naše v národě zůstane bez poskvrny do všech budoucích věků!“

Která kategorie úřednická projevila takovou statečnost, jako katolické kněžstvo? A přece hází se po něm dodnes blátem.

Klidnější postoj katolíků byl dán jejich náboženským přesvědčením. Pojem přísahy není u katolíka tak jednoduchý jako u nekatolíka nebo bezvěrce, i když jde o přísahu, která se označuje za vyunucenou.

Katolíci domácí i zahraniční splnili v osvobozovacím boji svou národní povinnost bezvadně. To bylo osvědčeno vůdci zahraničního odboje Masarykem a Benešem. Než nutno připomenouti ještě jednu okolnost. Pod katolickými prapory probral se národ z pobělohorské pohromy, národ z 92 procent katolický provedl státní převrat.

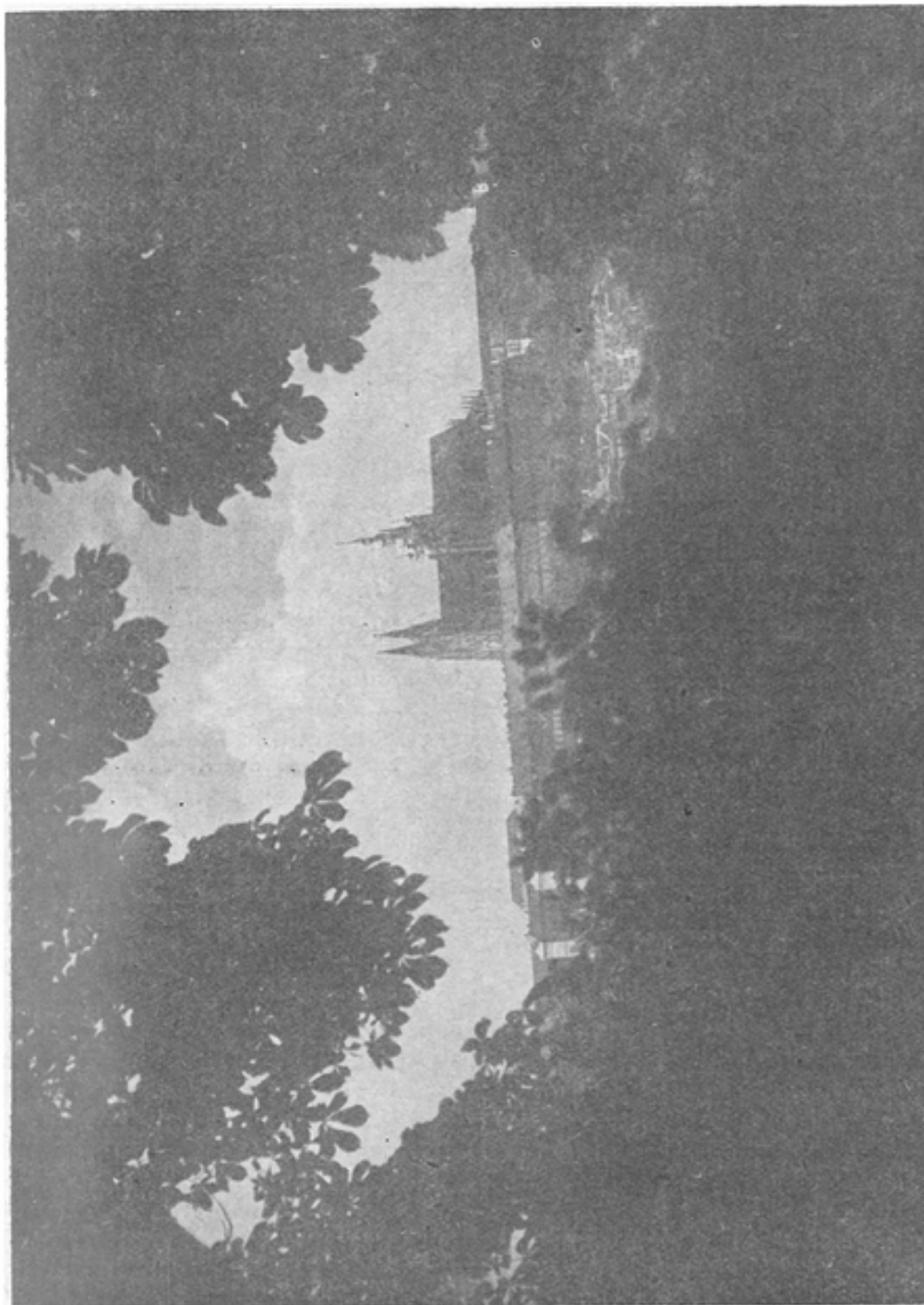
Rádi přiznáváme, že v čele odboje stáli většinou nekatolíci nebo katolíci matrikoví, přiznáváme i to, že zahraniční odboj byl ovlivňován ideou husitskou. Pro revoluci, pro odboj proti legitimnímu státu nebyli katolíci tak svobodnými jako ti, kdo ve svědomí nebyli vázání. Oč větší a cennější bylo odhodlání těch nesčetných katolíků, kteří přece do legií šli a svou národní povinnost věrně plnili. Oni také vytrvali a nehouřili se proti svému státu jako legionáři hlásící se k Husovi.

Revolučnost idee husitské pocítili jsme zejména na Sibiři, kde došlo k legální vzpouře proti vedení armády. Z protokolů II. vojenského sjezdu ve Vladivostoku vysvítá, že vojáci, poštovní delegáty, museli býti důstojníky hrozbami nuceni, aby podepsali prohlášení, že uznávají zákonnou platnost příkazů republiky a jejích orgánů. Delegáti tvrdili, že čsl. lid na Rusi (legionáři) ztratil svobodu škrtem péra gen. Štefánika. Boj proti bolševikům prohlašovali za

boj proti demokracii a odepřeli s nimi dále bojovat.

Mezinárodní forum, kde se Masaryk a Beneš domáhali uznání našeho státu, nazývali tito svedení lidé forem reakce

myšlenkářstvím. Nebylo v nich úcty k autoritě, kterou si národ sám dal. Plni pýchy nad tím, co udělali, byli ochotni vše roztráskat, nebude-li po jejich. Voják měl rozhodnout, zda ta či ona akce

HRADČANY - kamenná pohádka - kdysi ponižené, dnes znovu vévodící osvobozené vlasti.

a lžidemokracie, službu dohodě za službu cizím zájmům.

Takovými názory byla naočkována armáda dříve tak jednotná a jará. To byla práce těch vlasteneckých horlivců, podložená husitismem, lépe řečeno volno-

je účelná a mravná, voják (oni říkali „dobrovolc“) má právo neposlechnout rozkazů a bouřit se proti nim — dává-li je vedení, kterému nedůvěřuje. Tak rozleptával subjektivism (základní hřích Husův) naši sibiřskou armádu a věru ne-

chybělo mnoho. a celá skvělá anabase by skončila hanbou a ostudou. Kdo by se divil, že v takové armádě nepotřebovali katolických světců (Sv. Václav, sv. Cyril a Metoděj byli zaměněni Husem a Prokopem Holým), že v takové armádě nebylo místo pro katolického kněze, hlásajícího úctu k autoritě.

Jed rozkladného anarchismu dosud není v žilách národa překonán. V „N. Osv.“ utkali se dva historikové, prof. Pekař a jeho žák dr. Slavík, o smysl husitské revoluce. Otázka, kterou jsme nadhodili je tu řešena opět a z obhajoby Slavíkovy vyčteme, že mnoho intelektuálů by se nebálo sociální revoluce. Jaké to šílenství, stát dosud neupevněný podrobit zatěžkáci zkoušce, kterou

by ztěží vydržel! Revoluce zřídka postaví co dobrého. To, co nám dobrého přinesla světová válka a světová revoluce, nutno zajistit a uchovat potomkům. To je smysl politiky vnitřní a zahraniční a hřeší proti státu, kdo propaguje revoluční myšlenky v jakékoli formě. My jsme nyní „beatus posidens“ a nesmíme hazardovat.

Jedinou účinnou zbraní, jak zajistiti stát na další decenia, je zdvihnout vysoko prapor Sv. Václava, tohoto tvůrce českého státu, ochránce a patrona jeho, následovat jeho politické směrnic, držet se tvůrčích jeho ideí a obzvláště opřít se opět o církev katolickou, tuto strážkyni mravnosti, řádu a pořádku rozumné kázně.

Jaroslav Ovečka S. J.: **Pax Romana.**

Římanům byl tento výraz hrdým synonymem za imperium Romanum; sub imperium redigere slulo pacare, jen *římský mír* byl obecný, trvalý. Od r. 1921, kdy byla založena ve Fribourgu ve Švýcarsku, sluje Pax Romana mezinárodní volná federace ústředních národních organizací katolického studentstva vysokoškolského — v *římském míru*, obecném a trvalém, poskytovaném církví a jejími zásadami. Nyní sdružuje patnáct států evropských; je zprostředkovatelkou ve všech věcech týkajících se duševní spolupráce a zájmů katolického studentstva různých národů (informace, usnadnění styků, cest a pobytu v katolickém prostředí atd.) a mluvčí katolického studentstva vůči liberálním, protestantským a židovským mezinárodním organizacím studentským jak v hájení katolických zájmů, tak v případné spolupráci, jako na př. nyní ve snaze o zbudování mezinárodního studentského sanatoria pro choré na plíce v Leysin ve Švýcarsku. Celou svou mnohonásobnou činností má Pax Romana účinně přispívat k „vypěstění vzdělaného katolického uvědomení v pevně semknuté družině mužů a žen s universitním vzděláním po celém světě“ (prof. Bullough, president P. R. r. 1928, v řeči na kongresu v Cambridge). Generální sekretariát je ve Fribourgu, každý rok se koná v některém velkém městě evropském sjezd delegátů a hostů.

Dne 28. července 1928 ke mně přišli

delegáti pražského Ústředí katol. studentstva čsl. na sjezd Pacis Romanae ve dnech 14. — 19. VIII. v Cambridge, Oxfordě a Londýně s pozváním, abych jel s nimi. Důvody byly vážné; jel jsem tedy, dokonce před ostatními, abych byl v Cambridge již 11. VIII. a hleděl tam u členů ústředního výboru, který se měl sejít 12. VIII., vzbuditi příznivou náladu k tomu, aby bylo ke sjezdu Pacis Romanae r. 1929, kdy bude národ čsl. oslavovati millenium svatého Václava, zvolena Praha. Nálada byla skutečně příznivá a doufali jsme dlouho; nakonec však příští kongres dostali Španělé. Než o tom později.

Dne 13. VIII. přijeli delegáti čsl. Za Čechy to byli Dr. Václav Plocek, JUC. Jaroslav Markes a slečna Marie Seegerová, vedeni J. M. p. kanovníkem a poslancem Františkem Světlíkem, jenž byl nejvznešenější osobou na kongrese a těšil se od počátku uctivé pozornosti; z Londýna přijel na dva dny vdp. univ. prof. Dr. František Dvorník. Slováků bylo 32; vedli je vdpp. Dr. Filkorn a Dr. Tiso, bratr páně ministrův. Modré čapky Slováků bylo všude viděti. Němci z RCS. neposlali tentokrát zástupců, Maďaři ze Slovenska vystupovali pod jménem Associatio Aloisiana a měli tři delegáty. Československo, zastoupené v ústředním výboru Slovákem p. Matulayem, bylo tuším nejsilnější ze všech zahraničních skupin a mohu říci, že jsme se na celém kongrese — uplatnili, zvláště českými členy, velice pěkně. Jen

málo delegací rozdalo účastníkům kongresu tištěný referát o činnosti katol. organizací studentských ve své vlasti, žádný však nebyl tak obsažný jako (francouzský) pražského Ústředí z pé-

lišný cestovní program Slováků a ostýchavost mladých členů jejich skupiny vůči nám starším Čechům působily, že jsme se poměrně jen málo stýkali, což neušlo pozornosti a kritickým poznám-

Ruský legionář na stráž (K článku prof. Ant. Nováka „Den osvobození“.)

ra Dra Plocka. Všech účastníků kongresu bylo, jak mi řekl generální sekretář, asi 250.

Česká a slovenská skupina přijely odděleně; měli jsme se opravdu rádi, ale neseznámenost z cesty, poněkud od-

kám jiných delegací (pravím to z vlastní zkušenosti) při kongresu a ovšem také po něm. Což rovněž kalilo příznivý dojem, byla nejednotnost skupin delegátů z Čsl. ve veřejném vystupování. Že Maďaři z Čsl. vystupovali zcela sa-

mostatně, nepůsobilo podivu, ale že přes vybídnutí presidentovo, aby se organizace z téhož státu podle možnosti spojily a při slavnostních příležitostech vysílaly jen jednoho řečníka (tomu vybídnutí ihned vyhověli Němci z říše a Švýcarové), Slováci vystupovali a mluvili samostatně a to jen jakožto za sebe Slováky a ne za Čechoslováky, působilo dojmem nepříznivým. Bylo mi spolknouti různé poznámky a dotazy. Delegace byly volány k vyjádření podle francouzské abecedy, napřed *Slovaques* a po mezeře jedné (*Suisses*) nebo dvou delegací *Tchéques*. Po prvním případě tohoto způsobu zakročil pan kan. Světlík u presidenta kongresu, abychom — když již Slováci chtějí býti voláni jinak — aspoň my ostatní byli voláni svým státním jménem, *Tchécoslovaques*. Dostalo se mu poděkování za upozornění a bylo ochotně vyhověno. Zkušenostmi a dřívějšími nedostatky se učíme pro budoucnost; láska ke společnému státu a vzájemná důvěra s dobrou vůlí zajistě odstraní na příštím kongresu všechnu rušivou nejednotnost mezi bratry Slováky a Čechy.

Jednací řeči *Pacis Romanae* je francouzština; němčina a angličtina jsou jazyky výpomocnými. V Anglii bylo ovšem mnoho anglického. Nelíčeného podivu dostávalo se presidentovi kongresu, prof. Edvardu Bulloughovi z *Gonville and Caius College* v Cambridge, který stejně mistrně ovládal všechny tři jazyky, jak byl všude doma v moderních literaturách (jejichž je profesorem), filosofii a dějinách; kongres řídil i na jevišti i za kulisami velmi taktně. Rodina je vzorně katolická a choť i syn, universitní student, a dcerka věnovali čas a síly úplně technickým potřebám kongresu. Kněží na kongresu přítomní vyjádřili prof. Bulloughovi své uznání tím, že mu ve společném dopise, napsaném v poslední den v Cambridge, slíbili do měsíce po jedné mši sv. na jeho úmysly. Odsloužil jsem svou hned v Londýně.

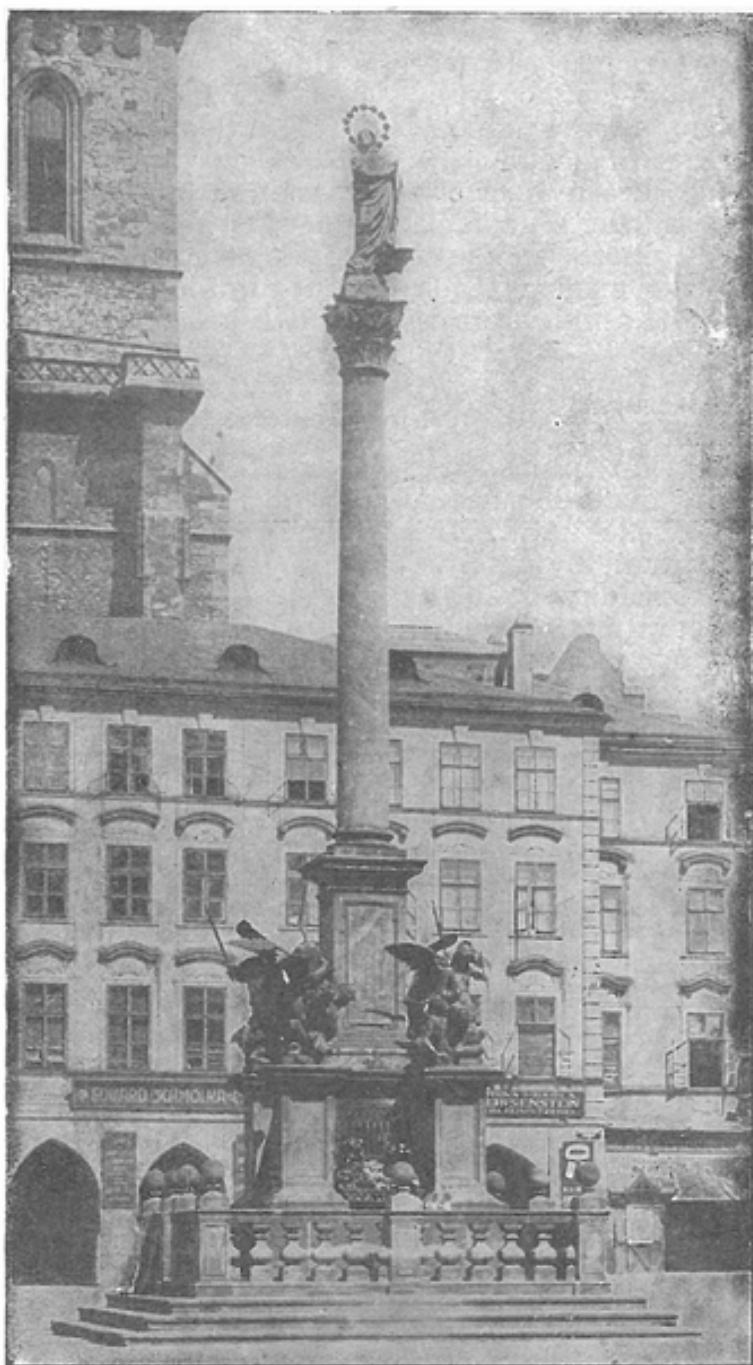
Technicky, co do ubytování, zařízení stravování, místností pro schůze, výkladů Cambridge a Oxfordu atd. atd., byl kongres Sdružením britského katolického studentstva vysokoškolského připraven a proveden bezvadně, zřejmě za cenu velké práce a značné finanční oběti. Ukázka dokonalé tech-

nické organizace je na př., že zavazadla, která se v oxfordské radnici odevzdala dvě hodiny před odjezdem do Londýna, našel každý účastník v Londýně, tom obrovském městě, po příjezdu již ve svém bytě, do kterého byl vůdcem zaveden.

Obsahově se arci některým starším účastníkům jevil kongres, trvající celkem šest dní, poněkud rozvlklým, chudým a ne vždy dosti hlubokým. Ale nesmí se zapomínati, že v programu kongresů *Pacis Romanae* je výslovně také „poznání různých zemí za výjimečně příznivých podmínek“, že Angličané vybrali v tomto ohledu velmi šťastně, co mohli ukázati nejkrásnějšího a nejcennějšího (Cambridge, Ely, Oxford, plavba po Temži krásnou anglickou krajinou, Windsor a Eton, Londýn), že osvojení tohoto množství nových poznatků stojí mnoho času a unavujícího studia (mluvím ze zkušenosti před lety) a je velmi velikým obohacením ducha; dále, že kongresy *Pacis Romanae* jsou kongresy mladých lidí, a ne vědecké a teoretické, nýbrž praktické, jak toho vyžaduje program federace a střízlivá proveditelnost námětů, že hlavní práce *Pacis Romanae* se děje ve schůzích výborů a odborů, z nichž se plenu kongresu jen předkládají výsledky, a konečně, že nemalé, a snad větší části užitku všech kongresů se dosahuje soukromým stykem účastníků. Praktického bylo na kongrese řečeno a schváleno dosti, více, než se bude moci do příštího kongresu úplně provést — a teoretických námětů k informaci a povzbuzení ke studiu problémů a práci o katolické ideály bylo s dostatečným prohloubením dáno hojně v serii čtyř přednášek o tématu „Přervané mosty“, jak totiž přes propast zející mezi nazíráním katolickým s jedné strany a protestantským, nebo dokonce moderně svobodomyšlným, s druhé strany lze dosíci aspoň vzájemného pochopení — hlavně pochopení katolického stanoviska od stoupenců jiných názorů — a tím jakéhosi mostu na poli studentského spoluzití — historie — filosofie — ethiky. Přednášky byly již dříve rozdány tiskem, takže se mohl přednášející stručně omeziti na vytknutí hlavních bodů a zůstalo více času k rozpravě. V té se referovalo také o tom, jakým duchem

se nese vysoké a střední vyučování dějepisu a filosofie v té které zemi. A tu bylo svrchovaně zajímavé a poučné sledovat podle vyložené literatury (knížek a silných knih velkého formátu;

ných a středních školách. Je tam přesně otištěna celá korespondence výboru s kardinálem, se školskými úřady, s nakladateli, s historickými odborníky, převahou protestantskými, kteří

Mariánský sloup na Staroměstském náměstí v Praze, stržený luzou 8. listopadu 1918.
(K článku „Věž Davidova“.)

tištěných jako rukopis a jistě se značnou obětí; některé přišly téměř přímo z tiskárny na kongres) již několik let trvající, houževnatý a úspěšný boj historického výboru anglických katolíků pod vrchním vedením kardinála Bourne za očistu učebnic dějepisu na obec-

však velkou většinou neváhali dáti stesku katolíků za pravdu a tak podpořili jejich žádost za opravu závadných míst. Výsledek je, že již značný počet učebnic dějepisu je opraven podle přání katolíků, stran jiných je úspěšně jednáno v proudu a leckterý dosud má-

lo přístupný nakladatel nebude trvale odpírati z důvodů konkurenčních. A vytištěnými protokoly a korespondencemi je dána katolickým učitelům do rukou zbraň neodolatelná. Prohlédnuv si tyto knihy chápal jsem plně jakousi tu radostnou hrdost, s kterou prezident kongresu na ně upozorňoval! U nás jsme ovšem ještě daleko onoho klidu myslí na obojí straně a oné noblesy i vůči protivníkům, které umožnily anglickým katolíkům tento krásný úspěch; nebylo by však přece možné s nějakou obdobou následovati tohoto příkladu pětiprocentové katolické menšiny britské ve státě, který má osmdesátiprocentní katolickou většinu?

Také jiné cenné literatury, týkající se přímo nebo nepřímo zájmů Pacis Romanae, bylo hojně vyloženo; škoda, že krátký čas nedovoloval obeznámit se se vším. Pro katolické universitní studenty ve Velké Británii byla sestavena snůška katolické nauky o obtížných bodech (s bibliografiemi), jež byla v době kongresu právě v tisku jakožto *Handbook for University Catholics* (Příručka pro katolíky na universitách). Ač ovšem obtíže a potřeby jsou v různých zemích různé, přece snad leckomu poslouží i u nás.

Naše neunavná sl. Anna Christitchová, katolická Srbka, spisovatelka žijící v Londýně, měla jednou večer přednášku o unionismu; kromě téměř všech slovanských účastníků jsem na ní s radostí viděl i mnoho jiných. Poslouchali

pozorně a živá rozprava po přednášce byla důkazem zájmu.

Kněží na kongresu přítomní, a byli mezi nimi i dosti mnozí duchovní rádcové studentských organizací vysokoškolských nebo duchovní vůdcové studentů, měli ke konci pobytu v Cambridge soukromou schůzi, jež pro ně byla z celého kongresu tuším nejdůležitější a nejnplodnější. Rokovalo se o směrnicích práce duchovních rádců a její mezinárodní koordinaci; jejich konference s programem vždy již předem propracovaným pojata do programu každého dalšího kongresu Pacis Romanae. Přijato obětavé pozvání vdp. Charniera, ředitele exercičního domu poblíž Fribourgu, aby se u něho sešel v příhodnou dobu malý pracovní výbor na přípravu programu konference duchovních rádců na příštím kongresu.

Celkem nutno říci, že letošní sněmování delegátů a hostů na kongresu Pacis Romanae byl sjezd zdařilý, vynikající nad své předchůdce novými, cennými vložkami (na př. byly druhého dne krátké proslovy delegací ze všech států; zavedeny přednášky teoretické, letos „Přervané mosty“; při diskusích po přednáškách byly zavedeny referáty o situaci v jednotlivých zemích; byla kněžská konference, učiněn úspěšný pokus s některými jinými menšími zlepšeními). Studenti z něho mohli odcházeti — a pokud vím, i odcházeli — duševně obohaceni a velmi spokojeni.

A nyní ještě několik črt z cesty a z kongresu. (Pokračování.)

J. Z. Jesenský:

Ruce matky.

(Mé matce.)

Když byl jsem ještě hošík malý
a neznal víc, než čtyři stěny chatky —
tu po prvé mě polaskaly
ruce matky!

Já rostl pak... A roky ubíhaly...
čas prchal rychle, jako sen jen krátký —
tu každý večer v sen mě zkolíbaly
ruce matky!

Já odcházel pak z domu smutný, bledý
v svět, zkusit osud vratký —
tu objaly mě — ze všech — naposledy
ruce matky!...

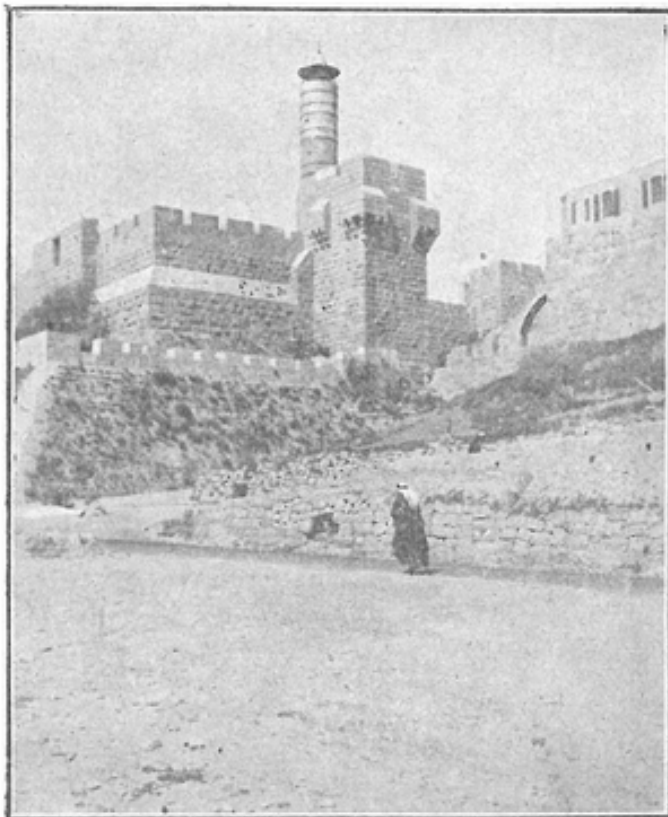
Když večer teď v ty krásné doby mládí
zaletí vzpomínky mé zpátky...
tu se mi zdává... že mi vlasy hladí
ruce matky!...

Věž Davidova.

Ještě dnes jako výspa z trosek starých jerusalemských hradeb ční Šalamounem opěvaná věž Davidova. „Hrdlo tvé je jako věž Davidova, vystavená k úschově zbraní, v níž na tisíce pavéz visí — to štítů mužů udatných.“ (Píseň písni 4, 4.) Dodnes tam hledí jako kus Starého zákona do modernějšího, skoro evropského města. Čas prorazil mocnou zeď blízko níž úzké Jaffské brány,

„Od věčnosti a před věky stvořena jsem!“ (Sir. 24, 14.) Od věčnosti pojata v plán Prozřetelnosti a Milosrdí Božího Maria — a v čase stvořena Neposkvrněná a narozena Přechistá Panna.

Á Její ochrana? Á její pomoc? V Ní, jako věži Davidově, uschováno tisícero zbraní pro věži Davidově, uschováno tisícero zbraní pro naši duchovní defenzivu i ofenzivu. Pravdy, útěchy a ji-

Věž Davidova.

by uvolnila se frekvence obchodu — ale ona stojí dál s vážným, skoro tvrdým pohledem. Dnes je to citadela moderního vojska, ale před 3 tisíci lety byla chloubou vyvoleného národa. Dnes stojíme před ní jako velkým monументem slávy Israele, ale kdys tato zachovalá troska byla hrdým čelem hradu, který David zbudoval na ochranu i na důkaz své moci tak sebevědomě, že z rozvalin, někde 12 m vysokých, mluví síla a panství rodu Davidova. Á tkví zbylý kolos v massivních a nezdočných základech.

Jak přiléhavým přebrazem je věž Davidova Té, jejížto základy ne ze 3 tisíců let počítáme, nýbrž od věčnosti!

stoty plna jsou Bernardova slova: „Nebýlo slýcháno, abys koho, Matko, opustila, kdož se pod ochranu Tvou utíkal!“ Je věru Ona — i naší moderní době, která tolik předsudků a názorů starých již povalila — vždy strážnou věží! Ji neporazí čas sebe modernější frekvence průmyslu, obchodu, techniky, byť stála se Svým Synem „na znamení, jemuž bude odpíráno“.

Á právě ona to byla, jež před 10 lety za jitra naší svobody musela první slyšeti slovo vzpoury a duchovní revoluce: „Nechci sloužiti!“ Pryč s Ní! Nepotřebujem Jí! Překážet má volnosti a „svobodě pravdy“ před naším Týnem? — Á už kácí se v trosky. Ba, ze základů

duše české buď vyhlazeno jméno Maria!
 Milosrdný byl moderní Jerusalem k památné věži Davidově, že nechal ji v troskách aspoň stát u brány Jaffské — nemilosrdná byla však naše „pokroková“ moderní Praha, že nenechala Mariin sloup vděčnosti stát před branou Prašnou. Ni kamene na kameni nesmělo zůstat z Jejího sloupu! Muselo být naznačeno, že chcem Jí odpírat!

Ale v téže chvíli zkázy rázem ožila v duši české, dosud po pravdě a sprá-

vedlnosti toužící, touha — postavit Marii věž úcty, lásky a vděčnosti! A cosi v duši české vstalo jako ze základů; vždyť slovanská duše byla vždy Mariina!

A dnes za 10 let — v druhém lustru svobody — má Maria už věž v mnohé duši pevnou tak, že nerozboří ji ani zloba pekla.

Ó, pozdravena buď, Maria, věži Davidova, v tisícerych duších naší mladé generace, která musí býti Tvou!

A—a.

Chrám Božího hrobu v Jerusalemě.

J. D. I

Síla myšlenky.

Jediný pojem provází Václava životem. Bůh!

Nejvyšší Dobro, Život, Pravda a Krása, Spravedlnost v nejdokonalejší a nejvyšší míře lidsky myslitelné. Cíl celého našeho života, útěcha v utrpení, posila v boji! Dostatečný důvod k životu zapíravému, k snášení bolesti a zklamání! Původ a cíl všeho bytí.

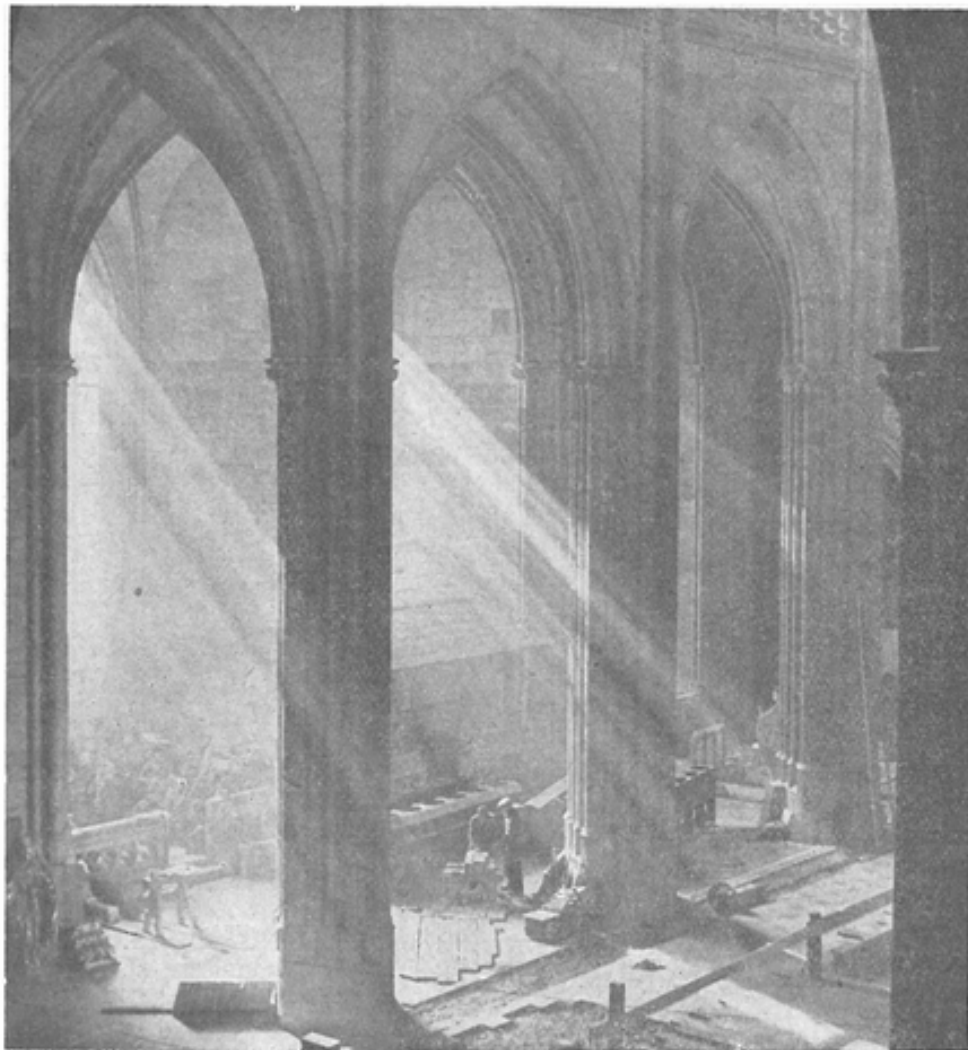
„Vše pro Tebe, můj Bože!“ toť myšlenka provázející všechno jeho myšlení, žehna-

Ústředí katolického studentstva československého v Praze srdečně děkuje vysoce důstojným pánům, p. kanovníku a poslanci N. S. Msgre Františku Světlíkovi, p. Ch. et Ph. Dru Františku Dvorníkovi, profesorovi theologické fakulty Karlovy university, a P. Jaroslavu Ovečkovi Č. J., profesorovi arcibiskupského gymnasia v Bubenci za obětavou a účinnou spolupráci na fóru Pax Romana. Autorita jmenovaných členů naší dele-

gace a bezpříkladná jazyková znalost našeho P. Ovečky, kterého znal pro jeho ochotné výklady a tlumočení celý kongres, postavila československou delegaci na přední místo, takže zvolení p. prof. Dvorníka místopředsedou Pax Romana a loyální naše prohlášení ohledně místa příštího kongresu bylo uvítáno nadšeným potleskem. Než o tom všem podrobně mluví P. Ovečka na jiném místě.

jíci každému dílu, jež podniká, provázející každý jeho krok. Sám jsa studentem, zakouší od žáků výsměchu, že nesouhlasí s jejich názory, je zpátečník a ignorován jimi proto, že chodí ke sv. zpovědi, stýká se s knězi, navštěvuje hodinu náboženství. Než on vlídně se chová ke všem, na urážku neodpoví, spolkne hořké slovo a letem mihne mu mozkiem: „Vše pro Tebe, můj Bože!“

Radostně přijme urážku, bolest, dobré i zlé. Vždyť má příležitost zvětšiti si blaženost věčnou. Hledí vždy zůstatí ve stavu milosti posvěcující a proto každý krok kupředu v jeho životě znamená stupínek k zvětšení slávy věčné. A čím je všechna

Pohled do chrámu sv. Víta s boční kruchty.

radost pozemská, štěstí, sláva, čest proti věčnosti a radosti věčné? S tohoto stanoviska pohlíží na život a všechno, co koná a trpí, promítá na plátno věčna.

Ráno jde do školy. Potkav žebráka neváhá mu dáti korunu, za kterou si měl koupiti něco k jídlu. „Vše pro Tebe, můj Bože!“ a ani chvíli neváhá. „Zaplat Pán Bůh!“ provází jej z úst starcových. Jde jaksí hrdě, rád, že hned zrána mohl vykonati čin dobrý a když se ozval hlad, tu trpěl jej rád, poněvadž získal o stupínek věčné slávy.

A vše koná s chutí! Vždyť pro sebe a zároveň pro Boha. Ani okamžik nežije nadarmo, každý dech jde od Tvůrce k Tvůrci. Jde cestou posvěcenou milostí Boží a proto cestou nejsprávnější, na které utrpení pozemské je částí blaženosti věčné. „Vše pro Tebe, můj Bože!“ je silou jeho života — opravdového života duchovního.

J. Z. Jesenský:

Podzimní den.

(J. Osecké.)

Byl podzimní den. Již podivný chlad
a mrazivý vítr táh' z prázdných polí.
A pod mým oknem, ten šedivý sad
byl opuštěn, tichý, byl smutný a holý.
Bez listí v řadách tu stromy už stály
a bylo slyšet, jak vítr v nich vyje,
na holých větvích vrabčáci spali
a krajem šla smutná melodie...

Tu zasvitlo slunko!... Tiše se smálo
na celý kraj a mně se zdálo,
že léto zpět zase vrátilo se.
Oživli ptáci a v celičkový kraj
se vrátila radost, jak byl by máj...
Já vyběh'... Vtom slunce schovalo se. —
Ponuré šero se roztáhlo sadem,
smutek se položil na prázdná pole,
severák zamrazil zase svým chladem,
po sadě zaharašily větve holé
a krajem to znělo „jde zima, jde zima“

Vrás vrabčáci ztichli na větvích,
za sluncem hleděli očkama svýma —
— a já šel zas domů... na rtech zvadlý
smích!..

E. Milek:

Škola a prázdniny.

Krásná jest vzpomínka na uplynulé mládí, ale z toho zase nejkrásnější na dobu studií. Již teď jako septimán rád vzpomínám na ty veselé chvíle v nižších třídách. Ba i teď si rádi zaskotačíme, ovšem za zády pánů profesorů — vulgo fousů. — Radostná vzpomínka jest snad u mnohých kalena nedostatečnou, nebo karcerem, či důkladnou domácí lekcí ale i ty postižený pomíjí dnes jen veselým úsměvem. My páni — chtěl jsem říci „kluci“ — septimáni si myslíme: Co nám je, my již budeme za rok venku, ale ti malí! A ti malí, kteří nyní tak úzkostlivě věší svou hlavinku pod tíhou nějakého nebo několika tlaků, až projdou toutéž řadou tříd, co my jimi prošli, řeknou si: „Jak jsme byli tenkrát hloupí, mohli jsme na to jít tak a tak,“ a při tom jim lehký úsměv bude pohrávat kol úst. Některý v těch vzpomínkách zaláteří také na tu nespravedlivost p. t. fousů, kteří tak rádi nadržovali začkám. Ale když si takový studentík, nynější inženýr či ingénieur vzpomene, že ta jeho Máníčka či Zdenička prošla také

jen tím, že ji bylo nadržováno, zmizí všechn hněv a zlíbal by za to celý svět, — ale z toho světa nejraději asi tu svou Zdeničku. —

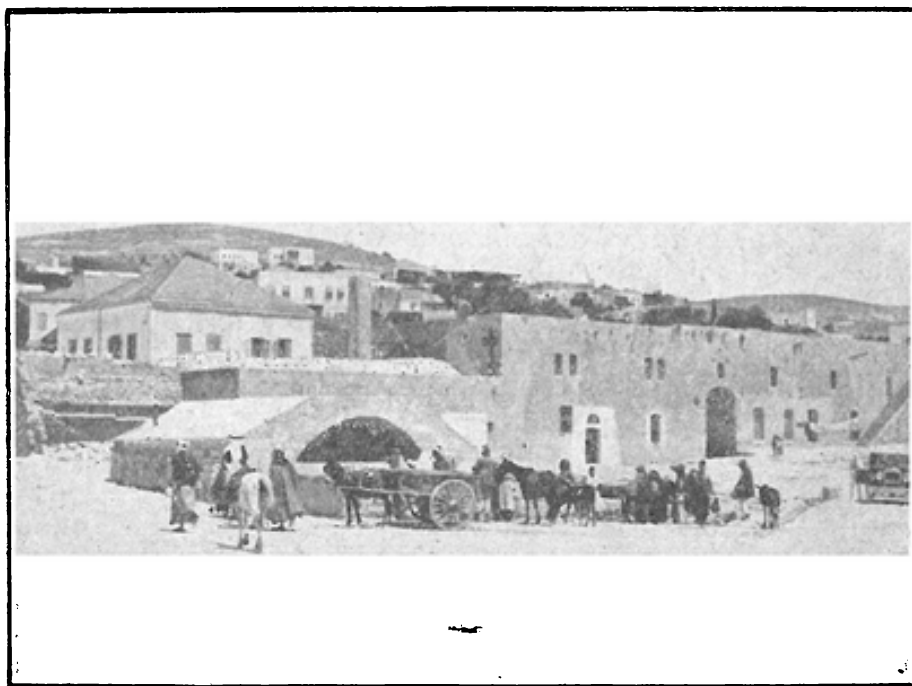
Ach, to bezstarostné mládí, k různým výtržnostem svádí! Jen to učení trápí mysl studenta a ostatní věnuje jen své zábavě: sportu, hádankám, čtení, vzdělání, po případě běhání za děvčaty — to bych měl vlastně zařadit mezi sport, jelikož „běhání“ jest také část sportu ale myslím, že by slečny kolegyně nebyly rády, kdybych jejich hochu nazval sportovcem (rozuměj!) a to, že s nimi chodí sportem. Škoda, že v gymnasiu nebyla zřízena kancelář zasnubní! Kolik románek bylo zapředeno mezi studenty a studentkami právě v ústavě školy! Ale tuto otázku musíme ponechat k rozřešení příští generaci. Studentu, který má stále co dělat, uteče školní rok jako voda a najednou prázdniny.

Prázdniny! To jest osvěžení po těch roztrhaných kalhotách — chci říci po té „dřině“, kdy se ty kalhoty trhaly — a tu volá se ze všech stran:

Do světa!

Snad se tím světem myslí okruh jen tak asi na km okolo města, ale i to jest pro studenta ležícího po celý rok v knihách (rozuměj!) hodně. Kolik lákavosti a tajuplné tužby skrývá se v tom slově. Ovšem dnes zní toto heslo docela jinak než snad před 25 lety, kdy výlet na Sněžku byl stejně velikým snem jako výlet do Tramtarie. Dnes každý malý

vzpomene si na slova písně Čelakovského: „Což je pánům, ti na voze sedí hezky v suše, ale študák ten za nimi v dešti, blátě kluše.“ Utěší se ale další slokou, že na pány v krytém voze také někdy trhne: Jednou se jim kolo zláme, jindy vůz se zvrhne, a spokojeně že si také zabručí, kráčí dále. A za několik dní zdraví jej již zasněžený vrchol Sněžky. Jiný student, zámožnějších rodičů,

Nazaret, studna Panny Marie. (Č. 1.)

studentík přehodí přes záda baťoch a zanotovav si „Tuláka“, po případě „Když jsem maširoval“ nebo „Je to chůze“, vyjde z města ven do krásné a tak lákavé přírody. Jak ideální jest takový výlet a kolik vzpomínek zanechá v mysli. Ráno obdivuje východ slunce, za dne poslouchá roztodivné směsi zpěvu ptačího a večer unaven usednuv před svůj stan obdivuje se kráse přírody v záři zapadajícího slunce. Ovšem tak ideální výlet může býti jen za krásného počasí. Jinak je tomu, když překvapí cestujícího studentíka na cestě déšť. Tu jistě

snad v pohodlném kupé II. třídy rychlíku Praha-Řím, shlíží z okna na krajinu oteplovanou jižním sluncem a za nedlouho obdivuje přílivy a odlivy moře a západ slunce na moře. Když se chýlí prázdniny ke konci, sjíždí se studenti zase ze svých cest, aby si pověděli právě prožitá dojmy.

Prázdniny jsou osvěžením, jsou novou vzpruhou, jsou pro studenty pokladnicí, ve které nasbírají nové síly, nové energie. A s těmito poklady dávají se pak do nové práce.

Antonín Čech:

Tvůrce tajemných dálek.

(K šedesátinám Ot. Březiny.) Dokončení.

Odtud vyznívá vřelá modlitba z nedohledné hlubiny diktované touhou po příchodu Člověka a Boha zároveň, po vykupiteli milionů, jenž by příchodem

odhalil všechny mlhavé opony sladkých tajemství, aby temnota se naplnila nebeským jasem, zmatek a strach ustoupil klidu a radosti, místa nudných nelad-

ných pouští se změnila pod dotekem kouzelného proutku ve věčný ráj a mír srdcí. Sám jest blažen a šťasten, že jest připravovatelem půdy a průkopníkem velkých ideí a nových cest. Skrovný, jak se sluší na hlasatele a zprostředkovatele mezi Tajemným a bratry a proroka Mesiáše, žije klidně v ústraní v zapomenutém klínu Moravy, oddává se dále vzneseným úvahám a všechen žár jeho tvorby má jen jediný cíl, ztuzit názory prudkým ohněm, neboť i zlato v plameni plane prudším leskem.

Březina touží uchvátiti všechny lidi bez rozdílu, spojití se s nimi v jedno tělo a klesati závratnou rychlostí vždy hlouběji do blaživých hlubin božích moří a jako německý mystik Eckchart* (1250—1327) touží splynouti s Bohem v jednu bytost. Jest to myšlenka obsažená i v prosbě Kristově: „Neprosím pak toliko za ně (apoštoly), nýbrž i za ty, kteří skrze slova jejich uvěří ve mne, aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli... jakož i my jedno jsme. Otče, chci, aby, kde jsem já, ti, které jsi mně dal, se mnou byli, viděli slávu mou, kterou jsi mi dal, neb jsi mě miloval před stvořením světa.“ (Jan 17, 20—24.)

Stálým hloubáním o životních záhadách ocitl se názory svými nedaleko pravd života i smrti obsažených v Písmu svatém. Tak závěrečný verš Rukou

„Zdrceni nesmírností tvé slávy, čekáme stále, ^{čekáme stále,}
^{teskni a tiši}
 na sladké usmání smíření tvého, skončení dní,
 zchladnutí snění rozzhaveného, na času zjasnění
 vyšší,
 zlomení mystické vazby, odpuštění,
 a naše slzy, dešť věčný, do srdcí živoucích
 kanou,
 v krůpějích ohně a touhy tam pálí, vzlykotem
 lásky tam zní.“

mohl by sloužití stejně za výklad a doplněk slov velkého církevního učitele sv. Pavla (k Řím. 8, 18—23):

„Myslím totiž, že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás. Vždyť i tvorstvo očekává s toužebností zjevení synů Božích. Neboť marností bylo poddáno tvorstvo, nikoliv dobrovolně, nýbrž pro toho, jenž je poddal s nadějí, že i tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení ve svobodu slávy synů Božích. Víme zajisté, že veškeré tvorstvo spolu

*) Viz též J. Kratochvíl: Věda a víra ve filosofii středního věku str. 86—90.

sténá a trpí bolest až doposavad. A nejen ono, nýbrž i my, ač máme prvotiny Ducha, i my sami v sobě sténáme, očekávající synovství, (totiž) vykoupení těla svého.“

Část básní Březinových jest toho dokladem, jako dílo Julia Zeyera, že čím více básník blíží se k Bohu, oné nevysvětlitelné a neprobadatelné Poesii, tím větší cenu má umělecké dílo pro další věky, jest květem plné neutuchající vůně stromů zahrad rajských, neboť vytryskly z hloubky duše básníka vnímavého citům náboženským, které dávají básnickému dílu trvalé ceny. Bůh, nejvyšší Pán světa bude stále Bohem. K němu pokolení bude vysílati neumírající modlitby stejně vroucně zbožně jako to činily všechny zapadlé věky, stejně dále budou hlaholiti hymny a pěny žalmy na jeho oslavu, byť i v rozměněné formě, v celku však podobné. Výraz myšlenek bude jiný, ale v ostatním obdoba. Jak málo liší se dnešek od dantovské renaissance nebo mystického nadšení Angela Silesia.

Zamyslíme-li se vážně nad dílem Otokara Březiny, tu jasně chápeme, že čím více se umělec odpoutá od nepravdy a pomíjivosti zemské a zakotví vysoko v neznámých sférických dálkách u Svrchovaného Tvůrce, tím více je jeho práce, mající jen matný stín jeho tváře, má cenu jistější a mluvu lahodnější, pravou „hudbu pramenů“ a šepot neviditelných alpských stříbrných bystřinek.

Po smrti touží býti s Bohem a modlí se v Ranní modlitbě:

„O Věčný! Až žárem se rozpuká země, dej ať sednouti mohu do tvých stínů. Až umdlím, přej, aby mé naděje se napily vína šumného budoucí září!“

*

„Je řada veršů v díle Březinově, která svědčí o tom, že básníkovi s pojmem již pouhé existence životní jest spojena představa viny nebo klatby, viny, kontrahované ne určitými skutky, nýbrž prostě účastenstvím v životě.“ (Fr. X. Šalda.)

Vina není vlastní, ale zděděná od otců, jak to vyjádřil v Mučednících:

„Otroci prodání staletí před narozením: Otců pouta vrostla do jejich těla a v jejich krvi se rozpustila: i zmírali prací svých nadějí, jimiž do vysílení vzdělávali zemi, příliš jemnou, by snešla jich kroky, rozkvetlou k tanci nena-

rozených.“ Jest v jeho smutných hrđinech tragická tragika prvního biblického hříchů našich prarodičů. Nelze neřvrditi, že tato biblická událost zaryla se z mladších let do jeho duše a přetekla v zralých letech do jeho tvorby.

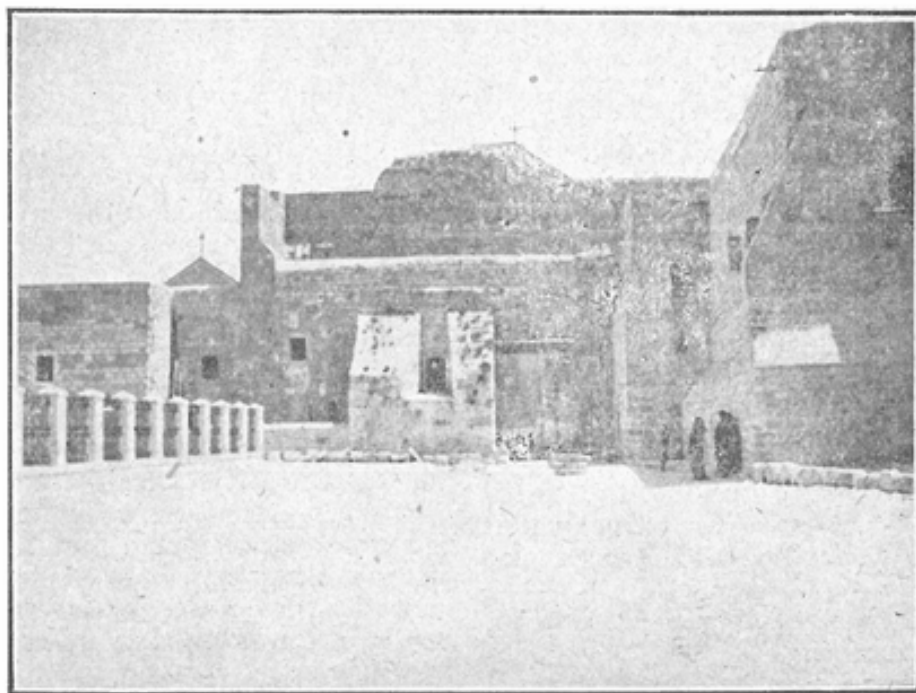
Jeho hrđinové trpí. U Březiny jest to důkazem síly ducha s úsměvem na rtech a s palčivou bolestí v srdci, stupňovanou do nemožna, jíti vyprahlou pouští, do níž se zabodávají břitké blesky slunce. Jest v tom síla a známka velikosti ducha. Jeho zástupcům ve Stavitelích

v těsný svazek bratrství, takže ve Vlaďařích snu volá:

„Bratři, jichž duše klekají vedle duše mě v svatyních Nepoznaného, jichž ruce dotýkají se mých, když sypeme zrní na uhlí společné kaditelnice, sblížení opojením společné modlitby, již přijali jsme dědictvím věků, zesláblí zádumčivým vlněním hudby, již chvěje se rytmicky vesmír.“

*

Stavba verše jest krásná a obdivuhodná. Rázem rozplývá se před námi

Betlem, chrám Narození Páně. (Č. 2.)

chrámu „vykoupením tajemné viny byla jim bolest a práce.“ Podává jim v utrpení pohár staletého vína, jehož vinaři byla osamělost a bol, z něhož prýští potůček duševní posily.

„Bratři, z ruky do ruky podávejme víno silných v své čiši; věky ho chránily na vinicích před mrazem, jak dýmy ohňů v čas noční. Vinaři jeho byli Smutek a Samota.“ (Vino silných.)

Zda není tím opojným vínem Březina sám? Též i jeho sadaři byla osamělost a bol (což již vpředu řečeno); sám chce tvorbou posílit kolísající. Utrpení není duším zápasících ničím jiným, než nám opojný nápoj a krutý jed ohnivým vínem.

Všichni lidé jsou mu bratřimi, a právě bolem jest s nimi spoután a sjednocen

mrtvá myšlenka silou dokonalé práce, oživená nadzemskou z daleka znějící bohatou hudbou slov, řinoucích se křišťálově čistým praménkem s tlumeným zvonivým šepotem královské řeči, ohnivě zářící jako stříbrné slzy ranní rosy líbané hebkými trásněmi rodičoho se slunce. Jeho mluva čistší hlasu stříbrného zvonu za večerního ticha, plná nových chvění a resonancí.

Často neřídil se danými pravidly, jsouce mu věci vedlejší a nijak nezakládají mocnou působivost jeho tvorby, jež otvírá neviditelné opony tajů a dává nahlédnouti do skrytu duše a neznáma. Duše autorova, jemnější než tehoucí jiskra elektrická roní neustále nové ševelící prameny, jež v dobách tvůrčí práce byly novými překvapeními pro tvořící umělecký svět.

Jednou z předních podmínek k básnické dokonalosti jest ovládnouti mateřský jazyk, neboť ten jest spisovateli tím, čím sochaři bělostný mramor. Ten ovládl i Březina, a to jako málokterý z dnešních spisovatelů. Úplně splynul s mluvou, vyjadřuje cítě i myšlenky výrazy tak přiléhavými a hudebně vybarvenými, že se přiblížil velkému mistru v ovládnutí slova Juliu Zeyerovi. Dokladů pro to by se našlo na každé stránce dosti:

„Kdy sedlas k pianu, že po klávesů sněhu
tvá ruka chvěla se na vlnách luny plání?
A pělás život můj, večerů mrtvých něhu,
romanci snův a odříkání?
Mých hodin spící sbor v tvé hudby naráz ožil,
jak zvonů stříbrný angelus roztál tichem
i píseň krve mé, již žhavým rytmem dožil
mí mládí vlévalo a skandovalo smíchem...“
(Tajemné dálky: Tichá bolest.)

Mluva jest vznešená jako středověká gotická katedrála. Někteří umělci nejsou toho daleko, aby každý výraz hledali ve slovnících jako před časy obrozenectí spisovatelé (Pravda a j.), nutí se do výrazů neobvyklých a jako výsledek zrodí se němá bezúčelná fráze. Přesto mluva Březinova, tryskající v jasných praménkách závratně nedohledné duše, jest, ač místy na pohled jednoduchá, přece velice nedostupná. V umění jest to stejně jako v náboženství.

Francis Jamnes vyslovuje následující soud o literatuře:

„Jen ten bude pravým básníkem, plným milosrdné lásky, jež všichni chudí pochopí. Bůh způsobuje, že v jeho pokojných štěpnicích všichni rozumí téměř plodům, téměř vodám, téměř hvězdám. Je třeba, aby básně byly studnicemi vody čisté, mile chutnající rtům všem.“

Toť velký blud jeho křesťanského srdce. Takový umělec není možný, neboť o umění platí totéž, co vyslovil Jammesův geniální předchůdce Arnošt Hello o kráse a hluboké tajemnosti Písma svatého: „Písmo Svaté jest propast.“

Dítě, dělník, rolník patří na evangelium bez úžasu. Ale když táž slova, tak prostá, že ducha matou, stávají se vzdějším chlebem myslitelů, filosofů, theologů, světců, tu títo cítí úžas, jehož děti necítí. Shledává se, že tato prostá slova jsou naplněna takovou vědou a takovou hloubkou, že nikdo se nedohledí jich dna. A čím více se rozjímají, tím více se pozoruje, jak třeba je roz-

jímají. A čím více se chápou, tím více se pozoruje, jak se jim ještě nerozumí. Nevědomec myslí, že je chápe a naprosto se neklame, neboť leccemuž z nich může porozumět. Člověk geniální, který před nimi ztrávil celý život, pozoruje den ze dne jasněji, že mu slova ta nepověděla všech svých tajemství a nikterak se neklame...

Opakujeme-li slova Evangelia dítěti, dělníkovi, rolníkovi, nenaplní ho podivem.

Vzácná slova, jež vyslovil Helle v předmluvě ke krásné knize Slova boží, jsou vhodnou odpovědí na klamný názor Jammesův. Umění, stejně jako náboženství má věčně svá tajemství, mysterium bez konce krásy, kouzla a opojení. Umění a krásno onoho druhu, jako jest Březinovo — musí býti nedostupno a záhadno, stejně jako jest slovo boží, leč stupně jeho dokonalosti nedostihne a věčně bude jen jediným z milionů paprsků vyzařujících z krásy a hloubky Písma svatého.

Proto jej nepochopí „chudí“.

Rytmus i verš jest povětšinou porušován (hlavně ve Větrech od pólů) nikoliv na újmu uměleckému dílu. Březinovi jest verš stromem rozpínajícím volně do prostoru své ruce, jež nedají se nikterak zkrotiti, přinutiti k ukázněnosti a k životu podle určitých nepřirozených zákonů, daných lidským duchem.

Výsledkem úzkostlivého zachovávání pravidel básnických, dle nichž slova i myšlenky řadí se do sloupečku o určitém počtu slabik, jest práce, nemající mnoho umění ani krásy. Ne sice vždy, ale povětšinou umělec dbající formy vnější nemůže plně vyjádřiti to, co se rodí v jeho mysli, neboť jeho nevedlejší zřetelem jest vyplnění často naprosto nevhodnými planými slovy počtu slabik, chybějící verši. Říká se o některých básnících, že již v mládí srovnávala se jejich mluva ve verše. To platí o básnících starších. Ti sice přesně zachovávali pravidel, ale báseň nebyla svobodným projevem uměleckého ducha, ale chladného uvažování.

Proto dlužno považovati za pokrok, že moderní básníci zavrhnou zákony, by jimi netrpěla svoboda slova. U nás jest to hlavní zásluhou stoupenců dekadence a Otokara Březiny, jemuž verš jest často věcí vedlejší, básník se neohlíží na ustálené tisícileté zákony, rychlostí

blesku nanáší na papír nové myšlenky, překypující prudkými výbuchy vášnivého geysíru z bohaté obraznosti jako mladý bujný kvas, prudkostí horské bystřiny žene se přes nepostačující kvádrové hráze ustálené formy veršovné.

Dílo jest pevně stavěno. Tělem probíhají hlavní osy, vedoucí k jedinému středu. Rozvětvují se v množství větví postranních. Nervy prostupují celou stavbu, takže není mrtvých údů.

*

Téměř výhradním zdrojem Březinova umění jest neskutečnost. Jako jásavý skřivánek vznáší se k blankytným oblakům a prší k zemi vlnité trílky, jimiž dává v nejnádhernejších projevech pomocí lahodných slov znovu prožítí odlesk krásy neznámého nám kouzla života nového okolí, které on vysoko, vzdálen od hroudy rolí, vůně niv a šumu borů, prožívá. Slovem i myšlenkou okouzluje dychtivou mysl čtenáře. Sáhá po jeho knize jako po květech tropických zahrad, aby se k opojení nassál vůně odlišné od libého dechu fialek a růží našeho života.

Tvorbou podoben jest stromu, stromu divných vlastností. Jeho kořeny neobrací se k zemi, nýbrž vzhůru a vysoko v záhadně tajemných dálkách ssají životodárné vláhy, které beztak samy jsouce opojné, duševní práci básníka krystalují v exotické květy. Větve s jeho ovocem nejsou na dosah zemského tvora, vyjma těch nejvyspělejších, kteří duševně stojí tak vysoko, že dosáhnou po plodonosných haluzích.

Co pudilo jeho mysl, aby se směle vznášela do nekonečných srázných propastí Nepoznaného, že opojena se vznášela bez hmotného podkladu před Bohem? Březina sám odpověděl: „A nebyla to víra, která rozpalovala odvalu našich mistrů, že se vytrhli z drobných, licoměrných radostí země, z tenat jejich ironických a klamných úsměvů a zastrašeného, věčně varujícího rozumu, a že po úzké pěšině mezi otevřenými propastmi šílenství šli v heroické pokoře na místo, kam před nimi nikdo nevkročil? (Ot. Březina: Jediné dílo.)

Schnell řekl: „Vesmír, jenž by nás jako veliké tajemství s vyhlídkou do Nekonečna nepokořoval a nerozechvíval, byl by žalářem a rakví našeho duševního života. Jen z nekonečna žije duch, jen z tajemství čerpá sílu a svět-

lo a přijímá vznešenou důstojnost rozumovosti a mravnosti.“*)

Proto též Březina odpoutal se s tvářností hrdého šlechtice od kosmu, jeho současné sociální tvářností, a jeho duše překrystalovala v jinou soustavu, než jakou má většina našich umělců. Čerpá „z extasí a snů, z nichž umění plá barev vějířem a v tónech burácí! Tvým kouzlem z myšlenek se záře pramení, jak z etheru se světlo nítí vibrací“ (Úvod k Tajemným dálkám.).

Přihlédněme též k názorům Březinovým na umění. Vymezení v literatuře hranice umění a krásna není snadné. Co již knih o tom bylo napsáno vynikajícími spisovateli a kritiky, co názorů proneseno. Přesto se liší jeden od druhého jako flora arktická od tropické. Každý větší básník přijde se svým názorem, který také zeživotňuje v tvorbě. Těžko věru říci, které z nauk jsou pravé. Jen tolik možno pokládati za jisté, že se Březina právě tak jako J. Karásek ze Lvovic a částečně i Fr. X. Šalda nejvíce přiblížili k ideálu krásna a lahodna v umění literárním, že se co možno nejvíce oddálili od země a zakotvili ve světech, jež sami s láskou stvořili.

Březina vstoupil za hranice neskutečna na orlích perutích do nedostupných výšin širých světů, jako cestovatel prochází neznámými krajinami a kochaje se jejich krásou napájí v utrpení duše, jež s ním spolutrčí a sní velký sen o vykoupení bratří. „Z ledových výší, kam nevkročil člověk než snem, do hlubin, z nichž vystoupily naše nejzáhadnější pravdy, padají bystřiny nekonečné melodie. V jejich žhavé a chladivé koupeli stojí touhy naše s chvějící se nahotou, aby se vrátily s úsměvy svěžesti a pýchy, učiněny pro okamžik vševedoucími. A radostně odhaleny dýcháním věčného slunce, čekají se zraky přivřenými dřímotou odpolední na příchod nových snů. Blankyty nocí sklenuuté magii tónů, v nichž i mlčení hvězd zdá se příliš hmotným průvodem etherných hlaholů tušení!... Procitlá duše věcí hovoří v tónech; bolesti nabývají démonické výmluvnosti v jejich opojení.“ (Hudba pramenů.)

Fantasie dává umělci přerozmanitou vděčnou látku k zpracování. Jest to daleko nesnadnější, než vyličiti věc tak,

*) Alois Lang: Úvod do německé mystiky, zvláště do Cherubinského poutníka str. 154.

jak skutečně jest, a vytesati děj jen zhruba do kamene, jak to činí realism, jenž co do tvůrčí síly umělecké jest velmi chudý: „Říci, že má umění podáváti svět tak, jak skutečně je, znamená tvrditi, že úkolem umění je napodobovati věci, jež nás nezajímají ani ve skutečnosti.“ (J. Karásek ze Lvovic.) Naopak, účelem umění jest obohacovati skutečný svět novými poznatky a ne pouze dávatí čtenáři to, co každé bystřejší oko obdařené jen skrovnou dávkou citu pro krásu pozná samo. Leč zdaž jest krásnější známá věc, či ta, jež se před námi teprve zjevuje, již jsme dosud nikde neviděli?

Úplné odpoutání jest nemožné, neboť ohlas hluku pozemského života zalétá tajemně i do nadoblačného blankytu. Umělec, ač touží se úplně odloučiti od života a oddati se jen svým snům, neučiní tak úplně. Ohlas jeho žití jest příliš znatelně zachycen v pracech, o nichž si myslí, že je osamotnil od zemské hroudy. „Tam v černých vlnách byly koupány ty nejodvážnější myšlenky jako v čarovné krvi a snad by zůstaly nezranitelné, kdyby větry nad nimi nesvály na ně osudný dešť pozemských květů, které učinily lázeň jich neúplnou.“

... Země zůstane vždy břehem; k němuž se (umění) vrací ze svých výprav. I tenkrát, když duše vyslovila jeho řeči

touhu po vyjití ze světa vadnoucích barev a slunci vraždících vlastní svá jara přílišným ohněm své lásky, i tenkrát dodává opojení jeho jemné příchuti vůni v zahradách růží a upozorňuje na polibky, jimiž se stává až do příchodu druhého života vonným několik okamžiků klamu“ (item H. p.)

Tak všichni básníci, stejně jako Březina, již chtěli podati skvěle čisté nekonečné neskutečno, dospěli jen tam, kde jest styčný bod hustých stínů světa pozemského s nadskutečným.

Březina shrnul své názory na umění v jedinečných esayích v Hudbě pramenů, jež samy z velké části vykládají a osvětlují jeho tvorbu.

*

Čteme-li básně Březinovy, vidíme, jak jim dosud úplně nerozumíme avšak právě onou tajemností vdechují na nás omanou silou opojný dech, a to my se kocháme hlaholem jeho slov. Studentům-čtenářům byl by Březina výborným učitelem vybroušené mluvy a velkolepého slohu. Stačí jen vzítí do ruky jeho básně, které byly vydány v pěkné grafické úpravě nákladem Spolku výtvarných umělců Manes (Praha II., Vodičkova ul.)

Cena jest přiměřena výpravě knihy.

Každá koruna vynaložená na tuto knihu se zúročí stonásobně.

Otto Tichý, IV. rg.:

Tam na horách...

Tam na horách, tam domov můj,
naň myslívám a vzpomínám
a s vzpomínkou tou blaženou
zde v cizině já usínám.

Ā zdá se mi jen o horách,
kde mládí své jsem prožíval,
tam na horách, kde v lesích mě
ten větřík hor tak ovíval.

Tam na horách já moha žít
bych v lesích dlít a o nich pít.
Jak krásno tam, jak krásno dlít —
však v cizině jsem, bohužel.

Snad nespátřím vás, hory mé,
já v žití svém již nikdy víc,
však umíraje pošlu vám
svých pozdravů já na tisíc.

Ā poslední ta slova má
jen vzpomínati budou vás,
vy hory mé — — Pak zmlknu já,
až zavolá mě boží hlas.

R. V. Podhorský:

Velký pátek.

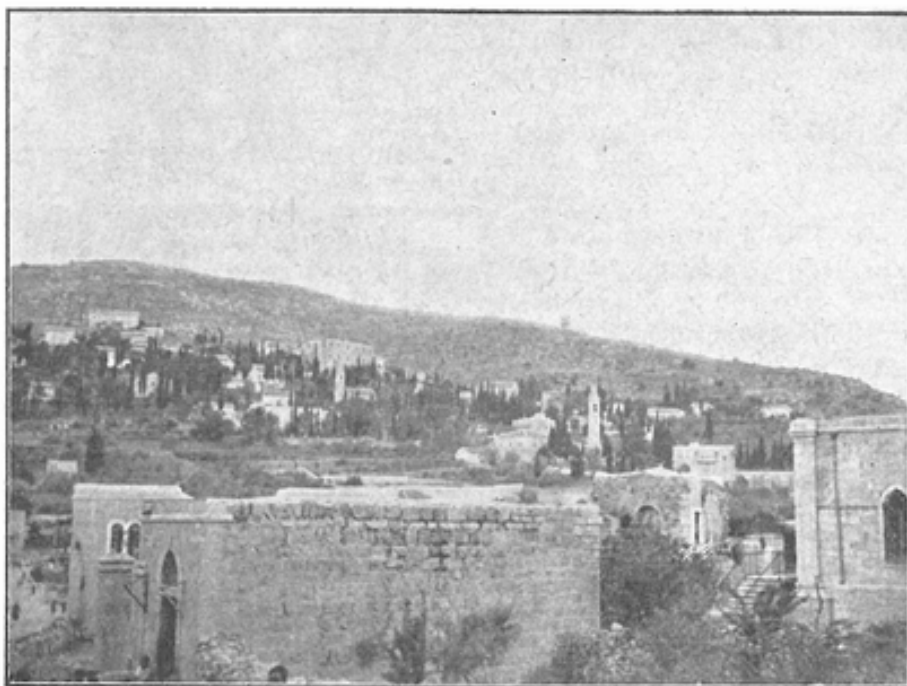
Byl to hrozný pohled, který se vřeže do duše a do smrti z ní nevymizí.

— Krátce po půlnoci břitce rozřízla siréna černé ticho a volala nad spící lesy, že je zle! Tímto pronikavým, v nezvyklou dobu se ozývajícím signálem se probouzely nejen lesy, ale i lidé.

Rozespalí, udiveni a postrašení vycházeli ze špatně zhotovených bud, kterým říkali — domy. Nedalo jim, aby

černých děr, jež snad ani konce nemají. Za každým krokem těchto děr, jimž se říká štoly, čeká na havíře rezavý vozík, černý stín a kapka studené vody, aby mu padla na polonahé, sedřené tělo. Ubíjející horko střídá se se zimou.

Koš vyletěl, rozhlédl se kolem černým pohledem, pronikavě zakřučel a stanul pevně. Ohromná kola na střeše budovy se zastavila. Přiběhlo několik

Aim-Karim, místo navštívení P. Marie a narození sv. Jana Kř. (Č. 3.)

[Fotografie č. 1., 2. a 3. s nevšední ochotou zapůjčil účastník cesty do Palestiny p. Jan Petr, účetní elektr. podniků.]

se nešli přesvědčiti. Rychle na sebe naházeli rozedrané šaty, do rukou vzali svítilny, které lekaly noční tmu a šli.

Uhelný důl „Ferdinand“, se koupal ještě v noční tmě, z níž vyrážely dvě silhouetty komínů, jako strašné obludy. Divoký lomoz a hučení strojů zalétalo až k vchodu do vlastní budovy, za jejímiž otevřenými vraty se černal — jícen.

Byl to jícen, do něhož mizí všechna práce tisíců pracovníků, všechen jejich pot, slzy a strádání, — jícen, v němž všechna práce proměňuje se v černé uhlí a zlatý proud peněz — — — Ze širokého, divoce se chechtajícího jícnu vyletěla jakási černá nestvůra — koš, který se podobá pasti na krysy, který ve vteřině urazí dráhu šesti metrů do

postav, vytáhlo z koše jakési černé stíny. Byla to zdegenerovaná těla horníků, zalitá krví, která na černém pozadí rudě svítila a smála se do očí tēm, kteří se tlačili za branou.

Lidem probíhala nebezpečná vlna, podobající se dusnému tichu před bouří, které hrozí... kostnatá, udřená a křečovitě sevřená ruka zahrozila k oknům kanceláře, která svítila do tmy; jinde spadla z horkého oka slza a zařezal ženský nárek. Mezi lidem objevil se náhle stín, který volal zoufale:

„Ten Franta — ten nešťastný Franta! — kam dal jen rozum?“

„Co?“

„Co udělal Franta?“ — „Mluvte člověče!“

„No — povídám vám — večer byl na

kořalce a trochu napilý kopal v sedmém patře. — Povídám, že byl napilý — zapaloval asi cigaretu — a — ostatní si můžete domyslíti: Plyny — výbuch — a to je všechno! — Neopatrnost, strašná neopatrnost.“ —

*

Slunce je velký básník, který tvoří. Pod jeho perem zasvítil úsměv jitra, nebe zamodralo a záblesk červánků táhl se nad modrými dálkami na východě. Květy zajásaly čistou radostí v zelené trávě a zaplakaly posledními kapkami rosy, která rychle schla. Zlaté vlny lánů voněly do dálky těžkou vůní dozrávajících mateřství — a ptáci zpívali v korunách stromů. Panenské břízy se usmívaly na kraji lesa a v milostném chvění přijímaly horké polibky velkého básníka — —

Blízko silnice, kde končí borový les stál domek důlního úředníka, vklíněný do malé, čisté zahrádky. Podobal se bílé kapličce v zeleném háji.

Blížily se k němu dvě postavy: Žena — a mladá dcera úředníka.

Její postava byla výkřikem nespoutaného mládí, který se prohýbá pod dokonalými liniemi krásy mladého těla, byla písni beze slov.

Kohout na dvoře nezaspíval, pes nezastěkal a udiven pohlížel na mladou

velitelku, která si ho dnes ani nepovšimla.

„Neplačte, maminko!“ — řekla tiše Anděla. „Obětoval se pro všechny! — A uhlí je přece nutná věc, poněvadž je teplem a světlem života“ —

Matka zůstala v kuchyni. Anděla vstoupila do malého pokojíčku, kde ještě spala Liduška. Usedla k ní na postel. Ale při pohledu na to rozvíjející se kvítko, nemohla se zdržeti výbuchu. Často se stává, že jen pláčem se srdce odvalíme balvany smutku, které nás tíží. Liduška se probudila. Ospalým udiveným okem pohlížela na Andělu. Nepochápala, že pláče. Vždyť ona sama je šťastná, nic jí neschází a neplače.

„Už půjdu do školy?“ — ptala se nevinně.

Ticho.

„Co je ti, Andělo? — Co se ti stalo? — Utekl nám starý Lord?“

„ — — Liduško!“ — vypukla hlasitě Anděla. To nebyl výkřik, to byla těžká obžaloba osudu, plačící nad sny mládí a štěstí, které v životě nenalezly místo.

„Neplač, Andělo!“ — konejšila ji Liduška. Posadila se na postýlce a teplou ručkou objala bílé hrdlo Anděly.

Anděla se nad ní lehounce sklonila a vášnivě ji políbila: —

„Liduško, — Liduško — jsi — — sirotek!“

Novouličníci

Na brněnské výstavě.

(Kolegyním a kolegům ze stejného kroužku.)

Zastihne mne onehdy kol. Markes v redakci a povídá: „Poslouchej, ty jako šéfredaktor musíš jeti do Brna a napsat nám něco o výstavě; snad ji nemůžeme nechat minouti jen tak! Až bude tedy sjezd v Brně, tak ať přijedeš a vše nám řádně obepíšeš!“

Poněvadž vím, že ten, kdo chce býti generálem, musí býti napřed vojákem, poslechl jsem a vypravil se do moravské metropole. Po sjezdě chystal jsem se na výstaviště a aby mi nebylo samému smutno, šel jsem s ostatní výpravou; v čele šel vůdce a zároveň průvodce výpravy, nějaký Oldřa z Brna, dvě Marie z Břeclavě, s nimi Kutátek z Uh. Hradiště, dále kolegyně z Plzně, Prahy atd. Než jsme došli na výstaviště, notně jsme se zapotili. Pořadatelstvo asi počítalo s tímto faktem, takže postaralo se o zřízení tří restaurací

hned za vchodem. Náš vůdce Oldřa, zamířil s námi ihned do nich.

„Počkáme v chládku na břehu jezera, až trochu přejde parno,“ vysvětloval nám. Usedli jsme tedy, popíjeli a pozorovali, jak slunce mívá svůj kulminací bod a chýlí se k západu.

„Už bychom měli jít, ať něco prohlédneme.“ Prohodil jsem.

„Nu, půjdeme, půjdeme, hned půjdeme,“ ujišťoval nás Oldřa, „jen co dopiju!“

Asi k páté hodině jsme se hnuli a zamířili do hlavního pavilonu, Ku podivu! Oldřa zase nikde! Hledáme tedy, až konečně jsme jej objevili v bufetu za rotundou, jak statně popíjí.

„Kdy začneme s prohlídkou?“ ptáme se.

„Hned začneme! Musíme dříve počkat, až přejde trochu proud návštěv-

níků a až trochu pomine dusno v pavilonech.“

Konečně začínáme prohlížet, ne však na dlouho. Za chvíli hlásí zřízenec: „Šest hodin, vážení, zavíráme!“

Upíráme hněvivě zraky na Oldřu, ale ten povídá dobrácky: „Nevadí! Ještě máme k prohlídce dost pavilonů, které se tak brzy nezavírají.“ a zavedl nás před pavilon skrojeného bochníku chleba, opatřeného nápisem: Člověk a jeho rod. — Vejdeme dovnitř a před námi se tyčí — mamut, na nějž cítuje Oldřa hned tuto ódu:

„Oh, ten mamut, to je zvíře,
z něj by slonů bylo pár!
Tak mít žízeň, ten by vypil
ex! snad celý pivovar....“

Doložil též, že vedle bude státi ještě mamutice, ježto mamut sám by deficit výstavy nesežral. Nu, tak vida — myslím si — to je stále křiku, že jsme z opice a zde rázem v pavilonu se nám ukazuje jako rod člověka mamut. Tak komu věřit?

Nato nás vedl Oldřa kol jakési boudy a povídá: „Tady se elektricky spí. — — A víc už nevím, co bych vám uká-

zal. Je toho sice ještě dost, ale co po ledačem. Půjdeme do zábavního parku.“

Šli jsme tedy plni zvědavosti, co tam uvidíme. No, ale stálo to za to! Škoda jenom, že těch kolotočů, mořských vln tobogánů a liliput-expresů nebylo tam více. Teprve zde cítil jsem se náležitě na výstavě, takže se nám nikomu odsud ani nechtělo, zvláště ale kolotoče s houpacími prasátky, vid', kolego Bibi?

Na druhý den se vracím domů a číním bilanci — — No ujde to — povídám si, jen kdyby tam člověk tolik neutratil — — —

„Tak co, máš rukopis článku o výstavě do 1. čísla?“ ptá se kolega Markes. — — Ve mne hrklo jak ve starých hodinách.

„Mmmám, jen tam ještě něco upravím.“ vykoktám ze sebe. Po úpravě odevzdávám rukopis Markesovi, ten jej letmo prohlédne, podívá se na mne z pod brýlí a povídá:

„No, vidím ale, že jsi přece jenom vrták! To jsem tě měl kam poslat!“

Sklopil jsem hlavu a mlčel. Teprve po chvíli vyhrknu: „Což mohu za to, že jsme měli tak „dobrého“ průvodce?“

Stanislav R. Hanáček:

Když vládl princ Karneval.

Jsa vítán plesem a jásotem všech, ujal se masopust vlády a v té chvíli se všechno jakoby dotekem kouzelného proutku změnilo a vzalo na se veselejší ráz. Lidé, zvířata, ba i ta země, spící ještě pod bílou pokrývkou svůj zimní spánek. Lidé — hlavně mládež — nebyli nepřipraveni na příchod masopustu; taneční mistři se blaženě usmívali a plnili své hluboké měšce, neboť každého večera se plnily jejich síně davem, toužícím vzdělati se v umění Terp-sichořině.

Masopustní horečka zachvátila též studenty. Bylo to poznat z jejich řečí, které se nyní výhradně točily kol tanečních mistrů a hezkých tanečnic. Avšak největší rozruch na ústavě způsobila zpráva, že septimáni pořádají čaj s tancem. S počátku se tomu ani nevěřilo, až teprve tehdy, když se začaly rozesílati úhledné pozvánky. Septimáni též dali po jedné do každé třídy, kvintou počínaje. V kvintě toto pozvání bylo příčinou značného po-
hnutí.

»Kdo máte čas,« vyřizovali zvoucí, »a

kdo umíte tancovat, tak přijďte! Tanečnic bude dost a samé fajn žáby, žádné saze!«

Kvintáni podivem nad pozváním svých starších kolegů skoro zapomněli zavřít ústa. Což o to, rádi by byli šli, ale tancovat neuměli. Na to, aby již chodili do tanečních, byli ještě příliš mladí — to by jim jistě tatínek podobnou myšlenku z hlavy řemenem vyhnal. Tak kde se jenom honem naučit tancovat? Ihned se začali o tom radit a věnovali tomu celou hlavní přestávku. A šťastně to též vyřešili.

»Nemějte strach,« pravil Věna Holeček, »já vám za to ručím, že do tejdna budeme umět tak tancovat, že se bude musit každý před námi schovat.«

Dvaatřicet párů kvintánských očí se na něho tázavě podívalo.

»Mám doma,« pokračoval, »starší sestru, která již třetí rok chodí do tanečních. Tak já ji požádám, aby mne naučila tancovat, no a pak zase tomu naučím vás.«

Tedy první otázka byla šťastně vyřízena. Zbývala ještě druhá, neméně vážná, a sice, kde se budou učit tancovat?

»S tím si také příliš hlavu nelamte,« potěšil je Pepík Vaněček, jehož otec byl v ústavě školníkem, »to já už zařídím! Zde v budoucím je několik místností, kde se nyní nevyučuje. Já si doma tajně vypůjčím klíče a v některé odlehlejší můžeme nerušeně tancovat.«

Kvintáni si radostně oddychli. Tedy přece — myslili si — budeme moci jít na čaj.

»Zítřka ve tři hodiny se sejdeme a budeme mít první lekci,« upozorňoval »mistr« Holeček. Příchod profesorův přerušil jejich poradu. Usedli na svá místa, ale vyučování nevěnovali valné pozornosti. — Každý se již v duchu viděl na septimánském »plese«, an v náručí svírá hezkou tanečnici a hbitě se s ní otáčí při vířivé hudbě original jazz-bandu.

— — — — —
Uplynulo asi čtrnáct dní.

Kvintáni se zatím naučili obstojně křepčit a tak bez obavy pohlíželi vstříc kvapem se blížícímu večírku. Nerušeně mohli se učit ve staré zaprášené třídě, kde se již po několik let nevyučovalo a do které, poněvadž byla v odlehle části gymnasia, nepáchla ani ředitelova angorská kočka. Ale přece se jim to mělo státi osudným.

Sešli se opět v plném počtu a rozdělivše se do párů, začali tancovat. Hudby neměli a také by to bylo nebezpečné, a tak pouze všichni unisono pískali různé šlágry. Nálada jejich byla obzvláště povznesená.

»Jestlipak víte,« pravil Holeček, že máme dnes vlastně poslední zkoušku? — Zítřka odpoledne je bouda zavřená, pozítří zase máte některý těsnopis, pak je neděle a po ní večírek tady bude co nevidět — takže dnes jsme zde skutečně naposledy.«

»To bysme měli nějak oslavit,« pravil jeden z kvintánů a ostatní s tím ihned samozřejmě souhlasili. Ano, oslaviti, ale jak?

»Již to mám!« zvolal Tonda Rozsévalů, vyčouhlý mladík příjemného zevnějšku. »Víte, jak to oslavíme? Uděláme si plynové fagule!« a ukazoval při tom na lampy, visící se stropu. Gymnasium totiž byla stará, ctihodná budova, ve které nebyla ještě zařízena elektrika, všude se svítilo svítíplynem.

»Výborně — výborně!« volali nadšeně kvintáni a vrhli se na zaprášené lampy. Sundali cylindry i punčošky, otočili kohoutky a zapálili unikající plyn — bylo dílem jediného okamžiku. Mohutné, skoro půl metru vysoké plameny velebně hořely

a pod nimi se hoši dali za radostného pískání opět do tance, netušíce, že zkáza se k nim blíží mílovými kroky.

Ztemnělou chodbou se opatrně kradla černá postava ředitele ústavu; tiše, jako zlopověstný přízrak, postupoval dopředu, větre něco nedovoleného. Nemýlil se, neboť z jedné třídy, která podle jeho rozkazu měla býti zamčena, slyšel nějaký hluk. Přistoupil až ke dveřím, chvíli naslouchal a pak je rázně otevřel. Hoši ho s počátku ani nepozorovali a tak se mohl klidně kochati obrazem, který se mu naskytl. Myslíl, že ho raní při tom mrtvice; stále se divil, proč platí ústav měsíčně tolik za plyn, a zatím tady se zbůhdarma svítí, kdoví jak dlouho.

»Co zde děláte, darebáci?« zvolal hlasem, kterým lomcoval vztek a šhubavými pohyby si prohraboval prošedivělou kozí bradku. Hoši sebou trhli, veselost jejich tváří byla vystřídána smrtelnou bledostí.

»Co zde děláte, ptám se,« přísně opakoval, ale marně. Nikdo z kvintánů se neměl k tomu, aby mu podal žádané vysvětlení.

»A jak jste se sem vlastně mohli dostat, když byla místnost zavřená?« pokračoval ve výslechu, prohlížeje si pronikavým pohledem každého zvlášť. Zase žádná odpověď. Vtom zahlédl ředitel mezi hochy Pepíka školníkovice a ihned k němu přikročil.

»No, Vaníčku,« pravil, »vy o tom jistě víte a tak mi to vysvětlete!«

Pepík, bledý jako stěna, s třesoucima se kolenama, pokročil kupředu. Vzhledem ku otcovu zaměstnání se neodvážil zapírat a proto se přiznal. Šlo to z něho zvolna, ztěžka, ale přece to ze sebe vysoukal. Vyličil, jak v nestřežené chvíli si doma vyvlékl ze svazku klíč od této místnosti, aby v ní mohli tancovat.

»Tancovat?« tázal se udiveně ředitel. »Pročpak?«

»Prosím, my jsme pozváni od septimánů na jejich večírek.«

Ředitel se rozohnil: »Vám je potřebí tancovat! Kdybyste si raději hleděli studia, beztoho ten váš prospěch nestojí za nic! Inu ovšem, když pánové mají plnou hlavu tance, jak pak je potom mohou zájmat fádni klasici. — A v samém ústavě se učí tancovat! A ještě si, prosím, k tomu rozsvítí plyn! Snadno mohlo dojít k neštěstí! No, však jen počkejte,« hrozil, »já vám to osladím! Karcer každý dostanete — a s vámi si, Vaníčku, ještě otec poho-

voří, abyste si od něho více nevypůjčoval žádných klíčů. A nyní marš ven!«

Hoši se zdrceně vypotáčeli ven. Ty tam byly naděje na příjemné pobavení a z blízké budoucnosti se na ně šklebil karcer a hrozil jim otcův výprask. —

Rozsudek nedal na sebe dlouho čekat. Za čtyři dny jim přišel sám ředitel oznámiti, že podle usnesení konference je každému vinníkovi udělen — dvouhodinový karcer.

»Při něm si můžete podle libosti zatancovat,« dodal při odchodu ze třídy.

A tak tedy hoši seděli. Venku byl právě krásný den únorový, sluníčko se na nebi vesele smálo a z parčíku před ústavem zaléhal do třídy dětský křik a zvonivý dívčí smích. Kvintáni si zacpávali uši, aby toho neslyšeli a snažili se upoutati své rozběhlé myšlenky na příklady, které se před nimi černaly na bělostných půlarsích. A Pepík Vaniček si opatrně hladil záda a sedací část svého těla, na kterých byly patrný modré pruhy; to ještě od toho, jak se mu jeho otec snažil názorně vysvětliti, že se mu nemá nikdy plésti do jeho úředních záležitostí.

Jos. Kolařík, VII. rg.:

Proč rudé kvetou růže?

Proč rudé kvetou růže, rudé máky v poli,
když jasmínu květ blouzní v teplých
večerech,
proč na srdci květ lásky marně touhou
bolí,
ač na výsluní zdál se kvést v úsměvech?

Proč rudé kvetou růže, rudé máky v poli,
když kytici jich nesmím utrhnout' a dát',
proč na srdci mi láska, v očích smutek
bolí,
že nesmím tobě říci: „Já tebe mám tak
rád...“

Radomil Zhořecký:

Dívčí sen.

(Všem Zhořákům.)

Byl poslední máj. Ve vesničce Hněvanicích slavili právě poslední májovou pobožnost. Byli tu shromážděni téměř všichni, dospělí i děti. Mezi všemi však vynikaly tři dívky, z nichž nejstarší bylo asi osmnáct roků. Byla zabrána v myšlenky. Patrně ji cosi trápilo. Již byly doříkány modlitby. Vtom však se ozval za okny chraptivý hlas. To chalupník Dražka vracel se domů nachmelen. Všichni ohlédlí se na ony tři dívky. Ty však zbledly. Jenom nejstarší se dala náhle do pláče, vzchopila se a než se lidé vzpamatovali, nebyla tu. Hulákání nepřestávalo. Několik silných chlapců vyšlo ven, aby odvedli opilce, kterého znal v celém okolí každý a mohl-li, raději se mu vyhnul. Říkali mu: „Což tě neuvedu?“

Zatím ale venku strhl se vítr. Obloha byla pokryta černými mraky, z nichž časem vyšlehl blesk a mocně zahřmělo.

Pršelo více a více. Když lidé vyšli z kaple, byl venku lijavec. Každý posrašen utíkal domů, zatím co mu blesk svítil na cestu. Všude bylo jakési posvátné ticho. Jen u sedláka Haněla bylo opětné „hromobití“. Sedlák ten byl známý nejen svým bohatstvím, ale i pýchou a zpupností. Svého jediného syna dal na studii. Chtěl z něho míti lékaře, třebaže matka by ho raději viděla u oltáře. Proto byli ve stavení časté spory, které vyvrcholily klením a nadávkami. A nyní sedlák zvěděl, že syn si dopisuje s dcerou onoho opilce.

„To děvče si nesmí vzít, nesmí...“ křičel. „Raději pod zemí bych ho viděl.“ Na to, že svolává na svého syna kletbu, nepomyslí.

Neblaze proslavil se chalupník Dražka. Dokud žila jeho žena, zdržoval se od pití, ale jakmile zemřela, pil dvojnásobně. O své tři dcery se nestaral.

Ty sloužily v sousední vesnici. Jen nejstarší zůstala doma. Musela však slyšet časté výčitky a různá slova, jichž si nezaslouhovala. Ale ta trpěla a čekala, až její milenec, jediný syn Hanělův, přijde, aby si ji odvedl jako svoji nevěstu, jak jí slíbil.

O tom všem Haněl nevěděl. Nejdříve chtěl jeti za synem, pak se ale rozmyslil a čekal, až přijede na prázdniny. Tyto se rychle blížily. Konečně syn přišel mimo nadání. O tom, že již ví o všem, že mluvil již se svým milovaným děvčetem, se nezmínil.

Druhého dne chtěl jíti na návštěvu kamsi do vsi. Otec mu však zastoupil cestu. Myslel jinak, než že jde zase tam, kudy on sám nerad chodil, tam, kde je jeho děvče. „Nikam nepůjdeš!“ pravil. „Mám dosti těch řečí, kterých musím slyšet den co den. Nech děvče být, vzít si je nesmíš, toho ti nedovolím. To je mé poslední slovo!“ Syn se zalékl nenadálým výstupem otcovým. Nicméně však byl ihned rozhodnut. Otevřel dveře, vykročil. Neslyšel ničeho. Pouze matka plakala a otec vykřikl: „S Bohem navždy!“ Ale sotvaže vyšel na čerstvý vzduch, vzpomněl si na slova otcova. Dobře si pamatoval ono „Neposlechneš-li, více se ke mně nehlas!“ — „Kam nyní?“ kmitlo mu hlavou. Nešel již ke svému děvčeti, ale ke strýci, který byl nejen sousedem Dražkovým, ale i kmotříčkem jeho dcerám. Řekl mu vše. Když strýc viděl jeho lásku k děvčeti, slíbil mu, že ho bude tento poslední rok na studiích podporovati, ale jen pod tou podmínkou, vezme-li si skutečně děvče za manželku. Se slzami v očích mu to sliboval. A tak ještě toho dne slavil zasnoubení se svou Milenou.

Čas míjel. Byla právě senoseč. Mladý Josef, nastávající lékař, pomáhal sekáčům na louce. Nestyděl se za tuto práci, ale naopak. Vážil si jí a stále se něčemu jinému přiučoval. Vždyť takto měl nejlepší příležitost setkat se opět se svým milovaným děvčetem. Otec s ním nemluvil. Bránila mu v tom jeho selská pýcha. Nechtěl, aby syn jeho si vzal nejchudší děvče z vesnice, jehož čest byla zničena vlastním otcem...

Byl opět krásný letní den. Lidé na lukách pilně pracovali. Často se však zahleděli na čistě jasnou blankytnou oblohu. Čekali bouři. A ta skutečně se dostavila. K večeru počala se obloha zatahovat bílými mráčky „beránky“ a než slunce se schýlilo za obzor, počalo z dále pohřmívati. Bouře se rychle blížila. Hrom burácel, blesky se křížovaly.

U strýce Josefa stál mladý lékař se svou snoubenkou u okna a pozoroval rozrušené živly. Pojednou zaslechl slova jakési písně. Nežli se však upamatoval na známý mu hlas, padla dunivá rána. Milena omdlela. Marné však bylo vše. Lékař použil všeho, ale po chvíli zkonstatoval, že ji ranila mrtvice. Bouře přešla, jen chvílemi se osvětlila příroda bleskem. A po silnici šel známý opilec. Netušil, že jeho dcera právě nyní zemřela.

A mladý lékař plakal a plakal... Nyní mu již nebránilo nic, aby otce neposlechl. Téhož večera se k němu odebral a řekl mu, že půjde do kláštera, jak si toho matka přála. Svět jej nyní omrzel. Otec mlčel, snad svoloval.

Minulo opět několik dní. A tu pojednou jedné noci ozvala se hasičská trubka. U Hanělů hořelo celé stavení jedním plamenem. Marná byla práce všech. A tu pojednou zmizel syn lékař. Zvěděl náhodou, že v ohni je mladší jeho sestřička a proto neváhal, vrhl se do ohně a po chvíli ji vynesl ven. Spala, nevěděla ničeho. Ale on, který se nebál sebe většího nebezpečí, uleh. Do rána byl mrtev. Nesnesl palčivých bolestí, jež obdržel v ohni.

A tak v Hněvanicích slavili dva pohřby brzo po sobě.

Pýcha bohatého kdysi sedláka byla zlomena. Jedním dnem stal se z něho žebrák. Teprve nyní poznal, kdyby nebránil synovi v lásce, že by neměl na svědomí dva lidské životy, že by nebyl žebrákem a opilec Dražka, který ze zlosti, že nechtěl dáti jeho dceři syna, zapálil, ve vězení.

Tak splnilo se částečně dívčí přání, dívčí sen, který však dlouho trval, nežli se stal skutečností.

„Exercicie jsou vysokou školou vnitřního života!“

Sv. Otec Pius XI.

Cyrillo-methoděj- ský věstník

**Co nového na našem posvátném
Velehradě ?**

Věnováno A. N.

Loňské 1100. výročí narození sv. Cyrila způsobilo, že Velehrad, kolébka slovanské křesťanské kultury, oděl se slavnostním hávem a jeho věrní strážcové, OO. jesuité, snažili se, aby tento rok zůstal trvale zapísán ve velehradských památkostech. Díky jejich úsilí a též zbožných poutníků se to podařilo, takže dnes se stává Velehrad poněkud shromazdištěm všeho, cokoliv bylo u nás vytvořeno na poli katolizace. Jestliže naše studentstvo učí se ve vlastivědě o všech českých památných místech, seznamá-li krásy naší vlasti o prázdninách, tím spíše mělo by znáti památnosti Velehradu, neboť odtud odnáší si z exercicií svou duchovní obrodu a čerpá nové nadšení k bojům v dnešním materialistickém ovzduší. A tomuto účelu má též sloužiti těchto několik řádků. (Pozn. K podrobnému studiu doporučuji spis Vychodilův-Vašicův: Popis velehradských památností, 7. vyd.; zde jen zachycuji památky nové, které do knihy pojaty nejsou.)

Příchozí silnicí ze St. Města u Uh. Hradiště upoutá pamětní deska, zasazená na zadní stěně kaple Cyrilky, obrácené k silnici. Jest zasazena na paměť velkého příznivce a opěvatele Velehradu, P. J. N. Soukupa. Pod deskou jest kamenný hrob, kde jsou uloženy jeho ostatky, převezené slavnostně na Velehrad v květnu 1927, kol desky jsou pak pověšeny na okrasu dva umělé věnce. Nalezl tedy svůj odpočinek nadšený pěvec na Velehradě, jehož slávu ve svých »Velehradkách« tolik opěvoval. Nechť jen každý kolemjdoucí vzpomene jeho šlechetného úsilí a pevně v srdce si vštípí jeho heslo: »Cyrilem a Metodem bdí Bůh nad mým národem!«

Vkročíme do velehradské svatyně a projdeme ji celou až k příční lodi! Mezi jubilejními korouhvemi polskými upoutá vás jedna nová — slovenská. Přinesli ji — takéž v jubilejním svatocyrilském roce — slovenští poutníci z Vamberic, jak hlásá též nápis na praporu. Jistě dojmá tento spontánní akt, vytrysklý z upřímného srdce slovenského. Prapor jest vyšíván tamějšími dívkami. Na jedné straně jsou zobrazeni slovenští poutníci u P. Marie,

druhá strana jest zdobena slovenským znakem a bohatými ornamenty. — Mezi ostatní korouhve zapadá prapor velice pěkně — tím více blaží, že jest darován od bratrské větve slovenské.

Zahneme-li na opačnou stranu do bývalé tak zv. letní sakristie, ocitneme se v kapli sv. Josefa. Byla upravena r. 1927 nákladem Svazu katol. žen a dívek s podporou ministerstva školství a nár. osvěty. Jedno-

Nový obraz sv. Cyrila a Metoděje od akad. malířky A. Thořové pro chrám sv. Kříže na Příkopech v Praze.

duchý oltář zdobí socha pěstouna Páně. Odkryté románské okno za oltářem, zasahující až do podlahy, ukazuje, jak okolí kostela bylo dříve níže. Hlavní památkou kaple jest obraz Matky unie, navržený zesnulým P. Jarošem T. J. Ve středu jest obraz P. Marie Římské, kolkolem jsou podobity českých patronů s jejich ostatky. Celek působí uchvacujícím dojmem a mimoděk litujeme časného úmrtí jeho iniciátora.

Jiný nehynoucí pomník postavil si Svaz katol. žen a dívek v kapli Stojanova, kde dal na svůj náklad pořídit oltář (od akad. sochaře Fabiánka) a zasklíti tři zaoltářní okna obrazy sv. patronů, takže kaple dostala neobyčejně půvabného vzhledu. Za

oba počiny zasluhuje Svaz opravdu upřímné Pán Bůh zaplat!

Obejdeme-li kostel — nyní již basiliku — jsme překvapeni odkrytými patníky tří apsid a základů dvou, takže je zřejmo, že kostel měl patero lodí. Opět nás zajímá, jak se okolí kostela zvýšilo nánosem věků a vidíme, jak by teprve z původní polohy vysvitla velebnost celé stavby, jež se nám dnes zdá jakoby trochu vražena do země.

Ostatní novoty roku svatocyrilského byly více rázu světského. Tak byla na nádvoří objevena studna s pitnou vodou, z níž hned bylo nataženo potrubí po klášteře a po nádvoří. Pitné vody býval na Velehradě o poutích vždy nedostatek, proto objev došel jistě všem poutníkům vhod. — Jiná novinka bylo slavnostní osvětlení chrámu, kterémužto zjevu nebylo rovno v celé střední Evropě.

Rok 1928 přinesl Velehradu a všem jeho slovanským přátelům velké překvapení. Sv. Otec Pius XI. udělil mu velké vyznamenání — povýšil chrám velehradský na basiliku menší. Zvláštní breve tohoto vyznamenání jest upevněno na zdích posledních dvou kaplí pod kůrem (na straně evangelní latinsky, na straně epištolní česky). Pak ať naši pokrokáři papouškují: Řím jest nepřitelem Čechů! (Breve otiskujeme na jiném místě.)

5. července byl vysvěcen nový obraz sv. Cyrila a Metoděje od akad. malířky A. Thořové pro kostel sv. Kříže na Příkopech v Praze; umělecky vyhovuje obraz zcela pěkně a tvoří tak — ovšem slabší — protějšek obrazu Matějkova. Zatím jest umístěn v boční kapli sv. Václava, později bude zavěšen v Misijním papežském ústavě (viz jeho otisk v tomto čísle).

Na podnět státního Památkového úřadu bylo letošního roku počato s odsekáváním boční zdi basiliky, kde pod vrstvou 1½ cihly odkryta krásná románská a dvě velká gotická okna, vesměs z 12. stol. z cisterciácké basiliky. Maně se člověk diví, proč předcházející století tyto krásné památky šmahem zazdívala. Až bude konservování ukončeno, získá tím basilika opět o jednu památnost více.

Z praktických, světských novot zasluhuje zmínky nově upravená cesta velehradským hájem a reflektorové osvětlení basiliky 4. a 5. července.

Zmínuji se též jen letmo o tom, že ve Starém Městě se nyní provádějí vykopávky, které snad nám rozřeší otázku, kde ležel velkomoravský Velehrad (nalezeno

velké pohřebiště z doby velkomoravské a u koster byzantské šperky), ale o celé věci přineseme v příloze zvláštní článek, a že na Velehradě bude umístěno po roce 1929 museum legionářů-katolíků, k němuž se kladou základy již nyní. Naplňují se tedy slova naší velehradské hymny:

Velehrad náš ten rozkvétá vždy znova,
nižádná moc už nám jej nerozboří...

Oldřich Svozil.

Literatura

Úmrtí. Letošní prázdniny vyrvaly ze středu národa význačné muže ze světa uměleckého. Ještě jsme se ani nevzpamatovali z náhlého úmrtí malíře a grafika V. H. Brunnera, který spolu s Lad. Kuncířem vytvořil nám hodnotnou výpravu české knihy a již opět dochází truchlivá zpráva, že 12. srpna zemřel v ostravském sanatoriu Ph. Dr. h. c. Leoš Janáček, jehož skladby operní a sborové začly si vítězně raziti cestu i do ciziny. Zesnulý byl žákem P. Křížkovského a v jeho duchu tvořil skladby na text národních písní, hlavně P. Bezruče (Maryška Magdonova, Kantor Halfar, 70.000 a j.), záhy však tvořil opery, ale povětšinou opět na lidová libreta, jež si zhusta sám upravoval (Její pastorkyňa, Výlety p. Broučka, Liška Bystrouška a j.). Poslední a stěžejní jeho dvě díla jsou: Věc Makropulos, jež mu vyrostla v mohutnou oslavu smrti a Slavnostní mše, v níž chtěl podati dílo k slavnostní liturgické potřebě — tanulo mu na mysli jubileum svatováclavské. — Nedlouho po Janáčkovi zesnul 16. srpna ve svém rodišti Pacově básník a spisovatel Ph. Dr. h. c. Antonín Sova, po Ot. Březinovi hlavní zástupce symbolismu u nás. Jeho sbírky básnické i skladby románové zná jistě veškeré studentstvo a ne-li, ať rychle se s nimi obeznámí, z piety k zesnulému.

Jubilea. Antal Stašek, autor Blouznivců našich hor a jiných románů z Podkrkonoší, dožil se v plné síle osmdesátky. — Sedmdesátiny oslavil Al. Dostál, pilný povídkář a bývalý redaktor »Vlasti«; při tomto jubileu byl vyznamenán ministerstvem školství a nár. osvěty čestným darem 3.000 Kč. — Šedesátin dosáhl v září mistr naší poesie Ot. Březina, jemuž jsme věnovali obsáhlou studii na jiném místě. — Dále dosáhl šedesátky francouzský diplomat Paul Claudel, přední představitel francouzské katolické kultury. U nás je dobře známý z dob svého pobytu v Praze, jehož památkou jsou jeho krásné »Images saintes de Bohême« a to sv. Václav, sv. Ludmila, sv. Jan Nepomucký a Pražské Jezulátko.

Velmi zajímavou osobností je v uměleckém světě Ludvík Kuba. Spisovatel, hudebník, malíř. Po léta cestoval slovanskými zeměmi, aby sbíral mnohdy již hynoucí národní svéráz — slovanské písně, čímž se ovšem postavil do řad těch, kteří chtějí zachovati osobitou individualitu slovanských národů. »Slovanstvo ve svých zpěvech«, jak svou rozsáhlou sbírku nazval, má XIV. svazků a obsahuje lidové i znárodnělé písně všech slovanských národů s texty původními i českými překlady. Kuba na základě bedlivého studia slovanské písně napsal řadu odborných pojednání,

v nichž vysvětluje podstatu, svéráz i dějiny slovanských zpěvů. (Viz na př. Sv. kn. č. 1716-20.) Neméně je velký Kuba — maliř. Navštívíte-li jeho výstavu, užijete lehké skizzy malebných zákoutí srbských, bosenských, dalmatských, které vznikly v době Kubova cestování, i vážná myšlenková díla. Z obrazů dýchá jemná umělecká duše. Kuba zaujímá čestné místo v dějinách kultury a vzájemného poznání slovanského - Veselý.

Velký román Jaroslava Durycha o Valdštýnovi, z něhož vyšly menší ukázky, v Akordu, Tvaru a Lumíru, ponese název *Bloudění Panny Marie Montseratské* a vyjde současně česky a německy; německý překlad pořídí pro mnichovské nakladatelství literární referent Prager Presse, Paul Eisner.

Alex. N. Tolstoj: »Dětství Nikitovo«. Pověst o mnohých výtečných věcech. Z ruštiny přeložil A. Vrzal. Nákladem Československé akciové tiskárny v Praze. Stran 126, cena Kč 12.—. Starý potomek drobné šlechty ze Závolí vypravuje tu v kaleidoskopických obrázcích drobné i velké události ze svého mládí, jak je prožíval na vesnici před vstupem do gymnasia. Vracejí se tu originelní situace specificky ruské, ale objevují se i vzpomínky, jaké mají na své mládí děti celého světa: těmito reminiscencemi chytí i českého čtenáře, který nad knihou prožije kus svého mládí. Celá kniha je jako kytka bílých a bleďě růžových růží, orosená křišťálovými krůpěmi právě přinesená ze zahrady a hluboce vydechující svou sladkou vůni. Autor, patřící k nejmodernějším spisovatelům dnešního Ruska, zaujme jistě plně českého čtenáře.

Světiče z naší doby: Sv. Terezička od Ježíška. Napsal F. N. Mut. Nákladem fy Kropáč a Kucharský, Praha VII., Šimáčkova 26. S obrazem sv. Terezie. Cena Kč 6.—, pro důstojné duhovenstvo k vlastní potřebě Kč 5.—, další se slevou 10—40 proc. »Malá Terezička«, jak lidově jest nazývána, náleží nepochybně mezi nejžárnější hvězdičky na nebi svatých, našeho století. Tím, čím byla sv. Terezie z Avily pro 16. století, to jest malá Terezička, Panna z Lisieux, pro oživení říše Boží v srdcích lidských dnešnímu století. Spis D. V. Mutův nalezl ve své vlasti ohlas jako žádný jiný. 365 tisíc výtisků do dnešního dne vykonalo tam své poslání. Ihned v úvodu nacházíme slova sv. Otce o sv. Terezičce a dále pak mnoho podrobností ze života této světiče, plně poetické něhy. Podivuhodné příhody sv. Terezičky. Mnoho, přemnoho zajímavostí, kterých se zde po prvé dovidáme. Kapitoly Úcta sv. Terezie v Československu, shrnují po prvé látku a přinášají zprávy o podivuhodných případech uzdravení na přímluvu sv. Terezičky. Vyobrazení první sochy v Praze a krásná, pečlivá úprava, činí tuto knihu milou a určuje ji k hromadnému rozšiřování. Doporučujeme ji proto rádi všemu duhovenstvu, zejména pak Mar. družinám a Třetím řádům.

Em. Mazák: Blouznivci. Román. (Nákl. Občanské tiskárny, Brno, cena 14.— Kč, str. 400.) Autor, který jest u nás znám jako velký a bystrý znalec polské literatury a nyní i jako redaktor »Archy«, popisuje v této své první větší románové skladbě život na moravské vesnici u Brna za světové války se všemi strastmi a úpadkem mravů, jak je přinášela s sebou čtyřletá litice. Zlatou nití románu jest touha rozvrácené rodiny Remešovy po návratu na svůj bývalý statek, což se nepodaří penězi, nýbrž láskou. Ličení prostředí a zvláště charakteristiky hlavních osob, jsou mistrné; kus psychologického pozorování ukazuje lí-

čení eschatologického blouznění hlavní osoby, Remeše. Román obsahuje hojně zápletek, děj se vyvíjí zcela dynamicky a udržuje čtenáře v napjaté pozornosti až do poslední chvíle. Doporučujeme!

Šimon Stylika. Román z dob kněžského rozvratu (vyšlo v Arše 1925—1926 a vychází 1928 v Lidových zábavách u Lad. Kuncíře), jest další dvoudílnou románovou skladbou Mazákovou. Námet románu jest ožehavý — než jest psán beze vsí tendence. Snaží se jen zachytiti popřevratový rozvrat v českém kněžstvu a jeho odpad k církvi československé. Titulní hrdina románu, P. Šimon, jest přesvědčen — po dlouhém bloudění a tápání — že krisi nutno řešiti se stanoviska římskokatolického nekompromisně a ne polovičatě. — Vhodné pouze pro starší kolegy! Sv.

Jar. Durych: Ejhle člověk. (Nákl. Lad. Kuncíře, Praha, jako 1. kniha Akordu 1928, cena 30 Kč, str. 222.) Autor shrnul zde své statě, otiskované většinou dříve v Rozmachu v jeden celek, jemuž dává název podle první z nich, posuzující dílo Fráně Šrámka. Všechny obsahují kritiku našich oficiálních realistických literátů a kritiků a odkrývají způsob, kterak lze u nás snadno a rychle dosíci literární slávy. Názvy statí jsou tyto: Ejhle člověk, Svět Karla Čapka, Český pomník: Dobrý voják Švejk, Kus retrospektivy: Ant. Sova, Asimilace, Fr. Langra, Anděl kapitální: Jindřich Vodák, Česká intelektualita: Ot. Fischer, Fr. Gellner, Jar. Hilbert, Jos. Čapek, A. M. Tilšchová. Způsob kritiky Durychovy jest u nás dosud nezvyklý: píše se sarkasmem a ironicky vynášejí projednávaného autora. Proto doporučujeme knihu jen starším kolegům, kteří již proniknou k pravému jádru a nedají se svést na scestí nesprávným porozuměním.

Jaroslav Durych: Eva. (Bibl. vyd. u Boh. Durycha, Přerov, 1928, 75.— Kč.) Na ostří nejhlubší theologické spekulace, jak jen Božím duchem drcený básník dovede, zpívá Durych svou žhavou lásku k Evě — matce — světiče. Vidíte Evu velkou láskou i v utrpení, vidíte ji zasypanou naší bolestí. Durych až k závratí vyzpíval své pochopení. O felix culpa, vidí Evu v paprsku dvanácti hvězd Marie přesvaté. Jaká vise ženy v Bohu, v jeho plánu, jedině správné, protože absolutní hledisko. Je to modlitba, sklonění, tušení Vítězství. Ovšem, »národ« půže dále a ani si neuvědomil, že za mnoho a mnoho let v záplavě slov promluví Slovo v básníkovi. Jen jedno mám přání, aby se Durych postaral co nejdříve o všem přístupné (t. j. cenou a počtem exemplářů) vydání. Dodatečně se dovidám, že kniha vyjde v Dobrém Dile ve St. Říši. — (P. Silv. Braitto v revui Na hlubinu.)

Rud. Medek: Anabase. (Nákl. J. R. Vilímka.) Konečně jsme se dočkali zakončení Medkovy legionářské epeje, která dosáhla 5 dílů (Ohnivý drak, Veliké dny, Ostrov v bouři, Mohutný sen, Anabase). V posledním svazku líčí autor — nepochybně tající se za postavou ústředního reka, básníka Budeciuse — ztroskotání protibolševické akce Kolčakovy, »delegátštinu« v legiích, pozvolnou evakuaci Sibíře a návrat do vlasti. Co charakterisuje Medkovo dílo proti na př. socialisticky zabarveným pracím Jos. Kopty, jest pevná vira v hybnou sílu nacionalismu legií; v Irkutsku jsou sice spory a revoluce delegátů, ale jádro vojska zůstává vždy zdrávo. Kniha se čte s napětím až do konce a s povzdechem provázíme nešťastný a tragický konec idealisty Jiřího Skály, který nedovedl opustiti jemu drahou ruskou zem, přes její velké utrpení. —il.

• **Dr. Fr. Příkryl: Velehradsko v pra- a předvěku.** (Nákladem autora v Drahotuších u Hranic na Mor., cena 5.— Kč). V poslední době prováděné výkopy ve St. Městě u Uh. Hradiště, kde se při kopání t. zv. valů přišlo na pohřebiště z doby velkomoravské, byla opět rozvířena otázka polohy velkomoravského Velehradu. Výkopy potvrzují, že Velehrad velkomoravský nutno hledati v blízkosti dnešního Velehradu, t. j. na místě St. Města — Uh. Hradiště, jež i v 11. stol. Starý Velehrad sluje a ne na Devíně, Nitře, v Ostřihomě a j. V této otázce bylo badáno hodně již v minulém století. Dr. Příkryl, který se sám badání zúčastnil, snáší nyní ve svém spisku všechny nálezy z let 1878—1904 na úvahu archeol. spolku »Starý Velehrad« k podrobnému prozkoumání Velehradu staromoravského s jeho okolím. V závěru podává popis čtyř žup, sousedících s Velehradem: lucké, vracovské, pustoměřské a hulské a pro přehled připojuje ke spisku podrobnou mapu okolí Velehradu z dob Velké Moravy. Doporučujeme zájemcům!

Film

Film — nedefinovatelný.

Film je slovo, jež bylo nesčíslněkrát definováno, ať již jako umění nebo nadumění, ať jako mezinárodní obchod s uměním nebo jako prodejna slavných jmen či snad jako kouzelná hra světla a stínů, avšak ve skutečnosti všechny tyto definice nejsou ničím jiným, nežli hypotézami a osobními názory, které jsou přímo závislé na tom, zda je pronáší filmový výrobce, filmový herec, filmový kritik, filmový theoretik nebo praktik či filmový magnát nebo akcionář. Každý hledí najíti definici, která by nejlépe odpovídala jeho poměru k filmu a proto jistě bude míti jiný náhled zuřivý odpůrce filmového umění druhu Shawova, nežli ředitel à la Carl Laemle nebo proslavený de Mille. Shaw je theoretik, Laemle je ředitelem produkce Universal-film-New York a C. de Mille, je výrobce, režisér a hlavně majitel vlastního studia, v jedné osobě a to ovšem je něco jiného, nežli »kinohvězda«, která je závislá na milosti výrobce a režiséra a hlavně vlastníka filmové společnosti, který, když »star« netáhne — neobnoví smlouvu a »hvězda« vidí beze slova protestu, že doba její kulminace minula, a že je nezbytno, byť i zvolna skláněti se k západu, aby na východě vzešla na jejím místě řada »hvězdiček« nových, z nichž opět jedna se počne třeptiti, aby opět políčka na filmovém pásu postoupila těm, kteří čekají, až i ona odejde.

Film je jedním ze zaměstnání, které nesmírně vynáší a které po stránce sociální je na prvním místě, neboť sledujeme aspoň částečně řadu těch, kteří u filmu aktivně nebo pasivně nalézají svůj denní »žold« a uvidíme, že mimo režiséry, kinohvězdy, autory, libretisty, »camermany«, architekty, výpravčí, dekoratéry, každého vlastního oboru a jiné spolupracovníky i lidé jsou s filmem v nepřímé závislosti, nalézají vydatné těžiště svých příjmů ve spojitosti s kinematografem samým. Výrobci titulků, majitelé kin, ředitelé a správcové biografů, biletáři, hudebníci, cukráři, slečny pokladní, předsedové filmových svazů a jiní úředníci v oboru kina jsou nepatrnými doklady těch, jež žijí film; neboť nebyti filmu, nebylo by kin, nebylo by »hvězd«, nebylo by režisérů a nebylo by ani filmových kritiků a referentů, tak skvěle placených, případně neplacených za statě tohoto

druhu. Film je velkou složkou po stránce národohospodářské, sociální, produkční, reprezentační, výchovné a vůbec ve všech možných obměnách, ale perfektně definovati film, myslím, že bude možno, až film bude navrácen do původního stadia, totiž, až film bude filmem a nebude otrokem literatury a slavných jmen a až ustane ve svém vývoji a bude jednou pro vždy dovořen!

Vlád'a Coufal.

Co se líbí u nás a co za hranicemi?

Podle statistik různých zemí, nejlepší a nejúspěšnější filmy minulého roku v Anglii byly: »Chang«, »Metropolis«, »Pražský student«, »Hotel Imperial« a 2 Fanamet-filmy, jakož i 4 filmy z domácí produkce anglické. Anglie uvedla téměř na 900 filmů na filmový trh minulého roku a z těch 900 asi 720 bylo z produkce americké, 70 z německé a 40 z anglické. Český film neuveden v Anglii roku 1927 ani jeden, přesto že i polský a australský film byl zastoupen aspoň jedním obrazem; ovšem nebéřeme-li my od Angličanů jejich umělecké filmy, jak můžeme chtít, aby oni hráli naše filmové pokusy, vždyť přece neříká se zbytečně — »něco za něco — nic za nic!« — Ve Spojených státech v loni jsou počítány za nejúspěšnější filmy »Seržant O'Hara«, »Pevnost mrtvých«, »Svůdné něco«, »Román 2 srdcí«, »Tři počestní darebové«, »Hrdinové u mariny«, »Ben Hur«, »Plavci na Volze«, a »Slide Kelly Slide«, kterýžto film na filmové burse u nás v Praze již předveden »Fanametem« a bude hrán pode jménem: »Miláček tribun« v titulní roli s W. Hainesem, Sally O' Neil, Karel Dannem a Harry Carreyem. Chicago pak, jako reprezentant amerického venkova, zjistil pomocí svého listu »Exhibitors Herald«, že nejúspěšnější filmy a nejvíce navštívěny byly všechny nahore uvedené a ještě »Přehlídka smrti« s Gilbertem, »Rookies« z produkce Metro-Goldwyn-Mayer a »The Kid Brothers«, jenž je výrobkem Paramountu, kterážto společnost udělila první cenu ze své produkce 1927 Sternbergovu filmu »Underword«, druhou cenu filmu »To svůdné něco« s Clárou Bow a třetí, datovanou 2.500 dolary filmu: »Hotel Imperial«. Všechny téměř jmenované filmy a zvláště »Přehlídka smrti«, »Pražský student«, »3 počestní darebové« a »Hrdinové u mariny« u nás propadly a pouze »Ben Hur«, »Seržant O'Hara«, »Plavci na Volze«, »Metropolis« a »Pevnost mrtvých« u nás prošly úspěšně. Nejúspěšnější filmy u nás minulého roku byly: »Ben-Hur«, »Don Juan«, »Dáma s kameliemi«, »Cassanova«, »Plavci na Volze«, »Král ulice«, »Král králů«, »Metropolis«, »Seržant O'Hara«, »Ničema«, »Milenky starého kriminálního« atd. Letos již běžel v premiéře »Chang«, šestý týden a »Batalion«, týden sedmý, ovšem v bio Olympicu, jehož malá rozlehlost snad má největší podíl na tom, že tento film, ač si to plně zaslouží, běží již tak dlouho, přes to, že je filmem českým a proto páni výrobci českého filmu, tvořte ve stylu »Batalionu« a nechte těch »Katů«, »Babinských« atd. a brzy nebudete si moci naříkati na české obecenstvo, že nechce choditi na české filmy a budete nejen spokojeni vy morálně i finančně, ale i vaše obecenstvo a to má být vždy vaším heslem!

Vlád'a Coufal.

Filmový maják.

Tyčím se v Č. S. R. uprostřed středu hlavního města Prahy a ejhle, co vidím! Salonní populární komik Raymond Griffith je momentálně

bez angažmá; a to se stane na vrcholu jeho slávy, čili neštěstí nechodí atd. — »Ben-Hur« hraje se v pařížském »Madeleine Cinema« již 24. týden. Konrád Veidt dokončil za mistrné režie Pana Leniho pro »Universal« již 2krát filmovaný román »Muž, který se směje«. Nejnovější film Adolfa Menjou bude se jmenovati »Fedora« a poslední film Normy Talmadge byl nazván »Holibice« a vyjde prý možná i v premiérách 300 nejpřednějších kin celých Spojených Států. Český film byl obohacen novými výtvy a novým objevem velkého a ojedinělého talentu v osobě sympatické umělkyně, nad níž kdysi již p. kolega z čas. »Večer« spínal ruce, — pí. Suzanne Marwille. Náš herec a režisér, — ale raději režisér — pan Karel Lamač, horlivě pracuje na všech stranách a tak máme zprávy, že hned natáčí exteriéry ve Švýcarsku, Berlíně, Praze nebo opět ve Francii a dokonce nyní jede i do Anglie! Do Ameriky není už moc daleko a podívejme se na úspěchy p. Vaverky; v kolika amerických filmech měl náš krajan již tu »čest« podávati dopisy americkým »milionářům«; tomu se říká úspěch?!? — Bři Déglové, horlivě natáčí několik filmů a vydávají i žurnálek. Je to opravdu zvláštní, že fotografie v žurnálech bři Dégliů jsou čistší a o mnoho lepší, nežli filmy nejlepších fotografií spol. W. Foxe; proč to není možno u filmu celovečerního? — Paní Zet Molas, podle zpráv pařížských listů studuje ve Francii theorie i nejnovější metody filmové a tak doufejme, že brzy jí uříme mezi komparesem fy Déglové v Praze! — Buster Keaton, zv. »Frigo«, kajicně se navrátil od »M. A.« zpět k »Metro-Goldwyn-Mayer«, k čemuž není potřeba mnoho podotýkati. »Metro-Goldwyn-Mayer« je hlavní složkou trustu »Fanamet« a její »stary« jsou: Ramon Novarro, Alice Terry, Roy d' Aroy, John Gilbert, Norma Shearer, Conrád Nagel, Lon Chaney, Tim Mc. Coy, Marion Davies, Greta Garbo, Sally d' Neil, William Haines, Lars Hausen, Karl Dane, Renée Adorée, Harry Carey, Buster Keaton a do nedávna Lilian Gith, Mae Murray, a Conway Tearle. Konečně, jak se dovidáme z čas. »Hollywood«, královnou filmových »fanoušků« by mohla býti právem nazvána jakási paní Lonita Kentová, která film »Přehledka smrti« v new-yorském Astor Theatre viděla 94. Také rekord. — Vláďa Coufal.

ORGANISAČNÍ

Ředitelem pražské koleje Arnošta z Pardubic stal se po Msgr. Stanovském prof. Jan Boháč, známý příznivce a podporovatel snah studentských.

Moyzes, spolek katolických akademiků slovenských v Bratislavě, odhalil na budově semináře v Trnavě pamětní desku s podobou Moyzesovou na uctění památky tohoto velkého slovenského buditele, po němž spolek nese své jméno.

Z Moravsko-slovenské župy: I. župní výbořová schůze konala se v Uh. Hradišti dne 2. září za předsednictví kol. Fr. Hradila. V programu bylo hlavně stanovení činnosti v novém správním roce, kde usneseno mezi jiným, aby byl opět pořádán o vánocích v Uh. Hradišti kurs pro funkcionáře SSS. Příští výbořovka bude o dušičkových svátcích v Břeclavi. — **Valná hromada SSS. v Uh. Hradišti** (akad. i střšk.) byla konána v klubovce Lidového domu v sobotu 15. září. Val. hromadu zahájil předseda RNC. Ant.

Zuska a udělil slovo duchov. rádci vdp. dr. Mikulkovi, který se nedávno vrátil z pouti ze Sv. Země. Pan doktor nastínil pak ve své přednášce ideál katol. studenta podle vzoru sv. Václava. Na to podány zprávy funkcionářů. Za ASSS podal jednatelskou zprávu kol. Svozil, za středoškolské kol. Kocián. Obě zprávy znamenaly oproti loňsku plus; zvláště nutno vyzdvihnouti dosažení úzké spolupráce laiků a bohoslovců v ASSS. Též pokladní zprávy schváleny, takže jednomyslně navrženo výborům absolutorium a zvoleny výbořy nové. V čele ASSS. stojí opět kol. Zuska, v čele středoškoláků kol. O. Hrubý. Ve volných návrzích promluveno o způsobu desítiletého trvání SSS. v Uh. Hradišti. — Před val. hromadou mělo ASSS. svou obvyklou prázdninovou členskou schůzi. —il.

Haló! Plzeň! »Dnes do Sosu!« připomíná s tajemně důležitou tváří sobotu co sobotu ústavní důvěrník na plzeňském reálném gymnasiu kol. Koudelka. Ví sice dobře, že tam spíše nebude on sám, než ti, kterým tuto povinnost připomíná, ale koná své poselství s jakýmsi zadostiučiněním kvartána, ústavního důvěrníka. — A když hodiny na věži svatobartolomějské vážně odbíjejí čtvrt na šest, blíží se se všech stran náměstí postavy plzeňských studentů k starobylé budově arciděkanství. A kdybys byl na hony vzdálen z té »černé« Plzně, v sobotu kol páté hodiny bude ti vždy něco scházet a vzpomeneš jistě těch svých šťastnějších druhů, kteří se právě trousí na schůzi SSS. — Vstupují do kancelářských místností arciděkanství, kde několik členů-šachistů zkouší svůj um a své štěstí; podpisují presenční listinu a přistupují k některé živě debatující skupině, jakých se tvoří několik před zahájením schůze. Šachisté rychle dohrávají své partie, uklízejí stoly, za něž zasedají přítomní funkcionáři; nejbliže u kamen, za velikým stolem, rozbil svůj stánek mladý jednatel spolku, kvintán Jan Královec a přehlíží ještě došlé omluvy členů neb jinou korespondenci. Pak tu sedí pokladník Emilianus Rupert, někdejší oposičník, a pokud jde o agilitu, nejagilnější — se svým foto-aparát, věčně nefungujícím, vždy pohotový k výletům na Krkavec, jakožto předseda vycházkového odboru. Pokud se týče jeho předchůdce v důležité funkci pokladníka, Josefa Kubeše, bývá nyní ve schůzi velmi zřídka, protože je vážen úžasně a hrozně. Ale málokdy schází veselý sextán Věnceslav Kubáň, s originelním pathosem předčítající cokoli a odkudkoli. Občas sem zabloudí oktáván Vimmer, velký šachista před Hospodinem a miláček plzeňských krás. Vzpomeňme dále kvintána Jaroslava Beneše, majícího vždy jiný názor než ti ostatní, nezapomeňme ani jeho nerozlučného druha Dobiáše, chlapíka poněkud neposedlého, ale jinak dobráka od kosti a maso všechno. A vzácný host z kruhů mimostudentských, JUC. Mothejzík, náš milý, usměvavý Ferda, o němž možno si zazpívat: »Chodíval k nám, chodíval, z kanceláře pisař — —«. Jeho malá, zavalitá postava kolébá se rychle od jednoho k druhému a každý rád vidí veselého akademika, seniora plzeňského Sdružení a mlčky uznávaného vůdce. — Několik drobných primánů či sekundánů skotačí kolem a někdy zlobí tak, že rozkývají i vážného knihovníka, sextána Mojžiše, který podle předpisu půjčuje v předsíni kanceláře knihy ze spolkové bibliotéky půl hodiny před a půl hodiny po schůzi. — Zřejmá bychom nebyli hned tak s výpočtem hotovi, neboť nelze všechny uváděti, počet účastníků se mění, dnes je tu třeba jen jeden

z těch, které jsem vyjmenoval, a patnáct, dvacet jiných, ale pořád je to totéž, studenti z různých ústavů, různých povah a názorů, kamarádi i soupeři, ale téhož smýšlení, pokud jde o prospěch Sdružení. — Blíží se půl šesté. S hlasitým pozdravem »Zdar Bůh!« vchází předseda Sdružení, vážný oktáván Jan Kadlec, podpisuje rychle jednatelem předložené listiny, zatím co vše utichá, členstvo usedá a čeká na povel předsedův k modlitbě. Dočká se brzy — a tak zahájena schůze způsobem jistě nejvhodnějším. — Program bývá různý, ale nejraději poslouchají všichni milé vyprávění našeho duchovního rádce, vldp. arciděkana Havelky. To není suchopárný výklad, ani učená přednáška, toť nejsrozumitelnější a nejmilejší podání Slova Božího, ať už ve formě jakékoli. Poznáváš moudré řízení světa a našich osudů dobrotivým Bohem, z české historie, z životopisů svatých, nebo konečně ze života denního, současného. Mile uplyne čas přednášky, pan arciděkan odchází s vlídně usměvavou tváří, na níž je tak patrna jeho láska ke studentstvu a jeho práci. — Zbývá vyřídit některé spolkové záležitosti, schválit protokol, zprávy funkcionářů a j. Vše jde hladce, každý má na mysli prospěch Sdružení, každý však hájí svůj názor, ale obyčejně se v pokoji a míru dohodneme, a když po sedmé hodině končí předseda schůzi, rozcházíme se s blahým uspokojením, že jsme zase o něco bohatší ve své duši a těšíme se v duchu zase už na milé shledání za týden. — Toť plzeňské Sdružení, pracující již osmý rok na českém západě. Občas dojde pozdrav od bývalých i dosud činných, ale za povinnostmi vzdálených členů, bohoslovce Ladislava Hlada z Olomouce, či učitelů Radila a Chalupného, kteří působí na menšinových školách někde u Stříbra. A vždy máme upřímnou radost, dosáhne-li některý z těch našich seniorů nových úspěchů, neboť víme, že na nás nikdy nezapomínají a každý ve svém povolání nám pomáhá svým způsobem »omnia restaurare in Christo«. Vzpomínám na to vzrušení, když došlo na podzim oznámení promoce JUDra Karla Šperla; jak i ti malí primáni se sebevědomě nafoukli, když jsme jim vysvětlili, kdo to je ten nový »pan doktor«, že to je náš bývalý dlouholetý a zasloužilý předseda, že tu studoval na tomtéž gymnasiu, kam teď chodí oni a že mu pošleme blahopřání. Jak se ti malí tvářili, když jsme jim to vyprávěli, jak se na nás zkoumavě zadívali, jako by také v nás starších tušili již teď nějaké ty JUDry, MUDry, Ing. a pod. Na to věru nikdy snad nebudeme moci zapomenout. — A slibuji jim dnes za všechny ty starší, že se budeme poctivě snažit, abychom jim tu radost mohli způsobit co nejdříve. — Jiří Královec-Chodský.

Technika

Proměna rtuti ve zlato.

Nová teorie o stavbě hmoty učí, že veškerá látka, ať již tělo živočišné, rostlinné, ať již hmota neživá, má stejný základ — buňku, která u hmot neživých nazývá se atom. Každému z nás bude známo složení buňky těla živočišného a rostlinného: jádro buňky a obal. Podobně, ba úplně shodně jest to u buněk těla prvků — nerostů — u atomů. Každý atom se skládá z jádra a obalu, obsahuje částice, nabitě elektrinou kladnou a zápornou — protony a elektrony. Pouze množství

těchto protonů a elektronů a rozdělení jich v buňce na jádro a obal dělí látku.

Abych mohl názorně tuto věc vyložit, uvedu rozdělení prvků dle Mendělejevovy soustavy. Každý prvek má dvě čísla u sebe: atomovou váhu a atomové číslo. Rtuť má atomovou váhu 201, atomové číslo 80, zlato atomovou váhu 197, atomové číslo 79, dusík a. v. 14, a. č. 7 atd.

Vezmeme nyní atom rtuti. Jest rozdělen na jádro a obal. V jádře atomu rtuti je 201 proton (částic nabitých elektrinou kladnou) a 121 elektron (částic nabitých elektrinou zápornou) v obalu je pak 80 elektronů. Jest tedy elektrická rovnováha 201 proton, 201 elektron, z toho všechny protony a je jich tolik, jako je atomová váha, jsou v jádře, v obalu je tolik elektronů, koliké je atomové číslo, v jádru je pak ještě tolik elektronů, kolik chybí z čísla atomového do atomové váhy (u rtuti 201—80). Dle toho bude také atom zlata, je-li a. č. 79, a. v. 197, vypadat tak: v jádru bude 197 protonů, 118 elektronů (197-79!), v obalu 79 elektronů, v dusíku v jádru 14 protonů, 7 elektronů, v obalu 7 elektronů.

Mnoho bylo mluveno o proměně rtuti ve zlato, mnoho bylo i od tohoto slibováno. Na čem se tedy zakládá rozdíl rtuti a zlata? Zajisté, že na ničem jiném, než na složení atomu. Podaří-li se atom rozštěpit, některé elektrony a protony z atomu vyjmout, pak vznikne samozřejmě nový prvek, o jině atomové váze a o jině atomovém čísle. Ubralo-li by se z atomu rtuti 4 protony a čtyři elektrony, spojí se zbylé v atom úplně shodný s atomem zlata, tedy nastane proměna rtuti ve zlato. To se může tedy státi transformací atomů, prováděných bombardováním. Nejnižší živočichové, prvoci, množí se tím způsobem, že při náhodném setkání dvou buněk, nastává konjugace, při čemž obsahy buněk splynou a z obsahu vznikají nové buňky. Spojí-li se 197 atomů rtuti a nějakým vnějším popudem přinutí se k rozdělení na 201 atom, vznikne tím rtuť. Druhá možnost: narazí-li dva atomy přesně ve směru centrálním, poruší se jejich spojitost, některé z protonů a z elektronů se odštěpí, ze zbylých vznikají nové dva atomy, atomy rtuti. Odštěpené elektrony a protony bloudí až najdou jiné a spojí se s nimi. V nový atom. Zajímavý je ten fakt, že při zdařilém bombardování se odštěpí vždy tolik protonů a tím i elektronů, jaký je rozdíl mezi atomovou vahou látky, jejíž atomy se bombardují a atomovou vahou látky nejbližší nižší. Bombardují-li se atomy rtuti o at. váze 201, odštěpí se vždy 4 elektrony a čtyři protony a vznikne tak látka nejbližší nižší atomovou vahou 197 — zlato.

Tím jsme dospěli konečně ke proměně rtuti na zlato, teď bychom si měli zodpovědět otázku, je-li vůbec tato transformace možná a kde a jak. První tato transformace rtuti ve zlato se provedla v rtuťové lampě. Rtuťová lampa zakládá se na tomto poznatku: Prochází-li proud mezi dvěma elektrodami rtuťovými párami, páry při dostatečné síle proudu se rozžhaví světlem obsahujícím hojnost paprsků ultrafialových a fialových. Tu jednou na skle baňky této lampy se usazovala látka úplně podobná zlatu. Poněvadž sklo vlivem látky stávalo se neprůhledným, byla lampa rozbíta a látka na skle chemicky zkušena a bylo to zlato. Jest tedy bombardování atomů umožněno elektrickým proudem. Než pokusy ukázaly, že tento elektrický proud musí mítí velké napětí. Štěpení atomů se podařilo se zdarem při napětí 2,000.000 voltů. Pokusy s takovým proudem jsou vysoce zajímavé, poněvadž se jimi

dosáblo dalekosáhlých objevů. Než nyní nesestrojují se stroje pro tento proud elektrický! Využívá se nejsilnější energie elektrické, energie elektriny atmosférické, jejíž napětí obnáší až 5.000.000 voltů. Jest tedy naděje, že tyto dílny, o nichž ostatně bude promluveno více příště, přinesou vedle jiných vymožeností i — laciné zlato, pro ty, kteří jsou milovníky zlatých ozdob. Ovšem, že tato věc sama v sobě jest pro nejbližší dobu pouhým projektem, jehož uskutečnění vyžádá si mnoho potu, mnoho krve a snad i životů, jako každá nová věc a nejvíce technický vynález a možná že teprve potom se pozná, že tato myšlenka byla utopií.

F a n d a H r a d i l.

Kalendář katol. studentstva

4. října — sv. Františka Seraf. Narozen 1182 v Assisi (Umbrie). Byl v mládí i ve světském ovzduší vždy srdce jemného, dobrého, cituplného. Tímto charakterem vyznačují se i jeho 3 rády, které na rozkaz Boží založil v době rozmarilosti a pýchy. Z lásky k chudobě — své nevěstě — stává se František všem vším. Jeho život byla láska k Ježíši trpícím a k duším zanedbaným. Pod Františkovým dozorem vedle odvětví mužského vykvetl II. řád ženský, sester Klarisek a III. řád pro lidi ve světě žijící. Význam Františkův nejlépe vyznačuje vidění pap. Innocence III. — jak chudý František zadržel bořící se Lateránský chrám — církve sv. Z pokory zůstal jáhnem a nedal se vysvětliti na kněze. Zemřel v 45 letech, 4. října 1226. Z jeho slov zvláště milá je apostrofa Františkova na smrt: »Veleben budíž náš Pán skrze sestru naši smrt, které nikdo ujiti nemůže!« V očích Františkových vše i nejtrpší je zalito ideálním leskem lásky Boží.

6. října — sv. Brunona, zakladatele řádu kartuziánského, kdysi šlechtic, ale v 49 letech r. 1084 opouští kariéru duchovní a z kancléře arcibiskupa remešského stává se nejchudší mnich, poustevník a u města Grénoblu (v jihových. Francii) usazuje se v hlubokých lesích se svými duchovními druhy. Řád kartouský, nejprísrnější dodnes v církvi, je echem dob otců v poušti do naší moderní, poživačné doby. Sv. Bruno zemřel 6. října 1101.

15. října — sv. Terezie, panny a obnovitelky řádu Karmelitánského. Narodila se 28. března 1515 v Avile (Španěly). Tereziina duše byla náplň ohnivě mystiky už od útlého mládí. Její život v klášteře od 14 let byl stále vnitřní utrpení. »Neumřítí je mně smrtí!« říkala. Svou horlivostí v řeholní kázní byla pověřena obnovou i mužského řádu karmelitánského. Napsala více mystických spisů. V poslední době nově upraveny byly »Ohnivě šípy«. Heslem jejího života bylo: »Bud' trpětí neb umřítí«. Zemřela 15. října 1582.

16. října — sv. Gerarda Majelly, bratra laika z kongregace Redemptoristů. Vynikajícím rysem jeho duchovního života byla poslušnost. Z vnuknutí Božího poznal a plnil i pouhá přání představených, která oni měli pouze na mysli. Zemřel 16. října 1755. Dodnes ctěn je v Itálii tak národním kultem, jako u nás a všude sv. Antonín Paduánský, jeť Gerard světcem, který v nejspletitějších životních otázkách dělá zázraky.

17. října — sv. Hedvika, vévodkyně a patronky Slezska. Narodena byla z bavorského šlechtického rodu r. 1172. Záhy provdala se za

Jindřicha, vévodu slezského. Hedvika vynikala láskou k chudým, nemocným a sirotkům. Žila více v klášteře třebsnickém než na trůně vévodském. Zemřela 1243.

18. října — sv. Lukáše, evangelisty Páně. Byl získán pro apoštolát sv. Pavlem. Byl věrným pak jeho průvodcem. Evangelium, které napsal, bylo jistě i evangeliem sv. Pavla. Jeho dílem posvátným jsou i »Skutky apoštolské«. Dle svědectví Isidora Sev. zemřel sv. Lukáš v 80 letech života, mučednickou smrtí v Achaji.

20. října — sv. Jana z Kentu, patrona universitních studií. Narozen v městečku polském Kentu 1390. Jako profesor na Krakovské akademii vykládal Petra Lombarde a sv. Tomáše Aq. S učeností pojila se v srdci jeho něžná láska k P. Marii a upřímná zbožnost před Eucharistií a přísná kajicnost. 35 let před smrtí nejedl masitých pokrmů. Miloval chudinu, že stal se jejím ochráncem. Zemřel 1473. Posledním aktem před smrtí bylo, že vše odkázal svým miláčkům — chudým.

24. října — sv. Rafaela, archanděla. Známe jej z poučné knihy Tobiášovy. Sv. Rafael je ochráncem na cestách; proto církev sv. v »Itinerariu« na význačném místě jej vzpomíná.

28. října — sv. Šimona a Judy Tadeáše, apoštolů Páně. Oba po nanebevstoupení Páně hlásali evangelium v Persii a stali se spolu i mučedníky. Sv. Šimon byl na kříži pilou rozpoltěn. Sv. Juda byl sekerou sťat. Ve sbírce knih novozákonních chováme list obecný sv. Judy Tadeáše, i pro naše doby velmi významný a časový.

Exerciční hlídka

Exercicie v Olomouci. Prvé studentské exercicie v Olomouci konaly se u Salesiánů ve dnech 6.—10. srpna t. r. Exercicie vedl dp. Frant. Urban, jenž si získal lásku a pozornost všeho studentstva. Ve svých přednáškách hlavně zdůrazňoval řádný duchovní život. Doba po každém rozjímání věnována poznámkám, zvláště veliké oblibě se těšily náboženské rozhovory v zahradě, kdež po přečtení každé otázky nastala živá debata. Exercicie zakončeny mší sv. a sv. přijímáním. Před rozchodem akademik Lavička poděkoval p. exercitátorovi a žádal, aby katol. student svou víru vyznával a církve vždy hájil. Končil přáním, aby si každý učinil předsevzetí získati na příští exercicie aspoň jednoho studenta. — Práce lehká, než zásluha velká. —lich.

Po exerciciích. Dobře vykonanými exerciciemi není ještě práce skončena a mýlil by se velice, kdo by si myslil, že je hotov. Po exerciciích čeká nás ještě práce stejně důležitá: zachovávat i, co jsme obdrželi. Co by nám pomohlo, kdybychom v exerciciích položili základy, ale nestavěly dále? Ne kdo začne dobře, ale kdo dobře skončí, obdrží odměnu. — My jsme lidé slabí. První nadšení vyprchá, dobrá předsevzetí se zapomenou a poslední věci člověka jsou potom horší než první. Proto se musíme úsilovně vynasnažiti, aby bylo zachováno ovoce exercicií.

Měsíční duchovní obnova jest hlavním prostředkem k tomuto cíli, to jest, věnovati jeden den v měsíci duši, kdy si zopakujeme některé rozjímání z exercicií, hlavně však zpytujeme svědomí, tázajíce se, jak jsme v minulém měsíci vykonali předsevzetí a určíme si duchovní program

pro budoucí měsíc. — Kde je málo exercitantů na jednom místě, stačí, když každý pro sebe udělá měsíční obnovu. (Návod a látku k rozjímání podá č. 22. sbírky »Životem«; cena 50 hal., 10 sešitů 4.50 Kč, možno objednat u Exercičního domu v Hlučíně ve Slezsku.) Je-li exercitantů více, doporučuje se, aby se sešli, společně rozjímali a pak se na konec poradili, co by se v budoucím měsíci dalo vykonat pro blaho duše.

Nový poutní a exerciční dům na Moravě byl posvěcen a odevzdán svému účelu v neděli 19. srpna na Sv. Hostýně. Akt svěcení vykonal sám olomoucký vldp. arcibiskup Dr. Leopold Přečan a na slavnost zavítal též náměstek premiéra vlády Dr. Srámek. Zřízení poutního domu teprve dovršeno posláním tohoto posvátného vrchu mezi moravským lidem.

SEF. N. N. ministerský rada poslal 50 Kč s přípisem: »Posílám málo, ale prosím Boha, aby to tisíckrátě rozmnožil.«

Sport

První zásady.

Na universitách jest zavedena svobodná volba ve sportu, jinde povinně, u nás nepovinně; chceme-li však získat největší pracovní výkonnost a zároveň s osvěžením tělesným připravit si zábavu i dobrou školu duševní, hledme si hodně této nepovinné povinnosti. Kdybyste, řekněme, studovali na West Catholic High School v Philadelphii, odkud již vyšlo mnoho studentských přeborníků, kde na př. vystudoval kapitán slavného rugbyového mužstva pennsylvanské university v poslední podzimní sezoně, zeptali by se vás, co se vám zalíbilo. Voley-ball? Atletika? Plování?

Proberte si v myslí všechny hry a všechny závodny, které jste viděli nebo o kterých jste slyšeli. Máte rádi hru lehkou? Sami nebo v družstvu? Pak tennis nebo voley-ball je pro vás stvořen. Nebo máte rádi vodu? Půjdete do plaveckého nebo veslařského klubu? Nebo se odvážíte do tuhého trainingu a velkých bojů, kterých vyžaduje lehká atletika? Jste-li hodně silní, proč byste v Praze nebo v Brně nezačali hrát rugby, hru silných charakterů? Co šerm? V zimě hockey nebo lyže?

Spojovat můžete dohromady a dbejte při tom, aby se dva nebo tři vyvolené druhy dobře doplňovaly. Atletika a box, který ve studentských klubech není tak surový, jak se někomu zdá. Ke každé hře se hodí nenáročná atletika, právě tak vodní turistika a slušná, zábavná kopaná.

Po dokončeném výběru však přichází hlavní činitel — lékařská porada. Nedovoli-li vám snad lékař sport, pro který jste se rozhodli, neříkejte se proto hůře na svět. Her i lehkých, je velká spousta a najdete jistě takové, které váš rádce rád schválí. Nezapomeňte však, že lékařská prohlídka se musí aspoň jednou ročně opakovat.

Jak můžete na sport pohlížet? Musí to být vytrvalé závodění? Ne. Dráha závodnická jest dobrou školou vytrvalosti, získáte na ní mnohých zkušeností a máte-li chuť a prostředky, hlavně dobrou výživu, proč byste na ni nevkročili. Ale právě tak dobře můžete užívat hřiště, plovárny i volné přírody bez potlesku obecenstva, můžete hrát pro hru, ne pro slávu, hrát veškerou svou

silou pro sebe a pro své druhy, bez diváků; to vlastně jest i pravým účelem závodnickovým.

Prof. Masarykovy university dr. Vl. Úlehla vyložil zajímavě vydavateli studentské sportovní ročenky své názory o hře a závodech v studentském životě. Uznává přetížení studentů v mnohých odborech a doporučuje proto nejvíce lehké hry, atletiku a pod. Jako odborník fyziolog neschvaluje přílišné veslařské závodění a zimní námahavé výlety na lyžích s dlouhou nepohodlnou cestou vlakem, chválí však kanoe, kajaky a ostatní druhy vodní turistiky; myslím, že uznává i důležitost lyžařství pro studenty z venkova. To vše platí i o středoškolských studentech. — Hlavně však rozbírá Úlehla průměrnou výživu českého studenta, která většinou vůbec nedostačuje. Rozdělení hlavních pokrmů se může těžko měnit a není ani nutné požívat po anglickém zvyku vydatnější večeři než oběd, ale důležité jest, aby rozdělení bylo opravdu stejnoměrné a vydatné. Většina z nás vlastně nesnídá. Nějaká maličkost, v 10 hodin dopoledne nenahradí bezcennou ranní kávu s houskou. Zvykněte si jíst bez přesnídávky, ale ráno žádejte aspoň mléko s chlebem.

Tim bych asi vyčerpal všechny podmínky, nutné k dobrému rozvoji života. Svědčilo by to jen o malé ceně českého národa, kdyby se brzy nezbavil militarismu, pronikajícího dosud ústavy a spolky a neobrátíl se na zdravou cestu. Špatné by to též svědčilo o katolických studentech, kdyby nevykonali svůj díl v práci a ještě více.

Autor díla Země pruhů a hvězd, Berty Ženatý, který jinak mnoho mluví o toleranci, vyjadřuje se pohrdlivě o školách nesoucích znamení kříže. Dokážeme mu, že nejen velmi nekriticky pozoroval americké poměry, nýbrž že i nás podceňoval.

Bohdan Chudoba.

Různé

Gen. Nobile vyznamenán od sv. Otce zlatou medailí. Jsou ještě v živé paměti útoky českého novinářského bloku na gen. Nobileho, jemuž »České Slovo« nemohlo odpustit, že vzal s sebou na severní točnu též kříž, posvěcený sv. Otcem. Až dr. Běhounek po svém návratu rehabilitoval Nobileho. Nyní sv. Otec přijal v audienci vldp. Fianfranceschi, který byl v Kingsbay na Špicberkách jako kaplan výpravy. Sv. Otec se velmi zajímal o podrobnostech výpravy a požádal vldp. Fianfranceschiho, aby tlumočil gen. Umberto Nobilemu nejvřelejší blahopřání za umístění odznaku křesťanstva na severním póle. Zároveň dal mu nejvyšší zlatou medaili a požádal jej, aby ji odevzdal Nobileovi jako důkaz Jeho spokojenosti nad velkým výkonem.

Z doby po roce 1670 pochází řada 44 kapliček vroubících »svatou cestu z Prahy do Staré Boleslavě«. Kaplička jedna od druhé byla vzdálena přesných 479 m (délka Karlova mostu) a stály při tehdejší cestě, která později při zřízení státní silnice od Vysočan byla zrušena. Kapličky tyto dosud stojí a jsou ozdobeny obrazy Panny Marie z poutních míst v Čechách a na Moravě, v dolní části pak výjevy ze života svatého Václava a mimo to ještě erby pánů, kteří dali tyto kapličky vystavěti svým nákladem. (Dra Stejskala: Sv. Václav.)

JITRO

GASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V LISTOPADU 1928.

ČÍSLO 3.

Když kvetou astry ...

Léto se loučí... Vzduchem prochvívá velké odumírání. Dech smrti vane již krajem, planoucím vlhkými, kouřícími se barvami. Padá listí a ovzduší sládné vůni tlení a zániku. Pod horami, ozdobenými hlubokými fialovými stíny, třpytí se bělavým ojiněním luka. Plností a štědrým kypěním života, jež pronikalo strom živnými mizami, teplem a teplými parami dozrávalo ovoce a padlo tak temnou přidušenou ranou do hrobu zvlhlých měkkých trav. Ostrý vítr rozráží se o les hřbitovních křížů, sviští jednotvárnou píseň v korunách smutečních urb a zdraví ledovým pozdravem ty, kdož přišli položit na rovy věnce z květů a modliteb. A když ráno kanou po květech hřbitovních aster kapky chladné rosy, jako by příroda plakala...

Ne — ona nepláče! Ale člověk, dumavé dítě času, nesoucí v srdci touhu po nesmrtelnosti, by zaplakal při pohledu na to vadnutí a odumírání. Podzimní stesk vtáhne do zahrad jeho duše a zpomínky na ty, kdož odpadli se stromu žití, když jimi zachvěl van smrti, stoupají jako mlhy za listopadového večera.

Když pozdní hodina vyzdobila vše skvostným flórem tmy, spočívajícím jako tíživý sen na rovech, přerušeným a přetrhaným rudými trsy paprsků, jež vrhají dohořívající svíce večer před dnem Dušiček, tu ještě leckdo s duší plnou vzpomínek kalným závojem slz hledí na hrob, který pohltil to, co bylo nám nejdražší... I světlo soucitně se zachvěje a paprsky, bázlivě se deroucí přes červené sklo náhrobní svítilny, jen šetrně se dotýkají bolestně zkřivených rysů truchlícího.

A vzpomínky ty páli...

Jen víra může osušit slzy těch, kdož poklekají u hrobů s duší raněnou. Truchlící srdce jest jako kotva — potřebuje nutně jistoty a hlubiny. Proto hledá pevné dno pro zakotvení. Dnes však navrstvené mrtvoly rozkládajících se systémů mu brání více než jindy dotknouti se mateřské, pevné půdy, kde by se zachytilo v pravdě a jistotě víry.

Bylo by to k zoufání žití jen pro divadlo vteřiny, pro mělký úžas diváků, pro kratochvili obecenstva. Bylo by to děsné, kdyby naše oko nebylo na nic stvořeno, než aby zachytilo několik doušků zlatých světelných vln..., kdyby naše

ucho nemělo jiného účelu, než naslouchati strohému povelu života: „Žeň se vpřed! Bojuj, nechceš-li býti ušlapán jinými...“ kdyby naše srdce nemělo jiného cíle, než aby odbijelo bolestné hrany nad hrobem rodičů, nad hrobem přátel — aby odzvánělo radostné ranní klekání, když na východě mládí se rdí první záře lásky — aby tíživě znělo, když barví obzor duše červánky dohasinání... , kdyby nebylo na nic jiného, než aby toužilo a prahlo a kdyby jeho žízeň po štěstí neměla býti nikdy ukojena... Jedině víra dodává naprosté jistoty, že ne nadarmo žili ti, jimž anděl smrti sňal trnovou korunu pozemského strádání s čela. Ona učí, že ubohý pahýl pozemského života, hozený do živých vod věčnosti, rozpučí se a zavoní, obalí se květy a ptáci věčné, nevýslovné radosti zašveholí v jeho větvích.

„Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají“ — tato slova, která prolétla mlhami staletí se skalnatého Pathmu až k našemu sluchu, slova, jež zaznamenal novozákonní prorok sv. Jan, osvětlují hrůzné temnoty hrobu.

„... kteří v Pánu umírají,“ jen ti však jsou účastni blahoslavení, jež slyšel s nebes Miláček Páně, když dlel jako vyhnanec mezi holými skalisky.

I nepatrný pozemský rmut, jenž zůstal lpěti na těch, kdož v Pánu zemřeli, musí býti před vstupem na nivy blažených vyžihán v ohni očištcovém, nebo v plamenech našich modliteb. Proto musí býti naše srdce v těchto listopadových dnech tichým oltářem, na němž dech vzpomínek rozněcuje žár prosebné modlitby za duše čekajících, aby směli se přivinouti na milující srdce Nekonečného.

Nechť zavane horoucí, očištný van lásky i za pobřeží smrti!

Stojíme ještě na poli žití — oni jsou již tam, kde nelze více pracovati. Máme ještě sémě dobrých skutků v rukou... Nuže, vrhněme několik zrn na sousední liché!!!

F. K.:

Studium a modlitba.

Nestejný bývá přirozený dar píle a nadání u těch, kdož speciálně si zvolili práci duševní — *studium*. Větší stupeň píle doplňuje mnohdy nedostatek většího nadání, a s druhé strany, menší píle vyžaduje zase většího stupně nadání. Nadání spolu s pílí jsou měřítkem individuální schopnosti.

Schopnost studujícího nelze si představovati bez píle, zvláště, jde-li o duševní výkon většího rozsahu. Jen píle se tu správně udržuje systematický postup myšlenkový. Ježto však píle absorbuje určité množství energie z jejího zdroje, vzchází nám tu individu-

ně řešitelná otázka, jak brojiti proti tomuto olupování zdroje energie, — což jest v zásadě bystřením rozumu.

Každému způsobu tohoto brojení jest však společná jedna, ne každému stejně daná a proto tím cennější vlastnost, — *trpělivost*. Tato jest nezbytným znakem jak studia aperceptivního, tak pozdějšího studia konstitutivního. Trpělivost jest vlastnost, jež člověku sice dána jest, ježto však u studujícího je pohlcována větší či menší intenzitou píle, musí býti stále něčím živena a pěstována, a sice *vůli*. Proto přímo ideálním byl by Kollárův hortativ: „jenom

vůli *všickni* mějmě rovnou!“. Obrazně řečeno: Trpělivostí, vydolovanou z vůle, zatápíme, čímž v činnost uvádíme a v ní udržujeme pílí, jež zase za vydatné pomoci nadání podmiňuje schopnost. Spíše tedy lze mluvit o individuálním nadání než o individuální pílí,

víra v Boha nejúčelněji udržuje lidské vědomí a svědomí.

Nebudíž tedy při této příležitosti opomenuta zmínka o nevhodnější takové modlitbě — žel asi málo známé — kterou složil největší učenec-filosof XIII. stol., Sv. *Tomáš* Akvinský, o je-

Hřbitove, hřbitove,
Zahrado zelená!
co do tebe sejou
ty drachy semena.

M. Aleš: Hřbitove, hřbitove . . .

jejíž vydatnou podporou na rozdíl od nadání je vůle, daná člověku Bohem k volnému užívání.

Student katolický má udržení silné vůle, vytrvalosti v pílí a tím i svých schopností hledati u Boha, ve vroucí prosbě k němu, — v *modlitbě*. V tom požívá veliké útěšné výhody proti studujícím-bezvěrcům. Modlitba má mu býti jednak steskem nad nedostavujícím se snad dostatečným množstvím trpělivosti, jednak prosbou za udělení další, nové energie, neboť modlitba a

jíž rozšíření se postaral papež Pius XI. Její znění jest:

„Stvořiteli nevýslovný, jenž si stanovil z pokladu Své moudrosti tři řády andělů a jim v podivuhodném uspořádání vykázal sídla v nebeských výšinách a jenž jsi částí všehomíra nejúčelněji uspořádal: Ty, pravím, jenž jsi zván pravým zřídlem a nejdokonalším počátkem světa a moudrosti, rač vlíti do temnot mého rozumu paprsek Svého jasu a zbav mne dvojí temnoty, v níž jsem se zrodil, totiž hříchu a nevědomosti. Ty, jenž výmluvným činíš

jazyk nemluvnat, vyuč jazyk můj a vylej na mé rty milost Svého požehnání! Dej mi bystrý rozum a schopnost, abych vše v paměti podržel, snadný způsob, jak bych se všemu naučil, důmyslně vykládal a bohatý dar výmluvnosti. Pouč mne, bych dobře započal, řiď mne při práci mé, a až ji vykonám, Ty ji doplň, jenž jsa pravý Bůh a spolu jsa

pravým člověkem, žiješ a kraluješ po všecky věky věkův.“

Pamatujte si tedy, studenti čsl. středních škol: Dobrý počátek s pomocí Boží za výše zmíněných podmínek je předpokladem pro dobrý průběh, zdařilý úspěch a spokojený *výsledek* vaší práce!

J. M. Kamenická:

Boží muka.

*Znám Boží muka pod lesem,
jen ptáček u nich pěje,
v nich Matka Boží s Děťátkem,
mír z očí se jí směje.*

*Čak opuštěna stojí tam,
jen stromy se k Ní modlí,
jak přísných starců vážný sbor. —
Někdy tu poutník prodlí,*

*když kráčí kolem umdlený —
kaplička skytne stínu. —
Jak dlouho asi stojí tu,
na světa patří vinu?*

*Čak dlím zde ráda ve skrytu,
vzdálena světa vřavy,
ret vroucně šepce modlitbu,
klid vane kolem hlavy.*

*Nade mnou lyra borovic
jak z mythů tajně hraje,
v dál chrání věnec modrých vln
idylku mého kraje.*

*Čak věčně snít tu v zátíší
bych u kapličky chtěla,
jako ti ptáčci s písni svou,
sama — s svým Bohem zcela.*

J. Zeman, misionář v Číně:

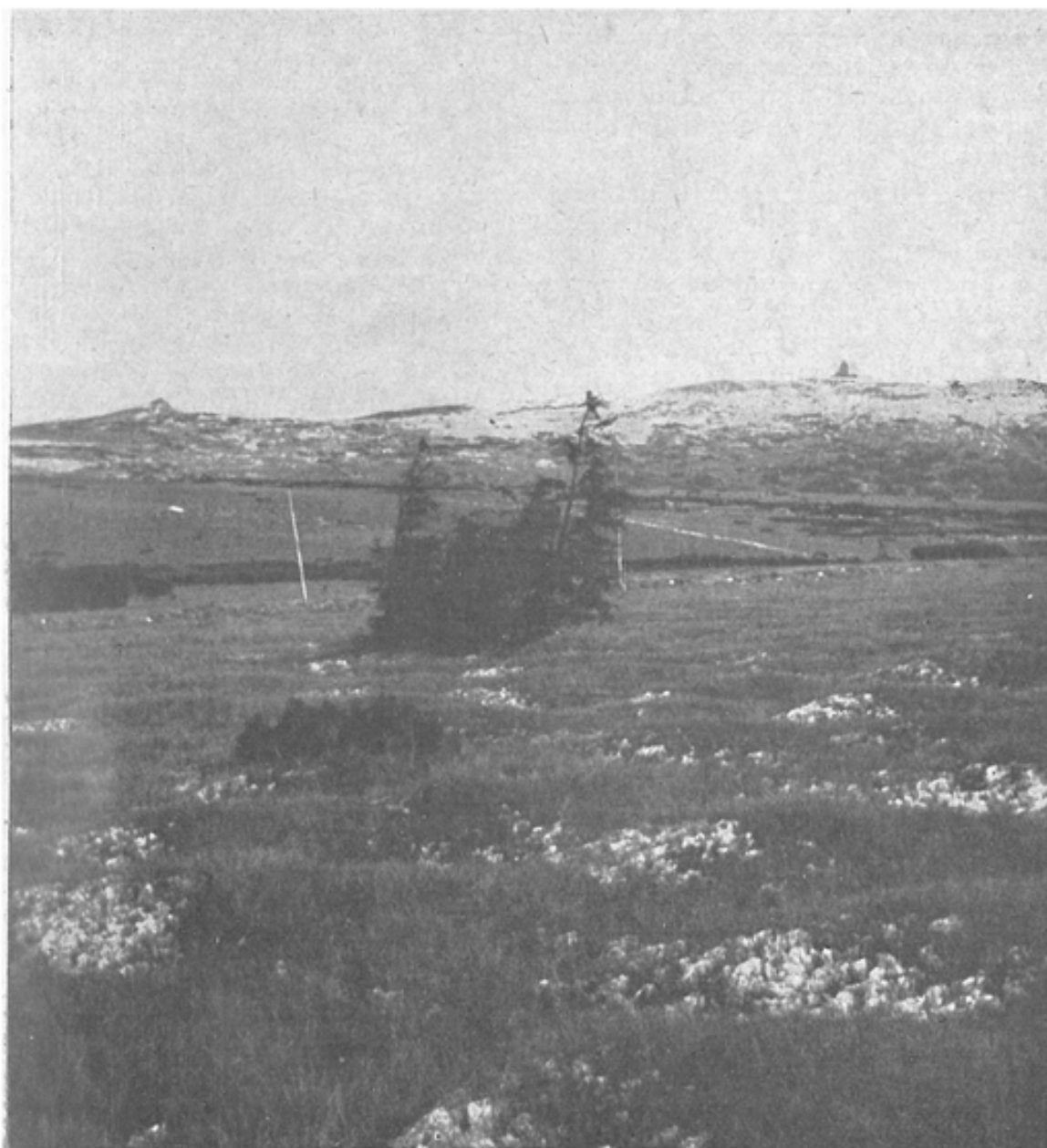
Japonské university.

V Japonsku jest sedm státních universit a několik universit soukromých dle vzoru státních se všemi jejich výhodami. (Katolická universita jest řízena misionáři T. J.) Císařská universita v Tokiu má sedm fakult: právní, lékařskou, písemnickou, vědeckou, fakultu věd přizpůsobených, národního hospodářství a zemědělskou. Každá fakulta má vícero odborů, tak písemnická odbor literatury japonské, francouzské, filosofický a dějepisný odbor.

Císařská universita jest v Tokiu sa-

mém na velké rozloze s četnými posluchárnami a přírodovědeckými kabinetů. Knihovna čítající 700.000 svazků, nemocnice, útulny, zábavné místnosti, dvory, rybník a velké sady zpřijemňují pobyt posluchačům.

Před vstupem do university dlí student šest let v obecné škole, pět let v nižší a tři léta ve vyšší střední škole (jako naše gymnasia). Studie na lékařské universitě trvají čtyři léta, na ostatních fakultách tři léta, takže universitní posluchači mají obyčejně 20—26 let.

PRVNÍ SNÍH NA HORÁCH.

Vstup na universitu není všem otevřen, třeba se podrobiti zkouškám, při nichž pouze nejlepší jsou přijati. V Japonsku jest pouze třicet vyšších středních škol. Všeliké doporučení jest přísně vyloučeno, takže synové vysokých hodnostářů a milionářů nemají výhod, tento výběr působí, že duševní úroveň posluchačů jest vysoká.

Nynější drahý život také doléhá na zdi poslucháren a stinných zahrad, než studie nejsou rušeny. Postavení akademiků v Japonsku jest velmi ctěno a jejich hmotná budoucnost zcela zajištěna.

Společenský život jest velmi čilý. Každá universita jest jakési sdružení od státu neodvislé, rovněž tak jednotlivé fakulty i jejich odbory. Tato sdružení pořádají přátelské schůzky a přednášky, které úzce poutají posluchače a profesory a posluchače navzájem. Posluchači se radí s profesory, kteří jim rovněž zajišťují místa při odchodu, často i dále pokračují své studie u profesorů, které si vyvolí. Různé časopisy uveřejňují práce studentů.

Studie se neomezují pouze na přednášky profesorů, při kterých berou posluchači poznámky, v četných kroužcích jednotlivých universit konají se přednášky, ku kterým jsou zváni odborníci, kde se probírají ožehavé otázky společenské a kulturní.

Veliký jest zájem o literaturu a di-

vadlo, četné časopisy úplně studentské, uveřejňují práce studentů, jsou řízeny v duchu socialismu. Spolky vědecké a literární jednají hlavně o písemnictví, divadle a básnictví japonském. Rovněž studentské divadlo předvádí jejich práce i vynikající kusy cizozemské, tak minulého roku hrán děj „Les ratés“ od H. R. Lenormanda (franc. dramatika), studenti pořádají koncerty a výstavy svých malířských prací. Konečně týdeník, čteně odbíraný, podává zprávy týkající se university, vědeckého a občanského života.

Tělocvik má též čestné místo ve výchově universitní. Šerm, střelení šípem (žiu-žucu), jízda na koni a různé druhy evropských sportů jsou pěstovány v četných tělocvičnách a hřištích.

Zvláštní university dbají o výchovu ženskou, které se rovněž věnuje velká péče. Japonské university jsou mocnými ohnisky vzdělanosti, jimiž jest a bude řízen vývoj Japonska. Poslední dobou četné výjevy komunistických studentů vrhají zvláštní světlo na japonský život. Úporné snahy Ruska nezůstaly marné, jak v Číně, tak v Japonsku, názory a myšlenky, které jsou úsilovně šířeny zvláště mezi studující mládeží, jsou účinnější než střelný prach a dynamit.

Doufejme, že jak Čína, tak Japonsko zůstanou uchráněny rakoviny bolševismu.

Vlastimil Ronek:

Zkamenělé květy.

Orel mých myšlenek spoutaných pozemskou tíží
v éther se povznesl, v červánků šepotu křídel;
s temného skaliska vítězně ve propast shlíží —
Co ho tam poutalo? Tisíce lidských snad sídel?

Shlíží se v zrcadle mlhavých závojų,
hrdý a smělý si prohlíží mraky,
červánky spěchají do svojich domovů
malují po nebi ze zlata draky.

V západu modrého večera
v dálavách za temnot stínem
zdvihá se postava ze šera...
či jsem snad opojen vínem?

V propasti stojí, však ruku svou v oblaka zvedá —
pod jejím pohledem praskaly žulové skály —
marně má myšlenka v záhubě ochranu hledá.
Při řeči zchmuřené vrcholky zvonit se zdály.
„Pohleď, kde kol sebe zářné zříš světy,
velké mé lásky toť — kamenné květy!“

Oldřich Svozil:

Karel Dostál Lutinov.

(K pátému výročí jeho úmrtí.)

Až bude třeba odejít, tak odejdeme.
Na pozemský svůj byt a štít se
ohlédneme...
A zanecháme plný stůl svých snů a
plánů...
A všechno zemské hemžení se bude
malým zdát,
až se nám zjeví v záření sám božský
Majestát.

Tak jsme četli v básni „Finis“ od Karla Dostála Lutinova dne 13. X. 1923 a krátce nato dojde z Prostějova smutná zpráva, že v noci o 11½ hod. při návratu ze schůze v Katolickém domě zemřel raněn mrtvicí farář prostějovský, Karel Dostál Lutinov. Nechce se věřiti této zprávě, vždyť před dvěma lety oslavovali jsme jeho padesátiny a nyní — po dvou letech — již mu máme jíti na pohřeb? Žel, zpráva je pravdivá a již pět let není Lutinova více mezi živými. Nedoceněn a poplíván od pokrokářů, nepochopen ve vlastních řadách, odešel dříve, než by mohl dáti pádnou odpověď všem svým pomluvačům a nactiutrhačům. Proto tím více máme si ho vážit my, dorost katolické inteligence, a starati se o proniknutí známosti o jeho osobnosti a díle v co nejširších kruzích národa. Slyšme, co praví o zesnulém spisovatel a bibliograf Vilém Bitnar: „Mluvíti o K. Dostálu Lutinovi jako o básníku pouze cechu katolického bylo by osudným omylem. Jestliže oficiální kritika česká neuznala dosud za vhodné postavit v básnickém českém Slavíně vhodný a důstojný podstavec s poprsím nesoucím jeho originální hlavu, nesmí nás to mýlit. Jeho rigorosně katolické stanovisko nemohou snést lidé kolísaví, odtržení od živné půdy křesťanství katolického, jemuž jedině děkujeme, že jsme národem živoucím a lidem kulturním. Čas rychle ubíhá, doby se mění a právě tak, jako budou korigovány mnohé předsudky a omyly katolické, v mnohem větší míře a daleko četnějších případech opraví literární dějiny bludy dnešních nekrátkozrakých, ale předpojatých oficiálních soudců.“ — Na Karlu Dostálu Lutinovi se vyplnila slova francouzského myslitele Arnošta Hella: „Mezi pravdami, jež pokolení lidské opouští a pro něž svě-

domí lidské je podivuhodně hluché, je tato: Spravedlnost k žijícímu. Třeba žijícím prokazovati spravedlnost... Dokud člověk žije, jeho velikost se popírá, zapomíná; posmívají se právě pro její skutečnou jsoucnost.“ —

Než k věci! Nejprve data životopisná: K. D. L. narodil se 22. září 1871 v hanáckém Jerusalemě, v Prostějově. Otec jeho Leonard, obuvník a později obchodník se šicími stroji, pocházel z blízké vsi Lutína a odtud vzal si básník své jméno Lutinov. Po vychození obecné školy ve svém rodišti byl poslán na studia do chlapeckého semináře v Kroměříži, kdež vystudoval šest tříd, nato přestoupil na tamější německé gymnasium, kde též maturoval. Volba povolání mu nedělala obtíží, neboť věděl, že ve stavu kněžském bude moci nejlépe působiti pro vzdělání lidu. Proto se rozhodl obětovati svůj život službě Boží. Bohosloví vystudoval v Olomouci a po vysvěcení r. 1894 byl ustanoven kooperátorem ve Wiesenbergu, odkud byl přeložen do Nov. Jičína, kde byl duchovním správcem tamější polepšovny a spolu s tamějším kaplanem Janem Šrámkem sloupem vlastenecké Besedy a buditelem národně ohroženého území. R. 1904 byl povolán za faráře do Prostějova, kde působil blahodárně až do své smrti r. 1923.

K. D. Lutinov projevoval a hlásal touhu po větším vzletu, širším rozhledu a modernějším cítění v katolické literatuře. Našel hodně následovníků, ale i odpůrců — konservativců a boj s jejich vůdcem P. Tom. Škrdlem a s pražskou „Vlastí“ srazil je v odlišnou družinu, nazvanou od F. V. Krejčího „Katolickou modernou“, kterýžto název se všeobecně ujal. Středisko našli u vyšehradského kanovníka B. M. Kuldy, sběratele moravských pohádek a pověstí, za jehož pomoci vydávají a jemu dedikují r. 1895 v Holešově na Moravě almanach „Pod jedním praporem“, sdružující na 60 katol. spisovatelů a básníků. Jako vydavatelé vystupují X. Dvořák, Sig. Bouška, Fr. Skalík a K. D. Lutinov. Poslední stal se pak duší a organisátorem celého hnutí mladé a nadšené generace a jeho činnost kráčela třemi smě-

ry: organizačně-redaktorskou, uměleckou a též vlastní prací literární.

Mocně zasáhl K. D. L. do veřejného katolického života a do celého českého literárního světa při svém pobytu v N. Jičíně založením revue „*Nový Život*“, který (mimo první 3 čísla vyšlá v Praze a redigovaná Sig. Bouškou) redigoval od r. 1895 až do r. 1907 tedy plných 12 let. V programu bylo vytyčeno: vypupání českého Danteho, propagace cyrilometodějství, demokratisace církve podle zásad sv. Františka z Assisi a katol. aktivita na všech kulturních úsecích v českém národě. Organizační nadání měl Lutínov výborné, takže se mu podařilo zakrátko seskupiti kolem „N. Ž.“ okruh význačných spolupracovníků, jimž musíme děkovati za naši dnešní průbojnost. Mezi spolupracovníky byli nejen spisovatelé, nýbrž i umělci, politici, sociologové a j. Budtež uvedeni z nich tito: Ot. Březina, Jul. Zeyer, Sig. Bouška, X. Dvořák, Fr. Skalík, J. Š. Baar, Jos. Merhaut, R. Svobodová, Jak. Deml. Fr. Eisler, Ad. Racek, Jan Karník, B. B. Konařík, V. Bitnar, M. Kavanová a j. Překlady uváděni: L. Bloy, kard. Spalding, A. Fogazaro, Renan, Schell, Verdaguer, Mistral, Aubanel, a j. Z politiků a národohospodářů: J. Šrámek, Fr. Světlík, P. Šup a j. Z umělců: Fr. Bílek, Fel. Jenewein, F. Kavan, Cyr. Mandel, J. Úprka, Zd. Vorlová, J. Köhler a j. — Všechna tato jména ukazují, že „N. Ž.“ našel porozumění a že zánik toho časopisu byl velkou škodou. Při „N. Ž.“ založil Lutínov též knihovnu „Letorosty“, kde vedle shora jmenovaných byli: B. Jiříček, J. Kalus, Rud. Stupavský, Fr. Horáček a j. Žel, že „N. Ž.“ nevytrval na této linii. Hodně utrpěl nájezdy J. Sv. Machara, uveřejňováním příspěvků reformistických, až 1907 zanikl pro depresi kněžstva po rozpuštění Jednoty, obtíže administrační a politické a kulturní boje, v nichž se Lutínov po svém příchodu do Prostějova ocitl a v nichž „N. Ž.“ redigoval již s nechutí (boj s prof. Judou = Cyprianem Kapižonem). — Ještě za svého pobytu v N. Jičíně založil menšinový list „Kravařsko“, v Prostějově založil „Ječmínka“ (splýnul později s „Hanáckým krajem“ v nynější „Hanácké listy“), při němž založil přílohu „Orel“ pro vzrůstající se tehdy hnutí orelské (redigoval ji tehdejší říšský náčelník Orla Fr. Příkryl) a též sbírku

letáček „Zlaté hrozny“, jichž však vyšla pouze tři čísla — dále založil v Prostějově ženský měsíčník „Evu“ (redigoval B. B. Konařík) a jako pokračování „N. Života“ — ovšem v užším programu sleduje pouze cíle literárně-umělecké a ne reformistické — „Archu“, kterou redigoval od r. 1912 do r. 1917 a pak ji předal olomoucké Družině literární a umělecké, kde vychází redakcí V. Bitnara a pak Em. Masáka dodnes. — Pro mládež vydával pěkný měsíčník „*Mladý máj*“, vycházel však pouze jeden rok. To už tak bylo osudem Lutínova: byl heroldem nových myšlenek, ale potřeboval by za sebou štedrého mecenáše, který by realizaci všech jeho krásných myšlenek financoval; toho bohužel nenašel nikdy a proto ztroskotaly i poslední jeho geniální myšlenky a plány: Paxfilm. — Připočteme-li k tomu, že stál též v čele katol. života politického, založil v Prostějově Orla, katol. dům, Raiffeisenku, Ludmilu, S. S. S. a j., byl předsedou Klubu přátel umění, vidíme, jak vzácného organisátora a iniciátora jsme v něm ztratili.

Velkou činnost rozvířil Lutínov též na poli uměleckém. Viděli jsme již, kolik význačných umělců seskupil kolem „Nov. Života“. Jeho jemně cítící umělecký instinkt a velmi bystrý postřeh učinil jej prvním obdivovatelem nechápaného sochaře — mystika Bílka, propagátorem náboženských obrazů Jeneweina a záslužným docenitelem regionalistického umění Úprky a Cyr. Mandela. Farní kostel prostějovský Povýšení sv. Kříže ozdobil Bílkovou křížovou cestou a freskami od J. Koehlera a Pantaleona Majora. Jeho sbírky umělecké, uložené na faře, vždy budou hlásati jeho paměť. Brněnské „Lidové noviny“, které si jej v nekrologu popletly se Sig. Bouškou, napsaly, že se hrdlil o tučné prebendy, Jaká to drzá pomluva! Pravdou zatím jest, že všechno své jmění dal do svých časopisů a edic, podporoval umělce, jak mohl a ne jeden může mu děkovati, že byly jeho snahy doceněny. Pozůstalost jeho, odkázaná Družině, byla pasivní. Kde jsou tedy ty jeho „tučné příjmy“?

Ve své vlastní tvůrčí práci literární byl Lutínov nasledovatelem F. L. Čelakovského; tam byl jeho domov, kde tvořil verše s obdivuhodnou lehkostí a virtuosností. Najde se však v jeho poesii též dosti čísel meditačních a zvláště

tendenčních. Podle posledních čísel byla neprávem hodnocena celá jeho básnická činnost, která kromě toho jest z velké části veřejnosti dosud neznáma, neboť leží v pozůstalosti v rukopise. Až budeme mít v rukou jeho dílo celé,

R. 1895 vydal Lutinov v Holešově svou první sbírku „*Sedmikrásky*“, básně to veselé a usmívavé jako dítky, jejichž hlahol tryská z čisté, zbožné duše, nadšené pro dobro, krásu a pravdu, jež hledá a nalézá v prostých zjevech

Karel Dostál Lutinov.

pak — doufejme — obrátí se k lepšímu jeho hodnocení od české kritiky a jeho životní confiteor v básni „Oráč“, zhu-
debněné Foerstem:

Orám, orám,
od západu k horám,
k horám od západu,
orám do úpadu,
bleskem bičovaný,
trním pobodaný,
orám, orám.

a námětech života; obsahu odpovídá prostá forma lidových motivů, zvláště se stala známou „Píseň o žních“, kterou L. ještě třikrát potom otiskl zvláště. — Roku 1899 v Nov. Jičíně vydal meditační sbírku básní, vytrysklých ze světla a záře víry Kristovy „*Království Boží na zemi*“. Roku 1902 v Nov. Jičíně vyšla poesie opěvující jeho studentská léta „*Potulný zpěvák*“ pod pseudonymem Karla Skřivana s kresbami M. Aleše. — Tamtéž vyšlo 1903

libreto k národní opeře „*Honza hrdina*“, vyznamenaná čestným uznáním v konkursích Národních divadel v Praze a v Brně. — Pak nastala ve vydávání knih pauza, neboť Lutínov věnoval se opravě far. chrámu a kulturnímu boji s prof. Judou (výtěžek jest brožura „*Lutínov contra Juda*“, Prostějov, 1906). — Až r. 1913 v Prostějově sáhl k hanáckým veršům v pěkné a veselé sbírce „*Ryme a špryme*“ — Taktéž 1913 vydává pro Orelstvo „*Orlí fanfáry*“, které vyšly v březnu 1928 v novém a rozmnoženém vydání Lad. Zamykala nákladem olomoucké Družiny literární. (Přibyly hlavně básně poválečného data: Výkřik starého Orla, Výkřik mladé Orlice a j.) — R. 1913 vyšla v Prostějově krásná kniha hlubokých a smutných meditací „*Osudy*“. Vizme jako ukázkou básně „*Lampa*“:

Jen ticho s němýma rtoma.
Prázdna je komnata.
A nikdo není tu doma,
jen lampa rozžatá.
A lampa lká a zpívá
na stole v palmoví,
v hloub komnaty se dívá
a pranic nepoví.
Ten, kdo tu snil a toužil,
ten navždy odešel —
a bílou mûrou kroužil
kol ní jen tichý žel.

Snad Lutínov tušil svůj předčasný skon a odtud smutný ráz celé sbírky (Na hřbitově, Až umru). — R. 1914 vydal Lutínov v Olomouci sbírku satir a epigramů „*Šlehy a něhy*“, kde se vypořádal se svými protivníky a uložil svou satiru z dob tažení Macharova, Judova a j. Chystal též 2. díl pod názvem „*Mrskut*“. — 1917 sáhl opět k práci dramatické a vydal pohádkovou hru „*Popeluška*“, která zhudebněna Mlčouškem byla dávana s úspěchem v Prostějově, Olomouci, Přerově, Brně a j. — Téhož roku vydal ještě sbírku meditační poesie „*Písň tvorů*“, pro katol. studenty „*Studentský kalendář*“ (dva ročníky) — 1918 vydává v Prostějově sbírku „*Děti Královně máje*“, 1922 v Olomouci u Družiny skvostný sborník „*Dante a Češi*“ a 1923 v Brně sbírku feuilletonů „*Hovory dne*“.

Lutínov též s úspěchem překládal z cizích jazyků. Ještě za svých bohosloveckých let přeložil Schillerovu „*Píseň*

o zvonu“, kterýžto překlad obdivoval sám Jar. Vrchlický. — K „*Sedmikrásám*“ připojil též oddíl překladů v oddílu „*Přilétly písně z daleka*“; 1902 v Nov. Jičíně přeložil z italského „*Fioretty*“ (Kvítko sv. Františka) a 1917 v Praze vydal sbírku svých překladů z němčiny pod názvem „*Duch Němceka*“, kde obsáhl výbor z německé poesie od Klopstoka po impresionisty.

V pozůstalosti jsou dosud v rukopise básně *Květiny* (vyjdou na podzim 1928 u olomoucké Družiny), *Ve mlýně světa*, *Čajemná Sfinx*, *Barbiton sonans*, *Z cizích zahrad* (překlady), *Manna* (církvní hymny), *Sbírka pros*, *Feuilletony* a *Duch Nového Života* (články a essaye).

Dodatkem dlužno zmíniti se o jeho menších publikacích příležitostných, na př. libreta „*Rok a jeho děti*“ (N. Jičín 1901) a „*Dětství Ježíšovo*“ (překlad od Hectora Berlioz, Prostějov 1906) a sbírečky básní a modliteb „*Vojáčkům do vesty na cesty*“ (Prostějov 1916.) — S úspěchem skládal Lutínov též *kostelní zpěvy*: unionistickou hymnu *Zvoňte, zvony*, *S Bohem, má radosti*, *Matičko Kristova*, *klíčnice nebe*, *K nebi povznést svoje děti* a j.

Jak tedy vidno, šla činnost Lutínova více směry: básnickou, překladatelskou, organizační, redaktorskou, uměleckou, vydavatelskou a tak dále. Vždy však stál neohroženě v čele a razil nové myšlenky a proto na něj vždy nejprve zaútočila kopí nepřátel. Lutínov však neklesl, nezastrčil meč do pochvy a snášel křivdy i za cizí; odtud jeho uzavřená povaha v pozdějších letech.

Ještě nedlouho před smrtí byly mu činěny výtky z rakušáctví pro obsah 2 až 3 básní, vzniklých z okamžité nálady a smyslu leckdy satirického. Avšak Lutínov byl vždy ryzí vlastenec, který ujímal se české menšiny v Nov. Jičíně, propagoval ideu cyrilo-metodějskou, podporoval české umělce atd. atd. Byl by to činil, kdyby jeho vlastenectví nevyvěralo z hloubi srdce? Chtěl se ještě brániti, zabránila mu však v tom smrt. Važme si proto tohoto muže, kupujme a čtème jeho dílo, vycházející u olomoucké Družiny. Lutínov měl sice své chyby, ale vytrpěl pro ně již mnoho. Dnes si už zaslouží klidu a úcty, jak pravil min. Šrámek, který po po-

hřbu promluvil o K. D. Lutinovi jako o muži, „jenž v české obci literární před čtvrtí stoletím už zvedal palmu opravdového umění katolického a stánu brzy v popředí katol. básníků a publicistů, otvíraje okna a raze cesty — ... burcovateli pak katol. umění nad jiné soustavném a neúnavném, jakož i vydavateli neúnorném a nezištném vzácných děl osvětových... básníku z předních v národě, jenž pěl buditelské hymny, s nimiž průkopníci novodobých pluků mladých táhli do boje a činorodé práce bojující za osvětu a společenské řády křesťanské v národě... pracovníku i bojovníku ve veřejném životě národním za ideály katol. lidu jenž statečně snášel horko parných let generace buditelské, nikdy se nevyhýbaje ani rozmanité drobné práci na tolika místech, zvláště i jako prorok vlasti své.“

Na prostějovském hřbitově najdeme

hrob Lutinovův s pomníkem J. Köhlera, zhotoveným podle přání zesnulého. Na pomníku jest mosaikový obraz a na něm poutník podoby Lutinovy se sklání k rakvi — dojemný to výjev, takže vzpomínáme na jeho závěrečnou báseň v „Osudech“:

Až umru, vsaďte na hrob můj
 tři velkých slunečnic,
 by za mne k slunci zíraly
 a k Bohu lící v líc.
 Pak ještě máky miluji,
 těch vsejte několik,
 že zář a barvy měl jsem rád
 jak Čech a katolík.
 A v čelo hrobu, nad hlavu
 mi vsaďte svatý kříž.
 Můj čtenáři, až půjdeš kol,
 zda též se pomodlíš?

Zajisté, že se pomodlíme a vděčně na tebe vzpomeneme, náš drahý Lutinove!

Otto Tichý, IV. rg. I

Potůček.

Řine se potůček ze skály,
 řine se, bublá a zpívá,
 vesničkou protéká maličkou,
 na její krásy se dívá.

Dívá a diví se půvabům
 vesničky miloučké malé,
 nasativ pak se jí, řine se
 modravým údolím dále.

Jak to bylo?

(Došla nás oprava, kterou jsme nuceni dle § 19 starého zákona otisknouti.)

Není pravdou, že by kol. Oldřa z Brna (vulgo Štarouličník), dvě Marie z Břec-lavě et comp. přišli na výstavu kultury soudobé upocení dlouhou cestou, ale je pravda, že tam přijeli tramwají (která sice ještě nebyla zvyklá na elektrický motor, ale na koňský potah, jímž byla do nedávna vlečena brněnskými ulicemi) a že nebyli upocení cestou, nýbrž valným shromážděním, kde se kde jaký studentík či „sedláček“ chtěl mermocí vymluvit.

Dále není pravdou, ale hrubou nepravdou, že by společnost usedla v stinných restauracích na březích kouzelného jezírka a klidně popíjela, ale je pravdou, že to byl její vůdce, který na pití neměl ani pomyšlení, neboť on to byl,

který minulého večera strčil do kapsy v kterémsi brněnském pivovaru ono výstavní domorodé zvíře, jež neslo nápis: „Mamut — náš zákazník náš pán“.

Stejně je úmyslnou nepravdou tvrzení, že by vůdce společnosti citoval nějaké ódy na mamuta, neboť nemohl toho večera vůbec mluvit, jsa vymluven z minulé noci, kdy se ovšem nezmohl na žádnou ódu, jak ke své chvále tvrdí, ale na obyčejný popěpěvek:

*A kdo tomu neverí, neverí
 strela jeho materi...*

který monotonně opakoval celou cestu po pahorkatinách brněnského okolí, jakoby smyslů zbavený a pouze jednou se dal ve vilové čtvrti do šíleného trysku,

neznámo proč. Pamatuješ, kolego Oldřo vid'?

Abyste nevzniklo podezření inkrimovaným článkem, že by se i kol. předseda účastnil bezuzdného veselí na mořských vlnách, zlatých prasátkách a bujných ořích, jsem nucen prohlásit, že on, jako takový, postřehnou vážnost své funkce, stál opodál a na flajšinet zadarmo zahrát si dal: Ááá jááá sám a sám, jdúú a nééévíím káám... (neboť toulal se výstavou čekaje na vlak odjíždějící ve tři hodiny ráno). Aby však přeče užil světských radovánek, šel shlédnout jedinečný „Bleší cirkus“ a projel se liliput. expressem oddávaje se rozkoším, jež mu skýtal pohled na žitné pole a zlobě se, že pan mašinfura v tunelech málo píská „úúúhúú!“. Za to

však nutno k hanbě konstatovat, že to byl bývalý redaktor Jitra a slečna Ojti, kteří hýřili na koníčkách a prasátkách na kolotoči.

Není pravdou dále, že by kolega předseda se ptal při rozchodu na článek kol. Oldři, ale je pravdou, že tento spolu s drem Tondou, ostrostřelcem a vojínem majícím přes čas, aby si prodloužili z pochopitelných důvodů cestu, neměli ohledu na jeho (přesedovu) uondanost, pročež tento kol. Oldřu velmi plísnil.

Tím myslím, že budou čtenáři vyvedeni z omylů, což přispěje dobré věci a já se znamenám celé redakci oddaný

Pipin Krátký.

(Pozn.: Ne ten král francký.)

J. Z. Jesenský :

U pramenů Odry ...

Hleď ...

*tam úzkou soutěskou se valí,
šumivá a krásně modrá
řeka Odra ...*

*O trčící ostré skály
bílé vlnky svoje trišťí
v tisíc kapek, jež se blyští
v slunci jako diamanty ...
Přes kameny letí, skáče,
strhující, krásná, divá ...
při tom píseň svou si zpívá
— hned se směje, hned zas pláče —
je tak tklivá,
jak ty lesy ...*

*Ó vy lesy ... lesy moje ...
častokráte vzpomene si
duše má na mládí svoje
... tenkrát, když jsem pod večerem
vašimi se toulal stíny
a tím vašim tichým šerem ...
Tenkrát byl ten čas tak jiný,
byl tak krásný ... a tak krátký! ...*

*Krásné tiché moje lesy,
zda ten čas se vrátí zpátky? ...*

Orion :

Na studie.

Tehdy, před osmi lety, byl jsem ještě malý, docela malý kluk. Téměř nikde jsem dosud nebyl a nic jiného jsem neviděl, jen ty naše šumavské hory a pod nimi rozsáhlé jihočeské roviny, v nichž se leskly pláně četných rybníků a mezi

nimi jako stříbrná nit plazila se mladá ještě Vltava. V ten tichý, jihočeský kraj jsem se vždy tak rád díval — zvláště ráno a večer. Ráno býval zahalen bělavým závojem mlh, jimž rudé červánky dodávaly kouzelného půvabu

a večer — bledá luna z něho vykouzlila živou pohádku. Bylo to velkolepé přírodní jeviště, v němž se pomalu střídala scéna za scénou, jedna hezčí než druhá. Levý okraj tohoto jeviště tvořil malebný vrchol hory Bělče, pravý okraj modravý Libín s bílou věží na vrcholu.

„No, vidíš, tam pod tím kopcem jsou Prachatice, tam půjdeš na studie,“ ří-

malebně rozložené pod strmými stráněmi Libína. Vešli jsme branou do města a prošli několika ulicemi a uličkami. V jedné z nich jsme stanuli. Tam mne tatínek zavedl k paní bytné a rozloučiv se se mnou, odešel. Druhého dne, šel jsem prvně do gymnasia. Různé ty ceremonie, bez nichž se počátek školního roku neobejde, dlouho netrvaly. Oznámili nám, že dva dni máme prázdn-

Podzimní nálada.

kávala mi často babička, ukazujíc na libínskou rozhlednu. Jak jsem se na to těšival! Znal jsem již předem z vypravování staré a památné to město — bránu Zlaté stezky — a v duchu jsem si představoval, jak asi vypadá pověstná městská brána, starobylý chrám, radnice a městské hradby s kulatými baštami. Konečně jsem se toho dočkal. Jednoho zářijového rána udělala mně maminka s pláčem na čele křížek, tatínek vzal můj raneček a už jsem šel na studie. Minuli jsme asi tři vesnice a přišli jsme k Blanici. Viděl jsem prvně řeku a nemohl jsem se pohledu na její skotačivé vlnky ani dosti nabažiti. Potom jsme přešli ještě dva kopce a před námi objevila se prachatická kotliná a v ní ono staré, památné město,

no a všichni jsme vesele cupali domů. Přijdu domů — doma nikdo. Pan domácí někam odešel a paní domácí šla s nůši na Libín pro chraští. Dlouho jsem se nerozmýšlel a pustil jsem se domů — za maminkou! Na ulici potkal jsem náhodou starou domovnici a té jsem úmysl svůj oznámil, požádav ji, aby to panu domácímu oznámila. Ona slíbila a já šel.

V poledne se domácí po mně marně sháněli. Došli do ústavu — tam jsem nebyl. Tedy starostlivý pan domácí došel na radnici — a malého jejich přimánka hledala policie. Pátrali po mně až do večera, v městě, za městem, leč po uprchlíku nikde ani stopy. Povídalo se o tom po celém městě a „Fáma“ to doňesla i ke staré domovnici. „Jako

toho malého študenta že hledají? I dyť šel domů; bylo to asi vokolo desatý hodiny. Fanínko, řeknou jim tam, ať ho nehledají.“ Tímto moudrým výro-
kem „paní domovnice“ bylo policejní pátrání po mně skončeno. Třetího dne jsem zase vkročil „intra pomerium“, k nemalé radosti pana domácího.

Pomalou seznamoval jsem se s městským životem.

Proti našemu domu visela (a dosud tam visí) pouliční elektrická lampa, která se každého večera sama rozsvítila. Bylo mi to dlouho záhadou, jak je to možné a celé večery jsem u ní sedával, čekaje, až se „kouzelná lucerna rozsvítí“, abych to tajemství vypátral. Jednoho odpoledne dostal jsem se až na

J. Z. Jesenský:

Nový život.

Povídka.

I.

Byl teskný, podzimní den — krátce před třináctou hodinou. Těžká, olověná obloha jakoby ležela na černých střechách vysokých domů. V tom okamžiku, kdy rozhučely se nad městem tovární sirény, rozzvučel se zvon v budově městského gymnasia. Tiché a mrtvé chodby budovy rázem ožily: ze všech tříd, v zápětí za odcházejícími profesory vyběhli studenti a s radostnými pohledy spěchali k východu.

Z oktávy vyšel mezi prvními štíhlý, prostovlasý hoch. Z jeho očí zářila radost a na jeho rtech se chvěl lehký úsměv. Jmenoval se Karel Sudík. Zvolna kráčel s několika spolužáky k východu a po krátkém rozloučení před budovou odcházel rychlým krokem dlouhou, kaštanovou alejí k městským sadům. Při vchodu do sadů potkal přítele. Zastavil se s ním a tu spatřil na jeho kabátě černou pásku. „Nosíš smutek“ oázal se ho, spíše ze zvyku než z hluboké soustrasti. „Áno, včera mi zemřel otec“, odpověděl mu přítel a lesklé slzy mu vskočily do očí... Karel se zarazil. Ta slova se ho nějak hluboce dotkla. Vryla se až do jeho duše a jakási myšlenka prolétla jeho hlavou... Spěšně se rozloučil a rychleji než předtím spěchal teskným sadem k domovu. Cosi ho hnalo, jakési neblahé tušení nějakého neštěstí. Marně se těšil... „co by se mohlo stát?... jsem příliš úzkostlivý...“ Došel k svému

nádraží. To se rozumí, že tam bylo moc všelijakých věcí, které se mně líbily. Zvláště parní lokomotiva těšila se mé vzácné pozornosti. Komínem valil se hnědý kouř, po stranách syčela pára a vzadu — v nevelikém otvoru seděli dva umounění lidé. A tu náhle jeden z nich se na mne podívá a povídá: „No tak, Frantíku, jede se tudy dobře do Vodňan?“ Podíval jsem se na něho významně a povídám: „Co pak vás to, střejků, napadá! Tudy byste zajel s mašinou do lesa. To musíte tady kolem hospody po silnici.“

Takových veselých příhod a šelmovských kousků přihodilo se mně v primě více a dnes — po osmi letech — rád si na ně vzpomínám.

bytu. Zazvonil... srdce mu bušilo jako kladivo. Otevřela mu jeho bytná, Karel spěšně vešel do svého pokoje a rozhlédl se... „Nic, žádný dopis...!“ splynulo mu tiše se rtů. Uklidnil se... ale vtom vešla za ním bytná a v její ruce se bělal známý složený kus papíru — telegram... Před očima se mu zatemnilo, srdce se rozbušilo a jen jako ve snu slyšel... „pane Sudíku, máte tu telegram, přišel asi před hodinou!“... Ruce se mu třásly, když bral ten zlověstný papír, že jej nemohl ani rozlepit... Podařilo se mu to. Byl krátký, ledově stručný... ta slova ho bodala v duši... „Přijed' rychle“, podepsán byl otec!... Písmenka telegramu se mu roztačila před očima. „Něco se stalo... něco hrozného“ prolétlo jeho hlavou „snad někdo...! Ne,... ne, to není možné! — Bože, nedej...!“ pokusil se o modlitbu... Zastrčil chvatně telegram do kapsy a nejbližším vlakem odjížděl domů...

Ách, jak ten vlak jel pomalu! Každá minuta byla mu věčností, v níž ostré nože nejistoty a strachu mu prorážely srdce. Netrpělivě vyhlížel oknem... v myšlenkách svých byl už daleko... tam v rodné víšce...

Pozdě odpoledne dojel do stanice, kde vystupoval. Vlak ještě ani nezastavil a Karel už seskočil a nejkratší cestou — přes pole — spěchal k rodné víšce. Cestu, jíž jindy šel přes hodinu,

prošel, ba spíše proběhl za dobu poloviční. Konečně stál před rodným domem. S bušícím srdcem vešel... Ve světnici už bylo temné šero... a tam... vzadu u stěny... ležel kdos! — Byla to matka. Vedle lůžka stál otec a sestra Karlova... Plakali. Vrhli se k matce, zlíbal její upracované ruce, zlíbal její vráskovité čelo i její od horečky okoralé rty... „Co je ti, matinko“ za-

Karel se rychle rozhodl. Sklonil se k matce a jeho chvějící se rty zašeptaly tiché „ano“... Ale déle už doma nevydržel. Musil ven, slzy se mu draly do očí a těžká bolest sevřela jeho duši. „On se stane knězem“ znělo stále jeho hlavou... Ó, jak těžko se loučil s myšlenkou, že se nestane lékařem... Měl i svou lásku!... Konec... všemu je konec! Bude knězem, on to slíbil!...

*... studený vítr od západu věje,
zežloutlé listí tichou píseň pje ...*

lkal Karel... Pláč zdusil další jeho slova... Matka jakoby otázku byla přeselechla. Její lesknoucí se oči se slabě usmály a její rty tiše pronesly: „Děkuji ti, Karle, žeš přijel a teď... prosím tě, slib mi to... vid'... že se staneš — knězem?... — — —“

Karel se vztyčil. Jeho oči se rozevřely... „Co že to bylo za slovo?... Knězem?... on se má stát knězem, on, jehož touhou a cílem bylo stát se lékařem, léčit a uzdravovat choré?... „Ne... ne, to nemůžeš!“... vzepřel se v jeho nitru jakýsi hlas „mysli na budoucnost!“... Ale vtom ozval se jiný, slabý hlas, jenž stále mohutněl... „Karle, musíš, sice matku ještě usmrtíš! Je to její přání, neodepři jí poslední prosbu!“ A

Á téhož večera matka jeho zemřela...

Třetího dne byl pohřeb. Šel v průvodu vedle otce a sestry, ale neviděl, neslyšel ničeho kolem, jen slova... budu knězem“ táhla stále jeho hlavou... Průvod došel na hřbitov... Karel byl stále zadumán. Nezpozoroval ani, že obřad se skončil a že spouštějí rakev s jeho matkou do hrobu. Teprve... když první hroudy chladné země dopadly na dřevěné víko rakve, Karel procítl... „Maminko... neodcházej!... odpusť mi to slovo... ten slib...!“ zalkal polohlasitě a slzy mu vskočily do očí. Však jen duté úderý na rakev byly mu odpovědí. Matka byla pochována...

Za týden vrátil se Karel do školy... Spoluzáci ho nepoznali: Dříve usměvavý

a veselý hoch... vrátil se smutný, zdrcen a do jeho očí sedl si smutek. Jeho oči už se nikdy neusmály, nikdo neuslyšel z jeho úst veselého slova. Osud ho příliš těžce zranil!... Často seděl v lavici zadumán, bez účasti a toulal se v myšlenkách kdesi v dálce... vzpomínal na tu událost, jež přinesla tak velkou změnu v jeho životě...

Karel maturoval, vrátil se domů... A po prázdninách vstoupil do alumnátu...

II.

Přešlo několik roků... Karel se stal knězem! Byl určen za kaplana ve vzdálené horské vísce, a měl ihned odejet. Ale vyžádal si, aby aspoň krátký čas mohl pobýti doma... u otce a u sestry. Chtěl zajíti k matčině hrobu a říci jí tam, že nezapomněl na daný slib... že už ho splnil!...

Když odjížděl vlakem domů, vzpomínky jeho zalétly zpět... tenkrát před lety... jak jel též domů s úzkostí v srdci... a netušil, jaký obrát přinese ten den v jeho životě. — Přijel domů. Přivítal ho otec i sestra. Karel se rozhlédl po světnici a tam na stěně visela veliká fotografie jeho matky... A jeho hlavu zaplavily opět tesklivé vzpomínky na ony chvíle, kdy tu ležela matka... těžce nemocná... a slzy mu vpadly do očí...

Druhého dne šel na hřbitov. Zastavil se tam u matčina hrobu. „Slyšíš, mamičko,“ zašeptal, „splnil jsem tvé přání. Stal jsem se knězem...“ ale vtom už slzy mu zalily oči. Plakal tam dlouho. Rána v jeho duši nebyla ještě zacelena!

A prchla krátká jeho dovolená... Karel odjížděl do svého nového domova, daleko do hor. Odpoledne přijel do stanice, na které vystupoval... nikdo ho nečekal. A tak sám kráčel silnicí k určené vísce. Po obou stranách silnice šuměl hluboký les — den byl krásný — a Karel cítil, jak jakési teplo tiché radosti se mu rozlévá nitrem... Ani nepozoroval, jak dlouho šel. Náhle vynořila se před ním víska, uprostřed lesů a chudých polí, s úhledným, bílým kostelíkem, jehož střecha svítila v paprscích odpoledního slunce, jakoby byla ze zlata. Spatřil faru. Zaměřil k ní... zazvonil — zvonek se ozval chřestivým hlasem. Otevřela mu starší již žena... „Ah, to jste již vy, velebný pane“ vítala ho laskavými slovy „dnes jsme vás už nečekali. Nehněvejte se, že jsme pro vás

neposlali na nádraží“ omlouvala se rychle. Karel se usmál. Vedla ho do fary... dlouhá, čistá chodba ho obklopila. Zavedla ho do prostorné světnice, kde seděl farář — bělovlasý muž — skloněn nad novinami. Při vstoupení Karlovi se obrátil.. spatřil příchozího. Odloživ rychle noviny, přistoupil ke Karlovi a stiskl mu upřímně ruku... „Buďte mi vítán, pane bratře,“ přivítal ho... Usedli spolu ke stolu... rozhovořili se... A Karel ani nepozoroval, že odpoledne uběhlo a večerní šero je sevřelo ve svou náruč... A při rozchodu stiskl mu farář znovu ruku... „Doufám,“ zahovořil, „že se vám tu zalíbí. Je tu hezky, bohužel trochu... ze světa!“...

Když toho večera Karel usínal... vzpomněl si na domov, na zemřelou matku a jakési teplo a štěstí obklopilo po dlouhé době zas jeho uštvanou duši... Karlovi se tu zalíbilo... Za volných chvílí chodil spolu se starým farářem do lesů... hovořili o všeličems... a Karlovi bylo v těch chvílích tak lehké... Do jeho duše vkrádalo se stále víc štěstí...

Tu jednou na procházce lesem překvapil ho farář nečekanou otázkou... „Tož zítra, pane bratře, první kázání... chcete?“ Karel přikývl... ale přece, jakýsi pocit nejistoty proběhl jeho duší...

Přišlo nedělní ráno... S flukoucím srdcem vešel do sakristie. Vtom ozval se zvonek... Karel šel chrámovou lodí na kazatelnu... Cítil, jak oči všech se obrátily na něho... cítil je přímo na sobě... stoupal zvolna na kazatelnu... když stanul nahoře, bál se skoro pohlednout dolů... Počal kázat... zvolna, tiše... ale ponenáhlu hlas jeho sílil, mohutněl. Karel zapomněl, že se tu na něho dívá tolik lidí... že sledují každý jeho pohyb i každé slovo... zapomněl na všechno... Hlas jeho zněl pevně a jasně celým chrámem... Tu náhle zvláštní myšlenka bleskla mu hlavou... — „Karle... ty jsi lékařem... ty uzdravuješ lidi, ne léky, ale slovem svým, jež vkládáš do jejich srdcí a duší“... A ta slova zněla Karlovi hlavou až do konce kázání...

Skončil... Když sestupoval s kazatelny, cítil ty pohledy všech, jak mu děkují za dnešní slova... A sotva vstoupil do sakristie, stiskl mu starý kněz ruku... „Děkuji vám za všechny“, zašeptal se slzami radosti v očích „jež

dnes jste obrátil... Mluvil jste jako řečník!"... Karel ani neslyšel slov starého kněze... Jeho hlavou letěla jen ta slova... „Jsi lékařem!“

Skutečné štěstí obklopilo zas jeho duši a do jeho očí vrátil se zase radostný úsměv. Od toho dne začal Karel žít svůj nový, šťastný život!...

Stanislav R. Hanácký:

Listopadová balada.

(1918–1928.)

*Ve vzduchu visí dusivá hrůza.
K životu budi listopad den.
Na Staré město valí se luza,
zástupy mužů, výrostků, žen.
Před Týnem pomník nejčistší Panny
požíval úcty Čechů vždy jas.
Před ním teď davy, furii štvány
staví se v mocnou, pochmurnou hráz.
Metané z řad těch výkřiky vzteku
uráží Paní nebeských krás;
z hříšných pak řečí, pošklebků, jeku
vyniká nejvíc rouhavý hlas:*

*„Přestaneš brzy tady již strašit,
nadešel konce tvého již den,
nebude více s vícek nám plašit
cudná tvá postać žádoucí sen.
Nebude více naše nám plány
brzdit tvůj svatý, velebný zjev.
My zde teď budem přísnými pány —
zakusíš brzy krutý náš hněv!
Zničíme Čechům úctu jich k tobě,
vsadíme v hrud' jim před námi strach!
Rozsudek náš slyš! — Strhnem tě v zlobě
s velebné výše v pozemský prach!“*

*Bezbožnou rukou kol její šíje
hozen je černý oprátky had.
Nepřítel tančí — radostí vyje —
směje se tomu, co měl kdys rád.
Námahou rudnou vandalé lití,
provazem mocně smýká jich páž —.
Po chvíli pomník s hlukem se řítí — —
— — na dlažbě leží Pražanů Stráž.
Soucitná mlha ruinu halí.
Dokončen jesti ohavný hřích.*

*Zplvanou Pannu ještě však zdáli
uráží hříšných posupný smích — — —*

Oldra Sv. Novouličník:

Taneční hodiny.

(Připsáno všem holdovatelům Therpsychory.)

Taneční hodiny — jaké to kouzelné slovo, které slyšíme ozývati se počátkem školního roku téměř na všech chodbách středních škol v naší vlasti. Kolik mladých srdeček při jeho vyslovení prudčeji zabuší, kolik dívenek staví ve

své hlavičce vysněné skleněné zámky s princí a rytíři, kolik hochů sní o šípkových Růženkách, jak se všichni nedočkavě těší! Therpsychoro, bohyně tance, která jediná z devíti Mus přešla z antiky až do novověku, jistě se zara-

duješ nad svými ctiteli! Básníci již dávno pohrdli pramenem Kastalským (zaměnili jej za „flekovské“) a hájí Melpomeny, jen ty, Therpsycho, těšíš se stále neztenčené, ba snad i vzrůstající úctě. A starý Cicero by jistě přetáhl zahanbeně togu přes tvář a pak s tichou resignací vyškrfl ze svých sebraných spisů větu „nonne putas hominem saltantem insanire?“

Když páni profesoři laskavě a milostivě povolí oktávánům pořádání tanečních (který by si z nich nevzpomněl rád na svá mladá léta?), nastane důležitá ceremonie, totiž zvaní. Několik „výborů s dobrou vyřidilkou“ se ustrojí a chodí pak podle seznamu, jehož zhotovení dalo nemálo práce a potu, jakož i rozvahy, které dámy pozvatí, aby se žádná neurazila a co hlavního: aby žádná „nedekorovala stěny“. Všude jsou od maminek neobyčejně laskavě přijati a propuštěni s ujištěním, že se dceruška zcela určitě dostaví. Po odbytí této formality očekává se toužebně první hodina. Příprava na ni jest pečlivá a vyžádá si u každého studenta celý večer. Třeba řádně vycídit boty, aby se leskly „jak lakýrky“, kouskem ulomené a tupé břitvy vyholí se na bradě pět chlupů ve třech řadách, natáhne se naškrobený límec, manžety, namastí vlasy, přečísne vypůjčený smokas, ještě letmý pohled do zrcadla a — don Juán směle vykročí pravou nohou ze dveří. Nutno poznamenati, že postup výpravy neděje se vždy stejně a může mít někdy mrzuté zápletky, zvláště když je už člověk obléčen a upraven, chce se ještě obouti a — hrome! Boty, „lakýrky“ stojí v koutě zabláčeny až hrůza. — Že při takové výpravě leží na stole v dojemné shodě knihy, sešity, kartáče, krém na boty, šatstvo, špinavá košile, pudr atd., netřeba snad dokládati.

Do tajemství dívčí toalety a výpravy nechci zasahovati, aby mi kolegyně nevyčinily, že „se pletu do toho, čemu nerozumím“. Tolik jen mohu prozraditi, že zabere bezmála půlden a že při ní kvapná shánka špendlíků hraje důležitou roli.

A nyní, milí čtenáři a zvláště spamažister“. A pak to už začne: učení k oknu, ale honem, než bude pozdě! Koho to vidíme spěchatí po ulici stejným směrem, kam se ženou všechny ty bílé punčošky, mikáda, bubika, ba i co-

pánky? — To jdou naše tanečnice a tanečníci do první hodiny, kde je už čeká trpělivý a stále usměvavý „salto-mažister“. A pak to už začne: učení poklon, základní kroky, polka, valčík atd. Krátce na to udeří klavírista do strun, sálem zazní rytmická melodie a první valčík už víří sálem. Zde čeká nováčky první těžší zkouška: Rychlé zopáknutí poklony někde v koutku chodby, nesmělé „smím prosit“, laskavé „prosím“ a první krok na vyhlazenou podlahu — anebo také na střevíc — je tu. S tímhle šlapáním po nohou měli my starší zvláštní zkušenosti. Vždy se to vytýkalo pánům, ale kterak to přišlo — promiňte dámy, avšak jen „relata refero“ — že páni mívali vždy ku konci taneční hodiny boty a kalhoty u spodu zabílené? Nechci nikoho podezřívati, jen konstatuji, že dámy tehdy nosily bílé střevičky. Dnes už na nás vyzrály; asi přišly na to, že zanechávají „corpus delicti“ a proto nosí šmahem černé lakýrky. Proto, mládenci, pozor, ať se zas všechno nesvádí na vás!

Nejhůře jest přestát první hodinu. Pak už to jde hravě a na „dotancované“ tančí všichni jako pan Hladík od Národního divadla; tam nastává též utvrzování známostí navázaných během tanečních a po tanečních při doprovodech, ovšem za bedlivého dozoru starostlivé matinky. Jak vidíte, jest všechno pohádkovitě krásné, jen kdyby nebylo jedné drsné skutečnosti; školy na druhý den! Jak se do ní nechce a jak mezi fádními konjunktivy, aoristy a matematickými formulkami probleskují nakadešené hlavičky. Nemohu odolati svodům, abych vám nevyličil jednu takovou epizodu ve vyučování po tanečních...

Na gymnasiu v X. byl profesor, který při vyučování měl ve zvyku prohoditi nějaký vtíp a měl pak radost, když jej třída oslavila huronským řevem a smíchem, vydatně podporovaným mláčením do lavic. Oko pana profesora vždy pak s uspokojením hledělo na třídu a nelibě se svraštilo, pozorovalo-li některého žáka neúčastna veselí; na toho pak shrkla se veškerá jeho nevole, konkrétně vyjadřována „flekem“ v notýsku. Na tuto praxi žáci záhy přišli a proto všichni horlivě vtípy aplaudovali. — Jednou bylo po tanečních. Pepík Vrtílkův dojde s ospalýma očima, hlavu plnou ještě včerejších dojmů — uznejte

sami, byl schopen napjaté pozornosti při vyučování? Zjistíte nikoliv! Na to přišel i Pepík a proto se rozhodl, že si trochu zdřímne. Dříve však dal sousedovi důtklivé ponaučení: „Ty, kdyby něco přišlo, (rozuměj nějaký vtip p. profesora), tož mně zbud', ať není zle!“ — Než přišel pan profesor, dřímал statečně. Profesor zapíše do třídní knihy, žáci čekají výklad, avšak profesor vytáhne notes a s vysvětlením „tak budeme dneska zkoušet“ volá právě nešťastného Vrtílka. Soused jeho štouhne jej rychle, ten sebou škubne, začne mlátit pěstmi do lavice, smát se na celé kolo a volat „výborněéé! Opakovaát!“

Ralf O' Salma:

Střelný prach.

V lavici jedné gymnasijské třídy mohl každý spatřiti zvláštní kabelku tajemného obsahu. Buď ji tam někdo zapomněl, což na dlouhou dobu není ani myslitelné, nebo ji tam pravděpodobněji někdo dal k uschování. Školník, který každodenně přicházel do oné třídy, aby tam udržoval pořádek a čistotu, několikrát si již prohlížel obsah oné kabelky. S největší opatrností ji pak dával na své místo. Byla by se tam mnohem déle povalovala, kdyby se nestalo něco, co mělo nepříjemný následek pro všechny studenty.

Staříčkový ředitel v odpoledních hodinách po skončeném vyučování často konával po třídách obchůzky, sbíraje papírky a různé odpadky. Usnadňoval tak práci školníkovi, nespočetněkrát dokonce sám ji zastával. Nepomyslel si on, že práce ta mohla zkrátiti jeho život, který byl již namále.

Pan ředitel jednoho krásného odpoledne konal jako obyčejně návštěvy ve třídách a konečně zamířil kroky své také ke dveřím, nad nimiž římská trojka hlásala „velmi vysokou třídu“. Pan ředitel, který celý rok svůj krk chránil límcem od kabátu, sundal si s nosu cvikr a dlouhým pohledem se zadíval na štítek, jakoby si chtěl dobře zapamatovati třídu, do které chtěl právě vkročiti. Pravidlem bylo, že vždy zachmuřen odcházel, neboť rozbitá klika u dveří, porouchané dveře, které několikrát z pantů byly vyvráceny, odřené futro, rozbité umyvadlo, rozviklaná židle, na kousky roztrhaná houba, nalomené ukazovátko, promáčknutý koš

— Profesor a celá třída hledí nechápavě a s úžasem na Vrtílka, neminul-li se s rozumem, až náhle p. profesoru zasvitlo, o jaké nedorozumění zde je. Proto vystoupil na stupeň a přísně pravil: „Tohle se, prosím, opakovat nesmí!“ — Třída vzala toto napomenutí na vědomí a při žertech p. profesora mlčela jako pění. Smutno, přesmutno bylo v tom tichu a tak profesor jednoho dne pronesl: „Eh, co, vraťme se raději k dřívějším zvyklostem!“ Provozuje se tedy řev a mlácení dále, až pan ředitel pokyvuje hlavou a dokládá: „Inu, inu, tohle jsou dnešní studenti.“

na smetí, okopané stěny, roztrhané mapy, rozbitá okna a ztracený klíč od dveří nasvědčovaly velmi patrně tomu, že docházejí tam žáci „hodní, svědomití a pokojní“. Proto se pan ředitel tak dlouho díval na štítek, aby pak při příležitosti mohl pokárati „hodné ty žáky“.

Dříve než se dal do prohlížení lavic, sundal klobouk, položil jej na katedru a podíval se na teploměr odsunuv napřed cvikr s nosu trochu stranou. Pak klíčkem otevřel kamna, kde ještě zbytky uhlí sálaly teplo. Konečně každou lavici bedlivě prohlížel, až přišel k poslední, ze které vytáhl onu kabelku. Jako chlebové kůrky a vše ostatní házel do koše nebo do kamen, tak také vzal sáček a kráčel ke kamnům, aby jej tam hodil, aniž by mu napadlo se podívat, co v kabelce je. Byl úplně přesvědčen, že jsou to zbytky svačiny některého žáka a málem by jej již hodil na červené uhlí, kdyby nebyl do dveří vstoupil školník a nebyl uviděl pana ředitele u kamen s jemu známou kabelkou v ruce. Rychle k němu přiskočil, stáhl mu ruku zpět a zvolal: „Ubohý pane řediteli, vždyť jste mohl míti obě oči vypáleny nebo dokonce býti zabit! Vždyť v té kabelce je — střelný prach!“ Pan ředitel sotva dechu popadaje otevřel za pomoci školnickovy kabelky a k svému velikému zděšení patřil s vypoulenýma očima na střelný prach. Zhluboka vzdychaje vyvrávoral se ze dveří a pomalým krokem, třesa se na celém těle, ubíral se podpírán školníkem do své ložnice. Ve dvou minutách

bylo ho viděti v posteli, peřinou až po uši zakrytého a zimničně se chvějícího.

Druhý den na rozkaz páně ředitelův se sešlo ve fyzikální síni všechno žactvo, aby naslouchalo jeho rozkazu. Svolával je v důležitých věcech do jedné místnosti, aby co nejrychleji jim oznámil svou vůli. „Pravíme, jeden žák velmi vysoké třídy zanechal ve školní lavici kabelku střelného prachu!“ Když to uslyšeli všichni, díval se každý s vědomím nevinny s jednoho na druhého a jen v hloučku tertiánů bylo možno pozorovati rozrušení a vyděšení. Pan ředitel s uspokojením znamenal patrný vzruch na tvářích tertiánů, jeho řečí vyvolaný a pokračoval: „My pak konajíce obchůzku byli jsme blízcí toho, bychom prach ten do kamen hodili. Který žák jej do školy donesl, nechť oznámí své jméno!“ Řekl a pátravě se zadíval do hloučku tertiánů.

Trapné ticho však následovalo po tázavém rozkazu ředitelově. „Všichni za jednoho“, bylo heslem tertie, a proto nikdo se nechtěl přiznati. Ale po malém okamžiku se přihlásil student Ferrenz, celý červený, jenž přede všemi prohlásil, že on to byl, který do lavice dal k uschování střelný prach.

Zamračeně se podíval ředitel na Fe-

rence a dal mu bezprostředně následující pokárání: „My to napíšeme vašemu otci! Pravíme to ještě jednou a pravíme to naposledy!“

Svou řeč zakončil následujícím nařízením: „U kohokoliv my pak peníze najdeme, my mu je odebereme a rodičům jen osobně vydáme, aby studenti, majíce mnoho peněz a nevědouce, co s nimi dělati, nekupovali si proto věci nebezpečných životu. Zakazujeme také nošení do školy všech věcí, vyjma školních knih a pomůcek!“

Pak všechno žactvo pokorně se skloněnou hlavou odcházelo z fyzikální síně a s hlubokým smutkem v srdci, že ztratiti mohlo dobrého a otcovského jim pana ředitele.

Onen uspokojen výsledkem svého vyšetřování, opustil fyzikální síni po odchodu studentstva s blahým vědomím, že lehkomyšlností studentské učinil konec.

Od té doby u nikoho ze studentů nebyl nalezen větší obnos peněz a také nikdo do školy nic mimo knih a pera nedonesl. I školník svůj prodej čokolády a různých mlsků, jako oplatků, kokosů atd., musil omeziti jen na „cveky“ a rohlíky.

Stanislav R. Hanácký:

Slečna Thalie na letním bytě.

Letos sešla se nás na letním bytě hezká parta. Pět známých studentů, sami veselí, ostří hoši, kteří nikdy neudělali nic dobrého. O našich příhodách a nehodách by se dala napsat celá kniha — ale brzy nás vše začalo mrzet a nudit a nuda to je největší náš nepřítel. Co dělat? Někdo řekne: „No a co dívky?“ Prosím vás raději to ani nepřipomínejte, neboť tamní dívky jsou hotové budižkničemu. Hučíte do ní celé nedělní odpoledne, až se koupáte v potu, v odpověď slyšíte: „Ale, ale!“ „Ach, no!“ „Jeje“ atd. a když jste právě v nejlepším, najednou holka vyhrkne: „Jemináčko, já jož mosím jít dom. Mamička só sami doma, tož mosím jim pomučť popravovat. Oni be se zlobile, kdebech nepřěšla,“ a už utíká, až se jí drdol hází.

Bezradni a mrzuti sešli jsme se v lesíku nade vsí, abychom se uradili, co bude dále. Sedli jsme si do kruhu, každý v ústech zorku a svorně jsme mlčeli. Přemýšleli jsme.

„To nejde jen tak,“ prohodil Pepa Rozsival — „tak se nic nevymyslí. Musíme myslet společně. Starý nebožtík kajzrfrancjozef von Procházka si myslil, že také sám nic nezmůže a tak to táhl viribus unitis. A měl pravdu. Nakonec to Rakousko spojenými silami projelo.“

Myslili jsme tedy společně a zase jsme nic nevymyslili. Uběhla delší doba a — „Počkat, já už jsem na to káp“ zvolal Věna Jarounek a vítězně se po nás podíval. Rychle jsme k němu přisedli a on s patřičným důrazem slabikoval: „Bu-de-me hrá-ti di-vad-lo!“

Otevřeli jsme úžasem ústa a Věna pokládaje to za náš němý souhlas, pokračoval: „Ano, budeme hráti divadlo. U bílého koníčka mají jeviště, tak máme kde hrát. Tady Slávek — ukázal na mne — „si vezme režii, vždyť beztoho v té Praze sedí pořád v Národním (honem jsem si vzpomínal, kde vlastně v Praze Národní divadlo stojí), no a ten to dá dohromady.“

Všichni byli při tom. Tu jsem já použil svého režiséřského práva a tázal jsem se: „No dobře. Ale co ženské úlohy? Kde vezmeš na to dívky? Snad ne tady?“

„Ale dej si pokoj se zdejšími dívkami!“, utřhl se na mne Věna. — „To bysme si, pane, dali. Když bysme hráli, vzpomněla by si najednou, že musí jít kydat hnůj a utekla by ti z jeviště. Nic takového. Budem hrát bez ženských, však takových kusů jest dost. Teď ovšem záleží na tobě, abys něco vhodného vybral. Za 14 dní se hraje!“

Neodvážil jsem se více odporovat a honem jsem uvažoval, kde v tak krátké době něco seženu. Do nejbližšího města bylo 2 hodiny pěšky a to se mi šlapat nechtělo. Tak co dělat, psát domů nebo?

„Nelam si s tím hlavu,“ přispěchal mi na pomoc čtvrtý náš soudruh Franta Kvasnička, „já tady něco podobného mám. Myslím, že se to těm občanům bude líbit. Je to kus z doby tureckých válek v Pyrenejích, je tam samá bitka a žádná ženská. Tak myslím, že bysme to mohli zahrát!“

Stiskl jsem mu vděčně ruku a Věna šalamounsky rozhodl: „Ať je to, co je to, jen když to něco je a může se to hrát!“

A tak jsme tedy hráli. Deset dní, vyplněných zkouškami, uběhlo jako voda a přiblížila se neděle. Já ji očekával s obavami, neboť jsem měl strach, že to špatně skončí. Během zkoušek se totiž ukázalo, že ani jeden z nás ještě nikdy nestál na prknech.

„Z toho si nic nedělej!“ těšil mne Věna, který hrál úlohu tureckého vůdce, však ono to nák dopadne. Myslíš, že ti páni u divadla umí toho víc než my? Ani nápad a přece to vždy dobře dopadne.“

Večer byl sál nabit. Hlava vedle hlavy se tísnila v malém sále a ještě mnoho diváků, kteří tu „komedií“ chtěli mermomoci vidět, musil obecní policajt „slušně“ od pokladny vyhodit.

Ve čtvrt na deset — začátek stanoven přesně na 8. hodinu — se zvedla opona. Ze sálu se ozvalo užaslé „Ach!“ Scéna představovala les a uprostřed jeviště seděl zástup (Věna a Franta) moslemínů, radících se o útoku na hrad. Všechno šlo dobře až na to, že Věna chvílemi špatně slyšel a tu vždy zvolal na náповědu: „Vole, nahlas!“ Nakonec napověda řval, až to bylo slyšeti

před hospodou a Věna si liboval, jak prý to „fajn“ jde.

První i druhé dějství hladce uplynulo. Já už jsem začal volněji dýchat a doufal jsem, že to vše dobře dopadne. Opět se zvedla opona a začalo třetí jednání, nejdelší a nejdramatičtější z celého kusu, ve kterém měla být svedena bitva. Nadešel rozhodný okamžik. Pán hradu a jeho posádka (také celkem dva hoši) bezstarostně seděli uprostřed jeviště, když tu se na ně s huronským řevem vyřítil Věna se svou hordou. Byli na jevišti pouze čtyři, ale nadělali křiku a hlomozu, jakoby byla vypuštěna celá Hagenbeckova menażerie. Podlaha praskala a houpala se jako rozbouřená hladina mořská. Houpáním však uvolnila se postranní kuliše a s hlukem se zřítila doprostřed jeviště. Věna se lekl a skočil až k rampě.

„Kerej trouba to zas vyved?“ zařval, kouleje divoce očima.

Nedosti však na tom. Hlukem padající kulise uleknut pustil najatý kluk provaz, za který držel oponu a tato slítila přímo na hlavu Věnovi, který se štavnatou nadávkou se poroučel k zemi. Skočil jsem ke klukovi, dal mu pohlavek, až se mu brada zaklepala a honem jsem vytáhl oponu. Ale bylo již pozdě. Přišlo to, čeho jsem se nejvíce obával. Věna pádem zapomněl, co má říkat dál, ostatní též a napověda hlásil, že mu tam chybí stránka — zkrátka nešťěstí hořovo. Trnul jsem hrůzou a chtěl jsem roztrhnout své roucho, když vtom, když už hrozila nastat krise, vše zachránil Věna. Zlatý kluk!

„E, co se s tím budem párat, nějak to skončíme,“ řekl, postavil se a spustil moderní šlágry. Zazpíval „Až já půjdu do nebe“ atd., po něm začali zpívat ostatní hoši. Když vyčerpali svůj repertoar, zapěl ještě Věna refrain „Karoliny“ a při slovech:

„Nejde to
nechme to
na léto!“

dal jsem klukovi druhý pohlavek a opona šla dolů. Podívali jsme se na sebe a musili jsme se zasmát svým komickým obličejům. Vtom však zalehl k nám bouřlivý potlesk.

Štípl jsem se honem do stehna, zda nesním, ale bylo vše holá skutečnost.

Obecenstvo fleskalo, jávalo, opona šla bezpočtukrát nahoru, ovacím nebylo konce.

Příštího dne byli jsme předmětem pozornosti celé obce a odevšad nám bylo blahopřáno.

„Belo to moc hezky,“ pravila mi jedna z mladých účastnic „a doufáme, že

nám na rok zahrajete zas něco tak veselyho a pěkného.“

„No bodejť né,“ pravil Věna, když jsem mu to vypravoval, „dyť my jsme přece machři. No né? Na mou čest, mít to lepší vyhlídky, tak hned prásknu gramatikou pod stůl a jdu rovnou k divadlu.“ A sebevědomě se při tom na mne podíval.

Josef Šafařík

Prostředky apoštolské misionářské práce Salesiánů.

Don Bosco jest moderním vychovatelem mládeže 19. stol. a proto ve své žízni a touze po spáse nesmrtelných duší používá veškerých prostředků, jen aby vyrval z osidel ďáblových co nejvíce duší a přivedl je tam, kde panuje věčný pokoj a mír.

Odtud ona mnohočlennost, ona velikolepost jeho apoštolátu nejvíce učinit. První jeho láskou byla mládež a pro tuto zakládá sváteční oratoře, učebné ústavy, útulky, zemědělské a řemeslnické školy, zprostředkovatelný práce, stravovny, nemocenské pokladny, pojišťovny, chudobince a nemocnice.

Aby však mohl tuto obtížnou práci vykonávat, potřeboval k tomu mnoho sil, hlavně těch, kteří se odhodlali pracovat s ním jako řeholníci a kněží. Věda, že by si mohl k tomu dopomoci především pěstěním povolání k duchovnímu stavu mezi mládeží, založil ústavy pro Syny Panny Pomocné, totiž pro dospělé jinochy a z těchto vychoval dobré žence pro vinici Boží a pracovníci svou tudíž že z těchto pozdních povolání ze 100 procent, 90 procent vytrvá.

K uskutečnění svých ideálů potřeboval hodně hmotných prostředků, založil tak spolek sales. spolupracovníků, kteří svým přičiněním a svou podporou měli mu v tomto dopomáhati.

• Které jsou tedy podniky, jimž se don Bosco především věnoval? Na prvním místě jsou to sváteční oratoře, kterých kongregace čítá nyní přes 350 asi se 150 tisíci jinochy. Cílem jejich je shromáždit mládež hlavně ve dny sváteční, přiváděti ji na služby Boží a chrániti ji od hříchu, jež tak zhoubně ve světě řádí. Zde ruka zkušená udržuje společnost i veselost v mezích dovolených a nenucených, pěstí v jednotlivcích pev-

né, čestné charaktery a vzdaluje jich od nepravosti.

Učebné ústavy, útulky: I těchto je přes 300 a mají na 80 tisíc žáků. Don Bosco věděl, že ve světě je mnoho mládeže nadané, leč tato nemá dostatek prostředků ku sebevzdělání a proto založil tyto ústavy. Bylo to zdárné símě, které na mnoha místech pozvedlo nekřesťanskou úroveň školy. V nich způsobem preventivním se vyučuje, pečuje se odstraniti zlo mezi mládeží laskavým jednáním a s ustavičnou bdělostí. Hlavními prostředky k udržení pořádku je ustavičné zaměstnání; střídá se zde studium, hra, hudba a pěstění ctností duševních i péče o tělesné zdraví. Salesiánský student dle don Bosca jen tehdy vzorně si počíná, když si umí vypěstíti především pěknou ctnost pokory. Říkával: „Uno studente superbo — e uno stupeido ignorante.“ Způsob výchovy došel uznání nejen katolíků, ale i nejvynikajících učenců liberálních.

Dále zakládá dílny a školy řemeslnické. Těch čítá se přes 200 s 25 tisíci jinochy. V nich dostává se učňům netoliko vzdělání praktické, ale též teoretické. Práce v dílnách střídá se s vyučováním ve škole, takže vychovanci salesiánských řemeslnických škol jsou všestranně vyzbrojeni pro život a jsou též všude se zálibou přijímáni.

Don Bosco věda, že blaho a prospěch národa spočívá hlavně v zemědělství, zakládal též školy hospodářské. Nyní se jich čítá přes 100 s 4.000 chovanci. V nich vyučuje se vzdělávati půda způsobem racionelním, totiž hledáním všech prostředků k úplnému zužitkování půdy. Ale péče don Bosca se ani zde nezastavila. Zařizuje dále zprostředkovatelný práce, kterých již na sta počítáme a v nich dostává se nezaměstnaným i

oděvu, potravu a poskytuje se jim prozatímní zaměstnání.

Salesiáni obstarávají rovněž na 160 vystěhovaleckých sekretariátů, na 60 nemocnic a chudobinců asi s 3000 ošetřovanci. Starají se také o nemocenské pojištění a nemocenské pokladny.

Co však by toto vše znamenalo, kdyby cílem nebylo blaho a záchrana duší. Toť účel salesiánské kongregace. K tomu se nesou snahy každého (ústavu) salesiána, k tomu směřuje cíl každého ústavu: „da mihi animas, caetera tolle“ volal don Bosco se sv. Františkem Sal. a proto zakládal kostely a kaple, staral se o vedení duší. Tam vodíval své svěřence, aby u Ježíše Eucharistického načerpali dostatek síly k životu bohumi-
lému.

Don Bosco konečně věda, že náboženská mravnost, vzdělanost národů, dá se šířiti a udržovati především četbou dobrých knih a časopisů, věnuje se značně šíření dobrého tisku a zakládá v roce 1861 znamenitou knižní kolekci pro lid a školskou mládež, „Letture catholique“.

Avšak toto nečinil don Bosco pouze v Itálii a státech evropských, nýbrž jeho apoštolská láska ku Kristu se nezastavuje, ona hledá spásu nesmrtelných duší všude, ve všech částech světa i me-

zi pohany a těmi, kteří nepoznali ještě světlo učení Kristova. A všude si počíná stejně, všude užívá těchto osvědčených a mnohočlenných prostředků. — Jeho lásky — plná výchova preventivní se osvědčuje všude i mezi divochy. Láska vítězí všude — A to, co dělají Salesiáni, to dělají i sestry salesiánské. Věnují se pak mimo jiné i ošetřování nemocných a práci tuoto konají se srdnatostí heroickou, hlavně ti, kteří se nacházejí mezi malomocnými, smrt don Unia bude vždycky hlásati velikost křesťanské lásky způsobem jistě trvalejším než pomník, který mu ubozí malomocní po smrti svým vlastním přičiněním postavili.

Tak pracují Salesiáni a tak musíme pracovati také my, aby s námi ctil. don Bosco byl spokojen. Abychom však kráčeli věrně po šlépějích našich vzorů a abychom mohli rozvinouti všestranně apoštolskou činnost salesiánskou, musíme býti ku práci této dostatečně vyzbrojeni. — A proto začněme býti misionáři již od této chvíle připravující se pilným studiem v každém oboru, věrným plněním svých povinností, sebezáporem a modlitbou. Jen tak prospějeme naší milé vlasti a krajanům za mořem, jen tak se zalíbíme Bohu a on si nás vyvolí za rozšiřovatele království Jeho na zemi.

Miriam:

Hřích.

Den plakal již od rána, ve špinavých hladinách kalužin matně se odrážel svit posledních hořících pouličních lamp. Jiří stál na stanici a nedočkavě naslouchal hlučným rozprávám elektrických vozů, jež vyvalovaly na oživující ulice své ohnivé zraky a chraptivým hlasem vykřikovaly na přecházející proud lidí.

Jiří byl neuvědomělý psycholog davu, jenž v prázdných chvílích rád hledal duši neznámého v jeho rysech. Dívával se v obličej a říkal si: „To je jistě člověk vášnivý —“ či jinak definoval duševní základ pozorovaného.

Dnes však byl překvapen. Zdálo se mu, že zahlédl přímo ztělesněný Hlad. Šklebil se na Jiřího z tváře zamodralé zimou, a nervosně škubal prsty hrabajícími se v nádobě na odpadky, jež stála u stanice. Ho — jak mu vzkřikla po-

jednou bída života do duše. Stál tu omráčen tou zpusťou, typicky otrhanou postavou a soucít s opatrností rval se o jeho poslední peníz. A nežli první zvířel — stařec se vzdaloval...

Vyděšeným, nejistým zrakem hledí za ním Jiří a cosi jej nutí, cosi jej pohání běžeti za hladovícím bratrem a nabídnouti mu — třeba svou svačinu. Nerozhodnost však poutá mu nohy a již tu je jeho elektrika — „dvojka“ — Jiří nastupuje a jede do školy jako každého jiného dne. V duši však pláče mu stud — stud za nepochopení mlčky prosící bídy a myšlenky jeho ubíhají zpět, aby poklekly před ubožákem a políbily jej těžkou lítostí, neboť cítil hluboce jako nikdy, že i opomenutím dobrého skutku lze hřešiti a on — že dnes spáchal hřích.

Návštěva biskupa d'Herbignyho u patriarchů Východu.

V sále biblického ústavu v Římě, pronesl biskup d'Herbigny 1 a půl hodiny trvající řeč, kde vylíčil své zkušenosti, získané po cestě na východě, v r. 1927, kde navštívil zvláště rozkolné patriarchy. Pan biskup vydal se na cestu z vlastního popudu, aby se osobně informoval o stavu východních církví, nebyl tedy nikterak oficiálně vyslán.

Z pátého unionistického kongresu, kde se hodně stýkal s generálním vikářem patriarchy chaldejského, msgr. Aziz Hohem, taktéž účastníkem kongresu, odjel biskup d'Herbigny nejprve do *Rumunska*, kde navštívil katol. metropolitu v Blaye, msgra Puciu, který, ač bolestí upoután na lože, znovu vydal své dílo „Základní bohosloví“, kde ukazuje, jak odpad Rumunů od víry římsko-katolické vyrval jim i národní tradici a osvětu.

K pravoslavnému metropolitovi *Christeovi Mironovi* byl d'Herbigny uveden bukurešťským arcibiskupem msgr. *Cizarem*. Pravoslavný metropolita trpce si stěžoval na ubohé náboženské poměry mezi svým lidem, zaviněné nedostatkem učených a věřících kněží. Mladí rumunští studenti, ač bezvěrci, studují v cizině — hlavně Německu — bohosloví, ježto jen na to jim kyne bohaté stipendium a vracejí se domů jako širitelé protestantských sekt, Armád spásy a j. Metropolita prosí, aby na katol. universitách francouzských bylo možno dosíci rumunským bohoslovcům akademických diplomů. Nato vylíčil obtíže u lidu i u duchovenstva se zavedením gregoriánského kalendáře a dotkl se otázky ženatých kněží, u nichž si stěžoval, že jejich zájem je omezen pouze na hmotné poměry. „Vaši kněží — pravil d'Herbignimu — mají solidnější výchovu ducha.“

Z Rumunska odjel msgr. d'Herbigny do *Bulharska* a *Cařihradu*. V Bulharsku sešel se s msgr. Roncallim a dvěma domácími biskupy. Pravoslavný metropolita dlel toho času v Losanně na konferenci sjednocení církví, kde se rozhodně postavil proti splnutí pravoslavi s anglikanismem. V Cařihradě navštívil d'Herbigny pravoslav. patriarchu řeckého *Vasíla III. al Phanar*, který též si stěžoval na vzrůst nevěry,

uznal nutnost práce na záchranu víry a vyslovil díky Sv. Otci za poskytnuté podpory východu. Mile též vzpomněl Říma, kde jako mladík studoval ve vatikánské knihovně a chválil též Papežský východní ústav.

Srdečné bylo setkání s arménským patriarchou *Řehořem Mestobharoyanem*, který ptal se na Sv. Otce, poměry na západě a přál si ze srdce obrodu víry, který by sloučil národ arménský s církví katolickou. I u *jerusalemského* patriarchy shledal msgr. d'Herbigny hlubokou úctu k papeži, a souhlas v názorech náboženských a vděčnost za dobrodiní, prokázaná pp. Piem XI., arménským sirotkům; mezi nejdražšími dokumenty chová vlastnoruční dopis, sv. Otce, kde mu tento děkuje za dar některých knih.

Stejně zajímavou byla návštěva u patriarchy *melchitského Řehoře IV.*, který tklivě se rozhovořil o nešťastném osudu Ruska. Stran mne prohlásil: „Tento úkol zdá se po lidsku nemožným, avšak Kristus je všemohoucí a budou-li se lidé snažiti, aby jej přitáhli k sobě, On je tak mocný, že je přitáhne ze všech končin země na své srdce. Chválil universitu v Bayruhu a svolil poslati některé své mladíky na studia na Východní ústav do Říma.

Řecký patriarcha jerusalemský Damián nebyl toho času doma.

Nejtěžším setkáním byla návštěva u řec. patriarchy v *Alexandrii*, *Melecia Metaxakisa*. Je to velký horlitel pro sjednocení křesťanských sekt, jak o něm bylo jednáno v Losanně — má tedy sklon k protestantismu. Dále mluvil věci neuvěřitelné: obviňoval na př. sv. Stolicí z lásky k bolševismu, ze spojení se sověty, tvrdil, že prý popudila Turky proti Řekům a je vyzvala, aby Řeky zničili. Stran unie pravil, že je pro sjednocení všech křesťan. církví na způsob Spojených států amerických, taďy na podkladě politickém. Dále prý brání unii papežský absolutismus, kdežto Fotios a Michal Cerularius že byli velkými demokraty. Msgr. d'Herbigny vyvrátil objektivním svědectvím dějin tento názor, uváděje doklady a fakta a dovolává se učení sv. Otců východních. Patriarcha se podivil, že v Římě

studují se i tito sv. Otcové, ale jejich autorita dnes, kdy je jiný kurs, že už nemá váhu. Přítomnost prý patří Anglii, U. S. A. a protestantům. Proto nabádá své věřící, aby raději posílali své děti do laických škol francouzských a anglických, neboť tyto že tolik neškodí, ač nevěrecké, jako konfesní školy katolické. Rozhovor se stal dramaticky napjatým, přece však nevybočil z mezí slušnosti a zdvořilosti. Než se rozešli, utichl na chvíli patriarcha a pravil: „Ať jest Bůh soudcem našich srdcí!“ „Ano,“ odpověděl biskup d’Herbigny „a nade všechno též dopřeje našim srdcím, aby se milovala a zabývala jeho svatou vůlí před každou jinou věcí!“

Pak se rozešli a druhého dne poslal tento nejdemokratičtější patriarcha podle slušnosti katol. biskupu místo opětované návštěvy visítku, na níž bije do očí znak tiary a pod jménem nápis: „Melecus — papež a patriarcha alexandrijský.“ — —

„Na Východě kdys zazářilo světlo do celého světa, nyní však tu panuje zmatek a hustá tma. Osení se přece na mnoha místech bělá, avšak jsou dělníky opuštěna. Pole široké se tu otevírá stále větší a důležitější práci!“ zakončoval biskup d’Herbigny a mnohému z posluchačů vytrskl z dojaté hrudi zbožný povzdech a přání: „Aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř!“

A. K. Opavský:

Umlkly žně, Bůh dal nám vše!

Umlkly kosy, umlky zpěvy,
pole už svléklo zlatý svůj šat,
na zdech se plazí vinné jen révy,
přistane podzim u našich vrat.

Slunečko hasne, tvář jeho bledne,
k životu chleba, vše dalo v klín,
na prah tvůj podzim, zima pak sedne.
vzpomínka na vše mihne jen v stín.

Matička země ladem jen dýše,
ptáčkové v hloučcích berou se v let,
úsměvkem sladkým z paláců k chýše,
v dík Bohu šeptá, lidský to ret.

Padněme na tvář, skloňme své šíje,
k slávě mu zapěj všech srdcí sbor,
z dlaně tvé svatě člověk vždy žije,
chvalte moc jeho, andělský chor.

Chudičkým veršem pěji ti, Bože,
přání své vkládám v hrstečku slov:
„Bože, jenž voláš slunéčko z lože,
žehnej vždy lidstvu až v jeho rov!“

Neni zásluhou, ale pouhou povinností plniti, k čemu zavazuje víra, vlast a studium.

Cyrillo-methoděj- ský věstník

Oprava.

K číslu 1. Na přiloženém obraze »Zavraždění sv. Václava« má býti místo Vincenc Brandl Petr Brandl.

K číslu 2. Na základě laskavého upozornění vld. rektorátu na Velehradě, ke článku Oldřicha Svozila, jest zmínku o obraze sv. Cyrila a Methoda od akad. malířky A. Thořové oprávněni tak, že akadem. malířka Thořová namalovala dva obrazy sv. Cyrila a Methoděje a to jeden pro kostel sv. Kříže na Příkopěch v Praze a druhý pro Velehrad, a tento byl posvěcen letos 5. července. Oba se liší od sebe hlavně tím, že na obraze na Velehradě nemá románské arkády, ale za to nad oběma světci, kteří na Velehradě mají hlavy pokryté, vznášejí se andělé. Zároveň se upozorňuje, že voda pitná na Velehradě v klášteře nečerpá se již ze studny na nádvoří, nýbrž z hluboké (13 m) studny ze zahrady sester ústavu C. M. pro choré dívky. Ač voda ze studně na nádvoří bylo uznána v Brně za zdravou a pitnou, poněvadž svou reakcí na železo sežloutla, stála-li jen hodinu na vzduchu, opatřila se voda jiná, která je výborná. Poutníci mají nyní na nádvoří čtyři kohoutky; po dvou na obou stranách nádvoří.

Literatura

Strasti a slasti nazývá se nová sbírka epigramů Vlastimila Dorazila. Proti jeho lyrické prvotině »Tři první lásky«, dlužno prohlásiti, že jest zde krok zpět. Mnohé z epigramů postrádají vtípné pointy a nejsou ani s dostatek formálně vybroušeny. Radili bychom autoru, aby dbal více autokritiky a nevydával ihned každou svou věc, poněvadž by tak mohl přivésti ve zmar své schopnosti literární, jež nesporně má a jichž by mohl využití mnohem lépe. —il.

Milo Urban: »Živý bič.« (Dvoudílný román, cena 18 + 24 Kč. Vydal Leopold Mazáč v Praze.) Urban vzal si za úkol zpracovati vděčnou látku, jenž v naší literatuře nebyla dosud vyčerpána. Medek, Kopta a Langer napsali velké epeje bojů za svobodu v cizině, daleko od vlasti. Nebylo dosud vypsáno utrpení našeho lidu doma. To učinil teprve M. Urban. »Živý bič«, není románem v našem slova smyslu, nemá jednoho hrdinu. Jeho hrdiny jest celá obec slovenská Ráztoky, rozdělená na dvě strany, na rebely-sedláky, rolníky a na druhé straně na představené maďarských úřadů — notář, úředníci, četníci a venkovští špiclové, těžké dny slovenských hochů na vojně, krutá vojenská pedanterie, všechno jde knihou nepřetržitým řetězem, uspořádáno slohově i v myšlenkově ladný obraz. Teprve ve druhém díle vystupuje více do popředí vojenský zběh Adam Hlavaj, ale i ten splývá mezi ostatními osobami děje. Živý bič jest dějinami utrpení slovenského lidu za velké světové války, která plnou silou hrůzy dolehla na slovenský lid. Zatím co synové a mužové umírali na bojištích světových pro cizí zájmy, ženy doma byly utiskovány notářem, četníky a vojskem. Jest v něm mistrným pérem za-

chycena duše lidu slovenského. Navzdor mladému věku, projevil se Urban jako zkušený muž, dobrý znatel prostého chudého lidu slovenských hor, takže román jest i vhodnou pomůckou pro ty, kteří studují slovenský lid. Jeho typy jsou prosté a bez dlouhých duševních procesů přichází k jádru věci a často několika lakonickými slovy vyjadřuje dlouhé myšlenky filosofie. Aby byla zvýšena účinnost, obmezuje se místy pouze na drastické konstatování fakt. — Pro nás jest autor tím zajímavější, že pochází z našeho tábora a ještě před několika lety řadil se do šiků slovenského katolického studentstva. Již tehdy psal do Vatry a Rozvoje. Leč to, co napsal v Živém biči, nemá nic společného s prvotními pracemi časopiseckými, které se jaksi neznámé utápí proti této velkolepé kompozici, jenž jest nejpozoruhodnějším vyspělým dílem slovenské literatury popřevratové. V mladém Urbanovi roste nám sociální romanopisec realista a snad jeden z nejlepších slovenských spisovatelů a jeho první kniha znamená úsvit jitra slovenské tvorby literární. Vezmi tuto knihu do ruky a neodložíš ji dříve, dokud nedojdeš až k posledním stránkám. —nč.—

Esperanto

Pomocný mezinárodní jazyk.

Je nesporné, že naše doba, stojící ve znamení internacionalismu, potřebuje nějakého jednotného jazyka k mezinárodním stykům. Ale může býti takovýmto dorozumivacím prostředkem snad nějaká řeč přirozená? — Představte si, co námahy a času vás to stojí, než ovládáte tu nebo onu cizí řeč tak, že se jí můžete aspoň bez obtíží dorozumět! Všechny řeči přirozené jsou totiž více méně nesnadné k naučení.

Proto již odedávna byla touha po nějakém umělém jazyku, kterému by se mohl každý snadno naučit. Potřebu a možnost takové řeči uznali již přemnozí učenci a filosofové, na př. J. A. Komenský, Descartes, Leibnitz, Tolstoj a m. j. Komenský ve spise »Via Lucis« praví: »Naprostě však sluší oblíbiti cestu onu, aby jazyk nějaký, všemu světa okrsku společný, byl utvořen.« »Aniž snad bude, kdo by rozpaky měl, lze-li novy utvořiti jazyk. A kdyby přece myšlenka ona komu vzešla, odpovím, že lze...«

Ze všech pokusů o mezinárodní dorozumivací prostředek, jichž vzniklo velké množství, nabylo významu a důležitosti pouze Esperanto, vydané na veřejnost r. 1887. Jest to dle slov francouzské Akademie věd a umění »veleřídlo logiky a jednoduchosti (od francouzské vlády se dostalo tvůrci Esperanta řádu »čestné legie«). Nelze si opravdu představití nic jednoduššího, snazšího a při tom tak přesného. A jak ukázaly dosavadní úspěchy Esperanta, jest tato pomocná řeč na nejlepší cestě k tomu, aby se stala universálním jazykem světovým. Uskutečnění toho jest tedy pouze otázkou času.

Že Esperanto jest ohromná výhoda pro každého, to pochopili již mnozí a mnozí, vzdělání i nevzdělání, učenci, státníci, úředníci, obchodníci, turisté, filatelisté, volnomyšlenkáři, komunisté atd. Všimněme si, jak na př. komunisté neúnavně je rozšiřují mezi svými stoupenci, většinou to prostými dělníky. Užívají ho v tisku, na sjezdech, na poštách (v ruských poštách je Esperanto dru-

hým oficiálním jazykem) atd. Byloť zjištěno, že prostý dělník se může Esperantu naučit, učil-li se mu po tři měsíce dvě hodiny týdně. Mimo to se ukázalo, že Esperanto, které obsahuje kmeny více méně mezinárodní, je výbornou pomůckou k naučení se ostatním řečem (průměrně vzdělaný člověk zná již 75 proc. esper. kmenů).

A jak by neměl mít tento výborný dorozumivací prostředek též význam pro nás, katolíky celého světa, kteří tvoříme takřka jednu rodinu? Takový jazyk může vykonati naši sv. církvi veliké služby. Již ve středověku někteří svatí, uznávající potřebu takové řeči, pokoušeli se sestaviti jakýsi všeobecný jazyk (sv. Beda Ctihodný, sv. Hildegarda a j.). Proto také brzo po vzniku Esperanta se chopili mnozí katolíci díla, rozšířiti Esperanto mezi katolíky. U církevních autorit tato snaha byla přijata s pochopením (již čtyři sv. Otcové požehnali snahám katolických Esperantistů), avšak někde přece mezi katolíky je dosud mnoho předsudků, takže tím se toto hnutí, naší sv. církvi tak prospěšné, značně zdržuje. Proto budiž povinností nás, katolických studentů, abychom se jednak tomuto výbornému jazyku sami naučili, jednak je též rozšiřovali dle možnosti v katolických kruzích. Co bychom mohli vykonati pomocí Esperanta na př. v tisku, v misiích atd.?

Katoličtí Esperantisté jsou sdruženi ve svazu »Internacia Katolika Umigo Esperantista« (mezinárodní katol. svaz Esperantistů), který má v jednotlivých zemích svoje odbočky (u nás je to »Čsl. Jednota katol. Esperantistů«, jejíž předsedou je nyní vldp. dr. Ant. Eltschkner, metrop. kanovník.) Mezi katol. esperantskými časopisy je hlavní měsíčník »Espero Katolika« (katol. naděje); »E. K.« má za heslo: Jeden ovčinec a jeden Pastýř. Důležitým je též čtrnáctideník »Katolika Mondo« (katol. svět) s heslem: Pokoj Kristův v království Kristově. I katol. mládež je sdružena ve spolku »Mondjunularo Katolika«, jenž vydává časopis »La Juna Batalanto« (mladý bojovník). Je zajímavé, že v »Esp. Katol.« byl jednou uveřejněn článek, v němž se psalo též o našem SSS a o Č. L. A.

Zvláště příštího roku ukáží katol. Esperantisté co znamená Esp. pro katolíky. Již nyní Výbor pro svatováclavské oslavy, v němž je též esp. odbor, propaguje oslavy hlavně pomocí Esperanta (i brožura o sv. Václavu byla v něm vydána). Všem cizozemským účastníkům těchto oslav doporučil výbor (v různých cizojaz. časopisech), aby se aspoň trochu naučili Esp., neboť tak se u nás nejsnáze domluví (všichni zdejší Esperantisté nabídli Výboru svoji službu) a tak ta malá práce mnohonásobně je odměněna. V Praze se bude též konati příštího roku XIV. mezinár. sjezd katol. Esperantistů.

Proto ani vy, katoličtí studenti, neopomeňte při této příležitosti naučit se Esperantu; vždyť pro vás to bude skoro hračkou. Staňte se Esperantisty a pomáhejte šířiti tuto krásnou ideu mezi těmi, kteří dosud buď mají mylné předsudky anebo snad ještě o této řeči a jejím významu pro nás nevědí.

Přál-li by si snad někdo jakýchkoli bližších informací, nechť se obrátí na pisatele těchto řádků (adresa: Jan Filip, Praha-Bubeneč, Wintrova 4-299), který všechny dotazy ochotně zodpoví (přiložit známku na odpověď'). Jan Filip.

Technika

Fotografické pozitivy.

Na negativu jeví se obraz záporný, jak praví již sám název — negativ. Zde jeví se totiž místa bílá jako černá a naopak, stíny jsou bílé. Rovněž barvy nepůsobí stejně na desku. Modrá barva jeví podobné účinky na desku jako bílá, červená barva nereaguje, proto barva tato jeví se jako černá. Proto se užívá desek orthochromatických na které působí barvy dle tónů postupně. S výhodou dá se užiti někdy i filtrů. O tom však až zase později. Nyní o kopírování, čili o zhotovení pozitivů. Pozitivy, které se užívají k tomuto účelu, jsou dvojí: vykopírovací a vyvolávací.

Vykopírovací papíry dnes dosti málo používané pro nepohodlí, vyznačují se tím, že můžeme přímo pozorovati postup kopírování. Do kopírovacího rámečku zasuneme desku fotografickou emulsi k papíru, kterým negativ pokryjeme zase citlivou stranou ke sklu — negativu. Papír pak přikryjeme víčkem, které pomocí zpružin přitlačíme k negativu. Nyní — jedná se o papír vykopírovací — vyneseme rámeček na místo, kam plně svítí slunce a negativem obrátíme proti slunci. Asi za čtvrt hodiny otevřeme jednu polovici víčka (druhá polovice je držena zpružinou), a odchýlíme ve stínu papír a pak se podíváme na temná místa obrázku. Vlivem slunečních paprsků, totiž papír hnědne, až do tmavého tónu. Tím se objeví obrázek. Až je pozitiv vykopírován — lépe je obrázek přexponovat, neboť v solích vybledne někdy dosti značně — vyjmeme papír a ve světnici jej koupeme v solích. Koupíme-li si papír samotnoující, pak koupeme v soli kuchyňské, kde nasycený roztok této soli je rozředěn vodou 1:10. Asi po čtvrt hodině obrázek dostane barvu modravou, nebo alespoň tmavohnědou a pak pozitiv ustálíme v sirnatanu sodném. Kdo si nekoupil papíry samotnoující, musí užiti lázně tonfixační. Zde se obrázek i ustálí i vytónuje. Jiné nutno počítati na malé vyblednutí obrázku, který proto nutno přexponovati.

Výhodnější než papíry vykopírovací (nebo také chlorostříbrnaté zvané) jsou papíry chlorobromostříbrnaté, zvané papíry plynovými. Těchto se užívá jako papírů pro světlo umělé vůbec. Pracuje se zase stejně jako při prvních, pouze že nemůžeme sledovati exponování. Obraz na tomto pozitivu je latentní. Když byl obrázek exponován, vnoří se do vývojky, kde se teprve pozitiv vyvolá. Pak podobně, jako u negativů se ustálí. Pro tyto papíry si musí amatér osvojit určitou praxi. Není stejné každé světlo. Světlo denní není stálé, ve stínu však se exponuje 2—10, někdy i 30 vteřin, při elektrickém světle až 2 minuty, při plynovém světle rovněž asi 10—120 vteřin, při petrolejovém někdy až 4 minuty. Kdo však vykopíruje asi 5 negativů, uhodlá velice snadno správnou expozici. Pro jistotu jest však dobré, když si nastříháme pásky asi 5—10 mm široké, které budou pokusnými králíky. Lépe je, když zkazíme na pásky jeden papír, než když z pěti pozitivů není ani jeden správně vyexponován. Zkušebních pásků užijeme zejména při novém druhu papírů, na kterém jsme dosud nepracovali. Zvláštním druhem papírů jsou papíry plynové, barevné, na př. hnědý karton, kde při použití speciální vývojky docílíme ne černého obrázku, nýbrž tmavohnědého, až růžového. (Vyrábí je Mimosa v Drážďa-

nech.) Ovšem i na některých jiných papírech lze tohoto tónu docílit. Továrna Neobrom doporučuje také speciální vývojku pro papír »Neodur« (43)« a podobné druhy, s níž lze tohoto tónu dosáhnouti. Jsou i jiné speciální tónovací lázně. V takové lázni, obrázek vyvolaný v barvě černé napřed zmizí, pak znovu ponořen do vývojky, obyčejně, dostane takový tón, jakého tónovače jsme použili. Bývají hnědé, tmavozelené i jiné barvy. Práce však není tak pohodlná. Možno místo moření do vývojky nechat zbarvit na slunci.

Málo amatérů ví, že můžeme papírů plynových použití pro světlo sluneční, jako vykopírovacích papírů. Náhodou se nám totiž stane, dostane se plynový papír na světlo, takže by zčernal při vnoření do vývojky. Tu kopírujeme na takovém papíře, na světlo slunečním, (doporučuji užití tohoto pro negativy příliš průsvitné) až papír zhnědne, což se stane po čtvrt až půl hodině, dle hustoty negativu. Papír se koupe však v lázni tonfixační.

Nikdy nekopírujeme obrázek do okrajů. Tu použijeme formy obdélníku s úzkými okraji, tu použijeme elipsy, tam zase kruhu. Za tím účelem si pořídíme masky. Jsou z černého nebo červeného papíru, silnějšího. Okraje musí býti pěkně hladké, rovné, proto použijeme ostrého nože k řezání.

Konečně řeknu také něco o přípravě negativů ke kopírování. Málokterý negativ se nám podaří správně vyexponovat. Buď je málo nebo více přeexponovaný, nebo podexponovaný. Proto snímky nejsou nikdy pěkně propracovány, pokud se týče alespoň stínů. Proto snímky podexponované zesílujeme. V každém obchodě s fotopotřebami dostaneme koupit zesilovače i zeslabovače všech normálních cen. Musíme ovšem dbáti správného zacházení, jinak spíše snímek zkažíme, než opravíme.

F a n d a H r a d i l.

ORGANISAČNÍ

Připravujte se na sjezd do Prahy! U příležitosti Svatováclavských dnů Orelstva počátkem července příštího roku v Praze pořádaných sjede se i naše čl. katol. studentstvo do Prahy na svůj sjezd, při němž shlédne současně onu velikou orelskou manifestaci. Studenti, připravujte se již teď na tyto významné chvíle. Agitujte čile, ať není mezi katol. studenty ani jednoho, který by narok nejel na sjezd. Uvádějte již teď ostatní studenty mimo SSS. stojící ve známost s tímto chystaným zájezdem do Prahy. Jako před sletem r. 1922 neslo se našimi řadami mobilisační heslo: Vzhůru, všichni do Brna na slet! Tak ať zaznívá dnes mezi námi mohutný apel: Do práce pro zdar sjezdu a Svatovácl. dnů Orelstva! Vyzývám zvláště kolegy, kteří prožili nezapomenutelně krásné dny sletu v Brně, aby všemožně upozorňovali již teď studenty na pražský slet. Je-li posud v našich student. řadách málo zájmu o Orla, tento zájem vzroste přímo živelně, podaří-li se nám zajistiti hojnou účast studentstva na Sv. D. O. Dojmy sletové jsou úchvatné, nezapomenutelně krásné. Strhující nadšení, mladistvý zápal, síla a průbojnost orelské myšlenky přelije se jimi do našich studentských řad. Láska k Orelstvu a neutuchající zájem o jeho potřeby budou ovocem sletového nadšení v řa-

dách studentstva. Proto volám znovu: všichni do Prahy na Sv. D. O.! — Jest tu ovšem důležitá otázka finanční; odkud vezmu peníze? ptá se asi v duchu mnohý. Leč i nesnázi té dá se dobře odpomoci. Bude poloviční sleva na dráze, leč v zájmu chudších navrhuji toto: obnovte strádatelské kroužky! Zvolte si ze svého středu sběratele-pokladníka, »muže« důvěryhodného, »sběratelských« vlastností, neodbytného ve své funkci, tak aby každý týden nějakou tu korunu z každého člena vymáčkli, zapsal a uložil. Tím způsobem by si každý snadno, aniž by to poznal, shromáždil nějaký kapitálek k zájezdu do Prahy. Finanče jsou »nervus rerum« a sebevětší chuť do Prahy jeti vám nic nepomůže, bude-li kapsa prázdná. Nespolehejte se stále na rodiče! Strádejte sami! Ostatně tu korunu týdně vám rodiče spíše dají, než pak veliký obnos na cestu do Prahy. Předkládám tento návrh jednotlivým výborům SSS., aby totiž kroužky strádaly byly v zájmu Sv. D. O. obnoveny. Podejte zprávu, jestli se věc ujala a je-li pro ni zájem. Jiné event. příjmy ve prospěch strádatelských kroužků by mohly spočívat v tom, že by si SSS., jimž to poměry dovolí zařídily a rozprodaly mezi příznivci a známými nějakou menší loterii, nebo uspořádaly večírky, akademie, představení atd., ve prospěch zájezdu do Prahy. Přemýšlejte sami o navržném, zkoušejte nové způsoby a sdělte své zkušenosti. Mláďa je horlivé a horlivost je vynalézává. Nuže, vše pro zdar Sv. D. O! Kuno.

Učte se cizím jazykům! Mnoho cizinců přijede na orelský slet do Prahy 1929. Všichni katol. národové Evropy budou zastoupeni. Přijedou i katolíci ze zámoří. Kdo bude uměti německy, francouzsky, anglicky, slovinsky, chorvatsky nebo polsky, bude moci svou znalost cizího jazyka výborně uplatniti ve styku se zahraničními hosty. Může jim posloužiti jako tlumočník, podá jim zprávy, žádaná vysvětlení, bude se moci s nimi porozuměti a baviti. Jest v zájmu naší národní i orelské cti, aby zahraniční tito hosté cítili se u nás jako doma, i aby nás nepovažovali za nevězďelance. Čím větší jazykové vzdělání u nás nalzeznou, tím vyšší kulturní úroveň nám přiznají. Učte se tedy pilně, každý nějakému cizímu jazyku, zvláště pak jazykům slovanským (slovinsky, chorvatsky, polsky). Vaše znalosti cizích řečí budou vám o svatováclavských dnech Orelstva k velikému prospěchu! Můžete se za tím účelem v rámci jednotlivých SSS. seskupiti v menší kroužky, jichž členové by se navzájem podporovali a povzbuzovali ve studiu toho kterého jazyka. Vnitřnímu životu SSS. by to neškodilo, naopak, znamenalo by to jeho zpestření a oživení. Zkuste a uvidíte!

Kuno.

Z Brna. Podle přání J. M. Dra Kupky, biskupa brněnského, uspořádal SKA. Moravan s Akad. Mariánskou Družinou v chrámě Sv. Rodiny na Sirotčí cyklus promluv »Ve šlépějích sv. Václava«, pro veškeré katol. studentstvo z Brna, ve dnech 17.—20. října t. r. Obsah promluv byl tento: 1. O dějinném prostředí sv. Václava (Dr. Dokulil). 2. Sv. Václav — rytíř Velebné Svátosti (Dp. Stork T. J.). 3. Sv. Václav — ve službách sociální péče a charity (Dp. Stork T. J.). 4. Sv. Václav — muž veřejného života (Dr. Skoupý). V neděli 21. října na zakončení sloužil J. M. Dr. Kupka mši sv., při níž bylo společné sv. přijímání. Jistě nemohlo vhodněji oslaviti naše studentstvo v Brně vigilie velkých oslav milleniových. Díky zasluhuje též pěvecký sbor bohoslovců Růže Sušilovy, který každého večera zazpíval vhod-

nou zpěvní vložku. Účast studentstva, zvláště u sv. přijímání byla velmi pěkná a zanechala u brněnské veřejnosti příznivý dojem. Sv.

SSS v Kr. Poli uspořádalo v neděli 21. října československou schůzi, na které promluvil katol. legionář prof. Krpálek na thema »O prvních počátcích SSS.«

SSS Břeclav uspořádalo 14. října slavnostní akademii k desítiletému jubileu republiky; pořádko jí za sdružené katol. spolky v Břeclavi. Z bohatého programu vynikla řeč oktávána Urbánka, hra sl. Pryčové a zpěv P. Vykoupila. Zbytečné třenice politické strany zavinily, že sál zel prázdnotou. Doufejme, že finanční neúspěch akademie nezastaví rozmach katol. studentstva v Břeclavi, per ardua ad astra! —pb—

SSS. muž. v Brně. Opět jsme se sešli po prázdninách, abychom vykonali ne-li více, aspoň tolik, jako v minulém správním roce. V prázdninách zúčastnilo se 26 členů sv. exercicií na Velehradě, odkud pak si zajeli do Zlína a Kroměříže. Dne 23. září na valné hromadě po referátech jednotlivých odborů a po promluvě vldp. Dra K. Skoupého na téma: »Jak si asi představuje naši novou práci spolkovou,« byl zvolen nový výbor. Just. Fr. Hradil, předseda, Vláda Krystek místopředseda, Alois Frenclovský, jednatel, Jar. Mach, pokladník, Jos. Banzet, hlav. důvěrník. Na oslavu zahájení nového správního roku sehráli jsme téhož dne operetu Jiřího Baldy »Slečinka s mikádem«. Hudbu složil E. Starý. Členové v hojném počtu zúčastnili se též průvodu, pořádaného v den sv. Václava. Členské schůze bývají každou středu o ¾7 hod. več. s přednáškou, střídavě rázu duchovního i poučného. Výbor schází se každých čtrnáct dní a snaží se, aby vykonal ještě více než minulého roku. Jeho snahám Zdař Bůh! Fý.

Nové ASSS na Moravě bylo založeno v Tišnově. Přípravy k založení ASSS dějí se v Místku. Jen houšť!

Z Mor. Ostravy. Na svatováclavský svátek 28. září 1928 bylo založeno v Mor. Ostravě ASSS. Předsedou zvolen byl MUC. Al. Pélucha, mpř. PhC. Ant. Marcal, jednatel IngC. J. Olšanský a pokladníkem kol. Vávra ml. Jako vinek do počátku své činnosti vytklo si Sdružení uspořádati řadu lidovýchovných přednášek, pro něž získání následující pp. přednášející: Ing. Madlmayer, dp. superior Schaller, dp. Seidler O. S. B., Dr. Černocký a Dr. Nejezchleba. Naše kolegy z Ostravska na přednášky zavčas upozorňujeme a upřímně je na ně zveme.

Z hnutí katol. studentstva na Opavsku. Při první lidové slavnosti r. 1920 v Opavě sešel se hlouček mladých studentů v Cyrilometodějském sále lidové tiskárny. Na schůzce promluvil k nim p. katecheta P. Bureš a berní asistent p. Czermin. Založili si vzdělávací kroužek, aby v něm dostali náhradu za odstraněné vyučování náboženství ve vyšších třídách středních škol. Od ředitelství reál. gymnasia dostali svolení. Kroužek vzrostl a prospíval. Za rok vedl P. Bureš 20člennou výpravu na sjezd katolického studentstva do Prahy. Asi za měsíc nato konal se krajský sjezd katol. studentstva v Opavě. Sál »Na rybníčku« byl nabit. Hlavní referát měl nynější profesor Dr. Macourek, abiturient opavského gymnasia. Po sjezdě byla slavnostní akademie a pak výlet na Hradec. Z další činnosti jsou nejvýznačnější Zeyrův večírek a divadla »Divotvorný klobouk«, »Vítězství lásky« a »Jindra«. Jiný duch zavanul do »Kroužku« před sletem Orelstva

v Brně 1922. Kroužek přeměněn na studentský odbor Orla. Pilně se cvičilo. Na slet jelo 20 cvičenců. Z nich dva byli vyznamenáni vedením dvou kolon stud. dorostu při sletě. Do té doby spadá též činnost nynějšího spisovatele A. C. Nora (Jos. Kavana), který byl prvním jednatelem »Kroužku« a jehož první literární plod je uveřejněn v 10. č. II. roč. »Jitra«. Pak se nám bohužel odcizil. Po P. Burešovi řídil činnost p. Dr. Vašek, nynější univerzitní profesor v Olomouci, po něm pak Stan. Vlček, kaplan jaktařský a v poslední době po onemocnění p. prof. Myslivce P. Frant. Žák, T. J. Orelský kroužek studentů se pravidelně scházel. Přednášky byly buď náboženské nebo i jiné vzdělávací, přednášeli nejvíce duchovní rádci, pak i studenti, mladší recitovali básně atd. Měli k dispozici katol. časopisy, hráli šachy a jinak se bavili. Každý rok jelo z Opavy až 20 studentů na duchovní cvičení na Velehrad. Účast na schůzkách bývala až 35. Z těchto studentů jsou již dnes někteří kněží, profesori, učitelé, úředníci, akademici atd., ale všichni tyto jsou nadšení pracovníci v Orlu nebo Omladině. Jejich prací z velké části zbudována Slezská orelská župa Pavla Křížkovského. Zakládali Jednoty na venkově a dosud je někde řídí. Dnešní orelský kroužek stud. při opavské Jednotě má svou knihovničku, kroužek strážalský, literární a hudební. Dne 16. srpna t. r. ustavilo se z bývalých členů »Kroužku«, kteří studují na různých vysokých školách Akademické sociální sdružení (ASS). Je to významné proto, že to spadá do jubilejního roku našeho státu a do shonu příprav na oslavu jubilea svatováclavského. Na ustavující valnou schůzi dostavili se i zastupci katolického učitelstva, aby tím projeví shodu a porozumění pro spolupráci s katol. akademiky. O úkolech katol. akademiků promluvil dp. P. Ferd. Nesrovnal T. J., nadšený pracovník v hnutí katol. akademiků »Moravan« v Brně, jehož byl členem. Sdružení čítá asi 15 činných členů, studujících na různých vysokých školách. Pro začátek je to mnoho. Prvním předsedou byl zvolen MUST. Th. Vlček, místopředsedou ThSt. Jos. Dolanský, jednatel ThSt. K. Kremser, pokladníkem PhSt. M. Krhoun. Spolek má sdružovati všechny katolické vysokoškoláky z Opavska a Hlučínska. Kež členové jeho vždy správně pochopí svůj úkol v něm, kež nadšení projevené při jeho založení stále je provází a vydá pravé ovoce. Ž. A.

Cyrlometodějská Liga — dříve akademická — v Praze, založená před pěti lety arcibiskupem Dr. A. C. Stojanem, snaží se soustředit v bratrské lásce a svornosti mladou, slovanskou inteligenci, zvláště vysokoškolské studentstvo pražské. Kromě Bulharů a Poláků jsou v ní zastoupeny všechny ostatní národnosti slovanské, katolíci i pravoslavní. Liga koná veliký kus přípravné práce na poli svaté jednoty už tím, že sblízuje ke vzájemnému poznání mladou slovanskou inteligenci, odstraňuje předsudky, shlazuje ostří národního šovinismu a dává poznat opravdový katol. život, jeho zásady i praksi. Zaslouhuje tudíž, aby nejenom naše katol. studentstvo vzalo věc Ligy za svou, ale aby i celá katol. veřejnost mravně i hmotně podporovala dobré dílo Ligy. Koná-li Berlín, Vídeň, Paříž a jiná města evropská tolik dobrého pro slovanské hosty na universitách, Praha, katolická Praha, nedá se snad zahanbit cizinou!

V Tišnově se konala 16. září 1928 ustavující valná hromada Akademického sociálního student-

ského sdružení. Na předběžné pracovní schůzce debatovalo se o výhledech a pracovních metodách Sdružení na poli náboženském, sociálním a organizačním, načež zahájena vlastní ustavující schůze za přítomnosti zástupce UKSČs. R. N. C. Ant. Zusky, zástupce Moravana Ph. St. Stanislava Cveka a Anny Mazáčové, která slíbila podporu »Odbočky svazu katol. žen a dívek«, již zastupovala ve snahách sociálních a nábožensko-mravních. Předsedající kolega A. Uher vzpomněl všech, kdož pracovali ve volném kroužku katol. studentstva (středoškol.). 6 let jej udržovali za stísněných poměrů při životě. Projevil naději, že za nynějších příznivějších okolností mladé Sdružení rozvine plně svůj bohatý pracovní program, čemuž položeny ihned základy zřízením odboru apologetického a organizační práce sociální. V odboru apologetickém s nevšední ochotou uvolil se přednášeti p. Dr. J. M. Mouřinovský. (Jednatel.)

Vzpomínka na zem. sjezd katol. učitelstva.

Jsem teprve kandidátkou učitelského ústavu, ale bylo mi umožněno zúčastniti se též sjezdu katol. učitelstva v Č. Budějovicích. Nemohu popřít, že působily krásné ty chvíle vzájemného poznání a srdečné radosti na mne dojmem velikým. A těšila jsem se, těšila nesmírně, že, dopřeje-li mi Bůh té milosti, vstoupím jednou ve vaše řady, že stanu se vaší spolupracovnicí, že ruku v ruce s vámi všemi, kteří jste se na svém zemském sjezdu veřejně, hrdě přihlásili pod prapor Kristův, půjdu zachraňovati příští generace mladého národa pro Boha. A čekala jsem, že sejdu se zde se svými vrstevnicemi, — ale marně, neviděla jsem zde z nich žádně. Přemýšlela jsem o tom a abych se přiznala, mrzelo mne to. Ano, je to pravda, že máme své sjezdy studentské, — ale, přátelé, je dnes nutno, abychom od zkušených našich p. učitelů a sl. učitelek z jejich učitelské praxe dověděli se, co na nás čeká skutečně. Snad dříve nebylo to tak nutné, ale dnes, kdy postavení katol. učitele a katol. učitelky je těžké, kdy házejí blátem a kamením po tom, kdo řekne veřejně »Jsem katol. učitelem«, dnes, kdy je opravdu hrdinstvím být katol. učitelem či učitelkou, je toho nutné zapotřebí. Hle, jak je krásné, když bohoslovci scházívali se o prázdninách na konferenci kněžské, aby vyslechli životní zkušenosti, sdělované při jednotlivých zprávách svými staršími spolubratry — kněžími. A je to nejen krásné, ale i užitečné. Právě, když jsem jela na sjezd učitelství, sjela jsem se se svou bývalou kolegyní. Byla o dva roky přede mnou. Ale žasla jsem opravdu, jaká je z ní nyní učitelka. Měla celou cestu plná ústa svého kolegy, který je celým mužem, v každém ohledu proti jejich farářů, kterého častovala tak pěknými poznámkami, že jich nebudu, ani nemohu opakovati. Nechci se rozšiřovati o všem, co hovořila. Na nejbližší stanici jsem se omluvila záminkou a přešla do jiného vozu. Neboť, věřte, drazí přátelé, bylo mi úzko a padla na mne tíseň v její přítomnosti, ano, mohu to říci otevřeně, hnusila se mi tato dívka, která vzdor tomu, že ještě neodpadla, přece již úplně zavrhl náš ideál, ač měla jíti první za cílem, jež si čsl. katol. učitelstvo vytklo, jelikož za své vystudování vdělila katol. ústavu. Je tedy dobře, stýkati se se staršími našimi učiteli a učitelkami, snad od nich mnohý slabší obdrží jiskru ohně zápalného, která vzplane ohněm nikdy po tom neuhasnuvším, snad vzpomínka na ty, které znal v mládí jako horlivé a nadšené pracovníky v našem oboru, zadrží jej od pádu a

vrátí jej na cestu naši. A dvojnásob jsem se těšila na večer, až budu moci patřiti do čistých očí našich učitelek, zářících svatým nadšením a dvojnásob zahořela mladá moje duše láskou k nim a ve svém srdci stavím jim pomník nejkrásnější, pomník vděčnosti — kéž je mi dopřáno jednou jich následovati.

Katoličtí učitelé a učitelky, kteří jste byli po převratu prvními průkopníky naší myšlenky, i vy všichni, kteří jste později přišli bojovati do šiku učitelstva katolického, vy všichni, kteří jste se postavili do stínu kříže Kristova, pod prapor zlatý a bílý, který hlásá, že legie, v jejímž čele vládá, je čestným vojskem, jehož nejvyšším Pánem je Láska ve Svatostánku, nejvyšším velitelstvím stolice papežská v Římě, vám všem patří dnes vzpomínka moje. A jménem nás mladých, na které čeká teprve ta doba plodné práce, jménem nás všech, vyslovuji vám dnes vroucí, srdečný dík a slovo obdivu a úcty. Ano, děkujeme vám za vše, co jste až dodnes učinili pro naši svatou věc, děkujeme vám za všechny oběti, které jste jako květy krvavých růží kladli s nadšením a láskou na oltář našich svatých, vznešených ideálů, za to, že vyšlapali jste nám již z veliké části tu cestičku trním zarostlou, a stali jste se hvězdami vzorů, zářících nám na cestě k cíli. Nuž, buďte žehnány vaše cesty, buďte požehnán každíčký váš krok k metě vytoužené. A prosím vás vroucně: znáte jistě sami mnohé z našich řad, jimž by prospělo několik slov vašeho nadšení, pramenících ze životní zkušenosti katol. učitele, učitelky, z cesty křížové, kteří by snad potřebovali z vaší duše, naplněné statečností, hrdinností, obětavostí, dýchající láskou, nadějí a věrou — prosím, nezapomeňte jich. A až v hodině adorace budete klečeti před svým Vůdcem, poproste i za nás, mladé, aby i nás přijal v brzké době do svých legií, abychom mohli s vámi pracovati na jedné lísce, a snad vás i zastati a vždycky následovati — rytířstvo ducha, legie křesťanství, nositelé Pravdy a Světla. J. H. K a m e n i c k á.

Exerciční hlídka

Exercicie pro studentky na Velehradě 1.—5. srpna 1928.

Duchovní cvičení, konaná 1.—5. srpna 1928, byla letos čteně navštívena. Sjelo se nás asi 110 nejen z Moravy, nýbrž i z Čech, neboť byly jsme pamětlivly příkazu svého duchovního rádce, že se máme o prázdninách vzpružiti též duševně, na což obyčejně bývá zapomináno. Večer 1. srpna o 6. hod. začaly exercicie průvodem od Cyrilky do kostela, kdež nás uvítal vldp. Kubeš T. J., jenž řídil naše exercicie a dal nám mnoho tak vzácných, nových směrnic pro náš další život. Exercicie skončily sv. přijímáním ráno 5. srpna. Většina z nás odcházela s pevným úmyslem, že na rok opět přijdeme, neboť tak vzácného duševního požitku nelze se odříkati. Basilika velehradská bude v příštím roce ozdobena, takže zejména průčelí chrámové bude skýtati malebný pohled! Kolik to nesčetných památek na Velehradě a uvnitř kostela! V královské kapli odpočívá miláček Slovanstva, arcibiskup Stojan, jenž jakoby zde i po smrti každého poutníka vítal! Připadá nám, že zde leží náš třetí apoštol moravský.

Pro příští rok nutno dbáti následujícího: 1. Přihlásiti se nutno asi 14 dní předem u »Papežské koleje T. J. na Velehradě a vyčkati odpovědi. 2. Jelikož více účastnic z jedné stanice vlakem je-

doucích obdrží 50proc. slevu, nutno dopsati agilnímu moravskému SSS. brněnskému (Koliště 5), z které stanice kdo vyjede a vyčkati odpovědi dopisem neb v novinách. — Známo, že poutníci a turisté mají značné slevy. Čím více účastnic, tím větší sleva na dráze. 3. Jelikož o stravu a nocleh je řádně postaráno (10 Kč denně), netřeba s sebou bráti velikých zavazadel. Stačí aktovka neb cestovní lehčí kufřík.

Cesta podél silnice ze stanice Starého Města na Velehrad je příjemná, neboť vede polem, lesem, rovinou. V lese před Velehradem možno si odpočinouti na lavičích. Za nepříznivého počasí jede se 10 minut autobusem. Na shledanou na Velehradě v roce 1929! (—enr— Vyškov.)

Z duchovních cvičení. Duchovní cvičení — to to pro jiné docela obyčejná slova, vyvolají ihned u těch, kteří již prožili ony tři dny v klášterním tichu, řadu vzpomínek velmi milých a příjemných, zvláště na první duch. cvičení. Vždycky jsem si myslila, když nám p. prof. doporučoval exercicie a když nám vždy říkával, že se to nedá slovy říci, jaké dojmy si každý odtud odnáší a vždy jsem se divila, jak je to možno. Ale nyní jsem poznala, že měl pravdu. Jak je tam krásně, ku př. na Velehradě. Kolik dobrých předsevzetí již slyšely zdi každého pokojíčku! Jako loni, tak i letos jsme se zúčastnily duch. cvičení na posv. Velehradě. Loni přšelo, letos svítilo krásně slunce a již z dálky nám mile kynul posv. Velehrad, již z dálky nás vítal milý Stojanov. Nechci popisovati duch. cvičení, neboť bych ani nevystihla jejich význam a hluboký dojem, který zanechávají v duši každého exercitanta. Těm, kteří nevědí ještě co jsou to duch. cvičení, můžeme je jen vřele doporučiti, aby se prostě sami přesvědčili. Jaký mají význam, můžeme dobře vyčístí z dopisu kolegy akademika v prvním čísle »Jitra«. Jak víte, jednou z podmínek, které se kladou — ovšem dobrovolných — je mlčení. Umiňovaly jsme si, že budeme mlčeti. Ono není to mlčení vlastně těžké, nejste-li ovšem svedeni vnějšími okolnostmi a nezapomenete-li si včas položití prst na ústa, ačkoliv dp. exercitátor řekl, že by nepomohl ani zámek. Promluvila jsem hned u prvé snídaně — ovšem »svedena okolnostmi«. Seděly jsme s Máňou podle sebe a nyní vidím, že sedíme nějak daleko. Proto se ptám: »Máňo, jak to sedíme?« Ale teď jsem si s hrůzou vzpomněla na své předsevzetí! Bylo již pozdě. Ačkoliv jsem již nepromluvila, přece jsem nedostala obrázku, které p. exercitátor rozdával těm hrdinkám, které nepromluvily. — Poslední přednášku začal slovy: »Milé dívky! Měli jsme jednoho profesora, který přednášel svůj předmět velmi nudně, takže nikdo nedával pozor. Na konci semestru přišel a děkoval nám slovy: Děkuji všem těm, kteří byli pozorní a se zájmem sledovali mé přednášky. (Patričně věděl, s jakým zájmem byly jeho přednášky sledovány!) Tak i já nyní děkuji těm, které byly pozorné, a které nepromluvily. Dostanou ode mne obrázky.« — Bylo mi divně, když nás p. exercitátor vyzval: »Nuže, ukažte nyní svůj charakter, o němž jsme nedávno mluvili, ukažte, že jste dovedly mlčet, jak jste si byly umínily.« Bylo jich ovšem málo. Ale byly mezi nimi i takové, které se domnívaly, že šeptati neznamená mluvíti a hrdě se přihlásily o obrázek. I ten maličký obrázek bude jim milou památkou a velice lituji, že jsem si ho nezasloužila. — »Pac nitet me huius facti,« řekly jsme si každá pro sebe a rozešly se do svých pokojíků, s předsevzetím, že příště jistě nepromluvíme. — Po-

slední večer nás zavedl vldp. vůdce do basiliky, kde jsme viděly překrásně osvětlený oltář. Rozjely jsme se do svých domovů šťastny a rozloučily se slovy: Za rok na shledanou zase zde! M. M.

Filatelie

V podzimní době ožívuje sbírání známek, kteréžto ušlechtilý sport se zálibou pěstuje zvláště studující mládež. Sbírký, přes prázdniny v opomenutí ležící, stávají se v době dlouhých večerů zdrojem milé zábavy. Při prohlížení listů alba vybavují se v mysli vzpomínky, od koho a za jakých okolností ta či ona známka byla získána, a uvažuje se, co by se mělo opět doplnit, aniž by to studentská kapsa valně ucítila.

Aby naši filatelisté nebyli ve svém právu zkracováni, byla obnovena tato stať, aby jim skýtala různá poučení a přinášela zajímavé zprávy z filatel. světa. Redakce doufá, že tato její snaha bude všemi srdečně přijata a že i sami sběratelé budou rádi do této stati přispívati.

Novinky. Naše jubilejní známky, vydané 22. X., jsou již v oběhu a možno o nich bez nadsázky tvrditi, že naši poště dělají všemnu čest doma i v cizině. Zvláště pak jsou i tím význačné, že proti jiným, podobným známčkám jsou k dostání za nominale, bez jakéhokoliv příplatku. Serie sestává z deseti hodnot: 30hal. Hradec n. O., 40hal. Levoča, 50hal. Praha, telef. centrála, 60hal. Jasina, 1 Kč zámek Hluboká, 1.20 Kč Velehrad, 2 Kč Brno-Petrov, 2.50 Vys. Tatry, 3 Kč prezident a 5 Kč Praha, Staroměstské nám. Mimo to byla již dříve vydána serie koresp. lístků o 18 kusech s různými fotografiemi, krásou význačných míst a měst republiky, jež se prodávají po 60 hal. Jejich řada bude ještě obohacena.

Příště se ohlédneme do okolních států i za moře.

Upozornění! Při redakci filatel. hlídky bude zřízen i prodej známek, získaných od misijních společností, ve prospěch misí a také ve prospěch SSS. Také o výměnu známek bude časem postaráno. Podobný odbor byl zřízen pro mládež, čtoucí »Dětský Svět« a »Květy Mládi«, jimž bylo za minulý rok získáno pro misie a jiné pod. účely přes 2000 Kč. — Ceniky známek (sestavy balíčků jednotl. států) pošle na přání proti úhradě výloh (50 hal. známka neb dvojlístek) pořadatel filat. odboru mládeže Ant. V. Bárta, v Proseči u Skutče.

Různé

Z příprav na Svatováclavské dny Orelstva: Ze všech přípravných prací, které se dějí na SDO. v Praze ve dnech 23. června až 8. července 1928, (program přineseme příště), nejčileji si vede propaganda v zahraničí. Dnes už je jisto, že do Prahy, zavítají skoro všechny katolické tělovýchovné organisace, takže zde opravdu půjde — podle slov p. van de Kerchoveho, presidenta Mezinárodní unie katol. spolků tělovýchovných — o první katolickou Olympiadu. Z příštího Svazu slovans. Orelstva do Prahy přijedou v největší míře Slovinci (chystají zvláštní vlaky a za tím účelem zařídili přípravný výbor v Lublani), dále Hrvati (též chystají zvláštní vlak), v menší míře Poláci, Rusíni (z Podk. Rusi), delegace vyšlou Lužičtí Srbové a ruští běženci; o účast Bulharů se jedná. Z neslovanských národů budou to opět

katol. gymnasté z Francie, Belgie, Švýcar, Itálie (jednota Fulgor z Asti), byly pozvány též sportovní organizace v Holandsku, dále přijedou katol. turneři z Rakouska, z Německa (Deutsche Jngendkrafft), čeká se též účast delegace katol. skautů z Rumunska, Španělska, Anglie a jedná se o účast Litevců. Z Ameriky přijede Katol. Sokol český (účast organizuje br. prof. Mádl z Prahy) i slovenský. Též se jeví zájem o SDO. u Čechů na Volyni a u — katol. Japonců. Bude tedy v Praze zastoupena skoro celá Evropa mimo severní státy protestantské a jižně-východní pravoslavné. Vidíte tedy, milí kolegové, jaký zájem jeví cizina o SDO. a jaký význam těmto slavnostem přikládá. Přiložte tedy ruku k dílu, aby s podobným zájmem se pracovalo i u nás, aby cizina v Praze opravdu něco uviděla a poznala katolické jádro českého národa! —il.

Tisíc let české mince. Historie prvního tisíce let české mince, začínající kapitolou o minci sv. Václava a končící vydáním československého dukátu, není jistě nejposlednějším důkazem úcty svatého knížete, patrně ve všech dobách historie českého národa. Jak se dočítáme ve spisu Dra Stejskala (»Svatý Václav. Jeho život a úcta«.), je velmi pravděpodobné, že sv. Václav byl první český panovník, který razil minci a to v podobě denáru (stříbrného). Ač někteří odborníci tvrdí, že razil tuto minci spíše Václav, syn Boleslava II., není (podle mínění druhých) důvodu, abychom podle jejího tvaru a podoby s denárem Karla Velikého a Jindřicha Ptáčníka nevěřili, že jde o mince ražené skutečně svatým Václavem. Dosud se našlo pět takových denárů; mají průměr 19—20 mm a průměrně váží 112 centigramů. Na lici je uprostřed křížek a dokola nápis VENCIELIVVS; nápis na rubu mince nebyl dosud uspokojivě vyložen. Již na denárech knížete Jaromíra objevuje se zprvu jenom jméno sv. knížete, na mincích pozdějších pak jeho obraz, dokazující, jak záhy po své mučednické smrti těšil se sv. Václav veliké úctě českých panovníků. Je zobrazován různě a jeho obraz přichází jak na denárech, tak i na malých groších pražských a zlatých dukátech (na př. Václava IV., Vladislava II., Ludvíka I., Matyáše I.). V pátém roce trvání československé republiky dochází k ražbě první československé zlaté mince — československého dukátu. A tu pro zajímavost zmíníme se o něm podrobněji: razí se ze směsi 986 a jedné devítiny dílů zlata a 13 a osm devítin dílů mědi (71/72). Z 1 kg mincovního zlata razí se 286.4594075 dukátů, tudíž z 1 kg ryzího zlata 290.4940836 dukátů. Dukát jednoduchý váží tedy 3.490896 g hrubé váhy se 3.4424109 g ryzího zlata; razí se však také dukáty dvojité i vícenásobné. Největší dovolená úchylnka nad anebo pod zákonnou míru je jedna tisícina hrubé váhy i ryzosti, takže jednoduchý dukát smí vážit nejméně 3.487405 g se 3.4389685 g ryzího zlata a nejvíce 3.494387 g se 3.4458533 g ryzího zlata. Razí se jen jako mince obchodní, používané nikoliv nuceně, nýbrž jen podle vůle stran. Na lici každého dukátu jest obraz svatého Václava, jak oděn drátěnou košilí a opásán mečem, s pláštěm a čepicí kožíšinovou, drží v pravici vlající korouhev a v levici štít s orlicí; dole je nápis: »Nedej zahynouti, nám i budoucím«. Na rubu je malý znak republiky Československé, dokola s nápisem: »Republika československá«. Z prvního ra-

ženého tisíce má každý kus (dukát jubilejní) na lici své řadové číslo a na rubu číslicemi vyznačeno první pětiletí republiky československé, (1918 - 28. X. - 1923), kdežto každý jiný kus jest na lici bez řadového čísla a na rubu jen s letopočtem své ražby. Dukát jednoduchý má průměr 19.75 mm (dvojdukát 25 mm). Soustava drobných mincí československých byla letos nově upravena. Razí se mince po 5 a 10 haléřích ze směsi mědi se zinkem (92:8) a z 1 kg mincovního kovu se razí 500 desetníků anebo 600 pětníků. Mince po 20 a 50 haléřích a mince korunové jsou ze spěže (bronz) niklové (80 dílů mědi a 20 dílů niklu) a jde na 1 kg mincovního kovu dvacetníků 300, padesátníků 200 a korun 150 kusů. Mince pětikorunové razí se ze směsi stříbra a mědi (500:500), desetikorunové ze směsi 700 dílů stříbra ku 300 dílům mědi. Z kilogramu mincovního kovu razí se 100 kusů desetikorun nebo 142.8571 kusů pětikorun, takže hrubá váha desetikoruny jest 7 gramů (čistost 7 g), pětikoruny 7 g (čistost 3.5 g). Ražba má být co nejpřesnější. Největší dovolená úchylnka nahoru i dolů je ve hrubé váze deset tisícín, kdežto v čistosti jen pět tisícín. Pěti- a desetikoruny se budou teprve raziti a dvouhaléře budou časem vzaty vůbec z oběhu.

Sjezd slovanského katol. duchovenstva v Praze r. 1929 u příležitosti svatováclavského jubilea připravuje Jednota katol. duchovenstva arcidiecése olomoucké.

Benediktinské kláštery v čl. republice (Břevnov, Broumov, Emauzy v Praze, Rajhrad, Stará Voda u Olom., a Komárno) vytvoří v důsledku smlouvy s Vatikánem (modus vivendi) samostatnou čl. řádovou provincií. Představení klášterů konali o tom dvě porady v Rajhradě, poslední 12. a 13. září za přítomnosti řádového opata-primase Stotzinga z Říma.

Kříž na vrcholu Tater byl vztyčen v rámci v rámci 10letého trvání ČSR. Akt svěcení vykonal ndp. biskup spíšský Vojsaššák. Kříž jest darem slovenského senátora Koválika.

Katol. gymnasium v Brně usiluje vybudovati ndp. biskup brněnský, Dr. J. Kupka, kde by byl vychováván řádný dorost pro almunát, ježto dosavadní způsob docházení chovanců semináře do svetských ústavů se neosvědčil.

Třetí gymnasium rusinské na Podk. Rusi bude zřízeno ve Velkém Bočkově. Dosavadní rusinská gymnasia jsou v Užhorodě a Mukačevě.

Redakce nepřijala: L. J. Lesov: Můj život. — C. Samo: Podzim. — Př. Prosický: Do památníku. — Radomil Zhořecký: Povídka <Odchod> jest psána pěkně a dojemně, avšak zakončení jest ideově pochybeno. Nedej se však odstrašiti a pošli opět něco vhodnějšího. — Jar. Člupný: Věčné dál! V parku. — Fr. V. Boskovic: Myšlenky Vašich básní jsou pěkné, dbejte však, aby byl stejný rytmický spád; až toho docílíte, milerád něco otisknu. — J. O. Hranice: Salve Regina. Do říjnového čísla došlo pozdě — mimo to báseň byla slabší, bylo by nutno rytmus upravit; zatím se cvičte a do květnového čísla jistě napíšete báseň daleko lepší; piště po jedné straně. — Ralf O. Salma: První hodina ruštiny. Pro »Jitro« naprosto nevhodné; pošli raději nějakou studentskou humoresku. — Jarouš: Tunney a Dempsey. Pro »Jitro« nevhodné; námět jest sice dobrý, zpracování však poněkud hrubé.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V PROSINCI 1928.

ČÍSLO 4.

Antonín Šorm:

Koledou mezi jesličkáři a jesličkami.

Vděčně oslavují civilisovaní národové narozeniny svých velikánů obětovavších se prací a životem pro blaho vlasti. Než prach zapomenutí během věků usedá i na památka mužů nejušlechtilejších. Po dvou tisíciletích neoslavuje se ale dosud památka narozenin žádného ze synů lidských. Jediné narozeniny, které oslavujeme a které vkořenily silou nadpřirozenou do duši lidských, jsou narozeniny Kristovy, jichž památka nikdy nevymizí až do konce věků, třeba že to jsou narozeniny chudého Dítěte z opovrhovaného kmene Galilejců ve chlévě betlémském. Půjdeme krátkou koledou mezi těmi, kteří zvláštním způsobem u nás každoročně oslavují v naší české vlasti tyto velevýznamné a krásné narozeniny Kristovy — jesličkami a betlémy.

Nejstaršími českými jesličkami vůbec budou asi gotické jesličky od Karmelitek z Hradčan. Získalo je před několika roky museum hlavního města Prahy. Odborníci odhadují jejich vznik kolem roku 1500 a jsou velmi podobny jesličkové řezbě zachované z téže doby v Lubecku; umělecké listy německé přinesly již vícekrát jejich popisy a vyobrazení a velmi se o ně zajímají.

Že radostná událost betlémská zobrazována v Čechách od dob nejstarších, dosvědčují různé literární památky a zvláště iniciálky církevních knih. Ale to jest kapitola sama pro sebe. Jesličkáře bude spíše zajímati staré vyobrazení Narození Páně, které snad v době vánoční bývalo vystavováno na některém oltáři v kostele již před šesti sty léty. Na významnou výstavu Mariánskou, uspořádanou v Klementinu roku 1905, byl zapůjčen obraz z jižních Čech Panny Marie Doudlebské. Na rubu tohoto obrazu více než šest set let starého jest rozkošná malba s výjevem u betlémské jeskyně. V pravém rohu vaří svatý Josef kašičku na rendlíku a odhání kočičku, která by se ráda dělila s Ježíškem o kašičku. Obraz patrně sloužil v určitých dobách církevního roku jako mariánský, v době vánoční zastupoval nejspíše nynější naše jesličky.

Z letopisů slavného stříbrohorního města Kutné Hory, psaných knězem z Tov. Ježíšova P. J. Kořínkem, se dovídáme o vzácných stříbrných jesličkách, za něž císař Ferdinand I. dával kutnohorským celé jedno městečko. Bohužel, že již v době historické (I. pol. 17. stol.) jesliček těch nebylo — »neboť obrazotepci klenot ten kladivý roztloukli a kov zmrhali« — ale dle paměti soudobých pamětníků se vypravovalo, že volek i oslíček byli z perel a že místo sena v jesličkách se třpytilo samorostlé ryzí stříbro. Též ušlechtilý stařeček Josef podpíral se o hůl z takového samorostlého stříbra, nalezeného v dolech Kutnohorských. Krásné stříbrné jesličky, vyrobené ze stříbrných figurek a ebenového staviva, jsou v pokladu loretánském na Hradčanech; nejsou ale původu domácího.

Jinak zpráv zvlášť starých o jesličkách mnoho nemáme. Dr. Čeněk Zíbrt našel doklad, kdy břevnovský mnich Aleš zmiňuje se o nich v XIII. století. Zachované jesličky dosud v našich chrámech, domácnostech i místních museích jsou většinou z doby baroka i pozdější, ale nejčastěji z doby současné. Popsány byly ve velmi přehledné knížce Karla Procházky, kde slovem i obrazem jest české a slovenské jesličkářství srovnáváno s jesličkami ostatních národů. Mnoho zajímavosti ze života a

práce betlemářů našich přináší každoročně Zíbrtův »Český lid«, který zachránil již mnoho zpráv o našich jesličkách. Zde dovoluji si připojit několik zpráv o nových objevech:

Než k nim koledou dojdeme, upozorním ještě na několik zajímavých zjevů jesličkářských, jimiž se ve světovém jesličkářství můžeme honositi. Naše vlast může být totíž hrda tím, že dala katolickému světu jednoho z nejplodnějších malířů rozkošné scény betlémské — Josefa Führicha. Tento hluboce nábožensky založený mistr byl opravdu ojedinelým malířem Vánoc vůbec a jesliček zvláště. Listuji soupisem Führichových děl, jichž bylo 871, při čemž konstatuji, že nejvíce motivů tu zabírá narození Páně. Kreseb, provanutých nejčistší zbožností v betlémské sluji s výjevů bezprostředně Narození Páně provázejícími jest více než sedmdesát; mezi nimi celé cykly o mnoha obrazech jako »Cesta betlémská«, »Svatí Tři králové« a jiné. Mnohé z jeho obrazů vánočních byly nespočetněkrát reprodukovány v katolických listech a knihách všech zemí. V Americe souborně vydány některé vánoční cykly ve velikosti a věrně podle originálu. Jesličkářské země alpské ve mnoha vydáních rozšířily jeho betlémy jesličkovými archy, podobně jako u nás jest oblíben betlém Alešův.

Snad mohu též prozraditi, že máme v Čechách nejzdatnějšího sběratele - betlemáře, který jest všude znám jako jedinečný jesličkář. Sám dověděl jsem se o něm v někdejší Tyrolsku — nyní v severní Itálii — v údolí Grödenálském, pověstném svým řezbářstvím. Tam od řezbářů a příslušníků jesličkových spolků jsem se dozvěděl, že ve Šluknově žije odborný učitel Ulrich, který má přebohaté sbírky betlemářské. Když sháněli jsme poklady pro »jubilejní« jesličkovou výstavu roku 1923. dověděl jsem se od něho různé podrobnosti. Má sám 13 krásných betlémů z různých dob a krajů naší vlasti a kromě toho sbírky jesličkových figurek všech řezbářů ze severních a severovýchodních Čech za poslední dvě století a sbírky figurek z ciziny donášených, podle nichž domácí betlemáři pracovali. Byl ochoten vše na jesličkovou výstavu do Prahy zapůjčiti, ale tehdy bylo málo porozumění onoho p. činitele který měl záležitost tu dojednat.

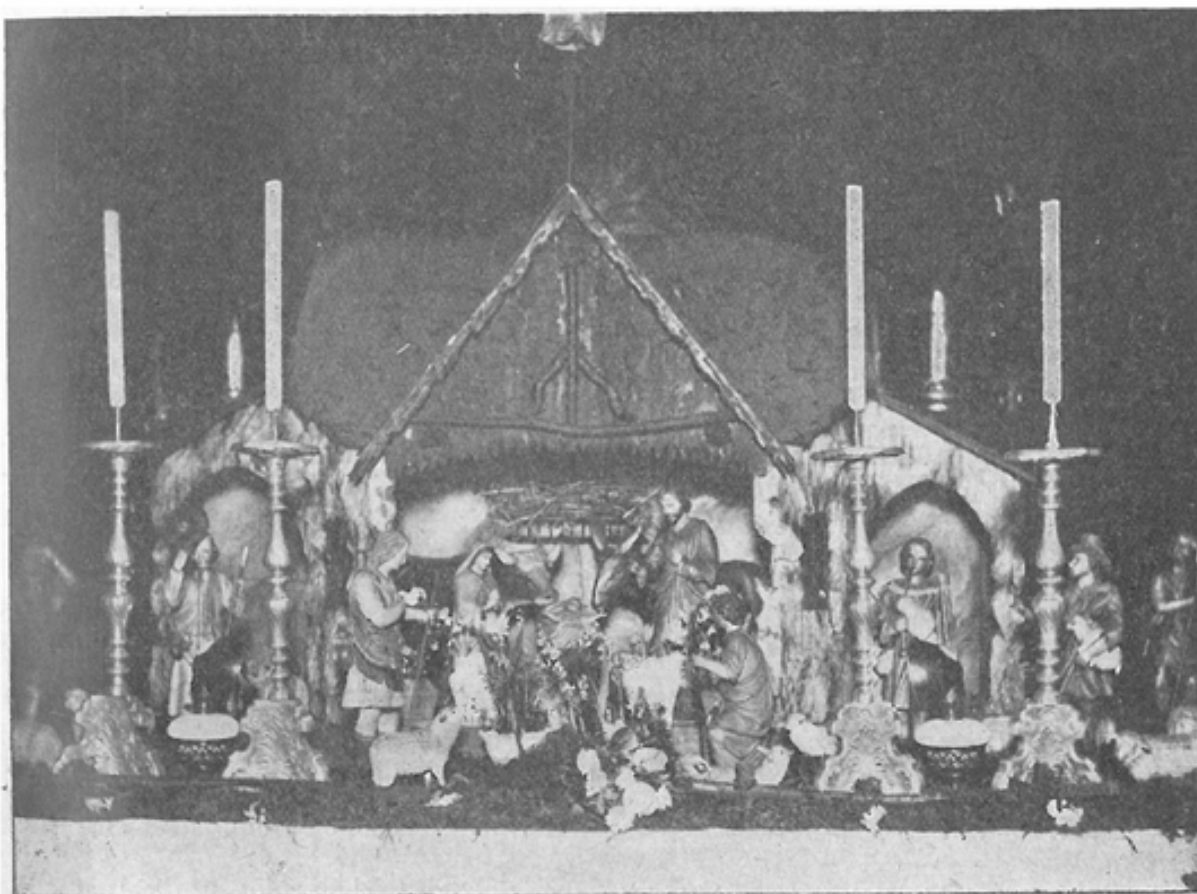
Při této příležitosti rád bych upozornil, jak zájem o jesličky jest daleko hlubší a větší v zemích sousedních, zvláště ale v zemích alpských a v Itálii. V těchto zemích jest na tisíce jesličkářů a ctitelů betlémů organisováno a seskupeno ve spolky »Přátel jesliček«, jež si vydávají své časopisy, soustavně referují o nových objevech starých jeslí ve svém kraji a přinášejí ukázky a návrhy nových betlémů, upozorňují, kde v literatuře odborné, národopisné i zábavné bylo o jesličkách psáno, dbají, aby odložené jesličky nepřišly k zničení, vyvezení do ciziny a podobně. Vydali také již řadu knih a krásných ročenek o betlémech, pořádají ve svých sídlech jesličkové výstavy.

Některé spolky vydávají každoročně kalendáře věnované jen jesličkám a jesličkářství. Upozorňuji třeba na »Zvonečkový kalendář« bavorský, který má již ročník 42. Brixenský kalendář A. Kasiána, též jesličkářství věnovaný, má dokonce již 61 ročníků. Jesličkáři tito nežijí pro betlém snad jenom o Vánocích nebo v adventě, ale po celý rok. Mají řadu příruček na vyrábění domácích jeslí, jak tyto možno vyrobiti z tlusté kory stromové (z borovic, břízy atd.), jak lze zpestřiti »palestinskou« květenou; jak ze semen melounů (turků), navlečených na tenkém drátě lze pěkně napodobiti kaktusové ploty Orientu, z jiných domácích rostlin opět palmy a podobně. Ovšem přípravy k těmto betlémům musí se shromažďovati po celý rok i v létě. Mnohé spolky zvláště ve Vestfálsku pořádají obyčejně za vedení svého duchovního rádce a vzdělavatele nebo některého učitele o prázdninách před Vánocemi zajímavé jesličkové kursy. Při tom zruční žáci se učí i modelovati figurky, jiní vystřihují z jesličkových archů. Bezděky tu vzpomínám, že podobným vlastně způsobem bývaly vyráběny staré betlémy našich podkrkonošských a jiných pohorských kostelů. Tak v moji rodné osadě na Jilemnicku pracovalo pro společný betlém kostelní více rodin rukou společnou a společným nákladem. Figurky řezalo devět bratrů Paulů, práce ostatní rozděleny tak, aby každý podle schopnosti a dobré vůle mohl se zúčastniti na této milé práci, jež povznášela jej z trudu a bídy životné na chvílku do radostnějšího a veselejšího světa, než— poskytovalo živoření při ručním tkalcovství.

Že český člověk za každých okolností rád obírá se jesličkami, svědčí betlémy českých zajatců a legionářů ze světové války. Přinášíme zde vyobrazení střední části betléma legionářů ze zajateckého tábora v Padule v Itálii, který se nalézá v legionář-

ském museu v zámku v Troji. Jak český betlemáři podle národních koled radostnou událost si představoval vždy v prostředí co nejbližším, poznáváme z různých betlémů krajinských. Jako malou ukázkou připojuji obrázek »Královédvorských jesliček« p. Jaroše. Jedinečnými v tom směru jsou původně chodské nyní slovanské jesličky zachráněné před odvezením do ciziny dp. Sil. Hrnčířem pro kostel sv. Antonína v Praze VII., kde jsou trvale umístěny ve zvláštní kapli. *) Jako dva vzácné betlémy v naší vlasti lze též připomenouti jesličky u Kapucínů na Hradčanech a tak zvané jesličky Královny Anny — jako jedinečná krásná práce miniaturní jihoitalská, o níž se zajímá v poslední době redakce největšího a nejkrásnějšího díla o jesličkách vůbec, která vychází nyní v Mnichově.

Antonín Formy

Jesličky u sv. Tomáše v Praze III.

J. R. Kamenský:

Vřes.

*Pozdě už rozkvétáš, kvítečko milé,
bys ještě zkrášlilo podzimní chvíle,
slunce kdy poslední paprsky teplé
pouští na šumící zelené jedle.*

*Barva tvá růžová naději budí,
potěší každého, kdo se jen trudí.
Poslední pozdrav též jara nám neseš,
při každém zákmítu větru se třeseš.*

*To děláš na pozdrav všem dobrým lidem,
prosíš je, vybízíš, by s svatým klidem
žili dál, čekali znovu až zase
vyrosteš, rozkveteš v podzimní kráse.*

*) Viz • nich brožurku »Slovanské jesličky« s četnými obrázky.

Věnováno Pharm. Mg. Maru M.

Jí . . .

(Báseň v prose.)

Bílá vidino . . . Maria . . .

Ty na myšlenky chvějné vlně ses vnesla v mé duše poušť, kde samoty žár, sluncem odříkání metaný, dechem žíravým konů mých prosté květy, jimž slzí mlha jen život dávala, mi tvrdě ničival.

A poustevníka — srdce v spleti kamenitých cest, hlozím utrpení věnčených, jsi našla.

Červnové jitro bylo tehdy, když světlo Tvého zjevu zaklepalo u něj v jeho pustinách.

Zachvělo jím cos, jak chvěje náraz bouřícího života cypřišem, střežícím ticho hřbitova.

Pak za jáсотu plesných zvuků citu, znějících z varhan těla v duše samotu, rukou, již jen Nesmírnému kadidlová zrnka lásky sypal na oltáře kamenné, hrst vonných perel těch, tou čistou nesmětostí zjiněných, do stop tvých vrhl.

Když odcházelas, za Tebou spěl tehdy a chvátá dosud poustevník — srdce mé . . . A ruku touhy vztiskuje k jasu Tvého zjevu a slovy bez zvuků, jež se derou z jeho nitra nejskrytějších propastí, on volá.

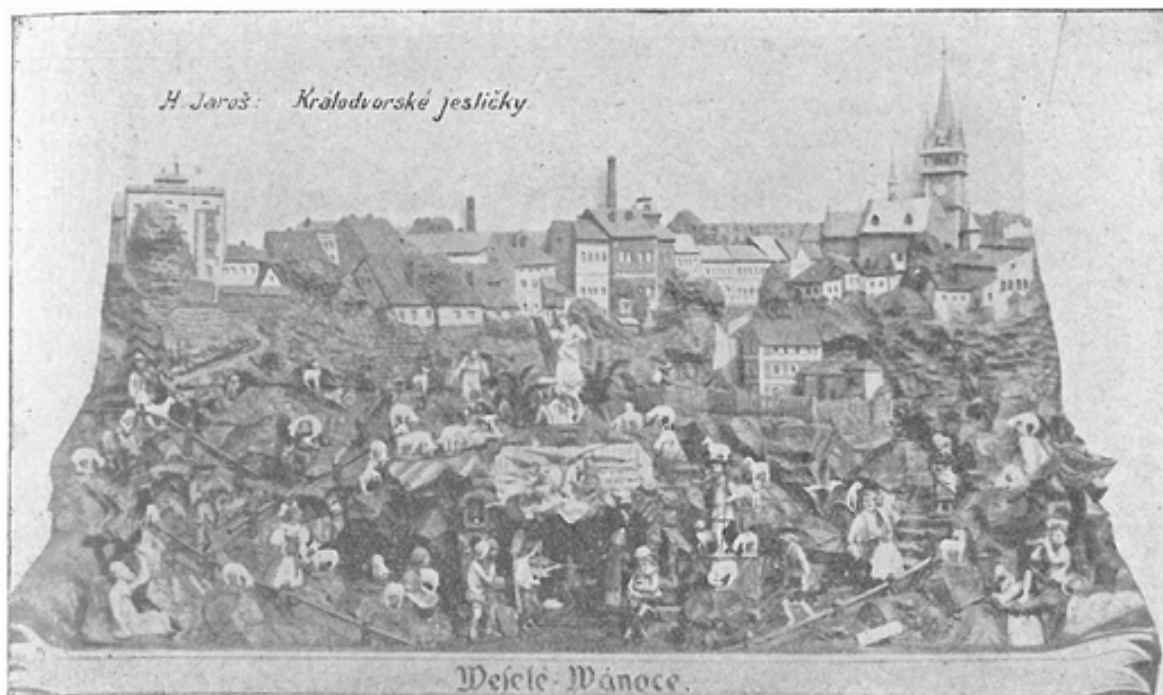
— — — — —
Neví, zda růžovou zář štěstí vyleješ na bytí jeho šed

Neví, zda nezmizíš mu v purpurné hloubi času se šatem zbroceným krví jeho bolesti . . .

Leč srdce — poustevník již nevrátí se zpět, by zas holou leb pomíjejícínosti objímal citu rukou, nebude víc pěti táhlých melodií nad rakví svých mrtvých vznětů — půjde dál!

Za Tebou . . .

Bude spěti k zlatým cílům blaha a stále jásat bude v poušť jen slova žehnání a díků, že smí jít v Tvých stopách, Immaculata — vidino bílá.

V, Kameník:

Až . . .

*Až v bílé kouzlo snů vánoční píseň zazvoní,
tu tichou krásou dnů se v srdci rozední.
A bílý plamen radosti se v hrudi roznítí
a myšlenka bílá a čistá
dál v ona svatá místa
na perutích vánoční touhy,
přes města, vesnice,
přes řeky, silnice,
přes širá pole a tiché luhy
ponese se k Betlému, kde božské pachole dřímá.
Až tam dospějí,
tu v myšlenkách si kleknu
před božským dítětem v jesličkách
a všechny strasti své mu řeknu
a budu prositi jej o lásku,
o lásku velikou a vroucí,
o sílu nehynoucí.
Až lásku a sílu dostanu,
tu u jesliček povstanu
a půjdu v širý svět a v dál
a lásku budu rozdávat
a lásku budu rozsévát
a lásku budu pěstovat
a lidem chudým podávat,
jak betlémský král.
Až vánoc píseň zazvoní
vstanu a půjdu k Betlému,
kde Ježíšek tak tiše sní — — —*

Narození Páně z pasionálu Kunhutina.

Stanislav R. Hanáček:

Narodil se Kristus Pán!

Zpěvné ptactvo písni jásá nad rovinou,
kterou hlásá

vodstvo, lesy, polní lán:
nazaretské právě děvě ve prostičkém skal-
ním chlévě

narodil se Kristus Pán.
Zavinuté v plénky bílé, do jesliček dítka
milé

svatá vkládá Matička.
Krajem teplá noc jde tiše — — —; do
chléva se s nebes výše

dívá třpytná hvězdička.
Z nebeského slyšet dvorů andělů zpěv
v krásném sboru:

»Sláva Bohu na nebi,
pokoj na věky i nyní všem těm, kteří do-
bro činí,

Boha věčně velebí!«

Pastýřům, jež pásli stáda, zjevila se postać
mladá,

hlásíc jim tu novinu:

»Všichni kdo jste, mladý, starý, vezměte
si s sebou dary,

stáda svá i rodinu,
spějte uctit svého Boha, za provinění jenž
mnohá

zrozen tuto hodinu!
Za hříchy, jež lidstvo tíží, na potupném
pozděj' kříži

bolestnou smrt podstoupí,
od pekla vás děsné muky, od přísné též
boží ruky

utrpením vykoupí.
Příhodného bytu nemá — —. Pospěšte si
do Betléma,

najdete Ho na seně.
Pokloňte se jeho Matce, zakoledujte mu
sladce,

pozdravte Ho nadšeně!«

Poslechli a všichni zrána spěli uctit svého
Pána,

vloženého v jesličky.

Obtěžkali dary záda, vzali ovce z svého stáda,
plást též medu celičký.
K betlémské když sluji spěli, pastýřové takto pěli,
provázel je stádců řev:
»Pospícháme v tváři s plesem, hojné dary
Dítka nesem,
jež má zmímit boží hněv
Na svět přišlo zcela chudé — takým celý
život bude —
obydlím mu prostý chlév.«
K skalnímu když přišli chlévu, uzřeli tam
svatou děvu —
v jeslích spinkal její Syn.

Leop. Borovička:

Lyrik Katolické moderny.

(K sedmdesátinám Xavera Dvořáka.)

České písemnictví z konce minulého století se vyznačuje do té doby nezvyklým ruchem literárním. Po předčasné smrti Hádkově (1874) ujímá se vedení v literatuře nová generace, která se nazývá podle vůdčích básníků pokolením Jaroslava Vrchlického a Svatopluka Čecha. Oba básníci jsou vůdci důležitých směrů literárních: Jarosl. Vrchlický směru kosmopolitického, Sv. Čech národního. Mladí básníci, vstupující do literatury, hlásili se bez bojů do školy kosmopolitické nebo do národní. Avšak již na sklonku let osmdesátých ohlašoval se nový směr tak zv. literární realism, který později ve spojení s mladým hnutím kriticky opravným za vůdcovství T. G. Masaryka provedl revisi dosavadních hodnot. Směr ten, reprezentovaný vedle T. G. Masaryka polemickým básníkem J. S. Macharem a kritickým teoretikem F. X. Šaldou, zrušil smysl pro tradici, což bylo beze sporu ztrátou.

Proti realistickým zásadám se ozvala v letech devadesátých silná reakce, jejímiž uměleckými představiteli byli největší čeští lyrikové vůbec, Ot. Březina a Ant. Sova. Avšak tito symbolikové přejali některé charakteristické znaky, jako na př. silnou kritičnost a velký smysl sociální, od realismu: i zde je patrný vydatný vliv hlasatele sociální spravedlnosti T. G. Masaryka.

V devadesátých letech zaujímá čestné místo v české literární historii t. zv. »moravská kritika«; název má odtud, že její kritické časopisy »Literární listy« a »Hlíd-

Na kolena ihned klesli, dary, které s sebou nesli,
položili Panně v klín.
Zřeli dítka baculaté, na prsíčkách ručky spjaté,
zahříval je zvířat dech.
Pastýřové vyskočili, radostně si poskočili,
dudák zadul ve svůj měch — —
a již píseň zvučí krajem, zeleným se dere hájem,
naplňuje polní lán:
»Pastuškové radujte se, zazpívejte v hlučném plesu:
Narodil se Kristus Pán!«

(Ze sbírky: »První květy«.)

ka literární« (nynější »Hlídka«) vycházely na Moravě. »Moravská kritika« podrobila dosavadní české písemnictví neohrožené kritice: v »Literárních listech« za vůdcovství záhy zemřelého kritika H. G. Schauera, F. X. Šaldy a Jiřího Karáska ze Lvovic, v »Hlídce literární« za vůdcovství esthetika P. Vychodila, L. Čecha a Fr. Bílého.

Spisovatelé, seskupení okolo moravských časopisů »Nivy« a »Vesny«, sdružili se a vydali v »Rozhledech« roku 1895 manifest t. zv. »České moderny«, v němž zdůrazňovali individualitu a protestovali proti starším směrům v literatuře a kritice.

Mezitím se seskupili jiní z kritiků, kteří přispívali do »Literárních listů« a založili r. 1894 vlastní umělecko-kritický měsíčník »Moderní revue«. Byli nazýváni »dekadenty«, ač název ten nevystihoval plně umělecký program »Moderní revue«.

Téměř současně s »Českou modernou« ohlásilo se manifestem v Roháčkově »Nivě« a almanachem »Pod jedním praporem« (přispělo 51 básníků) nové sdružení literární, nazvané »Katol. modernou«. Hnutí toto napsalo si ve svůj program obrodu čes. písemnictví katolického a na rozdíl od »České moderny« a realismu navazovalo na domácí tradici.

Slovesná kultura katol. byla do té doby ve stavu velmi neutěšeném.

Prvním beletristickým časopisem katol. byl vlastně »Obzor« Vladimíra Šťastného (zal. r. 1878), poněvadž první kněžský »Časopis katol. duchovenstva«, založený roku

1828 K. Vinařickým, zúžil po několika letech svůj umělecký program a stal se časopisem čistě bohosloveckým, což odrazilo i Fr. Lad. Čelakovského, z jehož popudu byl list založen. Druhý kněžský časopis »Blahověst« (zal. r. 1847) rovněž nepopřával dostatek místa beletrii. Oblíbenost »Obzoru« zanikla úmrtím Kosmákovým, jenž v listě uveřejňoval svá populární »Kukátka«.

V Čechách byl založen r. 1884 měsíčník »Vlast«. Mladá generace básnická vystoupila však pro neshody s konservativním redaktorem »Vlasti« T. Škrdlem a založila si samostatnou družinu literární. Věnováním almanachu »Pod jedním praporem« B. M. Kuldovi uctili památku národních buditelů. To nutno zdůraznit, neboť by bylo špatným vysvědčením pro Katol. modernu, kdyby se byla hlásila ke Kuldovi jako svému básnickému vzoru, který se nikterak nevymykal z tehdejšího úzkého a neuměleckého okruhu mravoučného veršovnictví t. zv. katol. poesie, ač i tam byly čestné výjimky jako na př. B. Jablonský, na jehož mnohé hodnotné verše poukázal v »Akordu« sám Jarosl. Durych.

Katoličtí modernisté, jejichž dobrou školou byla především Vychodilova »Hlídka literární«, usnesli se v Praze roku 1895, že budou vydávati vlastní uměleckou revue, která byla na návrh K. D. Lutinova nazvána podle knihy Dantovy »Novým životem«. Hledající opory ve světě literárním, donesli (K. D. Lutinov, Fr. Skalík a V. Bitnar) 1. č. »Nov. života«, které vyšlo o vánocích 1895, kritikovi Fr. Bílému a Jarosl. Vrchlickému. Vrchlického, který byl tehdy znechucen útoky mladých generací básnických, od nichž se mu v té době nedostávalo ani lásky ani pochopení, rozladil úvodní článek »Nov. života«, prozrazující sympatie katol. modernistů s dekadenty.

Program Katol. moderny byl s počátku ryze umělecký: reforma poesie a umění v čes. zemích. Po této stránce si vedli katol. modernisté velmi čile. Avšak jejich program se záhy rozšířil o otázky náboženské, neboť poznali, že s reformou písemnictví musí jít i reforma života. Začali navazovati styky s cizinou: nejprve z důvodů literárních, později náboženských. V cizině měly obdobné proudy více ráz společenský a opravně církevní. Byl to t. zv. »modernismus«, jehož kolébkou byla Francie. Průkopníci modernismu zamý-

šleli původně překlenouti propast, která se rozevřela po francouzské revoluci mezi vzdělaným světem a katol. církví. Dospěli však časem k naprostému bludařství. Z Francie se šířil modernismus do Itálie, Španělska, Anglie (odtud do Ameriky) a do Německa, kde byli jeho hlavními představiteli Dr. H. Schell a Dr. Jos. Müller: k nim se přihlásila ústy redaktora »Nového života« K. D. Lutinova česká Katol. moderna. Nutno však zdůraznit, že nesushlasili všichni členové tohoto sdružení s počínáním redaktora jejich listu. R. 1907 zanikl ústřední orgán a s ním i Katol. moderna. Stalo se tak nejen pro méně pečlivé vedení revue, nýbrž v neposlední řadě pro spory s hierarchií a pro zákaz papežské encykliky »Pascendi Dominici gregis«, podle níž se musil každý kněz zřít modernismu a jež postihla Katol. modernu též pro nevhodný, od F. V. Krejčího přejatý název.

Usilí opravně nábož. směru, jehož vůdcem byl K. D. Lutinov, nemělo tedy blahodárného vlivu na vývoj Katol. moderny. S tímto směrem neměl nic společného druhý vynikající předák S. Bouška. Zasluby Bouškovy o umělecký vývoj Katolické moderny jsou bez sporu velké: nejen že získal pro toto hnutí vynikající umělce (jako na př. Jul. Zeyera, který sledoval až do své smrti (1901) vývoj K. m., přispíval do »Nov. života« a spoluurčoval i program), nýbrž svými znalostmi románských literatur, především provençalské a katalánské, určoval umělecký směr Katol. moderny. Studiu básnictví provenç a katol. nářečí věnoval se Bouška vydatně na přímé vyzvání Jarosl. Vrchlického, který ho seznámil s K. D. Lutinovem.

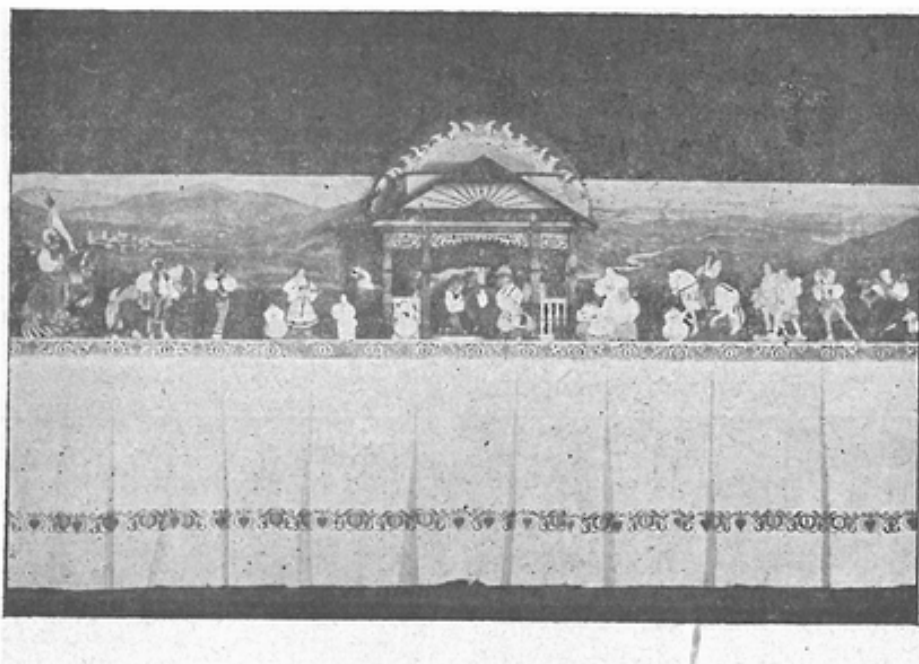
Sig. Bouška získal též pro Katol. modernu největšího své doby básníka-kněze, Xavera Dvořáka, který se zúčastnil tohoto hnutí od prvních začátků. Podepsal s Jul. Zeyerem a j. vynikajícími poety »Oznámení literární«, jímž ohlašovali katol. modernisté »Nový život« a přispíval do všech ročníků této revue. Jeho »Monserratskou znělkou« zahájil »Nový život« původní příspěvky katol. poetů. X. Dvořák byl i zodpovědným redaktorem prvních dvou čísel »N. života«, avšak pro zaneprázdeň nemohl se listu věnovati; s ním sdíleli se o redakci V. Bitnar a Jul. Koráb, kteří však — jak napsal K. D. Lutinov (Archa 1915, str. 93) — »byli příliš nezkušení a bez theologické erudice, než aby mohli řídit

bezpečně list, který katolicismu měl razit nové cesty«. Proto začal »N. ž.« třetím číslem vycházení v Nov. Jičíně na Moravě a jeho redakcí pověřen — jak již bylo poznamenáno v předešlém čísle Jitra — K. D. Lutinová.

Již bylo v tomto náčrtku řečeno, že Katol. moderna na rozdíl od jiných mladých sdružení literárních navazovala na domácí tradici. Typickým dokladem vlastenecko-tradičního směru jest K. D. Lutinová, který vyšel ze studia Čelakovského a Erbena, Sušila a Bartoše, a šťastně zachytil ohlas prstonárodní písně a popěvek rodného domova (Sedmikrásy, Potulný zpěvák,

tolické té doby, tu a tam ojedinělý strůmek a keř, zapomenutý a nevážený, a jinde spousty plevele, kalendářního tlachu, neumělé veršování, hanobící Církev i drahou řeč svatováclavskou.« (Museum 1928, str. 72.) Hned první svou básnickou sbírkou »Zlatá stezka« naznačil X. Dvořák nesmlouvavě, že jím se počíná nová, umělečtější éra katol. kultury slovesné.

Xaver Dvořák narodil se 29. listopadu 1858 v Hostivaři u Prahy z četné, ale nezámožné rodiny. Od r. 1870 studoval na akademickém gymnasiu v Praze, kdež maturoval r. 1878. Po maturitě se věnoval studiu bohosloví v Praze. Byl vysvěcen

Jesličky legionářů italských.
(K článku p. Ant. Šorma.)

Ryme a špryme). S. Bouška byl typický kosmopolita z lumírovské školy, z níž vlastně vyšlo celé hnutí Katol. moderny. X. Dvořák stál po této stránce asi uprostřed přesto, že byl pevně srostlý s domácí půdou, neuzavíral se před cizími vzory, na př. J. Verdaguerem — jak kriticky poukázal Bouška. Všimáme si jen těchto tří básníků, neboť kolem nich se soustřeďoval literární ruch Katol. moderny. V době, kdy vznikala K. m., byl X. Dvořák uznávaný a — jak o něm napsal již roku 1892 F. X. Šalda — »skutečný básník«. Byla to první zářící hvězda na matné obloze tehdejší katol. poesie, jejíž stav pravdivě zaznamenal S. Bouška: »Viděl jsem smutný, prázdný úhor literatury ka-

r. 1882 na kněze, stal se kaplanem v německé vsi Kozlově (okres žlutický). Roku 1885 byl povolán za katechetu vyšší dívčí školy na Novém Městě pražském, kterýžto úřad před ním zastával básník V. Pakosta. Od té doby žije básník v Praze.

Na X. Dvořáka měl vliv za jeho středošolských studií profesor češtiny P. Vojtěch Neumann, který se zálibou dával svým žákům themata, jež probouzela silně jejich obrazotvornost. Jednomu takovému thematu poetickému (»Když listí opadává«) Dvořák podlehl a vypracoval celou úlohu ve verších. Tak vstoupil X. Dvořák na český Parnas.

Vedle prof. Neumanna působil na mladého studenta zvláště blahodárně V. Be-

neš Třebízský, který tehdy končil v Praze svá theolog. studia (na kněze vysvěcen 1875). Jest pravdě podobné, že Třebízský, elegicky naladěný básník české minulosti, působil především na Dvořákovu národní citění. Třebízský, o jehož úmrtí (1884) se Dvořák ve své odloučenosti od světa na faře kozlovské ani nedověděl, byl jeho první literární vzor, jehož památce věnoval svou první knihu básní.

Avšak již za studií bohosloveckých začal podmaňovati mladého poetu jeho pozdější učitel Jaroslav Vrchlický, v té době samozřejmý vůdce českého Parnasu. R. 1872 otiskl J. Vrchlický v »Blahověstu« jako pražský bohoslovec I. ročníku cyklus znělek »V září nebes«, který snad ušel pozornosti X. Dvořáka, tehdy sekundána akad. gymnasia, ale byl nepochybně základem jeho pozdější duchovní lyriky. Již v letech osmdesátých přihlásil se X. Dvořák mezi Lumírovce a stal se učelivým žákem J. Vrchlického. Ve své knize »Meditace« napsal ve věnování J. Vrchlickému za celou školu: »Vzpomíním těch vrocích nadšení, jaká v nás rozněcovaly první poesie Vaše.« Avšak X. Dvořák nebyl pouze trpným epigonem Jarosl. Vrchlického. Přejímal sice od něho básnickou formu, ale zbavoval ji přeplnění slovního a přizpůsoboval svým náboženským rozjímáním.

V básnickém díle Xavera Dvořáka (»Zlatou stezkou« 1889, »Stínem k úsvitu« 1891, »Modlitby a písně« 1893, »Sursum corda« 1894, »Meditace« 1896, »Eucharistia« 1897, »Improprie« 1901, »Nový život« 1903, »Soli Deo« 1905, »Z hlubin věků« 1906, »Kontemplace« 1909, »Modlitby básníkovy« 1913, »Věčné touhy« 1923) zrcadlí se básníkův duševní život, pohybující se mezi nadírem smutku a zenitem radosti. Tento rozpor básníkovy duše vyvrcholil v poslední jeho knize »Věčné touhy«. Verše tmavé beznadějnosti:

»Noc a mlčení!
Slyším chrapot smrti kolem,
jak se lupen k zemi snese,
slyším těžký pád.
Země v hloubi zachvěje se,
slyším kohos zaplakat!
Mrtvé ticho!
Jako meč žal proniknul mne,
bledou zář když měsíc sklenul,
ani nedýchám.

Život mě tu zapomenul:
Na hřbitově! Sám a sám!
(Báseň »Sám a sám.«)

Vedle těchto veršů hlubokého smutku najdeme ve sbírce verše radostné naděje, neboť

»přes rýty vrásek úsměv šlehne
a srdcem naděje,
sen lásky zlatý v duši se hne,
jej dosnit ještě chvíle je.
Nech přes oči jen slzy svézti:
tam vnitř, tam cos chce ještě kvěsti.«

Pro X. Dvořáka jest charakteristický jeho dopis K. D. Lutinovu, z něhož se dovidáme, čím jest mu poesie. Dvořák reaguje na Lutinovu definici poesie. Lutinov praví: »Poesie jest illuse světa krásnějšího a z illuse plynoucí záliba.« (Hlídkova literární« 1895, str. 124.) Naproti tomu praví Dvořák, že poesie jest »graduované, vzmocněné vnímání předmětu vnějšího, vnímání z té stránky, která obyčejnému pozorovateli a vědeckému zkoumateli uchází.« — A dále: »Básník jest právě ten šťastný, který vnímá nejen tělesným, ale více — a snad skoro jedině — duchovním zrakem svým, co ostatním prostě uniká. On šťastnými — řeknu božskými — kombinacemi prochází od zevnějšíka do nitra věcí, více tuší než poznává podstatu věcí, jež jest krása, poněvadž jest projevem nejvyšší krásy nestvořené. Tím stoupá na ramena vědci, kterýž nemohl dosáhnouti svými dalekohledy do sfér hvězdných a nebeských, a zrakem svým protíná i kruh zářivý, kterýž opíná trůn Boha samého.« (Dopis je uveřejněn v I. roč. »Nového života«, 1. půlrok, str. 22.)

Shoda mezi životem a dílem Xavera Dvořáka, jenž podle slov Jos. V. Sládka »viděl nebe otevřené v krvavě zlatém červánku svých vizí«, jest úplná. Dvořák ctí zbožně a oddaně nejen Krista, nýbrž i jeho Matku. Obsahem svých děl vydo byl si čestných epithet: »básník Eucharistie« (po prvé jej tak nazval Jaroslav Vrchlický) a »lyrik mariánský«. Jeho verše vyvolávaly svou prožitostí a hloubkou ozvěnu v duších podobně laděných: vzácným dokladem toho jest báseň »F. X. Dvořákovi« od Jos. V. Sládka, napsaná pod přímým dojmem z četby Dvořákových »Meditací«. J. V. Sládek končí báseň verši:

»Tvůj koráb zmítán na bouřlivém moři:
však do mraků a vlnobití šlehu,
kde jiným za maják sta bludic hoří,
Tvá září Stella maris démantová;
a tisíc lodí jak jde troskou k břehu,
Tvou třímá víry kotva ocelová.«

(V Sládkově knize »Za soumraku«.)

X. Dvořák též vytušil své duchovní přibuzenství s Jos. V. Sládkem a připsal proto jeho památce »Věčné touhy«. Není to náhoda, neboť v posledním svém díle došel podobného usmíření a utišení v Bohu jako autor sbírek »Za soumraku« a »Lethe«.

X. Dvořák žil vždy v tichém ústraní své meditaci a pečlivě ciseloval verše. Nepotřeboval proto silných loktů, jimiž by se probíjel kupředu a zdůrazňoval své já, neboť jeho básnické dílo vykazuje klady, které ob stojí i před nejpřísnější kritikou. Jeho místo v dějinách českého písemnictví je pevné a čestné.

Zbývá ještě poznamenati, že X. Dvořák se neomezil jen na uměleckou tvorbu literární, nýbrž přispíval i do literatury homiletické a psal četné učebnice (»Mravouka katolická« 1901, »Katolický dějepis církevní« 1906, »Stručná apologetika křesťanská« 1908, »Liturgika katolická« 1909).

Jméno Xavera Dvořáka nenáleží k těm, jež vyplňují sloupce denních listů, ale vždy, kdykoliv se veřejně objevilo, zazářilo ryzí čistotou: to pečlivý a kultu slova dbalý hymnik buď kladl k dřívějším svým rozjímavým sbírkám nové dílo, buď reagoval na současné události, jež rozechvěly jeho citlivé nitro. Ve své měsíční revui »Týn« pozdravil radostně první 28. říjen a v téže revui zatruchlil za několik dní nad strženým sloupem mariánským.

Dle špaň. F. M. D. sal.

Nejkrásnější životní dráha. Má budoucnost.

Všechny dráhy života, jež dává svět, jako průmysl, zemědělství, svobodná umění — mají účel lidský, který však může křesťan povznést k Bohu; přece však nechává v sobě mnoho pozemského. Jeho ideálem není odříkání a obětování se pro jiné, ale jest obohatiti sebe.

Kněžství a život řeholní jest jedinou drahou, jež má Boha a jeho slávu za svůj cíl. »Odříkání« jest jeho znakem: kněz,

Vzrušenými verši se zbožnou úctou a bolestí pozvedal zneuctěnou památku Matky a volal nejen celý kulturní svět za svědka činu, »pod nímž hroutíme se tak v hanbě kultury, jak v studu víry«, nýbrž burcoval i prach mrtvých otců a hlásal i budoucím nezrozeným:

»ať jde to s pokolení v pokolení
a nevejde to nikdy v zapomnění,
tož čin ten, pod nímžto se studem

propadáme;
však čest Tvou, Matko, obnovit my
chcem, my chcem;

My s vámi přísaháme!
Však pro nás, Matko, — tkviš v Svě
vzdušné výši

a záříš dále jak v Svě jasné říši;
Tvůj sloup se z našich srdcí pod nohou
Ti tvoří,

Ty mstít se nedovedeš, jasné naší Září
ó žehnej dál, Mát', jež vin nevzpomíná,
a mstí se dobrem, jež trn v srdce vtíná. —
Až půjdem kol, v tom místě, my se

přežehnáme,
že čest Tvou, Matko, obnovit my chcem,
my chcem,

ať tři sta let, ať tři sta let, trpělivě
dočekáme:

My přísaháme!

Mariánský lyrik se dožil 29. listopadu svých sedmdesátých narozenin. Připozdívá se... Avšak pevně věříme, že jeho molově laděná lyra dříve než dozní docela, rozezvučí se ještě mnohokrát plným, melodickým akordem. Nemáme jiného přání, než aby Bůh dopřál Xaveru Dvořákovu šťastně dosnutí jeho »sen lásky zlatý« za tiché pohody životní jeseně.

kteřý by neměl tohoto ideálu, jest nemožným. »Opovržení světem« jest zákonem, který má řídit jeho život, dáti sbohem světu, jeho vášním, jeho bohatstvím a jeho slávě. Takové musí býti odříkání kněze. A když toto odříkání jest doprovázeno závazky, které vkládají sliby v životě řeholním, obět kněze jest úplná.

Zde jest, proč kněžství má tak zvláštní povolání, které se nepodobá s jedné stra-

ny žádnému, s druhé však obsahuje v sobě všechny . . . Zde jest, proč toto jest povolání duší vznešených a čistých, neboť jedině kněžství zadostučiní horlivosti a velikomyslnosti těchto duší.

Na nádraží.

Manželé se svým synem Jakubem čekají příjezd staršího syna.

Z jednoho vozu vyhoupne se mladík s tváří plnou radosti, v kabátci třpytícím se zlatem prýmků, stuh, šňůr, knoflíků . . .

Rodiče otvírají oči údivem.

»Jsi vskutku krasavec,« praví mu otec.

Matka, aniž by pozorovala krásný šat mladíka, důstojníka, vrhá se v jeho náruč . . .

*

Ubírají se k domovu.

Statný student vojenské akademie přimolupí všechny pohledy mimojdoucích.

Jakub jde po straně svého staršího bratra.

Rodiče se ho tázali cestou na studii, co dělal, co měl dělati . . . a na co myslí, až skončí život ústavní.

Když viděl mladík, že ho poslouchají se zájmem, odpovídá s upřímností, s jistým nádechem učence. Jeho ideály jsou plny hrdosti a pýchy: vyjdu z akademie s vyznamenáním, jež mi dá právo vstoupiti na universitu; bude inženýrem dolů . . .

— Doly — pravil — ty žily různých vzácných kovů!

— Skutečně! — dodává otec —

— Získám ročně padesát tisíc franků!

— Myslíš to vážně? přerušuje ho v řeči matka.

— Vážně! Má budoucnost jest v dohledu.

*

Jakub, jenž celou dobu mlčel, závidí bratrovi takové štěstí.

A v duchu si myslí: Nebude tak zářiti můj budoucí šat kněze — černý talár . . . Však, co záleží na zevnějšku . . . na penězích? Budu pracovati pro věc nekonečně vznešenou.

Přece však třpyt knoflíků, prýmků . . . ho přitahoval; šat kněze se mu zdál velmi smutným po straně uniformy bratra . . .

*

Přišli domů. — Sedí kolem stolu; — již uplynulo poledne.

Mluvilo se o všem: mladík udržoval rozhovor; čerpal ze svých budoucích plánů.

Pozoruje mladšího bratra Jakuba: »Ještě chceš býti farářem?«

— Ano, ještě.

— Kdy vstoupíš do semináře?

— Příští měsíc, v říjnu.

Starší bratr se usmál soustrastně, skoro škodolibě: »Mýlíš se. Tento stav nemá budoucnosti. Co učiníš? Snad trochu dobra; a to ještě jiným — však sobě . . . Nezískáš ničeho, zbytečně se budeš namáhati. — Získáš alespoň tolik, co budeš potřebovati ve stáří?«

Jakub nevěděl, co odpovědět. Tohoto mlčení využili rodiče: »Neříkali jsme ti to snad? Proč trváš stále na tom kněžství? Nejsi snad již dosti rozumný?«

— Můžeš si zvoliti dráhu výhodnější, naléhal bratr.

— Neodvrátí mě od toho žádný, pravil Jakub.

— Když tě od toho žádný neodvrátí, jdi si; ale tvá budoucnost . . .

Rodiče znovu využívají příhodného okamžiku: »Myslíš, drahý Jakube, že by se nám snad více nelíbilo viděti tě v dobrém postavení, obklopeného dětmi, šťastného, než viděti tě ztraceného v nějaké zastrčené vesnici s několika sty farníků?«

— Anebo se smečkou divokých kluků ztráceti čas i námahu? — pravil bratr.

— Ještě lépe snad — dodal otec — ponížovati se, aby naučil něco katechismu?

— Aneb, zpívati hodinky za mrtvé? — pravila smutně matka.

Tak pokračovali až do skončení obědu.

*

Jakub, zamyšlen, mlčel. Postup myšlenek se dál vnitřně.

Uniforma bratra ho přímo hypnotizovala; poznámky a důkazy rodičů velmi na něho působily. Byl překvapen, přepaden, bez obrany

Pohnutky a důvody, které ho pobáčaly státi se knězem, ochabovaly — již ztratily sílu, kterou měly dříve.

— Nikdo mě nenutí . . . Jeho nevyspělá obrazotvornost přenesla ho do nového světa: pohodlný život, obklopen ctí, láskou . . . proč ne . . . ?

*

Rodiče se synem akademikem činili návštěvy.

Nebyla to hrdost, pýcha, představovati syna společností?

Jakub zůstal sám ve svém pokojíku, ve stavu sklíčenosti a znavené mysli. — Jestliže se stanu knězem, nebudu museti nechat stranou štěstí, slávu, lásku, rozkoš . . . ?

Pronásledován těmito myšlenkami, vzal klobouk, vyšel z domu.

Zaklepal na dvěře skromné budovy.
Služka mu otevřela, vstoupil.

— Dobrý den, pane kanovníku!

— Dobrý den, Jakoubku! Jak se ti daří?

— Však co je ti...? Jsi nějaký smutný, zamyšlený —.

Jakub vypověděl dobrému kanovníkovi celý duševní boj, jenž přetrpěl a jak se nechal přemoci.

Kněz se ho otázal: »Tedy, Jakube, lesk uniformy tě svedl?«

— Ne tak uniforma... jako má budoucnost.

— Čím se chceš tedy státí? Inženýrem, důstojníkem, generálem?

— Nevím doposud, jest mi to však úplně jedno.

— Dobře tedy; nebudu, jenž by ti překážel v tvých záměrech.

Mladík hleděl udiven... i uspokojen; neočekával tak málo odporu.

— A pak, obejmeš rozkoše světa, a na dobrého Boha zapomeneš.

Jakub neměl tolik síly, aby řekl, ano. A kanovník pokračoval: »Učiniš mi však alespoň nějakou službičku?«

— S radostí, a to jest —?

— Dnes ráno mi přivedli hochu, jenž se chce učití latině, aby se mohl státí knězem. Ty jsi dobrý latinář, chtěl bys mu dávatí hodiny?

— Proč ne, s radostí.

— Obětuješ několik prázdných okamžiků prázdninových a mě ulehčíš v těžkých zaměstnáních.

Jakub byl rád, že mohl tímto poněkud potěšiti zarmoucené srdce knězovo.

Kanovník ještě dodal s úsměvem: »Teď budeš učití hochu latině, můžeš si tedy říci: Vychovávám svého zástupce. Tato myšlenka tě může těšiti.

Jakub neodpověděl. Myslil si však, že tento způsob bude dosti příhodný k ustoupení.

S ujednaným pořadem hodin a způsobem vyučování odešel.

Za týden klepal znovu na dveře bytu p. kanovníka.

— Hola, Jakoubku, jak se daří?

— Díky, velmi dobře!

— Rodičové spokojeni?

— Od okamžiku, co zvěděli mé rozhodnutí, velmi.

— Hodiny latiny?

— Mě otevřely oči...

— Co pravíš?

— Poznávám a začínám milovati ideál kněze. Jak potěšujícím, sladkým jest říci sobě: Vychovávám kněze... a chci se... ale...

Jakub bojoval sám se sebou.

— A —?

— A — chci býti též knězem, aby můj žák následoval příkladu.

— Ale tvá zářivá budoucnost?

— Již ji nechci.

— Proč?

— Poněvadž jsem poznal, že i kdybych byl bohat a šťasten, vždy by mě něco chybělo.

— Co by ti mohlo chyběti?

— Pracovati pro větší čest a slávu Boží, a pro záchranu nesmrtelných duší.

Budoucnost! Běda tomu, kdo si zahrává s touto důležitou myšlenkou!

Jaká bude moje?

Doposud nejsem rozhodnut; chci však, aby byla vznešená a krásná.

Ze všech dráh života, které se mi otvírají, mnoho jest dobrých, a mohou mě všechny, i když různými oklikami, přivéstí ku branám nebeským.

Přece však jen jediná jest královská —, a to jest — kněze —

Jestli se mi nabízí, opovrhnu jí? Neměl bych ji následovati? Přímo dychtiti?

Proč ne?

Znáš P. Methoda Klementa O.S.B. z Emaus? Jak vždy životně miluje naši mládež! Založil »Quatembrový věstník«. Vychází 4krát do roka a v něm burcuje naši mladou inteligenci, aby vážila si povolání kněžského. »Q. věstník« má probudit zájem o kněžská povolání. Vždyť nejvíce nám třeba kněží. Týden před vánocemi vyjde zas. Budou ho dávat u kostelních dveří. Dostaneš ho v sakristii. Vezmi! Přečti si ho! Dej druhým! Rozdává se zadarmo! — Drahý P. Methode, nic záslužnějšího jste nemohl udělati než toto velké gesto Boží! Bůh Vám zaplať! Vděčit Vám bude jednou katolická budoucnost naší svatováclavské republiky! Slíbujeme Vám, P. Methode, že budeme »Q. věstník« čist, půjčovat a šířit lásku a touhu po kněžském povolání. Pochopili jsme Vás!

»Socialista knězem« — nová publikace přerovského »Nového Národa« (redaktor P. Chýlek). Autor Camelli byl zarytým socialistou. Do své knihy vložil upřímně pravdu o socialismu, který »hledá dnes jenom hmotu a požitek«. Vypisuje svůj psychologický proces od prvních vřelých záchvěvů pro socialismus až do té chvíle, co odvrhl pouta socialistických ohledů a přistoupil pln ideálních snah po pravém dobru k oltáři jako kněz. Spis je až příliš časový, kdy marně vzkřísí v řadách socialistických sympatií k náboženství, spiritualismu a zakládají se organizace »náboženských socialistů«. — Tato kniha patří do ruky každého studenta katolického. Dostaneš ji u každého knihkupce!

Camelli-Alberti »Socialista knězem«, Přerov, Masarykovo nám 16. Cena 18 Kč.

Dr. Karel Vrátný.

Z výletu na Sever.

V předešlém ročníku »Jitra« jsem napsal několik řádek o výletě, který jsem si před mnoha lety učinil na Sever — do Dánska, Norska a Švédska — na který dosud rád vzpomínám. To, co jsem o tom napsal do »Jitra«, týkalo se mého, ne úplně třídního pobytu v Trondhjemu, kde jsem čekal na parník Neptun, přijíždějící z Hamburku a plující podél západního pobřeží norského s jeho nejkrásnějšími fjordy: Hardangarským, Sognským, Nordským, Gairangerským a Moldským. Z Trondhjemu měl parník pokračovat ve své jízdě dále na sever a až na Severní mys. Již z Prahy jsem si objednal a zaplatil místo z Trondhjemu na Severní mys a nazpátek, a nyní jsem tedy vyčkával jeho příjezdu.

Neptun přijel ve čtvrté odpoledne asi ve 4 hodiny, a já jsem hned zanesl z hotelu svá skromná zavazadla, nevelkou tašku, havelok a deštník, na loď. Z Trondhjemu se mělo vyjetí asi v 8 hodin večer, měl jsem tedy ještě dosti času na trochu toulky po městě. Při té příležitosti jsem si všiml trochu lépe polohy přístavu trondhjemského, do něhož se vlévá řeka Nid, přicházející od jihu. Ale těsně u samého města se otočí na jihovýchod, za chvíli pak mírným obloukem na severovýchod a konečně zase na sever a tak se vlévá do fjordu, který se podobá velikému jezeru, obklopenému nevysokými návršími. Na území mezi obloukem řeky a fjordem založil bohatýrský král Olaf Tryggvason r. 997 tržištní město Nidarós (Ústí Nidu), kdežto dříve sídlili držitelé moci v těchto krajích na Hladách, na malém poloostrově, který ční do fjordu právě proti dnešnímu Trondhjemu. Trondhjem nebo vlastně v staré norské řeči Thrándheimr slula původně celá tato krajina okolo fjor-

du trondhjemského, krajina, v níž »byla síla země« podle starých sag. Ale v 16. stol. jméno kraje bylo přeneseno na starý Nidarós. Možná, že dnešní Nory po čase napadne obnoviti to staré jméno města, jako zavrhli nedávno jméno svého hlavního jména Kristiania, které jim připomínalo vládu dánských Kristianů, a nazvali je názvem starého tržiště Oslo, které bývalo v těch místech, jenže trochu dále na východ než dnešní Oslo.

V starém Nidarósu bývalo přístavem vlastně samo ústí řeky nebo spíše kus řeky nad ústím. Tam přijížděly a odtamtud vyplouvaly lodi, plavící se na Island a až na daleký Grönland, a jméno řeky Nidu často se čte v starých sagách a jiných povídkách islandských, jednajících o dobrodružných Islandčanech, kteří přicházeli ke dvoru norských králů v desátém, jedenáctém a dvanáctém století. A jak jinak se čtou takové sagy, když člověk svými očima viděl místa, o kterých se v těch starých zprávách vypravuje. Zde u řeky a blízko míst, kde později vystal mohutný dům, stával královský dvorec, a v řece jednou, kdysi v polovici II. století, stála loď Islandana Halldóva, syna Smorrova, který dlouhý čas byl ve službách krále Haralda, syna Sigurdova, příjmím Hardráda — Drsného († 1066). Král byl umíněný, a Islandan, syn proslulého náčelníka islandského, byl umíněný, proto se musili rozejíti. Ale jak dramaticky se rozešli! Nedlouho před tím se vydal král na nějakou plavbu podle pobřeží na jih, ale Halldór se nechtěl té výpravy účastniti pro nějakou mrzutost, kterou měl před tím s králem, že dostal plat v penězích málo hodnotných. Ale konečně jeho přítel Básdr věc nějak urovnal, a Halldór se vypravil s králem na je-

ho lodi. Jedné jasné a světlé noci, jako bývají letní noci v Norsku, řekl Halldórr kormidelníku královské lodi: »Uhni na stranu!« Ale král kázal: »Jed' přímo!« Za chvíli Halldórr promluvil znovu: »Uhni s lodí!« A král opět: »Rovně kupředu!« »Jedete na skalisko,« řekl Halldórr, a v tu chvíli loď vrazila na skálu a znamenitě se pochroumala. Musili vystoupiti a spravovati ji. A musíme si představit, že ta příhoda se stala v jedné s nesčíslných úžin a průlivů mezi nesčíslnými ostrovy a

který ji spravoval, a odevzal ji Halldórrovi. Z toho pak pošly rozličné nové mrzutosti mezi Halldórrem a oním Norem, které král urovnal tím způsobem, že loď koupil od Halldórra nazpátky a zase ji dal Norovi. Ale smluvenou cenu nezaplatil král celou. Něco zůstal dlužen, a ač ho Halldórr několikrát upomínal, neplatil. Zatím se již Halldórr chystal na cestu domů. Loď jeho byla připravena v Nidu blízko ústí a jednoho dne zavál příznivý vítr. Tu vyplul Halldórr s lodí na fjord a tam se

Kodaň — královský zámek.

ostrůvky, které skoro všude hemží západní norské pobřeží a kryjí je proti návalu oceánu. Ráno, když se přítel Halldórrův Básdr probudil, viděl, že Halldórr si váže své věci do rance. »Co zamýšlíš?« ptal se Básdr. »Pustiti se zpátky do Nidarósu a odtamtud se vypraviti domů na Island. Co mám dělati tady u krále? Platí mi špatně můj plat, a nechci, aby k vůli mne rozbíjel své lodi.« Šel tedy Básdr ke králi a domluvil mu, aby vyplatil Halldórrovi plat v pořádném stříbře, a král to učinil. Ale Halldórr chtěl míti nějakou loď, aby sám na ní velel, a král vzal jednu válečnou loď norskému zemanskému synu,

zakotvil. Pozdě večer pak spustil na vodu člun, obsadil jej několika dobrými veslaři a sám vstoupil do něho v plné zbroji. Pak poručil veslovati zpátky do řeky a přistati blízko královského dvorce. Tam poručil svým lidem, aby seděli v člunu s vesly v rukou, sám pak se ubíral do královského dvorce. Patrně té doby nebyly ve dvorci žádné zvláštní stráže nebo spaly, a ložnice královských manželů nebyla ani uzamčena ani uzavřena závorou. Halldórr tam směle vešel. Poněvadž se to nestalo zcela tiše, probudil se král a tázal se, kdo se to na ně dobývá. »Jsem to já, Halldórr,« odvětil Island'an, »a přišel jsem

si pro peníze, které jsi mi dlužen. Má loď je připravena k vyplutí, nedělej tedy okolku.« »Ale musíme tedy mít vážky, abychom odvážili tvůj dluh,« řekl král, který patrně chtěl získati čas. »Není třeba,« řekl Halldórr, »vidím, že královna má na ruce zlatý kruh, který váží právě asi tolik, kolik jsi mi povinen. Dej mi ten. Nechci čekat, protože se mi nenaskytne již nikdy tak dobrá příležitost, abych se s tebou vyrovnal. A také již od této chvíle nikdy ti nebudu důvěřovati.« Tu řekla královna králi: »Vyhov mu; nevidíš, že stojí nad tebou všechen ve zbrani?« Pak si sama stáhla zlatý kruh s paže a odevzdala jej Halldórrvi. Ten jej vzal, přál králi a královně, aby byli zdraví a rychle vyšel z ložnice. Pak pospíšil k svému člunu, jenž hned vyjel zpět k lodi. A sotva na ni vystoupili a roztáhli plachtu, uslyšeli troubení z královského dvorce. Naposledy ještě spatřili, jak královi lidé spouštěli na vodu dvě válečné lodi k pronásledování smělého Islandana. Ale jeho loď nesl dobrý vítr, a tak vyplul z fjordu šťastně na širé moře a dostal se stejně šťastně na Island. Po letech přišlo za ním pozvání krále Harald, aby ho přišel opět navštívit a že jej poctí a povýší, jak žád-

ný muž, nemající krev královskou, nebyl ještě povýšen. Ale Halldórr řekl: »Nepojedu tam. Já vím, že by splnil své slovo a povýšil by mne na šibenici tak vysokou, že žádný nebyl na tak vysoké oběšen.« A zase po letech, když již král valem stárl, znovu vzkázal Halldórrvi na Island, aby mu poslal nějaké liščí kožešiny, že by jich potřeboval na teplou přikrývku. »Aha — stárne již ten kohout,« řekl Halldórr, ale kožešiny mu přece poslal. Tak skončily styky těchto dvou paličatých mužů.

Protější poloostrov, za jehož návrším se fjord rozšiřuje na severovýchod, připomíná násilnického pohana Hákona jaraku, který tam sídlil na Hladách, a ovládal trondhjenský kraj. Ale konečně pobouřil proti sobě zemany celého kraje, a když před nimi uprchl a se skryl spolu se svým rabaru v jámě pod prasečím chlívkem, podřezal mu rab ve spaní nožem krk (roku 995) a hlavu jeho přinesl Olafovi Trygvasonovi, mladému bohatýrovi a horlivému křesťanovi, kterého Trondhjemsko i ostatní Norsko přijaly za krále. Jiné a jiné výjevy a události připomíná širý fjord a hluboký Nid, ale je čas jíti na parník a trochu se s ním obeznámiti.

Strnad - Kladecký :

Uzmuté kalhoty.

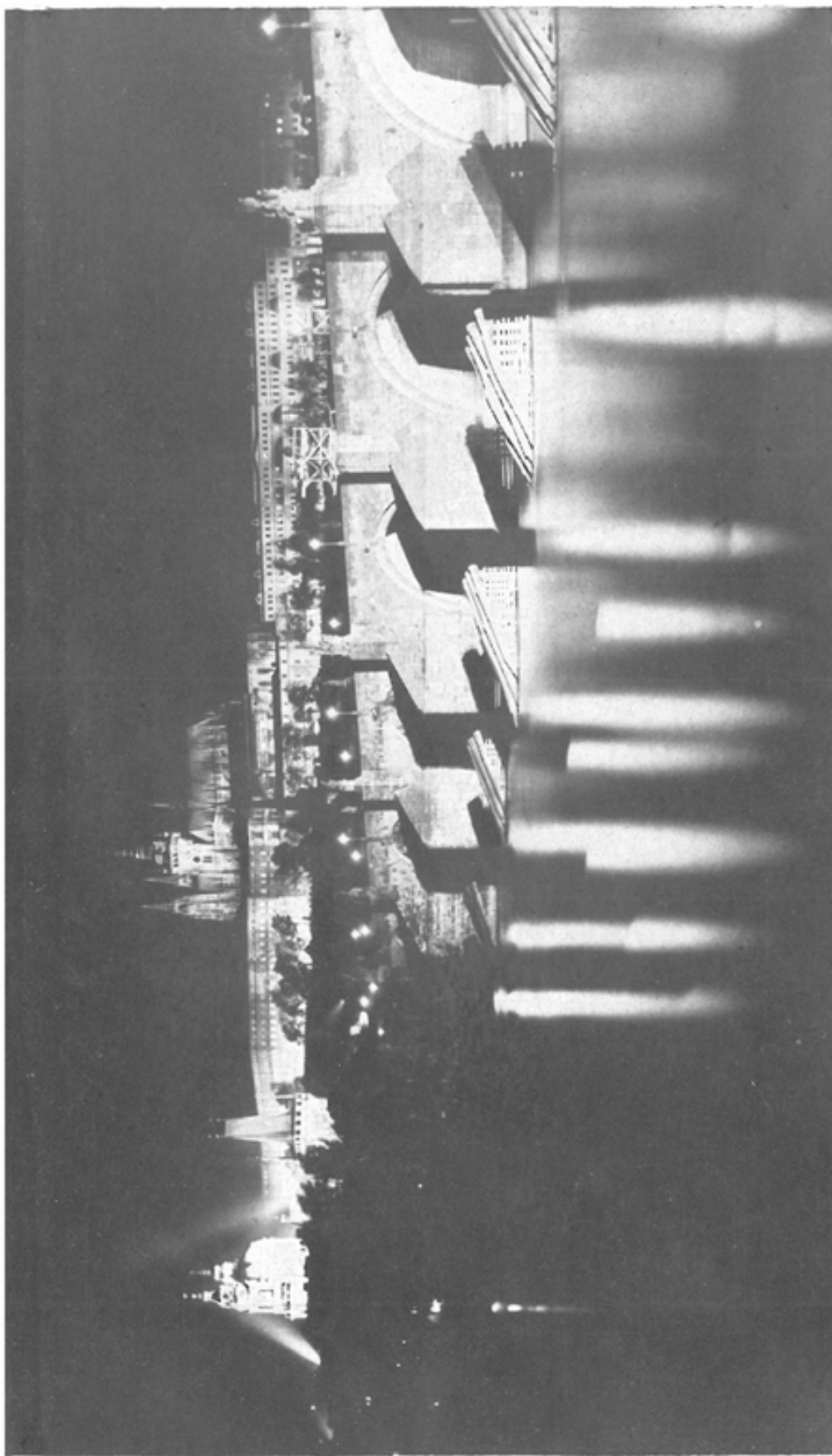
Ve všech třídách vyšší hospod. školy v O. bylo veselo, jako všude tam, kde naše »nadějná« mládež se baví bez dozoru. Než školní zvoněk učinil částečně přítrž bujarému hluku a zábavě. Pravím částečně, neboť druhý ročník nedbal onoho jemného pokynu. Kluci z druhého »járu« věděli totiž, že učitel zdravotní přijde teprve půl hodiny po zvonění. Onen pán byl totiž lékařem a ordinoval do 2 hodin.

Nic není bez konce. Příchod pana Dr. Obdržela dal umlknouti hovorů pánů kluků. Po obvyklém zápisu do třídní knihy vytáhl — světe zbož se — notýsek, aby zkoušel. Kokýl, obrátiv se, mrkl na třídu, že je zle. A zle bylo! Pan doktor zahájil své zkázonosné dílo vyhazovem, jímž postiženi byli Kopeček a Běhal. Pan doktor promluvil následujícími slovy, řka: »Kokýle, vy obvážete svému sousedovi kyčelní kloub! Kdo to sedí za vámi?« »Prosím, Bartošek.« — »Tedy, Bartošku,

vy mně řekněte, co budete dělat s utonulým, abyste ho přivedl k vědomí!« — Zkoušel takovým způsobem, že všichni jsme byli »taženi« najednou a všechny vyzkoušel za půl hodiny.

Třída proměnila se rázem v nemocnici. Na všech stranách byla spousta raněných, omráčených, utonulých a zasypáných, kteří očekávali ošetření. Ošetřovatelům bylo »teple po těle«, poněvadž »ranhojič« (náš doktor) každý nešikovný pohyb zpozoroval a methodou »pointovací« klasifikoval. Mezi obvazováním přihodila se nadmíru nemilá věc kolegovi Donathovi. Shodiv se svého stehna obvaz, chtěl na sebe navléci útvar, jež jmenujeme kalhotami. Ač hledal v potu tváře usilovně ve všech koutech, pod lavicemi, v lavicích, za okny, pod kostrou koně a v koši na odpadky — nebylo kalhot nikde!

Co měl chudák dělati? Jít domů bez kalhot? Nikdy! Oznamil to panu doktoro-

Hradčany, pražské Akropolis, v záři světél.

vi. Pan doktor, nevěda, že se jedná o žert pravil: »Kdo má ty kalhoty, ať je hned Donathovi dá! Pak-li se nepřihlásí vinník, dám zamknouti třídu, zavolám pana školníka a dám vás prohledat!« To účinkovalo. Než bys řekl: »Pižl«, cestovaly kalhoty »inkognito« po třídě a Donath si nahlas oddech: »Už je, prosím, mám!« — Pan doktor by rad byl zvěděl, kde kalhoty byly. »Mládenci, poslouvejte, kdo z vás

Nezbývalo, než aby doktor Obdržel šel do sborovny svůj třídní zápis uskutečnit.

To se odehrálo jednoho krásného jarního čtvrtečního odpůldne.

Třídního jsme měli příští pondělí. Třídní »Brbla« přečetl nám nejdříve zápis. Zněl: »Dne 24. května uzmul kdosi svému spolužákovi Donathovi v hodině zdravotvody (první pomoc při úrazu) kalhoty. Na dotaz, kdo je má, nedostalo se mi odpo-

Vodopád říčky Oddy v Norsku.

(K článku Dr. Vrátného.)

je měl,« tázal se. Nikdo se nehlásil. To už byla drzost nesnesitelná pro trpělivost páně doktora, pročez zamumlal: »Podejte mi pero!« »My, prosím, do zdravotvody pera nenosíme!« — »Nelžete, drží kluci, když jsem na začátku hodiny zapisoval, měli jste pero!«

Pospíšil, můj soused, omlouval se: »Prosím, pane doktore, mě kdosi shodil s lavice pero při umělém dýchání a pak je kdosi rozšlápl!«

vědi. Chtěje zapsati do této knihy celou třídu, odepřela mi tato podati pero, takže jsem byl nucen sám se obsloužit.

MUDr. Obdržel«.

Počalo vyšetřování, které trvalo přes týden, až jsme se přiznali. Jeho kalhoty putovaly, sotva je sesvlékl po celé třídě až ke dveřím, kdež obratným řízením kolegy Čadila podnikly let dveřmi ven do náruče kolegy Běhala. Že za dveřmi na

chodbě sloužily za kopací míč oběma exulantům, není dnes v době »kopané« třeba podotýkati. Díky Bohu, že nám je v pravý čas vhodili do třídy!

Rozsudek byl pro třídu velmi krutý. Čtyři pachatelé byli potrestáni 4hodinovým karcerem s písemnou prací ze zdravotovedy, ostatní »příslušníci«, »společníci«

Václav Jednota :

Sultánův posel.

Můj přítel herec vyprávěl mi tuto příhodu.

U jedné venkovské divadelní společnosti byl zaměstnán mladý muž, povoláním holič, který nejen pomáhal hercům při líčení, ale měl na starosti i garderobu, roznášení a vylepování plakátů, stavění a opravování kulis; zkrátka jeho činnost se rozestírala na všechny pomocné práce, s uměním hereckým spojené, jen jednoho mu nebylo popřáno: vystupovati na jevišti. A přece bylo od nejtěplejšího mládí jeho vroucí tužbou, aby si zahrál, třeba jen v malé úloze.

Kdykoli se však zmínil o tomto přání řediteli společnosti, byl vždycky stručně a důrazně odbyt: »Vy nejste u nás proto, abyste hrál. Starejte se o své věci a nepleťte se do toho, k čemu se nehodíte.«

Přes toto příkré odmítání byl holič hluboce přesvědčen, že má vlohy k umění hereckému a že jenom nepřízeň osudu a ředitelova tvrdohlavost mu brání v uplatnění skrytých schopností. Kdyby aspoň jednou se mu poštěstilo vystoupiti na prknech slávy! Potom by teprve všichni s úžasem viděli, jaká mohutná umělecká síla v něm dřímá.

Mnohé naše přání se splní dříve, než se nadějeme a tak se stalo i ctizádostivému holiči, že obdržel to, po čem ode dávna žíznil: úlohu.

Chystala se historická hra z dob tureckých válek, k níž bylo třeba mnoho účinkujících, herců i statistů, takže dostali úlohu i ti, kteří jindy nehrávali. Holič obdržel roli sultánova posla. Úloha tato nebyla ani dlouhá ani těžká. Záležela v tom, že posel přijde k uherskému vojevůdci, řekne: »Přicházím od sultána a přináším ferman,« odevzdá dopis a vzdálí se. Více nic.

Jakmile se po slávě bažící holič dověděl, že je mu popřáno vystoupiti na prk-

i »přespolní« druhého ročníku odsouzení podmíněčně k snížení známky z mravů o jeden stupeň. Tuto důležitou událost zaznamenal náš archivář kolega Ferenc Ziegelheim do našeho archivu, jenž nese nadpis barevnými písmeny: »Rukopis K . . . . ištský«.

nech, byl radostí celý zpitý. Od rána do večera si opakoval »úlohu«, měnil při tom rozličně hlas, hned mluvil pomalu a vážně, hned zase rychle, chvílemi pronikavým tenorem, chvílemi hlubokým basem, někdy hlasitě, jindy zase úplně tiše. Nevěděl, jak nejlépe by měl onu větu pronést. Při vyslovování se mu stále něco nelíbilo; někdy se mu zdálo, že klade špatný přízvuk, jindy, že mluví příliš jednotvárně, bez vhodného pathosu. Když měl volnou chvíli, postavil se před zrcadlo a zkoušel pohyby, krouť všelijak hlavou, kouleje očima, mávaje rukama. Každého herce se ptal, jakým způsobem si má počínati, jak má vyslovovati, zda měkce nebo tvrdě, zda má křičeti nebo mluvití potichu, s pathosem nebo bez pathosu, má-li činiti posunky nebo státi klidně.

Herci se mu zpočátku smáli a tropili si z něho žerty, později však, přesyceni jsoouce stálým vyptáváním a obtěžováním, hrubě ho odbývali a vyhýbali se mu. Kdo se s ním setkal, mohl býti jist, že aspoň dvacetkrát za sebou uslyší ve všech tóninách onu větu, která se stala postrachem všech členů společnosti, bičovala jejich nervy a dráždila je, jako červené sukno dráždí býka.

Konečně se přiblížil den premiery. Mladý holič si opatřil fantastický kroj, posetý skleněnými drahokamy pestrých barev, na prsa si navěsil všechny možné řády a vyznamenání, tvář si namazal hnědou barvou a na bradu si připevnil půl metru dlouhý vous, takže vypadal tak, jako se malují turečtí pašové v dobrodružných nebo v orientálních pohádkových knížkách. Ještě před začátkem představení, kdy v zákulisí panoval nervosní ruch, pletl se mezi herce a dotazoval se jich, jak má hráti. Nikdo si ho však nevšímal.

Představení začalo. Holič stál s tlukoucím srdcem za kulisami a v duchu viděl,

jak Musa věncí jeho čelo vavřínem nesmrtelnosti.

Konečně se přiblížil výstup, v němž on přijde na scénu. Na jevišti sedí vojevůdce v plné zbroji, obklopen jsa četnou družinou. Stráž hlásí, že právě přijel sultánův posel a žádá, aby byl vpuštěn. Vojevůdce kyne na znamení, že posel může předstoupiti. Zraky všech obracejí se směrem, odkud má přijíti. — Krátká pauza, plná očekávání.

Režisér netrpělivě hledá holiče, rozhlížeje se v šeru mezi kulisami; konečně ho spatří a volá dušeným hlasem, pohybuje nervosně rukama: »Co děláte, člověče? Běžte honem, již tam máte být!« Sultánův posel pomalu vkročí mezi kulisy a jako by byl omámen, zastaví se na kraji jeviště. »Jděte dále, ještě dále, až doprostřed jeviště!« pobízí ho režisér.

Holič učiní ještě dva váhavé kroky dopředu, takže je ho již ze všech míst hlediště viděti, zastaví se a mlčky stojí, ustrašeně bloudě očima po jevišti. Do hlediště se podívati ani neodvažuje.

»Přicházím od sultána a přináším ferman,« zní to z napovědovy budky.

Holič nic. Mlčí jako hrob.

»Přicházím od sultána a přináším ferman! Přicházím od sultána a přináším ferman!! Přicházím od sultána a přináším ferman!!!« volá napověda, stále sesiluje hlas, takže je ho slyšeti snad až na posledním místě galerie. Při tom vyvaluje na holiče oči a v rozčilení buší pěstí do prkna.

Holič stojí jako sloup. Nevydává ze sebe ani hlásku. Ředitel, který hraje uherského vojevůdce, naň pronikavě zírá a očima ho téměř probodává. Vida holičovu nesmírnou trému, chce zachrániti situaci a táže se majestátním hlasem: »Ty přicházíš od sultána?« Posel mlčí, jen hlavou kývne, že ano. »Snad ferman přinášíš?« táže se dále vojevůdce. Němé zakývnutí hlavou jest jedinou odpovědí na druhou otázku. »Kde máš onen ferman?«

»Vodpustěj, pane direktor,« zní plačtivá odpověď, »já 'sem ten ferman zapomněl v šatně na stolku!«

Z. Jesenský:

Bílovické lesy!

Tak často na vás vzpomínám,
vy bílovické lesy...
a před sebou vás vidívám
... jak tehdy krásné, tajemné
z vás dýchá ticho kouzelné
a táhne vůně jara...

Jste krásné tak, jak před lety,
vy bílovické lesy —
v ten večer hvězdami posetý,
kdy od vás pryč jsem odjížděl
a dlouho z vlaku na vás zřel,
až zmizely jste ztraku...

A znáte ještě píseň svou,
vy bílovické lesy?
tu krásnou, tichou, tajemnou...
Tu každý strom, když zašuměl —
ó, já ji dobře rozuměl...
teď ještě zní mou duší!...

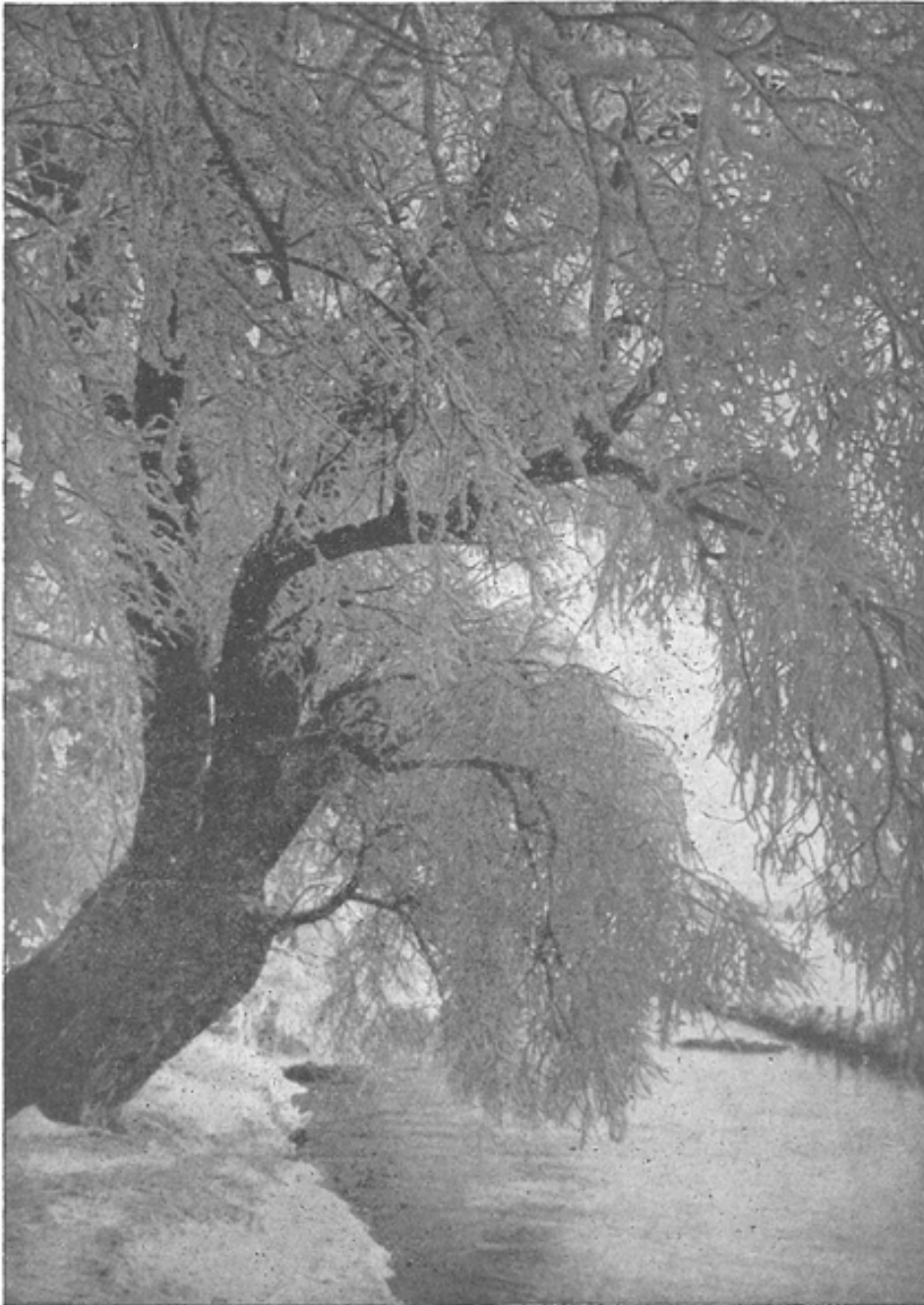
Nuž s bohem, lesy překrásné,
vy bílovické lesy!
Vzpomínka na vás nezhasne...
chtěl bych se vrátit ve váš klín...
v tu vůni vaši, ve váš stín...
zpět k vám, vy drahé lesy!.

**Zavádíme v lednovém čísle „Jitra“ novou hlídku:
„Diskuse“ a prosíme čtenáře „Jitra“, by nám do
ní napsali, co se jim v Jitru líbí, či co by snad
v „Jitru“ mělo býti.**

Redakce.

Zimní nálada.

Petr Drahoň:

Snům.

*Ó, trpké sny, jež halíte mou duši v závoj tmavý,
jež v nocích teplých záříte kol sehnuté mé hlavy,
vy zářícími prameny jste všeho zakrytého
a vámi mluví ze mně stařecké rty Neznámého.*

*Ó, trpké sny, vás Osud tvrdý do mých rukou skládá
a nový život vámi zklamaná má duše spřádá,
vás často volám k sobě vtrpkých chvílích žití svého
a vámi láká k sobě duši mou zjev Neznámého.*

*Ó, trpké sny, své skráně na mé čelo tiše složte,
do srdce mého lásku k bližním každé noci vložte
a z nitra mého vymyjte mi všechno, co v něm zlého.
Pak odevzdejte duši mou do rukou Neznámého.*

Cyrilo-methodějský věstník

Práce katol. studenta pro unii.

(Podklad obnovení činnosti S. C. O.)

S. C. O. — zkratka to, kterou již mnohý v našich řadách zapomněl. Prozradíme tedy její význam: Studentský cyrilometodějský odbor. Odbory tyto v naší organizaci již byly, zdá se však, že jejich činnost poněkud utichla. Proto když jsme při »Jitře« obnovovali cyrilometodějskou přílohu, činili jsme tak s tím úmyslem, aby byla obnovena též činnost těchto S. C. O., aby nebylo většího SSS., které by neměli S. C. O. a aby nebylo jednoho SSS., které by nemělo aspoň jednoho zájemce a propagátora snah unionistických podle ideje cyrilometodějské.

Jak obnovíme S. C. O. a jejich činnost?

Není třeba nějakých ustavujících výborových schůzí, volby výborů atd. Jeden z kolegů, zájemce o otázky unie — muž slova a činu — ať získá pod svůj prapor ještě 3—4 druhy a — volný kroužek cyrilometodějský jest hotov; třeba jen, aby se dotyční zavázali k modlitbě za unii a k finanční podpoře — podle možnosti ovšem — Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, za což obdrží zdarma jeden exemplář časopisu »Apoštolát«, který pak dají mezi sebou kolovat.

Naše Ústředí jest členem Apoštolátu sv. C. a M., takže tyto kroužky tvoří Studentský cyrilometodějský odbor při Apoštolátu. Nyní nutno promluvit o činnosti těchto kroužků. Hlavním úkolem jejich členů jest starati se, aby idea cyrilometodějská pronikla do celého národa, neboť marné jest veškeré snažení po unii, dokud bude vycházeti od jedinců a nevytryskne spontánně z celého národa. Znalost snah sjednocovacích, hlavní postihnutí rozdílu mezi katolicismem a pravoslavím musí proniknouti až do těch nejdolejších osad českých a slovenských, neboť sjednocení církevní potřebuje nejprve modlitby nejširších vrstev lidových a pak teprve prostředky hmotné. Proto by bylo záhodno, aby M. kroužky pořádaly cyrilometodějské akademie s čísly hudebními, pěveckými a případnou promluvou, náboženské divadlo, přednášky o slovan-

ském Východě a j. Dále nechť odbory sbírají cenné známky, staniol atd. ve prospěch slovanských missií a sbírky odvádějí Apoštolátu sv. C. a M. (Olomouc, Salesianum). Starší kolegové ať se účastní unionistických sjezdů, poznají významné osobnosti ze slovanského zahraničí a pecvičí se při tom též trochu v latině. Konečně úkolem kroužků M. jest odebíratí (obdrží jej za sníženou cenu!), čísti a propagovati časopis »Apoštolát sv. C. a M., kde se dočtou o postupu sjednocovacích snah a o gigantické práci, kterou Apoštolát pro ně koná.

Dvoji ovoce dozraje našemu hnutí z činnosti S. C. O.! Znalost sjednocovací ideje cyrilometodějské a na jejím základě prohloubení duchovního života v našich řadách.

Kdo tedy toužíš po velikých myšlenkách, chutě k práci v S. C. O. Modlitbou a častým přijetím sv. svátostí pracujme pro zdar unie a vyplnění věty: ut omnes unum sint! Per communionem ad unionem!

Z cyrilometodějské literatury: Dr. Ot. Tauber: Otázky cyrilometodějské. (Nákl. Nový národ, Přerov, 1928, str. 140., cena 10 Kč.) Známy přítel a podporovatel snah katol. studentstva vydal své úvahy o otázkách souvisejících se sjednocovací prací církevní na základě ideje cyrilometodějské. Obsah spisu jest rozdělen na dva díly: v prvním popisuje autor osobnost a dílo bratří soluňských, v druhém podává rozhled po sjednocovacích snahách a jejich výsledcích. Celkem v první části výstižně kreslí profil věrozvěstů, zvláště sv. Cyrila, klade je za vzor katolické mládeži, porovnává jejich velký význam s dnes tolik vynášeným významem Husovým, tvořivost a klad cyrilometodějství proti boření a negaci husitství a v závěru dává pěkný přehled dějin slovanské liturgie. V tomto závěru se též přimlouvá za to, aby na Velehrad vedle osvědčených již Jesuitů byli povoláni též slovanští Basiliáni, v kterémžto řádě byl též sv. Cyril. — V oddílu unionistickém kreslí dr. Tauber postup a smysl ideje cyrilometodějské, vypočítává významné ruské konvertity a všechny styky s Východem, podává přehled po unii v dnešní době — zvláště po sjednocených Rusínech a výsledky unionistických kongresů velehradských, výstižně kreslí náboženské poměry v sovětském Rusku a

vytyčuje náměty a směrnice nové práce Apoštlátu. V prvním oddíle objasňuje též některé záhady cyrilometodějské. — Spišek Dr. Taubera nelze ani dost doporučiti. Má sice také své vady: vznikl z novinových článků, takže určité partie bylo by třeba ještě propracovati — ale to mu odpustíme proti jeho velkým přednostem, že totiž jest to vskutku pěkná práce informační. A proto jej doporučujeme všem kolegům a kolegyním a těšíme se na ohlášené jeho pokračování, které ponese název »Velehrad«.

Sv.

Kde ležel velkomoravský Velehrad, metropole sv. Metoděje? O této otázce bylo již mnoho debatováno a popsána spousta papíru. Odpůrci Velehradu rádi by jej umístili všude jinde, jen ne na jeho dnešním místě. Tak jedni jej kladli na Děvín v Palavských kopcích, jiní na Děvín u Bratislavi (nad soutokem Moravy s Dunajem), jiní dokonce do Nitry, ba někteří dokonce sestoupili ještě níže a kladli jej až do Ostřihomu anebo až k Blatenskému jezeru. Teorie, že Velehrad byl na Děvíně v Palavských kopcích, jest už dávno opuštěna. Na bratislavském Děvíně nenalezen žádný přesvědčivý důkaz, že by zde byla ona fuldskými annály zmiňovaná ineffabilis Rastizi munitio (nevýslovná tvrz Rastislavova), ač ovšem na druhé straně nedá se popříti, že zde jistě nějaká velkomoravská tvrz byla.

V Nitře Velehrad velkomoravský býti nemohl, ježto Nitra nebyla knížectvím sídelním, nýbrž údělným. Pro Ostřihom nemluví žádné důkazy a u Blatenského jezera jistě Velehrad nebyl, poněvadž by pak nebyl na Moravě, nýbrž v Pannonii. Pro polohu velkomoravského Velehradu v okolí jeho dnešního území mluvila jednak starobylost kostela dnešního Velehradu (na straně severní na zdi byla letos odsekána omítka do hloubky jeden a půl dm a odhalena kulatá románská okna s pěknými polosloupky; kolkolem kostela se hluboko odkopává země a odhalují základy bývalého kostela, taktéž v slohu románském; obé stavěno syny sv. Bernarda (Cisterciáky), pochází již s počátku XIII. století) a ústní podání v lidu (názvy míst dones rozšířené: Hrádek, Královská studánka, Králův stůl, Rákoš — od rok — rokovati, t. j. sněmoviště, hradska silnice a j.). Taktéž dějiny píší, že kníže český, Břetislav, když dobyl na Maďarech Moravy, »flevit, cum vidisset illa loca, ubi

coepit christianitas«. Není sporu o tom, že slovy »loci, ubi coepit christianitas« jest míněn Velehrad, metropole sv. Metoděje. Ale Břetislav dobyl na Maďarech jen Moravy a ne severních Uher ani Děvína, svědčí tedy i tato zpráva pro to, že velkomoravský Velehrad nutno hledati v jeho dnešním okolí.

V poslední době zdá se, že i archeologie přispěje k potvrzení náhledu, že Metodějova metropole byla na Moravě na území dnešního Velehradu, St. Města a Uh. Hradiště. Ve St. Městě u Uh. Hradiště bylo objeveno staroslovanské pohřebiště kostrové na t. zv. »valách«. První na ně upozornil rodák hradištský, p. uč. Ant. Zolnitius a přispěním místního muzejního spolku podařilo se mu mnoho cenných věcí zachrániti. Státní archeologický ústav v Praze poslal nedávno svého experta, aby území toto probádal. Zjištěn takto val, způsob opevnění a prozkoumáno 25 hrobů. Dalších 15 hrobů prohlédl musejní zástupce A. Zelnitius. Celkem určeno a většinou probádáno bylo od r. 1924 dodnes 180 hrobů. Pohřebiště je z velké části pod valem. Kostry jsou více méně zachovalé a položeny od jihu k severu, ale i jinak. Také částečně byl zachráněn jediný žárový hrob. V hrobech nalezeny byly železné nožíky, meč, kopí, sekery, křesadla, ostruhy, železná vědérka, hlíněné hradištní nádoby, zdobené vlnovkami i jinak, naušnice zlaté a stříbrné, bronzové a železné, tepané bombíky, náhrdelníky a j. Na špercích v křesťanských hrobech jsou jako ozdoby byzantské kříže. Podle úsudku odborníků jsou to velmi jemné práce původu byzantskoarabského z IX., X., nanejvýš XI. stol. — Staré Město zvalo se již před příchodem cisterciáků r. 1131 Veligrad. Doufejme, že Státní archeologický ústav záhadu velkomoravského Velehradu snad brzy rozluští.

Studující vyššího gymnasia na Moravě píše: Již delší dobu bojoval jsem o bytí a nebytí své duše. Asi 12 roků trval tento urputný boj. Někdy jsem tak zabředl do hříchu, že jsem myslil, že již nepovstanu. A tak se to opakovalo nescísněkrát. Nepomohlo dobré předsevzetí a sliby, klesal jsem neustále. Byl jsem dán na studie a zde to pokračovalo ještě mnohem hůře. Špatná společnost, kina, divadla, špatné časopisy, až konečně také láska k druhému pohlaví. Ostatní nechci popisovati. Nedovedl jsem oceniti velkou cenu ne-

smrtné duše. Sloužil jsem svému tělu a jeho vášním a tak jsem se stal otrokem tím nejbídnějším. Konečně dostavil se rok 1928, kdy pořádaly se exercicie na posv. Velehradě. A tu jsem si umínil, že se jich zúčastním. S láskou spěchal jsem k Velehradu, který mi byl záchranou. Ale jakmile počaly exercicie, zpozoroval mne opět duch zlý. Vysmíval a porušoval jsem silentium. Ani slova výborného exercitátora na mne nepůsobila. Teprve po sv. zpovědi nabyl jsem klidu. Ale ne na dlouho. Přes všechna předsevzetí jsem opět klesal. Ale myšlenka na exercicie nebyla marná, neboť vyvolá v duši mé vzpomínku na slova exercitátorova: »Bůh a já!« Tot' otázka, kterou jsem si v životě nepoložil, neboť bych nebyl klesl. A tak dne 8. září po sv. zpovědi a sv. přijímání u Rodičky Boží Svatohostýnské jsem se obrátil a zapřisahal jsem se ve jménu Ježíše Krista, že s pomocí Panny Neposkvrněné a sv. Aloise neklesnu do kalu nečistoty. Buď Bohu chvála, že mi zasvitl paprsek milosti k nápravě mého života.

Literatura

Národopisný a literární granátek: »Svatba v Káni Galilejské« jest bibliofilský tisk prvotřídně vypravený, který vydal Ant. Šorm, Praha XVIII., Střešovice, č. 606 jako poděkování za gratulace k sňatku. Do knihkupeckého rozprodeje přijde jen 50 exemplářů za mírnou cenu 9.— Kč. Doporučujeme jako něžný, a jemný dáreček svatební! J. P.

Ruský pravopis pro Čechy v příkladech pro školní a praktickou potřebu. Napsal a přizvukem opatřil Ph. Dr. L. Kopecij, profesor Vys. školy obchodní a Obchodní akademie v Praze. Vydalo Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze. Za Kč 8.—. Výborná a jediná pomůcka v české literatuře. Kniha jasnými a názornými příklady, jichž je v ní sebráno přes 1200, vysvětluje vše to, v čem Čech píšící rusky tak často chybí. Dílo doporučujeme učitelům ruštiny, na středních a obchodních školách, jejichž žactvu, samostatným korespondentům a všem těm, kdož mají zájem o ruštinu. J. P.

»Živý obraz Ukřižovaného« jest název nového díla MUDra R. W. Hynka o stigmatizované Terezii Neumannové z Konnersreuthu. V dnešní době mravního úpadku a materialistického nazírání na život není vhodnější knihy nad tuto publikaci, která zasluhuje, aby každý katolík všemožně se přičinil o její rozšíření a proniknutí do širokých vrstev. Kniha čítá 145 stran osmery a cena stanovena jest velmi nízko — 12,50 Kč — aby byla přístupna každému. — Jest to ve skutečnosti úplně nové dílo o tomto tematě, neboť autor použil zde všech nejnovějších zpráv jednotlivých odborníků vědeckých o tomto zje-

vu, pro něhož naše věda nezná vysvětlení. — a výsledků dlouhého pozorování a zjišťování. Knihu měl by čísti každý katolík. Objednávky vyřizuje administrace časopisu »Život«, Praha II., Spálená 15. J. P.

»Život dítek Božích.« Promluvy a úvahy o milosti posvěcující a pomáhající. Napsal Karel Lutislav. Nákladem Cyrilo-methodějského knihkupectví Gustav Franci v Praze. 80, 178 stran, Kč 9,50, poštou Kč 10,50. — Kniha, která je opravdu novinkou v naší homiletické literatuře, pojednává o »jednom potřebném« — nadpřirozeném životě v milosti posvěcující. Nelze se nadíti obrody náboženského života u nás, dokud nebude každému katolíku zřejma nutnost i důstojnost toho, že má býti dítkem Božím. Vůdčí ideou kázání i katechesi musí býti hlásání evangelia, jakožto radostného poselství o synovství dítek Božích. — Eucharistický život rozvíje se jen tam, kde mládež pochopí, že je třeba starati se o udržení a rozmnožení života milosti častým sv. přijímáním, kterého nedocílíme, nepoučíme-li ji dříve o významu, ceně a účincích milosti posvěcující. — Tomu všemu chce sloužiti kniha, o níž v předběžné recenzi napsal autoru Dr. Josef Matocha, m. r. profesor C. M. fakulty bohovědné v Olomouci: »Posílaje Vám rukopis Vaší zdařilé, pro praktické potřeby velmi cenné práce, bez lichocení Vám mohu říci, že jsem měl velikou radost při četbě Vašich promluv. Vidět, že jste si dal hodně práce s každou jednotlivou promluvou a proto jsem plně přesvědčen, že vydání knihy přinese hojně ovoce.« J. P.

Rudolf Medek: »Plukovník Švec«. (Vydal Jos. R. Vilímek v Praze.) Strukturou práce vyniká se jiným dramatem. Básník úměrně svým schopnostem vylíčil život plukovníka Švece a počáteční boje ruských legií. Nejlepší částí jest třetí jednání, kde se vyvrchluje tragedie Šveceva, v níž autor kreslí rysy hrdiny jako jemný psycholog. Podchycuje čtenáře zvašněným citem a získává více z vděčné látky než z dovednosti autora. Jest blízká duši českého lidu, čím bližší jest velká epej bojů za svobodu. Přes svůj úspěch na jevištích Medkovo drama nepřerostlo hranice země stejně jako ostatní dramatické plody českého písemnictví. —nč—

Robert Hickens: »Hlas krve«, díl I. a II. (Vydal Adolf Neubert v Praze.) Přeloženo dílo jednoho z nejlepších anglických romanopisců, jehož jméno proniká za hranice vždy více jak pro kosmopolitické náměty, tak pro pozorovatelské schopnosti spisovatelovy. S jemnou ostrostí tesá povahu jednajících hrdinů, vklíněné v rámec prostředí. Robert Hickens tímto dílem vstoupil do popředí anglických spisovatelů a stal se jedním z nejčtenějších. —ed—

Novinky nakladatelství Československé akciové tiskárny v Praze: V populárně vzdělávací knihovně vyšel svazek XVI. Dr. Novotný: »Věda a víra o cíly člověka«. Robert Hugh Benson: »Obyčejný člověk«, nábožensko-psychologický román. Týž autor: »Zkouška«. — E. Žák: »Konvertite« (vyjde v »Populárně vzdělávací knihovně«). P. Fr. Fiun I. J.: »Sněhurka«. Připravuje se též pozoruhodné dílo přítele Baara prof. Jana Hrušky: »Proč jsem neodpadl a neodpadnu«, dále III. díl knihy: »Naši pod Čerchovem«. Max Regal: »Vítej, duše Krista«. — A. Thein: »Koranda«. V sebraných spisech Sigismunda Boušky vyjde jako první svazek »Děti«, ve II. svazku »Květy Mariiny«.

1. svazek »Archy«: Tiše a nehlučně, ale svědomitě plní svůj úkol »Archy«, vycházející nákladem družiny literární a umělecké v Olomouci redakcí dp. Em. Masáka. — V prvním letošním svazku sešla se celá řada prosaických, veršovaných i essayistických prací předních našich autorů. Básněmi jsou zastoupeni: Fr. Hanzelka, V. Svatohor (krásný duchovní výjev »Včeličky dušičky«), J. Vévoda, Jan Karník, Fr. Kašpar, Jar. Hruban, Gab. Ronaj, Břetislav Štorm, Jos. Bartuška, Fr. Boh. Děřda, Fr. Střížovský, Ant. Šerý, Rud. Stupavský, B. Zub. Pílný spolupracovník Otto Fr. Babler podává zdařilé překlady veršů O. Župančiče, Ruth Schau-manna a E. Zegadlowitze. — Prosaické příspěvky zde mají: Fr. Hanzelka, Dom. Pecka, Jar. Olivetský, dr. A. Fuchs a O. F. Babler. Pohled na jména přispívatelů nám ukazuje, že Družina sdružuje vskutku skoro všechny naše přední kulturní pracovníky. A co se mi hlavně líbí, jest ten fakt, že není zde nenávisti na ostří nože mezi starší generací a mladší, kteréžto škatulkování vidíme až příliš často v českých literárních časopisech, nýbrž obě generace pracují svorně vedle sebe v podávání dobré četby pro náš lid. — Fr. Odvalil otiskuje zde dále překlad cenné essaye Duhamelovy o Paulu Claudelovi, prof. S. Horák podává »Dějiny francouzské literatury v katolickém světle«. Jan Vyhlídal popisuje starosti zesnulého Jos. Vévody, které měl dotyčný před založením »Našeho Domova« a prof. Linhart Keclík podrobně a pečlivě rozebírá osobnost strýce Čáska (vl. jm. Jak. Stavěy), kterou Fr. K. Žgoda-Křen vykreslil v »Strýčkových rozumech«. — Českého světce týká se práce Bořivoje Benetky »Legenda svatovojtěšská«. — V rubrice »Okna« podává dr. J. Svítlik-Karník informace »Z literatury na Slovensku«, kteroužto práci dlužno zvláště oceniti, poněvadž u nás se píše a referuje o kdekakém francouzském barovém románě, ale za to vůbec se nic neví o knize slovenské (autor chystá též soubor svých slovenských statí pod názvem »Duch Slovenska«). — Prof. F. S. Horák referuje o francouzské literatuře katolické a o Šaldově názoru na francouzský katolicismus. — B. Benetka oceňuje stručně, ale po zásluze poslední novinky nakladatelství Kuncičova. Následují posudky nových děl básnických a prosaických, jednak českých, jednak přeložených a celý svazek jest uzavřen drobnějšími poznámkami. Vidno tedy, že obsah svazku je velmi pestrý a cena 18.— Kč za 136 stran tištěných na krásném papíře, též není přehnaná, takže jistě si každý literární zájemce »Archu« objedná a umožní tak její brzké pravidelné vycházení.

Sv.

Drobnosti z literatury. V Litomyšli byla zasazena pamětní deska k výročí 75. narozenin Terezy Novákové na domě, v němž bydlila. Tím byl vzdán pietní akt autorce románů, ukazujících nám hloubavou duši východočeskou. Slavnosti byl též účasten nejmladší syn zesnulé, Dr. Arne Novák, profesor Masarykovy university a nejlepší současný literární kritik a historik. — Rud. Medek, autor pentologie legionářských osudů, pracuje na dramatu »Plukovník Švec«, kde — jak lze souditi z ukázky, uveřejněné v »Lumíru«, zachytil slávu, ale i nešťastný a tragický konec tohoto legionářského hrdiny. — Spisy oblíbeného našeho povídkáře Fr. Valouška vycházejí nyní v sešitovém vydání v Přerově (nákl. Společ. tiskárny); zahájeny byly románovou trilogií »Z těch-

kých dob Velké Moravy« (Rostislav a Privina, Spása a sláva, Zkása). — Družina literární a umělecká v Olomouci vypsalá soutěž s cenou 1000 Kč na básnické nebo prosaické dílo, oslavující jubileum státní anebo svatováclavské. Táž vydá jako třetí členskou premii rozmarne hanácké humoresky Jar. Řehulky: »Tetky«. K letošimu výročí Fr. Šušila vydá v bibliofilské úpravě jeho epigramy; soubor pořídil Em. Masák. K pětiletému výročí úmrtí K. Dostála Lutinova vyjdou tamtéž jeho »Květiny«. Časopis Družiny »Archy«, revue pro literaturu, umění, kulturu a život, vycházející dosud dvakrát do roka ve formě sborníku, vyjde v r. 1929 čtyřikrát. S chorvatským spolkem katolických spisovatelů »Družstvo sv. Jeronýma« vyjednává Družina o spolupráci všech slovanských katol. spisovatelů. — Novinami proskočila nedávno tato zajímavá zpráva: Nejstarší překlad největšího našeho dnes slaveného básníka O. Březiny do němčiny vypracoval redaktor »Nového Života« Kar. Dostál-Lutinov a po autorisaci mistrově nabídl jej německému filosofu dru Josefu Müllerovi, redaktoru revue »Renaissance« v Mnichově, který převod skutečně také v ročníku 1902 otiskl. (Tepna.) Snad jest znamením obratu k zlepšení chápání a cenění Lutinova, jemuž se neprávem vytýkalo vše možné a jehož práce byla soustavně umlčována. — Fr. Zýbal, autor tří svazků povedených slováckých humoresek, otiskl v ročence olomouckého »Našince« na rok 1928 pěknou eucharistickou legendu »Bratr Mauritius«. — Jar. Hilbert dokončil k 28. říjnu 1928 divadelní trilogii, zabývající se náboženskými problémy dneška (Druhý břeh, Prapor lidstva, Job). — Kněz a básník Jakub Deml vydal k 28. 1928 nákl. Umělecké Besedy velkou monografii »Dílo Felixe Jeneweina«, doprovázenou mnoha ilustracemi, kde se dostane náležitého zhodnocení tomuto u nás tolik zapomenutému, ale přes to velkému náboženskému malíři. Jakub Deml se dožil nedávno padesáti v plné svězesti a nedávno též vystoupil ze Sokola, jemuž napsal krásnou »Sokolskou čítanku«. Jako důvod svého vystoupení udal fakt, že Sokolstvo odmítlo účast na oslavách svatováclavských.

Slavný dánský konvertita a spisovatel Jan Joergensen připravuje životopis zakladatele řádu salesiánského Don Bosca. Za tou příčinou dlí v Turíně sbíraje potřebný materiál i pro historii díla Boscova. Současně s dánským originálem vydá životopis Don Bosca také vlašsky a francouzsky. Kdo četl knihu Joergensenovu o sv. Františku z Assisi, bude se jistě těšit na novou práci téhož autora, který s takovým pochopením musí se zadívat do života světců a je pak přiblížit každému čtenáři.

Ot. Březina a katolicismus. Přítel Březinův, kněz-básník Jakub Deml, píše v článku k šedesátinám Březinovým (Tvar č. 7.—8., 1928): Několik let po Převratě (já dobře vím, kdy to bylo), Otokar Březina se se mnou loučil maje slzy v očích a pravil: »Možná, že se již nevidíme, jsme lidé smrtelní, proto přijměte slova má jako mou poslední vůli: Prosim Vás, neopouštějte katolickou církev!« — V tu chvíli nerozuměl jsem té prosbě, ale Otokar Březina pravil: »Velikou útěchou mi jest, že dílo mé jest katolické!« — Byl jsme zmaten, neboť nikdy ani ve snu mi nenapadlo, opouštěti katolickou církev, i pochopil jsem, že Otokar Březina, drže mé ruce ve svých a maje slzy

v očích a mysle na svou smrt, která jest nám oběma stejně blízká, neřekl toho pro mne.

Bořivoj Benetka: »Služebníci a přátelé Boží v české zemi.« (Nákl. autora v Jičíně za spolupráce výtvarné Bř. Štorma, 1928, cena 35.— Kč, str. 120.) V tomto spise, vydaném na památku mučednické smrti sv. Václava a slavného svatořečení Jana Nepomuckého, světla v temnotách, vyvolává autor české světce, mučedníky a šířitele svaté církve Kristovy v našich vlastech. Živě vystupují před námi plasticky dobře spodobení sv. Cyrila a Metoděj, sv. Ivan, poustevník, sv. Ludmila, sv. Václav, Bl. Mlada, první římská poutnice, sv. Vojtěch, sv. Prokop, Bl. Hroznata, Bl. Anežka, Arnošt z Pardubic, Karel IV., Jan z Jenštejna a sv. Jan Nepomucký. — Kniha jest sice trochu dražší, ale za to velmi pěkně vypravena obrázky Bř. Štorma, takže ji vřele doporučujeme. Sv.

Sborník k šedesátinám Ot. Březiny a padesátinám Jak. Demla. (Vyšlo jako 7.—8. číslo revue »Tvar«, r. 1928, Praha XVIII., Liborova 405, cena 7.— Kč.) Revue »Tvar«, nabývající od Nového roku stále víc a více stoupající úrovně, uchystala k jubileu shora jmenovaných básníků příjemné překvapení cenného a svým obsahem bohatého dvojčísla ve formě sborníku. Hned v úvodním článku Jak. Deml oceňuje ryze katolický ráz díla Březinova, menší článek k šedesátinám Březinovým má zde Jar. Durych; též má zde ještě příspěvky k padesátinám Demlovým a hlubokou meditaci »Vidění básníků a vidění světců«. — B. Fučík rozbírá zde metaforu v díle Březinově, Miloš Dvořák píše o básnickém odkazu Březinově a jeho dědici, Jak. Demlovi, a Pavla Kytlicová popisuje své první setkání s Jak. Demlem. Obsah doplňují příspěvky Čepovy, Zavadovy a j. a zajímavé poznámky. Doporučujeme sečtělejším kolegům. Sv.

Památce našich obětí pro samostatnost. K 10. výročí státní samostatnosti uspořádal vd. Žampach. (Nákl. Ústř. jednoty čsl. legionářů v Brně, 1928, cena 5.— Kč, str. 30.) V úhledném tomto spisku jest první knižní pokus, dokazující účast katolíků v zahraničním boji osvobozovacím. Tak hned frontispice jest ozdobeno fotografií dp. Jos. Chadima, kapitána ruských legií a faráře z Matějovic — důkaz to, že i kněží byli v legiích; též další příspěvek »Bratrství« jest od kněze-legionáře Jana Barana, kooperátora ve Uratimově u Frýdku. A. Žampach kreslí podle skutečnosti dojmavý obrázek z ruské legie »Radostná oběť«. V závěru jest uveden seznam 42 padlých legionářů z řad katol. spolků a seznam 65 legionářů z katol. spolků, zemřelých až ve svobodné vlasti. Knižka tato přišla k deseti-letému výročí státní samostatnosti a zkoriguje leckterý falešný názor. Její čistý výtěžek bude věnován zřízení musea katol. legionářů na Velehradě. Kéž knižka svůj úkol splní. Sv.

Jubileum apoštola lásky Bedřicha Ozanama. 8. září bylo tomu 5 let, co zemřel apoštol lásky Bedřich Ozanam. Jako student založil spolek sv. Vincence, který se rozšířil po celém světě a vychovává křesťany k účinné lásce. Aby příklad Ozanamův povzbudil k následování, vydal Exerciční dům v Hlučíně ve sbírce »Životem« jeho životopis (číslo 47.). Sbírkou »Životem« lze odebrati jako časopis. (Nakladatelství Exercičního domu v Hlučíně.) Každá serie má 24 čísel (I. serie 1—24, II. serie 25—48 atd.). Předplatné 13.— Kč na jednu serii.

Básník Ot. Březina věnoval jubilejní cenou 100.000 Kč, kterou obdržel k 28. říjnu t. r., Svatošboru na podporu vdov a sirotek po spisovatelích. Šlechtný čin básníkův září jako daleko planoucí pochodně idealismu v dnešní zmaterialisované době. Najde následovníků? — Moravská zemská literární dotace byla letos zrušena — prý pro finanční nesnáze. Jest to smutný úkaz, že v desátém roku republiky není peněz na věci kulturní. Běda národu, který hyne na duchu. — Nobelovu cenu obdrželi: za r. 1927 francouzský filosof Henri Bergson, který proti pozitivismu postavil jako zdroj poznání vedle rozumu též intuici a za základní princip života položil pohyb. Pro r. 1928 dosáhla Nobelovy ceny norská spisovatelka Sig. Undsetová, která nedávno přestoupila ke katolicismu. Po hluboce věřícím St. Reymontovi, po italském konvertitovi G. Papinim přichází nyní norská konvertitka Undsetová, která dosáhla Nobelovy ceny. Její význačné spisy chystá k nám uvést v překladech nakladatelství Kuncířovo v Praze. Příklad Undsetové znovu dokazuje, jak stoupá úcta ke katolicismu ve vzdělaném světě. — Kritik F. X. Šalda počal vydávati svůj nový literárně-kritický časopis pod názvem »Šaldův zápisník«. — 29. listopadu dožil se sedmdesátin lyrik Xaver Dvořák, jehož význam zhodnocujeme na jiném místě.

Dr. F. X. Novák dožil se 22. listopadu 1928 70 let. Jeho život jest vzorem českého kněze, který veškeren svůj volný čas věnoval výchově kněžského a akademického dorostu. Jeho spisy »Kněžské problémy« a »Pohledy do života bohoslovců a kněží« zůstanou pravými perlami v české duchovní literatuře. Též pro nás, katol. studenty, má Dr. F. X. Novák velké pochopení a bdí nad zachováváním čistoty u akademické mládeže. V tom směru nese se jeho knížka »V máji života«, vydaná jako 1. číslo knihovny Ústředí katol. stud. čsl. v téměř směřu psal i články do prvních ročníků »Jitra« pod názvem »Za prvního jitra mládí«. — Dr. F. X. Novák byl redemptoristou, nyní žije na odpočinku ve Věži u Nĕm. Brodu u p. Stanglera. Voláme mu k jeho sedmdesátce upřímně Pán Bůh zaplať za dosavadní práci pro nás a k další ještě Mnogaja leta!

Jaroslav Durych pěvec krásy,

Svatí spatřují nejvyšší krásu a nemohou o ní mluvit. Toto její spatření zůstává jejich soukromým užitekem. Mohou říci, že ji viděli, a jsme přesvědčeni, že ji viděli; více však o ní říci nemohou. Za to však mají tu vzácnou výhodu, že nás mohou učiti, jakým způsobem lze přejíti na místa, kde jest jí viděti.

Básník hledá krásu a nepovažuje žádnou cestu k ní za příliš těžkou. Život sám však nemůže mu dáti všech zkušeností a návodů k tomu, aby poznal, která cesta jest nejsprávnější. Krásy jest mnoho a její světlo oslňuje. Jak mezi těmito oslňujícími světly poznati ono, které jest nejvyšší? Básník potkává Milost, potkává lidi, potkává anděly; odtud má vnuknutí a poznání, odtud má jasnost pohledu a svou řeč; cítí se blažen uprostřed toho, i když bývá unaven hledáním a prací, nepřihlížejíc k bĕdám lidského života, které vleče s sebou. Ale vidí nestejnost světel, nedostatečnost poznání, nedostatečnost slova. I v nejryzejším uměleckém díle jest smutek z neúplnosti, žal z cesty nedokončené. Básník má mnoho pomocníků, ale touží po tcm, aby jeho myšlenku, jazyk a ruku vedl sám Bůh. Vidí obraz Boží a dílo Boží, ale chce

vidět Boha samého. Zda mu to bude na světě v životě lidském co platno, na tom mu nemůže záležet. Hlavní věcí je vidění Krásy.

Avšak cesta k ní jest velice obtížná. Básník může pochopit a s jistou přesvědčivostí vyjádřit krásu lidskou, krásu díla Božího, krásu svatých a snad i krásu andělů; snad se může přiblížit i právě představě ráje pozemského před pádem; jsou snad ještě mnohé věci v oboru tajemství, o které se může pokusit aspoň s přibližným zdarem. Ale vždy na konci své pouti zůstane smuten a nespokojen. *Sitivit anima mea.* A čím lépe se mu jeho dílo podařilo, tím je smutnější, poněvadž jen on sám vidí a cítí rozdíl mezi hledaným a nalezeným.

(Jar. Durych: Vidění básníků a vidění světců. Tvar 7.—8.)

Technika

Ing. C. Theodor Bayer:

Nezdary ve fotografování.

Debaty jsou už odjakživa slabou mojí stránkou. Zlolační jazykové tvrdí o mně docela, že první moje starost je, když ráno vstanu, nalézt někoho, kdo by se mnou chtěl »tříbiti názory«. Prohlašuji tudíž zde veřejně, že tvrzení toto se nezakládá na pravdě, ježto a poněvadž každodenní moje první starost je, zda jsem nezaspal kolejný snidání. Nuže, vraťme se k těm debatám!

Tak nedávno jsme v přátelském kroužku debatovali o tom, jaké kritérium je nejjistější a nejrychlejší k odhalení pravé podstaty neznámého člověka. Když už se vystrídala celá řada návrhů, když už bylo jednohlasně přijato sestavit zvláštní komisi na přísně vědecké prozkoumání geniálního nápadu kolegy B. (»Zatančí mi tango, a já ti povím, jak se jmenovala tvá prababička za svobodna«), byl jsem otázán, zda jsem snad já neobjevil onen tajemný krytál pohádek, jímž člověk pozorován se zjeví v pravé podstatě. Prý při hlubokém zadumání v »temné komoře« nad zpackanými snímky mám dosti času na přemýšlení!

Usmál jsem se tajemně, jak se sluší na černočerného moderního »černého umění«, jenž kutí v pozdních hodinách bouřlivých nocí v rudém přísvitu čadivé lampy, a k všeobecné radosti přátel, kteří už dávno mne znají jako nepolepšitelného fotofanouška, jsem prozradil své osvědčené kritérium: »Ukaž mi své snímky, a já ti řeknu, jaký jsi!«

Ano, přátelé — teď už docela vážně — je tomu tak! Kdybych byl chefem, jenž je pověřen přijímáním nových sil — není nebezpečí, že jím kdy budu — tak bych považoval tučet skutečně dobrých snímků za lepší doporučení než maturitu a všechny státnice s vyznamenáním.

Proč? Poněvadž fotografický snímek po dobu poměrně dosti dlouhé své genese je tak odvislý na svém výrobcí, že dovede zachytit nejen jeho vkus, ale podává nám i obraz o dbalosti, pečlivosti, zručnosti autorově; kolekce snímků pak je objektivním zpravodajem o prostředí, v němž se jich autor ponýboval.

Namítne snad někdo, že »fotografování je dnes už jen technickou zručností, již si může osvojit každý, kdo už od přírody zrovna není nemehlo a má dosti peněz; individualita auto-

rova pak zaniká, ne-li zcela, tak jistě značnou měrou.« Ano, uznávám, že dnešní rozvoj optiky, mechaniky a chemie nám sice zjednodušil práci oproti starším dobám, ale nedovedl ji dosud odstranit a právě pečlivost a dbalost, s níž tato práce je vykonávána, je už sama měřítkem autorovy osobnosti. Leč zručnost a pečlivost ještě nezaručují plný zdar snímku. Má-li být obrázek skutečně účinný, t. j. má-li vzbudit v nepředpojatém diváku dojem, vyjádřený — někdy i proslovený —: »To je pěkné, krásné!«, pak autor musí mít i vkus; někdy je třeba i značná dávka sebeovládání a znalost lidí. Prosím, zkuste to bez poslední vlastnosti a fotografujte malebnou náves zapadlé dědiny nebo rejdiště periferní omladiny!

Ukazuje-li fotografie nejen zobrazený předmět, ale nepřímou i osobnost autorovu, pak jistě si dáme na snímcích co nejvíce záležeti a nebudeme si jen z pohodlí a lenosti dělati po světě ostudu, že jsme packaři a že něco kloudného neumíme! Trochu více pečlivosti je konečně i příkazem šetrnosti, poněvadž čistý, pěkně upravený snímek je právě tak drahý jako zkažený, nedbale zhotovený, ale zdařilý snímek nám poskytuje i trochu čisté radosti a i trochu sebedůvěry; sebedůvěra pak je základem zdravého životního názoru.

Hleďme — ve fotografování lze najít docela i výchovné momenty!

Jako příčina nezdarů se často uvádí neznalost a nezkušenost začátečnickova. Je to sice pravda, že jsou příčinou mnoha chyb, ale ne všech, již se jim kladou na vrub. Daleko horší chybou je pohodlnost; na tu se konečně dají zpět odvodit i svrchu zmíněné dva nedostatky: pohodlnost, důkladně pročítá nějakou dobrou fotografickou příručku, dříve než se osmělí vzít vůbec aparát do ruky.

V následujících člancích bych chtěl uvést jednak hlavní chyby, jichž se dopouštějí adeпти fotografického sportu (či »umění«?), jak jsem je pozoroval ve svém okolí u svých přátel, hlavně však sám na sobě, jednak chci uvést i prostředky, jak těmto chybám čelit.

(Pokračování.)

Fanda Hradil:

Raketové letadlo.

Raketové letadlo, o němž se dnes tolik mluví, znamená v technice budoucnosti velký převrat, ovšem, bude-li výsledek prací korunován plným zdarem. U dnešních letadel velkou část únosnosti spotřebuje se na spalovací látky a na motor. Raketová letadla mají tu výhodu, že nepotřebují zvláštního motoru, spalovacích látek je poměrně málo a co hlavního, toto letadlo docílí vysokých rychlostí.

Již v prvých dobách užívání střelných zbraní byl znám tak zvaný zpětný ráz střelného tělesa — pušky nebo děla. Proto musí být dělo dobře postaveno a ještě vždy při výstřelu se posune o něco dozadu. Zjev tento čistě fyzikální spočívá v společném těžišti děla a koule. Dělo má určitou váhu o těžišti v jednom bodě, podobně jako i koule. Tato dvě těžiště utvoří složením nové těžiště na spojnicí obou těžišť základních, kteroužto spojnicí společně těžiště úměrně dělí. Při vystřelení koule poruší se vzdálenost obou těžišť a poněvadž společné těžiště chce zachovati polohu stálo, nastává při změně místa těžiště jednoho, změna polohy pro těžiště druhé. Čili obecně, pohybuje-li se koule dělová dopředu, pohybuje se dělo dozadu. To-

hoto úkazu, závadného v balistice, hleděli využití někteří vynálezcové. Výsledkem prací v tomto oboru jsou raketová auta nazvána po vynálezci auty Ooppelovými. Snad každý z nás zná průběh pokusů, kde i prvotřídní výrobky byly zničeny po dosažení rychlosti asi 200 km. Přes to můžeme říci, že princip je dobrý a nyní záleží jen na řešení celku, na vhodném umístění těžiště auta, aby toto mělo stabilní polohu i při rychlé jízdě. Jízdy dociluje se vystřelováním raket z malých děl, umístěných v zadní desce auta. Rozřešení této myšlenky přivedlo jiné vynálezce k řešení úplně shodného problému, sestrojít letadlo poháněné vystřelováním raket. Podle nadpisu měl bych začít o raketových letadlech. Dosavadní pokusy přinášejí však čistě jen věci pokusné — nepostavené ani na jediný fakt, o který bychom se mohli opřít. Proto zdá se býti příliš smělou myšlenka o meziplanetárním spojení prostřednictvím těchto letadel. Forma letadel jest téměř až na vyvážení úplně shodná s formou letadel dnešních. Snaha využití zpětného rázu i v letectví, bylo výsledkem snažení dosáhnouti co největší bezpečnosti. Až dosud slyšíme stále o dosti četných neštěstích, proto snaží se vynálezci odstraniti tuto největší překážku popularity letectví. Uvážíme-li, že téměř $\frac{1}{10}$ neštěstí je zaviněno poruchami motoru, uznáme i správný směr — odstraniti motor a nahraditi jinou bezpečnější pohonnou složkou. Nyní promluvíme několika slovy o konstrukci raket u aut a letadel. Raketové letadlo musí býti docela jinak vyváženo, než dosavadní letadlo. Motor, který zabíral přední část trupu letadlového, musil býti vyvážen, aby při letu udrželo správně rovnováhu. U raketových letadel zastupují motor rakety. Velice snadno bylo lze je umístiti u aut. Zadní stěna byla kolmá a v ní umístěno 8—12 raketových děl. Krátká, malá děla nabitá pouze »hluchou« střelou sestavenou tak, aby zpětný náraz byl co největší. U letadel musí se raketová děla umístiti v zadní části letadla, takže těžiště letadla posune se dozadu. Z toho důvodu musí se znovu konstruovati nejvhodnější typ pro letadlo raketové. Mluvíti o meziplanetárním spojení, jak bylo dokonce uveřejněno v některých novinách, jest holou utopií, protože překlenouti tak malými prostředky vzdálenosti přesahující mez lidské představitelnosti, jest fantasií, jakou nalézáme ve Verneových románech. Rovněž není možné meziplanetární spojení pomocí střel. Popud k tomuto zavdala kniha J. Vernea: »Do měsíce«. Snad většina zná děj knihy a mohu tedy podati posudek, který podán byl na pokus oživit tuto fantasií, dokonce bylo započato i s počítáním potřebných součástí, děla, střely, času potřebného a pod. Poněvadž však lidské tělo nesnese většího urychlení než asi 40 m za vteřinu, kdy nastává nutná porucha organismů — smrt. Proto fysikové přistoupili na návrh předešlý — raketu. Křídla letadla by bylo možno vynechati, protože směr letu je kolmý na působení tíže zemské. Raketa vypalováním v zadní části umístěných děl dostává pozvolné urychlení, až by dosáhla maximální rychlosti. Jest zajímavé, že na tuto pravdu fysikální — že při výstřelu lze i zpětného rázu využítí, zdůraznil již Verne a byl tak prvním průkopníkem této nové myšlenky v poli techniky.

Filatelie

V památný den 28. října a ještě i následujícího dne mnoho sběratelů známek dalo si orazítkovat na těch pošt. úřadech, kde používali zvláštního jubilejního červeného razítka, své známky jubilejní i různé v oběhu jsoucí neb dokonce i z oběhu vzaté, většinou nalepené na listech papíru.

Podobná horečka u četných sběratelů panuje i při jiných dnech, kdy shodou okolností se v razítku objeví více stejných číslic, jako 12. XII. 1912, 12 hod., p. ú. č. 12 a pod. Tu si dávají mnozí z nich orazít všemožné kombinace známek v liché domněnce, že snad takto orazené známky budou mítí někdy velkou cenu. Je to však draze placený omyl. Sběratelská cena tohoto orazení »z ochoty«, hromadně provozovaného, je pranepatrná, a nevyrovná se ani ztrátě na hodnotě známek. Skoro každé orazení známku znehodnotí, a nečetné výjimky pravidlo toto potvrzují.

Zkušený a prozíravý sběratel opatří si novou orazenou serii tak, aby ji skutečně obdržel z pošty; nechá si ji někým na zásilkách poslat. Takovéto orazení je vlastně »přirozeného« původu a pro sběratele je cennější. Mimo to je poměrně málo sběratelů »razítek« na známkách, a ti se ještě spíše věnují razítkům na klasických známkách.

Podobného omylu dopouští se mnozí začátečníci, že výhradně sbírají známky orazené. Právě pro ně bylo vynalezeno bezcenné orazení »z ochoty«, z něhož největší zisk má jen pošta. I zde platí, že střední cesta je nejlepší. Rozumný sběratel řídí si sbírku tak, by ho co nejméně stála, proto nerozpakuje se řaditi podle sebe známky obojí, orazené i neupotřebené.

V bohatší cizině si oproti tomu dovolují často přepych, že pořizují sbírky výhradně z hodnot neupotřebených, což je ovšem mnohem nákladnější. Ve filatelii platí také pořekadlo: »Proti gustu žádný dišputát!« Každý sbírej tedy dle svého vkusu a dle své kapsy.

Výměnu známek z pohlednic s cizinou zprostředkuje výhodně mezinár. svaz sběratelů, zkr. USCE., sídlem v Seatle, USA. Členský příspěvek roční pouze 20 Kč, výjimečně pro Českoslováky, jinak 1 dolar. Předsedou bude asi letos zvolen náš krajan, p. dr. Ant. Morávek v Rio, který se snaží, by krajanům vymohl různé výhody. Proto doporučuje se sběratelům přistoupiti za členy tohoto spolku. Přihlášky a informace obstará A. V. Bárta, Proseč u Skutče.

ORGANISAČNÍ

Zprávy z Ústředí katolického studentstva československého. Památný jubilejní svatováclavský rok se blíží. Katolické studentstvo jej oslaví pod heslem: »Ora et labora!« V březnu r. 1929 budeme pořádati na několika místech pracovní konferenci, abychom se důstojně připravili na slavnostní valnou hromadu a sjezd ve dnech 1.—4. července 1929. V programu je vedle organizačních prací hlavní pout katol. studentstva k hrobu sv. Václava do Staré Boleslavi. Kolegové, pamatujte, že Vaší povinností je veřejně manifestovati za svou víru a náboženství. Veřejně oslavme svého patrona kní-

žete sv. Václava! Ode dneška řádně se připravujte! V nejbližších dnech je Vaší povinností se přičinit, aby Mikulášský dar byl co možná největší. Na jeho výsledku závisí celá organizační činnost Ústředí a zdar sjezdu! Napněte síly a přesvědčte své přátele, že prosíte pro dobrou věc, ale že pro dobrou věc dovedete také pracovat a proto začnete ve svých SSS. o p r a v d o v ě pracovat. Je nejvyšší čas! Rozeslali jsme oběžníky. Nestací je jen přečíst. Žádáme, aby se na ně odpovídalo, abychom dobře poznali poměry. Každé SSS. je důležitým činitelem v celém organizačním aparátu! Jsme služebníky idee a jako takoví plůme své úkoly! Každý začni sám u sebe a potom rozšiřuj pořádek dále! Dnešní doba žádá uvědomělých katolických pracovníků a ne papírových příslušníků určitého směru. Jsme ochotni splnit všechna Vaše uskutečnitelná přání, ale žádáme pochopení a spolupráci. Vše jde, jen chtějí se musí. »Člověče, přičiň se a Bůh ti požehná!« Zašlete nationalia, měsíční zprávy, nové výbory oznamte a agituujte pro »Jitro«. Podrobnější zprávy budou v prosincovém oběžníku.

JUC. Alois Grulich, tajemník.

SSS. v Kostelci na Hané. K řadě našich sdružení přičlenilo se v nedávné době SSS. v Kostelci na Hané, jež je prvním v republice, které má své sídlo v místě venkovském, v němž není střední školy. První správní období našeho mladého spolku bylo velice rušné. To bylo zřejmě zvláště z přehledky činnosti na valné hromadě, konané 28. září t. r., na svátek knížete Václava. Za půl roku byl konán značný počet schůzí, z nichž dvě byly přednáškové. Ustaveny odbory kulturní a zábavní, jimž naskytlo se již vděčné pole činnosti. V dubnu konána přednáška dp. Wikla, arcikněze z Holešova, »Pašije v Horním Amergavě«, jež morálně znamenala veliký úspěch nového spolku. Většího rozmachu sil bylo potřebí k provedení divadla »Po letech« od J. Štolby, jež sehráno v Katolickém domě dne 16. září. Oběma veřejnými podniky byl dán pevný finanční základ spolku, a na něm staví se nové konstrukce. Zakoupen skioptikon, jenž pomůže vykonat kus práce v oboru kulturním, převzato od Katol. domu do vlastní režie i loutkové divadlo, na němž také už jedno představení se značným úspěchem absolvovalo. Ustaven strádalský kroužek, jenž má býti nápomocen ve snaze zúčastnit se svatováclavských slavností orelských a studentských příštího roku v Praze. Ve všem zavedena pevná organizace, jež bohda se udrží a přinese plody. Do příštího správního období stanovil si výbor obšáhlý program. Bude na všech členech, aby se dodržel. Dosud vše se dařilo a bylo vidět, že pevná vůle a trochu odvahy vše zmůže. Těžiště práce spočívá ovšem na výboru, jenž od poslední valné hromady sestává z předsedy RNC. Černého, mpř. Petra, I. jednatele RNC. Odstrčila St., II. jednatele Konstackého, pokl. Strouhala, čl. výboru Kristka. Sjezdu v Brně zúčastnilo se SSS. čtyřmi členy. Dp. duch. rádce odjel na delší zdravotní dovolenou. Příštím rokem nastane údobí práce a snažení. Svatováclavský rok, jenž také na valné hromadě prohlášen, bude se blížit svému vyvrcholení. A aby i naše SSS. přispělo co nejvíce k národnímu výročí, bude jeho vřelou snahou.

28. říjen v brněnském SSS. Ve středu 24. října oslavilo naše SSS. mužské spolu s dívčím náš jubilejní rok slavnostní schůzí, kterou konalo v Novém Domově za četné účasti studentů a

studentek a katol. inteligence brněnské. Slavnostní schůze byla zahájena smíšeným sborem Vít. Nováka: »T. G. Masarykovi!« Sbor nacvičil a dirigoval náš obětavý sbormistr Láda Novák. Předseda muž. SSS. kol. Fr. Hradil naznačil ve svém krátkém prosluvu význam příprav k osamostatnění našeho národa. Kol. Zdeňka Drncová přednesla báseň: »T. G. Masarykovi.« Řecitační výkon byl dobrý. Pan Ad. Žampach měl přednášku na thema: »Zahraniční odboj československých katolíků.« Přednášku doprovázel skvělými světelnými obrazy. Jako poslední číslo slavnostní schůze byla recitace kol. VI. Krystka »Apokalyptická vidina« od J. Zeyera. Předseda SSS. muž. ukončil slav. schůzi, poděkoval všem účinkujícím a vyzval přítomné k provolání slávy naší republiky. Na konec zapěli jsme národní hymny a odebrali se domů.
J. Romain.

Bubeneč. Loňského roku se objevila na scéně vinohradského divadla Shakespearova tragedie »Julius Caesar«. Vzbudila veliký zájem, zvláště u studentstva. Mnoho jich přišlo shlédnout umělecké výkony ve hře tak neobyčejně těžké, jež vyžaduje prvotřídních sil a po stránce technické nákladné výpravy. Proto jistě byla veřejnost překvapena, že se na tuto hru odvážili — studenti arcibiskupského gymnasia. Jejich krok byl pokládán za odvážný, dokonce za opovážlivý. Byl jim k tomu kroku sice poněkud pobídkou úspěch v dosavadních kusech, jichž na novém ústavním jevišti provedli již značnou řadu. Proto bylo lze tušiti, že jsou schopni ještě lepšího, a řekněme, i nesnadnějšího výkonu — ale Caesar je přece jen Caesar, Shakespearův Caesar! Přiznám se, že jsem byl sám překvapen jejich, řekl bych, troufalostí, a myslil jsem, že Shakespearův »Julius Caesar« je nad jejich síly. Že však nad jejich síly nebyl, podal důkaz sami. Před naplněným sálem se touto hrou representovali tak, že překonali očekávání i přísných hostů. Vedle zdolání obtížné stavby Shakespearovy díky vzbuzovalo podiv pochopení, s jakým se hrálo. Hlavní úlohy byly obsazeny dobře. Obdiv si vynucovala řeč Antoniova (Ptáček) nad mrtvolou Caesarovou a pak krásné vystoupení Brutova a Cassiova (Toukálek, Rakus) ve stanu. Dobře se uplatnil Kozák v roli Caesara, Dostálkův Casca, Broukalův Marullus. K správnému posouzení kusu je nutno se podívat i za kulisy. K přípravě k obtížnému nástupu se ještě družila škola, které herci nesměli zanedbávat. Výprava na soukromé jeviště převýšila všecko očekávání. Myslím, že ani ti, již jsou zvyklí na síly z povolání, neodešli zklamáni. V některých úlohách bylo jasně vidět napodobení z Vinohrad. To slouží hercům jenom k chvále, neboť je viděti, že z viděného kusu něco mají, že se v divadle vedle zábavy rovněž učí. Jistě studenti arcibiskupského gymnasia ani netušili, že se jim vinohradské představení stane pohnutkou k tak pochvalnému výkonu! — Režie. Škrty provedeny hlavně v II. jednání, kde vynechána scéna s Porcií v zahradě Brutově a s Calpurnií v paláci Caesarově, něco ve IV. a pak zvláště v V. jednání, čímž spád jen získal. Výprava. Některé kostýmy sice ne dosti historicky věrné. — Panorama Říma — zahrada Brutova — senát — forum — bojiště Filippami v pozadí. Bouře. Některé světelné efekty. Orchester (asi 25členný, dirig. Toukálek, VIII. a Hudec). Boieldieu: »Kalif z Bagdadu«, Em. Štolc »Má královna«, »Odboj«. Návštěva: Ndp. arcibiskupského gymnasia.

biskup. .. generálové, vysocí úředníci. Při tak výpravné a neobyčejně nákladné hře jen dobrovolné vstupné. Caesar — Kozák VII. Octavius — Foršt VIII. Antonius — Ptáček VIII. Brutus — Toukalek VIII. Cassius — Rakus VIII. Casca — Dostálek. Metellus Cimber — Pechar VI. Tribun Marullus — Broukal VIII. — Messala. Kubalův V. Titinius slibuje dobrý další vývoj. Hadač — Hýbl VI., malá úloha, ale velmi dobře vystižena. Ouvertury: Boieldieu »Karlif z Bagdadu«, Em. Štolc »Má královna« a »Odboj«, Chopin »Smuteční pochod« (po proměně ve III. jednání před Brutovou a Antoniovou řečí nad mrtvolou Caesarovou). — Důležitější hry, provedené dram. kroužkem arcib. gymnasia: Wiseman-Masákova »Ukrytá perla«, Longhayův »Edmund Kampián«, Carnotův »Venancius«, Simeonův »Renegát Odero«, veselo-hra »Nový pan knihovník«, Waiblův »Omar«, R. Nejedlého operety »Laciná zábava v lázních« a »Sezení městské rady v Mrkvaticích«. Z nich »Nový pan knihovník«, při němž publikum nevyhází ze smíchu, »Sezení městské rady« a zeměna »Omar« byly neobyčejně úspěšné a zdařilé.

Z České Ligy Akademické. J. Exc. nejdp. Nuntius Ciriaci přijal dne 14. listopadu v audienci předsednictvo Č. L. A. Duchovní rádce, kanovník Bouzek, oslovil jménem deputace nejdp. Nuntia takto: »Excellenci, noví funkcionáři Č. L. A. mne žádali, abych je představil Vaší Excellenci. Přeji si vzdátí Vám hold jako zástupci Sv. Otce a chtějí zdůraznit svou věrnost svaté církvi římsko-katolické a svou lásku a oddanost Sv. Otcí. Není jich mnoho počtem, jen něco přes sto, a také nemíní rozvíjeti činnost ponejvíce expansivní, ale snaží se především prohloubiti svůj život vnitřní, aby dovedli žítí důsledný život křesťanský. Pro tuto svou práci vyprošují sobě i všem svým členům i všem katolickým akademikům pozhennání Vaší Excellence.«

Nejdp. Nuntius dal si představiti přítomné a pravil: »Váš národ si především váží kultury a jest národem velmi kulturním a jest mu to ke cti. Vy jste v první řadě povoláni, abyste tuto kulturu národu zachovali a ji povznesli. Jest pro váš národ důležité, aby tato kultura byla křesťanská. Svatá církev i Svatý Otec klade ve vás své naděje, že se vychováte ve zdárné vůdce na poli kulturním. Nezáleží na tom tolik, kolik je vás počtem: všecko záleží na vaší vnitřní kvalitě, abyste se mohli státi zdárnými vůdci svého národa. Váš národ jest disciplinovaný a jde za těmi, kdo jej dovedou vésti. Takových není třeba mnoho, jen když jsou vynikajícími a dobrými. Jest to národ svou povahou dobrý; vážím si ho ode dávna, a ještě více nyní, kdy jsem jej dokonale poznal. Půjde i za vámi, a půjde tím raději, čím budete lepšími, právě proto, že jest dobrý. Proto jsem řekl, že nezáleží na počtu vašem, ale na kvalitě. Opakuji znova, že jste nadějí církve svaté. S radostí vám dám i všem vašim kolegům katolickým akademikům pozhennání Svatého Otce, jež mám právo udělovati, aby vám bylo podporou a zárukou vašeho zdárného vývoje.«

Uděлил jim pozhennání a ještě se tázal, mají-li ještě na živu své matky. Když všichni čtyři přisvědčili, dal každému dárek pro matku: předsedovi perleťový růženec, ostatním po stříbrné medailce, a vyzval je, aby to poslali matinkám a poprosili je, aby se za ně modlily, aby zůstali stále hodnými a zbožnými...

Po audienci u nejdp. Nuntia byli přijati též nejdp. arcibiskupem. Tento je povzbudil několika slovy, aby byli pevní ve víře, která je jedinou kotvou uprostřed dnešního materialismu a nevěry. Gratuloval jim, že si tuto víru zachovali; je to největší milost pro každého člověka a především pro katolického studenta. Na prosbu duch. rádce dovolil, aby jeho pozdrav a pozhennání vyřídil i svým kolegům.

Z Turina. Osmý červenec byl dnem nebo lépe slavností kněžskou salesianskou! 52 diakonů salesianských z mezinárodního teologického ústavu »Don Bosco« v Turině bylo vysvěceno na kněze v basilice Panny Marie Pomocné J, Em. kard. arcibiskupem Gambou. Na Valdoccu, kolébce a mateřinci salesianského díla, byl tak obnoven zázrak Svatodušních svátků; Duch Sv. sestoupil s plností svých darů a s žarem svého ohně na mladistvou četnu bojovníků, aby z nich učinil apoštoly Po dlouhé a namáhavé cestě konečně zářící meta! Co včera ještě sladkým snem a ideálem, toť dnes skutečností; včera ještě toužebné přání, dnes duchovní otcovství. Těchto 52 nových služebníků božích, jež na škole Dona Bosca zasvětilo se apoštolátu duší, je 13 národností, k nimž se navrátí se vznešeným posláním Kristovým: »Jděte a kažte...!« A jsou: 12 Vlachů, 8 Argentinanů, 7 Němců, 5 Poláků, 5 Španělů, 2 Uhři, 3 Uraguaici, 3 Brasilci, 2 Mexikáni, 2 Equatoriáni, 1 Slovinec, 1 Čechoslovák, 1 Irčan. Daro vypisovat pořad ceremonií a slavností, nával věřících, nedbajících panujících vedra a pohnutí příbuzných světců; vše splývalo v jediný jímavý obraz v odlesku nekonečné dobroty boží, slavicí toho dne triumfy lásky a oddanosti. Don Bosco, ještě dítě, toužil státi se knězem, poněvadž se cítil apoštolem a z milosti boží byl knězem i apoštolem. Nuže tedy? Don Bosco je knězem! Pro něho sv. úřad sluhy božího je ideálem jeho existence, je ohnivou láskou, jež po tolika letech tužeb a obětí dosáhla svého předmětu, je prvou hybnou silou všech jeho myšlenek, všech jeho počínání, jež s vzrůstající energií zanese ho na pole slávy boží a dobývání duší. Pozoruje každodenně ve svých rukou nejsvětější tělo Kristovo a svlažuje rty jeho nejdražší krvi, bude vždy více oživovati svou víru, bude vždy mocněji rozohňovati svou lásku, jež ho požene k rozšiřování mezi věřícími těch pokladů, jichž strážcem neskonala dobrota boží ho učinila. V duších on spatřuje největší dílo všemohoucnosti boží na zemi, předmět lásky, jež vyvrcholuje obětí na kříži a proto ztotožňuje se s jejich Spasitelem, nesnese odkladu, aby se celý pro ně neobětoval, aby nepracoval na jejich spásu. Ejhle, zářící vzor! Se zraky upřenými na něj, s neochvějnou důvěrou v pomoc boží a s plamenem v srdci, půjdou kupředu tito mladiství kněží, naděje Církve, pozhennané ovoce salesianského stromu, aby realizovali tolik nadějí v nich skládané, aby sebrali hojné ovoce na poli, jež je očekává.

M. F.

Organisační kurs pro funkcionáře S. S. S. uspořádá župní výbor S. S. S. moravsko-slovenských v Uh. Hradišti v sobotu 29. prosince t. r. Přednášky budou tyto: organisační (kol. Fr. Hradil), tiskový (kol. O. Svozil) a společenský (kol. Chylík). Kurs jest hlavně sice pro S. S. S. v župě, ale i jiným S. S. S. možno se zúčastniti. Dotazy řiďte na župní výbor S. S. S. v Uh. Hradišti, klášter.

Z Brna, S. K. A. Moravan uspořádal od počátku školního roku již dvě členské schůze;

na první promluvil nový duchovní rádce spolku, jmenovaný přímo ndp. biskupem, dp. k. r. Dr. Jelen. Společenská činnost též pěkně se rozvíjí, hlavně pořádáním tanečních hodin, které byly zakončeny prodlouženou 19. listopadu První ples Moravana chystá se na 16. ledna 1929. — Od 2. do 6. prosince zúčastnilo se skoro veškeré členstvo exercicii, pořádaných v koleji Sušilově, které dával vdp. Fr. Krus. — R ů ž e Sušilova pečuje o vydání »Musea« (redakci vede ct. p. Fr. Drábek) a hodlá uspořádati celou řadu přednášek jednak bohoslovců, jednak laic. akademiků a pozvaných hostů. — S. S. S. mužské a dívčí koná pravidelně týdenní členské schůze s promluvy duchov. rádce dp. Chládky. Výročí 10letého trvání ČSR. oslavilo S. S. S. veřejnou přednáškou se světelnými obrazy na téma: »Účast katolíků v zahraničním osvobožovacím boji«; přednášel katol. legionář Ad. Žampach. 11. listopadu vypomáhalo členstvo při divadle jednoty křesť. matek »Michal a Matěj«, sehraného ve prospěch vánoční nadílky — S. S. S. v K r. P o l i mělo 11. listopadu členskou schůzi, na níž promluvil prof. Krpálek »O předválečných snahách katolického studentstva«. V neděli 18. listopadu se hrálo S. S. S. s úspěchem veselohru F. X. Svobody »Poslední muž«.

ASSS. Mor. Ostrava. Při minulé zprávě nemilým nedopatřením se stalo, že bylo opomenuto v řadě jmen příznivců spolku jméno dp. Jos. Marcela Svobody, což tímto napravujeme. — Na 16. prosince chystá S. S. S. provést akci Mil. daru — Cyklus přednášek bude zahájen 23. prosince v sále kláštera řádu sester sv. Kříže, které s neobyčejnou ohořotou vyšly vsříc. Přednášetel bude dp. Alfons Dauba, duchovní rádce Ú. K. S. Č. a p. inž. Madlmayer. Naše kolegy z Ostravska vybízíme k hojně účasti.

ASSS. Příbor chystá sehrát na Sylvestra působivou operetu »Slečinka s mikádem«.

Akademické S. S. v Místku. Naše Al. S. S. oslavilo zahájení jubilejního roku Svatováclavského slavnostní schůzí pořádanou v Kat. domě 28. X. za četné účasti členů i příznivců sdružení. Slavnostní proslov ku shromážděným měl kol. jednatel. Hned po té konala se výroční valná hromada a volba výboru. Bilance za uplynulý rok jest uspokojující. Všichni členové sdružení zúčastnili se duchovních cvičení, též všichni odebírají náboženské časopisy (Život nebo Pax hlavně však »Na hlubinu«), většina členů působí v kat. spolcích mládeže: v Omladině a Orlu; pro tyto spolky uspořádáno za uplynulý rok 8 přednášek od našich členů. Dále podniknuty sdružením dva společné výlety do Beskyd a zájezd k žup. sletu Orla do Ostravy. Na konferenci do Přerova 1. IV. 1928 a na sjezd do Brna vysláni byli 2 delegáti. — Nato zvolen pro nové období tento výbor: Ing. V. Rohan předsedou, ThSt. Ant. Lanča místopředsedou, MUSt. Mirosl. Quitt pokladníkem, ThSt. J. Kunovský jednatelem, ThSt. Fr. Šnek archivářem. A. S. S. v Místku čítá v tomto roce celkem 21 členů. J. K.

Z mor.-slovenské župy. Župní výbor pořádal 2. listopadu v Břeclavi župní výborovou schůzi v bytě dp. Lorence. Schůze přinesla župnímu výboru mnoho cenných námětů, zejména od dp. Lorence, který pronesl kratičkou přednášku o našem duch. životě. Nejdůležitějším faktem však bylo pořádání organizačního kursu, který byl již po dvě léta pořádán v Hradišti vždy s dobrým výsledkem. Letos bude tento kurs

zase konán a to 29. prosince, celý den. S. S. S. župy jsou povinna tento kurs absolvovat, hosté však, zejména pracovníci z S. S. S. mimo župu jsou vítáni. Bude dobře, když zde proneseme přání jednotlivým funkcionářům v našich S. S. S. Hleďte si kolegové i duchovního života našich členů, před sv. zpovědí i vy jděte a připomeňte naši povinnost, hleďte, aby našim duch. rádcům nebyla ztrpčována činnost v S. S. S. F. Míla.

Duchov. rádcem Ústredie katol. stud. slovenského byl jmenován nitranským biskupským ordinariátem Dr. Filkorn, ředitel Svradova v Bratislavě. — Vidno, že Ústredie, ač nemá příliš v lásce naše Ústredie, přece vydatně přejímá jeho osvědčené metody; nejdříve pracovní sjezd podle našich tradičních pracovních konferencí, nyní ústřední duchovní rádce. Slovenští kolegové dávají tím nepřimo za pravdu nám; sami přišli k náhledu, jak nemožným je výstřední separatismus a jak výhodnějším jest převzít vyzkoušené organizační metody z Moravy a z Čech.

Hlídky unionistické

F. X. K u b a :

Dílo lásky.

Největší úkoly na světě má láska. Ta největší, pravá láska, odlesk Lásky sestouplé s nebes v srdce člověka, je to věčné »movens« světa, ohnivý plamen, k němuž touží duše, jichž ještě neoslepil šedivý svit loučí, chlad neumrazil.

Láska, lék na rány, zasazené lidskou zlobou, sladký pokrm duším hořkostí otráveným, rajská vůně duším vřavou pekla uštváným

Dějiny lidské kolísaly tak, jak mocně hořela v srdcích lidských láska.

Pohádkou zní ohlas dob, kdy ubožák v lásce s boháčem hody lásky slavil, dob, kdy láska dovedla tyčit nebezpečné katedrály z kamene, i v srdcích lidských.

Bože, jak je dnes málo lásky!

Ne, že by nebylo těch, již po lásce touží, ale není těch, již chtějí a dovedou porozumět srdcím.

Srdce lidské zůstává otevřeno do tmavých nocí nelásky a s touhou čeká dlouho, až pohnou se vody, až zasvitne paprsek lásky do temnot sobeckých.

Ach, kdo otevře srdci lidskému nevysýchající prameny lásky, kdo zvěstuje mu radost?

Hle, toť veliký úkol těch, jež si Lásku vyvolila za své hlasatele, toť dílo lásky.

Srdce lidské chce lásku a za lásku dá srdce, aby pak zaznělo slavnostní vyznání lásky Pramení lásky — Srdci Ježíšovu.

A láska bude hořeti v naší vlasti a ta láska vzplane v mohutný požár, jenž šlehne daleko do výšin a svým jasným zářím i našim bratrům, s nimiž nás ještě nepojí pouto vzájemné lásky — bratrům rozkolným Slovanům a zapálí i v jejich srdcích plamen lásky.

Žhavé proudy Lásky živelnou silou slijí nás v moře ohně, v moře lásky, jejíž ohnivý jazyk vyrazí převysoko a zaplanou kol trůnu věčné Lásky.

Slovanstvo v lásce oslaví Lásku

Hle, díla lásky!

Různé

Turci píší latinkou. Turecké Národní shromáždění schválilo 2. t. m. v Angoře jednohlasně všeobecné zavedení latinky. Zákon nařizuje nově vinám používat latinky od 1. prosince a od 1. ledna musí být knihy i úřední dokumenty psány latinkou. President turecké republiky Mustafa Kemal označil tuto reformu za nejdůležitější dílo turecké revoluce.

Staroslovanské bohoslužby v Emauzích chystají se příštího svatováclavského roku podle slibu, učiněného vdp. opatem Arnoštem Vykoukalem, a to v dovolené míře ve dny privilegované v právě tak důstojném provedení, jako jsme na to zvyklí v literatuře latinské.

Výročí kanonisace sv. Jana Nepomuckého připadá na 19. března příštího roku. Bude tomu 200 let, co sv. Jan, národní světec český, byl prohlášen za svatého. Úcta jeho byla vždy rozšířena v českém národě, a nejen zde, nýbrž i daleko za hranicemi. Na mnoha a mnoha místech v cizině setkáme se s památkami ze starších i novějších dob, jež připomínají našeho světce. V tom ohledu, jako světec zpovědního tajemství, jest sv. Jan známější po světě nežli sv. Václav. Jeho kanonisace bylo vzpomenuť při padesátém, stém i stopadesátém výročí. I příštího roku nemá být na našeho světce zapomenuto. Za tím účelem ustavil se už přípravný výbor v čele s mnohými čelnými osobnostmi a pod protektorátem J. M. arcib. dra Kordače, jenž v několika odborech, propagačním, výstavním, hospodářském, literárním a zahraničním, pracuje k tomu, aby důstojně bylo oslaveno v rámci příštích rušných oslav svatováclavských také toto významné jubileum. Vzpomeňte příštího roku na sv. Jana Nepomuckého, jenž spolu s vévodou české země, sv. Václavem, rozšířil známost českého jména po světě. Hledte i vy k tomu, aby jeho oslavy byly důstojné jeho světlé památky! Kancelář přípravného výboru (iuz. Bitnar) v Praze II., Národní tř. čís. 23a zodpoví všechny dotazy a dá informace. Jsou už venku propagační letáky, vkusně upravené. Žádejte o ně! Připravujte se, kdo můžete, na jaro příštího roku! —rný.

Ke článku dra Vrátného o cestě do severních krajů v tomto čísle dodáváme, že v brzké době vyjde kniha dp. J. Hikla, arcikněze z Holešova, známého cestovatele a populárního moravského kněze, známého z mnohých přednášek ze světa. obrazy, pojednávající formou zábavnou a lidovou o cestách přes Německo a Norsko k severnímu mysu a na Špicberky, do krajů, proslulých v poslední době zápasy nešťastné družiny Nobileho, v níž byl též náš prof. Běhounek. Kniha jistě zajímavá i poučná, a jedinečná v naší cestopisné literatuře! Doporučujeme ji už předem! —rný.

Revue »Nová tělesná výchova« vyšla právě ve II. roč. čís. 1—2. Obsahuje řadu vědeckých i praktických statí a referátů, jež ji činí nutnou pro každého, kdo se zajímá větší měrou o tělocvik a sport, skauting a tělesnou výchovu vůbec. Také žádná škola, ani tělocvičná jednota, sportovní klub, knihovna atd. neobejdou se bez tohoto časopisu. Pozoruhodné zejména jsou články univ. prof. Bělohrádka, Štafla, Hrabovce, Firsta a redaktora listu Smotlachy, refe-

ráty o tělesné výchově v cizině, řada krásných a poučných obrazů atd. Žádejte na ukázkou v ústavu pro tělocvik a sport, Praha II., Karlovo nám. č. 18.

Časopis »Studentský sport a tělocvik« vychází již v V ročníku a přináší v 1—2 čísle zajímavé články z tělesné výchovy, jakož i mnoho zpráv z Vysokoškolského sportu v Praze, Brně, Bratislavě a ze sportu na středních školách. Krásná, četná vyobrazení doplňují dobře jeho obsah. Nikdo, kdo se zabývá tělesnou výchovou sportem, stejně jako žádný student, profesor atd. se bez tohoto listu neobejde. Žádejte na ukázkou v ústavu pro tělocvik a sport Praha II., Karlovo nám. č. 18.

Kalendář katolického studenta.

2. prosince — Bl. Edmund a Kampiána, z Tovaryšstva Ježíšova a mučedníka. Narodil se 1540 v Londýně. Nespokojen vévodou hledal klid v Římě, kde vstoupil do Tovaryšstva. R. 1573 přišel do Prahy. Svůj řeholní noviciál konal v Brně. Jako praefekt 1576 počal školní rok klasickou chvalořečí na sv. Václava. R. 1575 založil první Mariánskou družinu pro studenty u sv. Klimenta. R. 1580 poslán do Říma a odtud do Anglie. Jen 2 léta pracoval ve své vlasti, ale tak horlivě, že došel koruny mučednické 1. prosince 1581. Jeho poslední slova byla: »Jsem katolík!« Ve chvíli popravky modlili se okolostojící katolíci »Věřim v Boha«.
3. prosince — sv. Františka Xavera. Narodil se 1506, stal se záhy v Paříži přítelem sv. Ignáce z Loyoly a složil s ním a 5 druhy 15. srpna r. 1534 sliby řeholní v Tovaryšstvu Ježíšovu. Vysvěcen byv na kněze (r. 1537), byl poslán brzy od sv. Ignáce na misi do Indie. František stává se zakladatelem misí na východě. Celé souostroví východní Asie procestoval; v Japonsku založil kvetoucí církev. Zemřel právě na cestě do Číny, kam tolik toužil zanést sémě evangelia, dne 2. prosince 1552.
4. prosince — sv. Barbory, panny a mučednice. Vytrpěla mučednickou smrt za císaře Maximina r. 237. V hrozných mukách volala: »Pane Ježíši Kriste, přijď mi na pomoc!« Popravil ji vlastní otec, pohan. Sv. Barbora je patronkou dělostřelců (jako patronka proti ohni a blesku), též havířů. Velkolepá památka úcty našich předků k sv. Barboře je slavná Kutná Hora. Vzácný obraz Škrétův sv. Barbory je v kostele u Malétně v Praze.
6. prosince — sv. Mikuláše, biskupa z Myry (Malá Asie). Žil za císaře Konstantina Vel. Zemřel okolo r. 327. »Mikulášské nadílky« dodnes hlásají štědrost a milosrdenství sv. biskupa. Pomáhal tajně sirotkům a dívkám nezaopatřeným. Sv. Mikuláš je takřka východním světcem. V Čechách zasvěceno mu je asi 114 chrámů a kaplí.
7. prosince — sv. Ambrože, biskupa milánského a učitele církevního. Vynikal neohroženou vírou proti Ariánům. Nebojácně

vystoupil i proti císaři Theodosiovi, který páchal ukrutnosti. Zakázal mu vstup do chrámu, dokud neučinil pokání. Sv. Ambrož svou výmluvností odvrátil mladého Augustina od bludné cesty. Četné spisy sv. Ambrože (29 delších spisů a 92 dopisů a více hymnů církevních) dodnes církev katolická vykládá a dává čísti kněžím v hodinkách. Sv. Ambrož zemřel 4. dubna 397.

- 8. prosince** — Neposkvrněného Početí P. Marie Velebí dnes církev sv. P. Marii pro jedinečnou vynikající výsadu, že pro zásluhy Vykupitele Ježíše Krista byla P. Maria už v prvním okamžiku svého života zbavena prvotního hříchu a tak už v lůně sv. Anny posvěcena milostmi Ducha sv. Ave, gratia plene! Učení toto je článkem sv. víry, prohlášeným 8. prosince 1854 a stvrzeným zjeveními Lurdskými r. 1858.
- 12. prosince** — sv. Lucie, panny a mučednice. Vytrpěla mučednickou smrt 13. prosince 304 za císaře Diokleciána.
- 20. prosince** — sv. Petra Klavera, apoštola amerických černochů. Narozen 1581 ve Verdu (Španěly). R. 1602 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Jako sv. František Xav. byl poslán do Indie, z rozkazu odchází Petr Klaver do Americké Kolumbie, kde veškeru lásku obrací k černým otrokům. Stává se jejich otcem, těшитelem, zachráncem a apoštolem. Zemřel 10. září 1654. Jeho jméno nese dosud velké dílo misionářské v kat. církvi »Dílo sv. Petra Klavera«, které výhradně pečuje o vykupování otroků a pokřesťanění těchto ubožáků.
- 21. prosince** — sv. Tomáše, apoštola Páně. Známa jeho slova ku vzkříšenému Kristu: »Pán můj a Bůh můj!« budou vždy hlásati jeho víru, pokoru a lásku k Mistru. Dle podání byl proboden kopím na apoštolské cestě v Indii.
- 24. prosince** — Štědrý den, předhodí Božího Hodu vánočního. V tento den je přísný církevní půst (újma v jídle i abstinence od masitých pokrmů).
- 25. prosince** — Boží Hod vánoční. Dnes na oslavu trojího narození Syna Božího (od věčnosti, historického a duchovního v našich srdcích) slouží každý katolický kněz 3 mše sv. První mše sv. zove se půlnoční (in nocte), andělská a slouží se právě o půlnoci, druhá pastýřská (in aurore) a ve dne (sváteční). Bývalo vždy vzácným zvykem, že věřící v adventě neb o vánočních přistupovali k sv. svátostem. Ty nepůjdeš?
- 26. prosince** — sv. Štěpána, prvomučedníka, jahna. Život, působení a smrt líčí nám Skutky Apoštolské (Hlava 6—7).
- 27. prosince** — sv. Jana, apoštola a evangelisty. Zemřel v Efesu okolo r. 100 klidnou smrtí. Je dědicem lásky Bož. Srdce Ježíšova. Proto v církvi sv. je dnes zvykem světití víno. Svěcené víno pak podává v kalichu kněz píti se slovy: »Pij lásku sv. Jana!«
- 28. prosince** — Mláďatek a j. těch svatých dětí, které byly v Betlémě povražděny návodem Herodesovým. Myslel, že mezi nimi bude i Dítě Ježíš.
- 31. prosince** — sv. Silvestra, papeže. Byl prvním papežem právě v době, kdy církev dostala svobodu od císaře Konstantina. Silvestr uspořádal první církevní sněm r. 325

v Niceji (Malá Asie). Zemřel 31. prosince 335. Na jeho náhrobku čteme slova: »Zde odpočívá katolík a vyznavač.«

Exerciční hlídka

Š a v e l:

Vzestup duše.
(Čtěte všichni!)

Mihavý večer... Jen svítlny velkoměsta září. — Mlha, skoro tma je v duši mladého akademika. Míří však ke kapucinskému kostelu! U zpovědnice je také šero. Bože, kde nabude jasu? Tam, na stěně — v šeru — je krucifix. Avšak těsně u zpovědnice visí obraz sv. Terenzie od Ježíška. Ten obraz září!

Mladý penitent přikleká. Slyší slova útěchy. »Vůně květiny je modlitbou květiny. Kristus Pán se nemusel modlit. Ale přece nás naučil modlitbě. Učil nás »Otče náš!« . »Ego te absolvo« vychází z úst zpovědníkových. V duši se rozsvětlívá.

Uložené pokání koná už šťasten. Z kůru jako z dálky zaznívá melodie písně »O sanctissima, opiissima, sancta Virgo, Maria,« kterou si varhaník přehrává. V duši mladého akademika jest jasno.

Z exercicií. (Úryvek deníku exercitanta.) Ježíši! Vezmi srdce mé, obětuji Ti je; dej mi však k oběti své milosti!

Exercicie jsou idyllou života; touha po domově nebeském ozývá se mocně v naší hrudi. Co nám nejtěžšího, to po nás žádá Bůh.

Exercicie mají vzbuditi v nás přesvědčení, abychom jak dubové pevně stáli v bouři žiti! — V dobrém i zlém buď heslo mé: Jak Bůh chce! Kdo ztratil víru, ztratil též pevnou povahu!

Náboženství nemá být náboženství pocitů (měkkých), ale přesvědčení!

Člověk stvořen jest Bohem z ničeho a proto má ho ve všem poslušen býti a jemu sloužiti. Bůh vyměřil sice každému jeho dráhu, nikdo však nemusí po ní kráčet, tím se však zahubí.

Tvorové nerozumní Boha ctíti nemohou leč prostřednictvím člověka; ten jich má užívat, kdy to slouží k Boží cti a mu k spasení, jindy »abstine!«

Chybivše s Petrem sv. neomlouvejme se, ale kajme se s ním.

Svědomí vyzpytuj krátce; lituj na večer, ráno dělej předsevzetí.

Kněz nepocituje v zpovědnici žádného opovrhování a nechutí k viníku, ale ctí jej. —

Jeden mám život, jednu duši, jednu věčnost! Roztržitost bezděká při modlitbě ukazuje nám jen naši malomocnost, ale modlitba platí. Příprava k modlitbě budí: S kým chci mluvit?

Každá provina proti křesťanské lásce se v životě tresce.

S nikým nebuď příliš důvěren.

Jak kdo žije, tak umírá!

Varuj se ničemných slov (takových, která neprojadrují nic člověka důstojného)!

Neposuzuj, a nebudeš souzen!

Dobře číň a o další se nestarej!

(Z pozůstalosti K. D. Lutinova.)

Exercicie pro akademiky konaly se v Sušilově koleji v Brně od 2. do 6. prosince 1928. Dával je vdp. P. Fr. Krus, býv. profesor v Inností.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V LEDNU 1929.

ČÍSLO 5.

Milované studující mládeži.

Mládež — srdci mému vždy tak drahá! Snad již proto, že ve škole stála má kolébka. Mládež — naděje Církve svaté i drahé vlasti, naděje nebe. Osm let jsem dlel mezi mládeží studující na škole střední i vysoké, a jako její duchovní vůdce zažil jsem radosti i zklamání, nikdy však na mysli jsem neklesal a naděje se nevzdával, dokud byl jinoch upřímným a upřímným byl, dokud byl čistým a čistým, dokud byl opravdově zbožným.

Mládí — nejkrásnější věk mého života. Jako z jara, jakoby Tvůrce se zadostučiněním procházel celou přírodou přijímaje hold pestrobarevných květiněk vydechujících vůni neb okouzlujících svými hlavinkami, hold rašících větviček, zelených hájů a niv, hold bublajících potůčků i laškujících vlnek, hold prozpěvujícího ptactva i skotačivě zvěře: tak, jakoby se zvláštní láskou vzhlížel dobrotivý Bůh právě na naši mládež.

I ona se raduje ze svého života. I v ní se probouzejí nové síly, i v ní to vše raší, bují, vře — jako v přírodě za doby jarní. — I v její duši pozdvihují čarovné hlavinky bělostná lilie, skromná fialinka, ohnivá růže. I z hrdel mládeže se ozývá radostný zpěv a laškování, i ona pobíhá skotačivě a snaží se užítí předností svého mládí do sytosti —

Radost a veselí — toť právo mládí. A Duch Svátý sám se o něm zmiňuje: »Vesel se v mladosti své.« Ale, jako každé právo, i toto jest omezeno mezníky příkázání Božích i církevních, které nesmějí býti překročeny, nemá-li mládež se zřítiti ve hroznou propast. Proto týž Duch Svátý k oněm slovům připojuje, že i za své veselí zodpovědno jest Bohu.

Jako z jara se zasévá, by na podzim byla sklizeň; jako květy libovonné přinášejí později ovoce hojné, tak i mládí jest dobou setby a květů. Šťasten, kdo v tomto smyslu na své mládí pohlíží. Šťasten, kdo ve svém mládí si dovede říci: jako bělostný květ poněnáhu sežloutne a opadne — tak i pomine mé mládí, ale žiti chci tak, aby, až květ mládí uvadne, proměnil se v bohaté ovoce dobrých, bohumilých skutků, tyto pak na sklonku mého žití, aby obdržely odměnu věčné blaženosti.

Tak smýšleti budeš, mládeži milená, jestliže nikdy nezapomeneš svého Původce — Boha. — Jsi od Boha — a jsi pro Boha. Toť první, nač máš stále myslet. Když podle zákonů, jež Bůh sám stanovil, utvořeno bylo tvoje tělo, On — Bůh — v každém jednotlivém případě zasáhl bezprostředně a vdechl v ně nesmrtelnou duši, k Svému obrazu a podobnosti. Duši tu obdařil rozumem, abys i Jej mohl poznati, a svobodnou vůlí, bys dobrovolně pro Něho se mohl rozhodnouti. Uvažoval jsi kdy, jakou cenu má tvá duše přede tváří Boží?

Na křtu svatém obmyl Ji Bůh od dědičného hříchu a s milostí posvěcující Ji udělil život nadpřirozený, abys pro nebe — svůj cíl — mohl žiti, a dal ti k tomu účelu potřebné síly: víru, naději, lásku. V tutéž chvíli stal jsi se Jeho dítětem a Dědicem nebe.

Z lásky ku tvé duši neváhal Jednorozený Syn Boží sestoupiti s nebe, sláti se člověkem, trpěti a umírati na dřevě kříže, jen aby duše tvá nebyla zavržena na věky, nýbrž naopak, po tvé smrti uvedena byla v říši neskonalého blaha v nebesích.

Když pak jsi dospíval a nebezpečí hrozilo tvé spáse, Duch Svatý sám na tě sestoupil při svatém birmování se svými sedmi dary, aby tě upevnil ve svaté víře a učinil tě nebojácným bojovníkem pro čest a slávu Boží a pro spásu tvé nesmrtelné duše, jen když se nedáš zbaběle na útěk.

Ano, od Boha jsi, a jsi pro Boha.

Vše, co myslíš, mluvíš, konáš, trpíš, má směřovati k Pánu Bohu. A nesměruje-li k Němu, vše jest pro věčnost ztraceno... Bůh jest žárliv. Nesmíš na to zapomínati ani v mládí, ba v mládí nejméně, neboť mládí, jak bylo řečeno, jest dobou setby a sklizeti budeš jedenkrát jen to, co jsi rozséal. Rozséváš-li hřích, sklizeti budeš kletbu; rozséváš-li skutky bohumilé, sklizeti budeš požehnání Boží. Mládí jest dobou kladení základu pro celý tvůj příští život. Bude-li základ ten pevný, to jest, bude-li spočívati na Bohu, přijde snad přival dešťů i zavanou větrové, otřesou stavbou domu tvého života, ale dům ten se nezřítí, poněvadž vystaven je na pevné skále — na pravé víře v Boha, zjevené Jeho Synem Ježíšem Kristem a předané Jeho církvi římskokatolické. Všelíká jiná stavba je stavbou na písku.

Bez náboženství nemá člověk opory v životě, ani útěchy v utrpení, ani naděje v hodině smrti.

Proto život každého člověka má býti proniknut náboženstvím. Tím více u jinoha a dívky, poněvadž na ně čeká tolik pokušení, o nichž dosud neměli ani tušení. Myslí, že svět je skutečně tak upřímným jak oni sami a teprve pozdě poznávají jeho šalbu a klam. A nebezpečí bývá ještě větší, když opustivše otcovský dům ocitnou se pojednou mezi těmi, kteří náboženstvím pohrdají, věřícím se vysmívají, cnostný život mají za bláznovství a zpátečnictví, kdežto využít se a užívat za heslo pokroku a odpad od církve Kristovy za hrdinství.

Má drahá mládeži. Proto musíš zamilovati sobě modlitbu, navštěvovati často Krista Pána ve svatostánku, denně se utíkati pod ochranu Neposkvrněné Matičky Boží a svého Anděla Strážného, varovati se soudruhů, společnosti, novin a knih zlehčujících tvou svatou víru, choditi pilně na kázání a čísti knihy vydané na obranu svatého náboženství. Právě ty musíš nejméně každou neděli a svátek býti přítomna nejdražší oběti mše svaté, nejsvětějšímu to úkonu svatého náboženství, připomínajícímu tobě oběť Syna Božího za tebe na dřevě kříže podstoupenou; ty musíš co nejčastěji a kdyby to bylo možno tak i denně, nejméně však každý měsíc, posilovati se pokrmem mučedníků, panen a vyznavačů, Tělem a Krví Kristovou ve svatém přijímání — chceš-li zvítěziti nad pokušením a neklesnouti do hříchu, ba nechceš-li, aby ti Bůh za trest odňal světlo pravé víry, jako je odňal odpadlíkům, kteří si této milosti nedovedli vážiti.

Budeš-li takto upřímně zbožnou a budeš-li používati svědomitě prostředků, pak určitě si zachováš svůj nejvzácnější klenot — čistotu nejen duše, ale i těla.

Nezapomínej, že stále nosíš s sebou svého největšího nepřítele — tělo — s jeho náruživostmi, které právě v tvém věku se probouzejí. Nedůvěřuj sobě samému. Drž na uzdě své oči, svůj jazyk, své uši, svoji obrazotvornost. Nejsi tak svatým, jako byl David, ani tak silným, jako byl Samson, ani tak moudrým jako byl Šalamoun. A ti všichni klesli a hluboko klesli, protože milovali příležitost ke hříchu.

Zapírej se v maličkostech, ve zvědavosti, kouření, pohodlí, zábavě a podobně, pak se dovedeš snadno zapřítí, až na tě dolehne i větší pokušení a těla svého neposkvrníš hříchem, který mezi křesťany nemá býti ani jmenován. A znovu se vracím k častému svatému přijímání. Toť největší posila ku přemáhání nezřízených chťičů.

Nesmíš také nikdy se oddati zahálce. Zahálka, toť počátek vši nepravosti. Zvláště ty, milá studující mládeži, studuj a to svědomitě. Máme zapotřebí inteligence, mužů vzdělaných a to nejen v oboru, jež jsi sobě vyvolil, ale i v náboženství, neboť víra katolická nebojí se nikoho vyjma ignorantů. Máš býti jedenkrát světlem postaveným na svícen. Máš býti solí užitečnou. Máš býti kvasem, který hniující společnosti má dodati život nový. Proto studuj.

Zaměstnávej nejen svého ducha, ale i tělo, které však nesmíš zbožňovati, jako to činí dnešní sport, věnující se výhradně kultu těla a zapominající slov Božského Spasitele: »Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši zkázu trpěl.« — Tělo jest umělecké dílo hodné svého Tvůrce — Boha. Ale tělo bez duše je mrtvé. Tělo po smrti rozpadne se v prach, dokud v den poslední Bůh znovu je z něho ne vytvoří. Duše však nezemře nikdy, má po smrti vznést se v nadhvězdnou říši ku svému Průvodci a Cíli — k Bohu a býti u Něho neskonale šťastnou po celou věčnost.

Běda však těm, kdož majíce ústa plná pokrokovosti, jsou opravdovými zpátečníky, vracejí se v doby pohanské a to v doby největšího úpadku, zaviněného zbožňováním těla a zanedbáváním duše.

Varuj se oděvu, který svými výstřihy u krku, obnaženými rukama, krátkými sukněmi, průsvitnými punčochami má vyvolati nestoudné myšlenky. Tresty, kterými hrozí Bůh těm, kdož jiným pohoršení dávají, jsou hrozné. Varuj se moderních tanců, zrozených u pohanských národů, žijících na nejnižším stupni civilisace, ve chvílích naprostého opojení smyslného, tanců to předváděných později v nejpustších krčmách přímořských a nyní přenesených na parkety moderního nemravnělého a hniječícího světa tak zv. civilisovaného.

Varuj se nemravné čtby, nemravných divadel, smyslně dráždících filmových představení — neboť každý takový obraz, každé takové slovo, jsou tolikerým jedem, který poněnáhu, ale jistě, otravuje tvou duši, ba i tvé tělo, zbavuje tě vnitřního klidu a štěstí, olupuje tě o zdraví tělesné, kope ti brzský hrob — a věčně zavržení.

Buď střídmým nejen v jídle a pití, neboť nestřídmý pak nejsnáze ztrácí pel nevinnosti, ale i v kouření, ve čtení zábavných spisů, v zábavách. Zapírej sebe sama, neboť: »Kdo chce za mnou (Kristem Pánem) přijíti, zapři sebe sama«.

A dej si říci. Mládež tak nerada sklání svou šíji. Mládež má se za neomylnou a nerada nad sebou cítí autoritu. Jest jako mladý bujný oř, který nechce snášeti otěži — běda však, je-li mu ponechána volnost. Tak je tomu i s mládeží. Jsi tak nezkušen. Jsi tak důvěřiv vůči každému, kdo ti pochlebuje. Se všech stran ti hrozí nebezpečí. Před tebou zeje hrozná propast — a ty jsi zaslepen. Dej se věsti rozumnými přáteli. Měj v úctě především autoritu, jak ti velí prikázání čtvrté. Kde této úcty není, tam zavládne brzy anarchie, anarchie pak jest počátkem konce. — Miluj své rodiče a cti je i kdyby sebechudší a sebenevědomější byli. Jsouť jako každá autorita, zástupci samého Boha. Vyhledej si moudrého duchovního rádce. Svěř se mu se vším a dej vše si od něho říci. Rodiče i on již prodělali školu života. I oni si představovali ve tvém věku vše jinak. Ale časem zmoudřeli. Jak mnozí však říci si nedali a proto bídně zahynuli časně i věčně. Mláďá rádo vzdoruje — a zvláště my Čechové, ač již tolikráte vzdor ten na nás se vymstil.

Mláďa a zvláště u studenta, který se již trochu napil ze studnice vědy, bývá domýšlivé a přece — pýcha předchází pád. Ty ne tak. Buď skromným v myšlení — nezapomínej, jak skromnými bývali největší učenci a ti neváhali na sklonku svého života vyznati: »Vím, že nic nevím.« Buď skromným v řeči, v chování, jednání a nalezneš pak přátele všude. Skromnost ta však se nesmí rovnati zbabělosti, jedná-li se o život mravný, o věrnost Kristu Pánu a Jeho svaté církvi. Tu nesmíš dáti se věsti ohledy lidskými, jimiž jest vydlážděna cesta vedoucí do věčného zavržení, nýbrž zmužile vyznávati své »Credo« — »Věřím«. Miluj též svého bližního, jako sebe sama, a kdykoli se ti naskytne příležitost a možnost, pomoz mu. Pyšným buď jen v nenávidění lži, přetvářky, podvodu, v nenávidění všeliké špatnosti a všelikého hříchu.

Milá mládeži. Nečti tato slova jen jedenkrát. Rozjímej je, a ty se přesvědčíš, že je psal tvůj přítel, který netouží jen po tom, abys byla šťastnou, šťastnou však budeš, budeš-li milovati Pána Boha z celého srdce a nade vše. Vždyť pak — ale jen pak si zachováš i své tělo čistým, budeš-li užívati svědomitě všech prostředků k tomu napomáhajících a směle bez bázně budeš moci každému podívati se v tvář. Pak, ale jen pak nebudeš třtinou větrem se klátící, bez bázně vždy a všude, slovem i celým svým životem, budeš vyznávati Krista Pána, který dle svého slibu za odměnu tě vyzná jedenkrát v hodině své smrti před Otcem svým nebeským.

Vzhlížej ku svým vzorům: sv. Aloisiu, sv. Stanislavu Kostkovi, sv. Anežce, sv. Cecilii, duším čistým a nevinným, které jediného se bály: hříchu, a i za cenu vlastního života odhodlány byly zachovati si čistotu těla. Patří na milou světicí Terezičku od Ježíška, která po ničem netoužila, než po tom, aby se líbila Bohu, a v odměnu za

své heroické cnosti dnes sype růže milosti nebeských výšin. Následuj milé a drahé naše svaté patrony sv. Jana Nepomuckého a sv. Václava, jichž jubilea oslavíme v tomto roce a kteří Krista Pána veřejně, nekompromisně vyznávajíce v životě, věrnost mu zachovali i v hodince své mučednické smrti. Vzývej svého Anděla Strážného, který tě provází od kolébky až ke hrobu ochoten jsa ti pomáhati každé chvíle. Utíkej se denně pod ochranu Matičky Nebeské, Neposkvrněné Panny Marie, o níž nikdy nebylo slýcháno, že by koho opustila, kdo s důvěrou Ji vzýval. Pak jistojistě požehnání Boha Trojjediného provázeti tebe bude na všech stezkách tvého života, květ mládí tvého uzraje v bohaté ovoce skutků lásky k Bohu a bližnímu, církev svatá s chloubou čítati tě bude mezi své věrné syny a dcery a milovaný národ povždy tebe bude vzpomínati vděčně.

+ *Karel Kaspár*
biskup.

Marie Lesiňská:

Už se připozdívá . . .

*Do krvavého závoje západ se zahalil,
jako by v dáli kdos světové požáry vznítit
a rudá záře ta,
již měkká perut večera přivála,
mocným proudem v komnatu vtékala
a na podlaze v krvavé skvrny splývala.*

*Matičko moje, ruku mi podejte,
na žhoucí čelo ji vložte,
ať bolest nezměrná
pod chladivým dotekem vyprchá
z řader mých chorých.»*

*Skloněná hlava matky pomalu se zvedá,
zrak její v ztrhané hledy synovy patří.
S úzkostí sleduje záchvěvy chorého těla,
jež horečkou zmítáno
vhodnější polohu hledá.*

*Z bolavých retů namáhavě
derou se nesouvislá slova:
»Ach, vrať se . . . Počkej aspoň chvíli,
což . . . ne . . . vidíš . . . jak . . . srdce . . . moje k tobě
Dech uvázl mu v hrudi,
sten mroucího prochvěl zšeřelým pokojem.*

*V matčiných očích třpytí se slzy,
ruce tisknou synovu ruku chladnou
a mrtvého stín s krvavou skvrnou na podlaze splývá,
zatím co matčin uvadlý ret vzlyká:
»Což se už skutečně připozdívá?«*

Karel Maria Fritz:

Již tisíc let!

(Sujet obrazu Karla Škréty).

*Tvář bílá, čistá, ve vznešeném čele
zřejmě se stkví šlépěje Spasitele
a z očí jasných, hloubek oceánů,
plá pravá láska kouzlem rajských vanů,
jež hladí až . . — Ta svatá tvář vás volá,
nechť víra zaplápolá.*

*

*V pravici prapor síla v pravdy boji,
k víře i vlasti láska zde se pojí,
toť úkol náš! Být sluncem, nikdy stínem,
nedát se jmout pochmurným těžkým
spleenem,
když doléhá. — To kouzlo stále žije
v kráse eucharistie.*

*Nad orlicí v levici symbol míru,
jenž rozbroj drtí, svornosti ctí víru;
ta v hřmotu polnic, lhostejnosti vánic
chránila vliv Tvých zbožných, svatých tradic, —
aeony světů malé v Boží věčnost,
k aé chovejme vždy vděčnost.*

*

*Náš kníže Václav, zdá se, téměř živý,
tak výrazně k nám mluví pohled snivý,
hodnotit nechci, Rubens, Rembrandt,
Watteau,
umělec již, kdo v srdci hostí zlato, —
Tvůj obraz Škréto, jehož mluva vzruší,
buď cílem našich duší*

J. G.:

Slzavé štěstí.

Šťastný: Ježíšek přichází
v andělů plese,
štedrého večera
každému nese!

Je ticho velebné a svatý mír plá vesmírem. Noc bledá dřímá v loktech sladka snivého a zkolébána něhou jeho bezměrnou svou píseň pěje milostnou a úsměv bílých hvězd, jež v nebi vysokém se k sobě vinou plamenem tékavým, tak na mlhavém lůně noci večerní se skví, jak čelo květů májových a vůně letních lilií. Pláň širou hávem bledě modravým sníh halí bělostný a luna jásavá naň plavě světlo vylévá.

»O, noci předivná v svém kouzle čarovném, co duši neseš vyprahlé, že příbytek svůj tobě otvírá, by čar tvé velikosti pila jásavé?« — tak ptá se ret a v tichou její krásu nořím zrak a ona šepotá, jak vánek mluví z luhů květnatých, že teď ta chvíle přišla již, kdy srdce lidské u plamenném pohnutí se zachvěje a duše rozplyne se v štěstí svém, jak mlhy podzimní vždy v slunci rozplývají se, a chvíle ta, že Štedrý večer je!...

»Pojď se mnou, duše vypráhlá! Dvanáct minulo již let, jak ranní stín — pojď — ukáži ti štedrovecerní stůl zas, a jeho štěstí slzavé —« — tak divně náhle šelestí kol skrání hlas, jak šepot vloček sněhových... jdu za ním...

* *

*

Útulná světnice. Podvečerní šero jako kotouče mlhavé páry plouží se, víří, točí se od sukovité podlahy k bílému stropu, od stěny ke stěně a zalévají vlahé teplo světničky, kterým dýchají veliká, zelená, kachlová kamna. Do okna, jež se zaroseným sklem dívá do šedomodrých mráčků, šinoucí se na vysokém nebi, usměje se chvílemi plavý měsíček, vrhne kotouče zlatých paprsků na čerstvě vydrnutou podlahu, okraj nevelkého, čistého stolu a na protější stěnu. Tam políbí porcelánové tělo Ukřížovaného, přibité na vyřezávaném křížku pouťové práce, obrázky svatých a pak zase jeho záře bledne, mizí, jak bujné mráčky svou stinnou clonou zastírají jeho tvář.

Sss... prask!... Malý, sedmiletý Karlík, který dlel v podvečerní světnici sám, se

až ulekl. Jeho hluboké oči jako ranní nebe tékaly v té chvíli na zdi, kde se míhaly tři světlé pruhy, brzy jasnější, brzy tmavší. To třemi podlouhlými otvory ve dvířkách u plotny, kam před chvílí maminka naložila pryskyřici páchnoucí louč, veselé plameny se dívaly ven.

»To je rána!« myslí si Karlík, a hlavu krytou plavými vlasy jako len, otáčí ke kamnům. »To jistě smrková pryskyřice! — Jako z karabiny, co si Josef Svátkův tajně přivezl nedávno domů a vystřelil na sadě. Kde pak asi dnes je? Snad střílí na bojišti? Ne! Tatínek říkal, že dnes mají vojáci klid; vždyť je Štedrý večer! — a o Štedrém večeru si sednou všichni — všichni pohromadě, večerí, povídají si jako my si budeme za chvíli povídati, až se vrátí maminka. Říkala, že jde ještě poklidit, potom hned zavolá tatínka, bratra Jeníka, sestry Anču a Lidku, dědečka, babičku, rozsvítí lampu na zdi, řekne Anče, aby pokryla stůl bílým ubrusem, přinese...« nedomyslel. Cvakla klika, zachrupaly dveře jak mráz přitmelil, a do světnice vešla matka. Vyskočil. V očích mu zajásalo, jako když bílá vzejde v nebi tichém hvězdička a sladká slza štěstí, jako křišťálová krůpěj májové rosy zaleskla se mu na řase. Maminka se tak teple usmála, že srdéčko mu v prsou tlouklo jako malé pěnka, kterou chytil na sadě. Chtěl se jí pověsit na krk, ale přiskočila Anča, která šla s Lidkou za maminkou, vzala ho do náruče, odnesla k oknu na lavici, přivinula na mladou hrud... Přiběhla za nimi Lidka, sedla si vedle a jedno štěstí, nevýslovné, vonné, ve svůj sladký háv je halilo, ač retы jejich říci nemohly, co duše jejich cítily.

Maminka vzala krabičku zápalek, šla k lampě, visící na zdi u okna, sňala cylindr, přistříhla ohořelý knot, vyňala z krabičky jednu zápalku, škrtila po víčku... Zápalka zafrčela, zasyčela, zablesknul se modrý plamének, zrůžověl, sezlatověl, vzňalo se tenké dřívko s šedou hlavičkou. Maminka je přiložila ke knotu nasáklému válečným petrolejem, nasadila na lampu cylindr, zatočila šroubkem na straně a žluté světlo osvítilo útulnou místnost.

»Ichu-chů —« vykřikl Karlík. »Ančo, už budeme večeret!«

»Ty nedočkavče!« osopila se na něho matka, ale tak sladce, že ani trochu výčitky nebylo v jejím hlase.

* *
*

Pomodlili se. Navzájem, z hloubky duše své, jak každý znal, přáli si šťastných vánočních svátků. A bylo šťastno jim a mílo tak, že zdálo se, že svatvečerní jejich světnice je sladká jeskyně, kde se stěn štěstí zlatým tokem na skrání jejich deští se!

Zasedli ke stolu štedrovečernímu. Karlík rukou neobratnou vzal se stolu velkou lžici, nabral rybí polévky, přiložil ke rtům — br! Byla horká! S tváří zcela vážnou, jak vídal u dědečka, foukal do kapky, jež na lžici zbyla . . . Nosem dýchal libou páru, jež stoupala s talíře. Tělo ohřála mu podivným pocitem, žaludek uvedla v divnou tíseň. »Noó — dobrá je, dobrá! Kdo by byl řekl, že ten šupináč, co sebou včera ve vodě stále mrskal, bude dnes tak vonět?« Tak uvažoval Karlík a ani nezpozoroval, že dědeček vyprávěl nějaký veselý příběh, náhle ve vypravování ustal, jeho usměvavá tvář bolestně ztrnula, oči, které vesele vůkol těkaly, zatměly se podzimní mlhou, rty jeho se zachvěly jako vadnoucí list za hluboké noci.

»Jak je ticho!« blesklo náhle mu hlavou. Zvedl oči — ach, Bože! Všichni mají hlavy skloněné, tatínek si svírá dlaní čelo tak pevně, že by kámen snad rozdrtil, Josef pláče, babička si utírá oči, sestry také pláčí. Anča nejvíce. Ta Anča, která je vždy veselá — nyní pláče! Co se to děje? A maminka! — má oči červené jako večerní červánky a velké slzy jako krůpěje dešťové za bouře tekou jí po ztrpklé skrání. Oči — její oči, z nichž na Karlíka celé nebe hledívalo, ztrnule hledí na protější stěnu. Co tam je? Co? Otočí se. Můj Bože! — a Karlík už nic nevidí, docela nic, jenom mlhy, takové husté mlhy a v hlavě mu šumí, hučí, jako když prudký vítr letí přes jejich střechu. Chce si oči trochu dlaní protřít, rozehnat tu těžkou podzimní mlhu, ale sotva se oči dotknul, již mu z očí proudí teplé slzy. A proč? Na zdi — na té bílé zdi proti mamince visí rámeček červeným sametem potažený, škeblemi vykládaný a v něm jeho bratr Václav! — ne Václav, jen jeho podoběnka! Pad'. Na italském: bojišti nedávno pad'!

Prvně, dnes prvně! Bože, štedrovečerní hody s nimi neslaví. A nebude!

Karlík hlavičku na stůl, na ruce kladl a jeho duši míhají se obrazy, samé smutné obrazy, jako mraky za stinné noci . . .

* *
*

Spal . . . Stojí na veliké louce, tak veliké, dlouhé a široké, že ani konce nevidí a všude plno kvítí, kvítí bílého, modrého, červeného, kvítí žlutého a on to kvítí trhá, plnou ruku už ho má a ještě trhá. Až ho bude mít velikou kytici, že ani do náruče jí nepobere, dá ji Anče. Anča se bude divit, kde tolik kvítí natrhal, bude k němu vonět, ale on jí nic neřekne, docela nic i kdyby mu nechtěla již nikdy dát kytičku sladkých jahod, již nosívá z lesa . . . A hle! Tamhle daleko — ne, blízko, doběhne tam, stojí velká, bílá květina, ještě takové dosud neviděl, listy má svěží, zelené, květ mírně skloněný a čistý jako nejbělejší sníh, když napadá o Vánocích. Musí ji utrhout a dá ji mamince, jenom mamince! Už je blizoučko, cítí opojnou vůni něžné korunky, natahuje ruku, aby ji utrh' . . . Náhle sen se rozplynul. Někdo se nad ním sklání, cítí jeho horký dech a teď něco jako kapka vroucí vody dopadlo na jeho tvář. Otevře oči. Bože! — to bratr Václav, drahý Václav se nad ním sklání a pláče. Pak ho přivine k sobě, líbá na čelo, tváře . . . »S Bohem, s Bohem, Karlíčku, snad — navždy!« Ještě jednou cítí na čele palčivé rety — vyskočí z postele. Václav zmizel. Kam jde? Na vojnu! Do války jde! Musí ho uvidět ještě jednou, jenom — jednou ještě! Přiskočí k oknu. Venku tma se šerí. Na dvoře stojí Václav, ohlíží se kolem. Snad s rodným domem loučí se! . . . Jak má bledé tváře, jak to světýlko ve svítelně, již otec na ruce držel! Přiskočil k mamince, ruku kolem hlavy ovíjí a líbá ji! — a již vykročili! On, Karlík slyší, jak maminka úpí a za Václavem se potácí . . . Zanikají ve tmě . . .

Stáli před školou v řadě dva a dva. Bylo po vyučování. Ve dveřích objevil se hubený pan řídící obecné školy, pohladil si řídkou »kozí bradu« a kývnul rukou. »S Paaánem Booheem,« zvolali jako jedním hlasem všichni hoši a hajdy domů! On, Karlík, stisknul hodně dozadu placatou čepicí, pohodil pod pravou ruku břídicovou tabulku a ušpiněný slabikář, levou ruku strčil do hluboké kapsy u kalhot, na-

špulil rty a spustil nějakou fantastickou »skladbu«. Dnes ho pan řídící ve škole pochválil, že nejlépe uměl počítat. Pochlubí se doma mamince, tatínkovi, Anče, všem se pochlubí, oni budou mít radost, jistě budou mít radost jako tehdy, když nejlépe napsal slovo »sáně«, a potom to doma vyprávěl. Maminka mu tehdy na cukroví dala, ač šetřit musela, aby Václavovi na vojnu balíček s chlebem poslala. Co pak asi teď dělá? V poledne, když byl doma, dostala maminka psaní, dlouhé psaní, všichni je četli, Karlíkovi říkali, že Václav na něj vzpomíná tam v dáli, když mraky večerní po nebi plují a v noci že se mu o něm zdálo, že je zdrav a brzy přijede na dovolenou.

Vešel do dvora. Po zápraží vstoupil do síně, stisknul kliku u dveří do světnice, otevřel dveře. »Pochvál...« slova uvázla mu v hrdle. Otec stál u okna, plakal a vzlykal — a on nikdy neplakal! A tam! Na lavici maminka seděla bledá, tak bledá jako ta stěna za ní, Anča a Lidka na klíně jejím hlavy měly a také tak byly

bledé. Přiskočil k nim. Anča ho uviděla, vstala, do náručí sevřela a do ucha bolestně zašeptala: »Václav pad' — ve válce pad'« — —

* *
*

Zachvěl se Karlík. Pásmo obrazů, sunoucích se jeho myslí, se přetřhlo, prchly vidiny a on sedí u štědrovečerního stolu. Je mu smutno, tak smutno... Hlava ho bolí, tváře pálí jako oheň, oči má červené.

Všichni odešli od stolu, jen on tam sedí a maminka. Její hluboké oči dští stále ještě velké slzy; v rukou drží obrázek Václava, drahého Václava, ale pro mlhy v očích nevidí nic, docela nic! Karlík k ní přišel, položil jí svou vlhkou ruku od slz kolem krku, chce ji potěšit — nemůže, ne, a rád by jí řekl, aby neplakala, že Václav je tam vysoko v nebi. Maminka však ještě cítí, co jí Karlík chce říci, protože ho sevřela do náručí a políbila vroucně, tak vroucně, jako nikdy ještě, na čelo. Štěstí — slzavé štěstí!

D. Dříza:

Výkřik duše.

Lehounký, vnitřní půvab a jas vánočních písní hluboce duši kouzlí...

Když tok všedního života plyne tak jednoduše — když jen tu a tam zašumí prchavá, veselá clonka radostná a spláchnuté ukryté záhyby srdce — kde jinak a jinde se čistě zaperlí výlev mocného vzrušení, ne-li v tichounkých a tak hymnických, oslavných písních!...

...není ta chvíle daleká, kdy vezmeš kříž...; a dítko milounce naslouchá silnému tep srdce mateřského, jež chová hrůzyplná slova se rtů Simeonových: a duši Tvoji pronikne meč!

Vhod'te do těch stříbrných písní vln své srdce a celou duši a sesilte hymnický akkord, jenž dozní u paty Kříže Kalvarského — ať dopluje v prorockých snech do Svatých Dnů!

Tot' radostné výkřiky duše — jež věští červánkové jitro před východem Slunce — Lásky.

A zároveň silně, přímo drtivě dojíká, když v harmonickém spojení po milostiplné Svaté Noci přichází — děsuplná třetí hodina Velkopáteční... A matka zpívá Synáčkovi, jenž sklání svou hlavinku s hebkou kadeří v klín Její — dál zpívá až pohnutím, bolestí v předtuše příštího — umlká...

Zděšený výkřik duše nad nespravedlností světa!

... kříž nesl, ač nemusel, nízkou pohanu snesl, ač pouhým pokynem brvy mohl vyvrátit celý svět i se vším, co hříchem potřísněné... tak volá plna úžasu — duše nad láskou Lásky k dílu svému.

»Dokonáno jest« — poslední těžký výdech ztrýzněného Spasitele, nad jehož narozením svět s anděly zaplesal, byl pro tebe, ó duše ulekaná, počátkem Života, k němuž cestu ti On sám ukázal...!

M. Holá:

Vánoční.

*Byl oltář stopen v moři smrčků
a dole v jejich stínu
prostičké, malé stály jesle
s Ježíškem ve svém klínu.*

*Opuštěn Boží Syn tam ležel.
Král králů, nebe, země
své ručky marně vzpínal v prosbě:
»O, pojdte všichni ke mně.«*

*Mě láska Jeho táhla k Sobě.
Ač hříšná, přec jsem klekla
před jeho chudé, chladné lože,
bych s pokorou mu řekla:*

*»Můj Ježíšku, já vím, žes dobrý
a že odpouštíš dětem,
když litují, že svěst se daly
na špatnou cestu světem.*

*Z nich jedno před Tebou dnes také
svou hlavu s hanbou sklání
a prosí Tě, bys udělil
mu Svého požehnání.*

*Ó, zapomeň na všechny křivdy,
jež musils od mne snést
a uveď mne na cestu správnou,
až budu na rozcestí.*

*Kěž pro mne vždy jsou rozpíaty
Tvé ručky boubelaté
a úkrytu v čas každičký
mi skytne Srdce svaté. —«*

*Dál mluvití jsem nemohla —
jen slza padla v líce,
když vzduchem sladce zaznělo:
»Jen jdi a nehřeš více!«*

R. V. Podhorský:

Jeden z mladých.

(K pětiletému výročí úmrtí Jiřího Wolкера.)

Žijeme v neustálém chaosu. Tento chaos však není ničím jiným, než životem, výbušnou látkou. Nechceme sentimentálnosti, únavy letního večera, který voní senem a svezeným žitem ve stodolách, nechceme se smířiti s osudem, který nám hází pod nohy nahou pravdu, jež tak často mladou duši drtí. Chceme boj! Naše hladové duše a nebojácné ruce žádají zbraně. Jsme hráškem v obrovském kosmu, který se zrodil, aby zanikl. Vydáme lásku, krásu, úsměvy, polibky a myšlenky — a potom odejdeme. Jsme sice prachem, ale máme se prolnouti, rozvířiti vzduch, vzplanouti žářem a zapáliti hořlavé látky v lidech ostatních. To jsou výkřiky tisíců mladých ve XX. století, kteří se pohnuli ze zaprášené stagnace minulého století a hledají cíle nové — jak v hudbě, malířství, sochařství, architektuře, tak i v literatuře a zejména v poesii: — futurism, expresionism, kubism, primitivism atd. —

Mám na mysli opravdovou, hlubokou poesii a nikoliv politováníhodné veršotepctví, které se v naší době, zvláště u mladých lidí, stává modou. — Jest mnoho lidí, kteří se s moderní poesii nemohou smířiti a také asi nesmíří. Nazývají ji »bláznovstvím, třeshněním« a p.; konservativce má ovšem každý věk. — Moderní poesie si protlouká vlastní cestu, kterou můžete viděti v konstrukci, primitivismu, dynamičnosti i v obrazech —, jde cestou, kterou prostě jíti musí. Rozdíl mezi starou a novou poesii jest v tom, že poesie XIX. stol. napodobovala a pitvala přírodu, kdežto poesie moderní tvoří zcela samostatně na svých základních principech.

Jedním ze zajímavých zjevů v naší mladé generaci je jistě — Jiří Wolker.

Není pouze básníkem, ale také velkým člověkem. Důkazem toho jest nepřehledná řada akcí a mas lidu, které doprovázel ho ke hrobu, poznaly, že v něm odchází nejen vynikající spisovatel české literatury, ale že odchází kdosi přímo jim, těm prostým lidem: jejich spolutrpitelem a bojovníkem. Wolker byl básník, který nám ukázal krásu věcí zcela prostých, na po-

hled zbytečných a nepatrných, který nám přednesl touhy mas lidu a bojoval pro zřízení světa nového, v němž by nevládly peníze, nýbrž práce a láska.

V jeho tvorbě bije do očí — mládí v »Hostu do domu«, kde je jeho duše svěží jako zelená louka na jaře — a na druhé straně věk mužný v »Těžké hodině«, která jest opravdu těžkou hodinou jeho tak dramatického, lidského i tvůrčího přerodu. V ní přestává býti pokorným chlapcem, radostně a čistě milujícím, v ní se stává nebezpečným a nesmlouvavým bojovníkem, který se již nebojí ničeho, jako strom po bouři. Ještě před smrtí napsal na kus papíru: »— proč musím umírat, když jsem chtěl padnouti?« Aktovky »Nejvyšší oběť« i »Nemocnice«, v níž matka, milenka a dítě odvádí tři nešťastníky do království Ticha, Míru a Lásky, spadají do období »Těžké hodiny«. — Jistě podvědomá, kdesi nehlouběji ukrytá tucha brzkého životního soumraku, jako by pobádala Wolkeru k tomu, aby spěchal vykonati vše, co se vykonati dalo a při tom aby vtiskl dílům svým rys definitivnosti, jejíž pevnost mnohdy až překvapovala« — napsal o něm básník Píša.

Nikdo se jeho konce ani nenadál. Odešel. Nedooral brázdu, nedohrál poslední akordy ohromné skladby, nedozpíval své písně věčného mládí — a přece nám zanechal mnoho, poněvadž jeho duch žije mezi námi. — V jeho umění to vše víří, jásá a zase pláče — a pojí se v jedinou symfonii krásna — — —

3. ledna letošního roku jest tomu právě 5 roků, co jsme ho kladli do studené, černé země, v níž zmrzlo jeho dobré srdce. — Kdo z vás někdy přijde na prostějovský hřbitov, tu již blízko hřbitovních vrat uvidí Wolkerův pomník s nápisem, který si básník sám před smrtí napsal a který jest programem celé jeho práce:

»Zde leží Jiří Wolker, básník, jenž miloval svět
a pro spravedlnost jeho šel se bít.
Dřív, než moh' srdce k boji vytasit,
zemřel, mlád dvacet čtyři let«.

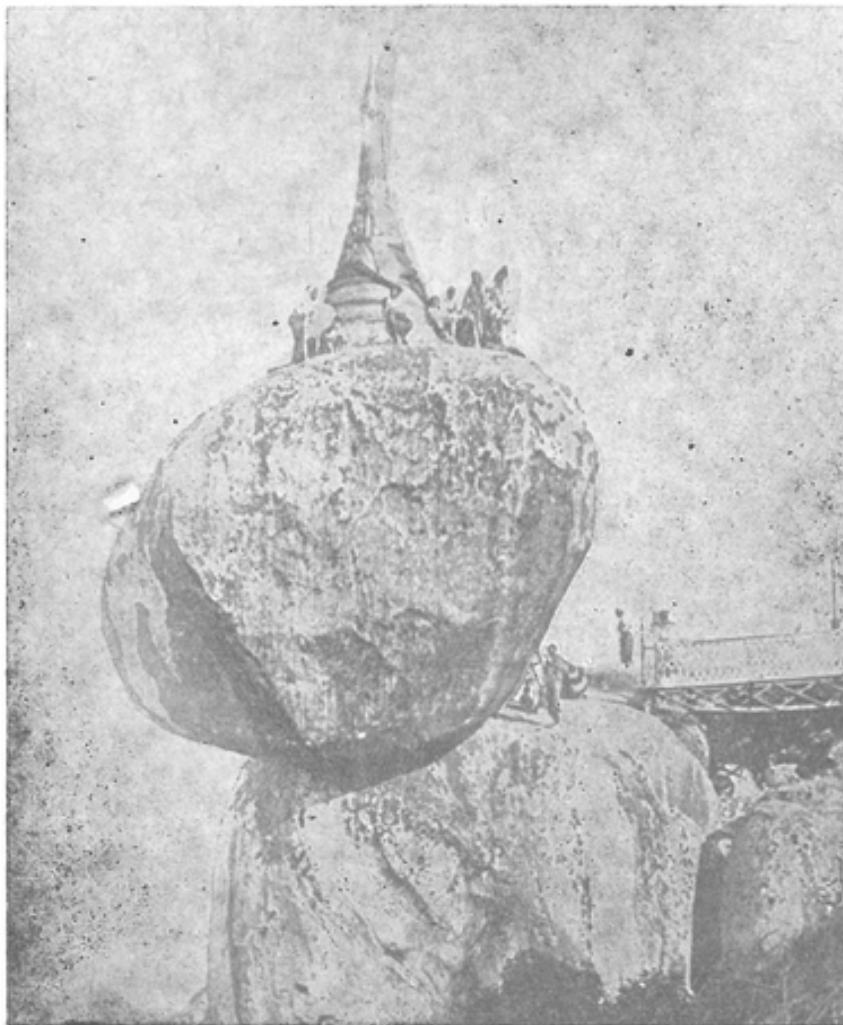
Josef Zeman, věrozvěst v jižní Číně.

Něco z budhismu.

P. Huc (Lazarist) ve svém cestopise »Cesty Mongolskem, Tibetem a říší čínskou« vypravuje zajímavý příběh z jednoho budhického kláštera v Mongolsku. Jednalo se o dva opaty, kteří se přeli o jeden z nejbohatších klášterů mongolských. Sněm se sešel ve velkém sále pagody (budhického chrámu) a dva protivníci si

zrazoval, že věnují nějakou pozornost tomu, co se děje.

Tu jeden z nich pronesl pouze pohybem rtů výrok: »Co není, jest obsaženo v tom, co jest, a co není, není...« Chystal se vysvětliti tu záhadnou větu, v tom druhý opat zdvihl ruku a žádal mlčení, nevolí třesoucím se hlasem zvolal.

Pagoda Kyantaga v Birmě. Div světa.

sedli na rohožky tváří v tvář, jejich přívrženci se postavili polokruhem za každým mistrem. Oba opati byli oblečeni v nejlepší roucha, rovněž tak ostatní účastníci.

Po krátké modlitbě nastalo hrobové ticho. Oba nápadníci seděli nehybní jako socha Budhy, která na ně patřila s oltáříku, měli ruce na kolenách, prsty přikryté širokými rukávy, nejmenší pohyb nepro-

»Ustaň, nejsem s to slyšeti hrozný křik vši, kterou mačkáš mezi palcem a ukazováčkem!« Nato zvolna spustil ruku. Když jeho protivník pronášel svou tajemnou myšlenku, pozoroval, že zatím takřka bez nejmenšího viditelného pohybu štípal na břichu se pasoucí veš, ač sám pravděpodobně cítil na sobě podobného »kata«, odolal pokušení, kterému propadl jeho odpůrce.

Nařčení tak těžké úplně porazilo protivníka, »hubitele vši«, který pozbyl nároku na opatství a byl ponechán svému dumání o tom: »Co není, jest obsaženo v tom, co jest, a co není, není.«

Vzíti život jinému tvorů, byť i nepatrné vši, jest v buddhismu největší zločin, nedivno, že sněm okamžitě rozhodl v neprospěch opata, který právě rozmačkal veš!

Často jsem vídal na ulicích čínských měst, jak dávana horlivým buddhistům příležitost vykonati dobrý skutek, »vykoupiti život« (fang šeng). Otrhaný žebrák nese v bambusovém košíku několik hadů (druhu úžovek, větších než jsou u nás) a vyzývá lidi, aby se smílovali nad životy těch hadů. Buddhisté věří v stěhování duší, možno tedy, že v tom hadu jest duše některého blízkého příbuzného! Za několik grošů žebrák hada okázale před diváky pustí (toť smysl čínského: fang šeng = pouštění život) a věřící buddhista má o jeden dobrý skutek více. Zatím žebrák hada bedlivě sleduje, o něco dále jej chytí, a na jiné ulici opakuje totéž »pouštění života«!

Nedaleko hlavního města provincie Chekiang, jménem Hangchov, jest jedna zvláštní pagoda, kterou jsem několikrát navštívil. Jest to rovněž jakási pagoda »puštěného života«. Na dvoře jest velký rybník, jehož břehy a dno sestávají z pečlivě hlazených kamenů; v čisté vodě nádržky se prohání na sta ryb bílých, černých, červených, nejrůznější velikosti. Bonzové (budhičtí kněží) dbají o zachování života těchto ryb, ač jsem slyšel, že nejsou příliš úzkostliví v plnění toho úřadu a že mnoho ryb nezahyne přirozenou smrtí? Nad rybníkem jest kryté podloubí, kde hosté popíjejí čaj s malými zákusky, které jsou také stálou potravou ryb, neboť není návštěvníka, který by nehodil několik kousků těm »vysvobozeným« rybám a tu jest zajímavé pozorovat ten shon ryb, hru barev a stínů v křišťálových vodách rybníka.

Kéž by ti nesčetní buddhisté Číny a Indie, tak milující život, poznali pravého Dárce života!

Vlast. Ronet:

Rozsévač!

*Padají zrna po těžkých hrudách,
ráznými rozmachy metá je dlaň;
krok co krok, pevně rozsévač kráčí,
potem je přečasto zrosena skráň!*

*Z vyhublé tváře dvě oči zírá,
pozorně sledují těžkých zrn pád:
zašumí vzduchem, po brázdě skočí,
ve hlínu zapadnou. Vyrostou? Snad!*

*Vi on, že všechny nevrátí země,
některé vzklíčí a jiné jme zmar,
jedny že budou šlapány nohou,
jiné zas ptáků as nebeských dar!*

*Rozsévač ví to, přece však seje —
musí tak být, by vyrostl klas!!
Chléb chtějí děti — má jim ho dáti —
Dá Bůh, že některé vyroste zas!!!*

Vánoční dopis z Ameriky.

Otiskujeme zde po opravě pravopisných chyb dopis mladého českého řeholního kněze ve Spojených Státech, amerického rodáka. V rodině mluvil česky a chodil do české farní školy, ale poněvadž další studie byly již jen anglické, je si vědom, že neovládá mateřštiny dokonale. Aby se v ní zdokonalil, měl přijeti do Čech; ale právě před odjezdem těžce onemocněl. Opatřil si však knihy ze staré vlasti a čte české časopisy a tak se horlivě doučuje česky, aby mohl slovem a perem působit mezi americkými Čechy.

2. ledna 1924.

Důstojný pane,

víte, jak my v Americe slavíme vánoce? Ale napřed Vám musím přát štastný a požehnaný nový rok. Kéž Vám Bůh udělí hojnost milosti, síly a zdraví, a svého potěšení.

Doufám, že už tento dopis ve Vás vzbudí nějakou naději, že se česky naučím. Až dosud jsem mohl jen málo času věnovat tomuto mně tak milému a užitečnému jazyku. Lékař se mi zdráhal ponechat volnost. Nyní však je spokojen, že jsem úplně zdrav; mohu se tedy zase celou silou věnovati knihám. Až jsem si zahvízdl, když mi to řekl. Byl to nejkrásnější dar od Pražského Jezulátka. (Říkám každý den tu modlitbičku: »Ó Ježíšku, tobě se vzdávám«; naučila mě jí matka.)

A nyní k tomu slíbenému dopisu. Jak my slavíme vánoce? Inu, mezi nekatolíky jsou vánoce jen co bývala u starých Římanů »Festa Saturnalia«,¹⁾ a když jsem to řekl, řekl jsem vše. A třeba Vy, jako lidé ve Španělsku,²⁾ znáte jen tento obrázek amerického života o vánocích; ale jest i jiný obrázek, krásný a potěšující, a ten Vám krátce vylíčím. Zde nechodí malý Ježíšek na štědrý večer plnit dětem pun-

1) Svátky saturnské, římské svátky slavené s bujným veselím 17.—19. prosince na památku zlatého věku v době, kdy nad bohy a nad lidmi kraloval Saturnus, později svržený od svého syna Joviše.

2) Pisatel tohoto dopisu byl dvě léta ve Španělsku.

čochy, nýbrž »Santa Claus«,³⁾ který se ve hmotářské Americe stal jenom takovou filantropickou osobou. My si tedy musíme nějak zachovat betlémské Jezulátko, a to činíme sv. přijímáním.

Děti zde v Americe vychované a dorostlé se, i kdyby už od velikonočních svátků nebyly bývaly u stolu Páně a dost bouřlivě za tu dobu do zlého narazily, přece na vánoce s Bohem smíří a betlémské děťátko si do srdce přijmou. Řekl jsem v Americe vychované a dorostlé, protože mezi přistěhovalci, ať už patří ke kterékoliv národnosti, tomu tak není; ale u jejich dětí bývá tento způsob obyčejem již v prvním pokolení. Rodiče jdou jen na jitřní, děti také, ale přistupují ke stolu Páně. I naše vánoční povídky, ve kterých není svaté zpovědi vánoční anebo v kterých nehraje marnotratný syn velké úlohy, takové povídky nezajímají ani té drobotiny.

Proto se také nebudete diviti, když Vám povím, že na příklad všichni kněží ze St. Louis University⁴⁾ (je jich tam 105) vypomáhali o vánocích v okolí St. Louis. Já zase jsem byl poslán do Illinois, svého rodného státa, ač jsem byl asi 290 mil od svého domova, vypomáhat v jedné osadě a to ne té největší. Odpoledne na štědrý den a po večeri jsme tři zpovídali a měli jsme přes 1400 zpovědí. Já sám jsem jich měl 463! Na Boží hod mi levá ruka brněla, tak dlouho jsem podával sv. přijímání. Měli jsme devět mší sv. a při každé kázání a sv. přijímání. Tak vidíte, jak si naše betlémské děťátko zachováváme, ať už potom chodí ten Santa Claus, kam chce.

V každém chrámě, alespoň téměř v každém, míváme jesle. Zde, kde jsem, máme velmi krásné jesle v zahradě a vysoko nad nimi je silně osvětlená elektrická hvězda, kterou je daleko vidět. I naše jídelna je velmi vkusně ozdobena zeleným

3) Santa Claus je pozměněné latinské Sanctus Nicolaus, t. j. svatý Mikuláš. V Anglii a v Americe neznají naši mikulášské nadílky, nýbrž Santa Claus, ctihodný stařec s bílým dlouhým plnovousem v zasněžené kápi obchází na štědrý večer a dává hodným dětem dárky. — »Filantropický« znamená lidumilný, ale při tom bez myšlenky na Boha.

4) St. Louis University je katolická universita v městě St. Louis ve státě Missouri ve Spojených státech.

a červeným krepovým papírem a uprostřed stojí vánoční stromek, plný elektrických světélek. A tak to bývá v každém domě.

Jednu lítost jsme přece měli. Právě před vánoci vystoupili kazatelé anglikánské episkopální církve, která jediná ze všech protestantských sekt v Americe dosud hájila panenství Panny Marie, a počali její panenství popírat. Arci se počali jejich biskupové hned proti nim stavět. Ale co mohou? Autokritiky nemají; kazatelé jim to vyčtli a nyní jsou souzeni pro kacířství. Jak to dopadne, nevíme, ale šťastně ne. Část laiků se stane katolíky, to je jisto, ale větší část se stane lhostejnou k Bohu a jakékoli víře. Tak to jde. V Americe je 120 milionů lidí, z těch však asi 70 milionů nemá úplně žádné ideje o Bohu; osmnáct milionů je katolíků (totiž takových, kteří chodí pravidelně do kostela a alespoň jednou za rok ke sv. přijímání; asi o čtyři miliony více je v katolické církvi pokřtěno a třeba i v kostele oddáno a, dá-li Pán Bůh, budou třeba i pohřbeni z kostela, ale my jich nesmíme počítat za katolíky). Ostatní jsou protestanté, věrní více nebo méně svému vyznání.

A víte, důstojný pane, že plná polovina přistěhovalců z Čech od víry odpadá? Je to pravda. Zde v Americe jsou na statistiky velmi dbalí a podle těch je dobrá polovina Čechů odpadlá. Poláci a Slovinci jsou věrní. Potřebujeme českých kněží vyrostlých v Americe, ale máme jich tuze málo. Nedávají se na studie všude jen ten dolar popadnout. V Chicagu jest 15 českých osad a podle všeho jen jeden český bohoslovec v biskupském semináři. Benediktini mají podle svého kalendáře 34 českých seminaristů, ale nevím, zda jsou to jen benediktinští klerikové či i světší seminaristé.

Jeptišek českých máme hojnost, ale přece jich potřebujeme ještě více. Jeptišky jsou snad po milosti Boží největší dar pro americkou mládež. Žijí snad jen

z Boží lásky, neboť peněz nedostávají zrovna štědrá rukou. Katolíci zde musí platit velikou daň na státní školy, ale děti tam posílají nesmějí, protože jsou to školy bez Boha. Ne že by se tam učilo nějaké nevěře, ale nesmí se vyučovat žáné víře a o Bohu nesmí být ani slova, ani pro Boha ani proti Bohu. Tak musí katolíci vydržovat i své farní školy a proto platí dvojnásobnou daň: jednu císaři, ale z té nemají žádné výhody, a druhou Bohu na svou školu, a v té jim to jeptišky stonásobně odplácejí. Na státních školách vyučuje velmi mnoho katolických učitelů, ale ony tam nesmějí učit své víře. Za to však působí svým vlivem mnoho dobrého a v neděli alespoň tu chudou drobotinu anebo děti nedbalých rodičů přivedou do kostela a tam jim po službách Božích vykládají katechismus.

Jeden z důstojných pánů v Chicagu má na starosti tyto učitelky: mají zvláštní večerní třídy, kde se jim podávají návody, jak nejlépe vykládat katechismus atd. Pak hoši studenti, kteří jsou v Mariánské družině, v neděli také vykládají katechismus buď mezi chudým lidem nebo v žalářích a polepšovnicích. Ale mezi Čechy je takových apoštolů p r a m á l o. V jednom městě je jedna střední škola státní a tedy bez Boha a je tam několik set českých dívek a hochů, i tak zvaných katolických. Nevěděl jsem o tom až minulého léta. Srdce člověka bolí. A v tomtéž městě je katolická universita a asi 10 středních škol katolických pro hochy i pro dívky! Proč tedy mají, i někteří dobří katolíci, ti Čechové své děti ve státní škole? Nevím; a když by jim to někdo začal vymlouvat, bylo by to jako liti olej do ohně.

Hleďte, co jsem toho napsal! Vždyť jsem byl ujištěn, že jsem zase úplně zdrav a nemám se čeho bát.

Srdečně Vám, důstojný pane, ještě jednou přeji šťastný nový rok. Ve mši sv. na Vás nezapomínám.

Váš oddaný v Kristu

J. R.

Karel Fiala:

Naše práce.

Moto: Jdem stále za týmž cílem,
byť i různými cestami

Studentský život vůbec a zejména spolkový na konci 19. a počátku 20. století vyznačuje se roztržitostí, a to hlavně roztržitostí politickou. Tato rozvrácenost, neorientovanost a roztržitost od let 90. minulého století zasáhla ničivě nejen studentstvo, ale mládež veškeru. Mládež tehdejší potácí se mezi šovinismem (národní nesnášlivostí) a kosmopolitismem (světoobčanstvím). Pochybovačnost (skepticismus) jest znakem smrti studentstva. Nastavší chaos a pustina zachvátily akademické studentstvo a šíří se od něho na studentstvo středoškolské, na jehož život působí zlobně. Zničeny a rozbity harmonie i kontakt mezi studenty staršími a mladšími. Z tohoto chaosu rodí se jen bolest a skepse, a proto generace nového století hledí z tohoto chaosu uniknouti. Nová, mladá generace našeho století volí dvojí cestu: jednak přidává se k politickým proudům své doby a hledí se v nich uplatnit. Druhá cesta jest nepolitická, více samostatná a na veřejnost vystupuje až v dospělém věku. R. 1901 »Časopis pokrokového studentstva« reprezentuje politicky činné studenty, hlavně radikální nacionalisty. Již v této době byli studenti organizováni ve straně soc.-demokratické (od r. 1897) a národ.-sociální. (od r. 1897). Studentstvo je ve vleku realistů a socialistů, podléhá silně vlivu okolí a ulice. Ústřední svaz za pomoci starších pánů založen r. 1904. Téhož roku založena »Čechie«, která brojí proti buršákům a podporováním vlivu pouličních bouří ve studentstvu, které byly mnohdy velmi krvavé, stává se bojovnou organizací bez hlubšího základu. Nacionálním bojištěm jest ulice. Studentstvo ovládané svobodomyšlnými (liberálními) názory a pozitivismem, jest nábožensky lhostejné. Zatím roste tlak vrstev dělnických. Ulice duní, plní se bajonety, střílí se, teče krev. Studenti se shromažďují v počtu dosud nevídaném. Manifestují s dělníky za všeobecné hlasovací právo r. 1905.

Studenti vstupují do politických stran a tvoří v nich »studentské organizace«. Radikální pokrokaři tak činí r. 1907 na sjezdě v Písku, mladočeši r. 1908, hnutí »Volno-

sti« se přidružilo k nár. socialistům, soc. demokraté založili: »Volné sdružení studentstva soc.-demokratického«, realisté organisují se v »Jungmannu«, agrární studenti založili si Sdružení venkovských akademiků, monarchisté později opouštějí »Jungmanna« a zakládají vlastní skupinu. Tito studenti většinou stávají se dogmatiky a fanatiky své strany.

V době těchto roztržek, bojů a době hledání pevného cíle vznikla Česká Liga Akademická, jako spolek katolických akademiků, spolek s pevným cílem a dobře vytčenou metou. Dosud zde nebylo žádného spolku katolických studentů. Družstvo Arnošta z Pardubic bylo spolkem kolejním respektive spolkem starajícím se o kolej. Vnější popudem k ustavení organizace katol. studentstva byla bouřlivá instalace rektora-kněze Karlovy university theologie dra Vřešťáka na podzim r. 1905. Nastaly horečné přípravy a v květnu r. 1906 za hlučných a bouřlivých demonstrací pouličních, pod ochranou policie založena byla: Česká Liga Akademická, jediný spolek katol. akademiků v Praze. Ne vzdor, ne zášť nás vyvolaly v život spolkový, ale nutnost ukázat kolegům pravou cestu i cíl studia, postaviti jim před oči Krista a náboženství, ukázat jim cestu k životu věčnému. Boj o duši studenta sílil Ligu. Malá krstka českých katolických akademiků — proti ostatnímu studentstvu? Ne. I my jsme zastávali stávkové povinnosti, ale lišili jsme od ostatních svou živou vírou a láskou k Bohu, vlasti a národu. Těžko říci, která láska byla větší, ale jistě vždy láska k Bohu převládala, sílila a osvětlovala náš život nejen spolkový, ale i soukromý. Proti hrudě stavěli jsme ideu, proti ďáblu — Bohu. Síla lásky Boží žehnala a dala nám vytrvati až do dneška. Hlouček nadšenců, který byl v moři studentstva kapkou nepatrnou, nezoufal a dle svého hesla, jímž jest devisa: »Pravda vítězí«, ačkoliv byli přezíráni a podceňováni, pronikli a získali ohlas i jinde. Tak v červnu 1906 za stejných důvodů a okolností založen »Spolek českých akademiků v Brně«, později nazvaný: »Spolek katol. akad. Moravan«. K nim r. 1908 přistoupil třetí náš spolek akad. »Lipa« ve Vídni.

Brzy seznali všichni, odpůrci i nečinní diváci, že onen malý hlouček českých katol. vysokoškoláků není jen chvilkovým a vzdorem vyvolaný společek. První tři léta věnována byla vnitřní konsolidaci spolkové. U paty kříže čerpají posilu, aby z vody živé sv. náboženství nabyli dosti průbojné síly víry nadšených ligistů, jejichž erbovní odznak s korunou svato-václavskou dokumentoval zjevně tendenci nového spolku. Ligisté pozvedají Kristův kříž a v tomto znamení — vítězí. Roku 1909 vydávají »Studentskou Hlídku« a počínají pracovat na získávání dorostu, studentů středoškolských, aby neutonuli ve vlnách nevěry a vychovali si své nástupce, kteří by pokračovali v díle započatém. Rozmach hnutí projevil se sjezdy. O tom, že postavení ve veřejnosti nebylo nikterak skvělé, svědčí název sjezdu: »Sjezd studentů, kteří se nebojí«, uspořádaný r. 1912 v Kroměříži u příležitosti orelského sletu, druhý byl v Hradci Králové. Oba sjezdy se pěkně vydařily.

Tento rozmach studentské myšlenky katolické závistivě sledovalo studentstvo pokrokové, které, když nemohlo hned při vzniku akadem. spolků zničit je brutálním, nepokrokovým násilím, používalo každé příležitosti k útokům. R. 1912 vydal »Svaz českého studentstva« ostrou resoluci, podle níž měli býti členové katol. akadem. spolků ihned vyloučeni ze všech krajinských i odborných spolků, čímž Svaz úplně separoval studentstvo katolické od »pokrokového«. Tato resoluce nezazabila ani nepřerušila intenzivní činnost kat. studentstva. Ligisté vnitřně silni a uceleni zakládají v listopadu 1913 v Praze »Ústředí katol. studentstva československého«. O prázdninách počalo s budováním a zakládáním S. S. S. a tak pronikli jsme i mezi studentstvo středškolské.

Za světové války umlká veškerá expanzivní i extenzivní činnost, mnoho kolegů bojuje za svoji vlast a ti, co zůstali v modlitbě, vzpomínají kolegů na frontě i těch, kteří padli. Nezahálejí, ale účastní se veřejného života katolického, jsou všude a vždy se uplatňují. Prohlubují náboženský život svůj i Ligy a budují tak pevné základy a hradby, které vydržely prudký útok pokrokářů po válce. Již o květné neděli v roce 1919 schází se naše studentstvo na sjezdě v Olomouci — prvním v osvobozené vlasti, a zde obnovuje svůj program v plné síle a stanoví směrnice své práce.

Od té doby jde již vývoj pevným krokem k svému cíli a neleká se žádných překážek ani námahy. Liga vzkvétá — po době štvaní, bojů a veřejného ničení organizace katol. studentstva — nepřítel mění zbraně, plán i taktiku celého útoku a uchyluje se k podvratné, na pohled tiché a těžko rozpoznatelné práci, občas užívaje ještě veřejných brutálních útoků a nájezdů.

Liga mění svou obranu a prodělává těžkou krizi v roce 1925, které nebylo vyhnutí a jež musela přijíti, jako následek uvolněné kázně po zjevném a namáhavém boji, a tato krize končí značnou secesí členstva. Ti, co zbývají, neopouštějí program Ligy ani cíle, jen cestu k uskutečnění svých ideálů v duchu doby mění. Nelekají se hmotných ztrát a škod, které Ligu postihly výpovědí z koleje Arnošta z Pardubic, ale s tím větší láskou pracují z rozkvětu Ligy. Viděli dobře a znali slabosti Ligy, a proto dokazují celé veřejnosti a těm, kteří snad pochybovali o existenci Ligy, že její ideály správně pochopili. Proto obracejí se k duchovnímu životu, k posílení svého náboženského přesvědčení, k výchově mravních, charakterních členů. Proto členové Ligy spěchají se svými čistými, láskou planoucími, mladými, nadšenými, oběti schopnými srdci do Staré Boleslavě k sv. Václavu a k ochraně — paladiu země české k Panně Marii, aby zde 8. května 1926 své životy a celý svůj život, jakož i celou Ligu obětovali Kristu Králi a zasvětili ochraně Nejsvětějšímu Srdci Páně. Na místech posvěcených krví sv. knížete Václava, Liga volí si svého nejsvětějšího protektora Krista Krále a svého vůdce — knížete Václava. Slibuje? Ano, slibuje a přísahá věrnost Kristu, církvi a národu. Liga respektive členové, zasvěcují nejen sebe a Ligu ve svém správním roce, nýbrž celou Ligu po celý čas jejího trvání a všechny ty, kdož se stanou jejími členy v létech budoucích. Jsou si plně vědomi svého slibu. Milost Božského srdce působí: Liga brzy vítězí, vítězí organizačně, vnitřně i na fóru veřejnosti. Svoji seriosní práci a ucelenost získala si opět vážnosti a dobrého mínění i u těch, kdož ji v roce 1925 odsuzovali a jest uznávána za jediný spolek katol. akad.

Byl to boj, který dal Lize vzniknouti a boj jest jejím programem. Boj na dvě strany, jednak uvnitř — jednotlivce se

vyhraňuje v duši, mozku i v srdci a vnější — daný tendenci spolku. Ligisté byli a jsou si plně vědomi, že mají povinnosti k církvi, k vlasti, k lidu a k sobě. Liga zbudována jest na třech idejích: náboženské, národní a sociální. V každé době nebyly všechny tyto principy stejně akutní, ale vůdčí a základní ideou jest stále idea náboženská. Na této ideji jest založen kardinální rozdíl mezi hnutím našim a hnutím nám nepřátelského studentstva, u něhož dnes se nedá o ideji náboženské mluvit. Tam, kde není znalosti náboženství, života podle víry a nedostatek milosti Boží, nemůže být vůbec víry.

Tato idea úzce souvisí s ideou národní. Lásky vlastenecká, kterou Kristus neposvěcuje a nepovznáší do nadpřirozených sfer, jest mydlinovou bublinkou. Ateistickou kulturou nikdo nacionalism nezuschlehtil. Bylo to vždy studentstvo v nepřátelském táboře, které nám vytýkalo nedostatek vlasteneckého cítění, a zatím jim již před válkou i po ní byli a jsou milější Němci, Maďaři a židé. Na národní program získaly mnoho studentů politické strany. Liga, nepolitický spolek, zůstává neotřesená, věrna národnímu programu od svého vzniku, ačkoliv nestaví na obdiv svého vlastenectví. Již v době vzniku stanovy Ligy hlásaly: »Spolek zaujímá stanovisko přísně katolické, dbá pravého vlastenectví, jež nezná slov, ale skutky.« Za Rakouska byla Liga jediným spolkem s takto formulovaným národním programem a jediným spolkem majícím v odznaku svatováclavskou korunu. Nemohu se o všech skutečích Ligy zmiňovati, ale ještě připomenu, že při návštěvě maršála Focha a při pohřebním konduktu Sienkiewičově v Praze Ligisté důstojně obhajují čest českého studentstva na fóru veřejnosti a hlavně ciziny. Naše vlastenectví se neprojevovalo a nejevilo ani dosud v planém vlastenčení, nýbrž v práci z lásky k Církvi a národu

Fr. Machaň:

Katolické misie a misionáři.

Když roku 1925 J. Svatost papež Pius XI. prohlásil sv. Terezii od Ježíška patronkou katolických misí a misionářů, provolání toto došlo ohlasu v celém katolickém světě a vzbudilo tisíce nadšených srdcí k horlivé spolupráci na rozšíření království Kristova. Nynější papež Pius XI. prá-

prýstící. Snaha po uskutečnění této ideje jest podkladem ideje sociální.

Jasněji a jasněji vidíme, že český národ se odchyluje od toho, o němž sv. Pavel napsal: »Základu zajisté jiného nikdo nemůže položit, kromě toho, který jest položen, jenž jest Ježíš Kristus.« (I. ze Kor. 3, 11.) Přiblížití českou společností tomuto základu je částí našeho programu. Chceme-li, aby náš lid přijal za své ony úkoly, jež jsme si vztyčili při obrodné práci jak na povznesení národního celku, tak na vlastním sebevzdělání, je nutno ukázat, že rozumíme potřebám své doby, že máme pochopení pro zájmy lidu, pro zájmy dneška a že pamatujeme na budoucnost. Co seniorů-ligistů již pracuje mezi lidem. Každý jest na svém místě apoštolem myšlenek a programu Ligy, který při studiích načerpali. Musíme indukovati víru svým vzorem, sebou samým a vzdělání, jehož nám Bůh dopřeje, musíme užítí k dobru celé společnosti a vésti ji ke Kristu.

Liga vykonala pokud možno nejvíce ze svého programu a nikdy neopustila svých idejí. Mnohá práce se nezdařila, ale nikdy nebyla snad Lize ke škodě, ale spoň upozornila veřejnost na svá práva, jako na příklad schůzemi o Strakově akademii. Za dobu svého trvání mnohými cestami šla Liga k uskutečnění svých ideálů. Různé byly doby, různé cíle, schopnosti i cesty, ale vždy jediný cíl: blíž k Bohu s celým národem a jednotná vůle přispívala k jeho uskutečnění a splnění.

Zdravý český student, nezkažený morem nevěry a hmotářství dneška ani pianým vlastenčením, má své místo v řadách katol. studentstva (v S. S. S. neb Č. L. A.), které dokázalo, že svou prací dovede získati si uznání veřejnosti i ostatního, nepřátelského studentstva.

vem je nazýván papežem misionářským, jeho přičiněním katolické misie v poslední době velmi se rozšířily, zvláště na Východě. O jeho apoštolských snahách svědčí obrovská misionářská výstava, pořádaná jeho přičiněním o Milostivém létě r. 1925 a nedávno založené misionářské

etnologické museum v Římě. V Itálii snahy velkého papeže našly neobyčejného porozumění ve sdružení Katolické mládeže, o jejíž existenci a rozkvět za vládnoucího režimu státního papež otcovsky se stará mezi klérem a četnými aktivními a misionářskými řády. Zraky zapeřovy a celého katolického světa obracejí se zvláště se starostlivou pozorností k širému Orientu, který dnes musí býti předmětem větší pozornosti, starosti a obětí všech vznešených srdcí. Nelze a nesmí se zamlčeti, že se zde jedná o veliké zájmy a o životní problémy budoucnosti národů. Orient křesťanský bude zárukou jistoty a světového míru, naopak byl by neustále ohavnou výhružkou, jestliže by byl zvrácen a štván nenávisť bolševické anarchie. Čína kdysi tak klidná, tak apatická, proměnila se za bolševické vichřice v sopku v plné činnosti. Zvláště mládež byla vzata na mušku; tato od přirozenosti bázlivá a indiferentní, nechá se impresionovati a získati s velkou snadností. Hluboce zakoreněná idolatrie a pověra, literatura, stará vzdělanost, na níž Číňané neobyčejně lpí, ideje filosofické, nedůvěra k cizinci a konečně bolševismus, toť překážky, jež ztěžují nadmíru, ba znemožňují evangelisaci. Nacionalismus sám v sobě nebyl by zajisté mohl změnití dosavadní staré podmínky Číny k nynějším extrémům, kdyby zde nebyla zasáhla vlna bolševismu, jež pro své nekalé záměry vzbudila nynější krizi civilních a sociálních bojů a revolucí. V podobném ovzduší, prosyceném smrtonosnými bacily, zbylým ostrůvkům křesťanských rodin a misionářům nedaří se lépe nežli katolíkům v Mexiku. »Čína, jak se vyjádřil věhlasný Sinolog P. Zotta-

li, S. J., který přes padesát let ztrávil v Číně, je pro nás skrzskrz záhadnou a tajuplnou zemí, jejíž řeč a myšlenkový svět jsou pro každého cizince něco podobného jako začarovaný hrad na tři klíče uzamčený; nejlepšímu sinologu podaří se snad po víceleté námaze otevřítí dva zámky, třetí však zůstane zajisté navždy uzavřen a vchod do vnitřního hradu zamezen.« Žeň mnohá, dělníků však málo! toť volání náměstka Kristova a ostatních misionářů. K tomuto nedostatku připojuje se bohužel jiný ještě citelnější: nedostatek prostředků hmotných. Italští katolíci obětavě odpověděli na výzvu papežovu, jak vše je řešití pozitivně k záchraně Orientu všeobecným misionářským tažením, jež má za účel sbírání peněžitých i hmotných příspěvků na formaci a podporu misionářského dorostu. O jejich horlivosti svědčí četné veřejné sbírky a konference, pořádané zvláště ve větších městech k tomu se ustanovivšími spolky a různými misionářskými řády, z nichž typickým příkladem misionářské vynalézavosti je mladá společnost Salesiánů. Tato, pracujíc od r. 1906 po boku větších a ctihodných řádů na Východních misiích, ideovala sbírkovou kampaň pro 1000 misionářských fondů, každý po 20.000 lirách, z jichž úroků budou zdarma vydržováni a vychováváni hoši s misionářským povoláním. — Není snad díla bohumilejšího nad dílo misionáře, který přináší světlo a spásu duším dalekých našich bližních. Ne všichni mohou přímo pracovatí na této apoštolské práci, zato všichni můžeme a máme sv. povinnost spolupracovatí. »Cesty mohou býti rozličné, jenom vůli všichni mějme rovnou!«

L. Y. Lesev:

Umírání.

Zemřel. — Lidé si říkali, že žil nadarmo, že ztratil život sám. Nikdo ho nepolitoval — toho, který dýchal s nimi stejný vzduch i stejně mluvil a jednal. A byli, kteří zabíjeli život hříšněji, než on sám. Ale nevyšel nikdo, kdo by povstal a řekl: »Kdo z vás nemá hříchu a chyby, vezmi kámen pomluvy a hany a vrz jej!«

Nikoho nebylo takového mezi nimi. Již den se loučila jeho mrtvola se světem a svět s ní, zatím co duše mluvila před soudem Věčna. Pak druhý den jí posunul

blíž k hrobu a třetí. Měl býti pohřben. Důn zavoněl posvátnem, pouta, jež mrtvé tělo poutala tam, kde přišel na svět, praskala. Plamen voskovic šeptal si hrůzné věci a házel lidskými stíny po stěnách a upěchované hliněné podlaze. Così táhlo vzduch k zemi a dralo do prázdna suché stony matky, sestry a ostatních. Skleněné oči vysílaly namáhavě paprsky, aby zachytily bol loučení, ale tyto zlomeny se vracely nazpět. Udeření kladiva rozřízlo ticho, a to se zhroutilo. Výkřiky — pláč — trhaná slova — kapky svćené vody

— mlha kadidla — kvílení zpěvu a odchod.

Dům osířel i tělo i duše toho, jehož zbytek nesli v rakvi. Hudba hrála zastřené tóny, které vítr odnášel a házel je k uším průvodu, na plamen svíce a do očí, které se plnily slzami. Vlnil závoje družiček, zahrál si s vlasy, políbil věnec černé družičky, proklouzl lomem svíce a prchl před smutkem do polí.

Obřady doplnily smutek. Pak sémě mělo padnout do země. Otevřená ústa země čekala. Bylo slyšeti vycházející z nich dech. Jako pára oběti stoupal k nebi a valil se po obloze. Rděla se obětní krví, jež v rubínech tu a tam se zaleskla v prsti; jako zub čněl z boku hnát vybílený věkem. Čekal rod nedočkavě. Pláč — zpěv — svěcená voda — kadidla vůně — zpěv — výkřik mateřského srdce — a lidí milujících — chrčení provazů, jak se dřely o hrany posledního lože a — konec.

Zavolal mrtvý ještě bušením hroudy o dřevo a ztichl. Ztichl navždy. Rozloučil se se svými.

Vystoupil člověk, aby se loučil s ním.

Z: Schinzi:

Mater Dolorosa.

Odbila šestá hodina. Tovární vrata se otevřela a vyhmul se první zástup dělnic a dělníků. Jedni unaveni spěchali domů, druzí se zastavovali a žertovali, zvláště mladí. Na jejich svěžích tělech nebylo znáti veliké únavy. Švižně si vykračovali, jako by se neubírali z práce, nýbrž někam na procházku. Starší je okřikovali, ať nestojí a nepřekážejí ostatním v cestě. Ale kde! Jako by neslyšeli, smáli se a skotačili dál.

Vedle uprášené cesty stál malý krámk. Jeho majitel či majitelka se již se sladkým úsměvem procházela před svým vyloženým ovocem a čekala na blížící se dělníky. Vždycky jí dali něco utřít. Byli to většinou stálí odběratelé. Věděla, kolik si který vezme, a proto si již předem vše navázila a do sáčků nasypala, aby nemusil nikdo dlouho čekat. Dnes však k ní přicházel nový abonent. Chvátal přede všemi, aby se nezdržel dlouhým čekáním.

»Prosím vás, navažte mi kilo hrušek! Ale těch nejlepších! volala sotva než došla k dřevěné boudě.

»To víte, že vám dám, co mám nejlep-

Student, bledý, plála mu v oku zář čehosi ne ze sněhu.

Loučil se. Smutně plynulo podobenství o mamotratném synu.

Když končil o obrácení hříšného, oheň vyšlehl víčky a planul.

»S Bohem — my sejdeme se brzy. Žils nepochopen. Jen já jsem poznal hloubku bolesti tvého života a byl jsem svědkem tvého volání k nebi.

Přišel jsi ve snu dvakrát se se mnou loučit a po třetí půjdu já k tobě. Pochopil jsem touhu tvého oka, když duše tvoje ode mně ve snu odcházela.

S Bohem, buď s Bohem — ne! Na shledanou!« Oči shasly, napřažená ruka poklesla k tělu, tělo opsalo křivku k zemi.

Ústa se zkřivila neurčitým úsměvem — oči tvrdými paprsky bodaly nebe a bušily na bránu nebes o cestu duše, která unikala posledním dechem.

»Už —ž proud krve zavalil další zvuk a zbarvil bílý rubáš země. Ztrnul. Ztrnuly oči — ruce, i ten, ten úsměv touhy a splnění ztvrdl na líci. — — —

A mamá byla všecka snaha; již dožil ..

šího. Jen poručit. Vy se však vždycky mihnete jen tak kolem a nikdy se nezastavíte.«

»Jak bych se mohla, prosím vás, zastavovat, když doma na mne čeká ještě tolik práce. Uvařit večeři, kozu opatřit, všecko uklidit, a než to člověk všecko udělá, je noc na krku.«

»Ano, ano, tak ten život chodí,« přisvědčila. »A pro koho jsou ty hrušky, smím-li se ptát?«

»Dostala jsem dnes o několik krejcarů větší výplatu a tak musím našemu klukovi udělat radost.«

»Musí vás mít velice rád, když má tak hodnou maminku,« zalichotila jí prodavačka. Neodpověděla. Jen koutky úst jí cosi škublo a do očí se zdálo, že se jí dere mlha.

Mlčky zaplatila, nasypala hrušky do zástěry a zaměřila k domovu. Byl to malý, chudý domek s kouskem zahrádky okolo. Obklopen byl ovocnými stromy, na nichž viselo nezralé ještě ovoce. Kousek zahrádky byl rozkopán a nasázena tam nej-

potřebnější zelenina a také několik květin. Dohromady toho byl maličký kousek země, chudičký, ale pro ni byl vším. Neměla na světě nikoho, muž jí padl ve válce, neměla nikoho, jen jediného syna, a tomu věnovala celé své srdce. On jí byl tím nejdražším, ve dne v noci na něho myslela. Nevěděla, čím mu má stále dělat radost. Krev by byla pro něho cedila. V nadrech jí háral mocný žár nejsvětějšího citu, lásky mateřské. A teď spěchala domů, již viděla, jak jejímu drahému Karlovi oči zazáří, až uvidí, co mu nese. Nedočkavě zrychlila krok. Ani si nevšimla, že dvířka do zahrádky jsou otevřena a že slepice v ní zle hospodaří. Přímo jen spěchala do světnice.

Otevřela dveře. Seděl u stolu a četl. Ani si matky nevšiml, když přišla. Vrhla na něho bolestně vyčítavý pohled, ale jako by se nic nebylo stalo přistoupila k němu a pohladila něžně po vlasech.

»Copak čteš pěkného?« otázala se ho.

Jaroslav Člupný:

Po hodovém plese.

»Poslechněte, Kouřile, tak vy opravdu nevíte, co dá $(a + b)$ $(a - b)$? A to chcete přijít k maturitě?«

»aáá na druhou plus dvě aááb —« snaží se ubožák zachránit situaci.

»A to sss —«

»sem neviděl!« Často slyšená fráze vyletěla z neovladatelných úst a hrozná salva huronského smíchu na důkaz probouzejícího se zájmu publika vyvřela z osmnácte hrdel budoucích abiturientů.

»Sedněte!« Těžce krotil spravedlivé rozhorlení oblíbený profesor, vulgo tatíček.

Jakoby na něj byl spadl kotel zmrzliny, ztuhl Kouřil a zabodl se do lavice.

»Člověče, vždyť vy jste nepřičetný!« doprovází jej ještě vážný hlas tatíčkův.

»Ale dyť to nemoselo bét!« nahlas myslí Kouřil.

Druhá salva smíchu. Tatíček se teď už zdržet opravdu nemohl, směje se s ostatními.

A zatím co u těch nešťastných rovnic se octl šťastnější kolega, Kouřil už statně přemýšlí o svých včerejších úspěších. A místo matematických formulek už si zas plete rozházené »bubikopfy«. Jediné, co ho hněte je, že marně hledá po sou-

»Teď si nechte to svoje povídání na jindy; jen mne zbytečně rušíte.«

»Nono, nemrač se tak. Podívej se, co jsem ti dnes přinesla. Tos nečekal, vid'?' a s radostí rozhrnula zástěru, z níž se zasmály žluté hrušky.

»Co? Tyhle padavky? Myslíte, že jsem nějaká koza, abych to jedl? To jste si nemusila dělat takovou škodu. Když nemáte nic lepšího, tož děkuji pěkně« — obrátil se a četl klidně dál.

Jí klesly ruce, pustila zástěru, hrušky se rozkutálely po zemi. Chvilí zdrcena stála beze slova. Pak se jí oči zalily slzami, ustaraná hlava jí klesla na prsa, obličej zahalila vetchou zástěrou — beze slova vyšla ven a zlomena klesla na prostou lavičku.

Strom nad hlavou jí šeptal zvěst o dávném štěstí, ptáci umlkali, slunce zapadlo — noc se blížila.

A ona seděla sama, bez útěchy, v drásovém boľu.

chotivých kapsách. »Nemám ani fika. Ne, bez peněz tam nepůjdu i když jsem to slíbil.

»Na vorelskej jsem přece musel. Ale dnes je hasičskej. Pozvánku mám a jí jsem to taky slíbil — jo, ale kde sehnat prachy!«

A Kouřil s veškerou výsostí své matematiky vypočítává na pět desetinných míst úroky ze svých pohledávek. Shledal, že by mohl sehnat tak asi pět set tisícin vstupného. V nepříjemném tom duševním stavu, aniž o tom věděl, opravoval si svou fryzuru. A panu tatíčkoví jej bylo opravdu líto, jak se tak trápil nad tou svou matematikou.

»Poslechněte, Kouřile, já mám soucit s vašimi rodiči. Prosím vás, sebeřte se a —« dívaje se oknem, mlčel chvíli.

Kouřil se zas posadil. Právě si chtěl říci: »Pán Bůh zaplat' za kázáníčko!«, když tatíček pokračoval:

»— a postarejte se o to, abyste dostal stipendium. Kdybych vás nechal propadnout, značí to 200 Kč školného —«

»Aby to koza' —« myslil si Kouřil. »Chce mě nechat prasknout a nabízí mi stipko. No, loni jsem měl vysvědčení slušné — Jo. Ale stipko mi dají, ale za dva

měsíce a já potřebuji už dnes. To kdyby mi tak ještě chtěli dát na zítřek nějaký ten »foršus« —«

»Hoši, zaplatím každému pivo, dostanu-li foršus,« myslel, ale nešťastnou náhodou trochu nahlas.

Salva smíchu.

»Kouřile, kdepak jste včera vlastně

byl?« ptá se tatíček starostlivě. Ale ubohý Kouřil neslyší pro smích kolegů, rozumí pouze nejasně posledním slovům a odpovídá majestátně na slovo »pí!«:

»Jenom pivo, pane profesore!«

A rozzloben, že se mu dnes pořád smějí, mřízí se na celý svět, léhá na lavici a brzy usíná na svých vavřínech.

Vladimír Růčka :

„Když Pán zavolá !“

Tiše plynul měsíc po nebeské báni v ustavičné dráze svého pohybu, klidně shlížely s oblohy věčně planoucí světla v přítmi vesmíru. Krajem jen slabě rozléhal se zpěv cvrčků, nesoucí se monotonní písní, zanikající v dáli jako stlumená radost jásajícího jara. Všude jinak klid — a i ten klepot vzdáleného mlýna zdál se přiléhajícím k tomuto mystickému tichu, kdy člověk ve vytržení krásného jarního večera rád zahledí se v nedozírnou klenbu nebeskou a v takových chvílích, plných extasy, dovede najítí samého Boha, zahledět se tvář v tvář a políbiti šlépěje božského Mistra.

Tiše, polehoučku vane májový větříček přinášející sebou radost a veselí, tiše šumí a přináší pozdravy teplých a hřejivých vzpomínek, které rozněcují a naplňují duši velkolepými sny a touhami. Vše otřásá srdcem a povzbuzuje k vytrvalé práci; vždyť je tak krásně v té májové přírodě, kdy slavící stlumeným tónem pějí píseň lásky, kdy zaznívá zpěv z vesnic slováckého lidu, odkudž ozývají se i zvuky toužebně naladěných strun houslí. Vše splývá v jakousi novou píseň života — a člověku zdá se, že ten svět jest přece jenom krásný a pozvolna vtírají se do očí slzy — a pláči radostí nad požehnaným krajem slováckého lidu. Neboť, kam se ohlédneš, všude najdeš samou radost ze života, ba i ta nepatrná travička podél ušlapaných cestiček chvěje se radostí, jsouc svlažována studenou rosou májových nocí. Nic nespí — všude mystické ticho rozložené po polích a nivách obzoru, kde vše třeptá se leskem jasného měsíce a světlých hvězd, všude ticho, rušené jen zpěvem klokotajících slavíků v dálném křoví. Brouzdám se vysokou travou, zadumán a pohřížen v těžké myšlenky; kloním hlavu a bojím se pozvednouti zrak do srázných výšin, kde tuším Boha, jehož se chci stát

služebníkem. Odvážná myšlenka, která mnoho povídá již svým mlčením, která zabolí a zatřese, zalomcuje a uklidní. Je to májová noc a přece poprvé v životě sám pocítuji, že po tomto rozhodnutí, teprve počínám žítí a radovati se. Život, který skýtal jenom bol a hořko v duši, poprvé zdál se mi býti tak krásným a drahým. Vše jásalo se mnou v této májové noci, noci plné ideálů, tužeb a přání. Sním nový obraz života, maluji jej všemi odstíny barev — a přece v pozadí v podvědomí hraje struna melancholie: Bude-li vás svět nenáviděti, vezte, že mne dříve nenáviděl!« — — — Jsem rozhodnut. Vzorem je mi Kristus, který stal se poslušným vůle otce až k smrti, a to smrti křížem, na němž umírávali jenom zločinci!

— — — — —
Vracím se spokojen domů. Vše dávno již usnulo, jen z dále ozývá se jednotvárná píseň klepajícího mlýna a nese se dále v tajemném échu posvátné noci. Jen klidně shlížející se hvězdy v blízkém rybníku třeptá se jasným, mihotavým světlem a jen ony září nad svatým mým rozhodnutím. Zpívám stejnou píseň mystického ticha a skláním se před nekonečnou Velebností Stvořitele, který posilnil mne v životním zápase a povolal v nejkritičtějších snad okamžiků mého života. Jsou jistě chvíle, kdy zdá se, že člověk není při zdravém rozumu, jsou chvíle, kdy pouze v halucinacích a snu těkají před zrakem velkolepé ideály — a tyto chvíle častokrát rozhodují o celém budoucím žití! Inu, vše má svůj účel a i sny vyplňují kus životní funkce.

— — — — —
Odjíždím z domova. Rychle míjejí obrazy prchajících krajín a vše v ustavičném spěchu. Žene se o překot dál a dál, odkud snad ani vzpomínka více nezazní,

kde snad slunce nehřeje tak milostným políbením a úsměvem květnatých luhů. Hlavou táhne se celá minulost jako pásmo vzpomínek, bezděky zpovídaje se z minulého žití, vše jako smytý otisk zase prchá v preludu jako rychle vznášející se pára. Vše mizí pozvolna a konečně zdá se mi, že jsem snad byl mrtvý a nyní procítám. Snad celé mládí bylo pouhým snem, honěním preludů, zápasem skepse a směšných ideálů. — Možná — kdož ví. Zůstaly jen smyté rozplynuté vzpomínky, kterých snad ani nejsem si vědom. Cítím jen, že z tohoto boje mládí vyšel jsem; zdali poražený nebo jako vítěz? — Nevím! A k čemu konečně to mám vědět? Vždyť znovu jsem se narodil, znovu chci žít! Potřebuji k tomu základu vzpomínek posvěcených utrpením? — Myslím, že ne! A to mně stačí.

Blížím se k městu, kde čeká tichý útulek znaveným poutníkům, kde přichystáno jest občerstvení žíznicím a kde dávají jíst hladovicím. Vše známé ztratilo se z obzoru, vše zaplaveno novou vůní — barvou, vše z minula pohřbeno v pevnou rakev i s klíčem. — Těžko teď vybavuji se vzpomínky, pochované v těžké hlíně

Miriam:

Janošíkův kraj.

Slýchali jste v pohádkovém dětství z úst dobré babičky o slavném bohatýru krásné země slovenské? Jak kreslila vám ho třaslavá slova starušky, či neviděli jste vyrůstat ze záhadného šera jizby mohutnou, olbřímí postavu hrdého syna tatranské vlasti? Hoj — jak v nás vždy srdce divoce vykřiklo obdivem při zvěstech o silném, neohroženém Janošíkovi!

Všichni snad znáte jeho činy — ne však všichni jeho kraj — jeho vlast, která vtiskla mu polibkem slunce a větrů do duše sílu a ve které žili jeho bratři, ti, za něž se mstil panským tyranům.

Těrchová — dědina několik hodin vzdálená od Žiliny — je rodištěm Janošíkovým. Celá je stulena mezi hory — nad ní hledí bledá oblaka lysé téměř Malého Kriváně. Do silného horského vzduchu třese se neustále cinkot zvonců. To z blízkých strání (nejen ovce, i hovězí dobytek má na krku zvoneček).

Lid prostý sice a dobrý, leč příliš prudká krev proudí ve vysokém, statném těle

matičky země a vyplakané větrům do rozsáhlých pouští, kde rozvíří jenom písek nepřehledných plání a vybouří se. A konečně, k čemu vzpomínek z minulého jiného života? Čeká těžká práce, nový úkol, vznešené povolání.

Snad někdy zazní z podvědomí reflexivní výkřik vzpoury, snad někdy zazdá se člověku, že jinde více štěstí kynulo a volalo. V takových chvílích uvědomím si vždy slova božského Mistra:

»Chce-li kdo za mnou přijít, zapři sám sebe a vezmi kříž svůj a následuj mne! Neboť, kdo by chtěl svůj život zachovati, ztratí jej; kdo by však ztratil svůj život pro mne, nalezne jej!«

— — — — —
Vše znovu plyne jasným potůčkem života, přece i sem zazvučí pozdrav, teplé, hřejivé pozdravy božského povolání, jen:

»Ó bože dobrý! Jak je sráznou stezka, jíž kráčíme tím světem k branám Tvým! krok jedinký — a propast je nám

hrobem —
krok jediný — a s hvězd padáme v peklo!

Ó bože dobrý, podchycuj nám kroky!«

(Dr. Fr. X. Novák: »Pohledy«.)

Janošíkovců. Nůž a krev jsou u nich dvě věci, které se musí uplatnit nejen na každé pouťové muzice, ale i v obecném životě dosti často. Prostý jen mají kroj z bílého plátna vlastní výroby, košile širokých rukávů bez výšivek, bílé houněné kalhoty zdobené zeleným pruhem a kulaté kloboučky se širokým pérem. I ženy jsou bílé jako sedmikrásy. Jako kdyby závěje sněhu lehly v prostory vesnického chrámu, zajiskří se ti v očích při vstupu do něj, když se v neděli shromáždí horáci ke službám božím. Jakési bílé vlny chvějí se to lavicemi a přec — něco drsného kazí ti poetický obrazec. Je to jejich zpěv — ne — lépe řečeno monotónní halekání, jakému navykl si lid na holách tak, že i k Bohu tímto tónem »zpívá«. Ne, z tohoto kraje jistě nevzešla žádná z onoho množství krásných písní slovenských, které si dobyly čelná místa v království zpěvu.

Leč čím prostší kroj těrchovského lidu, tím nádhernější je háv tamějšího kraje.

V bezprostřední blízkosti rozevívá se pravý klenot slovenské přírody — údolí Vrátná. Tak nezvykle cizí, divokou krásou zahovoří k udiveným zrakům skály, jakoby tě chtěly klamně přesvědčiti, že jsi se octl v pohádkovém území dobrodružství, jaké jsi zvyklý viděti jen v amerických filmech.

Ne, nejsou to pouhé skály, to zkamenělá fantazie neznámého genia poklekla tu uprostřed nebe a země, aby snad poklonila se veliké bídě Janošikovců. Každý ten skalní útvar, a kupí se jich tu na sta, je zhmotněné slovo krásy, které zrakem vstupuje do užaslé duše, aby tam vyznělo v mohutné hymně obdivu.

I lid ve své mluvě oživil jednotlivé útesy. Každý kámen dostal své jméno a věru přiléhavé. Je tu skála »Mnich«. Zřetelně viděti mohutné obrysy, zahalené zkamenělým hábitem, nad malou hlavou vysoko spiaty mohutné paže ve ztmulé modlitbě. Opodál hrdá ženská postava na koni — »Marie Terezie« — ano i mohutné rozvaliny, podobné zříceninám starého

hradu vypínají se pod ploužícími se mraky. Maně se člověk zastaví v očekávání, zda nespátí před spustlým přírodním nádvořím pohádkovou saň, či bájného prince vyjížděti na bělouši.

I úsilí malého smrčku tě překvapí, které vyšplhal snad zázrakem nad to kamenné moře a zapustil své kořeny do tvrdé skály. A pod celým tím mrtvým majestátem tichounce ubíhá říčka Varínka — líbá se s balvany, které jí háže v pozdrav Janošikovo království a zpívá přitom tajemným hlasem o těžkých dnech minulosti, ve které viděla bezpočtukrát bohatýrského šohaje hledati útulek v temných skalních chodbách před panskými hajduky.

Uplynula léta, která tu kdys byla, umřela mnohá bolest, která tu žila, napravená mnohá křivda, za kterou se mstil silný Janošík. Zůstal tu však doposud kamenný klid přírodní krásy a ten nás učí ušlechtilé hrdosti, že též naší vlasti jest krásná vlast slovenských bratrů.

Václav Černý:

Pozdrav Praze!

(Do jubilejního roku).

*Ó, Praho,
Ty město velkých radosti a velkých bolů,
Ty srdce českých duší
a všeslovanských citů,
buď pozdravena,
buď pozdravena!
Matičko stověžatá,
když světla Tvá jsou rozžata,
Tys pohádka,
jež poslouchat se musí nekonečně!
Dnes větší, ještě krásnější,
než byla's před tisíci lety,
kdy svatý Český
chodil ulicemi Tvými
a rozséval míru květy.
Dnes jeho oči, duše
k Tobě dolů shlíží
a krokem rytmickým,
jenž lásku bratří a mír světa zpívá,
hle, s výšin etherných
Tě obejmout se blíží.
Buď pozdravena
a vem si háv dnes bílý,
dej zemi jednou s Bohem,
křídla rozpni,
buď ptákem etherným zas chvíli!*

Cyrilo-methodějský věstník

Situace uniátů na Podkarpatské Rusi.

Sleduje-li člověk při jízdě vlakem debaty o sjednocení církví,aráží jej velká neinformovanost o východních církevních poměrech, a to leckdy i u katolíků jinak zbožných. Tato neznalost musí z našich řad vymizeti, neboť k unii může přijíti jen tehdy, budeme-li se za zdar unie modliti a budeme-li i sami znáti dobře východní církev sjednocené a nesjednocené a nejen chtítí, aby pouze oni znali poměry západní, t. j. naše. Jest nesporno, že v prvé řadě nutno obrátiti zájem k církvím sjednoceným, neboť ty tvoří most k přechodu k církvím nesjednoceným a dle těch nutno vždy při snahách o unii vycházeti. Naše republika má nejen to štěstí, že tvoří jakýsi přechod mezi západem a východem, nýbrž i to, že má na svém území, v nejvýchodnějším cípu, církev uniatskou, o níž však dosud proniklo do veřejnosti málo známosti a leckterá skutečnost byla nesprávně zkreslena, ač slovanský kmen podkarpatský po staletí sjednocený s církví, zasluluje od nás pozornosti a morální podpory. I v zahraničních kruzích unionistických jsme stále upozorňováni, abychom si podkarpatských Rusínů více všímali a užší styky s nimi navazovali. Jakmile dojde k spolupráci našeho Ústředí s ukrajinským student. Sojuzem a k organizaci karpatoruského studentstva, jistě i k tomu dojde. Proto zatím předsíláme stručný informační článek k správnému poznání skutečnosti.

Jihoruský kmen, který v XI. stol. kolonisoval dnešní území Podk. Rusi, přinesl si sebou křesťanskou víru a řeckovýchodní obřad, jsa v ústraní nebyl zasažen církevním rozkolom; ten se formálně projevoval vlivy východními až v XV. stol., ale už v XVII. stol. objevily se zase snahy sjednocovací s církví katolickou, ježto církevní život vlivem odtržení od živé mízy stranu církve jako všude na Východě i na Podk. Rusi upadal. — K sjednocení nedošlo nátlakem světské moci, jak se u nás mylně traduje, naopak, tehdy na Podk. Rusi všemocný Jiří Rákóczy reformovanými magnáty stavěl se příkře proti nim s církví katolickou a biskupa Tarasoviče, který vyjednávání o unii zahájil, dal pomocí svých žoldnéřů odvléci od oltáře r. 1649, a dvě léta vězniti v mukačevském zámku. Přes tyto velké překážky podařilo se r. 1649 sjednocení ujednat i téhož roku byl zvolen mukačevským biskupem Petr Partenios, potvrzený papežem Alexandrem VII. Od té doby datuje se kulturní a duchovní regenerace Podk. Rusínů, zvláště za nástupce Parteniova Josefa de Kamelis, který se zasloužil o náležitou výchovu duchovenstva, prohloubení náboženského života, rozšíření vzdělanosti, stavbu škol atd. (Sám biskup Partenios vydal pro učení čtení »Bukvar jazyka slovenska« a katechismus »Katechizis dl'a nauky uhro-ruskym l'udem.«) V XVIII.

stol. biskup Olšavskij zřídil r. 1744 první učitel'ský ústav v Mukačevě a tamtéž r. 1747 samostatný rusínský duchovní seminář: úplně osamostatněna však diecése mukačevská tehdy ještě nebyla neboť jurisdikčně podléhala latinsko-katolickým biskupům jagelonským, u nichž leckdy nebylo dosti pochopení pro národní svéráz sjednocených Podk. Rusínů; k úplnému osamostatnění došlo až r. 1771 za biskupa Ivana Bradače, jehož nástupce, Ondřej Bačinskij, vynikající vlastenec, přesídlil r. 1772 do Užhorodu, který učinil kulturně-církevním centrem Podk. Rusi, založil tam první velkou knihovnu (už v XVIII. stol. čítala 9000 svazků) a 1778 umístil v starém užhorodském zámku duchovní seminář (je tam dosud); vedle toho 13 bohoslovců bylo ročně vysíláno do centrálního rusínského semináře, t. zv. Barbarea ve Vídni, kteří tak vešli v užší styk s theologií západu. R. 1794. založen v Užhorodě i učitel'ský ústav. Do té doby byly kulturními středisky basilánské kláštery na Černocké hoře u Mukačeva (kde bývá každoročně 15. srpna velká pout' zv. »odpust«) a v Hruševci, kde byla první tiskárna, od Bačinského vystupuje však do popředí Užhorod.

V XIX. stol. začíná zvýšená éra maďarisace, která těžce postihla slovanskou větev. Nejdéle jí vzdorovaly školy církevní a na státním gymnasiu v Užhorodě, založeném Drugetem, docílili užhorodští biskupové, že aspoň náboženství, dějepis, zeměpis a ruštině bylo vyučováno rusínsky. Ale r. 1867. bylo gymnasium opět pomadžarštěno a biskupové dosáhli jen toho, že aspoň náboženství bylo vyučováno v rodné řeči lidu, které bylo učeno jako předmětu nepovinnému; totéž docíleno na pozdějších gymnasiích v Mukačevě a v Prešově. Rovněž nutno uvést snahy biskupů Popoviče, Pankoviče, Pastelia a Fircaga o rozvoj církevních škol. V Užhorodě byl zřízen internát Orfanotrofium pro sirotky po duchovních (u uniatských kněží není předepsán celibát, nutný je však pro biskupa), r. 1884. Alumneum pro studující z rodin duchovních, péči biskupů Pankoviče a Popoviče zřízena dívčí národní a měšťanská škola s internátem, biskup Fircag založil ženský učitel'ský ústav a ustavil »Tovarystvo Pivco Učitel'ej«, jež mělo pečovatí o záležitosti školské, dále pracoval v ohledu národohospodářském atd.

Maďaři při své známé taktice hleděli hlavně získati klerus jako nejinteligentnější vrstvu karpatoruské větve a uplatňovali vliv při obsazování stolce biskupského. Jedinou hrází proti této úporné maďarisace zůstávaly v nejhorších dobách přece jen z největší části církevní rusínské školy a hlavně staroslovanský obřad v chrámech. Když pak Maďaři v druhé polovici XIX. stol. zahájili akci pro pomadžarštění liturgie, papež to byl, který se energicky vzepřel snahám maďarských šovinistů a rusínských odrodilců. Řím to byl, který prohlásil za nedotknutelnou staroslovanskou liturgii. Kdyby byl lid pravoslavný, dávno by utonul v moři maďarisace. Tato sice nezůstala bez následků, ale jádro kléru zůstalo zdrávo. Když za války maďarská vláda odstranila východní kalendář a cyrilici ze škol, kněžstvo to bylo, jež se proti tomu vzepřelo a obrátilo se prostřednictvím biskupa až k papeži za obranu cyrilice v litur-

gických knihách což nezůstalo bez výsledku. I za nejvyšší maďarisace kněžský spolek »Unio« vydával rusínské učebné a modlitební knihy a časopisy a jediný nezávislý list »Nauka« byl v rukách kněžských. Po převratě duchovenstvo ihned zavedlo východní kalendář a cyrilici do škol. V rozhodující chvíli poslal president Masaryk svého delegáta k zástupcům kléru v čele s nynějším biskupem Gelejem, aby zjistil stanovisko kněžstva v otázce připojení Podkarp. Rusi k Československu a zástupcové se jednomyslně vyslovili pro připojení. Ve 100členné deputaci do Prahy byla celá třetina kněží. Za války bylo 30 kněží karpatoruských uvězněno pro panslavismus, vláčeno po vojenských soudech.

Kdo toto všechno zná, nechápe štvání proti řeckokatolickému duchovenstvu, jak jest prováděno po převratě pravoslavnými agitátory za asistence českých nevěrců. Za svou zásluhu o kulturní povznesení lidu a o zachování této slovanské větve dostalo se řeckokatolickému duchovenstvu od popřevratových pravoslavných kněží, kteří se ani podepsati neumějí (faktum!), formule: »Co řeckokatolický kněz, to Maďar a zrádce podkarpatského lidu!« Jak bolí takový nevděk! Budiž však řečeno ku cti uniatského kněžstva, že, ač divokými útoky nezodpovědných lidí hodně vytrpělo a bylo takřka ozebračeno, vytrvalo neochvějně na svých místech: v diecési prešovské neodpadl ani jeden kněz, v diecési mukačevské pouze jeden, starý pensista, Michail Meješ, jehož syn jest však horlivým řeckokatolickým farářem. První literární a vědecká díla a první verše psali v rusínském jazyku kněží. První historické dílo o Podkarp. Rusi v l. 1779—1805 napsal mnich Bazilovič. Prvním filosofem byl a první gramatiku pro Podk. Rusíny napsal řeckokatol. kněz Lučkaj r. 1830. Z kněžstva vyšla celá řada spisovatelů, jako Douhovič, Duchnovič, Pavlovič, Kralickij, Silvaj, Jurij Žatkovič a j. První učebné knihy, časopisy a osvětová díla napsali rovněž řeckokatol. kněží, od nich byl založen knihtiskařský spolek »Unio«, oni stáli v čele prvních časopisů karpatoruských (Cerk. Gazety, Svita, Karpata, Listka, Nauky atd.). Važme si tedy tohoto ideálního kněžstva a braňme je od útoků neprávem a nevděčně naň činěných.

Nyní ještě slovo o nynějším stavu eparchie mukačevské a prešovské. Z původní velmi rozsáhlé diecése mukačevské byly časem vyňaty menší vikariáty a proměněny v samostatná biskupství. Tak r. 1777. utvořeno rumunské biskupství ve Vel. Varadině, pro řeckokatol. větev v Bačce, Chorvatsku a Srbsku zřízeno téhož roku biskupství v Křiževaci. Roku 1818. utvořeno z vikariátu košického biskupství prešovské a r. 1912 pro maďarské řeckokatolíky bylo zřízeno biskupství hajdudorogské s liturgií starořeckou.

Na území naší republiky mají tedy řeckokatolíci Rusíni dvě biskupství: mukačevské (ač biskup sídlí od r. 1777 v Užhorodě) a prešovské. V čele mukačevské diecése stojí nyní horlivý biskup Gebej (vysvěcený r. 1924 v kostele na Velehradě při IV. unionistickém kongresu), starý zasloužilý kulturní a národní pracovník, který i u českých pokrokářů na Podk. Rusi vynucuje si respekt a úctu. Eparchii prešovskou vede

apoštolský administrátor dr. Njaradi, známý též z unionistických sjezdů, který je biskupem křiževackým.

Literatura.

Šalda o Jar. Durychovi:

V posledním čísle revue Sever a Východ mladý kritik Dr. A. M. Piša napsal zajímavou obsáhlou kritiku o Durychovi, kde příznivě oceňuje Durycha jako neobyčejně vyspělého spisovatele a umělce. Pravý opak napsal Fr. X. Šalda v 1. čísle Zapisníku, kde Durychovi přičítá podivné věci, že jest to místy až komické.

To jest jako »dědečkem proti své vůli«. I takové »Literární noviny« ve zběžné recenzi pochopily pravý účel knihy »Ejhle člověk« a stejně i ostatní revue. Až teprve vážný kritik Sedlák v »Rozpravách Aventina« dělá z Durycha učeného historika. A pan Šalda by to hnedle udělal také. Vypočítává přečiny Durychovy a hlavně přehodnocení Haškova Švejka. Oh, ta ironie! Ač jest tam nejzřetelnější, neporazila pana doktora a přivádí jej do údivu nad tak vážným přestupkem. To jest vážná věc, nazvat něco »pomníkem české intelektuality, české morálky«, nebo »ztělesněním a pomníkem národa«, dříve než tak vážná autorita; toť přímo odvaha trestuhodná. Švejk jest skutečným ztělesněním části zblblého národa a poválečného světa. Švejkovská překotná horlivost, ze které nakonec se zrodí nějaká komická oslovina, toť přímo znakem národa. Pokud si pamatují (nemám právě po ruce originál), nemluví se o umění Haškově, ale o znaku, jímž skutečně také jest. Jinak by nenašel tolik čtenářů. A hodnocení kritika Jindřicha Vodáka jest stejného druhu. Starý pán jistě se tahal za vlasy při čtení z radosti, že starý, zarytý odpůrce kritiků, udělujících státní ceny, se změnil z vlka v beránka. Z celého díla jde jen myšlenka: Kamarádi, snad by se to s vámi dobře táhlo, ale hoďte ateismus do kopřiv. Jinak nejste mnoho.

V závěru pan Šalda mluví o Durychovi jako o dobrém řemeslníku (!). Snad má pravdu. Durych jest dnes vojenským lékařem, má pevně zaměstnání, kdežto literatuře vyhrazuje pouze volné chvíle a přesto zahanbí ukázněným umčným všechny starší pány (jak svědčí i kritika Píšova), kteří mají na štítě koncesi spisovatelskou, jako má švec na smolení křápů a prodáván tkaniček: tomu také není vhod, když mu dokonalejší výrobky továrenské dělají konkurenci. Není-li Durych literární historik, jak s přepjatou vážností vyzrazuje Šalda, musíme po právu odplatiti stejnou mincí. Pan Šalda je vskutku vynikající kritik (pokud porozumí), ale jako spisovatel umělec skáče často po jedné noze. Jeho Loutky i Dělnice boží to dokazují. Sice spouští krásných úvah, ale veta po ucelené dokonalé kompozici románové.

Antonín Čech.

»Bible maličkých«. Díl I. Knížka o Pánu Ježíši pro maličky. Dvanáct barevných reprodukcí

dle orig. K. Schwetze s doprovodem prof. Jos. Hronka. Vázaný výtisk Kč 16.50. Vydalo Cyrilo-Methodějské knihkupectví Gustav Franci v Praze I., 536. — Již dlouho neměli jsme tak krásné a něžné knížečky, která by se hodila za vánoční dárek našim dětem od nejtělejšího věku až do 8 let. Dvanáct původních krásných obrázků akad. malíře K. Schwetze v dokonalém provedení uchvacuje vřelým pojetím a svěžími barvami. Slovní doprovod prof. Jos. Hronka promlouvá k dětské duši svojí něhou a probouzí v ní lásku k božskému příteli dítek. Touto knížkou budou nadšeni rodiče i děti.

Místo různých obrázkových knížek z ciziny k nám dovážených — často s chybným textem — dejte svým dětem tuto »Bibli malíčkových«, která jim bude milou knížkou, neboť není dítěte, které by rádo nečtlo a neslyšelo o Kristu Pánu.

Karel Vrátný, Krátké nedělní a sváteční promluvy. 8°, 320 stran. Poštou Kč 24.—. Krátké nedělní a sváteční promluvy Msgr. Dra K. Vrátného dotýkají se všech časových otázek dneška, o nichž kněz s kazatelnou promlouvati musí, aby svým věřícím podal správné poučení a přesné směrnice. Autor jest dobře znám z dřívějších svých prací jako kněz upřímně vlastenecky citící, ale při tom přísný a přesný, jedná-li se o problémy, dotýkající se víry a mravů. A to je právě také veliká přednost jeho sbírky krátkých promluv, které mají vedle bohatství myšlenek, řadu nových, časových aplikací. Promluv těchto lze s úspěchem použítí ku přednáškám v našich spolicích i doporučiti je věřícím za »nedělní čtení«.

Italsko-český a česko-italský slovníček s označením přízvuku a výslovnosti vydalo právě Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze. (Výtisk za Kč 9.—.) Je to knížka vsutku pro praktickou potřebu, neboť obsahuje všechna pro denní a praktický rozhovor nevyhnutelná slova. Turistům a výletníkům, také i obchodním cestujícím bude tento slovníček vítanou pomůckou; neboť jim bez dlouhého studování italštiny pomůže správně a srozumitelně italsky se vyjádřiti. Příručku tuto koupiti lze i u všech knihkupců.

Milá publikace. Mezi spoustou útržkových kalendářů, vydaných papírníckými firmami, překvapivým dojmem působí vzorně vypravený útržkový kalendář, vydaný Výborem pro oslavu tisícího výročí smrti sv. Václava v Praze III., Josefská 6. Jde o kalendář, vydaný jen příležitostně a jistě ne pro účely výdělečné, čímž si vysvětlíme bohatý jeho obsah a velmi vkusnou úpravu, při poměrně nízké ceně Kč 12.— včetně poštovného. Obsahuje nejenom obvyklé kalendarium, nýbrž i velké množství krásných zpráv a obrazů, majících vesměs vztah k svatováclavskému mileniu, takže jistě zasluhuje lepšího osudu, než obvyklé útržkové kalendáře, které se upotřebením zničí, a věříme, že bude mnohými cititeli uschován jako milá památka na svatováclavské výročí.

Ilmo Camelli: Socialista knězem. Přeložil P. Alberti. Nákladem »Nového Národa« v Přerově. Cena 18 Kč. Ilmo Camelli byl původně socialistickým agitátorem a organisátorem, již v mládí unesen byv kouzlem socialismu, stal se jeho apoštolem, ač mu bylo velmi mnoho zakoušeti

ze strany italských úřadů. Pracoval však rád a nezištně, dokud se nedostali do hnutí lidé, kteří si z idee připravili vydatný zdroj příjmů a prostředek dosažení svých ambičních choutek. Nastává neodvratný obrat a socialismus spěje tam, odkudž se těžko vybředává — do propasti bezprogramovosti a mravního bahna. Camelli, vida socialismus kouzla zbavený, tápe a hledá si cestu k ideálu nejdokonalejšímu — k Bohu. Nejenom že nalézá svůj ideál, ba dokonce stává se jeho nástrojem — vstupuje do semináře, stává se dělníkem na vinici Páně. P. Ilmo Camelli jest nyní profesorem teologie.

P. Alberti získal si zajisté velikých zásluh překladem tohoto díla, které by mělo býti v každé veřejné knihovně, by dokumentovalo, kam vede a spěje socialismus a aby ukázalo našemu dělnictvu i naší supersocialistické inteligenci cestu k Bohu a prostředky k dosažení mety všeho křesťanstva — věčné blaženosti.

J. P.

Technika

Ještě něco o fotografování.

Mimo jiné jsem též fotoamatérem a chemikem. Rád fotografuji a ještě radši dělám pokusy. Dnes chci se zmínit o fotografování. Bylo toho sice v »Jitru« již hodně napsáno; ale to nevadí. Nebudu popisovat celý proces, začnu přímo pozitivem.

Jak je všem známo, pozitivní papír máme dvojí: pro světlo denní a pro světlo umělé. Papíry pro světlo denní (t. zv. vykopírovací neboli chlorostříbrné) rozeznáváme samotnoující, kteří se jen ustálí, a obyčejné, které nutno vytonovat, abychom dostali pěknou barvu obrazu. To se dělá pomocí zlaté lázně, skládající se ze

100 cm³ vody,
2 g chloridu sodného (kuchyňské soli),
25 g sirnatanu sodného (ustalovacího natronu),
0.03 g chloridu zlatitého,
2 g octanu olovnatého a
1 g uhličitanu vápenatého (plavené křidy).
Tato lázeň (t. zv. zlatá) je však dosti drahá a proto doporučuji následující roztok:
100 cm³ vody,
2 g kuchyňské soli,
25 g ustalovacího natronu,
0.5 g červené krevní soli,
0.5 g octanu olovnatého a
2 cm³ kyseliny octové.

Podotýkám, že látky musí býti smíchány v uvedeném pořadí. Tato lázeň je však hodně nestálá (stačí asi pouze na čtyři obrázky 9×12). Možno ji však aspoň trochu »povzbudit« přidáním červené krevní soli.

Papíry pro světlo umělé jsou též dvojí: chlorobromostříbrné (t. zv. plynové) a bromostříbrné. Tyto hodí se zvláště pro podexponované negativy. Obojí dávají ton hnědočervený až černý, ale je možno dáti jim také jinou barvu. Pro tonování na hnědo je nejlepší roztok:

110 cm³ vody,
0.25 g červené krevní soli,
0.5 g dusičnanu uranitého a

7·5 cm³ kyseliny octové,
na červeno
110 cm³ vody,
0·5 g červené krevní soli,
0·25 g dusičnanu uranitého a
7·5 cm³ kyseliny octové,

na modro

110 cm³ vody,
0·5 g červené krevní soli,
0·5 g citranu železito-ammonného a
10 cm³ kyseliny octové,

na zeleno

110 cm³ vody,
0·5 g červené krevní soli,
0·25 g dusičnanu železito-ammonného,
0·25 g citranu uranitého a
10 cm³ kyseliny octové.

Ke všem podotýkám, že voda musí být dosti-
lovaná, a ke dvěma posledním zvláště, že lépe
je užít citranu železito-amonného žlutého, než
hnědého. Místo kyseliny octové možno užít o-
byčejného octu, musí se ho však dáti o něco
více (asi o 50%). Toto tonování je však dosti
drahé (10 g dusičnanu uranitého stojí 6 Kč).

Ku konci ještě podotýkám: nebude-li někomu
možno odvážit přesná množství, nemusí to být.
Já sám dávám vždy »od oka« a dopracovávám
se pěkných výsledků.

Napište mi do »Jitra«, jak jste pochodili!!

A. D.

Ing. C. Theodor Bayer:

Nezdary ve fotografování.

(Pokračování.)

Máme-li mluvit o nezdarech ve fotografování,
je třeba, abychom si předem ujasnili cíle foto-
grafie, neboť nelze mluvit o nezdarech tam, kde
neznáme cíl.

Zhruba možno fotografii dle jejího poslání roz-
dělit na tři velké skupiny:

užitou,
dokumentární,
obrazovou.

S užitou fotografií nepříjde amatér vlastně
do styku, ačkoliv její rozsah a význam je o-
hromný, neboť zasahuje do nejrůznějších oborů
techniky i vědy. Tvoří na příklad podklad skoro
všech grafických prací, je kostrou fotogrametrie
pozemní a letecké (fotogrametrie je moderní
způsob zhotovování map), je přesným a spoleh-
livým kontrolorem různých vědeckých pokusů.

Fotografie d o k u m e n t á r n í má pole působ-
nosti ještě širší než předchozí skupina, s níž
má řadu styčných bodů a často nelze mezi ni-
mi vésti přesnou hranici. Jak už jméno ukazuje,
je cílem této skupiny dokument, doklad. Ovšem
fotografický snímek může býti dokumentem nej-
různějších věcí, ať už nějakého zajímavého pří-
rodního úkazu nebo místa činu po loupežné
vraždě, ať významného veřejného projevu nebo
nějaké šťastné rodinné události. Hlavní rozdíl
oproti skupině předešlé záleží v tom, že foto-
grafie tohoto druhu není už kostrou, podkladem
určitého děje, nýbrž pouze jeho svědkem. Tento
druh fotografie oproti předešlému je nejen pro
amatéra dostupný, nýbrž je u většiny amatérů
vlastním jádrem jejich činnosti. Do této sku-
piny třeba totiž započísti všechny ty portréty
příbuzných a známých, jichž se žádný amatér

nevaruje — k této otázce se ještě vrátím —
snímky vlastního obydlí i jeho okolí, zkrátka
vše to, co má pro autora snímku význam jako
památka a postrádá úplně neb z valné části u-
měleckého účinu.

Nedostatek uměleckého účinu je hlavní roz-
díl oproti skupině poslední, obrazové (ne-
bo-li umělecké) fotografii. Obrazová fotografie
má — nebo lépe řečeno — má míti jako hlavní
vodítko estetickou účinnost motivu a každý ji-
ný osobní vztah autora ustupuje před tímto vo-
dítkem do pozadí.

Nebudu zde diskutovati o oprávněnosti o-
brazové fotografie, již řada profesionálních u-
mělců a uměleckých kritiků popírá: přesvědčte
se sami. Jděte na některou fotografickou vý-
stavu nebo si dobře prohlédněte obrazovou pří-
lohu několika fotografických časopisů a porov-
nejte s malířstvím. Možná, že dáte i za pravdu
tomuto Havlíčkovu epigramu:

Leccos malíři vyvedli
jenom světlo nedovedli
teď se na ně světlo rozhněvalo
a samo se do malířství dalo.

Jak tedy patrně z rozdělení fotografie, jsou
úkoly její velmi různé a máme-li obraz fotogra-
fický posuzovati objektivně, pak třeba vždy míti
různost snah a cílů fotografických na zřeteli.

Napsal-li jsem minule, že dokonalý snímek
vzniká součinem vkusu i zručnosti autorovy,
neplatí to jistě o fotografii užitě a částečně ani
ne o fotografii dokumentární. Ve fotografii do-
kumentární musí vždy ještě převládati technická
dokonalost snímku, ačkoliv jsou motivy, při
nichž už do značné míry vkus můžeme uplatnit.
Ovšem vkus zůstává stále jen jakýmsi vedlej-
ším faktorem, má snad vliv na uspořádání a o-
světlení motivu, ale ne na jeho volbu.

Úplně jinak je tomu u obrazové fotografie.
Tam vkus převládá úplně a technická stránka
je jen jeho služkou. To ovšem neznamená, že by
u této skupiny požadavky technické dokonalosti
snímku byly menší. K účinnému vystižení pro-
středí, jež je kardinální podmínkou obrazové fo-
tografie, nestačí pouze perspektivně přesné zo-
brazení předmětu; třeba voliti přílehavý ton o-
brazu, jenž by byl v souladu s motivem, třeba
obraz plasticky rozčleniti a odstupňovati, zkrát-
ka tvůrce musí do obrazu zachytiti to těžko de-
finovatelné »něco«, co dělá obraz zajímavým.

Jak tedy z vyličeného patrně, je podmínkou
zdárného snímku vždy technická dokonalost a
v určitých případech pak vkus a umělecké po-
jetí motivu.

Chyby, jež jsou příčinou nezdarů spočívají
tedy jedině v těchto dvou činitelích. Někteří au-
toři, ale hlavně všichni začátečníci, znají ještě
jeden zdroj chyb a sice nedostatečné zařízení a
starý, vadný materiál. Tento zdroj nezdarů
možno však velmi snadno přičleniti k technic-
kým vadám a tam si také o něm pojednáme.

Dnes chtěl bych něco pověděti o nezdarech,
vzniklých nedostatkem vkusu. Nejraději bych
výklad zpestřil řadou obrázků, ale nemohu. O-
brázků mám sice plnou zásuvku, ale dva nebo
tři obrázky mi nepomohou a s 20 neb 30 obráz-
ky nechci zbytečně pana redaktora — muže jinak
velmi benevolentního — uváděti do rozpaků.

Nuže, zkusme to bez obrázků!

Ačkoliv vkus diktuje u obrazové fotografie volbu motivu, nelze přes to všeobecně mluvit o chybách vzniklých špatně voleným motivem. Každá, i ta zdánlivě nejušednější věc má nějakou zajímavou stránku, něco osobitého, co umělec dovede nejen vycítiti, ale převést ve svůj výtvar. Chyba není tedy vlastně ve volbě motivu, nýbrž ve volbě stanoviště a osvětlení. Tato potíž je do značné míry komplikována ještě tím, že fotografie je jen jednobarevná a mnohý výrazný námět, jenž bohatostí barev nás uvede přímo v nadšení, nám podá příliš šedivě a bezvýrazně. Abychom se uvarovali této chyby, doporučuje se pozorovati námět, o němž jsme na pochybách, jak bude vypadati na fotografii, k obalovému sklemu.

Je sice dávná snaha vynaléztí takový způsob fotografie, jenž by nám nepodával zobrazovaný předmět v jediném tónu, nýbrž v původních barvách, avšak všechny dosavadní pokusy nevedly k uspokojivému cíli. Podařilo se sice dostati barevné obrázky, ale způsoby tak nákladnými a komplikovanými, že o praktickém užití sotva lze mluvit. Jedinou výjimku tvoří metoda antochromová, ač ani ona neuspokojuje zcela. Firmy Agfa a Lumière vyrábějí sice antochromové desky už i ve velkém, ale celá tato metoda má řadu vážných nedostatků. Tak na příklad: Desky jsou málo citlivé, nutno použití zvláštního filtru, jenž ještě více prodlouží expozici, takže celkem nutno exponovati desku asi šedesátkrát déle než desku normální; to pak vylučuje možnost momentního snímku skoro úplně. Zpracování antochromu je dosti obtížné, hotový obrázek získáme jen jeden, a není možno nějak uspokojivým způsobem jej rozmnožití kopírováním. Konečně i cena desek je dosti značná: 4 desky Lumière (formát 9×12) stojí 28·80 Kč, 4 desky Agfa (formát 9×12) stojí 40.— Kč.

Nemáme-li možnosti ulpatniti barvu zobrazených předmětů, musíme uměleckou účinnost hledati v liniích a v harmonickém střídání světla a stínu, světlých a tmavých ploch.

(Pokračování.)

Filatelie

Zajímavou příručku pro sběratele sestavil red. Evžen Hirsch s titulem »O filatelii a filatelistech«, v níž zábavným způsobem jsou podány různé vady a četné poučení o rozmanitých věcech. (Vydána nakl. V. Petra v Praze, cena 21 Kč.).

»Vyzvědačské známky«. Velký rozruch mezi filatelisty způsobil po převratě objev padělaných známek německých, bavorských a rakouských, a to právě hodnot nepoužívanějších: 5, 10, 15 fen., 5 a 10 hal. Bylo jich nalezeno velké množství a ve velmi pečlivém provedení, pocházelo z Anglie.

O původu a účelu těchto známek neví se nic určitě, pouze nejrůznější dohady, mnohdy dosti fantastické, snažily se rozluštití tuto záhadu, ale marně. Jejich původci se zahalují v hrobové mlčení. Těmto padělkům byl konečně přiřknut název »známek vyzvědačských«, ač k tomuto

účelu jich nejméně mohlo býti použito. Nejblíže k pravdě bude míti asi dohad red. Müllera z Vídně, že tyto známky byly určeny pro eventuelní obsazení oněch území při ukončení války světové, jako Německo a Rakousko užilo za okupace Belgie, Ruska, Rumunska neb Srbska známek cizích i svých s různými přetisky. Konec války byl však takový, že upotřebením těchto »vyzv. známek« bylo bezúčelné.

Bezplatně slosování o známky při filatel. odboru katol. mládeže bude provedeno na Nový rok. Každý odběratel známek při nákupu obdrží za každých 15 Kč číslo losu, na které může při tahu získati jednu z pěti výher. Cena výher řídí se poštěm přidělených losů. Tohoto slosování mohou se účastniti i sběratelé z řad kat. studující mládeže.

ORGANISAČNÍ

Zprávy z Ústředí kat. studentstva čsl.

Každé jednání bývá podrobena kritice, ale nesmíme jen kritisovati, naše kritika musí býti tvořivou. Musíme se snažiti, aby chyby, které jsme poznali, byly odstraněny a sami všemožně se přičinili o nápravu. Ústředí bývá v poslední době až příliš kritisováno, ale dosud jsem neviděl nikoho, kdo by se snažil prakticky chyby napravit. Před měsícem jsme rozeslali oběžníky, které nebyly psány jen proto, aby se řeklo, že jsou, ale proto, aby se jednotlivá združení podle nich řídila a na ně ihned odpověděla. Byly tam některé závažné body, na které dosud nemáme odpovědi. Žádáme tedy všechna S. S. S., plňte jen své povinnosti, jen to nejnnutnější aspoň a usnadněte nám práci a my, opírajíce se o mínění členstva, můžeme postupovati jistě vpřed. Jen několik S. S. S. zaslalo zprávy, ostatní docela nic. V příštím čísle uveřejním jména S. S. S., která zapomínají na své povinnosti.

Nechceme lírati na společkování, ale chceme se skutečně snažiti o realizování svých tužeb a ideálů. K tomu je potřebí uvědomělých a pevných lidí. My jako katoličtí studenti, musíme státi v slovu a již, záleží-li nám na osobní cti, plňme to, co jsme dobrovolně na sebe vzali. V dnešní době je nutná pevná organizace, aby každý jednotlivec byl v evidenci, jest nutno, aby od Ústředí až po nejmladšího člena v S. S. S. všichni stáli na svých místech a skutečně se snažili plniti povinnosti. Jen jednota, soulad a pochopení nás může udržeti pohromadě. Poslušnost a plnění požadavků Ústředí je první nutností.

Srdečně vyslovuji Zaplat Pán Bůh všem pánům profesorům náboženství, kteří nám laskavě odpověděli na dotazníky. Prosím za laskavé prominutí, že hned neodpovídám na dotazy. Učiním tak během doby. Bereme v úvahu jejich důležité pokyny a budeme hleděti, pokud bude možno, je také uvést v život. Přáli bychom si, kdyby ještě ti p. profesori, kteří neodpověděli, mohou-li tak laskavě učiniti. Bylo rozesláno na 190 dotazníků a odpovědi došlo dosud devět. Rádi bychom poznali poměry z více ústavů,

abychom mohli plánovitě postupovati a opírat se o rady více zkušených uánů.

Výborová schůze Ústředí 8. prosince 1928 se usnesla pořádati letos pracovní konference na více místech. Tyto pak skutečně mají býti pracovními a pozváni na ně nejen zástupci S. S. S., ale také všichni ti kolegové, kteří nejsou v S. S. S. a s námi smýšlejí, vůbec všichni katoličtí studenti a naši přátelé, kteří mají na věci zájem. Konference budou v Čechách: dne 24. února 1929 v Hradci Králové, 3. března v Praze, 10. března v Českých Budějovicích, 17. března v Plzni a na Moravě, 24. března v Olomouci. Na Moravě svoláváme jednu konferenci ve větším rozsahu, poněvadž si budeme zároveň připomínati 10. leté jubileum naší reorganizace po válce. Bylo to na květnou neděli 1919, kdy na pracovní konferenci v Olomouci byl dán nový impuls k obrodě studentstva a od té doby můžeme počítati také rozmach našeho hnutí. Proto svoláváme moravské kolegy do Olomouce, abychom přehlédlí za 10 let vykonanou práci a načrtli si plán do budoucnosti. Všechny práce na konferencích budou nešeny duchem vzhledem k jubileu svatováclavskému.

Jak jsme oznámili už v minulém čísle »J i t r a«, svoláme do Prahy na 1.—4. července 1929 slavnostní valnou hromadu a pracovní konferenci. Dnes podávám v hlavních rysech program: 1. července dopol. příjezd, odpoledne pracovní konference. 2. července dopol. prohlídka Prahy, odpoledne zájezd na Karlův Týn. Mezi tím budou různé eventuelní otázky v komisích pracovány. 3. července dopol. slavnostní služby Boží, valná hromada, odpol. dokončení prohlídky Prahy. 4. července pout katolického studentstva k hrobu sv. Václava do Staré Boleslavě. Možná, že program v pořadných věcech bude změněn. Hledíme spojití dobré s užitečným. Prohlídka Prahy bude uspořádána v menších skupinách za vedení akademiků. Konference a val. hromada bude se asi pořádati na akademické půdě. Žádali jsme, aby S. S. S. nám v nejkratší době odpověděla, kolik asi účastníků by přijelo a příčiny, proč nemohou někteří jeti, ač by rádi. Nikdo dosud neodpověděl. Potřebujeme to nutně při vyjednávání o místnosti, nocleh, stravu atd. Nezapomínejte, že v té době budou orelské oslavy a bude potom těžko v posledním okamžiku něco sháněti. Poďte tedy ihned aspoň přibližný počet účastníků. Také ti kolegové, kteří nejsou organizováni v S. S. S. a rádi by byli s námi v Praze, učinite přihlášky do nejbližšího S. S. S. nebo přímo do Ústředí. Pout do Staré Boleslavě bude naší povinností, nechť je opravdu manifestační!

Ke všem velikým věcem je potřebí mnoho peněz. My jsme odkázáni jedině na Mikulášský dar. Můžeme letos říci, že naše katolická veřejnost pochopila naše snahy a ráda pro nás skládá. Už dnes můžeme říci, že snad bude dar větší, než jiná léta. Srdečně vyslovujeme Zaplať Pán Bůh všem, kdo nám dali sebe menší dárek. Kolegové, záleží na (ás, aby se vyhralo co nejvíce. Jest však nutno, aby všechna S. S. S. vykonala sbírky na Mik. dar co nejdříve a celý výnos, pravím celý, v nejbližší době odeslalo do Ústředí. Jsou-li ve finanční tísní některá S. S. S., mohou na odůvodněnou žádost dostati podporu z Ústředí, ale nesmí zůstatí, jak bohu-

žel se často stává, část Mikuláš. daru v S. S. S. bez vědomí Ústředí. Letos budeme také uveřejňovati, kolik každé S. S. S. na Mikuláš. dar odvedlo. Srdečně děkujeme tímto také našemu katolickému tisku, za jeho laskavou chotu, s jakou nám vycházel vstříc uveřejňováním proseb na Mikulášský dar.

Hlavní nechal jsem na konec. Přání všech příznivců našeho hnutí, p. profesorů i nás všech jest, abyste, kolegové, byli opravdu katolickými studenty. Dnešní katol. student musí býti vzorem svým kolegům. Nesmlouvavý a pevný charakter, vědomí si svých povinností a slibu. V první řadě plňte své náboženské povinnosti a povinnosti stavovské. Orate et laborate! Modlete se a pracujte! Jen hotoví lidé s velikými vědomostmi se dovedou uplatnití v lidské společnosti. Všichni na Vás pohlížejí s přísným měřítkem. Přátelé, poněvadž chtějí viděti ve Vás katolíky a své nástupce, nepřátelé, kteří vypichují i nepatrné chybičky, aby vystavováním Vašich poklesků zakryli své hříchy a utlumili hlas svého svědomí. Všichni na svá místa a skutečně začněte žít chápavě. Nejsme proti zábavě. Student má býti veselý a třeba hodně veselý, ale vždy s mírou, v mezích, jsi jsi vědom, že jest katolickým studentem. Pak nemusíme se o Vás báti a skutečně můžeme jíti do svatováclavského roku jubilejního s radostí.

JUC. Alois Grulich,
tajemník.

H o n z í k

Bourejte čínské zdi!

Pa hranicích čínské říše táhnou se podnes do obrovských dálek mongolských a uralo-altajských stepí a náhorních plošin, zbytky mohutné kdysi zdi, kterou se Čína chtěla izolovati ode vsí cizí fyzické i duchovní invase zvenčí. Zub času sice místy rozhlodal zeď, která vskutku po mnoho set let konala poctivě službu jí uloženou, ale Čína zaplatila draho tento nepřírozený experiment: morální i kulturní zaostalostí.

Myšlenka na tohoto kamenného, němého svědka dob slavných dynastií »Synů Slunce« vybavila se mi mimoděk na mysl, když jsem hlouběji přemýšlel o vzájemném poměru a stycích našich různých katol. organizací ss Stud. soc. sdruženími. Nestojí tu také velmi často taková nešťastná čínská zeď? Každá analogie sice pokulhává, ale všimneme-li si poměrů blíže, shledáme, že nejsme od pravdy tohoto příměru tak tuze daleko!

Proč je tak málo zájmu o S. S. S. v celé katolické veřejnosti? Proč se tak málo rozumí našim potřebám? Cítíte přece sami často na vlastní kůži ten ledový chlad s jakým bývají přijímány naše prosby, naše volání. Jako mrazivý severák hrozí to často spáliti mladé květy naší horlivosti! Proč je tak často mezi S. S. S. a ostatními katol. spolky vedena jakási vzdušná demarkanční čára, která bývá překračována snad jen proto, aby pak vzájemné odcizení bylo ještě větší? Proč to vše? Vina bývá na obou stranách. Málo kdo se snaží nám porozuměti a my se nesnažíme to porozumněji probouzeti. Katol. veřejnost ví o nás tuze málo, ba místy úplně nic. Nechápe důležitost S. S. S. jako záruku budoucnosti katol. hnutí v ČSR.

Netrpme tento stav! Vybojujme si takové uznání a takový zájem jaký nám patří!!

Zbořme tu hloupou čínskou zeď, ty přehrady cizoty, která nás dělí od ostatních katolických organizací.

Co kope propast mezi bratry téže víry? Jest to neporozumění! Mobilisujme horlivě proti této nevědomosti! Vzhopme se k mohutnému nástupu proti tomuto vnitřnímu nepříteli!

Katolické spolky a organizace se musí dovědět, že tu jsme. Musí se dovědět, proč tu jsme! Musí se naučit s námi počítat jako s nezbytností! Běda našim S. S. S. budou-li živoriti zapomenuta a nepochopena okolím, stranou přítomného ruchu života. S. S. S. musí vystoupiti z posavadní rezervy, do níž jsou často zatlačována!

Nuže, — nejsou-li vaše studentské podniky dosti četně navštěvovány, nedostává-li se vám podpory morální i materiální, nevychází-li se vám dosti vsťíc, co podniknouti?

Zasaditi se všemožně o nápravu, ať se již jedná o Orla, Omladinu, S. K. M., Mar. družiny nebo jiné katolické spolky.

Výbor S. S. S. musí častěji vysílat na schůze a podniky (večírky, slavnosti, akademie) těchto spolků, řečníky ze svého středu, nejlépe předsedu nebo jednatele, vyžádati si předem dovolení výboru oněch spolků k promluvě nebo přednášce. Tam pak se přátelsky a s láskou rozhovořte o naší studentské organizaci, o jejích potřebách a bolestech, o její početnosti a síle v celé ČR.; o tom jaké naděje se v ní kladou: vzrůst kněžských řad (Čechy!) a vzrůst počtu katolické inteligence zvláště. Poukazujte jak je této v našem hnutí málo, kdežto nepřátelé jí přímo oplývají. Mluvte vážně a přesvědčivě o tom, že chce-li naše katolická veřejnost míti katolické učitele, katolické profesory, kněze, lékaře atd., musí především podporovat katolické studenty. Chce-li mít opět své nové Sušily, Stojany, Brynychy a Jirsíky, že musí pomáhati spolkům katolického studentstva. Otázka katol. studentstva je do jisté míry otázkou bytí a nebytí českého katolicismu. Poukažte na slova kardinála Hlonda, která pronesl letos při své návštěvě naší republiky: »My Poláci jsme pochopili věc základní důležitosti, že totiž pravda i lež vniká do národa inteligencí«. — Vytyčte práci, jakou si dal polský katolicismus s vybudováním katolické university v Lublíně a založením husté sítě Mariánských studentských družin v počtu 380 kongregací čítajícími 6000 studentů a 8000 studentek!

Ptejte se: kdy se dočkáme od naší katolické veřejnosti něčeho podobného? Burcujme ji z tupé netečnosti k otázce tak důležité! S. S. S. jest nutno pomoci! Sama sobě zůstavena — zahynou. Nechť má každý na paměti, že jsou to kroužky, cjihž členové se teprve vychovávají v celé lidi! Řekněte všem přímo: jak nás vychováte, takoví budeme. Nehleďte v nás žádný vzor ideálního katolického spolku, jak se to namnoze děje, to je falešný pojem o S. S. S. Když pak té klamně představě skutečnost neodpovídá, nevolejte na nás: Pryč s S. S. S.! Ne tak! My se teprve vychováváme, my nemůžeme být ještě tak dokonalí. A můžeme my nedospěli vychovávat sami sebe? Nikoliv! Jen nás —

pro bůh — nezůstavujte sobě samým! Mnohá naše S. S. S. marně volají na své schůze kněze; i ti nás místy zanedbávají, dávajíce přednost komunální politice neb jiné veřejné nenáboženské činnosti. Jsou snad zvolenými duchovními rádci, ale pouze na papíře, objeví se tak nanejvýš na valné hromadě! Tož z čeho máme žít spolkově, kde brát ideály, kde hledat příklad a poučení? Nenechte nás zahynout! Vy, ano vy, orelští a omladinářští vzdělavatelé, vy pracovníci v S. K. M., v Mariánských družinách, ve spolcích křesť. sociálních, vy musíte k nám a mezi nás, do našich studentských schůzí, poučovat, tříbit, vzdělávat, sblížovat nás se sebou a s životem! Nedopustte, aby velká myšlenka našeho studentského hnutí se rozbila o tvrdou zeď netečnosti a neporozumění. Jednou, až dospějeme, vynahradíme Vám stonásobně všechnu píli, kterou nám věnujete. Pečujete-li o S. S. S. vkládáte na vysoký úrok, ty hodnoty, které v nás vložíte, nebudou ztraceny, ty ponosou ovoce v míře mnohonásobné! —

Tak a podobně promlouvejte na schůzích katolických spolků, dá Bůh, že se jistě podaří získati myšlence S. S. S. mocné a vlivné příznivce, kteří by se jí ujali tak, jak toho zasluhuje. Neochabujte, usilujte a modlete se, aby Bůh popřál zdaru této svatě snaze. Per ordua ad astra!

S. S. S. v Olomouci, uspořádalo v neděli dne 25. listopadu 1928 v Salesiánum pietní akademii k uctění 60. narozenin básníka Otakara Březiny. Účast byla proti očekávání tak veliká, že sál nestačil přítomných pojmouti. Mezi návštěvníky bylo viděti i četné učitele a profesory, nejen skoro všech ústavů v Olomouci, ale i ze širšího okolí, četné kněze, profesory C. M. fakulty, všechny české bohoslovce. Senior S. S. S. prof. Drábek pronesl několik vřelých úvodních slov, představila slavnostního řečníka p. Dra Jar. Durycha, jenž po pěkné orchestrální vložce od Griega »Smrt Asova« ujal se slova. Překvapen velkou účastí, neboť jak pravil, očekával jen intimní kroužek mladých citelů Březinových, a rozhovořil se slovy nehledanými, srdečně o básníku, jaký se nerodí v každém století.

Po Durychově přednášce zapěl sbor bohoslovců Smetanovo »Sláva tobě«, načež dp. P. Vašica přednesl svým sympatickým a poutavým hlasem několik vhodných Březinových básní. Na konec sbor zakončil akademii Dostál—Foerstrovy »Orám«.

H. Janovský.

Různé

»Vdovin halěr«. Do Ústředí kat. studentstva čl. přišla jistá paní, položila šest korun na stůl s přáním, aby to bylo přijmuto na Mikulášský dar. Dávám jen 6 Kč, ale myslím, že od chudé služby to přijmete«, pravila a rychle odešla. Není potřebí k tomu více snad dodávati, to mluví samo. Pán Bůh jí to odplatí!! — Kéž je více tak obětavých a uvědomělých duší!!

A—ch.

Americký prezident Coolidge doktorem katolické university. Katolická universita ve Washingtonu jmenovala presidenta Coolidge čestným

doktorem práv. President Coolidge zdůraznil ve své děkovné řeči, že vždy dbal katol. církve a katolicismu amerického, jediné největší opory mravního pořádku v americké republice. A—ch.

V Brasilii se stal z volnomyšlenkáře katolíkem senátor Barbosa Kima, známý v kruzích vědeckých i politických. Vyjádřil se, že v katolické víře našel to, čeho mu nemohla poskytnouti věda.

Nová Kolumbova loď v Cadixu ve Španělsku se bude konati slavnost spuštění středověké lodi okrouhlého tvaru, t. zv. karavelly na moře, napodobenina to lodi, na níž Krištof Kolumbus objevil Ameriku. Posádka, která se bude skládati z téhož počtu, jaký měl Kolumbus při vyplutí z přístavu paloského, bude oděna v kroje a opatřena zbrojí z doby Kolumbovy. Na loď také bude konán banket uspořádaný podle zvyků z XV. století.

Moderní stavby nám padají každou chvíli jako domečky z karet. Středověké katedrály připadají nám naproti tomu jako nerozborné hrady. Čím to? Ve středověku se nestavělo jen pro zisk, ale také aby byl plněn princip duchovní, aby byl zanechán kulturní odkaz budoucím generacím. Při všem podnikání musí jíti v první řadě o problém morální.

Počet katolických kněží. Podle statistické zprávy z Vatikánu jest v katolické církvi kolem 310.000 kněží. Tento počet působí v 806 biskupstvích. Více než třetina katol. kněžstva působí jako misionáři.

Podle novinářských zpráv propaguje skupina italských politiků myšlenku, aby sv. Kateřina Sienská byla prohlášena za patronku italského národa. Na universitě v Sieně jest zvláštní stolice, kde se vykládají díla sv. Kateřiny. A—ch.

Jak vzrostl počet Čechoslováků v Rusku za posledních 30 let. Podle nejnovějších statistik zvětšil se za období posledních 30 let počet Čechů a Slováků, žijících na území, které odpovídá rozloze nynějšího Sovětového Ruska, absolutně o 6.300 osob, což znamená o třetinu. Pokud se týče Ruska Evropského, shledán byl vzrůst o 5.100 osob, čili více nežli o čtvrtinu, ve Střední Asii o tisíc a v ostatních částech území Sovětského Svazu a 800 osob. Pouze v Zakavkazsku velmi značně Čechoslováků ubylo, totiž o 600 osob. (PVV.)

Kolik našich občanů žije v zahraničí? Podle úředních statistik máme v cizině přes milion čl. státních příslušníků, z nichž jest 602.482 Čechů a Slováků, 381.773 Němců a 135.360 Karpatorusů. V Německu žije úhrnem 195.000 našich státních občanů, a to 155.000 Němců a 40.000 Čechů a Slováků. (PVV.)

Čsl. průmysl bavlnářský zaujímá nyní ve světě místo velmi čestné. Počtem 3,632.000 vřeten je na devátém místě svými 125.000 stavy na místě osmém, spotřebou bavlny na místě desátém, ve vývozu příze dokonce na místě třetím, a ve vývozu bavlněných tkanin na místě šestém. Vezmeme-li v úvahu, že clem chráněné domácí odbytiště se zmenšilo na čtvrtinu, a že teprve poslední 4 roky se pracuje za poměrů skoro normálních, při ceně ještě předlonský rok se vyznačoval velkou depresí, nutno nazváti docílené výsledky se zřetelem ke světové situaci úctyhodnými. Srovnání

dnešního rozsahu výroby a našeho vývozu do staré i nové celní ciziny, s dobou předválečnou, které vzhledem ke změně hranic před deseti lety poskytuje velké obtíže, jest právě, jak se dovídáme, předmětem šetření státního poradního sboru pro otázky hospodářské. (PVV.)

Kolik u nás vychází knih? V době předvánoční, kdy jest u nás velmi živo, na čilém trhu knihkupeckém, jistě bude zajímati i širší veřejnost odpověď na otázku, kolik vlastně vychází u nás knih a kolik denně vychází knih na celém světě vůbec. Jak lze seznati s bibliografických záznamů, vyjde u nás nyní denně asi 90 knih, psaných v různých řečích, nečítaje všeliké publikace, sešitové a revuální. Připočteme-li k našim knihám ostatní knižní produkci světovou v níž vedle Německa a Anglie vyniká hlavně Amerika, dospějeme k názoru, že každý den vychází na celém světě nyní průměrně 5 tisíc knih. Kdyby někdo chtěl pouze za jediný rok sestaviti abecedně všechny jejich názvy, pracoval by tak vlastně na slovníku, který by obsahoval neméně nežli 1,850.000 hesel. (PVV.)

Zajímavá zpráva k přemístění Dienzenhoferova pavilonu v Praze. Denní tisk se již po delší dobu zabývá problémem přemístění zajímavé a památné stavby známého pražského Dienzenhoferova pavilonu, který má učiniti místo pro předmostí nového mostu, projektovaného s Resslovy ul. na střed Smichovských Dienzenhoferových sadů. Náhledy o této věci pronášené nammnoze pozažují přemístění zděné budovy za vyloučeno, odvolávajíce se na to, že by něco takového bylo i v Americe, nazývané zemí neobyčejných možností, zcela bez příkladu, ježto se tam dosud posunovaly nanejvýše budovy dřevěné, které pro svoji poměrnou pružnost snázejí snáze deformace, nebo budovy se železnou kostrou. Jak se nám sděluje z kruhů odborných, je tento názor zcela nesprávný. V samotné Evropě máme již tři případy dobře provedeného přemístění zděných budov, z nichž jeden se odehrával dokonce i na naší Československé půdě. V roce 1908 byla takto přemístěna celá nádražní budova v Dam—Antverpách, r. 1910 obytná budova tramistra v Massfeldu v Německu a již v r. 1905 patrový obytný dům v Mor. Ostravě. Existují tedy již také i pro přemísťování celých zděných budov cenné zkušenosti, takže Dienzenhoferová historicky i umělecky památná stavba, rozhodně může a musí býti zachována. (PVV.)

K diskusi.

V posledním čísle se mi líbila zvl. z obsahu fotografie zimní nálady. To byla skutečně báseň s ledem a tóny. — V rubrice Technika jsem se o těch vadách fotografických mnoho nedočel. Myslím že ten kolega spíše myslil si tímto rozběhem dělat »psinu« než poučít. Podpisy autorů úvodníků? Nač? Když už, tak foto s podpisem! Básně? Tady cosi neklape. Dělá se to na recept. Musí to svítit jako reklama a poskakovat ve starém rytmu, který právě vyžaduje virtuositu, aby báseň nevypadla jako rýmováčka. Líbila se mi Hanáckého Narodil se Kristus Pán!

Úvahy o literátech a pod. by mohli být stručnější a pověděly by, stejně. Ušetřilo by se ovšem místo na něco jiného.

Menší písmo by bylo jistě lepší pro formát a loni užívané stínové čáry u nadpisu a konce působily lépe než nynější grafická stručnost.

Ty psiny jsou dobré, hl. Novouličník se významenal. Uzmuté kalhoty by ještě ušly, ale ten Sultánův posel — ? To zas ne! Není to ani studentské. Báseň Snům působí dost sugestivně. Jen bych radil: Více grafiky v ilustraci a více šetření místem volbou vhodnějšího typu písma. A pak: dochvilnost a přesnost. Když redakce vypíše soutěž návrhů a oznámí, že výsledky budou uveřejněny v 1. čísle, proč se tak dosud nestalo? A jak asi vypadaly ostatní návrhy, když zvítězil nynější?

Ten pessimismus v básni se nedá redaktorsky ovládat radami. To by byly básně! A více belletrie než hlídek. Přece, čtou Jitro hlavně studenti. Za to si vážím Jitra proto, že překonává stanovisko Stud. čas., kde píší, že studentský humor se nedá napsati. Že působí jen bezprostředně na přítomné žáky! To by vypadalo tak všechno. J. Staněk, abs. vyš. k. š. J. Hradci.

Překlady či původní práce?

V předešlém (4. čísle) Jitra v rubrice »Redakce přijala« uvedla redakce u jistého příspěvku (překlady) poznámku, že jsou jí pro Jitro vítanější původní práce než překlady.

Já s tímto názorem nesouhlasím. Jsem proto, aby v Jitře byly uveřejňovány co možná nejvíce hodnotné a cenné články z cizích literatur, a to takové, které by se týkaly zájmů, života a otázek studentských. Našich původních českých a katol. statí z tohoto oboru jest pořádku.

A pak: původní práce příspěvatelů Jitra, řekněme přímo, nás mladých posud nezralých a teprve se rozvíjejících literátů nedodávají Jitru

náležitě úrovně. Jsou to více méně zdařilé pokusy, ale přece jen pokusy. Jitro by však mělo podávat věci zralé, hotové, jež by byly schopny soutěže s jinými studentskými časopisy, ba více, mělo by je i předčítí. Jinak se časopis stává pouhou tribunou debutantů, kteří píší více méně pro sebe. Nejsm pro to, aby literáti začátečníci přestali vůbec psáti, nebo aby jejich práce nebyly uveřejňovány; nikoliv, naopak, vřele se za to přimlouvám, vždyť každý uveřejněný článek je mocnou vzpruhou další literární činnosti, leč navrhoval bych, aby pro ně byla zavedena v Jitru zvláštní stať nebo příloha nazvaná třeba: »Z našich luhů« anebo podobně. Tam by všechny začátečnické a soutěže méně schopné práce měly své místo. Hlavní část časopisu bych radil vyplniť hodnotnými články, překlady z cizích literatur, které mají více látky pro studenty vhodné. U národů s rozsáhlejší literaturou (franc. němec.) najdeme takových statí veliké množství. (Viz ku př. Pierre L'Ermite: »Lisez moi ça«, článek »Jeden proti čtyřem«.) Tak by lze mého mínění Jitro rozhodně získalo na úrovni i zajímavosti. Co návrhu překáží, jest asi ta okolnost, že obsahu Jitra aspoň v přítomné době rozšiřovati nelze. A bez toho by byl návrh těžko proveditelný. Snad se to dá provésti v budoucnosti. Prozatím jen předkládám k uvážení. Mikuláš Š.

Pozn. redakce. Myslím, že »Jitro« jest časopis určený v prvé řadě pro středoškolačky, takže nelze pro ně zaváděti příliš »vysokou« úroveň. A dále: bývalo vždy naší chloubo, že naše kalendáře, časopisy atd. si vyplňovali naši studenti sami! Máme se této prestiže vzdát? Kdo chce vysokou úroveň překladovou, ať sáhne po »Akordu«, »Arších«, »Arše« atd., ale v »Jitru« ponechme jen hodně místa našim kolegům středoškolským, neboť jen tak lze z nich vychovati pisatele řádně vládnoucí perem, a o to nám musí také jíti. Oldra Sv.

Změna redakce.

Na výborové schůzi Ústředí, konané dne 8. prosince 1928, byla definitivně rozřešena otázka redakce »JITRA«. »Jitro« řídí redakční rada, jejímiž členy jsou: JUC. ALOIS GRULICH, JUC. JAROSLAV MARKES, PhC. JAN PITSCHMANN, PhC. OLDŘICH SVOZIL. Odpovědným redaktorem jest kol. JUC. JAROSLAV MARKES. Technickým vedením »Jitra« pověřen byl kol. PhC. JAN PITSCHMANN. Příspěvky brněnské posílejte na adresu kol. O. SVOZILA, Brno, Údolní 113. Ostatní veškeré dopisy, určené redakci, posílejte do Prahy II., Spálená 15.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V ÚNORU 1929.

ČÍSLO 6.

Všem duchovním rádcům, profesorům náboženství a středoškolskému a vysokoškolskému studentstvu.

Stojíme v památném milleniu svatováclavském. Jen několik okamžiků dělí nás od velkých manifestací svatováclavských. Veřejnost jak katolická tak i pokroková čeká ode všech složek národa vypětí vlastenecké a náboženské. Doma i v cizině jubileem svatováclavským dokázati chceme tisíciletou existenci státní. Bude i na Vás, moji mladí přátelé, postavit se do předních řad. Proň my, mládež a dorost inteligence, chceme vzdáti svatému Václavu hold víry, oddanosti, lásky a věrnosti. Dne 10. března — 4. neděli postní — uspořádáme všude, kam tento náš hlas dojde, ke cti svatého Václava »Eucharistický den studentstva a inteligence«. Zariďte si to u Vás dle místních okolností co nejintimněji, nejokázaleji — obzvláště společným svatým přijímáním. Vás, veleúctojní páni kolegové, vřele prosím, umožněte svým vlivem našim drahým studentům kostelní slavnost »Eucharistického dne«. Vás pak mladí přátelé vyzývám — agitujte a propagujte tuto velikolepou myšlenku. Ziskávejte pro ni své starší kollegy. Rozšiřujte ji mezi Vaši maloměstskou i velkoměstskou inteligenci, která půjde společně s Vámi posílití dne 10. března eucharistickým chlebem k dalším zápasům pro víru a vlast ve slépejších svatého knížete Václava. Připravte se na »Eucharistický den« dobrou svatou zpovědí, snad nějakou přednáškou Vašich duchovních vůdců nebo aspoň požádejte své duchovní správce o krátkou promluvu při společném svatém přijímání. Akademikové a středoškolští kolegové v Praze půjdou dne 10. března k společnému svatému přijímání spolu s naší mužskou inteligencí v metropoli svatého Václava u hrobu svatého Václava. Tam začnou velké millenium svatováclavské ti, kdož jsou a budou nadějí a obrodou svatováclavského národa československého. 10. březen budiž eucharistickou ouverturou millenia našeho světce svatého knížete Václava.

P. A l f o n s D a ň h a C. Ss. R.,
duchovní rádcce Ú. K. S. Čs.

A. B.:

Večer v Obervani.

*V údolí posledně zahučel vlak
a s bílým kouřem, jenž nad stráň se vznese,
ticho tajemné zahalilo dědinku v sadech,
pole i les.*

*Bylo tak svaté vše kolem!
Ty stromy v zahradě, ty vlčí máky,
ten skřivan v hrudě jak pěl ještě kdes,
i douškou pokrytá vonící mez.
V silnici bílé, děvče jde čilé.
Pospíchá do háje, kde na ni čeká
ten koho ona ráda má.
Proti ní hoši s harmonikou kráčí,
výskají, zpívají, o polích, o práci,
o koních, děvuchách, vojanském loučení.
Zpívejte junáci!*

*Tma houstne.
Pod hrušni na trávě svěží
tak pěkně sní se, tak pěkně leží.
Tisíce světél nad hlavou hoří
a hrušeň ševelí jak vlny moří
a něco šeptá, pomalu, jistě
o věčné lásce, veliké čisté.
Sny velké a krásné šuměly kolem
a srdce snilo o štěstí tam,
potom jen vzdychlo, souženo bolem.
Vše byl jen klam.*

Miriam:

Vzpomínka.

Není kypřejší půdy pro vzkvétání vzpomínek nežli mládí. Hodinu krásnou stokrát znovu prožijeme ve vidinách. Třebaže Praha mne uchopila v kamennou náruč, nezhasl zářivý ohlas stříbrného smíchu, smíchu podbarveného vůní hořícího léta.

Snad to byla neděle. Den, kdy vše vyhlíží slavnostněji, kdy i vleklé silnice zdají se míti šedou suknici svátečně vybělenou. Do žhavého vzduchu byly polední zvony. Seděli jsme v palčivém písku a sluníčko bušilo zlatými pěstěmi do našich osmáhlých těl. Řeka se téměř nehýbala — jen líně zírala v nebe jednotvárně modré jak dělnická halena.

Tenkrát po prvé jsem si všimla, že ve Tvých očích usměvavě šplouchají zelené vlnky horských jezer. Něco v Tvých očích svítilo a já viděla zelené stráně, zářící za

jitra skelnou rosou.

V tu hodinu též pochopila jsem blaženost čistého mládí, které nám dovoluje vše kol sebe viděti v rámci krásy.

Neznali jsme slova, jež by bylo hodno dotknouti se kouzla náhlého souzvuku, jenž prýštl kol nás i z nás. Bylo nám, jako bychom slavili setkání dvou přátel po mnoha letech, setkání umlčující svou neočekávaností.

Slunce žhavělo, chrpy se chvěly před vášnivostí jeho pocelů a nedaleko u cesty vyběhl z obilí rudý vlčí mák. I na ten červený květ musím vzpomínat. Jak jsme šli zpáteční cestou kol něho, padl naň Tvůj pohled jak zeleně průzračná krůpěj rosy.

Hle — na vše to v tichu zimní noci vzpomínám.

Miriam :

Něco o studentce.

Každou chvíli čteme nějakou legraci ze života studentů v našem Jitru, ale o studentkách ani slova. Někdo řekne: »Ty nestojíš za řeč,« ale není to pravda. Ony vám existují také studentky tak podařené a vykutálené, že by se o nich mohla udělat ne dvouhodinová přednáška, ale dvouměsíční cyklus přednášek. Chtěla bych vám předvésti několik momentů ze života nějaké pravodátne studentky a abych to blíže určila, tedy pražské studentky.

Jeden z nejtragičtějších momentů jejího života (ostatně její život je hotová tragédie) je tak sedm hodin ráno. Osudná hodina, kdy s krajním sebezapřením vystrčí jednu nožku z pod peřiny a s trojnásobným zívnutím tahá na ni punčochu. Je při tom v horší situaci než Herakles na rozcestí. Na jedné straně teploučka postel, na druhé temné záhady trigonometrie a katedra s nezbytnou figurou. Zatím co tahá druhou punčochu, rozpomíná se, má-li dnes dějepis nebo fysiku. (Pravodátne studentka obvykle ztratí rozvrh první týden v školním roce vyučovacím.) S pomocí Boží přešlapuje už o čtvrt na osm na stanici a dlouhé čekání si krátí neslyšnou samomluvou: »Matičko skákavá, kdy se ta kára přišine?« — »To zas bude katedra sekat zubama, až přijdu pozdě do školy!« a jiná, málo básnická oslovení vysílá vstříc očekávané elektrice. Konečně je zde. Pravá, hrdinná studentka, otužilá již loketními boji lidských slanečků v elektrice, po několika obdrženích i vyslaných šťouchancích se umístí na plošně. Stane se někdy, že jejím těsným sousedem je nějaký zelený kvintánek. Je-li naše studentka hezká žába, kvintánek zkouší, jak to je, být platejzem. Oči se mu stále stáčejí na jednu stranu, zcela náhodou na tu, kde stojí studentka. Pražští konduktéři mají dvě dobré vlastnosti, humor a pozorovací vloh. Protože jsou to snad jediné jejich dobré vlastnosti, snaží se je všude a vždy uplatnit. Milý průvodčí spatří kvintánkovy platejzí oči a už ho humor šimrá na jazyku: »Mladej pane, dou dál do vozu, tady by se mohli zamílovat, budou mít těžký sny a neudělaj maturitu!« Kvintánek zrudne, lidé se smějí a studentka dostává již svou patřičnou náladu.

Protože taková studentka je si vědoma svých těžkých povinností, zahájí při vkročení do třídy patřičné informace: »Hele — co máme dnes? Co myslíš, budu tažena?« Na to pohrouží svého vědychtivého ducha v tajemství učebnic. Protože si ještě z obecné školy pamatuje přísloví: »Skromné dítě je jak kvítko,« spokojí se skromně tím, že má aspoň nějaký »šajn« o tom, co z ní bude pan profesor »otcovsky« tahat. Studentka líčeného typu musí mít nade vše a na prvním místě otevřenou »Janua linguarum«, a pak se vyseká aspoň na trojku vždycky. Také se někdy stane vzácný případ, že z nepochopitelného omylu nadře si žádanou látku už doma. Pak ovšem přijde do školy ve výjimečně slavnostní náladě. Je vyvolaná, kantor už ze zvyku rozhání se tužkou do notesu na trojku, když milá studentka spustí splav svých vědomostí. Slova se jí řinou se rtů, zatím co ve třídě zavládá žasnoucí utišení a panu profesorovi ohromením vyklouzne z pootevřených úst: »Ale vy jste přece Nováková, že?« Nováková jen kývne a odřikává dál. Údiv je bezejmenný. Profesor píše třesoucí se rukou 1 a studentka jde s pocitem triumfátora do lavice.

Studentka je také originelně vynalézavá. Stojí u katedry a z rošťáctví shodí nepozorovaně profesorem knihu. Sehne se současně s profesorem pro ni — kdo může za to, že lebka páně profesorova o svítivosti 120 svíček zaduní o čelo naší studentky? Se srdcervoucím povzdechem sáhne si ubohé děvče na čelo nainkoustovanými prsty a s »modřinou« odchází do lavice. Odpoledne jí musí soucitný pan třídní omluvit, neboť jí z toho »bolí hlava«.

Správná studentka má ze všech předmětů nejraději — přestávky. Literatura ji sice baví — pokud se dají číst romány pod lavicí. Z matematiky má ráda tak ještě praktické příklady — třeba rozpočet vlastních financí, kolikrát může ještě tento měsíc do Národního a stačí-li to na první galerii nebo musí na »bidýlko«. Rostlinopis ji nejvíce zajímá u oběda, když se v mense hádá s kolegyní, má-li na talíři kapustu nebo zelnou omáčku. (Obvykle se nakonec rozřeší, že to »má

bejt« mrkev.) Nerostopis ji sice nudí, ne však »nerosty«, jež se dají jísti, třebaže nerostly (à la šlehaná smetana, zmrzlina a j.). Astrologii zaměňuje za kastrologii.

Studentka má vždy dobrou náladu, protože má vždy příčinu k radosti. Učila-li se, má radost, že umí, neučila-li se, raduje se, že si jednou zas odpočinula. Když je prvního, má radost, že dostala z domu peníze, když je patnáctého, utěšuje se, že

už nic nemá a aspoň už nic neutratí. Udělá-li dluh, je ráda, že jí někdo půjčil, nechtěl-li nikdo pro zatvrzelost srdce půjčit, má radost, že nemusí nic vracet.

Ovšem, nechci tvrdit, že snad všechny pražské studentky mají takovou radostnou životní cestičku, to jen ty pravdatné, které se nazývají studentkami proto, že studují — čtyřikrát do roka — 2 dni před konferencí.

Joža Ašan:

Studentské vzpomínky.

I. První pokusy žurnalistiky.

Nevím ani, měl-li bych uvést, že to bylo zjevné povznesení naší klasy, ale jistě je jisto, že jistý pán ve třetí klase pustil nám po lavicích zvláštní list. Byl to spisovatelský projev, nabádající každého k tomu, že se zavede u nás v ročníku satyrický časopis s básnickým titulem — Vidle. Úvodník byl v tomto oběžníku podotknut s cílem, že censuru nepotřebujeme, a tedy aby každý psal, jak to péro vyjádří (škrtané rukopisy se přijímají jen při zvláštních případech) a pokud se týče vycházení, tedy bylo uvedeno těchto třech bodů: 1. kdy nás napadne (redakční upozornění), 2. pouze v jednom půjčovacím originále, a za 3. dokud se bude platit výpůjční taxa. To bylo zvoucí a tak vyšel u nás sešit skvělých hodnot a působivých vtipů. Tisk byl proveden obyčejným perem a hned první den bylo číslo na dračku, takže po hodině pan redaktor seznal, že už sehnal v taxách na pivo. Zřejmě nadšení ochablo asi tak za čtrnáct dní, když již Vidle obcházely ve velmi zchátralém vydání. Tehdy pan redaktor sebral svoji básnickou žílu a honil inspiraci. Objevilo se druhé číslo, a jaké bylo překvapení všech, když bylo seznáno, že ten nepatrný redaktůrek vtloukl do něho hodně příspěvků cizích a konečně — jak to táhlo, když se tu objevil příspěvek, skoro óda jednoho kolegy, který si na motorce rozbil nohu a dosud ji léčil v nemocnici. Tehdy snad o tom vědělo celé město, že ty Vidle jsou přece jen dobrý časopis, a dokonce jeden fanoušek z reálky si povzdechl: »Ach, to u nás se nic takovýho neudrží, u nás žádná p s i n a nejde.«

To vypjalo našemu redaktůrkovi hruď a chystal již třetí číslo. Byl to nejlepší češtinář a proslul tím, že při české kom-

posici nevydržel déle než čtvrt hodiny, a přece to byla nejlepší v klase. A tehdy náš redaktor udělal českou úlohu již za pět minut, a slavný ostrůž jazyka českého, profesor Fiákr mu povídal, aby si něco dle libosti v lavici dělal, cokoliv — jen aby nenapovídal. Tak redaktůrek šel a tu mu blesklo hlavou: Cokoliv? To tedy doplním Vidle, aby to už zítra mohlo jít — beztoho už kluci na starý málo platí. A již balil z aktovky »rozdělané« nové číslo.

Pepík Baloušků, sedící vedle redaktora, se na ně podíval a rozesmál se.

»Ty blbe, piš a nekoukej sem, dyť mi to veme —« upozornil jej šeptem redaktor, ale bylo pozdě. Fiákr se rozhlédl po třídě a už byl na stopě. Vidle zašustěly v mžiku do aktovky a když tu stanul profesor, už musil po dobrém.

»Co jste to právě schoval? Ukažte mi to!«

Náš žurnalista vztekem zrudnul a pod lavicí kopl Pepíka. »Prosím, nic — ostatně — jste mi řekl, abych si dělal co chci, jen abych nenapovídal...« Při tom zrudl a Fiákr nad vzdorem se rozkřikl: »Dejte to sem po dobrém, vždyť já vám to dám. Jen to chci vidět.« Redaktůrek se pomalu shýbl a vytáhl z aktovky — — němčinu. Profesor však se naň rozzlobil: »Ne, to to nebylo — něco jiného...« Redakce chtěla zodpovědět, ale nešlo to, a tak za malou chvíli — konečně vytáhl z aktovky — čítanku jazyka českého.

Pepík Baloušků se musil smáti. Fiákr to zase postřehl: »Poslyšte, nedělejte si ze mne blázný — nebo vás zapíši do třídní knihy a dám vám ihned prohlédnouti aktovku.« Opět se naše redakce uvolila sáhnouti do aktovky, ale nic jiného už v ní nebylo než Vidle. Rozhodl se.

»Ale, pane profesore, já to dělal jen v domnění, že mohu po napsané komposici. Vráťte mi to tedy?« Fiakr kývl, a třesoucí ruka vynesla na lavici Vidle. Fiakr se pustil do čtení a zapomněl na to, že se píše komposice. Té nepozornosti dobře si všimli šťudáci a opisovalo se všude. Všichni zbožňovali Vidle, jen náš redaktůrek — je proklínal.

Ale Fiakr se začel a smál se. Bůh ví, zda těm vtipům anebo těm Vidlím, jen tolik nutno přiznati, že to číslo bylo objemné a Fiakr četl pozomně. Zazvonilo, a on ještě nebyl u konce. Vzpomněl si, že se píše komposice a hned šel sbírat. Již odcházal a redaktor byl již rozhodnut, že jej vrátí s Vidlemi, když Fiakr sám si vzpomněl: »Dám vám to až to přečtu, přijďte si dolů do kabinetu v jednu hodinu...«

Bylo tu strachu a radosti vedle sebe tolik, že naši třídou šli prapodivné zvuky. Většina až na jednoho se radovala a ustrašeného redaktůrka těšila, že z toho nic nebude, že má beztak u Fiakra »dobrý oko« atd. Ale strachu při tom měl každý nadbytek. Poslední hodina byla pro Vidle vykoupením. Náš redaktor rychle běžel do kabinetu, a skutečně Vidle dostal.

»Ale — už to nenoste do třídy, kdyby vám na to někdo přišel... Jsou tam nárážky na mé kolegy, mohlo by to špatně dopadnouti. A kdybych se dověděl, že Vidle ještě vycházejí, tak zakročím sám. Zatím budu mlčet.«

Odpoledne ze všech již byl zase nejveřejším redaktor. A vydám ty Vidle,« rozhodl se. »Vždyť oni na to nepřijdou!«

Druhý den však mezi hodinou si jej dal Fiakr zavolat.

»Poslouchejte, to bylo třetí číslo Vidlí, zítra mně přineste ty předcházející a to třetí také.«

J. Ašan:

Plakátovací oddělení X. Y.

Byla to éra chřipková. Ostatní školy kvapem se zavíraly, neboť bylo všeobecné veselí »ulejvacích prázdnin«. Šťudáci stonali jen prvý den, a o statní dny již scházeli se po hospůdkách a v parcích, ba v okolí.

U nás však držel jistý profesor zásadu: Vydržet! Totiž jeho zásadu na oko přijí-

Nápad pak šel po celé třídě a na konec to dopadlo tak, že Pepík za trest koupil několik archů konceptního papíru, aby se zachránila naše třídní žurnalistika, a po třídě se rozdaly papíry, patřičně nařezané, aby každý tam něco opsal buď z Cvrčka nebo z Lucemy, a tak obě čísla byla slepena hned. Obrázky zatím udělal sám redaktor, a již nesl Fiakrovi — falšovaná čísla Vidlí.

»Tak? To jsou ona?« usmál se Fiakr a začel se. »A kde máte to třetí?« — »Spálil jsem je, jak jsem přišel domů.«

Fiakr tedy mu oznámil, že až ta čísla přečte, že je spálí a nikomu nic neřekne. To prý bude nejbezpečnější.

Redaktor skákal toho dne na chodbě v nedůstojném stylu, ale za to v největší radosti. Za to Fiakr, když vyšel z kabinetu, byl rozhořčen. Ani to nevypadalo, že četl Vidle... Ale neřekl skutečně nic a tak na nátlak všech opět pokračováno ve Vidlích. Opět bylo na pivo — ale pone náhlu Vidle usínaly. Redaktůrek se nám odcizil, neboť si začal vydělavat na pivo v honorářích jinde. Tak skončila po vzletném začátku naše žurnalistika v satyrickém rouše. Když jsme se rozcházeli se školou, kdosi v dobré náladě nadhodil profesorovi Fiakrovi: »U nás prosím roste básník.«

Profesor vyvalil oči. »No, z téhle klasy jistě nebude nic, nebude.« V tom se zachmuřil, neboť si vzpomněl na Vidle — snad na to první a druhé číslo. — »Ano — to byste musili ještě hodně vyspět, abyste vynikli.«

Ten tón vyvolal bouři.

Označen byl náš redaktůrek a jeho spisovatelský pseudonym. Vidle již se nezachovali, ale vzpomínky na ně jistě nepochoval také nikdo.

nou. Buď jít k Macurovi do kvartýru na kartičky, nebo na vzájemné dorozumění do hospody.

Skutečně. Druhý den scházelo — deset. U nás ve třídě jediná ohromná absence, což je vidno, že již infekce působila. Ostatní ročníky byly plné.

»Hrome, ručím za to, že nám to zkazí v ostatních klasách,« prohodil Franta Stejnků. A již několik hbitých pus bylo pověřeno, aby poukázalo v druhých klasách »na ohromný význam chřipkových prázdnin« v životě studentském, aby současně uvedlo nemorální zásadu dotyčného profesora jako extrém, podobný robotě a jen aby donutilo v každé klase k hojné absenci.

Výprava vyšla hned na začátku první přestávky a vrátila se na konci s ohromnými nadějemi. »Zůstanou doma, a kdyby nám poručili nosit lékařský, nepřinesem nic,« rozhlásil Franta Marušků. »Ano, nic nepřinesem,« zahlaholilo v lavicích. »A ještě něco. Zítra se uleju já, Stejnek, Maruška, kdo ještě?« Přihlásilo se jich ještě sedm, takže druhá desítka měla bojovat za naší svobodu. Především desítka byla rychle obšlápnuta odpoledne, že sice prázdno ještě není, ale že jsou vyhlídky, tak aby se to vydrželo do signálu. A již druhého dne u nás scházelo dvacet ze třiceti, v ostatních klasách se podivuhodně vyrovnaly. »Bude prázdno,« mnuli si ruce kantoři, ale nebylo. Jen přišel do třídy vykládati profesor »s tou zásadou« a jako náš třídní nám rozkázal, jakož i ostatním přinést lékařská vysvědčení. Někdo se usmál a hned o přestávce na to došlo k losování. Ještě šest se jich musí ulejt, tedy čtyři, kteří nám budou dávat zprávy, měli chodit do školy. Tažen los. Čtyři vyjmenování a hned v další přestávce se šlo od nás šest mohykánů omluviti třídnímu do kabinetu, že je jim špatně.

To byl již vrchol. Čtyři ze třiceti. V ostatních byla sice absence také značná, ale kam pak na nás.

Tu noc se nám zezdalo již o svobodě. Musí být prázdno — musí. A přes noc jakoby se rozhořelo městečko. Na nárožních tabulích visely krásné plakáty. Byly psány štětcem, ale jejich obsah byl bouřlivý a nijak jistě censurovaný. Franta Stejnků se rozběhl po kvartýrech.

»Klucí, máme v městě plakáty. Je tam napsáno, že přes nebezpečný počet absencí dosud nezavírají školu — a takový poukaz na hygienu k publiku.« »A kdo to

napsal?« »To se nedá poznat. Nikdo to neví.«

Ale plakáty dlouho nevisely. Všiml si jich policejní orgán a šly do boudy. Tam se radili již profesori, zda mají ještě ty čtyři studenty v naší klase vyučovati, či ne, a contra-profesor opět uplatňoval svůj názor: »My to vydržíme, my musíme, my jsme my...« Tehdy slavné paměti zaklepal ve sborovně městský bezpečnostní orgán.

Pan ředitel již čekal výtku z vyšších instancí, ale bodrý ten muž mu podal vyřizované plakáty. To kontra-profesora podrželo v jeho názorech: »Když oni tak, pak teprve musíme vydržet my — přece nebudeme se řídit dle jejich poukazů. Ostatně já za to ručím, že nestůně ani jeden.«

Vyhrál a čtyři muži nám hlásili toho dne odpoledne: »Už je to marný. Nezavěrou boudu — už to nevytrhneme. Plakáty někde jsou ve škole, a nemá to již významu se ulejšvat. Ostatně my bychom také tam nechodili, neboť je to horší než v kriminále. Poslouchat jen kantorský vtipy...«

To vytrhlo nás ze sna a stalo se hned příštího dne, že pan Raitr, slavný školník, objednával maximální počet párků. Nechyběl ani jeden.

Ale plakátovací oddělení uleželo se našemu třídnímu v hlavě. Chtěl jen samá lékařská vysvědčení — a žádný mu je nenosil. Tedy po stopách...

U baby Štětkové, takto kvartýrské a dobré ženě jednoho študáka, musil se chudák Raitr informovati o zdravotním stavu. Baba neřekla nic, že ani doma nebyl, za to zdůraznila, že pil samý čaj a že prý jistě ten její študant měl chřipku. Podobně to dopadlo i v jiných kvartýrech, a náš třídní musil omlouvat i bez omluvenek.

Tu blýsklo hlavou profesorovi Fiakrovi: »A což ty plakáty?« Opět přišly na forum zájmů. Fiakr vzpomněl si na redaktúrka. Což ten? Ale nedokázal nic. Zavolal si sice redaktúrka do kabinetu a za pečlivého stravování párku diktoval, že on — redaktůrek, čestně prohlašuje, že ty plakáty nepsal a že neví o nich nic. Psal to na konceptní papír a musil připojiti podpis. Nic. Začli mu lichotit, že prý je to hezky napsáno, a že on také hezky píše, ale redaktůrek důrazně jej upozornil na to, co napsal a »mazal« pro párek.

Naše plakátovací oddělení musím nazvat ještě dnes X. Y.

Vlast. Ronet:

Kříž.

*Na návrší kříž se zvedá,
sám tu stojí opuštěn.
Smutně hledí Kristus s něho.
Vichru jenom slyšet sten.*

*Za to, že dal lidstvu spásu,
teď tu stojí nevšimán,
před nímž andělů se koří
miliony — zde je sám!*

*Táhnou věky bez návratu,
vítr hučí v širou pláň.
»Více lásky!« volá Kristus,
»Stále mám být křížován?«*

*Bolem chví se tvorstvo země:
»Zas Tě chtějí křížovat?
Když nemají lidé lásky —
Pane, nám dej milovat!«*

*Hrom zahučel širým krajem,
vrch zahalil mraků dým;
vítr teskně kvílí: »Pane,
dovol lidstva zničit stín!«*

*S kříže volá Kristus v spěchu:
»Nikdy, nikdy nesvolím!
Jsou mé Děti, já jich Otec —
vše odpouštím z lásky k nim!*

— — — — —
— — — — —
*Táhnou věky v temnou dáli,
umkl i větru sten...
Na vrchu dál kříž se zvedá,
s Kristem kříž — a opuštěn*

Dr. Karel Vrátný:

Z výietu na Sever.

Večeře tam bude po 8. hodině, ale již dříve jsme si poznamenali v jedné ze dvou, dveřmi spojených jídelen na vyloženém přehledu míst u stolů to místo, kde budeme chtít sedm dní sedati. Před večeří sedím na palubě zády k městu a dívám se na poloostrov Hladský před sebou tam na té straně zátoky. Pokouším se opět o trochu kresby a načrtávám si dva pahorky na poloostrově s nízkými, patrně dřevěnými staveními na jejich svazích, napravo od nich kostelík a ještě dále napravo nějakou delší a vyšší budovu. Za poloostrovem se rozlévá fjord širšími, odsud neviditelnými plochami do vnitra pevniny. Tam někde ve vnitrozemí býval nebo snad dosud je dvorec Stiklastadir (tak slul starou řečí), u něhož svedl král Olaf Svätý 1030 svou poslední bitvu. Byla to bitva se vzpurnými, většinou pohanskými zemaný, svobodnými sedláky z Trondhjemska a Hålogalandu tam na severu, kam se chystáme plouti. Snad tam užijeme sídla dvou z náčelníků pohanské strany, ostrov Bjarkä v Lofolech, kde měl Thórir Pes svůj starý dvůr, a Thjóttu na Helgebandu (tak sluje dnes starý Hålogaland),

odkud byl Hápek. Třetí náčelník, švagr Hárekův, Kálf Árnason, bydlil někde zde v Trondhjemsku, na dvorci Eggja a bratři jeho byli v bitvě na straně králově. Král v bitvě padl a nad jeho hrobem vyvstal brzy románský chrám a později ten velkolepý dóm tam za mnou. Vzpomínám jako na anekdotu na Islandčana Thormóda přijímím Kolbrúnazskáld, který doma na Islandě složil verše na nějakou Thorbjörgu s vlasy a obočími černými jako uhel, pročež slula Kolbrún, »s obočím jako uhel«, a on její skáld, její básník, kolbrúnarskáld. Potom se vypravil za rodninou pomstou na Grönland a pobyl tam tři roky a vykonav svou pomstu, plavil se do Norska, šel s králem Olafem po prvním období jeho panování do Ruska, vrátil se s ním přes Švédsko k Stiklastadům a tam pod jeho praporci bojoval. Král již padl, když přiletěl šíp a zarazil se Thormódomi hluboko do prsou. Thormód ulomil násadu, ale železo uvázlo v těle. Raněný bojovník se uchýlil patrně někde na Stiklastadech do komory nějaké, kde žena lékařka zkoušela na raněných svou dovednost. Pokusila se vytáhnouti šíp

kleštěmi, ale šíp se nehnul a bylo těžko, zachytiti jej, protože rána již otekla. Tu řekl Thormód: »Nařízni ránu až k železu, abych se tam mohl dostat sám kleštěmi.« Ona pak učinila, jak chtěl. Tu si stáhl Thormód s ruky zlatý kruh, a dal jí jej, aby s ním dělala, co bude chtít. »Je to vzácná věc,« řekl, »král Olaf mi jej dal dnes ráno.« Pak vzal kleště a vytrhl šíp. Šíp měl háčky a visela na nich vlákna ze srdce, některá červená a některá bílá. A když to Thormód spatřil, řekl: »Mám

Nidarósu a tam u hrobu sv. Olafa prohlásil Nidarós za sídlo arcibiskupa a metropolitu a podřídil mu 11 biskupství: čtyři v Norsku: Oslo, Hamar, Stavanger a Bergen, 2 na Islandě, Skálholt a Hólar a po jednom na Färeyích, Orkneyích, Hebridách a Grönlandě (Gardar). Islandan kněz Einar Skúlason přednesl při té příležitosti v chrámě před legátem a třemi králi-bratřími svou oslavnou báseň o sv. Olafovi, Geisli— Paprsek, o 71 osmiřádkových slohách.

Typický kostelík v norské vísce.

sádlo i u srdce — dobře nás živil ten král.« Pak se zvrátil nazpátek a byl mrtev. — Tak vypravuje starý rukopis Jöfraskinna. Ostatně smrt krále Olafa Svatého byla mezníkem nové doby. Jakoby se zase vyplňovalo staré rčení, že »krev mučedníků je semenem křesťanů«, začalo se od té doby křesťanství v Norsku šířiti a upevňovati a pohanství zanikati. Ale teprve po více než 100 letech bylo Norsko opatřeno náležitým církevním ústrojím, když 1152 kardinál Mikuláš Breakspear, rodilý Angličan, přišel jako papežský legát do

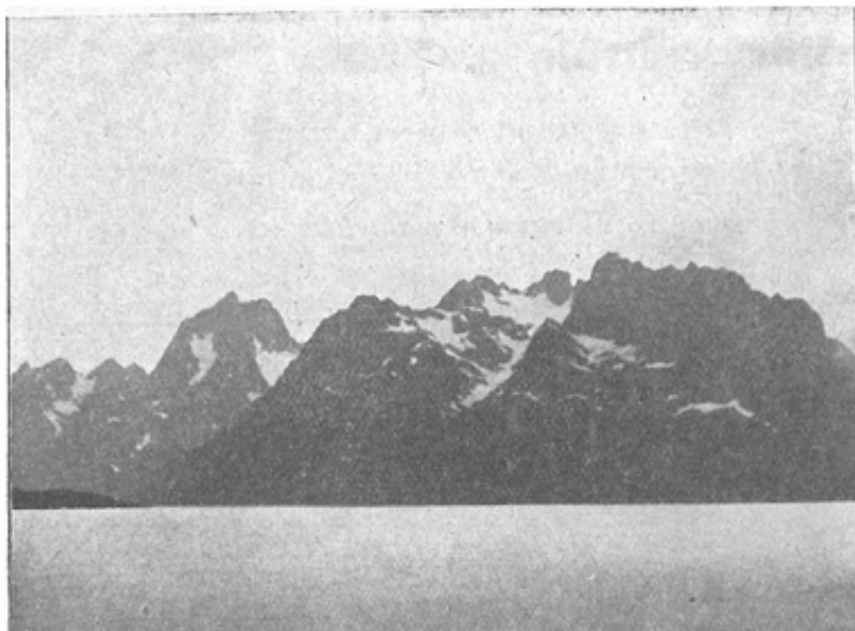
Od takových vzpomínek vracím se k přítomnosti. Otáčím oči na západ. Slunce se tam chystá ukrýti se za temně modré vrchy za fjordem a je ohnivě červené. Později, když již zapadlo, je tam viděti záplavu, nad vrchy samými je dlouhý, šedivě fialový oblak, na krajích zlatě červený, nebe nad ním je bledě zelenomodré a nalevo plují dva zlaté obláčky, trochu napravo, ale výše, visí dva veliké a rozčechrané šedivě fialové oblaky s červeným nádechem. Ostatně skoro celé nebe je čisté, jen dole u obzoru leží šedě mod-

ré, dlouhé a úzké pruhy oblaků. Fjord sám je tichý a hladký a na něm se slabounce zardívá odraz západní záplavy.

Při večeři jsem si trochu prohlédl nejbližší sousedstvo. Napravo ode mne v úzkém čele stolu sedí nějaká americká dáma v brejlích s 3 dcerami, z nichž jedna také má brejle, tuším z Bostonu. Po levici mám nějakého mladého pruského úředníka, který se baví přes stůl s dvěma Vídeňáčkami, patrně matkou a dcerou, které sedí proti nám. Já sám po všechny ty dny, co jsem pobyl na parníku, jsem se svými sousedy a sousedkami nepromluvil. Nemluvil jsem napravo, protože jsem anglicky neuměl říci než snad y e s; a nalevo a před sebe jsem nemluvil proto, že

ským jménem Prahy a Čech (Prague, Bohême). Ale již se nepamatuji, co jsem jim na to odpověděl. Ten seznam jsme na konci plavby dostali jako dvoulistový kalendářík na památku. Ještě jej mám a vidím, že nás bylo 92 pocestných. Nejvíce jich bylo ze Spojených států, pak z Německa a z Anglie. Z tehdejšího Rakouska nás bylo 10, ale já napsal jako svou zemi Bohême a jeden Němec z Trutnova zase napsal Deutschland — Německo. Patrně nějaký Všeněmec. Z příslušníků britských 3 se označili jako lidé ze Skotska. Byli s námi také 4 Italové z Milána, tři dámy z Oděsy v Rusku, dvě z nich tuším židovky, trojčlenná rodina z Kanady, dvě slečny z Indie, tři cestující z Paříže, dva man-

Krajina v nejsevernějším Norsku.

jsem nechtěl u stolu mluvit německy. Když jsem sousedovi musil něco podávat nebo od něho něco brát, užíval jsem dvou norských rčení, T a k — díky a v ä r s a a g o d (värsgo) — buďte tak laskav.

Na palubě arcí pak jsem přece musil během plavby němčiny užívat, když jsem se dostal do řeči s nějakým bavorským farářem a s jinými Němci, jednak říšskými, jednak vídeňskými. Mezi těmito druhými byla také nějaká rakouská excelence, totiž nějaký polní podmaršálek, pak nějaký hrabě-plukovník, který znal dobře také Prahu. Oba byli ke mne zdvořilí, ale přece si neodepřeli, zeptati se mne jednoho dne, proč jsem se v lodním seznamu cestujících zapsal česky s francouz-

želé ze Sidney v Australii, nějaký kapitán z Finska s paní, jeden příslušník uherský a jeden pán s německým jménem z Cařihradu. Mimo mne byl na parníku ještě jeden Čech z Vídně a odtamtud byl také jeden Polák nebo polský žid, tuším lékař.

Když jsem po večeři vyšel zase na palubu, loď již plula. Seděl jsem sám na přídě blízko kotvy a modlil jsem se podle starého svého zvyku růženec, maje zároveň v dosahu ruky láhev s norským »brúsem«, nějakou šumivkou. Po nějaké chvíli se u mne zastavil starší, trochu přihrbený námořník a dal se se mnou do řeči. »Vy jste katolík, že ano?« tak začal hovor. »Proč myslíte?« »Protože se modlíte růženec. Já mám švagrovou, ta je také

katolička.« Má znalost norštiny nebyla taková, abych se mohl pouštět do dlouhých řečí. Ptal jsem se jen, odkud jest a má-li děti. Odpověděl, že má jednu dceru a že se bude brzy vdávat. »Jak se jmenuje?« Řekl mi její jméno, ale nerozuměl jsem dobře. Podal jsem mu tedy svůj zápisník, aby mi je napsal. A tak do dneška v tom starém zápisníku stojí napsáno *A s l u g*.

Bylo by snad bývalo příjemno zůstat za té jasné a světlé letní noci norské dlouho na palubě. Ale spáti se také musí. Uchýlil jsem se tedy k desáté hodině do své kabiny. Nebyla příliš útulná. Okénko šlo do nějakého volného prostoru pod palubou, takže mořský vzduch tam neměl

volný přístup. Ale chtěl jsem mít kabinu sám pro sebe a tak mi určili tuto díрку, ačkoli měla dvě lůžka, jedno nad druhým, a byla tedy vlastně pro dvě osoby. Ostatně se z ní vycházelo na chodbu, z níž se skoro proti mé kabině otvíral na moře široký a dole zábradlím opatřený výhled. Ostatně byla tato má první noc na Neptunu dosti nepokojná. Loď se silně houkala či spíše se pohybovala z dola vzhůru, což mi bývá příjemné zvláště na přídě, a voda hrozivě hučela. Bylo to nejspíše tím, že jsme již vyjeli z fjordu na širý oceán a nějaký čas jsme asi pluli místy, kde není pobřeží chráněno řadami ostrovů.

Jos. Kolařík:

K vašim dopisům...

*Nemilujte se, slečno, s básníky,
básníci jsou vesměs lidé podivní,
milují ostré a hranaté věci,
aby, když o ně si srdce poraní,
napsali své nejkrásnější básně.*

*A ženy, jež duši jim prošly a jdou,
bílé jsou jenom květiny,
ku kterým oni, jak motýlci, usednou,
aby je za chvílku opustili s medem
anebo s blínem na rtech.*

*Stává se potom často,
že k večeru měsíci nejbliže usednou
na červený bodlák.
Snad se jim zželejí jich lásky,
bílé květiny,
napíše proto na ni
smutnou,
milostnou
elegii.*

J. H. Kamenická:

Rodičům.

*Dokud máš tatíčka,
pokud máš matičku,
zahřej se, potěš se
na jejich srdíčku! — —*

Ve vzpomínkách zalétám k Tobě, můj tatíčku! Na křídlech dětinné lásky letím k Tobě a skládám svou zemdlenou hlavu ve Tvůj klín! Není tomu dávno, kdy jako dítě jsi mě houpával na svých kolenou, kdy Tvá pevná, mozolná ruka spočívala na mé skloněné hlavě. Ty mozoly, to jsou

květy, které vykvetly z Tvé práce — pracoval jsi pro své dítě, aby potom vůně oněch květů usnadňovala mu stezkami zahrady slz a tní. Bylo mi vždy tak klidno a nebála jsem se ničeho, když hladil jsi mé bušící skráně hořící prudkým ohněm mládí a cítila jsem vždy tlukot milujícího, silného otcovského srdce v té pevné hrudi — — — já věděla, že pro mne bilo a pro mé štěstí — — —

Tys to byl, otče, který rozněcoval mne k ideálům vyšším, který svými krásnými

slovy ve svém poučování učil mě hledati cíl jinde než v údolí smrti a stínů, ale ve výši bílých obláčků v říši světla. Písňe, Tvému dítěti Tebou zpívané byly jako perly zpěvné, které střásá skřivánek, okřídlený dech jara, na mladé osení — Tvé srdce skřivánkem, který svou písni povznášel dětské srdce výv, až tam nad blankyt, kde sídlí dobrý Bůh!

Tys to byl, otče, který svým příkladem učil mne milovati vlast, tu druhou naši matku a seménka dějinných zkazek Tebou v duši dítěte zasetá ujala se, aby z nich vyklíčila mohutná, vroucí láska k vlasti a touha — býti zdámou dcerou české země.

Tvé požehnání, dobrý otče, provázelo mne po dobu studií; dodnes cítím Tvou

Jeho Milost francouzský kardinál Dubois, který přislíbil svoji účast na Svatováclavských oslavách.

žehnající ruku na své hlavě, proud Tvých modliteb mě sílil v těžkém dnešním postavení katolické studentky a slova Tvých pozdravů do ciziny učila mě býti silnou, schopnou obětí a povolání, abych mohla jednou pracovati pro slávu a čest Boží a podle vůle Nejvyššího milovati svého bližního, svou vlast a své drahé rodiče. —

Ve vzpomínkách letím k Tobě, můj tatičku! Měj vroucí dík, kéž požehnání

Srdce Božího Tě neopouští! Bud' zdrav, můj tatičku!

*

Ó, matko, matko, Tys jak anděl dobrá, nám Tebe jak to slunko zapotřebí! (J. Neruda.)

Ty již od oné doby, kdy oči dítěte po prvé spatřily světlo světa, kdy dušička dítěte prvně probudila se k životu, pečovala jsi o ni! Ty již tenkrát nesla's ji ke zdroji

vody živé, abys očistila ji od jediné skvrny, která na ní lpěla — od skvrny hříchu dědičného. Bůh svěřil Ti ji krásnou, tu duši dítěte, krásnější než Šalamoun ve své nádheře a čistší než lilie, zářila Ti z oček dětských vstříc, když skláněla jsi se nad kolébkou a hledala jsi její jas, jako slunko zlatými paprsky líbá zemi, skláněla jsi se nad ní, abys políbením na čílko dítěte vtiskla jí první, nesmazatelnou stopu své sladké lásky mateřské.

V paprscích Tvé lásky, matičko, rozvíjela se duše dítěte pomaloučku, Tys připravovala jí živnou půdu, ze které čerpala by lásku k životu svými modlitbami, Tys hrála jí teplem své horucí lásky, Tys zalévala ji svými slzami jako perlami rosy — až rozvila se v květ, jehož vůně, jehož mládí patří Bohu, ale Tys, matičko, jeho zahradníkem, a Král květů — duší Sám Tě za něj odmění, protože já toho nedovedu tak, jak bys toho, matičko, zasluhovala.

Tys prvně otevřela ústka dítěte a sepialas ručky jeho k první modlitbičce, ze srdce Tvého jako ze studánky vyprýštil se zurčivý pramének zvonivého zvuku jadrné mluvy české a svěží jeho krůpěje vyrosily se i na nivy dětské duše.

Ty ukázala jsi mi ještě jinou Matku, která trůní nad světly anděly a je Královnou nebes, která má ráda hodné a poslušné děti, která pomůže mi zachovati lilii mé křestní nevinnosti a dívčí něhy. Ona i Tobě byla vzorem Matky nejlepší!

Do Tvého klína, zlatá matičko, padaly dětské slzy a Tys je sbírala a schovávala, aby v nich zachvívala se něžná Tvoje láska, aby jimi naplnil se pohár Tvé duše, neboť Královna nebes byla Ti vzorem i Matky bolestné!

A Tvé srdce, matičko! Když dřímala jsem v Tvé náruči a poslouchávala jeho tlukot, rozuměla jsem vždy, co mi šeptalo sladkým hlasem tak jako ševelení maličkým ptáčatům do snů — ó, matko! To byl hlas Tvé krve, z níž zrodil se mohutný strom Tvé lásky nesoucí plody Tvých obětí!

Tvůj křížeček, kterým jsi mne vyprovázela na počátku studií do nového života cítím dodnes na čele a Tvá láska jako hvězda betlemská vede mě tmou noci ži-

vota pozemského. Až vzejde den, matičko, obdržíš jistě od Pána palmu vítězství a věnec vavřínový!

Letím k Tobě, matičko, Tvé ptáče, na perutích blahých vzpomínek, klekám u Tvého klína a šeptám: »Zaplat' Ti Bůh; moje matičko! Buď zdráva, moje matičko!«

Proč píše tento článek? Protože v dnešní době zapomíná mládež na slova, kterými za blesků a hřímání přikázal Hospodin na hoře Sionu: »Cti otce svého i matku svou!« — Nevíme, co máme, jakým necenitelným pokladem jsou nám naši rodiče; nerozumíme záru toho slunce, poněvadž žijeme v jeho středu. Teprve tehdy, když laskavé oko matčino zavřelo se navždy, když sladká její ústa navždy umlkla, když něžné, milující srdce navždy dotlouklo, teprve tehdy často volali bychom ji zpátky, neboť zdá se nám, že nyní chápeme, jak nás milovala — marně. Její vznešená duše odlétla do nadhvězdných výšin, aby za nás orodovala u trůnu Božího.

Teprve tehdy, když dohasíná slunko lásky otcovské, cítíme, jak nás hrálo a že nám bude bez něj zima, teprve tehdy, když pečlivá ruka klesla, aby nás již nikdy nepohladila, když hrud' jeho navždy dodýchala, když ten, který nás miloval nade vše, který pro nás dýchal a žil, usnul pod ledovým polibkem smrti, líbáme s pláčem chladnou rakev a voláme úpěnlivě: »Otče! — Tatičku můj!« Ale — je ticho — nikdo se neozývá. Dozpíval skřivánek, dotlouklo srdce, jehož zpěv byl melodií harfy v ráji našeho mládí — — A drahou hlavičku tvého tatíčka uložili do měkké hlíny pod zelenou travu. — —

»Cti otce svého i matku svou!« znělo za blesků a hromů na hoře Sionu. — — »Cti otce svého i matku svou!« kéž zní v srdci i dnes vám všem. Odplácej lásku láskou, odměňuj péči vděčností, poslouvej jejich rad a příkazů, objímej s dětinnou vroucností upracované ruce matčiny, líbej drahou hlavu otcovu:

»Potom, až dorosteš,
celý svět nestačí,
aby ti blaha dal,
co jejich náručí!«

Vladimír Hajný:

„Kdo prohrál?“

»Poslyš, dnes je v té klajdě otrava, nezdá se ti?« ne dosti právě potichu volá na mne nějaký pozorný občan ze zadní lavice. »To vím, no, ale, co se dá dělat? Na nejvyš, že bychom si hudli »duráka!« »Tak polez sem, ale dej pozor, ať tě ten fotr za tím stolem nezvětrí! Zdá se mně, že pořád tím nosem rejdí po klajdě!«

jaké knihy. Slunéčko pěkně svítilo do naší třídy a svými polibky šimralo nás po odřených kotnících. Kolega Krejčí měl dneska smůlu. Stále byl durákem a ne a ne se toho zbavit. Jeho hrozné rozčilení mne počínalo zajímat. Třískal, kopal, takže se nedivte, když mně z nenadání také zahrkal čelistí. Pustili jsme se do poslední

Karneval v Nizze.

Vzal jsem tedy těch 32 usmolených a s chutí pustil jsem se pod lavici. Brzy uvelebil jsem se vzadu na zemi, obrácený zády k profesorovi. Zamíchal jsem — a již byli jsme v pravé karbanické ráži. Ovšem, nechybělo ani třískání kotníkem a smíchu bylo tolik, že upoutali jsme pozornost třídy vlastně my, ne ten, co tím svým jednotvárným kafráním četl z ně-

hry. »Mně se zdá, čéče, že ty tím durákem zostaneš!« To ovšem nezdálo se mu příliš povzbuzujícím, proto umínil si, že bude hrát opatrněji. Každou kartu smolil nejdříve půl hodiny v ruce a až pak vyhodil, vždy to promazal. Nadával, špačkoval až hrůza; kopal mne a začínal již s citem, poněvadž jsem později shledal i modřiny na svém těle. — Najednou však

šťěstí se obrátilo. Milý kolegáček počínal vyhrávatí — — — a to nás zahrabalo.

Rozjařený, v zapomenutí na vše ostatní, zařval jako když hrom udeří: »Trumf!« — — »Grázli,« opakuje kantor za katedrou a mocným rozmachem svých nohou, v jedné tisícině vteřiny, byl až v zadní lavici. Oba dva kolegáčkové pustili karty a ztichli jako pěna. Nevyptával se jich na nic. Prvnímu vlepil na tvář takový políček, že mu kalhoty sjely a on chudák měl co dělat, aby je kolenama udržel. Načež ho kantor vystrčil z lavice a chystal se na druhého. To byl ovšem chlap jako hora a měl vzhled jako deset zbojníků dohromady. Kantor neměl mnoho odvahy utříti mu také jednu, ale, chtěje učiniti zadost spravedlnosti, podal mu takovou, že mu slzy vyletěly.

Já zatím umíral strachy pod lavicí a očekával jsem až i na mne přijde řada napítí se z poháru planých políčků. Leč kantor si mne nepovšimnul. Zůstal státi nad provinilci a hledal příhodných slov, kterými by vyjádřil své mocné pohnutí. A poněvadž to již trvalo příliš dlouho a já, v blahém domnění, že již odtáhl, kradu se pomalu ze spod lavice. — »Co ty, klacku, co ty tam děláš?« a upějpavá facka za-

cpala mně tak ústa, že jsem »škrané« vydul jak mně zuby zacvakaly a skřivil jsem obličej jako by mně někdo »firnejzem« namazal. A on se domníval, že se mu snad ještě vysmívám, proto, nemeškaje, vetřel mně ještě jednu a sice takovou, že se mně jenom hlava zakejvala a pak se pomalu stočila jako magnet k severu. Nevím, jestli ji odpuzovala ta facka nebo byla přitahována magnetickou horou severního pólu. — »Kde máte karty?« — zatřepal s mojí ustrašenou kostrou. — Mlčím. Sáhl na lavici. Sebral několik těch udřených sedmiček a devítek a majestátně šinul si to ke kamnům. Brzy vzplála hranice a patnáct obrázečků shořelo v oběť zločinu.

Sebral jsem zbývající a malátně táhl jsem do své lavice. Salva smíchu celé třídy doprovázela můj neslavný vjezd. Tváře mě pálily tak hrozně, že jsem si je chladil na studených lavicích.

Ještě dnes, po pěti letech, vzpomínám na ten omamující políček, který mně setřel ze skrání všechnu barvu a když mně začne hrát v hlavě muzika, vždy si vzpomenu na toho nešťastného »duráka«, kdy jsem zažil nejstrašnější muka ve svém životě!

Karneval v Nizze.

Honzik:

Každý z nás je filosof.

Humoristická studie.

Myslím, že není na světě člověka, ve kterém by nebylo kus filosofa.

Nemusí se každý hned narodit s brýlemi na očích a s pleší na temeni, jak se na pravého filosofa sluší a patří, a přece může být 100%ní autoritou.

Podotýkám skromně, že tuto zásadu vztahuji i na sebe. Brýle sice nosím již od útlého věku 20 let, na pleš teprve kandiduji, ale mé okolí mě často upozorňuje, že ve mně dřímá genius. Když mi totiž některý kolega nechce říci přímo do očí: »Čeéče, ty vypadáš nák' blbě,« řekne mi oklikou: »Poslouchej, ty seš v těch sklech jako nákej' filosof!« Odpovídám rozpači-

Již co dítě pětileté po vzoru slavného mudrce Diogena s náramnou oblibou jsem přebýval v sudu (společně s naším psem, který tam měl domovské právo). Obdobně s Diogenem objevoval jsem se již co klučina za bílého dne před veřejností se »světlem«, pouze s tím rozdílem, že Diogenes je nosil vpředu, kdežto já vzadu. Můj filosofický duch se projevoval hlubokými úvahami a luštěním těžkých problémů a záhad, jako na příklad otázkou, proč zemáky vařením změknou, kdežto vejce ztvrdne a podobně.

Tento hluboký rys mé povahy vynikl zvláště za studií gymnasijských. Z té doby

Masopust v Paříži.

tým, geometrickým úsměvem Sokrata, zasaženého hmcem rozzuřené Xantippy.

Já filosof? Konečně, proč by ne? Za mé mladosti jedna z mých příbuzných, nevlastní teta po zemřelém prastrýci z babiččiny strany mého vlastního otce, říkala o mně vždycky: »Nevíme ani, co z toho kluka bude (to byla ovšem svatá pravda) — já su ale zkušená vosoba, víte, když Pán Bůh dopustí, i ta motyka spustí!« — Tož tak! A nebyla to planá řeč. Filosofie, eventuelně mudrosloví, potažmo libomudrctví řečené bylo odjakživa mým koníčkem.

datuje se převážná část mého filosofického duševního fondu.

Co se učenci napachtili, aby stanovili přesnou definici pojmu »filosofie«. Ejhle — můj septimánský intelekt objevil ihned, že: jest to věda, která se nadřít nedá a musí být v malíčku již od malička. V oktávě jsem proslul objevem filosofické definice pojmu »díra«. Jest to dle mého soudu: partiální negace reálné totality. Tehdy jsem též prakticky rozluštil efemérní sofisma Bouillierovo, který praví: »Qu'il est doux de désorganiser ses pensés pour le seul plaisir de les réorganiser!« Čili —

»jak jest příjemno, rozptýliti své myšlenky jediné proto, abychom je soustředili!« Té doby vytryskly z mého pera verše tak hluboce reflexivní jako třeba tyto:

Moucha bzučíc orla letem,
tančí shimmi nad řešetem,
lev řve »Sonju« v poušti bolně,
národ vzdychá: bude volně,
až řádů starých šifonér se zřítí,
a místo vody »Plzeň« budem pítí,
komunisti najdou svoje flinty v žitě,
přežitkem až bude, řeč o maturitě.

*

Leč to vše patří již do historie. Jest však jisto, že já od té doby přechoť s úsilím lepší věci hodným, na hřebících své katedry libomudrcké posedávaje, zuřivě mačkám kondensovaný obsah svého duševního recipientu do sterilisovaných zkoumavek duševní laboratoře, abych ob-

v. v.

Před bálem.

Poslední dobou bylo v našem slavném akademickém spolku velmi čilo. Členové obou výborů, správního i plesového, se vzájemně překonávali v práci, což u nich za jiných okolností nebývá zvykem, neboť předsedové obou výborů vynikají nad ostatní členstvo neobyčejnou pracovitostí, pozůstávající v tom, že z přílišné a namnoze nemístné podezřívavosti, či pardon horlivosti, vykonávají veškeru spolkovou agendu sami. Musím vám ovšem prozraditi, že ještě jen dvě duše (a to ženského rodu) mohou pomáhati našim vůdcům v jejich úřadě. Než o tom si povíme na jiném místě více. Nesním a nemíním také déle napínati vaši ctěnou trpělivost a proto vám raději ihned povím, oč vlastně kráčelo. Každý z vás zajisté čte náš slavný deník Litovelské listy a v nich jednou z nejoblíbenějších hlídek jest právě naše Studentská hlídka. V této vyrohilo nějak lyricky založené pero pana »—čka« (Aby to tak byl snad sám předseda) veliké epos o našem reprezentačním bále. Dovolte mi laskavě citovati kus tohoto mistrovského díla . . »není uzavřena jen ve svých místnostech, kde se členům dostává v soustavných kursech potrawy duševní pro jeho duchovní přerod, ani není spolek náš pohřížen jen do vážných vzdělavacích prací, nýbrž také (to jest snad u pánů předsedů to hlavní) má ve svém programu chvíle zábavy a reprezentace). To budou

jevil nějaký ten nový filosofický prvek, který by mi zjednal nesmrtelnost a měsíční příjem 5000 Kč nadávkem. Leč nadarmo! Bez úspěchu podrobuji svého genia úporné inkvisici; logika mých úsudků stále prchá přede mnou, jako šakal před hořící prérií. Než přece dospívám k něčemu; jsou to ovšem hodnoty pro filosofii negativní. Na dně svých zkoumavek objevuji totiž jakousi látku, vědecky dosud nedefinovanou, o chemickém vzorci tuze složitém, barvy neestetické, vůně nelibé, tvaru přírodního, chuti nezvyklé. Naučný slovník Ottův má pro pojmenování slovem »nic«, leč naše bohatá lidová mluva vyjadřuje onen pojem daleko obrazněji, výrazem nadmíru přiléhavým a dokonale vystižným, jež však neuvádím, aby vědecký ráz mé rozpravy nebyl vulgárními termíny znehodnocen. Co, že žertuji? Pardon, všechny vtipy stranou!

ty bačkory, které doplňují výchovu náboženskou výchovou společenskou. Reprezentační podniky jsou to právě, které jsou takoruka barometrem přízně a sympatie veřejnosti. (To budou opětně ty papuče. Pozn. sazeče.) Než nechme již toho hloupého žvastu a vraťme se raději k věci. Nuže, bylo to těsně před našim reprezentačním bálem, kdy z usnesení našeho plesového výboru a po konečném schválení od dam našich předsedů měla se konati ve spolkovém paláci předplesová opakovací taneční hodina. Za tím účelem rozesílali členové výboru dopisy tohoto znění:

»Ctěná slečno!

Plesový výbor akademického spolku dovoluje si Vás zváti na opakovací hodinu české a moravské besedy, kterou pořádá ve spolkových místnostech atd. . . .«

Spousta dopisů tohoto sladounkého obsahu rozlétla se po celé Velké Litovli. Toužíte zvědětí výsledek této akce? Odpověď jest snadná. Úspěch byl prostě báječný. Všechny litovelské slečinky se dostavily. To byl opravdu zázrak. Proč? Hned vám povím. Najítí spolkovou klubovnu v samotném domě jest opravdové umění, proto jsou zde plakáty se směrem cesty, neboť se stalo, že i sami členové spolku přebrodivší šťastně spoustu kaluží, ztratí

pojednou orientaci v kupách makulatury Litovelských listů. Nový příchozí, najde-li snad náhodou prvé poschodí a otevře-li dveře, vchází někam dolů po srázných schodech jakoby do sklepa. Každému příchozímu se jistojistě u tohoto vchodu vy-

upozorněním, že šatna se nachází v místnosti druhé. Na tohoto pána vám něco povím, jest totiž obletován třemi spanilými dívkami, jména už vám nepovím, však vy je uhodnete sami. V tanečním sále jest příjemné teplo, to správce spolkových

baví na mysli známý citát: *Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate.* Dante Alighieri: *La Divina Comedia, L'Inferno, III.* Omámen silnými dojmy vstupuje příchozí do prvé místnosti místopředseda a vytrhne každého z jeho zasněnosti lakónickým

místností stará se o blaho svých hostů, řádně zatápí v našich prima amerických kamnech, která tentokráte výminečně nekouřila, což musím k jeho cti konstatovati. První dostavivší se dáma přišla s předsedou plesového výboru a za ní

v tradičním »štrudlu« přicházely ostatní dámy. Něco málo před $\frac{3}{4}$ hlásí nám naše hlídka, že přichází náš slavný generál a předseda se svojí »hvězdou«. Musím vám důvěrně prozradit, že bez generálovy »hvězdy« každý náš krok dopadl by velmi blbě. Ona jest duší správného výboru, bez ní se stejně nic neusnází, neb dříve než předseda podá své návrhy výboru, prošly již dávno censurou Její. Než jdeme dále. Po uctivém uvítání těchto dvou pro osudy ubohého členstva tak významných osob, dán jest pokyn k zahájení tanečního reje. Při tanci naskytá se nám vzácná příležitost shlédnouti si naše populární členy. Tak vidím našeho slavného redaktora a propagátora jazyka a literatury katalánské, an sedě v koutku pilně cosi čte — tuto zprávu však ne, on totiž dobré příspěvky nikdy nečte. (Musím konstatovati, že v onom kritickém okamžiku jsme právě usnul nad příspěvkem »Naše cesty«. Poznám. redaktora.) Vidím v druhém koutku našeho bývalého čtrnáctidenního správce domovního (o jehož záslužné práci se raději nebudu šířit, neb jest to jinoch velmi skromný a stydlavý), an se snaží jednoho diblíka v podobě slečny X. Y. Z. zasvětit v čarokrásné taje logaritmování bez ohledu na to, že se slečna může nudou uzívat. Jindy kolega Strakatý tančívá v myší společnosti, lákaje své nebohé oběti do pasti ne obvyklou slaninou, ale on, muž v přírodních vědách zkušený, chytá je na vlašské ořechy. Po jednou z mého stoického klidu vyrušilo mne bolestné záupnění a hned na to temný pád. Tuto menší srážku zavinil obtloustlý kolega Svobodný, který snad z touhy po originalitě zakopl něžně o nohy své žíhané partnerky a políbil matičku sirou zemi. Z dam vyniká svojí postavou i půvabem naše plavovlasá blondýnka (1 metr 99 cm), prohánějící svého nebohého partnera kolegu Fouska, který, ač postavou vyniká nad nás nebohé červy, přece jenom nestačí udržeti tempo, diktované mu jeho střelhitou partnerkou. Nyní vám dovolím si představití další zajímavý párek, tvořený naším baculatým andělíčkem (ona dáma totiž tvrdí, že hrála v jistém filmu úlohu nepovedeného anděla) a kolegou Radou, obtloustlým to pidimužíkem, za to ale velmi zdatným pracovníkem v různých vědeckých ústavech a mohu vám to

už nyní prozraditi, že hodlá se habilitovat u Chytila. Vidím kolegu knihovníka, jak spolu s krotkou a po lásce dychtící slečnou M. Odřanskou snaží se uplatnit v tomto víru probouzejícího se života. Nezbyvá mně nyní nic jiného, než abych se zase na chvíli poohlédl po našem slavném generálovi. Tento jinak skromný pán přišel na náš »bál« v bačkorách, snad proto, že zraky všech členů upřeny byly na »M a r u š k u«, naši nejjasnější hvězdu, a on pak měl chudák obavu, že si nikdo Jeho předsednického Majestátu nevšimne. Zžírán jsa touto obavou, přišel posléze na skvělou myšlenku, kterou vám já bídák prozradím. Náš generál jest jako každý jiný tvor pod pantoflem. Ona (s velkým O) snaží se vždy zatlačití průměrnou tuto svou loutku do pozadí, neb Ona sama v celé své kráse jest prototypem Suverenity. Generál, jasné slunéčko naše, usnesl se (tentokráte snad poprvé v životě jednomyslně), že Ji přelstí. A hle, jak se mu to podařilo. Předstíraje kloubový reumatismus, vymohl si od své vyvolené nejvyšší povolení přijítí jako Její stín v bačkorách na opakovací hodinu. Nyní nečekal na nic než na vhodný okamžik, který mu konečně nastal, když při výkladu moravské besedy vystoupil skromný náš generál na židli a s této výsostné posice pohlížel nevinně do dívčích tváří, očekávaje s úzkostí jejich ortel. Ač zraku našich milých dívek nezůstane nic utajeno, přesto prošly ony prožluklé bačkory zcela dobře, vzhledem k oblíbenosti našeho generála v dámské společnosti. Rovněž Její Jasnost Hvězda I. se nikterak nehoršila, takže toto společenské provinění generálovo se alespoň pro naši spolkovou veřejnost velmi hladce likvidovalo. Co dál se dalo, nevím, ale myslím, že náš generál bude hodně dlouho vzpomínati na toto ubohé bačkorové intermezzo. Milí čtenáři, prosím vás pěkně, nikde o tom nevyprávějte, poněvadž tuto stať nečetl náš pan generál, který prý musí vše podepsati, co ze spolku vyjde; a proto bude zle, já budu při nejmenším volán před kárný výbor. V případě, že to dobře dopadne a vy budete mlčet o této naší zprávě, pokusil bych se v některém příštím čísle zasvětití vás blíže do našeho spolkového zákulisí. Zatím se mějte dobře a snad zase někdy nashledanou.

Cyrilo-methodějský věstník

Nynější stav uniátů.

Uniaty nazýváme katolíky východního obřadu, kteří zachovali si svoje východní tradice, velmi ctihodné a starobylé. Jest nutno si uvědomiti, že obojí tradici (t. j. i západní = naši, i východní) musíme pokládat za rovnocennou: uniáti nejsou toliko trpěni, nýbrž jsou platnou složkou církevního života, jak nasvědčují projevy všech posledních papežů, zvláště však Pia XI., který neustává zdůrazňovati, že chceme-li získati východní rozkolníky, musíme věnovati především pozornost východním s námi sjednoceným — uniátům. Poohlédněme se tedy po tom, kolik jich jsou uniáté a kolik jich asi je. Dělí se celkem na čtvero hlavních obřadů s jazykovými pododěleními:

1. Předně k nim náležejí **Arméni**. Jest jich asi 100.000 duší, jejich patriarcha sídlí v Cařihradě, biskupství mají 15 a arcibiskupa ve Lvově. Jejich právní poměry upravil papež Pius IX. konstitucí »Reversurus« z r. 1867. Konaje svůj vlastní rítus a liturgickým jazykem jest buď spisovná arménština nebo staroarménština. V Evropě a v Asii mají několik klášterů mnichů, zvaných Mechitaristů podle svého zakladatele. Kláštery ty jsou skutečnými útočišti kultury tohoto pronásledovaného, od Turků systematicky vyvražďovaného národa, který první jako celek přijal křesťanství. V těchto klášterích jsou arménské tiskárny, obrazárny arménských umělců a j. Četní arménští uprchlíci (před Turky) těší se velké pozornosti při charitativních akcích papežových, zvláště v klášteře San Lazaro u Benátek, který uprostřed mořského vlnobití jest skutečným symbolem osudu tohoto národa.

2. uniáti ritu čistě koptského čítají asi 22.000 duší, mají 3 biskupství a patriarchu, jenž sídlí v Alexandrii. Liturgickou řečí je koptština. V zemi Negusově jsou dále Koptové ethiopiští, počtem asi 3.000 duší s liturgickým jazykem habeštinou. Jsou spravováni latinskými apoštolskými vikáři; pro něž zřídil papež Benedikt XV. v Římě kolej ve Fondametně. Jsou to černoši, takže kdo viděl ponejprv v Římě v klerikách Indy, Japonce, Číňany, černochy. učiní si teprve náležitý pojem o světovosti církve katolické.

3. Dalším starobylým orientáritem jest rítus řecký, který se dělí na několik jazykových pododělení. Rítus čistě řecký obsahuje asi 73.000 věřících a má v Evropě biskupství v Hajdu Doroghu a světícího biskupa v Cařihradě. K těmž ritu náležejí též Italoalbánci v jižní Itálii a na Sicílii, kde mají i světícího biskupa. U Říma mají basiliánský klášter Grotta Ferrata s velkou knihovnou a sbírkou rukopisů, kde se učil starořecký rítus v ryzejší podobě, než v pravoslavné církvi východní. — Rítus řeckorumunský má 4 biskupství s 1 metropolitou; čítá asi jeden milion věřících sídlících na území maďarském a rumunském, liturgickou řečí jest rumunština a církevní slovanština.

Pro nás jest velmi důležitý rítus řeckorusínský, jednak proto, že k němu náležejí částečně obyvatelé naší Podkarpatské Rusi, a za druhé proto, že při unionistických snahách právě oni padají na váhu, neboť užívají téhož ritu jako pravoslavní Jihorusové a Ukrajinci. Jest jich asi 3½ milionu, arcibiskupa mají ve Lvově (jest jim známý unionistický právník prelát Szeptycky). Jejich liturgie je řecká, jazyk staroslověnský. (Další údaje o nich viz v CM. hlídce v 5 čísle).

Rítus řeckobulharský užívá liturgie řecké, jazyka staroslověnského a má v Macedonii a Thracii na 13. příslušníků, spravovaných dvěma apoštolskými vikáři.

Velmi starým jest rítus řeckomelchitský, zvaný tak podle hebrejského slova »mellek« (= kárl) a to proto, že následovali stanov chalcedonského koncilu, za nímž stála císařská autorita. Jest jich na 160.000, mají patriarchu a 12 biskupů; patriarcha má titul patriarchy antiochijského, ale sídlí v létě v Damašku, v zimě v Alexandrii. Rítus je řecký s obřadní řečí arabskou.

4. Čtvrtým ritem jest syrský. Věřící ritu čistě syrského mají patriarchu v Mardině, který má titul patriarchy antiochijského. Mají 8 diecesí s 25.000 dušemi. Liturgie a řeč jest syrská.

Rítus syrsko-chaldejský má patriarchu titulu babylonského, ale patriarcha sídlí v Mosulu. Mají 12. diecesí s 45.000 dušemi, rítus syrský s řečí chaldejskou. V Mosulu jest i ta zajímavost, že se tam nacházejí zbytky nejstarších křesťanských sekt z prvních století po Kristu.

Ritu syrsko-maronitského používá celý národ Maronitů na Libanoně, čítající asi 350.000 duší. Patriarcha titulu antiochijského sídlí v Bekerki na Libanoně a je mu podřízeno devět biskupů.

Křesťané ritu syrsko-malabarského používají syrsko-malabarského jazyka liturgického a náležejí k nim křesťané lomašští ve východní Indii. Jest jich asi půl milionu a spravují je apoštolští vikáři.

Tak tedy vypadá rozdělení dnešních uniátů, kteří podléhají Kongregaci pro Východní církev, zřízené papežem Benediktem XV., které podléhají osoby, kázeň a obřady Orientálů. Důležitou institucí jest i Orientální akademie, studijní ústav, určený k vzdělání těch latiniků, kteří chtějí působiti mezi Orientály; mohou však na něm studovati i Orientálové i schismatici. Ústav byl spojen v r. 1922 s Biblickým ústavem a působí na něm i český profesor, totiž P. Spáčil S. J.

Nebude též nedůležité, ohlédneme-li se po stavu dnešních církví rozkolných. Východní církev rozkolné možno rozdělit na tyto skupiny:

I. Nejpčetnější církev byzantskou (150 mil.), k níž patří: 1. církev řecká mající tři větve: a) ekumecinský patriarchát cařihradský, b) vlastní církev v Řecku, c) metropol na ostrově Kypru. 2. Církev melchitská (v Alexandrii, Antiochii, Jerusalemě a na Sinai). 3. Církev slovanská a rumunská.

II. Církev syrská blíží se svojí věroukou monofysitskému bludu a liturgie její sahá k nejstarší tradici. Sídlo patriarchy v Antiochii.

III. Církev koptická, založená na bludu monofysitském, přidržuje se staré liturgie církve

alexandrijské. Dělí se na dvě provincie: egyptskou s patriarchou alexandrijským v čele a abysinskou s vlastním představeným.

IV. **Církev arménská**, rozšířená v Persii, Turecku a jižním Rusku, má v čele biskupa zvaného »Katholikos« a zahrnuje v sobě různé složky východní.

V. **Církev chaldejská** na území Persie a Mezopotamie vyznává dosud blud nestoriánský.

Věřoucně nejbližší katolické církvi jsou církve byzantské a proto se k nim přirozeně nejprve obrací upřímné snahy unionistické. A z byzantské skupiny jsou zase církve slovanské (ruská, srbská, bulharská), nejsilnější a odtud má slovanské zabarvení katolické usilování o jednotu církve.

Přehled tento nás zároveň poučuje o tom, že třeba ještě mnoho pracovat pro návrat rozkořiníků do lůna církve. Neustávejme tedy na modlitbách prosíce Pána, aby byl »jeden ovčinec a jeden Pastýř!«

P. Zakopal, redemptorista východního obřadu ze Stropkova na Podk. Rusi, vykonal koncem listopadu a v prosinci m. r. na Moravě celou řadu přednášek o náboženských poměrech karpatoruských. Svě zajímavé výklady doprovázel světelnými obrazy a proplétal cennými výklady kulturními a národopisnými, takže přispěl nemálo k tomu, aby se na Moravě rozšířila znalost o uniitech, sídlících na území naší republiky.

Svatováclavský věstník

Korunovační klenoty budou v rámci svatováclavských veřejně vystaveny. Korunovační klenoty Karla IV., uchované jednak v korunní komoře kaple svatováclavské — jednak v klenotnici svatovítské kapitoly na Hradčanech, budou v rámci svatováclavských oslav veřejně vystaveny v týden kolem 28. září. Budou vystaveny v chrámě svatovítském. O tomto opatření rozhodne ministerská rada, která za tím účelem vydá zvláštní vládní nařízení. Lebec sv. Václava dostane se u příležitosti jubilejních svatováclavských oslav zlaté čelenky — daru to českoamerických katolíků.

K 1000letému výročí mučednické smrti sv. Václava a k 200letému výročí svatořečení sv. Jana Nepomuckého vydá Cyrilometodějské knihkupectví G. Francl v Praze jubilejní obrázky k I. sv. přijímání dle originálů mistra F. B. Douška. Jméno mistrovo zaručuje dílo umělecké ceny. Reprodukce bude provedena dle mnichovského způsobu v 7 barvách se zlatou výzdobou a cena obrázků rozměru 18krát 27 cm bude o polovinu nižší než cena běžných obrázků mnichovských.

Svatováclavské slavnosti vystupují nad obzor. Bude jich mnoho a naplní téměř celé letní období. Největším leskem zastkví se dny Orelstva, kdy mimo našeho Orelstva z celé republiky dostaví se do Prahy i velké výpravy z ciziny. Hlavně z Ameriky přijede mnoho našich zaoceánských krajanů, Čechů i Slováků, pak značné budou výpravy z Polska, Francie, Belgie, Holandska. Z Jugoslavie je chystáno několik zvláštních vlaků. Zvláště u Slovinců je o SDO.

veliký zájem. Přední slovinský katolický deník »Slovenec« v Lublani přináší často zprávy o pražských slavnostech a vyzývá k hojně účasti »na potovanje v zlato Prago«. I daleká cizina se zajímá. Tak lze čekat návštěvy i ze Španělska, Anglie, ba i z Japonska. Oslavy svěťce a knížete země české naplní skutečně národ a proniknou daleko do širokého světa. B. Č.

Chrám sv. Víta na Hradčanech bude vysvěcen 12. května. Vysvěcení svatovítského dómu na Hradčanech bylo původně zamýšleno v rámci jubilejních svatováclavských oslav v pozdější době, event. až 28. září. Nyní právě bylo rozhodnuto provést akt svěcení již v neděli 12. května, kdy započne v Praze každoroční cizinecký ruch, jenž obracetí bude pozornost letos také k svatováclavským oslavám a památkám ve chrámě sv. Víta. Do května budou hotovy nejnuttější další práce, podmíněné liturgickými předpisy pro svěcení chrámu, t. j. uzavření hlavního vchodu v průčelí, zasklení oken a úprava dlažby. Vysvěcení chrámu nebude na překážku dalším stavebním úpravám, jež sice budou poněkud pozdrženy, bude v nich však urychleně pokračováno, aby velechrámu dostalo se nejnuttějších úprav pro dobu svatováclavských oslav, k nimž přibude do Prahy řada významných osobností z ciziny.

Svatováclavská literatura. Pro naše SSS. podáváme zde stručný přehled svatováclavské literatury podle zpracování p. Ant. Šorma, známého pracovníka svatováclavského výboru.

Básně:

Moriturus (Dr. Karel Vrátný): **Svatý Václav u Luticů.** Nákladem vlastním. Cena Kč 6.—

Hold knížeti míru. Dramatická báseň od J. Voborského.

P. Fr. Žák T. J.: **Svatý Václav. Životopis světcův veršem** na 68 stranách Vyšlo u V. Kotrby v Praze. Cena Kč 1.80.

Krásná prosa.

Josef Luděk Brendl: **Modly a kříž.** Román z doby Drahomíry. Vydal V. Kotrba. Cena Kč 12.—

Josef Ehrenberger: **Boj o vítězství pravdy Boží v Čechách.** V sebraných spisech Ehrenbergerových. Druhý díl. V Praze 1901. Cena Kč 10.50.

Josef Linda: **Záře nad pohanstvem nebo Václav a Boleslav.** Vyobrazení z české dávnověkosti, napsal autor r. 1818. Druhé vydání po stu letech moderním jazykem přepsal Vilém Bítmar. Nákladem »Veraikonu« v Karlíně.

Žofie Podlipská: **Ludmila a vnuk její svatý Václav.** Historický obrázek z českého starověku. Nákladem A. Storchy syna v Praze r. 1900. Cena ?

Václav Beneš-Třebízský: **Svatováclavská korouhev,** vydal Bačkovský, Praha, dle vydání z roku 1884.

V. Svatohor: **Čtení o našich svatých ochráncích.** Vydal Václav Kotrba ve sbírce: »Věro-zvěsti« v Praze 1923. Cena Kč 10.—

Křišťan: **Život a umučení sv. Václava.** S úvodem historika dra Josefa Pekaře. Vydal r. 1922 Ladislav Kuncíř. Cena Kč 12.—

Divadlo.

Křišťanova legenda: 12 nejvýznačnějších obrazů z nejstarší legendy o sv. Václavu a bábě jeho svaté Ludmile, upravených scénicky a doprovázených pěveckými a hudebními sbory. Autoři D. Sajíc, Zdenka Braunerová, A. Janda. Vydal výbor svatováclavský.

Jaroslav Durych: **Svatý Václav. Kvas na Boleslavi.** Vydal Lad. Kuncíř v Praze 1925. Cena Kč 16.60.

František Langer: **Svatý Václav.** Tragedie ve třech dějstvích. Provozováno Národním divadlem r. 1913. Vydala skup. výtvarných umělců v knihovně »Vinice« r. 1912. Cena 4.80.

Gabriel Ronaj: **Sv. Václav.** Tragedie v pěti dějstvích. Nákladem Občanské tiskárny v Brně.

V. Svatohor: **Blaník.** Symbolická hra o 3 jednáních. Nákladem Ústř. rady Čsl. Orla v Brně 1922. Cena neudána.

Josef Kajetán Tyl: **Drahomíra a její synové.** (Krvavé křtiny). Romantický obraz z dávných dějin, nově upravil dr. Jan Sajíc. Nákladem Nakl. Čsl. akc. tiskárny v Praze. Cena 7 Kč.

Václav Vajs: **Kníže.** Dramatické zobrazení doby sv. Václava s pérokresbami Jana Koláře. Vlastním nákladem. Cena 12 Kč.

Jan Voborský: **Hold knížeti míru.** Prolog a dva obrazy. Roku 1926 vydal pro oslavu tisícího výročí smrti sv. Václava. Cena 50 h.

Jaroslav Vrchlický: **Drahomíra.** Psáno v roce 1882. Básník se tu vlastně jen dotýká sv. Václava zpovzdálí. Vydal J. Otto.

Jaroslav Vrchlický: **Bratři.** Historické drama o 5 jednáních. Psáno roku 1889. Vydal J. Otto.

Bibliofilská vydání.

Bořivoj Benetka: **»Služebníci a přátelé Boží v České zemi«.** (Církevně schváleno). Ilustroval Břetislav Štorm. Vydáno 100 výtisků na velkém formátu, 400 na knihovém papíře ve velmi pěkné úpravě. Vydáno nákladem Bořivoje Benetky, Jičín, Tyršova ul.

Vincenc Svoboda: **»Tři legendy o svatém Václavu«.** V nádherné úpravě bibliofilské K. Dyrnka vydáno pouze 110 výtisků s leptaným frontispicem Jana Konáčka. Cena v původní pergamenové vazbě Kč 160.—. Vydal Vinc. Svoboda, Praha-Ořechovka, Lomená 325.

Jaroslav Durych, Josef Sudek: **»Svatý Vít«.** Bibliofilský tisk s řadou fotografií našeho velechrámu na Hradčanech. Dílo velikého formátu. Cena Kč 600.—. Česko-francouzský text k těmto 15 fotografiím napsal Jaroslav Durych.

Jan Neruda: **Svatováclavská mše.** Bibliofilsky vydané povídky z »Malostranských povídek«. Vydání a sázeli žáci typografické školy, vyzdobil grafik Jaroslav Šváb. Cena neudána. Možno doporučit jen bibliofilům.

Sborník historický pojednávající o významu sv. Václava, se všech stránek, umění a p. Příspěvky slíbili všichni vynikající znalci svatováclavského kultu. Sborník bude největším ilustrovaným dílem i reprezentací před cizinou. Vyjde až k 28. září t. r.

Krásné staré latinské legendy o sv. Václavu na popud nejdůstoj. pana biskupa Podlahy překládají povolání spisovatelé: P. Sigismund Bouška, Ant. Stříž, Dr. Karel Vrátný, František Odvalil, Vilém Bitnar a Alfred Fuchs; tyto málo nám známé legendy budou též v jubilejním

roce svatováclavském vydány knižně ve zvláštním sborníku **Svatováclavské legendy.**

Drama. V. Svatohor: **»Svatý kníže Václav!«** Duchovní drama o pěti dějstvích. Vydal v pečlivé bibliofilské úpravě na paměť tisíciletého výročí smrti sv. Václava v desátém létě trvání republiky František Hezina v Humpolci, jako šestý svazek »Duchovní knihovny« v 525 výtiscích.

Vědecké spisy.

F. Pastrnek: **Slovanská legenda o sv. Václavu.**

Dr. Josef Pekař: **Die Wenzels- und Ludmila-Legenden und die Echtheit Christians.** V Praze 1926 nákladem Al. Wiesnera. Důkladná kniha o starých legendách svatovácl. 440 stran velkého formátu. Dostane se též antikvárně v knihkupectví A. B. Černý, Praha I., Karlova ul.

Dr. Antonín Podlah: **Vta Sancti Wenceslai incipientis verbis »Ut annucietur«.** Vlastním nákladem v Praze r. 1917. Cena Kč 8.—.

W. Watenbach: **Die slawische Liturgie in Böhmen und die Altrussische Legende vom heil. Wenzel.** Breslau 1857. Bez udání ceny.

Dr. Frant. Stejskal: **Svatá Ludmila, její doba a úcta.** Nákladem »Dědictví svatojanského« v Praze 1919. Kniha tato, vydaná k 1000. výročí smrti sv. Ludmily, velmi často se dotýká osoby i kultu sv. Václava. Cena Kč 12.—.

Dr. František Stejskal: **Svatý Václav, jeho život a úcta.** Nákladem »Dědictví svatojanského« r. 1925. Knihu tuto lze doporučit jako nejvyšší a nejobsažnější (bohatě obrázky vypravenou) o sv. Václavu. Cena Kč 25.—.

Literatura.

1. číslo 60. ročníku »Museu«, časopisu slovanských bohoslovců vyšlo v pěkné úpravě (s titulní obrázkem A. Hrabala) za redakce ct. p. Fr. Drábka. Podle redakčního prohlášení bude v každém čísle jeden příspěvek od nebohoslovce. V 1. čísle jest to náboženská studie P. Reg. Dáčka O .P. o sv. Alžbětě od Nejsv. Trojice. Básněmi jsou zastoupeni Ot. Žižka a Vlast. Ronet; prosou Dom. Bříza, Mikuláš Višnovský (slovensky), Ot. Žižka (literární zdravotice Nezvalovi, Březinovi a Demlovi), Rjepřin a Otto Hoříšek (slovensky). Potěšitelná je spolupráce slovanských bohoslovců. Dále jest v čísle Hlídka Cyrilometodějská, statistika bohoslovců v ČSR. (zlepšení v počtu jest na Moravě a na Slovensku, v Čechách, ale ne v Praze), zpráva o prázdninových sjezdech bohosloveckých a studentských, zprávy o činnosti bohosloveckých jednot, rozhledy a pečlivé literární posudky. Přejeme »Museu« na jeho další pouti hojně zduar!

Sv.

Druhý svazek XVI. roč. »Archy«, (Olomouc 1928, cena 18 Kč, s. 137—244). Naposledy vyšla »Archa« v r. 1928 jako sborník v r. 1929 stane se už čtvrtletníkem. Obsah posledního svazku jest bohatý po všech stránkách. Básnickými čísly přispěly B. Zub (básně k 10tiletému výročí dne 3. listopadu), O. F. Babler, Fr. Hanzelka, Jar. Hruban, Fr. Střížovský, Fr. Kašpar, A. S. Chudobka, J. Olivetský, Fr. B. Děrda, Jos. M. Svoboda (pěkná ballada o Čekance), Fr. Leubner a Rud. Štupavský. Již pohled na tato jména uka-

zuje, že »Archa« sduzuje velkou většinu našich spisovatelů. — Z prosaických příspěvků má zde J. Ev. Trávníček realistickou kresbu z Valašska »Ohledač mrtvol«, drobnější příspěvek má J. Klein. — B. Bečvan otiskuje cennou a zevrubnou studii o grafikovi O. Vaňáčovi (k jeho padesátinám), doprovázenou 5 přílohami obrazovými. — Dom. Pecka brojí v článku »Dílo a člověk« zdařile proti nevkusu dnešních zpovědí literátů, prof. F. S. Horák stopuje hagiografickou literaturu poslední doby pod názvem »Vpád svatých do literatury«, Lad. Zamykal otiskuje kratší studii o básnické tvorbě K. D. Lutinova z jeho let studentských a M. M. Hloušek podává zevrubný rozbor lyriky Jakuba Demla. — Práce překladové pěkně slučují orientaci západní s východní: z polštiny má zde překlady J. Karník (z Kasprouty) a O. F. Babler (z nové polské poesie), z chorvatské O. F. Babler (G. Krklece, St. George Ilje Jakovljeviče), z franštiny Dr. Fr. Odvalil (2. část Duhamelovy studie o P. Claudelovi). Na to následují »Okna« (referáty o Březinovi, Úprkovi a j.) posudky nových knih, poznámky a zprávy. Vřele doporučujeme. Sv.

Do čítáren našich SSS. doporučujeme tyto časopisy, které by neměly chybět vedle našeho »Jitra« nikde:

»**Museum**«, časopis čl. bohoslovců, nabývající v poslední době za redakce Fr. Drábka, zvláště pěkné úrovně; zejména nadějně příspěvky posluchačů I. ročníků slibují naději do budoucna. (Adresa: Brno, Antonínská 1, cena 10 Kč).

»**Archa**«, časopis pro literaturu umění, kulturu a život; v r. 1929 vychází jako čtvrtletník redakci spisovatele Em. Masáka. 2. číslo bude věnováno jubileu svatováclavskému a svatojánskému. Nezapomínejte na tuto jedinou naši literární revui. Její odběratelé obdrží 20% slevu při koupi knih, Družinou vydaných. (Adresa: Olomouc, Wilsonovo nám. čís. 16, cena 36 Kč).

Náš domov lidový zábavně-poučný měsíčník, redigovaný velmi pěkně P. Ant. Šuránkem, bývalým funkcionářem SSS. na Mor. Slovensku. (Adresa: P. A. Šuránek, Slatinice u Olomouce, cena 12 Kč).

Apoštolát sv. Cyr. a Metoděje, měsíčník soustavně informující o snahách unionistických, tak důležitých pro náš národ. (Adresa: Olomouc, Salesianum, cena pro studenty 10 Kč).

Drobnosti z literatury: Profesori dominikánského bohosloveckého učiliště v Olomouci přikročili od Nového roku 1929 za redakce Dr. Metod. Habáně O. P. k vydávání katolického odborného čtvrtletníku pro filosofii zv. »**Filosophická revue**«. První číslo seskupilo kolem sebe dosti značný počet pracovníků s vysoce hodnotnými příspěvky. Cena revue na rok jest 35 Kč, pro studenty 20 Kč. Vřele doporučujeme našim akademikům. — Redakce p. Silv. Braitó O. P. vychází tamtéž IV. ročník »**Na hlubinu**«, revue pro prohloubení duchovního života. Obálka jest vyzdobena krásným dřevorytem A. Hrabala. — Básník Antonín Pavelčík Záhorský, farář ve Slatinicích u Olomouce, vydá u Družiny literární v Olomouci »**Jarní písně**«. — Dr. Alfred Fuchs, známý publicista, dokončuje obsáhlý román »**Oltář a rotačka**«, který vyjde taktéž u Družiny r. 1929. — **Olomoucká Družina** navázala styky se sdružením chorvatských kat. spisovatelů, zv. **Družstvo sv.**

Jeronyma. Jistě tento počín bude ku prospěchu obou sdružení. — Jako nejbližší spisy Družiny vyjdou »**Tetky**«, hanácké humoresky od Jar. Šehulky (v lednu), **Epigramy** Fr. Sušila a **Květiny**, básně K. D. Lutinova (v březnu). — **Jakub Deml** vydal v pražské Umělecké Besedě obsáhlou a cennou monografii »**Dílo Felixa Jeneweina**«, doprovázenou 63 celostránkovými ilustracemi. — Jar. Durych chystá do tisku cestopisné črty z cesty do Španělska pod názvem »**Pout do Španělska**«. Sv.

Zlatoroh k výročí Josefa Dobrovského. K jubileu Josefa Dobrovského vydal v edici »**Zlatoroh**« prof. Dr. Arne Novák již v podzimu minulého roku ohlašovanou monografii »**Josef Dobrovský**«. Zdařilá tato publikace jest již 53. svazkem edice »**Zlatoroh**«. Prof. Dr. Arne Novák seznamuje nás na 83 stranách textu, provázených 16 vesměs novými ilustracemi, se životem, duchovním vývojem, činností a povahou zakladatele naší slavistiky Josefa Dobrovského. Čtenář této monografie může být zcela jist, že se mu dostalo z pera prof. Dr. Arne Nováka skvělého výkladu o tak zajímavé osobnosti, jako byl Josef Dobrovský. Na konci tohoto dílka jest pečlivě zpracovaný rejstřík celé literatury o Dobrovském. Při vši péči, která tomuto spisu věnována byla, dlužno konstatovati jednu velmi závažnou chybu. Na straně 50., kde prof. Dr. Arne Novák pojednává o vědeckém sporu Dobrovského s Gelasiem Dobnerem o stáří staroslověnských písem, místo uvedeného ... mylný názor o původnosti glagolice, má státi . mylný názor o původnosti kyrilice. J. P.

Otakar Březina o české literatuře a literátech. Antonín Veselý ve své intimní monografii o Otakaru Březinovi uvádí některé velmi zajímavé posudky našeho mystického básníka. Co soudí Otakar Březina o básnické inspiraci a o jejím boji s rytmickým výrazem, vyjádřil nám v přirovnání »**Písní otroka**« Svatopluka Čecha a »**Slezských písních**« Bezručových. Březina tvrdí, že Svatopluk Čech vyjádřil svým jenným a umělým stylem velmi mnoho, kdežto Bezruč vnosl ve svých Slezských písních do obsahové stránky spíše nejistotu zápasu a rozporu. Verše Bezručovy jsou někdy nevyslovitelné, avšak cena jeho veršů zdá se mu býti vyšší než cena básní Čechovy. Zajímavé jest též co praví o svém odchovanci Jar. Durychovi, o němž se rozhovořuje s neobyčejnou vřelostí, celý umělecký vývoj Durychův sleduje s láskyplnou a pečlivou starostí otcovského přítele, který též vidí, jak jeho duchovní syn naplňuje jeho požadavek, aby se na tvorbu odpovídalo tvorbou novou. J. P.

»**Cesty srdce**« od P. J. Franco T. J. vyšlo v překladu, jako 4. svazek knihovny »**Dorostu**«, nákladem Sdružení katol. mládeže v Praze III., Novodvorská ul. 2. Váz. Kč 30.—, neváz. Kč 20.—. Napsatí román pro mládež, tak aby zajímal, pobavil a zároveň poučil, je úkolem velmi těžkým. To znamená zachytiti rozbouřenou citovou stránku jarého mládí a přivábiti na správné cesty jeho vznícenou fantasií. Má-li při tom býti obojí tato schopnost souměrně a přiměřeně pěstěna, je k tomu třeba jenného taktu vychovatelského. Tento vzácný dar uplatnil P. Franco vždy ve svých četných spisech, projevil jej

i v románu »Cestv srdce«, jež přináší českému čtenářstvu letošní trh vánoční. Český překlad byl od r. 1925 vydáván znovu, jako přílohu »Dorostu«. Nevťiravým způsobem líčí postupný vývoj mladého anglického konvertity, seznamuje se společenským prostředím italským i anglickým a dokazuje, že jak citová vřelost ženina (Julie), tak rozumová hloubavost mužova (John) naleznou v pravdách pravého náboženství nejen zdroj spokojenosti a štěstí, nýbrž i jednotící pouto pro společnou pouť životní. Nejlepším doporučením spisu je jistě ta okolnost, že v originále vyšel v šesti vydáních. Kéž by i u nás dostalo se mu zaslouženého rozšíření. J. P.

Bohumil Havlasa: Tiché vody. Román. Vydalo v bibliofilské úpravě Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze. Výtisk za Kč 22.—, skv. váz. 38.—. Nedá se popřít, že román tento patří nejenom k nejlepším pracím Havlasovým, ale i k nejčtenějším českým knížkám zábavným, což nejlépe dokazuje, že byl již vydán v několika vydáních a úpravách. Zemědělské knihkupectví A. Neubert v Praze, vydává jej v úpravě zvláště pietní, možno říci, že přepychové, tak jak toho kniha právem zaslouží. Je to romatická malba vysněného aristokratického života na českém venkově, plná hlubokých momentů psychologických i krásně líčených scén společenských a milostných. Málo komu však je známo, že celý román psán byl na základech skutečnosti a před čtenářem plasticky vystupující osoby, jež skutečně existovaly, žily a zasahovaly i do žití autorova. O tom výstižně píše Maryša Šárecká ve své stati »Hrdinové Tichých vod«, která je celému románu předeslána. Kniha je vydána ve stejné úpravě v jaké nakladatelství vydalo Klicperovu »Jindru«, k níž tvoří zajímavý protějšek. Svým obsahem i elegantním vypravením hodí se výborně za vždy vítaný knižní dar, hlavně našim dámám a dívkám.

J. P.

Z nakladatelství Jos. Birnbauma v Brtnici. **Odčiněná vina.** Obrázek z poválečného života o pěti jednáních. Cena 6.— Kč. Od M. Moravské. 14 úloh ženských, 2 mužské. Stručný popis děje: Bohatá paní Vernerová vychovala svoji dceru Jiřinu v rozmařilosti a opičí lásce, bez jakéhokoli náboženského podkladu. Sama též nežije životem nábožensko-mravním, jest duševně rozhárána a svádí vše na svoje »nervy«. — Vernerová odjíždí k moři a dcera jede ku strýci na venkov. Zde si oblíbí Jiřina prostý a upřímný život lidí venkovských, prodchnutý vírou v Boha a zatouží sama po Bohu. — Hra zpestřena rázovitými postavami Marjánky a jejího muže Ondřeje, má lehkou souhru i výpravu, a jest účinná svojí tendencí. Možno ji proto nejlépe doporučiti.

J. P.

Technika

IngC. Theodor Bayer:

Nezdary ve fotografování.

(Pokračování.)

Dále nutno dbáti ještě na jednu, řekl bych, slabinu fotografické techniky, že totiž nemůže nikdy plně vyjádřiti ohromný rozsah intenzity

osvětlení v přírodě. Na tuto nesnáz narazíme častěji než si pomyslíme. Fotografujeme na příklad pokoj. Rozdíly v osvětlení v pokoji se nám nezdají býti tak značné: rozpoznáme zcela jasně vzorek koberce, jenž leží pod stolem, čteme nápisy časopisů, jež leží na stole a oknem pozorujeme, co se děje venku.

Jinak je tomu na fotografii. Vzorek na koberci nám utonul v úplné černi, v okně uvidíme jen kříž rámu, jenž omezuje bílou plochu, ve které marně hledáme obrysy protějšího domu a jediné časopisy na stole nám ukazují z hrubá ty detaily, jež jsme pozorovali ve skutečnosti. Exponice tohoto snímku byla totiž volena tak, že byl vzat aritmetický střed z exponice, jež připadala na nejtemnější i nejsvětlejší partii v pokoji. Tím se stalo, že nejtemnější partie byla poněkud podexponována a nejsvětlejší přexponována. Snímek tento by se dal poněkud opravit tím způsobem, že štětcem bychom nanášeli na partie příliš husté na negativu (okno) zeslabovač a jiným štětcem na partie příliš průhledné (koberec) zesilovač. Je ovšem zřejmo, že tento proces nelze prováděti najednou.

Osvětíme-li ve vylíčeném případě desku déle, abychom na negativu dostali detaily i ve stinných partiích (»exponujeme na stíny«), uniknou nám tím více podrobnosti ve světle a naopak, jestliže osvětlíme desku kratěji, abychom zachytili podrobnosti ve světle (»exponujeme na světla«), uniknou nám zase detaily ve stínech.

Chceme-li tedy dostati jen poněkud harmonický negativ, nezbyvá než interval v intenzitě osvětlení koberce a okna uměle snížit. To děje se buď způsobem svrchu vylíčeným, to jest částečným zeslabením a částečným zesílením (způsob spíše teoretický než praktický), nebo tím, že exponujeme na stíny a světla zeslabujeme.

Jiný způsob je vyvolávání štětcem. Exponovaná deska se s počátku vyvolává normálně. Když se na desce objeví obrysy snímku, vyjeme desku z vývojky a měkkým štětcem nanáčíme vývojku na místa stínů. Občas nutno celou desku ponořiti do vývojky a později, když je ve světlech dosti kryta, do čisté vody.

Všechny tyto svrchu uvedené způsoby vyžadují neobyčejné zručnosti a proto fotografický průmysl zavedl tak zvané »vyrovnávací vývojky«, jež měly vyvolati negativ tak, že silné protivy světelné by v něm byly harmonicky zladěny. Snímek, určený pro tento způsob vyvolávání, vyžaduje asi dvojnásobnou dobu expozicní.

Avšak ani tento způsob nevyhovuje plně a mnohého amatéra, jenž příliš uvěřil reklamě, se kterou byly vyrovnávací vývojky uváděny na trh, zklamal značně.

Za daných poměrů asi nejjistěji by vedlo k cíli určitě upravené kombinované vyvolávání, se zmíním později.

Tam, kde kontrasty nejsou příliš příkré, pomůžeme si tím, že při kopírování počneme osvětlovati místa nejvíce krytá, zatím co místa slabší jsou zastíněna maskou, kterou později postupně odstraňujeme. Tento způsob je zvláště výhodný u krajinářské fotografie, kde obloha na negativu obyčejně bývá trochu přexponována, tedy i více kryta a nutno ji tedy poněkud déle kopírovati než popředí. Masku na zastínění si uděláme z černého papíry, do něhož bývají ba-

leny desky. Maskou třeba při kopírování ovšem pohybovat, jinak nám utvoří její stín kontury na kopii!

Podotýkám výslovně, že při všech svrchu uvedených metodách, — vyjímaje vyrovnávací vývojky, k nimž je přidán zvláštní návod —, nutno používat měkce pracující vývojky, to jest vývojky slně zředěné, jež obsahuje velmi málo bromidu draselnatého a není příliš studená. Při kopírování nutno použití měkce pracujících papírů. Jinak nedocílíme harmonických kopií, kde úplně bílá nekrytá místa i místa čistě černá jsou v minimu a mezi nimi je bohatá gradace odstínů.

Obrázek, na němž ve velkém rozsahu jsou bílé, úplně nekryté plochy je nepřírozený, poněvadž každá, i zdánlivě nejbělejší plocha v přírodě (sněhová pokrývka, jasně ozářená bílá zeď), má přeci jen jakýsi, byť i slabounký odstín barvy. Hlavně v krajinářství se páchají v tomto ohledu těžké hříchy tím, že oblohu nahrazuje bílý papír. Všimneme-li si však kdykoliv oblohy, vidíme, že je buď šedá, modrá, narůžovělá až oranžová, ale nikdy čistě bílá.

Volba vhodných barev kopie je rovněž často příležitostí k chybám. Směrodatným je tu sám motiv. Tak na příklad mlhavou zimní krajinku nebudeme kopírovat na papír s teplým červenohnědým tónem, právě tak, jako snímek letní krajinky hřící sluncem špatně by se vyjímal na šedém papíru chladných tónů. Dokonalý, čistý tón není však dán papírem samým, nýbrž je podstatně závislý na vhodném zpracování. Amatér, jenž v jakési »univerzální« vývojce vyvolává nejen všechny desky, ale i všechny plynové a bromostříbrné papíry, zřídka kdy docílí i na nejlepších papírech pěkného tónu.

Chceme-li na určitém papíru dosíci co nejlepších výsledků, nezbyvá, než opustiti svojí »univerzální« vývojku a papír zpracovati přesně dle návodu, jenž je ku každému balíčku přiložen.

Některý papír nám dá docela pěkný tón i při zpracování odlišném od toho, jež je uvedeno v návodě; ale to je právě jen věcí náhody. Tak na příklad jsem docílil velmi pěkných tónů vyvoláváním v Agfu-metol-hydrochinomu na papírech Mimosa-Radiotyp, Aktinosa a Neobrom-Portrait; vývojka Agfa-Rodinal dávala krásný tón papírům Neodm.

Dnes, kdy dávno už nekupuji hotové vývojky, ale sám si je připravuji, poznal jsem, že mnohý papír, jež jsem dříve považoval za špatný, v předepsané vývojce dává nejkrásnější tón.

Přesné dodržování předpisů je podmínkou zdaru i u papírů chlorostříbrných a výsledný tón je neobyčejně závislý na procentickém složení ustalovací a hlavně tónovací lázně.

(Pokračování.)

Exerciční hlídka

Vysoká škola vnitřního života.

Trpíme povrchností moderního života. Plýtváme silami, zabýváme se mnohými věcmi a při tom zapomínáme, že »jenom jednoho jest potřeba«. Nedostává se nám pravého vnitřního ži-

vota. Potřebujeme klidu a samoty, neboť jen ze samoty vyrostli velicí mužové. Do takové plodné samoty uvádějí nás exercie. Buďme upřímní sami k sobě. Po delší době jsme podobní peci, která již dlouho nebyla čištěna: vydává mnoho dýmu a sazí, ale málo tepla. Jsme jako stroj, který dlouho nebyl mazán: nadělá mnoho hluku a hlomozu, vrzá a skřípá, ale málo vykoná a brzy se opotřebuje. Tak hyne i duše, když se neobnoví v Duchu sv.

Proto je potřeba, abychom se uchýlili na několik dní do svatě samoty, a tu odloučení jsouce od ruchu světského v klidu a tichosti promluvíli s Bohem a Bůh promluvil s námi o velikých úkolech naší duše. V exerciích Bůh mluví k nám.

Exercie jsou pro mnohého jako chvíle u Damašku, kde Pavel poražený k zemi, volá: »Pane, co chceš abych učinil?« Jsou to večery v Bethanii, kde si uvědomujeme »To jedno potřebné«; jsou to noci Nikodémovy, v nichž vzchází duši pravé světlo; jest to večeradlo emauzské, kde se otvírají oči; zázraky naimské se tam opakují. Prudký vítr sv. Ducha tam věje, strhuje s duše, co je na ní shnilého a rozplamenuje doutnající jiskru lásky Boží.

Sama příroda nám dává příklad: Strom nekvete stále, nepřináší pořád ovoce. Když přichází doba zimní, opadává listí se stromu, strom zdá se býti mrtev. Uvnitř však žije: shromažďuje síly a energii, připravuje kvetoucí jaro a plodné léto. Obraz naší duše v exerciích: v uzavřenosti, mlčení a rozjímání sbíráme síly k plodnému duchovnímu životu.

Kdo mnoho mluví, málo myslí, a k duši tvé promluví Bůh jen tehdy, když budeš mlčeti.

Exercie nás vyvedou ze všedních starostí, do tichosti exercičního domu. Mlčení nás uklidní a soustředí. Rozjímání zkypří půdu našeho srdce, rozníti smysl k velikým předsevzetím, k opuštění dosavadního života hříšného. Jen tak možno pozvednouti skleslého ducha, očistiti svědomí. Jen tak lze vštípati si hluboko do srdce základy víry a mravnosti, jen tak lze uniknouti smrti a zkáze a obroditi sebe a celý národ k novému životu.

Drobnosti.

Jak sv. Ignác hrál v karty. Kdysi seznámil se sv. Ignác s mužem, který byl velice světského smýšlení a vášnivým karbaníkem. Stále naléhal na sv. Ignáce, aby si s ním zahrál v karty. Světec dlouho se vymlouval, avšak konečně povolil říka: »O peníze nehraji, nýbrž o svou osobu, když prohrají já, budu měsíc Vaším služebníkem, prohrajete-li Vy, budete mi sloužit celý měsíc.« Karbaník na to přistoupil: hráli a sv. Ignác vyhrál. Teď si vzal spoluhráče na měsíc do samoty a dělal s ním exercie. A hle, člověk ten byl pak úplně změněn: zvážněl, nechal karet a vedl zbožný život až do smrti. — Jak to, že exercie tak úplně změnil člověka?

Strašidla. Ještě žil sv. Ignác. Lidé viděli, jak podivuhodná změna děje se s těmi, kteří zúčastnili se exercií, a netrvalo dlouho, již se vykládalo, že při exerciích užívá se strašidel a hrůzostrašných obrazů, aby se jimi působilo na duši. O těchto řečech dověděl se též říšský kardinál-inkvisitor. Dal si předvolati vznešeného Pána, který byl na exerciích, a tázal se ho: Jest

to pravda, že jste v exerciciích viděl strašidla a měl hrůzostrašná vidění?« »Ano«, odvětil tento, »něco ještě hroznějšího jsem tam viděl, — totiž duši svou zohyžděnou hříchů.«

Exercičním věstníkem arcidiecése olomoucké bylo stanoveno »Obrození«, exerciční to příloha »Hlasů svatohostýnských«, která jest od ledna 1929 přidávána i k časopisu »Apoštolát sv. Cyr. a Metoděje«. Upozorňujeme kolegy na tyto ceně publikace!

Filatelie

Pro letošní rok chystá poštovní správa zvláštní vydání jubilejních známek Svatováclavských, které jistě nejen filatelisté, ale i všichni ctitelé sv. Václava rádi uschovají na památku letošních oslav. — Serie korespondenčních lístků s obr. význačných míst, jichž bylo dosud vydáno 18 druhů, bude rozmnožena o dalších 12 druhů, ježto se o ně jeví velký zájem. U filatel. přepážky jsou již všechny tyto lístky dávno vyprodány. — Snad není ještě všem sběratelům známo, že ve dvoraně hlavní pošty v Praze je také přepážka »Filatelie« vedle přep. »Poste restante«, kde možno koupiti hodnoty z oběhu vzaté, pokud nejsou úplně již vyprodány, a to za původní cenu. Zde se prodá filatelistům během roku známek za více než milion Kč. —

V Praze bylo dne 17. listopadu minulého roku otevřeno Poštovní museum v budově Karolina (u Stavovského divadla), kde možno za popl. 1 Kč prohlédnouti shromážděné zajímavosti z oboru poštovníctví. V místnosti, pojmenované »Filatelistický kabinet« je podán přehled vzniku a vývoje čsl. známek. Museum je otevřeno v neděli od 10 do 13 a ve středu od 12 do 14 hod.

Zvláštní jubilejní známky ke svatováclavským slavnostem. Jak se dovidáme, chystá poštovní správa ke svatováclavským slavnostem, jež budou provedeny ve velkém měřítku a budí značný zájem v cizině, vydání zvláštních jubilejních známek, jejichž tisk se již připravuje a jež budou jistě hledanou zvláštností ve světě filatelistickém. Mimo to bude doposud vydaná serie 18ti druhů korespondenčních lístků, vyzdobených obrázky významných našich měst, čelných lázní, vynikajících památek atd., rozmnoženo o dalších dvanáct nových druhů. Tyto korespondenční lístky se osvědčily jako výborný propagační prostředek, a jest po nich doma i za hranicemi neustále čilá poptávka. (PVV.)

ORGANISAČNÍ

Zprávy z Ústředí katolického studentstva československého.

V minulém čísle »Jitra« jsem žádal, aby všechna SSS. podala zprávy o své činnosti a zaslala nationálie. Je to základ pro naši činnost, vždyť musíme vědět, kolik máme organizovaných členů a jak pracují. Číselně vyjádřeno:

Ze 60 SSS. včetně s bohosloveckými jednotami nepodalo vůbec o sobě zprávy 26 sdružení, 29 nepodalo dosud nationálie, 30 jednatelské zprávy. Tedy jen 33 jsou více méně v kontaktu s Ústředím, ostatní pracují sice, ale »nechtějí se chlubití«. Nepomohou žádné urgencye ani prošení, co tedy s nimi? V příštím čísle je oznámím jmény. Prosím Vás, konečně aspoň nationálie pošlete!

Vybírali jste snad ve všech SSS. na Mikulášský dar. Hleďte výnos sbírek zaslati co nejdříve do Ústředí, ale celý. Stávají se případy, že SSS. dokonce oznámí výsledek sbírky, ale udělají si rozpočet na rok 1929 a co jim zbude, nechají si pro finanční základ. Zdůrazňuji, že to nestrpíme! Je to proti usnešení valné hromady; všechno bez výjimky musí přijíti do Ústředí, které musí z toho podávat účty. Chybí-li někomu, pak se přihlásí a svou potřebu odůvodní. SSS. si mohou opatřiti peníze různými podniky, kdežto Ústředí svůj aparát a vůbec všechno musí financovati z Mikulášského daru. Jen »Jitra« samo potřebuje při ideálním placení na 20 tisíc ročně! Uděláme náhle revise v jednotlivých sdruženích a přesvědčíme se v pokladně o finančním stavu. Jak můžeme potom mluvit o výnosu Mikulášského daru, když mnoho zůstane v SSS. bez našeho vědomí? Dosud na Mikulášský dar poslali: SSS. Kostelec n. O. 300.— Kč, SSS. Olomouc 1100.— Kč, SSS. Náchod 400 Kč, SSS. Jilemnice 180 Kč, SSS. Pardubice 200 Kč. Kde jsou ostatní sdružení?

Dobu pracovních konferencí jsem oznámil. Dnes jen opravuji: Pracovní konference v Plzni bude 24. března 1929 (místo 17. III., pro technické překážky na žádost tamnějšího SSS.) Jednotlivé referenty oznámím v březnovém čísle »Jitra« a v oběžnicích. Letošní konference budou mít mimořádně důležitý význam a proto je hleďte co nejčtetěji navštívit. Jednotlivá SSS. vždy do nejbližšího místa, kde se konference koná. Na Moravě všechna do Olomouce. V Čechách, do Hradce Králové: Tamnější SSS., Liter. Bohosl. Jednota, Jičín, Jilemnice, Kostelec n. Orl., Náchod, Pardubice, Polička, Dvůr Králové. Do Prahy: Č. L. A., SSS. d. a Růž. Sušilova v Praze, SSS. d. Kutná Hora, SSS. d. Chrudim, SSS. Příbram a Svatý Jan pod Skalou. Do Budějovic tamější SSS. d. a SSS. m. Do Plzně místní SSS. d. a SSS. m. Vedle toho prosíme dp. prof. náboženství na ústavech v místech, kde SSS. nejsou, aby vyslali některé žáky na konferenci (těm by se případně cesta hradila).

Zasílejte přihlášky na sjezd a valnou hromadu do Prahy!

Letos v tak významném roce, hleďte zrestaurovati všechna SSS. a povzbuditi je k nové práci. Základem veškeré činnosti je náboženství. Hleďme se v něm zdokonaliti, utvrditi a podle něho žiti a pak nebudeme mluvit o krisi, stagnaci, vyžití se organizace. V první řadě Sdružení mají poslání náboženské a proto všichni kolegové musí býti apoštolý. Ale to znamená připraviti napřed sebe. Sebevýchova a sebevzdělání je nutné; potom teprve můžeme šířiti světlo na druhé. Zde připadá velice důležitý úkol duchovním rádcům. S nimi mohutní, ale také upadá sdružení! Kolegové, obračete se otevřeně k svým duch. rádcům a buďte jejich poslůšni a ti to jistě s celým srdcem budou se

snažiti, aby zachránili, ba rozšířili to, co jest Vám společností bráno! Jen vážněji chápejte život a své poslání. Přijali jste ve svůj štít jméno Kristovo a tedy také se připravujte jako vojáci Kristovi, abyste mohli, až doba zavolá, postavit se do prvních řad proti nepřátelům. Mějte úctu sami k sobě, k svému slovu a podle toho jedněte. Nic nepodnikejte z nerozváženosti. S vážností a odhodlaností jděte pevně v před, poněvadž se můžete opřít o Toho, jenž jest Pravda, Cesta a Život! Falešná idea dovede z člověka udělati obra, co potom idea pravá, věčná a stále živá? Snažme se její krásu poznati a žítí podle ní!

JUC. Alois Grulich, tajemník.

Alois Grulich:

»Čínská zeď«.

Pěkně napsal o osamocení studentů v katol. společnosti kol. Honzík v posledním čísle »Jitra«. Souhlasím s jeho vývody. Naše SSS. jsou osamocené, stranou i od spolků katolických. Příčina je prý na obou stranách. Pro nás platí poznání, že je vina na naší straně.

Nikoho nezískáme a nic nenabudeme trpným čekáním. Nikdy nenabudeme pevného postavení a podpory jen prošením. Musíme prací se domoci postavení, jaké nám patří. Vždycky sice bude jakýsi rozdíl mezi inteligentem a prostým člověkem; ale inteligenti a studenti, kteří mají možnost nabýti širšího rozhledu ve všech kulturních oborech, nesmí se sami oddalovati od společnosti, nýbrž naopak musí jít mezi své kamarády, přátele, mezi lid a tam uplatňovati zdravé a dobré názory, musí revidovati tak zv. pokroková hesla a místo nich zasévat opravdu zrna života. Nikoho nezískáme, povyšujeme-li se nad něho. Jednati úplně jako rovný s rovným, par inter pares!!

Svých schopností musíme využítí, jinak leží ladem. Tolikrát člověk znásobí svůj život, kolika složkami společenského života dovede žítí. Nestačí žítí jen svým povoláním. Nezůstává sám pro sebe, ale hledětí své schopnosti uplatňovati všude a za každé vhodné příležitosti.

Je dobré, jak radí kol. Honzík, mluvit ve spolkách, předem ohlásiti svou návštěvu, ale zdá se mi, že je to příliš oficiální a že jdeme tam již s vědomím, že něco chceme. Volme jiný způsob. »Spása nespočívá jen v pořádání křiklavých táborů a násilných manifestací, nýbrž v konání, v tom, aby každý byl na svém místě, celým člověkem a křesťanem, čistým, věřícím, obětavým, svědomitým«. (Byro).

To všechno předpokládá pevného a nesmlouvavého člověka, který má určité kvantum vědomostí a schopností. Člověk musí napřed sebe poznat a vzdělati a potom může jít na výboj. Tedy pracovati k sebevzdělání. Potom pracovati v svém nejužším kroužku, na př. v SSS., ale zase vážně a ne jen pro zábavu. Vytvoříme-li z SSS. kádr dobrých pracovníků, na které se může každý spolehnouti, nebudeme stranou a opomíjeni, ale všichni budou musiti s námi počítati. Ostatní spolky získáme zase prací... Nechtějme býti rozenými vůdci, ale svou prací a přičiněním hledme, abychom za vůdce byli zvoleni... Mladí vždycky kritisují a studentům se vytýká, že svou kritikou všechno boří. Sice Šalda praví, že tvořiti znamená vždy nejprve bořiti, prý je to jen dvojí slovo pro tutéž věc,

ale musíme přistupovati k boření něčeho s vědomím, že dovedeme místo toho postavit lepší a máme skutečně k tomu vůli. Studenti musí býti v katolických spolcích tmelem, musí se snažiti, aby v blízké době vytvořili harmonii a spolupráci mezi katolickými spolky a jejich snahou buď sjednotiti všechno, poněvadž mohutnost a síla roste také počtem a jednotným postupem.

Kdo můžeš, vstup do katolických spolků a tam opravdově pracuj s využitím veškerých svých schopností, ale při tom nezapomínej, že jsi v prvé řadě student, nezapomínej na své povinnosti, poněvadž více je na ty mysliti, než na práva. Jen práce se odměňuje. Aktivně se uplatněme v katol. veřejnosti podle svého postavení, schopností a okolností a pak jistě rozrazíme »čínské zdi«.

»Nezoufej nad svým postavením: Nyní musíš jednati, trpěti a zvítěziti«, praví jistý spisovatel. Toto si musíme uvědomiti i my. Vinu hledme především v sobě a náprava musí vyjít zase od nás. Jen více idealismu, obětavosti a dobré vůle. Snažme se pochopiti dnešní dobu a lidi; hledme získati, nikoliv odrážeti. Inteligence musí rozum a smysl pro právní a mravní řád svou aktivností vnášeti do společnosti. Užijme všech pro katolíka dovolených prostředků, jen když vedou k cíli. Heslem všech bratrských spolků i nás je: »Omnia restaurare in Christo«, toť základ! »Cesty mohou býti rozličné, jenom vůli mějme všichni stejnou.«

Nic nedostaneme zdarma. Všechno na světě jde. Strůjcem štěstí je mnohdy sám člověk, přičiní-li se a Bůh mu požehná. Nejsme sice hotovými lidmi, ale musíme se snažiti. Tolstoj napsal: »Ruka moje jest slabá, nemohu provéstí čáru, která by byla přímá, to jest nejkratší mezi dvěma body, a proto, abych si ulehčil svůj úkol, třebaže přál bych si vésti čáru přímou, vedu křivku anebo lomenou. Cím slabší moje ruka, tím nezbytnější snažiti se o vzor dokonalý.«

Na nás záleží, aby »čínská zeď« padla: »Jasná hlava, znalost věcí, odhodlaná vůle, žádný strach před smrtí, to je ohromná síla« (Masaryk). Kolegové, dejme se do práce s vůlí zvítěziti! Ne skládejme se na druhé. Každý z nás je vinen naší osamocení. Svě postavení si musíme prací zasloužiti.

Pryč z cesty, kdo jsi slámy vích.

Dál, čela jež se bojíte

znamení Kainových!

— — — — —
Necítí ohně, kdo hoří sám!

(Běla Pečínková.)

Česká Liga Akademická.

Měsíc leden je v Lize velice rušný. Ve čtvrtek 10. na přednáškové schůzi promluvil dp. Chalupecký o charitě a přednášku svoji doprovázel světelnými obrazy. Křesťanská charita jest podstatnou částí praktického křesťanství, kterého náš národ tolik potřebuje. Praktické křesťanství — toť život podle víry a jeho známkou jsou dobré skutky: skutky nábožnosti, sebezáporu a tělesné i duchovní skutky milosrdenství. Obsahem praktického křesťanství jest kultus, t. j. bohoslužba a charita, t. j. účinná láska k bližnímu. Charita neleká se obětí ani překážek, jde i do těch nejnižších tříd, jde mezi ty neubohější. Hledí si těch, které moderní — pokroková (?) ale jistě pohanská doba zanedbává, ačkoliv valná většina těchto ubožáků trpí za plnění při-

kazů této pokrokově zpoňštělé doby. Nemocní, mrzáci, duševně choří dostávají od moderní doby — smrt (viz volání po »dobru smrti«) a od křesťanů skrz charitu — lásku a pomoc. Jest si jen přát, aby slova ta padla u každého do úrodné půdy.

Na tři přednášky (pondělí 14., 21. a 28.) ziskán vdp. dr. Beneš, univ. prof., který promlouvá a velice poutavě vysvětluje nám rozdíl filosofie křesťanské a moderní. Rozlišuje filosofii křesťanskou a nekřesťanskou, ne moderní, protože my katolíci chceme býti moderní. Podal historický přehled filosofie, která hledí vniknout v poslední příčinu všeho, chce znáti odpověď na poslední proč? Filosofie křesťanská jest souhrn všech filosofických pravd a nauk, k nimž dospěli a které hlásali křesťanští filosofové. Od filosofie řecké (která jest základem), přechází od jednoho významného filosofa ke druhému. Pozornost věnoval Aristotelovi, a vrcholu křesťanské filosofie: sv. Augustinu a sv. Tomáši A. Náležitě probral filosofii nekřesťanskou a hlavně Kanta. 21. bude pokračování; vdp. prof. podá kritický přehled filosofie a 28. promluví o tom, jak luští problémy filosofie křesťanská a nekřesťanská.

Katolická inteligence v rámci katolické akce pořádá přednášky, kterých se ve čtvrtek zúčastní Liga: 17. Dr. Kettner: Laická morálka, 24. Dr. Novák: Náboženství a škola, 31. Dr. Krlín: Náboženství a umění. 23. má Liga svůj reprezentační ples. Činnost v tomto měsíci jest značná a velice dobrá. Karel Fiala.

Pracovní konference. — Jednou do roka sjedou se delegáti našich SSS. na pracovní konferenci, jež mají za úkol podat přehled vykonané práce a vytýčit směrnice pro další činnost. Název sám ukazuje, jaká tato shromáždění mají být. Organisuje se na nich práce. Vše, co souvisí s našim vnitřním i vnějším životem, má na nich přijíti k projednání. Ony ukáží, do jaké míry jsme byli v uplynulém období agilní, ukáží, čeho jsme schopni, na co stačí naše síly a na co nikoli. Jsou tedy jakýmsi měřítkem našich sil. Jako takové mají větší téměř význam než valné sjezdy v letním období, jež nesou ráz více slavnostní a reprezentativní, snad i manifestační. Pracovní konference jsou určeny pro tichou práci, práci mezi námi, ale ovšem práci tím intenzivnější a významnější pro náš život. Co jsme dělali? Učinili jsme zadost úkolům na nás kladeným našim programem ideovým, organizačním, sociálním, duchovním? To jsou otázky, jež musí na nich býti položeny a jež nutno zodpovědět. Je tomu jako v armádě: napřed vylíčení stavu dosavadní situace, pak rozkaz pro další počínání. A letos zvláště stojí naše všechny pracovní konference před velkými úkoly. Stojíme před významným jubileem svato-václavským, před stavnými dny, v nichž se se celá katolická veřejnost v našem národě ve vzpomínkách na prvního českého světce, budovatele našeho národního státu, ba se se namnoze i katolická cizina. I nám připadá tu část velkých úkolů. Budeme s to je zmociti? Budeme s to dokázati, že stojíme na svém místě a dovedeme pracovat ve svém pevně vytčeném, vznešeném programu? To musíme si říci, o tom se důkladně poraditi při pracovních sjezdech!

Jsou mnohé věci v našem vnitřním životě, jež nutno prodebatovat. Chceme, aby všichni naši členové měli vliv na život a činnost našich organizací, a proto je nutno, aby se práce pro zdárný vývoj jejich zúčastnili. Ale má-li být vliv, musí býti také zájem. Proto nesmí být sdružení, které by se konference ve svém kraji neúčastnilo aspoň, a hlavně svými delegáty, a nepřispělo tak k úplnosti její. Čím více se jich sejde, tím více může být zdravých úsudků a námětů. A toho je třeba pro zdar pracovních konferencí, v tom zvláště letos spočívá jejich význam. B. Černý.

ASSS. v Prostějově konalo 29. prosince 1928 XI. řádnou valnou hromadu, za účasti akademiků domácích i přespolečných. Za ústředí byl přítomen kol. tajemník JUC. Alois Grulich. Po zahájení kol. předsedou MUC. R. Kolářem promluvil kol. Thst. Jar. Hanák o důležitosti modlitby pro studenty.

Po přečtení a schválení protokolu z min. valné hromady podal předseda zprávu o činnosti v uplynulém roce. Bylo 6 schůzí výboru a 1 plenární. Členů je 22, z toho 7 bohoslovců. Akademického titulu dosáhl kol. JUDr. Nárožný. Sdružení svými delegáty se zúčastnilo valné hromady Ústředí v Brně, a otevření katolického domu v Krumsíně. Sehrálo drama od Štolby »Po letech« za řízení kol. R. Koláře. V prázdninách a svátcích spolupracuje ASSS. s katol. spolky.

Pokladní zprávu podal kol. JUC. Alois Nováček. S potěšením konstatováno, že obrát letošního roku byl 1460.75 Kč. Je to suma, jaké dosud nebylo ve spolku dosaženo. Hledělo se co nejvíce získati pro Stipendijní fond, jenž dosáhl výše 8000 Kč. Po zprávách uděleno absolutorium. Potom se ujal slova kol. tajemník Ústředí, který ve svém proslovu naznačil cesty, jimiž se katol. akademici musí bráti, aby vyplnili své poslání.

Nově zvolený výbor jest sestaven: Předsedou MVC. R. Kolář, místopředsedou Thst. Jar. Hanák, jednatelům RNst. Jar. Zapletal, pokladníkem MUC. R. Bednář, členy výboru JUC. Ant. Nováček a JUC. Al. Nováček. Nově zvolený předseda slíbil pracovati v intencích katol. myšlenky. Po delší a rušné debatě bylo usnešeno zaslati Ústředí k vyřešení: 1. Poměr ASSS. k SSS. středošk. 2. Poměr našich SSS. ke krajským spolkům sdruženým ve Svazu. Valná hromada skončena modlitbou Zdravas Maria.

J. Zapletal.

ASSS. Uherské Hradiště konalo ve středu 3. ledna v Lidovém domě v Uh. Hradišti přátelskou schůzi s bohoslovcí, na níž opět prodebatovány naše kulturní aktuality. Vedle toho jednáno o způsobu oslavy desítiletého trvání místního SSS. a usneseno vydati k tomuto jubileu almanach, jehož redakci pověřen kol. PhC. O. Svozil, administrací kol. Ing. St. Frant. Hradil. — V neděli 6. ledna spolu s krajským odborem katol. učitelů uspořádalo ASSS. první reprezentační ples v novém sále Lidov. domu, který se vydařil po všech stránkách a soustředil katolickou inteligenci z celého kraje.

Sv.

ASSS. v Příboře provedlo na Sylvestra líbivou operetu »Dolarový strýček«. Účast byla velká a všeobecně bylo žádáno, aby hra se opakovala, což pro překážky rázu více méně technického nebylo možno. Po prvním úspěchu nechceme složití ruce v klín a jest si jen přát, aby i další naše podniky vzbudily stejný zájem.

—na.

ASSS. v Mor. Ostravě. V neděli dne 23. prosince 1928 konala se schůze ASSS. v Mor. Ostravě v místnosti kláštera sester sv. Kříže. Přednášel P. J. M. Svoboda na téma »Úkoly katolického studentstva«. V přednášce zmínil se duch. rádce o nutnosti autority — ovšem autority nutné, spravedlivé a vskutku zodpovědné nejen před lidmi, ale i před Bohem. Dále o úkolech, jež musí řešiti kat. student vzhledem k autoritě a celku. Tvrzení podepřel řadou příkladů, ve kterých se odvolával na minulost a zdůraznil nám povinnost k budoucnosti. Na konec nám připoměl, abychom vždy dbali pro duševní život zákonů Božích a církevních ve věcech víry i mravů.

Po přednášce se usnesli členové ASSS. konati přednášky v místnosti Kat. domu v Přívoze a to jedenkrát za měsíc vždy první neděli v měsíci o půl 11. hod. dopolední.

Zprávu o výsledku mikulášského daru podal kol. Ing. C. Boh. Vávra.

Dne 6. ledna 1929 konalo ASSS. v Mor. Ostravě přednášku již v nové místnosti v Kat. domě v Přívoze. Přednášel P. prof. Dr. Karel Černocký na téma »O zázracích k vědám přírodním«. Upozornil nás na význam slova samého a pak, abychom rozlišovali popírání přírodopisci — jednotlivá a ne v celku popírání zázraků přírodní vědou, která i dnes uznává děni, unikající našemu pozorování. Zdůraznil, abychom si uvědomili, že pozorování člověka není dokonalé; (příklad: kterak se rozeznají mravenčí stejného mraveniště, neb všely stejného roje). Podal výklad některých zázraků Páně; na př. proměnu vody ve víno, neb vzkříšení mrtvého. Logicky vše uzpůsobil také tím, že použil k snažšímu pochopení a představě výkladu pravouhlými souřadnicemi, na nichž nanášel na jeden čas a druhou prostorovost dění.

Přednáška p. Dra. K. Černockého byla vylechnuta s neobyčejným zájmem. Po ní přihlásil se ke slovu p. Ing. Hubert Mandlmayer, vrchní stav. rada, který upozornil na to, že moderní člověk ve své pýše naprosto neuznává existenci zázraků, ale hledí vše vysvětliti docela přírodními, snad dosud utajenými silami.

L. Olšanský, jednatel.

Různé

Dr. Alois Vošahlík, profesor na učitelském ústavě ve Sv. Janě pod Skálou, byl 14. prosince 1928 promován na fakultě přírodních věd a dosáhl titulu doktora. V dřívějších letech byl agilním pracovníkem jak v Lize, tak Ústředí kat. studentstva. K jeho úspěchu mu srdečně gratulujeme.

Známy antropolog misionář dr. Šebesta, kněz společnosti S. V. D. v Mödlingu u Vídně, odjede ještě tento měsíc do belgického Konga, kde hodlá prozkoumat území Pygmaeů a Čuapů. Tuto expedici podniká P. Šebesta za souhlasu kongregace Propagandy. Též nedávná jeho badatelská činnost na malajských ostrovech byla podporována sv. Otcem. Cestu tuto si financuje sám z výtěžků svých cestopisů, knižně vydaných. Některé z nich jsou přeloženy i do češtiny.

Přípravy k provedení modu vivendi. Papežský nuncius Ciriaci v Praze, který byl delší dobu v Římě a byl několikrát přijat ve slyšení papežem, se vrátil v těchto dnech do Prahy. Je jisto, že dostal od Vatikánu instrukce pro nastávající vyjednávání se státem o provedení modu vivendi, které — jak se doufá, budou mít i vliv na uspořádání tohoto jednání. V ministerstvu zahraničí se pracuje stále na přípravě materiálu pro další schůze komise, pověřené jednáním o této věci. Tato komise bude svolána v nejbližší době.

Počet lidí na světě. Koncem roku 1928 odhadují spolehliví statistikové počet všeho obyvatelstva na celé zemi okrouhle na 1920 milionů. Docela správně to nelze vypočítati, protože právě v zemích, které jsou nejvíce zalidněny, totiž v Asii, nelze sčítání provést; proto je lehce možno, že je tento počet o nějakých 60 až 80 milionů větší. Největší část obyvatelstva celého světa bydlí v Asii. Čína čítá přes 600 milionů, připočítá-li se k tomu hustě obydlená Indie, Japonsko a asijské Rusko, činí to celkem asi 1038 milionů, čili více než polovinu všeho obyvatelstva zemského. Podle jednotlivých dílů světa vypadá poměr obyvatelstva takto: Evropa má 484 miliony, což je dvakrát tolik jako v celé Americe, kde žije celkem pouze 226 milionů, ač těchto poměrně málo milionů ovládá svými penězi celý svět. Afrika má 144 miliony, Austrálie a Oceánie 9 milionů. Vzdor všem válkám — poslední zničila 35 milionů lidských životů zdvojnásobil se počet lidstva na celém světě za sto let. Před sto lety bylo všech lidí na světě jenom 900 milionů. Kdyby přibývalo v téže míře i dále lidstva, bylo by ho v roce 2050 asi 4 miliardy, roku 2150 již asi 8 miliard. Celá země může podle názorů znalců uživit toliko 6 miliard lidí. Evropa může prý uživit 600 milionů, takže by tu mohl obnáseti největší přírůstek 116 milionů. Nejvíce lidí mohlo by přibýti ještě v Americe, kde se může uživit okrouhle 3000 milionů. Afrika by ještě uživila dalších 200 milionů, Austrálie s Oceánií dalších 460 milionů. Není zapotřebí strachovati se pro nás, i kdyby svět měl roku 2500 asi 64 miliard obyvatel — nikdo se toho nedočká! Katolíků je nyní asi 330 milionů, kněží 310.000, z nichž je 110.000 v misiích.

O boji ježka se zmiji vypravuje přírodopisec Lenz: Měl jsem ježka, samici, ve velké bedně, v níž vrhla šest mláďat, která pečlivě ošetřovala. Do této bedny pustil jsem velkou zmiji ve chvíli, kdy ježice napájela svá mláďata. Věděl jsem dobře, že had má dosti jedu. Přesvědčil jsem se o tom den před tím, kdy téměř mžikem usmrtil myš. Ježice, zpozorovavši hosta, vstala s lože, batolila se nedbale okolo zmije, očenicávala jí po celé délce a zvláště bedlivě prohlížela si její tlamu. Zmije zasyčela

a rázem zafala zuby do pysků ježkových. Bylo patrné, že strašná hadí zbraň nezpůsobila valných škod. Neboť ježice nehnuvši se s místa, klidně ulizovala rány, při čemž znovu byla kousnuta do jazyka. Ani toho nedbala. Stále očenichávajíc zuřící a kousající zmiji, ježice jen tu a tam zavádila o ni jazykem a, jak se zdálo, dlouho neměla chuti do hada se pustiti. Konečně popadla zmiji za hlavu; ač se zmije svíjela a vzpouzela vši silou, rozkousla jí ježice rázem celou hlavu i se zuby a jedovatými žlázami, po čemž znenáhla od hlavy až do polovice těla kus po kuse jí požírala. Pak ustala a odešedši k mláďatům, napojila je. Večer dojedla ježice ostatek a k tomu ještě zmiji mladou, právě narozenou. Druhého dne slupla ježice tři mladé zmije, a bylo patrné, že potrava ta jde jí i mláďatům velmi k duhu. Rány, které zmije ježici zasadila, neměly naprosto nijakých neblahých následků.

Ptačí ostrov. Ostrov Laysun, ležící v Tichém oceáně, 26 stupňů na sever od rovníku, je proslulý spoustami ptáků, kteří na něm nerušeně tráví svůj »lásky čas«. Ptáci tam přilétají pravidelně a při tom se střídají. V červenci a srpnu hnízdí tam mořské vlaštovky a fulonti. Přesně mezi 15. a 18. srpnem dostávají se buňňáci, kteří v říjnu usioupí albatrosům. Ti do tavují se v takových spoustách, že ani koutek nezůstává bez okřídleného obyvatele. S tímto zjevem asi souvisí to, že u mnohých těchto ptáků doba hnízdění se mění podle místa, kde hnízdí. Je totiž ještě řada ostrovů teplých moří, kde ptáci také hromadně hnízdí, ač nikde snad v takových spoustách, jako na Laysunu. Tak týž buňňák, jenž na Teneriffě hnízdí od února do dubna, hnízdí na Madeiře od března do května, na Kanárských ostrovech v květnu a červnu. Na ostrově Laysunu bývá ptáků tolik, že nelze učinit kroku, aby člověk v místa ta zabloudivší nešlápl na ptáka nebo vejce. Je zajímavé, že často ptáci radí se tak, že všichni hledí jediným směrem jako vojáci v pozoru. Bývají obráceni zobákem proti větru, ježto jinak by jim vítr čechral peří. Svá mláďata krmí tyto ptáci jen jednou denně, a to určitý druh v určitou hodinu, aby nepřekážel v lovu jinému v hodině jeho odletu za potravou. Faeton tak činí mezi 9. a 10. hodinou, mořská vlaštovka a albatros mezi 15. a 16. hodinou.

Nová bádání o včelím bodnutí. Je-li člověk bodnut včelou, způsobuje toto bodnutí nejen bolestný pocit, ale i složitý průběh. Ve dvou žlázách tvoří se jed včely ve zvláštním ústrojí. Má účinek jen tenkrát, když jedy obou žláz přejdou současně do rány. Včelí jed, který jest tak silný, že kapka, obsahující 0.0125 mm krychl, způsobuje prudké bolesti, dovede velice dobře odporovatí vnějším vlivům. Dovede podržeti tuto účinnou sílu i 10 dní, přivede-li se do horka, jehož temperatura obnáší 100 stupňů C a také se nemění, necháme-li ho zmrznouti. Včelí jed působí na zvířata i lidi velice silně. Červ by zahynul i tenkrát, přeneše-li se jed jen zevně na jejich kůži. Vrabec zahyne, je-li bodnut třikráte, zatím co ještěrky a ropuchy toto bodnutí bez jakýchkoliv následků nesou. Jiná zvířata, jako žáby, mohou pozřítí včelu s jejími ústrojí, naplněnými jodem, aniž by jim tento uškodil. U člověka vyvolává bodnutí nejprve

prudké bolesti, jakož i silné opuchnutí, nepůsobí však nebezpečně. Je-li člověk přepaden celým rojem včel, může i zahynouti. Pavlovský však stanovil, že teprve 500 včelích bodnutí může působiti na člověka smrtelně. Do jistého stupně možno se před bodnutím včely uchrániti. Mnozí včelaři necítí ani včelího bodnutí a mohou býti za den bodnutí i desetkrát, aniž by nastala nějaká porucha v jejich zdraví. Oproti tomu jsou včelaři, kteří jsou a zůstávají choulostivými. Všeobecně zdá se, že dovedou si v létě více na jed včelí zvykati a na jaře jsou choulostivější než na podzim.

Co stojí Turecko zavedení latinského písma. Odhodlaní tureckého diktátora Kemala pašu zavést v Turecku užívání latinského písma, prováděné velmi energicky není podnikem nikterak laciným. Turecká vláda vydala 3 miliony dolarů na hotovosti na podpory tiskárnám na zakoupení strojů sázecích a potřebných písem, dále pak nakladatelstvím na přípravy k vydáván knih a brožur v latince, jichž má podle příslušné vládní proposice vydáno býti v nejbližší době milion exemplářů. Další obrovská vydání očekávají turecký stát, jelikož je nutným opatření náhradu za dosavadní úřední tiskopisy, známky a bankovky, jež nesou až dosud arabské nápisy

O—n.

Čechoslovák členem vědecké výpravy do Číny. »Geological Mining Association« v New Yorku vysílá za vedení Listera Kaye vědeckou, geologickou výpravu do Číny, již se účastní i jeden Čechoslovák, Miroslav Skřivánek z Březnice, jenž byl dlouhá léta ředitelem dolů v Middleburgu, v Transvaalu, kde získal velké zkušenosti geologické. Výprava vyjede dne 3. února z Marseille a její první stanicí v Číně bude Hong-Kong,

O—n.

Lovení perel ve vodách Ceylonu. V únoru roku 1925 bylo po 19leté přestávce obnoven lovení perel v zátocě Manárské, kde se provádělo, ač častokrát přerušováno, již od šedého dávnověku. Metody jsou stále primitivní. Arabové nebo Tamilové (Dravidové) potápějí se z loděk se stěnou torbou, uvázanou na provaze, již drží jejich společník v loďce. Na dně rychle naplní torbu škebleni, načež na znamení, dané trhnutím provazu, jeho pomocník vytáhne ho nahoru. Průměrně vydrží potápěš pod vodou 60 až 70 vteřin, ale jsou známy případy, kdy zůstal na dně i dvě minuty. Arabové pracují ekonomičtěji než Tamilové. Dobří potápěči potopí se 40—50krát za den. V poledne, po ukončení lovu, odplují loďky, jichž bývá na sta, do »Perlového města«, jakési sezonní osady, jež mívá v době lovu 30—40 tisíc obyvatelů, ale jinak je téměř opuštěna. Potápěč odevzdává pytle mušlemi naplněné vládním úředníkům, kteří jim vracejí třetinu (neotevřených), kdežto dvě třetiny se stávají majetkem státu. Kupci pak přicházejí a kupují mušle, pak hned je otvírají a pustí se do pátrání po perlách, jež není tak snadné, jak by se snad myslelo. Roku 1925 trval lov 37 dní a bylo uloveno asi 16 milionů mušlí. Za 1000 škeblí platilo 45 až 74 rupií (550 až 900 Kč). (Vesmír.)

J—n.

V Cařihradě objevena vzácná mosaika. Ve skromné a značně sešlé mešitě Kahrie na periférii cařihradské byla objevena pod omítkou ve zlatě provedena mosaika představující mrtvou

Marii Pannu, ležící na márách a obklopenou postavami andělů a svatých. Odborníci z Národního musea soudí, že vzácný obraz byl nejméně 500 roků ukryt před lidskými zraky. Po zajištění nálezu dotázána byla Angorská vláda, jak hodlá se k němu zachovati. Odpověděla: mosaika zůstane na svém místě a že má býti pro budoucnost s největší péčí zabezpečena. J—n.

Robinsonův ostrov. Anglický romanopisec Defoe, jenž se proslavil románem o dobrodružstvích Robinsona Crusoa, použil k němu zápisků anglického námořníka Selkirka, které ovšem náležitě zpestřil a upravil podle své bujně fantasie. Ostrov, na nějž se dostal ztroskotavší Robinson, vlastně Selkirk, jest největším ze tří ostrovů skupiny Juan Fernandovy. Selkirk pobyl na ostrově celé čtyři roky a čtyři měsíce. Nebylo mu tenkrát tak zle, jak to vylíčil Defoe v románě a nezažil také takových dobrodružství jako Robinson. Na opuštěný ostrov nedostali se nikdy žádní lidojedi, ale také nikdy tam nežil žádný dobrý Pátek. Ostrov, na němž žil Selkirk v nedobrovolném vyhnanství, jmenuje se Mas-a Tierra. Má krásná, zalesněná a zavodňovaná údolí, bohatou květenou a zvířenu. Jest to skutečně romantický ostrov s krásnými horami, pnoucími se do výše asi 3000 stop. Jest nyní na svém pobřeží jen velice řídko obydlen. Skoro všichni obyvatelé mluví španělsky a živí se hlavně rybolovem. Na ostrově žijí dosud stáda divokých, zdatných koz. Bujná květena jest zčásti tropická. Moře jest bohaté na ryby a zvláště na výtečné humry. Mas-a-Tierra jest od světa skoro úplně odříznut. Na celém ostrově jest pouze jediný krám a ten se otevírá pouze dvakrát za týden. Dnes se ovšem žije na ostrově přece jen lépe než v době, kdy se na něj dostal Selkirk. Byť i zřídka, přece občas dostane se k ostrovu nějaká rybářská loď a denní styk s ostatním světem udržuje radio, které ostrovanům zachycuje pozdravy z Valparaisa. J—n.

Stavby našich vysokých škol 1929. Z vysokých školských staveb má býti letos především dokončeno vybudování filosofické fakulty Karlovy university v Praze. Pokračováno bude zároveň ve stavbě budovy pro fakultu právnickou a případně se přikročí k pokračování v novostavbě ústřední budovy univerzitní. Vedle toho bude letos dokončena stavba uční, nosní a krční kliniky orthopedickou, přístavba kliniky gynaekologické, a stavební úpravy Klementina pro univerzitní knihovnu. Také na stavbě chemicko-technologického ústavu Českého vysokého učení technického bude letos pracováno dále, a případně se přikročí k novostavbě ústavu Zemědělského a lesního inženýrství. Provedena bude nástavba chemického ústavu německé techniky a bude zahájena stavba německé vysoké školy zemědělské v Libverdě. Mimo to bude též přikročeno k započetí stavby právnické fakulty Masarykovy university v Brně a pokračováno bude ve stavbě Komenského university v Bratislavě. (PVV.)

Německo na čtvrtém místě jako námořní obchodní velmoc. V r. 1928 dosáhlo Německo čtvrtého místa v pořadí vlastníkú tonáže námořního loďstva na celém světě. Celková tonáž veškerých námořních států čítá nyní 67 mil. tun oproti 49 mil. tun z r. 1914. Největší mocností pokud se týče námořního loďstva obchodního je

Anglie, pak Spoj. Státy severoamerické, Japonsko a Německo. Anglie sama vlastně 30.3% veškeré světové tonáže. (PVV.)

Literatura na metrické centy. Nikdo by neřekl, jaká spousta k nám dochází z Rakouska časopisectva. Pouze v prvním pololetí loňského roku bylo k nám expedováno neméně nežli 100 metrických centů jenom všelikých listů modních. Rakouských novin dopraví se k nám za 6 měsíců dokonce 900 q a hudebnin 100 q. Kdyby všechny tyto časopisy a publikace jenom za půl roku byly nakupeny na jedno místo, byla by to jistě značná hora potišťného papíru. (PVV.)

V poslední chvíli dovídáme se smutnou zprávu, že

Ředitel ANT. TRNKA zemřel.

Ve středu o 7. hodině ranní zemřel ve Vysočanech raněn srdeční mrtvicí gymn. ředitel v. v. Ant. Trnka ve stáří 69 let. Narodil se na Malé straně, kde též studoval, pak působil jako profesor na akademickém gymnasiu v Praze a pak 17 let v Jičíně jako učitel. Po pensionování žil ve Vysočanech a zúčastnil se čile kulturního i politického života. Byl předsedou místní organizace lidové strany v Praze IX., členem výboru kostelního spolku ve Vysočanech, místopředsedou Sdružení katolických rodičů a přátel křesťanské výchovy, agilním členem výboru Zemského spolku katolického učitelstva atd. Byl též literárně činný. Jeho »Deutsches Lesebuch« je oblíbenou čítankou na středních školách a nedávno dokončil zesnulý nové vydání.

Pan ředitel Trnka byl vzorný učitel a celé stovky žáků vzpomíná na něho s láskou. Také jako ředitel byl krajně spravedlivý a nikomu neublížil. Jako člověk měl zlaté srdce. V Jičíně vedl řadu let vincenciány a mnoho dobrého prokázal. Když se přestěhoval do Vysočan, nezapomínal na své známé z Jičina. Chodil, intervenoval a pomáhal, jak mohl.

Churavěl vážněji asi měsíc. Trpěl zvýšeným tlakem krevním, pak se přidružila záducha (asthma) a na konec jeho zdravotní stav zhoršila ledvinová nemoc a s ní souvisící srdeční vada, která učinila konec jeho životu.

Všichni, kdož pana ředitele Trnku znali, vzpomenu naň v modlitbách. Vzpomenou na něj všichni ti, jimž pomohl radou i skutkem. Nebylo jedné sbírky, v níž by nebyl pan ředitel Trnka uveden mezi dárce. Bůh mu buď za vše dobré odplátimelem.

Před vybudováním řady nových pomníků. Pro nejbližší dobu jest projektováno zbudování celé řady nových pomníků. Tak zejména Kolo moravských spisovatelů vybuduje na brněnském náměstí 28. října pomník spisovateli J. Merhautovi, v Litovli bude zřízen pomník pres. T. G. Masarykovi, v Praze-Střešovicích pomník padlým, dílo sochaře Franka, ve Dvoře Králové zřídí městská rada pamětní desku na rodném domě tragicky ve vlnách Vltavských zahynulého sochaře V. Gutfreuda, v Radvaní na Slov. byl již položen základní kámen k pomníku básníka Andreje Sládkoviče a v Bratislavě byla zahájena akce pro zbudování pomníku padlým slovanským legionářům. Vedle toho má letos dojít také k uskutečnění projektu komisariátu pro péči o hroby italských vojáků, zemřelých ve světové válce, který hodlá vybudovati v Praze monumentální kostnici pro pozůstatky všech italských vojáků, zemřelých na území naší republiky. (PVV.)

Esperanto

Pořádá Jan Filip.

Pravopis je v Esperantu zcela fonetický; od češtiny se liší: ĉ (=č), ĝ (=dž), ĥ (=ch), ĵ (=ž), ŝ (=š); polohláska ŭ se vysloví krátce jako v našem »u«.

Přízvuk je vždy na předposlední slabice. **Slovořad** je volný jako v češtině.

Člen je pouze určitý: **la** (pro všechny rody a čísla); neurčitého členu není. Užívání členu není přesně omezeno.

Podstatná jména mají koncovku **-o**, **přídavná** jména **-a**. V množném čísle přibírají podst. i příd. jm. ještě **-j**, na př.: **juna** homo (mladý člověk); **junaj** homoj (mladí lidé); **la bona patro** (dobrý otec), **la bonaj patroj** (dobří otcové).

Příslovce se končí na **-e**: **bone** (dobře), **bele** (krásně).

Zájmena osobní: **mi** — já, **vi** — vy, **ty** (Esperantista každému vyká; pouze spisovatelé, chtějí-li výslovně naznačit tykání, užívají »ci« — ty), **li** — on, **ŝi** — ona, **ĝi** — ono; **ni** — my, **vi** — vy, **ili** — oni, **ony**, **ona**. Pamatujte však: **Li** zastupuje pouze **osobu** rodu mužského (pána, úředníka, syna...), ne však koně, psa, strom a t. p.); **ŝi** zastupuje opět jen **osobu** rodu ženského (učitelku, dceru a t. d., nikoliv na př. kočku, růži...); **ĝi** zastupuje osoby rodu neurčitého (dítě, osobu) a vše ostatní (zvířata, věci a t. d.). Zájmena **přivlastňovací** se utvoří od zájmen osobních přidáním **-a**: **mia** — můj, **lia** — jeho, **ilia** — jejich, **viaj** — vaši a t. d.

Slovesa mají v neurčitém způsobu koncovku **-i** (skribi — psáti, legi — čísti, ĉerpi — čerpati). Pro čas **přítomný** mají ve všech osobách i číslech koncovku **-as**, pro **minulý** **-is** a pro **budoucí** **-os**; musí však býti vždy vyjádřen podmět. Časujeme třebaš sloveso kantí (zpívati):

ni kantas — zpívám
vi kantas — zpíváš
li kantas — zpívá
ŝi kantas — »
ĝi kantas — »
ni kantas — zpíváme
vi kantas — zpíváte
ili kantas — zpívají.

Právě tak bychom mohli časovat též čas minulý i budoucí.

Cvičení — Ekzerco: 1. Junaj sinjoroj promenas. 2. Mi kaj mia frato skribas, niaj amikoj ludas. 3. Hodiaŭ lia filo ne povis lerni. 4. Ŝi parolas perfekte Esperante. 5. Morgaŭ vi ne estos en urbo. — 1. Včera jsme si hráli, dnes se učíme a zítra budeme zpívat. 2. Mluvil jsem s cizím pánem. 3. Byl (to) váš strýc. 4. V zahradě roste růže. 5. Kveté. — Slovíčka (viz též mluvn. část!): **sinjoro** — pán, **promeni** — procházeti se, **frato** — b. atr, **amiko** — přítel, **ludi** — hráti, **filo** — syn, **povi** — moci, **lerni** — učiti se, **paroli** — mluvit, **perfekta** — dokonalý, **esti** — býti, **urbo** — města, **fremda** — cizí, **onklo** — strýc, **ĝardeno** — zahrada, **kreski** — růsti, **rozo** — růže, **flori** — kvěsti, **hodiaŭ** — dnes, **morgaŭ** — zítra, **hieraŭ** — včera, **ne** — ne; **en** — v, **kun** — s (s 1. pádem!)

Esperantské kázání bylo v Praze v chrámu sv. Vršily dne 25. listop. m. r. Kázal dp. Karel Czech, farář ze Seifenu. Po kázání byla sloužena mše svatá, při níž se zpívaly písně přeložené do Esperanta. — Takového bohoslužby se konaly v Praze péčí Čsl. Jednoty Katol. Esperantistů již několikrát.

Esperanto — řeč mezinárodních sjezdů. Někteří protivníci esperanta tvrdí, že příslušníci různých národů se nemohou spolu dorozumět, protože každý vyslovuje esperantská slova jinak, anebo že esperantem nedá se vše přesně vyjádřit a pod. Podáváme proto zde úryvek ze »Zprávy Svazu národů« (r. 1922) (z francitiny přel. R. Fridrich):

»V sekretariátu Svazu nár. měli jsme příklad na mezinárodní konferenci školských odborníků, jejichž debaty byly vedeny v esperantu. Nutno uznati, že jsme byli překvapeni snadností, přesností a rychlostí, se kterou se vyjadřují a vzájemně si rozumějí delegáti všech zemí. Diskuse se rozvíjí s pozoruhodnou plynností, místo aby byla stále přerušována překlady. Bylo vyslechnuto až 32 řečníků v jediné schůzi a ve třech dnech vykonal se kus práce, který by byl potřeboval desíti dnů v obyčejné konferenci o několika oficiálních jazycích. Ovšem někdy pozná se národnost některého delegáta podle přízvuku, ale u většiny tomu tak není. Výslovnost esper tak jako italštiny sezdá různým mluvčím lehčí a prostší než na př. francouzština neb angličtina. Při vstupu do sálu zdálo by se nepřipravenému účastníku, že slyší debatu v portugalštině nebo rumunštině. — Zvláště silným dojmem působí jakási jednolitost a rovnost, jež podobnému shromáždění dává společný jazyk, činící všechny rovnými a dovolující delegátu z Pekingů nebo Haagu vysloviti se se stejnou přesvědčivostí jako jeho druhům z Paříže nebo Londýna. Esperanto má již výmluvné řečníky.«

Nevěřící Tomáši se budou moci letos o svato-václavských oslavách sami přesvědčiti o tom, zda se mohou lidé všech národů spolu domluvit nebo ne.

Dočkáme se velkého, úplného slovníku esperantsko-českého, jakého již potřebujeme, neboť dosavadní slovníky jsou jednak příliš neúplné jednak příliš — drahé. Právě se připravuje do tisku velký slovník esp.-český, který bude obsahovati nejen pouze jedno slovo od každého esper. kmene (jako v dosavadních slovn.), nýbrž co možná i mnoho odvozenin a složenin. Bude

obsahovati slova ze všech oborů. Jest přehlížen od našich nejlepších odborníků. Svou cenou bude přístup každému. Bude to nezbytná potřeba (zvláště při četbě) nejen pro esperantisty, ale zvláště pro ty, kdož se esperantu učí. Bude na něj vypsána subskripce, což zde oznámíme. Kdo bu snad si přál dříve bližších informací, necht se obrátí na adresu: Jan Filip, Praha-Bubeneč, Wintrova 299. - 4. J. F.

Kalendář katolického studenta.

2. února. — Očišťování P. Marie čili Hromnic. Dle zákona židovského každá matka, která porodila hošička, musela 40 dne po narození dítěti přijít s ním do chrámu Jerusalemského a Pánu ho obětovat. Do té doby byla sama považována za nečistou. Zároveň přinesla i ona oběť očištnou za sebe. Obřady tyto zavedeny proto, by Israelité vždy pamatovali na dědičný hřích Adamův a na příštího Vykupitele. P. Maria i Ježíš nemuseli se podrobiti tomuto předpisu, učinili tak, aby se ukázali poslušnými Zákona, jak řekl později Ježíš: »Nepřišel jsem Zákona zrušit, ale naplnit«. Při těchto obřadech byl přítomen i stařec Smeon, který s toužebností očekával Vykupitele. Osvícen Duchem sv. poznal v nemluvnátku Messiáše. Vzal ho na lokte své a zvolal: »Nyní propuštíš, Pane, služebníka svého v pokoji; neboť viděly oči mé spasení tvé«. A Marii zvěstoval její utrpení: »Aj, duši tvou pronikne meč!« Sotva Mařia zažila radost z narození Ježíšova, už začíná její křížová cesta. — V ten den světi církev sv. svíce t. zv. hromničky. Po svěcení koná se kostelem průvod s hořícími hromničkami. Má znamenati cestu P. Marie do Jerusalema s Ježíškem, který jest »Světlo světa« a jak Simeon pravil: »Světlem k zjevení pohanům«. Hromničky rozsvěcují se v katol. rodinách při bouři a nepohodách, obzvl. dávají se umírajícím do rukou.

3. února — sv. Blažeje, biskupa a mučedníka. Žil právě v době Konstantina, který r. 313 dal křesťanům svobodu. Byl biskupem v Pontské Sebastě (Malá Asie). Původně věnoval se studiu lékařskému, by co nejvíce mohl lidem prospěti. S toutéž láskou věnoval se pak jako lékař duchovní spásu nesmrtelných duší. V době pronásledování prchl do pouště, aby se zachránil pro budoucí duchovní činnost. Přece však byl vypátrán, odveden před okrutného soudce Agricolau a stát mečem r. 326. To stalo se za panování Licinie, spoluvladaře Konstantina, který nešetřil svobody křesťanů Sv. Blažej ctí se jako patron nemocí krčních, protože v době

svého mučení zároveň uzdravil pacholika, jemuž rybí kost v hrdle hrozila zadušením. Dodnes dává se v jeho svátek v církvi křest. požehnání sv. Blažeje na ochranu před krčními nemocemi.

- 8. února** — Bl. Milady Přemyslovný, abatyše svatojiřské. Byla nejmladší dcerou Boleslava I. Ukrutného, bratrovraha Václava. Velmi ctnostně a zbožně vychována, putovala okolo r. 966 do Říma k papeži Janu XIII. s prosbou o zřízení pražského biskupství a založení panenského kláštera u chrámu sv. Jiří. Vstoupila v Římě do řádu Benediktínského. Byla od papeže požehnána jako první abatyše nového pražského kláštera. Zatím zemřel v Čechách její otec a nastoupil bratr Boleslav II., který přijal z rukou Milady r. 973 papežskou listinu zakládající pražské biskupství a nový klášter svatojiřský. Bl. Milada v pověsti svatosti zemřela 8. února 994. Jeho ostatky odpočívají ve výklenku klášterní kaple u sv. Jiří. Svatojiřský klášter je zrušen Josefem II. 1782.
- 13. února** — Popelční středa. V tento den přísný církevní půst — nařízena zdrženlivost od masa i újma v jídle katolíkům. v době od 21. roku do 60. roku započatého. Jest to den trvajícím — první 40. denního postu. Církev sv. sype dnes rukou kněze na hlavu věřících popel se slovy: »Pomni, človče, že prach jsi a v prach se obrátíš!« Tímto dnem začíná doba velikonoční sv. zpovědi a sv. přímání. Pamatuji na to závčas!
- 18. února** — Bl. Godšalka, prvního opata želivského. Narodil se r. 1116 v Kolíně nad Rýnem. Vstoupil do premonstrátského kláštera v Steinfeldu, kde r. 1144 vysvěcen na kněze. V té době založen Soběslavem I. klášter v Želivě, kom r. 1149 poslán od představených Godšalk jako první opat. Godšalk je vynikajícím propagátorem řehole sv. Norberta u nás. Jeho přičiněním založeny v naší vlasti 2 premonstrátské kláštery. Byl mužem velmi přísného, kajícího života, modlitby a řeholní kázně. Před svou smrtí dal se položit na hrubou žíněnku, popelem posypanou. Zemřel 18. února 1184. Godšalk jako znamenitý duchovní řečník, byl zván na všechny nejdůležitější slavnosti duchovní své doby. Kronikář český Sarloch (premonstrát) o něm napsal: »Jako rozlitého oleje rozhlášeno jest jméno jeho po Čechách, Moravě a Rakousích, ano po celé naší řeholi, ač sám se považoval za nejposlednějšího ze všech.«
- 24. února** — sv. Matěje, apoštola. Matěj (česky Bohdan) byl jedním z 12 učedníků Páně. Za apoštola byl zvolen ve večeradle jerusalemském losem za zrádce Jidáše. Hlásal evangelium v Judsku, Kappadocii, posléze v Africe. Byl od Židů sta v Ethiopii okolo r. 61. Ostatky sv. Matěje chovají se v Římě v chrámu P. Marie Větší.

Majitel, vydavatel a nakladatel: »Ústředí katolického studentstva československého.« — Odpovědný redaktor: JUC. Jaroslav Markes. — Tiskem B. Stýbla v Praze.

Svatý Otec Pius XI.

JITRO

ČASOPIS ŠTŘEDOŠKOLSKÝCH ŠTUDENTŮ
KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V BŘEZNU 1929.

ČÍSLO 7.

Dr. J. Krlín:

Papežský stát a římská otázka.

V minulých dnech byl celý katolický svět mile vzrušen a tisk po celý týden byl naplněn úvahami o t. zv. římské otázce a o papežském státě, o J. Sv. Piu XI. a italském ministerském předsedovi Mussolinim. Příčina toho radostného vzrušení byla pochopitelná, neboť byl odstraněn spor, který od let sedmdesátých minulého století stavěl proti sobě Svatou Stolicí a italský stát. Tím okamžikem, kdy byla rozřešena římská otázka, byla, jak děl krásně J. Sv. Pius XI., veliký papež, vrácena Itálie Bohu a Bůh Itálii. Bude tudíž dobře, seznámíme-li se aspoň v hlavních rysech s podstatou otázky římské a uvědomíme-li si dějiny papežského státu, které je třeba znáti, chceme-li pochopiti dosah nynějšího ujednání.

Když byla císařem Konstantinem Velikým dána Církvi svoboda počátkem IV. století, bylo jí zároveň dáno právo získavati movité jmění, udržovati je a spravovati. A netoliko jmění, které odkazovali Církvi v závětech zbožní jednotlivci, nýbrž i celé kraje. Tak římstí papežové měli již v V. st. v držení četné kraje, t. zv. patrimonia a v obcích a městech jim náležejících bylo zvláštní zřízení, poněkud odlišné od zřízení měst ostatních. Panovníci a mocná knížata potvrzovali papežům práva na tyto kraje a papežové si je dovedli udržeti, když někdo jim je chtěl vyrvať. V VIII. století dva mocní panovníci frančtí, Pipin a Karel Veliký, který byl později, r. 800, o vánocích korunován papežem za císaře obnovení říše římské, zvláštními dekrety potvrdili, že papežovi patří Řím s okolím a řada krajů a měst, po Itálii roztroušených, kterých dostali dříve papežové ať odkazem nebo darem od mocných knížat a vládců světských.

Ovšem během věků musili papežové sídlící v Římě, středisku všeho křesťanstva, často zápasiti, aby si udrželi svůj stát, jehož potřebovali, aby byli nezávislí na jakékoliv moci světské. Musili chrániti a uchrániti Řím proti barbarům, kteří pod vedením zpupných vůdců, jako Allaricha, Theodoricha, Attily, Gensericha obklíčili Řím, jehož se chtěli zmocniti. Jistě by byli v troskách pohřbili slavné město nebýt papežův, kteří s křížem v ruce, slovem Božím na rtech a odvahou nástupců Kristových v srdci vyšli jim vstříc, a zachránili Řím před bombardováním a před potupou.

Musili chrániti a zachránili Řím i proti katolickým vládcům a císařům, kteří toužili, znajíce dobře vliv papeže, zmocniti se ho a jeho pomocí ovládnouti svět. Historie mluví o útocích feudálů sídlících v Campagni římské, kteří častokrát vtrhávali se svými žoldněři do území papežova, ba i do samého Říma, mluví o ponížení papežů a ukrutnostech a krveprolitích v Římě, ba i před palácem papežovým, sděluje dokonce, že jeden z feudálů se odvážil za vlasy vytáhnouti staříckého papeže od oltáře — byl to slavný mnich Hildebrant, jako papež Řehoř VII. —, a uvrhnouti do vězení. Ale papežové svou silou mravní a svou vznešeností a svatostí zvíťazili nade všemi, vždy zachránili Řím, který mohutněl a rostl ustavičně.

A zdaž nemluví historie o bojích, které musili vésti papežové proti Jindřichu II., proti Fridrichu Rudovousovi, Fridrichu II., Karlu Smělému, Karlu V., císaři habsburskému, Napoleonu? Papežové leckdy vyhnáni z Říma, byli ponižováni, trpěli, ale nebylo možno je přemoci. Vždy znova a znova se vítězně vraceli do Říma, který tolikrát zachránili, a který jim nebylo možno vzíti. Zachovali si papežové nezávis-

lost a svobodu, kterou by si nebyli mohli udržeti v tehdejších krvavých stoletích, kdyby neměli svého samostatného státu, o který se mohli opřít proti vši tyranii a útokům.

V XIX. stol. stalo se cosi zvláštního. Již konec XVIII. století jest proniknut revolučními hesly a i revolučními činy. Národové v duchu těch hesel touží po svobodě národní a po volnosti, a v Itálii samé byla ta touha mocnější než jinde. Napoleon Bonaparte hledí zmocniti se Říma, který chce učiniti středem mocné své říše, odvádí staříčkého papeže z Říma, ale marně. Ztroskotává a ve vyhnanství umírá veliký Napoleon a papež dále vládne z Říma celému křesťanskému světu. Touha po sjednocení celé Itálie s hlavním městem Římem se však stále a stále prohlubuje a ve druhé polovici XIX. stol. zachvacuje celý národ. Člen savojského rodu, Viktor Emanuel, jest v čele hnutí a Garibaldi jest vůdcem vojska, které opět a opět vtrhuje do papežského státu, a které konečně v září r. 1870 stanulo před Porta Pia, Svatou branou věčného města.

Tehdy byl papežem Pius X., duše svatá a veliký kněz. Když byl zvolen papežem, vítal ho celý národ italský jako velikého vlastence. Nuže Pius IX., když stannuly voje Garibaldiovy před hradbami římskými, dal vyvěsiti bílý prapor, nechtěje dovoliti, aby krev tekla ulicemi svatého města. Současně protestovali proti porušení dřívějších smluv, jimiž se Viktor Emanuel zavazoval chrániti papežský stát proti útokům zvenčí.

Nuže dne 20. září 1870 vtrhlo italské vojsko do Říma, obsadilo je a Řím se stal po Florencii hlavním městem sjednocené Itálie. Papež ovšem neuznal tohoto stavu a neuznal ani t. zv. garančního zákona, který dala italská vláda r. 1871, a kterým upravovala poměr Quirinálu, Itálie k Vatikánu, Svaté Stolicí. Papež neuznal toho zákona, kterým byl připraven o Řím, a jímž vlastně mu bylo vše vzato, Vatikánu nevyjímaje a neuznali ho ani jeho nástupci, Lev XIII., Pius X., Benedikt XV. a Pius XI. Protestovali ne z nějaké světské ctižádosti, nýbrž z důvodů daleko hlubších, které vyjádřil krásně nynější papež Pius XI. v své encyklice, ve které dí:

»Původ a božská povaha Naší moci, jakož i svaté právo komunity věřících, rozšířených po celém světě, vyžadují, aby tato svatá moc nezávisela na žádné autoritě lidské, aby nebyla podrobena zákonům lidským, byť i ty zákony chtěly chrániti svobodu velekněze římského pomocí nebo garancemi. Vyžadují konečně, aby ta práva a ta moc byla úplně nezávislá a jevila se takovým zřejmým způsobem.

My tedy, dědic myšlenky jakož i hrdinnosti svých předchůdců, majíce jako oni jedinou autoritu náležitou v tomto vážném problému, obnovujeme zde protesty svých předchůdců pro hájení práv a důstojnosti apoštolské Stolice. Činíme tak, ne abychom ukojili marné bažení po světské moci, zač bychom se styděli, nýbrž abychom splnili svůj přesvatý úkol a v přesvědčení, že po smrti budeme za své činy odpovídati božskému soudci.«

Itálie od let sedmdesátých žila v nepřátelství proti Svaté Stolicí a to nepřátelství se projevovalo i v zákonech. V Itálii byla provedena rozluka Církve od státu, ze škol byl vzat kříž, kříž byl odňat s věže Kapitolu římského, ba i ze samého Kolosseu, posvěceného krví tolika svatých mučedníků. Zednáři udávali přčasto směrnice tisku v boji proti Církvi a papežství, svolávali do věčného města své sjezdy, na kterých předpovídali pád papežství a pod. Ovšem Skálu Petrovu nikdy nezdolá žádná síla lidská a Náměstek Kristův nad všemi nepřáteli vždycky zvítězí, neboť jest s ním pomoc Nejvyššího.

Zkrátka, zaujetí proti papeži opadala a bývalá láska italského a římského lidu k Náměstku Kristovu opět se probouzela. I napjetí mezi vládou a Vatikánem oslabovalo. Vypukla válka a její hrůzy podlomily život svatého papeže Pia X. Jeho nástupce, Benedikt XV. utěšoval, kde mohl, pomáhal všem potřebujícím a jeho otcovské srdce plnou měrou utěšovalo a mírnilo bolest a bídu italského lidu. Není tudíž divu, že lid ho hluboce miloval, a že si celá Itálie přála žiti se Svatou Stolicí v přátelství co nejužším. Mussolini, který se ujal r. 1922 vlády v italském státě, si byl vědom té lásky lidu ku papeži, a byl si vědom veliké síly katolicismu a jeho dobrodiní pro život národní. Proto hleděl zrušiti dřívější zákony, namířené proti Církvi. Do škol a státních úřadů vrátil kříž, nařídil vyučování náboženství a vydal zákony, které mají v úctě náboženství. Konečně se rozhodl k řešení římské otázky r. 1926.

Nuže, Velekněz potřebuje, aby byl suverénem, svobodným a naprosto nezávislým na jiné moci, potřebuje k vykonávání svého vznešeného poslání samostatného území. Italská vláda dává mu toto území, které jest sice nepatrné — měřit asi 44 ha — a na němž jest papež svrchovaným vládcem. Toto území, zabírající Vatikán se zahradou a okolím, bude se jmenovati: Město Vatikán — Città di Vaticano. Mimo to připadne papežovi vila Candolfo a tři velké basiliky v Římě. Itálie uznává svrchovanost Veleknězovu a bude zastopena u Vatikánu svým vyslancem, který bude děkanem diplomatického sboru. Vatikán též vyšle do Kvirinálu svého nuncia. Současně byl vypracován konkordát, upravující poměr církve ke státu v Itálii.

O rozřešení římské otázky se začalo jednati r. 1926, ale intensivnějším bylo teprve jednání ve druhé polovici minulého roku. Konečně došlo k dohodě v bodech dosud sporných a dne 11. února 1929 byla dohoda podepsána. Stalo se tak v lateránském paláci a smlouvu podepsal za Vatikán státní sekretář Gaspari a za vládu italskou ministerský předseda Mussolini.

Radost italského a římského lidu byla nepopsatelná a jásání nebralo konce. Dne 12. února, v den sedmého výročí korunovace, konal sv. Pius XI. v basilice sv. Petra mši sv. a na náměstí před basilikou se tísnilo na 100.000 lidí, dychtivých spatřiti papeže. A když se Pius XI. objevil na vnější loggii basiliky, aby udělil požehnání lidu, volání: *Ať žije papež* bylo tak spontánní, že mluvilo i o veliké lásce i o veliké radosti a uspokojení nad skončením dlouho trvajících sporu.

Jest rozřešena římská otázka a ten fakt mnoho napovídá. Dnes papežství jest mocnějším než kdy jindy a s úctou hledí ku papeži celý vzdělaný svět. Neboť zatím, co se vše chvěje, jediná církev, představovaná náměstkem Kristovým na zemi, neochvějně stojí, jsouc důkazem jednoty a pravdy, jichž svět tolik potřebuje. Zdaž bychom se tudíž neradovali i my, které Bůh tak miluje, že nás povolal do svaté církve, a zdaž bychom celým srdcem nelnuli k tomu, jenž jest zástupcem Ježíše Krista, Zakladatele církve na zemi, k římskému papeži, otci všeho křesťanstva Piu XI.? Poslední události mluví o úctě, již se těší papež, a my, jako oddané děti, se z toho nejvíce radujeme.

Š. K.

Slavné dny v Římě.

Otiskujeme původní dopis našeho kolegy bohoslovce z Říma, pojednávající o oslavách při obnovení Papežského státu.

Roma, 15. února 1929.

Komu bylo dopřáno prožiti minulé dny únorové v Římě, ten jistě nikdy na ně nezapomene. Jako jsme my prožívali historickou chvíli 28. října 1928, tak Itálie slavila svoji velkou dějinnou chvíli 11. února 1929. Tatáž nadšení, jásání, výkřiky radosti, týž rozruch na ulicích, zvláštní vydání všech listů, provolávání slávy, vyvěšování praporů státních — zpestřovaných po prvé zase po 59 letech barvami papežskými, hudby na ulicích, svátek po celé Itálii. Vrcholu ovšem bylo dosaženo druhý den, kdy připadalo sedmé výročí korunovace papeže Pia XI. Nuže, čeho jsme byli svědky?

Ačkoliv ve veřejnosti nebylo do poslední chvíle ničeho úředně známo; přece bylo již veřejným tajemstvím, že veliké události jsou již přede dveřmi. Mnohé informace byly získány ze zahraničních listů, poněvadž listy italské nepsaly o věci do poslední chvíle z vyššího rozkazu. Přece

ce však v ono pochmurné dopoledne 11. února se shromáždily zástupy na prostranství před Lateránem, živě již rokující o událostech nejbližších hodin. Zástupy rostly s přibývajícím dnem. Dávno již minula desátá hodina, na kterou bylo stanoveno sejítí se zástupců dvou tak rozdílných světů — moci světské a duchovní — aby byly podepsány smlouvy tak dalekosáhlých významů. Teprve o 10.45 hod. přijel automobil s kardinálem Gasparim. Projel rychle kordonem policistů udržujících pořádek a živě jsa pozdravován, zmizel v bráně paláce. Ze zachmuřeného nebe zatím se snášel drobný déšť, ale zástup se nerozcházel. O 11.30 přijel druhý automobil pozdravován potleskem a způsobem římským. Přijel zástupce státu italského, il Duce — Mussolini. Množství fotografů započalo svou práci a různí žurnalisté netrpělivě čekali s papírem a tužkou v ruce na nejbližší zprávy. Uvnitř očekával státní sekretář kardinál Gaspari Mussoliniho. Když tento vešel, srdečně se pozdravili a kráčeli (Gaspari po pravici Muss.) do sálu zvaného »Sala

del Concilio«. Tam bylo vše již připraveno a po různých formalitách za asistence několika ital. ministrů a sekretářů byla podepsána dohoda mezi Vatikánem a Itálií, obsahující tři části: smlouvu, vlastní concordát a úmluvu finanční. Stalo se to právě ve chvíli, kdy na basilice lateránské se rozezvučely zvony, hlásající poledne. Jejich kovová srdce jako by první podávala světu zprávu o velkém historickém významu právě minuvšího okamžiku. Po několika minutách na to byla dávana zpráva úřední žurnalistům. To byl též zajímavý pohled. Ten, který urval onen papír se zprávou, ihned řítil se k nejbližšímu automobilu a ujížděl tryskem do redakce. Když byli poděleni všichni žurnalisté, kteří se stejným úprkem se hnali k telefonům a do automobilů, jako ti první, jeden exemplář byl dán k dispozici pro publikum. Tu jeden ze studentů seminaristů římských s kloboukem v ruce předčítal text za naprostého ticha. Když dočetl, zaburácelo volání slávy papeži, kard. Gasparriemu a Mussolinimu. Seminaristé pak zapěli na místě »Te Deum...« Když se potom objevil automobil kard. Gasparri a hned za okamžik za ním automobil Mussoliniho, provolávání slávy nebralo konce. V jednu hodinu jsme se rozcházelí a již zvláštní vydání listů šla »na dračku«. Lid uvědomoval si, co se stalo a radost jeho byla k nevypsání. Zvláštní vyhlášky na rozích v barvách fašistických zvaly na příští den na náměstí sv. Petra v 11 hodin dopol., v 5 hod. odpoledne pak před Quirinál; mncho jiných plakátů podobného druhu zvyšovalo nebývalý rozruch. Lid těžce nesl nešťastné následky garančního zákona z r. 1870, poněvadž miluje stejně vše svého Velekněze Pia XI., jako svoji vlast a svého krále i vůdce, proto bylo to, co nyní se stalo, dávným jeho přáním a tužbou. Proč by taky nejásal, se neradoval? Každý ten večer usínal s vědomím velikých manifestací příštího dne.

To bylo všecko 11. února 1929.

Druhého dne každý si přivstal, aby se mu dostaly noviny co nejdříve do rukou. Slavnostní nálada zračila se na všech tvářích. Ulice, okna, balkony vyzdobeny prapory. Krásně se vyjímalý vlajky papežské — žluto-bílé, vlající na všech téměř palácích, všech státních budovách i domech soukromých.

Již k sedmé hodině se ubíraly proudy lidí na náměstí sv. Petra — ačkoliv slav-

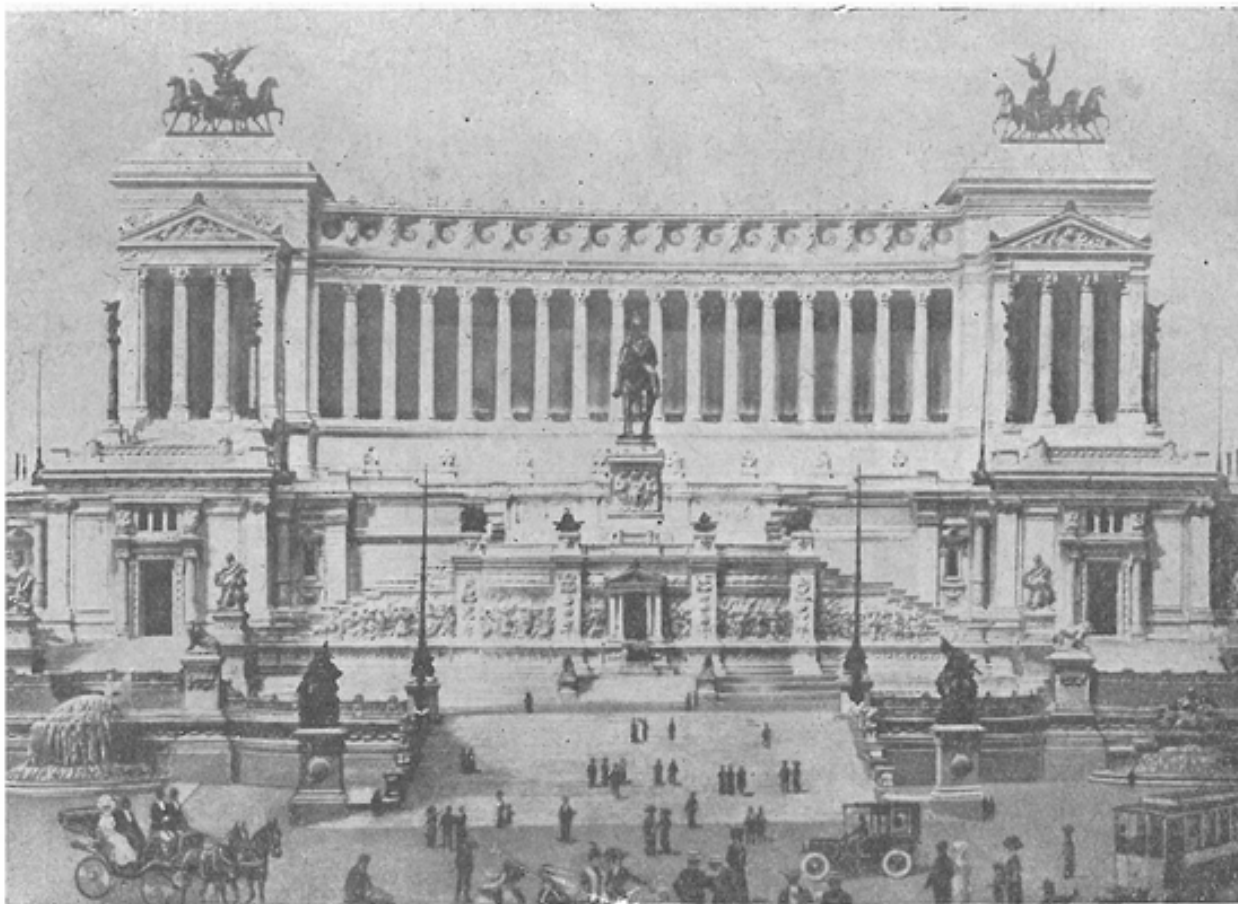
nosti mají býti zahájeny až o půl jedenácté. K osmé hodině elektrické dráhy tím směrem jedoucí přeplněné, automobily v přilehlých uličkách vytvářely jeden provazec líně se vlekoucí pro ohromné zastupy lidí a vozkové nestačili se vyhýbati. Všichni mají jeden cíl — co nejdříve býti ve velehrámu a zajistiti si tak pěkné místo. Proudů lidí mohutněly každou minutou a když bylo před desátou, na náměstí bylo již jako v úle. Hukot automobilů, rachot kočárů a hlasy zástupů mísily se se šumem kamenných, mohutných fontán v jednu velikou píseň, v jeden velebný chorál Veleknězi. Nádherná kolonáda obklopující náměstí a pyšný obelisk uprostřed zvyšovali ještě tento slavnostní dojem.

Na terase před basilikou vojsko a karabinieři vytvořili mohutný kordon s určitými průchody do velehrámu. Těmi byli vpouštěni ti, kteří měli vstupenky a ostatní se zatím hromadili na náměstí. Přes všechna možná opatření a vstupenky zažili jsme na terase tlačenci pořádnou. Do jaké polohy jsi se dostal, v takové jsi byl unášen dovnitř. V té chvíli náměstí se podobalo jezeru napájenému přítoky sedmi řek, neboť se všech pahorků proudily zástupy. Po desáté hodině spustila »la banda« — jak se italsky hudbě říká — známou »Giovinezze« a hned na to »l'Inno Pontificio« (papežskou hymnu) a »Marcia Reale« (královský pochod). Lid propuká v jásot a tleská.

Zatím i basilika se naplnila, pokud bylo jen místa. Vstupenek bylo vydáno hoaně přes 30.000; všech dohromady se odhaduje na 40 tisíc účastníků, kteří všichni přišli vzdáti hold Sv. Otcí. V půl jedenácté žaluzie — kryjící levou loď katedrály — se rozhrnou a lid náhle ztichne. Jenom krky všech se natahují k místu tomu v nedočkavosti. V tom již Sv. Otec se objeví — nesen jsa »in sedia gestatoria« a celý dvůr jeho jde kupředu. Jest, oděn Sv. Otec nádherným bílým pluviálem a poněvadž jest oslava jeho sedmého výročí korunovace — na hlavě má tiaru; zkrátka v plném lesku. Jakmile byl se objevil v basilice, ihned s galerie zazněly stříbné zvuky trub »In es Petrus«. Škoda, že nádherné zvuky jejich nemohli jsme poslechnout. Současně totiž ozval se frenetický potlesk, provolávání slávy »Viva il Papa«, »Viva il Papa«, klobouky a kapesníky mávaly mu vstříc a to s ta-

kovou intenzitou všechno toto se dalo, jak právě to jenom jižní krev dovede. Ale i »klidšas« se dá strhnouti a provolává slávu, pokud jen hrdlo to dovolí. Volají všichni ze srdce, upřímně. Fašisté — zajímavé — zdraví svým způsobem (pravá ruka vztyčena šikmo vzhůru s dlaní otevřenou) a všechno to tvoří velikou bouři srdečných projevů lásky a oddanosti. Nádherné melodie stříbrných trub občas proniknou hlukem, ale hned zase jsou přehlušovány novým přívalem pozdravů.

Velebný obklopený osobní stráží a nádhernými vějíři z per po obou stranách. Když průvod dojde, sestupuje Svatý Otec a usedá na připraveném trůně, který jest celý potažen bílým hedvábím. Trůn jest umístěn blíže »l'Altare maggiore«, t. j. na levé straně apsidy, a »Cornu evangelii«. Slavnostní zpíváním mši sv. slouží kardinál Locatelli. Ceremonie prodloužila mši sv. hodně přes dvanáctou hodinu. Na konci pak Svatý Otec uděluje shromáždění apoštolské požehnání a po chvíli ten-

Pomník Viktora Emanuela.

S nosítek zatím Sv. Otec žehná zástupy na obě strany svým gestem majestátním a průvod velkolepý pomalu postupuje ku předu. V předu se ubírají zástupcové řádů, římských farářů a klerus. Následují čestní komorníci, opatové, patriarchové a biskupové a za nimi různí arcibiskupové sídlící v Římě. Potom se ubírají v purpur odění kardinálové podle hodností v čele s kardinálem-děkanem. Za nimi kráčí šlechta papežského dvora a vysocí důstojníci stráží papežských odění v nádherné uniformy. Za těmito pak jest nesen vznešený

týž průvod velkolepý nastoupí cestu zpáteční.

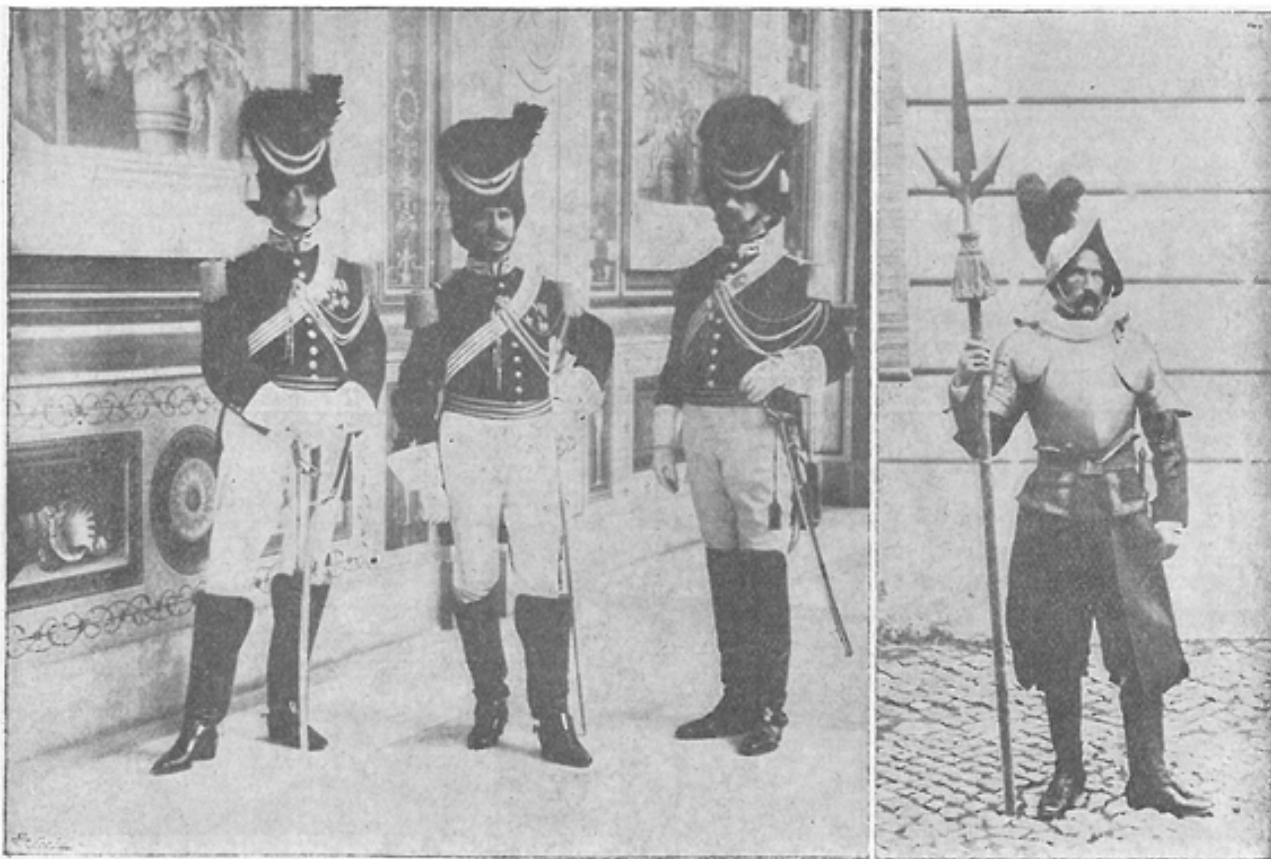
Znovu a snad možno říci s větší ještě intenzitou hlasivek jest provolávána sláva Svatému Otcovi, který opět zástupům láskyplně žehná. Sluší ještě poznamenati, že byli přítomni obřadům: diplomatický sbor, kardinálové, biskupové, preláti, Maltežský řád, šlechta římská a také Camilla Ratti, sestra papeže, jakož i hrabě Ratti, bratr jeho. Dále jsou přítomni za vládu italickou státní podsekretář a dále generál Vaccari, velitel armády. V 10 hodin

přichází též slečna Edda Mussolini, dcera ministerského předsedy.

Kromě jiných ještě vynikajících osob, které nelze ani všechny vyjmenovat, jest přítomen švédský král v občanském obleku a zaujímá místo na připravené tribuně. Jinak místa pro ostatní hodnostáře nebyla zvláště nijak oddělena. V prostoru mezi Confessí a oltářem »della Cattedra« jsou místa pro kardinály, biskupy, preláty, »papežskou rodinu«, diplomatický sbor a zástupce Maltéžského řádu.

Na pravé straně oltáře většího usedá šlechta římská. Ti všichni pak v přesném

jmouti. Kolik lidí bylo přítomno, nelze říci; číslice by snad se zdála příliš smělou, chtěla-li by vyjádřit počet. Snad již skoro 60 let nevidělo sloupoví takové divadlo, snad fontány tak dávno již slavnostně nešuměly jako dnes. Dnes netoliko dívky věrné přišly k svému dobrému otci, aby je požehnal, potěšil, povzbudil, dnes i ostatní přišli vzdátí úctu a hold velikému papeži, který tolik všecky miluje a za všecky se modlí. Všichni dnes bez rozdílu, chudí i bohatí, vznešení i prostí, věřící i nevěřící přišli se poklonit bílému veleknězi. Kolem jedenácté hodiny nebe se

Papežská garda.

pořadí po ukončení slavnosti uvnitř opouštějí svá místa a mnozí z nich rychle spěchají — stejně tak i zástupcové — ven, na prostranství před basilikou, na náměstí sv. Petra.

Tam se zatím shromáždilo nepřehledné množství, nepřehlední zástupové lidí. Kam jen oko pohlédlo s terassy basiliky, černo, mračna lidí. Pohled nezapomenutelný, dojem nesmazatelný! Kdo zná náměstí sv. Petra, jeho ohromné rozměry tak zajímavě architektonicky řešené, ten snad poněkud aspoň si dovede učiniti

představu o množství, které dovede pozatahují a olověné mraky víc a více se snižují. Za okamžik padají první kapky, začíná pršet. Ke dvanácté hodině již se lije v provazcích dešť a rázem náměstí změnilo tvářnost. Moře deštníků — podobné obrovské želvě — se rozevřelo, ale zástup se nerozchází. Trpělivě čeká — ačkoliv koluje již fama, že Svatý Otec nepožehná — a upírá své pohledy k vnější loggii basiliky. Již půl jedné. Dešť neustává a naděje na přestání nikdy. Mnoho již promočených deštěm, mnoho »chrá-

něných« toliko rozevřenými novinami, ale naděje je silnější všeho. Zůstávají všichni na místech a stále hledí k vnějšímu balkonu katedrály. Jest již 12.45 hod., když tu náhle tabule okenní balkonu se otevírají, zástupem proběhne jako by elektrická vlna a všichni šeptají »benedice, benedice«. Kdo by myslil v tu chvíli na počasí? Zapomenuto na vše v očekávání Svatého Otce. A hle, pět minut na to vcházejí první osoby na balkon; komorníci, asistence a za nimi — konečně — vznešená postava Velekněze, obklopeného osobní stráží. Oděn je nachovým pláštěm s kloboukem na hlavě. Rozepíná paže jako by chtěl obejmouti všechny, celý národ, celý svět a hned poté zdvihá pravici s křížem a žehná zástupům.

Okamžik hlubokého pohnutí, hlubokého ticha. Vojenský oddíl vzdává zbraní čest a lid naklání hlavy. Po tomto velebném okamžiku lid propuká v jásot a známé »evviva il Papa« hřmí náměstím. Podobně i kapesníky, klobouky i dlaně fašistů posílají pozdravy. Svatý Otec děkuje, rozevírá znovu náruč na důkaz své lásky ke všem a lid ještě intenzivněji volá »evviva«. Nyní teprve — když byl znovu poděkoval — odchází, loggia se pomalu vyprazdňuje — konečně skleněná okna zavřena. Lid ještě chvíli hledí v ta místa

a potom teprve začíná se rozcházet. Nikdo nedbá na prudký liják a pomalu se ubírá každý k domovu. Nemám představy o tom, jak by to bylo vypadalo, kdyby počasí slavnostem přálo. Jedním slovem: to se musí vidět! Vlajky se všech téměř domů vlály slavnostně — svorně vedle sebe: papežská i státní. Hudby procházely městem, které mělo slavnostní ráz.

O páté hodině uspořádány velké projevy sympatie králi před Quirinálem. Když se objevil i s královnou, byl pozdravován bouřlivým: »Viva il Re! Viva la Regina! Viva Mussolini!« Zástupy procházely potom městem, hudba hrála, nadšení nebralo konce. Večer pak byly osvětlovány některé basiliky, veřejné budovy, mosty a fontány dlouho do noci reflektory.

Tak se tedy zakončily slavnosti na počest papeže i krále, na oslavu nové éry dějinné mezi Itálií a Vatikánem. Tak projevoval lid prostý i vznešený oddanost a lásku Církvi a vlasti. Vroucí pak »Te Deum« znělo v mnoha kostelích nejen v Římě; ale po celé Itálii a celém katolickém světě na důkaz vroucích diků Prozřetelnosti, která neustává bdíti nad dějinami národů. Bůh vrátí se k lidu, když lid vrátí se k Bohu!

Dr. Franti. Formánek:

Zemřel apoštol,

zakladatel S. S. S. Dr. Kar. Sonnenschein.

Smutná zpráva dochází z Berlína: 20. února zemřel zde kněz Dr. Karel Sonnenschein, iniciátor moderní pastorační činnosti. Ve všech německých listech uveřejňují se nyní nekrology za tímto vynikajícím knězem. Nejen v Německu, ale všude v katolickém světě. Neboť postava Sonnenscheinova byla něco tak zvláštního a při tom tak obyčejného, že opravdu byl jedním z nás moderních lidí. A v tom právě spočívala jeho velikost, že prostředky, které byly tak blízké modernímu člověku, tím vším, co tvoří prostředí moderní kultury, dovedl vracet a přitahovati duše k Bohu. Ne nadarmo dán mu čestný a vzácný titul — apoštol velkoměsta.

Moderní inteligence, odvracená racionalistickou kulturou od duchovna, od víry, od Boha, moderní studentstvo, infiko-

vané již na počátku svých studií od víry svých otců a matek, vrací se prostřednictvím Sonnenscheinových institucí a akcí k Bohu. Zbloudilí se vrací, slabí upevňují, silní utvrzují. Apoštolská duše skromného kněze neleká se žádné námahy. Organizuje, cestuje, vychovává. Nejlepší své síly věnuje studentstvu. Ve svých kroužcích snaží se sblížit inteligenci s prostým lidem a učiti je vzájemnému poznání. A nebojí se jíti s tímto programem ani mezi středoškolské studentstvo. Ustředím této práce stává se S. S. S. (sekretariát sociální práce studentské), dle jehož programu organizovány i u nás naše Sociální Studentská Sdružení.

I my proto vzpomínáme zesnulého kněze, apoštola. Vzpomínáme ho vděčně, neboť ukázal nám cestu pravou a dobrou.

Prolog. *Otevřel jsem okno ve světničce své
a vůně jara objala mou duši,
slunce rytmem veselým
se rozzvučelo, jak se z jara sluší.*

*Vzal jsem růži do rukou,
jež v zimní době vykvetla,
nyní svažil jsem ji dechem svým.*

*A zjevila se světla
na východě dálném vzešla
na úsvitě dne, jak zora
v temný moře klín se kladla,
kdy píseň dne zazněla shora.*

*Otevřel jsem srdce své
a duši zpívat dal,
zrodila mi píseň jitra,
již hned jsem poslal v slunnou dál:*

Alleluja! *Ve výši na hoře pod modrým blankytem
zazněl zvon
Lidstvo věků toužným zrakem k nebi
vzhlédlo,
příroda též zajásala,
všechno pělo, všude znělo*

Alleluja! Alleluja!

*Jásavý se rozlehl hlas věků,
slavně zapěl andělů chór, svatých,
ozvěnou se nesl po všech pokoleních —
až na konec světa znělo*

Alleluja! Alleluja!

*V klenbu nebes doléhalo,
kde Syn boží v kruhu svatých
přišel soudit, odměnit neb zničit,
kde vše věčnou slávu pělo*

Alleluja! Alleluja!

Na Golgatu! *Děsný světa hřích šťve na kříž Spasitele.
Nepravosti perou v jeho čelo, černý
hřích jej bije v skrání. Ústa, jež o míru
děla, lásce učila a pravdy hájila, jen se
modlí za katy, jež ve tvář boží jen nená-
vistí vmetou, rouhají se Bohu Synu a na
svatou mu hlavu plvou.*

*Ústa Pána vyprahlá, rty zvadlé trpělivě
snášejí světa hřích.*

*Na bedrech On nese kříž. Nesténá, ač
bolestí se chvěje, neklne, — jen sladce dí.*

»Věř a lituj! Odpouštěj!«

Epilog. *Slunce v západ zlatou kadeř
svou sklání s mlčelivým retem,
po klidu se shlíží toužně,*

jsouc znaveno již poutí světem.

Básník dopěl píseň dne
a smuten hlédl v sebe;
zalkala sklíčená duše,
snad čeká spásu s nebe.

Chladný větřík zavál vzduchem
a růži pokryl bílým jíním. —

Žasnu a nemohu chápat,
zda píseň slyším vskutku či sním.

Dopěta již píseň žití,
jež budí celý krásný svět,
zmizel život a s ním jaro, —
já v rukou tisknu zmrzlý květ.

R. Palma:

Kristus v agonii.

San Francisco de Quito, založené v srpnu 1534 na zříceninách bývalého hlavního města Scirů, má kolem 70.000 obyvatel. Rozkládá se na východním úpatí sopky Pichincha (hora, která vře). Pátrajícím zrakům cestujícího odhalí Pichincha dva velké krátery, které dle všeho jsou výsledkem různých jejích erupcí. Tři vrcholky, které nám ukazuje, jsou památné již svými jmény: Rucu-Pichincha (stará P.), Guagua (dítě P.) a Cundur Guachana (kondoří hnízdo). Po sopce Scugoy je jednou z nejčinnějších Rucu-Pichincha. Nalézá se v blízkosti Riobamba, v samé blízkosti Scirů.

Historie zanechala nám zprávy o jejích erupcích z r. 1534, 39, 88, 1660, 62. Přešla skoro dvě století, aniž by proudy lávy a její silné otřesy nešířily smutek z pustošení. Již byli geologové, domnívající se, že sopka již vyhasla. Však dne 22. III. 1859 dokázala kněžím vědy pravý opak. Malebné rozkošné Quito zůstalo skoro úplně zničeno. Spásonosnou okolností zůstane, že hlavní kráter sopky je na západě a láva vytéká ve směru pustin Esmeralda a tak město se stalo pouze obětí otřesů obra, který je používán k vyhlídce. Však k většímu klidu obyvatel bylo by záhodno zjištění, až kam sahá domněnka barona Humboldta, dokazujícího, že prostora 6300 mil obsahuje hořlavý materiál jediné sopky.

Pro děti republikánské Ameriky Pichincha představuje jednu z nejkrásnějších stránek velké revoluční epopeje. Na jejím úpatí svedena 24. V 1822 krvavá bitva, která zaručila navždy neodvislost Columbie

Buď požeňaná navždy vlasti udatných, duch budoucnosti zachovejš ti šťastnější časy než tyto přítomné. Na březích půvabného Guaguas dala jsi mně dobrovolně pohostinství ve dnech vyhnanství a neštěstí. S vděčností poutníka splňuji slib nezapomenouti na pramen, který uhasil jeho ží-

zeň a palma, která mu nabídla stín a chlodek a sladkou oasu, kde viděl otevřítí horizont svým nadějím. Proto vracím se k péru kronikáře, abych pozvedl z prachu zapomenutí jednu z nejkrásnějších pověstí — upomínku na jednoho z tvých nejnadanějších lidí, historii onoho, který svými myšlenkami štětcem přenesenými; tak jako Olmedo svým homérovským zpěvem — dosáhl vavřínu genia.

II.

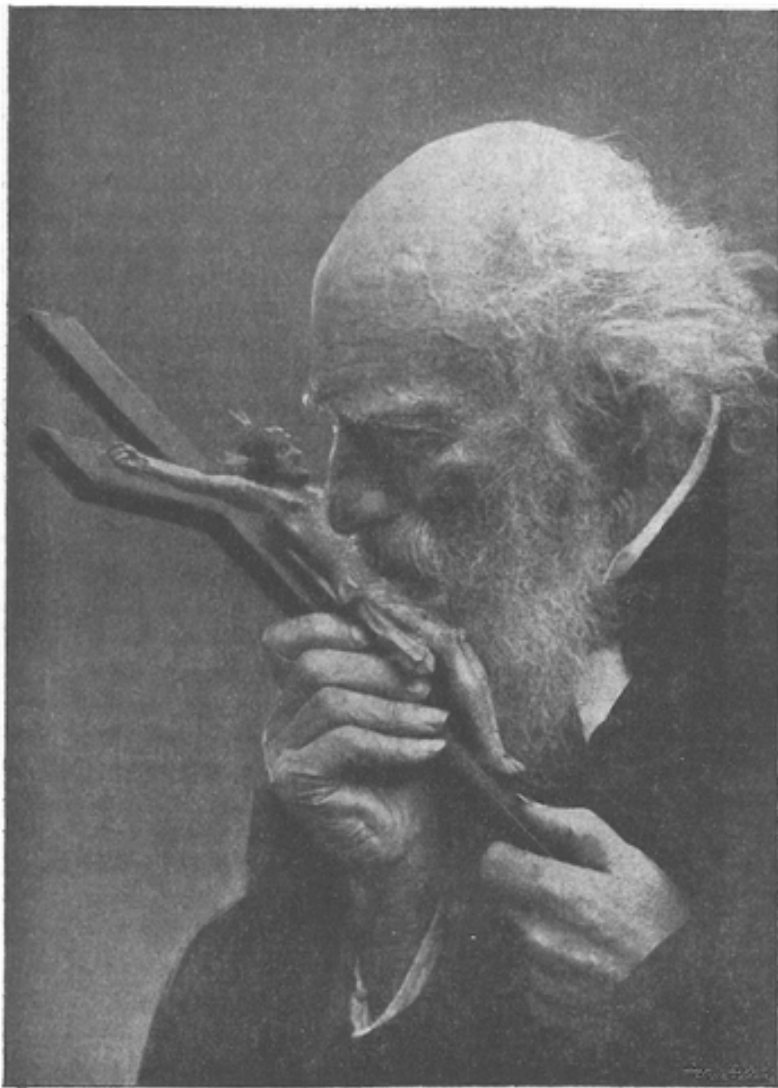
Jak jsem byl řekl, chci hovořiti o malíři Miguel de Santiago. V malířském umění, které v době kolonizace ozářili: Antonio Salas, Gorívar, Morales y Rodúguez jest vtěleno v obrazech našeho protagonisty, který se musí považovati jako pravý mistr školy Quito. Tvorby Rembrandtovy a flámské školy vynikají zvláštností stínů, mistrovským šerosvitem a šťastnou dispozicí skupin, škola Quito vyniká zase v živosti koloritu a přirozenosti. Nehleďte v něm rafinovanosti, nečiňte si nároků naleznouti v jeho Madonách přesnost linií, ale milujte-li to poetické jako je modř našich údolí, anebo tu melancholickou neurčitost jako je yaraví, které zpívají naši Indiáni za doprovodu sentimentálních harmonií quena — zamysli se nad výtvořeny Rafaela Salas, Cadenas nebo Canillo.

V Limě, v kostele Merced ukazují dnes s pýchou obraz Auselma Yanéz. Sloh Quito nenalézá se v jeho detailech v celém svém rozsahu, ale celkově dává poznati velký umělcův sklon pro národní myšlenku. Obyvatelé Quita mají smysl pro umění. K dokázání postačí následující událost: Ochozy kláštera sv. Augustina zdobí 14 obrazů Miguele Santiago, mezi kterými vyniká jeden velikostí svých rozměrů: Rodokmen svatého biskupa z Hippony. Jed-

noho rána 1857 byla ukradena část obrazu, představující krásnou skupinu. Při nastalém poplachu dalo se obyvatelstvo města do pátrání. Obraz byl restaurován. Zlodějem byl jeden obchodník s malbami. Ale když jsme již náhodou hovořili o 14 obrazech Santiagových, významných svým koloritem a majestátností pojetí (zvláště pak »Křest«), povíme čtenáři původ obrazů. Toto, tak jako většina biografických dat, které zde uvádíme, je z pozoruhodného

lova, aby škodu napravil. Po návratu objevil Santiago v článku jednoho prstu, že jiný štětec přemaloval jeho práci.

Náš umělec, veliký genius, byl více pobouřen než moře, když je bolí žaludek a má křeče. Rozzloben tím, co považoval za profanaci, plochou meče naklepal Gorivarovi a své ubohé manželce uřal ucho. K tomu se přihodil i oidor, vytýkáje mu jeho násilí. Santiago bez ohledů na osobnost jej pobodal. Ten utekl a podal proti

Pieta.

článku equantského básníka Juan Leon Merc.

Jeden španělský šlechtic zadal Santiagoovi zhotovení své podobizny. Po skončení práce odcestoval umělec do osady Guapulo a nechal podobiznu na sluníčku, aby uschla, doporučiv své manželce, aby pečovala o obraz. Nešťastná nemohla zabránit, aby se obraz nepomazal a proto zavolala slavného Gorivara, žáka a synovce Migue-

takovému zřivci žalobu. Malíř uchýlil se do cely jednoho mnicha a po dobu 14 měsíců (co trval jeho pobyt v úkrytu) namaloval 14 obrazů, které krásně ochozy kláštera Svato-Augustinského. Mezi nimi zasluhuje zvláštní zmínky pro mistrovské použití barev »Milagro del peso de las ceras«. Mnozí domnívají se viděti v jedné z postav na obraze se nalézající — sám portrét Santiagův.

III.

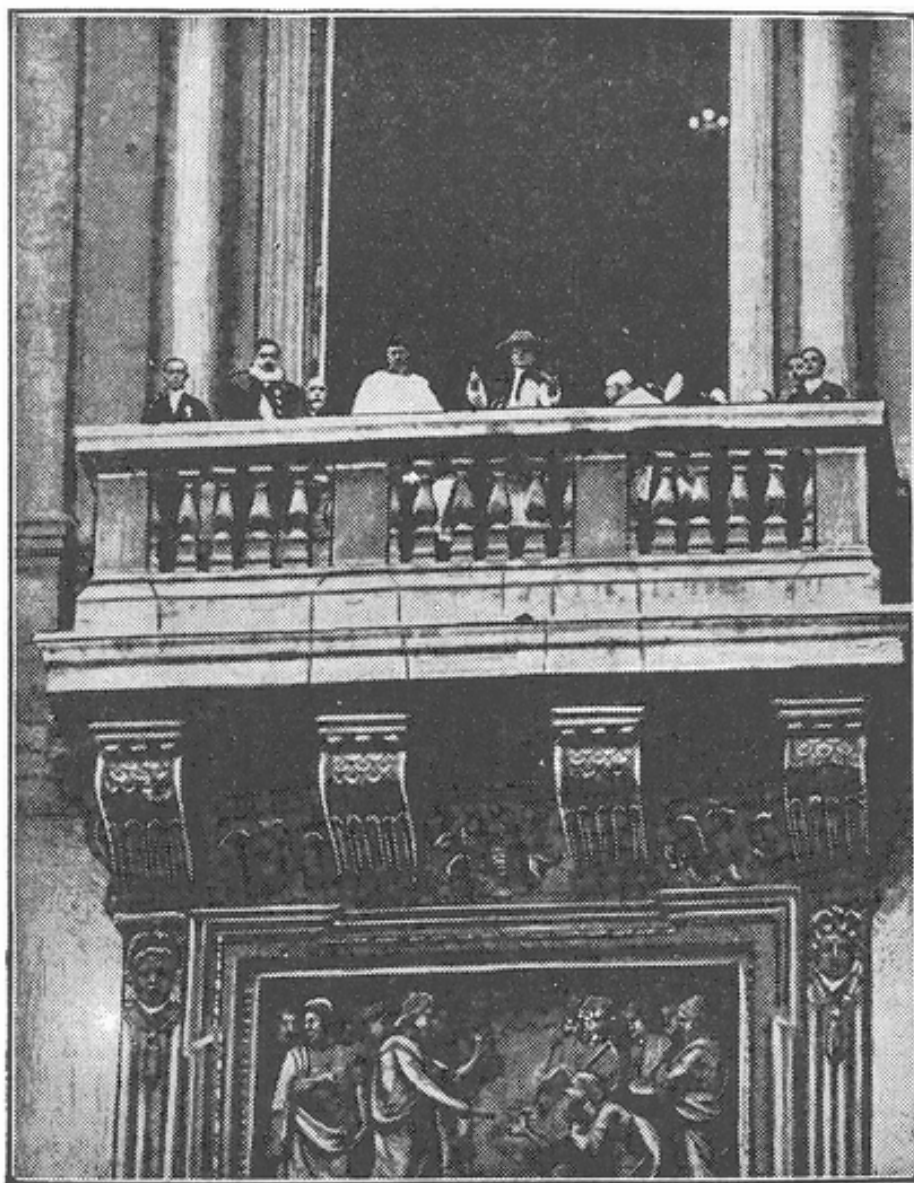
Když se Michael de Santiago navrátil, aby dýchal volný vzduch rodného města, byl již jeho duch nasáknut asketismem jeho století. Jediná myšlenka naplňovala jeho mozek: přenést na plátno Krista v nehlubší agonii. Mnohokrát se pustil do díla, ale nespokojen s provedením, odhazoval paletu a plátno roztrhal. Přes to však

uskutečniti svoji myšlenku. Poručil jej obnažiti a pověsiti na kříž. Poloha těla neměla ničeho pohodlného ani příjemného. Přece na tváři mladíkově rýsoval se lehoučkový úsměv.

Umělec nehledal vyjádření spokojenosti nebo lhostejnosti, — chtěl bolest, úzkost!

»Trpíš?« častokrát ptal se svého žáka.

»Ne, mistře« — klidně odpovídal usmívající se mladík

Svatý Otec žehná Římu a světu.

nespouštěl svoji ideu. Horečka inspirací jej šířala, a přece štetec vzpíral se uposlechnouti mocnou inteligenci a podrobili se vůli. Ale konečně našel veleduch prostředek, aby vyšel jako vítěz!

Mezi žáky, kteří navštěvovali atelier, byl jinoch velice krásné postavy. Miguel viděl v něm model, který potřeboval, aby mohl

Náhle Miguel de Santiago s očima z důlků vystouplýma, vlasy zježené — vyrazil ze sebe hrozné prokletí — kopím probodl mladíkův bok...

Z prsou vydralo se zaúpění a na jeho tváři počaly se rýsovat smrtelné křeče.

Miguel de Santiago v inspiračním deliriu, s bláznivým fanatismem umění, kreslil

smrtnou úzkost a jeho štětec, rychlý jako myšlenka, poletoval po hladkém plátně. Umírající se kroutil, svíjel, volal na kříži a Santiago kreslil každý z jeho křečovitých pohybů, volaje s vzrůstajícím nadšením: »Dobře, dobře, velmi dobře, mistře Miguel ! Dobře, velmi dobře, mistře Miguel!«

Konečně velký umělec odvázal oběť... vidí ji zkrvavenou, bezduchou... přejíždí si rukou po tváři jakoby chtěl obnovit své myšlenky — a jako ten který se probouzí z těžkého snu, měří celou tu velikost zločinu. Zděsiv se sám sebe — odhazuje štětec i paletu a utíká o překot z atelieru.

P. Ovečka :

Pax Romana.

(Pokračování.)

Roku 1850 zrušily »staré« anglické university oxfordská a cambridgeská, tehdy naprosto autonomní, dosavadní předpisy o náboženské příslušnosti a tím umožnily katolíkům získávání akademických hodností na nich; ale ovzduší bylo ještě dlouho nepříznivé, takže teprve r. 1895 dovolila Sv. Stolice za jistých zabezpečujících podmínek katolíkům obecně, aby na ně chodili. Hlavní z podmínek jsou, že tam universitní studenti musí mít svého vlastního stálého duchovního správce, který by ten úřad (vyžadující ovšem v protestantském universitním prostředí, kde každá universitní kolej má svého vlastního protestantského duchovního, muže vynikajících vlastností) náležitě zastával, a že musí být systematickými přednáškami, od duchovního správce pod vrchním dozorem církevní universitní komise konanými nebo organisovanými, dobře postaráno o důkladné vyšší vzdělání katolických studentů v dogmatu, apologetice, církevních dějinách atd., aby mohli překonávat nebezpečí ze stálého pobytu v ovzduší protestantském nebo nekonfesním. Cambridge má 60.000 obyvatel, Oxford 57.000; katolíků je v Cambridge asi 1400, v Oxfordě snad o něco více. Obojí město má krásný katolický farní kostel s konce 19. století, dobrodinci postavený, který získal tamním katolíkům vážnost. Katolických universitních studentů je v obojím městě v celkových počtech 4.500—5.000 nyní po 150, z nichž je asi po dvaceti stavu duchovního. Je to značný pokrok v posledních letech, neboť roku 1900 bylo na obojí universitě jen asi

Umění dohnalo ho k zločinu! Ale Kristus v agonii byl skončen.

To byl poslední obraz Miguel de Santiaguů!

Jeho vynikající zásluhy sloužily mu jako obrana v dlouhotrvající při, až konečně umělec obdržel »sentencia absoluta«.

Obraz přišel do Španělska. Existuje-li dosud, či snad se ztratil pro zvláštní nebdalost tohoto poloostrova? Nevíme. Ode dne svého zločinu Miguel de Santiago trpěl častými halucinacemi mozkovými a v listopadu 1673 zemřel. Jeho hrob nalézá se u oltáře Sv. Michaela Arch. v kapli sakristie.

po desítku katolických studentů. I akademické úřady i protestantské studentstvo se chovají ke katolíkům na obojí universitě přívětivě. Hmotná situace organisace katol. studentů a jejich duchovní správy je příznivější v Oxfordě, kde byly již nějaké fondy z dob dřívějších pokusů o zakotvení katolíků; v Cambridge mají od r. 1925 kapli a jiné místnosti ve »Fisher House«, nazvaném podle blah. Jana Fishera, kdysi znamenitého člena university cambridgeské, biskupa v Rochesteru a mučedníka r. 1535, ale na domě ještě vážne několik tisíc liber dluhu.

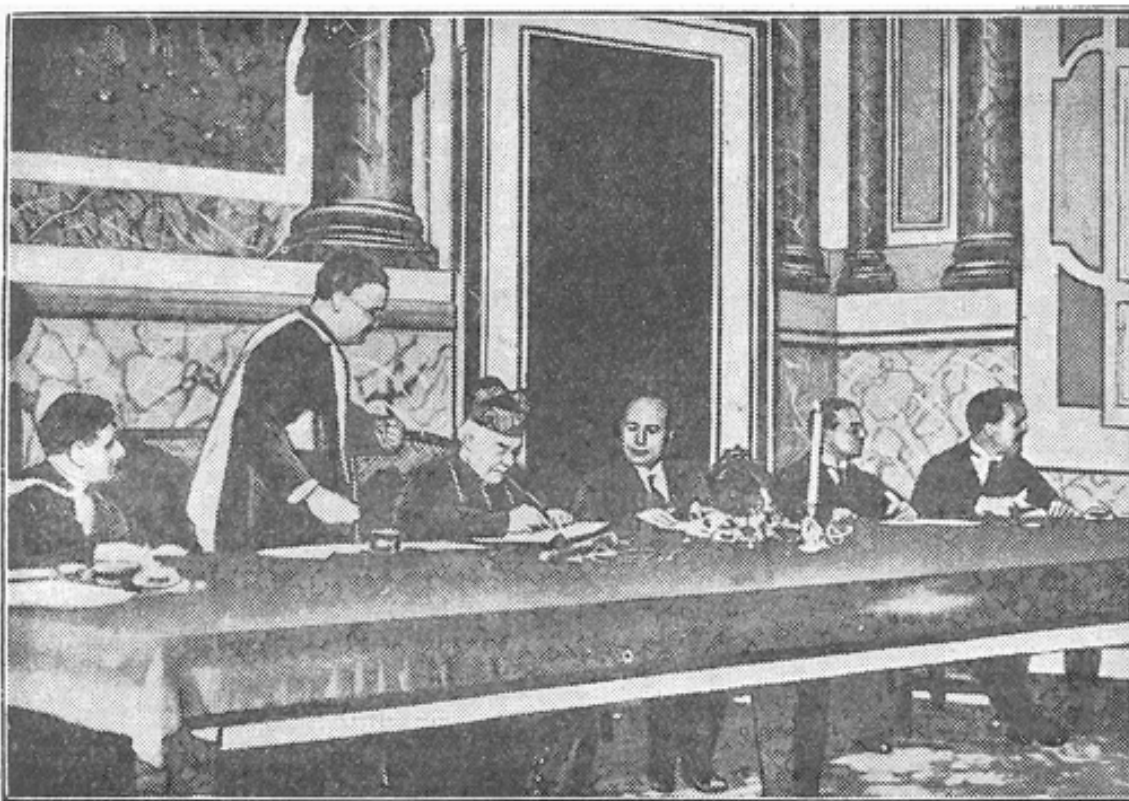
Ve Fisher House byl sekretariát kongresu, tam se bylo příchozím hlásiti.

Byl jsem prof. Bulloughem a jeho chotí velmi laskavě přijat; po informacích mě vybídl, abych zajel se svými věcmi do St. Edmund's House ve vilové čtvrti na okraji města. Později tam se inancou bydlilo ještě dvanáct kněží účastnících se kongresu, mezi nimi i pan kanovník Světlík a kněží slovenští. Je to pěkný dům asi o 25 pokojích pro kněze, kteří ještě z nějakého důvodu studují na cambridgeské universitě (Oxford má slavnou pověst ve filologii a historii, Cambridge v přírodních vědách); je tam vždy několik jezuitů, kteří nemají v Cambridge vlastního domu jako v Oxfordě. Když jsem vsedal na náměstí do taxi, zahlédl jsem, jak prof. Bullough, který mě byl doprovodil, podává řidiči minci 2½ šilinkovou. Protestoval jsem, ale on pravil: »Přece mi dovolíte tento malý projev oddanosti k Továřství!« A sotva jsem přijel do St. Edmund's House a byl laskavě uvítán otcovským rektorem vdp.

McNulty, který měl účastníkům kongresu o večer pozděj světelnou přednášku o Cambridge, již jsem slyšel vítání, teď ani již nevím, zda španělské či anglické, od P. Rafaela T. J., s nímž jsem se r. 1926 seznámil v Barceloně a jenž teď, maje býti vysokoškolským profesorem fyziky v Bombay, »nostrifikuje« svůj španělský doktorát v Cambridge a při tom se zdokonaluje v angličtině. Kněží bylo o prázdninách v domě jen několik, ale byli jsme mezi nimi a u vdp. rektora hned jako doma.

sedy a s našimi menšinami (na projev dobré vůle promluvil několik vět v tom smyslu i německy). Po pozdravech měl president kongresu úvodní přednášku o »Přervaných mostech«.

Odpoledne při Garden Party v zahradě Christ's College byli delegáti ve skupinách podle států a národů představeni panu kardinálovi, který s každou chvilku pohovořil, a místokancléři university, který v Anglii zastává funkce vicerektora i rektora, poněvadž kancléřství je úřad téměř jen čestný, dáváný volbou univer-

Podpis smlouvy mezi Sv. Stolicí a Itálií (kard. Gasparri podpisuje smlouvu.)

Kongres byl zahájen 14. VIII. mši sv. a společným sv. přijímáním ve farním kostele. První den byl věnován »current business«, t. j. referátům o pracích odborů a stavu různých činností Pacis Romanae; druhý den, Nanebevzetí Panny Marie, měl protektor sjezdu, kardinál Bourne, arcibiskup westminsterský, mši sv. pro kongres a pak byly proneseny pozdravné projevy jednotlivých delegací. Již předšlého dne jsme zvolili p. prof. Dvorníka za kandidáta presidentství kongresu 1929, bude-li nám dán, a přinutili ho, že volbu přijal. On tedy jménem čl. delegace pozdravil kongres pěknou francouzskou řečí, zdůraznil naše upřímné přání po spolupráci, především ovšem s nejbližšími sou-

sady některému muži v národě vynikajícímu. Při Garden Party byl celý kongres fotografován; různé skupiny, také všeslovenská, si tam ovšem pořídily i snímky vlastní. Oba fotografové slovenské skupiny nepřišli k našemu nemilému překvapení na Garden Party; zařídil jsem tedy společné fotografování československé delegace na poslední ráno v Cambridge v Sidney Sussex College. Třetí den dopoledne bylo věnováno přednáškám theoretickým a praktickým, odpoledne bylo volno k prohlídce města, a krásné středověké (nyní ovšem anglikánské) katedrály v nedalekém Ely. Po večeri byla ještě přednáška. Čtvrtého dne, 17. VIII., byla dopoledne konference studentek a žen

s universitním vzděláním; brzy po poledni se odjelo zvláštním vlakem do Oxfordu, kde nás srdečně uvítal v radnici v celém lesku svého úřadu dobromyslný p. Mayor (starosta) oxfordský, který nás také, spolu s místokancléřem university oxfordské, poctil večer svou přítomností při slavnostním dinner kongresu v radnici. Po obřadných přípitcích, pronesených anglicky, přednesl za každý národ na kongresu zastoupený jeden člen dvouminutový pozdrav svým jazykem. Tehdy jsem slyšel po prvé jasně a déle mluvit čínsky; různě vysoké intonace jednoslabičných slov pronášených příjemným hlasem mladé Číňanky, oxfordské studentky, na mne působily jako zvonková hra. Poslední byl volán zástupce T c h e o s l o v a q u i e, pan kanovník a poslanec Světlík. Vycházejí od fakta, že mluví patnáctý, že je tedy patnáct států zastoupeno, vyslovil naše přání po spolupráci s počtem daleko větším; z Evropy i s ostatními státy, především všemi Slovany s Ruskem, se zástupci Ameriky a Australie. Vloženými několika latinskými frázemi a latinsky podanými jmény dosáhl toho, že všichni porozuměli smyslu jeho řeči, pronesené se srdečnou důstojností, a dostalo se mu hojného potlesku.

Z Oxfordu jsme jeli odpoledne 18. VIII. asi půl třetí hodiny krásnou krajinou parníkem po Temži a pak dále vlakem do Londýna. Tam jsme se z radostného blahopřání očekávajících přátel také dověděli, že nás Pán Bůh na cestě z Cambridge do Oxfordu uchránil úrazu. Vlak, který jel hned za námi, měl nehodu, při které byli dva mrtví a několik raněných — a v Londýně se při první zprávě o neštěstí báli, že to byl vlak kongresu.

Dopoledne 19. VIII. jsme si vyjeli z Londýna k prohlídce královského hradu Windsoru, vzoru naší Hluboké v Čechách, a nejslavnější střední školy anglické v Etonu u Windsoru. Tam posílají své syny (od 12 do 19 let) nejvnešenější a nejbohatší rodiny anglické a středoškolská studia v Etonu dávají sama sebou lepší sociální postavení. Potom tam za nynější tolerantnosti anglikánů posílají své děti také přední katolické rodiny: katolíků bývá ke třiceti a mají v ústavě svého duchovního a kapli. Chovanců je v ústavě — v celé řadě »domů« s polosamostatnou správou — stále kolem 1100 a nával je takový, že nyní jsou, jak nám pravil doprovázející ústavní zřízenec, všechna

místa již napřed zadána až do r. 1941 a něco se tedy může uvolnit jen úmrtím nebo nahodilým odhlášením kandidátů. Vypravoval nám historku, která prý se stala před necelým měsícem. Přijel bývalý chovanec přihlásit svého synka do ústavu. Ředitel ho po přivítání vyslechl, ale hned pravil: »Musím Vás upozornit, že máme všechno zadáno až do roku 1941. Kolik pak je Vašemu hochovi?« »Pane řediteli, včera se narodil,« zněla hrdá odpověď pečlivého otce. Život v ústavě je ovšem aristokratický (ač se zevnějšek budov a zařízení místností, kterými jsme byli vedeni, zdály nám Čechoslovákům a Němcům zanedbané a zaostalé), ale kázeň je v některých věcech ještě stará a přísná. K ní patří výplata březovou metlou na obnažená záda, a to i nejstarším chovancům, když zaslouží. Viděli jsme metlu, jaká je před výplatou, a druhou, jak vypadala po výplatě (na každou exekuci se bere nová): byla značně otlučená. Vyplácí ředitel nebo jeho zástupce a zřízenec, který nás vodil, se pomáhá mladému pánu svléci a obléci a je svědkem při exekuci; proto jej, jak nám pravil, všichni chovanci znají, kdežto on jich třeba ještě nezná. Když nám ukazoval ony dvě metly, vypravoval několik histerek ze svých zkušeností při exekucích. Stůj zde jedna. Malý hoch byl drzý k učiteli; byl odsouzen k výplatě metlou. »Nechť si, z toho si nic nedělám,« mínil. »Můj dědeček zde dostal vyplaceno čtyřicetkrát a byl znamenitý muž.« Ale po výplatě pravil: »Pane řediteli, já jsem si to rozmyslil. Já nebudu zachovávat zvyklosti naší rodiny.«

Zatím co se ostatní účastníci kongresu seznamovali s Cambridge, Oxfordem a Londýnem, pracovali členové ústředního výboru pilně i cestou a 19. VIII. večer byla v Londýně poslední valná schůze kongresu, na níž byly předloženy výsledky porad výboru ke schválení. A tam se Slovanům dostalo nepříjemného nadělení stran hlasovacího práva v Pax Romana — a my Čechoslováci jsme uslyšeli, co jsme již soukromě věděli, že se kongresu r. 1929 dostane nikoliv nám do Prahy, nýbrž Španělům do Barcelony.

Již na kongresu v Bologni r. 1925 (viz »Jitro« VII., 1925—1926, čís. 1., str. 32 až 36) byly veliké diskuse, zda má být hlasovací právo v Pax Romana podle států, takže by se organizace z téhož státu, ať si stejnojazyčné nebo různojazyčné, musily

mezi sebou dohodnouti napřed a navenek pak vystupovati jednotně se stejným počtem hlasů pro každý stát — či má býti podle národních organizací, takže by ve státě velkém s několika ústředními organizacemi a ve státě s národnostními menšinami a tudíž i národnostními studentskými organizacemi každá taková ústřední organizace měla hlas samostatný. V této druhé eventualitě by se mohlo státi, že by ve státě s národnostními menšinami měly studentské organizace menšin v Pax Romana stejně mnoho nebo třebas i více hlasů než státní většina a mohly ji

rost, mezi sebou stran společného postupu na kongresu, neuhájili posice získané v Bologni, nýbrž letos prorazilo v ústředním výboru jakožto návrh pro valnou hromadu kongresu stanovisko a samostatným hlasovacím právem jednotlivých ústředních organizací národních »na zkoušku na rok«. Na valné hromadě se tomuto návrhu ústředního výboru chytí nějakou debatou opíratí bylo, i vzhledem k nedostatku času, beznadějně. Poláci přednesli protest, ale ihned dodali, že nebudou proto činiti obtíží na valné hromadě, ostatní slovanští delegáti mlčeli. My-

Laterán, chrám sv. Jana.

přehlasovati, a že by národy, které mají menšiny, třebas dosti nepatrné, v několika sousedních státech, měly vlastně o tolik hlasů více. Touto druhou eventualitou by byli velice nepříznivě postiženi právě Slované a především Českoslováci a pozbyli by při rozhodování v Pax Romana jakéhokoliv opravdového vlivu. Roku 1925 zvítězilo obratným úsilím slovanského bloku, Poláků, Českoslováků a Jihoslovanů, stanovisko pro hlasování podle států. Přivrženci druhého řešení však neustali, a třebas v Cambridge hned prvního dne jednali slovanští delegáti na podnět Dra Plocka, který měl o tuto věc velkou sta-

slím, že by bylo bývalo lépe, kdyby se byly ostatní slovanské delegace a zástupce Rumunska ihned přidali k polskému protestu; nevím, čím nedopatřením režie selhala. Doma arcí, aspoň u nás v Čechách, již nespokojenost hlasitě propukla (článek Dra Valenty v Lidových Listech ze dne 31. VIII. 1928). Věc bude ještě předmětem jednání na dalších kongresech, a nedojde-li k návratu k opuštěnému principu hlasování podle států nebo také nějak podle států, nebudou se cítiti Slované v Pax Romana doma.

Přes počáteční naděje se nepodařilo československé delegaci získati příští kon-

gres Pacis Romanae pro Prahu. Staly se totiž již pokusy vnésti na forum Pacis Romanae národnostní a minoritní otázky (je toho bohužel dokladem i poslední řešení stran hlasovacího práva); třenice toho druhu však by mohly být zkázou celého pracně vybudovaného díla a jest se jim nutno pečlivě vyhýbat. Když tedy žádalo Československo o kongres r. 1929 a opíralo, vedle věcných důvodů vnitřních Pacis Romanae, své přání také o svatováclavské slavnosti r. 1929, do nichž by kongres vhodně zapadl, vznikla u některých členů ústředního výboru obava, aby národní slavnosti r. 1929 nezpůsobily nějakých národnostních projevů na kongresu Pacis Romanae anebo ona nebyla do něčeho zatažena, čeho se při své všenárodnosti musí stříci. Jeden přišel k panu kan. Světlíkovi a tázal se ho, jaké že záruky dáme, že se nic takového nestane. Pan kanovník mu důstojně odpověděl, že záruky v té věci, myslí-li kdo, že je jejich třeba, dávatí není věc většiny československé, která se ničím neprovinila a odůvodněného podezření nezavdává, nýbrž menšin v Československu. (R. 1927 v plenu kongresu ve Varšavě nazval Maďar ze Slovenska Maďary na Slovensku mučedníky Slováků, z čehož byl incident jen stěží urovnáný (viz »Jitro« IX., 1927—28, čís. 1., str. 13—15) — a v Cambridge r. 1928 se vetřel Maďar z Jugoslavie do přátelské schůzky slovanských účastníků kongresu a ztropil scénu tvrdě, že se tu bude dělati panslavistická politika, při čemž že on musí býti na stráž, takže svolavatelé Poláci raději schůzku ještě ani nezačatou rozpustili.) Španělé, kteří se po několikaleté přestávce zase účastnili, opírali své poznání o to, že bude r. 1929 v Barceloně velká výstava s misijním oddělením a že by do Španělska přišli i delegáti ze španělsky mluvících států střední a jižní Ameriky. Bylo na pováženou odmítnutím jejich pozvání si je snad znovu odraziti. Zvítězilo tedy v situaci, jaká byla, nakonec Španělsko a v závěrečné schůzi kongresu byl podán od ústředního výboru — po velmi uznalém a pěkném ocenění vřelého pozvání Československa — návrh, aby se příští sjezd konal v Barceloně. Jakožto důvody, které přiměly po bedlivé a všestranné úvaze výbor k tomu návrhu, byly uvedeny pouze tyto dva: že se v posledních třech letech 1926—1928 kongresy Pacis Romanae konaly v zemích nerománských, v Amste-

rodamě, Varšavě a Cambridge, na místech vzdálených jihozápadní Evropě — a že je naděje, že se Španělskem a kongresem ve Španělsku konaným získá pro Pax Romana španělská jižní Amerika. Tyto dva důvody jsme mohly se ctí uznati i my a hlasovali tudíž upřímným potleskem také pro Španělsko. Poněvadž mi však byli někteří delegáti před valnou hromadou soukromě vyslovili dobře míněnou soustrast nad tím, že jsme byli »poraženi«, měl jsem zato, že jsme jak sobě samým, tak kongresu a veřejnosti doma povinni nějaké vyjádření. Vyjednal jsem si tedy u presidenta kongresu, že mi udělí po tomto bodě programu slovo, a řekl jsem: »Pane presidente, dámy a pánové. Jménem čl. delegace mi buďte dovoleno říci toto: Bylo rozhodnuto, aby se příští kongres Pacis Romanae konal ve Španělsku. My máme i nadále zato, že nárok Československa byl aspoň tak dobrý jako nárok Španělska, ale věděli jsme a víme, že ovšem jen jedna z obou zemí může kongres míti, a přijímáme rozhodnutí »in a sporting spirit«, ne, v duchu bratrství v Pax Romana. Siempre amigos, siempre hermanos! A přejeme příštímu kongresu Pacis Romanae ve Španělsku Božího požehnání a veškerého zdaru.«

Při prvních větách jsem viděl v posluchačstvu nejistotu, co teď bude; při prohlášení, že přijímáme rozhodnutí bratřsky, byl veliký potlesk, při poslední větě nadšený jásot. Ještě následujícího dne mě portugalský kněz, účastník kongresu, málem objal, když jsme se setkali v Lyceum Club, a mnil: »To jste se ukázal pravým synem sv. Ignáce!« A Slované, zvláště Poláci, nám při loučení slibovali, že přijedou r. 1929 v hojném počtu do Prahy a že si uděláme sjezd svůj, slovanský.

Po rozhodnutí o místě příštího kongresu bylo zvoleno předsednictvo na příští rok. Předsedou ovšem Španěl a prvním místopředsedou jeden z hostitelů Angličanů; druhým místopředsedou navrhoval výbor Čechoslováka a výslovně Čecha. Dr. Dvorník nám musil vyhověti, a když jsme ho proponovali, byl srdečným potleskem celého shromáždění zvolen.

Myslím, že takto odešlo Československo s kongresu čestně a důstojně — daleko čestněji a důstojněji, než kdybychom se byli se Španěly (s nimiž jsem byl od počátku kongresu přes rozpor na-

šich zájmů a snah v přátelském styku, takže jsem se musil na Garden Party s nimi dáti fotografovati) a snad i s kongresem o sjezd r. 1929 nepohodli.

Místo dosavadního presidenta měl po volbě nového předsednictva zaujmouti nový, Španěl, jenž byl španělskou delegací proponován a kongresem zvolen. Nebyl na kongrese; zaujal tedy jeho místo první z delegátů španělských, señor Alberto Martin Artajo. Když mu Abbé J. Gremaud z Fribourgu, generální sekretář Pacis Romanae, podával na přivítanou do nového úřadu srdečně ruku, tu se ten syn civilního guvernera madridského, mladý advokát, který na kongresu několikrát brilantně promluvil, uctivě sehnul a políbil mu ji.

Následující den 20. VIII. věnovala česká skupina za vedení laskavého pana Dr. Dvorníka prohlídce nejhlavnějších památností londských. Před polednem vy-

konala návštěvu na čsl. vyslanectví, kde Slováci, kteří nejeli z Cambridge do Oxfordu, nýbrž hned do Londýna, byli již o nějaký den dříve. Přijal nas v nepřítomnosti pana vyslance Jana Masaryka velmi přívětivě pan legační rada Dr. Bráf. Slyše, že se pan kanovník a poslanec miní podívati do anglického parlamentu, hned tam zatelefonoval, a když jsme odpoledne přišli, byli jsme již očekáváni a s výkladem provedení i místnostmi obecnstvu nepřístupnými. Vůbec má česká skupina delegace čsl. zač býti vděčna panu kanovníkovi v mnohém, nehmotném i hmotném.

Slováci zůstali ještě nějaký den v Londýně, my Čechové jsme se k večeru 20. VIII. rozloučili. Ostatní jeli na Holandsko nebo na Belgii, já po čtrnácti letech po druhé do Lisieux ve Francii, na pout ke sv. Terezii od Jezulátka.

Ludvík Mařík Bureš, VII. tř. rg., Místek (M)

Resurrexit!

Ztemněla rudá světla lamp Božího hrobu v pozadí chrámu, osaměla socha Kristova na šarlatovém katafalku pod dočasným svatostánkem, jen podoby dvou andělů tyčí své ruce u vchodu hrobu v den Bílé soboty, jakoby chtěly jásavě vzkřiknouti veškerému křesťanstvu: »Vstalť jest této chvíle!«

Vstal v duších našich, zbavených hříchů a nepravostí, by přivinul ke Svatému Srdci Svému hořem ztrýzněné hlavy naše, a ten Jeho pohled, tak neskonale dobrotivý a milý, protkaný nejčistší a nejvřelejší láskou, vssává se v duše naše, v nejjemnější záhyby niter lidských, jakoby chtěl odpověděti na volání naše, znějící hlasem biblického slepce: »Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!«, trysknuvší třikráte z hrobových temnot osleplé duše, prorazivši po třetí nejdobrotivější Srdce Jeho drásajícím vzlykem ke hlubinám neskonalého milosrdenství: »Zapomenuto, čím's hřešil, zapadlo navždy a hříchy tvé, synu, dceru, hroznou lítostí smyty na věky!«

Vstalť jest!

Vstal s květem přírody, by zahalil nás lemem šatu Svého, by splynuly duše a mysli naše s Ním a nikdy, nikdy více se

neodloučily, a stojí nad námi, jako kvočna svolávající kuřátka pod křídla svá, v tu svatou dobu velikonoční, kdy veškeren svět křesťanský, vstav očištěn od hříchu z prachu země, vrhá se znovu na tvář svou před Zmrtvýchvstalým.

Jen jubileem, výročím téměř dvoutisícím zmrtvýchvstání Páně jsou Velikonoce. Již nikdy nebude přáno smrtelníkům skropiti záplavou vřelých slzí svaté nohy Jeho, jež každému tak ochotně na pomoc pospíchaly, nepromluví už na nás v žití pozemském ta ústa, jež pro každého měla jen slova útěchy, už zavřeny jsou zde pro nás ty oči, jež na každého tak laskavě hledávaly, jak modlili jsme se v rozjímání křížové cesty ve svatém postu, ale Kristus stále kráčí s námi, spěchá nám na pomoc vlnami mořskými a skalními útesy našich pokušení a láska nesmírná sálá ze srdce Jeho, ta láska žhavá, nekonečná, jež křížem prošla ku branám hrobu, by třetího dne jitřní hvězdou vstala a v soumrak pospíchala do Emaus uprostřed těch, již, jakož i my nyní, vroucím srdcem k Němu — ke Kristu v přeslavný onen, věkopa-mátný den nedělní volali:

»Pane, zůstaň s námi, neb se připozdívá!«

Miloš Krejza:

Legenda Getsemanu.

*Setmělo se; v cypřiše padl stín. — —
Olivy smutně hlavy kloní,
umlkla hluku, hostin síň,
hvězdy se třpytí v nebes báni,
cypřišů pozdravují stín.*

*Smutek padl v Getseman zahradu,
noc rozestřela háv svůj temný v ní,
obláčky na nebi kupí se v hromadu,
život v zahradě domu Getseman sní.
K hoře Olivetské, v temnu tom,
k zahradě Getseman na úpatí,
kde sní tiše každý keř a strom,
zástup lidí podivný se blíží.
Kdo as přichází to v klidu chýši?*

*Zástup rybářů prostých,
v čele kráčí mistr jich.
Zástup apoštolů vyvolených,
jimž vážnou dobou ztrnul všečen smích
a sám Kristus hlavou miláčků svých.
Přecházejí potok Cedron tam
jeho šumné vlnky jemné.
V dáli možno zřítí již stromy temné,
vchod v zahradu dvora Getseman.
Hvězdy září, měsíc zlatem hýří,
rozhazuje kolem drahé chmýří,
cedry s cypřiši si povídají
a tam v olivovém temném háji,
cos divně neznámého se tají.*

*U vchodu zahrady stanuli tam.
Odpočiňtež sobě tu v stínu temnu,
poodejdu a pomodlím se sám.«
Tak Kristu děl k uřednictvu svému;
smutně hlavu v prsa sklonil, vzdychl
neb hodinu, chvíli svou již tušil,
že nadějíti má*

*— — — a přijít musí.
Ta chvíle jediná lidstvo že spasí.
I vybral sobě z těch apoštolů tři,*

*Petra, Jakuba i Jana svého
a vkročil tam srdcem, nohou klidnou,
nelekaje se osudu temného
v zahradu Getseman proslavenou.*

*Hasnou hvězdy, mizí zář,
měsíc smutně halí tvář
v obláčků podušku měkkou
kryje tvář si oponou tmavou
a noc černá hrůzná kolem
a divná chmůra valí se polem.
Cypřiše již mlknou, usínají,
cedry hlavy kloní, utuchají
i oliv šepoty tiché bolem.*

*Zde Kristus padl na bledou tvář svou
Vlasy svezly se v oči mu,
slzy zrosily líc, tak jemnou,
bolest duše vzbouřila touhu
dále žít s lidským kmenem spolu
s nevděkem jím vládoucím.
»Však ne má, ale tvá se vůle staň!«,
modlí pán se vroucně tak, k nebi dleň
chvějící se úzkostí a touhou zdvihá.
Tvář bolesti, děsem zkřivena
hledí k nebesům, k otci tam,
oči vytřeštěné patří k oblakám
a srdce mocně duní, bije.*

*Skráň potem vlhne
— — — potem krvavým.
Na čele krůpěj se řine
— — — nachem krvavým.
»Otče, staň se vůle tvá!«*

*Cypřiše šumí, olivy hučí,
cedr něco druhu šeptá,
noc však tichá, klidná.
Obláčky hrozivě hrnou se,
vichr kdesi nepokojně skučí,
noc však již zticha je.*

A. M.:

Úcta našich světců v cizině.

Bývá to snad vždy a může se říci všude, že to, co je nám nejbližší neznámé aneb nechceme znáti. Již třetí rok vzdálen drahé vlasti, dlím v cizině a často poznávám to, oč jsem se doma nezajímal. Ptám-li se, jak je to možné, a tu vždy na mysl mi přijde odpověď našeho přísloví: »Nevíme, co máme, až když ztratíme.« Když jsem přišel do Itálie, střediska křesťanství, poznal jsem velkou úctu obyvatelstva ku svatým, mezi nimi byl též náš patron sv. Václav. Bylo to v jednom kostelíčku v Piemonte, kde na stěně visel obraz našeho milého světce. Často při vycházkách jsme tam chodívali (chovanci sales. ústavu), abychom uctili sv. Václava a vyprosili na něm přímluvu ve vytrvání pro nás a ochranu nad naší vlastí. — Opouštěl jsem ještě s dvěma přáteli tato drahá místa a jeli jsme za Oceán. Hned v prvních přístavech Střední a Jižní Ameriky vždy jsme vystoupili, abychom v nejbližším kostelíčku navštívili Krále Lásky a jemu poděkovali za prokázaná nám dobrodiní. Co však nás překvapovalo bylo, že všude jsme spatřovali milostnou sošku Pražského Jezulátka. Rovněž tak je tomu v republice Peruánské. Tážeme-li se proč, odpověď zní: »Činí zde mnoho zázraků.« — Nyní jsme v Arequipě, kde děláme noviciát. Chodíme

často pomáhati na pobožnosti do místních kostelů a z jedné takové návštěvy chci něco uvést. V neděli 20. května, právě první po sv. Janu Nepomuckém, šli jsme přísluhovati do kláštera sv. Rosy na mši sv. Pravím, přímo nás okouzлил krásný oltář, na němž stála socha našeho světce v životní velikosti. Jaká to radost pro nás cizince. Počala slavná mše sv., při níž dp. guardián řádu sv. Františka měl kázání. Velmi pěkně a podrobně vylíčil stav našeho národa v časech a slovy vznešenými opěvoval ctnosti sv. Jana. — Poslouchali jsme bedlivě, abychom dobře porozuměli, neboť v cizině není nic sladšího, jako zprávy o rodné zemi. Já však jsem cítil něco bolestného; byla to vzpomínka na rodný kraj, kde byla též socha sv. Jana. Přišla doba, kdy na programu bylo pryč od Říma, a tu jednoho rána socha byla shozena. — Věrní ctitelé znovu ji opravili a umístili ji blíže kostela na místě bezpečném. Zadostiučinili tak světci a zadrželi rovněž trestající ruku Boha spravedlivého, který byl tímto hanebným činem uražen.

Kéž všemohoucí Bůh žehná naší mládeži, aby opět se mohla naše vlast jmenovati Svatováclavskou v plném slova smyslu. Toť náš cíl
J. Š.

J. H. Kamenická:

Tě odprošujem.

Tě odprošujem'

*Za to, co dnešní spustlý svět Ti činí,
za to, že kříž Tvůj svatý šlapou v prach,
za světa celičkého hrozně viny,
urážky bratří, těžké, ach,
my Tebe odprošujem.*

Tě odprošujem'.

*Za to svá srdce kladem Tobě k nohám,
přijmi je, Pane, smírnou obětí,
a odpusť hříchy našim bratřím, sestřám,
a vylej milost naše na děti.
Za ně Tě odprošujem.*

Tě odprošujem'.

*Když sny své tkáme před Tvým Svatostanem,
ve klidné práci, v jasu radosti,
když bolem sevřeným se zdá, že klesnem,
na zdejší pouti, též ve i smrti —
my Tebe za vše odprošujem.*

Tě odprošujem'.

*Vnoř lásky plamen v naše srdce zvadlá,
dej sílu k duši spáse pracovat,
požehnej každíčkému nás všech dílů,
jež k větší slávě Tvé chcem vykonat.
My Tebe odprošujem'*

Tě odprošujem'.

*Svůj celý život k Tvému nesem trůnu.
je kajícími modlitbami stkán,
vem vzdechy, písně, tichá slova,
jež do úst klad nám zbožný lásky van.
My Tebe odprošujem'*

Stanislav R. Hanácký:

Mater Dolorosa.

Na nebeský blankyt se vyhouplo smavé jamí sluníčko a dětským nevinným polibkem se dotklo spící země. Něžným jeho pohlazením se probudila země, protřela si oči a odhodíc se svého těla bílou pokrývkou sněhovou, chystala se k novému životu. Otevřela své útroby a vydala z nich svěží zeleň, běl i modř. Do vonících sadů přilétali droboučcí pěvci a milým štěbotem naplňovali jejich stinnou klenbu. Z úrodných brázd třepotavě vylétla píseň skřivánčí, vznášela se a mizela kdesi v dálavách nebeských.

Na stráni se oděly stromy bílým hávem a v sluneční záři se míhaly kolem nich zlaté včelky. Ze zdola s černých polí bylo slyšeti hovor a jásavou píseň oráčovu. Celý svět zpíval, jásal, stápl se v jasných barvách, všechno pělo jásavý hymnus na oslavu života.

Dole pod strání v příkrčené chaloupce vznikal nový život. Do chudoby přicházel nový člověk, chudoba snad měla býti jeho životním údělem, ale tvář matky, zrosená dosud utrpením pohlížela s láskou na bezmocné stvořeníčko a před očima si kreslila jeho budoucí život v těch nejpestřejších barvách...

Dětství utíkalo jako voda. Stromoví na stráni se mnohokrát odělo zeleným hávem a po čase nelítostný severák obnažil jeho zmítající se tělo a mnohokrát straň byla pokryta bělostným rubášem. Léta plynula. Z nemotorného batolátka se stal chlapec, školák a později — za pomoci různých dobrodinců — též student. — —

Život studentský je život veselý a krásný, ale má mnohé stinné stránky. Ubíjí kolikrát v člověku city nejsvatější, otupuje ho o to, co chudšas jediné má — o nevinnost a náboženství. Student slyší stále fráse, popírající jsoucnost boží, červ nejistoty hlodá v jeho duši, v nitru bouří krutý boj, jemuž mladík obyčejně podlehne. Náš student prodělal podobnou krizi. Na jedné straně zněla mu v uších úlisná slova svůdců a proti nim se stavěla v duchu shrbená postava ustarané matičky, vybízející ho, aby se v těžkých dobách utíkal k Nejvyššímu Vůdci. Ale símě špatnosti nalézalo v duši jeho úrodnou půdu a vzklíčilo v býlí nevěry. — —

Přišla litice válečná. Libovůle tyranů hnala do fronty nevinné poddané, aby se

v bratrovražedném boji ubíjeli. Otec byl vyrván rodině, manžel své družce, syn rodičům, bratr sourozencům a odvezen na lidské jatky. Země pustla a divočela, neboť rolníkovi byla do ruky dána místo pluhu vražedná zbraň. Zdeptané lány v náhradu za odepřenou jim péči lokaly žíznivě celými doušky vřelou lidskou krev.

S první výzvou odcházel do pole též mladý muž, který již v té době zastával výnosné místo. Těžké bylo loučení se starou matičkou, neboť nevěděli, zda se ještě kdy shledají. Třesoucí se prst stařenčin dělal tři křížky na synovo čelo, ústa a prsa. Zaslzený její zrak nezpovozoval, že se při tom synův ret pokryl úsměškem. Byl by si to zakázal, ale vážnost okamžiku mu v tom bránila.

Odjel. V bitvách stál vždy v prvních řadách, bezpočtukrát hleděl neohroženě smrti v tvář a přece se mu nic nestalo. A doma zatím matička na kolenou prosila Boha, aby chránil její dítě a odvracel od něho smrtelné střely. — —

Ve vojsku začal vanouti nový vítr. V srdcích prostých vojínů probouzel se národnostní cit, každý se v duchu ptal, proč vlastně má se bít a umírat za cizáka, který v odměnu za jeho služby jařmí tam v dáli jeho ubohou vlast. Nespokojenost vřela v řadách vojska, touha po odvetě a tak připraveně je zastihla výzva krajanů, pracujících v cizině za osvobození vlasti, a zvoucích je do řad vznikajícího božího vojska. Neodolali své touze a pod záštitou tmavých nocí utíkali z míst své potupy, přebíhali k nepříteli, tam, kde jim kynul boj svatější. Zde se spojovali pod korouhve nových pluků, nadšení, nezající stavovských rozdílů, mající pouze jediný cíl — pomoci svému národu. Nadšení jejich vyvolalo hrdinské činy a v krátkém čase šlast byla sprostěna cizího panství — —

Osvobozený národ začal zase volně dýchat a vděčně očekával těch, kteří mu vydobyli svobody. Každodenně se procházela u zasmušilého nádraží ustaraná matička, čekající svého miláčka. Bledé tváře a shrbená postava dostatečně označovaly starosti a bezesné noci, které v posledních dvou letech prožila. Konečně přijel! V otužilých jeho pažích se chvěla šťastným pláčem droboučká postavička

matiččina a radostně si ho odváděla domů. —

A opět život plynul pravidelným tokem. Lidé, zbaveni starosti o svoji existenci, počali si všimati a uvažovati o nápravě věcí, které jim dosud byly samozřejmými. V první řadě se obrátili na Boha a církve a vynalézali na nich chyby. Po naší vlasti se rozešli zástupy falešných proroků, kteří slibovali nápravu věcí božích. Získávali dosti ochotných posluchačů svojí horlivostí a jedním z nejhornlivějších byl právě syn zbožné matičky. Símé z let studentských vyklíčilo v mohutný plevel.

Lidé donesli matičce zprávy o synově činnosti. Nechtěla jim věřit a zavolala si syna, aby se ho na to zeptala. Ustnula, když slyšela jeho odpověď. Tvrdě zapíral vše, čemu ho v mládí naučila, popíral Boha i jeho dobrotu a nedal jí ani nic namítnouti, nýbrž beze slova a rozloučení odešel.

Zdrčeně zůstala matička po odchodu synově seděti. Ani se nemohla hned vzpa-

matovati. Tělavý zrak konečně spočinul na obraze sedmibolestné Panny. *M a t e r D o l o r o s a*. Vrhla se na klekátko pod obrazem a ret úpěl k svaté Panně: »Ty, Nejsvětější, jejíž srdce protkl dvojsečný meč bolesti, viz, zda bolest má není rovna Tvé. Ty jsi ztratila Syna, ale k vůli spáse všeho lidstva, ale můj syn je ztracen na věky a s ním mnoho těch, které zavlékl na scestí a kteří budou klnouti mně — nešťastné matce!«

Venku se právě chýlilo k bouři. Černé mraky se honily po obloze a těžký vzduch se válel po stromech a zvadlých květinách. První blesk projel oblohou a dunivá rána ho provázela.

Prostá světnička se zahalila v temno. V tom ji osvětlil žlutavý blesk a v místnosti se ozval temný pád. To tělo nebohé matičky s výkřikem: »Maria, zachraň ho!« se skácelo k zemi.

Pozdě večer ji tam našli sousedé již ztuhlou. Žalem jí puklo trpící srdce.

Fidelis:

Akrostichon.

Pracovní konferenci v Plzni.

Semper fidelis. Tak pyšně se zvala
Stará ta metropol západních Čech;
Své víře věrna a hrdá tu stála
Vítězná Plzeň — za bouři všech.
Příklad nám, potomkům, zářivý dala
Láska jak ku víře zjednává cest.
Zůstanem věrni a pevní jako skála,
Nikdy se nedáme zlákat z svých cest,
I kdyby nová se Plzeň svést dala.

Slovo k odběratelům!

Kolegové, kolegyně, drazí přátelé,
tisk, má-li být naší „pátou velmocí“, potřebuje také k tomu finanční prostředky velmoci a těmi je — předplatné. **Zpravte předplatné, abyste nás ušetřili nepříjemné povinnosti — upomínky.**

Karel Zyka:

U sv. Matěje, když se slunko zasměje . . .

Upozornění nad jiné důležité: Tento vtipný článek s bohatými zážitky musel být psán po svatomatějské pouti, tedy již loni. Kdo však za to může, že se letos slunko nesmálo, ale bylo skryto za hustými mraky a místo kaluží byly tam kupy sněhu? Tedy ty pasáže o slunci a kráse necht' si laskavě čtenář poopravit a kostelík sv. Matěje si přimyslí pokrytý bělostnou pokrůvkou. Místo okurek a láku šly na odbyt dle doslechu páárkýy a čááj (přirozeně s rumem).

Věřu, že bylo letos to sluníčko milostivé a rozesmálo se docela. Je to pro matičku Prahu a její roztomilé děti — Pražáky — den nad jiné důležitější. Snad ani veletrh, ani svatojanská výstava nemá toho významu co pouť u sv. Matěje.

Prosím vás, kdo by se na ní netěšil! Po dlouhém zimním odpočinku, po skončeném tancování a bálení, zkrátka po masopustě hned přijde pouť u sv. Matěje. Důležitý den pro mladé i staré, tenké, tlusté, svobodné i ženaté! Již delší čas před tím slyšíte různé řeči věcnější než v parlamentě, když šlo o kongruu. U mlékařky se ptá paní Kleprťáková paní Křídýlkové, zda půjdou k sv. Matěji, ona že jistě půjde s paní Nožičkovou. »Jen aby bylo hezky,« povzdychá tabáčnice Brzochudá, »chystám se k sv. Matěji, co myslíš, mladý pane, bude hezky?« »Snad, doufejme« a podobně, každý činí přípravy. Studáči týden k vůli tomu drží půst, jen aby k sv. Matěji mohli, některý snad pro srdce za půl zlatníku, ze zvyku, jak je to v té písničce. Ono nejde jen o den, tam navazují prý se četné diplomatické známosti a konference, důležitější třeba než zasedání národů do budoucna.

»Proto již v sobotu jdou dívky ke kadeřníkům k obřadné ondulaci trvalé i časové«; doma žehlí se různé jarní novinky z let dřívějších v přítomné době obrácené. Hospodyňky vaří již v sobotu na dva dny dopředu, jen aby v neděli byly dřív na pouti.

Konečně ta očekávaná neděle přišla. Od rána každý dělá přípravy, jak by konec světa měl přijít. To je spěchu všude! Při obědě není ani na mluvení času. Toho dne se ani neuklízí, vždyť je den sváteční, že! Dcery Eviny již mají gulmy v ohni, honem se vlasy připálí, natočí, klobouček až na oči natáhne, trochu připudrovat no-

sík, tvářičky, nezbytnou kabelku a již spěchá se k elektrice.

Tam již čeká zástup lidí; elektriky jezdí jedna za druhou. Škoda, že ta pouť není na 1. května. V elektrice dělá každý, jako kdyby něco měl zmeškat. Jen o pouti se mluví. Docela i mužští zapomněli o politice mluvit. Což teprve na konečné stanici. Od Hradu neb od »šraňků« valí se zástupy lidu. Ani kopaná ten den »netáhne«. Oddychnete si, když jste venku, rozhlédnete se co nejroztomileji kolem sebe! Zdá se vám v první chvíli, že království nebeské se přiblížilo, nebo snad den soudný nastává. Chcete se přesvědčit, zda jste si nezapomněli něco ve vrchním kabátě — jsou zde lidé, kterým se pojmy můj a tvůj docela kryjí — v tom hlas »trouby« neb jiné frkačky zrovna za vámi zavzní. Uskočíte stranou — srdce se vám uleknutím rozbouří a honem zakrýváte uši. Ve chvíli jich několik přizvukuje. zas píšťalky a máte týž dojem, jako byste byli v prvním jednání na Vojckovi. Běda vám, kráčí-li vedle neb za vámi nějaká Nemesis; tím divočeji je pak intermezzo.

Pouť u sv. Matěje začíná hned od šraňků. Zmrzliny za 50 haléřů tolik, co za korunu, balonky, háďata, frkačky, to vše za levný peníz dostanete. Aby i city své jste lépe vyjádřili, prodávají zde za 2 neb 3 Kč kytičku fialek, sněženek, bledulí, dříválu a jiných ještě kytiček. Přicházíte do hlavní ulice. Zde začíná právě stěhování národů. Vidíte zde všechny možné kolotoče, houpačky, cirkus Kludského a hned vedle »bleší« divadélka, klouzačky, pimprlatová představení, které za 5 minut právě začínají, aby v 10 minutách skončila, polykače nožů a podobné umělce. Na vysoké tyči jeden akrobat ukazuje, že »netrpí« závratí a že se mnoho nebojí. Na znamení toho mává rukou, ale jeden »bratr« myslí, že mu volá »Nazdar!« To že snad vítá Pražáky. Přicházíte na volnější místečko. Až sem doprovází vás vůně kolínských vodiček všech odstínů, elid-crémů, nejjemnějších pudrů od paní Lavecké. Jako když jste v salonu pro krásu. Občas saháte, zda jsou hodinky na svém místě neb peníze, zda se s vámi někdo »komunisticky« nerozdělil. Co chvíli vám někdo skočí na kuří oko, to abyste hned mysleli na změnu počasí.

Ve zdraví dostanete se na cestičku k sv. Matěji. Je to asi půl hodiny, kostelíček od stanice, ale vy jdete jistě dvě. Po obou stanicích vidíte četné zákopy. Snad zde budou manévry, či je to zbytek ruské fronty? Ale ne, to je prý k vůli tomu, aby měl člověk dojem, že je v maticce Praze. Proto to rozkopané okolí! Po cestě lopotné a klopotné, když jste několik »zákopů« přescočili, přicházíte ne do nebe, ale k sv. Matěji. Radost veliká zazáří vám s oka. Smeknete, otíráte zapocené čelo a ohlížíte se ku Praze. Tolik lidí! Potom že český národ vymírá, jak by to mohlo být, tolik lidí kde se jen běře! Chcete shlédnout ten milý kostelíček, ale kam vás slepá vášeň vede. Najednou jste v davu, potíte se jak ve žních, ale nemůžete ani dopředu, ani zpátky. Boty dostanou »fazonu« a vy každý, jakoby v Kolovečském mlýně byl. (V Kolovči u Chuděnic mají dle tradice mlýn, kde z 9 babiček dělají 1 mladou.) Děti spustí moldánkovou introdukci, maminky hned za chvíli »Kde Zdeněk můj« zpívají, tatínkové ti zas myslí: »Je to chůze po tom světě, kam se noha šine« . . . nesou neb vedou svoje potomstvo na národa roli dědičné. Co chudáci všichni užijí strachu! Pouť u sv. Matěje potvrzuje národ český, je zpěvu- i hudbymilovný. Vidíte, jak krátek i s babkou se k zemi řítí, tam je v ten den stokrát větší příťažlivost zemská než na hvězdárně v Klementinu, větší jak o Sylvestra. Kdo by si to jen pomyslel! Zas děti obchodnice s desertkami drží v rozích střechu, aby dav lidu to neodnesl jako velká voda. Zde omdlévá slečinka, věkem pokročilá, ale dosud s mladým srdcem, tam zas se dítě ztratilo. Posledně tam jeden tatínek dokonce maminku hledal.

Časem zahlédnete známou tvář. Pamětliví jsouce vzorného vychování, pozdravíte, chcete si rukou potřást, promluvit vzájemně o posledních událostech v politice. Již jste vedle sebe, sladce začíná rozhovor, v tom hr a jste zas až na druhém konci. Kysele se tváříte, latinsky promlouváte! Kde se ta znalost latiny v člověku vezme tak rychle! Doprava je tam rychlá. Ani nepotřebují žlutě-červeno-zelené světlo a strážníka. Buď stojíte neb jdete. Nyní jste

z nejhoršího venku. Děkujete v duchu, že jste zůstali ostříhání všeho nebezpečí tělesného, vždyť ti lidé by vás na nohou roznesli a ani na klinice vás dohromady nedají.

Nakoupíte trochu sladkostí, desertek, pražených oříšků či mandlí pro svoje drahé, dražší i snad i nejdražší, podle toho, kolik kdo máte, pojíte v spěchu jeden čerstvý, přehřívavý párek se starší houskou, dáte si jedno zvětralé pivo pro vytrávení a šťastní, že jste ještě aspoň to dostali (kdo přišel později, nedostal již ani pitnou vodu), že pouť u sv. Matěje jste vykonali, odnášíte svoje schránky tělesné v celé antické kráse dolů ku Praze.

Míra utrpení není však dosud dovršena. Zpátky vás anděl strážný stříhej. Každý ještě září jak měsíc v úplňku, je prodchnut tou náladou, směje se nebo pláče radostí — a tak přichází na stanici elektriky. Každý se cpe do vozu. Zrovna peklo je zde. Ale tentokrát ani s rozběhem nedostanete tělesné pozůstatky s obalem a obsahem dovnitř, marná všecka sláva. Obsazeno, cink — a elektrika odjíždí. Tak vám již ujede několik. Konečně přeci se dostanete do vozu. Děkujete v duchu za to štěstí, díváte se, kolik toho nasedne, v tom cinky, elektrika se rozjíždí prudce. Následek je katastrofální. Za mnou stojí babka, drží v náručí velké, trochu nalomené srdce. Jak jsem pozbyl rovnováhy, vrážím, chudince, zrovna do srdce. »Mladý pane, vidějí, já to srdce opatrovala jako oko v hlavě od šraňků až k sv. Matěji a zpět a oni mi ho nyní zlámali.« Smích bouřlivý zaburácí elektrikou. I babka se usmívá a neběře věc tak smutně. Zahanbeně postupuji dál, abych zas starému pensistovi na kuří oko skočil. A tak dělám svým »arogantním« jednáním samou nepřístojnost.

Vysedáte konečně. Cítíte v duchu ulehčení, že jste zas doma. Vzpomínáte večer znovu všech dojmů, ale již předem máte šlechetný úmysl, že půjdete příště zas. Ve vzpomínkách usínáte a ještě v posledním snění zdá se vám, že slyšíte hlas harmoniky: »U sv. Matěje, když se slunko zasměje . . .«

Cyrilo-methodějský věstník.

Sv. apoštolové Cyril a Metod Slované?

Dosud se ustálilo mínění, že naši sv. apoštolé Cyril a Metod byli původu řeckého, ač znali a rozuměli též jazyku slovanskému, poněvadž v jejich rodišti — Soluni — bylo též mnoho Slovanů.

Zajímavý článek přinesl časopis bratislavské Učené společnosti Šafaříkovy v Bratislavě (2. sv.) od prof. Valerija Pogořelova, podle něhož prý byli sv. bratři Slované — Bulhaři. Soudí tak z okolností, že otec jejich Lev, jsa velitelem oddílu vojenského (drungu), v nichž bylo i hojně neřeků, dal na pokyn císařův svého syna Cyrila na císařský dvůr jako rukojmí, ručící svým životem za věrnost neřeckého rodu. Jak známo z legend, učil se mladý Cyril s nedospělým císařem u dvora. Dále prý svědčí starý slovanský překlad evangelií o dokonale znalosti všech hlásek a mluvnických tvarů slovanských a jejich významu; sv. Cyril sestavil nové písmo, vystihující nejjemnější rozdíl hlásek; překlad též zachovává přesně dvojnásobné číslo, jehož nezná biblická řečtina, ano i čistě slovanské rozdíly minulých časů atd. Naopak zase prozrazuje, že překladatelé nerozuměli vždy přesně řeckému originálu, nechávajíc i řecká slova nepřeložena.

Pogořelov praví dále, že tak souditi lze i z obětavosti sv. bratří, s jakou se podjali úkonu šíření křesťanství i mezi Slovány od jejich vlasti vzdálenými, jakož i z jejich ochoty, hledati v Římě záštitu a oporu své práce, což prý by bylo těžko chápati při tehdejší rozporu mezi Byzancí a Římem.

Tím si také vykládá prof. Pogořelov vliv latinské vulgaty v slovanském překladu evangelií, jehož stopu shledává v jednotlivých slovech, převzatých přímo ve znění latinském (oltář, olei, luna, latinsky proti původnímu řeckému romaisti = římský) i ve slovech a rčeních slovanských, přiléhajících těsněji k vulgatě, než k původnímu textu řeckému atd.

Jest jisto, že hořejší důkazy značně přesvědčují a prokáží-li se vskutku pravdivými, leccos se objasní v bádání cyrilometodějském.

Co nového a našem posvátném Velehradě.

V 2. čísle t. r. »Jitra« přinesli jsme přehled památek velehradských novějšího data, dnes nutno tento přehled opět doplnit. V první řadě všimneme si basiliky, která byla loňského léta podrobena důkladné venkovní opravě. Opravena byla vazba a krytina na hlavní (střední) a příční lodí, část vazby v boční lodí jižní a vazba nad královskou kaplí, jejíž střecha pokryta měděným plechem.

Celá stavba zvenčí byla omítnuta omítkou t. zv. stříkanou (z vápna, písku a kuroviny). Stará malta a zdívo bylo oklepáno do hloubky 15 cm, aby se zjistilo, zda se pod povrchem neskrývají nějaké starožitné památky. A vskutku tímto způsobem byla odkryta na severní straně zdi a též na příční lodí se strany severní celá řada původních románských menších oken, po-

dobných těm, které jsou na apsidách menších za hlavním oltářem. Jejich pořadí je však přerušeno dvěma velkými okny, asi z doby pozdní gotiky: jsou asi 3 m vysoké a 1½ m široké, kdežto malá románská okna mají sotva 2 m výše a ½ m šířky. Lomený oblouk je u oken gotických nově doplněn, ježto tato byla značně porušena. Budí ovšem podiv, kterak a kdy tato okna byla udělána. Vysvětlení by snad mohly podati staré obrazy chrámu anebo zápisy; těch však bohužel není — všechno vypálili r. 1421 Husité a ostatní dokonala »osvícenská« doba Josefa II. při zrušení kláštera. — Na konci příční lodí (křížové) k severu bylo odkryto pěkné, kulaté románské okno, jehož kontura byla na zdi znatelná. (Podobné zdobilo též portál původního chrámu, kde stojí nyní obě věže. Okno má přes 2 m v průměru a je zaskleno žlutavým sklem katedrálím; aby bylo okno zcela vidět, byla střecha nad královskou kaplí značně snížena. — Další dvě kulatá románská okna byla též odkryta nad nejvyšší apsidou, pod střechou za hlavním oltářem; okna jsou ve společném kamenném rámcí, měla ozdobné růžice z kamene a dodávají nyní kostelu s té strany milého vzhledu. Na druhém konci příční lodí, kde se čekal protějšek kulatého okna nad královskou kaplí, objevena dvě menší románská okna, z nichž jedno dosud ukazuje stopy požáru. Místo zvenčí ponechána místo omítky původní stavba z ručních románských cihel (tenkých). Byl tedy původní cisterciářský kostel, vysvěcený r. 1228, celý z cihel a byla to stavba první toho druhu na Moravě — o 100 let užívali cisterciáci cihel ke stavbě dříve než jiní. Dá se to vysvětliti jejich přímým stykem s jižní Francií, kolébkou řádu, kde tradice římské při stavbách nikdy nebyly rušeny. Nad hlavním vchodem do basiliky byl umístěn papežský znak.

Marně se nyní tážeme: Proč tolik krásného bylo zadrženo? Stavitelům při přestavbě v I. polovici 18. století jednak šlo o to, aby zvenčí byl kostel jednotný, jednak si nevážili starších slohů.

Opravou vnější velehradská basilika značně získala. Zbývá však provést opravu vnitřní, která jest rovněž akutní. Srdce dobrých a zbožných Moravanů umožní jistě v brzkou provést i tuto.

Na 28. října 1928 byla na stěně Cyrilky zasažena vedle pomníku Soukupova deska ze žuly se jmény 12 padlých vojáků z Velehradu ve světové válce.

Pro misijní CM. ústav byla zřízena v r. 1928 kaplička v jihozápadní věži kláštera, do níž namalovala akad. malířka, sl. Anna Thořová, dva pěkné obrázky patronů studující mládeže. Sv. Stanislava Kostku a sv. Jana Berchmanského.

(Zpracováno podle »Zpráv velehradských«.)

Literatura.

K 80letému výročí narozenin Václava Beneše Třebízského. Dne 27. února 1849 narodil se ve vsi Třebízi u Slaného Václav Beneš Třebízský, jeden ze zakladatelů české povídky historické. Ono stejné jako i jeho otec i děd byl horlivým čtenářem a tato jeho vlastnost vzbudila v něm

touhu k líčení příběhů české historie. Třebízský vychodil hlavní školu ve Kvílicích a ve Slaném, odebral se na studium vyššího gymnasia piaristického v Praze. Tam za studia svého založil spolu s několika přáteli psaný časopis »Zora«, jehož byl redaktorem, a kde uveřejnil řadu svých literárních prvotin. První jeho příspěvek uveřejněný v časopise »Světobor« roku 1871 byla povídka »Mara Bočarovna«. Po absolvování gymnasia věnoval se studiu theologickému a již v pražském semináři napsal více než třicet povídek. Jeho první román »Pod skalami« vyšel knižně roku 1873 v Brně. R. 1875 byl ustanoven po vysvěcení administrátorem v Litni. Jest jisto, že blízkost jednoho z nejromantičtějších našich hradů Karlštejna vzbudila v něm touhu po zpracování příběhů, poutajících se k tomuto tak historicky významnému místu. Tak vznikají jeho nejkrásnější povídky: »Povídky karlštejnského havrana«, »Masopust na Karlštejně«

Václav Beneš Třebízský.

a část prací později pojatých do cyklu »V červácích a září kalicha«. Nepobyl však na tomto působišti dlouho a již roku 1876 odchází jako kaplan do Klecan, kde působil 8 let. Vypočítávají všechna jeho díla, kterých je asi na padesát, nemělo by významu, neboť jistě jsou našim čtenářům známa. Zemřel předčasně ve věku 37 let dne 20. června 1884 v Mariánských Lázních, kde hodlal upevniti své chabé zdraví. Pochován jest na hřbitově vyšehradském. Ve své poslední vůli odkázal veškeré své úspory ze své činnosti literární spolku »Svatobor« na zřízení odměn českým spisovatelům. J. P.

Antonín Puntigam S. J. V Bouřích Mládí. Nákladem knihovny Hlasu Svatohostýnských vyšla tato výborná knížka, kde se každému studentu dostává potřebných informací o životě a to ve formě jednotlivých článků. Milou a poutavou formou líčeny jsou zde ožehavé životní otázky, o nichž se na mnoze — ač nesprávně boji naši katoličtí rodičové svým dětem promluvíti. Myslím, že jest zbytečno, abych se šířil více o těchto palčivých bolestech naší společnosti, a právě proto mohu co nejvřeleji tuto knížku našemu studentstvu doporučiti. J. P.

Knihy Života. Dosud vyšlým knihám Života: 1. Dr. J. Doležal: Politická cesta českého katolicismu 1918—1928 a 2. Dr. R. W. Hynka: Živý obraz Ukřižovaného, řadí se jako nová publikace Života, knížka prof. J. Krpálka: Katolická a protikatolická tradice v českém národě. Stran 80, cena 4 Kč. V tomto spise podává nám prof. J. Krpálek poutavým způsobem názor katolického inteligenta na tradiční vlivy v českém národě. Správně připomíná, že český národ má jedinou tradici a to křesťanskou, dědictví to svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje a jich pokračovatele sv. Václava. Podává nám neklamný důkaz o mylném tvrzení, že by revoluční složky národa našeho byli ovládány pseudohusitskou ideou. Dokládá, že v legiích byli též věrní katolíci, ba i katoličtí kněží, kteří se zdatně uplatnili v osvobozovacím boji našeho národa. Knížku tuto můžeme doporučiti vřele našim čtenářům, neb v ní naleznou velmi mnoho pečlivě sebraného materiálu, s nímž možno bojovati proti námitkám mnohých kulturou prosycených pokrokářů. J. P.

Žampach, Katolíci v zahraničních bojích o čsl. samostatnost. Úvahy, vzpomínky a doklady z let 1914—20. (Vydalo nakladatel. Čs. Orla v Brně, Francouzská 34, — Stran 148, 16 celostr. ilustrací dle původ. fotografií). Cena Kč 13.50. Autor, ruský legionář sebral pečlivě doklady o vystoupení katolíků v odboji jak doma, tak zvláště za hranicemi. Kniha vyvrací dotvrzení, že náš odboj byl veden ideou protináboženskou a že katolíci nesúčastnili se činně osvobozovacích bojů. Tím, že každou stať své knihy doprovází odvolání na dostupné dosud doklady a dovolává se svědectví žijících osob, jest kniha důvěry hodná. Rozepisuje se o náboženském životě katolíků v legiích ruských, francouzských a italských, při čemž nestranně vyličuje, kterak došlo k přeměně názvu prvních čsl. pluku sv. Václava a sv. Cyrila a Metoděje. Zmiňuje se o účinném vystoupení amerických katolíků v osvobozovacím boji a překládá seznam padlých legionářů katolíků-Orlů. Objasňuje důvody, jež vedli legionáře katolíky k založení Ústřední Jednoty Čs. legionářů, což bylo vynuceno nesnášenlivým jednáním Č. O. L. vůči účastníkům orelského sletu 1922 v Brně. Kniha Žampachova není ještě úplnou, což v úvodu sám doznává, přesto její vydání nutno vítati. Ku konci dodáváme, že nakladatelství přičinilo se o důstojnou vnitřní úpravu knihy. V—a.

Ročenka čs. Orla. Vydává-li Ústředí Orla po prvé v millenáriovém roce svatováclavském svou úhlednou Ročenku, tedy je vedli k tomuto kroku jistě velmi závažné důvody. K SDO. sjede se do Prahy katolická cizina v nebývalé dosud u nás míře, takže jistě o Orla projeví se v české veřejnosti zájem a k informaci těchto zájemců má v prvé řadě sloužiti tato Ročenka. Ráz jest informačně praktický. Obsahuje v prvé řadě poselství Orelstva od br. říšského starosty Dr. J. Šrámka. Do kalendária jsou vhodně vloženy výročí významných dnů z dějin Orelstva, českého národa a katol., které pěkně ukazují vývoj našeho hnutí. Další část informuje podrobně o práci Orla v roce 1928, o přípravách k SDO. a konečně jest vedena statistika a podrobný adresář Čs. Orla. Jest pozoruhodno, že bylo otevřeno za poslední rok

44 nových Orloven a založeno 10 nových Jednot; nově pořízený soupis orelských a katol. kin vykazuje 14 v Čechách, 84 na Moravě a 5 na Slovensku, celkem 103. Obsah uzavírají praktické pokyny pro SDO, i všeobecné. (Slevy na drahách, první pomoc při úrazu atd.) Celkem možno říci, že se redakcí P. Pospíchalova orelská Ročenka vydařila. (Vyšlo v nakladatelství Čs. Orla v Brně, Francouzská 34, stran 184, cena Kč 20.—.) —čka.

Dějiny tělocviku. Přednášky profesora docenta PhDr. V. Severy (nakladatelství Čs. Orla, Brno, Francouzská 34, stran 290 se 13 ilustracemi, cena 2 Kč). — V české vědecké literatuře tělovýchovné chybělo nám dosud objektivní dílo tohoto druhu a posluchači universit byli nuceni sháněti materiál ke tudiu v literaturách cizích. Dr. Severa čerpá látku ze všech historických pramenů, které v předmluvě k dílu uvádí. Probírá důkladně dějiny tělocviku od šereho dávnověku až po přítomnou dobu. Dílo psáno jest přístupným slohem a umožňuje každému příteli tělesné výchovy seznámiti se s historií tohoto odvětví kultury. —av—

Exerciční hlídka.

Z dějin exercií.

Stav Evropy byl za doby sv. Ignáce z Loyoly (rozhraní 15. a 16. stol.) velice smutný. Katolický život byl v úpadku u věřících i u vrchností církevních. Náboženská nevědomost a pověra u lidu i u kněžstva byla úžasná. Biskupy a opaty stávali se synové knížecí bez povolání a bez vzdělání. U vládnoucích panovaly surové mravy a pěstní právo. Tyto neutěšené poměry částečně zavinily, že Německo, Anglie, Skotsko, Švédsko a Norsko odpadlo od církve katolické. Ve Francii, Švýcarsku šířilo se bludařství. Turci ohrožovali Evropu. Třicetiletá válka pustošila střední Evropu. Sněm tridentský začal s pravou reformou, obnovou církve. A že reforma tato se potkávala s úspěchem, za to děkovati dlužno hlavně mužům, kteří vyšli z exerciční školy sv. Ignáce. Faber, Salmeran, Lainez exerciíciemi byli získáni pro řád jezuitský. Tito mužové začali reformovati sebe a tím nabýli schopnosti jiné přiváděti na dobrou cestu.

Když sv. Ignác v r. 1536 dlel v Benátkách, dával Petru Contarinimu, pozdějšímu to biskupu, duchovní cvičení. Brzy potom šel se svými tovaryši do Říma a přednášel věčné pravdy ve formě exercií. Po čtrnácti měsících mohl sv. Ignác napsati, že mnozí učení a slovní muži byli účastníky jeho exercií. Současně konali v Parmě duchovní cvičení Petr Faber a Lainez s více než jedním stem osob, mezi nimiž byli i ženy ze šlechtických rodin. Kamkoliv poslal sv. Ignác své pomocníky, dal jim do rukou zbraň exercií.

Sv. Petr Kanisius popisuje, jak našel své povolání, takto: »Moudře mi radil P. Faber, abych zůstal nějaký čas na mohučské faře a konal exercicie, chci-li poznati vůli Boží. Zkusil jsem to a hleděl jsem poznati a prozkoumati sebe skrz na skrz. Naučil jsem se modliti a zároveň

jsem se přesvědčil, že řád jezuitský je pro mne, chci-li Bohu sloužiti, jako stvořen.... Mnozí kněží a klerikové byli za duchovního vedení P. Fabra vytrženi z ohavných neřestí k životu dobrému. Já sám nemohu ani vysloviti, jak něměno jest tímto cvičením mé srdce a duch můj osvícen nebeským světlem; cítím se novou silou vyzbrojen, takže i mé tělo je posíleno.«

Tak se brzy poznalo, že exercicie jsou nejlepším prostředkem na odstranění všeobecné zpustlosti. Kněží a řeholníci, biskupové, učenci a lidé všech stavů cítili se exerciími povzneseni do vyššího a čistšího ovzduší. Duše vrtnavé a rozhárané našli v nich plnost víry, mír s Bohem a se sebou. Lidé světského smýšlení, žijící jen radovánkám a rozkošem, byli exerciími zadrženi před propastí, do níž byly by je uvrhly jejich vášně, a začali život lepší. Tisíce lidí našlo v exerciích za tehdejších politických a náboženských bouří záchraný přístav.

První exerciční domy.

V 17. stol. přeložil farář Karel Godefray exerciční knížku sv. Ignáce do francouzštiny. Předložil ji biskupům, shromážděným v Paříži a prosil, aby podporovali hnutí exerciční. Návrh na podporování byl přijat, ale provedení jeho stále odkládáno. Na to si stěžoval horlivý biskup z Beauvais panu Vincenci, později známému v celém světě jako Vincenc z Pauly, a prosil ho, aby konal s jeho bohoslovci po několik dní duchovní cvičení. »Monsignore,« odvětil Vincenc, »toť skutečně výborný prostředek k povznesení stavu kněžského.« Dal se do práce a dosáhl takových výsledků, že ho arcibiskup pařížský povolal do hlavního města. Tam vykonal za vedení sv. Vincence 20.000 exercitantů duchovní cvičení; kněží a laikové, učenci, dělníci, sedláci. Vzorem byl sv. Vincenci veliký reformátor sv. Karel Boromejský, který již 50 roků před tím zřídil první exerciční dům.

Vzpomínka z exercií studentek na Velehradě roku 1928.

(Ke dni sv. Anežky Římské — 21. ledna.)

Ó, vy požehnané chvíle, v nichž tolik lásky Ježíš rozséval, v nichž duše zbavená vši malátnosti nesla se výš a výše k blankytu, nesla se k slunci, k záři třpytných hvězd, tam — v nekonečno.... Jaká to slast jak chvěla se, milá exercitantko, tvá duše touhou, když dp. exercitátor tam — k Němu obracel tvůj zrak, jak prahla ústa tvá po hymnu andělů! — Tužba tvá splněna, ret tvůj vyzpíval nejkrásnější chvalozpěvy, struny srdce tvého vyloudily černé zvuky ve vůni lilí, fial a růží, když zavítal k tobě Ten, jehož slávy neobsáhnou nebesa, ni země.... Vzpomínáš dále.... Zdá se ti, že jsi v té milé kapličce, že vidíš, jak svatá Panna mile se na tě usmívá, vidíš i obraz sv. Pěstouna a ze svatostánku volá tě nejsvětější Srdce... Slyšíš jednotlivé úvahy, jež hluboko zapadly ti v duši. — Hle, nyní úvaha o patronce našich exercií! V duchu představuješ si sv. Anežku s beránkem a mečem. Jak následovala ona dívka příkladu svaté Panny, jak věrna byla své víře! Prosilas svěťici, aby její přímlovou dostalo se ti tak vzácných ctností, abys jako ona byla beránkem, jež dobrý Pastýř vysvobodil z trní hříchů, tyš/prosila, aby i tobě skýtal Pán takovou silou, že pro Něho bys i trpěla. — A sv.

ochránkyňe našich duchovních cvičení prosila Marii, jejíž prosby Ježíš neoslyšel. — Duše nese se mír a svatý klid. Ó, přimlouvej se i dále za nás, svatá Anežko! -eur- Vyškov.

Filatelie.

V zimním období, zvláště v prosinci, bývá ve světové říši filatelistů velmi rušno. Celá řada států vydává v tu dobu své obvyklé každoroční serie dobročinných známek. Některé z nich těší se přes značný příplatek nemalé přízni sběratelů. Dobročinnost tato jde z největší části na účet filatelistů a dle dosavadních zkušeností asi mnoho vynáší. V této zimní době obšťastnily sběratele dobročinnými známkami tyto evropské státy: Belgie — 6 hodnot »tuberkulosních« známek s obrazy nej přednějších chrámů. Holandsko — 4 hodnoty s obr. učenců Minckelers, Boerhaave, Lorentz, Huygens). Lucembursko — 5 hodnot s obr. nejmladší princezny Adelaidy Německo — 5 hodnot (znaky). Rakousko — 4 hodnoty s obr. presidenta Hainische (jsou již úplně rozprodány). Rusko — 2 hodnoty ve prospěch dětí bez přístřeší. Sárské území — 7 hodnot s reprodukcemi obrazů: Žebrák, Almužna a Dobročinnost. Švýcarsko — 4 hodnoty »Pro Juventute«. Španělsko — dvě serie po 15 hodnotách, každá serie v jiných barvách, mimo to známky měly platnost pouze v městech Santiago a Toledo a výtěžek z prodeje byl určen k vykopávkám katakomb v Římě. Nejzajímavější jsou tím, že poprvé na známkách přichází portret sv. Otce Pia XI. (spolu s obr. krále Alfonse XIII.)

Mimo dobročinná vydání vyšla ještě celá řada známek jubilejních či příležitostných, které též možno čítat mezi »nepotřebné vydání« a konečně i značný počet běžných známek. — Dle odhadu a propočtu by úplná sbírka měla obsahovat 57.000 různých známek bez ohledu na různé odchylky. Nejvíce známek vydávají nejmenší státy: Liechtenstein měří 159 km², známek má 104 hodnoty, Monako 132 známky při 59 km² a San Marino dokonce 176 hodnot při pouhém 1,5 km²! Také Gdansk se tuží: čítá již 117 hodnot výplatních známek, 33 doplatních a 47 služebních, celkem 277 hodnot. Podobná situace je i u známek leteckých. Kde se nejméně čítá, tam se nejvíce leteckých známek tiskne (Gdansk, Litva a j.). Anglie a Francie nemají dosud leteckých známek.

ORGANISAČNÍ.

Zpráv Ústředí katolického studentstva čsl.

Pracovní konference: 24. února t. r. v Hradci Králové. Náboženský referát: Dp. P. Alfons Daňha C. S. s. R. Organisační ref.: JUC. Alois Grulich, tajemník UKČČs. Tiskový refer.: PhC. Jan Pitschmann. 3. března v Praze: Náb. ref.: Dp. P. Jan Urban O. F. M. Organ. ref.: JUC. Alois Grulich. Tiskový ref.: PhC. Jan Pitschmann. 10. března v Českých Budějovicích: Náb.

ref.: Dp. Karel Reban, ředitel diec. Akce kat. z Č. Budějovic. Organisační ref.: JUC. Alois Grulich. Tiskový ref.: RNC. A. Kohlmünzerová. 24. března v Plzni. Náb. ref. Dp. Alfons Daňha C. S. s. R. Organisační ref.: PhC. Jan Pitschmann. Tiskový ref.: RNC. Karel Fiala. 24. března v Olomouci: Náb. ref.: Dp. Bedřich Vašek, univ. profesor. Organisační ref.: RNC. Josef Chybík z Brna. Tiskový ref.: PhC. Oldra Svoboda z Brna.

Pro mimořádný význam letošních pracovních konferencí jest nutno, aby všechna SSS. vyslala tam své delegáty a mimo to, aby tam vyslala všechny, kdo mají na věci zájem a mohli by se zúčastniti. Dále prosíme všechny p. prof. náboženství z měst, kde nemáme SSS., aby laskavě poslali na prac. konference některé katolické studenty. Zveme také tímto všechny pány profesory a katolické studenty a vůbec naše přátele, aby se zúčastnili našeho sněmování. (Bližší v oběžnicích.)

Na Mikulášský dar dále zaslali (do uzávěrky »Jitra«): SSS. Třebíč 330.— Kč, ASSS. Nové Město na Moravě 100.— Kč, SSS. Holešov 100.— Kč, SSS. Prostějov 630.— Kč, SSS. Uherský Brod 200.— Kč, SSS. Strážnice 300.— Kč. Žádáme laskavě všechna sdružení, která dosud Mik. dar nevyúčtovala, aby tak učinila v nejbližší době. Dále žádáme všechna SSS., aby zaslala organisační zprávy do »Jitra«. Jest také nutno, aby zdůraznila, aby se zaplatilo předplatné za letošní ročník »Jitra« do konce dubna, jinak se budou posílati poštovní příkazy.

Nezapomínejte také na sjezd a valnou hromadu v Praze v červenci a pošlejte nám počet účastníků (aspoň přibližný), různá přání atd., abychom mohli vše zaopatřiti.

JUC, Alois Grulich.

SOO. Strážnice. V našem odboru rozproutila se letošního roku intenzivní činnost, jejíž mocnou vzpruhou jest svatováclavské millenium. Živý zájem byl vzbuzen zejména o SDO. v Praze a to i těch kolegů, kteří dosud stáli mimo naše řady, ač s námi sympatisovali. (Podařilo se nám tedy získati členy úplně nové, jak nám vldp. P. Daňha v Brně radil.)

Již počátkem roku provedena rozsáhlá agitace pro »Jitro«, což se záhy projeвило značným zvýšením počtu abonentů. V oktávě dokonce je »Jitro« odebíráno více než polovinou žáků.

Se zdarem jsou pořádány přednáškové schůze, jež sledují svůj poučný a zábavný cíl. Ve dvou schůzích nám přednášel svým zajímavým a milým způsobem duchovní rádce pan prof. Bureš o své cestě do Palestiny. Obě přednášky doprovázel světelnými obrazy. Na oslavu 10. výročí čs. samostatnosti přednášel kol. Čovaneček »Účasti katolíků v boji za naši samostatnost«. V jiné přednášce rozebral kol. JUS. Ant. Vitovský »Novodobou čes. reformaci«. Dne 9. února t. r. zavítal do našeho středu pan prof. Dr. Em. Ježek, jenž přednášel na téma: »Dohoda mezi Vatikánem a Quirinálem«. Rozborem této aktuální otázky dostalo se nám cenných poznatků, za něž jsme panu prof. vděčni.

Pokud se týče našeho poměru k ostatním katol. spolkům, nutno zdůrazniti, že tu vládne vzájemná součinnost již od počátku. »Čínské zdi«

o nichž se v posled. číslech mluvilo u nás neexistují. Naši kolegové (i kolegyně) vypomáhají zejména v Orle na jevišti jak ve Strážnici, tak i v blízkém Veselí nad. M. Zde konána též přednáška místnímu Svazu kat. žen a dívek kolegou z oktávy. Veřejné samostatné vystoupení nám nebylo lze přes naše přání uskutečnit pro nepříznivé poměry našeho poměrně malého města slováckého.

Není nemístným vzdání zde upřímný dík našemu duchovnímu rádcí, panu prof. Burešovi za jeho obětavou péči a prof. dp. Fr. Davidovi, jenž jeví o náš odbor nemalý zájem a naše hnutí podporuje.

Kolegové! Vytrváte-li neochvějně v boji až do konce a přiložíte-li ještě ochotněji ruce k dílu velkorysého našeho programu (platí zejména mladším studentům!), vězte, že výsledek bude překvapující a odměna trvalá. —Jš—

Ze SSS. v Uh. Brodě. Naše sdružení prožívalo v posledních letech jistou krizi; byla sice tažená, ale přece byla. Letos snad se z ní dostalo, ale stálo nás to celou pokladnu. Krise zaviněna byla pasivní činností členstva, které navštěvovalo pouze schůze, ale další účasti na vedení spolku nemělo.

Letos se změnou bydliště jsme změnili také dosavadní taktiku. Dostalo se nám totiž laskavosti zdejšího konventu O. O. Dominikánů, zvláště důstojného priora kláštera P. Stanislava Viceníka v klášteře krásné místnosti i se zařízením.

Zde rozvinuli jsme rozsáhlou činnost. Každého týdne konají se přednášky, za něž jsme zvláště vděčni p. profesorovi náboženství P. Rudolfu Drábkovi, duchovnímu rádcí, PhDr. prof. Jaroslavu Hrubanovi a P. Stanislavu Viceníkovi. Kromě těchto přednášek konají přednášky sami členové. — Dvakrát v týdnu jest vazačský kurs, vedený zmíněným již důst. p. P. St. Viceníkem. — Širší činnost jevila se v tom, že působením prof. P. K. Bureše a přispěním členů SSS. zpívány byly na studentských bohoslužbách v čase adventním staročeské roráty.

7. prosince 192 uspořádalo naše sdružení intimní Mikulášskou besídku, již byli přítomni členové a příznivci SSS. a jako host důst. pán P. Albert Škrabal, ord. Praed., redaktor »Růže dominikánské«. Členové-hudebníci nacvičili za vedení kol. Jana Rachunka a Vojtěcha Bačury mnoho pěkných hudebních kousků, p. prof. P. Karel Bureš měl krásnou příležitostnou přednášku a členové nižších tříd měli recitace. Po vyčerpání programu byl podáván čaj. Nálada byla pěkná, nadšení všeobecné. —

Také jsme si pořídili letos čítárnu, jež obsahuje 21 nejčelnějších katolických časopisů, mezi nimi též časopisy pro nejmladší členy.

Doufám, že SSS. v Uh. Brodě se povznese na úroveň co nejvyšší; děkuji na tomto místě všem, kteří se o jeho vzrůst zasloužili jakýmkoliv způsobem, ať již po stránce hmotné nebo duchovní.

Vladimír Matějček.

Různé.

Pouť do Říma 1929 konati se bude ve dnech 17.—30. dubna t. r. Důvody: 1. oslava padesátiletého kněžského jubilea Sv. Otce Pia XI.; 2. k získání odpustků mimořádného Milostivého léta; 3. k otevření české koleje »Nepomucenum« dne 23. dubna t. r. Pouť schválena Nejd. arcibiskupským Ordinariátem v Praze pod č. 673 ai 1929. Směr: Praha — Kolín — Pardubice — Choceň — Č. Třebová — Brno (připojí se účastníci z Moravy) — Břeclava (druhá část účastníků z Moravy) — Vídeň (připojí se Slováci) — Tarvisio — Padua — Loreto (nocleh) — Řím (5 dní) — benediktinský klášter na Monte Cassino — přes Řím do Assisi (nocleh) — Florencie (nocleh) — Bologna — Benátky (nocleh) — Tarvisio — Vídeň — Brno (asi 3 hod. v noci 30. dubna) — Praha (asi 8 hod. ráno).

Přibližné ceny, které budou dle účasti sníženy: I. tř. 5000 Kč, II. tř. 3700 Kč, III. tř. 2300 Kč, režijní příplatky: I. a II. tř. 100 Kč, III. tř. 60 Kč. Programy budou vydány co nejdříve. Příhlášky přijímá Lurdský spolek Praha I., Husova tř. 8.

Starořímské lodi budou vyloveny. V jezeře Nemi u Říma leží u dna několik starých římských lodí z doby císařské. O jejich vyzdvižení jednalo se již dávno. Teprve Mussolini však přikročil, jak jsme již o tom psali, rázně k dílu. Nařídil, aby jezero Nemi bylo vypuštěno. Loni z jara bylo k tomu přistoupeno. Těchto dnů, jak římské listy oznamují, klesla konečně hladina jezera (která klesá denně průměrně o 5 centimetrů) tak hluboko, že konečně se objevila paluba jedné lodi. Podle toho asi v druhé polovině dubna bude loď na suchu. Pod hladinou již nyní jsou vidět stěžně ráhna dvou dalších lodí. Zdvížení lodí bude mítí ohromný význam. Bude to kulturní nález prvního řádu. Celé zařízení tehdejších lodí bude tím objeveno. Kromě toho se očekávají také veliké poklady zlata, které na císařských lodích bylo chováno. Celý kulturní svět právem očekává s napětím nastávající objev.

Vzácný objev. Z Berkley v Kalifornii se oznamuje, že byl učiněn objev plochy země, o níž nálezcové tvrdí, že obsahuje úplnou historii evoluce ve fossilních nálezech. Nález tento prohláší za tak cenný pro sběratele a vědecké badatele, že tají její polohu. Objevitelé prozradili pouze to, že se ono město nalézá v Novém Mexiku. Tento objev nesmírné důležitosti učinili dva universitní profesori z Kalifornie a sice C. L. Camp, správce oddělení obojživelníků a hadů v museu pro obratlovce a V. L. Vangerhooft, musejní kolektor. Ze své cesty si přivezli do Berkley asi tunu fossilních kostí za účelem rozřídění. O nalezišti se vyslovili, že obsahuje památky života z geologických útvarů z doby od 75.000.000 do doby před 7.000.000 let. Podle jejich tvrzení nalézá se ono místo v tak odlehilých krajinách, že si tam domorodci mlátí obilí ručně, neznají anglické řeči a žijí způsobem nanejvýše primitivním. Oba profesori prohlásili, že prozradí polohu naleziště teprve pak, až sami dostanou všechno, co potřebují pro svoje museum. —la.

Osmanské poklady. V Cařihradě byly průběhem staletí nahromaděny skutečně pohádkové poklady, o jakých se dočítáme pouze v knize »Tisíc a jedna noc«. Tyto poklady jsou rozděleny ve dvě skupiny, v poklady, které mají historickou cenu a v poklady »nehistorické«. Hodnota historických pokladů není ještě zdaleka zjištěna. Ostatní klenoty byly prozatím odhadnuty na 4 miliardy Kč. A jsou také prodávány. Výtěžek tohoto prodeje má sloužit k posílení finančních základů Turecké banky. Mezi zde shromážděnými drahokamy je také obdivuhodný smaragd velikosti tenisového míče, avšak také diamantů, brilantů a ostatních drahokamů je zde hojnost. Drahocenné vějíře, zlaté tabatěrky, posázené drahokamy, masivní zlatá umyvadla, operní kukátka, dalekohledy, dále drahocenné členky jednotlivých sultanů, vzácná zbroj a zbraně cele posázené drahokamy, to vše tvoří obrovské bohatství, nahromaděné bývalými sultány. Největší obdiv budí však masivní zlatý trůn, posázený od shora až dolů drahokamy nejrůznějších barev. Všechny tyto poklady uloženy jsou v stále střežených nepřístupných prostorách, aby byla znemožněna krádež některého drahocenného předmětu.

Kolonisace Nového Zélandu. Jak známo, Nový Zéland je dnes zemí nejmodernější sociální organizace: a přece je tomu teprve devadesát let co začal být kolonizován. Do roku 1839 měli na Nový Zéland záslusk Francouzové, kteří z něho chtěli mít jednak oporu pro své velrybářství, jednak trestaneckou kolonii. Roku 1839 prohlásil britský sekretář pro válku a kolonie, že »žádný trestanec tam nesmí být poslán k odpykání svého trestu«. Rok před tím už hlásili misionáři, křesťanská obec mezi Maory má 2.476 věřících a 54 školy. Roku 1840 byla vyhlášena formálně britská suverenity, a už první guvernér stanovil jako hlavní dvě zásady novozélandské správy ochranu domorodců a plnou autonomii osadníků. (A. J. Harrop, Anglie a Nový Zéland).

Tunel pod úžinou Gibraltarskou. (V novější době zajímají technický svět dva dalekosáhlé projekty tunelové, a to pod kanálem La Manche a pod úžinou Gibraltarskou. Projekt první je poměrně již staršího data a je technicky to té míry propracován, že může se nyní mluvit o jeho realizaci v nejbližší době. Mnohem novějšího původu je myšlenka vybudování tunelu pod průlivem Gibraltarským, která vznikla ve Španělsku a nabývá zejména v poslední době půdy, nacházejíc protektora v samotém španělském králi. Jsou to i zde v první řadě politické motivy které vedou Španělsko, aby hledalo spojení se svojí severoafrickou územní državou, mluví se však projektu tohoto tunelu především o jeho velkolepém významu mezinárodním a o tom, co může znamenati pro další plánovitou kolonizaci Afriky. Zároveň však se zdůrazňuje, že tunel má být vybudován výhradně španělskými techniky a tvrdí se, že náklad na tento podmořský tunel bude asi půl druhé miliardy našich korun, při předpokládané délce přesahující 53 km. Jeho projektanti a propagátoři, i když nepochybují o možnosti realizace tohoto grandiosního tunelového podniku konstatují přece otevřeně, že nebude to jeho délka, která bude působiti největší nesnáze při jeho budování, nýbrž ta nutnost, že

v nejbližší své partii musí tunel sestoupiti nejméně 310 a ž390 m pod hladinu mořskou. Jako protiklad vůči veškerým vypočítaným obtížím při stavbě, jež prý potrvá nejméně 6 roků, vyzdvihuje se velmi barvitě neobyčejný význam tohoto tunelu, který v budoucnosti umožní, aby rychlík z Paříže mohl po jeho projetí vstoupiti na koleje transversální severoafrické dráhy, budované Francií a po přestoupení na koleje anglické dráhy, spojující Egypt s Jižní Afrikou dospěti až Mysu Dobré Naděje. MF.

Založení Nového Yorku. Roku 1614 ohlásil anglický plavec Henry Hudson, kterého vyslala Holandská Západníindická Společnost, aby obeplul Ameriku směrem severozápadním, že na ostrově Manhattanu zařídil několika amsterodamským obchodníkům skladiště zboží. Roku 1624 převzala Společnost toto skladiště a založila kolonii Nieuwe Nederland, do níž poslala 30 rodin. Za vedení Cornelise Jacobse Maye. Tito vystěhovalci pluli až do Albany a založili Port Orang. Roku 1626 byl do Nového Amsterdamu poslán jako direktor jakýsi Minuit, který našel ostrov Manhattan, dnes pokrytý mrakodrapy, tak hustě posety jahodami, že kdo si lehl na zem, mohl se jich na místě najíst. 26. máje toho roku koupil nový guvernér od Indiánů 22 tisíc akrů půdy, a sice 10 akrů za jeden centim. — Mezi dalšími guvernéry vynikal Petrus Stuyvesant, jmenovaný 1646 krajně počestný a paličatý invalida, který měl časté spory s kolonisty a při tom dupal svou dřevěnou nohou, křiče, že má svou od Pána Boha a Západníindické Společnosti. Roku 1664 se neprávem zmocnili Nového Amsterdamu Angličané, kteří že nebyli s Nizozemím ve válce, tam poslali loďstvo pod plukovníkem Nicholassem; starý Petrus Stuyesant, ač měl jen dvacet pušek, se chtěl bránit, ale jeho vlastní občané ho přemohli. Nový Amsterdam se stal Novým Yorkem. F.

Ostrový zlodějí. Jsou v Tichém oceánu a nazývají se dnes Mariany. Když 6. března 1521 se Magalhaesova výprava dostala k této skupině ostrovů, musela honem zvednouti kotvy, neboť domorodci s neuvěřitelnou dovedností chystali se na jeho lodích vykrásti vše, co nebylo důkladně hřeby či nýty přibito. Tohle Magalhaese ovšem dopálilo, i nazval celou tuto nově objevenou skupinu ostrovů Ladrones, čili Ostrový zlodějí. d.

Matematická zajímavost. Časopis La Maure přináší tuto zajímavou matematickou úvahu. Dejme tomu, že by nějaký muž 1 m 80 cm vysoký vykonal pěšky cestu kolem zeměkoule po jejím největším kruhu, který měří 40.000 km. Je otázka oč delší dráhu vykoná hlava toho muže než jeho nohy? Snadný výpočet ukazuje, že rozdíl ten na tak velkou dráhu je poměrně malý, činí jen něco přes 11 metrů. Zajímavější však je, že tento rozdíl závisí jen na výšce člověka, nikoli na velikosti koule po níž náš cestovatel běhá. Rozdíl ten je stejný, ať běží po obvodu slunce země kola od bicyklu nebo hrášku.

Jak radium léčí rakovinu. Pařížský profesor Regaud, který stojí v čele radiotherapeutického oddělu. Radiového ústavu francouzského, uveřejňuje výtěžky svých dlouholetých badání o léčení rakoviny. Praví, že jeho ústav docílil senačních úspěchů při léčení rakoviny. Profesor Regaud objevil při tom nové léčební způsoby.

Dosud se radiem jenom ozařovalo, on však užívá radia také ke vstříkům, k nimž užívá duté jehly z déli 15 až 10 milimetrů, kterou zasazuje do kruhu kolem celého rakovinného nádoru. Při tom jehly zůstanou ve tkáni asi po týden. Za dobu svých pokusů prof. Regaud léčil celkem 244 případů, z nichž 23 procenta vyhojil úplně.

Nejstarší řetězové mosty. Jeden z nejstarších řetězových mostů je — v Tibetě na cestě ze severní Indie do Lhassy. V Indii a v Číně se užívalo hojně visutých mostů, zhotovených z bambusového lanoví a pletiva, ale tento, pocházející z 15. století, je z železných řetězů. Dal ho zhotoviti čínský princ Tang Tong ze čtyř mohutných řetězů, zavěšených na obou březích řeky Tsang-Po a na vyčnílé skále v jejím středu; články řetězu mají 16 cm v průměru. Ostatěk mostu je z pletiva, ale toto pletivo vzalo již věky za své a nebylo ovšem Tibetany nikdy opraveno a tak se mostu, ačkoliv řetězy i za toto pětistiletí dosud málo utrpěly, již nepoužívá a je tu již jen převoz se dvěma čluny. Místu se však dodnes říká Tšak-Sam, čili železný most. —d—

Největší železobetonová mostní konstrukce světa. Od roku 1827 staví se v Plougastelu u Brestu ve Francii most o třech zaklenutých otvorech po 186 m rozpětí přes ústí řeky Elorny k němuž se na obou březích připojují asi 130 m dlouhé arkádové viadukty. Most i s viadukty bude celkem 850 m dlouhý a bude mítí dvoupatrovou hostovku. V horním patře bude silniční vozovka 8 m široká s jízdní drahou 6 m širokou, v spodním patře pak bude položena železniční kolej. Zajímavé při této stavbě je, že oba návodní pilíře se zakládaly pomocí jediného železobetonového kesonu půdorysných rozměrů 14×18 m. Neobyčejně zajímavou a hospodárnou je vlastní skruž pro betonování kleneb. Skruž pro jedno pole se skládá z 8 dřevěných příhradových obloukových nosníků opatřených na koncích železobetonovými patkami. Celá skruž byla dopravena železobetonovými prámy po vodě k místu prvního budoucího mostního otvoru, kdež byla za přílivu zvednuta samočinně a zavěšena na železobetonová konsolovitá ramena, trčící z pilířů a opěr. Poté byla uložena železná výztuž kleneb a započalo se s betonováním. Beton nosné konstrukce byl mísen tak, aby 1 m² hotového betonu obsahoval 400 kg cementu. V říjnu 1928 bylo zabetonované první pole již odskrženo a bylo betonováno pole druhé. Letos má býti celá stavba dokončena. Stavební náklad bude činiti asi 27 mil. Kč. (Vrchní odborový rada inž. Šiška ve zprávách veřejné služby technické). ej.

Raketové saně. Na Schleichheimském letišti u Mnichova vyzkoušel ve středu Max Wallier saně s raketovým pohonem. Nejprve byla podniknutá zkouška se saněmi prázdnými, které váží 120 kg. Byla vypálena serie 8 raket o síle 100 kgmetrů, která působila bezvadně. Rakety explodovaly přesně po sobě a saně urazily několik set metrů. Pak vsedl na ně konstruktér. Vypálil dvě rakety a saně urazily 30 až 40 metrů.

Nepřátelé plazů. Plazi mají nepřátele převážně mezi nejvýše stojícími živočichy. Sice tu i tam v tropech ještěrka padne za obět velkém usklípanu nebo obrovské stonožce, to jsou však jen výjimky. Nejnebezpečnějšími nepřáteli ještěrek a hadů jsou plazi sami, především hadi. Mnozí

z nich jsou tak výlučně odkázáni na takovou potravu, že i v zajetí nutno je živiti jen hady, jiné jen ještěrkami. Nezřídka jedovatí hadi pronásledují nejedovaté. Druhy rodu Bungarus jsou v jižní Asii označovány jakožto královská kobra, poněvadž požívá nejen bezbranné hady, ale i jedince vlastního druhu, přemáhá obyčejně kobry (brejlovce) a jeden druh nebezpečně zmije. Avšak jsou také bezbranní hadi, ničící příslušníky svého druhu, jako Coronela gedula. Dokonce leckteří nejedovatí nebo slabě jedovatí hadi dovedou přemoci i velmi jedovaté hady; brasilská mussurama usmrcuje a požívá jedovatou, obávanou jaracu. Z ptáků se živí hady především dravci, jako naše káně myšilov, ale mnozí čápoovití ptáci rádi chytají ještěrky a hady. Supi Nového světa velmi rádi požívají hady. Velmi známým nepřítelem hadů je dále hadilov písař, který bojuje, přemáhá a požívá všeliké plazy, mezi nimi nejnebezpečnější hady jihoafrické. Také orel krátkoprstý a jiní požívají plazy. Horlivými ničiteli plazů jsou v tropech větší druhy lednáčků. Orel skalní a orlosup bradatý se zmocňují želv, tvrdým krunýřem opatřených, tím způsobem, že se s nimi vznesou vysoko do vzduchu, spustí je na nějaký kámen a pak rozbité vyžírají. J—n.

Italské železniční slevy u příležitosti papežského jubilea. U příležitosti jubilea kněžství papeže Pia XI. povolily italské státní dráhy pro celý letošní rok zvláštní slevy a to při železničních jízdách společností nejméně 25ti členných slevu 30%, při společnosti čítající 51 osob slevu 50%. Sleva platí pro jízdu vlakem do Říma a zpět anebo pro návštěvu poutních míst Padovy, Loreta, Assisi, Monta Casina, Valle di Pompei, ať již společnost navštíví tato poutní místa před příjezdem do Říma, nebo až po něm. Zahraniční cestující mohou použití při zpáteční cestě jiného pohraničního přechodu, než kterého použili při cestě do Itálie, musí však prokázat, že jsou cizinci. Mimo to jest zapotřebí z evidenčních důvodů podati žádost na ředitelství italských státních drah, kterému podléhá pohraniční přechod, jehož cestující použijí, a to nejméně 5 dní předem a pro zvláštní vlaky 15 dní předem. Bližší informace ochotně podá každá prodejna Čedoku.

Dobročinnost katolického umělce. Anglický tenorista Count John Cormack, jak anglický »Catholic Times« sděluje, věnoval k církevním účelům pro chudé a nemocné již 150.000 liber a to zcela tichým způsobem. V roce 1928 svými koncerty, na nichž zcela bez nároků na honorář vystupoval, charitativním účelům získal přes 25 tisíc liber. — Jak smutně kontrastuje od tohoto katolického umělce bohatá společnost hazardních hráčů v Monte Carlo, kde je při vstupu do herny umístěna skříňka na milodary pro chudé. Výsledek této sbírky za celý minulý rok byl: 4 franky, 2 knoflíky a stará pudřenka. To ukazuje nejlépe, jaká mravní úroveň zde panuje. Pro chudé nic. Pro vášeň všecko! —čka.

Náboženský význam letošního Milostivého léta. Účelem je dle poučení papežova zvýšení víry a život v duchu evangelickém. Proto udělují se plnomocné odpustky všem, kdož vykonají sv. zpověď kromě zpovědi velikonoční a přistoupí ke stolu Páně i mimo přijímání velikonoční, navštíví určené tři chrámy v diecési, udělí zvláštní

almužnu podle svých prostředků a na radu zpo-
vědnickovu nějakému dobrému dílu. Doporučuje
se hlavně dílo pro rozšíření a zachování víry.

Na Podk. Rusi objevena nová ložiska mramoru.
Ve východní části Podk. Rusi byla v uplynulých
dnech v obvodu obce Vulchovců objevena nová
mocná ložiska mramorová, o nichž se odbor-
níci vyslovili velmi příznivě. S pravidelnou těž-
bou bude započato v nejbližší době. (PVV.)

Esperanto.

Skloňování je zcela jednoduché. Vlastně jsou
v esperantu jen dva pády, 1. a 4., který se tvoří
připojením koncovky **-n**. Ostatní pády se tvoří
pomocí předložek: 2. p. předložkou »**de**« (= od),
3. p. předl. »**a!**« (= k), 5. p. = 1. p. (ale vždy
bez členu **la!**), 6. a 7. p. dle potřeby (**pri** = o,
kun — s, **per** — 7. pád prostý). Na př.:

la bona viro — dobrý muž
de la bona viro — dobrého muže
al la bona viro — dobrému muži
la bonan viron — dobrého muže
bona viro! — dobrý muži!
pri la bona viro — o dobrém muži
per (kun) la bona viro — (s) dobrým mužem
la bonaj viroj — dobří mužové
de la bonaj viroj — dobrých mužů
al la bonaj viroj — dobrým mužům
la bonajn virojn — dobré muže
bonaj viroj! — dobří muži!
pri la bonaj viroj — o dobrých mužích
per la bonaj viroj — dobrými muži.

Právě tak se skloňují i zájmena, na př. **al mi**
— mně, **mi**; **vin** — tebe, vás; **ilin** — je a t. p.

Příčestí trpné: Jako přít. čas končí na **-as**,
minulý **-is** a budoucí **-os**, tak i příč. trpné při-
tomn. času se tvoří koncovkou **-at-**, min. času
-it- a budoucího **-ot-**, na př.: **laŭdata** — chvá-
lený, **laŭdita** — pochválený, **laŭdota** — mající
býti chválen.

Trpný rod sloves se tvoří právě tak jako v če-
štině skládáním tvarů slovesa **esti** — býti s trp-
ným příčestím, na př. **mi estas estimata** — jsem
ctěn; **vi estas petita** — jsi požádán; **libro estis**
legata — kniha byla čtena; **ĝi estis difektita** —
byla (totiž kniha) poškozena; **ni estos serĉataj**
— budeme hledáni; **vi estos lavitaj** — budeme
umyti; **ili estas laŭdotaj** — jsou (ti), kteří budou
pochváleni atd. Tímto způsobem lze vyjádřiti
i sebe menší odstíny a přece to nepůsobí obtíží.

Předpony a přípony jsou v esperantu velkou
výhodou, neboť nám umožňují, že se nemusíme
učit ke každému výrazu českému slovu esper.
neboť z malé zásoby esper. kmenů si jejich po-
mocí můžeme utvořit mnoho slov.

bo- značí příbuzenství, vzniklé sňatkem: **filo** —
syn, **bofilo** — zeť; **patro** — otec, **bopatro** —
tchán; **frato** — bratr, **bofrato** — švagr.

dis- jest české roz-: **doni** — dáti, **disdoni** —
rozdati; **sendi** — poslati, **dissendi** — rozeslati;

ek- značí okamžitost, začátek činnosti: **vidi** —
viděti, **ekvidi** — spatřiti, **uviděti**; **esti** — býti,
ekesti — nastati;

ge- značí obě pohlaví: **patro** — otec, **gepatroj**
rodiče; **gefiloj** — sourozenci;

mal- opak: **bona** — dobrý, **malbona** — špatný;
permesi — dovoliti, **malpermesi** — zakázati;
sano — zdraví, **malsano** — nemoc;

re- opětování, návrat: **veni** — přijíti, **reveni** —
vrátiti se; **brilo** — lesk, **rebrilo** — odlesk;

-ad- značí trvání: **iri** — jíti, **iradi** — choditi;
krono — koruna, **kronado** — korunování, ko-
runovace;

-aj- věc určité vlastnosti: **nova** — nový, **novaĵo**
novinka; **pentri** — malovati, **pentraĵo** — malba;

-an- obyvatel, stoupenec, člen: **Berlino** — Berlín,
Berlinano — Berliňan; **Kristo** — Kristus; **kri-
stano** — křesťan; **klubo** — klub, **klubano** —
člen klubu;

-ar- souhrn, množství: **vorto** — slovo, **vortaro** —
slovník; **dento** — zub, **dentaro** — chrup; **arbo**
— strom, **arbaro** — les;

-ĉj- zdůrnění mužských jmen: **Jozefo** — Josef,
Jozefĉjo, **Joĉjo** — Pepíček;

-ebl- možnost: **legi** — čísti, **legebla** — čitelný;
kompreni — rozuměti, **komprenebla** — srozu-
mitelný;

-ec- vlastnost: **boneco** — dobrota; **amiko** — při-
tel, **amikeco** — přátelství;

-eg- zvětšení: **granda** — velký, **grandega** — o-
hromný; **varma** — teplý, **varmega** — horký;

-ej- místo: **kniri** — vařiti, **knirejo** — kuchyně;
lerni — učiti se, **lernejo** — škola;

-em- náchyllost: **paroli** — mluvit, **parolema** —
povídavý; **danki** — děkovati, **dankema** —
vděčný;

-er- částice něčeho: **mono** — peníze, **monero** —
mince, peníz; **pajlo** — sláma, **pajlero** — stéblo.

Příště bude dokončení přípon; těm je třeba se
ovšem naučit, ale nedá to velké námahy. Nejlépe
je pamatovat si to na nějakém příkladu.

Cvičení: Utvořte si sami dle těchto přípon a
předpon některá slůvka, která si složete do vět-
tiček! Příště již budeme mít hotovu skoro celou
mluvnici a uvedeme si proto již za cvičení espe-
rantské články a básně.

XIV. mezinár. sjezd katol. Esperantistů se bu-
de konati letos v Praze ve dnech 11.—16. srp-
na. Naše »Čs. Jednota Katolických Esperantistů«
již zahájila čilou činnost, aby se vydařil co nej-
lépe. Musíme se pokud možná čestně represen-
tovat před cizinou. Ti, kdož chtějí nám pomoci,
přihlaste se za členy Čs. Jednoty Katol. Espe-
rantistů (Praha II., Spálená 80); členský příspě-
vek za rok 12.—Kč. — Protektorem sjezdu je
J. M. nejd. biskup Jan N. Sedlák, předsedou
sjezdového výboru kanovník vldp. Dr. Ant. Elt-
schkner. vicekancléř.

Arcipastýřské požehnání esper. časopisu **Espe-
ro** Katolika u příležitosti jeho 25letého trvání
udělil nejdůst. pan arcibiskup František Kordač.
Těž nejdůst. p. světicí biskup Ant. Podlaha mu
poslal své biskupské požehnání.

Kdo by si přál adresy cizích esperantistů,
nechť si laskavě dopíše na adresu (známku na
odpověď!): Jan Filip, Praha-Bubeneč, Wintrova
299—4.

Kalendář katolického studenta.

- 2. března** — bl. Anežky České Přemyslovny, dcery krále Přemysla Otakara I. Narodena v Praze 20. ledna 1205. Vzdělávala se v klášteře Praemonstrátek v Doksa-
nech. Ač mnozí z knížat ucházeli se o její ruku, zvolila si život klášterní a založila »na Františku« klášter Klarisek, ženského to od-
větvi řádu sv. Františka. Sama dříve -- z lásky k chudíně -- zakládá řád křížovníků s červenou hvězdou, a to velkolepé dílo Anežčino trvá dosud k oslavě církve a spáse duší. Jako teta Přemysla Otakara II. žije duchovně s jeho královskými starostmi, za něho se modlí a v klášteře se obětuje. Jest duchovní matkou celé řady panenských klášterů z té doby: Panenský Týnec, Krumlov, Vysoké Mýto, Cheb, Olomouc, Znojmo, Opava, Vratislav. Sestrám byla vzorem úplného odříkání, postu, umrtvení. Zemřela r. 1282. Církev prohlásila ji za blahoslavenou r. 1879.
- 4. března** — přenesení ostatků sv. Václava, patrona českého — ze Staré Boleslavi do chrámu sv. Víta, Bratrovrah Boleslav brzy litoval svého činu a protože lid hned zbožňoval památku svého mučedníka, 4. března 938 převéztí svaté tělo mučedníkovy ze St. Boleslavi do Prahy. Zázrakem se stalo, že přenesení tohoto súčasnila se celá Praha, ač původně mělo se to státi v noci. Tohoto triumfálního vjezdu zasloužil si sv. kníže, náš Václav. A letos? Po tisíci letech musí rovněž triumfovati v naší vlasti. I jemu musí dostati se v podzemních millárních slavnostech triumfu, jakého Praha a naše vlast ještě neviděla.
- 5. března** — sv. Kazimíra, královského prince Polského. Byl synem polského krále Kazimíra IV. Naroden 3. října 1458. Dle úmyslů otcových měl býti korunován na krále uherského. Výprava do Uher se však nezdařila. Potom oddal se v ústraní životu zcela zbožnému. Byl obzvláštním ctitelem P. Marie. Překrásný chvalozpěv: »Omni die dic Mariae« je jeho dílem. Nade vše vážil si panenské čistoty. Ani na důrazná slova lékařů pro zachování zdraví nedal se přemluvit, by vstoupil do sv. manželství. Zemřel 4. března 1484. Po 120 letech nalezeno jeho tělo neporušené a na prsou nalezen dobře zachovaný vlastní rukopis jeho mariánského chvalozpěvu.
- 7. března** — sv. Tomáše Aquinského, učitele církevního. Narodil se v Kalabrii (Italie) r. 1226. V 16 letech vstoupil do řádu sv. Dominika. Pod dozorem slavného bl. Alberta Vel. stal se Tomáš učencem, myslitelem prvního řádu. Jeho filosofické spisy — jeho »Summa theologiae«, »Contra gentiles«, »Catena aurea« atd., zůstanou vždy v církvi

základem filosofie a theologie. Sám papež Jan XXII. prohlásil o něm: »Tolle Thomam et dissipabo Ecclesiam« (Odstraň Tomáše a veta po církvi.) Tomáš o své moudrosti říkal, že se jí naučil pod křížem. Sv. Tomáš prohlášen r. 1328 Janem XXII. za svatého. Pius V. r. 1567 zařadil ho mezi učitele církevní.

- 10. března** — »Eucharistický den mládeže, studentstva a intelligence« letošního jubilejního roku sv.-václavského. Studentstvo korporativně přistoupí k společnému sv. přijímání. Pražské studentstvo bude přijímati Eucharistického Krista na hrobě sv. Václava.
- 15. března** — sv. Klementa Hofbauera, apoštola Vídně. Narodil se 21. prosince 1751. Jako pekařský tovaryš studoval. Bohoslovecská studia konal na universitě vídeňské. Na pouť v Římě vstoupil do kongregace Redemptoristů, kde složil sv. sliby 19. března 1785. Vysvěcen následujícího roku, byl poslán zakladatelem Redemptoristů, sv. Alfonsem z Liguori na sever. Nejprve působil ve Varšavě. Odtud po vpádu Napoleona I. r. 1806 byl vypuzen a odešel do Vídně, kde připravoval půdu pro rozšíření své kongregace. Vídeňská nevěrecká a literární intelligence našla ve sv. Klementu svého apoštola. Vychoval řadu vynikajících osobností z řad duchovenstva, šlechty a učenců. 12 let působení ve Vídni zajistilo mu název »apoštol Vídně«. Zemřel 15. března 1820. Poslední jeho slovo bylo: »Vše ke cti mého Boha!« Sv. Klement Hofbauer je duchovním otcem redemptoristických klášterů zaalpských.
- 17. března** — bl. Jana Sarkandra, mučedníka za zpovědní tajemství. Naroden 20. prosince 1576 ve Skočově (Slezsko). Doktorát filosofie dosáhl na jezuitské universitě v Praze 1603. Knězem se stal ve Štýrském Hradci 1608. Působil v pohnutlivé době sektářské posléze jako farář v Holešově. Stopy apoštolské jeho činnosti jsou města: Opava, Charváty u Olomouce, Uničov, Zdounky (farářem), Boskovice a konečně Holešov (1616 až 1620). Protestanté nenáviděli horlivého kněze Jana a proto hledali příčinu, jak by ho i třeba násilím odstranili. Ač Jan politiky si nevěšmal, přece ho obvinili jako zpovědníka knížete Ladislava Lobkovice, hejtmána moravského, že prý zosnoval vpád polského vojska do Moravy v únoru 1620. Marne Jan se hájil. Dotkli se posléze jeho kněžské cti a žádali, aby vyzradil tajemství zpovědní. Hrdinně odepřel. A za to byl ukrutně zmučen. Zemřel v Olomouci 17. března 1620. Za blahoslaveného prohlášen je 1860.
- 19. března** — sv. Josefa, pěstouna Páně.
- 25. března** — Zvěstování Panny Marie. V ten den církev sv. oslavuje tajemství vtělení Slova Božího. V evangeliu čte se ona událost, kdy archanděl Gabriel zvěstoval P. Marii, že stane se Matkou Syna Božího.
- 28. března** —

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V DUBNU 1929.

ČÍSLO 8.

Dr. Josef Hronek, senior Č. L. A.: **Sv. Václav volá:**

Již brzo bude 1000 let, co ve Staré Boleslavi drahý náš dědic a ochránce s odpuštěním na rtech svou krví zpečetil životní program a cíl. Po tolikerém nepochopení v rodině i v národě zbýval mu poslední argument: oběť vlastního života. Za tuto cenu podařilo se mu národ kulturně pozvednout i stát sjednotit. Krev českého prvomučedníka Kristova se stala, a bych tak řekl, životní mizou národa po celých uplynulých 1000 let v dobách dobrých i zlých.

Pravda, tělo ubitého knížete sv. Václava setlelo, ale svatá jeho duše vzlétla k Bohu, aby neustávala v adoraci, přimluvě a ochraně. Mučednická krev sv. Václava se tak stala nezrušitelnou páskou mezi národem a Bohem, jenž přijal tak vzácnou oběť. Ale i národ a jeho reprezentanti, zvláště Karel,

Otec Vlasti, dobře porozuměli sv. Václavu. Nelitovali, neboť cítili ať ve válečné vřavě, ať v zápasích kulturně národních i politických, že sv. Václav stále jest na blízku.

Sv. Václav stále volá a povzbuzuje k přemýšlení i následování. Každý ušlechtilé smýšlející Čech byť i nekatoлик, musí si klásti otázku, odkud ta velikost a všestrannost mladého knížete národa kulturně a politicky tehdy nejednotného? Ač pečlivě babičkou i kněžimi vychován a vzdělán, přece jen nemohl získati na poměrně malém českém dvoře knížecím světového rozhledu. Kde se tedy u něho vzala státnická prozíravost osvědčená nepopíratelně v nejkritičtějších okamžicích vojenské přesily německé? Sv. Václavem sjednaný mír, nechť výklady jeho jsou jakékoliv, jest

státnickým řešením existenční české otázky. On dal skvělý vzor, podle něhož státníci čeští všech potomních století, nechtěli-li hasardovati s existencí národa, musili jednat. Právě tak úspěšně řeší sv. Václav bídu sociální a mravní i zajišťuje mírolovným šířením křesťanství kulturní základy tvořícího se jednotného českého státu.

Věřícím křesťanům a katolíkům jest jasno, že tato Václavova velikost měla jediný zdroj — ve svátostném Kristu (Eucharistii). Jedině Kristus v Nejsvětější Svátosti připravoval si a posiloval duši mladého knížete pro uskutečnění úradků Boží Prozřetelnosti. Nadlidské úsili knížete Václava musilo míti vyšší zdroje posily. V předvečer vraždy, když každým okamžikem zákeřně hrozilo nebezpečí, sv. Václav, ač varován, setrval a ve známém přípitku odevzdaně prosil sv. archanděla Michaela o přispění. Tak mohl učinit nikoliv zbabělec a člověk povrchního názoru, ale svatě žijící křesťan spojený s Tím, z Jehož umučení čerpají sílu mučedníci všech věků.

Přirovnal bych sv. Václava k démantu krásně broušenému ze všech stran se třpytícím. Kdo jest nábožensky založen, musí jej milovat, kdo jen vlastenecky cítí, musí jej milovat, kdo politicky pracuje, musí jej milovat.

Po trnitém roce 929 nadchází triumf slávy i nadšení v roce 1929. Věrní ctitelé sv. Václava řadí se v mohutné šiky a chystají různé oslavy — každý dle svého oboru. Kdož by neslyšel to tajemné volání sv. vévody Václava. I slovanské katolické studentstvo se chystá k jeho hrobu, aby zde po jeho vzoru se posílilo k dalším pracem a bojům. Zde chce své plány zasvětit mocnému ochránci a předložit je jemu k revizi.

V souzvuk lásky a radosti chystaných oslav svatováclavských upadl rušivě rozladěný tón nenávislné zloby. Však pycha a povrchnost nic jiného nedovede, ale též — nesvede. To byl Radslav Zlický, pašák a osvědčený válečník — a přece musil na kolena. Kdo nemá v srdci Boha, rozsévá to, co má — nesvár.

Všichni, kdož si troufají s knížetem sv. Václavem i v tomto jubilejním roce svésti nerovný boj, udělali by lépe, kdyby zůstali na poli jim bližším. Když ale nutí se do póny Radslavovy, a chtějí za každou cenu porážku a ostudu, tak prosím. Vyřadí se jednou pro vždy z národa! Odboj proti sv. Václavovi nikdy nikomu se v národě nevyplatil.

A kdo nejlepší dal odpověď na tuto zpupnou výzvu ztřeštěných lidí? Prožívám ještě dnes překrásné jitro z 10. března t. r., zažité v kapli sv. Václava. Vskutku český Mont Salvat Na 600 rytířských duší přijímalo po vzoru svého vůdce a u jeho hrobu Svátostného Krista. Byli to studenti a katolická laická inteligence. Nevelký počet a přece značný, uvážíme-li, že byly to jen deputace. Od dávných dob poprvé ožila svatyně tato ne diváky, ale zástupem početně odpovídajícím vojsku sv. Václava, se kterým vytrhl v pole proti pyšnému Radslavovi. Co síly a nadšení sálalo z nadšeného zpěvu chorálu svatováclavského. Poprvé ozývala se zde jubilejní sloka chorálu:

»Za tisíc let milování abys nám přál,
jsme ti vděčni do skonání, tisíc let dál
svatý Václave. Kriste Elejson.

To nebyla jen slova prosebná, ale i přísaha věrnosti, která mu bude zachována po dalších tisíc let.

Praha, jako vždy — zaspala i tento krásný počátek duchovních oslav svatováclavských. Zdá se, že se chce dát překvapit činy sv. Václavu věrných Podivenů.

Přec jen není pozdě a není vše ztraceno v našem národě. Svítá, zcela určitě svítá v řadách studentstva a laické inteligence. Marné byly úklady o otrávení dorostu národa. Sv. Václav volá. Prvé jeho výzvě z 10. března bylo skvěle uposlechnuto. Verba movent, exempla trahunt. Slova povzbuzují, příklady táhnou. Příklad Václavův hýbe myslí, rozpaluje srdce, hýbe duši-tělem

Bratři, studenti, kteří se připravujete pro životní boj, vy první seskupili jste se kol sv. Václava a utvořili nerozborný šik. Váš příklad vaše řady jistě rozmnoží. Není sice zcela vyhráno, odvěký nepřítel nepřestává ohrožovat i v osvobozené vlasti kořen národního života.

Jasnou myslí, srdcem nadšeným a s čistou duší v před za zářivou ideou svatováclavskou.

Jediná jest a zůstane za každých okolností odpověď:

Ty Jsi dědic české země,
rozpomeň se na své plémě,
Svatý Václave! Kriste Elejson!

Václav černý:

Zpověď zbloudilého.

*Jak šťastné bylo mládí mé,
když doma jsem si s loutkou hrál
a denně s pocitem štěstí usínal!*

*Pak přišla škola u nás doma,
kde učitel nám o Bohu, vlasti tak krásně mluvíval,
a matku, otce ctíti,
do srdcí nám kladl.*

*Když přišel jsem však v město žítí,
tu zcela jiný vítr prudce vál.
Říkali nevěř,
tehdy's byl děčko
a tajů života jsi pravých nepoznal,
to, co život,
teprv' uvidíš,
ten starý řídící tam u vás,
ten vám lhal!*

*A dnes?
Dnes bych si zaplakal!
Kam jsem to dětské štěstí dal?
Kam jsem své jaro zahrabal?!*

Studenti, první poutníci letos u sv. Václava.

Byla to imponující, uchvacující chvíle 10. března o půl 9. hod. v kapli svatováclavské. 600 mladých inteligentů — od primánů do seniorů Č. L. A. — v blízkosti hrobu sv. Václava šli k společnému sv. přijímání. Bylo tam k umačkání. Obojí dvěře otevřeny a všude hlava na hlavě. Všichni si šli pro chléb života na prahu millenia svatováclavského. Elita našeho národa tam byla. Elita katolická! Elita eucharistická! Elita, kterou přivedlo dobrovolně k sv. Vítu uvědomělé katolické citění! Šel, kdo chtěl. Šel, kdo z katolické inteligence vidí budoucnost národa ne v planém řečnění, ale ve svatováclavské eucharistické účtě! To byla přehlídka sv. Václava! Tam defilovali nadšení, uvědomělí rytíři svatováclavští! (To řekl sám p. biskup Dr. Podlaha v té chvíli!) Podcenili mnozí tento podnik, dobrou vůli! A čin ukázal, že právě tam —

u hrobu našeho světce — má naše inteligence nebojácně přistupovati k společnému sv. přijímání. A slova výmluvného P. Methoda z Emauz nadchla — pod dojmem hrdinské panny Orleánské — všechny k účinné práci za zděděnou víru svatováclavskou. Meč víry a srdce nadšené — neseme si z této eucharistické pouti svatováclavské. A burácející mužné »Kde domov můj« na závěr slyšel sv. Václav jménem všech našich studentů bratří a sester, kteří podobnou slavnost doma si uspořádali.

Vám všem, moji mladí přátelé, co jste přišli 10. března na hrad, Vám, co jste se o tuto slavnost přičinili, náleží

srdečný a upřímný můj dík!

*P. A l f o n s D a ň h a C. Ss. R.,
duch. rádce Ústředí kat. stud. čsl.*

Fr. H. Žundálek:

Hnutí středoškolského studentstva v Německu. *)

Bylo po světové válce, která přivodila tolik zlého. V Německu jako v poraženém státě bylo mnohem hůře než jinde. Nastal nedostatek, drahota; beznadějnost a zoufalství zmocňovalo se mnoha lidí. V takové době mládež cítí odpovědnost před celkem. Středoškolská mládež nabyla svobody shromažďovací teprve po převratě.

Mužové znalí duše mládeže rozhodli se v čele s kardinálem z Hartmannů, arcibiskupem v Kolíně nad Rýnem, založit organizaci katolických studentů středoškolských »Nové Německo«. První provolání v té věci bylo vydáno 31. července 1919. Předsedou tohoto sdružení jmenován byl prof. Jakub Schuhmacher po jeho úmrtí v květnu 1922 byl jím prof. Jan Zender z Düsseldorfu, a Ludvík Esch T. J. generálním sekretářem. Ústředí bylo v Kolíně nad Rýnem. Odznakem byl řecký monogram Kristův (XP) a začáteční písmena názvu sdružení. Biskupové doporučili tuto novou organizaci na své poradě ve Fuldě. Krajské sjezdy daly tuto otázku na program porad. Odevšad ozývaly se souhlasné projevy nadšení. Byl jimi vysloven rázný odpor proti snaze temných mocí vyrvati obyvatelstvu víru.

Byl založen časopis »Maják« (Der Leuchtturm) 1. října 1919, jeho příloha »Vzestup« (Der Aufstieg) byla určena pro podávání zpráv 1. prosince 1919 měsíčně.

Heslem nové organizace bylo: »Z trossek, které vidíme, nechť vyrostou nové Německo, ve kterém naše sv. náboženství rozvine plnou moc požehnání, ve kterém opět budou panovati velké ctnosti našich otců: věrnost, cit autority, poctivost a pilnost.

Nový spolek se hned od počátku utěšeně rozvíjel. Do 20. října 1919 bylo založeno 76 místních skupin ve všech částech Německa a připojilo se ke svazu. Na 1. sjezdu svazovém koncem prosince téhož roku byly již 103 skupiny, 1. března 1920 bylo 130 skupin, 1. května 144, 1. června 156, 1. července 167, koncem prosince 1920 pak bylo 243 skupin s 20.000 členy. Rozvoj organizace přirozeně již pak tak rychle se nešířil, ale stále bylo možno pozorovati vzestup. R. 1919 byly skupiny

rozděleny na 8 žup, koncem r. 1920 bylo již 16 žup, později byly vytvořeny i »marky«.

Toto hnutí narazilo na tuhý odpor nepřátel. Ředitelé různých ústavů měli za to, že novým hnutím bude ohrožen náboženský mír na školách. Ale ukázalo se, že tomu tak není. I ostatní nepřátelé uznali tuto novou organizaci, ovšem teprve po velkých bojích. Učinilo tak i říšské ministerstvo školství, že poslalo svého zástupce na jeho velkou schůzi.

V předšednictvu byl s počátku předseda svazu, generální sekretář, který dostal později jméno kancléře svazu, redaktoři časopisů svazu, 3 profesori náboženství, 3 katoličtí laikové a 15 zástupců z jednotlivých žup. Později byla správa spolku obmezena na menší počet členů.

Cílem tohoto hnutí jest vybudování nového života v Kristu. Mladí lidé mají zrátí ve svazu, aby se stali v pozdějším životě vnitřně katolickými a rovněž tak jasně a vědomě pracovali pro své katolické zásady. Pravý apoštolát je základním znakem svazu, tedy snaha o náboženskou úpravu života vlastního i okolního světa. Tato úprava je nová, poněvadž se děje prostřednictvím hnutí mládeže. V Kristu jako posledním pravzoru nabude tato nová úprava životní opět souladu mezi náboženstvím a životem, mezi církví a vzdělaností, kterýžto soulad dnes již namnoze byl porušen.

Prostředky, které vedou k dosažení cíle, jsou: pěstování zpěvu, společné cestování a hry, láska k vlasti. Svaz chce vypěstovati tvořivé a pracovité lidi a katolické muže, opravdové bratrství mezi členstvem. Kristus jest nejvznešenějším příkladem i ve všem lidském krásnu. Úkolem členů jest pracovati o vlastní náboženské výchově. Praktickými prostředky k tomu jsou vnitřní eucharistický život, pěstování liturgie, úcta Mariánská, duchovní cvičení, vedení duše.

Cíl spolku a prostředky byly stanoveny na poradě v Hirschbergu r. 1923. V rámci těchto zásad je ponechána svoboda jednotlivým markám a župám k provedení jejich zvláštní práce.

Svaz sestává z mark, žup a skupin. Každá župa je přivtělena k marce a každá skupina k župě.

*) Budiž tento úryvek z dějin poválečné organizace německé jaksi i nám pokynem k účelnému organizování našemu. Pozn. Red.

Vrchní rozhodnutí v zásadních věcech náleží sněmu svazu. Tam mají právo hlasovací správa svazu, jakož i správy mark a žup. Předseda svazu a kancléř svazu jsou jmenováni arcibiskupem kolínským na návrh sněmu svazu v dorozumění s episkopátem.

Správu svazu vedou správce svazu, kancléř svazu a 6 zástupců, které ročně volí sněm. Při tom mají býti marky přiměřeně zastoupeny. Také k ní patří správa svazu »Velkého Nového Německa«, který byl založen pro katolickou akademickou mládež. Běžné věci provádí úřad svazu. K němu náleží správce svazu, kancléř svazu, redaktori svazových časopisů »Maják« (Der Leuchtturm) a »Hrad« (Die Burg) a vůdcové odborových oddílů. Župu řídí duchovní rádce a správce župy. Duchovního rádce navrhuje správce župy

J. Š. Litavský:

Splněné přání.

Byl to hoch štíhlý, bledý, z jehož modrých očí, čistých jako studánka, dívalo se na svět čtrnáct jar. V nich zářila jeho ryzí duše, jimi jsi mohl nahlédnouti až do nejvnitřnějšího záhybu jeho srdce.

Vyrostl v malé, chudičké, doškové chaloupce, která stála, jakoby zastrčena, až na nejzadnějším konci horské vesničky. Vetchá, s malými okny, ozdobenými bílými záclonami, zdála se jakoby opuštěná. V ní poprvé uviděl láskyplný úsměv na tváři matčině, v ní prožil ta nejšťastnější léta krásného dětství. Kousek chudého políčka a zahrádka, veliká jako dlaň — toť celý jejich majetek. Tam pod růžové kvetoucí korunou staré jabloně bylo jeho království a velký, mechem obrostlý kámen jeho trůnem. Zde tvořil svoje plány.

Za krásných letních dnů, kdy příroda dýchala nejpříjemnější vůni, kdy zlaté sluneční paprsky líbaly tisíce květů, tu nastávaly jeho nejkrásnější chvíle. Pocit nevýslovné tesknoty vkrádal se do jeho srdce. Zdávalo se mu, že se jeho duch od těla odlučuje, že se vznáší v nekonečných prostorách k dalekým cílům, o nichž jeho mladá duše tolikrát snila.

»Kéž bych tak mohl býti učitelem!« nejednou proklouzlo jeho rty tajné přání. A tu v mysli viděl sebe jako studenta, jak přichází na prázdniny, jak spěchá do mamčinina náručí, viděl její radostí zářící obličej, cítil na své tváři horké slzy její lásky. Viděl sebe jako budoucího učitele

a vůdcové skupin, jmenuje pak jej příslušný biskup. Skupinu řídí duchovní rádce a správce skupiny. Duchovní rádce potvrzuje potvrzení příslušného biskupa. Každá skupina vedle vlastních prací má také skupinu mladých. Tato má kněze za duchovního vůdce, který si vybere mladíka ze starší skupiny na její návrh za vůdce skupiny mladých. Tento jest mu odpověden za veškeré konání ve skupině mladých. Duch společný a obětavost zavazuje každého člena organizace. Monogram Kristův jako znak svazový může se propůjčiti jen po určité čekací lhůtě.

Organizace katolického studentstva v Německu přispěla velkou měrou k zachránění studentstva středoškolského pro katolický život, jakož i pro práci katolicou v době dospělosti.

poprvé vcházejícího do třídy, viděl před sebou řady malých dušiček s očima bázlivě na něho upřenými a již tehdy cítil, jak je bude mít rád a jak se bude snažit, aby i oni ho milovali.

»A což kdybych tak byl knězem?« mišla se mu hlavou myšlenka. A tu se zase viděl velkým studentem v černém oděvu, s kolárkem, viděl své vysvěcení, zástup družiček, celou slavnost, jak stojí u oltáře a zpívá »Credo«, jak se obrací a vidí v první lavici seděti tatínka s hlavou sehnutou, s prokvetlými vlasy, vedle maminku, která jí slzy, jako dva velké hrachy skanuly po líci. Viděl se na kazatelně, před sebou moře posluchačů, jak mu v ohnivém nadšení plynou slova z úst k jejich srdcím a která dojata na jeho »amen« odpovídají »dejž to Pán Bůh!«

»Bylo by ho škoda pro B—ice, radím vám upřímně, tak upřímně, že jinak už nedovedu,« pravil jeho otci staříčký pan farář, zvaný v osadě »tatíček«. »Je to hodný hoch!«

»Vím, dobře vím. Kdo by dokonaleji mohl znáti mé dítě než já, jeho vlastní otec? Ale uvažte, důstojný pane, může mně dáti tato řada tvrdých mozolů více, než tolik, abych mohl nasytiti čtyři krky, abych...«

»Dobře, dobře, vím, co vás tíží a proto to všechno předejte na starost mně!« přerušil ho náhle pan farář.

Rozloučili se a stisknutím pravice byl osud Václavův zpečetěn. V duši Václavově stal se obrat. Jeho snivé oči zazářily jasnou radostí, která zapudila touhu, tížící na dně jeho srdce.

»Dříve než jsi uviděl světlo světa, zaslíbila jsem tě Matičce Boží Žarošické a prosila ji, aby tě přijala do své ochrany, aby ti vyprosila milost, zdraví a sílu života na tvých cestách, abych se na tobě jednou dočkala radostí,« pravila mu matka, když se s ní loučil a líbal její upracované ruce.

V městě, kde studoval, mu staříček pan farář našel laciný byt a u známých mu »vyběhal« všech sedm obědů. Třebaže na studiích neměl ustláno na růžích, přece z nezlomnou odvahou a chutí statečně prodíral se tmy života a krácel cestou, po které jich kráčelo tisíce před ním. Žil sám pro sebe. Útulné zákoutí ve stínu kvetoucí jabloně zaměnil za malou, zelenou lavičku na Kalvárii, kde, nikým nerušen, prožíval chvíle radosti i chvíle žalu, chvíle, ve kterých opuštěnost a stesk zahalovaly jeho citlivé srdce. Zde nejednou setřel slzu lítosti, kterou vehnal mu do oka výsměv, příkoří a lidské sobectví.

Lavička mu nahradila matčino obětí, vůně šeríku (mu nahradila) matčin dech. Takové chvíle byly mu školou života, ty naučily ho dívat se na život jinýma očima, než jakýma se dívali jeho spolužáci. V těchto chvílích poznal nekonečnou cenu matčiny lásky. »Však až budu velkým, za vše se ti odvděčím! Za tvé strádání, za tvé starosti, za všechny ty bezesné noci, za tvoji lásku!«

A. Bláha:

Credo.

*Stál na prahu života,
přišel na rozcestí.
Odešli pryč, kteří jej vodili
a řekli mu, ať sám si cestu klestí,
jak oni když sami museli.*

*Šel s tím malým v srdci uzlíčkem
a prosil Boha na rozcestí,
by mu k tomu obrázku
přidal kousíček štěstí,
jen co se vejde za nehet.*

Bohužel, nedočkal se toho. Nevyzpytatelný jsou cesty páně. Krátce před maturitou, v nejkrásnějším měsíci, plném radosti a života, odešla tam, odkud není návratu. Krutě, velmi krutě, si s ním zahrál osud! Smutek, který si sedl do modrých očí, čistých jako studánka a písmo, které hoře a duševní utrpení zaznamenalo na jeho tváři, by dovedl přecísti a vypátrati bol, jenž nevýslovný na dně jeho srdce spočinul, jen ten, kdo sám podobné vytrpěl.

Ale Václav přece na mysli neklesl. Modlitba a důvěra v Boha ho sílily a přivedly až ke stupním oltáře. — —

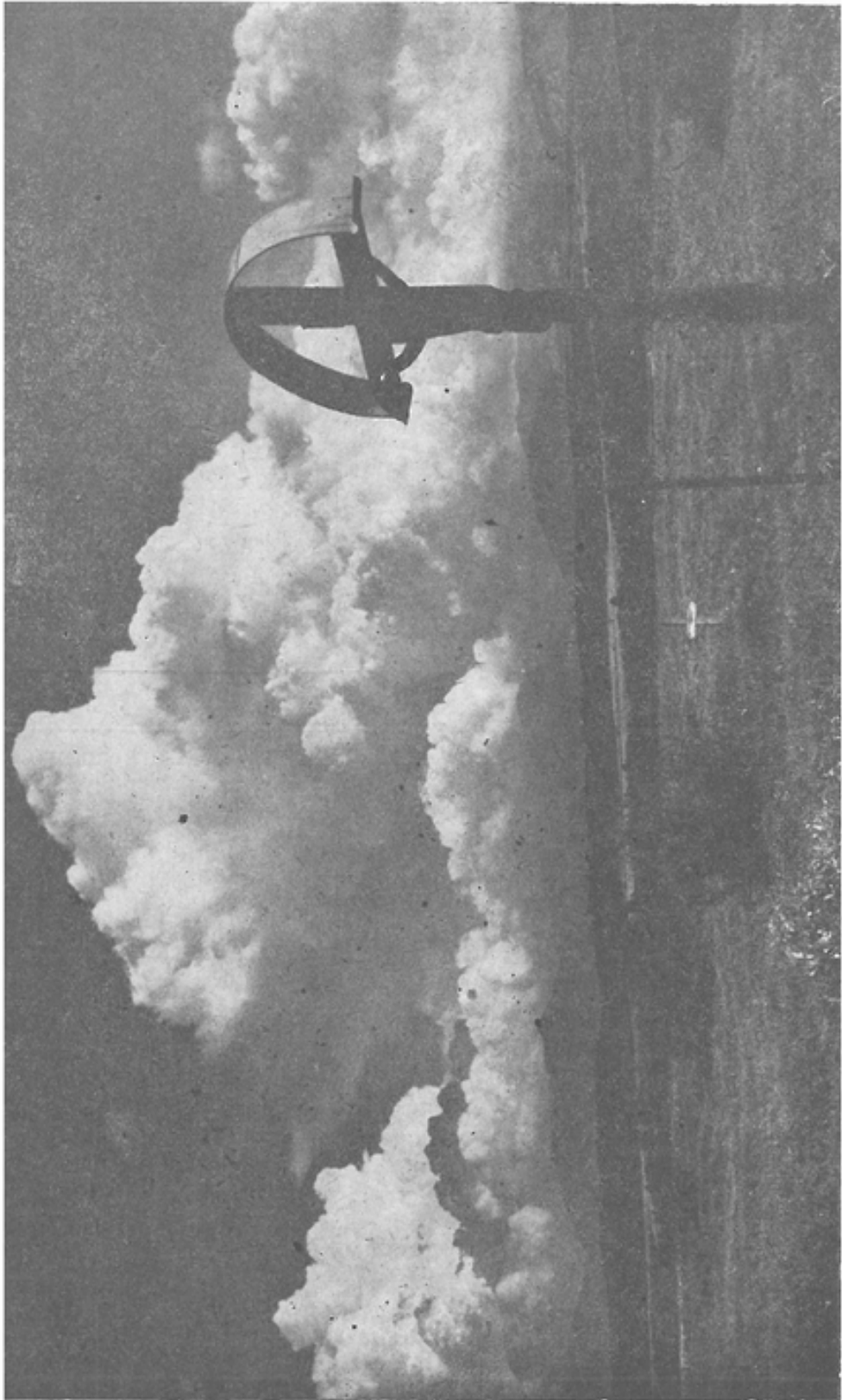
Byla krásná červencová neděle. Na věži B—ského kostela zněly zvony a oznamovaly do dalekého okolí, že dnes v malé, ale krásné svatyni, tam dole, pod nimi, slaví prvotiny P. Václav Radlovec.

V bělostném rouchu, rozechvěn až do nejhlubších hlubin svého srdce, svěřoval svůj život do rukou Mistra.

»Dominus vobiscum,« zaznělo, jako krásná hudba v uších všech přítomných.

Dávné jeho přání se splnilo. Vše stalo se tak, jak si to kdysi představoval, ale sám v tu chvíli neviděl ničeho. Všechny struny zněly mu v srdci, slza mu oko zakalila. Jako na dlani, viděl před sebou minulý život a v srdci cítil jeho stopy: Velikou lásku, kterou přímo od oltáře přinesl těm, z nichž vyšel. Zanesl ji na českomoravskou vysočinu, do chatrčí doškových a tam ji zasévá do lidských srdcí, aby v nich vzklíčila spokojenost, vřelá láska a svatý mír.

*Na cestu hrst mu svých modliteb hodili
a v srdce vložili malý obrázek
s Kristovým úsměvem,
patřícím jemu, patřícím všem,
se slovem Credo,
tak malým, ale ocelovým,
dražším nežli celá zem.*

J A R O V T A T R Á C H .

Karel Fiala:

Skalský zvon.

(Příspěvek k historii ničení zvonů.)

Druhé desetiletí XX. století, století pokroku, kultury a chcete-li vyspělosti techniky, aeroplánů, elektřiny a radia nutno nazvat krvavou částí tohoto století. Dějiny této doby jsou psány krví milionů a počátek historie té doby nadepsán dvěma strašnými a hrůzyplnými slovy: Světová válka. Válka — nevážící si ničeho, ani lidských životů, ani věcí Bohu zasvěcených.

Z mnoha věcí, které válka zničila, byly i mnohé zvony. Zvony sloužící bohoslužbě, byly zabavovány, rekvirovány, ničeny a dělána z nich děla. Nesměly volati lid do kostela a k modlitbě, nesměly se modliti za celou osadu, nesměly připomínati osadníkům, že nad nimi sídlí spravedlivý Bůh. Ruka bezbožná, svatokrádežně je vyrvala ze středu těch, jichž otcové, muži a synové byli snad později děly z nich ulitými usmrcováni. Mnoho měst a vesniček bylo ochuzeno o zvony.

Před 12 léty mnoho zvonů umlklo, aby po několik let ticho upomínalo na barbarický skutek. Znáte všichni pověst, že zvony odlétají na Zelený čtvrtek při Gloria do věčného Říma, aby se na Bílou sobotu zpět vrátily. Za světové války, bohužel, Velký pátek trval poněkud déle.

Pověst tato se téměř stala skutkem v již. Čechách ve vesničce Skály u Protivína (asi 4 hod. pěšky od Písku). Tam zmizel zvon v noci ze Zel. čtvrtek na Velký pátek. V obci skrývající se deset let měl oči a uši stále u četníků, věděl o každém jejich kroku a on také první přinesl zvěst o tom, že jejich zvon jest zrekvirován a že bude brzo odvezen. Mluvilo se mnoho, ale nikdo neuvedl slova záchrany zvonu ve skutek. Teprve Josef Svatek, obchodník, po chalupě jmenovaný Lid se synem Tomášem rozhodli se, že zvon ukryjí. Rozhodnutí své provedli v noci ze Zeleného čtvrtek na Velký pátek. Tmavá noc byla nejlepším zahalením činu. Zachouleni v šaty, aby je nikdo nepoznal, dali se do práce. Na návsi nedaleko kapličky hlídal několik for sena zrekvirovaného pro vojsko obecní ponocný p. Mareš. Když zvěděl, co chtějí učiniti, přidal se k nim a pomáhal při spouštění zvonu »Jan«. Tomeš vylezl na věžičku kaple a nejdříve odvázal srdce a spustil ho dolů. Potom uvolnil zvon vážící 75 kg a spustil

ho za pomoci druhých dvou dolů. Zvon pocházející asi ze začátku 18. stol., byl pečlivě zabalen a oba Svatkové nastoupili s ním cestu za ves. Za vsí naložili zvon na trakař a dovezli ho do dříve nalezeného úkrytu — staré, opuštěné cihelny v lese. Tam zvon ukryli na půdě do starého sena a rákosí. Polozbořená cihelna byla nejlepším úkrytem. Druhý den obci letěla zvěst: »Někdo ukradl von a zvon odletěl do Říma.« Každý věřil v pověst, že zvon odletěl a že se jednou vrátí, nikdo však nevěděl, kdy to bude. Měl se vrátiti tehdy, až bude moci zvěstovati mír a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

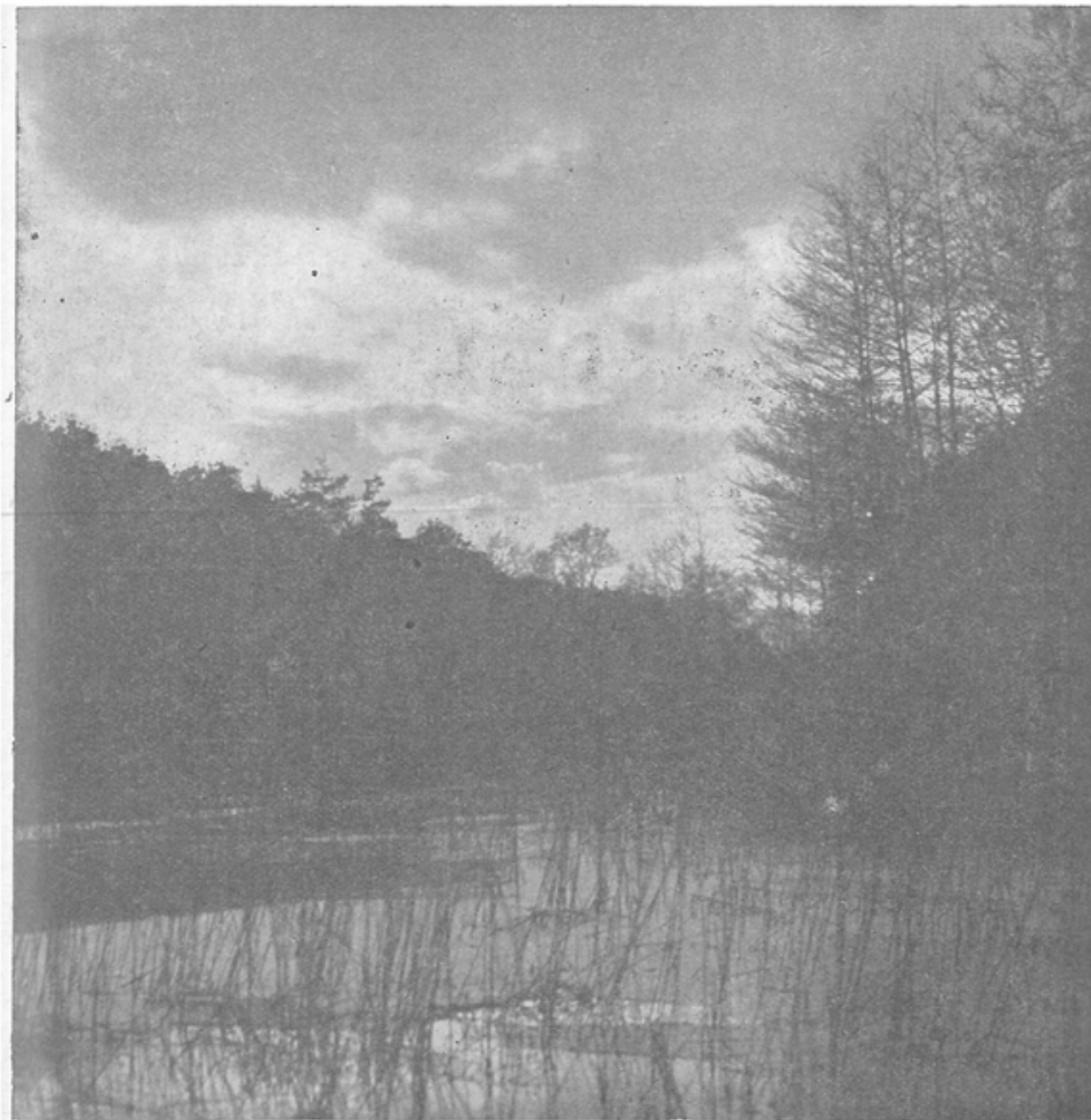
Přísné vyšetřování nevneslo žádného světla do záhadného zmizení zvonu. Podezření četnictva padlo na Svatka, ale domovní prohlídka zůstala bezvýslednou. Ponocný a ostatní občané vyslýcháni, nikdo však o ničem nevěděl a na otázku, kdo by to asi mohl učiniti, odpovídali nejvýše, že od Lidů by to mohl někdo učiniti. Ve vsi se po zvonu stýskalo, proto uspořádána sbírka na nový zvon, který byl také zakoupen a po vysvěcení ku cti sv. Víta na kapličku zavěšen. Zapomnělo se téměř na starý zvon, pouze Svatkové chodili navštěvovati opuštěnou cihelnu. Jednoho dne našli zvon poněkud odkrytý, nevěděl, zda při poslední návštěvě jej špatně přikryl, aneb zdali ho někdo jiný zde nevyprávěl. Proto v noci přestrojení vydali se k staré cihelně a zvon odnesli domů, kde jej náležitě očistili i vyleštili a důkladně zabalený do látky ukryli ve svém domě do hlíny pod podlahu. V tomto úkrytě setrval až do konce války. K radosti nad samostatností pojila se u Svatků ještě radost z toho, že zvon »Jan« bude moci opět vyzvánět nad osadou. Válečný zvon »Vít« nemá tak příjemného hlasu, zní jako by byl ocelový.

Nikdo nepozoroval ničeho, nikdo nevěděl o tom, že opět v noci tři Svatkové zavěsili starý zvon a nový položili na půdičku kaple. Ráno zvoník zvoní a lidé vybíhají ven a táží se, zda to zvoní ten starý, anebo jest to pouze nějaký zvukový přelud? Skutečně starý zvon to byl.

To potvrdil i zvoník, když vylezl na půdičku a oznámil dole stojícím občanům, že nový zvon jest na půdičce položen.

Radost nad objevením se starého zvonu byla veliká. Později pro nový zvon byla udělána zvonička ve štítové zdi. Ani

Dokázali, že na drahé jim věci a svaté ne- nechají si sahati hříšnou rukou, i když je to ruka mocného, jim poroučejícího mu-

J A R N Í V E Č E R .

tehdy Svatkové neprozradili svého účastenství při tomto činu a přece díky všech spoluobčanů za zachování jejich starého a milého zvonu patřil a patří i dosud jim.

že. Bůh a vlast byla v první řadě, potom teprve osobní bezpečnost. Nezalekli se ničeho, svůj plán provedli a zachovali nejstarší památku obce pro příští věky.

Proč letos do Prahy?

»Pojedem do Prahy!« co srdcí tak těší se letos v naší republice. Pojedou staří, aby se ještě jednou podívali na Matičku Prahu. Pojedou děti — vždyť prý mají i ministranti svůj svatováclavský sjezd v Praze. — Pojedem také, my studenti — a přijedem ze všech koutů naší československé vlasti do svatováclavské Prahy — na svůj katolický všestudentský sjezd. A Praha ve dnech 1.—4. července nás uvidí od primánů až do seniorů našich akademických spolků manifestovat za naši svatováclavskou víru. Pojedem do Prahy k sv. Václavu, jehož tisícileté výročí mučednické smrti oslavuje celý náš národ. To bude plesu, jásotu, nadšení, radosti v těch dnech, kdy s námi zajásají i bratři z ciziny. Přislíbili, že přijdou. Těšte se! Připravujte se! Šetřte si ze svých nepatrných studentských příjmů! Ale vše netrvá na světě věčně. Ať neplatí pak o nás přísloví: Sejde s očí, sejde s myslí! Odjedete z Prahy. Zapomenete na vše? Sejde i Vám s očí triumf víry svatováclavské, jaký zažijete letos v Praze? Proč tam vlastně půjdete?

1. Poznáte, kolik je nás! Kde všude, v kterém koutečku naší republiky je nadšený, horlivý katolický student. Jako třeba teď agitovat pro hojnou účast a třeba na každém ústavě najít aspoň několik účastníků pro náš sjezd — tak vystupňuje sjezd naši horlivost, nadšení a radost — že nejsme sami! Že sami nebojujeme za své katol. ideály, ale že všude na všech stranách máme bratry, spolubojovníky a přátele. — V Praze se poznáme! V Praze navážeme své styky! V Praze utužíme své přátelství pro budoucnost! Musíme se pro budoucnost více mezi sebou znát! Potom bude naše studentské horování silnější, účinnější a organizovanější!

2. Poznají nás, že jsme zde my, katoličtí studenti! To třeba naší katol. veřejnosti zdůraznit. Mnozí nás neznají, o nás neví! Bědují, nařikají, že nebude u nás katolické budoucnosti — a zatím my tu rosteme, žijeme, pracujeme, bijeme — a oni nás ani nepodporují, nás podezřívají, nám obtíže činí, o nás se nestarají. Na sjezd si je pozveme, jim ukážeme, co chceme a čím v budoucnosti naší svatováclavské víře chce-

me býti: ji hájit, ji šířit, ji národu zachovat. Chceme veřejnosti katolické říci, že roste katol. inteligence, ale že musí ji finančně i morálně všude podporovat. Na sjezdu ať vidí, kde všude jsme a jak pracujeme!

3. M u s í m e d á !! Sjezd musí nás nadchnout pro další práci, průbojnou na našich ústavech. Musíme získávat katolické spolužáky pro své ideály. Musíme odstraňovat předsudky u starších, resp. u našich profesorů. Na sjezdu seznámíme se s moderními prostředky ve studentské katol. akci. Uslyšíme cizinu, jak ta své ideály katol. uplatňuje. Uslyšíme své bratry, jak na mnohých ústavech se činí. Uslyšíme zkušené pracovníky, učitele v hnutí studentském, kteří nalijí do našich mladistvých duší oheň nadšení, apoštolátu a lásky. Sjezd vytyčí stěžejné body a směrnice nejbližší apoštolské práce studentské!

4. Sjezd prohloubí naše náboženské uvědomění. Bude sjezd pod ochranou sv. Václava — ve jménu jeho! Zaneseme do své práce eucharistickou úctu svatováclavskou, častější přijímání sv. svátostí. Poznáme, že charakteristickou známkou našeho hnutí musí být ryzí čistota, splněné mravní ideály katolické. Jinak že utonem ve víru ostatního hnutí studentského, kde Kristus a Belzebub má stejně svůj trůn. U nás jenom Kristus Václavův, pro nějž on vykřácel ve St. Boleslavi — bude heslem! Proto půjdeme také při sjezdu na pouť do St. Boleslavi. — Jenom v životu ryze katolickém je rozkvět a spása katolického studentského hnutí! Tím stojíme, tím padáme! Bez něho nemáme práva existovat! Tak se na nás dívá Kristus, církev a vlast!

5. Na sjezdu před cizinou chceme ukázat, že sv. Václav je ideálem budoucí naší inteligence! To věru nemáme se za co stydět. Tím styky s cizinou jen upevníme. Na sjezdu se seznámíme. Sjezd jen posílí v nás katolickou ideu, až uslyšíme, jak jinde za tytéž katol. ideály mládež pracuje, bojuje a se obětuje. Boj nás spojí! Proto tedy do Prahy půjdeme! A přijedeme v plném, imposantním počtu! A my Vás už všechny předem vítáme! Bratři, kolegové! Na shledanou!

Václav Zima:

Básník jara a krásy.

(K 130. výročí narození Fr. Lad. Čelakovského.)

7. března bylo tomu 130 let, co se narodil český básník Fr. Ladislav Čelakovský. Přicházíme snad trochu pozdě s touto státi, ale přicházíme tak pozdě z dvojitých důvodů, jež vyložíme níže. Toto významné jubileum nelze přejíti mlčením.

Fr. Lad. Čelakovský je jedním z těch, kteří s odvahou pracovali na tvrdém úhuru. Pracovali pro obrodu národa a zvláště národního písemnictví. Čelakovský první ukázal, že pravá poesie žije v lidu a mezi lidem. První se zbavil neblahých vlivů cizích básníků, nebyl ani Byronista ani stoupenec romantismu vůbec, ale vžil se do poesie lidu. Z ní čerpal sílu pro život a pro uměleckou svou dráhu a v ní viděl jedině vzor čisté poesie.

Narodil se r. 1799 ve Strakoncích jako syn prostého tesaře. Od r. 1813—1816 studoval v Č. Budějovicích, kde se seznámil s Kamarýtem a Chmelenským, a od roku 1816—1817 v Písku. Na studiích zakusil mnoho bídy a ústrků. Již tehdy lnul ke knihám, na něž věnoval poslední groš. Jeho poetická nálada, skrývající se v něm již od dětství a probozená četnými přírodními krásami venkova, zachvěla jeho nitrem plně a mohutně za filosofických studií na pražské universitě v l. 1817—1818, kdy projevilo se v něm mocné cítění vlastenecké.

Čelakovský měl se státi na přání svých rodičů knězem. Leč tohoto plánu se vzdal a po filosofických studiích se věnoval dráze vychovatelské. Na této dráze setrval 7 let. Později — po velikém strádání tělesném i duševním — stal se redaktorem »Pražských Novin« a »České Včely«. Tohoto redaktorství byl však záhy zbaven a upadl do strašné bídy. Teprve za nějaký čas se uchytil, stav se knihovníkem šlechtické rodiny Kinské. R. 1842 byl povolán od pruské vlády za profesora slavistiky do Vratislavě, kde však se mu vedlo hůře než doma. Proto velice rád přijal místo profesora slavistiky na pražské universitě. Do Prahy se vrátil r. 1849. Tři roky na to — 5. srpna 1852 zemřel ve veliké bídě, pronásledován bolestmi a strastmi. Čelakovský, který si vytkl za svůj cíl vžítí se do slovanské poesie lidové, byl opravdovým a původním básníkem. Již r. 1822 uveřejnil své první pokusy básnické pod

názvem »Smíšené básně«. V těchto prvních verších jeho je patrný vliv Göthových balad. Leč po důkladném poznání a prostudování lidové poesie slovanské vydává v dubnu r. 1829 první ze svých vrcholných činů básnických »Ohlas písní ruských«.

Fr. Lad. Čelakovský.

Vzpomínáme tedy nyní v dubnu 100. výročí vydání tohoto »ohlasu«. Toť první důvod, proč jsme si nechali tuto stať až na duben.

V »Ohlasech písní ruských« ukazuje se již Čelakovský jako zralý a umělecky dokonalý epik. Z díla můžeme poznati, že na Čelakovského působily ruské byliny. A přece je to dílo zcela původní. V ruských bylinách nevystupuje ku př. Ilja Volžanín a j. Tento »ohlas« věnoval Čelakovský svému příteli vyšehradskému kanovníku a básníku Karlu Vinařickému, redaktoru »Časopisu katolického duchovenstva«, jehož Čelakovský byl dlouholetým spolupracovníkem. S hutnou plastikou a s opravdovou básnickou náladovostí podává Čelakovský v tomto »ohlasu« bohatýrskou minulost ruskou, básnicky zpracovanou.

Za deset let potom r. 1839 vydává druhé své veliké dílo »Ohlas písní českých«. Již František Palacký r. 1830 ve své kritice »Ohlasu písní ruských« napsal o lidové poesii, do níž nejvíce vniká »Ohlas písní českých«, tato slova: »Mnohé písně národní jsou krásnější nežli všechny ódy a

hymny nebo elegie, co jich která literatura dohromady počítá. Jevít se v nich spanilost myslí lidské v nekonečné živosti a rozmanitosti, a to tím mileji, čím méně hledána jest, čím méně z úmyslu pochází. Ale tím nesnadnější jest také jejich napodobení, leč kdo tou mocí ducha vládne, kterou Bůh »ku podobenství svému« člověku udělil.«

V tomto »ohlase« ukázal Čelakovský svou lásku k českému lidu, k jeho duši a k jeho poesii, tryskající z té duše. Hned první báseň »Toman a lesní panna« projevuje básníkuv smysl pro živé formy, jak jistě ukáže tento výňatek.

Toman koněm zatočil,
v širé pole poskočil,
zaťal zuby, smračil čelo,
kolem všecko neveselo.
Půlnoc byla, měsíc zašel,
sotva jezdec cestu našel;
prudce hned, pak loudavě
ubíral se k doubravě.

Tato krásná báseň je opravdu baladou významu světového. Čelakovský tu strhuje svým vášnivým pojetím básnické romantiky lesní a přírodní vůbec.

Jak prostá a přece krásná a umělecká je tato báseň:

Kvete jabloň v sadě,
pod ní keř růžiček;
přelíbezným hlasem
večerním tu časem
zpívá slaviček.

V tomto druhém »ohlasu« ukazuje se česká duše se vším, co na ni působí, co ji hojí a co ji ubíjí. Čelakovský dovedl tu promluvit k lidu a upoutal tehdejší čtenářstvo touto velice prostou láskou k českému národu. Při vši své bídě a při všem utrpení zachoval si vždy ve svém díle jas a kouzlo jara. Proto nechali jsme si tuto stať také na duben, abychom, kdy příroda kolem nás se probouzí, poznali, jak se vše probouzí i v díle Čelakovského. Čelakovský, básník jara a krásy, zasluhuje si vděku národa. Neboť pro něj pracoval, jej miloval a jemu věnoval své umění!!

Zvláštní kapitolou bylo by pojednání o náboženském cítění Čelakovského. Čelakovský, hluboce věřící katolík, dovedl ve svých hymnách, zpívaných na oslavu Boha, rozezvučeti nejtajnější a nejskrytější struny svého nitra.

Jeho hymny jsou prolunty opravdu hlubokým cítěním náboženským.

Čelakovský byl opravdu význačný zjev své doby. »Čelakovský byl duch břitký, útočně kritický a satiricky dravý; maličemosti soudobého českého života, hlavně literárního, dráždily ho k odporu.« (Dr. Arne Novák: Dějiny české literatury, str. 204.) Tato charakteristika stačí k poznání osobnosti Čelakovského. Čelakovský byl pracovník nezištný, skromný a svědomitý. Jeho satirická útočnost ostře tepala chyby doby, ve které básníci čeští si navzájem lichotili, nazývajíce se českým Waltrem Scottem, Byronem atd. Ve skutečnosti literatura byla ještě v prabíd-ném stavu, třebaže už tu jakési základy byly a třebaže tu byl národní idealism. Leč musíme uvážit, že doba Čelakovského nebyla ještě daleko vzdálena od doby osvícenské, která pokládala poesii za hříčku rozumu a vtipu. Tato osvícenská doba měla tento svůj neblahý vliv i na básníky pozdější. Kolik máme opravdových básníků od doby osvícenské? Kollára, Hollého a více nic. Do těchto poměrů přišel Čelakovský. Když spatřil tu bídu literární, když poznal ono opičení se po cizích vzorech, počal tepati tyto zlořády ve svých klassických epigramech, nazvaných »Kví-tí«. Jak na př. na jeho dobu vyspělý je tento epigram, posmívající se sentimentálně nových básníků, který nese název »Na básníka z nové školy«:

Tvé, brachu, písně erotické,
takž něžné jsou a éterické
tak plné šera měsíčního
a vzdychání laskavičného:
že nevím, tiskař — na mou víru —
jak zachytil je na papíru!

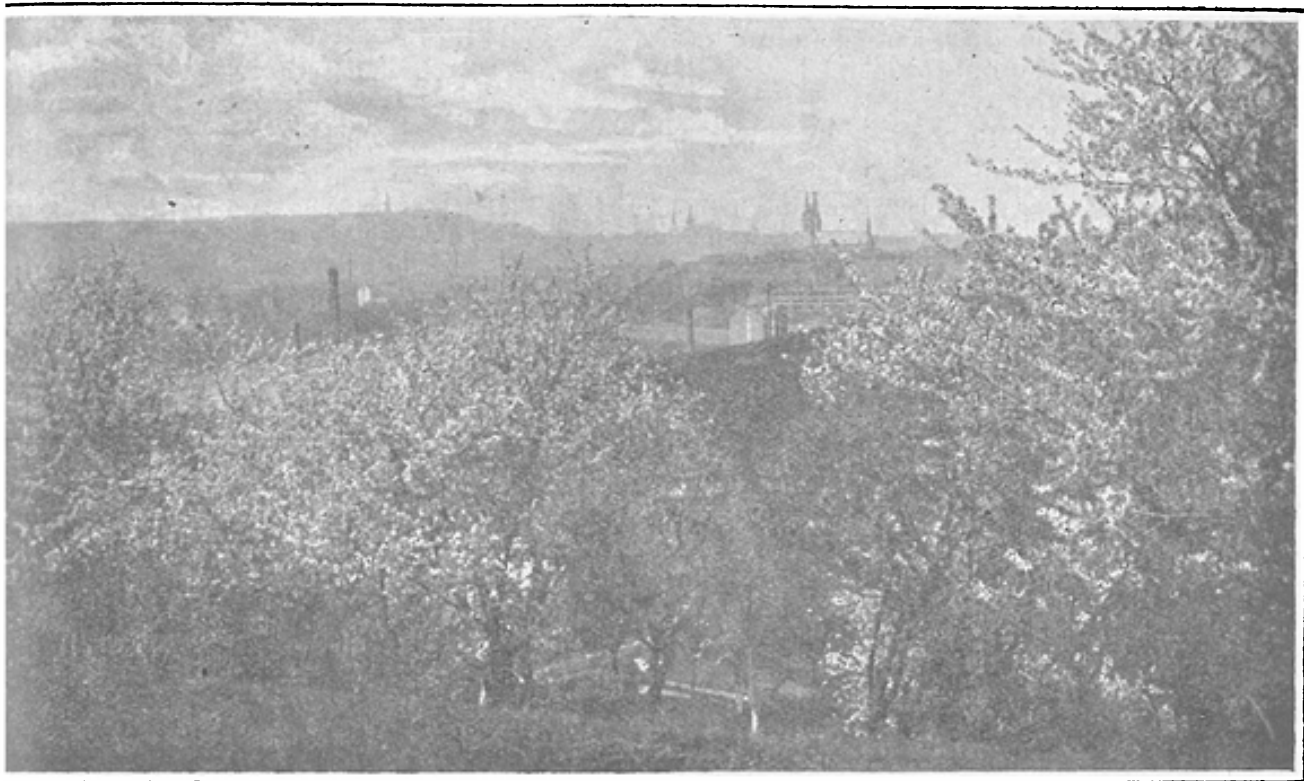
Tak dovedl Čelakovský obrozovati literaturu. V těžkých zkouškách životních zachovává si klid, rozvahu a jasnou mysl. A přece někdy ozve se u něho smutnější verš, ale tak slabě, jako když pták na větvi tiše zatíká, cítě nebezpečí a boje se prozradit nepříteli

Ach žalost, ach žalost,
hořký to kořínek,
žádný z něho nepučí se
květ ani lupínek.
Kolik vzdechů srdce kruší,
než mu hořkost povysuší;
Kolik slzí uplyne,
nežli v nich se rozplyne.

Tak prostě dovede zpívat nad vším, co cítí a co je mu nejbliže. Jakoby z jeho verší mluvil lid, onen zdravý venkovský lid, který tehdy žil utiskován a odstrkovan. A přece žil! Proč? Protože si zachoval svou důvěru v Boží pomoc, protože dbal své staleté tradice. Čelakovského dílo ukazuje tradici tohoto lidu. Miluje tu tradici, lne k té tradici a bojuje pro tuto tradici. Dnes se šlape po tradici; ohruje se nos po tom, co našim předkům

Čelakovský šel tedy v tradici českého národa. V lehkém popěvku obrážela se často hluboká, životná filosofie Čelakovského. Dovedl poesii přiblížiti národu. Dovedl vycítiti v lidové poesii, kterou jeho vrstevníci pohrdali, krásu a uměleckou hodnotu.

Tento básník jara a krásy je tedy nerozlučně spjat s českým lidem, s českou společností. Dostal za to ovšem velikou odměnu jako všichni, kteří to myslí

J A R O V P R A Z E .

bylo svatým a neposkvrněným. Zabíla se v srdci lidu láska k Bohu, zabíla se v něm i láska k tradici. Národ musí mít tradici. Dílo Čelakovského se probouzí v této tradici. »Tradice potřebuje národ ke svému životu tak, jako rostlina slunce a vláhy. Člověk může žít bez tradice, ba i proti tradici, ale národ nikoli.« (Jakub Deml: Síla tradice.)

s národem dobře. Lidé nízcí a podlí vždy jsou uctíváni a vždy se mají lépe než lidé šlechtní a čistí, kteří umírají v bídě a hladu. Dnes ani inteligence nečte básní Čelakovského. Kdo pak by to četl! Dnes máme tolik moderních autorů, nač se tedy otravovat čtením nějakého zastaralého básníka.

Čelakovský však — ač neuznán — vy-

Kdo nemá v srdci Boha, rozsévá to, co má — nesvár.

Z úvodního článku Dra Hronka.

---

konal mnoho a mnoho pro literaturu. Uvedu zde ještě některé jeho básnické práce velice krásné: »Růže stolistá« (1840), »Pomněnky Vatavské« (1831), satira »Literatura krkonošská« (1824) a klassické epigramy, nazvané »Kvítí«.

Vynikl též jako výborný překladatel. Přeložil znamenité dílo sv. Augustina »De civitate Dei«, dále Goethovo drama »Die Geschwister« pod názvem »Márinka«, Herderovy »Listy z dávnověkosti« a j.

Pracoval též jako vědec v oboru jazykozpytu a literární historie.*)

Čelakovský je básníkem jara a krásy. Jeho dílem prostupuje zvláštní kouzlo duševní síly a odvahy. Měl by býti vzorem dnešním moderním básníkům, kteří se

většinou honí za všeličems, jen ne za pravým uměním. Vítězství duše nad hmotou, vítězství jasu nad tmou — toť nejzákladnější rysy tohoto básníka jara a krásy.

Jaro způsobuje přerod v přírodě. Jaro duševní způsobuje přerod i v umění. Jaro v umění — toť nejvyšší cíl umělcův. K němu směřoval Čelakovský a také jej dosáhl. K němu musí směřovati i budoucí pokolení.

Krása v umění — toť nejdůležitější požadavek estetiky. Krása dodává výraz uměleckému dílu. Čelakovský dbal o tuto krásu, jak o krásu vnitřní spojitosti díla, tak o krásu vnější, formální.

Čelakovský zasluhuje tedy právem názvu — básník jara a krásy.

*) R. 1853 vydal »Čtení o srovnávací mluvnici slovanské« a r. 1877 »Čtení o počátcích dějin vzdělanosti a literatury slovanské«. Tyto filosofické spisy jsou dnes ovšem překonány.

J. H. Kamenická :

Maminčin mlýneček.

*S tou naší dcerkou Jaruškou
to věru nelze vydržet,
tu její malou pusinku
vám není možno zadržet.*

*Mamičky své se pořád ptá,
všecko by ráda věděla,
že mamka neví někdy už,
co by jí odpověděla.*

*A nikdy není unaven
ten její čilý jazýček,
ne nadarmo jí říkáme,
že maminčin je mlýneček.*

*»Jak to ten ptáček zpívává,
když konejší své mladé v sen,
a proč to slunko plakalo,
od rána dnes po celý den?*

*A co ten zlatý skřivánek
tak jásá ve své písničce,
což z hnědých rolí do oblak
snad letí k Boží Matičce?*

*A kdo nám poslal hvězdičky,
by hlídaly nás v noci sen,
a proč ten bílý měsíček
nám hledí večer do oken?*

*Či jsou to strážní andělé,
jež poslal na zem Pánbíček,
by k Němu vedli mamušku
i její malý mlýneček?*

*A to ten bílý měsíček
se dívá na Tvou Jarušku,
by mohl v nebi povědět,
zda poslouchá svou mamušku?*

*Ach, já si na něj zavolám,
až nás zas večer navštíví,
by andělíčkům, Matičce
a všem vyřídil pozdravy,*

*by Ježíškovi pověděl,
až u nebeských stane vrat,
že mlýneček svou mamušku
má z duše tolik, tolik rád!«*

*Jen mel, náš malý mlýnečku,
dokud máš komu mlít,
dokud máš zlatou mamičku
a v náruči ji můžeš dlít!*

*Však přijde čas, kdy vyprávět
jen hvězdkám bude měsíček
tu pohádku, jak mamušce
mlél její malý mlýneček.*

Ph. C. Oldřich Svozil:

Naučení z minula do budoucna.

(Revise decenia SSS.)

Na letoší Květnou neděli připadlo desáté výročí památné první pracovní konference v Olomouci, kdy se katolické studentstvo české z celé vlasti sešlo, aby se v novém svobodném státě, v kterém začínaly proskakovati protikatolické boje ve studentstvu, poradilo se o reorganisasi hnutí a o dalších směrnících jeho práce. Jest nespomé, že všechna dnes nejlepší moravská SSS. vznikla právě po této konferenci, která takto splnila svůj úkol dokonale. Přiznáváme se, že jsme se zájmem očekávali toto jubileum desítiletého trvání prvních poválečných sdružení, ježto nám mělo dokumentovati, do jaké míry SSS. zakotvilo anebo zda nestavěno na písku. Bohudík, obavy se ukázaly lichými a celá řada sdružení u příležitosti svého desítiletí chápou se práce na vzpomínkové oslavy a budí tak nadšení pro léta příští. Bylo by však chybou, kdybychom si zapírali, že jsou též některá SSS. druhdy kvetoucí, jichž činnost je dnes minimální, ač-li jest vůbec někde jaká — a nad takovými případy se musíme pozastaviti a uvažovati, které příčiny a okolnosti zavinyly onu deflaci, abychom se mohli podobných zjevů vyvarovati pro příští desítiletí. Náš manifestační svatováclavský sjezd v matičce Praze jest již před dveřmi. Přesto jest však ještě dosti času dáti hodně do pořádku, aby sjezd zastihl naši organizaci připravenu, a tomu účelu má sloužiti v prvé řadě těchto několik řádek. Má-li náš sjezd Praze ať katolické ať pokrokové imponovati, tu musí na naši organizaci býti viděti nadšení a bujarost mládí a ne nechuť a ochablost! Mladistvý zápal ze sjezdu 1921 v Praze a 1922 v Brně musí opět zaplápolati.

Jaké jsou tedy příčiny ochablosti některých sdružení? Jest jich celá řada a proberu z nich pouze ty nejhlavnější. Tak jedna z prvních jest nedostatek zodpovědnosti a smyslu pro vážnou práci u funkcionářů. Kolegové, již jste převzali do rukou řízení kormidla loďky sdružení, jste si vědomi té velké zodpovědnosti, jež jest na vás vložena jako representanty spolku dorostu katol. inteligence? Uvědomili jste si již, že vám bude klásti počet z jedné každé vám svěřené duše studenta, a to nejen před lidmi, nýbrž i před Bohem? — Zdá se, že na některých místech

berou kolegové tuto povinnost příliš lehce, jakoby brali funkci nějaké »Černé ruky« nebo podobné t. zv. »psiny«. Ano, smysl pro vážnou práci, pro pokračování v duchu buditelů a vychovatelů národa, vymizel v dnešním studentstvu a všude ovládla t. zv. »psinósní filosofie«, která se mnohde rozšířila i do našich řad. Nebudu uvádět doklady, ale faktum to jest, které ostatně můžeme viděti i z té okolnosti, že mnohde pp. profesori náboženství se vzdávají vedení SSS., ježto v hodinách náboženství nejvíce jim dovádějí právě členové SSS. Smutné, ale pravdivé. Kolegové, což nevíte, že osoba duchov. rádce jest něco zcela jiného než některý člen výborů? — Snad by se dalo odpomoci těmto úkazům, kdyby duchov. rádcem byl jiný kněz a ne profesor na témž ústavě, odkud jsou členové sdružení, svědčí to však vždy o špatném duchu a vedení spolku. — Jinou nesvědomitostí výborů, jinak schopných a pracovitých, jest, že se zavčas nepostarali a nevychovali si schopné nástupce. Jen tím si vysvětlíme, že některé druhdy vyspělé sdružení živoří. Každý předseda a jednatel má si zavčas položit otázku: »Kdo na moje místo?«, vybrati si schopného mladšího člena a zapracovávat si ho.

Svolává-li předseda výborovou schůzi, tedy musí míti jasně vytčen a vymezen program — zkrátka: musí přijít s hotovým plánem! Jedině tak bude imponovati ostatním výborům a členstvu. Členských schůzí netřeba svolávat příliš mnoho, za to však s poutavým programem a řádně presentovaných. Podle toho se ihned pozná, kde klape či neklape důvěrnický sbor. Jinak však se doporučuje hlavní činnost přenést do kroužků, jež musí býti řízeny nábožensko-vzdělávacím programem. Může zde býti též ušlechtilá zábava (šachy, zpěv a j.), nesmí se však zapomínati na Horácův verš: *Omne tubit punctum, qui miscuit utile dulci!* — Netřeba snad dokládati, že členstvo nemá zájmu na sáhodlouhých debatách výborů mezi sebou. To ať si dotyční vyřídí sami na výborových schůzích! A ostatně tam, kde se vskutku pracuje, není na podobné obstrukce, jež už mnohé sdružení zdeptaly, vůbec času! — Přednáškové schůze necht' jsou vedeny pod jednotným zor-

ným úhlem, jinak je z toho v hlavě tříšť, již každý brzy zapomene.

Starší členové si stěžují, že mladší kolegové se stydí a nechtějí vybírat na Mikulášský dar, ať už v kostele u vchodu, ať po domech na sběrací archy. Sám mám tu zkušenost. — Kolegové mladší, viděli jste někdy působnost členů a členek »Armády spásy« ve velkoměstech? Přál bych vám vidět jejich houževnatost přes stržené posměšky, jež mi vždy imponovala a to jde, prosím, o akci protestantskou! A co vy, katolíci, dítky Kristovy? Vy se stydíte za veřejnou akci? Vy neznáte vznešeného příkladu pařížského apoštola lásky Bedřicha Ozanama? Tak se připravujete k laickému apoštolátu, který jest dnes nanejvýš nutný v moderní pastoraci pro Krista?

Stydí se za akci Mikul. daru. Nejen však to, i za kolportáž našich časopisů se stydí, ač jejich úroveň předčí mnohé jiné. Vězte, kolegové, že tiskem dá se dnes proniknouti všude a opomeneme-li tuto stránku, ztratíme hodně posic. Smát se pokrokoví studenti našemu tisku mohou, jen když mu nemohou vytknout nic špatného!

Četl jsem kdysi, jak kteréśi sdružení se hrálo do roka celou řadu divadel; o jejich úrovni, jakož i jakosti jsem se už nedočel. Jest jisto, že má-li sdružení dostáti svým úkolům náboženskovýchovným a při tom nemá brániti školním povinnostem studenta, zbude mu na divadla a pod. málo času. Myslím, že dva, tři podniky do roka stačí úplně. Nechceme, abychom přinesli Bohu statistiku sehraných diva-

Dr. Karel Vrátný :

Z výletu na Sever.

Naše plavba na Severní mys a nazpátek byla rozpočtena asi na týden. Ve čtvrtek večer jsme vypluli, v neděli večer jsme měli býti pod Severním mysem, a následující čtvrtek ráno jsme se měli vrátiti do Trondhjenu. A za těch 6 dní a asi 12 hodin jsme měli urazit a také jsme urazili dohromady alespoň 3000 km. Kdo by si chtěl na tuto plavbu opatřiti vhodné duševní rozpoložení, udělal by dobře, kdyby si napřed pozorně přečetl Björnsonovu výletní vzpomínku z těch končin No v a p r á z d n i n o v á c e s t a (En ny Feriefart). Björnson ovšem psal své řádky již

del, papírových seznamů atd., nýbrž řadu zachráněných duší, jež by jinak utonuly v záplavě světa!

Na jedné říšské pracov. konferenci byl vznesen z řad delegátů návrh, aby byl vyřešen poměr akad. SSS. a SSS. středoškolských. Návrh hned ukázal, že v dotyčném místě není všechno v pořádku, neboť jestli akademické a středoškolské členstvo nábožensky uvědomělé, tu neznám podobných neshod a nutností řešení poměrů, ježto jest pak jisto, že středoškoláci budou míti v úctě akademiky a naopak zase tito nebudou povýšeně menterovati středoškoláky!

O separaci SSS. od ostatních katol. spolků psáti nebudu. To už dobře vytknul kol. Honzík v článku o »čínské zdi«!

Snad se někdo otáže: No dobře, ale jak odpomoci všem těmto nedostatkům? Odpověď jest snadná. Kolegové, studujte a prožívejte náboženství, chodte často ke Kristu svátostnému, a tam naleznete rozřešení všech otázek a problémů! Zvroutněte svůj náboženský život, který jest mnohdy tak povrchní a minimální, a nabudete nadšení a chuti k práci na pokřesťaně národa. Velký vzor máte ve sv. Václavu, v jeho jméně vykonajte reorganizační spolků, a až se pak sejdem v Praze na jeho hrobě, uvidíte, že vás, novodobých rytířů, není už maloučko, jako tomu bylo po převratě, ale že řady naše rostou a mohutní! To vás posílí, takže odhodíte lichý stud a vrhnete se s odhodlaností v další boj pro Toho, který k vám volá: Ego sum Via, Veritas, Vita! Na shledanou v Praze! Zdař Bůh!

1869, a myslím, že se od té doby leccos změnilo. On na př. mluví o velrybách jako o zjevu zcela obyčejném, my jsme viděli velrybu jen jednou a to již zabitou na břehu. Tvary země, ostrovy a hory arci se nezměnily. Po té stránce může se cestující naplniti tímž obdivem, který cítil norský básník, když přicházejí od jihu, spatřil před sebou řadu ostrovů Lofotských. »Všecko, co vidí člověk za plavby z Trondhjenu, jest jen úvodem ke chvíli, kdy se začnou v daleku modrati hory na Lofotech. Nevím, co je nádhernější, zdali viděti je zdaleka jako jedinou tmavomo-

drou zeď s tisícerými věžemi, čníci nad nesmírným prostorem Vestfjordu,*) do něhož jsme té doby vpluli, nebo přiblížití se k nim a vidění, jak se zeď rozvírá, jak každý štít se mění v horu o sobě, a jednu divočejší než druhou a všechny ty hory v jedné čáře jak daleko dohlédneš, i když se díváš dalekohledem. Horské panorama, které lze vidět u Holde, trvá zde na severu celý den, i když jedeme nejrychlejším parníkem. Ale tvary hor jsou tu tak rozervané, že nenalézám ve své paměti žádného obrazu ani z bájesloví ani z bible ani z oblasti dramatu, aby jím vyjádřil ten zkamenělý pohyb, na který jsem se tu díval, na ten hrozivý pořádek obrů, na tu klidnou hrůzu, na tu rozmanitost tisícových horských štítů, ulitou jedním ulitím z kamene«.

Měl jsem si tento citát z Björnsona nechati až na později. Ale co jsem psal, to jsem psal, necht' se čtenář k tomu vrátí, až se zmíním o naší plavbě mořským prostorem mezi Lofoty a Vesteraaly. A sám Björnson zase radí svým krajanům, kteří chtějí podniknouti výlet tam na norský sever, aby dojmy, kterých tam zakusí, na zpáteční plavbě prohloubili a živěji zbarvili četbou »Nordlandské polnice« (Nordlands Trompete) od starého norského básníka, pastora Petra Dasse. V básni té, která vyšla po prvé 1739, líčí básník povahu, povětrnost, výživu, živočišstvo (zvláště ryby) a lidi severních krajů norských, Helgelandu a Nordlandu, tedy asi od krajů trondhjenských až k Tromsö, ostrovu, neboť dnešní město Tromsö bylo založeno až 1794.

Nechci zatajovati, že mně ta dlouhá plavba časem nudila. Pluje se stále v dohledu země a to většinou napravo i nalevo, protože, jak jsem již jinde podotkl, podle západního norského pobřeží se táhnou řady ostrovů a ostrůvků s průlivy někdy velmi úzkými. Proto byli na lodi stále dva lodivodové, dva bratři z Helgolandu, kteří se střídali ve službě tuším po 12 hodinách, a stále dávali kormidelníkovi pokyny, jak má loď řídit. První den plavby po vyplutí z Trondhjemu byl studený. Ráno vidět jen nevysoké, skalnaté a holé břehy, teprve k desáté hodině se začíná pobřeží vyvyšovati a ve ¼11 míváme

Torghatten, horu proraženou čtyřhranným otvorem, kterým je vidět na druhou stranu. Později vjíždíme do uzounkého a tmavě modrého průlivu u Bronö. Loď jede pomalu takovou soutěskou, že by si člověk málem troufal skočit s paluby na pravý nebo levý břeh. Na pravém břehu vidíme osadu Bronö s kostelíkem. Domky v jeho sousedství mají většinou střechy leskle šedivé, některé jsou dmově zelené, několik červených. Břeh napravo i nalevo od kostela je plochý, v pozadí pak jsou dva podlouhlé hřbety, porostlé březovým lesem. U samého průjezdu stojí vlevo nad mořem malý maják, vpravo na pahorku dva domky. Později upoutává naši pozornost řetěz sedmi hor, oddělených úžlabími, které se nám potom dlouho neztrácejí s očí. Říká se jim Sedm sester, Syv søstre. Ale jako tyto sestry, tak všechno ostatní pobřeží má tž šedivý, kamenný a holý vzhled, alespoň z povzdálí. V 5 hodin 51 minut odpoledne míváme severní polární kruh na 66° 20' sev. šířky, a kapitán dává to oznamovati výstřelem z malého mosazného děla, který se trátí v tomto širém prostoru. Nalevo se ukázala nějaká vysoká hora jako pyramida a nad ní bílý hustý oblak takové podoby, jakoby pyramida byla bývala zabalena do bílého papíru a někdo byl tento obal vzal za horřejší špičku a opatrně zdvihl do výšky, aby zachoval tvar, který měl, když balil pyramidu. A tak se nyní ten bílý oblakový obal vznášel ve vzduchu nad ní.

Ale od severu vál stále ostrý studený vítr až do večera. Proto je paluba dosti pusta. Dámy se zachumlaly do pláštíků a usadily se v závětrí na sluníčku do rákosových židlí. Sedí tam mlčky a bez pohnutí a podobají se tuleňům, vyhřívajícím se na slunci, jak se to vidá někdy na obrázcích. Oběd a večeře jsou za takové teploty vítány také proto, že v jídelně pod palubou je teplo. Snad leckoho bude zajímat jeden jídelní lístek, který jsem si opsal na památku. Oznamoval se na něm při obědě tento pořádek: Paštika, polévka, losos, roastbeef, meloun, kapoun, telecí, dort, ovoce. Oběd se podával ve 2 hodiny, večeře v 8. Ráno, kdo si přál, dostal mezi 7.—8. hodinou koflík čaje nebo kávy, v 9 hodin pak bylo společné snídání masité, které by pro nás Čechy bylo dobrým obědem. Mnoho turistů mělo státi na stole před sebou své národní vlajky, hlavně ovšem Američané, ale také Němci, Angličané, Francouzi a Italové. Vídeňáci,

*) Vestford daleko za polárním kruhem, není fjord v pravém smyslu toho slova, nýbrž kus moře mezi pevninou a přilehlými k ní ostrovy s jedné strany a ostrovy Lofotskými (na severozápadě) s druhé strany

pokud se pamatuji, nedbali o reprezentaci svého Rakouska, a já bych se byl na parníku marně sháněl po běločervené vlajce. Tenkrát jsme byli politicky ještě neznámi a jako mrtví. Jeden říšský Němec, katolík, se mne jednoho dne na palubě tázal, co soudíme o jejich císaři Vilémovi. Pochválil jsem Viléma za to, že je čilý a energický, a viděl jsem, že to Němce těšilo. Ptal jsem se navzájem, co on soudí o císaři rakouském. Odpověděl zdvořilými slovy, že jim se zdá příliš slabým. Jinému říšskému Němci se zdálo směšnou věcí, že císař, když bývá jednou za onoho času v Praze, musí pronést při úředních příležitostech několik českých vět. Nepamatuji se, jak jsem mu to vysvětlil, ale viděl jsem v jeho poznámce zase tu nevýslovně sebevědomou německou povýšenost, která pokládá za věc naprosto přirozenou, aby v jejím sousedství a pokud její vliv může sahati, mizelo a hynulo všechno, co není německé.

Večer tohoto prvního dne naší plavby zajel Neptun do nějaké zátoky, abychom se podívali na ledovec, který tam sestupuje dvojím mělkým úžlabím až dolů k moři. Tuším, že sluje Svartisen. S lodi bylo jej viděti již zdaleka na výšinách, kde se bělal jako sníh. Parník se zastavil opodál od země, spustil čluny a schůdky, a společnost se ubírala po odděleních na zem. Po březích zátoky byly roztroušené dvorce a svahy vrchů byly na té straně zátoky, kde jsme přistáli, zarostlé dosti vysoko a hustě březovým lesem. U břehu se vystupovalo po vrtkavých dřevěných schůdkách na lehkou brygggu (přístavní most), kde nás již očekával zástup hezkých, zdravých dětí, hochů i dívek. Nabízely anglicky na prodej holi a kytice lučního kvítí. Koupil jsem si od prvního ho-

šíka kytici, abych měl nějakou památku na ten zapadlý kraj. Ubohá kytice ovšem měla za chvíli týž osud, jako mnoho kytic, které nedělní výletníci chvíli nosí v rukou a pak zahazují. Ale dodnes mne mrzí, že jsem ji zahodil tak brzy, protože, když jsem se potom vracel od ledovce, přišly mi děti zase vstříc, a jeden hoch se mne tázal, kam jsem dal svou kytici. Řekl jsem mu, že jsem ji zahodil. »Proč?« ptal se hoch. Nedovedl jsem v tu chvíli říci nic hloupějšího, nežli že ta kytice nebyla hezká. Pozoroval jsem, že to děti opravdu zarmoutilo, a jak jsem již řekl, dodnes mám na sebe zlost, že jsem neměl tolik trpělivosti, abych byl svou kytici donesl alespoň zpátky na parník.

Od skromného přístaviště byl k ledovci ještě kousek cesty. Skáči nejprve po velkých kamenech a mezi nimi, potom přicházím na lučiny s pěknou travou, z částí posečené, a konečně se ocitám na vysoké přirozené hrázi z písku a kamení. Je to patrně ledovcová moréna a zdá se mi, že jsem přešel na lukách již dva takové nánosy, oddělené od sebe nízkým úvalem. Mezi hrází a ledovcem šumí říčka, která vychází z levé strany ledovce a pod ním. Dole u říčky se ledovec končí zamodralými, kolmo usečenými balvany, v nichž je viděti trhliny. Trochu níže a napravo ode mne na této straně říčky čekaly dva nebo tři čluny. Někteří ze společnosti se dali převézt a utíkali na druhé straně vzhůru, aby se dostali blíže k tomu rameni ledovce a dva Italové si jej fotografovali. Vrátili jsme se na parník dosti pozdě, někdy po deváté hodině, ale v těchto severních končinách bylo úplně jasno. Po večerí jsem šel brzy spat a spal jsem mnohem lépe než na dnešek. (Pokračov.)

Stanislav R. Hanáček :

Mořská nemoc.

Bohumír Mádr byl rozhodně špatný hoch a nedělal ostatním spolubydlícím žádné cti. Ne že by snad byl povahově špatným, to ne — byl příjemným, veselým, ba někdy až příliš veselým společníkem, ale chybou jeho bylo, že nemiloval školy. Ani vystát jí nemohl. Nedbal přísloví, že »kdo se dal na vojnu, musí bojovat«, nechtělo se mu učit a jak to jen trochu šlo, tak se ze školy ulil. Na svoji omluvu vždy říkával: »Eh což, však já

jsem nechtěl jít studovat. To tatínek chce ze mne pořád mít študovanyho pána a násilím mě poslal do Prahy. Snad se nebudu dít, když do toho nemám chuti.«

Ve škole ho všechno mrzelo, výklady profesorů ho nikterak nebavily, zdálo se mu, že zdi učebny na něj padají a tak se chápал každé příležitosti, aby mohl zůstat doma. Nějakou záminku si vždycky našel. Vymýšlel si různé choroby, které ho trápily, pro které nemohl jíti do školy

a takovým způsobem alespoň jeden den v každém týdnu zůstal doma. Hrozil mu třídní, napomínal ho ředitel pensionátu, domlouvali mu i jeho kolegové — vše marné. Nepolepšil se, ačkoliv již i jemu to působilo obtíže, poněvadž takových nemocí, které trvají den, dva není mnoho a on mnohdy nevěděl, co má na omluvenku napsat.

»To by tak bylo,« pravil jednoho dne Frantík Skácel ostatním spolubydlícím, »abychom ho z toho nevyléčili. Plán již mám hotový, jak se uleje, tak mi řekněte a já už to pak zařídím!«

Nemusili dlouho čekat, neboť hned příštího dne zůstal Mádr ležet, nařikaje, že má silné žaludeční křeče. (Ve skutečnosti to byla matematická kompozice.) Nemoc dovedl výborně maskovat: svíjel se, sténal, oči obracel v sloup, jakoby již měl duši na jazyku.

»Nevšímejte si ho,« žádal Skácel — »již brzy bude vyléčen!« Všichni by byli rádi věděli, co zamýšlí, ale on tajemně mlčel. »Vše se dovíte,« odpovídal na jejich dotazy, »až věc bude hotova!«

Nazítí byl Mádr opět zdrav jako ryba. Vesele si pohvizduje skládal knihy do aktovky a do řecké mluvnice založil pečlivě složenou omluvenku. Ani si nevšiml, že je Skácelelem bedlivě pozorován. Když pak na chvíli odešel do ložnice, přitočil se tento k jeho tašce, vylovil z ní omluvenku a na její místo vložil jinou, téhož formátu, kterou před tím napsal. Nikdo toho nepozoroval a brzy na to se všichni rozešli do svých škol. — — — —

Sexta novoměstského gymnasia, kterou navštěvoval Mádr, měla první hodinu řečtinu. Vyučoval jí tam třídní sexty profesor Šilhavý, starý a dobrosrdečný pán. Mádr, sotva třídní vstoupil, šel ke katedře nesa bělostnou omluvenku a děláje pokud možno ztrápený obličej. — Profesor vida ho, poznamenal: »Už jste tu zase, Mádre? Dnes máme teprve patnáctého a vy už prosím za tento měsíc omlouváte třetí absenci. Nechte raději těch studií, když vás to nebaví!«

»Kdybych jenom mohl!« pomyslně si Mádr a nahlas pravil: »Odpusťte, pane profesore, ale já jsem včera skutečně nemohl přijít!«

»Pročpak?«

»Mně bylo, prosím, tuze špatně!«

»Kdybyste raději nemluvil,« odbyl ho profesor. »Dejte sem tu omluvenku!«

Mádr mu podal složený papír, do kterého třídní zběžně nahlédl. Avšak co to? Pojednou se jeho tvář mění, oči se šíří a ústa se roztahují k úsměvu. Obrátil se k udivenému Mádrovi a s účastenstvím se ho tázal: »Pravda, to vám bylo asi hodně špatně?«

Tázaný obrátil trpitelsky oči ke stropu učebny: »Ano, prosím.«

»Rád vám to teď věřím. A vrhl jste také hodně?«

»To, prosím, ne,« zněla odpověď. »Chvilími se mi sice zdálo, že budu vrhnout, ale hned to zase přešlo.«

»To je škoda, neboť tím by se vám jistě bylo ulevilo. — A což,« tázal se třídní dále — »jel jste snad toho dne parníčkem?«

»Nejel,« odvětil Mádr, nechápaje, v jaké spojitosti je parníček s jeho »silnými« žaludečními křečemi.

»To je poněkud divné,« poznamenal profesor, kroutě hlavou. »Co pak jste vlastně dělal předevčírem odpoledne?«

»Byl jsem, prosím, doma, poněvadž mi již nebylo dobře.«

»Opravdu je mi to divné,« opakoval třídní, »neboť nechápu, jak jste vlastně mohl doma — zajisté při p i l n é m studiu — dostati m o ř s k o u n e m o c. Nemohl byste mi to snad blíže vysvětliti?«

Mádr vyvalil na něho nechápavě oči. »Co pak to ten třídní — myslil si — zase chce? Mořská nemoc? Co pak jsem měl mořskou nemoc? Z toho jsem opravdu blázen!«

»Nu tedy, povězte, jak to vlastně bylo!« vybízel ho třídní, bavě se jeho rozpaky.

»Prosím, pane profesore, já vám nerozumím! Vždyť já jsem přece neměl mořskou nemoc, nýbrž žaludeční křeče.«

»Tak?« divil se profesor. »No, ale tady v omluvence máte výslovně napsáno, že jste pro mořskou nemoc zameškal pět hodin. Koukejte!« a ukázal mu omluvenku, ve které to skutečně tak stálo. Mádr nevěřil svým očím a chvíli stál jako vyjevený, dívaje se na povědomé mu písmo. Rychle uvažoval, čí je to rukopis. Aha — Skácelův! No počkej, ty se budeš mít, až se v poledne vrátím ze školy!

»Prosím, to jsem já nepsal,« stísněně ze sebe vyrazil. »To mi udělali kolegové v pensionátě.«

»A proč pak vám to udělali?« vyzvídal profesor.

»To já, prosím, nevím.«

»Za to já to dobře vím,« horlil staříčkový zkušený pedagog. »Zde je zřejmý důkaz toho, že vám nic nebylo, že jste nemoc pouze předstíral. Vaši kolegové vás patrně prohlédli a chtějí vás tomu odnaučit. Je vidět, že jsou to hodní hoši, vyřídíte jim, že jim za to děkuji. Nu, a co tomu nyní říkáte vy? Budete snad ještě tvrdit, že jste byl skutečně nemocen? Odpovězte, ale — pravdu!«

Mádr mlčel a upřeně hleděl na jedno místo podlahy — —. »Mlčíte,« pokračoval profesor, »a tím mně dáváte za pravdu. Nebojte se, nebudu vás za to trestat, neboť vím, že jste to dělal z mladického nerozumu. Chci vás tomu odnaučit a toho bych dosáhl stěží karcerem. Chopím se toho tedy jinak. Budete-li příště nemocen, musíte mi vždy donést kolkované vysvědčení od školního lékaře. To stojí pětadvacet korun a myslím tedy, že se vám to nyní nevyplatí býti často nemocen. Tak a nyní si zase sedněte a polepšete se!«

Mádr šel zahanbeně na své místo. Toho dne si nic neodnesl ze školních výkladů. Pomsta — hrozná pomsta — —: hučelo mu stále pobouřenou hlavou. — — — —

»Bídničku, to bylo tvé dílo! Ale počkej, já tě odnaučím dělat podobné kousky!« zvolal rozčileně na Skácela Mádr, když se vrátil ze školy, a chtěl se na něho vrhnouti.

Skácel však klidně vztáhl proti němu ruku a pravil: »Nezapírám, udělal jsem to, ale věz též, proč! Mohl by ses stydět, že tak často zanedbáváš školu. Tatínek na tebe platí velké peníze, myslí, že pilně studuješ a ty zatím takhle vyvádíš. Všichni se pro to na tebe mrzí a přemýšlejí, jak by tě tomu odnaučili. Mně se to — tak alespoň soudím podle tvé zlosti — podařilo a také si vždy budu z toho dělati čest. — Tvých ran se nebojím. I kdybych sám na tebe nestačil, jsou zde ještě jiní, kteří mi pomohou.« Domluvil a ukázal na přítomné kolegy, kteří hned k němu přistoupili.

Mádr soptil bezmocným vztekem, když viděl, že se nemůže Skácelovi pomstíti a trvalo to asi tři neděle, než se s ním zase udobřil. — — Avšak ze své »ulejvací« hořečky byl úplně a na vždy vyléčen.

Al. Septimán:

Němý svědek.

*Ve slávě zdobili jej, kněz slovy vroucími jej světil a chválu jemu pěl;
zvonili prvně jím — zvuk tonem ladným v kraj nesl se a chvěl
a on mlčel — němý svědek slávy své!*

*Pak se závrtné výše volal lid v chrám — jemuž zněl
tím tajemným zvukem, lkal, když chór v nebesa pěl
slávu Všemohoucího — plesal němý.*

*A v kraj lkal, nařikal zamženým tonem
když v svatou zem lid tělo bližního klad — polem
zvuk němého svědka se chvěl.*

*Zvěstoval noviny, radostné, smutné ve smavý kraj,
srdce jeho se třásl, on plesal i lkal — jak lid si přál,
jemu sloužil on — svědek němý.*

*I tomu, jenž světel jej ve hranu plakal a zněl
když schránku mrtvou ve hrob kladli bolestí chvěl
se němou — on mrtvý svědek.*

*Pak v požár dýmu hlasem svým uděšen spěl,
ztemnělým krajem zvuk jeho nesl se; skvěl
se v rudé záři — on svědek němý.*

*V požáru války složititi měl — trhat těla, jimž hranu zvonil,
však ne — bolestí puklo mu srdce, on dozněl, »dohovořil
on — němý svědek zhouby své.*

Cyrilo-methodějský věstník.

Oldřich Svozil

Hora Svatoklimentská.

Znáte, milí čtenáři a čtenářky, horu Svatoklimentskou? Vidím již vaše tváře udivené na mne zírající a jakoby říkající: Velehrad, Svätý Hostýn, Sv. Kopeček — to ano, ale Sv. Kliment? Nu, já se vám nedivím, že ji neznáte, neboť je příliš od nás vzdálena; je daleko, až — až na Moravě, stranou všeho ruchu, ukrytá v hlubokých lesích buchlovských za vesnicí Osvětinany. Nu dobře, ale co dále? jistě se otážete. — Jen strpení, hned se vše dovíte o osudech této málo známé hory, ač jest pro nás křesťany a Slovany místem vedeutělitým a svým významem plně se rovnajícím posvátnému Velehradu.

Když přišli v květnu r. 863 sv. Cyril a Metoděj na Moravu, usadili se v sídelním městě Rostislavově, Velehradě, odkud vycházeli do kraje a obraceli lid moravský na víru Kristovu. Již z Cařihradu přinesli s sebou překlad vybraných částí evangelií a žaltářů, avšak měli v úmyslu přeložit celé Písmo sv. na jazyk staroslověnský, aby mu lid rozuměl, a vedle toho chtěli si vychovati nástupce, vyučovati mladíky na kněze. K tomu byl Velehrad jako sídelní město Velké Moravy příliš hlučným místem a proto požádali sv. bratři knížete Rostislava, aby jim vykázal k této práci tiché místo, stranou všeho ruchu a shonu, kde by nebyli vyrušováni. Kníže vykázal jim tvrz a letní sídlo své rodiny, ukryté v lesích za Osvětinami, na místě nepřístupném, horami a lesy obklíčeném a též dobře chráněném.

S přivolením knížete vystavěli si tam sv. bratři samostan (klášter); na severní straně přistavěn byl k samostanu kostel, zasvěcený papeži a mučedníku sv. Klimentu, ve kterém uložili apoštolové jeho ostatky, které s sebou přinesli z Chersonu na Moravu a tím již kostel, klášter a celou horu tomuto svatému zasvětili. — Kostel a samostan byl obehnan dvojí hradbou a tak povstala i dvě hradiska; ve vnitřním byl samostan s kostelem, ve vnějším bydlil pak lid, který měl pečovat o bezpečnost hory a kláštera. U pramene pod vrchem byl zřízen rybník a studánka vyzděna.

Na vydržování kláštera poručil kníže Rostislav kraji mezi Trenčínem a Cáhnovem (dříve ten kraj náležel k Velké Moravě) odváděti zeměpanský poplatek, asi předválečných 40 haléřů z hlavy, kterýžto poplatek byl znám v předválečných Uhrách pod jménem daň »svatoklimentská« a vybírala se uherskou vládou až do převratu, ač po r. 1028 byl ten kraj mocí odtržen od Moravy a od svatých hor a připojen ke koruně uherské. — Vedle toho dal kníže Rostislav okolní lesy k volnému používání, toliko honbu si v nich vymínil.

Kostel a klášter byl stavěn ve slohu románsko-byzantském, jak dosvědčují pamětníci z dob, kdy rozvaliny byly ještě zřetelnější než dnes. V klášteře zavedli apoštolové klášter slovanských mnichů řádu sv. Basilia, byl sv. Konstantin-Cyryl hned z domova basilianem. Do kláštera byl přijat sbor hodných mladíků, Rostislavem vybraných, jakož i ti, kteří sv. apoštoly až z Bulharska na Moravu doprovodili. Řehole byla

úplně sv. Basilia, jenže místo řeči řecké volil sv. Cyril staroslověnskou. Zde v ústraní pracovali sv. apoštolové tiše, pilně a bez hluku po čtyři a půl léta.

Mladí Basiliáni návodem učitele sv. Cyrila přiučili se písmu hlaholskému, jež byl sv. Cyril dovedně sestavil, a překládali za dozoru obou sv. bratří Písmo sväté a knihy bohoslužebné na jazyk staroslověnský a přeložené knihy přepisovali.

Když pak byli sv. apoštolové obžalováni od německých kněží, že zavádějí slovanskou bohoslužbu, vydali se r. 867 do Říma. Avšak papež Hadrián II. uvítal je slavnostně před branami města a před celým sborem církevním pochválil jejich činnost, posvětil slovanské knihy, které s sebou přinesli, a prohlásil jazyk slovanský za obřadní. — Ale sv. Cyril již Moravy a sv. Klimenta nespátřil; zemřel v Římě odevzdav pokračování díla svému bratru, sv. Metoději. Sv. Metoděj byv ustanoven arcibiskupem srémským (= moravským a pannonským) vrátil se na Moravu, kde zatím vládl již mocný Svatopluk, když byl lstí vydal v boji Rostislava Němcům v zajetí.

Arcibiskup Metoděj shromáždil v samostanu na sv. Klimentě opět mladíky ze všech slovanských krajů, učil je, světil na kněze a pak rozesílal do všech krajů (Moravy, Cech, Slovenska, Polska, Volyně, Rusi) hlásat slovo Boží jazykem slovanským. Ve vyučování byli mu nápomocní kněží, kteří byli vyučeni sv. Cyrilem ještě v Cařihradě a v Římě byli vysvěceni: Gorazd, Naum, Angelár, Sáva, Vavřinec, Kliment, Pavel, Kajoh. Později přidělil arcibiskup Metoděj Klimentovi, aby sám řídil misijnářský ústav u Osvětinan. Samostan na sv. Klimentě den ze dne vzrůstal a každodenně vysílal značný počet kněží do všech úhlů světa. Žel však, že byla tato blahodárná činnost přerušena — — —

Po smrti sv. Metoděje r. 885 rozkázal kníže Svatopluk, který již dříve nenáviděl slovanské kněze arcibiskupa Metoděje, když mu tento byl vytkl nevěrnost manželskou, na popud lstivého a úkladného Němce, biskupa Vichinga, který též nenáviděl slovanské bohoslužby, představeného školy cyrilometodějské, Klimenta, pak Gorazda a všechny mnichy ze země dal vyhnati. Mniši se uchýlili do Pannonie a do Bulharska, kde Naum a Gorazd založili samostany u jezera Ochridského. Samostan svatoklimentský zůstal dlouho opuštěn — — — Později Svatopluk litoval svého činu, když poznal zrádného a nevěrného Vichinga, kterému tolik důvěřoval, a vyhnal ho ze země. Viching stal se tajemníkem německého krále, ale i tam upadl brzy v nemilost a zemřel pak v bídě.

Za nového biskupa moravského byl klášter svatoklimentský zase obnoven, ale již nikdy nedosáhl té slávy, jakou kvetl za sv. Metoděje. — Po zavedení latinské bohoslužby do chrámů byli mniši svatoklimentští zase pronásledováni, takže se odstěhovali z Moravy a s nimi i bohoslužba slovanská. Utichl kostel a samostan sv. Klimenta a smutně zíral v opuštěnosti do okolních lesů, jakoby pátral po své bývalé slávě.

R. 1350 moravský markrabě Jan, tehdejší majitel panství buchlovského, na své pochůzce lesy přišel až k opuštěnému samostanu a když byl vyzvěděl osudy hory, umínil si, že se postará o její nový rozkvět. Daroval bývalé učiliště cyrilometodějské klášteru Augustiniánů na St. Brně, kteří kostel i klášter obnovili a r. 1358 vysílali tam několik řeholníků pod správou probšta. Jejich přičiněním vzmáhala se den co den úcta ke sv. věrozvěstům po celém kraji a též

i na sesterském Slovensku a hora Svatoklimentská stala se oblíbeným poutním místem zbožného lidu okolních krajů, zejména mezi Trenčínem a Cáhnovem v Uhrách.

Avšak ani nyní neměla se tato posvátná hora těšiti dlouhou klidu. Divoké hordy husitské, dnes tolik velebené, pod vedením Bedřicha ze Strážnice zřídili si nablízku u Nedakoníc na břehu Moravy opevněný tábor, odkud podnikali loupežné vpády do okolí. Při jedné z takových nočních výprav táhli na Boršice, upálili tamního faráře, odtud pak zamířili na Sv. Kliment, překvapili něčeho netušící posádku, pobili ji, mnichy povraždili, klášter vydrancovali a zapálili, Svítíl jim na cestu buchlovskými lesy na Velehrad, kde rovněž mnichy Cisterciáky upálili a klášter vydrancovali. To byla ta kulturní činnost Husitů, prohlášená dnes za »chloubu« národa — —

Na sv. Klimentu nastalo hrobové ticho. Holé, zakouřené zdi smutně pohlížely do okolních lesů, neboť nebylo nikoho, kdo by zpustošený kostelík obnovil. Zub času doléhal na budovu, zdí se bořily a sesypaly, až z nich zůstala jen hromada kamení, které si okolní lid roznášel na stavby: ostatek zarostl mechem a travou. Někteří nadšení faráři osvětlanští pokoušeli se o obnovu kláštera, leč dosud marně.

Nyní z nízkého křoví truchlivě vyčnívají zříceniny svatyně (dřve byly patrnější, byly však rozkopány různými hledači »pokladů«), jakoby prosily, aby vzkříšena byla zhaslá sláva aspoň obnovením kostelíčka sv. Klimenta. Proto — a hlavně též pro bohoslužby o pouti, jež se sem z Koryčan a Osvětlan dvakráte do roka konávají — postavena na místě kostelíka dřevěná kaplička, do níž se vejde právě tak kněz s ministranty, a dřevěná kazatelna. Na pondělí svato-dušní a na sv. Václava znovu se rozevzučí temeno této posvátné hory, jinak však po celý rok jest zde svatý klid, přerušené jen občas některými turisty, kteří se zadumají nad pohnutým osudem hory. Nebožtík vdp. arcibiskup Dr. A. C. Stojan měl v úmyslu obnoviti sv. Klimenta, ba už i plány byly zhotoveny, smrt však překazila mu provedení tohoto šlechtného záměru; vybírá se však na stavbu stále, i p. prezident se o ni zajímá, takže doufáme, že se nalezne pokračovatel a že sv. Kliment opět se zastkví ve své slávě. Znovu rozkvetl Velehrad, zazářil sv. Hostýn, jest tedy řada na obnovu sv. Klimenta! Kéž se tak brzy stane! Kdo z vás, milí kolegové, navštívíte o prázdninách Velehrad, Buchlov, Cimburk, neopomeňte též zaiiti na sv. Kliment, místo, posvěcené hroby našich sv. bratří, apoštolů slovanských!

Idea cyrilometodějská a Velehrad.

Význam Velehradu, kam tradice klade hlavní město říše Velkomoravské za knížat Rostislava a Svatopluka (894), jakož i sídlo moravsko-panského metropolity sv. Metoděje, který zde zemřel a byl pochován, rozmohl se zejména jubilejními slavnostmi v letech 1863 (tisící výročí příchodu sv. apoštolů na Moravu), 1869 (výročí smrti sv. Cyrila v Římě) a 1885 (výročí smrti sv. Metoděje). Na těchto oslavách měl účast všechen slovanský svět (i Sokolové!) jak katolický, tak pravoslavný. Rusové poslali ke dni 14. února 1869 jako jubilejní dar starou ikonu sv. Cyrila a Metoděje, zlatou lampu a listinu, podepsanou nejpřednějšími muži. Po encyklice »Grande munus« poutí na Velehrad stále přibývalo, velezasloužilí mužové o Velehrad děkan Vykydal a P. Jan Vychodil už nestačili na zdol-

ání poutníků, proto olomoucký arcib. kardinál Fürstenberk povolává Jesuity, kteří pečují o Velehrad otcovsky dodnes, avšak hlavním obnovitelem slávy Velehradu stal se † Dr. A. C. Stojan, který učinil Velehrad dějištěm pravidelných sjezdů unionistických. První sjezd konal se v r. 1907 od 25. července za předsednictví metropolity Szeptyckého ze Lvova. Druhý sjezd konal se r. 1909 od 11. července do 3. srpna za téhož předsednictví. Třetí sjezd konal se v r. 1911 od 27. do 29. července za předsednictví Dra Stojana, tehdy probošta v Kroměříži. (Zprávy o sjezdu vydávány vždy pod názvem »Acta Congressus Velehradensis«.) Čtvrtý sjezd byl připraven na r. 1914, ale zabránila mu světová válka. R. 1921 od 5. do 6. srpna a r. 1922 od 6. do 9. srpna pořádal vdp. arcibiskup sjezdy menší, aby myšlenka unionistická neupadla v zapomnutí. Až r. 1924 od 30. července do 7. srpna uskutečněn čtvrtý unionistický kongres v rozměrech nebývalých iniciativou arcibiskupa olomouckého Dra Prečana za účasti skutečně světové. Od předešlých lišil se hlavně tím, že stála za ním nejvyšší autorita celé katolické církve, papež Pius XI., který vydal ke sjezdu apoštolské Breve a dal se zastoupit pražským nunciem jako legátem. Účastnilo se ho 36 biskupů z celé střední Evropy a po prvé při něm vysvěcen slovanským obřadem řecko-východní užhorodský vdp. biskup Gebej. Získán kontakt mezi unionistickými pracovníky, apoštolát sv. Cyrila a Metoděje stal se spolkem světovým, sblížena stanoviska církvi západní a východní. Hodně organizačních podnětů k unionistické práci podal zvláště Msgr. d'Herbigny, který předsedal pátému kongresu 1927, v roce svatocyrilském (1100. výročí narození sv. Cyrila), na němž už uplatnili referáty též pracovníci čeští (prof. Spáčil T. J., Dr. Dvorník).

Velehrad znamená šťastné spojení ideje slovanské s ideou všelidskou, bez jakýchkoliv násilných výkladů dějin, prostým faktem. Unionismus je ideou celé církve a slovanský úsek unionistické práce děje se pod patronátem jmen slovanských věrozvěstů. Nejde již o plané horování, nýbrž o pozitivní práci světového měřítká, jež posiluje i ty, jimž je určena, i ty, kteří ji konají.

Literatura.

Jan Hollý.

(K 80. výročí jeho úmrtí.)

14. dubna bude vzpomínati katolické Slovensko 80. výročí smrti velikého svého básníka — Jana Hollého. — Jan Hollý byl pravý slovanský básník, který cítil s rodnou zemí a jejím lidem, který volal po obrození Slovenska a který pojil slovanský národ úžeji k jeho tradici.

Narodil se 24. března r. 1785 v Búrech. Studoval gymnasium v Skalici a Prešpurce, teologii v trnavském semináři. Od r. 1808 byl kaplanem v Pobedíně a v Hlomovci, od r. 1814—1843 farářem v Madunicích v župě nitranské. Když ve faře vypukl požár, oslepl tak, že musil odejiti do pense. Vlídneho přijetí se mu dostalo od jeho přítele — dobrodského faráře, u něhož trávil poslední léta svého života. V Dobré Vodě pak zemřel 14. dubna r. 1849.

Hollý, jediný veliký a opravdový básník separatismu Bernolákova, prohluboval národní život slovenský především navazováním na tradici cyrilometodějskou. Tito svatí apoštolé slovanští zaujímali Hollého tak, že napsal prósou jejich životopis a básnicky je opěvoval v »Cyrilo-Metodiadě« (1835), která je jednou z nejlepších epických básní jeho. Své pevné a ryzí slovanské cítění projevil ve »Svatoplukovi« (1833) a v »Slávě« (1839). Dojmy z domova, vroucí hořečnost svých citů a vnitřní svůj život zobrazil ve svých lyrických básních, které shrnul v tři sbírky: »Selanky« (1835 a 1836) »Žalozpěvy« (1839) a »Pesně« (1840).

Velice krásné jsou též jeho ódy, psané slohem přímo klassickým. Z nich zasluhují zmínky »Pohled na Slovákovi«, »Hlas Tatry«, »Na slovenský národ« a »Na Antona Bernoláka«.

Hollý jako básník má tedy v dějinách česko-slovenské literatury své místo.

Hollý—Slovan a vlastenec stojí hned vedle Hollého—básníka. Slovanství pojímal Hollý romanticky. Viděl v každém Slovákovi Slovana; burcoval ve své rodné zemi nečinné bratry k práci a vítězství. Ukázal jim, že oni jsou prvotními Slovany, že oni nesou ve svém štítě znak Slovanstva. Ten štít se musí zachovat čistý a čistý s musí také předat budoucím pokolením. Tak volal Hollý, tak pracoval a tak bojoval.

Katolické Slovensko a vůbec celé Slovensko bez rozdílu stavu a smýšlení — vzpomene 14. dubna této práce, kterou pro jeho obrodu vykonal bratr Slovan, opravdový a hluboký básník Jan Hollý. Pro nás Čechy má Hollý také svůj význam. Byl jedním z těch, kteří usilovali o česko-slovenskou vzájemnost. Hleděl spojit Čechy a Slováky v jeden nerozborný celek, který by se seřadil pod korouhvi svatováclavskou a cyrilometodějskou a který by pevně odrážel útoky nepřátel.

Vzpomeňme si na tohoto velikého básníka! Žijme podle něho, pracujme podle něho!

Ó, můj roztomilý národe Slávy, dál rozmáhaj sa porád, a vždy pribýváním, jak zdárné lipy zrostem, dávnejšiu vynahraď ztratu!

Archa 1929, sv. 1. V svatováclavském roce stává se »Archa« čtvrtletníkem, první to náběh k jejímu opětnému pravidelnému vydávání měsíčně. Redakteru dp. Em. Masákovi podařilo se i v tomto čísle seskupiti vedle staré osvědčené již gardy spolupracovníků též celou řadu mladých, ano i nejmladších. V obsahu střídají se příspěvky básnické a belletristické s překladovými a essayistickými; v literární historii pamatováno na zakladatele »Archy«, zesnulého K. D. Lutinova, jemuž věnovány dvě studie: o korespondenci s M. Stonou a B. M. Kuldou. Obsah čísla vhodně jest doplněn posudky, zprávami a 4 cennými dřevoryty Arn. Hrabala. Předplatné na celý ročník (4 svazky) činí 40 Kč. Vřele doporučujeme! Sv.

Poctění cenou z Riegrova fondu při Svatoboru dostalo se po zásluze letos též spisovatelům a vědcům, kteří se netají svým katol. názorem. Tak Jar. Durych obdržel podporu 2000 Kč na další literární práci, prelát Dr. Hejčl 2500 Kč za nový překlad bible Starého zákona a doc. dr. Jos. Kratochvíl 2000 Kč za četná díla z oboru filosofie. Upřímně blahopřejeme.

Anna Simerská, vzorná katolická žena, známá zvláště svou básnickou činností čtenářkám »Evy«, zemřela v první polovině března t. r. Hlásila se též ke generaci Katol. moderny, kde též nákladem »Nov Života« vydala svou sbírku »Básně«. O. v p.

Pochodeň, Almanach katol. stud. v Uh. Hradišti. Vydalo ASSS. v Uh. Hradišti v rámci oslav desítiletého trvání sdružení za redakce Ph. C. Oldřicha Svozila. V prvním oddíle jsou popsány zevrubně dějiny uhersko-hradištského sdružení, vzpomínky seniorů z duchov. rádců, druhý oddíl přináší pak samostatné práce členů, z nichž některé jsou na značné úrovni, na př. od dp. Ant. Al. Šuránka příspěvek o studentských letech † Dr. A. C. Stojana, jehož památce jest Almanach věnován, a celou řadu jiných. Obálku svéráznou navrhl a do linolea vyřezal člen sdružení Jos. Navrátil. Cena Almanachu jest značně nízká, 10 Kč, pro studenty 5 Kč, proto kdo má o publikaci zájem, ať si o ni dopíše. (Adresa objednávek: Ph. C. Oldřich Svozil, Brno, Údolní 113.)

Bernanos: Pod sluncem satanovým (Sous le soleil de Satan 1925), kde autor řeší ve skvělé komposici problém neustálého boje vládce pekla s člověkem. Dábel ten je »skrytý tomu, kdo sám sebe nezná, jím nenápadně veden« Možno rozdělit podle příběhů a motivů na tři části, líčící satana vítězivšího nad třemi lidmi, zápas kněze se satanem a konečné jeho zdolání, Muška, která hřešila, miluje svůj poklesek, zničí svého svědce, ale pak sama jest zahubena vlastním hříchem a pýchou. Prostý abbé Donissau bojuje proti ďáblu poznáváním sebe, zpytuje a hluboko nahlédá do svého nitra. Ani Sheanův posulý Lukás Delmege, ni tvorba francouzská, ani zdaleka Baar nelíčí těžkosti a zodpovědnost kněžskou z tak bezprostřední blízkosti, jako Bernanos. Dílo bylo právem přijato naší kritikou jako nejlepší z původních i přeložených děl posledních let. —nč—

J. Fr. Hruška: **Naši pod Čerchovem**. (Česko-slovenská akciová tiskárna v Praze.) V několika biografických povídkách podává pokračovatel Baarův nahlédnutí do života a zvyků dřívějších strážců pohraničí — Chodů. Ku konci sledujeme se zájmem životopis matky autora »Hořícího kefe«, při čemž neubráníme se vřelě vzpomínky na svoji maminku. Hruška jest velmi dobrým kresličem chodské povahy a činí tak s láskou a pietou, proto i jeho povídky jsou prosyceny vřelým citem.

Tamtéž vyšla **Ranná setba**, a sice Byerovy: **Obrazky z mého života**. Knihovna tato jest soubor povídek různých spisovatelů, určených pro mládež. Možno doporučiti nejmladším studentům. —sb—

Kalendář Radiojournalu na rok 1929 je překvapením pro celou radioamaterskou obec. Řada nejlepších odborníků a funkcionářů čl. rozhlasu pracovala na jeho obsahu, od vtipu až po praktické rady je tu vše. Kresby, fotografie herců a hereček radiohry, speciální část brněnská a bratislavská, televise, mluvící film atd. Všude, kde je radio, je tento kalendář nepostradatelný. 160 stran za Kč 10.— na skladě u všech knihkupců a ve všech prodejnách radio-časopisů nebo přímo v nakladatelství »ORBIS«, Praha XII., Fochova 62. —av.

Z nakladatelství J. Birnbauma v Brtnici: F. Háj: **Příšeň život.** Vel. 135/185 mm, stran 200. Cena 12.—, kart. 16.— Kč. Jana Krešková, dcera lesního, vyháčkaná rodiči, v dospělém věku dostává sourozence, bratříčka, ale otec její není otcem malého Zbyňka. Jako černý stín leží nad Vyškovskou myslivnou jméno adjunkta Hály. Jana nese do života skvrnu matčina hříchu, skvrnu, která ulpívá na ní, jakoby to byl její hřích. Její duše je čistá jako led, ale ten, kterého má ráda celým srdcem, odvrací se od ní. Dlouho hledá svou cestičku k štěstí, ale přece ji najde. Román dříve neodložíte, dokud jej celý nepřčtete.

Dokud máš ještě maminku. Hra ze života. 38 stran. 4 jedn. 2 ženské, 11 mužských úloh. Cena 6 Kč. — Dojemná lidová divadelní hra, příkladná svojí tendencí. — Vlivem špatných knih a špatného společníka přijde syn vdovy Novákové na scestí. Liška svedl Václava a spáchal spolu noční přepadení na bezbranném starším muži. Byli však vyrušeni a poznání. Václav odsouzen — kajícíně odpykává svoji vinu. V žařící chová se vzorně. Nejvíce lituje svého provinění proto, že zarmoutil matku, kterou nepřestal milovat a která jej i do žaláře přijde potěšit. Vzhledem k jeho lítosti jest mu zbytek trestu prominut. Vrátil se však, nemůže dostati práci — lpí na něm dosud pohana. V této době zkoušky jest to opět matka, jež syna těší, by nezma-lomyslněl. — Jaroslav, snoubenec sestry Václavovy jest též ideální postava děje. Anežka jemu dala při bratrovu provinění volnost, což jej však trápí, chce právě v neštěstí věrně stát při své snoubence. Konečně zachrániv z hořícího domu dítě, stane se Václav hrdinou situace a dostane ihned dobré zaměstnání. Matčina láska přenesla jej přes všechny svízele. — Tuto hru, jež dosáhla v originálu asi 25 vydání, možno nejlépe doporučiti! Napsal Jindřich Hruben, upravila Blažena Jirsová.

Technika.

Ing. C. Theodor Bayer:

Nezdary ve fotografování. (Pokračování.)

Velmi jednoduchou věcí je zdánlivě zaostřování, ale právě pro tuto zdánlivou jednoduchost se v něm velmi chybuje.

Zaostřujeme vždy nezacloňeným objektivem a teprve když jsme přesně zaostřili na hlavní partii obrazu, zacloňíme dle potřeby. Co je však hlavní partií obrazu? U portrétu je odpověď snadná: je to obličej, hlavně oči zobra-zovaného; zato v krajinářské fotografii, fotografii architektury a interiéru je u značné části amatérů mylný názor o této otázce. Tam hlavní partii není ani střed, ani pozadí obrazu, ale popředí. Ostře vykreslené popředí musí býti vždy logickým úvodem do obrazu, jakousi základnou, se které pak pozorujeme ostatní části obrazu. Požadavek ostrého popředí je úplně přirozený, vždyť předměty nejbližší vždy vidíme nejjasněji a to se všemi podrobnostmi; čím je pak některá věc od nás vzdálenější, tím více podrobností i jasnosti ubývá. Prakticky provádíme zaostřování u tohoto druhu snímků tak, že nejprve nezacloňeným objektivem zaostříme na nejmýraz-

nější předmět popředí a pak dotahujeme clonku na tolik, abychom dostali i přiměřeně ostré pozadí. Necloňme však příliš silně, neboť tím bychom zničili vzdušnou perspektivu a dostali bychom ploché, nudný obrázek, jenž je jen banálním konstatováním skutečnosti. Zvláště se vystríhejme přílišného clonění u portrétu; cloňme co nejméně, nebo ještě lépe: necloňme vůbec. Zavděčíme se tím i naší »oběti«, poněvadž tím na fotografii zaniknou drobné vrásky a vady pleti.

Silného clonění používáme jen u technických a vědeckých snímků, reprodukcí, a pak u malých předmětů z velké blízkosti fotografovaných. Není však pravidlo bez výjimky: silného clonění používáme i v krajinářství a to při snímcích zasněžených krajin ozářených sluncem. Nutí nás k tomu množství jemných detailů ve zmrzlé sněhové pokrývce a mrazivý vzduch, jenž je tak jasný, že každý předmět se zdá býti na dosah ruky.

Těžkým proviněním na estetické hodnotě obrázku bývá šikmost svislic. Povstane tím, že aparát nestojí úplně vodorovně, že je na některou stranu nakloněn. Byl-li nakloněn napravo nebo nalevo, není ještě tak zle: přímky ve skutečnosti svislé a spolu rovnoběžné, nejsou sice na obrázku svislé, nýbrž svírají s boční hranou desky více méně ostrý úhel, ale jsou alespoň mezi sebou rovnoběžné. Pomoc je jednoduchá:

1. Buď vykopírujeme celý obrázek a pak tužkou pomocí pravítka a trojúhelníku ohraničíme obrázek na obou bočních stranách přímkami, jež jsou rovnoběžné se svislicemi na obraze. Nahoře i dole pak uděláme na ohraničující přímky kolmice a tím jsme získali rámeček, dle něhož přisřihneme přesně kopii.

2. Nebo si uděláme masku z černého papíru a tu na negativ položíme tak, aby její svislé okraje byly rovnoběžny se svislicemi na negativu. Na masku pak klademe citlivý papír a kopírujeme jako obvykle. Hotové, suché obrázky pak přisřihujeme tak, aby okraje kopie byly rovnoběžné s okraji masky.

Byl-li při snímku aparát nakloněn dopředu nebo dozadu, pak je resultát někdy velmi bizarní (stromy v lese »se kácejí« na sebe, domy jsou pod střechou širší než u základu), ale jinak bezcenný, nejste-li cvšem snad náhodou sběrateli kuriosit nebo nemáte v přibuzenstvu strýčka Mazavku. Ten by vám byl možná za takový obrázek vděčný, poněvadž by mu připomínal fantastický, růžový svět, jímž se v časných hodinách ranních potácívá k domovu.

Navykněme si kontrolovati ještě zvláště na matnici před snímkem, jsou-li svislice rovnoběžné mezi sebou i s hranou matnice. Aby tato kontrola byla usnadněna, bývá u většiny aparátů libela a to obvykle u tak zvaného »bril-lantního« hledáčku; tato libela je však zbytečná, při tom i nepřesná a nespolehlivá, jako konečně i brilliantní hledáček sám. Obě tato zařízení nejen nahradí, ale i daleko předčí rámový hledáček (ikonometr). (Pokračování.)

Exerciční hlídka.

Z dějin exercií.

Jest zajímavo sledovati, jak začalo největší exerciční hnutí ve Francii. Generální vikář biskupa z Vannes, M. de Kerlivio, bohatý a zbožný

to kněz, vystavěl svým nákladem bohoslovecký seminář, jehož řízení mělo být svěřeno jezuitům. Biskup napřed svolil, potom si to však rozmyslil a s pláne mnesouhlasil. Tu rozhodl se Xerlivio, že budovu i s celým zařízením daruje jezuitům za exerciční dům. Vedení domu převzal P. Hrubý T. J. S počátku přicházelo 8—10 mužů, brzy však nato se hnutí tak rozmohlo a vžilo, že od r. 1663 až do r. 1678 účastnilo se cvičení 18.000 mužů; později bývalo účastníků ročně na 2000. Výsledek tohoto hnutí byl veliký. Mnozí mužové nechali pítí, karbanu a klení, chodívali častěji k sv. svátostem, starali se více o domcnost, šetrněji zacházeli se svými ženami. Všeobecná reforma života tí mzačala.

Když ženy viděly tak krásné úspěchy, chtěly také mít účast na milostech sv. exercičií. Slečna Catherine de Francheville uvolnila r. 1670 svůj vlastní dům, aby se tam konaly exercičie, a brzy nato dala vystavět velký exerciční dům pro 300 žen. Překážek u při tom bylo zdolatí mnoho, byly však všechny překonány a počet exercičantek vzrostl na 4000 ročně. Účinky těchto exercičií se brzy ukázaly. Matky pečlivěji počaly vychovávatí své dítky, paní zacházely mírněji a laskavěji se svými služebnými a z jejich rodin vyrostl větší počet povolání k stavu kněžskému a řeholnímu. — Je zajímavo, že Bretaňsko až dodnes zachovalo nejlépe z celé Francie ducha katolické víry a mravnosti. Mnozí tvrdí, že je to ještě ovoce tehdejšího exercičního hnutí.

Jest pochopitelno, že jiné země nechťely zůstatí za Francií. Španělsko mělo svůj exerciční dům v Barceloně, Girona; Itálie ve Florencii, Perugii, Ankoře a Miláně; Polsko ve Vilně, Německo v Mnichově.

Ovoce exercičií v 18. století.

P. generál jezuitů Streer chválí jesuity v Praze, že s velkým úspěchem dávali lidu příležitost k exercičiím. V dopise ze dne 4. června 1746 píše P. generál rektoru koleje sv. Klimenta v Praze, že souhlasí s vystavěním exercičního domu u sv. Apolináře, který byl dostavěn r. 1750. Z r. 1763: »V Praze roste víc a více účast na duchovních cvičeních a zároveň chvála, která se jim vzdává. Ti, kteří je vykonali, agitují všude pro ně; zvláště šlechtici přicházejí rádi na exercičie.«

V roce 1767 přišli též dva jinověrci: jeden z nich se vrátil do církve, druhý prohlásil, že kdyby byly bývaly exercičie již dříve známy, sekta Lutherova a Kalvínova nebyla by rozšířena. Velikou pozornost vzbudila pochvala, kterou vzdal exercičiím vynikající učenec v Praze všeobecně známý (Rubatscher, Rettung).

Něco o našem exercičním hnutí.

Bliží se zase prázdniny. To jest pro naše hnutí doba práce. Je to doba načerpání nových sil jak tělesných tak duševních. Tomuto poslednímu dáváme přednost, poněvadž student je dělníkem ducha.

Mimo letošní sjezdy, musíme dbátí, abychom to, co jsme slibně loňského roku začali, letos zdokonalili. Jsou to exercičie. Zaslouhou »Ústředí« konána byla duchovní svičení v roce 1928 skoro ve všech oblastech naší vlasti. Dílo se počíná a ukazuje se zároveň, že nám chybí organizace. To platí všeobecně o těch místech, kde se konala duchovní cvičení poprvé.

Byl jsem účastníkem na mnoha těchto podnikcích v různých dobách a vždy mně i ostatním účastníkům bylo divným, proč není žádaného

výsledku. Říkali jsme si vždycky — »je nás málo«.

Tento zjev lze pozorovati hlavně v Čechách. Proč? Morava má silně vyvinuté hnutí organizační. Tam jsou silná SSS, a proto tam měli vždy větší úspěch i v hnutí exercičním. V Čechách jest to Hradec Králové, kde zásluhou dobrého vedení a výhodných podmínek bylo učiněno mnoho dobrého a výtečného.

Chci se pokusiti rozřešiti tuto důležitou otázku.

Nuže. Dnešní zbědovaný stav ve všech vrstvách národa vyžaduje léčení. My katolíci užíváme k tomu osvědčených prostředků, které za jistých podmínek nesou ovoce. Jedním z těch nejlepších léků jsou duchovní cvičení. Ve všech dobách působení Církve sv. nalézáme ta nejlepší dobrozdání pro tuto vzácnou pomůcku ku povznesení života náboženského. A právě dnes ji chceme zase použiti. Ale aby nabyla působivé síly, nutno prositi Pána Boha, aby té síly dodal. Je třeba modlitby. Nepřecházejme tuto hlavní věc. Nehledejme hlavní příčinu našich neúspěchů jen v neorganizaci! Tu je to hlavní. Modli se každý za zdar tohoto díla. Kdo by myslil, že nohama, rukama, zkrátka svým úsilím na venek vše zmůže, nic nevykoná. To tedy jest to první. Prosme Pána žní, aby nám pomohl a svou mocí předcházel v odstraňování překážek.

Nyní co se týče vnější práce. Naznačil jsem již v úvodě, že mnoho záleží v organizaci celého díla.

Chceme mítí velkou síť takových míst, kde bychom mohli pořádati exercičie. A tato místa si musíme vyhledatí sami. Proto zde uvádím několik věcí k úvaze.

1. Pro exercičie musíme získat vhodného místa. Takové místo musí býti snadno přístupné a musí do něho ústítí několik komunikáčních cest. Ono má už svou krásnou polohou vábiti. (Želiv, Hájek, Velehrad.) Jedná-li se o místa ve městech (jsou to obyčejně kláštery nebo studentské koleje), je nutno, aby byla při nich zahrada nebo alespoň volné místo ku procházkám. (Plzeň-Dominikáni, Bubeneč-arcibiskupské gymnasium)

2. Stanovití čas, který je vhodný pro konání duchovních cvičení. Tu přichází v úvahu:

a) Velikonoční prázdniny. Sám bych se rozhodně klonil z důvodů ideových pro tuto dobu. Nemůže býti nic krásnějšího, než prožítí svatý týden v tichu exercičií a naopak není tak působivější doby na ducha křesťanského nad tuto nejposvátnější dobu církevního roku. (Letos se konaly v této době v Bubenci.) V tomto čase mohou se zcela dobře konat exercičie v těch místech, kde je snadné ubytování a stravování — zkrátka, kde není nutno mnoho připravovat nebo na tuto práci nemá v tomto období student času. Bývá obyčejně těsně po klasifikační konferenci.

b) Druhou neivýhodnější dobou jsou prázdniny. A tu nutno rozlišovatí. Buď začátkem anebo ku konci prázdnin. Jsou vážné důvody pro obě. Na začátku prázdnin možno ještě tak tak studenty dostatí na duchovní cvičení; je možná agitace. Ale hned po opuštění školy, když každý touží po volnosti, upoutávat ducha na věci vyšší, to brání dobrému zduhu exercičií. Tato doba je nejnevhodnější. Lépe jest pořádati duchovní cvičení ku konci prázdnin v době mezi 15. a 30. srpnem.

V době prázdnin se každý tělesně zotaví a duch je svěží a proto též velmi vímavý. Každý už musí myslítí na školu. Exercičiemi z a čítí

nový školní rok — to se zdá být nejlepším. Ale jsou zde značné obtíže. Je totiž velmi těžko agitovat. Není onoho výborného pojitka — školy. Všichni se rozprchlí do světa. Ale tomu se dá předejít. Před prázdninami ohlásí se duchovní cvičení, přijmou přihlášky a těsně před zahájením exercicií oznámí se přihlášeným, že se mají sejít.

3. Zaoopatřit dobrého exercitátora.

Dnes je málo kněží a proto i málo exercitátorů. Jsou velmi vzácní. Nutno si je včas zaoopatřit — hned po vánocích a vyhradit si v případě náhlého onemocnění náhradu. V té věci nejlépe poradí duchovní rádce Ústředí.

4. Postarat se o důkladnou režii.

V každém místě, kde se konají exercicie, má být někdo, kdo by měl celé vedení v rukou. Na to není exercitátor! Může to být buď správa ústavu, neb jednotlivec — buď kněz nebo laik — nejlépe starší student.

Ten se postará, aby vše bylo včas připraveno, hlavně pro přespání a stravování. Mnohdy na mnoha místech nejsou pro takové podniky připraveni a proto jest se postarat o postele, slavníky, příkrývky a po případě i o slámu! Ve stravování musí být vše pohodlné. Nesmí být zapomínáno na svačiny. Někdo se možná usměje nad tímto požadavkem, ale Církev sv. nepředpisuje mladým lidem újmu. Student je vždy zvyklý na svačiny. V exerciciích se má každý starat o duši a ne aby pro hlad a nedostatek trpěl, což by vzbuzovalo jiné starosti, jen ne o to, co se v rozjímáních přednáší. V Belgii trávivali dělníci své týdenní dovolené v exercičních domech, kde vzpružili duši i tělo. Tam se nemuseli starat o tělo; jídla měli dosti; starali se jen o to, aby přijali Slovo Boží do svých srdcí.

Režie souvisí s poplatky. To jest velká obtíž. My čeští katolíci nepatříme do tříd bohatců. Jsme ponejvíce z chudších vrstev. Příspěvek režijní má být proto malý. Ústředí stanovilo poplatek 20 Kč. Každý uzná, že za 20 Kč nemůže nikdy být živěn po 4 dni. K tomu je zapotřebí alespoň 60 Kč na osobu. Kdo doplatí další?

Zde stojíme před vážnou otázkou. Studentstvo si musí pomoci samo. Čím? Svými fondy. Af se nikdo toho slova nebojí! V místě, kde je SSS, měl by být místní exerciční fond, do něhož by plynula část příspěvků členských, dále peněžité dary pro tento účel získané a povolená část sbírky Mikulášského daru, o čemž rozhoduje Ústředí. V místech, kde SSS. není, musí se o úhradu postarat »Exerciční výbor při Ústředí«, jemuž by každým rokem připadlo určité procento výtěžku Mikulášského daru.

5. Jak získati studentstvo pro exerciční hnutí?

Nestačí se spokojit s tím, že pouze organizování studentů v SSS. by se zúčastnili duchovních cvičení, ne! Jest třeba více proniknouti do studentských vrstev. Dnes se nesmíme jen izolovat — ne — dnes musíme už na výboj! Nebát se! Když nepřátelé lidstvo ničí a kazí, tož my chceme jeho zdraví. To jest také čestnější!

Jak provést získávání studujících, kteří jsou mimo náš organizovaný tábor?

Nejlépe osobním stykem. Jednoho svého přítele snaž se získati pro letošní exercicie. Stačí jeden. Mnoho jich jistě nezískáš. Přiveďeš-li letos jednoho, můžeš příště přivést zase. A věz, že nepracuješ pro sebe, ale pro bližního a Bůh tě bude mít rád. Pomohou nám velmi dobře bro-

žurky a vhodné letáky. Něco již máme! Redakce »Nového života« vyšla brožurka »Exercicie« za 50 hal. A »Exerciční výbor při Ústředí« se postará o dobré letáky.

Zachraňme, co se zachrániti dá

Kolego, čtenáři! Tobě platí tyto mé věty. Vše jsem shrnul, co jsem poznal ze zkušenosti. Přičiň se, aby toto hnutí přineslo ovoce. Uvidíš-li nedostatky v mých názorech, tu je laskavě oprav a bude to jistě jen ku zdatu vývoje našeho studentského hnutí exercičního.

Ladislav C. Hlad. Plzeň.

Esperanto.

Přechodníky. Jako přičestí trpná se tvoří koncovkami -at-, -it-, -ot-, tak podobně přechodníky se tvoří těmito koncovkami: **-ant-** přech. přítomný, **-int-** přechodník minulý, **-ont-** přechodník budoucí. Na př.: legante—čta, čtouc, čtouce; leginte—přečet, -ši, -še; legonte—hodlaje, -íc, -ice čisti; leganta—čtoucí; leganto—čtenář; leginta—přečetší; legonta—budoucí čisti atd. Skládáním přičestí činného se slovesem **-esti** můžeme vyjádřit ještě lépe všechny odstíny slovesa než v češtině; na př. mi estas leganta (= jsem čtoucí) —čtu (právě teď), mi estis leganta—četl jsem (právě), mi estis legonta (= byl jsem ten, který hodlal čísti)—hodlal jsem čísti atp. Ovšem že více než těchto tvarů složených se užívá tvarů prostých (mi legis, mi legos atp.).

Způsob podmiňovací má koncovku **-us**: mi legus—četl bych; ili legus—četli by. Způsob podm. minulý se utvoří pomocí slovesa **-esti** a minul. přičestí činného: mi estus leginta—byl bych četl, ni estus kantintaj—byli bychom zpívali.

Rozkazovací způsob má koncovku **-u**: laŭdu! —chval! chvalte! (při rozkazu 2. osobě se zájmeno nemusí vyjadřovat); ni ĝoju!—radujme se!; li skribu!—ať píše!

Věty účelové se uvádějí částicí **»ke«** (aby) s rozkazovacím způsobem slovesa (»ke« s označovacím způs. slov. značí »že«): Mi volas ke vi alvenu—chci, abys přišel. Při účelových větách příslovečných (na otázku proč?) se může dít **»por ke«**—(proto) aby: Žijeme, abychom pracovali—ni vivas, por ke ni laboru. Přišel jsem, abys mě viděl—mi alvenis, por ke vi vidu min. V takových účel. větách příslovečných, kde je též podmět ve větě vedlejší i řídící, může se říci prostě »por« s neurčitým způsobem: Žijeme, abychom pracovali—ni vivas por labori.

Další přípony:

- estr-** představený: ŝipo — loď, ŝipestro — kapitán; vilaĝo — vesnice, vilaĝestro — starosta.
- et-** zmenšení, zeslabení: ridi — smáti se, rideti — usmívat se; ponto — most, pontelo — lávka.
- id-** potomek, mládě: koko — kohout, kokido — kuře; ŝafo — ovce, ŝafido — jehně.
- ig-** (u)činiti: morta — mrtvý, mortigi — usmrtni; pura — čistý, purigi — očistiti.
- iĝ-** státi se: mola — měkky, moligi — změknoti; ruĝa — červený, ruĝigi — začervenati se.
- il-** nástroj, prostředek: flugi — letěti, flugilo — křídlo; kudri — šiti, kudrilo — jehla.
- in-** pohlaví ženské: viro — muž, virino — žena; koko — kohout, kokino — slepice.

- ind-** hoden něčeho: admiriri — obdivovati, admirinda — obdivuhodný; laudinda — chvályhodný.
- ing-** držátko (duté): plumo — péro, plumingo — násadka; kandelo — svíčka, kandelingo — svícen.
- ist-** zaměstnání: boto — bota, botisto — obuvník; maro — moře, maristo — námořník.
- ul-** osoba význačné vlastnosti: juna — mladý, junulo — mladík; granda — velký, grandulo — velikán, grandegulo — obr; bela — krásný, belulpino — krasavice.

Cvčení — Ekzerco: Kuracilo por ŝtelisto. Ĝn malnova epoko loĝis en in urbo tre lerta kuracisto nome Nakarii. Unu nokton vizitis lin maljunulino, kiu diris al li: »Mi venas pro malsano de mia filo.« »Kaj kia estas tiu malsano?«, demandis la kuracisto. »Ho ve,« respondis la virino. »mia filo estas ŝtelisto. Ĉu vi povas doni al mi iun medikilon por kuracado de tiu-ĉi malsano?« Post mallonga meditatio Nakarii donis al ŝi pakajeton.

Liaj lernantoj diris al li post foriro de maljunulino: »Ĉ estas tio ebla? Vi donis la kuraciton por iu, kiu havas moralan malsanon.« »Mi donis ĝin al ŝi,« respondis Nakarii, »ĉar mi pensas, ke ĝi povos resanigi tiun malsanulon.« »Kaj kia estas tiu medikamento?« »Ĝi estas pulvoro, kiu elsekigas la gorĝon. Se tiu homo senĉese tusos, li ne povos sekrete eniri en iun lokon. Tiamaniere li estos devigata malkutimiĝi de tiu-ĉi malbona kutimo.«

Slovička: kuraci — léčiti, ŝteli — krásti, epoko — věk, loĝi — bydliti, lerta — zručný, unu (neklonné) — jeden, jedna, jedno, nokto — noc, viziti — navštívití, diri — říci, filo — syn, sano — zdraví, demando — otázka, ho ve! — ó, bĉda!, respondo — odpověď, povi — moci, doni — dáti, mediti — uvažovati, paki — baliti, medikilo = kuracilo = medikamento — lék, lerni — učiti se, foriri — odejítí, Ĉu — zda (uvozuje všechny otázky, jež nejsou uvedeny slovy »kdo«, »co«, »proč« a t. p.), morala — mravní, penso — myšlenka, resanigi — uzdraviti, pulvoro — prášek, seka — suchý, gorĝo — hrdlo, tusi — kašlati, sekreta — tajný, maniero — způsob, devi — musiti, dev-igi — nutiti, kutimo — zvyk; kiu — kdo, který, tiu — ten, ĉiu — každý, iu — někdo, některý, neniu — nikdo, žádný, kia — jaký, tia — takový, ĉia — všelijaký, ia — nějaký, nenia — nijaký.

Z Belgie se nám piše: Před několika měsíci bylo založeno »Esperantské Sdružení katolické mládeže«. Čestným předsedou je Msgre Marinis. 3. února t. r. mělo sdružení první slavnostní akademii. Jest podivuhodné, čeho se může dosíci, když členové radostně a obětavě spolupracují. Velký sál byl zcela naplněn a na tvářích všech se zračila radost. Škol. bratr Ludvík měl zajímavou přednášku o mezinár. řeči. Pak přednášel P. B. P. van Rydt, kněz řádu Tovaryšstva Ježíšova o Esperantu a katolících. Mezi jiným též uvedl, že je třeba intenzivní práce pro rozšíření Esperanta mezi katolíky, poněvadž ostatní jsou již mnohem napřed. Pak se střídala hudební a recitativní čísla programu (též jedna skladba Smetanova byla hrána), načez studentské sdružení zahrálo jednoaktovku. Na konec byla učiněna sbírka ve prospěch esperantského hnutí mezi katolíky v Bruselu, která měla velký úspěch, což jest důkazem, jak si belgičtí katolíci cení tohoto hnutí. Nyní pořádá toto sdružení každou neděli bohoslužby s esperantským zpěvem a kázáním. — »Cítím se zde mezi Esperantisty jako doma,« dodává pisatel p. Fr. Časar. Jan Filip.

ORGANISAČNÍ.

Pracovní konference v Praze

konala se v neděli dne 3. března v místnostech Č. L. A. za pěkné účasti delegátů. Konferenci předsedal předseda Č. L. A. kol. Lavička. S výsledkem konference můžeme býti úplně spokojeni. Můžeme konstatovati, že úkoly na nás kladené jsme dobře a svědomitě splnili. Pracovní konference byla dalším krokem v plnění našeho programu. Jsme si vědomi velkých úkolů, které nás čekají a proto se nelekáme těžké práce.

Nejdůležitějším byl první referát dp. Urbana O. F. M., referát náboženský, v němž nám důstojný pán mnoho cenných a krásných rad i námětů podal a také ukázal na mnohé zhoubné vlivy. Dokazoval, že nám v mnohém chybí solidnost. Máme a musíme býti solidní: ve víře (časté sv. přijímání), v programu i ve styku s jinými, jakož i sami vůči sobě. Vyzdvihnu pouze nejdůležitější místa z jeho přednášky. Vdle solidnosti důležitá jest i jednota cíle. Katolické studentstvo musí si býti vědomo toho, co chce. Vše má pouze tolik ceny, kolik (jak) to vede (přibližuje a splňuje) k cíli. Jednotnému cíli musí býti podřízeno vše, nejen náš život spolkový, ale i jednotlivců. Nejvyšším a jediným našim cílem jest Bůh. Musíme býti jednotni i v cestě na dosažení cíle a splnění našeho programu.

Impulsem k lepšímu našemu životu jsou exercicie, hlavně exercicie uzavřené, alespoň třídní. Záleží mnoho na vedení našeho duchovného života. Důstojný pán zdůraznil a osvětlil význam Nejsvětější Svátosti — Eucharistie, charakteru, autority a nutnosti studia.

Referát organizační přednesl tajemník Ústředí kol. Grulich. Sdružení musí vychovávat k větší aktivitě, všimati si všech současných proudů, poznávat vůdce, S. S. S. musí býti příkladem ostatním, musí býti spravedlivá a přímá ve svém jednání. Podal zprávu o zřizování župních S. S. S. po případě i ženských. Ve své kritice dotkl se i České Ligy Akademické a přednesl a ukázal na některé chyby, které se dají napravit. Přál by si, aby Liga stala se agitačním sborem, její členové aby si všímali katolického studentstva středškolského.

Odpoledne podal redaktor »Jitra« kol. Pitschmann referát tiskový. Poukázal na nutnost katolického studentského tisku o významu knihoven, i literárních odborů. Podal dosti dobrých námětů.

Výsledek konference stručně bych shrnul: duchovní život budiž podstatnou částí veškeré naší činnosti. Imponujme solidností, buďme jednotni v idej, programu i cestě. Organizace naše musí býti svorná. Krásně mluví evangelium té neděle: »Každé království proti sobě rozdělené zpusťne a dům na dům padne.« (Luk. 11.) »Kdo není se mnou, proti mně jest a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.« (Luk. 11.)

Konferenci po celou dobu trvání byl přítomen p. prof. Boháč, ředitel koleje Arnošta z Pardubic, který v debatě podal mnohou dobrou radu. Za Ruži Sušilovu byli přítomni dva ctihodní pánové. Milá byla delegace ze Žatce, z Náchoda a sv. Jana pod Skálou. Z Ligy mohlo býti přítomno více kolegů. Delegátky S. S. S. dívčího v Praze brzy odešly, takže nebyly přítomny. Více důslednosti třeba.

K. F.
Pracovní konference v Králově Hradci konala se dne 24. února v Boromeu. Účast přes velmi

nepříznivé dopravní spojení velmi pěkná. Po uvítání předsedou místního S. S. S. kol. Vitem zvoleno bylo předsednictvo a to: předseda kol. JUC. Alois Grulich, místopředseda kol. PhC. Jan Pitschmann, zapisovatel kol. Mareček. Poté přednesl kol. Grulich svůj referát organizační, v němž poutavým způsobem nastínil nám dějinný vývoj našeho studentského hnutí a poskytl účastníkům této pracovní konference velmi cenné náměty k rozšíření sítě naší po českém severovýchodě. Poté dp. P. Alfons Daňha, duchovní rádce Ú. K. S. Čs., přednesl duchovní referát, v němž dodal nám všem mnoho krásných rad i námětů a ukázal nám jasně cestu, kterou se má katolický student ubírat. Impulsem k tomu musí být každému studentu exercicie, z nichž máme čerpat sílu k dalšímu životnímu boji. Po krátké debatě o nově zaváděném zřízení župním byla konference přerušena. Odpoledne přednesl redaktor »Jitra« kol. Pitschmann referát tiskový, v němž ukázal na význam tisku a poukázal na směrnice, jimiž by se měl řídit katolický tisk studentský. Poté zmínil se o významu studentských literárních kroužků a o práci katolického studenta na zcela opomíjeném úseku — t. j. o práci jeho ve veřejných knihovnách, kde bohužel nebývá katolická literatura zastoupena tou měrou, jak by zasloužila. V—t.

Pracovní konference v Čes. Budějovicích dne 10. března. Pověřen Ústředím zahájil kol. Čech pracovní konferenci vzpomínkou na † Dra Sönnenscheina a přivítal hosty: vldp. Rebana, ředitele diecesní Katolické Akce, prof. Dra Roubala, kat. Smitku a delegáty z Č. Budějovic, Písku a Tábora. Pak zvolen byl výbor pracovní konference: předseda kol. Čech, místopředseda R. N. C. Fiala, první zapisovatel kol. Kadlec, druhý zapisovatel kol. Vichr. Podávám stručný výtah z náboženského referátu vldp. Rebana. Vldp. zdůrazňuje, že katolické studentstvo splní své poslání jen tehdy, budou-li jádrem jeho ideály náboženské a mravní. Vzorem má nám být sv. Václav, lidumil, pracovník na poli náboženském, na poli osvěty, ideál vlastence, vzor katolického inteligenta a laického apoštola. Sv. Václav, blízký nám svým mládím, muž v plné síle — věří křesťansky. Předním ideálem, který nás musí vést, jest tedy víra a život z víry. S vírou vše stojí a padá: kde není víry, tam je jen povrchnost, tam chybí skutečný obsah. Poměr průměrného studenta k náboženství je povrchní. Vše ho obrací do světa smyslného; pak nemá času k vniternému studiu, tím ovšem trpí jeho duše. S vírou souvisí mravnost. Bude-li národ náš mít čistě muže a jinochy, pak nemusí se obávat zkázy a zániku. V dnešní době však nemravnost vzrůstá. V tomto prostředí vyrůstá naše studentstvo; tím ovšem to, co je v něm dobrého, je zdeptáno. Jen tehdy bude studentstvo silně vůle a pevného charakteru, bude-li mravné. Vzorem čistoty má nám být sv. Václav, žijící na hradě, kde měl jistě příležitost k hříchu. Potuit facere mala et non fecit (mohl hřešit, ale nehřešil). — Dále připomíná vldp. sv. Václava jako vzor katol. inteligenta. Byl sv. Václav duch geniální, na svou dobu velmi vzdělaný. Studentstvo musí si z něho vzít příklad a poctivě se musí věnovat studiu. Sv. Václav je nám posléze vzorem v poctivém a svědomitěm plnění stavovských povinností. Křesťanství je práce činu, neznamená pouze ora, nýbrž i labora! — V debatě, která se po krásném referátu rozvinula, slibuje vldp. Reban, jakožto ředitel diecesní Katolické Akce, podporu její ve všech náboženských podnicích,

kteří S. S. S. bude podnikati, ježto každá myšlenka šíření království Božího na zemi jest jí vítána.

Poté kol. R. N. C. Fiala podal referát tiskový. Tisk je nejdůležitější zbraní. Proti tisku pokrokovému, víře nepřátelskému, musíme postavit svůj tisk katolický. Toneme v moři časopisů víře nepřátelských, nemravných, které v člověku utloukají vyšší ideály, myšlenky a touhy, člověk zapomíná, že má nesmrtelnou duši, která touží po něčem vyšším. Jediným časopisem katol. studentstva je dnes »Jitra«, které staví se po bok bojovníků za víru Kristovu. Má-li »Jitra« dostátí svému poslání, musí být ve styku se čtenářstvem. Mimo to vyžaduje jejich spolupráci v tom, že bude studentstvo do něho psát.

Odpoledne pokračováno v přerušené dopolední konferenci pracovním referátem kol. JUC. Grulicha, v němž podal dějiny studentského hnutí a pracovníkům poskytl cenné rady pro spolkový život. Doufáme, že bude mnoho z jeho řeči v brzkou realizováno. V debatě, jež se potom rozvíjela, probány důležité otázky, týkající se rozšíření organizační sítě i na český jih, který ač katolický, nemá organizovaných studentů. — Celkové debaty se zúčastnili: Vldp. Reban, vldp. Smitka, kol. JUC. Grulich, kol. R. N. C. Fiala, Čech a Lintner. Resumé debaty: Budiž zřízen Diecesní výbor ze zástupců S. S. S. a diecesní Katolické Akce. Budiž umožněno rozšíření »Jitra« v jednotlivých místech a poté přikročeno k utvoření vzdělávacích kroužků studentských, po případě organizace s duchovním rádcem jmenovaným J. M. p. biskupem. Do příštího výboru Ústředí budiž navržen i vysokoškolač z jižních Čech, nebo aspoň znalec našich poměrů.

Doufám, že sémě na této konferenci zaseté vydá hojnou úrodu, k čemuž volám »Zdař Bůh!«
L. Vichr.

Pracovní konference v Plzni konala se na Květnou neděli 24. března t. r. Ráno byli účastníci konference přítomni na mši sv. v kostele sv. Anny; mši sv. celebroidl duchovní rádce Ústředí vldp. P. Daňha, který ve své promluvě jasně naznačil účely a cíle konference. Vedle členstva a seniorů obou SSS. zúčastnili se konference též delegáti z Rokycan a předseda SSS. ze Sv. Jana kolega Jar. Ježek. Z Ústředí byli přítomni vedle duch. rádce P. Daňhy kol. PhC. Jan Pitschmann a RNC. Fiala. Z přítomných reprezentantů katol. inteligence sluší jmenovati duchovního rádce SSS. v Plzni inful. arciděkana P. Antonína Havelku, p. prof. Dra Emila Felixe a p. prof. Limpoucha, kteří se všichni zúčastnili se zájmem jednání konference a přispěli velice k zdárnému jejímu výsledku. Svou nepřítomnost omluvili p. prof. Dr. Kadlec a p. prof. Ladislav Švejcár, kteří přejí konferenci mnoho zdu. Pozdravné přípisy zaslali předseda SSSm. v Plzni kol. bohoslovec Lad. C. Hlad, tč. v Praze a kol. Jan Královec, tč. v St. Gallen (Švýcarsy).

Dopolední jednání v sále Lidového domu v Tylově ulici zahájil v 10.45 kol PhC. Pitschmann, načež zvoleno předsednictvo konference v čele s kol. Jiřím Královcem, místopředsedou SSSm. v Plzni a kol. Skuhrovcovou, předsedkyní SSSd. — Po referátech organizačních (kol. Pitschmann) a náboženském (P. Daňha) rozvinula se čilá debata, v níž zejména p. prof. Limpouch a p. arciděkan Havelka znovu svým zájmem osvědčili svou lásku a přízeň k našemu

studentstvu. Jednání skončeno ve 12.50 a zahájeno znovu ve 14.45. Podán tiskový referát (kol. Fiala) a zprávy z Ústředí. Studenti i studentky projeví opravdový zájem zvláště o »Jitro«, k jehož zlepšení podány mnohé náměty. Konference ustanovila dále župní výbor SSS, pro rozšíření organizační sítě na českém západě, probíratovány též místní poměry plzeňské, při čemž mile působila řeč p. prof. Dra Felixe.

Konference skončena v 17.30 za všeobecné spokojenosti a radostného vědomí úspěšné práce.

V pondělí dopoledne prohlédli si účastníci arciděkanský chrám sv. Bartoloměje, odpoledne pořádána exkurse do Měšťanského pivovaru »Prazdroj«, kdež za veselé nálady a přátelské shody okusili všichni světoznámého výrobku staroslavné a »vždy věrné« Plzně.

Oslavy desítiletého trvání S. S. S. v Uh. Hradišti konají se za vedení SSS, v tomto pořadí: V pondělí velikonoční 1. dubna o 8. hod. mše sv. ve farním chrámu Páně; večer o 20. hod. v sále Lidového domu slavnostní hudba hudebně-pěvecká akademie s proslovem P. Ant. Al. Šuránka, zakladatele hradištského sdružení; čísla zpěvní (skladby Křížkovského, Janáčka, Picky, Förstera) jsou za výpomoci členů S. N. A. Moravan a Stojanovy literární jednoty. V úterý 2. dubna o 9. hod. přátelská vzpomínková schůze akademiků s bohoslovci v Lidovém domě. V rámci oslav vydán též slavnostní almanach »Pochodeň«, k němuž, jakož i k slavnostem, se ještě vrátíme.

Filatelie.

Tato rubrika byla přesunuta do příštího čísla.

Z přírody.

Mladí přátelé!

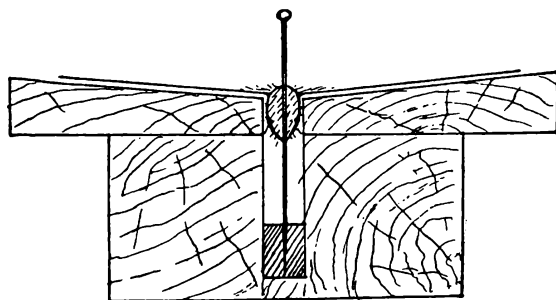
K četným dotazům z řad studentstva »co se stalo s koutkem přírodovědeckým?« budou následující odstavce dostatečnou odpovědí. Uvážal jsem se s radostí přispěti do této rubriky a obnoviti to, co bývalo. Ježto nechci dlouho meškati úvodem, ježto byl již napsán, odkazuji na čís. 6., 7. a 8. roč. »Jitra«, kde program této části, studentstvu v »Jitru« věnované, jest podrobně vytčen a dle něhož budu se řídit. Tudíž, přátelé mladí, s chutí dále!

Úprava sbírky motýlů.

Tělo motýlů.

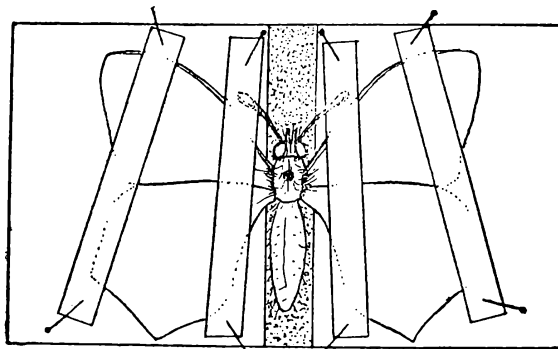
Tělo skládá se z hlavy (caput) pohyblivé, připojené krkem k hrudi (thorax). Na hlavě jsou oči, tykadla a ústroje ústní. Oči jsou složené (oculi compositi) a jednoduché (oculi stenuata). Tykadla (antennae) jsou pohyblivá ústrojí různých tvarů, dle nichž se nazývají: nitovitá (filiformes), štětínovitá (setaceae), kyjovitá (incrasatae), uzlovitá (cepibatae), háčkovitá (nucina-

tae), vřetenitá (fusiformes), pilovitá (seratae), zubatá (dentatae), speřená (pinnatae), hřebenitá (pecti natae). Slouží za ústrojí hmatu a čichu. Ústrojí ústní tvořeno jest pyskem hořejším (labrum) spolu s malými kusadly (mandibulae), za

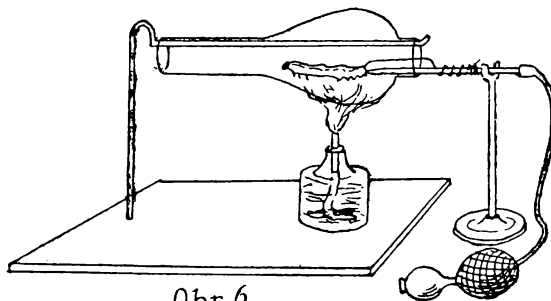
Obr. 4. Naptnadlo.

nimiž následují kusadla dolejší (maxillae) prodloužené v nitky, tvořící žlábek zv. sosáček (lingua spiralis) stočený, za nímž jest spodní pysk (labium) uzavírající ústrojí ústní.

Obr. 5.

Hrud (thorax) na spodní části zvaná prsa (pectus) nese nohy, na svrchní zvané hřbet (dorsum) křídla. Dělí se na tři části. Nohy (pedes) jsou ve třech párech. Části jejich jsou kyčel (coxa), příkyčlí (trochanter), stehno (femur), holeně (tibia), chodidlo (tarsus), jehož poslední člá-

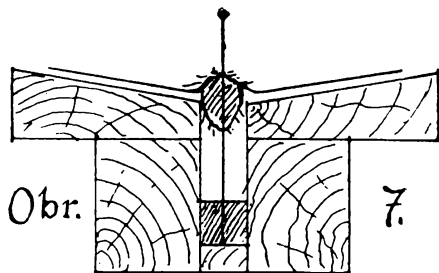
Obr. 6.

nek má drápky (unquiculi). Křídla jsou vesměs čtyři pokryta šupinami různě barvenými.

Poslední část jest zadeček (abdomen), složený ze 6—7 proužků; po stranách jsou opatřeny otvory pro přijímání vzduchu (stomata). Poslední článek nemá průduchů, ale jsou zde vývody vnitřních ústrojů.

Lov motýlů.

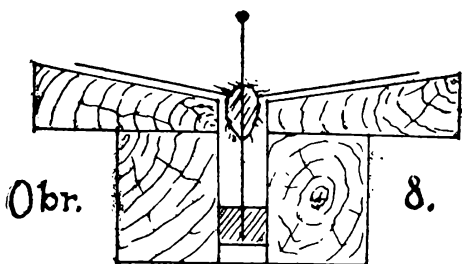
Největší pýchou studentstva jest krabice motýlů krásně zbarvených. Motýlové poletují časně z jara, sotva slunko zasvitne a hřejivými paprsky políbí matičku zemi, a vytrvávají dlouho do pozdního času podzimu.

Nahoře!

Kdo chce lovit motýle a mít je neporušené, musí mít nezbytně sítku, kterou si zhotoví každý sám z jemné tkaniny nebo zakoupí v obchodě.

Možno lovit v každou dobu denní, neboť máme tři druhy motýlů: denní, večerní a noční. Na lukách, polích a v lesích na kvetoucím rostlinstvu spatřujeme denní motýle, zejména za slunných dnů. K večeru pak poletují můry a po západu slunce motýlové noční.

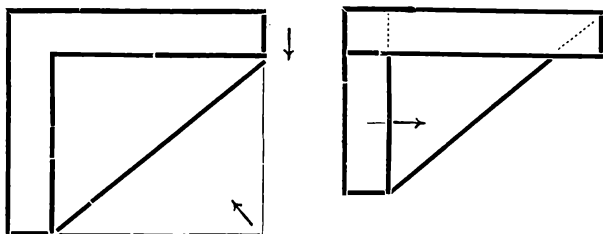

Šprávně!

Aby se motýlové přilákali, používá se různé upravených vnařidel, na něž přiletují. Jsou to svařená jablka syrová, dále t. zv. křížaly a silně vonící rostliny, jako krutovka a jasmín. S opatrností chápeme se motýlů, aby se nepoškodily nějakým způsobem a aby se hlavně nesetřela barva jejich křídel.

Usmrcování motýlů.

K tomu nepoužijeme nikdy tekutin, aby se nepoškodily šupiny a chloupky po těle lidském, nýbrž prostě smáčkeme hruď, načež vloží se do krabice nebo do kornoutků, které lze si poříditi ze čtvrtek papíru (viz obraz).

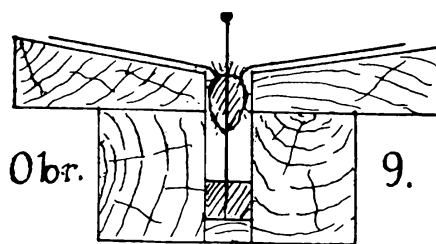
Stává se často, že motýlové obživnou. Aby se tak nestalo, používá se etheru, jehož výpary usmrcují je dokonale, nebo též cyankali. Větší motýlové usmrcují se sírnými plyny (avšak síra působí odbarvení) nebo šťávou tabákovou, již

pomocí jehly (ze šicího stroje) vnášíme do těla motýlů (viz obr.). Dále užívá se cyankali a stejně jej do těla vnášíme. Též používá se jehly injekční, ale postačí, jak viděti na obrázku, jehla v korku zabodnutá.

Praeparace motýlů.

Dříve než uložíme motýle do skříní, nutno řádně je napnouti a upravit jim křídla. K tomu se používá napínadel, t. j. prkének se žlábkem, do něhož vloží se tělo motýlů a křídla se uchyť pomocí proužků, aby byla rovna. Jak jest motýl správně napjat, jest viděti z přiložených obr. Špendlík vpichuje se přímo do středu hrudníku a to tak, aby asi 10 mm vyčníval nad hruď.

Máme-li napíchnouti malé motýle, činíme podobně jako u brouků. Napjatého motýlka přilepíme na etiketky nebo připícheme minucí (malým špendlíkem) do bezového hranolu. Práce s malými motýlky je velmi namáhavá a málokdo také je chytá.

Dole!

Jsou-li motýlové napjati, dají se na suché místo schnouti do krabice (až 3 týdny), načež potom ukládají se do skříněk, označují jmény a lokality se zanášejí spolu jako u brouků.

Úprava housenek pro sbírky.

Aby sbírky byly úplné, doplňují se často preparovanými housenkami a kuklami. Kdo chce tak činiti, musí mít žaludek trochu silný, aby při práci nebylo mu nevolno.

K práci s housenkami potřeba jest kamínek preparačních (viz obraz), aparátu foukacího a tenkého drátu.

Housenka nejprve se musí vyčistiti, t. j. zbaviti vnitřností. Vyhladověnou housenku usmrtíme v lihu nebo v etheru (v parách), načež pokryjeme ssavým papírem, mírně stlačíme levou rukou a pravou vsuneme do zadečku háček (k pletení) a otáčením zachytíme střevo, jež vytáhneme i se žaludkem. Potom nutno vytlačiti tekutý obsah z těla, a to tak, že mírným tlakem posunujeme po těle oblým předmětem, počínaje zadečkem postupně až k hlavě, načež navlékneme ji na trubičku, přichytí pérem a suší se nad kamínky o mírném žáru, aby vysušování dělo se stejnoměrně. Po celou dobu vysušování vháníme do těla vzduch, aby tvar oblého těla byl zachován.

Takto upravenou housenku buď nalepíme na list rostlině, na níž žije, nebo se navleče na drát a svine kol špendlíku.

Rovněž kukly, které se dávají do sbírek, nutno usmrtiti buď horkým vzduchem nebo etherem nebo ponořením do vřelé vody asi na 10 minut. Do sbírky umísťují s objektem, na kterém byly v přírodě nalezeny.

Vajíčka motýlů se usmrcují horkem neb 4% formalinem.

Krabice, jichž se používá, mají rozměry různé $9 \times 12 \times 5$, $12 \times 14 \times 5$, $14 \times 22 \times 5$ a pod. Upravené skřínky uloží na chráněné místo od prachu a vlhka, aby se nepoškozovaly barvy na křídlech motýlů.

Lesní jahoda za 125 franků byla výsledkem vědeckého pokusu. Ve franc. akademii věd byly předloženy jahody, vypěstované a uzralé ve sklepech pod paprsky dvou elektr. lamp o 1200 kw. Tyto lampy ozařovaly plody po dobu 40 dnů bez přestání s výše 1 m 20 cm. Barva jich prý byla krásná a chuť výborná jako u lesní jahody. F.

Yaleská universita zařizuje nový ústav pro výzkum člověka, který se bude zabývat studiem fyzických, fyziologických a duševních vlastností člověka a lidské reakce. Obnos, věnovaný na ústav, činí 7 mil. dol., věnovaných Rockefellerem. Ústav bude sídlem vynikajících sociologů, psychologů a jiných učenců. F.

Moře Roalda Amundsena. Tak nazývá se oblast kol ostrova Petra I. v antarktických vodách zabraný pro Norsko výpravou »Norwegia«, vyšetřující poměry pro lov velryb v těchto vodách. F.

Maják za 4 mil. dolarů objeviteli Ameriky Křištofu Kolumbovi postaví vlády Sev., Stř. a Již. Ameriky na ostrově San Domingo, kde si Kolumbus přál být pohřben. Maják bude postaven v podobě pomníku v ohromném rozměru. F.

Různé.

Výška význačných světových budov a pomníků. Nejvyšší budovy a pomníky na světě jsou: Eiffelova věž v Paříži 300 metrů, Honnefova věž v Berlíně 298 m, dům Woolworth v Novém Yorku 238, věž Metropolitaur v Novém Yorku 213, Singerova věž v Novém Yorku 186, kabelové věže na mostě přes Hudson v Novém Yorku 172, mramorový obelisk ve Washingtonu 169, věž radnice ve Filadelfii 167, velechrám v Ulmu 161, věže kolínského domu 156, dóm v Rouenu 151, chrám sv. Mikuláše v Hamburku 147, chrám sv. Petra v Římě 143, velechrám ve Strassbourghu 142, Cheopovy pyramidy 137, chrám sv. Štěpána ve Vídni 137, dóm v Salcburku 133, věž dómu v Linci 129, věž kostela sv. Marie v Lübecku 124, velechrám ve Freiburgu v Badenu 122, soudní palác v Bruselu 122, dóm ve Schwerinu 117, kostel sv. Jakuba v Hamburku 114, kostel Panny Marie v Mnichově 101, věž zámku v Drážďanech 101 a věž nové radnice v Vídni 100 metrů. ka

Kde se vypije nejvíc kávy? Brazílie, světová plantáž kávovníků, vydala statistiku o spotřebě kávy. Podle brasílských výpočtů vypije se nejvíc kávy ve Spojených Státech severoamerických. To se ovšem vysvětluje tím, že Spojené Státy jsou také největším státním celkem z brasílských odběratelů. Největší spotřebu kávy na obyvatele však vykazují malé Švédsko a ještě menší Dánsko. Co Švéd či Dán vypije průměrně tolik kávy, kolik se dá vyrobit ze sedmi kilogramů plodů kávovníků. Nor spotřebuje jen c půl kilogramu méně. Američan potřebuje průměrně šest kilogramů kávy do roka. Pět a půl kilogramu připadá na občana belgického, ho-

lendský Mynher zkonzumuje pět kilogramů. Francouz ještě o kilo méně. Švýcarsko, Německo a Itálie importuje kávy na obyvatele po třech kilogramech ročně. Poddaní jeho Veličenstva krále Britů jsou v této statistice skromní, až to u Angličana překvapuje: jejich spotřeba kávy na jednoho obyvatele činí necelého půl kilogramu v čaji. Um. Pr.

Nejmenší váha mozku. Anglický učenec A. Keith přednášel nedávno v královské chirurgické společnosti v Londýně o váze mozku a dokazoval při tom, kolik je třeba mozku k výdělečné činnosti člověkově. Je-li mozek lehčí než 930 gramů, nemůže již sloužiti běžným potřebám člověka. Váží-li mozek 800 gramů, nemůže jeho nositel mysliti a jednati více, než dvouleté dítě. Hranici 930 gramů jako nejnižší považuje A. Keith za bezpečně zjištěnou, neboť prozkoumal, aby k tomu poznání došel, 5000 idiotů. U mnohých shledal, že váha jejich mozku se rovná sotva váze mozku opičího.

Egyptské monolity. Přerazilo se jim jich cestou také asi dost, ale přece jich staří Egypťané pěknou řadu v pořádku postavili. A brali je z daleka, ze žulových lomů ve východní poušti u Assuanu a Šellalu. Ještě dnes leží tam spousta žulových bloků, připravených už od tisíciletí k monumentálním stavbám, k jejichž provedení potom nedošlo. Ve skalách tu zůstaly ještě stopy po tom, jak dávní Egypťané si počínali při vytesávání těch ohromných kvádrů z nitra skal. Navrtávali kolem bloku do skály řadu děr, do kterých pak natloukli dřevěné klíny, vlhčené vodou. Tak se po veliké a těžké práci podařilo blok ze skály vylopnouti. Pak byl na místě ještě zhruba otesán a na to nastala svízelná doprava, někdy až na dálku tisíce kilometrů. Z těch dob tu zbývá ještě nezcela ze skály vylopnutý monolit, obrovitý obelisk osmdesát metrů dlouhý a u své základny půltřetího metru široký, k jehož důkladnějšímu vybavení, opracování a k další obtížné dopravě dolů k řece a pak na místo jeho pradávného určení již nedošlo.

Jaká chladna člověk snese? Při této otázce, která se stala zejména v letošní zimě akutní, nutno rozeznávat mezi teorií a praktikou. Národové dalekého severu, jako Eskymáci, snesou 55 stupňů C, poněvadž jsou otužilí, zatím co Středoevropan nemůže se v takové zimě vůbec pohybovat. Víme z líčení polárních cestovatelů, že podobná zima působí na kůži jako žhavé železo a vyvolává na ní puchýře (podobně jako sníh kyseliny uhlíkové při lékařském ošetřování kůže). Středoevropan si zvykne ponenáhu na mrazy až do 40 stupňů. — Poněvadž nejnižší teplota »absolutně nulového bodu« obnáší 273 stupňů pod nulou, je otázkou, jaký by měla vliv na lidské ústrojí. Nedávno bylo docíleno zkapalněním plynů v laboratoři v Leydenu (Holandsko) — 232 stupňů, tedy přibližně »absolutně nulového bodu« a bylo zjištěno, že člověk, jehož tělo včetně obličeje, je příslušným způsobem chráněno, snese toto ohromné chladno pouze několik málo sekund. Nastolení druhé doby ledové mohli bychom při dnešním stavu techniky čelit a sice daleko účinněji než nastolení počasí ohromných veder, neboť horko již 90 stupňů Celsia nesnel by žádný lidský život.

Portugalský prales. Mezi Lisabonem a Oportem leží město Coimbra (na 20.000 obyvatelů),

proslulé blízkým klášteřem v Busacu, jež obklopuje prales, netknutý od 13. století. Staleté břečfany pnou se tam vedle stromů kameliových, vedle cypřišů, větších než na Libanoně, vavříny vyrůstají mohutněji než v Indii a výše než v Itálii: rozmanité rostliny úponkovité vyplňují houštiny lesní jako v tropech. Tento prales obdařil kdysi svou přízní portugalský král Emanuel I. Veliký (1495—121) a zakázal, aby se sekera dotkla něčeho, co rostlo v pralesě v Busacu; později vystavěl tam klášter, jenž s pralesem se stal divem země. Nyní je opuštěn, nádherný zámek Busaco změněn v hotel, a kdysi posvátný les se stal hotelovým parkem světácké společnosti. (Příroda, Brno.)

Království divokých včel. Je to v Indii, na řece Nerbaddě, kdysi ještě světější než je dnes Ganges. Tato řeka tvoří nejen krásné vodopády, ale vymlela si u Džabalpuru podivuhodnou vysokou trčí se tu po obou stranách příkré stěny ze skvěle bílého mramoru, žíhaného místy žlutě, rudavě a modře a místy protkaného černým basaltem. Není tu žádné vegetace, jen spousta krokodílů se vyhřívá na skalnatých březích, nespočet opic si pohrává na zvětralých skalách a tisíce divokých holubů a papoušků se tu prohání, patrně že tu jsou ochráněni léček bílého myslivce. Neboť sem myslivce nesmí. Běda mu, kdyby se odvážil. Husté roje divokých včel obklopí ihned vetřelce, kterému nezbyvá než vrhnouti se do vody. Mnoho jich tam tak zhynulo a dnes už se tam nikdo neodváží. Toto místo náleží divokým včelám, které tu mají svá černá hnízda, často delší jednoho metru. Domorodci bojí se těchto včel více než tygra a pardála.

Císařský průplav. Jedním z největších lidských děl je důstojný protějšek průplavu Suezského nebo Panamského je Císařský průplav v Číně. Vystavěl jej v třináctém století Kublaj-Chan, veliký císař Mongolů a dal mu jméno Yun-Ho, to jest řeka transportů, neboť hlavně sloužil tento průplav k zásobování horní Číny potravinami. Vede v Hangtschou přes obě řeky Yangtsekiang a Hoangho přes Tientsin až do Pekingu. Je to délka přes šestnáct set kilometrů tedy tak daleko jako z Paříže napříč Evropou přes Berlín až na ruskou hranici. Tento průplav slouží doposud, ačkoliv je již v hodně bídném stavu, takže místy činí lodní dopravě značné potíže.

Mameluci. Mameluk znamená v arabštině koupeného otroka nebo zajatce. Toto jméno dávali regenti velikého efratského kalifátu těm čerkeským, tureckým, řeckým a perským otrokům, kteří byli zařaděni do vojenské služby. Vznikly z nich pak velmi smělé a rychlé jezdecké formace, jež se později pod velikým vůdcem Saladinem velice vyznamenaly v křižáckých válkách a usadily se v Egyptě. Saladin, synovec velkého sultána v Damašku, po svých vítězstvích nad Křižáky postavil velikou citadelu v Kairu a prohlásil se r. 1169 za sultána egyptského. Pozvolna nabývaly jeho mamelucké sbory čím dále tím větší moci, a jmenovaly a sesazovaly samy sultány ze svých

vlastních řad, až teprve Napoleon jim vyrval jejich moc. Mehemed Ali, který se z tureckého kaprála vyšvihl až na egyptského panovníka, zničil krvavě jejich zbytky v roce 1811, takže po Mamelucích nezbylo již nic, než proslulé hroby jejich sultánů v jižní části Kaira.

Kalendář katolického studenta. *)

1. dubna — pondělí velikonoční — bývá příležitostí dnešní den k přijímání sv. svátostí. V ten den se čte evangelium o dvou učednících, jdoucích do městečka Emaus, k nimž Kristus jako poutník se připojil. Ježíš jest v Eucharistii naším spolupoutníkem.
7. dubna — neděle bílá — tuto neděli bývá obyčejně slavnost prvního sv. přijímání. Dle zvyku prvotní církve teprve na tuto neděli odkládali novokřtěnci z Bílé soboty své bílé roucho.
14. dubna. — II. neděle po velikonočních. V evangeliu nazývá se Kristus dobrým Pastýřem, který dává život svůj za ovce své. On dal ho i za tebe. Jsi jeho poslušnou, čistou a pokornou ovečkou?
17. dubna — slavnost ochrany sv. Josefa. Církev sv. dvakrát do roka (19. března a ve středu po II. neděli vel.) oslavuje sv. Josefa. Chce nás povzbudit k vytrvalé úctě sv. Josefa, který byl pěstounem Ježíšovým a je dosud ochráncem nejepečlivějším církve sv., dědictví Kristova na zemi.
23. dubna — sv. Vojtěcha, biskupa pražského, mučedníka a patrona českého. — Dnes je v Římě vysvěceno československé bohoslovecké učiliště, kolej zv. »Nepomucenum«. K této slavnosti je vypravena z Československa velká pouť v čele s mnohými P. T. biskupy. — Slavnost a význam »Nepomucena« musí probudit v našich studentských řadách lásku a touhu po kněžském stavu. Uvažoval jsi už někdy o tom? Nemohl bys i ty býti knězem? Co ti brání?
30. dubna — Počátek májových pobožností. — Snad jsi jako školák chodil, ale jako student se stydíš? Za koho? Za neposkvrněnou Pannu, která je vzorem čistoty a dovede tě uchrániti náklady nečistého hříchu? Zvykni si, denně chodit v květnu na májovou pobožnost. Je všude — i v zastrčené vesničce a dědince! Dáš dobrý příklad venkovské mládeži! Ziskáš oblíbení u starší generace, která si všimne tvé nekompromisní katol. zbožnosti a nebojácnosti. Zajistíš si ochranu Matky Páně na celý rok! Videte et gustate, quam suavis est Maria!

*) Kalendář katol. studentstva uveřejněn byl po prvé v dubnovém čísle min. ročníku. Proto letos upozorňuje na jiné význačné katol. události a zjevy. Srv. č. 8. roč. IX.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V KVĚTNU 1929.

ČÍSLO 9.

K jubileu — světce temna.

*Umřev ještě mluví.
(K. Žid. 11, 4.)*

Čím je dnes Francouzům sv. Terezička, tím byl v dobách živé víry Čechům sv. Jan Nep. Úžasně rychle šíří se po světě úcta oné francouzské světice a právě tak šířila se své doby úcta k našemu sv. patronu. On je náš nejlidovější světec, světec národní.

Čím jen byly pro náš národ každoroční pouti svatojanské. Jak zpestřily se tu ulice pražské rozmanitými kroji poutníků, kteří z nejzazších končin Čech, Moravy i Slezska přicházeli do Prahy! A do zimomřivé Prahy jakoby s nimi zavanul teplý vánek jarní a český, slovanský hlahol ozýval se všude. Jako mohutný proud řeky valili se zástupové poutníků ulicemi k hradu a velechrámu sv. Vítskému, tam, kam je jako magnet táhl hrob sv. mučedníka. Naplnili prostory chrámové do posledního místeka a stáli jako zeď i v presbytáři. Noci přespali někde na holé zemi na chodbách klášterů nebo na schodech zámeckých, v Praze nakoupili obrázků, sošek a jiných památek a vraceli se domů potěšení a národně uvědomění. Doma pak vyprávěli dychtivým rodákům o Praze, stříbrném náhrobku sv. Jana, o velechrámu sv. Víta. Sám jsem jako studentík v pošumavské visce hltal slova taková a maloval si pak v duchu zlatou Prahu. Jako bohoslovec v 1. ročníku r. 1873 nemohl jsem se dost vynadívati na ty zástupy poutníků a jejich rozmanité kroje; jako kanovník u sv. Víta jen stěží jsem se pro tlačenici dostal na kazatelnu v den sv. Jana. Jakou vzpruhou býval pro národní vědomí svátek svatojanský. Jak posiloval a utužoval cit vlastenecký. Toho si byli dobře vědomi tehdejší pořadatelé vlasteneckých projevů, národních slavností, nadšených manifestací, které proto nejraději pořádali o dnech svatojanských. Věděli, proč. V těch dnech dostavovali se do Prahy poutníci z nejdlejších končin, a ti pak působili doma na krajany.

Jak velice byl oblíben sv. Jan, o tom svědčí nejlépe i všechny ty písně, které k jeho počtě byly složeny a nadšeně v průvodech zpívány. Žádný z našich sv. patronů nemá tolik a tak něžných písní ke své počtě jako sv. Jan Nep. Znáte za jisté mnohé z nich: »Když mile máj zavívá, plesává zbožný Čech«, »Duše naše k Bohu touží«, »Kam jdeš, Jene...«, »Odkud, Jene, smutně kráčíš?«, »Tisíckrát buď pozdravený«, »Vroucně vítáme tě, Jene svatý«, »K tobě, můj Otče, přicházím«, »Prozpěvujte, Češi, hlučně«. Celkem asi 11 různých písní, v nichž se nazývá světec náš otcem, tatíčkem, sv. vlastencem, sv. patronem a pod. Jsou v nich někde výrazy naivní, prostičké a neumělé, ale je v nich dojemná hloubka něžné úcty a lásky, i důvěry v přimluvu světcovu. Vždyť sám Havlíček, opakují Karel Havlíček, složil o něm tyto verše: »Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svoji ruku, by nám Bůh dal, co dal tobě, by náš jazyk neshnil v hrobě.« Havlíček tedy nevěřil v onu pozdější báchorku, že Jan Nep. byl smyšlený svatý, nastrčený od Jesuitů místo Husa. Měl tolik zdravého rozumu, že by se byl báchorce té jen usmál. Vždyť Jesuité přišli do Čech až r. 1556 a proto nemohli teprv zavádět úctu, která se Janu.

Nep. hned brzo po jeho smrti r. 1393 prokazovala. O ní svědčí již tehdejší arcibiskup Jan z Jenštejna, který ve své stížnosti do Říma nazývá Jana Nep., generálního svého vikáře, svatým mučedníkem a líčí jeho smrt. Ji dokazuje stříbrný kalich z r. 1480 s nápisem: Ke cti blahoslaveného Jana Pomuka. Dále prastará železná mříž kolem jeho hrobu a jiné a jiné věci. Ostatně nemusili Jesuité úctu Husovu vyhlazovati; ta v stol. XVI. již velmi vybledla. V agendě z r. 1581 byl den 6. července řaděn mezi 15 svátků »menších« vedle 12 svátků »předních« a svěcen spíše jen ze vzdoru proti katolíkům. Nemusili tedy Jesuité úctu Husovou ničiti a úctu Jana Nep. zaváděti. Ostatně je velmi pochybné, že by jejich vliv byl býval tak mocný, aby k oslavám smyšleného svatého byl přilákal do Prahy v říjnu 1729 statisíce lidí z nejrůznějších končin, z kterýchž poutníků v říjnu tehdy u sv. Víta přijalo 280.000 tělo Páně.

To je pravda, že Jesuité úctu sv. Jana Nep. všude šířili, až i v Mexiku a daleké Číně, ale to jim snad nebudeme vytýkati? Pouti k hrobu sv. Jana Nep. konaly se po jeho svatořečení tak četně, že to Vídní nebylo pochuti, neboť utrzovaly příliš vědomí vlastenecké. Proto byly omezovány pod různými záminkami (nedostatek potravin, nebezpečí nákazy), až byly r. 1785 z Vídně zcela zakázány.

Když pak později nátlak z Vídně povolil a zejména v době rozmachu národního v letech sedmdesátých a svatojanské pouti opět se okázale konaly, nebylo to vhod zase našim pokrokářům. Proto světec náš tupen, zlehčován, poutníci zesměňováni, úcta svatojanská zlehčována, šířeny hanopisy proti sv. Janu Nep., až pak po říjnovém převratu 1928 došlo i k vandalskému kácení jeho soch. Proti účtě svatojanské vyvolána uměle z hrobu odumřelá památka Husova. Rozumějme tomu: měl tu být strašák proti Vídní, ale postupem pokrokářství učiněn z toho beran i proti Římu. Ale teď po dosažené naší samostatnosti a po zániku dynastie habsburské už snad toho není zapotřebí a mohlo by se už s tím přestatí, zvláště když Řím chce s námi žítí v pokoji.

Jan Nep. byl ctěn hned po své smrti a vzýván v nejrůznějších soukromých potřebách. Sv. Václav byl také ctěn odedávna, ale spíše jako ochránce vlasti, svatý kníže, který nad našim národem bdí, o něj pečuje, na jeho osud vliv má. Jan Nep. vzývá se jako ochránce a přítel slabých, pomocník v nouzi a bídě, v soužení a různém utrpení, jako důvěrný přítel osobní.

Odkud ta důvěra k němu? Již ze soucitu s ním pro jeho hrozné mučení, že byl od krále samého hořícími smolnicemi na bocích až k vydechnutí duše pálen, pak na nohou i rukou v kozelce svázán a s kolíkem v ústech v noci s mostu do Vltavy shozen a utopen. Že nechtěl mluvit, dán němým rybám v pospas.

Ale jak brzo začal zářiti divy, které se na jeho přimluvu daly, i podivuhodným vyslyšením proseb, které k němu jeho ctitelé vysílali, i zahanbujícími tresty, kterými hanobitelé jeho hrobu postižení byli!

Jan Nep. byl ctěn i pro své vzácné ctnosti, neohroženost a stálost. Byl to vznešený charakter, který raději vytrpěl smrt, než aby porušil tajemství zpovědní. Byl »strážníkem tajemství«, jak ho jedna píseň jmenuje, t. j. strážcem tajemství. Nebyl třtinou větrem se klátící. Mohl snadno předvídati, co ho čeká, nevyhoví-li králi, který v zlých chvílích býval v zuřivosti své až přímo nepřičetným. Ale mocný ten král mohl ho i povznést k velikým důstojenstvím. To si měl Jan v kritickém svém postavení dobře rozmyslet. Ale on nebyl prospěchář, nebyl ziskuchtivý mnohoobročník, ani ctižádostivý šplhavec; byl to kněz svědomitý. Bohu a svému povolání věren.

Jak byl svědomitý, svědčí i to, jak pečlivě opatroval církevní jmění, ale je to viděti i na jeho krásném, úhledném rukopise v jeho úředních zápisech, kde je jedna písmenka jako druhá, a písmo jako drobné perličky. Byl přesným v malém, v drobnostech, byl přesný i ve velkých věcech.

Což divu, že brzo uctíván jako světec a že hned, jak časové okolnosti dovolávaly, žádáno za jeho svatořečení v Římě. Prosily o to korunované hlavy, žádali o to biskupové, kapituly, generálové řeholí, usilovaly o to i university: pražská, vídeňská i vratislavská, mimo to i rada Starého města, Nového města, Menšího města pražského a j. Ale všech těch 78 přimluvných listů do Říma zaslaných nevyntulo, ani nevyntulo jeho svatořečení. Musel se dříve provésti podle předepsaných

norem řádný kanonický proces, t. j. soudní řízení se všemi formalitami a podrobnostmi až úzkostlivě přísnými. Musila se před řádným soudním tribunálem přisežně dokázati: 1. že Janu Nep. byla vzdávána úcta již před r. 1534; 2. jeho svatý život a mučednická smrt; 3. musily se zjistiti čtyři zázraky. A tyto soudní spisy jsou uloženy v originále v 5 foliantech v arcibiskupském archivu v Praze.*) A teprv po 46letém soudním řízení došlo 19. března 1729 k prohlášení Jana Nep. za svatého a k zapsání jeho jména do alba nebešťanů.

Mohl postačiti důkaz jediný: jeho čerstvý neporušený jazyk, jak shledán 17. dubna 1719, a pak jak při naříznutí dne 27. ledna 1729 nabíhal krví jako jazyk čerstvý — v přítomnosti 30 svědků.

Proč právě jazyk sv. Jana zachován způsobem zázračným? Mohl to někdo zdaleka aspoň tušiti? Ale je to tak na snadě. Bůh chtěl zcela jasně a průzračně označiti kněze, jenž mlčel statečně, kde mluvití nesměl. Mohl to Bůh srozumitelněji osvědčiti než tím, že zachoval jeho jazyk, a to právě v té kritické době, kdy šlo o oslavu kněze toho? Mohlo býti zřetelnějšího důkazu? To bylo po 326 letech od jeho smrti.

Nyní ovšem není už takového zázraku potřebí, ale ten jazyk světcův zachován dosud a uložen důstojně v stříbrné schránce v klenotnici svatovítské. Má nyní barvu šedohnědou, je jako suchá mycí houba a jsou na něm známky onoho dvojího naříznutí. Část tkáně v těch místech vypadla a leží na dně schránky.

Tak je to se sv. Janem Nep. To dokazuje skutečnost, o tom svědčí soudní spisy, vydané i tiskem v 1. polovici stol. XVIII.

Drazí studenti, mohli neb směli byste pochybovati o našem sv. patronu? Mohl by snad někdo z vás uvěřiti všelijakým nesmyslným řečem, lžím, jimiž se památka jeho hanobí, památka muže, kterého v daleké cizině lidé ctí, velebí a o přimluvu prosí a kterého pokrokáři v jeho vlasti — jeho krajané — tupí? Zamyslete se trochu nad tím!

»Umřev ještě mluví —« sv. patron náš. Ten jeho prst na sevřených rtech mluví a odkazuje k zpovědnici, k místu svátostní očisty, k prameni vnitřního klidu a ulehčení, posily a poučení duše. Nevyhýbejte se mu! Budete-li zpovědnici často vyhledávati, i ta nejtěžší ctnost — sv. čistota — stane se vám snadnou. Zkuste to a přesvědčíte se. Ale nepřebíhej nikdo z vás od jedné zpovědnice k druhé, nýbrž vyvol si zpovědníka jednoho, stálého, a nech se jím vésti jako mladý Tobiáš Ra-faelem. Buď ujistěn, že se ti otevrou oči, že se zocelí tvá vůle a v srdce tvé že zavítá blahý mír a duchovní radost, ta pravá radost — z m r a v n í t v é č i s t o t y, toho nejdražšího pokladu tvého. Ten stojí za to, abys podstoupil trochu sebezapření: nedbaje ohledů lidských.

Milení studenti! Zpovědník sv. Jan Nep. kyne vám, pobízi vás k zpovědnici, k vyplnění velikonoční vaší přísné povinnosti — poslechnete jeho pobídky? Oslavíte tak nejlépe jeho letošní dvoustileté jubileum?

Abyste povinnost tu s největším prospěchem pro duši svou náležitě vykonali, k tomu dej vám požehnání všemohoucí Bůh † Otec, † Syn a Duch † svatý. Amen.

V Praze, v jubilejním roce svatojanském 9. dubna 1929.

*D. Jan Nep. Sedláček
světliví biskup pražský*

*) Více o tom v mém spisku: »Proč nedošlo už dříve k svatořečení Jana Nep.« Podíl Dědictví svatojanského na r. 1929.

J. C. Kebrle:

Význam úcty sv. Jana Nep.

Věnováno divčímu S. S. S. v Plzni.)

Po dlouhém kanonizačním procesu byl konečně blahoslavený kněz Jan z Nepomuku prohlášen za svatého. 336 roků uplynulo od oné chvíle, kdy se za ním zavřely vltavské vlny a kdy se před ním rozevřely nebeské prostory. A právě ve výroční den umučení r. 1729 byl v Římě slavnostně zapsán do seznamu svatých. Přešťastná Čechie dosáhla vrcholu posvátné radosti a splnění svých dlouholetých tužeb. Iam fulget saeculi decus exoptabile nostris, praví souvěká báseň: Již září našeho století toužebná zdooba! Slavnosti stihaly slavnosti, oslavy nebraly konce. Ze slavobran, obrazů, nápisů, průvodů, promluv a modliteb vanul duch vroucí víry a důvěry v pomoc sv. Jana. Tak uctivali Čechové nového světce.

Avšak pohledme do nové, současné doby, v níž žijeme a do doby nedávno minulé. Jaký je poměr moderních Čechů k sv. Janu? Jaký to rozdíl! Jeho jméno upadlo u mnohých v potupu. Jeho sochy strženy v kalné potoky a do bláta ulic. Zatemňovaný světec!

Není mým úkolem vypočítávati příčiny a líčiti vývoj této přeměny. Ani nechci vyvracetí námitky proti sv. Janu a proti jeho úctě. Neboť, kdo se poctivě snaží poznati pravdu a přečte si bez předsudků poslední knihu o sv. Janu N. z pera univ. prof. dra Frant. Stejskala — tomu se rozplynou všechny námitky. Chci pouze ukázati na význam úcty svatojanské, t. j. chci ukázati, že sv. Jan si zaslouží naší vděčnosti pro veliký význam, jaký měla jeho úcta v životě náboženském a národním, jakož i význam, který může míti pro nás v životě státním.

1. Sledujeme-li pozorně otázku svatojanskou, spatřujeme, že sv. Jan N. jako většina světců, byl dříve, než apoštolskou stolicí, kanonizován hlasem lidu. Tvrzení, že úcta sv. Jana byla vymyšlena jesuity, aby tak zatlačili úctu Husovu, není pravdivé. Sv. Jan byl hned po své smrti uctíván jako svatý mučedník. Máme toho četné doklady. Náboženské boje, které zmítaly naší vlastí přes 200 let, zdržely oficiální kanonizaci. Jesuitům náleží pouze dík za uspíšení procesu. Jako obilné zmo vyrůstá za příznivých podmínek v bohatý klas, jako to poupě pod blahodárným vlivem teplého deště a zlatých paprsků rozvíjí v nádhernou růži, podobně

vzrostla a se rozvila úcta Janova předkanonizační v nadšené projevy lásky a oddanosti po roce 1729. Úcta více méně oděná v domácí šat se oděla nyní ve sváteční háv, v němž může konati návštěvy v cizině.

V čem leží význam úcty sv. Jana před svatořečením? Uvědomme si jenom, že sv. Jan utrpěl mučednickou smrt: 1. protože hájil církevních práv proti brutální moci světské a 2. poněvadž — jak svědčí staré věrohodné prameny — se zdráhal porušiti zpovědní tajemství.

Od smrti Janovy neuplynulo ani půl století, když se nad Čechami rozpoutala strašná bouře. A v těch smutných dobách rozmachu viklefismu a luteranismu, když církev byla ožebračena, její práva posílána, její zřízení, zejména svátost pokání, posmívána — tenkrát zářil před očima věrných katolíků strhující příklad sv. Jana N. Jeho nadšení a vytrvalost je sílily v těžkých zkouškách. Stal se aktuelním světce, protože trpěl kdysi pro to, proč nyní trpěli čeští katolíci. Stal se programem všech, kteří zůstali věrní dědictví otců.

2. Jaký jest význam úcty sv. Jana po r. 1729? K plnosti porozumění jest nutno zase si nejprve uvědomiti situaci. Pamatujeme se, co praví E. Denis o bitvě Husitů s křížáky u Domažlic: Husité sice zvítězili, ale jméno české pokleslo v očích ciziny. Po staletí neměli Čechové dobré pověsti. Čechy byly rozkřičeny jako země herese a rebelie. Šťastná země česká nacházela se v přežalostném stavu. Ale přece, přece se našel někdo, kdo se nás zastal.

Už dávno byl mrtev, ale nezemřel. Neboť světci neumírají. Sv. Jan N. povstal, aby nám pomohl očistiti nás za hranicemi. Cizina přivedena konečně k tomu, že není tak zlým onen rozkřičený národ, nemůže býti špatným, vždyť dává církvi světce! Sláva Janova — sláva česká letěla Evropou. Nazírání se změnilo, vítr se obracel. Po celém světě počali stavěti chrámy velikému synu našeho národa, který se stal jedním z nejctěnějších světců světových.

To bylo v cizině. Než i doma měla úcta svatojanská neobyčejný vliv. Úcta sv. Jana inspirovala řečníky a geniální umělce. »Kult svatojanský,« dí prof. Pekař,

»byl více než půldruhého století pravou missa solemnis česky náboženského cítění té doby. Co byla Praha 16. května?« — Víme dobře, co na to říci. Slavnosti svatojanské nebyly jen slavnostmi církevními. Tehdy bývala Praha dostaveníčkem vlastenců českých. Slavnosti ty byly zároveň manifestem národa, projevem síly, demonstrací života. Z poutí těch se vraceli naši lidé potěšení a s novou chutí do další mravenčí práce, která nám založila naši samostatnost.

3. Ale, co dnes? Nyní, když národní nebezpečí minulo a máme samostatný stát, již nemá úcta k sv. Janu žádného významu? Četl jsem kdesi povzdech jednoho vynikajícího politika: Potřebujeme historika, který by nám udělal z Husa postavu státotvornou. Jinými slovy: hledáme na Husovi některé občanské ctnosti, abychom se mohli od něho učití býti solidními a vzornými občany mladého státu. Nechci prorokovati, podaří-li z Husa takovou postavu vytvořití čili nic. Ale znám dějinnou postavu, z níž není třeba teprve státotvornou osobnost »dělati«. Na sv. Janu Nep. — jak nám jej předvádí střízlivá historie — nalézáme nejednu vlastnost žádoucnou u státních občanů.

Sv. Jan Nep. je mužem povinnosti, obrazem věrného úředníka, ochráncem práva, rytířem spravedlnosti. Nedá se zastrašiti hrozbami, zlákatí výhodami, svěsti vnitř-

ními náladami. Tomu se říká charakter. Jen takové povahy nás zachrání. Jen takoví zaměstnanci, jen takové úřednictvo je podmínkou státní prosperity. Takové potřebujeme politiky a státníky, abychom si zajistili stálou a šťastnou budoucnost. Nepohrdejme proto sv. Janem, ale učme se od něho. Potom budeme moci říci, že milujeme vlast, národ, stát.

Vážme si sv. Jana pro jeho veliký význam náboženský, pro význam v historii národního obrození, budme mu vděční za slávu, kterou získal naší vlasti, učme se od něho býti charakterními lidmi. Budeme-li takto jednati, zase se vrátí doby velkolepých oslav svatojanských, zase se stanou pravdivými slova prosté, avšak dojemné písně: »Když mile máj zavívá, — plesává zbožný Čech; — po krají vlasti všech — ohlas radosti znívá. — Tam z ráje na nás hled', — svatý, jehož ctíme, — a v Pánu velebíme, — jehož zná celý svět.«

*

Poznámka: V přítomném článku odezírám vědomě od největšího významu úcty sv. Jana, která vyplývá ze spojení světcova s Bohem a možnosti přímluvy u Boha, neboť tento význam je společný úctě kteréhokoliv světce. — Ale i jinak thema není úplně vyčerpáno. Zejména o významu úcty v životě náboženském dalo by se mnohem více napsati.

Petr Drahoň:

Modlitba k sv. Janu Nepomuckému.

(K 200 výročí jeho svatořečení.)

*Ó, Světče, jenž si vyšel jako hvězda z lidu mého,
slyš modlitbu mou, která z dálky k Tobě zní.
Slyš němé hlasy úpěnlivých proseb lidu svého,
jenž zří nad hlavou Tvou zář planout obětní.*

*Slyš modlitbu mou tichou, již si šeptám v sladké svojí chvíli,
slyš lidu svého nárek, pláč a sten i kvíl.
Proč národ tolik pláče? Proč mu srdce němé tolik kvílí?
Vždyť smrtí Tvou, ó, svatý Jene, on též mrtev byl.
Kdo, Světče, Tě tak potupil?*

*Kde žhavou pochodní Tě v boky neurvale pátil,
kdo posléz v hloubku řeky v zpupnosti Tě vrh?
Kdo hořký nektar do číše Tvé po okraj až nalil,
a těžký zločin na duši svou cele strh?*

*Ó, velký Světče, dobře vím, že Čech to nemož býti,
a nad Tvou mučednickou smrtí hořce pláči jen.
Ó, Světče, Tys nám nezemřel, Tys žil a věčně budeš žiti,
Tvůj obraz bude zářit navždy v srdci lidu, skryt a neviděn.
Kéž k Tobě vrátí se Tvůj národ v slavný den*

Vyhličky a cesty unionismu.

(Referát bohoslovce Fr. Drábka na zem. prac. konferenci v Olomouci.)

Není jímavějšího obrazu pro naše srdce nad biblického pastýře podobenství, který pro jedinou zbloudilou ovečku do krava odírá své nohy o žhavý písek pouště. Božský obraz lásky Toho, který není nájemníkem, ale pastýřem. A tato láska k zbloudilým ovcím musí být nalezena i u jediné právoplatné dědičky Ježíšovy — církve katolické. A ona v ní je.

Touží-li všechny ovečky zbloudilé sjednotit ve svém náručí, touží především a zvláště ty, u nichž naděje návratu je největší a při tom počet oveček nesmírný. A to je podkladem snah o znovuspojení východní orthodoxy s církví katolickou — unionism.

Hlavním předmětem tohoto unionistického snažení je ruská orthodoxní církev, protože je to útvar pravoslavný nejmohutnější i nejsmířlivější.

Nelze přesně unionismem nazývat snah o vplynutí protestantů do lůna Církve; o sjednocení možno mluvit u dvou útvarů pravověrných. A pravověrným útvarem, máme-li aspoň na mysli přísnou teorii, je východní orthoxie, ne však protestanství.

Ovšem v praxi, jak se ještě zmíníme, přistoupily v orthoxii i některé bludy.

Jaké jsou historické kořeny tisíciletého schismatu mezi Západem a Východem. Křesťanství je složeno z prvku božského a lidského, změnitelného a nezměnitelného. Víra, mravouka jsou nezměnitelné. Obřad, kázeň, forma zbožného projevu se mohou různit, odpovídati časům, krajům a rasám. Takovéto rozrůznění dle akcidentálních projevů církevního života bylo již v křesťanském starověku ve dvě hlavní oblasti. Oblast latinskou a řeckou. Avšak rozdíl jazykový není vyčerpávající, jak již naznačeno. Nositelé řecké kultury krví spíše orientálové než synové antických Řeků, nadaní odlišnými psychologickými složkami, vyjadřovali odlišně od Západu svou zbožnost. Příkladem, jak na tutéž pravdu jinak reaguje Východan, může být toto:

U nás velký pátek je dnem nejhlubšího smutku, víme sice, že je to den našeho vykonupení ale odkládáme prozatím svou radost, jsouce zasaženi nesmírným soucitem s trpícím člověčenstvím Kristovým. A tímto smutkem soucitu je proniknuta liturgie. Východní církev soustřeďuje se na myšlenku vykoupení a velký pátek je pro ni dnem největší radosti.

Východu je vlastní jakési přílišné lpění na formě. V urputných bojích s heresemi vyvinul se až přílišný tradicionalism, nakloněný nebezpečnému omylu, že nejen víra a mrav, ale i obřad a kázeň jsou nezměnitelné.

Leč přes tyto jisté úchytky po 9 století byla zachována jednota víry a jednota poslušnosti k Římu.

Bylo třeba až ctižádosti neukojeného karieristy Fotia, potomního patriarchy cařihradského, aby vsugerováno bylo veřejnému mínění na Východě, že Západ bloudí u víře. A po dvou stoletích rozkol stal se trvalým. Z Byzance přešel i do Ruska. Řím nepřestal toužit po jednotě. Východ vyšel mu sice vstříc, ale byla to politická zjištnost, neměla trvalých výsledků, odcizení zůstalo. Smířlivějším duchem naplněno bylo schisma v Rusku.

Proto k Rusku především upíraly se minulé a upírají se přítomné snahy unionistické. Rusko je též útvar slovanský a Slované ve velkém počtu žijí pod krovem katolické sjednocující úsilí, inaugurované Lvem XIII. a tak příznivě sledované nynějším svatým Otcem, nachází silnější a silnější odezvu na Východě. A to je nejpotěšitelnější.

I my bychom rádi sloužili tomuto ušlechtilému hnutí. Leč tato služba předpokládá poznání. Nuže všimněme si blíže, co nás dělí a co nás pojí.

Rozdíly jsou dvojího řádu: dogmatické a psychologické.

V ohledu dogmatickém lpí východní církve na zásadě: po sedmi prvních církevních sněmech nemohl a také nebylo prohlášeno žádného nového dogmatu. Tím ovšem sráží se s chápáním katolickým, kde řada dogmat byla prohlášena po této době. Zjevení bylo sice ukončeno v Kristu Pánu a apoštolech. Ale jednotlivé nauky v něm — jak říkáme — zavinité obsažené mohly být teprve později neomylným úřadem Církve prohlášeny.

Těchto prvních sedm církevních sněmů jako útvary příležitostně odpovídalo pouze na určité otázky dogmatické, nechťelo tedy postavití určitého systému věroučného a nemohlo dáti odpovědi na všechny otázky náboženského vědomí východního. Vznikla-li později u nás na Západě nějaká pochybnost, nebo vynořila-li se teologická otázka, tu neomylnost papežova otázku rozhodla. Na Východě však, kde neomylnosti papežovy neuznávají,

snažili se pravoslavní teologové tu nebo onu pravdu dovodit z církevní tradice jako vlastní odpověď. Vznikají t. zv. teologumena oproti vlastním dogmatům (na př. očistec, odpustky a p.). Těmito teologumeny dostávají se nejen do odporu s učením Církve katolické, ale i do vzájemného odporu mezi sebou.

Tato neurčitost pravoslavné dogmatiky by nebyla nejnepříznivější sjednocení. Je třeba jenom přesvědčit Východ o tom, že rozvoj dogmatický není dokončen a že jest třeba ústřední autority papežské, která by tento rozvoj řídila. Právě ona nejistota a občasný rozpor teologů pravoslavných mohou k tomu dopomoci.

Jako druhá vážná překážka sjednocení uvádívá se psychologický rozdíl. Východ je spíše trpný, fatalisticky oddaný, jediným projevem náboženského života je mu modlitba, ne činnost; Západ naproti tomu je aktivistický. Tak Tolstojova zásada neodpírati zlému není ani tak odvozeninou buddhismu, jako spíše přirozeným výrazem ruské mentality. Připouštíme jisté rozdíly, ale zdaleka netvrdíme, že by byly nepřekročitelnou překážkou sjednocení: tvrdit na př. se slavjanofily, že jedinou možnou formou náboženství pro ruského člověka je pravoslaví. Jsou spíše plodem určitého historického vývoje než nezměnitelným koeficientem ruské rasy. Právem také poznamenává Valerij Vilinskij, jak snadno přehánějí takové generalisující soudy, které několika fakty dají se strhnouti k závěrům o duchu celých národů a ras. Nalézáme zajisté i na Západě vedle aktivismu jezuitského a Ignáce z Loyoly kontemplaci trapistů, světu unikající, spíše trpnou mystiku blah. Tomáše Kempenského. A konečně, jak velmi pádným praktickým důkazem proti teoriím slavjanofilským je to, že geniální filosof Solovjev, žák slavjanofila Dostojevského, od nejprudšího slavjanofilství přešel k oddanosti ke katolicismu a stal se velikým průkopníkem ideje sjednocení a myšlenky jeho, byť i nebyly přijaty integrálně, přece mnohé naplnily větší smířlivostí k Římu.

Na druhé straně nacházíme opět i v pravoslaví typy aktivní. Sv. Leontij, sv. Řehoř Pelšanský, Josef Sanin Volokolamskij atd.

Jak patrně, nejsou překážky sjednocení takové, aby nám braly naději. Jaké však prostředky sjednocení zvolit k jeho přiblížení?

V ohledu dogmatickém Řím slevit ne-

může. Tu je třeba, aby neustálými studii historicko-dogmatickými, vztahujícími se na sporné body, byl Východ doveden k přesvědčení, že se mylí. Tak se jistě mnoho časem zlepší. Poznání odstraní mnohý předsudek. Vždyť doposud chodívali ruští teologové raději na protestantské fakulty z oposice ke katolicismu, nežají tedy dobře jeho duchovního profilu, jeho zdůvodnění.

Nejsme všichni povoláni k takovéto práci, ale všichni můžeme přispěti tím, že pomůžeme vytvořit prostředí všeobecného zájmu o tuto svatou věc. Touhy prostředí udávají směr duchovní práci jeho vynikajících představitelů. Unionistické prostředí vydá velké unionistické pracovníky. A nemá tato tvůrčí práce pro sjednocení zůstat vyhrazena kněžím. Je právě zajímavé, že na ruské straně se laici znamenitou měrou účastní těchto snah.

Nebylo by dobře v takovémto vyšším duchu obnovit, na církevní pole přenést bujaré všeslovanství našich starších generací. Vzácný dar Prozřetelnosti sv. Cyrila a Metoděje je nám k tomu pobídkou, závazkem i prostředkem. Pro veliký význam ideje cyrilo-metodějské pro sjednocení byl také Velehrad zvolen místem unionistických sjezdů, které přispívají k teoretickému sblížení i praktickému spřátelení, hlavně také svými »Acta conventus Velehradiensis,« kde jsou publikovány přednášky. To je prvotřídní pramen ke studiu unionistických problémů. Velmi důležité je podporovat ruskou filokatolickou publikaci. Toto hnutí filokatolické vydává tři časopisy, brožury a knihy o jednotlivých otázkách. Tady by bylo velmi žádoucí učit se ruštině. To je velmi důležité punktu podpory unionistického hnutí. U nás na př. v brněnském alumnátě učí sám dr. Vilinskij ruskému jazyku. Při tom mimochodem doporučuji pro knihovny jednotlivých S. S. S. Grivcovo »Pravoslaví« nebo Vilinského »Ruský národ a sjednocení církví«, nákl. Apošt. sv. Cyrila a Metoděje, v populárně-vzdělávací knihovně je studie Fuchsova, mnohé osvětlení přinese také studie o Solovjevovi od Karla Jindřicha, nákl. Českosl. akciové tiskárny v Praze II.-15, a konečně časopis Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje.

A podobně jako dogmatické rozpory i psychologické rozdíly budou smířeny vzájemným poznáním.

Poznání vzácných hodnot na obou stranách bude k sobě přitahovat. Poznání Východ důkladně svatost Západu, oprav-

du katolickou, vše objímající, činnou i kontemplativní, pozná-li rozsáhlé úsilí misijní, hnutí charitativní, zjeví se mu jistě aktivita Západu jako sympatická a žádoucí. Poznání historie západní Církve, jejího zápasu s imperialismem světským může působit příznivě právě tam, kde byla církev hračkou byrokracie — jak tomu bylo v Rusku. Velmi dobré plody unionismu může přinést příznivé rozřešení římské otázky. Papežství se nestalo provinciální služkou italského krále, jak se po r. 70. očekávalo, ale naopak dočkalo se plného uznání svého nadnárodního a mezinárodního postavení beze stínu světské vládychtivosti. Bylo-li a je-li právě papežství nejtěžším bodem sporu mezi Východem a Západem, tedy v přítomnosti jistě mnoho bylo zlepšeno sympatickou charitativní akcí papežovou pro ruské hladovějící děti, kterou prováděl msgr. dr. D'Herbigny.

Radostným poznatkem v ohledu přítomného poměru Východu k Římu jsou slova, která pronesl cařihradský patriarcha Basilius III. k misionáři Salavillovi: »Jsem již stařec a nemám naděje, že bych se dočkal unie, ale vězte, že i já mocně toužím po jejím uskutečnění.« A závěrečně se vyslovil takto: »Jestliže mě sv. Otec zavolá, půjdu do Říma.«

Tak jsme si všimli první cesty sjednocovací, cesty poznání. Jenom veliké poznání, jak říkával Leonardo da Vinci, může zroditi velikou lásku.

A je druhá cesta nám všem přístupná, cesta modlitby. Náležitou modlitbou stáváme se všemohoucími. Organisueme svou modlitbu, staňme se členy Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou blahoslavené Panny Marie. Povinnosti členů jsou tak snadné. Denně modlití se pouze Otče náš a Zdravas s dodatkem: Svátá Panno Maria, oroduj za nás, svatí Cyrile a Metoději, orodujte za nás! Platí se měsíčně 20 hal., chudí členové přispívají jakoukoliv almužnou, docela chudí zůstávají členy, jen když se denně modlí předepsanou modlitbu. A při tom Církve sv. poskytuje členům veliké výsady. O podrobnější informace požádejte své duchovní rádce. Doufám, že nebude studenta, jenž by se nestal takovýmto apoštolem modlitby. Slyšeli jste v náboženském, že nemáme pořád bráti, ale také rozdávati. Proto rádi dejme ten Otče náš a Zdravas nešťastným bratřím na Východě.

A konečně cesta svatosti. Úsilím o osob-

ní svatost zvyšme přitažlivost Církve pro tisíce ruských očí, které diaspora zavedla mezi nás.

Jistý vzdělaný pravoslavný mnich pronesl v Bruselu tato krásná slova: »Nevěřte, že jednotu křesťanských církví uskuteční prostřední katolíci a prostřední pravoslavní. Bude uskutečněna vroucími katolíky a vroucími pravoslavnými. Nekladte přílišné váhy na psychologické studie a na vzájemné pochopení, kladme větší váhu, zdůrazňujte téměř úplně svatost života Kristova v jeho údech, plnost Ducha... Ke křesťanskému sjednocení je třeba duchů a srdcí nejkatoličtějších, a též duchů a srdcí nejpravoslavnějších. Neboť jen tak budou jedni a druzí křesťanstějšími a bližšími k unii a jednotě v Kristu.«

Naděje sjednocení obživly. V ruské emigraci pozorovat, jak poměr ke katolicismu stává k předmětu diskuse, zájmu. V Rusku samém církev rozštěpena na dvě větve. Jestliže kdysi ve fysickém zápasu s Turky volalo Rusko po pomocné ruce na Západě, neohlédne se také nyní v boji s tímto kulturním mongolismem? S tím trvalejším výsledkem, čím duchovnějším důvod!

A ještě jiné naděje hoří na obzoru, aby rozplamenily naši lásku k unionismu. Naděje sladkých plodů pro Východ, pro Západ, pro celou církev.

Co dá Západ Východu? Na Západě je neomylný duch Kristův, který řídí ekonomii spásy. V zahradách Říma spása bezpečná.

Ale i Západu přinese sjednocení sladké plody. Z Východu přijde světlo, říkával osamělý myslitel Otokar Březina. Západ má pravou víru, ale Východ má více víry. Ze 4000 ruských studentů-emigrantů pouze 14 se jich přihlásilo v anketě jako ateisté. Ale i v Rusku samém bolševické nerónství nedovedlo vyprázdnit ruské kostely, spíše zaplnit. A ve školách statistiky a ankety ukazují, že náboženství stále ještě vládne v srdcích mládeže.

Tato síla východní víry bude požehnaným Západu. Působí-li rozdělení církví dojmem stísňujícím, jehož se nesprávně využívá a k argumentaci pro indiferentismus, obdobně jak to činí Lessing ve svém moudrém Nathanu, jakým přesvědčujícím a získávajícím dojmem bude působit spojení obou mohutných útvarů, jak zvětší se přitažlivá síla Církve pro duchy bloudící. Jaké netušeně krásné květy mystiky vykvetou z oplodňujícího setkání Západ-

ní a Východní zbožnosti. Východ je schopen úžasného náboženského citu. Nejlépe se to projevuje v ruském bogoiskatelství. Tito bogoiskatelé, nejsouce uspokojeni a vyplnění úřední naukou pravoslavné církve, očekávají stále ještě jakési dovršení zjevení, a objeví-li se jim domnělý prorok, dovedou putovati tisíce kilometrů o hladu a žízni, jen aby se s ním potkali. Tento cit nejvyšších obětí schopný, ovládnutý západní kázní a organisací, užity

k misiím a ušlechtilému zápasu s nevěrou, k dílu charity, obrodí Východ, obrodí i Západ, dodá mu podnět k novému rozkvětu.

Velikými kroky přiblíží se, doufejme, chvíle Isaiášova království míru, kde lev bude pokojně pásti se s beránkem, doba plného rozkvětu království Božího na zemi.

Kéž katolické studentstvo připravuje jeho příchod zájmem, modlitbou a svatým životem!

J. H. Kamenická :

Naše pohádka.

(Věnováno těžce zkoušené mamičce.)

Venku je zima, tma a mráz,
za oknem vločky se honí
a zemi kryje led a sníh — —
Pojď! Ukryjem se pod střechu,
kde tepla, světla zář,
pojď, půjdem spolu daleko,
tam pohádky kde černá říš!

Pokojík teplý čeká ozáren,
v svých barvách blankytné a bílé,
ve vůni jehličí
a dětských snů a tuh —
a vzpomínky jdou jeho snem
a zvonky vánoc z koutů znějí
a v jasu svíček se stromek chvě
a z jesliček se line lásky zář — —
Toť naše pohádka —
toť náš je sen —
pokojík modrý a bílý — —.

Dvě lůžka čistá, celá bílá
jen s modré stury ozdobou,
nad nimi jeden bílý kříž,
a pod ním z nezabudek modrý vínek,
dál bílý stůl, dvě bílé židle,
jak volaly by k práci radostné
a v rohu pohovka zas mile vábí
tě k odpočinku v blankytný svůj klín,
když dokonán je úkol dne —
a v čele pokojíku — nevidíš?
Kdos bílý sklání se tam v modrém plášti
v Ní s něhou Mateřskou se bílá lilje
snoubí,
že Matkou jsouc, vždy Pannou zůstala.

Což nepůjdeš k Ní? Což Jí nezdravíš?
A nezavoláš s láskou dětinnou,
jíž hví se srdce, v svalém nadšení:
»Ó, s Božským Dítěm, Maria,
Své požehnání rač nám dát!«
Je Mamičky to naší sladká tvář!
Pokojík modrý a bílý
Jí ke cti byl tu zbudován
a skromný oltář s Její sochou
nám nejdražším je pokladem,
jejž nikdy nedáme!
U sochy Její na oltáři
jen dva jsou svícny, něco květů
a dvě Jí srdce složena jsou k nohám!
Toť naše srdce — mě a Tvé!
Jí ke cti žít chcem' život celý!

Pokojík modrý a bílý —
toť naše pohádka!
Ty se mnou a já s Tebou —
v něm sníme klidu sen —
Nechť zuří proti nám jen lidská zášť,
svou zlobu o nás rozdrť —
my nedbáme — —

Ty vroucně mě jen sevřeš v náručí
a já Tvou ruku horoucněji zlíbám,
vždyť jenom Láska vládne nad námi!
Necháme svět jít kolem,
kde hlučí jeho všední ryk,
ve víru, zmatku, shonu, reji,
kde dav se tísní mělkých duší —
pokojík modrý a bílý —
toť náš je sen —
v něm pějeme písně o Marii —
my máme svoji pohádku
a ta nám stačí k štěstí!

Jiří Královec :

Panna Orleánská.

Zjevení opravdu nadpřirozené, tato pasáčka z Domrémy, v níž snoubí se panenská něžnost s rytířskou hrdostí rekyne a prostota myslí se svatostí duše —

*

Přijdete-li do kteréhokoliv chrámu ve Francii, od biskupských katedrál do nejmenších vesnických kostelíků, všude se sejdete s touto Světící Francie, personifikací lidového vlastenectví. Nemá-li vlastního oltáře, tu ještě na některém význačném místě stojí její socha, podoba panny v rytířském odění, ruce sepjaty na jilci meče a oči vroucně pohlížející k nebesům. — Tak si ji představuje francouzský lid, tak ji vytvořili v mnohých variacích slavní umělci, Gois, Rude i Foyatier. »La Pucelle d'Orléans« těší se takové úctě a lásce svého lidu, že neznám podobného příkladu u jiných národů. Jak bychom si přáli, aby u nás požíval sv. Václav takové čistě, zbožné, vroucí a odané lásky!

Historická postava Johanny d'Arc je v myslí Francouzů předobrazem zakročení P. Marie v hrůzách konce světa. — »Žena ztratila království, panna je zachráněna«, říkala Johanna, dříve než opustila svou rodnou vísku, myslíc na nečestné jednání matky Karla VII., královny Isabelly. Jakoby aplikovala ono: »Co Eva ztratila, Maria zachraňuje«. Je tolik podobností mezi těmito dvěma Pannami, Marií a Janou z Arcu. A oběma je zasvěcen nejkrásnější měsíc v roce, máj, měsíc jara a lásky.*) A národní Svěťice francouzské zaslouží si této pozornosti. Zdá se býti zároveň andělem Zvěstování i poslušnou pannou, přijímající pokorně strašný meč v náhradu vřeteně přadleny. — Zprvu nechápe, k čemu je urč-

*) Svátek Panny Orleánské je druhou nedělí v květnu.

»Bohu nejprve buď slouženo!«

Jeanne d'Arc.

na. Nezná dějin Francie, nezná války a zápletek politických. — Neví nic, leda že Bůh trpí ve svém lidu — a že je třeba pomoci. A tu vstává klidně, rozhodně, »blahoslavená čistého srdce«, stává se ihned nepřemohitelnou válečnicí, vůdkyní nejvyšších knížat a jejich neomylnou rádkyní. — Když osvobodila Francii, je zcela pochopitelné, že má býti teď sama osvobozena od svého poslání — a to se děje zase čistým ohněm její hranice, po všech těch předchozích hrůzách nejhanebnějšího procesu, který kdy poděsil lidstvo od nevýslovného procesu Spasitelova.

Toť v podstatě historie Panny Orleánské, jak jsem ji slyšel vypravovat ve Francii. Nejčistší — a proto nejvznešenější a nejslavnější úsek francouzských dějin, Osvobození Vlasti.

Chtěl bych být jednou přítomen na slavnosti Johanny d'Arc. Musí to být nádherné — jak znám francouzskou upřímnost, upřímnost v radosti i žalu —, když celý národ si připomíná letos, po 500 letech, vítězství orleánské. Neboť Jeanne d'Arc je dnes Světící všech, Světící celé Francie, jako jí byla ostatně již dávno před svou kanonisací, která se stala teprve před devíti lety —

*

»Bohu nejprve buď slouženo!« odpovídala svým obviňovatelům Panna Orleánská; a tato slova můžeme prohlásiti za její heslo.

Nuže, přáteli, katolický jinochu — a zvláště Ty, katolická dívka-studentko, přijměte za své toto heslo, řiďte se krásnou devisou devatenáctileté dívky-osvoboditelky, skloňte se před majestátem Panenství a připojte se k oslavám Svěťice Francie, země, ke které nás poutá nejen politické spojení, ale i vřelé sympatie národní —

Kolegové, studenti a studentky, akademikové pražští, súčasťnete se 12. května slavného posvěcení velechrámu sv. Víta! Obřady počínají v 8 hodin dopoledne! Budete přítomní nejslavnějšího aktu v našich Nezapomeňte! dějinách! Nezapomeňte!

Antonín Čech:

Červánky církve.

Martyriologium, záznamy o životech prvních vyznavačů Kristových vypráví skoro neuvěřitelné příběhy legendárního rázu, nad nimiž se pozastavujeme skepticky s nepochopením nadšení a lásky ke Kristu, jež byla podnětem k rozpaku nejkrásnějších růží, které libým dechem voněly omamně pokorou a sebezáporem.

Náboženství Kristovo přišlo, aby v prvních dobách naplnilo vyschlé moře krve a bylo podnětem k heroickým činům tisíců prvokřesťanů, zrodivších se ve mě-

ny dobré stránky lidských srdcí, ač za posledních dnů říše římské již se zdálo, že svět vydal jen lupiče, matkovrahy a tisíce zločinců, kteří šli od jednoho hrozného zločinu ke druhému bez obavy, že svědectví postižených bude jim k záhubě. Nebáli se, jejich mravní názory byly nižší než samotné vášně tělesné, a proto kráčeli od zločinců s úsměvy na rtech, obzvláště když ničili krutými mukami nenáviděné první křesťany.

Úsvity křesťanství ve všech zemích ve

JARO V SEMINÁŘSKÉ ZAHRADĚ.

stech i uprostřed pralesů, v zapadlých krajích mezi pohany nízké kultury, kde bujely ještě nejhorší vášně. Tam samozřejmě muselo dojít k vážným konfliktům mezi zvrácenými názory stoupců potměšilých bůžků a vyznavači křesťanského náboženství, jež v základních knihách hlásaly opak včerejška, uskutečňovaný prakticky nesmlouvavými křesťany.

Opačné názory nutily ke konfliktům. Muselo k nim dojít a větší počet vítězů zde na zemi, kdežto poražení drželi palmovou ratolest vítězství teprve před tváří Boha. První rozpuky jsou v přehledných dějinách postupu křesťanství, krásnější nad ranní úsvit paprsků slunečních, jež se zrodily z bledé noci a mdlého svítu luny. Pod jeho dotykem oživily všech-

století, v němž někde přišla církev k velkému rozkvětu, jsou vyplněny palčivými požáry krve. Kdyby bylo možno přirovnati trvání církve k zlatému prstenu, byly by tyto okamžiky skvostným demantovým kamenem, zářícím na všechny strany třpytnými barvami. Byly krásné, neboť prošly ohněm krve. A oheň čistí. Čistí zlato, tedy i lásku. Není divu, že láska k Božskému Mistru a jeho náboženství byla křišťálově čistá a stříbrné perly ranní rosy, zachycené za ranních jiter v číškách květin a prohlubeninách listoví, nebyly než skrovnými částkami její jasnosti.

Kristus pní na Golgotě. Na těle i obličej zaschlá krev, vytrysknuvši zpod bičůků bičiců a pod křížem hromadí se kalu-

žiny krve Nejsvětější. Krev svatá purpurově čistá byla prolita na kříži, potůček božské krve přesvaté nevyschl a nesmírná neumírající láska k Lásce Svrchované naplňovala tisíce proň láskou chvějících se srdcí, že smísili vlastní krev s krví, jež za nás při první oběti stékala k zemi. Sama církev vešla život skrze duchovní křest krvavě rudých, ohnivých jazyků na letnice. Krvavá tragedie umučení Kristova jest symbolem života církve. Kristus za Krev svoji žádal krev věřících, ač toho nikdy slovem nevyjádřil. Jen my, stojíce nad dvoutisíciletým pomníkem, doznáváme, jako by tak bylo.

Víra.

Čím jest? Všechno a přece nic. Jest pouze počáteční setbou do připravené půdy a záleží jen, jaké vzejde símě. Úroda může býti bohatá, ale také žádná... Skutečná víra jest zráním bohatých klasů pro žně Ducha svatého, důslední praktičtí křesťané jsou dozráváním plodů (praktická víra) pro příchod sadaře, když jest již čas k svážení úrody do stodol. Zrání jest jednak krvavé, jednak nekrvavé.

Víra zraje pod děsnými klenbami skrytých katakomb v bohaté klasy žně, nadšení hromadí se v srdcích křesťanů přijetím eucharistie, které přináší do moře jejich srdcí vždy nové a nové potůčky učení Kristova, stékající se v mohutné proudy podmaňujících vod božích, které bez zadržení spějí hluboko do srdcí jejich, kamž se potápí jako těžký předmět, jenž již nemůže nikam uniknouti a zaplavují jako rozběsněná bystřina při rozpucích květu každou nepatrnou skrytou zátoku srdce, mění je divotvornou silou tajemného slastného učení v soukromé oltáře, na nichž není nic z dřívějšího pohanského života, leč jediný odkaz Ježíše, mohutný plan víry a lásky.

Víra ponořuje se u prvokřesťanů do chladných hlubin oceánu srdce jako do hrobu, než nezaniká, nýbrž její stopy jsou patrné v dalším žití. I život přichází se svými přívaly bouří a vášní, aby sám zaujal místa předešlých, leč jest příliš sláb proti Bohu a uspává své dřívější touhy v nedohledných hlubinách svatého učení.

Víra prvních křesťanů neuhasila neznámou žízeň touhy po příležitostech, dáti svoji lásku najevo činem. Ruce při modlitbě jako plameny šlehaly k nebi v pros-

bě. Láska jejich byla čistá, od pravého poznání Světla protékal pramének života klidným během, aniž se jeho stříbrná voda měnila v močálech v pomeje. Celé nebe počáteční církve jest zatopeno rudými červánky krve, která hustě kapala k zemi a dávala růsti nové odvaze a nadšení pro Vykupitele.

Plam víry otužoval křesťany proti všem plamenům skutečným, to byl kalich posily, podaný Kristovi božím nunciem v zahradě v předvečer velké Oběti.

Proto se nezalekli dravých zvířat v římském cirku před tvář dvora i lůzy, s pohrdáním hleděli k Neronovi co hořící pochodně v jeho zahradách, snadnou jim byla i namáhavá práce hluboko pod zemí v pověstných čemých dolech afrických, kde žili jako slepci, i hrozný život galejních otroků na válečných lodích římských, kde postaveni pod úroveň zvířete.

Kristus byl víc než filosof s novou naukou, s jakou přišlo mnoho mužů všech věků a národů. Leč nauka, kterého z nich dosáhla takového rozvoje a významu; zda vůbec mohli býti oživeny praktickým užitím stoupenců? Z Kristových nebeských slov rodí se jako důkaz božství silná církev; jeho mravouka jest schopna rozvoje, ježto jest původu božského, za slova svá umírá Kristus sám na kříži, aby tím dokázal pravost.

Stejně z Jeho učení kvetou příkladné květy obětavosti a lásky, neváhající pro jeho nauky, silnější než jsou původu lidského, jíti na smrt. S takými příklady obětavosti se shledáváme jen zřídka v dějinách člověčenstva.

Druhá obdobná perioda pronásledování křesťanů jsou tažení křížová.

Na památném sněmu v Cermontu zní dosud slova papeže Urbana II., aby všichni, bohatí i chudí, se vypravili na obranu Svaté země. »Ó jaké výčitky utřžili byste od samého Pána, kdybyste nepomohli těm, kteříž za vyznavače Kristovy se počítají jako vy.« (Fulcher: Historie Jerusalemská 14.)

A křesťanští rytíři jdou s nasazením vlastních životů osvoboditi tato místa z moci pohanské. Což jiného než víra v Ježíše vedla tisíce hrdinných bojovníků ve středověku, aby celkem malá hrstka postavila se v cestu nebezpečné záplavě turecké, jež hrozila celé křesťanské Evropě brzkou záhubou. Byla jich malá hrstka,

leč jméno Kristovo se skvělo zlatým znakem na korouhvích, jež hnány větříkem, ukazovaly na daleký východ jako prsty na místa posvátná, ve kterých dosud byly zřetelný šlépěje Mistra a od horských štítů se ještě do údolí odrazela ozvěna Jeho slov.

Mnoho bojovníků zahynulo hladem v nepohodě a boji, ale jakou odměnou byla radost, když po úprku nepřátel mohla přistoupiti k osvobozenému Božímu hrobu četa na stráž a tam bdíti k ochraně až do kritického nárazu.

A křížové tažení tisíců nevinných dětí, které se odvážily na dálnou cestu pěšky

mrazem i vedrem? Tisícové a tisícové neviňátek zahynuly neschůdnou cestou, a tisíce jich v nepřátelském zajetí dávalo mladičké životy, obětovali je maličkému Ježíškovi, pacholátku kůlny betlémské. Cím nazvati tento skutek?

Šílenstvím lásky!

Současný život nám to vše potvrzuje. Katolíci v Mexiku dovedou trpět a umírat pro víru jako první mučedníci křesťanští.

Bude víra vykořeněna?

Jest zlatá brána a na ní slova: »Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat«.

»Brány pekelné je nepřemohou«.

Václav Zima:

Bud' vůle Tvá!*)

Dodatek k článku „Básník jara a krásy.“)

Básník žije svým citům. Žije svému nitru, které prohlubuje věrou v Boha. Víra v Boha, víra v nesmrtelnost lidské duše a víra v posmrtný život je základní tón básnické mystiky.

Čelakovský, o jehož náboženském citění chci podotknouti několik slov, nebyl mystikem. Nebyl náboženským snílkem, který by se ponořoval do tajů mystiky Věčna a který by se odpoutával od této země, aby se mohl rozletěti k Absolutnu. Byl katolíkem praktickým. Katolické náboženství vnímal celou svou duší. Ssál jeho kouzlo, ale nepoddržoval ho ve svém nitru, nýbrž ihned upravoval podle něho svůj život. Uskutečňoval katolicism v praksi. Kouzlo katolicismu vniká pak i do jeho básní. Třebaže Čelakovský tvořil básnické napodobení lidových popěveků, přece jen někdy se odchýlil od tohoto směru své tvorby. Takovou odchylkou je krásná óda jeho »Bud' vůle Tvá«, napsaná r. 1828.

Vyspělá báseň tato je psána opravdu básníkem. Čelakovský se tu sklání před velikostí a vznešeností Boží. Jeho věrné srdce pěje věčnému Tvůrci chvalozpěv, který strhuje pojetím božství a širokou, epickou mluvou; který uchvacuje svými prvky lyrickými a svým dramatickým spádem; který je chvalozpěvem v pravém slova smyslu.

*) Ve svém článku »Básník jara a krásy« v 7 čísle »Jitra« zmínil jsem se jen stručně o náboženské stránce tvorby Fr. Lad. Čelakovského. Abych učinil zadost, pokusím se nyní poukázat na náboženské citění tohoto velkého českého básníka. Doufám, že tak má studie bude úplná.

Bud' vůle Tvá! Ty jenžto přesahuješ snadhvězdných stanů světa končiny, a lány okem po nich obživuješ i valno ušíř, i tajné hlubiny;

Ty, jenž přebýváš v moci neskonale opásav svých se slunci jasností, Ty, jenž tvorů všech řady dokonalé svatou, nestihlou řídíš moudrostí,

bud' věčně vůle Tvá!

Tvůj, pane, dar zde tobě vnucujem, **bud' věčně vůle Tvá!**

Tady básník uvažuje již o smrti. Stýská tu na bolesti a strasti života (zde hned subjektivum!) a myšlenkový proud unáší ho až k smrti. Smrt pojímá Čelakovský takto: smrt je bolestné vykoupení. Smrt způsobuje nám často bolest a zármutek. Leč při všem zbývá tu jedna útěcha: **lidský život je pouze darem Božím. Bohu se musí tento dar zase jednou vrátiti.**

Vidíme, že náboženský byl Čelakovský opravdovým katolíkem. Jeho jasné myšlení dovedlo v katolicismu naléztí pramen života. **KATOLICISM PROUDÍ Z UČENÍ PRAVÉHO BOHA A Z KATOLICISMU PROUDÍ PAK VŠE, CO VYŽADUJE DUŠE ČLOVĚKOVA KE SVĚTMU RŮSTU: SVĚTLO I VLÁHA.**

Tot' základní tón této ódy Fr. Lad. Čelakovského. Každý katolický student by si měl uvědomiti tato slova, aby poznal opravdu, co to je katolická víra, ten živý pramen, který nikdy nevysychá. Při čtení takové pěkné básně Čelakovského musíme se vžítí do postavení básníka, musíme sami býti básníkem a hned pochopíme slova básníka. Musíme se ponořiti

do svého nitra, skloniti se před velikostí a vznešeností Boží a zvolati s básníkem:

»Bud' vůle Tvá!«

A jak krásně Čelakovský zakončuje svou ódu:

Bud' vůle Tvá! a zákonů Tvých símě
v srdcích našich se stále rozmáhěj.
Bud' od Tebe nám milé každé břímě,
je nésti milost Tvá nám pomáhěj;
slabíť jsme; Ty rač dáti setrvání,

boženským citem básníkovým, je hluboká, rozvláčná a vnitřně čitová. V »Ohlasu písní českých« vystupuje duše českého lidu, duše více charakteristických lidí (na př. duše sedláka, pocestného a j.). V této básni mluví k nám ale duše básníkova, vystupuje tu do popředí básníkova individualita, básníkův subjektivism. Čelakovský tu sice nedává na jevo své city, nevkládá do básně přímo slovíčko »já«, ale můžeme poznati, že do tohoto chvalo- zpěvu ukrývá své vlastní myšlenky.

V ROZTOCKÝCH ALEJÍCH.

Ty v pádu kroky naše podchycuj,
a tak v životu, tak i ve skonání
děj, slitovniče náš, se rozkaz Tvůj,
bud' věčně vůle Tvá:

Mohl tohle napsati nekatolík? Nikoliv!
To napsal jedině ten, který měl možnost
ssáti ve své nitro vůni katolicismu, který
jako plodný strom odměňuje každého
svým krásným ovocem.

Čelakovský byl katolíkem celou svou
duší. Jeho víra byla živá, jasná a prů-
hledná.

Tady už vidíme něco jiného, co projevil
Čelakovský v pozdějším »Ohlasu písní
českých«. To je docela jiný směr. »Ohlas
písní českých« je lyrický popěvek, struč-
ný a úsečný. Tato báseň, diktovaná ná-

Bud' vůle Tvá! když nad hrobem stojíce
útěch se zhošťujeme nejbláždších,
kdy sevřeným žalem nám blednou líce
nad ztrátou pokladů těch nejdražších:
Ó, dej, v té smutné době, by se sneslo,
kdy před sebou svět pustý spatřujem,
v duch náš, jej sílíc, ono sladké heslo:
Kněz lid žehná. Žhoucí tvář ukřívám,
v hruď se tluka šepem bohabojným:
Pane, odpusť viny! Boha vzývám. *)

Tak volal Čelakovský, hluboký, věřící
katolík. Blaze básníku, který může volati:
»Pane, odpusť viny!«

*) Verše tyto jsou vyňaty ze »Znělek«, jež
byly napsány r. 1820 a uveřejněny v »Smíšených
básních« (1822). Znělky tyto na mnohých místech
mají pěkné myšlenky. Je jich osm.

Abych ukázal ještě ten praktický katolicismus Čelakovského, uvedu zde ještě tato jeho vlastní slova: »Má povaha jest taková, že se nepamatuji, aby mě byl kdy někdo vtípem neb jakýmkoli teplým žertem a šprýmem uraziti mohl. Vždy jsem ho aneb vděčně přijal aneb pokud možná oplatiti hleděl. I v tom se cítím katolíkem. Co mně ale nad míru popuditi můž a téměř mnohdy k zoufalství div nepřivedlo, jest ona chladná, odměřená a vypočítavá protestantská zdvořilost (a spíše ji mám za hrubost), ona pánovitá funivost, s nížto do nejdlejší smrti se spřízniti nijak mi možná není.« *)

Tady zřetelně můžeme poznati katolicismus, jak jej Čelakovský prováděl v praksi.

*) Dopis, psaný Karlu Vinařickému 6. března r. 1848. Viz »Korespondence Frant. Ladislava Čelakovského«. Vydal Fr. Bílý. Korespondence tato, která jest velice hojná, charakterisuje nám výborně osobnost Čelakovského.

A. Horský:

Nový objev.

Bylo to letos o prázdninách. Sluníčko jako melounek se ze široka usmívalo na celý Boží svět a také se asi smálo mně. Šinul jsem se k nádraží, celý mokrý a uprášený, zuby mne bolely, ústa jsem měl hnedle jako napapaný křeček. Jel jsem ke strýčkovi na návštěvu. Ten ze mne bude mít potěšení — myslel jsem si. A což teprve zatrápené sestřenice! Pán Bůh mne rač ochránit od nich všeho zlého!

Na nádraží zapískala lokomotiva. Graciosním gestem jsem vytáhl starobylý orloj (nevím, kolik pokolení se mu již obdivovalo) a kouknu. Jejdamánku, vždyť ono už je za minutu jedna hodina a o hodině jede vlak. Jako když se malý elefant splaší hnal jsem se se srdcervoucími povzdechy a výdechy k nádraží. Pot se jen ze mne lil. Ale stihl jsem vlak přece. Už už se rozjížděl, když mne průvodčí ne právě s lichotivou poznámkou a s něžným epithetem naládal do vozu.

»No, tohle už je drzost vyššího stupně! Takové nemyslíci bůhvíco a on se opováží mně, studujícímu světoobčanovi, říci darmošlap. To nesmí být! Měl by jen přijít na něho náš pan třídní. Ten by mu ukázal, zač je toho loket. Jen by shlédl jeho vděkoplňnou postać a hned by zkrotil. Ten by mu dal filosofii!« — a abych trochu zchládl, přecházel jsem sem a tam.

Pro tuto stránku své tvorby Čelakovský znamená též mnoho a mnoho pro naši literaturu. Třebaže se dnes Čelakovský již nečte, třebaže jeho dílo je zasypáno prachem zapomenutí, přece jenom Čelakovský působí i na nejmladší generaci básnickou (zvláště na Wolkeru), která kácí vše staré, která odkopává dílo svědomitých rukou a nevidí při tom, že z toho starého mnoho krade, protože její nové nestojí za nic. Přál bych si, aby Čelakovský působil na nejmladší generaci i svou stránkou ideovou, náboženskou! Přál bych si, aby každý český básník dovedl býti tak skromný, aby se dovedl skloniti před Pánem žní a aby dovedl zvolati: »BUĎ VŮLE TVÁ!!« **)

*) V minulém článku »Básník jara a krásy« dopustila se tiskárna této vážnější chyby. Na str. 238 pod hvězdičkou místo »tyto filosofické spisy« má býti »tyto filologické spisy«. Prosím, aby si to každý laskavě opravil.

»Človče, co prosím vás, tak lítáte jako byste neměl užívání rozumu?« zapištěla náhle jedna z útlocitných dam. »Hleďte, tuhle jste mi —« — »Ah, odpusťte, nejmilostivější,« omlouval jsem se zdvořile. »Věřte, že vpravdě jsem neměl toho zavrhnutíhodného úmyslu, takovou nepřijemnost vám —«

»Místo hloupého klábosení,« prudce a drze si na mne vyjela, »si raději běžte honem sednout, aby se vám nesestrojilo taky něco!«

»Už sedím, milostivá,« řekl jsem co nejzpůsobněji a majestátně, jak se to na spořádaného člověka sluší a patří, jsem se usadil. Na neštěstí jsem však při tomto sedacím úkonu šlápl p. sousedovi právě na kuří oko. Vyletěl jako když ho píchne.

»Mladej pane, co si vůbec o mně myslěj? Vždyť budu mít palec za chvíli jako vy ústa!« Již nevím, jak jsem ho uchlácholil. Když se uklidnil, nevypadal nikterak bojovně. Byl to takový šedivý, starý dědeček, čiperných dobráckých oček, s fajfčíčkou v bezzubých ústech, podle jeho vesty kafebraun na zeleno bylo znáti, že je také upřímným členem šňupacího cechu — zkrátka a dobře — dědeček jako z pohádky. Z jeho života jsem se dověděl, že je řemesla ševcovského mistr počestný.

Když jsme chvíli seděli mlčky proti sobě, vyndá najednou dýmku a napadne mne otázkou: »Co jste medle dělal, že máte tak oteklou pravou stranu? Někdo vás snad méněro slušně pohladil?«

»Jo, kdyby mne byl někdo pohladil, byl bych toho někoho pohladil taky. Ale takhle? Mám, Bože, trápení!«

»Co se vám tedy vlastně stalo?« dorážel zvědavě dál. Abych se ho zbavil, pravím lakonicky: »Zuby mne bolí!«

»Táák? To je lehká pomoc.«

»Abych si dal zuby vytrhnout, ne?«

»I co vás napadá! Víte, já jsem něco vynalezl, jak si od toho jistojistě pomůžete.«

»A to je?«

»Jen ne tak rychle! To, holečku, vyžaduje delšího vejkładu, abyste to mohl pochopit. Vidíte —«

»Nic nevidím,« vpadl jsem mu energičky do řeči.

»Vy že nic nevidíte? Proč tedy nic nevidíte, uvidíte co nevidět. Jen seberte rozum do hrsti a dávejte pozor. Tak mě taky jednou bolely zuby. Hubu jsem měl jako věrtel. Dával jsem na to, co mi kde která baba poradila — ženským nevěřte, ty vám nikdy nic dobrého neporadí — až jsem toho všeho nechal a povídám si: „Poslouchej, Antonínku, teď budeš vymejšlet něco ty. To by bylo, aby sis neporadil! A vskutku, měl jsem báječněj ná-

pad. Vzal jsem zrcadlo a postavil ho pěkně na stůl. Pak jsem si došel do svátečních šatů pro špendlík, usadil se hezky před zrcadlem a operace začala. Otevřel jsem ústa jak se jen dala — moje stará Majdalenka se z toho mohla zbláznit. Hned běžela k sousedce, že prej si šťárá špendlíkem v krku a že se snad chci zamordovat. Ale málo strachu. Kdepak já! Jo, a tak vám šťourám, až jsem na něco přišel. Víte, v tom zubě co mne bolel, byl červ a ten vám mne stále kousal a kousal — a to byl ten kasus. Hloupej jsem nebyl, popadl jsem špendlík a milýho červa jsem napíchl. Trochu zajechel, mrskal sebou na všechny čtyry strany světa, ale málo napat. Jednoduše byl chycenej. Opatrně jsem ho vytáhl, abych ho snad nepřekousl, zabalil na památku do papírku a měl jsem svatý pokoj. Hned mne přestaly zuby bolet a od té chvíle mám pokoj. Zkuste to také! Lépe než já vám žádněj doktor neporadí.«

Trochu nejistě jsem se na něho asi díval, poněvadž povídá: »Jen to vezmou na examen hned dnes a uviděj, že jim starej Vosátka dobře poradil.«

Pěkně — jak to již dovedu — jsem mu poděkoval. Vlak zastavil a já jsem vystoupil. Cestou ke strýčkovi jsem si svatosvatě umiňoval, že tento nový vědecký experiment uveřejním, aby celé lidstvo mělo hojný užitek z nápadu starého, dobrého horala.

Jindř. M. Slavík :

Májové jitro.

*Za časného jarního rána,
když slunce vyhlédlo z hory,
hned celičký kraj se zalesknul
tu v záblesku blednoucí Zory.*

*Hle! Smaragdy vzplanula lučina
i tichý, smutný háj,
kde každíčkůj lupen i větvička
teď radostný slavily máj.*

*Hned chvělo se radostí, plesem
vše, zářilo životem jarým,
když skřivánek z pod meze vzlétl
a zajásal hláskem svým jasným.*

*Tu jásavá píseň se linula,
jak perliček proud to hravý,
hned s nebeské blankytné výšiny
sem na zemi, ráj to pravý.*

*A ozvěnou zazněla nebes báň,
jí v odvetu zabzučel včelek sbor,
tu v háji kdes zazpíval pěvec kos,
pak zajásal hezoučkých děvčat chór:*

*»Ó, máj je tu, máj je tu, lásky čas,
tak zaznívá sladký hlas srdcem,
hned duše se radostí zachvívá
a zajásá radostným plesem!«*

Večernický-Brázdil:

Na třešních.

Je teplý červnový večer. U hospody ve vesnici M... stálo auto, od jehož svítlen již asi půl hodiny linulo se bílé světlo, neboť šofér i pasažer vyplachovali svá hrdla Dionysiovým nápojem. U auta stál hlouček výrostků, kteří o něm a o jeho zařízení živě rokovali. »Kluci, že nevíte, čím se to auto pohání,« pravil chasník Michal, »já vám to řeknu. Tož to se tam dá do takovýho hrnka benzol a včil se pod to strčě žížlavý uhlí, nebo svíčka a nebo se to zapálé, aby to bylo spíš. Potem z toho benzola začnó vycházat páry a ty se rozvádájó takováma trubičkama do kol a to potem jede,« ukončil své vysvětlování Michal. »Pánečku, ty si chytré, ty bys mohl byt' hned' aji šofírem,« chválili někteří Michala, »je vidět, že si študýrovaná hlava. A jak se to póšćá, možeš nám to ukázat', šak ti páni tak hned' nepřindó,« ponoukal Michala Vašek. »No to se vais, že vám to ukážu, snád' je mě za tolí,« nafukoval se Michal, a již sedal k volant. Auto se rozjelo. Kluci s rozšířenými zraky sledovali první Michalův šoféřský pokus. Najednou auto zůstalo stát, neboť narazilo na telefonní tyč a nárazem se rozbilo sklo před Michalem. Michal vystoupil a jako zkušený šofér prohlíží auto: »Sakryš, co se temu stalo, dyt' to jelo jak na másle, a včil halt.« V tom zpozoroval, že je okno rozbito: »A tož co včil,« uvažoval, ale hned' v jeho študýrované hlavě mu napadlo, že by to pro něho mohlo špatně skončít. Utíkal proto do hospody a již ve dveřích volal: »Pane aut'áři, co máte to auto, kdosi vám ho zavezl až hen k telefonu, aji sklo vám tam rozbil!« Pán se rychle zvedl, zaplatil a odešel k autu. Za nedlouho odjížděli za velikého láteření.

»Že sem to dobře vyvedl, pane, já su štramák,« chválil se klukům Michal. »Ale víte co, Košinom dozrávají střešně, měli bysme jim jich naštvít. Šak stréc budó kysat' jak dub a stará se bójjjó,« dodával na kuráž. Kluci tedy šli. U Košinové zahrady se zastavili a poslouchali, není-li někde něco podezřelého. »Tož kluci, honem, než odtróbí staré Novák deset, ať sme už jak se patřé napraní,« pobídl Michal a již lezl na strom. Ostatní se nedali zahanbit a lezli za ním, nepozorovali však podezřelého stínu, který se kmital sem tam zahradou. Když byli kluci v nejlepší, ozval se zdola hrubý hlas starého Ko-

šiny: »Ó šak já vám střešně, vy neřádi. Slezete důle! A už!« Chlapci strnuli, ale neozvali se. »Notož neslezete,« znova začal hartusiti starý Košina, »šak já si na vás počkám,« a uvelebil se pod stromem. Poněvadž však vyšel z teplého lože na zahradu, klížila se mu vička a strýc za chvíli chrápal, až se hory zelenaly. Na to chlapci čekali. Seskákali dolů, ale aby strýce nějak za to leknutí odměnili, přinesli odněkud kolomaz a milému strýci namalovali vousy ještě větší než měl a také obočí a čelo. Do ruky mu dali prut, taktéž namazaný kolomazí a do rozčuchaných vlasů vpletli mu několik pampelišek a tiše se odplížili.

Strýc se na úsvitě probudil a protíral si oči. Bylo mu jaksi zima, neboť byl jenom v košili a spodkách. Pomalu se zvedl a odcházel domů. Zaburcoval na okno: »Matko, otevři, slyšěš, otevři! — Notož, jak dlóho budu čekat.« Ze síně se ozval hlas rozespálé Košinky: »A kdes bláňal celó noc.« »Po tem je ti karas, já povídám otevři!« Košinka ještě cosi zabručela, ale potom otevřela. Jak spatřila muže celého počerněného, spustila lamento a hned běžela k sousedce: »Mařko, můj staré se na starý kolena zbláznil. Považ si, dnes ráno mi přišel pomastěné kolomazí a ve vlasech měl pampeluše, jak nějaké kluk. No už mosém jít' toho starýho blázna odrhnot, on by tak chodil furt,« a odešla.

»Maminto, jat' se to bjázní na staji to-jena?« tázala se sousedky malá její dceruška Mařenka. »To já nevím, beruško, to se mosěš optat' strěćka Košinovýho,« odvětila matka.

Košinka zatím odrhla manžela a šla vařit snídani. Sousedčina Mařenka se vkradla tiše do světnice, v níž dospával Košina a drobnými prstíky dotkla se jeho čela: »Stjěcku, jat' se to bjázní na staji to-jena?« Strýc se převalil na druhý bok a zabručel: »Zatracený muchy, ani chvílky to nedá pokoja.« Pomalu otvíral oči a spatřil drátěnou řičici, která stála u kamen. Strýc bez rozmyšlení ji chytl, dal si ji přes obličej, aby ho mouchy neštípaly a spal klidně dál.

Košinka byla zvědava, co ten její »staré« tam pořád čímsi šramotí. Vrazila do skětnice a na prahu zůstala stát s otevřenými ústy. »No, ty už si načisto blázen, tobě už ani svěcená nepomože.«

Orion:

Jarkovy kondice.

(Věnováno T. Š.)

Pomalů — jaksi váhavě a nejistě stoupal Jarka po schodech do prvního poschodí starého barokového domu. Chvilku postál u dveří, ale pak si přece dodal odvahy, zaklepal a vstoupil do malého pokojíčku. Byl jednoduše, ale vkusně zařízen. Milým dojmem působil na Jarku květinový stojan, plný pelargonii pestře kvetoucích různými barvami. Kdož měl raději přírodu než on! Příroda byla mu od mládí nejlepší přítelkyní a učitelkou, — byla jedinou věcí, která ho dovedla potěšit i pobavit. Studiemi se neumenšovala, ba naopak, vzrůstala a prohlubovala. A když Jarkovi bývalo smutno, když s obavou hleděl chudý ten hoch do budoucnosti, nikdo ho nedovedl potěšit, ani jeho nejlepší přítel — pouze příroda. Mnoho by o něm mohla vyprávěti lesní pěšinka, vedoucí kolem malého jezírka, strání šumavského předhoří k Smí skále. Odtud viděl na západním obzoru bání chrámu sv. Vojtěcha v jeho rodné vesničce. Tam usedl — uvažoval a vzpomínal. Takový byl můj přítel Jarka.

U okna, vedle zeleného stojanu stál stolek a u něho na židli sedělo kučeravé děvčátko, Jarkova žákyně, terciánka Vlasta a k ní se bázlivě tulil bratr primán, Vašík. Dle mamincina přání, začal »pan učitel« nejprve s Vašíkem. Vlasta musela vždy první hodinu pozorně poslouchat. Vašíček dělal dobrotu »jak hodiny« a moudře i nemoudře odpovídal na otázky páně učitelovy. »Vynikal« téměř ve všem, zvláště pak pěkné věci dovedl vyprávěti při zeměpise a dějepise.

Že jsou rovnoběžky a poledníky čáry myšlené, to Jarkovi dlouho nevěřil. Když mu jednou vykládal, že jejich městem prochází 49. rovnoběžka, chtěl se na ni dojíti podívat. Jindy zase prohlásil, že Maďarsko má jižní šířku. Nevím, zda z nenávisti, nebo ze zlé vůle posílal naše pány sousedy na jižní polokouli. Řeku Rýn poslal do moře Kaspického. Tomu se však zase opřela Vlasta a Vašíka hned opravila, že Rýn teče do »moře« Bajkalského! Vlasta zase vynikala v dějepise. M. Jan Hus prý se narodil v Kostnici a studoval na technice v Praze. Se smíchem mi Jarka vypravoval, jak bohatýrsky dovedla vylíčit Jana Lucemburského. Přišel prý v bitvě u Zborova o obě uši a proto

se mu říká »slepý hrdina«! Vůbec, Hájkovi by v ničem nezadala. Přemysl Otakar II. získal prý Korutansko sňatkem s Markétou pihatou. Jak výborně rozuměla architekturu, o tom se bojím psát. Chrám sv. Petra v Římě postaven byl ve slohu »resonančním« — Prašnou bránu založil Matěj Pejsek.

Nedivím se ani trochu, že Jarkovi ty kondice svědčily. Přicházel domů vždy vesele a prvního si přinesl plnou peněženku — což ovšem valně přispělo k rozptýlení jeho chmur. O své svěřence staral se však svědomitě a dovedl jejich »volné názory« vždy usměrniti, takže jejich duševní obzor se během dvou konferencí značně rozšířil. Nejvíce si však nařikal na gramatiku. Vašík v ní řádl hůře než sám Pokl, osvícený ten učitel češtiny »osvíceného« Josefa II. Jednou prohlásil Jarkovi, že slovo — sirky — je neurčitý způsob. Jarka mu tedy vyložil, že infinitiv končí na —ti a —ci a uložil mu, aby na příští hodinu napsal za úlohu 20 infinitivů. Vašík je sice napsal, ale jak! Mezi pravými infinitivy objevila se i slova: raci, smeti, kluci, děti, skauti, kosti, dosti, zlosti atd. Aby měl pan učitel radost a pochválil ho, složil »infinitivy« tak, aby se to také rýmovalo. Vlasta sice české gramatice rozuměla, ale s francouzskou byla na štíru. Jarka jí uložil, aby napsala skloňování substantiva la maison. Provedla to znamenitě: je maisonais, tu maisonas, il maisonas . . .

Jednoho odpoledne uvítal Vašík Jarku s pláčem a prosil ho, aby ho naučil náboženství, že dostal od pana katechety »štverku«. Proč, to mu pro pláč nemohl povědět a tu musela podat vysvětlení sestřička. Pan katecheta prý se ho ptal, kdo jsou to andělé. Měl říci, že jsou to duchové, kteří mají rozum, svobodnou vůli, ale těla nemají. Nešťastný Vašíček měl však o nich trochu kacířskou představu. Poučoval pana katechetu, že jsou to duchové, kteří mají sice svobodnou vůli, ale rozum nemají!

Dnes již Vašíček, jako statný sextán hrdinně bojuje po boku Caesarově (možná, že také s ním), ale na Jarku si rád vzpomíná. Byl mu nejen dobrým učitelem, ale i přítelem a v srdci má po něm hezkou památku — lásku k přírodě a k jejímu tvůrci.

Jindř. M. Slavík:

Dech jara.

*Nade mnou v korunách stromů
zvoní jarní vítr.
Ovívá lehounce mou líc,
mlčky mne na čelo líbá.
Zdá se mi, jako bych andělů
slyšel krásný zpěv,
vše ve mně chvěje se, srdce
v prsou mi zrychleně bije.*

*Duše má jásá a radostí výská,
jarní že nastal krásný čas,
nový jenž život probouzí všude,
všude jenž rozvíří radostný ples.
vánek mi ovívá ruměnnou líc a
růžový dech jara
mlčky mne na čelo líbá.*

Duchovní kapitoly.

Hned ráno! *)

Jsou nejdůležitější ranní chvíle. I ranní studium dvojnásobně v paměti utkví. Či rád vstáváš až v poslední chvíli? Jaká bývá tvoje první myšlenka ráno? »Škola?« »Pan profesor?« »Konference?« A ta ti stačí, bys s chutí a radostí šel do školy? — Příteli, na někoho jsi však zapomněl! A to byl Bůh!! Ty jsi se ráno nemodlil. Ranní modlitba — první rosa očišťující milosti, jež spadne na vyprahlou tvou duši — první jiskra lásky, jež zapálí tvé srdce čistým idealismem — první kvítek díky Bohu za dar života zase toho dne. A se životem dá ti Bůh schopnost, zdraví, požehnání ve studiu a možnost i materiální pro ten den!

Jen zvíře se nemodlí ráno, protože nemá rozum. Jen nevěrec se ráno nemodlí, protože prý nemá ke komu. (»Boha prý nezná!«) Jen hříšník zatvrzelý se nechce modlit, protože se Boha bojí — možná, že by mu vyčetl ve svědomí jeho hříchy. Jen nedbalec-katolík se nemodlí, protože málo věří ve všudypřítomnost Boží. Jen povrchní duše se svým mravenčím rozhledem na svět neví, co by Bohu v modlitbě řekla — hned tak ráno. To snad až kříž, neštěstí a »tvrdý život« ji poučí, že je Bůh, sepne ruce a vzpomene si na Boha; vždyť »Ho potřebuje.«

*) Bylo vysloveno od kolegů z Brna výslovně přání, abych Vám psával »duchovní kapitolky«. S největší radostí tak učiním v každém čísle. Na onluku dodávám jen tolik, že jsem čekal na Vaše přání a abych se vyhnul výtce některých, aby »Jitro« nebylo nějakým »duchovním« orgánem a snad přeplněno články duchovními. P. Alf. Daňha, C. Ss. R.

Modlíš se ráno i ty? Klekneš u lůžka svého? Děkuješ za minulost — a nemáš o co prosit pro budoucnost? A jestli chválí denně — hned ráno — se skřivánkem Pána celá příroda svým způsobem, s tvých rtů nemá splynout ani jedno slovo modlitby chvály a Boží cti? Snad slyší hned ráno tvůj anděl strážce první slovo klení: »Tak zase ta... škola!« To dovede každý neznaboh — ale pohan by to nedokázal. Na tebe se to však nesluší!

Co svou ranní modlitbou denně získáš? »Zvyk železná košile«. Zvykneš-li si už teď denně se ráno pomodlit, zůstaneš v životě tomu zvyku věren. Znam inteligenta, vysoce postaveného úředníka a exponovaného v katolickém politickém hnutí — který denně modlí se růženec, byť by ze schůze přišel domů o 2. hod. v noci. V tom zvyku je neochvějná morální síla!

Bez modlitby není milosti, bez milosti není zásluh, bez zásluh není věčné spásy. A což jestli dnes nezemřeš? Či víš, kdy zemřeš? Jeden den to jistě bude — snad ten, kdy jsi se ráno nemodlil.

Není třeba dlouho se mdolit. Krátká, vroucí ranní modlitba zahřeje tvou duši útěchou a tvé práci zajistí požehnání Ježíšovo.

»Není nic tak krásného jako muž na kolenou,« píše Albán Stolz. Není nic tak uchvacujícího jako katolický student, který svědomitě denně vykonává svou ranní modlitbu.

Proto — hned ráno — se modli — a denně!

Horlivému a nadšenému vdp. exercitátorovi

vdp. profesoru P. KARLU ZÁVODSKÉMU T J.

za upřímná slova v duchov. cvičeních v letošních velikonočích

jménem 115 studentů děkuje Ústředí kat. stud. čsl.

Cyrilo-methodějský věstník.

Práce papežů Benedikta XV. a Pia XI. pro unii.

Za posledních dvou papežů byly učiněny velmi důležité kroky v práci sjednocovací. Papež Benedikt XV. správně tušil, jaká asi nastane konstelace po světové válce, a dovedl se na ni připravit. Již za války poslal na př. do Ukrajiny apoštolského visitátora s úkoly studijními. Hlavně však dvě důležité instituce děkují tomuto papeži za svůj vznik: Orientální Kongregace a Orientální akademie v Římě. Dříve podléhali křesťané východního obřadu Kongregaci Propagandy, r. 1917 podřídil je Benedikt XI. kongregaci samostatné. Předsedou jejím je sám papež a podléhají jí osoby, kážeň i obřady Orientálů. — Orientální akademie — nyní zv. Papežský východní ústav — jest studijní ústav určený pro vzdělání latiniků, chtějících působiti mezi Orientály, mohou však na něm studovati i Orientálové i schismatici. Od r. 1922 jest umístěn v Biblickém ústavě a kurs na něm trvá 2 roky.

Roku 1919 byla slavně potvrzena Benediktem XV. velehradská kolej a udělen jí titul koleje papežské. Dne 21. května 1920 povolil týž papež na některých místech a v některé dny liturgií v jazyce staroslověnském a již od r. 1918 organizoval pomoc pravoslaví proti bolševickým násilnostem.

Nynější papež Pius XI. nepřestává věnovati značnou pozornost otázce unionistické, zcela v duchu svého programu: »Pax Christi in regno Christi«. Jeho sbírky pro hladovící Rus dosáhli by sumu jdoucí do milionů, zvláště když vyslal do Ruska pomocnou misi, která měla 13 členů a 1700 ruských úředníků a pomocí níž vydržováno 124.440 osob a 701 nemocnic, asylů a sirotčinců. Výlohy za rozdělené oděvy a obuv činí 2,300.000 lir, za léky 1.000.000 lir. Ve válce řeckoturecké při dobytí Smyrny rozdál papež strádajícím 800.000 lir. Arménským uprchlíkům v téže válce bylo vydáno 150.000 lir a mimo to vzal Sv. Otec do svého zámku Castel Gandolfo, 400 arménských sirotek s 50 sestrami, které uprchly z Arménie. Polovina dětí je nekatolických. — Poslední dobou vydržuje papež 800 dětí řeckých uprchlíků v Selimii v M. Asii, uprchlíkům v Cařihradě věnoval 100.000 lir.

Vedle těchto charitativních akcí jest celá řada diplomatických zákroků sv. Otce, jimiž se na sovětském Rusku a na Turecku domáhal ochrany křesťanů, a to nejen uniatů, nýbrž i rozkolníků. Prohlášení sv. Efréma, patrona syrské církve, církevním učitelem, náleží rovněž ku projevům přízně k uniatům a zejména ovšem encyklika o sv. Josafatu Kuncewiczovi »Ecclesiae Tuae« (z 12. listopadu 1923), v níž jsou označeny programové směrnice unionismu, pokud se týká Slovanů. Systematická pozornost jest věnována ruské emigraci, které bylo vysvěceno již několik biskupů a která má v Římě kostel na Foro Traiano. Na den sv. Tří králů celebruje se v římském kostele San Andrea della Valle mše sv. ve všech 4. východních ritech. K IV. unionistickému sjezdu na Velehradě 1924 vydal papež apoštolské Breve a dal se zastoupit pražským

nuntiem jako apoštolským legátem. K V. unionistickému sjezdu velehradskému 1927 vydal papež 14. února list biskupům československým a jugoslávským o oslavě výročí 1100 letých narozenin sv. Cyrila, povýšil velehradský chrám na basiliku atd., atd. Dala by se vypočítati ještě dlouhá řada skutků, jež všechny nasvědčují tomu, že nynější Sv. Otec Pius XI. právem nese název papeže unionistického.

Literatura.

Prorok českého národa — veliký básník Ot. Březina mrtev! Není tomu tak dlouho, kdy jsme slavili jeho sedesátiny (náš časopis přinesl též cennou studii kol. Ant. Čecha v 1. a 2. čísle) a letos 25. března letí po vlastní smutná zpráva, že Ot. Březina není více mezi živými. Ne Zelený čtvrtek — tedy ve svátky Vzkříšení, v něž on tak pevně věřil — kladlo do hrobu tělo myslitele, za nímž zapadla též nepřehledná pokladnice jeho moudrosti a vědění. O. v p.

Svatováclavské milénium v literatuře. Česká Akademie připravuje zvláštní publikaci, v níž budou vvdány texty všech staroslovanských legend a breviářových čtení o sv. Václavu a o sv. Ludmíle. Nejcennější staroslovanská legenda o sv. Václavu, tak zvaná Vostokovova, je těžko přístupna nejen v starším vydání jejího přetisku v Pramenech českých dějin, vzácné jest i druhé její vydání Pastrnkovo ve Věstníku učené společnosti. Co se pak týče legendy pozdější, t. zv. Nikolské, existuje v Čechách jen několik málo jejích přetisků. Jak se dovídáme, přispěje do sborníku Akademie nejen vydáním staroslovanských prologů o sv. Václavu ruský slavista, profesor Nikolaj Serebrjanskij, zároveň však přislíbil napsat i kritickou studii o vzniku legendy Nikolské, která je vlastně staroslovanským překladem legendy Gumpoldovy. V témž sborníku Akademie České bude o této nově vydané legendě Nikolského uveřejněn i kritický její výklad od olomouckého slavisty profesora Vašici. — Do svatováclavského sborníku, který bude literárním vyvrcholem letošních slavností, napíše stať o sv. Václavu a o svatováclavských legendách profesor Karlovy university dr. Josef Pekař. — V nakladatelství Ottově vyjde asi v červenci od Gabriely Preisové Svatý Václav, legendární drama o pěti obrazech.

Březinův rým. V posledním dvojčísle »Tvaru« (III., str. 55 a n.) otiskl Otakar Fischer archovou studii o Březinově rýmu, studii ne tak vyčerpávající jako podnětnou a nabádavou k dalšímu studiu básnické řeči i básnické techniky Březinovy. Vyšel od statistického rozvržení a gramatického studia rýmů a došel až k psychologickému vykladu rýmu z tvůrčí osobnosti. Nadhodil problémy metrické, problém alexandrinu u Březiny, podal i vnitřní důvody některých metrických útvarů, jež Březina volil z niterné potřeby. Z těchto metrických pozorování dělá Fischer bystré dedukce srovnávací a nadhazuje různé vlivy a vztahy. Důležité je, že rým vykládá nejen statisticky, ale hledí v něm najíti výraz vnitřního světa básníka. Rým není jen tak holá a strohá forma, ale též

vnitřní výraz. Rým Březinův líší se celou svou podstatou i formou od dřívější školy Jar. Vrchlického, hlavně to ukazuje zvláštní, ano typický sklon Březinův k cizím slovům, která zálibně rýmuje s českými. Bývá v tom invence stejně bohatá jako strojená. Obsahová oblast rýmů nových týká se jednak přírodní symboliky a hudby, jednak náboženské oblasti mystické. Typicky březinovský rýmový pár vidí ve dvojici jako. zaleh — žalech, žlutích — utich, sadech — zadech, tedy tam, kde se rýmuje preteritum s lokálem mn. čísla. Bývá v těchto dvojicích hodně působivosti plynoucí nejednou ze spojení exotičností a zdomácnělostí. Fischer ukazuje právem a dokladně na vliv a vnitřní souvislost s poesíí církevní, kde se právě rýmují se zvláštní oblibou tvary slovesné. Stejně typické jsou pro Březinu rýmy ze substantiv verbálních. Toto substantivisování vykládá Fischer podle moderních badatelů německých jako typický znak novodobé poesie. Jinak hledá i zde souvislost s morávkovým světem básnickým, vidí tu samu touhu po věcné aktivitě a vesměrné dělnosti. Snad podníti tato bystrá, odborně založená studie k dalšímu badání o Březinově básnickém jazyku. Badání o básnickém jazyku, z něhož máme u nás jen droboučké náznaky, připomíná nám opět naléhavou nutnost, aby byl vydán slovník spisovného jazyka. Dočkáme se toho ještě my?

J. V. S.

Vydání Březinových prós. Moravské kolo spisovatelů rozhodlo se vydati souborně všechny první prósy Březinovy, jež vycházely ještě pod pseudonymem Danšovský. Prósy tyto přichystal už za života básníka k tisku biograf Březinův dr. Ant. Veselý, jemuž dal básník svolení k vydání těchto prós. Moravské kolo přes to požádalo dědičku autorských práv Českou Akademii o souhlas k vydání. Prósy tyto, roztroušené po zapadlých časopisech, zasluhují jistě vydání co nejdříve.

Březinovy básně v lotyštině. Psalo se o četných překladech básní Otakara Březiny, nebylo však dosud zmínky o překladu lotyšském. — V listopadu loňského roku vyšly v řízkém literárním měsíčníku »Daugava« čtyři Březinovy básně: Moje matka, Motiv z Beethovena, Noci, Nálada, přeložené s vzácným pochopením, velmi pečlivě pí. Martou Grimmovou, chotí universitního profesora v Rize. Překladatelka připojila na třech stránkách i charakteristiku jednotlivých básnickových knih a s bystrým postřehem ohodnotila Březinovy vztahy k moderní české lyrice i jeho místo v ní. Nechybí ani životopisný nástin a snímek básníkův.

Josef Hronek: Pius XI. Vydal Gustav Franci v Praze, stran, 61, cena 5.50 Kč. Knížka tato prostě, ale pěkně vypravená s obrazem Vatikánu, na obálce, podává nám životopis Jeho Svatosti Pia XI. u příležitosti oslav padesátiletí jeho kněžství, hlavně však popisuje nám veškeré veliké činy, jež za jeho pontifikátu byly vykonány. Značně zhuštěný obsah této milé knížky není nikterak na škodu jejímu úkolu, ba naopak, tento nástin života i díla velikého muže, jímž jest Jeho Svatost Pius XI., působí zcela mohutně na mysl čtenářovu, Tím ovšem nevyčerpává autor své dílo, ba naopak s obdivuhodnou stručností dostatečně informuje čtenáře o celé řadě činů velikého významu historického, jejichž kulminačním bodem jest právě řešení

římské otázky a obnovení papežského státu. V zář. nastínil nám autor poměr nás katolíků československých k Jeho Svatosti Piu XI, a seznamuje nás se zásluhami, jež si Jeho Svatost získala uskutečněním mody vivendi s naším státem a svojí štědrou podporou, již realizovala naše plány a dala našim bohoslovcům důstojné koleje »Nepomucena«.

J. P.

Dr. František Dvorník: Život Sv. Václava. Nákladem výboru jubilejních oslav svatováclavských vydal dr. Dvorník velmi pěknou knížku o životě Svatého Václava. Knížka opírá se o všechny dostupné historické prameny i legendy a slohem střídým líčí podrobně život světce, smrt jeho i úctu svatováclavskou až do našich dnů. Je to velmi dobrá publikace, dokonale graficky vypravená a proto ji co nejvíce doporučujeme všem, kdo budou pořádati letošních místní oslavy svatováclavské a kdo budou na nich mluvit. Knížku v tiskárně státní tiskárna a lze ji objednat u Výboru pro oslavy svatováclavské Praha III., Josefská ul. (Kláster sv. Tomáše).

Technika.

Ing. C. Theodor Bayer:

Nezdary ve fotografování.

(Pokračování.)

Dříve než přejdeme k výlučně technické stránce snímku, zmíním se ještě — jak jsem už dříve slíbil — o portrétní fotografii. Je sice pravda svatosvatá, že není pravidel o volbě motivu, ale přesto nelze začátečníku raditi nic lepšího, než aby se vystříhal portrétování. Vytvořiti skutečně hodnotný portrét vyžaduje nejen velkou zručnost ve fotografické technice a bystrý postřeh estetický, ale také dokonalou znalost lidí i konverzační pohotovost, již musíme upoutati fotografovaného tak, aby ztratil všechnu trému a tvářil se přirozeně. Konečně je portrétování věc nesmírně nevděčná. Stežoval jsem si kdysi známému brněnskému fotografu na nevděčnost i ostrou kritiku svých »obětí«. Zasmál se a řekl mi:

»Ale, příteli, z toho si nic nedělejte! To já už fotografuji dvacet let, náš závod má přeci dobrou pověst a přesto se mi nestalo, aby někdo ze zákazníků byl řekl, že je úplně spokojen. Nejhorší jsou v tomto ohledu dámy od 14 do 60 let, každá si myslí, že na fotografii musí vypadat jako královna krásy, třebaže ve skutečnosti je opice škaředá...«

Vzal jsem si tato slova k srdci a ušetřil jsem si nejen mnoho desek a papírů, ale i mnoho zklámání a hloupých kritik a proto ceterum autem censeo:

»Nejsi-li, amatére, velký kumštýř, nepleť se fotografům z povolání do řemesla. Oni to doveudou lépe než ty!«

Máte-li už neukojitelnou touhu fotografovati něco »živého«, pusťte se do fotografování zvířat. Podají-li se vám získati zdařilou fotografii vlčáka Reka a kočky Micinky, jste rozhodně větší chlapíci ve fotografování, než kdybyste byli vyfotografovali kamaráda Járu nebo sestřenku Vlastu. Jára beztoho by se tvářil strašně hloupě, jen aby vypadal jako Douglas Fair-

banks, ale Rek bude ceniti špičáky zase jen jako Ondráčkovice Rek a ne jako Rin-Tin-Tin.

Než přejdeme raději k technické stránce snímku, abych užel opětovně výtce, že z laskavé pozornosti vědychtivých čtenářů si tropím šašky.

Není jistě pochybnosti o tom, že základem dobrého technického provedení snímku je dobrý fotografický přístroj, jakož i bezvadná jakost desek, lázní a papírů. Leč třeba hned v zápětí podotknouti, že značná část začátečníků neprávem hledá příčinu svých neúspěchů ve špatné jakosti užitého materiálu a zapomíná podrobiti důkladnému kritickému rozboru způsob, jakým pracovali. Je to konečně docela pohodlná metoda, jež osvozuje od nemilého konstatování vlastní nešikovnosti.

Volba vhodného fotografického přístroje je obtížná cesta pralesem nejrozmanitějších systémů, formátů, světelnosti a ohniskových dálek a cen. Vymyká se z rozsahu tohoto pojednání, abych probíral zevrubně alespoň hlavní typy. Za poměrně nevhodnější aparát možno považovati přístroj, sklopný formátu 6,5 × 9 cm nebo 9 × 12 cm s dosti světelným objektivem, jenž by nám umožňoval i momentní snímky (tedy nejméně o světelnosti f/6,8), s ikonometrem a dvojitým výtahem.

Tento typ přístroje ještě nejvíce se blíží neuskutečnitelnému ideálu universální komory a neklademe-li příliš velké nároky na světelnost objektivu, pak cena je i obyčejnému smrtelníku dostupná (500 Kč až 1200 Kč). Popsaný přístroj je dosti malý, takže jej pohodlně můžeme vzít na menší nebo větší toulky našim okolím, při tom však dosti velký, aby nebylo třeba každý obrázek zvětšovati. Dvojitý výtah umožňuje použití dvojnásobného ohniska k reprodukcím ve skutečné velikosti, mimo to pak užití předsádkových čoček, jež mění ohniskovou vzdálenost objektivu a tím i měřítko zmenšení (případně zvětšení) zobrazovaných předmětů.

Pro velkou většinu snímků stačí i lacinější přístroj s jednoduchým výtahem a méně světelným objektivem (aplanatem nebo pesiskopem). Varovati dlužno ovšem před úplně lacinými přístrojky, jež mnohdy se kryjí pod lákavým názvem »učebných strojů«.

Z druhé strany však je úplně nesprávný názor, že dokonalý, umělecky cenný snímek možno vytvořiti jen drahým přístrojem. Laciným přístrojem s méně světelným objektivem nemůžeme snad vytvořiti sportovní snímek a genre, jež vyžadují momentní expozice, ale docela dobře můžeme fotografovati krajinu, architekturu, zátiší a portréty. Máme tedy ve volbě námětu okrsek omezenější, avšak na kvalitu obrázku toto omezení celkem vlivu nemá a široké obzory, jež nám přesto zůstávají, skytají nám více než dosti příležitosti uplatniti individuální umělecké koncepce.

Je-li možno i laciným přístrojem udělati dobrý snímek, neplatí totéž o deskách nebo filmech, chemikáliích a papírech. Šetrnost na jakost je zde úplně nemístná a varujeme se hlavně staršího zboží. Mezi amatéry často se setkáme s bludem, že nejcitlivější desky jsou nejlepší. Vysoce citlivé desky (nad 20° Sch.) nám sice prokazují cenné služby při momentních snímcích všeho druhu, kde špatné světelné poměry a rychlý pohyb fotografovaného předmětu ani užití jiných desek nedovolují, osvědčují se i při portrétech a i jinde, kde chceme docílití měkkých přechodů mezi světlem a stínem, jsou však mnohem choulostivější a méně trvanlivé než desky

méně citlivé, jsou jen velmi slabě orthochromatické nebo vůbec ne a konečně pro hrubé zrno nedovolují příliš silného zvětšení.

Universální desky, jež by nám vyhověly pro všechny druhy snímků, neexistují právě tak jako universální aparát. Ve většině případů nás ještě nejspíše uspokojí orthochromatické extrarapidní desky (17° Sch.). Jsou dosti citlivé pro momentní snímky, mají však dosti jemné zrno pro zvětšování, umožňují nám hlavně s použitím žlutého filtru dobré krajinářské a i jiné snímky, kde záleží na správném odstínění barevných hodnot.

Desek izolárních užíváme všude tam, kde na snímku spolu přímo sousedí plochy s velmi rozdílnou intenzitou osvětlení, tak na příklad při snímcích interiérů, kde plocha okna silně kontrastuje proti všem ostatním partiím obrazu, pak při snímcích sněžných krajin, silně lesknoucích se předmětů a pod. Uživeme-li při těchto snímcích desek obyčejných nebo i orthochromatických, tvoří se kolem příliš silně osvětlených partií obrazu závoj, jenž hluboko zasahuje do tmavých částí obrazu a zakrývá tam ostatní kresbu; je to úkaz »halace«.

V poslední době čím dále, tím více začíná film nahrazovati a zatlačovati desky skleněné. Výhodou filmů je nepatrná váha, nerozbitelnost, dokonalá izolarnost, ohebnost, jež podmiňuje hlavní výhodu filmu: zvláštní balení ve svitku nebo paku po 6 nebo 12 kusech. Toto balení chrání dokonale film před denním světlem, takže je možno nabít jej do kasety kdykoliv za dne a po vyexponování všech 6 neb 12 kusů vyměnit za čerstvý. Všechny tyto výhody teprve náležitě oceníme na cestách. Avšak film má i hezkou řadu nevýhod: trvanlivost a citlivost jeho je mnohem menší než u desek, cena filmpaku je však daleko vyšší; film svitkový je sice stejně drahý jako desky, má však další nevýhodu, že totiž není možno zaostřovati na matnici, nýbrž je nutno zastavovati jen dle odhadu a stupnice. Film neleží nikdy tak dokonale rovně v aparátu jako desky a hlavně při střídání suchého a vlhkého počasí se bortívá a tím velmi trpí ostrá kresba obrázku. Při převínování exponovaného filmu se tvoří velmi často rýhy, jež nelze odstraniti a jež hyzdí sebe lepší obrázek; někdy dokonce nastane třením celuloidu elektrický výboj, jenž působí stejně jako silné nepravidelné osvětlení a snímek úplně zničí. Při vyvolávání se film velmi rád kroučí, takže je třeba mimořádné péče, aby byl stejně vyvolán a ustálen.

Celkem záleží na individuální zálibě amatérově, zda se rozhodne pro film nebo desku. Zkusený amatér vytvoří na filmu jistě stejně dobrý snímek jako na desce, začátečníkovi lze však doporučiti jen desku.

O papírech jsem se částečně už zmínil a důkladněji o nich pojednám při pozitivních procesech. Celkem o jejich jakosti platí totéž, co o deskách: čím dražší, tím lepší.

Při projednání o dosažení vhodných tónů kopíí dotkl jsem se důležitosti přípravy lázní přesně dle návodů. Nemohu jinak, než co nejdůtklivěji opakovati toto tvrzení a zároveň upozorniti amatéra na velké výhody vlastní přípravy lázní. Zabere nám to sice trochu času, ale je to jednak velmi rentabilní, i když jsme nuceni koupiti si malou váhu na chemikálie a odměrný válec, jednak nám to umožňuje pracovati přesně dle návodu a konečně máme možnost proniknouti hlouběji do tajů fotografické chemie.

Jak rentabilní je vlastní příprava fotografických lázní, vysvítá z mých loňských zápisků. Fotografoval jsem velmi pilně a tak jsem spotřeboval 5 l vývojek; 1 l vývojky mne stál průměrně 2.— Kč, tedy celkem 10.— Kč. Kdybych si byl koupil na připravení stejného množství vývojky patronky, tak jak to činívá značná část amatérů a jak jsem to sám dříve dělával, byl bych platil za jednu patronku 2.90 Kč; jedna patronka, rozpuštěná ve vodě, dává 200 cm³ hotová vývojky, byl bych tedy potřeboval 25 patronek, za které bych musel zaplatiti 72.50 Kč; ušetřil jsem tedy za jediný rok 62.50 Kč, tedy tolik, co asi stojí malá váha i odměrný válec.

Jakost vývojky vlastní výroby je při nejmenším stejná, ne-li lepší než vývojky kupované, neboť byla úplně čerstvě připravena. Nad to máme ještě tu výhodu, že máme vývojku v moci, že víme, co jsme do ní dali a dle toho můžeme se už připravit na výsledek a způsob vyvolávání. Vhodnou kombinací dvou různých vývojek můžeme při trochu zkušenostech docílití takový negativ, jaký právě chceme a potřebujeme.

Ke konci této stati pokládám za svou povinnost upozorniti naše amatéry na náš vlastní československý fotochemický průmysl. Vznikl po válce, je tedy mladý, počátky jeho byly velmi těžké, dnes však možno již říci bez nadsázky, že jeho výrobky jsou skutečně dobré a že se vyrovnají výrobkům zahraničním.*) Je proto národním hříchem, posíláme-li peníze za zboží stejné jakosti do ciziny.

Začátečníkovi pak možno raditi co nejdůtklivěji, aby marně nehledal »ten nejlepší druh desek«, ale snažil se zapracovati se nejprve na jediném druhu některé dobré značky a pak teprve se pouštěl dále. Totéž platí i o papírech. (Pokračování.)

Dívčí hlídka.

Kolegyně.

Na pracovní konferenci v Olomouci jsme žádaly, aby byla v našem »Jitře« zavedena také dívčí hlídka. A myslím, že se mnou budou souhlasiti všechny kolegyně, když řeknu, že dívčí hlídka je nevyhnutelně zapotřebí. A proč? Proto, abychom se my, členky jednotlivých SSS, dověděly o práci, snažení, úspěchu aneúspěchu svých kolegyň, aby se tak mezi námi vyvinula pravá dívčí vzájemnost. Kolegyně, snažme se o ni! Usilujeme tak o dobrou věc. Což my nemůžeme vystoupiti trochu na veřejnost, účastniti se činně katolického hnutí mezi studentstvem? Kolegyně, nebojme se práce ve veřejném životě, my musíme pracovati, jen, chceme-li. A chtítí musíme, je to naše povinnost. Ovšem, každý začátek je těžký; ale začneme-li jednou, nesmíme hned po prvním nezdaru ustoupiti, nýbrž s tvrdou neústupností pracovati dále. Avšak nestačí práce jen v jediném SSS. Nás, členek, je mnohem niéné, naše organisace daleko ne tak dokonalá, jako

*) Přední firmy, jež se zabývají výrobou desek, jsou »Ako« v Neštémicích u Ústí. n. Lab., »Fotochema« v Hradci Král. a »René« v Kutné Hoře. Papíry vyrábí »Aktinofot« v Praze a »Neobrom« v Brně.

našich šťastnějších kolegů. Proto se musíme spojití, pozorovati činnost v jiných SSS. a raditi si navzájem.

A kde by mohlo býti naše spojení pevnější, kde bychom si mohly upřímněji raditi a rady přijmáti než v »Jitře«? Dívčí hlídka v »Jitře« nechť se nám stane rádkyní a průvodkyní v záležitostech spolkových spravedlivým kritikem našich činů, ale obsah její nechť nás také pobaví a povzbudí k další práci. Tím asi již naznačuji, jaké články jsme si přály míti v dívčí hlídce, když jsme o ni na pracovní konferenci žádaly. Kolegyně, naší žádosti bylo vyhověno. Záleží jen na nás, jak se dívčí hlídka vyvine, ustrne-li jen na organisačních zprávách jednoho nebo dvou SSS., či účastní-li se práce v ní všechna dívčí sdružení v republice. A o tuto účast všech právě usilujeme; a doufáme, že naše snahy nebudou nadarmo. Kolegové SSSSm. starají se o činnost katol. studenta v jiných městech, a sami také se svými úspěchy nezůstávají v ústraní. A tím právě budit se v nich zájem, vzrůstá chuť k práci. A myslím, že by tomu tak mohlo býti i u nás, dívek. Čím je nás méně, tím více musíme viděti snažení u svých kolegyň, aby se v nás probudila chuť k spolkové práci a důvěra, že naše spravedlivá věc dojde přece jednou uspokojivých výsledků. Proto vyzýváme vás, kolegyně, tak, jak vás již vyzvala delegátka Segerová, k práci, a práci ne jen jednostranné. Z našeho středu musí vyjítí dívky pevných zásad křesťansko-katolických, které jsou si vědomy svého poslání v životě vůbec a v životě katolickém zvláště. Proto, kolegyně, pracujme, ale pracujme tak, aby naše práce měla opravdový účinek! Nestydme se za své přesvědčení Našemu příštímú uvědomělému snažení — mnoho štěstí!! Zdař Bůh!

Exerciční hlídka.

Z dějin exercicií.

V Argentině vzbudil Bůh horlitelku pro myšlenku exercicií v beatě (=členke kláštera s mírnějším vedením) Antonia De Paz de San José. Když za Karla III. byli Jesuité vyhnáni ze země španělských, rozhodla se pokračovati v díle sv. Ignáce. Roku 1773 zahájila svou činnost, tímže získala kněže pro vedení exercicií, najala místnosti, sháněla účastníky a vůbec byla dušň celého hnutí. Za léta 1775—79 zorganizovalo 60 kursů. Roku 1769 přišla do Buenos Aires a byla tu uvítána od uličníků s posměchem, devět měsíců vytrvale prosila biskupa, aby povolil pořádání exercicií, až konečně biskup svůj souhlas dal. Roku 1784 čítala již 15.000 exercitantů, roku 1788 70.000, do její smrti 1790 jich bylo asi 100.000. Ač byla zdraví slabého, přece vedla zvláštní život, isouc živa pouze o chlebě a polévce. Byla vždy veselá a odevzdaná do vůle Boží, takže příklad a obětavý život této slabé ženy působil mocně na její okolí.

V druhé polovině 18. stol. utrpělo exercicií hnutí velice tím, že řád jesuitský byl vypuzen z Francie. Ale bývalí členové řádu nezapomínali na exercicie a Bůh jim poslal z řad kněží a laiků pomocníky. V té době kvetl zvláště dům v Guimber, založený v 17. stol. sl. Kermens. V r. 1776

přišla do Quimper sl. Viktoria de Saint Luc. Tam se cvičila u Voršilek v malířství, ale pozorovala též zároveň blahodárné účinky exercicií. Její strýc, tamější biskup, probudil v ní horlivost pro spásu duší tou měrou, že se stala pokornou apoštolkou exercicií a získala svou laskavostí na exercicie i ty největší hříšnice. Když pak po revoluci byl dům zabrán revoluční vládou a Viktorie nemohla pro exercicie přímo pracovat, povzbuzovala kněze a věřící a roširovala obrázky Nejsv. Srdce Páně. Za tyto »zločiny« byla 19 července 1794 odsouzena k smrti a během 24 hodin guillotinou popravena. Ale její krev netekla nadarmo. Roku 1806 začalo se exerciční hnutí znovu šířiti a vzrůstalo se ve Francii vždy víc a více. Roku 1910 bylo tam již 45 exercičních domů a roční počet návštěvníků asi 20.000.

Roku 1906 začalo exerciční hnutí v Holandsku, kde kostelíků jest asi 2 miliony, t. j. malá třetina všeho obyvatelstva. Z počátku přicházely jen ženy, jichž bylo 231 v 8 kursech. Když v roce 1906 ujal se věci Robert Regout, pozdější ministr spravedlnosti, šířilo se exerciční hnutí i mezi muži. Dnes má Holandsko 12 exercičních domů, na 1000 duší připadá 10—15 exercitantů. V roce 1918 vykonalo 28.000 laiků exercicie. Tajemství tohoto velkolepého úspěchu (srovnej s našimi poměry!), tkví vedle milosti Boží v organisaci. V každé farnosti je zařízena exerciční pokladna, do které odvádějí členové týdně malý příspěvek, (pamatujete i Vy tak na exerciční fond?), z těchto příspěvků se zaplatí na konci roku část výloh na exercicie.

V Německu otevřeli r. 1877 misionáři Božského Slova ve Steylu exerciční dům, v němž bylo napočítáno do konce války 44.000 exercitantů, mužů a mládenců. Žen se tam cvičilo až do r. 1914 50.000. Počet exercitantů u sester sv. Josefa v Trevíru až do r. 1922 byl 30.000, kapucínů v bavorském poutním místě Altöttingu cvičili do roku 1914 76.000 osob, Jesuité měli ve Feldkirch do r. 1922 35.000 mužů. Později byly zařízeny exerciční domy v Münsteru (25.000 mužů do r. 1920), ve Viersen (16.000 do r. 1914) a ve Werl (21.000 do r. 1922). Dnes mají v Německu 35 exercičních domů; diecése a farnosti jsou organisovány podle vzoru Holandska.

U nás propagoval myšlenku exerciční již před válkou ndp. arcib. Dr. A. C. Stojan svými velehradskými exerciciemi, upevnil ji však až po převratě stavbou exercičního domu Stojanova na Velehradě, k němuž později přibýly exerciční domy v Hlučíně a na sv. Hostýně. (Chystá se stavba exercič. domu v Brně, jinak se pořádají exercicie po klášteřích, na př. v Července u Litovle a j.). — V Čechách jsou dosud k dispozici exerciční domy v Hájku u Prahy a ve Veltrusích, jinak se exercicie pořádají též po klášteřích anebo internátech, na př. v Buženči, v Hradci Králové a j. Přičiňme se, ať katolické studentstvo jako bylo první u hrobu sv. Václava — vedlo katolický tábor i v hnutí exercičním. V příštím čísle bude uveřejněna přehledná tabulka prázdninových exercicií studentských, agituje tedy pro hojnou účast již nyní, ať vše zase nezůstane na poslední chvíli!

Exercicie studentské o Velikonocích 1926.

Na pouhé ohlášení v katol. novinách (Lidových Listech a Pražském Večerníku, po případě Lidu), že se o letošních velikonocích budou konati stud.

exercicie v arcibisk. gymnasiu a konviktu bubenečském, přihlásilo se 115 studentů, počet to neočekávaný, ba překvapující. Přespolních bylo 55, pražských 60.

Tak hojná účast se vysvětluje především vhodnou dobou velikonočních prázdnin. Exercicie trojdenní začaly ráno na neděli květnou a skončily se ve středu ráno. Studenti nevědí, co by na neděli květnou a další všední dny dělali; na výlety není v této jarní době ještě pomýšlení, polní práce, při které venkovští studenti rádi pomáhají ještě stojí, zvláště letos stála. Upřímný dík však náleží vld. pánům v duchovní správě, vldp. profesorům náboženství, a mnoha přátelům studentů za to, že upozornili a vybídli mladé své přátele k zájezdu do Prahy, po případě z Prahy do Bubenče. Tak na př. poslal Nymburk 17, Kolín 12, gymnasium v Křemencově ulici 12...

Správa ústavu poskytla z darů štědrých dobrodinců přespolním nocleh i zaopatření, pražským zaopatření přes den. Pokud se týče denního docházení pražských do ústavu, v tom jedině se bubenečská extrcicie lišily od exercicií uzavřených. Jinak se zachovával pořádek zvyklý, v němž čtyři přednášky (promluvy a rozjímání) a krátké pobožnosti jsou hlavními body.

V pondělí v odpolední přestávce putovali účastníci na Hradčany k hrobu mladistvého knížete a mučedníka sv. Václava, jenž právě mládeži české měl by býti vzorem a vůdcem. Vždyť sv. Václav v mladém věku, v rozpuku svého života skropil českou zemi svou vlastní krví, aby z ní vyrostlo plémě ušlechtilé, křesťanské, s jasným poznáním všehomíra a dějinných tragedií duše lidské, ale také se srdcem zaníceným pro Bohočlověka a bližního jako bratra Kristova.

V náladě povznesené, s kytičkou na kabátě přistupovali exercicianti ke stolu Páně. Jako památku odnesli si vzácnou knížku Peschovu »Život podle náboženství«, kterou daroval nejmenovaný knihkupec.

Bůh sám ví, kolik účastníků si osvojilo přání sv. Václava, jenž vida obtíže zdárného rozkvětu křesťanství ve své milované vlasti, toužil po chvíli, kdy by veleknězem svým Kristem Pánem byl vyvolen k úřadu kněžskému, aby »něco málo oveček Kristu pomnožil«. (Viz Křesťanovu legendu o sv. Václavu.)

Exercitátorem byl P. Karel Závadský T. J., profesor přírodopisu v arcibisk. gymnasiu.

Filatelie.

Odborné časopisy již častěji radily sběratelům v poslední době, aby řádně prohlédli své zásoby čsl. známek s obrazem p. presidenta, a to zvl. neupotřebitelné hodnoty 1 Kč I. vydání 1925 (větší formát), není-li mezi nimi vzácná 1. poloha průsvítky (t. j. kolmý řapík), listy se smyčkou na pravé straně, smyčka směřuje vzhůru, list dolů). Za tuto známku se platí 1000 Kč. Za hledání tedy stojí! U 40hal. I. vydání v provedení tiskem »neotypie« jsou vzácné polohy č. 5, 6 a 8 (vodorovné) i u kusů upotřebovaných. Schema všech osmi poloh průsvitek u čsl. známek možno obdržeti i se zoubkoměrem v každém filatel. obchodě za 1.50 Kč. Při hledání průsvitek u 40hal. hodnoty nesmí se používat benzínu.

Neméně vzácným objevem je chybotisk doplatních známek výpočetných, 50 na 50 h »osvobozená rep.« červená. Nalezeno bylo teprv pět kusů, ač možno se domnívat, že byl celý arch hodnoty 50 h přetištěn (100 kusů). Je však možné, že většina z těch 95 »nezvšestných« je zničena. Prohlédněte tedy i zásoby přetisků 50 na 20 a 150 h, není-li náhodou mezi nimi »zlatá rybka« 50/50.

Statistika spotřeby známek
v naší republice v letech 1919—1927:

	Výplatní	Spěšné	Novinové	Doplatní	Celkem
1919	kusů	11,413.000	121,760.000	35,541.000	862,108.000
	Kč	318.500	3,404.380	29,554.050	202,643.060
1920	kusů	7,760.000	175,800.000	46,584.000	1,053,994.000
	Kč	333.400	7,725.800	44,303.000	495,838.350
1921	kusů	5,430.000	153,980.000	32,680.000	811,999.000
	Kč	470.000	11,593.500	12,662.500	310,508.150
1927	kusů	od r. 1922 vyřazeny úplně.	254,930.000	40,894.000	908,246.800
	Kč		18,768.000	34,442.400	483,449.900

Největší spotřebu a tržbu za prodané známky vykazuje rok 1920. Nejmenší byla v r. 1923, od kterého doba stále stoupá.

Esperanto.

Číslovky. Čísl. základní (neskloňují se t. j. nepřibírají ve 4. pádě -n): unu — 1, du — 2, tri — 3, kvar — 4, kvin — 5, ses — 6, sep — 7, ok — 8, nau — 9, dek — 10, cent — 100, mil. — 1000. Desítky a sta se tvoří prostě spojením číslovek, na př. 20 (= 2×10) dudek, 80 okdek, 300 tricent atd. 1929 = mil naicent dudek naŭ. Pozoruj rozdíl: tridek 30, ale dektri 13 (= 10+3); kvindek 50, dekvin 15 atd. Toto spojování si dobře osvoite, aby se vám někdy nestala nehoda, jako jednomu studentovi, který, chtěje si dopisovati s mladou Angličankou, napsal jí, že je student a je mu »sepdek« roků (t. j. 70!), místo »deksep« (17); se »sedmdesátiletými studenty« si ovšem obyčejně nikdo nechce dopisovat a proto i tento student marně čekal na odpověď Angličanky. — **Číslovky řadové** se tvoří přidáním koncovky -a: anua — první, dua — druhý, deka — desátý,

dekkvara — čtrnáctý, centa — stý, trideka — třicátý atd. — **Příslovce** se tvoří pomocí -e: unue — za první, předně; due — za druhé, trie — za třetí atd. — **Násobky** se tvoří příponou — obl —: kvarobla — čtyřnásobný, kvinoble — pětinásobně, pětkrát (v násobení). **Zlomky** se tvoří koncovkou — on —: duono — polovina, kvarono — čtvrtina, kvin okonoj — pět osmin. Čísl. **hromadné** se tvoří příp. — op —: unuopa — jednoduchý, duope — dvojitě, kvaropa — čtverý, kvarope — čtvermo atp.

Zbývající přípony:

- uj- značí schránku, nádržku; strom; zemi: mono — Německo.
— peníze, monujo — peněženka; inko — inkoust, inkujo — kalamář; pomo — jablko, pomujo — jabloň; Geman — Němec, Germanujo — Německo.
- ĉj- zdrobňení jména mužského: Jozefo — Josef, Jozefĉjo, Joĉjo — Pepík; Frideriko — Bedřich, Friĉjo — Bedříšek.
- nj- zdrobňení jm. ženského: Mario — Marie, Manfo (zřídka Marinjo) — Mařenka, Mánja: patrino matka, panjo (nebo: patrineto) — mamička.
- um- přípona neurčitého významu: vento — vítr, ventumilo — vějíř; aero — vzduch, aerumi — větrati; plena — plný, plenumi — splniti; krucio — kříž, krucumi — ukřižovati; kolo — krk, koiumo — krk; cerbo — mozek, cerbuni — hloubati.

Předložka »je« jest rovněž neurčitého významu jako přípona -um-. Klademe ji tam, kde by se dobře nehodila jiná předložka: sopiro je patrujo — touha po vlasti; je festo de sankta Johano — na svátek sv. Jana; malsana je okulo — nemocný na oko; je la kvara (horo) — o čtyřech (hodinách) a pod. Užívání této předložky není přesně omezeno a proto můžeme beze všeho jí užití všude tam, kam váháme dáti předložku jinou. Jasnost řeči tím nikterak netrpí.

Cvičení — Ekzerco. Letero.

Přibyslav, la 18an de majo 1929.

Estimata samidean(in)o!

Leginte Vian adreson en la ĉefia gazeto XY mi deziras interkorespondadi kun Vi. Mi inkau kolektas poŝtmarkojn (vidaĵkartojn, fotografiojn) kaj ĉian interesajn. Mi dezirus do interŝanĝi ilin kun Vi. Mi estos dankema al Vi, se Vi plenumos miam deziron. Se Vi interesiĝas pri mia lando, mi povas sendi al Vi diversajn informojn.

Ĉu Vi ne vojaĝos ankaŭ en Ĉeĥoslovakujon? Se jes, bonvolu viziti min; Vi povos esti mia gasto.

Mi salutas Vin kore kaj restas

Via

Jean d'Allatiel.

Slovička: estimi — ctíti, sama — týž, ideo — myšlenka, idea; sam-ide-ano — stoupenec téže ideje (t. j. Esperanta; tak se navzájem nazývají Esperantisté), gazeto — časopis, deziri — přát si, kolekti — sbírat, korespondi — dopisovati si, vidaĵo — pohled, vidaĵkarto — pohlednice, interesa — zajímavý, lando — země, diversa — různý, vojaĝi — cestovati, bon-voli — ráčiti, viziti — navštívit, gasto — host, resti — zůstat.

Esperanto v propagaci sv.-václavských oslav v cizině. Výbor pro oslavy sv.-václavské vydal esperantskou brožuru o sv. Václavu (napsal ji p. Bořivoj Benetka) a plakáty s esperantským nápisem. První vydání je již vyčerpáno a brožurka je vydávána po druhé. Tato knižička se rozletěla do všech koutů světa, i tam, kam jinak by zpráva o našich oslavách nedošla, na př. do Persie, Japonska, Malých Antil, do Chile a t. d. Odevšad dostává výbor (který má svůj esper. odbor) dojemná poděkování a pochvalná uznání. Všem se velice líbí. Dokonce jeden esperantský redaktor ji přeložil a vydal ve vlámsčině. Všechny esperantské časopisy (nejen katolické, nýbrž i jiné, na př. komunistické [!]) píší o těchto oslavách s velkou sympatií, otiskují zprávy o Československu, uveřejňují obrázky z naší země a t. d. Též výbor pro S. D. O. užívá Esperanta a uveřejňuje články v esper. časopisech. V některých jednotách pořádají esperantské kurzy, neboť se zde sejdeme při oslavách s mnoha Esperantisty (zvláště ovšem nejvíce na mezinárodním sjezdu katolických Esperantistů). — Kdož se chtějí dočíst bližších podrobností o tom, jak Esperanto prospívá propagaci našich oslav sv.-václavských, nechť odeberají »Sv.-Václavský Přehled« (všem, kdo si o něj napíše, bezplatně jej bude zasílati Výbor pro oslavy svatováclavské, Praha III., Josefská 8.).

Velký esperantsko-český slovník brzy vyjde. Již jsme o něm na tomto místě psali. V příštím čísle bude ohlášena subskripce. Neopomeňte se přihlásit!

Čsl. Svaz Katolických Esperantistů (Čeňoslovačka Ligo de Katolikaj Esperantistoj) rozesílá zdarma propagační leták: Jan Filip, **Mezinárodní řeč a katolíci**. Zašle se každému, kdo si o něj napíše a přiloží — 60 Kč na poštovné.

V Rakousku zavedlo několik velkých žurnálů esperantské rubriky. Mezi jinými i »Volkszeitung« uveřejňuje kurs Esperanta.

Upozornění. Při dotazech nezapomeňte přiložit známku na odpověď! Jinak nemáte naději na odpověď! Kdo by si přál adresy cizích Esperantistů, nechť zašle 6.— Kč ve známkách a obdrží Adresář Esperantistů. Objednávky vyřizuje: Jan Filip, Praha XIX.—Bubeneč, Wintrova 299-4.

ORGANISAČNÍ.

F. V Havelka.

Naše podniky.

Po několik desetiletí náleží k pojmu vzdělávacího spolku též ochotnické divadlo. Hraje se v Orlu i v Sokole, v DTJ. i v JPT., hraje se ve skupinách našich Omladin, krátce všude, v městě i na venkově.

Proč se většinou hraje? — Buď, aby se ukázalo, že se »něco dělá« nebo aby se získaly finanční prostředky. Snad ještě proto, aby se účinkující při zkouškách pobavili a pak se navzájem vyprovodili domů. Důležitým důvodem je také to, aby několik předáků mohlo hrát hlavní roli a upozorniti na svůj »nesporný talent«. Málokdy se hledí na to, zda hra odpovídá duchu stanov spolku. Je-li rozpor příliš veliký, řekne

se, že se »umění« nedá škatulkovat, a hraje se bez uzardění. Hraje se bez výběru, jen aby věc táhla, a aby gloriola kol hlavy předáků spolku rostla. Udělá se předem velká reklama a po provedení se vše šmahem v tisku pochválí. Nezáleží na tom, je-li co chválit. To musí být! — Někdy se ovšem stane, že provedení hry, do nemožností vychválené, posoudí odborník. To už je sice smůla, ale ani to se nebere tragicky. Nechci zevšeobecňovati, ale je tomu většinou tak. I v našich spolcích studentských.

Zde je třeba nápravy. Neříkám, že by se vůbec nemělo hrát. Proč pak ne? Divadlo je přece stále ještě prostředkem, kterým možno vychovávat, povzbuzovat, oživovat a burcovat. Je často poutem, které k nám víže i kolegy vlažnější, které je pak možno získat plně. Zaměstná nejrůznějším způsobem velkou část členstva, která pak jaksi bezprostředněji cítí, že SSS. je jeho spolkem, neboť žije, tvoří a roste také jeho prací. Konečně, divadlo vychovává i účinkující a uzpůsobuje je k veřejnému vystupování. Proč bychom tedy nehráli? Jen nesmíme zapomínati, že nejsme divadelními jednotami ochotníků, nesmíme zaměňovati prostředek spolkového života s jeho účelem.

Hru musíme vybírat s největší pečlivostí a s největší svědomitostí ji musíme nacvičit a provést. Nesmí se u nás vyskytnouti nešvar večerních zkoušek. Studenti si mohou zkoušku udělati za dne, aby se nestala příležitostí k večerním toulkám. Každá hra bez výjimky musí býti předem zkoumána duchovním řádcem, není-li námitek se stanoviska víry a mravů. Tam, kde hrají jiné katolické spolky, jest lépe přenechatí jim úplně tuto činnost, zvláště je-li nebezpečí sporů a napětí. Naši členové se mohou při tom také uplatniti, vždyť je jejich povinností podporovati účinně i ostatní katolické spolky.

Činovníci SSS. ať si uvědomí, že není žádným neštěstím, nehraje-li se za celý rok ani jediné divadlo, že však je nebezpečným znamením, nekoná-li se za celý měsíc ani jediná členská přednáška, plně navštívená. Pravidelné přednášky jsou vůbec základním pilířem naší činnosti. Všechno ostatní je buď důsledkem nebo přídatkem anebo nutným zlem. Účast na společném přijímání svatých svátostí, na náboženských manifestacích a průvodech je přímo úměrná náboženskému uvědomění a opravdovosti přesvědčení členstva, toto pak je závislé na počtu a jakosti konaných přednášek.

Pro veřejnou činnost máme i bez divadla jiné obory, zanedbané nivy. Místo sehrání pěti divadel bude daleko lépe, postarati se, aby na pěti místech okresu se pořádala přednáška o sv. Václavu. Ba, nemělo by být ani dědinky, kde by se tato přednáška letos nekonala. — Ejhle, příležitost k vybití energie, k uplatnění utajených schopností! Nemáte-li mezi sebou řečníka, připravte alespoň všechno ostatní. Řečníka vám vyšle třeba »Výbor pro oslavu tisícího výročí smrti sv. Václava«, Praha III., Josefská 8. Vůbec by se měla v našich řadách věnovat větší pozornost přednáškám, zvláště se světelnými obrazy. Často a často projekční přístroje draze koupené v našich katolických spolcích zahálejí. Musí to být, katolíctví studenti? Nedovedli byste k nim nalézt cestu?

A co loutkové divadlo? — Směšnost, maličernost, že ano? — Je směšné zajistiti si vliv na celé desítky dětských duší, je vám směšné

u těch nejmenších? — Tam se ovšem nedávají kytice, a potlesk dětských ruček není tak bouřlivý! Ale co ty rozzářené zraky, které mluví o tom, že krásné vzpomínky půjdou s dětmi po celý život, ty vám také nestojí za námahu? — Vděčné pole působnosti a přece tak zanedbávané u nás. Sokol a ostatní spolky dobře vědí, proč zřizují i velké a nákladné loutkové scény. Nejen ony, i náš milý Orel potřebuje žactva a také orelské žactvo má právo na zábavu a potěšení i mimo cvičení. Proč jim toho neposkytnete, katoličtí studenti, alespoň tam, kde v našich katolických spolcích loutkové divadélko zahálí? Naříkáte, že není pro vaše snahy pochopení? Což pak někdo vůbec našel pro své snahy pochopení u všech lidí?

A akademie (krátký proslov, zpěvy, recitace, hudební čísla a p.) také nestojí za námahu?

Což jsme tak ubozí, že se nedovedeme jinak projevit, než divadlem, jež není daleko na nutné úrovni, tanečními hodinami a plesem s moderními tanci?

Uvažujte, studenti, katoličtí studenti!

Zemská pracovní konference SSS, moravskoslezských v Olomouci 24. března 1929. Hanácká metropole, Olomouc, hostila na Květnou neděli katolické studentstvo z SSS, moravskoslezských, které se sešlo, aby si pohovořilo o organizačních metodách dosavadních, respektive poradilo se o nových. Ústředí katolického studentstva nechce totiž organizační otázky řešit autoritativně, nýbrž snaží se poznati náladu a smýšlení veškerého členstva. Za tím účelem jsou svolávány tradiční zemské pracovní konference, z nichž letošní, olomoucká, jest jubilejní, ježto před 10 lety na témže místě konala se první, která dala popud k ustavení nejlepších dnešních SSS, na Moravě.

Sněmování zahájeno ráno mší sv. v seminární kapli sv. Alexeje, kterou celebuloval mšgre dr. Kutal; pěvecký kroužek bohoslovců zapěl při ní pašije a několik sborových skladeb.

O 10. hod. zahájil dr. Kosatík v sále Salesiána zemskou pracovní konferenci s přáním, aby přinesla hnutí stejného zdaru jako konference konaná před 10 lety. Nato ujal se řízení předseda Moravana R. N. C. Zuska; ostatní členové předsednictva voleni z plena.

Prvním referentem byl dr. Martin Mikulka z Uh. Hradiště. Navázav na své vzpomínky z pouti do Sv. země, poukázal pan doktor na dnešní duchovní poušť mezi studentstvem, již nutno stále a stále zavlažovati náboženstvím, než si nezadá ničím, nýbrž předčí poznáním ostatní vědy; musí však býti účinné a víra musí býti stále prohlubována. Jan tak se stane katolické studentstvo apoštolátem víry mezi dnešní inteligencí.

Svého úkolu zmocnil se pan doktor, velký a štědrý příznivec katolického studentstva, velmi čestně; jeho slova zapadala do sebe pevně, logicky, jako kvádr za kvádrem, takže jest litovati, že referát tak vysoké úrovně byl kritisován nevhodně v brněnské »Studentské hlídce«.

Nato přistoupeno k referátu organizačnímu, jež proslovil pan univ. asistent z Brna, R. N. C. Josef Chybík. Odmítnul tvrzení — ničím nedokázané — jako by se katolické studentstvo nacházelo v krizi a poukázal na nové směrnice práce, jak se vyvinuly během okolností posledních let. Hlavně

třeba vrátit SSS. od debat plodné práci, vychovat silné jedince a přenést činnost do úzkých kroužků zájemců. — Že o organizační referát byl velký zájem, svědčí čilá debata, jež se o něm rozvinula, a to, jak z řad seniorů, tak z řad studentů. (Kuncek, Frydrych, Zamykal, Buša a j.)

Odpolední jednání bylo zahájeno tiskovým referátem Ph. C. O. Svozila z Uh. Hradiště, jež seznámil delegáty o poměru katolického studentstva ke katolickému tisku po stránce praktické, aby naše SSS. vychovala si vskutku řadu tiskových referentů, podávajících v pravidelných obdobích zprávy o organizačním ruchu v SSS. I o tomto referátu rozvinula se čilá debata — zvláště zásluhou delegace brněnské, odkudž na př. kol. Křížová podala sympatický návrh na zavedení »dívčí hlídky« v »Jitru«; bylo by si přáti, aby kolegyně vzaly námět za svůj a pracovaly o jeho realizaci. Pěkný spád debaty zastíněn byl poněkud rušivě osobními výpady delegáta z Kostelce n. H., jež však hned po zásluze uvedeny na pravou míru. Stejně osvětlil kol. Markes požadavky resoluce delegátů z Brna.

Dalším referentem byl JUC. Al. Grulich, tajemník ÚKSČ., který podal zprávy z Ústředí, jež doplnil cennými pokyny předseda Ústředí JUC. Markes. Do debaty činně zasáhli zvláště kolegové Friedl a Prokeš.

Nato se stalo něco, k čemu rozhodně se nemělo nechat dojít, že totiž místní SSS. zasáhlo rušivě do průběhu konference, tím, že vyzvalo delegáty, aby opustili místnost, ježto do téže místnosti svolána slavnostní schůze na oslavu 10tiletého trvání SSS. Bylo též chybou, že předseda konference neprojevil dostatek energie, aby tomuto momentu zabránil, a tak poslední referát, unionistický, jež měl dp. Fr. Drábek z Brna, byl přednesen ve vedlejší místnosti při omezeném počtu delegátů. Jest toho litovati tím spíše, že referát byl vskutku pečlivě propracován a procítěně podán.

Po stručné debatě zakončil kol. Grulich konferenci s přáním zdaru sjezdu katol. studentstva čl. v prvních dnech červencových v Praze.

Nyní několik poznámek: Účastníků měla pracov. konference 142, z toho 20 bohoslovců, 10 seniorů a hostů, ostatní byli studenti.

Úlohy hostitelů zhostila se Olomouc čestně, zarážela však jedna věc: technickou stránku sjezdu obstarával místo kolegů studentů místní duchov. rádce dp. Penka; myslím, že věci této se měli chopiti studenti, a ne chovati se — až na několik výjimek! — apaticky!

Přinesla letošní pracov. konference v Olomouci též užitek jako konference, konaná tamtéž před desíti lety? Máme-li býti upřímní, tedy musíme říci, že nepřinesla! Hlavním důvodem toho jest rušivě zasáhnutí z řad místního sdružení a zdá se, že u některých činitelů zvítězila snaha, považovati zemskou pracov. konferenci pouze za pozlátko jubilejních oslav sdružení.

Těchto několik upřímně míněných slov bylo nutno říci, abychom se podobných nedopatření vyvarovali do budoucna a prosím, aby i tak byla přijímána! Sic.

Jubilejní oslavy SSS. v Uh. Hradišti. O letošních Velkonocích, svátcích Vzkříšení, slavených ve stínu korouhví svatojánské a svatováclavské, oslavilo tíše, ale důstojně SSS. v Uh. Hradišti deset let svého trvání. Bylo to v r. 1919. po

památne první poválečné pracovní konferenci katol. studentstva v Olomouci, kdy se tehdejší kvintán Antal Šuránek rozhodl za pomoci několika málo stejně smýšlejících kolegů (posměšně byli zvaní od pokr. studentů: »tři králi«) založiti na uhersko-hradištském gymnasiu SSS. Bylo to v době nejhoršího běsnění mezi studentstvem, tehdy veden nejprudší boj proti náboženství (studenti hlasovali — vyjma 3 — pro vypuštění náboženství z učebního rozvrhu; v VII. a VIII. třídě strženy kříže, atd.), než mladistvé a bujaré nadšení zakladatelů překonalo všechny tyto překážky, takže z 3 králů brzy povstalo králů 30. Hodně též napomáhala velká ochota a nevšední štědrost tehdejšího duchovního rádce msgr. Dr. A. Taubra, a když byl tento přeložen do Lipníka, staříckého, ale vzácného příznivce dp. prof. V. Šroma. — Ač se SSS. setkávalo s počátku s velkými obtížemi v profesorském sboru (jeden čas bylo zakázáno, takže bylo nuceno existovati pod názvem Stud. odbor Orla), přece zdárně prosperovalo, zvláště když laskavostí františkánského kláštera dána k dispozici spolková místnost, kde zřízena bohatá knihovna a čítárna. Není zde možno probírat celou tu bohatou činnost at už vnitřní, at už vnější (podrobně vše popsáno v almanachu »Pochodeň«), řízenou Dr. Taubrem, prof. Šromem a nyní obětavým Dr. Mikulkou. Faktum jest, že rekatolizačním hnutím studentském po převratě dovedlo SSS. v Uh. Hradišti vyorati vlastní hlubokou brázu a že obstálo čestně. Aby se přehlédla veškerá tato činnost a na základě toho povzbudili se mladí nástupci k další činnosti, uspořádaný jubilejní oslavy prvního desetiletí, jež položeny na Velkonoce a byly neseny — pod egidou a SSS. trojím rázem: v z p o m í n k o v ý m, p ř í t o m n ý m a b u d o u c í m.

Vzpomínkového rázu jest vydání slavnostního almanachu »Pochodeň«, zredigovaného Ph. C. O. Svozilem. Ta mve vzpomínkách duchov. rádců, seniorů a v zevrubných dějinách zhodnocena a budoucnosti zachována činnost SSS. v prvním deceniu, ale ukázána též v druhém oddíle práce členů »na národa roli dědičné« v oboru náboženském, literárním, vědeckém a j. Zvláště dlužno vytknouti, že celou práci i grafickou úpravu provedli si sami členové sdružení.

Oslavy mající ukázati přítomný stav byly položeny na Pondělí velkonoční 1. dubna t. r. Ráno o 8 hod. byla ve farním chrámu Páně mše sv. za katol. studenty, jíž se zúčastnili místní členové a členky, z nichž většina přistoupila k sv. přijímání. Odpoledne začali se již sjížděti seniori a hosté, odbyly zkoušky na večer a o 4. hod. konána schůze akademiků s bohoslovci v Lidovém domě, na níž debatováno též o směrnících práce do budouna. Usneseno setrvati při dosavadních osvědčených metodách práce spolkové, nevyhýbati se však též metodám novým. Šuránek podal cenné pokyny k otázce, jak realizovati více poslání sociální.

Večer byl zlatý hřeb oslav — pořádána v sále Lidového domu slavnostní hudebně-pěvecká akademie s vybraným pořadem. Mužský sbor akademiků (z místního ASSS. a z Moravana) a bohoslovců (z ASSS. a Stojanovy literár. jednoty v Olomouci), za skvělého řízení

Ph. S. Ant. Marcela z Brna stál na výši. Akademie byla zahájena mohutným Jindřichovým sborem »Sv. Václave!«, pak následovala skvělá přednáška P. Ant. Al. Šuránka, kooperatora ve Slatinicích u Olomouce, zakladatele místního SSS. Po ní následovaly další sbory: Oráč od Förstra, Smrt Kristova od Picky, Pastýř a poutníci od Křížkovského. Orání a Což ta naše bříza od Janáčka, Odpadlý od srdca a Odvedeného prosba od Křížkovského a slovácké národní písně — mezi něž vhodně umístěna byla čísla sólová: Biblické písně Dvořákovy (zazpíval s úspěchem ctp. Konvička z Olomouce), housle s průvodem klavíru (p. Sukaný a kol. Friedl), recitace »Sen Orlice«, od Hornofa, (ctp. Veselý z Uh. Brodu) a klavírní číslo JUC. Friedla. Výkony pěvců i hudební čísla byly vysoké úrovně a účinkující sklídili zaslouženou pochvalu od velmi četného a vybraného obecnstva. Pozdravné přípisy zaslali: prezident senátu RČS. dr. Mořic Hruban, msgr. dr. Ot. Tauber, dp. Jan Mlčoch, SSS. ve Strážnici a Uh. Brodě osobně zastoupeno SSS. v Břeclavi, ASSS. v Uh. Brodě a v Mor. Ostravě. — Ze seniorů se dostavili: P. Antal Šuránek, P. Jan Huňka, Agr. Ing. Rostislav a Alois Sochorci, JUDr. Jos. Dudašek, prof. Fr. Bráblík, univ. asistent Jos. Chybík.

Nyní ještě trochu statistiky: za 10 let vyšlo z SSS. 14 kněží a 26 inteligentů (3 JUDr., 3 profesori, 2 agr. inž., 2 MUDr., 1 MUDr., 15 abiturientů), nyní sdružuje ASSS. 17 bohoslovců a 20 akademiků; snad právem lze je nazvati SSS. redaktory, neboť 6 členů z jeho řad jest již redaktory: P. Šuránek rediguje »Náš Domov«, P. Huňka »Orelskou osvětlu«, Ing. C. Růžička »Našinec« (hospodářskou část), Agr. Ing. Ros. Sochorec »Hospodářský obzor« (při Sels. hl.), R. N. C. Chybík »Obzor mládeže« (při Sels. hl.) a Ph. C. Svozil spolurediguje »Jitro« a redigoval »Studentskou hlídku« (ve »Dni«). Ostatní členové skoro všichni pracují v našich spolicích.

Radostné chvíle oslav skončeny, nutno však pracovat dál, získávat navé síly, pracovati novými metodami! Nutno, aby mladá generace nastoupila odhodlaně cestou do druhého desetiletí a k tomu nám žehnej Bůh!

Sv.

Z SSS. v Holešově. Zakrátko budeme mít svou valnou hromadu. — Pohled do minulosti předvede nám řadu úspěchů vnějších i vnitřních, které naše SSS. vkonalo. Ale vše to nedostahuje ke konečnému a vznešenému cíli, který jsme si položili za základ naší činnosti, totiž — naplniti náš život duchem víry Kristovy. Práce náboženské platí především tato slova. Vzorný život podle víry svatě msuí býti ustavičným cílem každého z nás. Bez vzorného náboženského života je naše činnost plané horování, které neponese krásného ovoce. — Tolik chtěl jsem napsati k blížící se valné hromadě SSS. Jaká byla spolková činnost? Tu musíme uznati, že jsme letos byli na vrcholu největšího vzrůstu. Činnost přednášková, o níž podáme referát později, byla velmi čilá. Při této příležitosti musím vzdáti dík našemu spolkovému rádcí prof. Ph. dru koztočilovi, který s velkou ochotou ujal se tak nevděčné funkce. Ano, děkuji mu za vše, co až dodnes učinil pro naši svatou věc, děkuji mu za všechny oběti, které jako květy krvavých růží kladl s nadšením na oltář našich svatých, vznešených ideálů, za to, že vyšlapal nám již z velké části tu cestu trním zarostlou. Nuže, buďte po-

žehnány jeho cesty, buď požehnán každičký jeho krok k metě vytoužená. Předseda.

SSS v Pardubicích. Jest to asi poprvé, co tu jest zpráva z pard. SSS. To však neznámá, ža u nás sníme. Našt SSS, bylo založeno r. 1920 a bylo zde konáno několik důležitých konferencí. Později, vlivem nepříznivých poměrů, nastala stagnace, z které se nyní probouzí.

16. března nás navštívil kol. Grulich z Ústředí, aby nám určil nové směrnice našeho hnutí, a aby zde zykonal revisi, s kterou byl velmi spokojen. Děkuji mu ještě co nejdečněji za jeho slova. — Na 12. května připravujeme akademii za pomoci Orla, od které si slibujeme velký úspěch morální i finanční. Jednatel.

Ústředí katolického studentstva se srdce blahopřeje své administrátorce »Jitra« sl. A. KRÍŽOVÉ k jejímu sňatku.

Z přírody.

Zakládejte herbáře!

V č. 7. byl pěkný článek o založení sbírky motýlů. Chci vám zde podati alespoň stručný nástin, jak si založiti herbář.

První věci, které budeme potřebovati, jsou dobré ssací papíry (nejlépe filtrační) a potom lis. Rostliny můžeme sbíratí dvojím způsobem: buď dáváme do sbírky jen květ, po případě s několika lístky, nebo celou rostlinu i s kořenem a plodem. Tento druhý způsob vyžaduje však větší námahu a lepšího uspořádání (ve skleněných skřínkách) a hodí se spíše pro školní kabinet.

A nyní postup: rostlinku uřízneme tak, aby na stonku byl květ a několik lístků, a dobře ji nmyvše vkládáme ji mezi ssací papíry do určité polohy, jak bychom si jí přáli míti slisovanou. Tak necháme bylinku asi dva dny, pak ji vyjmeme, nalepíme na papír, na který napíšeme na papír, na který napíšeme nahoru, mezi co rostlina patří (na př. Dvouděložné prostolátečné violkovité — *Diclines choripetalae violaceae*), kdežto dolů název (na př. Fialka vonná — *Viola odorata*). Pište vždy nápis latinský i český. Přilepujeme pásky asi 1/2 cm širokými z průhledného papíru. Po nalepení necháme je asi den na slunci vysušiti a pak opět vkládáme i s papírem mezi ssací listy a opět dáme asi na týden do lisu. Tím nám rostlinka úplně přilehne k papíru a též se úplně vysuší, aniž by ztratila svou barvu. Listy s nalepenými rostlinami jsou nejlépe volné. Sbíráme od každého druhu jen jeden, nanejvýše dva exempláře (na př. u fialky, ač jen u nás se vyskytuje asi na 16 druhů).

Jako nejlepší příručku k určování rostlin doporučuji Dr. L. Čelakovského: Analytická květena Čech, Moravy a Slezska. AD.

Obrovský vodní had. V Jižní Americe žije ve vodách obravský hroznýš anakonda. Údaje, že dosahuje délky 10—12 m, jsou asi přehnané, ale byl změřen kus 6 m dlouhý, který měl v objemu 60 cm. Takové kusy mohou ovšem býti nebezpečny dětem, ba i dospělým lidem. Anakonda loví drobnější ssavce, aguti, paky a dokonce i tapíry. Velká anakonda měla v žaludku lenochoda, mravečníka a velkého leguana. Tento

velký had rodí živá mláďata vždy poblíž řeky, mláďata lezou ihned do vody, ale žijí nejprve pohromadě; často visí společně na větvích nad vodou. Domorodci loví obrovského hada šipy nebo ručnicí, mířice mu vždy na hlavu. Upotřebují z něho kůži, která je černozeleňá s dvojitou řadou černých skvrn a velmi pevná; dělají v ní obuv, cestovní vaky a j. Botokudi, požívají masa a užívají i sádla, které si anakonda hromadí pod kůží, aby z něho trávil v době letního spánku. (Podle La Nature.)

Doprava a hmyz. Uspadnění mezinárodní dopravy moderními prostředky mělo v zápětí také jisté následky spíše nepředvídané. Psali jsme před jistou dobou, že se pneumatikami automobilů přenesly z Francie do Anglie traviny, jichž ve Velké Británii dotud nebyvalo, že tam zdomácněly a silně se rozplemenily. Podobným asi způsobem přenáší se také hmyz a to není vždycky božím požehnáním. Amerika vděčí Evropě za nejšerednějšího škůdce svých kukuřičných polí, ale odvděčila se jí jak se patří phylloxerou, tím postrachem vinařů (Francie a hrozná phylloxerová zhouba z r. 1895, tušíme, která přinutila celé kraje k úplné náhradě štěpů, mohly by vyprávět), nehledíc k argentinskému mravenci a doryphore. Jiných příkladů je habaděj. Pan Vayssiére upozornil nedávno ve francouzské Zemědělské akademii na vzrůstající se vpád nového exotického hmyzu do Evropy. Jde o brouka, jakéhosi to malého chrousta, *Popilia japonica*, který se také už zapsal v Americe — a zrovna vděčně. Žije všeho všudy rok, z něhož ztráví pět šestin pod zemí. Ale po dva měsíce napáše v setbách škody za deset. Není vybiravý, vrhá se na vše, co mu přijde do cesty, na ovocné stromy, zeleniny, květiny ozdobné, a je neobyčejně žravý. Pan Vayssiére našel na jednom jablku 278 těchto roztomilých broučků. — V Americe objevil se po prvé r. 1912 a přenesl se prstí obalující kořeny azalkových a kosatcových sazenic dovážených z Japonska. Za krátko stal se tento Japanese Beetle hotovou metlou. V okolí Filadelfie našlo se v jednom čtverečném metru půdy 1500 larv tohoto broučka, s nímž zahájen boj na nůž. Ve Francii hlášen ještě nebyl. Ale kdo ví. Možná dost, že byl dosud přehlédnut, neboť podobá se k nerozeznání různým druhům domácím. K. F.

Ancuba japonica. Tento vždy zelený keř je u nás nejširše znám jen z uzenářských závodů, kde se jeho pestrolisté odrůdy užívá k výzdobě výkladních skříní vedle šunky a salámů. Malokomu je však známo, že Ancubu lze s dobrým zdarem pěstovati ve volné půdě. Daří se v každé dobré zahradní půdě a potřebuje jen v zimě na kořeny přikrovu a dobrého krytu se stran. Hodí se proto velmi dobře pro kouty domu, kouty dvora a vůbec pro takové polohy, kam v zimě přichází málo slunce. Tu pak za příznivých podmínek dorůstá výše až 3 m a může býti krásnou ozdobou parků a zahrad. F. K.

Jak letadlo pomáhá přírodovědeckým výzkumům. Americké ministerstvo zemědělství, které se trvale snaží o pěstění nových užitečných rostlin, otevřelo letadlu nové pole působnosti. Jeden z vědeckých spolupracovníků ministerstva použil nedávno letadla k tomu, aby ve vnitřní Nové Guinee sbíral nové druhy cukrové třtiny. Našel 171 různých variací, z nichž jedna řichází ve vědě po prvé. Podařilo se mu dopra-

viti na shromaždiště rostliny úplně čerstvé, takže bylo je ještě možno zasaditi v příznivých místech Spojených Států. Nyní se zkouší, zda se hodí rostliny pro hybridaci, křížení a pěstování a zda se osvědčí proti různým nemocím tak, jako rostliny dočasně pěstované. J.—n.

Nejvyšší vodopád na světě. Na ostrově Hukuhivě v ostrovní skupině Markýzské, ve franc. Polynésii, byl před nedávnem objeven vodopád, který se sice nevyznačuje zvláště velkým množstvím vody, ale je nejvyšším vodopádem na světě. Vodní proud, v průměrné šíři asi 10 stop, řítí se tu do hloubiny skoro 390 metrů. V době tropických dešťů, kdy vody je mnohem více, jest hluk řítící se vody slyšeti na několik mil. Od břehu mořského je tento vodopád vzdálen pouze 3 anglické míle. —čka.

Může vůně květin usmrtit? Velmi oblíbená operní a románová smrt opuštěných milenek umřítí zasypán omamnými květy podivných tropických rostlin, je ve skutečnosti téměř nemožná. Ve květech není jedů, které by usmrcovaly, mohou však působiti ve větším množství bolesti hlavy, což souvisí však s individuální vnímavostí jednotlivce. Vůně některých rostlin, na př. růže, fialky, lilie, hyacinty nebo i také cibule, způsobuje u mnohých lidí omamující narkotické a lokálně dráždivé účinky, podle starých zpráv, v nové době však nekontrolovaných, i smrt. Zápach hnilých jablek působil na Goethe tak silně, že při návštěvě u Schillera téměř omdlel a musel býti vynesena na čerstvý vzduch. U některých osob působí pronikavá vůně máty peprné bolestí hlavy a vyvolává pot. Ale stejné účinky mají u takových lidí i jiné vůně, je známo, že mnoho osob nesnese vůbec voňavek. O tom, že by někoho vůně květin usmrtila, nemáme z nové doby žádných zpráv. F. K.

Smetišť mravenců. Různé odpadky, které by v mrazení byly zdravotní závadou, odnášejí zpravidla mravenci ven. Ale někteří si počínají jinak, jak zjistil R. Stäger u druhu Messor, pověstného mravence, jenž sbírá zrní. Nalezl pod jejich mravenišťem komůrky, které byly pečlivě se všech stran uzavřeny a naplněny mrtvolami mravenců; v jiných pak byly prázdné lusky, zbytky semen a jiné odpadky. Obsah těchto »hřbitovů« a »smetišť« byl často zcela pokryt plísní; aby se tato nákaza nerozšířila i do mravenišť, byly tyto komory se všech stran pečlivě zadrženy. J.—n.

Různé.

Z řeči sokolského pracovníka dra Hynka Buřiny na akademii svatováclavské v Brně 10. března. Já bych, dámy a pánové, upřímně nemohl říci, že sv. Václav neměl svoje vady a nedostatky, a myslím: nikdo nebude tvrditi, že byl nejlepším českým pracovníkem. To není možné již proto, že mu bylo jedenadvacet roků, když zemřel. Ale sv. Václav svou mučednickou smrtí stal se něčím, v čem, řekl bych byl ideál člověka českého, který za svou myšlenku jde až k smrti mučednické, jako to učinil sv. Václav. A když před kyjevskou radnicí naši legionáři r. 1914 vyrukovali se svým praporem, byl to prapor svatováclavský. I tam, když se rodila a ruských pláňích naše drahá svoboda, byla shromážděna

česká myšlenka svatováclavská. On byl ztělesněním toho, o čem se nyní mnoho píše a hovoří: smyslu našich dějin. A ten smysl našich dějin, jak napsal ve svém díle dr. Pekař, ten smysl našich dějin byl nacionalismus. Svatý Václav je nacionální kníže český, je reprezentantem české národní myšlenky, která, dámy a pánové, je tak krásně vyjádřena v tom českém chorálu. Říká se někdy, že sv. Václava mají snad příčinu oslavovati jen katolíci, poněvadž je mučedníkem podle naší víry a proto je svatým, a tedy jako svatého můžeme ho oslavovati mezi sebou. Ne, dámy a pánové, svatý Václav je heroem celého českého národa. Já bych ukázal na příklad v sousedství, o čemž jsem v nějakém letáčku četl. Také Uhři mají svého svatého Štěpána za krále. Ten obracel Uhry na křesťanskou víru a šířil v nich křesťanství asi za sto let po smrti sv. Václava, ovšem ne láskou k lidu, ale pevností vůle, a kde se neposlouchalo, bylo použito i jiného způsobu. A ptám se, dámy a pánové, znáte **Uhry**? Ať je katolík, evangelík, protestant nebo žid — znáte toho Uhra, který by řekl, že svatý Štěpán není společným hrdinou a vůdcem jeho národa? A má býti našemu sv. Václavu na ujmu, že je světcem katolické církve? (Potlesk, výborně).

Československá kolej v Římě. Ústav pro vzdělání československých bohoslovců, nazvaný podle sv. Jana Nepomuckého, jenž právě před dvěma sty lety byl prohlášen za svatého, byl posvěcen o sv. Vojtěchu. Svěcení byli přítomni českoslovenští biskupové. Metropolitní kapitula olomoucká darovala na kolej jedenkrát stotisíc Kč.

Budova nunciatury v Praze. Svatá stolice zakoupila v Praze budovu pro apoštolskou nunciaturu. Koupil umožnil československý episkopát dary. Metropolitní kapitula olomoucká, která následovala příkladu štedrého našeho nejdůstojnějšího arcipastýře, přispěla 100.000 Kč.

Duševní vývoj hochů a děvčat. Švédský pedagog H. Siegwald zkoumal, jak se liší v duševním vývoji hoši od děvčat ve školním věku. A tu shledával, že v povšechné inteligenci není velkého rozdílu, zato však v různých oborech přišel k zajímavým závěrům. Tak na příklad schopnost řešiti aritmetické příklady se vyvíjí obvykle mezi 9½ až 10½ rokem, zřídka mezi 8½ až 9½ rokem, a to obvykle u hochů i děvčat současně; v 11½ až 12½ roku se děvčata opožďují za hochy. Až zaráží, jak méně zdatné jsou dívky při měřických příkladech. Rozdíl roste, čím jsou děvčata starší; tu zůstávají měřickým myšlením ještě více za hochy. Totéž lze říci při řešení praktických úkolů rázu mechanického a fyzikálního. Proti tomu mají děvčata lepší paměť při školních pracích a to pro slova, texty atd. Také kritičnost jest větší u děvčat od 7½ roku, rozvíjí se pak více u hochů od 11½ až 12½ roku, kdy se děvčata opožďují. Mluvní schopnosti jsou složitější. Ve sluchovém rozboru slova mají děvčata převahu; píšou také pravopisně lépe než hoši, jejich sloh a slovní zásoba jest větší než u hochů. Děvčata se lépe vcítí do obrazů a popisy jsou vyspělejší. (Věstník Pedagogický.) ih.

Starí římsí bohové. Dříve než Římané převzali řeckou mytologii, vzývali prakticky neomezený počet bohů. Vlastně ani to nebyli bohové, nýbrž píše jediná nadpřirozená síla «mana», projevující se různě podle toho k jakým účelům byla

vzývána. Hnoji-li starý Říman pole, vzýval boha hnojení, kterého jmenoval Stercutius. Když mu na poli vyrostlo trní, obrátil se o pomoc k bohu trní, zvanému Spiniensis. Bůh obilní rzi byl Robigus, bohyně horeček se jmenovaly Tertiana a Quartana. Když na střeše svatyně náboženského družstva Arvalských bratří vyrostl fíkový strom, dovolávali se hned tří bohyní, aby jej odstranili: Adolendv Commolendy a Deferundy (Spalovačky, Lamačky a Odnášečky). Mohly by se říci, že tito bohové existovali jenom tehdy a tím, že byli vzýváni k určité pomoci. Proto také byl na Palatinu nalezen oltář neznámému bohu s nápisem: Zsvěceno bohu či bohyni.

Vesnice troglodytů v Tunisu. V Habeši, Medenie a Metameuru jsou osady s obydlími, vytesanými v jakýchkoli skalnatých krátech značně hluboko pod úrovní okolní roviny. Tato skalní sídla měla původně býti jen dočasným útočištěm dávných předků, kteří se tu usadili na útěku před Vandaly a Saracény, ale potomkům se tu tak zalíbilo, že tu sídlí napořád, ačkoliv nebylo se jim tu už před kým skrývat. Je v těch skalních děrách v zimě teplo a v létě pěkný chládek a krom toho si tito jeskynní obyvatelé udělali na dně kráterů i svá políčka a vysázeli i datlové palmy. Každá taková skalní vesnice má i svého náčelníka, Kaída, který je potomkem té nejvznešenější z těch berberských rodin, které sem v dávných letech před nájezdy Vandalů a Saracénů utekly.

Edison. Edison věnoval lidstvu ke svým 82. narozeninám sám dárek svým nejnovějším vynálezem hmoty, která je rovnocennou náhradou kaučuku. Již po mnoho let usiluje, aby Spojené státy v případě potřeby byly nezávislé na dovozu kaučuku a když byl prozkoumal 15.000 rozmanitých rostlin, nalezl mezi nimi 1200, z nichž lze získat náhražku kaučuku. Čtyřicet nejvhodnějších z těchto rostlin bude nyní vypěstováno ve velkém měřítku. Edison ve svém 82. roce pracuje ještě 16 hodin denně a spí pouze 4 hodiny. Jeho hlavním jídlem je chléb a mléko, při tom věří v osvěžující účinek dobrého doutníku. Svoji hluchotu vebí, protože prý je uchráněn, aby slyšel mnoho hloupostí. Když byl žádán o radu, zabezpečující šťastný život, odpověděl suše: »Nepoznal jsem ještě nikoho, kdo by byl šťasten.« Dále prohlásil, že pochybuje, že by člověk hrou golfu, tenisu a jiným sportem mohl dosáti zdraví, zvláštní výkonnosti a dlouhého života.

Kolik poštovních známek spotřebují Spojené Státy americké. Spojené Státy severoamerické spotřebují vzhledem k rozsahu státu ohromné množství poštovních listovních známek. Aby bylo možno učiniti si pojem o veliké spotřebě, uvádíme, že denně tiskne se 60 milionů kusů listovních známek v nominální hodnotě 1.5 milionů dolarů. To znamená roční výrobu 18.6 miliard kusů v ceně 450 milionů dolarů. Pro toto množství známek spotřebují se denně 3 tuny papíru, ročně 1000 tun. Množství potřebné tiskařské černě pohybuje se mezi 265 až 270 tunami. Na každého obyvatele státu, ať je to muž, žena či dítě, připadá denně 160 známek. Při tomto ohromném množství jsou samozřejmě výrobní náklady velmi nízké: 125 listovních známek stojí pouze 1 cent.

Statistika řečí a dialektů. Různých řečí a dialektů je prý na celém světě 3424. V Americe 1624, v Asii 937, v Evropě 587 a v Africe 276.

Anglickou řečí mluví 150 mil. osob, německou 120, ruskou 90, španělskou 55, francouzskou 50, italskou 50, portugalskou 30. Angličtina má nejvíce slov 425.000, německá řeč jich má 300.000.

Poroba Slovinců. Západní část Jugoslaviie obývá nevelký národ slovinský. Tvoří výspu Slovanstva na jihu. Od ostatního národa jihoslovanského liší se Slovinci jako Chorvaté svoji výlučnou příslušností ke katolicismu. Obývají celé Kraňsko s hlavním městem a svým duševním i hospodářským střediskem Lublaní, jižní Štýrsko, jihozápadní Korutany a téměř celé Přímoří. Jako u nás, ani v Jugoslavii nevytkly mírové smlouvy úplně spravedlivé hranice mezi národy. U nás bylo to hlavně pro ohledy praktické hospodářské (Lužičtí Srbové, Pruské Slezsko, Kladsko), ale v Jugoslavii byla to hlavně imperialistická snaha Itálie po rozšíření říše, jež vytrhla bratrskému národu slovinskému veliký kus masa z těla. A proti všem právním sebeurčení národů snaží se nyní Itálie tyto země Slovanům urvané, poitalštití. Fašismus italský při své divné, justiční argumentaci zasazuje Slovincům ránu po ráně. Krásné krajiny přímořské, odedávna tímto slovanským národem obývané, octly se pod knoutou imperialismu italského, jsou odcizovány národu jako kdysi se to dělo za Rakouska. Ba postup dnešní je mnohem horší, rafinovanější. Slovinská kdysi města, Gorice, Terst, Pulje jsou těchto snah střediskem. Předáci slovinští jsou stíháni a nespravedlivě internováni, noviny zastavovány, kulturní život znemožňován. Dnes dochází i na školy. Slovinci nesmějí míti svoji mladou generaci, naději příštích dnů. I ta je jim brána, a tak bezútěšně pohlízejí do budoucna. Slovinské noviny ozývají se steskem a trpce žalují na zpušnou expansivní politiku italskou. Ale Italové ani zde se nezastavují, chtěli by uchvátit celý Jadran, Křičí po »osvobození italské Dalmacie« a ostrovů. Národ, jemuž vykvetlo laciné vítězství z krve jiných, staví nyní pomníky své »udatnosti«, své »tisícileté kultuře«, které však pro cizinu zůstanou vždy jen pomníky prázdnoty a naduté zbabělosti, jež se shroubí na rozdrásaných bedrech otročeného národa. B. Č.

Eldorado. Eldorado znamená obrazně krásnou zemi, kde je všeho nejlepšího v nadbytku a hlavně zlata. Ale je to význam přenesený, který vznikl z nesprávného pochopení slova »El Dorado«, čili pozlacený. Mínen tím byl člověk a nikoliv země. Indiáni pobřežních krajin vypravovali totiž španělským dobyvatelům Ameriky o panovnících říše Chibchů, kteří vždy po volbě za krále byli po celém těle napudrováni zlatem a pak se vykoupali v jezeře. Poklad této pověsti byl skutečně správný: nově zvolený panovník Chibchů byl za shromáždění všeho lidu doveden k břehu jezera, na němž byl veliký vor, naložený zlatem a drahým kamením. Kněží natřeli panovníka od hlavy k patě lepkavou hlinou a na to ho posypali zlatem. Podobaje se zářícímu slunci, vstoupil panovník do jezera a dosáhnuv voru, vysypal bohům drahocenný náklad voru do jezerních hlubin. Z toho tedy vznikla pověst o bomaté zemi všech rozkoší, Eldoradu.

Krokodilové v Australii. V severnější Australii jako ve všech horských krajinách hemží se v řekách krokodilové, kteří dosahují až čtyř metrů délky, jsou mezi nimi, jako mezi dravci

vůbec, individuální rozdíly. Někteří prchají před člověkem, jiní jej napadají. Proto koupání v řekách může být dosti nebezpečno. Ale také spolu svádějí krokodilové kruté boje, o nichž je často rozhodnuto, běží-li vskutku o boj na život a na smrt, či o pusté hry při páření. Domorodci horlivě krokodily loví. Číhají na ně za křovím nebo za hromadou roští a házejí jim velkou udicí, uvázanou na pevném provaze, který bývá evropského původu. Zakousne-li se krokodil, vytáhnou jej spojenými silami na břeh, uváží a nechají se jej hodně unavit, načež jej za radostného zpěvu a tance ubíjejí kameny a oštěpy. A pak je slavnostní hostina. Domorodci australské jedí všechno, co leze a lítá. Zvláštní pochoutkou jsou jim hadi, dokonce i jedovatí. Není tedy divu, že i maso krokodilů jim chutná. (Podle O. Ferchera.)

Kalendář katolického studenta.

1. května — svátek práce. — Jen socialistickým živly vnesen je tento den do rejstříku svátků. Od let 70 a 80tých min. století býval dnem protikatolického a protináboženského běsnění nepovolaných živlů. Po převratu stává se dnešní den příležitostí uctít spolupráci všech na státním i soukromém životu.

Mácha mluví o máji jako měsíci lásky. Buď tobě, příteli, maj měsícem lásky k přechisté Panně! Ať ta při májových pobožnostech tě naučí ctít čistotu, zbožnost a pokornou poslušnost!

9. května — Nanebevstoupení Páně. — Kristus vstupuje na nebe s rozkazem apoštolům. Jdouce do celého světa, učte všechny národy! « Katolicita církve! Její všeobecné poslání! Její povinnost šířit se všudy, kde žije člověk! Odtud láska církve sv. k pohanským misím! Odtud vzniká touha mladých hrdinských duší studentů, vstoupit do řeholí misionářských! Co duši českých mladých zapálila tato láska a zavedla do Turina do ústavů Dona Boska — půjdou mezi pohany hlásat Slovo Boží! Půjdou i mezi moderní pohany u nás! Nezamyslíš si se i už ty, jestli tebe Pán nevolal a nevolá do některých z našich řeholí? K synům sv.

Benedikta, Augustina, Františka, Dominika, k Jesuitům, k Redemptoristům? Nepůjdeš? Pohrdneš?

12. května — Posvěcení velechrámu sv. Víta. — Monument slávy Karla IV. bude církví sv. posvěcen. Věru to monument tisícileté svatováclavské víry, zbožnosti, vytrvalosti! Monument naší samostatnosti a tisícileté tradice! V domě sv. Víta letos spojí se nad svčným křížem celých tisíc let! Jdi, co v Praze bydlíš, v ten den orodovat k hrobu sv. Václava s díky a prosbou za nových 1000 let!

16. května — sv. Jana Nepomuckého, patrona národního a mučedníka za zpovědní tajemství. Proti našemu lži-pokrokářství stojí neustále mlčky s ukazovákem na rtech a nebojí se kultu Husova, který postaven v popřevratové době u nás proti němu. Pravda zvítězí. Jeho neporušený jazyk v klenotnici svatovítské po 530 letech nejvýmluvněji hlásá vítězství Janovo nad Husem, t. j. nad rozkošem a bludem. Nevěř lžím o Janu Nepomuckém! Nevěř, že kult Janův zaváděn proti kultu Husovu! Jan Nepomucký vždy národ nejen kulturně, nábožensky, nýbrž i vlastenecky vychovával a spojoval. Hus národ kdys i dnes rozdvojl!

18. května — vigilie svatodušní — dnes je přísný půst, t. j. máš-li, příteli, 21 let, máš dle rozkazu církve sv. nejen od masa se zdržovat, nýbrž zachovat i újmu v jídle (jen jedenkrát za den do syta se nejísti!). Půst připravuje duše na přijetí milostí svatodušních.

19. května — Boží Hod svatodušní — památka seslání Ducha sv. na apoštoly. Z bázlivých apoštolů stávají se hrdinové víry, mučedníci za Krista. Pros Ducha sv. o statečnost, by si dovedl hájit statečně sv. víry svatováclavské a nestyděl se za ni!

26. května — Nejsvětější Trojice. — Dnes končí doba velikonoční sv. zpovědi a sv. přijímání. Byla by to neodpustitelná hanba, jestli bys v letošním roce svatováclavském nešel k sv. svátostem.

30. května — Božího Těla. — Dnes koná církev sv. průvod s nejsv. Svátostí, aby i na venek Božskému Spasiteli poděkovala za Jeho přítomnost mezi námi a věřící k víře a úctě k P. Ježíši svátostnému povzbudila. Chodíváš i ty často se poklonit Svátostnému Ježíši do kostela?

Studenti, súčasťnete se manifestační pouti svatojánské do Nepomuku!

Oslavte 200 leté výročí svatořečení tolik u nás potupeného sv. Jana Nepomuckého! Proti kultu Husovu postavte zářící kult sv. Jana Nep., který byl i v nejtvrďší porobě národa jedinou jiskrou vlastenectví!

18. května odp. o 15. hodině odjezd ze smíchovského nádraží. Příjezd do Nepomuku o 19. hod. Cena jízdného tam i zpět 40 Kč.

Informace v Ústředí katolického studentstva čsl. Praha II., Spálená 15

Majitel, vydavatel a nakladatel: »Ústředí katolického studentstva československého.« — Odpovědný redaktor: JUC. Jaroslav Markes. — Tiskem B. Stýbla v Praze.

JITRO

ČASOPIS STŘEDOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ KATOLICKÝCH

ROČNÍK X.

V PRAZE V ČERVNU 1929.

ČÍSLO 10.

JUČ. Jaroslav Markes, předseda.

K valnému shromáždění Ústředí československého katol. studentstva.

Co jsme ve svém činnostním období udělali, řekneme ve svých spolkových zprávách, co jsme neudělali, vytkne se nám v debatě k nim. To je jisté a nebudeme dělati z nouze ctnost, abychom podotýkali, že je to správné. Teprve vzájemná váha přehledů činnosti přednesených s obou stran představuje skutečnou bilanci spolkové činnosti. Důvody věcných výtek záležejí buď v nutnosti a vhodnosti určitých opatření anebo v nesplnění programového slibu. A k tomuto poslednímu důvodu několik slov.

Chtěli jsme, aby do sjezdu r. 1929 bylo Ústředí skutečným centrem všech našich katolických studentů a nikoliv jen výborem jeho členských spolků a redakcí spolkových oběžníků: máme-li na každé střední škole studenty-katolíky, proč nemáme v každém místě střední školy svoji jednotku? Při přehlížení různě husté organizační sítě setkali jsme se stejně jako naši předchůdci mnohde s nechtí k ustavení spolku a proto jsme přišli s návrhem na volná sdružení s jen velmi málo odlišně upravenými právy a povinnostmi. A to ještě jen z nouze, protože by bylo pošetilé utužovati organizaci uvolňováním jednotek jejích základů. Ač některé naše spolky vlastní zásluhou byly velmi posíleny, a ač v řadě míst vešla v život nová sociální studně sdružení a ještě více sdružení volná, přece více zůstalo neuděláno než se udělalo. Tkví-li snad příčina tohoto neúspěchu převážně ve volbě politické formy a ve snaze naprostého odloučení od politické složky katolického veřejného života, pak neprojevíli jsme — výbor Ústředí — dostatek energie, jinak byli bychom jistě překonali nepochopení těch, kteří na ústavech a někde i mimo rámec jednotlivých ústavů již mají takové kroužky, ale z různých i osobních důvodů nechtějí je přičleniti k Ústředí. Je však nutné úplné provedení tohoto organizačního plánu za všech obětí; náš dosavadní neúspěch nikterak neospravedlňuje upuštění od jeho uskutečnění, byť by se mělo diti i v delší době.

Vedle přední činnosti představované duchovními rádci, majícími v tomto svém poslání výsostné postavení, je zcela na svém místě činnost vyhrazená výborům volným ze řad členstva. Jde o dvě stránky spolkové činnosti pod dvěma autoritami, z nichž prvá, členstvu neodpovědná, je nadiktována charakterem naší organizace jako katolické, druhá vyplývá z jejího demokratického zřízení. Tak je také nutno v intencích »Katolické akce« chápat postavení duchovních rádců. Jsme-li však činěni odpovědnými z oné druhé stránky spolkové činnosti, je jistě spravedlivé uznávati a respektovati při ní naši samostatnost. Z činnosti, která připadá na nás jako volené funkcionáře, splnili jsme po stránce věcné velmi málo; formální spolkovou činnost nemůžeme si přičítati k zásluze, ježto jde pouze o prostředek k další vlastní činnosti.

Přípravě sjezdu věnovali jsme mnoho péče a jsme přesvědčeni o jeho zdaru jak s hlediska uspokojení jednotlivých účastníků, tak i samé organizace. Při sestavování programu hleděli jsme nejenom k obvyklým bodům nutné spolkové stránky sjezdu, ale též k ideovému prospěchu účastníků sjezdu, konaného v rámci milleniových oslav. I s Vaší strany vše ke zdaru sjezdu.

JUC. Alois Grušich:

Několik předsjezdových myšlenek.

Prožíváme dobu velikých oslav svato-václavských.

Celý národ, odmyslíme-li si hrstku hyperpokrokářů, vzdává hold Světci, knížeti, ideálu muže, člověku, jenž konal svoji povinnost.

Katoličtí studenti, kteří nevynikají sice počtem, ale za to kvalitou a vůlí, řadí se k ostatním složkám národním a připravují se veřejně manifestovati a vzdátí úctu velikému svému vzoru a symbolu svých tužeb.

Sjezdu nechávají pracovní formu, ukazujíce, že nechtějí oslavovati jen slovy, ale že si jsou dobře vědomi toho, že trvalou oslavou a projevem úcty je čin, práce.

Ústředí katol. studenstva čsl. svolalo, aby poznalo náladu, s níž musí počítati při oslavách, letos na několika místech pracovní konference, které se přes různé nepříznivé okolnosti dobře vydařily a přinesly mnoho nových poznatků. Jasně bylo dokumentováno, že v našich řadách není myšlenkové krise, která hlodá na kořenech organizací kolegů z jiných táborů, že víme, co chceme a za čím jdeme. Diskuse byly vedeny o metodě postupu a snad se zde poněkud odbočilo na scestí. Jde o to, jak přizpůsobiti metody naše požadavku dneška, aby dovedly reagovati na sebemenší záchvěvy mladé studentské duše.

Mladí nese sebou revoluční myšlenky, což však je dobrý úkaz toho, že mládež nespí, nedává se bezmyšlenkovitě ovládati staršími, ale že se snaží, že chce vpřed. »Revolučních« myšlenek se neleká a nebát, ale hleděti je uplatniti podle možnosti, když byly řádně zkorigovány a přizpůsobeny době a potřebám. To staré a věčně nové: non serviam se ozývá stále a stále nás pudí sice vpřed, ale často se ocitáme i nad propastí.

Studenti jsou vždy jakýmsi harcovníky pokroku. Energie bez idee jest slepá. Teprve ve spojení s ideou jest schopna

jednati podle určité představy. Čím je dráha pro sílu, tím je idea pro energii. Katolické studentstvo má daleko k cíli, ale přes to již velmi pokročilo. Jeho vůlí jest jíti dál, dosáhnouti svého. Milovat život, toť bítí se za myšlenku. Vzali jsme na sebe ideál služby. Ale ideál sebe lepší nic neznamena, není-li uváděn v život. Jest sice dnes těžko postupovati proti proudu t. zv. moderního myšlení, ale jistě můžeme býti bez obav, když budeme následovati svého velikého vzoru sv. Václava.

Sv. Václav, muž povinnosti. Jeho ideály jsou i našimi. Základem všeho je víra a život z víry. Nedovedu si dobře představití člověka, který prohlašuje, že je katolík, který je přesvědčen o pevnosti svého smýšlení, ale v praktickém životě balancuje podle konjunktury. Víra, pevná víra, toť základ veškerého snažení. Myslím, že často žijeme příliš povrchně a lehkomyšlně. Máme zásady, ideály, plány, ale neřídíme se podle toho. Při každé sebemenší příležitosti voláme non serviam. Chybí nám mnohdy solidnost, t. j. čest, vytrvalost, plnění slibů. Jest potřebí hleděti na život očima víry. Náboženství Kristovo jest náboženství Kříže; mládí se musí zapírat; mimo Kříž jest otroctví. Jest potřebí býti solidním ve víře, v programu i vzájemném poměru.

Víra znamená aktivitu; není snění, je čin. Znamená osvětlení, ve kterém vše nabývá smyslu. Nesmíme zastřikávati ruce do kapes, jako bychom měli o vše postaráno, ale musí nás naplniti duch apoštolů. Musí zmizeti od nás katolicismus bojácnosti, pohodlí a netečnosti. Nesmíme se štítiti žádné přípustné cesty, jen když je možno po ní poskytnouti záchranu. Očistiti zkažené povětří našeho života může jen vlastní iniciativa. Smyslem naší práce nesmí býti jen obrana, ale útok. Nespočívá spása v táborech a manifestacích, nýbrž v konání, aby každý byl na svém místě, celým člověkem, věřícím křesťanem, obětavým a svědomitým. Jednotni v programu! Věc nesmí trpěti osobními zájmy, ješitností a pýchou. Všechno nutno posuzovati vzhledem k cíli a především sami býti skromnými a obětavými. Ke všemu je potřebí míti jednotného vedení nejen v životě duchovním, soukromém, ale i veřejném, ve společnosti.

Užijme letošní mimořádné příležitosti a

při našem sjezdu docela kamarádsky si řekněme od srdce k srdci několik slov, že chceme podle svého vznešeného vzoru dáti se do služeb ideálům, chceme obětovati vše pro dobro vlasti, chceme obnoviti vše v Kristu a k tomu že jsme se sešli, abychom se dohodli na jednotném a pevném postupu. Chceme vytvořiti jednotnou a nerozbornou frontu. Chceme býti vojiny nejen slovy, ale i skutky. Budeme ostražitými strážci proto všeho, co nám svato a vítězi nad tím, co dosud překáželo.

Katolický student se bude snažiti podle svých sil a schopností propracovati se k vynikajícímu postavení ve svém povolání i ve veřejnosti svými vědomostmi. Proto především bude se snažiti nabýti teoretických i praktických znalostí. Naším heslem bude: ovládnouti vždy situaci, státi se nutnými v každém okamžiku. Vystoupíme ze studentské uzavřenosti a navážeme styky se všemi katol. složkami, abychom vytvořili jednotnou frontu stejně smýšlejících bratří, jsouce mezi nimi prvními inter pares, prvními mezi rovnými, ne jako zrození vůdcové, ale jako lidé, kteří svými vlastnostmi a schopnostmi mohou býti za vůdce vybráni. Začneme třeba od píky, ale cílevědomě a neústupně chceme vpřed pro lepší příští.

Chceme-li však proniknouti, musíme míti pevné přesvědčení, míti sebedůvěru, zkrátka program. Ale vedle programu nutno míti i určitý postup. Jest potřebí jíti stále kupředu a hledati nové cesty, po níž by se nám šlo jistěji a lépe. Veškeré »roz-kazy« musí vycházeti od Ústředí, které bude míti přehled o veškeré činnosti a v **náležitě evidenci** každého člena. Máme sice dosti dobrou organizaci, ale musí se pokračovati plánovitěji a v první řadě vzdor hlasům po uvolnění spolkového života musí býti utužena a zpřísněna. Jedinou pevnou formou našich organizací budou Sociální studentská sdružení buď akademická nebo středoškolská. Volné kroužky teď tolik propagované — toť jenom východisko z nouze, jen prozatímní a přechodný útvar k prozkoumání prostředí a sondování půdy. Ústředí bude hledět zřídit samostatný agitační odbor, který by měl v rukou veškerou organizaci. V Čechách by se zřídily župní svazy — snad jen na dobu přechodnou — na Moravě by byl obnoven agitační odbor při »Morava-ňu«, v čele jehož by byl člen Ústředí. V jednotlivých krajích by byli vybráni

t. zv. důvěrníci, kteří by podávali zprávy o tamějších poměrech.

Duchovní vedení bude míti v rukou duch. rádce Ústředí, jenž bude dávatí včas direktivy jednotlivým duch. rádcům SSS.

Při Ústředí budou obnoveny jednotlivé odbory, za jejichž členy by mohli býti jmenováni i členové mimo Prahu — snad jako dopisující. Hlavní důraz kladu vedle agitačního odboru na zahraniční, sociální a školský. Ústředí samo, jako orgán hlavní a vedoucí, by muselo býti respektováno od všech a tento respekt by uhájilo si tím, že nedovolilo by rušivě zasahovati do své kompetence žádným sdružením ani akadem. spolkem ani jednotlivcem. Členové Ústředí za své činy výhradně jsou odpovědni orgánům, stanoveným stanovami Ústředí a nikoliv svým mateřským spolkům, jak často chtějí a se snaží namluviti jednotlivci. Ústředí by bylo útvarem v první řadě pracovním, nezapomínajíc ovšem na náležitou reprezentaci, která by však nesměla zabíjeti vše ostatní. Ústředí by dávalo hlavní direktivy odborům a tyto zase ve své kompetenci budou řídití práci dále. Ale toto všechno spočívá na **jediném předpokladu**, že v jednotlivých sdruženích se nebude hráti na společkování, ale zavládne tam duch opravdu bratrský a kolegiálně činný.

Dalším v zájmu věci by bylo dobrým dáti »Jitru« volnější postavení, z něhož musí býti vytvořen opravdu reklamní a reprezentační tisk pro katol. studentstvo.

Tak myslím, že při rozdělení veškeré práce, k níž by vycházel impuls od Ústředí zároveň s praktickými pokyny a byla by dobře rozdělena v odborech a vykonána a »prožívána« ve sdruženích, dosáhli bychom jednoty ve vedení a provádění. Potom teprve bychom mohli přikročiti k plánovitému řešení všech aktuálních otázek našeho programu a docílilo by se jednotným postupem větší průbojnosti a síly.

Jsme mladí a odhodláni řešiti vše bez kompromisů a otevřeně. Všechno předpokládá býti takovými i vůči sobě, býti pevnými a zásadními lidmi, abychom mohli jako pevní jednotlivci znamenati mnoho v kolektivu, kde se vždy musí počítati s dobrým jednotlivcem.

Své vedoucí, demokraticky volené, **vybíráme pro věc**, pro dobro celku a nedáme se strhnouti frásami jednotlivců a je-

jich ješitností. Jaké bude vedení, takové budou »rozkazy«. Vedoucí ovšem vědomi si svého postavení, své »služby«, musí předcházeti příkladem všude jako první inter pares zase, myslící především na své povinnosti a v druhé řadě teprve na svá práva. Musí také zavládnouti vědomí odpovědnosti jak individuální, tak kolektivní ve všech řídicích orgánech. Tolik o postupu.

Ale musíme si býti všichni dobře vědomi toho, že jsme jen dělníky Božími a že bez milosti Boží nic nevykonáme.

Jakými budeme jeden vedle druhého, takovými budou sdružení a takovým bude i celá organizace a výsledek její práce. I bludná idea dovede udělati z člověka obra, když se jí vzdá s nadšením, s vírou

Karel Fiala :

Do nové práce !*)

(Slovo k valné hromadě Č. L. A. 27. května 1929.)

V životě České Ligy Akademické uplynul opět jeden rok. Radi přistupujeme před naši veřejnost a hlavně před veřejnost studentskou. Máte právo znáti nás a znáti naši práci. Studenti středoškolské žádnají od akademiků více pozornosti a přejí si, aby akademici si jich více a důkladněji všímali. Toto se projevilo na všech pracovních konferencích letošního roku v Čechách konaných. Bohužel schází nám — sebekritika — a to jest příčinou toho, že letos ligisté věnovali málo péče studentstvu. Nedovedli jsme sami u sebe oceniti spolupráci s mladými a věnovali jsme se příliš sobě. Byla-li tato práce počtívá a spravedlivá, což ukáže budoucnost, není tím tolik ztraceno, neboť zkušeností a námětů zde načerpaných můžeme vydatně použiti roku příštího.

Klid jevíci se na venek měl vnitřně posíliti a připraviti k obraně i útoku. Předěšlý můj článek o Lize měl působiti k větší a intenzivnější práci na venek. Nenašel pochopení, což se dá vysvětliti tím, že většině schází příprava, znalost i odvaha k práci vnější, organizační i vzdělávací. Proto budu hledět uplatnit v Lize směr více praktický, agilní i agitační. Budu chtít, aby se ustavil kroužek pracovníků, kteří by se vyškolili v agitaci, organizaci, řečnění i v práci vzdělávací. Po absolvování těchto kursů bude moci Liga

*) Aby nebylo nedorozumnění, redakce si článek od kol. Fialy sama vyžádala.

a obětavostí. Což potom naše pravé a vznešené ideály by mohly udělati z nás, když víme, že jdeme za dosažitelným a jistým? Jest potřebí setřást se sebe bázeň a ostýchavost, jest potřebí vtisknouti si v mysl vědomí služby, státi se bojovníky ducha skutkem a nejenom si tak říkati. Letošní mimořádný rok budiž nám vzpruhou a mezníkem, od něhož vyjdeme ruku v ruce bratrsky vpřed k svým vznešeným cílům.

Budeme-li se skutečně snažiti podle svých sil zasévat všude dobro a krásu, budeme-li žíti z víry, pak jistě se staneme dlátem Boží prozřetelnosti, jímž Kristus by tesal základy duchovního velechrámu naší vlasti! Býti připraven — toť vše!

vyslati do SSS. dosti schopných pracovníků i vůdců. Má-li se však toto uskutečniti, jest potřebí, aby také Sdružení Lize pomáhala a posílala jí své abiturienty-členy, kteří odcházejí na další studia do Prahy.

Přes. to, že jsem si zasteskl poněkud nad pravým stavem věci, která se týká práce na venek, jest viděti živý zájem a pochopení pro to, co Liga vykonala. Učinila to, co jí bylo možno. Na začátku letošní své činnosti Liga zúčastnila se v první řadě obnovení pouti k matce Páně: Panně Marii Zbraslavské (3. června 1928) a slavnosti Božího Těla na Hradě.

V tomto správním roce pořádány byly dvě poutě do Staré Boleslavě 10. června 1928 a 9. května 1929; po prázdninách konáno bylo 6 přednáškových schůzí, čtyři přednáškové schůze přesunuty na účast při přednáškách na České technice, pořádaných Lidovou akademií (O laické morálce, Náboženství a škola, Náboženství a umění, Svatováclavská idea v čes. dějinách) a 4 členské schůze. Přednášeli: p. kanov. Msgre Bourek, Dr. Hronek, Dr. Janda, dp. Chalupecký, p. senátor dr. Karas. V pondělí pak scházel se apologetický kroužek, v němž krásně promluvili: Msgre Bourek, p. prof. dr. Beneš a p. dr. Hynek.

Desítiletí republiky Liga oslavila schůzí 25. října a 28. října mší sv. a společ. sv. přijímáním v kapli Svatováclavské na

Hradě pražském. 14. listopadu byli přijati zástupci Ligy J. Ex. ndp. nunciem a ndp. arcibiskupem. Od 14./IV. do 5./V. t. r. navštěvovali členové průvodcovské kursy, aby při oslavách milenia mohli prováděti návštěvníky Prahou. Na venek representovala se Liga předplesem a plesem 23. ledna 1929.

Milenium oslaví Liga letošní poutí do Staré Boleslavě a účastí při oslavách.

Tot' suchý výčet podniků Ligy. Snad málo, ale pro více nezbýval čas. Jiného vykonati nebylo možno. Co vykonáno, bylo dobré a doufejme, že se to neztratí, ale přinese užitek.

Pro budoucnost vidíme, že jest potřeba

vedle výchovy náboženské věnovati péči výchově ostatní. Býti praktickými katolíky, to jest katolíky provádějícími zásady evangelia. Křesťanství není povoláno jen jednotlivce zachrániti, ale celé společnosti poskytnouti ve tmách světla, v slabosti opory, v zoufání naděje.

Dnes nejedná se o otázky čistě politické, ale jedná se o pád či vítězství křesťanství. Nejde o to, zda Evropě bude vládnouti ten či onen, ale jde o to, zda bude či nebude Kristova. A nejen Evropa, ale i celý svět. Všichni jdou proti nám — tedy my všichni proti nim! K tomuto útoku musí Liga vychovat vůdce i vojíny. Tot' směrnice další její činnosti, k níž volám »Zdař Bůh!«

P. Reindl :

Co s „Jitrem?“

Již častokrát jsem chtěl přičinit několik poznámek k debatám o »Jitru«, ale nestalo se tak, protože jsem nenalézal vhodné formy ani příležitosti.

Dnes však, kdy ocitáme se na konci ročníku, na

konci kapitoly, kterou nelze přepracovat, je nejlépe možno o podobných věcech si promluvit.

Každá debata či diskuse o »Jitru«, každý námět na jeho zlepšení musí mít na zřeteli ideový základ, na kterém časopis stojí a jeho účel, poslání. Není-li tento axiom obsažen již ve jméně časopisu, jistě nám jej dokonale podává jeho podtitul. Tedy tím se musíme řídit, z toho vždy vycházet.

V našem případě stojí psáno: »Jitro«, časopis katolických studentů středoškolských. A proto každé číslo »Jitra«, které kdy vyjde, i to, jež se bude na první pohled diametrálně lišit od dnešního exempláře, jeden znak musí mít s ním vždy společný: musí být časopisem katolických studentů středoškolských.

Na tom nelze změnit jediné litery.

A nyní se může snadno vyskytnouti otázka, oč šlo tedy vlastně všem dlouhým diskusím vedeným o »Jitro«. A nelze jinak odpověděti, než že všechny tyto debaty byly bezvýsledné, neboť pokud moje paměť sahá, točily se vždy kol dvou požadavků, z nichž jeden přímo vylučoval druhý, a sice požadavek jedněch »Jitra« s obsahem duchovním, výlučně náboženským, tedy katolického, zavrhuval přání druhých — »Jitro studentské«. Stavěny tak byly proti sobě pojmy katolický a studentský a nikdo nevzpomněl, že jsou to právě slova, jež se sledují, jež stojí vedle sebe v bližším určení »Jitra«, jako »časopis katol. studentů středoškolských«.

Tedy ani katolické ani studentské, ale »Jitro« katolických studentů. Předpokládám, že to je mimo diskusi.

Ale tím, že jsme si uvědomili účel »Jitra«, není nám ještě vše jasné, a proto my se nebudeme přít o slova na vignetu »Jitra«, anebo je hledat, když jsou již dána, nýbrž pátrat po jejich pravém smyslu a hledat formu, jak je nejlépe realizovati.

»Jitro« má být předně časopisem. To je směrnice dříve i nyní opomíjená, ale nad jiné důležitá a jejíž, nechci říci právě jedinou pravou, ale tu nejvhodnější formu jest naším úkolem nalézt. Tedy časopis, blíže určeno, měsíčník. To znamená ani revue ani noviny.

Noviny by byly nepohyblivé, ale velmi důležité je, že »Jitro« nebylo nazváno revuí. Značí to, že nebude a nemá být tvořeno skupinou, kroužkem lidí, kteří by ho používali k šíření svých osobních názorů a myšlenek. »Jitro« má být časopisem a další důležitý prvek, ne časopisem pro studenty, ale studentů. Tím je předně řečeno, že stránky jeho jsou otevřeny všem jeho čtenářům, jejichž zájmy tento sleduje a jimž je tribunou a tím z valné části odpadají jakékoliv debaty o jeho obsahu, neboť ten bude takový, jaký si její studenti (rozuměj katoličtí) vytvoří, ovšem zpracovaný a usměrněný k tomu určeným redaktorem.

Další otázkou by bylo, jak zpracovati tento materiál na formu časopisu. Vím ze zkušenosti, že většina příspěvků přichází čistě literárních (básně, povídky, skizy), jimž popřáváno nejvíce milosti i nejčelnějši místo, což budiž zde podotknuto, má původ v minulých redakcích, jimž vždy vládl duch profesorský. »Jitro« přece není určeno k vychovávání mladých adeptů literatury, nanejvýš umění poetního, ale patří všem studentům, z nichž ovšem ne jeden má zájem pro sport, druhý pro radio a řada jiných třeba pro rybářství. Proč těmto by neměly patřit sloupce »Jitra«? Proto by se musel příští redaktor naučit znát rozdíl mezi starým a novým pravidlem o ofsidu, musel by se i zajímat o nařízení Duce Musoliniho, kolik centimetrů pod kolena musí sáhat sukně každé italské studentky a ne pouze jako dodnes skandovat díla mladých básníků a v redakční rubrice jim vyčítat, že nezachovali všude ženský rým. Proč by tedy nemohl býti příště na dnešním místě favorisovaného filosofického traktátu článek o největším zaoceánském pamíku?

Tím, že časopis patří studentům, není ovšem řečeno, že příspěvky nestudentů nejsou vítány, naopak, ovšem jen ty, které čtenáře poučují nebo mu radí, aniž by sledovaly vlastních zájmů. I o ty články, jež patří našim malým přátelům, kteří si je sami napsati nemohou, musí být postaráno a na ně upozorněno. Bylo by velkou chybou, vyskytovaly-li by se tam poskrovnu.

O tom, že obrázky, jež jsou dnes věrným průvodcem litery, mají býti vybírány s největší péčí, je myslím mluvit zbytečno.

»Jitro« tedy jako časopis, a objasnili jsme si i slovo studentský, proto jako časopis studentský nesmí vyhlížet jako věstník královské společnosti nauk, ale musí býti čteným obrazem dnešního studenta, sledovat jeho zájmy, a protože není podnikem obchodním, tyto zájmy a libůstky, jež někde zabíhají do extrémů, usměrňovat a uvádět do správných kolejí.

A tu přicházíme v podtitulu »Jitra« k dalšímu slovu, ke slovu katolický.

Článků s duchovním obsahem, jichž autory by byli studenti, přichází poměrně málo a jedny z nich dokonce byly poslány v domnění, že asi látky toho druhu budou nejspíše otištěny. A tu nutno sáhnout po příspěvcích, vyžádaných od významných mužů veřejného života. Než tu nutno opět postupovat dle přesného plánu. Nesmíme zapomínat, že všechny tyto články, skizy a studie mají účel propagovat a seznamovat studentstvo s vírou a učením Pána Ježíše a s Církví katolickou. Proto je nutným, aby tyto statě byly psány s dvojnásobnou pečlivostí, stylem nejúčinnějším a nejzajímavějším a zároveň tak, aby vzbudily u čtenáře zájem a neminuly se svým účelem. Musí to být hvězdy, oslňující rakety.

Takto byly myšleny ony úvodní kursivy, jež jsem kdysi zavedl, které měly nejen seznamovat čtenáře s významnými autory, ale nabádat je, poučovat je a vést je. Měly to být epištoly našich biskupů, kněží, spisovatelů a veřejných pracovníků ke studentstvu.

A v organizaci tohoto oboru vidím hlavní působiště duchovního rádce, kněze, jež dosud bylo bohužel pomíjeno. Slovo je živé, působí snad víc, ale litera přejde do ruky tisícům.

Tak si v hlavních rysech představuji »Jitro«, časopis katolických studentů. Shrnu-li vše ještě jednou, byl by to časopis, který by tvořili jeho čtenáři spolu s jejich přáteli, který by nefavorisoval literaturu, ale popřál místa všem zájmům a který by propagoval a účinně šířil království Kristovo mezi těmi, z nichž jednou mají vyrůstat vůdcové katolicismu — mezi našimi studenty.

PhC. Oldřich Svozil:

K otázce stálých referentů „Jitra“ v jednotlivých S.S.S.

Nahlédneme-li do organizační hlídky minulých čísel »Jitra«, naskytne se nám dosti chudý pohled: zprávy o val. hromadě

Ústředí, o prázdninovém sjezdu, o pracovních konferencích, pak

zprávy z několika SSS., jichž jména jsou stále tatáž — a dost! Ostatní SSS. jakoby vskutku spala a nedávala ani dost málo známky života, ano jsou sdružení, o nichž už po řadu let jsme se nedočeli v »Jitru« ani řádky. Maně člověku napadne otázka: Což ti lidé už vůbec nechápejí význam tisku a nejsou si vědomi toho, že každý dychtivě čte v časopise zprávu ze svého kraje? Což jsou na svou činnost tak žárliví, že se bojí, aby jim ji nikdo — po jejím uveřejnění v »Jitře« — neodcizil? Což nevědí, jakou radost a chuť k práci, jaké zdravé závodění v činnosti vzbuzuje četba zpráv o tom, že nejsme v našem boji o zachování katolických hodnot mezi studentstvem osamoceni, nýbrž že i v jiných místech jest řada bojovníků za stejným cílem? — — — Bude úkolem tohoto článku dáti několik praktických pokynů k nápravě po této stránce. (Dotkl jsem se už této myšlenky v referátě na pracovní konferenci v Olomouci, zde ji jen blíže rozvádím.)

Primum necessarium jest, aby sama sdružení, respektive jejich výbor, dbala o to, aby jednou za určitou dobu byla dodána do »Jitra« stručná zpráva o jejich činnosti. Za tím účelem jest nejvhodnější ustanoviti zvláštní tak zv. tiskové referenty. Nemusí to býti právě člen výboru, jistě i mimo něj vyskytne se v každém sdružení člen, jenž je »od pera«, který by mohl býti tímto úkolem pověřen; netřeba volit dva, ježto pak se spoléhá jeden na druhého a žádný nepíše nic! Takovým způsobem měli bychom v každém sdružení postaráno o dodávání zpráv.

Nyní by mi někdo namítl — a jistě právem: »No dobře, avšak podá-li každé sdružení do čísla zprávu o sobě, zabere organizační hlídka — počítáme-li počet SSS. kol 60! — přes polovinu obsahu »Jitra« a tóto pak nebude moci vůbec vyhovovati svým úkolům!« — Zcela správně, a proto se také nikde netvrdí, že bychom museli v každém čísle míti každé sdružení. Ne tak! Stačí, bude-li tam o něm zpráva jednou či dvakrát do roka; uvidíte, jak se hned organizační hlídka zpestří!

Nyní něco stran úpravy zpráv a jejich stylisace: Netřeba snad už ani podotýkat, že zprávy nutno psáti stručně a zhuštěně, jinak že ztrácejí zájem čtenáře. Před napsáním zprávy referent učiní malou retrospektivu, přehledne a zhodnotí činnost sdružení v minulém období, vybere z ní podstatné rysy a ty pak sestylisuje vhodně na papír. Zde již nejde dáti žádný návod, to už záleží na individualitě jednotlivce. Zdůrazňuji ještě jednou, nutno vyzdvihnout p o d s t a t n é r y s y č i n n o s t i! Tak na př. nebude zajímat čtenáře z jiných měst, kolik mělo to ono sdružení výborových či důvěrnických schůzí, za to však je zaujme, jaké byly přednášky, jak zajímaly členstvo, do jaké míry členstvo samo přednášelo atd. Jakým způsobem upravilo si sdružení program členských schůzí, aby připoutalo k nim i mladší kolegy, jaké kroužky pro ně zavedlo, hry atd. Při divadle nezajímá, kdo a s jakým úspěchem hrál, nýbrž jaký kus byl vybrán, jaká je jeho myšlenka, jak působí na obecnost, při akademiích jaký byl program hudební, jaký recitační atd. — zkrátka nutno ukázati ten celý bohatý kaleidoskop naší spolkové činnosti, aby slabší sdružení našla ze zpráv pokyny pro své vlastní produkce.

Doufám, že těchto několik nenáročných řádek přispěje k poznání o nutnosti stálých referentů pro »Jitru« jednotlivých SSS. a že v příštím ročníku setkáme se s organizační hlídkou mnohem bohatší než letos. K tomu volám upřímně Zdař Bůh!

(Pozn. red.: Příštího roku budou stálým tiskovým referentům, kteří budou vlastně stálými přispívajícími, vydány redakční legitimace.)

Kongres katolických slovanských akademiků v Krakově ve dnech 12. až 15. dubna 1929.

Veliké dny katolických akademiků. Milé přijetí českých delegátů. Ovace myšlenke unionistické. Kus práce české delegace na sblížení všeho Slovanstva. Propagace svatováclavských oslav.

Myšlenka uskutečnění sjezd slovanských katolických akademiků stala se skutkem. Polsko stalo se místem, kde do Krakova sjeli se delegáti všeho Slovanstva. Kongres tento vyznívá velikou myšlenku unionistickou a slaví triumf jednotnosti a vzájemnosti slovanské.

Ústředí katol. studentstva vyslalo do Krakova 4člennou delegaci a o průběhu dalšího jednání kongresu přineseme zprávu původní, otištěnou v pražském katol. deníku »Čech«.

Delegace Československá.

V těchto dnech vrátili se čeští delegáti Ústředí katolického studentstva z kongresu slovanských akademiků v Krakově. Byl to první sjezd slovanských katolických akademiků, věnující svoji veškerou pozornost zájmům čistě slovanských států, na obnovení všech v duchu Kristově. Zúčastnili se ho zástupci z Jugoslavie jak Chorvati tak Slovinci, tak z dálného východu Ukrajinci, dále bratří Slováci, naši delegáti z Prahy vedení JUC. Samešem, a silná účast delegátů polských ze všech měst a krajů. Jak z Varšavy, Lvova, z Poznaň i Lublína. Sjezd byl rozvržen na dvě části, na část ideovou a pracovní. Slavnostní zahájení (Inauguracia) byla v pátek 12. dubna 1929 mši svatou, obětovanou v chrámu Páně na Wawelu panem biskupem Stanislavem Rospondem. V půl dvanácté počíná slavnostní zahájení za přehledné účasti oficiálních zástupců, jak

z kléru polského, tak zástupců university panem rektorem prof. Kallenbachem v čele. Mezi slavnostními hosty je i československý konsul Dr. Maixner. Předseda pan Stanislav Orlikowský, jménem přípravného komitétu vysokoškolského spolku »Odrozenie« zahajuje tento význačný kongres akademické mládeže slovanské. De předsednictva zvoleni: pan Dr. Stele z Lublaně, p. MUC. Matulay z Bratislavy, a za českou delegaci JUC. Sameš z Prahy. Slova ujímá se jeho Milost biskup Rospond a zdraví jménem polského duchovenstva tento sjezd katolické akademické mládeže. Po něm promlouvá rektor university Jagjelonské profesor J. Kallenbach a s radostí konstatuje, že scházejí se zástupci mládeže z celého katolického slovanstva. Děkan fakulty bohosl. prof. Michalský jménem Naukového Institutu katolického pozdravuje toto shromáždění. Po té za opětných ovací ujímá se slova mluvčí československé delegace JUC. Sameš, který zdraví sjezd jménem české delegace, vzpomíná na dob svatého Cyrila a Methoda, veliké éry českého státu za sv. Václava a právě z těchto míst přicházejí čeští delegáti. Vede je sem příbuznost krve. Stejně cítící srdce, ale nadevše poji nás Slovany naše náboženství. Zve všechny k velikým dnům českého národa při oslavách milenia svatováclavského a těší se, že jako mládež polská vítá dnes delegáty české, bude moci přivítati stejně vřele a upřímně delegáty mládeže polské v té české slovanské matičce Praze. Řeč byla provázena neustálým potleskem a ze všech srdcí a myslí proudilo veliké nadšení lásky slovanské — bratrské. Znovu jsou zahmováni čeští delegáti ovacemi, které neberou konce.

Za Slováky zdraví shromážděné Slovanstvo delegát dr. Durčanský a volá po katolické solidaritě všeho Slovanstva. Za Ukrajince pozdravuje sjezd předseda ukrajinské křesťanské organizace Hladylowicz a přeje si, aby dálný východ, západ byly spojeny velikou páskou lásky křesťanské.

Za Slovany od Adrie promlouvá pan Kuret a přináší pozdrav tomuto sjezdu. Po té jsou čteny pozdravné telegramy, jak

od polského nuncia Marmaggiého, tak primasa Hlonda a mnoho jiných. Na to následuje první referát P. Knebleského na téma společná práce slovanských katolických organizací akademických. Jsou to Slované, kteří všímají si svých domovů, aby v nich vzrůstal veliký pokoj a mír učení Kristově. (Podrobnost tohoto referátu přineseme jindy.)

Po společném obědě znova scházejí se delegáti, by vyslechli zprávy referátů jednotlivých národních delegací o pracích u nich doma. Za českou delegaci v hodinové řeči promlouvá JUC. Sameš, probíraje celý vývoj katolické studentské organizace, uváděje různé momenty života vnitřního i vnějšího, jsa bedlivě sledován všemi účastníky. Referát český přinesl mnoho námětů, které akceptovaly druhé delegace k realizování jich ve vlastních organizacích. Rovněž druhé referáty byly zajímavým přehledem vykonané práce křesťanské slovanské akademické mládeže, kde bylo zřejmo, že všude je život v plném ruchu.

Tím první pracovní den byl skončen a po společné večeři jsou pozváni delegáti na večírek, pořádaný Jagjelonskou universitou, kde je viděti slovanského ducha vzájemnosti a pospolitosti. Za Poláky promlouvá profesor Michalský, projevuje znovu radost nad účastí všech slovanských delegátů z celé Evropy a je potěšen, že může je znovu pozdraviti. Za zahraniční slovanské hosty děkuje JUC. Sameš, svolává »živio«, »Odrozenie« a slávu Polské republiky. Češi a Slováci tvoří kroužek a začínají naše české písně tou světoznámou »Kolíne, Kolíne«, končíce svoji směs »Hej Slované«. Neutuchající potlesk je odměnou a zároveň projevem sympatií Poláků k československé republice. Do večírku opět se dostavil československý konsul Dr. Maixner, aby mohl pobýti mezi svými milými krajany. Za všeobecného nadšení rozcházejí se účastníci, aby druhého dne pokračovali v kongresu. Po mši svaté v kostele Mariánském na hlavním nám. Krakovském v půl jedenácté se zahajuje zasedání s referátem slovenské delegace Karola Matulaye z Bratislavy na téma »Základ ruchu katolické slovanské mládeže akademické«.

Na to následoval referát české delegace »Role národů slovanských v rozvoji křesťanské civilizace«, přednesený Drem Plockem. K němu jako korreferát promlouvá Dr. Dembinský z Krakova. V poledne

učinila česká delegace oficiální návštěvu na československém konsulátě, kdež byla přijata srdečně panem konsulem Drem Maixnerem, jenž pilně sleduje, jak se vyptával, kroky akademické mládeže katolické v Praze. Za přijetí a účast na zahájení kongresu poděkoval mu JUC. Sameš. Odtud cdebírá se česká delegace k návštěvě J. M. biskupa Rosponda, kterého jménem českých delegátů pozdravil JUC. Sameš a pozval na svatováclavské dny katolického studentstva v Praze letos v červenci. Pan biskup dlouho rozmlouval

Delegace česká (zleva JUC. Sameš Josef, JUC. Grulich Alois, Ing. Uchytíl Jan, Dr. Plocek Václ.).

s českou delegací a těší se, že navštíví v červenci Prahu, aby oplatil návštěvu. Prahu zná a proto těší se tím více. Večer spolek Kolo akademické mládeže v Krakově pořádal večírek v sálech »Odrozenie« na počest zahraničních hostů. Tu středem poct a ovací jest opět československá delegace, která splácí tak milé přijetí našimi českými národ. písněmi.

Na druhý den po mši svaté v kostele české patronky sv. Anny pokračovalo se ve sněmování, které zahajuje referát mládeže z Lublaně Dr. Stelle »O spolupráci intelektuální katolické slovanské organizace akademické«. O mezislovanských stycích společenských promlouvá delegát varšavský pan Kruszynský. Nemůžeme popisovati sjezd pro krátkost místa, ale

zmíníme se ještě později o jednotlivých referátech tohoto sjezdu. Odpoledne následují referáty o spolupráci akademické, slovanské, katolické na mezinárodním fóru; pan Witold Milewski za delegaci polskou a o misijní práci slovanské sekce »Pax Romana« Dra Jana Durčanského z Bratislavy. Po všech referátech, sledovaných z největším zájmem, rozpráda se čilá a věcná debata, přinášející mnoho pro další práci mezi slovanskými akademiky. Následuje plenární shromáždění, jež přijímá výsledky sjezdu, specifikované v resolucích jednotlivých delegací a celého sněmování, je zvolen stálý výbor s drem Dembinským jako sekretářem. Za českou delegaci zvolen JUC. Sameš z Prahy. Ny-

Delegace Jugoslávská a česká, předseda kongresu Orlikovskí, děkan fil. fak. prof. Michalski.

ní, po tolika dnech radostného života vzájemného poznání se a navázání upřímných styků mezi všemi Slovany, přicházejí chvíle rozloučení. Po všech řečech za všechny delegace ujímá se slova rozloučení jménem delegace české JUC. Sameš, srdečně pozdravován a aklamován, uváděje, že nechává si rozloučení až naposledy, poněvadž čeští delegáti cítí se tu jako doma, neboť přišli mezi své milé bratry, kteří srdcem a všim lnou k sobě. Jsou v slovanské rodině veliké matky Slavie. Zve všechny na ony slavnosti světového významu svatováclavského Milenia do Prahy a přeje si, aby všem se v Praze hodně líbilo. Všichni slibují za neustálého potlesku a nadšení, že do Prahy přijedou a je vznesen návrh, aby v Praze letošního

července uspořádán byl manifestační sjezd slovanské katolické akademické mládeže, což za neutuchajícího nadšení přijato a s provoláváním na »Uvidzenie v Praze« sjezd skončen. Večer bylo zvláštní přijetí předsednictva J. M. panem biskupem Rospondem, což mile všechny delegáty došlo. Znovu je slibováno JUC. Samešovi, že jistě na shledanou v Praze. Delegace všech národů večer byly přijaty kruhem přátel Československa a zástupců polské šlechty v paláci hraběnky Ruzčinské. Česká delegace vykonala na tomto sjezdě kus veliké práce na sblížení slovanských katolických organizací. Propagovala v prvé řadě myšlenku unionismu, Milenium svatováclavské a vzájemné bližší styky mezi jednotlivými organizacemi.

O stránku organizační a vnitřní starali se na kongresu kol. JUC. Grulich a IngC. Uchytil. Dr. Plocek, známý to pracovník na fóru mezinárodním, zjednal svou účastí vyššího lesku české delegaci.

V konečném zasedání resoluční komise byla česká delegace zastoupena JUC. Grulichem.

Ústředí katolického studentstva je plně spokojeno s výsledkem tohoto kongresu a chce pokračovati v těch intencích, které kongres stanovil pro další spolupráci. České studentstvo najmě v Praze čeká nyní práce veliká. Je třeba, aby všichni do jednoho postavili se po bok svým vůdcům, pilně a svědomitě konali veškeré práce jim svěřené, aby tak veliká idea svatováclavská se slavnou světlou ideou Cyrilomethodějskou byla korunována plným úspěchem, kdy celý svět bude pohlížeti do stověžaté slovanské matičky Prahy při oslavách svatováclavských. Bylo to katolické studentstvo, které vysoko dovedlo nésti svůj prapor, bylo vždy na stráži a připraveno. Podnět k veliké vzájemné práci všech Slovanů byl dán. A jako v Krakově česká delegace udávala tón celému kongresu, kéž je to i v budoucnu, aby to byli Čechové, kteří by stáli hnutí slovanského katolického studentstva na místě prvním. Dá Bůh, že velikým cílům slovanských styků mezi všemi národy bude zadostiučiněno. Ústředí katolického československého studentstva se těší, až bude moci ve věkovitých zdech památné kamenné Prahy přivítati všechny bratry Slovany.

*Text zasláního telegramu z Kongresu v Krakově
sekretariátu »Pax Romana«.*

Gremond »Pax Romana« Friburg.

Národnostní skupiny katolických akademických spolků slovanských: Akademici: polští, slovenští, jihoslovanští, čeští a ukrajinští, shromáždění po prvé na kongresu v Krakově ve dnech 12.—14. dubna v zájmu a diskusi o problémech, které interesují speciálně katolickou mládež slovanskou, projevují vždy věrnost k veliké své mateřské skupině »Pax Romana« a vyjadřují svoji oddanost v jednotě a neupřímnější city k dosažení společného cíle.

»Pax Christi in regno Christi.«*)

Přijaté resoluce a projevená přání na prvním kongresu katolických akademických spolků slovanských v Krakově od 12.—14. dubna 1929.

1. Kongres apeluje na všechny organizace katolických akademiků slovanských vynasnažiti se ze všech sil, vzhledem k nám Slovanům, obzvláště aby katolicism byl živoucím a jeho vnější víra, nám všem společný mohutněl v celé své živoucí síle, knaplnění života a učení církve katolické.

2. Kongres ustanovil, aby všechny národní korporace daly se souhlasně do práce dle Encykliky »Rerum Orientalium«, vynaložíce intensivní práci důkladnému studiu a praxi v prohloubení otázky orientální, obzvláště speciální propagaci vznešené idee shromážditi všechny slovanské křesťany v lůně církve katolické.

3. Kongres považuje za nutné, aby
a) přizpůsobuje se rozhodnutím Svaté Stolice a zvláště pak SS. Otců Lva XIII., Benedikta XV. a Pia XI., aby celý katolický svět byl účasten milosti v lidskosti v duchu Kristově.

b) Aby národové Slovanští v žádném případě se nezpronevěřili svým dobrým předsevzetím.

c) Apeluje dále na všechny národnostní korporace ze všech sil usilovati, aby projevili největší pochopení ve prospěch Missií.

4. Kongres apeluje na všechny slovanské korporace účastniti se aktivně a čeliti proti ruskému bolševismu, obzvláště nebezpečnému pro katolickou povahu slovanskou.

První prostředky (podniky) to budou:

a) informační vzájemná služba o souběžném stavu bolševické propagandy v různých krajinách slovanských;

b) vzájemná výměna katolických publikací protibolševických.

5. Kongres apeluje na všechny slovanské katolické studenty účastniti se v počtu co největším Slavnostního kongresu katolického studentstva československého v Praze od 1.—5. července 1929 při oslavách milenia svatováclavského.

6. Kongres se rozhodl, aby řádný příští kongres byl v Lublani r. 1930. Uspořádání kongresu pověřuje se Federace katol. studentstva Jugoslávských.

7. Uznáváje nutnost spolupráce co nejúžší a upřímné časté styky mezi jednotlivými korporacemi katolického studentstva slovanského — kongres stanoví — aby shromáždění delegátů (členů výboru při sekretariátu) těchto korporací byla svolávána často.

8. Kongres se usnesl zříditi stálý Sekretariát delegovaných členů jednotlivých národních skupin, aby pokračoval a dokončil práce interesující všechny zúčastněné korporace. Sekretariát je určen k tomu, aby pokračoval v usneseních, jež je povinen rozesílati na jednotlivé národnostní skupiny. Proto:

a) bude vésti a soustřeďovati veškeru korespondenci s těmito jednotlivými členy, zvolenými od svých národnostních skupin (za Čechy JUC. Sameš). Členové tohoto sekretariátu sejdou se nejméně jednou do roka, aby přehlédli a usnadnili činnost Sekretariátu;

b) Sekretariát podá zprávu o schůzi výboru a informaci, obsahující intelektuální činnost jednotlivých národních korporací katolických v jejich různých krajích slovanských. Členové výboru přispějí zprávami o jednotlivých počinech jejich národních organizací;

*) Pořadí delegací je z francouzské abecedy.

c) stanoví spolu s jednotlivými členy zúčastněných národů program příští schůze a kongresu.

9. Kongres stanovil za přechodné místo Sekretariátu až do příštího kongresu Polsko (Krakow).

10. Kongres uvážil, aby výsledek těchto porad byl realizován do důsledku, ale souhlasně a pokud možno ihned. Jsou to:

Sekretariát rozešle usnesení a rozhodnutí, jakož i pronesené řeči při kongresu pokud možno nejdříve národnostním korporacím, které je uveřejní jako výsledek sjezdu ve svých denních novinách.

Tím je pověřena korporace toho kraje, kde je kongres konán.

V pozvánkách oznámí nejen program kongresu, ale také současně životní podmínky, jež poskytuje kraj cizincům.

Nebude se jednat v kongresu o usnesení k provedení příštímu předcházejícímu lhůtu sjednanou mezi dvěma kongresy. Kongres bude se obírat jak otázkami praktickými, tak teoretickými problémy, obsahujícími ideologii o nové organizaci.

Kongres ustanovil, aby příslušnost, jakož i povinnost účastnit se příštího kongresu náležela těm korporacím, schváleným příslušnou autoritou církevní. Nicméně všechny korporace jedné národní skupiny budou mít toliko hlas jeden jako národní celek.

Kongres apeluje na všechny korporace slovanských katol. akademiků účastnit se sociálních konferencí a prací katolického studentstva slovanského v sousední zemi.

Vyslovená přání na kongresu.

Bylo by žádoucí vydati »Almanach« po ukončení každého kongresu slovanských katolických akademiků. Tento Almanach obsahoval by všechny řeči a všechna usnesení kongresu v řeči přednesené, v řeči té země, kde se kongres koná a v překladu francouzském.

Kongres projevil přání uspořádati příští kongresy vždy zároveň se sjezdem té korporace národní, která bude organizovat kongres. To je, aby způsob sjednání mezi jednotlivými korporacemi vzhledem k technickým a intelektuelním okolnostem, kterými kongres je svoláván, spravil delegáty zároveň o způsobu práce mezi jednotlivými korporacemi, které se zúčastní.

Kongres zamýšlí organizovat kursy slovanských jazyků v sídlech universit za příčinou snadnějšího sblížení národů slovanských.

Kongres apeluje na jednotlivé národní korporace zřídit informační kancelář pro turistiku v jich kraji k vzájemnému jich poznání.

J. G. :

Vzhůru !

(Eduardu Vášovi.)

Vzhůru, bratři — pod prapory
s Václavovou orlicí,
z blanické již svaté hory
zní třesk zbraní dunící!

Svatý Václav slavně vstává,
vstává se svou družinou,
praporem a mečem mává,
zní to lesy — lučinou.

Brzo Blaník otevře se,
svatý Václav s vojskem svým
vyjede a Bohu v plese
díků vzdá retem slovanským.

Že Bůh slyšel jeho lkání,
zachoval mu český lid,
vyved' z bídy, v požehnání,
ve svobodě dal mu žít!

Tisíc let, co v hoře dřimal,
tisíc roků k Bohu lkal —
nad vlastní mrak temně hřimal,
Bůh ho k prosbám zažehnal.

Vzhůru, bratři — pod prapory
s Václavovou orlicí,
ať v nás Václav najde hory,
svobodnou vlast chráníci.

Myšlenka cyrilometodějská a svatováclavská.

Milenium svatováclavské obrací letos pozornost celého našeho národa a zvláště českých katolíků k pramenům naší slávy a velikosti dějinné, k době svatováclavské. O její úzké souvislosti s dobou cyrilometodějskou bylo už v tomto časopise psáno (viz na př. článek Svatohorův v 1. čísle letošním!). Dnes přinášíme úsudek jednoho z nejlepších znalců doby cyrilometodějské, universit. profesora dra Fr. Grivce, autora životopisu slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje. Poněvadž ani mezi českými katolíky — bohužel — není všude jasno v této otázce, nebude snad zbytečno slyšet hlas povolání odborníka a upřímného přítele našeho národa, jak dr. Grivec vpravdě se osvědčil celým svým doševadním dílem.

Když jsme r. 1927 katoličtí Slovinci a Chorvaté putovali na Velehrad, do Prahy a do Staré Boleslavi oslavit 1100. výročí narození sv. Cyrila, znova a znova opakovaly české pozdravné proslovy v Praze i ve Staré Boleslavi jednu myšlenku: »V Praze a ve Staré Boleslavi uvidíte památky náboženského života, který vzkročil ze semene našich společných apoštolů, sv. Cyrila a Metoděje. »O naší návštěvě ve Staré Boleslavi napsal pak tamější dopisovatel v »Pražském večerníku«:*) »V jubilejním roce svatováclavském přijdete opět k nám, abyste společně s celým českým národem oslavili našeho velikého světce, kterého nám zrodilo požehnané dílo našich i vašich apoštolů, sv. Cyrila a Metoděje.«

Tak je správně vyjádřena souvislost myšlenky cyrilometodějské a svatováclavské.

Sv. Václavu dostalo se účasti na blahozvěsti sv. Cyrila a Metoděje prostřednictvím jeho babičky sv. Ludmily. Ona ho dala vyučiti ve slovanských knihách cyrilometodějských a tím ho učinila účastna i kulturního díla sv. bratří. Svým náboženským vychováním načerpal pak z onoho žaru víry, který zanítily sv. Cyril a Metoděj. Po příkladu slovanských apo-

štolů miloval i svatý Václav prostý lid, osvobozoval otroky, pomáhal a těšil všechny ponížené a pronásledované. Jako v celé působnosti sv. Cyrila a Metoděje, tak zračí se jasně i ve zbožnosti sv. Václava lidumilná láska Kristova a křesťansky prostá demokratičnost.

Svatý Václav vyrostl z duchovní setby slovanských apoštolů. Vyrostl na české půdě v době, kdy myšlenka cyrilometodějská nemohla se rozvíjeti v plném svém obsahu. Proto je svatý Václav misijní český projev obecné (universální) cyrilometodějské myšlenky náboženské. Svatý Václav je český květ všeslovanské a mezinárodně obecné myšlenky cyrilometodějské; český květ ve svatém slavověnci společných slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje.

Tyto vůdčí myšlenky českých pozdravných projevů z roku 1927 plně se shodují s novějšími výsledky vědeckého badání i s apoštolským listem papeže Pia XI., vydaným k 1100. narozeninám svatého Cyrila i s jeho listem svatováclavským, poslaným česl. episkopátu.

V českých katolických časopisech opakovalo se však vícekrát poněkud jiné vysvětlování myšlenky cyrilometodějské a svatováclavské. Myšlenka cyrilometodějská byla chápána jako východní křesťanská a kulturní idea, svatováclavská pak jako myšlenka sjednocení s latinským západním křesťanstvím a s latinskou západní kulturou. Toto pojmání opírá se o starší povrchní (diletantské) chápání apoštolského díla sv. Cyrila a Metoděje. Podle tohoto jednostranného a nesprávného názoru byli by slovanští apoštolé jen zástupci východního křesťanství, východního obřadu a východní kultury. A přezírá se tu skutečnost, že sv. Cyril a Metoděj byli pro svou dobu úplně mimořádný původní zjev, praví prostředníci mezi Východem a Západem, praví zastánci křesťanské obecnosti a jednoty z oné doby, kdy ještě nebylo rozkolu mezi východním a západním křesťanstvím. V tomto duchu je oslavuje apoštolský list Pia XI. (1927): »Sv. Cyril a Metoděj, synové Východu, domovem Byzantinci, rodem Řekové, posláním Římané, apoštolskou prací Slované, stali se

* Viz číslo z 18. srpna 1927.

všechněm vším, aby všechny získali pro jednotu katolické církve.«

Vědecky je dokázáno, že už sv. Cyril a Metoděj zavedli pro panonsko-moravské Slované římský obřad v řeči slovanské a že si též vážili jazyka latinského. Svatý Metoděj proto doporučil Gorazda za svého nástupce, poněvadž byl »d o b ř e v y u č e n v l a t i n s k ý c h k n i h á c h«. Nad hrobem Metodějovým vykonali jeho žáci bohoslužebné modlitby v jazyku slovanském, latinském a řeckém. To je zřejmý výraz katolické universalnosti (obecnosti) cyrilometodějské.

Svatí bratři stali se po příkladu apoštola Pavla »všechněm všecko«, aby všechny získali Krista. V Panonii a na Moravě konali služby Boží podle západního, římského obřadu, zároveň však pěstovali též řecký obřad v jazyku slovanském, aby se mohlo křesťanství šířit mezi macedonskými a východními Slováky. Panonské a moravské Slováky chtěli bezprostředně (bez německého prostřednictví) spojit s Římem. Kdyby se bylo mohlo jejich dílo pokojně rozvíjet mezi panonskými, moravskými a českými Slováky, nebylo by z toho nikterak následovalo, že by ti Slované byli přišli pod výlučný kulturní a náboženský vliv Byzance. Kněží jimi v Panonii a na Moravě vychovaní byli většinou západního (římského) obřadu.

Působení sv. Cyrila a Metoděje vskutku je universální. Spojovali křesťanskou kulturu východní a západní a pěstili samostatnou slovanskou, křesťanskou osvětu, aby se Slované stali mostem mezi byzantským Východem a římským Západem. Správné je mínění německých učenců Baumstarka a Schnürera,* že dílo Cyrila a Metoděje podporovalo pokojné spojení a smír mezi byzantským Východem a římským Západem, mezi východní a západní křesťanskou kulturou.

Spravedlivé je tudíž uvádět sv. Václava ve spojení s myšlenkou cyrilometodějskou. Spiata se sv. Cyrilem a Metodějem a v souvislost uváděna s všeslovanskou a mezinárodně-obecnou myšlenkou cyrilometodějskou stane se úcta sv. Václava více všeslovanskou a mezinárodní. Idea cyrilometodějská je už tak rozšířena, že pro mezinárodní a slovanské styky katolických Čechů je velmi záhodno, aby zvláště letos s praporem sv. Václava zároveň vysoko zvedali též prapor sv. Cyrila a Metoděje. Sv. Ludmila, sv. Václav, sv. Prokop se slovanskou bohoslužbou na Sázavě a Karel IV. se slovanskými Emauzy stkvěle vyjadřují cyrilometodějský směr českých náboženských i kulturních dějin.

* Viz moji knihu »Sv. Cyril a Metoděj« (Olomouc 1927), str. 168.

V. Skalník :

Hvězdička.

Hvězdičko tichá
na nebeské pláni,
tak milá,
jak když se nad děckem
maminka sklání —
co je ti?

Proč tajný žal
v prsou tvých hárá?
Proč celá se třeseš?
Co v srdci svém neseš?
Hvězdičko maličká
co je ti?

Bolí snad hlavička
malému dítěti? —
Pojď za mnou
a povíme si pohádku mládí,
kdy celý svět měli jsme rádi.

A až pohádku si dopovíme,
tu radostně se políbíme
a půjdeme
každý svou cestou.
Ty půjdeš na nebe s hvězdami jásat,
já půjdu po zemi lásku zas hlásat.

P. Antal Šuránek :

K desíletí S. S. S.

(Proslov při akademii na oslavu 10letého výročí S. S. S. v Uh. Hradišti.)

V srdci našem hárají někdy city tak mocné, že jich nelze vyjádřiti slovy. Hoří-li nitro nadšením, pak září oko, plane líc, je nám tak lehký, že bychom se nej-

raději rozletěli v dálny na neviditelných křídlech — ale jazyk jest malomocný. Chtěli bychom zabouřit na největších varhanách světa, být skřivánkem, který za jarního setí vysoko, vysoko se vznáší, zpívá a jása — až by se zalkl radostí a mrtev padl do černé brázdy. V těch okamžicích si srdce nestačí, přetéká a jedinou touhou jest mu rozlévat radost a nadšení. V podobné duševní náladě stojím jako mluvčí katolického studentstva slováckého, které oslavuje deset let svého trvání.

Byly tenkrát doby bouřlivé; národ slavil své Velikonoce, zprávy o hrdinství osvoboditelů rozněcovaly naše mladá srdce: i ona chtěla být národu užitečna, a sice hned, ne po letech, až dozrají a se vyrovnají. Hned! Okolnosti tomu přály: vyhlášena volnost slov i názorů, povolena rozsáhlá studentská samospráva, hlásány myšlenky revoluční: žáci budou rozhodovat o osudech ředitelů i profesorů, i předmětů učebných. To všechno působilo na nás jako elektrické jiskry: co kdo měl

v hlavě a v srdci, hleděl vášnivě uplatňovat ve svém okolí, hledal stejně smýšlející, sdružoval se, vytyčoval program. Jedním z předmětů, o němž měly — dle různých zpráv — rozhodovat studentské organizace, bylo náboženství. Vedeny o něm prudké debaty pro i proti. Revoluční móda velela proti: většina z neuvědomělosti, jedni z pohodlí nebo z prosté bázně a nezájmu poslechli módy. A naši vychovatelé — profesori — v době pro vývoj vnitřní tak rozhodně mlčeli. My jsme hltali každé jejich slovo o životě a jeho bojích, hlavně, jak to už česká povaha miluje, o náboženství. Naše srdce byla jako vosk: jen do nich vrývat, jako půda lačná: jenom zrní házet. Vzpomínám, jak byl předčítán ve třídách oběžník o nezávadnosti nedělních služeb Božích. Bylo to v sobotu. Jeden student přistoupil ke stolku: Prosím, pane profesore, už ani zítra nemusíme do kostela? — Nemusíte, vždyť jste slyšel! — To jim tam nikdo nepůjde! — A profesor se zarazil: »Nepůjde? A proč nepůjde? To není žádná přednost, když někdo nechodí do kostela!« To byl šíp do srdce, to bylo zrno; zapustilo kořeny a mnohého udrželo v odpadovém zmatku, jenž dělil studentstvo na 2 tábory! Studenti, hlásící se věrně ke svému přesvědčení, svolávali tenkrát na 14. duben 1919 pracovní poradou do Olomouce. Pozváni zástupci studentstva všech středních škol. Přišli i z Hradiště: a oheň, který je tam rozehrál, vyvolal v Hradišti Sdružení katolického studentstva. Začátky jeho byly těžké, ale Bůh pomáhal, jak ukazuje náš »Almanach«, na který uctivě upozorňuji. I když bylo S. S. S. brzo zakázáno a rozpuštěno, přece mohli jeho členové vystoupiti na veřejnost jako výchovný a vzdělávací kroužek katolického studentstva. Ten pořádal hudbně, recitačně-divadelní večírek! Vidím dosud útulné místnosti bývalého Lidového domu, naplněného do posledního místečka, cítím teplo společného nadšení, srdečného veselí a pochopení, jež nám dodávalo chuti k stálé činnosti. Nezasloužili jsme si toho, ale víme a nově to dnes poznáváme, že jsme byli miláčky naší veřejnosti. Proto cítíme povinnost ukázat po

deseti letech, jak jsme se snažili státi se hodnými důvěry a přízně nám projevované. Studentské vzplanutí bývá pravidelně chvilkové; zanikla stavovská organisace, ale naše sdružení právě proto, že bylo potlačováno, se udržovalo ať pod jménem S. O. O. a pod záštitou A. S. S. S. tak dlouho, až se to prvotní, téměř pudové nadšení, vytríbilo, až i rozum jasně poznal, že je nutno sdružovat a zachraňovat venkovské studenty, kteří v nebezpečích víry i mravů osamoceni upadají v náboženskou lhostejnost. Tak hnutí zachráněno, neboť teprve tam se pojí k nadšení

aktorů vyšlo už z něho a silný dorost dává slibnou naději: 250 jich manifestovalo při hradištském eucharistickém sjezdě!

Jsme povinni katol. veřejnosti se odměnit. A odměníme se. Dvě věci v našem Almanachu jsou velmi významné: předně věnování velikému Stojanovi a pak opětovné volání po prohloubení náboženského vzdělání a skutečného náboženského života. Mládež, která si vytkla za vzor muže nezdolné energie, vytrvalé námahy pro dobro lidu, nenáročné oběti — a která tak opravdově touží po sebezdokonalení: je skutečně mladá, neboť neprchla od ide-

Čaganov, kroužek slováckých bohoslovců v Olomouci.

střízlivý rozum a pevná vůle, tam kvetou úspěchy. Proto bylo hradištské sdružení schopno vyvolat a udržovat organisace katolického studentstva v celé slovácké župě, a jeho členové zasáhli pak pronikavě do činnosti akademických spolků v universitních městech Praze, Brně, Olomouci. A hlásil-li se po letech jako kněží, učitelé, lékaři, profesori, inženýři, advokáti — s hrdostí ke svému sdružení, dávají jen na jevo, že pro ně to sdružení na střední škole znamenalo mnoho, že v něm vládl zdravý duch. Právem prohlašuje se v Almanachu, že Sdružení obstálo čestně v minulém desetiletí, vyoralo hlubokou brázdou v nábožensko-obrodném studentském hnutí na Slovácku. 26 mladých kulturních pracovníků, z toho 12 kněží, 6 red-

álů; chce jich dosíci za cenu potupné, poctivé práce.

Stojan je nám nejen patronem, nýbrž i vzorem. Vyšel z lidu, neodcizil se mu, rozuměl jeho zvykům a písním, snažil se poznati jeho tužby i žaly: a pomáhal jak mohl. Mluvil zlatým srdcem, šířil radost. Můžeme jít za ním směle. On vyhovoval úplně i našemu českému nestálému odbojnému srdci; on by byl mohl — napsal protikatolický list — Církvi získati v národě našem novou lásku. Ryzí charakter, člověk, který nemohl míti nepřátel; člověk, za nímž — i v době politických štvanic — svorně šla úcta celého národa. A byl to kněz z Církve katolické, která prý nemá schopností vychovat českého člověka: tíž lidí, kteří to hlásají, potvrdili

o Stojanovi, že to je povahový drahokam a vzhlížejí k němu s obdivem. Imponoval všem vědou lásky, všestrannou vzdělaností, průhledným, důsledným křesťanským životem, mravní nezranitelností. Budeme ho následovat:

a) **v s e b e v z d ě l á n í.** Chceme zůstat stále katolickými studujícími, nesevšednět, nestárnout duchem, nepráchnivět za živa. Těm nebudeme podobni, již spokojí se s málem, s polovzděláním. »Naše mladá republika potřebuje inteligence!« pravil nám jeden z milovaných profesorů

b) **V opravdovosti životní,** v mravní nezranitelnosti chceme následovat Stojana. Absolutní pravda je Bůh. Toho nutno tedy hledat a najít v první řadě. Proniknout s jeho pomocí do tajemných hlubin víry, poznat křesťanství v celé jeho hloubce, velikosti a kráse, dát se jím opojit: žít důsledně dle jeho zásad, jak na veřejnosti tak i v nejtajnějším koutku srdce. V tomto ohledu nebude nám název **K a t o l i c k ý** neživým ornamentem a víra pouhým sněním, nýbrž pohnutkou k úplnému sebevyčerpání, k rozvinutí

Slováckí Akademici v Brně — ASSS. v Uh. Hradišti.

o převratě. Rádi bychom té republice prospěli svou inteligencí.

Jsme mladí a nečiním si nároků na název vzdělanců dokonalých. Myslíme však, že znakem pravého vzdělání je: ustavičná svatá žízeň po vzdělání, pokorná, ku práci budící. Víím, že nic nevím. Nelze nazvat vzdělaným toho, kdo řekne: Nepotřebuji se učit. A tu rádi slibujeme, že i po dokonání předepsaného studiu věnujeme se studiu dalšího prohlubování, poznávání, uznávání, napravování chyb; a poznatky ať jsou z kteréhokoliv oboru, vynasnažíme se šířit slovem i tiskem mezi lid, z něhož jsme vyšli. Lid má právo na naše vědomosti a my máme povinnost rozdávat.

všech schopností, Bohem daných, k celoživotní radostné oběti pro čest a slávu Boží a pro mravní i hmotné dobro bližních. Budeme nosit v srdci zdroj činnosti živého Boha ze svatostánku, ohnivá krev Kristova se bude vlévat častým sv. přijímáním do našich žil. S Kristem můžeme všechno. Tak se nemusí bát milovaná republika, že ztratí v nás zdatné pracovníky na národa roli dědičné. Vííme ovšem, že nezůstaneme-li ve spojení s Kristem svátostným, nadarmo do vzduchu máváme, vychladnem, zakrníme — budeme třtinami a nedůstojnými pokrytci, hodnými Vašeho opovržení. To se však státi nesmí: vzbudujeme se všichni přísnou sebevýchovou v pevné charaktery, čárka lidí

v každém ohledu spolehlivé, přímé a čestné. Chceme vážit si každého, nikoho nepodceňovati, hájit úctu k autoritě a hlavně věnovati se výchově dorostu. Svých zkušeností v sebevýchově využijeme hlavně k výchově dorostu a budeme sledovat práci středoškolských kolegů.

c) Podporovat je hlavně radou a přednáškami, knihami — i hmotně. I za ně Vám ručíme, že zůstanou na cestách dobrych. Povedeme je k tomu, aby využili drahocenného času vyměřeného studiím, aby byli řádnými studenty, radostí rodičů. Odměnou vychovatelů, nadějí Církve i vlasti!! Můžeme je směle doporučiti Vaší přízni a prosíme o ni. Osmělíme se přijíti častěji k Vám do měst a vesnic slováckých ať osobně ať svými články a časopisy. Jsme ještě sice mladí, ať nám to však nikdo nevytýká. Když děti těchže českých matek v našem ještě i mladším věku rozleptávají svou náboženskou lhostejností, polovičatostí, bezzásadovitostí a netajenou nemravností celý náš veřejný život i na venkově, pak máme my mravní povinnost využít všech svých vloh a sil, abychom zachraňovali. Půjdeme tedy ne-

ohroženě svou cestou, nebudeme vyhledávat bojů. Bude-li jich však třeba, pak se třeba nelekáme, jsme vyzbrojeni čestně, důstojně, nikdy ne výsměchem a tupením protivníků. To jsou zbraně poražených. Víme, že pomalu, ale jistě vítězí pravda a poctivá práce. Této zůstaneme věrni.

Oslavujeme deset let svého sdružení v jubileu svatováclavském a Svatojanském: Z obojího si vezmeme něco na cestu do budoucna. Od sv. Václava rytířskou úctu k ženě a mravní čistotu, neboť ona je podmínkou poznání náboženské pravdy. Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou. Od sv. Jana spolehlivost v povolání, být vždy a všude i proti násilí na svém místě. A být to i život stálo. Dáváme se s chutí do nové práce: spoléháme na pomoc Boží, vždyť chceme být pouze nástroji v ruce Jeho. Dá nám své požehnání na přímluvu velkého patrona sdružení arcibiskupa Stojana, jehož blažený duch kéž stále při nás stojí! Zůstaneme, čím jsme, ale budeme ještě lepšími.

J. E. Urban O. Fr. M.:

Svěcení chrámů.

Jsme ti šťastní, kteří se dočkali — — dočkali toho, po čem vzdychaly věky a čemu už ani nevěřily, že se stane!

Naše katedrála je hotova, — je posvěcena! — —

Jako je svátkem osady posvěcení farního chrámu, tak je svátkem země i říše posvěcení katedrály. Je to svátkem, jehož vnitřní význam a účinek umí jen ten ocenit, kdo chápe plnost výrazů: »Bůh s námi!« —

»Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« — »Smírná, zástupná oběť vtěleného Boha na kříži, prodloužená a opěťovaná v Eucharistii!« ...

Proto jsou obřady svěcení chrámů tak obsažné, tak významné, tak mnohotvárné. —

Připojme se s duchovní pozorností průvodu, který se ubírá z rána, aby započal posvátné svěcení.

Středem tohoto průvodu, nesoucího dychtící novostavbě božské poslání, kráčí biskup s větitel, a kolem něho v bílých rouchách příslušující kněžstvo, zastavující se před zavřenými dveřmi chrá-

mu, a začíná se první část svěcení, mající celkový ráz očištění. V tomto prvním dílu svěcení odnímá církev této stavbě její světský a pozemský význam, očisťuje ji od všeho lidsky nízkého a připravuje ji tak k jejímu velikému poslání!!!

Pravím: velikému! Myslíš, příteli, který se se mnou díváš na tyto obřady, že dnes již přešla doba, kdy tyto věci by byly veliké? Ne, nikdy ne! Právě dnes, kdy toneme a umíráme v bezbožectví a strašné duševní bídě a nenávisti k Bohu i k sobě navzájem, právě dnes jest něčím velikým místo, kde musí a má se člověk vytrhnouti všemu, co snižuje lidské srdce, místo spojení s Věčným Bohem...

Slyšíme slova žalmů a vroucí prosby litaní ke všem Svatým, jimiž prosí světitel o oddálení všeho vnějšího vlivu na toto místo, — a z toho chápeme, proč obchází třikrát zvenčí celý chrám a kropí jeho zdi svěcenou vodou. A z téhož důvodu znamená svou pastýřskou berlou práh znamením sv. kříže, aby zahnal

všecky zlé účinky ve jménu Ukřižovaného a označil, že jen v jeho jménu se má napříště vstupovati do těchto míst.

A když zabušil berlou na dveře, otvírá se chrám jako ve spojeném výdechu zástupci božského Velekněze a průvod vstupuje dovnitř.

Uprostřed lodi pokleká kněžstvo a znovu v litaniích a hymnu k Duchu svatému-Posvětiteli volá, aby Bůh sestoupil na toto místo a spojoval se tu s věřícími. Tím se začíná vnitřní očišťování chrámu. Protože zde, před tváří společného Tvůrce-Otce, zaniká veškerý rozdíl a protože na oltáři bude se přinášet jediná oběť za všechny, která nás spojuje v jedno tělo a v jedno srdce (Skutky Apošt.), píše biskup do popela, po zemi nasypaného, křížem latinskou a řeckou abecedou, na znamení spojení všech národů. Hned potom světí t. zv. řehořskou vodu, určenou pro vnitřní posvěcení kostela, že i vnitřek chrámu poroučí pod ochranu svatého znamení kříže, dělá kříž berlou opět na vratech kostelních zevnitř a hned potom znamená řehořskou vodou střed a čtyři místa (v rozích) nového oltáře, který sedmkrát obchází a celý kropí. Pak se ubírá třikrát kolem stěn uvnitř chrámu a kropí je toutéž vodou dole, uprostřed a nahoře, a potom i celou podlahu chrámovou. V modlitbách potom prosí Boha, aby naplnil toto místo svou milostiplnou přítomností a přijímal zde oběť a vyslyšel prosby věřících.

Tím se končí očišťování chrámu a začíná druhá část, svěcení oltáře.

Ve slavném průvodu přináší biskup ostatky svatých, které mají být uloženy v novém oltáři a které od včerejšího dne byly chovány ve stanu.

Průvod se zastavuje před vraty chrámovými a biskup maže obě křídla vrat svatým křížem. Potom vstupujeme do chrámu a sledujeme biskupa k oltáři: Světitel maže místo, kam budou uloženy ostatky, křížem, vkládá je do oltáře a okuňuje jak ostatky, tak také celý oltář, když byl ostatky v jejich místě, zvaném hrob, uzavřel deštičkou, pomazanou křížem, a upevnil ji maltou, k tomu účelu již dříve posvěcenou. Kouř kadidla, zahalující místo obětní, znamená vůni modliteb, které se na tomto místě zvláště mají k Bohu vznášet.

A protože toto místo jest v celém chrámu nejsvětější, vidíš světitele, jak po pří-

kladu starozákonního Jakuba maže nejprve dvakrát oltář na pěti místech, kde už prve byl kropil svčenu vodou, olejem křtěnců, potom zrovna tak svatým křížem a jak konečně obojí posvátnou tekutinou polévá celou plochu oltářní za zpěvu modliteb a žalmů. Ale nejen oltář, i celý chrám vyniká posvátností a tak se ubírá opět průvod kolem vnitřních stěn svatyně a biskup světí olejem celý vnitřek, maže je na dvanácti místech, která byla již při stavbě vyznačena kříži a svícny. Už jsi snad slyšel, že se jim říká apoštolské kříže. Jako jsou apoštolové základy božího chrámu duchovního na zemi, církve, tak mají být k jejich cti v každém kostele označeny stěny a osvěcovány svícem, jakoby světlem, které apoštolové rozlévali do celého chrámu církve!

Jděme za světitelem: světí kadidlová zrna a klade je na ona již posvěcená místa oltáře v podobě kříže, přikládá na ně ještě kousky vosku a zapaluje vše: je to symbolická první oběť Hospodinu s vroucí prosbou, aby opravdu modlitby a prosby, které budeme svěřovat Bohu před tímto oltářem, také tak stoupaly přímo k dobrotivému Otci... Kéž je tomu tak, kéž se lid umí osvobodit od nízkosti a umí se povznášet lehounce k výšinám spojení se Stvořitelem...! — Ještě jednou pozorujeme biskupa, jak maže křížem desku a spodek oltáře jedním tahem a tak je spojuje v jeden celek. A již pomalu obléká oltář bílými plátny, staví naň svícny a svíce, kříž, tabulky

A jestliže jistě shlédl Bůh na pokorné prosby církve a naplnil svůj dům svou milostí, nastává okamžik, kdy vstoupí sem sám Král slávy osobně: Je to třetí a poslední díl svěcení, kdy se slouží první nekrvavá oběť Nového a věčného Zákona...

Od té chvíle jest toto místo nadpřirozeným akumulátorem, odkud se rozlévají tajemné, silné proudy Boží síly a působení do celého okolí. Na nejživější a nejbezbožnější ulici zasahuje paprsek milosti lidské srdce, v nejbližším nebezpečí zločinu a hříchu vyrazí ze svatostánku síla, zadržující ruku a sílíci srdce k dobrému...

Kdy pak poznáme, jaká byla působnost svatostánku mezi námi?

Zde nikdy!

Až ve svatostánku věčném,
v Jerusalémě nebeském

Otto Tichý, V. rg. Čáslav :

S Bohem.

Čtyři oči dívaly se do dáli,
čtyři oči na sebe se usmály,
čtyři oči zaplakaly — —

Dvoje rety spojily se v polibek,
dvoje ruce třesoucí se potkaly,
dvoje ústa zašeptala:

S Bohem — —

Několik postřehů ze studijní cesty Amerikou.

Není lepšího způsobu pro poznání země, leč delší pobyt na jednom místě; ježděním z místa na místo nelze vniknouti do zvláštností a do pravého života a charakteru obyvatelstva. A to je pravda i o Americe.

V prvních dnech každý cizinec je nadšen mrakodrapy — i když si při tom nepřeje jejich přenesení do vlasti — je nadšen bezlístkovým systémem podzemních a zvýšených drah. Zprvu i stále se opakující otázka »Hor do ysu like Amerika?« působí jako dráždivý prostředek ku zvýšení zájmu. Situace se však změní. Po nedlouhé době i tato otázka je předmětem obav a pohrdání.

Američani jsou neobyčejně pohostinní; ale přece býti hostem v Americe znamená něco jiného než v Evropě. Vládnoucím principem — zvaným tu amerikanišací — jest: cizinec je na přechodu k přizpůsobení se charakteru země. Především se od cizince očekává znalost řeči. A každý se musí přizpůsobiti — jeho hostitelé jsou naprosto hluší, nečiní-li tak. Také neprojevují přílišný zájem pomoci mu; nemluví-li správně, je zkrátka umlčen stručným »I see your point«, a proti tomu není zbraně.

Američanovo myšlení je prosto historičnosti; v Evropě, myslíme-li o otázkách přítomnosti a budoucnosti, velmi často hledáme rozluštění v návratu k minulosti. Toho Američan nezná; on žije pro »dnes« a »zítra«; jeho poměr k historii je svobodnější, samostatnější a sebevědomější než je tomu u nás. V literatuře nejoblíbenějším typem je autobiografie; každý okamžik má svou vlastní cenu a význam, jehož výsledkem je budoucnost. —

Charakteristickou Američanovou vlast-

ností je jeho stálý optimismus; ten umožnil závratný hospodářský vývoj země v krátké době. Jistota síly je neobyčejně silně vyvinuta. S tím je spojena víra, že člověk je dobrý a že za dobrých okolností jeho vývoj a pokrok je zajištěn. Úspěch je zajištěn pro toho, kdo umí ukázati, co umí, totiž umí využití příležitosti. —

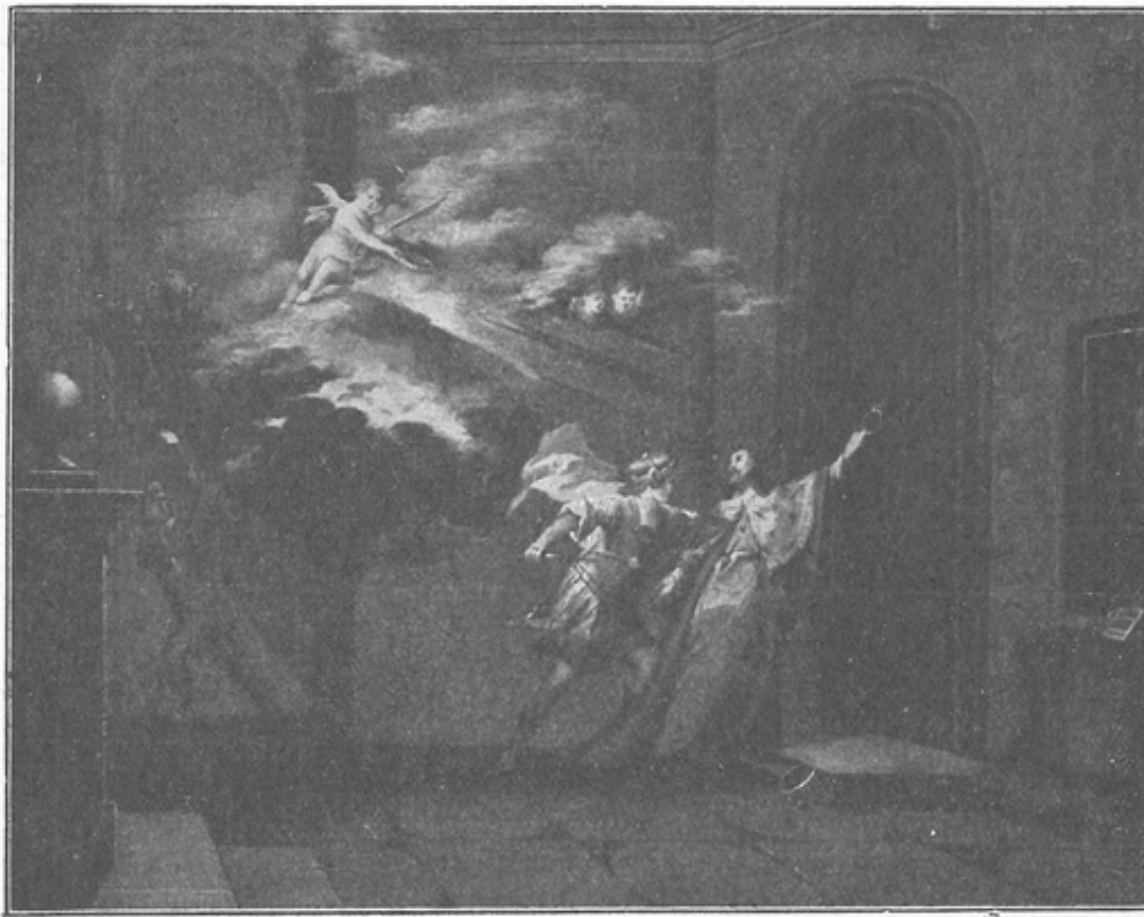
Obstarání amer. domácnosti je mnohem jednodušší než v Evropě. Ložní prádlo — které se týdně vyměňuje — se skládá ze dvou plachet; ani povlaky na polštáře nemají knoflíků. Koberce se neklepají, ale buďto se pošlou do čistírny nebo se čistí vysavačem. Týdně přijde pradelna, i když je elektr. prací stroj doma; velké prádlo se však posílá do obchodů ku praní. Jednou týdně přijde malý Japonec či Číňan, nebo Filipenec, vysavačem vyčistí celý dům a vyleští stříbro. Nákupy se obstarají většinou telefonem. Oběd či večeře se připraví do elektr. vařiče, teplo- měř se zařídí na určitou dobu a tehdy stroj automaticky zhasne; většina příprav k obědu je v konzervách. — V každém domě je jakýsi světlík — štóla — s otvory v každém patře pro odpadky; ty padají přímo do nádob ve sklepě, které se denně vyměňují. Každý dům má garáž a skoro každý má auto. Tak lze pochopiti, jak Američanky vyjdou bez služebných. Kromě toho muž obědvá pravidelně a žena velmi často v městě. Přírozeně život je tu dražší než u nás, ale platy jsou ještě vyšší, i když uvážíme ceny.

Skoro nikdo nemá šoféra, protože vše potřebné pro auto lze velmi snadno obstarati. K čištění se vůz pošle do autočistírny, gasolinové stanice jsou na každém rohu; není-li něco v pořádku, zatelefonuje se k nejbližšímu mechanikovi a

hned někdo přijde ku pomoci. Stane-li se nehoda někde daleko od telefonní stanice, je tu všude taková frekvence, že se může s jistotou počítati, že co nejdříve přijede jiné auto a pomůže. —

Cizince musí překvapiti nápadná důvěřivost v čestnost. Prádlo se jednoduše popoloží před dveře domu a zřízenec prádelny je odnese, aniž by kdo věděl. K su-

Většina zábav je pořádána ženskými kluby. Amer. žena si obstará vše v domácnosti velmi rychle, a proto hledá jinde zaměstnání. Ve společenských místnostech, koncertech a divadlech je viděti většinou ženy. Náš intimní rodinný život lze tu zřídka nalézt. A společenský život? Zdvořilé fráze, mnoho prázdného mluvení. Dívky se zrovna bojí platiti za příliš

* »Zavraždění sv. Václava« od Norberta Grunda. Majetek kláštera vyšebrodského. Vystaveno na svatováclavské výstavě v Praze.

šení se prádlo věší v otevřené zahrádce bez hlídání. Prodavači novin klidně opustí své stanoviště, nechavše noviny bez dohledu se schránkou, do níž chodci platí bez vyzvání. Balíky novin jsou rozvázeny za město elektrickou, a to tak, že zřízenec vyhodí je na určených stanicích na chodník; tam často dlouho leží, dokud chlapec nepřijde a nerozprodá je. Auta stojí ve dne v noci všude pod širým nebem.

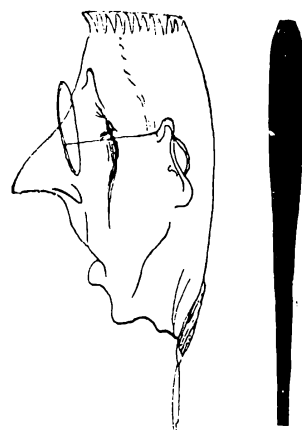
vážné, aby neztratily práva na »social life«. Hlavním požadavkem života je »býti šťasten«, »míti úspěch« a jíti zbytečným problémům z cesty. V myšlení a jednání se nepřekročí, co je denním, užitečným a praktickým, a to ani u mladých lidí ne; proto se tu také žije bezstarostněji.

Tím končím těch několik pozorování amerického života, tolik se lišícího od života v Evropě.

JUC. Jaroslav Markes,

zasloužilý člen Č. L. A., její bývalý předseda, dvojroční předseda Ú. K. S. Čs. atd. Nechtěl nám dát svoji fotografii v domnění, že byste myslili, že tak skutečně vypadá a tak otiskujeme jeho karikaturu, k níž podotýkáme, že si ho její autor asi nějak předcházal, a proto její udělal ještě krásnějším, než skutečně je.

Karel Vrátný :

Z výletu na Sever.

Když jsem ráno, v sobotu 27. července, vyšel na palubu, bylo viděti po obou stranách špičaté vrcholky hor, zasněžených v úžlabích pod vrcholky. Jsme v Lofotech. Dále na sever se břehy s obou stran více přibližují a všude ještě jsou porostlé nevysokým stromovím, zajisté asi samými břízami. Dopoledne mezi snídaním a obědem mnoho cestujících již píše na palubě i dole v jídelnách pohledové lístky, které asi hodlají poslati svým známým z posledních tří zastávek této plavby na sever, z Tromsøe, z Hammerfestu a se severního mysu. Tam již nebude čas psát lístky a nositi je na poštu, aby dostaly razítkovou stvrzenku, že skutečně jsou odtamtud. Nějaký jednotlivý lístek by bylo lze napsati, ale deset, dvacet lístků a snad ještě více z jednoho místa, to zabere nemálo času, nemluvic o penězích, které to stojí. Já teprve nyní se trochu seznamuji s některými účastníky plavby a krátíme hovorem čas, který jinak utíká dosti zdlouhavě. Vzezření pevniny i ostrovů se málo mění, moře je stále tmavozelené, pobřeží šedivé a na bledě modrém nebi se od severu tvoří vějířovitý závoj lehkých bílých oblaků, které nás trochu straší, že naše plavba za půlnočním sluncem se skončí neúspěchem. Po té stránce je ostatně plavba vždycky nejistá. Kdo nám může ručiti, že právě tyto dni bude nebe stále jasné nebo že bude jasné alespoň o půlnoci nebo že alespoň ta část obzoru, kde lze slunce o půlnoci viděti, bude prosta mlhy a oblaků? A v tyto dny, poslední dni v červenci naskytá se nám příležitost spatřiti jistě půlnoční slunce, předpokládajíc, že vzhled nebe bude příznivý, jen na Severním my-

su. Ovšem by bylo lze uviděti je také v jižnějších končinách mezi polárním kruhem a Severním mysem, ale protože v těchto dnech slunce již sestupuje o půlnoci hodně hluboko na obzor, zakrývají je velmi snadno ostrovy, které máme při plavbě na sever stále po levici, na západě nebo na severu. Teprve s výšin Severního mysu rozevře se volný širý rozhled na moře.

Poznamenal jsem si čísla dnešního oběda. Byla tato: polévka, ryba, uzený jazyk, ananas, skopové (nebo jehněčí) a nějaké gelée. Když jsem za chvíli po obědě vyšel na palubu, spatřil jsem zástup cestujících tlačiti se kolem jednoho místa. Napadlo mne, že tam někdo omdlel nebo že se stalo něco podobného. Ale ukázalo se, že se bude podávati káva, a kteří ji chtěli, chytali tam koflíky, lžičky, cukr, smetanu, ale na kávu se musí čekati, a rozumí se, že ne bez rozličných vtipů.

Asi 2 hodiny plavby před Tromsøe zahodila vlídnou náladou pobřežní krajinka s kupkami sena. Po obou stranách se objevily přívětivé zelené louky, všechny svahy blíže u moře jsou porostlé březovým lesem, ale dále a výše se bělají na úbočích sněhová pole. Hory dále od břehu stále ještě jeví ostré a rozmanité rysy. Asi v 1/27. se Neptun tiše přibochil ke kamenné obrubě rozlehlého tromsøského přístaviště. Na nábřeží čekalo mnoho diváků, a mezi nimi jsem spatřil první Laponce. Snad nikdo z nás nezůstal na lodi. Taková dvouhodinová zastávka je vítaným přerušením domácí vazby na palubě nebo pod palubou v poutech hlubokého moře. A v těchto místech je všude hluboké alespoň 1000 metrů. Prošli jsme se

v malých skupinkách nebo jednotlivě městem, nad nímž se krajina vyvyšuje mírným stoupáním, my v našem hloučku jsme se pozdravili s katolickým zdejším pastorem, jak se říká mezi protestanty, pohlédli jsme jen zvenčí na jeho kostel a na zahrádku u jeho domu, všimli jsme si parčíku na náměstí — jistě vzácná věc v této zeměpisné šířce — a vešli jsme ze zvědavosti do nějakého obchodu s čepicemi a střevíci. Jiní vešli do jiných zajímavějších obchodů a leccos nakoupili. Zaslechl jsem potom při večeři v jídelně, jak vídeňská starší dáma proti mně vypravovala, že koupila dosti lacino rukávník z černé lišky. Poznámky, podle nichž píšete tyto své stručné vzpomínky, jsem si psal v 11 hodin v noci u zavřeného a zamlženého okénka své kabiny. Pluli jsme patrně otevřeným mořem, protože později v noci se loď silně houpala. Nebe se zastřelo, a nebýt toho, jistě asi by bylo bývalo lze spatřiti v těchto místech půlnoční slunce. Ale takto nezbyvalo než těšiti se na zítřek. Usnul jsem, ale znenadání mne probudil silný rachot, jakoby se dno pamíku dřelo o skálu. Zároveň jsem slyšel křik a běh lidí po schodech na palubu. V první chvíli se mi zatajil dech; nemyslil jsem jinak, než že jsme vrazili na nějaké skalisko. Vlétl jsem na boso do bot, do kalhot, hodil na sebe havelok a vyběhl z kabiny. U velikého otvoru na moře proti mým dveřím stály nějaké dámy v nočních kabátcích a za nimi nějaký námořník. »Co se děje?« táži se ho. »Tamhle na břehu leží velryba,« odvětil a ukázal mi jakousi bílou podlouhlou masu, kterou jsem dobře nerozeznával. »Necítíte, jak zapáchá? Jdou se na ni podívat.« Nevím, jak se naši cestující dověděli o té velrybě mrtvole, zdali je upozornil někdo z lodní posádky nebo snad někteří nespali a ještě bděli na palubě a teď volali své známé, zkrátka, již se spustila kotva — a to byl ten rachot, který mne probudil a polekal — a nyní spouštěli čluny a zástup pocestných se chystal podívat se na velrybu zblízka. Já sám byl tak líný nebo tak špatně rozpoložený, že jsem opět vlezl do svého lůžka a hleděl usnouti. Ale noc již nestála za mnoho. Teprve k ránu jsem trochu spal a probudil jsem se, když již spouštěli kotvu v Hammerfestu, v nejsevernějším prý městě celé zeměkoule. Byla neděle 28. července. Rychle jsem se oblékl a pospíchal do katolického kostela. Je hned u přístavu, skoro jen

přes cestu, trochu nad ni vyvýšený, úhledný, obedněný, se špičatými gotickými okny. Sloužil jsem mši sv. u postranního oltáře, a nemýlím-li se ve vzpomínce, bylo na ní také dosti Rusů. Když jsem po mši sv. vycházel z kostela, všiml jsem si jejich dvojstěžňových lodí odněkud z Archangelska, stojících v části přístavu nalevo před průčelím kostela, když se hledí od kostela. Nevím, co tam dovážejí — nejspíše mouku, a odvázejí si asi ryby, hlavně sušenou tresku. Hammerfest je pověstný vývozem tresky, a viděl jsem u přístavu veliká dřevěná skladiště, jakési špýchary, v jejichž průčelí směrem do ulice nebo na cestu byly ve výši patra otvory, veliké jako vrata, snad pro větrání, a uvnitř bylo viděti jako seno spousty sušené tresky. Náš parník nestál těsně u břehu, nevím proč. Možná, že je přístav u samého nábřeží trochu mělký, možná také, že místní majitelé člunů chtějí užiti trošky výtěžku a paroplavební společnost jim ho dopřává. Tak se stalo, že jsem se musil dáti čtyřikrát převážeti: do kostela na mši sv., nazpátek na snídání, pak znovu, abych si město trochu prohlédl, a pak konečně nadobro nazpátek. Hammerfest je celkem nové město — bylo založeno teprve r. 1787 (Tromsø 1794) na ostrově Kvalø, na 70° 40' 11" severní šířky, a má asi půltřetího tisíce obyvatelů. Hlavní část města leží napravo od přístavu, když člověk hledí z něho na katolický kostel, a tam je také pěkný evangelický kostel. V zátoce, v níž je přístav, bylo příjemné teplo, nebe se k poledni dosti vyjasnilo, ale nechávalo nás v nejistotě. Na cestě u přístavu jsem potkal dva tamní katolické kněze, kteří mne vyvedli kousek za město. Spatřil jsem tam zelené louky a na nich hojně žlutého pryskyřníku, v sousedství pak příbytky několika laponských rodin. Také mi ukázali pod horou, která vystupuje za katolickým kostelem nad přístav, nemalou znamenitost hammerfestskou, mladý jeřábový stromek, vysoký něco přes metr, chráněný čtyřhranným laťkovým plotem. Je to snad nejsevernější strom na zeměkouli a jiného není v okolí Hammerfestu viděti. »V okolí Hammerfestu« pravím, neboť šest kilometrů odtamtud na jih jest na témž ostrově Kvalø, u moře v Akkarfjordu, ještě březový lesík, a také ten se může chlubiti, že je nejsevernějším lesem na zemi. Bylo, tuším, právě poledne, když jsme vypluli z Hammerfestu. Pro větší veselí

nebo snad zase z dobročinnosti buď kapitánovy nebo paroplavební společnosti vstoupila na palubu nějaká malá, švédská prý kapela. Dala se do práce sotva jsme měli přístav za zády, ale na moři se její výkony skoro úplně ztrácely. V ten čas, kdy se podával oběd, octlí jsme se na moři úplně otevřeném, jehož účinky bylo zřejmě znamenati. Vzpomínám na ten zvláštní pocit při obědě, když celý stůl a člověk sám se lžící nebo vidličkou v ruce stoupá pomalu do výšky a opět znenáhla klesá. Myslím, že většině cestujících byly takové pocity při jídle málo příjemny. Kapitán poručil tedy loď zastavit a teprve když jsme se najedli, plulo se opět dále. Zaznamenal jsem si, že na konec oběda se podávala zmrzlina s mandlovými obloučky. Koho to zajímá, tady to má.

Kolem páté hodiny jsme míjeli jednu z oněch obyčejně kolmých skal, na kterých hnízdivá a sedává rozličné mořské ptactvo, všechno většinou bělavé nebo šedobílé. Z parníku vypálili své malé mosazné dělo, aby nám poskytli pohled na vířící poplašená hejna. Výstřel ostatně působil více na nás než na ptáky. Mně alespoň znělo dosti dlouho potom v uších, ale mnoho ptáků zůstalo seděti na svých černých skalách. Přes to přese všechno pohled na ty, kteří vzlétli a třepetali se ve vzduchu nebo odlétali někam na moře, byl poutavý. Ten ruch a pohyb ve vzduchu vypadal asi tak, jako kdyby nějaký obr foukl vši silou do veliké hromady sedraného peří na stole, a peří by se rozlétlo po světnici. Ostatní ptactvo, které neodlétlo, alespoň se hýbalo a vrtělo, takže všechny ty skály jimi oživily. Ale jak jsme pluli dále, již se zase hejna kachen a racků a jiných ptáků vracela, letíce nízko nad mořem, a pospíchala účastníci se štěbetání svých nebojácnějších druhů a družek.

Nebe se zatím úplně vyjasnilo, a asi v 7 hodin obeplouvá »Neptun« Severní mys a zastavuje se konečně v malé zátocce na východ od mysu, ale dosti daleko od země. V místech, kde se parník zakotvil, je rybí bydlíště nebo shromaždiště nebo loviště — nevím, jak bych jinak přeložil norské slovo *fiskevær*. Cestující se tedy před večerí, a než se měli vypraviti vzhůru na mys, bavili chytáním ryb. Lodníci jim přinesli několik velkých cívek, na kterých je natočena pevná šňůra s těžkou a velikou udicí na konci, při

udici pak, a sice tam, kde udice je spojena se šňůrou, je připevněna plechová, pocínovaná rybka, dlouhá asi 1 dm, která má lákati velké ryby. Šňůra se roztáčí a spouští s udicí přes zábradlí lodi hodně hluboko, snad asi 40—50 m, ale nevím určitě. Potom rybař jen pravidelně pohybuje rukou sem a tam, aby šňůru stále v taktu povytahoval a popouštěl, a když ucítí tíhu, vytáhne ji. Skutečně, ryb byla dole jistě veliká hojnost a to ryb velikých, takže za krátký čas se mohli naši turisté radovati z hojného úlovku. A leckterou rybu vytáhli za ocas nebo za bok, patrně proto, že se ryby dole hemžily, a jak se udice na šňůře pohybovala, zasekla se rybě do těla. Některé jsme potom snědli hned při večerí.

Teprve asi v 10 hodin, za jasného denního světla, začali nás na dvou člunech dopravovati na břeh. Mys, vysoký 307 m nad mořem, je v těch místech promáčknutý úvalem, který stoupá značně příkře od vody vzhůru na rovné téměř mysu. Dole nabízeli ke koupi velrybí žebra a obratle. Byla by to snad pěkná a také užitečná památka takový obratel, kterého lze užívati za židli nebo sedátko, ale vlácti se s tím se Severního mysu až do Prahy? Pustil jsem se sám pěšinkou vzhůru po levé stráni úvalu. Člověk by nevěřil, jaká bujná a vysoká tráva roste v této zeměpisné výšce a co rozmanitých květin a květinek tam lze nasbírat. Snad je to také tím, že v tom úvalu je rostlinstvo dosti dobře chráněno, ale hlavně asi je to stále ještě účinek teplého Golfového proudu. Bylo tam mnoho žlutého pryskyřníku s velkými květy, mnoho fialového kasto-stu, husté trsy droboulinké růžové květin-ky, podobné našim slzičkám, pak jakási květin-ka fialová na tenkém štíhlém stonku s hlavičkou ohnutou jako naše fialka, ale zřejmě z jiného rodu, jiná červená, podobná smolničce a jistě ještě jiné, na něž se nepamatuji. Vedle pěšiny, kterou jsem stoupal, bylo napjaté lano, ale zdá se mi ve vzpomínce, že bylo místy přetrhané. Výstup není ostatně zvláště obtížný a za suchého počasí celkem příjemný. Na výšině mysu je kamenitá a místy bažinatá rovina, mírně stoupající na severovýchod. Již se nepamatuji, jak dlouho se musí kráčet po této rovině, aby se došlo ke kulatému dřevěnému a dosti prostornému altánu nad svahem mysu. Bylo asi 1/2 12. v noci, když jsem tam dorazil. Uprostřed altánu stál kulatý pult,

za nímž prodávali šampaňské a nevím již, co jiného. Okolo pultu a u oken altánu stojí stolky, u kterých naši turisté pili víno a ještě psali nebo podepisovali pohledové lístky. Z Hammerfestu s námi přijel poštovní úředník, který nyní lístky opatroval razítkem Severního mysu — Nordkapu —, a někteří ochotní lidé mu při té jednotvárné práci pomáhali. Nechtělo se mi utráceti peníze za šampaňské, které bych nad to byl patrně musil vypít sám. Vyšel jsem tedy zase ven a protože tam fičel studený vítr, sedl jsem si pod hromadu kamení, která mne chránila, a očekával jsem půlnoci. Nebylo již třeba báti se sklamání. Obloha byla úplně jasná a na severu, zdánlivě několik metrů nad mořem, zářilo slunce a vrhalo dlouhatánský, chvějící se a zeleně žlutý pruh do moře směrem sem k nám na mys. Byla to opravdu zvláštní půlnoc, plná ticha a ztlumeného světla a širých dálek kamsi na západ a na sever směrem k severním neznámým končinám severního Grönlandu a k nedostížené ještě tenkrát severní točně. Nebe bylo bledě zelenomodré, moře šedozelené, lehce zčervené, od východu příjížděl parník, který se zdál na moři státi (Norové říkají, že parník nebo vůbec loď »stojí« do přístavu) a v daleku bylo viděti ještě jiné dvě

lodi, černé a snad plachetní. Pod mysem Neptun vyjel ze zátoky na širé moře, nevím proč; snad aby poskytl cestujícím, kteří se nechtěli lopotiti těch 307 metrů vzhůru, lepší rozhled na moře a pohled na půlnoční slunce. Několik fotografů namířilo své přístroje na slunce a jeho třesavý okruh v moři, a ve 12 hodin nějaký Američan vypálil dvě rány z revolveru. V té výšce a v tom širém prostoru jeho rány zazněly asi stejně hlučně, jako kdyby byla vylétla zátka z lahve šampaňského. Nicméně společnost pozdravila jeho výkon pochvalným voláním. Za chvíli bylo viděti jak slunce, které stálo nad mořem, začíná opět stoupati kolmo do výšky. Byl to náš východ slunce. Větší část společnosti se potom rozestavila a rozsadila na severní straně pavilonu, někteří, hlavně lodníci z Neptunu, kteří přišli s námi, vylezli na střechu a někdo je fotografoval. Asi v 1/21 hod. jsme se začali v hloučcích nebo jednotlivě vraceti dolů a teprve nyní jsem viděl, jak stráž s výšiny mysu dolů k moři je strmá. S temene Severního mysu jsem si vzal na památku asi tři kaménky. Malichernost a přece památka. Ten den, v pondělí, jsem spal až do 3/4 na deset. V jídelně prý po návratu s mysu tančili.

J. H. Kamenická :

Matčina ruka.

*Je ruka matky jako listek růže,
když bílý slétne na skrání Tvou
a tichou vůní líbá horké čelo,
je chladí měkce něhou svou.*

*Je jako křídlo skromné holubice,
jež chrání roj svých holoubat,
když prvně slůvko »mama« s pláčem
zvola's,
hned spěchala tě kolébat.*

*A když jsi potom s kamarády hrával
a běhal venku celý den,
svou kolébavkou sladce konejšila,
když usínal jsi unaven.*

*Pak přišla škola se svou povinností.
Když poprvé jsi od ní spěl —
víš ještě, jak tě křížkem provázela?
Víš, jak jsi těžko od ní šel?*

*A zas ji vroucně tiskneš ke rtům zprahlým
a líbáš vřele tisíckrát —
ta stále stejně něžná ruka drahá,
ó, žehnána buď nastokrát!*

*Tím křížkem zase žehnala tvé čelo,
když prch' let školních sladký mír,
když život bral jí dítě z měkkých loktů
a nutil je ve světa vír.*

*Ta jemná duše věděla tak dobře,
co nástrah chová ten zlý svět
a za tě její ruce v slzách spjaté,
před Boha kladly proseb květ.*

*On věděl Sám, co bojů muselo vystát,
leč klesnouti přec tě nenechal,
na prosby matky rukou vzpjatých
anděla Strážce vždy ti dal.*

*A dnes, kdy znaven spěcháš domů zpátky,
bys dnů těch zašlých chytil let,
zas ruka její měkce chladí skrání,
jak ve snu dávných dětských let.*

S. J. :

Blahoslavený Don Bosco.

(1815—1888.)

(Novému světcí věnuje ve vřelou upomínku na chvíle ztrávené v jeho rodném domě.)

Když opadly vlny válek napoleonských a po době krutých útrap církve, tehdy v samotě Becchi poblíže města Castellnuovo d'Asti se narodil Jan Bosco.

Z chudé rodiny vychází a začíná hned svůj apoštolát prací, poučováním, modlitbou. Na úsvitě svých dnů spatřil Mariin zjev, který mu důtklivě přikazuje: Rendi ti umile, forte, robusto, t. j. Buď pokorným, silným a statečným! Především: získávej mládež Kristu láskou.

Svou snaživostí překonává mladičky Jan obrovské překážky, zbraňující mu v sebevzdělání a v sebevýchově. Konečně ocitá se v semináři v Chieri a v Turině studuje teologii. Za vedení zpovědníka svého, svatého kněze, doktora teologie Josefa Cafassa (blahoslavený D. Cafasso) spěje k vrcholům křesťanské dokonalosti.

Maje stále před sebou cíl položený mu P. Marií, po vysvěcení na kněze, když před tím byl v Turině jako duchovní správce dobročinných ústavů (Barollo a j.), začíná stále odvažněji svůj apoštolát lásky.

Má příležitost se přesvědčiti, že mládež mnohdy přichází do velkoměst s nejlepší vůlí, ale zrazována bývá nedůvěrou, nepochopením. Tak začíná 8. prosince 1841

v sakristii kostela sv. Františka z Assisi v Turině apoštolát vyučováním katechismu.

»Kde jsou dva nebo tři ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich,« řekl Spasitel. D. Bosco s malým hloučkem se »potuluje« městem a neodstraší jej nevděk ani steré hromadící se překážky.

Duch Boží rozžihá v duších svých věrných neobyčejný zápal pro záchranu duší. D. Bosco, následovník láskyplného sv. Františka Salesského, volí sobě i své kongregaci heslo: »Da mihi animas, caetera tolle« — »Mně dej duše, ostatní sobě vezmi.«

Když pod záštitou P. Mariě vzrůstá družina i celé životní dílo D. Bosca, tehdy všechny své síly: slovem, knihou, prací, modlitbou — věnuje duším.

Věčně štváný vládou, neochvějný sluha papežů své doby v pokorné oddanosti Královně nebes dožívá se i toho, že Pán dílo jeho žehná a milostí naplňuje.

»Sicut harenam in litere« ... jako písek na břehu moře rozmnožena jeho duchovní dědictví. V těchto dnech celým světem se nese pokorné volání jeho duchovních synů:

Evviva Don Bosco!

V. Skalník :

Přátelství :

Divoce rozeklaná skála strměla nad lesem do výšky a pyšně se rozhlížela po kraji. Temně zelený les věncil její rozervané boky a dole při úpatí plazil se zelený mech a bujelo tmavé kapradí. Bylo horké červencové odpoledne. Nad rozpáleným krajem tetelil se průzračný vzduch. Větrík usnul kdesi v roklinách stinných lesů. Po celém kraji žlutala se dozrávající žita a žlutá jejich stébla praskala pod úrodnou tíhou znavených klasů. Bílý žár rozléval se celým krajem. Lesní skála však vzpurně nastavovala své obnažené tělo slunečním paprskům a čím prudší vlny žáru ji zalévaly, tím byla krásnější.

Lesem rozlehly se dva hlasy a v zápětí

bylo slyšeti kročeje tlumené kyprým, hedvábným mechem. U skály stanuli dva junáci. Osmahlí, ožehnutí sluncem, s radostí na čele, s odvahou v srdci. Zastavili se a dívali se vzhůru na krásnou, sluncem pozlacenou skálu. Hrdě zvedala své holé temeno k modré obloze. Drobnou plástečku slídy, která byla na povrchu ruly, jiskřily v záplavě slunce jako ševlivé vlnky rybníka při východu slunce. Z její hrubých, ostrých kontur sálal žár. Dvě nebo tři zakrslé borovice a malá břízka vyrůstaly z jejího těla a krčily se křečovitě přissáty kořeny k holé, skalní stěně. — —

Chlapci hleděli na ni s obdivem a ná-

hle mladší Jara promluvil: »Mílo, dnes slezeme skálu tam, kde ji ještě nikdo neslezl.«

»Dobře,« řekl krátce Míla a již s chutí pustili se do činu. Cesta byla těžká. Skalní stěna, po které stoupali, byla příkrá a jen malé výčnělky a hrbolky poněkud usnadňovaly výstup. Jejich pružná těla lnula se ku skále, prsty zachycovaly se výstupků a nohy hledaly oporu. Největší kus cesty byl už za nimi. K dosažení vrcholu zbýval maličký kousek. Ale ten kousek byla kolmá stěna, na níž nedalo se na ničem zachytiti. Míla a Jara stáli na nepatrném výstupku a přemýšleli. Dolů nechtěli a vzhůru to nešlo. Pod nimi vlnila se zelená hladina lesa. — —

V tom přišel Míla na smělý nápad.

»Jaro, už vím, jak se tam dostaneme. Svážeme své řemeny, já stoupnu na tvá ramena, zaklesnu řemeny za tamto vyčnívající kořen a vytáhnu se vzhůru a pak pomohu i tobě.« — —

Za chvílku octl se Míla zavěšen na řemeni ve vzduchu. Pod ním hrozivě trčela skála a nahoře nad ním zářila modrá obloha. Se sevřenými rty, s očima upřenýma vzhůru, se staženými rysy v obličejí pomalu kousíček po kousku šplhal po řemenech vzhůru. Tělo jeho rytmicky vždy se

kolévalo, jakmile přehmatoval rukou o kus výš. Zatížený kořen, třebaš byl dosti silný, ohýbal se dolů. Oběma mladým přátelům prudce bušila srdce a jen jediná myšlenka křičela v mysli: dosáhne vrcholu či sřítí se dolů? —

Dosáhl. Jednou rukou zachytil se hrany skály, druhou chopil se kořenu, přitáhl se vzhůru, vzepřel se jednou rukou a ihned druhou do vzporu a vyskočil na vrchol. — —

Jarův výstup byl už snadnější, poněvadž Míla lehl si na skálu, nohama zaklesnul se o vyčnívající kořeny a překloupen přes okraj skály chytil Jaru za ruku a pomohl mu vzhůru. Oba udýchaní, ale s nesmírnou radostí v srdci z provedeného činu stáli na vrcholu. Pod nimi hučel les. Ve vršku nejvyšší jedle hvízdal drozd veselý popěvek. Před nimi rozprostíral se širošířý kraj. Daleké hory věnčily obzor jako stříbrná stužka. — —

Jara a Míla s radostí rozhlíželi se po kraji. Jakási divná síla bouřila jim v srdcích. Cosi silného a něžného zároveň.

»Mílo, podej mi ruku« — zvolal Jara — »a slibme si navždy přátelství.« — —

Stikli si ruce a zahleděli se druh druhu do očí a našli tam vzájemnou lásku. A slunce bylo svědkem jejich přátelství. —

Milená :

Špatný básník.

(Věnuji sobě.)

Chce verše psát a vzdychat na měsíček,
chce hořem mřít, nešťastně milovat
a blednout, hubnout pro tu svoji lásku. —
»Má milá mru — ach, chceš se smilovat?«

A zatím v srdci umírá již strachem,
že dívka řekne: »Miluji tě, hochu,« — —
tu básník zbledne (konec krásných veršů).
»Nech, milá, mě se trápit aspoň trochu!«

A zase píše hrozné básně, vzdechy:
»Co slunce mi, co lesy, růže, máj,
když zahynout mám láskou beznadějnou,
když nesmím z květů uvíti si ráj?! — — —

Jen trap se dále, básníku můj milý,
však básně nepiš! Prosím, pusť je z hlavy
a chceš-li, třeba na kolena kleknu. — —
— — Což jsi i dnes, jak vždy tak tvrdohlavý?« — —

Radomil Zhořecký.

Na pastvě.

Přiblížil se opět podzim. Kamkoliv pohledneme, všude vidíme jakousi opuštěnost. Chladný vítr zuřivě opírá se o koruny stromů a rve jim poslední jejich půvab — sežloutlé listí.

Všude je ticho. Jen tu a tam přelétne straka nebo krákoravá vrána, která těžkým letem nese se přímo k příbytkům lidským a usadí se již na holý strom, který vážně kývá svojí korunou, jakoby chtěl říci, že již pamatuje mnoho a mnoho, snad i více, než se domníváme.

Na polích a lukách již není tak živo a veselo jako bývalo v létě. Pole jsou téměř všechna zoraná a zasetá, jen tu a tam vidíme ještě stniště. Na lukách na poslední trávě popásá se dobytek. Je chladno, sychravo. Pozorujeme, že se blíží dlouhá zima a již při vzpomínce na ni přebíhá nám mráz po zádech.

Někde za větrem u ohně krčí se pasáci. Je jich tu celá řada, hoši i děvčata. Vůdcem některých je Burian, jemuž říkali všichni »bolševik«, a to jen proto, ježto vše, na co přišel, othral a zničil.

Ze stnišťat fouká sem chladný vítr. Je ticho. Jen občas rozlétně se vzduchem zvonivý smích některé z pasaček.

Krávy pokojně se popásají. A zatím pasáci zahaleni v tatínkův kabát nebo s režným pytlek na hlavě choulí se u ohniček, pekou brambory nebo leží na břiše a »pasou hříbata«. Byla to opravdu krásná podívaná. Přes to i nyní se zimou třesou. Neradi otáčejí dobytek, když jim někam zaběhne na zaseté nebo utíká domů. Okolo nich po zemi plazí se černý čpavý kouř. Snad nemůže najít cesty vzhůru do oblak.

Hoši lámou suché větévky, přikládají je do ohničku, z kterého časem vyšlehnou mocný plamen. Uvnitř pekou se brambory, na nichž si za chvíli budou pochutnávat nejen oni, ale i děvčata. Čekají trpělivě. Potom oheň uhasí, ohniště rozhrabou a vybírají »pečenky«. Kladou jednu po druhé opatrně na tvrdý pažit, rozdělí je

na několik stejných dílů a pak se poctivě dělají, zatím co se pekou opět druhé. Mají radost, třebaže pohlížejí na ten boží svět asi tak, jako když »kouká husa z flašky«.

Vše hyne a odumírá. Člověk stává se vážnějším a zamlklejším. Není teplo ani nemrzne. Zrána vznáší se nad krajinou dusivé těžké mlhy, jimiž slunce stěží svými paprsky pronikne, k večeru je chladno a v noci i mrzne. Všude je pusto, smutno — — —

Přiblížil se den »Dušiček« pro studenty dosti významný. Jel jsem domů. Šel jsem se podívat do »Dobřínů«, abych si připomatoval ty doby, kdy jsem se i já krčil zimou pod velikými balvany nebo někde za trním. Opět jsem se ocitl na známých místech. Byli tu moji spolužáci i spolužačky, horejší i dolejší. I brambory jsem s nimi pekl. V té chvíli jsem prožíval znovu ony šťastné chvíle a zapomněl na všechny strasti.

Všude bylo ticho. Jen v polích na vysokých mezích šuměly malé zakrslé jalovce, šípky a trnky a dále v Martinově pahrobku holé břízy.

Ze vsi zaléhalo sem drkotání mlátiček a jednotvárné klepání cepů. To sedláci mlátili obilí, aby měli slámu na povřísla.

»Pátý do pekla«, volaly cepy tam, kde se mlátilo o pěti. Jinde zase volaly: »Sedláče, poručte selce péč' koláčel« — »Selka peče vdolky, nemá na ně mouky, sedlák jí je bere, ona se s ním pere«, nebo »snop na patře, shod' ho, bratře, shod' ho dolů na stodolu!«

Vracel jsem se domů. Blížil se rychle večer. Do korun stromů opět zaléhal ostrý vítr. Bylo ticho, ticho. V mé duši vystávaly různé vzpomínky na ony šťastné a radostné okamžiky, kdy jsem se i já proháněl po lukách s ostatními pasáky, pekl s nimi brambory a když jsem potom hnal večer dobytek domů, s nimi si zazpíval některou z písní, které jsem se naučil ve škole, ježto jsem jiných neuměl.

Kytička bodláčí.

(Věnováno letošnímu výboru Ú. K. S. Čs.)

Jaroslav Markes, předseda Ú. K. S. Čs.

*S jistotou odbouchne havrana, odpůrce jakož i vrabce,
buřtičky nejradši s cibulkou*) od Karabce,
díte-li: »Markesi, dou se mnou do kina,« máte ho bezpečně v kapse.*

Alois Grulich, t. č. jednatel.

*Čemu as tento muž v životě holduje?
Jednu jen písničku celý den notuje:
»Kouřiti v Ústředí, jakož i choditi se slečnou
z Ústředí, nikomu se nedovoluje.«*

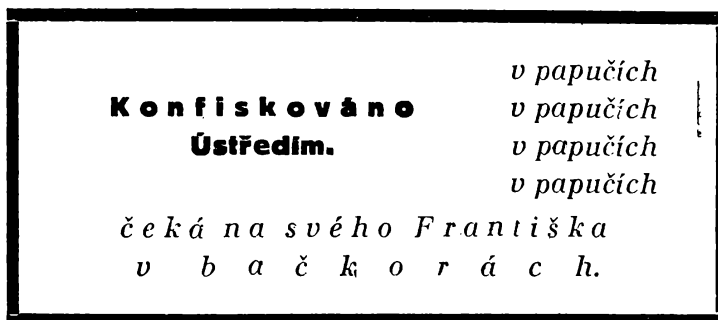
Slečna Máša Seegerová, první místopředsedkyně.

*Pán Bůh ji má rád a my všichni také,
věřte lidé zlaté,
ona miluje však pouze jednoho a —
— to nás velmi mate.*

Otta Svozil, jako takový.

*Dlouhé vlasy, černý klobouk,
to je pravý literát.
Černé pivo, dlouhé řeči
a máte to akorát.*

Pan X. Y. Z. Blahé Paměti.

Autor

*Na tváři lehký žal, hluboký v srdci smích.
Namočil pero, udělal tečku, zaplakal a kýchl.*

*) Soukromou informací zjištěno, že raději se křenem.

Cyrilo-metodějský věstník.

Katolictví a Orient.

Pod slovem »schisma« (z řeckého: schizó) rozumíme porušení jednoty církevní tím, že se některá část věřících oddělila od církve, různíc se co do ústavy a řádů církevních, nikoli co do dogmatu. Takovým schismatem bylo odloučení církve východní v r. 1054 za Folia a Caerularia, R. 1453 dobyli Cařihradu Turci. Od té doby až do dnešního dne stále klesal význam cařihradského patriarchátu kdysi tak lrdého, od dobytí Cařihradu Turky nastupuje v jeho dědictví Moskva. Petr Veliký podřizuje církev státu, nastává caesaropapism, sousředení moci světské a duchovní v jedné osobě. I to dnes padlo. Není již cara, nastalo schisma ve schismatu a proti starobylé církvi pravoslavné stává sovětská vláda svoji »živou církev«. Vždy znovu opakovaly se pokusy o unii. Vždyť rozkol nenastal z důvodů věroučných, nýbrž z důvodů politických a rozpor věroučný byl vyhledáván ex post. Již na sněmu v Lyonu r. 1274 byla naděje v unii, ale zmařili ji patriarchové cařihradští. R. 1439 vyjednával za pontifikátu papeže Eugena IV. kyjevský metropolita Isidor na rozkaz cara Vasila o sjednocení církví na sněmu florentském a bylo docíleno i částečných úspěchů. Když však měl být v Moskvě vztyčen nad chrámem Nanebevzetí Panny Marie latinský kříž, tu poštváný lid tomu zabránil. Plyne z toho jedno poučení, že totiž nemají se zbytečně brátí Orientálům jejich starobylé symboly, které nikterak nenáleží k podstatě náboženství. R. 1596 dva jesuité P. Antonín Posseviu a Petr Skarga zahájili jednání v Brestu o unii florentské a skutečně devět diecézí přistouplilo k unii. Myšlenka unionistická má i svoje mučedníky. R. 1623 zemřel mučednickou smrtí arcibiskup Polocký svatý Josafat Kuncewicz a asi 100 kněží, i za Kateřiny II. a za cara Mikuláše II. byli katolíci vražděni. Arcibiskupa Cieplaka uvězněného bolševickou vládou, i popraveného preláta Budkiewiczze můžeme rovněž pokládati za mučedníky unie. Jednání o sjednocení církví bývá často srovnáváno, zejména v tisku liberálním, s jednáním Svazu Národů. Běží prý sice o chvalitebný, ale jinak abstraktní pacifismus, úplně bezkrevný, který nevybočuje celkem z mezí vyjednávání u zeleného stolu. Na tyto námítky lze odpovědětí poukazem na mučedníky unie. Sotva by se za dnešních poměrů našel mučedník pro Svaz Národů. Idea unie věru není ideou bezkrevnou; jest dobře zpečetěna mučednickou, skutečnou krví. Bolševická vláda se domnívala, že popravou Budkiewiczovou pohrbí missijní dílo v Rusku. Docílila však pravého opaku. Způsobila jenom, že nedůvěra, která dosud byla mezi katolíky a pravoslavnými, roztála u vědomí společného utrpení. Za carského režimu byla snaha po unii krutě pronásledována. Vodil jí antagonismus mezi Rusy, Rusíny a Poláky, živěný jak vládou pruskou, tak i ruskou, která všude — i na severu i na jihu říše — čenichala za těmito snahami panslavismus. Velký biskup Chorvatů, Strossmayer to byl, který inspirován myšlenkami encyklik

Lva XIII., vytvořil slovanský program unie v tradicích cyrilometodějských. Nalezl zejména mnoho porozumění na Moravě v hnutí cyrilometodějském velehradském. Mariborský biskup Slomšek založil první bratrstvo svatého Cyrila a Metoděje, jehož úkolem byly modlitby za unii. Papež Lev XIII. rozšířil svou encyklikou »Grande munus« kult svatých věrozvěstů Cyrila a Metoda po celém vzdělaném světě křesťanském (r. 1880). Encyklikou »Praeclara gratulationis« potvrdil práva sjednocených Orientálů na východní ritus a zaručil jeho nedotknutelnost. Uvádíme celé řady fakt jenom několik významných událostí, jež svědčí o tom, jak poslední papežové podporovali unionism. R. 1881 založena byla v syrském Bejrutě Orientální Akademie, roku 1893 byl konán eucharistický kongres v Jerusalemě, kde došlo ke sblížení s Orientály. Nástupce Lva XIII. Pius X. zřídil čisté řecké biskupství v Cařihradě r. 1910, roku 1912 v Hajdu Doroghu, Rusínům ve Spojených státech zřídil východní sjednocené biskupství ve Filadelfii, v New Yorku a v Kanadě ve Winnipegu, r. 1912 dovolil, že katolík latinského obřadu smí, je-li k tomu rozumný důvod, vykonati svaté přijímání i podle ritu východního, kterého ustanovení jest již pojata do nového kodexu. O zásluhách unionistických Benedikta XV. a Pia XI. nebudeme se šířiti, ježto bylo o nich na tomto místě psáno už několikráte.

Msgr. Dr. Ot. Tauber: Otázky cyrilometodějské. Díl III. Velehrad, jeho význam a jeho buditelé. Vzácny příznivec katolického studentstva vydal loni první dva díly »Otázek cyrilometodějských«, kde zevrubně pojednal o ideji cyrilometodějské a speciálně jejím významu pro náš národ. Kniha došla vlidného přijetí, takže není divu, že s napětím byl očekáván třetí díl »Otázek«, věnovaný samotnému Velehradu. Konečně vyšel i ten ve vkusné úpravě nákladem Nového Národa v Přerově. Autor seznámil se nejprve s četnou literaturou a pak teprve přikročil k sepsání svého díla. Probírá nejprve všechny teorie, které se vyskytly v otázce polohy velkomoravského Velehradu (Brandl, Prasek, Cervinka, Pelzař, Novotný atd.) a kloní se v závěru k náhledu, že metropole sv. Metoděje nebyla ani v Nitře, ani v Ostřihomu, ani na Děvíně, nýbrž na Moravě, a to na území nynějšího St. Města u Uh. Hradiště, jak se zdá již potvrzovati i archeologické nálezy. Nutno též prohlásiti, že dr. Tauber přihlížel pečlivě i k nejnovější literatuře o tomto thematu (dr. Robenek a j.). Dále pojednává spisek o významu Velehradu v našem národním probuzení a — což jest zvláště výsledkem namáhavé práce a bádání — podává výčet cyrilometodějských kněží na Mor. Slovensku. Spisek doporučujeme vřele do rukou každého katolického studenta! (Adresa objednávek: Nový národ, Přerov, Nám. Svobody).

Literatura.

Česká a nejnovější literatura o Don Boscovi. Kromě menších statí v našich náboženských i kulturních revuích posledního desetiletí (Našinec, Apoštolát, Škola a rodina, Jitro) teprve

překlad díla německého vydaného u Kotrby, seznámil naši veřejnost se zjevem zmíněným. Méně životopisným dílem, ale prací konstatující velikost D. Bosca z jeho duchovního odkazu jest díla Dra Aug. Štancla: Dílo salesiánské.

Doufejme, že v dohledné době nově se nám podá dílo hodnotící správně zjev, nad nímž se pozastavují velikáni XIX. století a poslední pa-pežové.

K nejnovější literatuře patří:

Tritico: Coppè—Huysmans—Jörgönsen. Dílo menší, ale vzácné glossy pro studium D. Bosca.

V počátečních dnech květnových dáno do tisku dílo Jörgörsena: »Don Bosco«. —Are.—

Dr. Josef Svítal—Karník: Duch Slovenska (vyd. ČAT.). Karník přistoupil k sepsání této knihy po dlouhém studiu kulturních proudů na Slovensku a jediný vyplňoval informacemi sloupky kat. časopisy (dříve v *Meditaci*, nyní v *Arše*) o literatuře slovenské. Co podává v této knize, jest hodnotící soud kritického pozorovatele. Podává portréty četných kulturních činitelů (Štúr, Hurban, Sládkovič, Hviezdoslav, Kukučín atd.), vylučuje namnoze neznámé bojovníky za slovenské právo v minulém století. Místy pojato poněkud romanticky a z každé řádky dýše láska k nadšeným bojovníkům. Jednotlivé essaye jsou psány poutavě a důstojně se řadí mezi nejlepší knihy o Slovensku. —nč.

V dnešním rostoucím zájmu o poměry a kulturu španělskou, stupňovaném touhou čísti v originále mystické zpěvy velké básničky sv. Terzie Ježíšovi, přichází vhod praktická příručka k učení španělštiny »Španělsky v 1000 slovech« (zpracoval dr. Jar. Lenský a vydalo Zemědělské knihkupectví A. Neuberta). Nemí to ani »Snadno a rychle« a i před učebnicí O. Zahrady má četné přednosti, těžší výhodně z moderních vyučovacích praktik a přelétavé ptáky drží pohromadě. (Tamtéž vyšla praktická pomůcka pro odborníky »Literatura č. 41—44« obsahující soupis českých odborných knih, rozříděných podle oborů a hlavních otázek.) Knihovníkům SSS. a přátelům knihy možno doporučiti.

Jacinto Verdaguer: Květy Mariiny. (Vydala Československá akc. tiskárna v Praze. Prostá něha, půvab slova, rozmanitost liliově čistých obrazů i slohová ujasněnost uchvátí každého Mariánského činitele. S láskou podává krásnou kyticí květů, úcty a krásy, sebraných k její počtě a klade je s přáním, aby jako ty prosté květy mohl zemřít u jejich nohou. Verdaguer psal tuto knihu vroucí lásky těsně před smrtí v dobách největšího pronásledování a vložil do ní poslední umělecké síly, takže právem toto dílo řadí se mezi nejlepší katalánské tvorby literární. Zčeštil známý znalec katalánské poesie Sigismund Bouška ve zdokonaleném překladu a doprovodil poznámkami a životopisem básníka. Pečlivá grafická výprava odpovídá vnitřní hodnotě.

1.
»Kalendář katolického studentstva československého na rok 1929—1930« právě vyšel ve vkusné úpravě, ozdoben barevným titulním obrázkem sv. Václava a několika jinými obrázky pojícími se k článkům. Z bohatého a pestrého obsahu se jistě každému něco hodí.

K svatováclavskému jubileu napsal Bořivoj Benetka článek »Slavné výročí«, v němž oce-

ňuje sv. Václava jako našeho národního světce; a Otto F. Babler přeložil z němčiny legendu o sv. Václavu zaznamenanou proslulým vídeňským kazatelem Abrahamem a Sancta Ciara. Benediktinského jubilea se dotýká P. Marian Schaller, benediktin z Emauz, v článku o beuronském umění doprovázeném řadou jeho ukázek. Největší znalec provençalského písmaictví u nás, P. Sigismund Bouška, vzpomíná stého výročí narození Teodora Aubanela a Fredcriho Mistrala, Podobizna Mistralova — dar Mistralův Bouškoví — a Aubanelova budou milým překvapením pro všechny čtenáře.

Un. doc. dr. Jos. Kratochvíl přispěl článkem o křesťanské filosofii; je to kapitola z chystaného čtvrtého vydání jeho »Úvodu do filosofie«, který vyjde koncem r. 1930. V článku dr. Jos. Svítala—Karníka »Duch polské literatury« jsou stručně shrnuty dějiny polského písmaictví od jeho začátků až do naší doby. Nadšený přítel studentstva dr. Fr. X. Novák podává řadu námětů k přemýšlení těm, kteří se budou letos rozhodovati o svém životním povolání. Duši dnešního studenta hledí pochopiti dr. Alfred Fuchs v článku »Dnešní student«. Msgr. dr. O. Tauber uspořádal výběr knih vhodných pro naše studentstvo, a to jak poučných, tak zábavných.

Kromě těchto článků ideových je v kalendáři mnoho článků praktických, takže letošní kalendář je velice vhodnou příručkou pro studentstvo.

Návštěvníkům S. D. O. v Praze přijde vhod jejich podrobný program a článek o jejich technické stránce. Pro fotografy-amatéry jsou exsiciční tabulky. Vzorce z matematiky a mocniny a odmocniny čísel, přehled českých dějin a statistická data o naší republice (o počtu, národnosti, náboženství a zaměstnání obyvatel a počtu obyvatel větších měst) budou jistě často hledána, rovněž i článek o slovanských národech po válce. Se zájmem si každý student přečte článek o tabáku a kouření se stanoviska lékařského a článek o abstinenci otázce. Pozornosti si zaslouží článek o světovém významu esperanta. Nebylo zapomenuto ani na pokyny pro abiturienty, jež byly rozšířeny tak, že zahrnují celé české vysoké školství (nejen Brno, nýbrž i Prahu, Bratislavu, Olomouc atd.). Také tabulky byly upraveny, aby se jich dalo opravdu používat.

Rozšiřujte tedy mezi svými kolegy a známými tento jediný katolický studentský kalendář! Sestavovali a psali jej studenti pro studenty (více než polovina příspěvků je od studentů!), vynasnažte se tedy, aby v jubilejním roce nebylo ani jedné katolické studentky a studenta, kteří by neměli svůj kalendář! Cena jeho je 5 Kč pro studenty a 7 Kč pro nestudenty. Objednávky přijímá pouze »Moravan«, spolek katol. akademiků v Brně, Údolní 113.

Dobrý čin. Náš katolický časopis *Život* vydal právě knihu Dra J. Krlína: »Sv. Josef«. Jest to kniha hlubokých úvah o svatosti tohoto patrona katolické rodiny. Autor jest jistě v naší katolické veřejnosti dobře znám jako redaktor kulturní hlídky *Lidových Listů*. Kniha jest jeho prvním větším souborným dílem a nutno uznati, že dobrým. Doporučujeme vřele. — Kniha vypravena vkusně s uměleckou obálkou. Cena

10 Kč. Objednávky vyřizuje Časopis Život v Praze II., Spálená ul. 15.

Blázej Ráček T. J.: Československé dějiny. Právě se dotiskuje dílo, jež má vyplnit dávno pocítovanou mezeru v naší literatuře. Nebylo u nás dosud většího novějšího díla, které by nestranným způsobem podávalo přehled dějinných událostí, týkajících se naší vlasti. Profesor arcibiskupského gymnasia v Praze-Bubenči P. Blázej Ráček se po léta připravoval studiem autorů hodných víry na vydání knihy, která by nedostatkem tomu odpomohla. V červnu již se dostane kniha do rukou naší veřejnosti. České katolické studentstvo ji jistě s nadšením uvítá. Vždyť právě my, studenti, jsme nejvíce toužili po nějakém dějepisném díle, které by nám poskytovalo orientaci ve spleti různých bajek a které by nám podávalo neskreslený obraz minulosti. P. Ráček jako profesor zná dobře potřeby a tužby studentů, proto nelitoval námahy, jen aby jim podal nestrannou, kritickou příručku, z níž by mohli nejen studovat pro školu, nýbrž i čerpat širší vědomosti pro obhájení dějinné pravdy. V díle Ráčkově je leckterý nový poznatek, v kruzích vědeckých sice dobře známý, úmyslně však ututláváný a před širší veřejností utajovaný. Celá práce je provanuta duchem konservativním a národním — to však není na úkor dějinné pravdy a kritičnosti. P. Ráček je poctivý učenec, jemuž pravda je nade vše.

Kuncířovo nakladatelství se postaralo o vkusnou úpravu a o hojnou ilustraci díla. Kniha bude mít 800 stran velké osmerky, a přece stanovil nakladatel cenu pro ty, kdož si ji subscribují, pouze na 40 Kč. Po vydání bude prodejní cena asi 60—70 Kč. Na každý subscribovaný výtisk třeba složit zálohu 15 Kč, zbytek je splatný při dodávce knih. Objednávky přijímá nakladatelství Ladislava Kuncíře, Praha II., Voršilská 3.

Považovali jsme to za svou povinnost, upozornit své druhy studenty na toto dílo — a to obzvláště proto, že subscripční doba potrvá již jen krátký čas. Mimo to je počet těch, kdož si knihu předplatili tak veliký, že lze očekávat brzké rozebrání prvního vydání. Pospěšte si tedy!
O. R.

Duchovní kapitoly.

To nikdy!

Sv. kněz Lucián v době krutého pronásledování prvních křesťanů byl odsouzen s laikem k smrti pro víru. Ráno čekala na ně muka. Kde a jak se posilniti? Ve mši sv. Ale jak sloužení mši sv. v žaláři? Žalářník, také křesťan, potřebně obstaral. Kněz sloužil mši sv. na zemi přikován na svých prsou. Srdce jeho bylo mu oltářem. Oba stali se mučedníky. To byla touha po mši sv.! — A proč u nás tolik hyne katolický život? Proč tak málo mladší generace rozumí katolickému životu? — Proč tak mnohy — už student, akademik — upadá v moderní pohanství? Je možná náprava? — Ano, mše sv. bude zdrojem reformy, obrodu, výkvětu zase katolicismu.

Mše sv. je tatáž obět, co přinesl jí Ježíš před 2000 lety na Golgotě, jen s tím rozdílem, že na

Golgotě krvavě, na oltáři nekrvavě za nás se cbětuje. Týž obětník, táž obět, táž láska, totéž milující Srdce. Mše sv. je pokračováním oběti kříže — a to tak, že nám přivlastňuje ovoce kalvárské. 2000 let dělíte, přáteli, od Golgotky a přece v živé víře jsi u mešního oltáře přítomen vždy téže tragedii golgotské s Maří, Janem a zbožnými ženami. Lidé měli a mají vždy oběti: to nese s sebou křehkost a přisnost člověka — musí bytostem nadpřirozeným obětovati. — Na oltáři sám Syn Boží otci nebeskému přináší v obět smíru, chvály, díky a prosby — Sebe. Ta bílá Hostie — je obět za tebe! Onen kalich krve Ježíšovy je vylit za tvé viny, tvůj život, tvou věčnost — a snad právě teď za milost obrácení. Neznají dějiny krvavější oběti nad mši sv.; nejen proto, že při ní obnovuje se vylití Krve Božské, nad níž světější, čistější neznal svět — ale též proto, že za mši sv. teklo tolik krve lidské. Tu si nedali křesťané vzít — ani za obě všeho majetku, postavení, úřadu, ani života. Ó kolikrát smísila se — po čas pronásledování — s Ježíšovou krví při mši sv. krev kněží a křesťanů! Anglie s Jindřichem VIII. a Alžbětou, Německo v kulturním boji, Československo v náporu církve čsl. a teď Mexiko za vyhlazovacího nátlaku zednářského. A co ty?

Je příkazem církve, abys chodil aspoň každou neděli a posvěcený svátek na mši sv. — s Kristem se obětovat, chválit, prosit a děkovat! Chodíš? Napadlo ti, aby se v kostele při mši sv. modlil a uvážil, při čem a kde stojíš? »Kde myšlenky Tvé toulají se, kde?« Jsi před Nejvyšším, který se obětuje — a ty nic? — A budou prázdniny. Budou výlety, procházky. Zapomeneš a do programu nedělního a svátečního na přední místo nedáš mši sv.?! Na to nikdy nesmíš zapomenout!!!
A—a.

Technika.

Ing. C. Theodor Bayer:

Nezdary ve fotografování.

(Pokračování.)

První velký balvan, jenž zavalí snaživému adeptu »černého umění« cestu k výšinám technické dokonalosti, je stanovení správné expozice. Má sice řadu pomůcek, ať už expozičních tabulek, optických nebo chemických exposimetrů, přes to však často stojí bezradně a opuštěn ve svém hoři nad přeexponovaným nebo podexponovanými snímky.

Fotografické závody doporučují hlavně optické a chemické exposimetry a poukazují při tom na snadnou přizpůsobivost jejich ke všem poměrům, jež mohou na délku expozice mít vliv. Určování osvětlení chemickými exposimetry je sice dosti přesné, avšak hodně zdlouhavé. Určování optickou metodou jde sice náramně rychle, je však zase velmi nepřesné, ač by se mohlo zdát, že právě tento způsob musí vést k správným výsledkům. Sám jsem kdysi tomuto klamu podléhal a trvalo to dlouho, než po mnoha zklamáních jsem byl z něho vyléčen.

Podstatou všech optických exposimetrů je průzor, v němž se pohybuje šedý neb kobalto-

vě modrý klín. Barva klínu je stupňovitě sesilována, takže počátek jeho je skoro úplně průhledný, postupně pak je temnější a temnější. Při určování expozic se díváme průzorem a posunujeme klínem tak dlouho, až podrobnosti ve stínech úplně zmizí. Na klínu je stupnice, kde pro daný stav odečteme přímo expozici. Tento princip má zásadní chybu: zapomíná úplně, že citlivost našeho oka není stálá, nýbrž proměnná. Mimo to je citlivost zraku u řady lidí úplně různá. Bylo by tedy nutno konstatovat několik různých přístrojů pro lidi se špatným, průměrně dobrým a výborným zrakem a bylo by třeba dáti si napřed vyšetřit citlivost oka lékařem a pak dle lékařského předpisu si koupiti vhodný exposimetr. Avšak ani to by nepomohlo, neboť i u téhož jedince citlivost zraku kolísá dle intenzity osvětlení prostředí, v němž právě jsme. Vydeme-li na příklad z temné místnosti do plně sluneční záře, jsme s počátku oslněni tak, že vidíme velmi špatně. Vrátime-li se po chvíli do temné místnosti, rovněž tam s počátku nevidíme a musíme se teprve »rozkoukati«. Týž úkaz je i u exposimetru. Mně se proto stávalo pravidelně, že snímky za slunečna dělané jsem silně přeexponoval a snímky ve stínu jsem podexponoval. Mimo to se jeví střídání citlivosti zraku ještě druhotně tím, že při dlouhém hledění exposimetrem naše oko se přizpůsobí a podrobnosti ve stínech, jež jsme s počátku neviděli, vidíme zcela zřetelně. Posuneme tedy klín dále a nešťěstí je hotové, snímek je podexponován. Konečně je pojem stavu »podrobnosti ve stínech zmizely« náramně široký a neurčitý.

Zmínil jsem se o tomto předmětu trochu šířeji, poněvadž optickým exposimetrům se dělá velká reklama a byl bych velmi nerad, aby se někdo napálil tak jako já a několik známých.

Z pomůcek k určení expozice nám tedy zbyvají jen expoziční tabulky, jichž je ovšem zase hezká řada. Mají taky sice své nevýhody, jsou vypočteny jen pro běžné snímky a lze někdy velmi těžko rozhodnouti, do které kategorie nejvhodněji zařaditi motiv, jež chceme fotografovati, jsou-li však už nutným zlem, pak jsou jistě zlem nejmenším. Nevolme nikdy tabulky příliš podrobné, kde je tolik faktorů, že jejich odhadnutí a sečtené nebo znásobené se rovná celoroční bilanci malé banky. Užívám už po několik let expozičních tabulek z Davidova »Rádce« a pak tabulek Staebbleho. Jsou velmi spolehlivé, při tom jednoduché a stručné.

Stojíme-li před nezvyklým problémem, kde tabulky nás nechávají na holičkách, pak exponujeme vždy raději více než méně. I mnohonásobná přeexpozice se dá hlavně v glycinové vývojce po přidání bromidu draselnatého vyrovnati, avšak deska jen poněkud podexponovaná bývá mnohdy ztracena.

Varuje každého před exponováním »jen tak od oka«; tato »pracovní metoda« se vlastně už vymyká z fotografování a sluší jí spíše počítati k hazardním hrám. Věčná škoda, že taky nespadá pod příslušné paragrafy trestního zákona!

Na druhé straně však nemusíme býti zase příliš úzkostlivými a dělati si těžké svědomí proto, že jsme místo $\frac{1}{30}$ vteřiny, jež nám vyšla v tabulkách, exponovali $\frac{1}{25}$ vteřiny.

Poznamenejme si dobře do zvláštního sešitu pro každý snímek všechny okolnosti, jež na

zdar nebo nezdar mohou míti vliv: druh desky a číslo emulze, datum i hodinu snímku, světelné poměry (slunečno, slabě zamračeno, pochmurno a podobně), clonu aparátu a expozici; připojme i poznámku o datu a způsobu vyvolávání, koncentraci vývojky a tak dále.

Srovnáním těchto záznamů s hotovým negativem snadno nalezneme chyby, jichž jsme se dopustili.

Někdy má začátečník velké potíže s určením, zda snímek je podexponován neb přeexponován, přeuvolán neb nedovuvolán.

Pamatujte si proto:

V normální vývojce metol-hydrochinonové počnou se na správně exponované desce jeviti první stopy černání po 30 vteřinách a za 2 až 3 minuty je deska vyvolána. Deska přeexponovaná počne černati už dříve než za 30 vteřin a je taky dříve vyvolána než deska normální; deska podexponovaná naopak zase počne černati později a taky později je dovyvolána.

Ve vývojce glycinové počne černání asi za $\frac{1}{2}$ minuty a vyvolávání trvá 5 až 6 minut.

Vyvolávání přerušíme tehdy, když deska je dosti krytá, to jest když nejtemnější partie desky jsou skoro neprůhledné (tedy partie, jež odpovídají nejsvětlejším předmětům v přírodě). V ustalovači desky a hlavně filmy poněkud zřídnou. Na to musíme pamatovati a desku trochu přivyvolati.

Hotový negativ normální má býti harmonický, to jest má míti jen nejvyšší světla úplně krytá a jen nejtmavší část stínu skoro úplně průhlednou; v celku pak má býti dobře prokreslen a tak kryt, abychom bez námahy při pozorování proti rozptýlenému světlu rozeznali všechny podrobnosti.

Negativ podexponovaný má sice světla dosti krytá, avšak podrobnosti ve stínech a polostínech více méně scházejí a stíny jsou nekryté, průhledné. Má sklon k »tvrdomi«, to jest k přílišnému kontrastu mezi světlem a stínem.

Negativ přeexponovaný má všechny podrobnosti ve světlech a stínech, avšak proti negativu normálnímu je rozdíl mezi krytím světél a stínů nepatrný a negativ proto vypadá příliš šedivě, bezvýrazně; má silný sklon k »měkkosti«.

Negativ nedovuvolaný má podobně jako negativ přeexponovaný všechny podrobnosti kresby ve světlech a stínech, avšak kresba je velmi jemná, takže při pozorování proti přímému světlu skoro mizí. Dá se opravit sesilováním.

Negativ přeuvolaný má opět všechny podrobnosti kresby, je však příliš krytý, takže lze jen s námahou rozeznati detaily a při kopírování světlo jím jen pomalu proniká. Dá se opravit seslabením.

Často lze těžko rozhodnouti, kam vadný negativ zařaditi, nevíme-li, jak se choval ve vývojce. Je proto velmi žádoucí, aby amatér si vyvolával své snímky sám, neboť jen tak se naučí správně exponovati!

Stane-li se, že ani sebedelším vyvoláváním nezačne deska černati, pak buď byla expozice příliš krátká, nebo deska nebyla vůbec exponována (nefungovala třeba spoušť, nebo ve spěchu, aby nám »motiv neutekl«, zapomněli

jsme vytáhnouti šoupátko kasety), nebo vývojka je vadná (je buď příliš chladná, nebo jsme do ní zapomněli dáti vyvolávací substanci*) nebo konečně neopatrností stříknuli jsme do vývojky ustalovač, jehož jedna jediná kapka stačí zničiti ohromné kvantum vývojky úplně).

Na celkový ráz negativu můžeme už během vyvolávání působiti a v určitých mezích zmírniti tak chyby, jichž jsme se expozicí dopustili. Děláme to jednak volbou vhodné vývojky, jednak měněním koncentrace a složení vývojky zvolené.

Druhů vývojek je celá řada. Liší se krytím negativu, rychlostí průběhu vyvolávání, ne však vyvíjecí mohutností. To znamená, že správně exponovaná deska ve všech vývojkách dá dobrý negativ; rozdíl bude pouze v druhu gradace. Vývojky pomalu pracující (glycin, hydrochinon, pyrokatechin) dávají negativy tvrdší, to jest s větším rozdílem mezi krytím tmavých a světlých partií. Vývojky rapidní (metol, amidol, paramidofenol neboli rodinal) dávají naopak negativy měkké.

Jak jsem už uvedl mají desky přeexponované sklon k měkkosti a desky podexponované k tvrdosti; aby tyto vlastnosti byly poněkud vyrovnány, vyvoláváme desky podexponované v rapidní vývojce, desky přeexponované v pomalu pracující.

Aby vývojka pracovala ještě měkčeji docílíme tím, že ji poněkud rozředíme; ku kontrastnější práci použijeme vývojky poněkud koncentrovanější, přidáme do ní však několik kapek desítiprocentního vodního roztoku bromidu draselnatého.

Na způsob vyvolávání má nemalý vliv i teplota; předpisy jsou sestaveny tak, že vývojka pracuje normálně při 18° C. Chladná vývojka pracuje kontrastně, čistě, avšak pomalu, vývojka teplá měkče a rychle, avšak na desce se snadno utvoří závoj a překročí-li teplota 32° C, vlhká želatina počíná tátí a snímek je zničen.

Za universální vývojku bývá vyhlášována metol-hydrochinonová vývojka. Jak vidíme, je to směs vývojky pomalu pracující (hydrochinon) a rapidně pracující (metol). Připravíme si ji takto:

Rozpustíme v 200 cm³ vody postupně
1 g metolu,
1.6 g hydrochinonu,
24 g neutrál. siřičitanu sodného (krystalického),
30 g potaše,
1—3 g bromidu draselnatého,

Novou lučebninu přidáme vždy teprve pak, když lučebnina předešlá je úplně rozpuštěna. Před upotřebením ředíme vývojku vodou v poměru 1:2 nebo 1:3 (na jeden díl vývojky přilejeme 2 až 3 díly vody). Svrchu uvedená vývojka se hodí jak na desky, tak i na celou řadu vyvolávacích papírů (Aktinosa, Neodur, Mimosa-Orthotyp).

*) To se nejspíše stane při používání vývojky v patronce, kde vyvolávací substance bývá oddělena v malém prostoru. Nezapomeňme proto nikdy otevřítí patronku na obou stranách.

Rovněž výborná je vývojka glycinová, jež pracuje poněkud kontrastněji, pomalu a velmi čistě. Neocenitelné služby nám koná při snímcích přeexponovaných. Připraví se takto:

V 200 cm³ vody rozpustíme postupně
10 g normálního siřičitanu sodného (krystalického),
2 g glycinu,
10 potaše.

Vývojka tato je už hotová k použití.

Poněvadž vývojky se rychle okysličují, je třeba uchovávat je v lahvích se zabroušenou skleněnou zátkou nebo alespoň se zátkou gumovou nebo korkovou, kterou jsme napustili roztaveným stearinem. Rovněž denním světlem se rozkládají a proto je chováme buď ve tmě nebo v lahvích z hnědého skla.

Nepatrné okysličení, jevíci se slabě žlutým zabarvením, není, prakticky vzato, vývojce na škodu, avšak starou, tmavohnědou vývojku raději vylejeme. To ovšem neplatí o vývojkách koncentrovaných (na příklad známý rodinal, jenž se ředí v poměru 1:20, bývá někdy v koncentrovaném roztoku hnědý, avšak po zředění je skoro bezbarvý).

Nejsme-li si jisti tím, že jsme správně exponovali, postupujeme takto: Počneme vyvolávati buď ve staré vývojce, v níž jsme už dříve několik snímků vyvolali, nebo ve vývojce nové, ne příliš zředěné, do níž jsme přidali několik kapek bromidu draselnatého. Neobjeví-li se za první dvě minuty ani nejmenší stopa obrázku, pak jsme exponovali málo. Desku vyjmeme, opláchneme ve vodě a vyvoláme v jiné misce, kde máme měkče pracující vývojku (rapidní úplně zředěná bez bromidu draselnatého). Byli snímek přeexponován, objeví se první stopy obrazu už dříve než za 2 minuty. Pak vyvolávání celé provedeme v první vývojce, do které případně přidáme ještě více bromidu draselnatého, vyvolává-li se snímek příliš rychle. Snímek správně exponovaný počíná se projevovati krátce před druhou minutou a vyvoláme jej až do určité síly krytu ve vývojce první a zdá-li se nám pak snímek příliš kontrastním, přeneseme jej do vývojky druhé, měkče pracující.

Tento postup je vlastně už kombinované vyvolávání, od něhož se liší jen tou okolností, že jím vyvoláváme všechny snímky, i ty, u nichž je správná expozice zcela jistá. Kombinované vyvolávání má tu nespornou výhodu, že máme-li jen trochu cviku a zkušenosti, můžeme dostati takový druh krytí a gradace, jaký právě chceme. Vtip celého tohoto úspěchu je jasný: dle toho, kterou vývojku necháme déle působiti na desku, dostaneme příslušný resultát.

Vyvolávati počneme vždy ve vývojce kontrastní: teoreticky vzato mělo by býti lhostejno, v které vývojce počneme vyvolávati, avšak praxe nesporně ukázala, že ze dvou desek stejně exponovaných deska vložená z počátku do kontrastně vývojky vždy dala mnohem harmoničtější výsledky.

Vývojkou nikdy příliš nešetřme! Připravíme-li si vývojku sami, není příliš drahá (1 l metol-hydrochinonové stojí asi 1.70 Kč, 1 l glycinové asi 4.50 Kč a tak to, co bychom ušetřili na vývojce, sotva padá na váhu, uvážíme-li, že v 1

litru vývojky docela pohodlně můžeme vyvolati asi 4 tucty desek formátu 9×12 cm). Pro každé vyvolávání připravme proto roztok čerstvý. Použitý roztok si však uschovejme na snímky, u nichž si s expozicí nejsme jisti, nebo na kombinované vyvolávání.

Vyvolanou desku, jak známo, opláchneme ve vodě a vložíme do ustalovače. Ustalovač rovněž si sami připravíme tím, že v 1 litru vody rozpustíme

250 g sirnatanu sodného,

25 g kyselého siřičitanu sodného.

Ustalovač je velmi laciný (1 l asi 2.— Kč) a a proto rovněž není třeba jím šetřiti, v 1 l můžeme ustáliti 60 až 100 desek 9×12 cm. Začne-li ustalovač žloutnouti, je to znamením, že vyvolané desky byly špatně opláchnuty a vývojka se dostala do ustalovače. Poněvadž takovýto ustalovač je vždy velmi podezřelé kvality, raději jej vylejeme.

Desky ustalujeme 20 až 30 minut. Je velmi rozšířeným bludem, že deska je ustálena tehdy, když ztratí žluté zabarvení. Je pak sice necitlivá na světlo, avšak neosvětlený bromid stříbrný byl převeden pouze na těžko rozpustný sirnatan sodno-stříbrný, jež nelze praním z negativu odstraniti. Po čase přístupem vzduchu a světla počne se sirnatan rozkládati a negativ zničí. Proto je třeba ponechati negativ v ustalovači alespoň ještě jednou tak dlouho, než jak bylo třeba, aby deska ztratila žluté zabarvení; tedy celkem asi 20 až 30 minut, jak jsem se už svrchu zmínil. Za tuto dobu se sirnatan sodno-stříbrný přemění v snadno rozpustný sirnatan sodný a sirnatan stříbrný. Ustálený negativ třeba dokonale zbaviti sirnatanů a proto jej pereme buď v tekoucí vodě, kde máme k dispozici vodovod, anebo v mísách, v nichž vyměníme šestkrát až dvanáctkrát vodu.

Sebe delším máčením v jedné vodě negativ sirnatanu nezbavíme!

Není-li negativ sirnatanu zbaven dokonale, projeví se následky až po čase, mnohdy až po roce nebo ještě déle tím, že na želatinové vrstvě vykristaluje sirnatan ve formě drobného prášku. Dá se pak opětným praním jen velmi těžko odstraniti a je s to zkaziti nám celý snímek.

Důkladně vypranou desku usušíme. Při tom jest třeba míti stále na mysli, že vlhká želatina je velmi citlivá na mechanické poškození prachem, poškrábáním a teplem. Nejlépe schne deska na čistém, vzdušném, ne příliš teplém místě. Abychom sušení zkrátili, můžeme desku řádně vypranou koupati po několik minut v líhu (stačí denaturovaný, užívaný na pálení) nebo v etéru. Jak známo, jsou obě tyto látky na vzduchu velmi těkavé a tak se z želatinové vrstvy, kde vodu nahradily, rychle vvaraí a tím deska oschne.

V létě, kdy vlivem tepla po delším praní jeví želatinová vrstva sklón k odplavání, je velmi výhodno desku hned po ustálení vložit na několik minut do 5% roztoku formalinu. Tím se utvrdí želatina tak, že po důkladném vyprání můžeme bez nebezpečí osušiti desku i nad přímým plamenem kahance.

(Dokončení.)

Exerciční hlídka.

Josef C. Kebrle:

Ve škole Boží.

»Chvilé samoty a mlčení nebývají chvílemi němoty. Tenkráté mluvívá k nám Bůh i naše duše«. — Tato myšlenka upoutala moji pozornost, když jsem asi před rokem četl životopisy několika blahoslavenců z r. 1926, které napsal P. Alberti a pod názvem »Nová světla« vydaly v českém rouše sestry Neposkvěného Početí Panny Marie v Přerově.

Chvilé samoty... Zní to podivně a leckdo snad pokrčí nad touto větou rameny. Ale — je to skutečnost! »Není v zeměřesení Hospodin«. Veliké věci se nerodí v křiku a hluku ulic. Již starověký filosof Pythagoras odlučoval své žáky od světa, aby nerozptylováni denními událostmi hledali zlatá zrnka pravdy. Také Aristoteles zřídil svoji akademii v zahradách, kam nezáležal ryk města.

Mojžíše a proroky vodil Hospodin do pouště, aby tam naslouchali šepotu Ducha Božího. Syn Boží, aby nám dal příklad, prožil 40 dní a nocí v samotě kvarantánské. Jeho učedníci se připravovali na příchod Utěšitele — Ducha pravdy, jak dí Acta apostolorum, trvajíce na modlitbách.

Letošního roku slaví se jubileum benediktinské řehole. Kdo by nezasl nad dílem sv. Otce Benedikta! Dějiny řádu v prvním tisíciletí trvání byly dějinami evropské kultury. A až dodnes Regule nepřestává konati zázraky. Co je v ní uloženo pedagogické moudrosti a křesť. lásky! Kde ji čerpal sv. Benedikt? Přes 30 let strávil v údolí subjacenském »před okem toho, jenž s nebe na nás hledí«.

I Tebe, milý příteli a vzácná přítelkyně, i Tebe chce použití Bůh k velikým věcem. Potus mundus in maligno positus est: Rodiny, oklamání mužové, svedené ženy, duševně i tělesně nemocná mládež, upracovaní dělníci a jejich chudé družky čekají na pomoc! Kdo obnoví tvářnost země? Kdo zlomí pouta otroků, horší než pouta Indiánů?

Tvůj je to úkol! Bůh Tě volá, abys byl vůdcem, bys byla apoštolkou lidu. Bůh Tě chce míti nositelem, hlasatelem vznešených ideí radostné zvěsti evangelia. K tomu je především zapotřebí, abys byl

sám, milý příteli a Ty, moje přítelkyně, velikou, hlubokou a krásnou duší.

A Ty jí chceš být. Nuže, povím Ti, kde se jí staneš. Pojď do samoty, do školy Boží, do kursu Spasitelova. Vykonej si o prázdninách alespoň třídní exercie, třídní duchovní cvičení. Tam ve sladkých okamžicích ticha a smíru oznámí Ti Ježíš svou vůli a rozšíří Tvé srdce. Pojď tedy, nakloň ucho své duše a slyš...

Naše studentské exercie.

Už od kolika let scházíme se o prázdninách k exerciciím. Co krásných a vzletných myšlenek, dopisů, dojmů i článků vyšlo jako ovoce těchto svatých dnů! Ale více, co činů šlechtných, ryze katolických a apoštolských vzalo počátek v tichu exercičním! A co duší našich studentů, našich mladých a dnes vedoucích inteligentů katolických se v exerciciích posvětilo, očistilo, obrátilo, zanítlo jednou na vždy pro čistotu mravů a ideál víry!

»Exercie jsou dnes jedinou školou dokonalého, hlubokého života křesťanského«, dí náš Pius XI. Ó, jak my mladí, jimž náleží katolická naše budoucnost, toho potřebujeme! Nemylte se! Budete muset mluvit moudrost tohoto světa! Bude Vás potřebl v průmyslu, technice, obchodu! Všude! Nesmíte nikde chybět! Všude a ve všech odvětvích bude potřebl houževnaté Vaší energie, ale »to nejpotřebnější« bude, a zůstane Vás — vnitřní, hluboký, uvědomělý a prakticky prováděný katolicismus! Na tomto poli nebudete mít sobě rovných. Tu budete sami stát, vést, řídit a dávat dobrý příklad! Věřte, že to vše získáte jenom v exerciciích — ne šablonovitě, kompromisně vyslechnutých, nýbrž prožitých zcela v duchu a lásce Kristově.

Exercie mění člověka zcela v jeho nehlubším nitru. A proto je nyní vroucím přáním rozšířit co nejvíce exerciční hnutí. Budou-li věřící pilně tohoto prostředku svatosti užívat, brzy zanikne nezkracená touha po bezuzdné svobodě, budou se plnit svědomitě povinnosti víry a mravů a najde lidstvo vytoužený mír a spokojenost«. Pius XI. Neplatí také tato otcovská, starostlivá slova naší studentské generaci? To trojí vnesou exercie do Vaší mladé duše: umrtvení žádostivosti, svědomitost v povinnostech a nezkalený pokoj milosti Boží.

V tom musí kotvit náš katolicismus. Ne polovičatých, nýbrž celých katolických inteligentů potřebujeme. Jsou mezi námi mnozí — a konstatujeme dosud — kteří mnoho pracují v našem hnutí, jimž zevnější práce našeho hnutí je vším — a dosud snad ani jednou řádných exercicií nevykonali. Mohou si být iisti, že vytrvají, neutonou, nezvlažní — když dosud nedali se volně a plně proniknouti Božími pravdami a neprošli doopravdy očistnou lázní exerciční?! Vy jste ještě mladí, proto zavčas a znovu a znovu konejte exercie! Nečekejte až po matuře! Nečekejte až po prvé, druhé státnici! Nečekejte až budete promováni! Nečekejte až budete mít místo! Ale hned letos!

Mluví se o »katolické akci«. Máme být i my průkopníky, apoštoly »katol. akce«. Ano. Je to naše svatosvatá povinnost. Dostali jsme od Boha více schopností. Máme milost víry. Jsme v čilém studentském hnutí. Rozumíme těžké krisi katolicismu u nás. Žijeme právě my mezi zpohanštělou vzkaznělou mladou generací. Nuže »katolická« akce!»

Ale bez exercicií jsou pouhá slova a jalový čin! Exercicií vytvoří z tebe, příteli člověka niterného a apoštolského!

Exercie vnesou do rodin ducha lásky a míru! Exercie zadýchají naši společnost atmosférou víry a přemáhání sebe!

Exercie obnoví v našem československém národě dědictví cyrilometodějské a svatováclavské!

Exercie obrátí naše zory k ideálům věčným a Božím!

Exercie připnou nás pevně k Římu, odkudž všechna spása a naděje naše vyvěrá! Letos, moji mladí přátelé, na exercie!

Program exercicií studentských pro prázdniny 1929:

Pro studenty

1. **Hájek u Prahy p. p. Unhošť** (klášter Františkánů): 15.—19. srpna.
2. **Plzeň** (klášter Dominikánů): 28. srpna — 1. září.
3. **Čes. Budějovice** (malý seminář): 21. až 25. srpna.
4. **Želiv** (klášter praemonstrátský): 28. srpna — 1. září.
5. **Velehrad Stojanov**: 22.—26. července (pro VII. a VIII. vzhledem k budoucímu povolání).
Stojanov: 5.—9. srpna (pro akademiky).
Kláster: 5.—9. srpna (pro středoškoláky).
6. **Olomouc** (Salesianum): 14.—18. srpna.
7. **Hlučín** (Exerciční dům): 15.—19. srpna (pro středoškoláky), 7.—11. září (pro akademiky).

Pro studentky

1. **Praha** (Voršilky, Národní tř.): 18.—22. srpna.
2. **Veltrusy** (Kláster Sester Bož. Lásky) u Kralup: 22.—26. července.
3. **Plzeň** (Škol. Sestry, Otakarovy Sady 1.): 15.—18. srpna.
4. **Velehrad** (Stojanov): 29. července — 2. srpna.
5. **Rajhrad u Brna** (Kláster S. Těšitelek): 27.—30. srpna.

Fixní taxa pro jednu osobu: 30 Kč. Ostatní doplatí místní neb ústřední SEF. Cestu hradí si exercitanti sami, leč výjimkou buď ústřední neb místní SEF.

Příhlášky posílejte včas na Ústředí Mat. stud. čl., Praha II., Spálená 15, vyjma na exercie pro Plzeň, kde zařizuje si je SSSm. a SSSd.

Akademikové nechť účastní se exercicií pro studenty středoškolské dle krajů domácích! At právě oni jsou apoštoly a agitátory exercičního hnutí!

Exercicie ve Stojanově na Velehradě o prázdninách 1929.

1. Pro studenty 7. a 8. třídy od 22. července večer do 26. č. ráno. Poplatek 40 Kč.

2. Pro studenty a akademičky od 29. července večer do 2. srpna ráno. Poplatek 40 Kč, akademičky a nestudentky 50 Kč.

3. Pro akademiky a inteligenty od 5. srpna večer do 9. srpna ráno. Poplatek 60 Kč, akademikové 50 Kč.

4. Pro studenty středoškolské od 3. třídy počínaje v tytéž dny (od 5. do 9. srpna) v budově klášterní. Poplatek 30 Kč.

V úctě oddaná

Kolej Tovaryšstva Ježíšova, Velehrad.

E m. K u z í č e k, T. J., rektor.

Esperanto.

Himno de la Paco.

Verkis Jan Filip.

1. Sub la verda flag' ni preĝas Vin,
ho eterna Estro de la mondoj!
Donu, ke la pac' etendu sin
sur la tero eĉ sur maraj ondoj!
Glor' al Dio, paco al homar'
estu sur la ter' dum ĉiu jar'!
2. Ni penegas, ke la tuthomar'
jam interpaciĝu, trankviliĝu,
malaperu la malama bar'
ĉiuj homoj la fratara' fariĝu!
Glor' al Dio....
3. Benu nian pacan penon, Di',
ĉar Vi estas mem Boneco ama.
Certe ja deziras ankaŭ Vi,
ke en mond' estiĝu pac' ĉiama!
Glor' al Dio....
4. Stelo de la paco, de l' esper'
sur la verda flago nia estas:
Brilu ĝis sur tuta nia ter'
kiu ĝis nun en batalo restas.
Glor' al Dio....
5. Nia kolegaro, penu ni,
ke sub nia flag' tutmond' stariĝu,
ke la paca monda harmoni'
kun la ben' de Di' efektiviĝu!
Glor' al Dio....

Poznámka. Místo členu **la** se může užít též tvaru zkráceného **l'** (nevadí-li to výslovnosti), na př. de l' mondo — světa. Též se může (ale pouze v básních!) koncovka podst. jmen **-o** vypustiti a nahraditi odsuvníkem: flag' (místo flago) — vlajka, mar' (= maro) — moře, harmoni' (= harmonio) — soulad a t. p.

Slovička: verda — zelený, preĝi — modliti se, proŝiti (v modlitbě), eterna — věčný, paco — mír, pokoj, etendi — rozložití, si — zájmeno zvrtné (se), tero — země, ondo — vlna, himno — hymna, gloro — sláva, homaro — lidstvo, jaro — rok, dum — v, během (časově), peni — snažití se, tuta — celý, inter-pac-iĝi — usmířiti se, trankvilo — klid, aperi — objeviti se, mal-aperi — zmizeti, baro — zeď, mal-amo — nenávisť, frat-aro — bratrstvo, beni — žehnatí, mem — sám, est-iĝi — nastati, ĉiam — vždy,

ĉiama — stálý, věčný, stelo — hvězda, espero — naděje, brili — zářiti, ĝis — až k, ĝis nun (= až do nynějška) dosud, resti — zůstávati, kolego — soudruh, star-iĝi — stanouti, efektivi-iĝi — uskutečniti se.

Fluas akvo, fluas.

(Laŭ »Teĉe voda, teĉe...« tradukis A. Neužil.)

1. Fluas akvo, fluas
tra korteto nia...
knabo min forlaŝas,
karuleto mia.
2. Knabineto mia,
mi adiaŭ diras,
Vi alian amas,
kun alia iras

Slovička: korto — dvůr, tra — po, lasi — nechatí, for-lasi — opustiti, kara — drahý, milý, kar-ul-o — miláček, adiaŭ — s Bohem, alia — jiný, iri — choditi.

K článku »O státně propagačním významu slavnosti svatováclavských« (v Lid. Listech dne 31. března uveřejněnému) došel nás z kruhů českých esperantistů tento zajímavý doklad:

Pražská esperantistka, sl. A. Nývltová, zaslala svému anglickému dopisovateli propagační svatováclavskou dopisnici s esperantským textem. Angličan odpověděl esperantským dopisem, kterýž uvádíme v českém překladě:

»Váš listek z 6./III. mne velice zajímal, neboť ohlašuje, že tohoto roku je tisící výročí smrti sv. Václava. V Anglii a všude, kde se mluví anglicky, je sv. Václav znám a ctěn jako světec, a o vánočních svátcích obcházejí hoši a dívky města, jdouce od domu k domu zpívají píseň o dobrém králi Václavu, jež opěvuje soucitnou lásku tohoto krále k chudým. Až mi budete psátí, sdělte mi, prosím, nějaké podrobnosti o sv. Václavu, neboť — ačkoliv jeho jméno je u nás tak proslulé a jeho dobrota je tu příslovecnou — naše knihy neříkají nic více o něm, než co obsahuje tato pouhá píseň.«

Podepsán Wilfred O. Bishop.

Opět nový důkaz o úspěšné propagační činnosti »Čsl. Jednoty Katol. Esperantistů«, jež vydala druhým nákladem sv.-václav. fotodopisnice s esperantským textem. Necht' všichni čeští Esperantisté zasílají tyto dopisnice svým zahraničním přátelům. Objednávky (10 výtisků 8.—Kč včetně pošt.) ochotně přijímá a vyřizuje sl. M. Zavadilová, Praha XI., Miličova 7. — EIdE.

V Římě byla v květnu t. r. otevřena »Cestovní kancelář pro katolické Esperantisty«. Její založení bylo s nadšením uvítáno v katol. esperantských kruzích. (Adresa: p, Rag. Blasimme Ascenzio, Viale Regina Margherita 85c, Roma (134), Itálie).

Všeobecný mírový sjezd katolické mládeže se bude konati v Barceloně (Španělsko) ve dnech 24.—30. srpna 1929. Oficiálním jazykem bylo ustanoveno Esperanto.

XIV. Mezinár. sjezd katol. Esperantistů se bude konati letos 11.—15. srpna v Praze. Neopomeňte jej navštívit! Přihlášky přijímá p. Fr. Kudrna, jednatel »Loka Organiza Komitato« (místní přípravný výbor), Praha I., Anenské náměstí.

V červenci a srpnu zasílejte veškeré dotazy a objednávky na adresu: Jan Filip, Příbyslav, Česká ul. 74./II.

ORGANISAČNÍ.

Zprávy z Ústředí katol. studentstva českoslov.

Chtěl jsem do každého čísla »Jitra« psáti podrobné zprávy z ústředí, všechna jeho přání i přání všech SSS. Bohužel, nebylo mně to možno. Zaměstnán až přespříliš prací v Ústředí, musil jsem se obmezit na nejnütnější. Také jednotlivá SSS. mně zpráv do »Jitra« nezasílala a nebo se mi do rukou nedostala a proto jsem je nemohl do organizační hlídky dát (na př. Přerov). Žádám proto dnes tímto za laskavé prominutí. Vůle byla dobrá, ale času nebylo a sil.

Dnes podávám ještě jednou přehledně SSS., která zaslala do Ústředí Mikulášský dar. Některá SSS. nebylo dosud uvedena, protože buď poslala peníze na jinou složenku, nebo výkaz mně nebyl dán. Jsou to sdružení (pořad, jak zasílala peníze): SSS. Kostelec n. Orlicí 200 Kč, SSS. Olomouc 1100 Kč, ASSS. Přerov 1500 Kč, SSS. Náchod 667 Kč (400 + 267), SSS. Jilemnice 180 Kč, SSS. Pardubice 200 Kč, SSS. Třebíč 330 Kč, ASSS. Nov. Město na Mor. 100 Kč, SSS. Holešov 100 Kč, SSS. Prostějov 630 Kč, S. K. A. Moravan vyúčtoval 3550.90 Kč (z toho připadá na SSS. mužské a dívčí v Brně 1504 Kč, SSS. seminář v Brně 300 Kč, dále ctihodné sestry u sv. Rodiny, Brno 200 Kč, Farní úřad v Komině 40 Kč, farní úřad v Morkovicích 100 Kč), SSS. dívčí, Plzeň 1100 Kč, SSS. v Uh. Brodě 200 Kč, SSS. Strážnice 300 Kč, SSS. dívčí Chrudim 450 Kč, SSS. dívčí, Olomouc—Řepčín 100 Kč, SSS. Uh. Hradiště 206 Kč, SSS. mužské, Plzeň 1135 Kč, SSS. Břeclav 330 Kč, ASSS. Tišnov 100 Kč, ASSS. Mor. Ostrava 2067.80 Kč (1500 Kč zůstalo jim jako prozatimní půjčka), SSS. Kroměříž 500 Kč, SSS. Příbram 164.55 Kč, SSS. Litovel 522 Kč. Celkem 14.741.25 Kč. V Praze Ústředí vybralo za pomoci Ligistů, kteří dobrovolně se přihlásili a členek SSS. dívčího v kostelích přes 8000 Kč. Jsou ještě některá Sdružení, která Mik. dar neodvedla a některá vůbec nevybírala. Někde si přes přímý zákaz potají něco nechali, ale zase je celá řada sdružení, která spínila svou povinnost čestně a ačkoliv nemají na různých ustlano, zaslala peníze do haléře. Byli jsme přísní proto, poněvadž jsme chtěli býti ke všem spravedliví a nestranní. Teď na sjezd potřebujeme peněz jak soli. Na valné hromadě podáme účet ze správcovství Mik. daru. Dnes srdečně děkuji jménem Ústředí všem sdružením, která obětavě se přičinila, aby Mik. dar byl co největší, všem kolegům a kolegyním, kteří se nestyděli prositi, aby sehnali potřebný groš a žádám všechny, aby i příští léta zase s radostí vzali na sebe tento nevďěčný úkol a tak hleděli finančně udržeti celou organizaci. Staly-li se snad nějaké přestřelky, prosím, aby se na ně zapomnělo.

Srdečně zaplať Pán Bůh vyslovuji všem dobrodincům a příznivcům, známým i neznámým, kteří rádi skládali na nás katol. studenty, potvrzující tím, že s námi cítí a oceňují také naše poslání a snahy. Kéž i nadále nám zůstanou naklonění a štědrí. Zajisté všichni se přičiníme, abychom zase jiným způsobem se jim dobře odměnili. (V »Jitře« v č. 8. a 9. byli uvedeni jmé-

nem všichni, kdož na Mik. dar poslali. Těm, kteří zaslali až po uzávěrce, budeme kvitovatí jejich dary, nám tak milé, v příštím ročníku »Jitra«.).

Musím si však i v posledním čísle trpce postesknouti, že celá řada sdružení vůbec mi neposlala nationalia. Chtěl jsem je původně uvéstí jmény, ale nechci je snad kompromitovatí, připomínám jen, že delegáty na val. hromadu bude určovat Ústředí podle počtu přihlášeného členstva dle nationalií a tak se může lehce státí, že některá SSS. nebudou míti žádného zástupce. Prosím Vás už, udělejte zadosť aspoň této minimální povinnosti. O zprávách jednatelských vůbec již nebudu mluvití. O některých sdruženích nemám vůbec zpráv žádných — pomalu bych ani nevěděl, zda existují. Ale musím zas přiznatí, že mnoho sdružení je opravdu čilých a agilních. Jenom bylo by si přáti jich více.

Náš sjezd! Rád bych o tom mnoho napsal, ale mám málo místa vyhrazeno a potom ještě méně času. Odpusťte, že pozdě máte podrobné zprávy o sjezdu. Několik jednotlivců nestačí připravit v krátké době všechno, když marně hledají spolupracovníky a narážejí na nepochopení, úzkoprstost a ješitnost u lidí, kde by se nejméně nadáli. Hlaste se o přihlášky do Ústředí, sledujte tisk katolický, kde budeme dávatí zprávy. Rozeslané letáky rozšiřujte mezi své známé a hleďte přijít v počtu co největším. Doufám, že místo, abych zde se rozšiřoval, stačí Vám poukázati na leták. Hleďte sami svým nadšením a obětavostí nahradit nám síly, kterých máme málo a vynasnažujeme se, seč můžeme, abychom Vám v Praze všem vyhověli a těšíme se opravdu, že přivítáme Vás co nejvíce. Komu je něco nejasné — milerádi vysvětlíme. Sjezdová kancelář je v Ústředí, Praha II., Spálená 15.

Agitujte, aby »Jitro« v příštím ročníku mělo nejméně jednou tolik odběratel, pošlete návrhy a příspěvky v čas (15. srpna uzávěrka). Zaplatte předplatné a nebo také »doplátne« za tento ročník.

Program konference pracovní a val. hromady rozešleme včas. Zatím ukončuji zprávy v tomto školním roce, přeji všem, aby se opravdu zotavili pro příští rok práce a přeji si jen, aby nás navštívili v Praze a potom nezapomněli také o křát i duševně v exerciciích.

JUC. Alois Grulich, tajemník.

Studentkám a akademičkám katol. z Českobudějovicka vřele se doporučuje účastnití se letos v době prázdnin některého kursu exercičního ve Štěkni neb v exerc. domě ve Vimperku. Jistě i kolegyně učitelky by Vás rády viděly při svém každoročním kursu exerc. u sv. Josefa. Letos nebylo možno pro Vás zaříditi zvláštní kurs exerciční jako pro jiné kraje. Na sjezdu v Praze si o věci důkladněji pohovoříme. Nezapomeňte! Ale do Prahy na sjezd 1.—4. července hojně přijedte!

SSS. Břeclav. Zdejší SSS. pokračuje letos ve své tradiční vnitřní práci. Scházíme se pravidelně jednou nebo dvakrát za měsíc v počtu průměrně 30. Na těchto schůzkách podávají studenti a studentky referáty, které jsou dokladem jejich soukromých prací, hlavně v oboru děje-

pisném a literárním. Schůzky jsou ožívovány recitacemi básní. Náboženský život se plní věrně podle rad duchovního rádce, který přichází obětavě do každé schůzky. Na veřejnost vystoupilo naše SSS, akademii na oslavu desítiletého trvání naší samostatnosti dne 14. října 1928. Jinak se snažíme prohloubiti kulturní činnost katolíků besídkami, jako na př. posmrtnou vzpomínkovou oslavou Ot. Březiny. Je pamatováno i na zába-vu, jak tomu svědčí výlet do valtického zámku dne 1. května. Kromě schůzek je důležitým po-játkem členstva knihovna, čítající asi 340 svazků. Na pražské svatováclavské dny se velice těšíme a zúčastníme se jich v počtu asi třiceti.

Valná hromada »Moravana«, spolku katol. akad. v Brně konala se 14. dubna 1929 v zasedací síni zemědělské rady v Zem. domě za účasti téměř veškerého členstva, seniorů a četných hostů a příznivců brněnských akademiků a za účasti katol. spolků České Ligy Akadem. z Prahy, Ústředí KSČs. z Prahy, Růže Sušilovy, SSS, muž., SSS, dív., SSS, sen., SSS, Kr. Pole a Švazu katol. učitelstva a delegátů jiných katol. a lidových organizací, jichž delegáti přednesli valné hromadě své blahopřání. Zprávy funkcionářů zároveň s proslovem odstupujícího předsedy a zprávou pokladní byly dány účastníkům tištěné ve vkusné ročence, takže valná hromada omezila se na meritorní jednání. Po zahájení, uvítání hostů a přečtení řady pozdravných telegramů od bývalých členů spolku a čelných osobností veřej. života přednesl JUC. Bruno Friedl, návrh na změnu stanov, jímž se stanovy »Moravana« účelně doplňují a přizpůsobují dnešnímu stavu. Nejdůležitější snad jest změna jména na »Moravan«, spolek katol. akademiků. Změna stanov, stručně přednesené zprávou funkcionářů a ostatní formality byly bez zbytečné debaty předneseny, takže můžeme býti s důstojným a reprezentačním průběhem valné hromady úplně spokojeni. Jedině snad neuspokojila zpráva pokladní a to proto, že jsme vždy byli uvyklí, aby pokladník vykázal se ziskem a nikoliv ztrátou. Při volbách výboru byli zvoleni předsedou senior Dr. Antonín Drobný, býv. předseda Ústředí katol. stud. čl., místopředsedou JUC. B. Friedl a jednatelem PhC. Uher, předsedou společenského odboru JUC. Petr Levíček. Ostatní odbory byly ponechány k dispozici výboru. Doslovem předsedy Dr. A. Drobného byla valná hromada ukončena. Nutno při tom zdůraznit a ocenit práci, kterou spolek za uplynulých 23 let vykonal. Zvláště letošní I. reprezentační ples »Moravana« v mramorovém sále Zemského domu můžeme řaditi k nejlepším reprezentačním našim podnikům vůbec. »Moravan« získal si svojí činností mezi akademiky dobré jméno a doufáme, že zvýšenou prací v novém roce posílí a přispěje našemu hnutí, ale chceme, aby byl také dle toho ceněn. Lk.

SSS, v Chrudimi, Abychom splnily povinnost, podáváme také my z našeho sdružení zběžný přehled o naší činnosti. Působení na veřejnost není u nás možné, poněvadž podmínky internátu nám nedovolují, abychom rozvinuly jakoukoliv činnost na venek. Jsme tedy omezeny pouze na náš kroužek, ale snažíme se, abychom pracovaly všechny. Každý měsíc pořádáme schůze, které mívají různý program. (Mohly by snad býti častěji, ale studie toho nedovolují.)

Přednášky, jež mívají účel vzdělávací a výchovný, mají členky ze IV. roč. Schůze bývají zpestřeny čísly zpěvnými, hudebními a recitacemi. V čítárně, která jest zřízena již před několika lety, jest skoro většina dobrých katolických časopisů, a »Jitro« jest odebíráno většinou členek. Snažíme se také rozšiřovati dobré katolické knihy jednak ve sdružení, jednak každá jednotlivě. Každého roku se pořádá divadlo ve prospěch různých dobročinných účelů a sbírá se na Mikulášský dar. Letos se vybralo 450 Kč. Doufáme, že naše nepatrná práce nezůstane alespoň pro naše SSS, bez účinku.

Š. Petrusová, jednatelka.

ASS, Přerovské oslaví v jubilejním roce svatováclavském též decenium trvání svého hnutí. Bude tomu již 10 let uplynulého života spolkového, které nás dělí od chvíle, kdy jsme stáli u kolébky našeho hnutí v Přerově. Den našeho jubilea bude pro nás momentem, kdy vzpomeneme s láskou našich roků bojovníků za velké ideály a zároveň dnem radostné meditace. Přehlédneme dílo, které jsme budovali po deset let. Vzpomeneme kolik mravenčí píle stály nás všechny ty akce, různé podniky, divadla a schůze, které se před námi vybaví jako drahocenné perličky, navlečené na šňůře času. Budeme trhatí ovoce jarého mládí. Ať jest ten zářivý okamžik všem přerovským kolegům svatým nadešením pro budoucnost. Zvláště poslední léta jsou dobou zdravého rozvoje, což bylo také umožněno lepším vybavením po stránce technické. Máme k dispozici pěknou místnost, kterou nám poskytla obětavost P. Chýlka. Tak pozoruhodná je letošní činnost za předsednictví Ph. C. Arnošta Křístka a duch. rádce p. prof. J. Ertla. Mám na mysli zejména morální význam našich přednášek. Temata jsou brána z různých oborů: etiky, sociologie, zeměpisu, náboženství a literatury. Přednášejí řečníci zvaní i členové. Velmi pěkně vyzněla přednáška dp. P. Borška, doprovázená světelnými obrazy. »Poslední cesta do Palestiny«. Veliký kus technického porozumění pro naše přednášky se světelnými obrazy je praktikován zásluhou duchovního rádce. Sám doprovázel svět, obrazy svou pěknou přednáškou »Kult svatováclavský«. Dobrou přednáškou bylo také vhodně volené tema ThSt. Vlad. Kryštofského »Katolicita Otakara Březiny«. Největší však stánek naší duchovní výživy je naše knihovna. Zde zas jeví se kus obětavé lásky duchovního rádce, který v intencích katolického ducha volí výběr knih nejcennějších. Dnes obsahuje 480 knih. 10. března přistoupili členové ke stolu Páně a připojili se k těm 600 kat. inteligence u hrobu sv. Václava. Necht' sv. Václav v předvečer velkého milenia žehná také nám i našemu deceniu. —žka.

Různé.

Co bude letos s exercemi? Loni program uveřejněný v posledním čísle »Jitra« jistě přivedl mnoho studentů na exercicie. Musím se přiznati, že jsem do té doby o exerciciích nic určitého nevěděl. Jakým dojmem na mne působilo těch

několik chvil rozjímání a ticha, chápu jen dnes, kdy člověk se cítí potřebným načerpat zase nových sil, nalézt, pravou cestu, již nalézt a sledovati je nyní i pro dobře katolicky vychovaného úloha těžká. Měla by zde přijít poznámka v duchu dnešní školy, jmenovitě školy střední, ať již v Čechách neb i na Slovensku; to však sem snad nepatří? Co se týká těch dnešních reforem (na střední škole) mohou hovořiti nejlépe žáci reál. gymn. Za čtyři léta mají na př. probrati tu látku z latiny, kterou na gymn. a r. gymn. proberou za osm let! K tomu nyní je jen 5 hodin týdně! O výsledku se ani nezmiňuji! Ten dojem, který si odnáším ze střední školy (dnešní) mi připomíná jednu epizodu z Labyrintu Komenského. Místo ní však raději bych řekl: »Všechno a nic.«

Studijní cesty do Spojených Států. (Čsl. úst. zahr.) Všem studentům starším 15 let povoluje se studijní cesta do Spojených Států a dává se jim na pas nekvotové visum. Každý takový student musí vládnouti dostatečnými prostředky, aby z nich v USA. mohl žít, nebo zde musí míti příbuzné, kteří se zaručí, že ho budou po dobu studií podporovati. Jen ve výjimečných případech může se mu dostati povolení, aby po přednáškách nebo ve školních prázdninách si přivydělával vlastní prací. Dříve než žádá amerického konsula o visum, musí býti řádně zapsán v některém americkém vzdělávacím ústavu, schváleném generálním přistěhovaleckým komisařem ve Washingtonu. Informace o schválených ústavech dodá Foreign Language Information Service, 222 Fourth Avenue, New York, N. Y., anebo na Institute of International Education, 522 Fifth Avenue, New York, N. Y. Jakmile se student rozhodl pro určitou školu, podá žádost na její ředitelství. V odpověď dostane formulář, který s požadovanými dokumenty a s fotografií vrátí ředitelství. Bude-li žádost příznivě vyřízena, bude o tom žadateli poslán doklad s opisem, který odevzdá na konsulátě při žádosti o nekvotové visum. Student, který alespoň částečně musí ovládati angličtinu, musí ovšem po ukončení studia USA. opustiti.

Ještě něco z literatury.

Oslavy svatováclavské zahájeny byly právě 15. května otevřením výstavy památek úcty k sv. Václavu. Jedinečné skvosty našeho umění ve službách úcty k našemu svatému knížeti, ovšem jen ve výběru — za duchovního vůdcovství J. k. nejdp. biskupa Dra. Podlahy se zvláštní pietou jsou instalovány v památných prostorách pražského hradu — ve vladislavském sále a přilehlé sněmovně. Od samotných památek sv. Václava přes projevy úcty z doby románské (Codex vyšehradský, Flores S. Bernardi, gotické (množství krásných iniciál, tabulových obrazů z křidel oltářních, a reliquiářů) renesanční (monstrance chrudimská), barokní (obrazy Škrétovy, Brandlovy — náš obrázek Grundův) — a mnoho a mnoho jiných překrásných památek až po Aleše i Frelu. Každý musí výstavu viděti, aby pochopil, co znamenala úcta k sv. Václavu. Výbor Svatováclavský a hlavně výstavní se sl. Braunerovou a ostatními pomocníky při instalaci mohou býti hrdi na vykonanou práci. R.

Fantomas od Marcela Alaine a P. Souvestra je detektivním románem comme il faut. Každý z nás musil se prokousat haldou detektivní historie, než se začal zajímat o řadu jiných věcí. Ale i později člověk rád sáhne po tomto druhu literatury. Škoda jen, že to byla mnohdy věc nehodnotná, literárně bezcenná. Kdežto dnes přichází na knižní trh »Fantomas«, dravý detektivní román. Není jen prvořadým detektivním románem, ale i hodnotným literárním dílem. Fantomas je záhadou, je tajemstvím, jež marně snaží se proniknout geniální detektiv Juve. Který student nečetl by rád detektivky? Budete-li vy chtít někdy sáhnout po tomto druhu literatury, vezměte nejprve do ruky její vrcholné dílo Fantomas. Vydalo jej nakladatelství »Odeon«, Praha II., Vítězná 11, v překladu V. Zánoška, první díl »Fantomas« stran 324 za Kč 16, druhý díl »Juve contra Fantomas« za Kč 20.— —r.

Příteli, dostaneš-li za vysvědčení 10 Kč a nezaplatil-lis předplatné, použij ji k tomu.

Z prof. humoru:

prof.: Co se má dát nejdříve do šálku, káva aneb cukr?

žačka: Cukr.

prof.: To né. Jó, víte, hořké se má vždycky osladit a né sladké ohořčit. Sednout. Vona za to nemůže.

VII. tř. gym. Lučenec.

Majitel, vydavatel a nakladatel: »Ústředí katolického studentstva československého.« — Odpovědný redaktor: JUC. Jaroslav Mareš s J. Štýblou v Praze.

vydávaný spolkem „Halěře sv. Vojtěcha“
k podporování kněžského dorostu.

Letní „Quatembr“
22., 24. a 25. V. 1929.

OBSAH: Chceš býti hrdinou? — Prameny a pramenky. — Ministrantský koutek. — Kam může vstoupit maturant. — Chlapecké semináře diecesní a juvenáty fcholní. — Co je „Halěr“.

Redakce a administrace.
Praha II., Emauzý 320.

Chceš býti hrdinou?

Vykonati něco úžasného ve svém životě. Něco velikého, slavného. Takového, aby o tom psaly nejen moderní noviny, celého světa po dlouhé dny, ale aby se to zachovalo na památku v dějinách veškerému potomstvu. Takový Curtius Marcus ze starých dějin římských, který se obětuje za záchranu města. Uprostřed Říma otevřela se náhle ohromná propastní trhlina, kterou nebylo možno ničím zasypati, ani nejdražšími skvosty ze zlata a stříbra všech římských žen a dívek. — To nejdražší musí býti vrženo do hlubin. Zlato to tedy nebylo. Tedy snad statečné, krásné, kvetoucí mládí. A tu mladý krasavec Curtius v celé svěžesti jara sil obléká se v nejkrásnější zbroj a spolu se svým koněm střemhlav se vrhá do bezedného strašlivého jícnu... který, za ním se zavírá, jsa plně spokojen s takovou obětí, nad níž nebylo dražší v celém Římě.

Nebo Julius Caesar — Alexandr Makedonský... neb Napoleon? Jak se tají

dech nad dějinami takových hrdinů dějin. Dokud svět světem bude, nezapadne jejich sláva. A pokolení po pokolení od úst k ústům u vytržení bude vypravovati jejich činy.

Neb moderní úspěchy v dobývání severní neb jižní točny. Být takovým Nobile, jehož hrdinství však tak neslavně doznělo. S jakým napětím se sledovaly všechny zprávy celé oné polární výpravy. Což aspoň být vítězem v nějakém závodě v automobilu v šílené jízdě Zbraslav-Jíloviště, když ne auto, tedy aspoň malý „Indian“. Jaká rozkoš stát jednou před fotografickým aparátem reportéra a dát se fotografovat s vítězným úsměvem v uštvané tváři a vavřínovým věncem kolem ramen? Jaké to musí být štěstí jmenovat se v celém světě premierovým mistrem šachu...? Nebo aspoň vyhrát nějaký ten 100yardový závod v běhu? Aneb dokonce jako nějaký Ramon Novarro slavit triumfy, na stříbrné stěně biografu večer co večer před přeplněnými sály?

Ale abychom nezapomněli ani na takový docela obyčejný úspěch ve škole. Premiant třídy vyznamenaný veřejným hlášením na podiu s fanfárami neb snad i co premiant celého ústavu?

Chceš býti hrdinou?

Mladický studentík století XX. v rozkvětu svých jarých sil ve 22 letech skládá svaté sliby v přísné řeholi sv. Ignáce. V roce 1925 byl vysvěcen na kněze v Belgii v Enghien a již v r. 1926 poslušnost jej posílá do vlasti zpět do Mexika, kde zuřil nejhroznější boj moderního Diokletiana proti katolíkům. Novosvěcenec P. Pro S. J. nezná bázně. Pracuje, jak se na kněze sluší. Proti každému zákazu slouží Mši svatou kdy a kde se dá. Zpovídá, zaopatřuje, uděluje svaté Přijímání. Navštěvuje vězně. Proniká strážemi. Až přece se stává obětí svojí neohroženosti, hrdinnosti a lásky. Na pouhé udání jména jest zatčen a bez soudu odsouzen a se svými druhy, bratrem Humbertem a Ing. Segurou podstupuje popravu s výkřikem mučedníka: „Ať žije Kristus Král!“

Malí, nedospělí kameloti katolických novin a tiskovin stávají se moderními Víty a Pankratií a Tharsicií, a studentík, jemuž dána byla možnost uniknouti nelidské popravě vrací se dobrovolně na popraviště a žádá si býti spolu popraven ve svaté žárlivosti o korunu mučednickou svých druhů.

Mladý sodál marianský Jan Bonilla, 23 roky stár, byl na Velký Pátek 15. dubna 1927 v poledne uvázan na kříž a ve tři hodiny zastřelen. Umučen byl pro odpor, který kladl s jinými druhy z katolické mládeže Rudé gardě mexické.

(Čtěte o tom krásnou knížечku P. V. Vajse: „P. Michal Pro S. J. a druhové mučedníci města Mexika“. Cena Kč 3. V. Kotrba, Praha II., Pštrossova 198.)

Chceš býti hrdinou?

V irském městě Dublině zemřel náhle při vycházení z kostela po svatém Přijímání tesařský dělník. Po odvezení do nemocnice nalezli lékaři v jeho ruce, zatáté ve smrtelném zápase, růženec, a když

k prohlídce těla strhli s něho chudičkový jeho dělnický šat, našli kolem pasu na nahém těle v kuži i maso vrostlý z železného ostrého drátu pásek kajicný, který vzácný kajicník od obléknutí nikdy nesundal, ač léty sesílil a tak hrozná muka snášel na smír Nejsvětějšího Srdce. Jak prozradila jeho zbožná sestra. Ale v dělnické své modré bluze v zápisníku denním, několik dnů před datem neštěstí, měl zápis: Dnes poslal jsem další splátku měsíční na mladého svého missionáře kněze, a touto splátkou pomáhám již třetímu knězi missionáři k Oltáři Páně... Chápeš, čtenáři, hrdinnost tohoto muže božího, který z lásky ke Kristu ukřižovanému dovede si po dlouhá léta utrhnouti od úst každé lepší sousto, který pokání činí za jiné na smír hněvu božího, a odchovav cizí neznámé tři kněze někde v dálavách afrického Konga, hyne vysílením, přitav naposled v kostele Tělo Páně?

Nedej se zahanbit 17 letým děvčetem.

Sv. Johanka z Arku právě rok před 500 léty francouzským vojevůdčím slabou rukou dívčí bere z železné pěsti meč a prapor. Vsedá na koně. Vítězí v čele velkého vojska a francouzského krále žene do Remeše ke korunovaci. Poráží napořád Angličany, až sama stává se, zraněna, obětí jejich, a svojí odvahu splácí požárem hranice. — Hrdina!

Chceš i ty býti hrdinou?

Netřeba ti býti Markem Curtiem ani Napoleonem. Nebude ti souzeno ani bys následoval P. Michaela Pro. Nemůžeš již býti ani tak lehkou dělníkem, abys mohl podniknouti něco jako Mathias Talbot z Dublina. Ale chceš-li se obětovati cele, pak je zde jedna cesta. Chceš a máš odvahu své celé mládí, jaré „já“ vrhnouti v náruč moderních temnot propastných? Chceš se hrdinně obětovat v rozhodnosti takového svatého Pavla „být všem vším“ a nehledat to, což tobě lahodí, ale to, co jinému jen prospívá? Chceš býti hlasatelem pravdy? Chceš býti světlým v temnotách? Chceš býti věží pevnou?

Chceš býti solí země? Těšitelem chudých, učitelem dětí, lékařem nemocných, odpuštěním hříšným, silou umírajícím? Chceš být spoluspasitelem světa s Kristem Ježíšem, ukřižovaným protože sám chtěl? Chceš snést hrdinně všechny posměch svě-

ta a národa pro toho Krista a jeho Církev?

**Takovým-li hrdinou chceš
být — pak
staň se knězem.**

Prameny a praménky.

S velikou vděčností vůči Prozřetelnosti Boží můžeme sdělit, že zájem o věc kněžského dorostu stoupá, a co více: počet dobrodinců roste. Nemůžeme sice ještě si zavýsknout, že bychom měli dost — daleko ještě nestačíme — jednou rukou vezmeme a druhou hned musíme dáti pryč k uhrazení stipendií, ale když láska našeho dobrého lidu vytrvává, pak doufáme, že i letošní rok školní šťastně dokončíme, snad i bez deficitu, a že budeme moci našim studentům slíbiti, že i po prázdninách mohou doufat v podporu další a že mohou zase nastoupiti studia za starých podmínek.

Jednotlivých dobrodinců je pak již tolik, že skromná naše kancelář administrační nemůže stačiti děkovati jednotlivě, a proto prosíme, aby každý z těch šlechetných dárců, který jakýmkoliv způsobem přispěl, ať desetihaléřem na ořeru v chrámě, neb obnosem dobrotivě zasláním složenkou pošt. spoř., či stokorunou v obálce poslanou neb osobně odevzdanou, neb ti vzácní dárci obnosů tisícikorunových, cenných papírů atd., nechť všichni přijmou vděčné a vroucí

„Zaplat' Pán Bůh“.

Vld. farním a děkanským a arciděkanským úřadům budeme kvitovati sbírky sumou hromadnou, vždy za delší čas připisem zvláštním.

Za všechny dobrodince jest sloužena v našem opatském chrámu Páně z vděčnosti vždy dvakrátě měsíčně Mše svatá.

Každému, kdo zaslal sebe menší obnos, zasíláme jako maličký důkaz vděčnosti vždy čtvrtletně náš „Kvatembrový věstník“, tisknutý na lepším papíře jako odběrateli časopisu. Proto uvažte vracet zásilky.

Vroucí modlitby našich studentů a obětovaná svatá Přijímání jsou pak dalším důkazem vděčnosti.

*

Svatá Terezička z Lisieux nám začíná pomáhat. „Dovolují si zaslati mimořádný příspěvek

k uctění a poděkování sv. Terezičky od Ježíška za nápadně brzkou pomoc v jisté těžké záležitosti.“ — Nechť to i jiní zkusí. Slíbí almužnu, pomodlí se svoji novenku k její počtě a přesvědčí se, vždyť tato světička Karmelu slíbila kněžím pomoc docela zvláštní a za ně se obětovala ve své cele.

Poděkování. Vzdávám dík Božskému Srdci Páně a malé Terezičky Ježíškové za zvláštní pomoc při zkouškách. (Přiložena almužna.) M. V.

Svatební pozdrav. „Zasílám složným lístkem sbírku Kč 65.— ze svatby p. Ant. Dostálka z Dol. Přívor a sl. B. Zelenkové z Kel.“ Břahopřejeme upřímně. Na svatbách by si na „Halěř“ vůbec častěji mohli vzpomenout. Tratí se tam tak dost peněz.

Stavební losy a „Halěř“. Neznámí dobrodinci poslali jednu pětinu taženého losu k inkassu Kč 116.—. Jiný poslal nám svůj výherní list celého stavebního losu k úplné dispozici hry bez nároku na část výhry, byť bychom prý vyhráli i milion. Jeden velmi milý důstojný pán nám přinesl celou pětistovku losu k volné další hře slosovací. Několik dobrých duší poslalo kupony k inkasu.

Malí apoštolé. Tři žáci měšťanské školy z Rychmburka, Socha, Macháček a Pýcha, svou snahou uskutečnili mezi kamarády sbírku ve prospěch „Halěře“, která vynesla 33.— Kč pro nás a Kč 30.— pro „Černouška“ (Dílo sv. Petra Klavera). V jedné obci blízko Prahy žáci laické katechetky vybrali mezi sebou za ušetřené peníze za mlsky Kč 36.—. — Maličké chovanky nejmenovaného pražského ústavu šetří do kasičky svoje skromné dárky malých tajemství a posílají to najednou po stovce.

K uctění památky zemřelého ato vsdp. vikáře P. K. Pokorného, děkana ve Slaném, věnují někteří lidovci ve Slaném Kč 100.— na kněžský dorost. Laskavý obstaravatel zásilky pan prof. Josef Matějka připojuje: „Kéž dojde tento vzácný projev opravdové úcty ke knězi hojně následovníků.“ Ba pravda. Zdaž může býti pa-

mátka zemřelého kněze uctěna lépe, než věnováním sumy peněz na kněze nového, který by byl jeho zástupcem. Tak nám píše jedna dáma, hospodyně na faře: „Uvoluji se podporovati plným ročním obnosem 3000.— Kč hodného studenta s podmínkou, že bude jednou na naší faře zástupcem našeho staříckého jemnotřána, který jest již nad hroben.“ Vlastně každý kněz by se měl postarati za svého života jakýmkoliv způsobem o to, aby jeho místo bylo vyplněno novým jeho odchovancem.

Čsl. lidová strana a odbočka v Kartouzích-Valdčicích prosí z plenárního usnesení výborové schůze o zaslání pravidelné 23 exemplářů „Kvatembrového věstníku“, spolu vždy s tolikéž složenkami. Kolik odboček bude následovat?

Skupina Katolické mládeže v Košticích zaslala značný příspěvek spolu s velmi krásným povzbuzujícím přepisem na základě přednášky vdp. dra Símy o kněžském dorostu a slibuje modlitbu a pravidelnou pomoc peněžní.

Skupina mládeže Praha II. a VI. při pořádání „Liturgického týdne v Emauzích“, který byl velmi čteně navštíven vybraným mladým členstvem, odevzdáno ve prospěch „Haléře“ Kč 190.65 co sbírka vděčnosti za vedení kursu členy kláštera.

Nad jiné vroucí připsi obdrželi jsme od

vzácného jubilanta vsdp. Antonína Svobody, č. kons. rady, vikáře a děkana v Písku. Otiskujeme doslovně:

K obnosu Kč 200.— Vám na „Dorost kněžský“ již zasláný připojuji dalších Kč 300.—, abych tak částkou Kč 500.— aspoň z část díků vzdal Všemohoucímu k 50 letům, jež mi únoru dožití popřál. — Za čtené a vzácné gratulace k Abrahamovinám písemně jsem neděkoval, doufám, že všichni moji p. t. přátelé tento projev díků přijmou i za mě, jim povinné poděkování, jež takto jest nejúčinnější. Služba Boží, k níž pomůžeme i skrovným darem těm, kdož kněžství býti chtějí, bude nám jistě nejradostnější radostí...

Mimo to připojuji i dar Kč 80.— od ct. rodiny p. Fialy, úředníka okresního úřadu v Písku, v počtu a na paměť jejich syna Jana, zemřelého v Písku 11. března v mladých 23 letech. — Kéž oběť nejsvětější, již přinesou budoucí kněží, duším zemřelých otevře život věčný.

S přáním nejlepších výsledků této opravdu katolické akce

Ant. Svoboda, č. kons. rada, vikář a děkan.

Buď všem dobrodincům znovu upřímně „Zaplaf Pán Bůh!“

MINISTRANTSKÝ KOUTEK. //

Drazí ministranti,

všem upřímný a srdečný pozdrav. Právě jsem zapsal do alba ministrantů poslední přihlášky a mohu vám oznámiti, že poslední číslo řadové jest 136, které platí malému studentu-ministrantu z Prahy J. Patiepkovi z akad. gymnasia, 50tý je František Zvelebil z I. měšť. z Jílového u Prahy a 100, jest student Václav Peřt ze Slaného. Který pak asi bude ten stopadesátý? Dopisy došly krásné, až se někdy v očích zajiskřilo od náhlé vláhy pohnutí, jak Bůh sám se stará ve vašich mladičkových srdcích o svou lásku. Tak jeden píše, nebudu ho jmenovat: „Maminka mně přečtla výzvu o mobilisaci, ve které svoláváte všechny ministranty do jednoho šiku. Ihned jsem byl nadšen. Přece já, Václav, od pěti let ministrant, bych

měl zůstatí pozadu? Vstoupil jsem poprvé v 5 letech v komži a rochetce do služby Ježíškovi na Vzkříšení v průvodu u sv. Jindřicha. A pak pomalu jsem se učil ministranci, ve které jsem se zdokonalil pomocí mého zemřelého strýčka faráře... Těším se, že najdu v našich řadách ministrantů hodně porozumění, bychom se společně připravovali k společnému cíli podle podmínek, které jste udal pro naši organizaci. Jsem na to hrdý, že naším patronem se stane sv. Václav. Kéž by se splnil sjezd ministrantů jetos v Praze! Bylo by to velkolepé pro nás. Prosím Vás, pište těm Velebným Pánům, aby těm nasmělým hochům dodali kuráž. Vždyť ve společnosti je síla. S radostí půjdem s Vámi do boje pro výchovu kněží, já se toho nebojím. Kéž nás Pán Bůh rozmnoží... V. K. z Prahy.

Rozšiřujte hromadně mezi hochy brožuru: „Mám býti knězem?“

Cena jen Kč 2.—. Dodají Emauzy.

Tak píše jeden z tolika mnohých. Jindy jiný zas dopis otiskou. Zdá se, že pomalu sami budete myslet za mne a doděláte vše lépe, než samotnému se mi zdá. Ale tuze krásný dopis přišel až z Opavy. Tam to hned vzali pořádně do ruky.

Důstojný pane! V neděli 18. dubna byla svolána u nás první porada opavských ministrantů za přítomnosti dp. P. Vondrá T. J. a desíti ministrantů. Schůzi zahájil ministrant Jaroslav Sochorek. Po něm měl přednášku šefministrant od sv. Jíří V. Mosler, který zdůraznil zvláště, aby ministranti byli pořádní, neboť u nás mají špatnou pověst (u nás také), kterou si sami zavinili. Mezi jiným pravil také: „Sešli jsme se teď v roce svatováclavském, kdy každá složka národa i všechny složky katolické akce určitým způsobem chtějí uctít památku kníže-ministranta sv. Václava. A tak také my, nejmenší složka katolicismu, hlásíme se směle ke svému drahému patronu a chceme oslavit tuto velikou chvíli, chceme zorganizovati legii katol. chrámových ministrantů. A nepochybuji, že až bude sestavena tato „Legio angelica“, až budeme defilovati v Praze, až nás uvidí všechny u společného sv. přijímání, přestanou naši hanobitelé na nás ukazovati jako na chachary a laidáky, jak ministranti se všeobecně líčí. Musíme jim ukázat, že neministrujeme k vůli penězům, ale z čistě lásky k Bohu, musíme ukázat všem, kteří pochybují o naší důležitosti, že jsme spořádání hoši, spořádaná mládež katolická, z níž pak opravdu může vyrůst mnoho svatých kněží...“

Po přednášce se rozproutila čilá debata, na

Vdp. panu JANU BOUKALOVÍ, jáhnu, bývalému ministrantu starodávného chrámu Páně sv. Jíří na hradě, též i v Dómě sv. Víta a v kapli svatováclavské **k jeho přelavnému dni 6. VII. vysvěcení na kněze a Primici** požeňání Boží vyprošuje
„Legio angelica“.

níž bylo ustanoveno sdružení se v Opavě ve voňný ministrantský kroužek co „Legio Angelica“ zde, který by co čtrnáct dní měl i vzdělavací pravidelné přednášky. Zvolen vůdce a zapisovatel. Do „Legio Angelica“ přihlašuje se celý kroužek (10 členů) a zavazují se, že budou věrně plnit všechny uložené podmínky.

Následují podpisy všech hochů kroužku.

Alois Wojnar.

Tak jste si to vlastně, drazí hoši, sami řekli a ušetřili jste mi mnoho práce. Zatím nemám nic zvláštního, co bych Vám řekl dále, než prosbu, abyste opravdu plnili podmínky. Ty jsou příliš důležité. A ti starší vůdcové a šefministranti budou na to hledět. Zvláště prosím: ministrujte krásně a zbožně. Ať z celé Vaší postavičky tam u oltáře září přímo vaše víra v Tajemství, kterým sloužíte. Dobře vyslovujte posvátná liturgická slova ministrance. Zacházejte uctivě s posvátnými rouchy. Ministrujte co možno vždycky v komži a rochetce. Svatý Otec Pius X. svatě paměti zakazuje bez liturgického oděvu pohybovat se kolem oltáře. Šat svůj mějte čistý. A ruce pečlivě umyté. To vše patří k liturgii. — O svatém Přijímání píše jeden: Ministranti mohou klidně přijímati každý den, poněvadž denně jsou při Mši svaté... Tedy řiďte se podle toho. Každý měj svůj růženeček a řádně modlitby.

Sjezd bude pravděpodobně 28—29. září s účastí v průvodu. Bližší bude každému sděleno.

Zatím jen vroucí pozdrav

Redaktor.

Který hodný větší ministrant by o prázdninách tohoto roku mohl svědomitě zastávat službu kostelníka v děkanském chrámu Páně v Lounech? A to od 10. července do 2. srpna. Musím v té době na voj cvičení. Byl by za to u dobré katolické rodiny zdarma. Cestu hraším. - Nabídka na adresu **Boh. Kubelka, kostelník Louny.**

„My Salesiáni neděláme politiky; ctíme stanovené autority, zachováváme predepsané zákony, platíme daně a táhneme dále, žádající pouze, aby nám nebránili v konání dobra ubohé mládeži a v práci na spasení duší . . .“

Don Bosco.

Kam může vstoupiti maturant?

Především do diecesních seminářů :

Arcibiskupský seminář
v Praze-Dejvicích.

Biskupský seminář
v Hradci Králové.

Biskupský seminář
v Litoměřicích.

Biskupský seminář
v Českých Budějovicích.

Do nové koleje římské pro československé
bohoslovce

„**NEPOMUCENUM**“
v Římě.

Ulice Magna Grecia.

Ke vstupu do seminářů diecesních podmínkou jest správně vykonaná maturita klas. gymnasia neb reálného, i ref. reálného typu. Maturanti reálek mohou se také hlásiti, ale s podmínkou, že během nejkrajší doby dohoní studium latiny. — Kdo chce vstoupiti do řádu Praemonstratského, Benediktinského, neb Křižovníckého, musí se rovněž vykázati zkouškou maturitní jmenovaných ústavů. — Do ostatních uvedených řeholních noviciátů jest možno vstoupiti po řádném ukončení třídy šesté. Někdy i dříve, podle schopností a stáří.

Kdo má náklonnost a povolání k životu řeholnímu může podle individuality a přání vstoupiti do kteréhokoliv řádového noviciátu.

Řád Praemonstrátů (sv. Norberta)
v Praze IV., Na Strahově.

Řád Benediktinů (sv. Benedikt)
v Praze-Emauzích-II., 320,
v Břevnově, Broumově.

Řád Křižovníků s Červenou Hvězdou
(bl. Anežka Česká)
v Praze I., konec Mostu.

Řád Tovaryšstva Ježíšova (sv. Ignác),
Velehrad.

Řád Otců Františkánů,
Praha-II., Jungmannovo nám.

Řád Otců Minoritů,
Praha-I., u sv. Jakuba.

Řád Otců Kapucínů (sv. František),
Praha-IV., v Loretě.

Řád Augustinianů,
Praha-III., u sv. Tomáše.

Kongregace OO. Redemptoristů,
Praha-III., Nerudova ul.

Kongregace Bratří Nejsv. Svátosti,
Čes. Budějovice.

Kongregace Salesianů (St. Don Bosco)
ve Frýštáku u Holešova na Moravě.

---

5 nových adres dobrých lidí.

Poslední výzva adresová potkala se s velmi dobrým výsledkem. Přes 100 dobrodinců poslalo nám velmi dobré adresy katolických lidí, které jen z malé menšiny zůstaly bez odezvy. Zaslali jsme přes tisíc pokusných exemplářů, z nichž dobré 2 třetiny vyzněly zvucným menším i větším i velkým příspěvkem. Ejhle, apoštolát adres. Proto prosíme znovu:

Neleňte, nelitujte korespondenčního lístku neb papíru a známky, a pošlete nám zas.

5 dalších adres dobrých lidí.

Jedna dobrá apoštolka věci kněžského dorostu, nemajíc sama ničeho, poslala ve známkách 10 Kč, ale spolu 9 adres zámožných lidí, u nichž slouží. A tyto adresy chudé vdovy vynesly přes 500 Kč.

Chlapecké semináře diecesní a řeholní juvenáty studentské do kterých může býti přijat hoch, který touží býti knězem neb řeholníkem.

Základním požadavkem jest řádné vysvědčení z 5. třídy obecné školy, neb na roveň postavené třídy školy venkovské. (Výmínečně třída 4.) Křestní list vykazující oba katolické rodiče. Bezvadné chování a dobrá pověst. Opravdová vůle rodičů i hochů kněžskému neb řeholnímu stavu se věnovati.

Arcibiskupský konvikt a gymnasium v Praze-Bubenči 299 přijímá nadané hochy do první třídy po předběžné zkoušce přijímací. Plat v konviktě (vedle úhrady drobných potřeb a jiných vydání) Kč 300.— měsíčně.

Biskupský chlapecký seminář v Českých Budějovicích rovněž přijímá nadané hochy za těchto podmínek zvláště diecesány budějovické. Měsíční plat v konviktě od 200 do 300 Kč měsíčně, podle majetkových poměrů rodičů. Adresa: Skuherského ulice.

Dále přijímají hochy pokud místo stačí a dovolený počet:

Juvenát řádu Dominikánského, Praha I., u sv. Jiljí, čis. 234 K zajištění kněžského řádového dorostu zřízen při klášteře dominikánském u sv. Jiljí v Praze juvenát, v němž vychovávání jsou studenti, kteří by měli v úmyslu státi se dominikány. Provinciál řádu dominikánského obrací se s prosbou na hodné katolické rodiče, aby dali syna svého do tohoto juvenátu, v němž je postaráno jak o zdárnou výchovu na arcibiskupském gymnasiu v Bubenči i v juvenátě, tak o řádné zaopatření. Přijímají se hodní a nadaní hoši do první i do vyšších tříd gymnasiálních za těchto podmínek: Poplatek ročně Kč 530.— na školní plat, Kč 1000.— za stravu a byt; šatstvo, prádlo a knihy opatřuje si každý sám.

Papežský ústav sv. Cyrilla a Methoděje pro missie slovanské při koleji Tov. Ježíšova na Velehradě (u Uherského Hradiště) vychovává hochy zbožné a nadané, nezkaženého srdce a dobrého zdraví za tím účelem, aby s pomocí

Boží vyrostli v kněze, kteří by v některé řeholi apoštolsky neb misionářsky u Slovanů činně šířili sv. víru. Podmínky obvyklé. Roční příspěvek rodičů nejméně Kč 1500.— ročně, kromě všech mimořádných výloh. Jest možna pomoc dobojinců. Přijímací zkoušky koncem června. Prospekty zasílá ředitelství na požádání.

„Serafínská škola“ Otců Kapucínů v Praze IV., v Loreš, přijímá nadané a zbožné hochy, kteří by v řádě sv. Františka jako budoucí kněží řádu kapucínského hlásali v Československé republice blahodárné učení sv. Evangelia. Podmínky přijetí: Náklonnost k stavu řeholnímu, mravní způsobilost, nelíčená zbožnost, upřímnost a nevinnost srdce, pevné zdraví. Žádosti o přijetí buďtež posílány prostřednictvím duch. správce na adresu: Správa Serafínské školy, Praha IV. 99.

Juvenát řádu františkánského v Kroměříži (na Moravě) přijímá hochy, kteří touží po životě naprosté chudoby a apoštolské práci, vyhovují-li těmto podmínkám: Přinesou 1. frekvenční vysvědčení (neb vysvědčení první třídy gymnasia s vyznamenáním, 2. lékařské vysvědčení o tělesném a duševním zdraví, 3. prohlášení rodičů, že nebudou brániti svému synu, rozhodne-li se později vstoupiti do řádu, 4. vysvědčení farního úřadu (katechety), že žadatel jest znám jako zbožný a bezúhonný křesťan. Měsíční poplatek jest nejméně 100.— Kč, podle zámožnosti žadajícího.

Kongregace bratří Nejsvětější Svátosti v Čes. Budějovicích, Žižkova 14, přijímá hochy do svého juvenátu za těchto podmínek: 1. Hoši musí býti z dobré katolické rodiny, zdraví a hodní a aspoň prostředně nadaní ve věku 11 až 20 let, výjimečně se přijmou i starší. (Pozdní povolání.) 2. Měsíčně se platí za stravu a byt 300.— Kč. Šat, prádlo a školní potřeby obstarávají rodičové. Méně zámožní mohou míti slevu, docela chudí se přijmou zdarma.

Salesiánský ústav
Salesiánský ústav
Salesiánský ústav
Salesiánský ústav
Salesiánský ústav

ve Frýštáku u Holešova pod ochranou „Děna Boska“ vychovává v nejkratší možné době značný počet kněží i laiků Salesiánů, kteří by se pak cele věnovali péči o mládež, ponějvíce dělnickou, řemeslnickou a studující. — Přístup je umožněn i chudým zbožným jinochům zvláště pak pozdě povoláním k stavu duchovnímu. Pište si o prospekty a bližší vysvětlení.

Chrámová sbírka

kteřá se koná v neděli dne 26. května (Svátek Nejsv. Trojice.)
jest „o f e r o u“ čili obětním darem mešním,

kteřý věrní a uvědomělí osadníci farní obětují ve prospěch

„Haléře svatého Vojtěcha“.

„Halěř sv. Vojtěcha“ jest spolek, kteřý v dnešní době hrozného a katastrofálního nedostatku kněžstva obral si za úkol starati se o probuzení kněžských povolání v mladých duších chlapeckých a jinošských vydáváním vhodných spisů. (Vydává právě za tím účelem tento „Kvatembrový věstník“. Vydal výbornou brožuru P. Williama Doyle: „Mám býti knězem“. Modlitbu za získávání povolání. Od vsdp. Mnsgra biskupa Dr. Jana Sedláka: „Cesta k oltáři Páně“ se zvláštními otisky „Obřadů sedmera svěcení“ a Pia X. „Exhorty k duchovenstvu“. A ještě od Mnsgra A. Melky „Matkám“, kniha o výchově.) Mnoho dalších věcí se připravuje až bude dostatek peněz na vydávání.

Poněvadž však tisk nestačí, a tiskem probuzená povolání není možno nechat ležet ladem, třeba jest i pomoci peněžně. Studia stojí peníze. Rodičové bohatí, kteří si vychovávají jen jednoho jediného synáčka jako dědice jmění a jména, nebudou jistě ochotni obětovati jej Pámu Bohu. To jsou obyčejně synkové z rodin chudých neb na děti četných. A proto se na studiu musí podporovati stipendii čili peněžní pravidelnou výpomocí. Proto se na tento nejvznešenější účel sbírá v chrámech a sbírá se pravidelně.

Povolání jest velmi mnoho. — Ale peněz málo.

Letošního roku nemáme ještě zcela uhrazenou spotřebu tohoto roku, která dosahuje hrozného číslce

300.000. Třikrátstotísíc.

Z toho ale musíme ještě uhraditi deficit 20.000 Kč z minulého roku a musíme při tom pamatovati na zahospodaření rezervního fondu, kteřý jsme ke cti milena svatováclavského letošního roku nazvali

Jubilejní fond sv. Václava.

Úkoly budoucnosti:

Zřízení správné katolické školy pro chlapce.

Zřízení studentských konviktů-seminářů.

Zřízení dalších katolických gymnasií.

Zřízení studia a ústavu pro pozdně povolané.

„Žeň zajisté veliká, ale dělníků málo“.

„Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou“.

Potřebujeme stálých pravidelných dobrodinců, kteří by čtvrtletním, pololetním, neb celoročním příspěvkem se zavázali toto ohromné dílo právě „Katolické akce“ podporovati. Dobrodinci stávající pomáhejte získávati dobrodince další. Nemáme podpory státu ani veřejnosti národní. Jsme odkázáni sami na sebe. — **Proto nezapomeňte**

a v neděli dne 26. května přineste s sebou svůj obětní dar.

Dary přijímá, složanky zasílá, informace dává

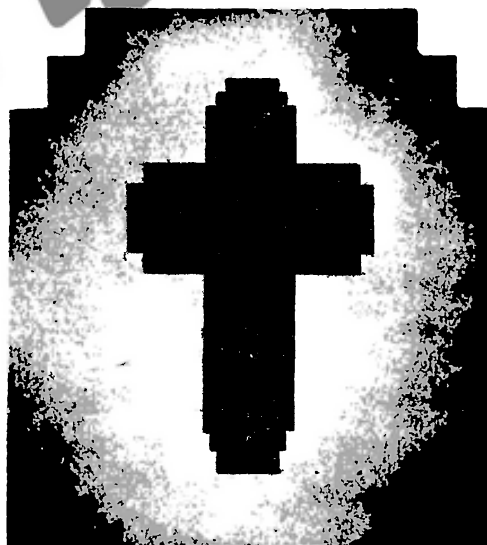
**Administrace „Haléře sv. Vojtěcha“,
v Praze II., 320. Emauzský klášter.**

Majitel a vydavatel „Halěř sv. Vojtěcha k podpoře kněžského dorostu“ v Praze II. 320. — Zodpovědný redaktor P. Method Klement, O. S. B., Emauzský klášter OO. Benediktinů na „Slovanech“. S povolením nejd. arcibiskupské konsistoře v Praze, j. č. ze dne 21. II. 28 č. 2310. —

Tiskem Cyrilometodějské knihtiskárny V. Kotrba v Praze.

Novinová sazba povolena řed. p. a t. v Praze č. 47994-VII-1928.

JITRO

ROČNÍK X

ČÍSLO 2

OBSAH:

Dr. František Kordač: Ústředí katol. studentstva k 10. výročí Československé republiky do památníku. — Prof. Ant. Novák: Den osvobození. — Jaroslav Ovečka S. J.: Romana. — M. Z. Jesenský: Ruce matky. — Věž Davidova. — J. D.: Slatiňánské myšlenky. — M. Z. Jesenský: Podzimní den. — E. Milík: Škola a prázdniny. — Antonín Čech: Tvorce tajemných dálek. — Otto Tichý: Tam na horách. — R. V. Podhorský: Velký pátek. — Novoučnické: Na brněnské výstavě. — Stanislav R. Hanáček: Když vládl princ Karneval. — Jos. Kolařík: Proč rudé kvetou růže. — Radomil Zbrozský: Děti jen. — C. Illo-matholický: v s. — Literatura: Film. — Organizační. — Technika. — Kalendář katol. studentstva. — Exerciční hlídka. — Sport. — Různé.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44.9.0. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 20671. — Předplatné na půl roku Kč 5.— pro studenty, Kč 10.— pro nestudenty.

„Jitro“ řídí redakční rada.

**Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí řiďte na adresu:
Redakce „Jitra“, Praha II., Spálená 15.**

Redakční uzávěrka 15. každého měsíce.

Prohlášení.

Prohlašujeme jménem Ústředí katolického studentstva československého v Praze a České Ligy Akademické v Praze, jakož i jménem spolků u nás sdružených, že

„Akci katol. studentstva ve prospěch Tiskového fondu dělnické mládeže“

(prodej plaket sv. Václava, sv. Hory, Msgr. Šrámka, foto sv. Václava,
obrazy: Anděla Strážného, sv. Terezičky, Požehnutí a j.)

nemáme nic společného.

Akci tuto provádí tak zvaná „Societas ideis restituendis“, t. j. několik málo akademiků stojících mimo spolky sdružené v jmenovaném Ústředí.

Katolické studentstvo organizované v Ú. K. S. Čč. v Praze obrací se na své příznivce pouze jednou v roce a to při sbírkách na Mikulášský Dar katolickému studentstvu.

Za:

Ústředí katol. studentstva čl.
JUC. Jaroslav Markes.

Českou Ligu Akademickou
PhC. František Lavička.

? ? HÁDANKY ? ?

Příspěvky a rozluštění přijímá Stanislav Láska, studující, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z č. 10.: Koníček: Den májový jak ze zlata, stráň po srdce až zahřátá, po ní si ptáček pěnká jen: „Den májový, jen pojdte ven!“ Všem věnuje F. Z. — Vsuvka: Pohlavár. — Sloučenka: Masopust. — Záměny: Hron, Fin, hrad. Rebus: Úterý. — Obložka: Kréfa. Záhadné nápisy: Prázdniny se blíží. Veselé prázdniny přeji všem. — Šaráda: Červen. — Darwinka: Jaro, jara jura, kůra, kuna, lůna, lůsa, pusa. — Vsuvka: Pleva. — Přesmyčky: President Masaryk, krásné léto, Bedřich Smeřana. Rebus popisný: Pořopu světa. — Záměna Hrom. — Obložka: Opava. Roháček: Klokán, Lazar, ozim, kam, ar, u. — Akrostichon: Z-běh, d-ar, A-rab, ř-ada, b-řiza, ů-hlava, h-ůl; Zdař Bůh! Dělenka: Jihlava.

Za rozluštění hádanek jsou odměněni: Fr. Jančík, Jar. Dokoupil, J. Šnajdr, Al. Sochor, Jan Malý. Odměněné žádám o stvrzenky.

Upozornění: Příspěvatelé budou rozhodnutím luštitelů odměněni později. Luštitelé, uznajte nejlepší hádankou po uveřejnění rozluštění, aby nezůstal skutečně dobrý příspěvek neodměněn jen proto, že nebyl luštitelům rozřešen.

Rozluštění z čísla 2. přijímám do 15. listopadu. — Kolegové, pamatujte na furnaj o nejlepší postupovku!

LITRO

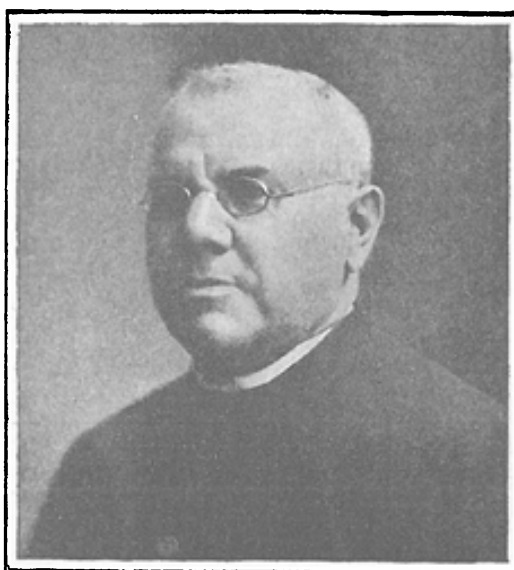
Arcibiskup

zakladatel

Dr. ANT. C. STOJAN,

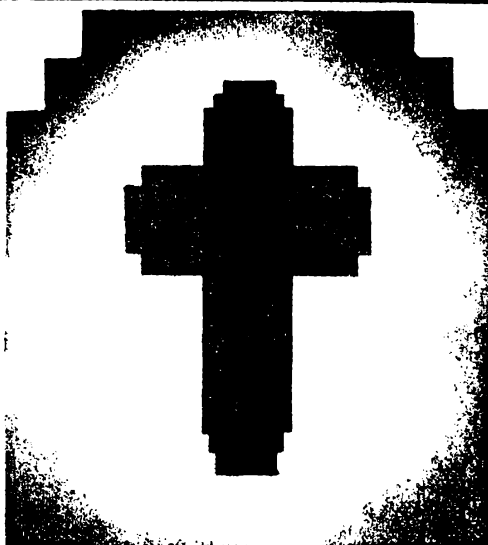

Mikulášského daru.

ROČNÍK X

ČÍSLO 3

OB/AN :

O. Ritz T. J.: Když kvetou astrý... — F. K.: Studium a modlitba. — J. M. Kamenická: Boží muka. — J. Zeman: Japonské university. — Vlastimil Ronet: Zkamenělé květy. — Oldřich Svozil: Karel Dostál Lutínov. — Otto Tichý: Učte se. — Mikulášský dar? — Miroslav Uhlíř: Od Mikulášského daru. — Miroslav Uhlíř: Mikulášský dar. — Stanislav R. Hanáček: Nový život. — Stanislav R. Hanáček: Listopadová báseň. — Oldřich Sv. Novotný: Taneční hodiny. — Ralf O' Sullivan: Sřelny prac. — Stanislav R. Hanáček: Slečna Thalie na letním bytě. — Josef Šafařík: Prostředky občanské milosrdnosti. — Mikulášský dar katol. studentstvu! — A. K. Onusko: Umilky žně. Ráh dal nám včel. — Cyrillo-methodějské věštění. — Literatura. — Fecerante.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 20671. — Předplatné na půl roku Kč 5.— pro studenty, Kč 10.— pro nestudenty.

„Jitro“ řídí redakční rada. — Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí řiďte na adresu: Redakce „Jitro“, Praha II., Spálená ul. č. 15.

Redakční uzávěrka 15. každého měsíce.

Z redakce: Kolegové, pište své příspěvky čitelně a to pouze po jedné straně, jinak jde věc do koše! — Kdož jezdíte na Pegasu a zašlete rázem 6—10 básní, nechtějte je mítí všechny uveřejněny. To by nestačilo »Jitro« ani o 50 stranách; uznejte, že je tu nutný výběr! — Budou nám vítány kratší humoresky ze studentského života. — Kolega J. Kr. z Plzně navrhuje uveřejňování zajímavých studentských dopisů seznamujících s poměry v jiných českých a moravských městech. Líbí-li se vám tento námět, tedy jej vezměte za svůj a proveďte; rádi Vám vyhovíme. Budou nám dále vítány všechny návrhy, směřující k zlepšení obsahu našeho časopisu. — Píšte nám též kratší zprávy z Vašich SSS. — Na dopisy a dotazy se odpovídá jen tehdy, byla-li přiložena známka na odpověď. Rukopisy se nevracejí.

Redakce přijala: O. T. Čáslav: Tam na horách. Ostatní se nehodí; buď špatná idea anebo pro rytmus příliš obětováván slovosled. Ale jinak se číň statečně i nadále. — Jos. Bubecký, Brno: Jaro. Další nezdařilé. — Miriam: Hřích. — Jos. Kol. Proč rudé kvetou růže. Zasnění. Ostatní nevhodné. — A. K. Opavský: Uznejte, že redakci nelze každému vše uveřejnit. Vybral jsem dvě vhodné básně. U oktávána snad lze předpokládati již znalost interpunkce a čárkování, i na to nutno dbáti. — Radomil Zhořecký: Dívčí sen. — Karel Zyka: U sv. Matěje. Nutno však odložit na příslušnou dobu. — Radoslav B. Snad dojde na řadu. Bude však lépe přenechat apologetické a dogmatické úvahy našim duchovním vůdcům. My, laici, jsme snad na to trochu slabí. — Večernický-Brázdil: Na třešních. Piš zase; humoresky budou nám vítány. — E. Milek: Prázdniny. — L. M. B. Místek: Resurrexit. Odloženo však na příslušnou dobu. — J. Zd. Jesenský: Z básní jsem vhodné vybral. Taktéž povídku »Nový život«. Povídka z dalmatského prostředí — i jiné — bude též vítána, nesmí však býti příliš dlouhá. Za všechny příspěvky srdečně děkuji. Buď zdrav! — O. D. Lipník: Síla myšlenky. — St. R. Hanácký: Slečna Thalie na letním bytě. (Pozor po druhé na silnější výrazy!) Listopadová balada. Mater Dolorosa dojde na řadu. Piš opět a buď zdrav! — Ralf O' Salma: Střelný prach. — J. Kr. Chodský: Haló! Plzeň! — Vl. Coufal: Do filmové rubriky se jen směle pusť. Kratší informace budou vždy vítány! — J. Šafařík: Prostředky misij. práce Salesiánů. — Václavovič: Stará lípa. Ostatní nevhodné; překladů v »Jitře« uveřejňovati nelze. Humoresku »Třídní časopis« jsme nenalezli; můžeš-li, pošli ji opět! — Halfar: Nastávajícím kolegům. Odloženo na příslušnou dobu. — J. Santo: O slzách; snad dojde na řadu. Básně nevhodné; nač onen pessimismus? Za foto děkuji. — Zd. Tirotto: V kalných vírech.

Redakce nepřijala: Miriam: Když slepec hrál (rytmus!). — Roma: Kouzlo rodné vesničky.

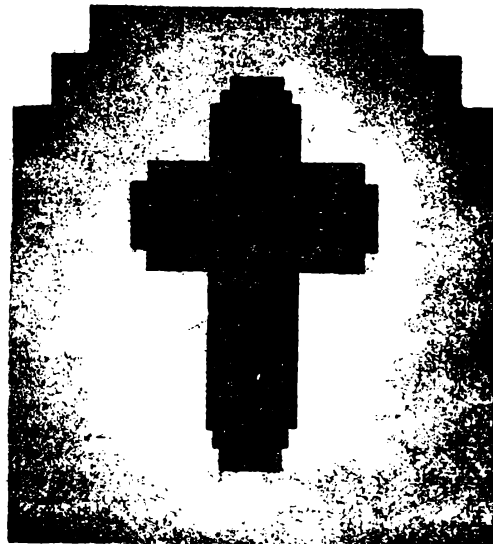
Venkov. Pozor na počet slabik! Též lepší vybroušenosti potřeba. — N. Fr. Záleský: Zápas. Nezdařile rozbit verš a rytmus. — Vl. Jir. Strakonice: Zima se musí degradovat (počet slabik!). — J. K. Chodský: Vše nevhodné. Dbejte větší uhlazenosti a netrpte pessimismem nešťastných milenců. Student má přece hleděti životu radostně vstříc. — V. Kameník: Jarní sníh (počet slabik!). — Fr. Jan: Vzpomínky. Snad může student najít i jiné vzněty než sentimentální erotismus. — J. Sámó: Zpěv skřivánka. Nesvěřuj lidem. Slabé. Ještě se cvič a dbej na rytmus! — F. B. Žuchov: Zhřešil jsem, Bože; slabé. — Aleša Sáva: Kouzlo večera, Život, Jen výše. Dbej na počet slabik. — K. Malec: V nemoci atd. Není třeba stále dávatí průchod wolkerovskému pessimismu. — F. Sinking: Echo červnové, Sen českého národa; slabé. — Al. Řezucha: Dnešní píseň. Námět velmi pěkný, hled' však ještě více na uhlazenost. — H. Halámek: Návrat. Jen se ještě pilně cvič a neuvolňuj rytmus a počet slabik. — Vl. Coufal: Intermezzo vzpomínky a Nálada; nevhodné. — X. J. Brno: Temný den, České zvony. Ještě hodně cvičit a pilovat! — Ot. Kub: Díky Ti vzdávám. Nevhodné. — Zd. Vík: Jarní bouře atd. Ještě pokulhává rytmus. — Ž. N. Praha: Báseň nespočívá jen v rýmování, ať už planém či štěpném; třeba též dbáti o to, aby si odpovídal počet slabik, rytmus byl plynulý a slovosled uhlazený. Musí též býti základní myšlenka básně. Tedy s chutí do práce. Dosud zasláné se ještě nehodí. — C. V. Třebíč: Plesky. Podobné »plesky« vzbudí úsměv u lidí méně vzdělaných, ale u studenta zarážejí. Pošli něco vhodnějšího a piš po jedné straně! — R. L. Strakonice: Láska, Romantik, nevhodné.

Redakce přijala: J. Kolařík: Vhodné ze zásilky jsem vybral a dojde na řadu; nalaď též jinší strunu a ne pouze erotickou. — J. H. Kamenická: Zpráva o sjezdu, Boží muka, Tě odprošujem. Vše přijde na řadu. Pošlete opět něco vhodného! — L. J. Lesev: Umírání. Snad dojde na řadu. Prosím též o podpis příště! — J. Ašan: Studentské vzpomínky. Vše dojde na řadu! Dík! — Orion: Na studie. — J. Zeman: Tzekiang: Japonské university. — Miriam: Janošikův kraj. — R. Palma, Pern: Kristus v agonii. Dojde na řadu. — C. Samo: Podzim. — J. Kunovský: Díky za orelské příspěvky; pošli opět něco! — Př. Prosimický: Gondolierova píseň. — Jar. Člupný: Záře od východu. Zvykej si psáti ve verších a pevném rytmu; volný verš si může dovoliti pouze virtuosní básník. — F. X. Kuba: Dilo lásky. — Vl. Ronot: Zkamenělé květy. Snad dojde na řadu. — F. X. Kuba: Časová otázka. — A. K. Opava: Škoda, že báseň Lesk svobody byla zaslána pozdě, takže ji nešlo otisknouti. Za to »Zklamaná« dojde na řadu. — F. V. Havelka: Básniku Jak. Demlovi. Předal jsem »Stud. hlídce«. — M. M. Břeclav: Z duchov. cvičení. Jen směle do toho a napište zase něco vhodného.

JITRO

Svatá rodina v kostele sv. Štěpána.

ROČNÍK X

ČÍSLO 4

OBSAH :

Antonín Šorm: Koledou mezi jesličkáři a jesličkami. — **J. R. Kamenský:** Vřes. — **Věnováno Pharm. Mg. Maru M.:** Jí... — **V. Kameník:** Až... — **Stanislav R. Hanáček:** Narodil se Kristus Pán. — **Leop. Bořivík:** Jitro a ošklivé seno. — **Fr. Šaň.** ... — **Dr. Karel Vrátný:** Z vyjetu na sever. — **Sirnau-Klaudecký:** Uzmňte kamoty. — **Václav Jednota:** Sultánův posel. — **J. Jesenský:** Břovické lesy. — **Petr Drahoň:** Snům. — **Cyrillo-methodějský věstník.** ... — **Organisační.** — **Hlídka uni-**
onistická — **Přízná** — **Kalendář katolického studenta** — **Francižní hlídka**

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44.910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 206271. — Předplatné na půl roku Kč 5.— pro studenty, Kč 10.— pro nestudenty.

„Jitro“ řídí redakční rada. — Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí řiďte na adresu: Redakce „Jitro“, Praha II., Spálená ul. č. 15.

Redakční uzávěrka 15. každého měsíce.

Redakce přijala: Petr Drahoň: Snům. — J. R. Kamenský: Vřes. — A. Čech: Červánky církve. Pošli opět něco vhodného. — Ralf O'Salma: Pohřební vůz. Snad dojde na řadu. Napiš však něco veselejšího z kruhů studentských. — Ada Bláha: Credo. — V. Davídek: Vhodná jsem vybrala. Rád bych však měl v »Jitru« práce původní a ne překlady. — M. K. Český student a svěťice z Lisieux. — M. Jan —ášek: Podzimní, Dialektologické příspěvky budou vždy vítány. — J. Kunovský: Každý z nás je filosof. — Zpráva o SSS. v Místku. Článek o Mik, daru jsem dal do denního tisku. V »Jitru« byl by už nečasový.

— F. V. H.: Krá, krá, krá; snad dojde na řadu ostatní už nečasové. — V. Kameník: Až ..., Noc lásky.

Redakce nepřijala: Epijon, Chrudim: Vaše básně zatím není možno uveřejniti; myšlenky sice mají velmi pěkné, ale provedení v mluvě vázané pokulhává; též stil jest místy ještě nevybroušený. — Petr Drahoň: Večerní žalm. Provedení místy násilné. — A. K. Op.: Václav svatý. Báseň jest příliš těžkopádná. Dbej též pravopisu a interpunkce. — J. R. Kamenský: Smutek. — Ada Bláha: Žebrák, Písnička o očích. Dosud nevyzrálé. —

Šachová hlídka.

Řídí Stan. Bojanovský, Brno.

Mezinárodní turnaj v Brně. Po čem jsme již dávno toužili a co bylo přáním všech přátel šachu v Brně, to se nám splnilo. Do Brna zavítali mezinárodní mistři. Ačkoliv mezi nimi není šachových hvězd jako Aljechin, Capablanca a Lasker, přece turnaj honosil se význačnými jmény:

1. Marschall (nar. 1877 v Brooklyně). Patří ještě do staré školy. Partie jeho vyznačují se bujnými kombinacemi, které zřídka ztroskotávají. Zúčastnil se s úspěchem všech velikých turnajů. Největšího úspěchu dobyt v Cambridge Springs 1904, kde dobyt první ceny nad Laskrem, Janovským a Schlechtem.

2. Reti (nar. 1888), Hráč o kterém se v poslední době velmi mnoho píše i mluví, slavný vítěz mezinárodních turnajů v Göteborgu r. 1920.

1. Reti, 2. Rubinstein, 3. Bogoljubov, 4. Mieses, 5. Tarrasch (16 účastníků). Vítěz turnaje 14 mistrů v Teplicích 1922. Reti patří rovněž mezi 5 přemožitelů býv. mistra světa Capablancy za posledních 10 let.

3. Boris Kostič (nar. 1887). V turnaji v Novém Yorku a Londýně 1918—19 byl bez prohry druhým za Capablancou. Vítěz mezinárodních turnajů v Trenč. Teplicích 1928. 1. Kostič, 2. Steiner, 3. Sämisch, 4. Spielmann, 5. Grünfeld.

Sämisch a Steiner patří rovněž mezi přední mistry. Sämisch zvítězil nedávno v Dortmundu a Steiner proslavil se v mez. turnaji v Berlíně 1928, kde porazil mistry a to: Němcoviče, Bogoljubova, Tartakoura a Rétiho.

Turnaj dobře zapadl do slavnostního Brna v době výstavy soudobé kultury.

Největším potěšením jest úspěch našich hráčů a to: mistra Opočenského a Engla. Zvláště v první polovině turnaje překvapil Opočenský pevnou a cílevědomou hrou.

Z domácích mistrů zúčastnili se turnaje:

Opočenský, Engcl, Teller, Walter.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	bod
1. Réti	—	1/2	1/2	1	1	1	0	1	1	1	7
2. Sämisch	1/2	—	1/2	1/2	1	1	1	1	1	1/2	7
3. Kmoeh	1/2	1/2	—	1/2	1/2	1	0	1	1	1	6
4. Marschall	0	1/2	1/2	—	1/2	1	1	1/2	1/2	1/2	5
5. Opočenský	0	0	1/2	1/2	—	1/2	1	1/2	1	1	5
6. Steiner	0	0	0	0	1/2	—	1	1	1	1	4 1/2
7. Enges	1	0	1	0	0	0	—	1/2	1/2	1	4
8. Kostič	0	0	0	1/2	1/2	0	1/2	—	1/2	1	3
9. Teller	0	0	0	1/2	0	0	1/2	1/2	—	1/2	2
10. Walter	0	1/2	0	1/2	0	0	0	0	1/2	—	1 1/2

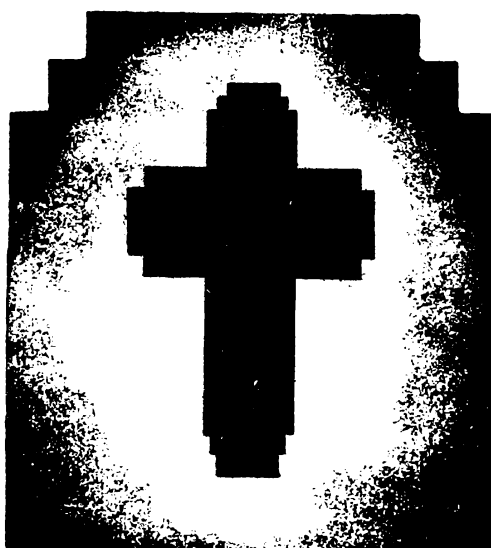
Brno turnajem může býti více než spokojeno. První cenu Kč 6000 věnoval p. president. Protektorát převzalo město Brno. Největší zásluhu o uskutečnění turnaje má předseda šach. klubu »Aljechin« p. Ferd. Fojt.

V příštím čísle uveřejníme některé partie z tohoto turnaje.

Turnaj v Pešti. Přítel bývalého mistra světa Capablancy mistr Maroczy uspořádal v Pešti, šach. turnaj. Účelem tohoto turnaje bylo, aby se Capablanca rehabilitoval od neúspěchu v Kissingu. Vítězství jeho není slavné, poněvadž se Capablancovi nepodařilo poraziti ani jednoho mistra mimo maďarského. První ceny dobyt Capablanca se 7 body, 2. Marschall s 6 body, 3. Kmoeh, 4. Spielmann, 5. E. Steiner.

LITRO

929 — 1929

ROČNÍK X

ČÍSLO 5

OB/AN:

Zaplatili jste již předplatně na X. ročník?

Dr. Karel Kašpar, biskup královéhradecký: Milované studující mládeži. — Marie Lesiňská: Už se připozdívá — Karel Maria Fritz. Již tisíc let! (Sujet obrazu Karla Škréty). — J. G.: Slzavé štěstí. — P. Dříza: Vykřik dítě. — M. Hallá: Václav. — R. V. Pohorický: Jeden z mladých. — Josef Zeman: Vánoce. — A. Hájek: Vánoce. — V. J. Černý: Vánoce. — Karel Fiala: Naše cesty. — Fr. Machan: Katolické misie a misionáři. — L. Y. J. Lesev: Umírání. — Z. Schinzl: Mater Dolorosa. — J. J. Černý: Vánoce. — Vladimír Růčka: »Když Pán zavolá!« — Miriam: Janošikův kraj. — Václav Černý: Pozdrav Praze! (Do jubilejního roku.). — Cyrilo-methodějský věstník. — Literatura. — Technika. — Filatelie. — Organisační. — Různé. — K diskusi.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44 910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 206271. — Předplatné na půl roku Kč 5— pro studenty, Kč 10— pro nestudenty.

„Jitro“ řídí redakční rada. — Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí řiďte na adresu: Redakce „Jitro“, Praha II., Spálená ul. č. 15.

Redakční uzávěrka 15. každého měsíce.

LISTARNA REDAKCE.

Redakce přijala: Marie Lesiňská: Už se připozdívá... — Karel Maria Fritz: Již tisíc let. — Vlastimil Ronet: Topoly, Rozsévač. — J. G.: Slzavé štěstí. — Vladimír Růčka: Když Pán zavolá. — Jan Filip: Africké hvězdy. — Černý Bohumil: Srdce Alp. — Černý Václav: Pozdrav Praze, Zpověď zbloudilého. — Petr Drahoň: Došlé příspěvky přijaty. Pošli opět něco příležitostného. — J. Kadlec: Došlé příspěvky přijaty a budou během tohoto roku otištěny. — Marie Hollá: Vánoční. — G. D. Mao: Obrázky z Perù. — Cyro Sámo: Zamrzly řeky — A. B.: Večer v Obervani.

Redakce nepřijala: Marie Lesiňská: Žel. Nehodí se. — Václavovič: Třídní časopis. Slabé. Pošlete opět něco snad to uveřejníme. — Černý Bohumil: K půlnoci, V podzimu, Večerní píseň

a Pozdrav. Zanech sentimentální lyriky a zašli raději nějakou humoresku. — Vladimír Akčůr: Vae vobis, detesti. Slabé, nehodí se. — Milená: Plamen, Proba. Slabé. — Otto Tichý: Došlé příspěvky se nehodí. Redakce přijímá pouze původní věci. — Plaček: Mens sana in corpore samo. Nic zvláštního. Rytířem jsi se však neukázal. — Stanislav R. Hanácký: »—si pořádně zařadit.« a »Olomoucká romance.« Pro Jitro nevhodné. — Václav Jednota: Příhoda z tanecních hodin a Ředitelská důtka. Slabé, nehodí se. — J. Staněk: Zasláné věci se nehodí. Co se týče tvého námětu dostane se ti písemné odpovědi. — Sníček: Zasláné příspěvky se nehodí. Pošli opět něco. — J. V. Přileský: Až já půjdu k matuře. Nehodí se. — Cyro Sámo: Když někdy srdce svírá žal. Stará jablona, Vodopád. Slabé. — E. Milek: Studentská láska. Myšlenka? Idea??

Šachová hlídka.

Řídí St. Bojanovský, Brno, Bratislavská 41.

Dne 8. 12. 1928 byl sehrán v Praze mezi-městský šachový zápas Brno—Praha. V tomto zápase zvítězilo Brno v poměru 9:7. Příčinou tak těžké porážky Prahy bylo oslabení mužstva pražského a slabá náhrada. Výsledek partií byl tento: Mistr Brna A. Pokorný — mistr Prahy Prokeš 0:1 (Prokeš překročil čas!), Teller—Opocenský ½:½, Vaněk—Dr. Skalička ½:½, Haida—Rejřil 1:0, Pitschak—Flohr 1:0, Jursa—Dobiáš 1:0, Foltys—Richter ½:½, Kašpar—Kubánek 0:1, Dr. Franci—Maximovič ½:½, Procházka—Louma 1:0, Ing. Bergr—Poisl 0:1, Molisch—Průcha 0:1, Marton—Tyl 0:1, Václavík—Sika ½:½, Kania—Tyl 0:1,

Jednou z nejlepších her v mezinárodním turnaji brněnském byla tato:

Kmoch—Engel.

1. d4, Jf6, 2. c4, e6, 3. Jc3, Sb4, 4. a3 (tah, který neodpovídá teorii indické hry; nyní musí se černý samostatně vyvíjeti a tím partie stáva se zajímavější) S×c3+, 5. b×c3, d6, 6. Dc2, De7, 7. Jf3 (lépe jest hráti e4 jak hrál Sämisch proti Englovi), b6, 8. 93 (Sg2 se neodporučuje v tomto případě, poněvadž bílý si oslabuje c4), Sb7, 9. Sg2, Se4!, 10. Db3, Dd7, 11. 0—0, Jc6, 12. Jd2, S×g2, 13. K×g2, Ja5, 14. Da2, 0—0, 15. a4, Ve8, 16. e4, c5, 17. f3, Db7, 18. Vab1, Ja7, 19. Dc2, d5! (Útok v pravý čas) 20. c×d5, e×d5, 21. c4, d5×e4, 22. d5, e3! 23. Je4, Dc7, 24. f4, Jf6! (Bílý jest donucen k výměně), 25. J×f6, g×f6, 26. Vfe1, Ve7!, 27. V×e3, Vae3, 28. Kf3, Dd7!, 29. Sd2, V×e3, 30. S×e3, Dh3! (Tímto tahem zpečetuje černý své vítězství.) 31. Vbe1, K97, 32. Dd3, Jb7, 33. a5, Jd6, 34.

a×b6, a×b6, 35. Sf2, Ve8×e1, 36. S×e1, D×h2, 37. Sc3, h5, 58. De3, Jf5, 39. De1, Dc2! (Výměna dam nezachrání bílému situaci), 40. Dd2, D×d2, 41. S×d2, Jd6, 42. f5, J×c4, 43. Sf4, Kf8, 44. d6, Ke8, 45. Ke4, Kd7, 46. Kd5, Ja5, 47. Sd2, Jb3 48. Sh6, Jd4, 49. Kc4, K×d6, 50. Sf4+, Kd7, 51. Sh6, Jb5, 52. Sg7, Jd6+, 53. Kf4, Ke7, 54. g4, h×g4, 55. K×g4, b5, 56. Sh6, b4, 57. Sc1, b3. a bílý se vzdal.

Ve dnech od 10. do 28. října 1928 byl sehrán v Berlíně turnaj velmistru. Je to již třetí turnaj pořádaný v Berlíně, a patří mezi nejvýznamnější mezinárodní turnaje minulého roku. Výsledek tohoto turnaje byl tento: 1. Capablanca 8½ bodů, 2. Němcovič 7, 3. Spielmann 6½; dále následovali: Dr. Tartakower, Réti, Rubinstein, Marshall.

Partie z tohoto turnaje:

A. Němcovič—R. Réti.

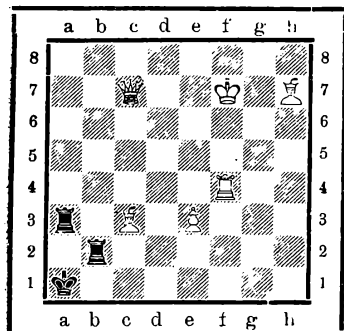
1. c4, e5, 2. Jc3, Jc6, 3. Jf3, Jf6, 4. e4, Sc5 (lépe hráti Sb4), 5. J×e5!, J×e5, 6. d4, Sd6, 7. c5!, S×c5, 8. d×e5! (nyní nezbyvá jezdcj nic jiného než vrátiti se na g8), Jg8, 9. Dg4!, Kf8 (Slabé by bylo Sf8), 10. Dg3, Je7, 11. Sc4, Jg6, 12. f4, Dh4, 13. Jd5!, c6, 14. Se3! d6! (Jediné! Tah, kterým černý včas zadrží nápor bílých pěšců.), 15. S×c5, D×g3+, 16. h×g3, d×c5, 17. Je3, b5!, 18. Se2, Ke7, 19. 0—0—0!, Jf8, 20. Jf5+, S×f5, 21. e×f5, Jd7, 22. Sf3, Vac8, 23. g4, h6 (hrozilo g5!), 24. Vd6 (pěšce c6 nelze dobře chrániti) c4! (černý obětuje 2 pěšce), 25. S×c6, Jc5!, 26. S×b5, Vhd8!, 27. V×d8, V×d8, 28. Vd1 (S×c4 bylo by špatné pro Vd4!) J—d3+, 29. Kb1, Vb8!, 30. a4, a6, 31. S×a5,

J×b2, 32. Vd4!, J×a4+, 33. Kc2, Vb2+, 34. Kc1, V×g2, 35. V×c4, Jb6, 36. Vc7+, Kf8, 37. Vb7, Jd5, 38. Sc4 (Zoufalá situace pro černého), Réti však vskutku uměleckým způsobem pokusí se o záchranu.) Vg1+, 39. Kb2, Vg2+, 40. Kb3, Vg3+, 41. Ka4, V×g4! (Touto obětí jezdcе do- bude černý bílé pěšce). 42. S×d5 V×f4+, 43. Kb5, V×f5 44. Kc6!, V×e5. 45. V×f7, Ks7, 46. Valf, Ve1, (Po 46... Kf8 hrál by bílý takto: 47. Kd6, Ve8, 48. Vd7!, h5, 49. Se6! h4, 50. Sd5! h3, 51. Vf7+, Kg8, 52. Vf3+, Kh7, 53. Sf7 a vyhraje), 47. Kd6, Bf8, 48. Vf7+, Ks8, 49. Vf2! Kd8, 50. Vf8+, Ve8, 51. Vf7, Ve2, 52. V×g7+, Ve1, 53. Vh7, Ve2, 54. V+h6, Ve8, 55. Vh7 Kc8, 56. Vc7, Kb8, 57. Vb7+, Kc8, 58. Vb4, Vd8+, 59. Kc6, Ve8, 60. Va4, Kb8, 61. Kb6, Kc8, 62. Sc6 a černý se vzdal.

Partie, ve které ukázali oba mistři vrcholné umění. Pro obrat hry po oběti černého po 24 tahu a pro skvělou hru, zaslumoval Réti při nejmenším remisú; ale to nesměl by býti Něm- covič, který studiovou koncovkou zničil naděje černého!

4. Úloha.

L. de Jong.

4. Úloha.

Bílý: Kf7, Dc7, Vf4, Sc3, Sh7, pe3; (6).

Černý: Ka1, Va3, Vb2; (3).

Bílý táhne a dá 3. tahem mat.

5. Úloha.

Bílý: Kh3, Dc7, Vc1, Sb1, Sl6, Jh5,

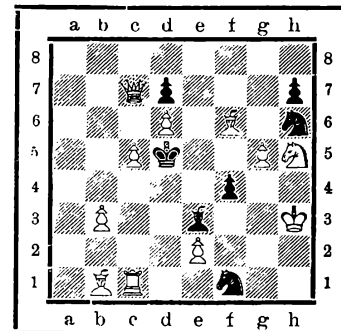
eb3, c5, d6, e2 g5. (11).

Černý: Kd5, Jf1, Jh7, Se3, pd7, f4, h7; (7).

Bílý táhne a dá 3. tahem mat.

5. Úloha.

St. Zimmermann.

Rozluštění 4 a 5 úlohy (neb jedné z nich) nutno zaslati nejpozději do 5. února 1929.

Jiří Šnajdr, B. Bystrica: Proč by černý na

tah bílého 1. Db6—d8 hrál Vb7—d7? Stačí Ve7, f7, g7. hz! (Poznámky k 1. úloze).

Kolegové! Zasílejte své partie.

? ? H Á D A N K Y ? ?

Příspěvky a rozluštění přijímá Stanislav Láška, studující, Praha II., Voršilská 1.

Upozornění: Ježto se dosavadní způsob odměňování přispívatelů neosvědčil, zavádíme způsob dřívější (jako za kol. Rchly a Němce). Jeden kolega píše o tom: Kolego! Musíš oceňovati příspěvky sám, neboť se musí přispívatel oceniti dle všech příspěvků a jednou hlavou (vedoucí!). Čím více hlav, tím více smyslů. Pak uvedeným způsobem (v č. 1.) se věc velice zdržuje.

Za nejlepší příspěvek z č. 2. uznána jub. křížovka (4 hlasy) (!) a sloučenka Fr. Jančíka (1 hlasem) (!). Odměněné prosím o stvrzenky. Chcete-li býti za příspěvky odměněni v každém čísle, zasílejte hádanek méně a každý měsíc.

V min. čísle měla býti uveřejněna pěkná turnajová postupovka St. Antonického. Dostala první cenu (již za tu dřinu). Po překreslení ji uveřejníme. Druhou cenu obdržel Fr. Jančík (6 hlasů).

Rozluštění z č. 3. 1. vislamač. — 2. kopakatomars. — 3. kolomaz. — 4. hlevalechodavesokosalidano-krabe. — 5. park, anal, rada, hlas. — 6. kolen o. — 7. trhovec, kořář, voják, kněz. — 8. vytopasek-ečertiky. — 9. Paříž, Alice, maják, konev, sport, Pavla, kráva; říjnová. — 10. Ha — vrána. — 11. Zábřeh. — 12. Šípková růže. — 13. Kdo se za svůj jazyk stydí, hoden potupy všech lidí. — 14. Sedanskokantorbaroklenasofapirkasala. — 15. náklad, venkovan, nevole. — 16. e-andá-t. — 17. pohana — pohanka. — 18. ...zuby zubra a ozdoby z doby... (Bóže, to byla dřina. Sazečský šotek by zasloužil při nejmenším na Silvestra karcer. — dodal jeden kolega.) — 19. Josef Dobrovský, Jan Neruda. — 20. Svátek Všechných Svatých a dušiček.

Poněvadž příspěvky do čísla 3. jsou starší (kromě postup.) nebude žádný z přispívatelů odměněn. Za rozluštění odměněni: 1. A. Laufrová. 2. K. Kučera. 3. B. Signund. 4. J. Ryzner. 5. K. Krobath. Odměněné prosím o stvrzenky.

Rozluštění z č. 4. přijímám do 15. I. Příspěvky do 6. čísla přijímám do 15. II.

Návod k řešení a tvoření hádanek.

4. Šaráda rozkládá hledané slovo řešení na části, pravidelně na slabiky, které buď samy o sobě, nebo v různých kombinacích skrývají slova jiných významů. Části ty se označují: »první«, »druhá« atd., v šarádách básnickou formou umělecky zpracovaných obyčejně římskými číslicemi, aby nebyl porušen rytmus básně.

Všem hádankářům mnoho zdaru v novém roce

přeje

pořadatel.

1. Postupka.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

B . . . . . D . . . . . H . . . . .

1—5 známá řeka,

5—9 jméno slovenské známý spis připomíná,

9—13 spisovatel veliký,

13—17 u pluhu bývá,

17—21 známá hornina,

21—25 jméno ženské,

25—29 Bůh,

29—33 město,

33—37 val

37—42 část Brna.

2. Rebusy.

Lečka.

1. R R T

2. T
R

V. Kosina.

6. BŘK
BŘK i BŘK
BŘK

Lečka.

8. Z 1.001

10. (R) 50 100

V. Květomil.

3. 500 50 B or

4. R A 50 K

5. L T A

Anně P.—Laďa.

7. 100 J Ko
Ko
Ko

5. Záměny.

A. Beníšek.

s »b« po dešti bývá,

s »d« tesař užívá,

s »m« vepří se dává,

s »p« filosofie byla mu známa,

s »z« příčinou zloby se stává.

7. Postupovka.

Jar. Rýzner.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

. . . . .

1—3 bol,

3—5 barva,

5—7 díl,

8—9 rozváže se těžko

9—11 u stromku má státi,

11—13 cenný papír,

13—15 velká místnost,

15—17 místo, kam rád chodíš.

3. Skládanka.

J. Josefík.

A A A Á Á B B C C

D E E E Ě F I J J

K K K K L L M N N

O P R S S V V V Y

O P R S S V V V Y

Z těchto hlásek složití pět českých spisovatelů.

4. Žertovná hádanka.

St. Antonický věnuje M. M., Břeclav.

Na co myslíte vždycky večer, když uleháte?

1 2 4 3 6 5 7

(Pořad slov dle číslic!)

6. Přesmyčky.

Sigmund, IV.b, tř .arc. gymn. v Kroměříži.

1.) **By(I) tam dar od Oldřicha Nebesy.**

y = i

Fr. Jančík o »Kabrňáci«.

2.) **Necti rákos!**

8. Roháček.

Cyro Samo.

a a a a a ozdoba Leavy,

e e h h n divadlo,

n o o p rostlina,

r r r náměstka,

v y zkrat. míry,

y samohláska.

Brno: Mistr Brna A. Pokorný sehrál 2./10. 28 v šach. klubu »Důras« simultanku proti 25 hráčům. — Po pětihodinové hře vyhrál 14 partií, 3 remisoval a 8 prohrál.

Dnešní partie jest z tohoto utkání:

Bulva—Pokorný: 1. b₄, d₅, 2. Sb₂, Jf₆, 3. G₃, Sf₆, 4. d₃, e₆, 5. a₃, a₅, 6. c₃, a×b₃, 7. c×b₄, Jbd₇, 8. Jf₅, Sd₆, 9. Sg₂, 0—0, 10. 0—0, c₆, 11. Jbd₂, Vf₈, 12. Jh₄, Sg₆, 13. e₄, e₅, 14. Jf₅, Sc₇, 15. Db₃, S×f₅, 16. e×f₅, Jb₆, 17. f₃, Dd₇, 18. Sh₃, a₄, 19. Je₄, Jd₅, 20. Sc₁, J×e₄, 21. f×e₄, Jc₃, 22. Kg₂, De₇, 23. Sd₂, Jb₃, 24. Vf₂, Kh₈, 25. a₃, Jd₆, 26. f₆, g×f₆, 27. Vaf₁, f₃, 28. S×f₅, Vf₈, 29. F×h₇, K×h₇, 30. V×f₇, J×f₇, 31. V×f₇, Vg₈—g₇, 32. V×e₇, V×e₇, 33. Dd₁, Vf₇, 34. Dh₅×, Kg₈, 35. Dg₆×, Kf₅, 36. De₆ a černý se vzdal.

V dnešní šachové hlídce uvádím 2 partie z mezinárodního turnaje v Brně: I. partie: F. Sämisch—J. Engel.

1. d₄, Jf₆, 2. c₄, e₆, 3. Jc₃, Sb₄, 4. a₃, (až do tohoto tahu vyvíjela se klidně hra dle zásad indické obrany: tento tah však nyní pravidelnost ruší) Sb₄×c₃+, 5. b×c₃, d₆, (lépe jest c₅!), 6. Dc₂, De₇, 7. e₄, c₃, 8. f₃, (na tah bílého Sd₅ hrál by černý s výhodou: 9. e×d₄, c₃×d₄, 10. J×e₄, 11. f₄!) 0—0, 9. Sd₅ (nyní již bílý může si dovolit tento tah.), Jc₃, 10. Je₂, Jes, 11. 0—0, b₆, 12. Se₃, Ja₅, 13. Jg₃, Se₆, 14. De₂, f₆, 15. f₄ (bílý začíná útok) e×f₄?, 16. V×f₄, Df₇, 17. d₆!, Sd₇, 18. Vaf₁, Jb₇, 19. Jf₃, Jc₃, 20. S×c₃!, b×c₃, 21. e₅! (Elegantní obět pěšce; pěšcem f nemůže černý bráti pro Jh₆+ a ztrátu dámy. Rovněž S×f₅ nelze pro S×f₅ a pak po k×h₂ Jd₆ neb Jez+), h₆, 23. V×h₆! Jes—d₆. (Bílý dá mat pěti tahy.). 24. Je₇+!, D×e₇, 25. Vh₆+! a černý se vzdal. (Po 25. K×h₈, 26. Dh₅+ , Kg₈, 27. Dh₇+ , Kf₇, 28. Sg₆+++).

II. partie: Réti—Marshall.

1. d₄, Jf₆, 2. c₄, c₆, 3. Jc₃, Sb₄, 4. Sg₅, h₆, 5. Sh₄,

c₅!, 6. e₃, Da₅, 7. Db₃, Je₄, 8. Vc₁, c×d₄, 9. e×d₄, Jc₆, 10. Jf₅, g₅, 11. Sg₃, g₄, 12. d₅! g×f₅, 13. d×c₅, J×g₃, 14. h×g₃, f×g₂, 15. S×g₂ (kdyby hrál Réti c×d₇+, aby zachránil pěšce, ztratil by po tazích: S×d₇, 16. S×g₂ tahem Sa₄ dámu.), b×c₆, 16. Kf₁! Sa₆, 17. Kg₁! (hrozilo d₅ a zisk pěšce c!), Vb₈, 18. Je₄, f₅, 19. a₃!, f×e₄, 20. a×b₄, (Nyní to vypadá s Rétim špatně). D×b₄ (V×b₄ nebylo by dobré protože bílý tahem Dc₃ napadal též m₈ a zároveň vázal b₄), 21. De₃, D×b₂, 22. V×h₆, V×h₆, 23. D×h₆, De₅ (lepší Kd₅!), 24. S×e₄! (Pasť pro černého, kterou ovšem černý vidí; D×e₄ hrál by bílý Dh₈+ a získal by věž.). Kd₅, 25. S×c₆!, Vc₆? (Pro časou tješen odmítel černý obět bílého, ale tím se dostává do nevýhody; 26. Df₅+, Kc₇, 27. Da₃! Sb₇, 28. S×b₇, K×b₇, 29. Vd₁! (Réti na tento tah přemýšlel ½ hod.). Dc₇? 30. Df₅+! Kb₆, 31. Db₃+ a černý se vzdal. (Po tahu králem následuje mat.).

Knoos—Bojanovský (Juliánov—Král. Pole).

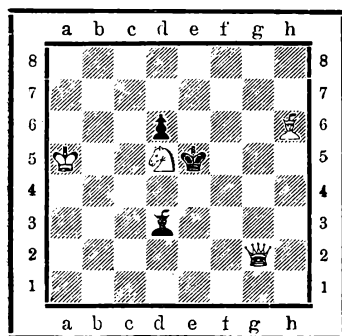
1. e₄, Jc₆, 2. Jf₃, e₅, 3. Sc₃, Jd₄!, 4. J×e₃ (bílý sedl černému na vějičku; obět bílého pěšce má dalekosáhlé následky; již nyní mohl bílý se vzdát). Dg₆!, 5. J×f₇ (na první pohled zdá se býti tento tah silným, neboť černý ztrácí věž, ale další průběh partie ukáže pravý opak). D×g₂, 6. Vf₁, D×e₄! +, 7. Se₁, J×c₂! (a ztráta dámy),

bílý vzdal hru.

Bulva—Slaviček.

1. Jf₃, c₅, 2. e₄, e₆, 3. Jc₃, Jc₆, 4. Sc₁, a₆, 5. a₃, Sd₆?, (tímto tahem brání černý svému vývinu), 6. a₅, Jger, 7. Se₃, Ja₅!, 8. Sa₂!, e₃?? (Černý páchá sebevraždu; tento tah úplně bortí posice černého) 9. Jg₅!, 0—0 (ještě nejlepší východisko. ovšem ne na dlouho). 10. Dh₅! h₆ (hrozil mat d×h₇!) 11. J×f₇, (musí, poněvadž po tahu dc₇ neb db₇ ztratí černý J tahem J×h₇+ a pak mat), 12. S×f₇+, Kh₈, 13. S×h₆!, Jg₅, 14. Sh₆—g₅+ a černý se vzdal.

2. Úloha.

Bílý: Ka₄, Dg₂, Jd₅, Sh₆, (4).

Černý: Ke₅, Sd₃, pd₅, (3).

Bílý na tahu dá 3. tahem mat.

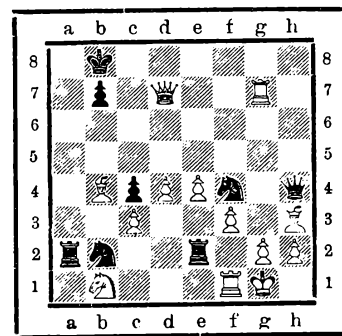
3. Úloha.

Černý na tahu dá 7. tahem mat.

Bílý: Kg₁, Dd₇, Vf₁, Vg₇, Jb₁, Sh₃, Sb₄, pc₃, d₄, e₄, f₃, g₂, h₂, (13).

Černý: Kb₈, Dh₄, Va₂, Ve₂, Jb₂, J₄, pb₇, c₄; (8).

3. Úloha.

Rozluštění obou úloh neb jedné zašlete pořadatelci nejpozději do 5. 1. 1929.

Rozluštění 1. úlohy:

A. 1. Db₆—b₂ (b₃), Vb₇×b₃ (b₂).

2. Kd₆—d₇ mat.

B. 1. Db₆—b₂ (b₃), Kb₈×c₈.

2. db₂—h₈ mat.

(db₃—g₈).

C. 1. Db₆—b₃ (b₂) Vb₇—b₆, (b₅, b₄).

2. Ka₆—a₇ mat.

Správná rozluštění zaslali: 1. Miroslav Balabán, Brno, 2. Boh. Dohnal, Kroměříž, 3. Tvarů-

žek St., Třebíč, 4. Bauzet, Brno, 5. Korecký, Brno. 6. Josef Brhel, Strážnice.

Odměnu za rozluštění obdržel: Bohuslav Dohnal, VIII. arc. gym. v Kroměříži.

Homola Karel, Vel. Meziříčí: Na tah 1. Dd₈ hrál by černý Vac₇, g₇, h₇ a pak mat není!

Všem F. F. F.: Zakládejte při spolku šach. odbor. Získáte tím členstvo. Zprávy o činnosti šach. odborů zasílejte pořadatelci, který je podle možnosti uveřejní. Rovněž partie a své úlohy posílejte. Nechť šach. hlídka stane se útlukem všech šachistů-čtenářů »Jitra«.

? ? H Á D A N K Y ? ?

Příspěvky a rozluštění přijímá Stanislav Láska, studující, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z 2. čísla. 1. 1. s, el, b. — 2. Morava. — 3. ara, víra. — 4. kult, ano. — 5. od, auto, vrána. — 6. vsk, litr, b, l. — 7. píla, Puškin, A. S., o, o. — 8. ananas, Stalín, dóm. — 9. Svoboda, oř, kos, p. — 10. sk, negr, ať žije ČSR., dar. — 11. lom, r, Ir, la, y, Ali. — 12. la, hál, ráb. — 13. s, Esau, daun, kanál. — 14. a, st, ti, a. — 15. RÜR, Jena, drak, Milan. — 16. on, vory, kos, pol, b, r. — 17. Eskymák, s, k, ido. — 18. krystal, syn. — 19. antír, n. — 20. do, petrolej, a. — 21. na, ia, ita, m. — 22. Viborg, o. — 23. rolník, Gene, v. — 24. Dublín, žongler. — 25. oda, t, Zota, arch. — 26. ba, drozd, z, al. — 27. R, Siam, ah, in. — 28. obal, koncert. — 29. sk, mol, olok, aul. — 30. latina, nárys, ku. — 31. Mikuláš, t, m. — 32. míra, šk, Ali. — 33. da, amatér. — 34. ananas. — 35. Azory. — 36. Dr.

2. Svatá Markéta vede žence do žita. S. 3. zahrada, 4. míza — mizí. 5. prach, náboj. 6. kozlátka. 7. konipas, Otakar, nápad, Ikar, Pád, ar, s. 8. Mistr Leoš Janáček. 9. Lazar. 10. Jitro je měsíčník.

Za rozluštění jsou odměněni: B. Juroška, B. Dohnal, F. Kulíšek, Fr. Kratochvíl. Za příspěvky z prvního čísla odměněn: M. Sláma, E. Zavadil. Odm. žádám o stvrzenky. Výsledek turnaje bude uveř. později. Rozluštění z č. 3 přijímám do 15. prosince, z č. 4. do 15. ledna. Poněvadž mi dochází mnoho příspěvků, budu moci každému uveřejnit 1—2 hádanky. Proto při zasilání příspěvků podotkněte, kterou hádanku si zvláště přejete mít uveřejněnu. Piště hádanky na jednu stranu listu. Kolegové! Určete nyní za nejlepší hád. z 2. čísla!

Kol. Antonický! Bohužel nemohu Tvou turnajovou postupovku pro značné tech. obtíže uveřejnit. Překresli ji, jak si ji přeješ mít uveřejněnu, aby mohla se ofotografovati a pak uveř.

Návod k řešení a tvoření hádanek.

3. Do obdélníků (lišť) vepsaný taj hledá řešitel přestavováním lišť, až najde jejich původní sestavení.

1. Lištovka.

O. Vahala.

d	v	u	š
b	l	o	d
o	ř	d	e
e	m	n	a
p	j	í	l

2. Rebus.

T. Kulíšek.

o   o
                  o
                  o   o   o
o   o   o   o   o
o   o   o
o   o

váček

3. Číselky.

Cyro Samo.

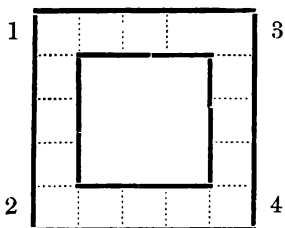
1. Selka nakoupila nádoby 1 2345678 a složila je doma 1 2345678.
2. Sedlák přinesl hřaběti na 12345 obrovský 14325.

5. Šaráda.

Prvá sama — prvek značí,
druhá — číslice — to stačí,
třetí — po nárazu se ihned dostaví.
Prvá s druhou bez paty, na rostlině je ho dosti,
prvá s třetí bez paty, ke stromům se tato hostí,
druhá s třetí bez paty — po té víme, kde a
kdo se zastaví.
Všechny tři pak v celosti,
značí dobu žalosti.

4. Čtvercová hádanka.

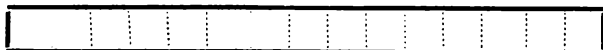
Fr. Josefík.

- 1—2 řemeslník
- 1—3 voják
- 2—4 část oděvu
- 3—4 nerost

6. Postupovka.

V. Kosina.

1—4 hrana střechy	8—11 plemeno
2—5 část oděvu mnišského	9—12 německý malíř
3—6 egyptská modla	10—13 slovanský kníže
4—7 italské město	11—14 mužské jméno
5—8 německá řeka	12—15 české město (komunik. prostředek)
6—9 biblické jméno	
7—10 arménská řeka	

7. Přesmyčky.

Juroška.

1.) Zmatená prones: daná věta.
(z = s)

2.) Dav zirá pitvě!
(Heslo.)

? ? HÁDANKY ? ?

Příspěvky a rozluštění přijímá Stanislav Lásk, studující, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z č. 1. Postupovka: ABELAMATAKATOLAF. — Profívky: Horymír, Jaromír, Milada, Mánička. — Přesmyčka: Časopis „Jitro“. — Dopln. s fajnkou: marka, rajka, chorál, matka, Rusko. — Záměnka: Herben - hřeben. — Rebusy: poplach, záhada, samohyb, polévka, jalovec. — Vsuvka: s - řn - ad. — Postupovka (správně řetězovka): koukol, kolna, písmě, město, stoněk, nekfar. — Souzvučka: za ženu má Slovenku - máslo venku. — Rebus: potopa světa. — Souzvučka Písek. — Číselka: Brusel. — Královská procházka: Náš tatíček nebožtíček ledacos věděl, nám ubohým cikánařům nic nepověděl, uměl pít, uměl hrát, měkce dělat, tvrdě spát, za pět prstů pěkné věci kupovat. Vepsal F. Zavadil. — V tomto čísle vznikly chyby, ježto nebylo korigováno. Doufám, že mi laskaví čtenáři ono nedopatření prominou. Za rozluštění hádanek jsou odměněni: Fr. Jančík, J. Šnajdr, Jar. Dokoupil a Jar. Rýzner. Odměněné prosím o svrzenky. Dva příspěvatelé budou odm. rozhodnutím lušf. příště. Kolegové, udejte, kterou hádanku uznáváte za nejlepší. Rozluštění z č. 2. přijímám do 15. listopadu na adresu výše uvedenou. — Pro nedostatek místa budou uveřejněny ostatní postupovky v příštím čísle. — Kolegové, oznamte mi, zdali souhlasíte s odměňováním příspěvatelů způsobem, jaký je uveden v 1. č. 10. ročníku. Bude-li většina nesouhlasit, zavede se způsob dřívější nebo dle návrhů.

Návod k řešení a tvoření hádanek.

2. Akrostichon jest druh skrývačky. Bývá to báseň, kde první písmena jednořivých veršů skrývají řešení. Znáte je z památků, kde bývá počátek veršů označen nápadně; v hádance ovšem se tak neděje. Novější akrostichony tvořeny jsou tak, že řadě slov, daných pouze jejich významy, předložíme po hláskách tak, aby vznikla nová slova rovněž dle daných významů. Předložené hlásky čtené za sebou, dají fajnku. Dle premie Čes. hádankáře.

1. Postupovka.

Fr. Jančík.

1	2	3	4	5	6	7	8

- 1—5 jedna známá naše řeka,
2—6 náboženství, jež tě leká,
3—7 stélivo tu nese Madla,
4—8 člen Národního divadla.

2. Postupovka.

Fr. Kulišek, Uher. Brod.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

- 1—4 počet 6—9 fys. pojem
2—5 zápor 7—10 muž. jméno
3—6 město 8—11 sultán
4—7 strom 9—12 hvězda
5—8 Říman 10—12 umění

3. Rebus.

Zer.

m		
z	0	z
m		m
	z	

4. Postupovka.

Josef Vosátka, Praha.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		

1—3 příslovce 2—4 zvíře 3—5 křesťní jméno 4—6 násep 5—7 spojka 6—8 bratr praotce Čecha 7—9 ozvěna 8—10 český kmen na Šumavě 9—11 druh básně 10—12 více lidí	11—13 pozdrav 12—14 více obydlí je 13—15 karta 14—16 soupeř 15—17 část lidského řela 16—18 pták 17—19 matematický výraz 18—20 prostorná místnost 19—21 arabské křesťní jméno 20—22 jiné pojmenování národa	21—23 křesťní jméno 22—24 příslušník národa 23—25 klad 24—26 pokrm z mouky 25—27 barva 26—28 je z ledu 27—29 město v Uhrách 28—30 kněz

4. Čtvercovka.

F. Zejda.

- a a a a ozdoba města
a a d k letopočef
k l l n řídil
p r r s část obilí

5. Rebus.

Zer.

	o	
o	n	o
o		o
o	o	

6. Čím jsou řito páni?

(Skrývačka) Jar. Parma.

Petr Hovecký
Jankó Lářický
Ivo Jakke
Dominik Nezvařil

7. Postupovka.

P. Pořadatelé - Fr. Jančík.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
 V | | | | | | | | | | K | | | | | | V

- 1-5 Teploměrem v pokoji se měří,
- 3-7 drahý kámen, jehož cena velká,
- 5-9 na hřebu má viset blízko dveří,
- 7-11 dělník, jehož potřebuje selka,
- 9-13 v pohoze se na vsi často šplouchá,
- 11-15 v pekle čeládka ía strašně bouchá,
- 13-17 dívka má je fak jako krev rudé,
 ať to děvče bohaté neb chudé.

8. Doplnovačka s tajenkou.

Stáňa F.

		X	
		X	
		X	
		X	
		X	
		X	
		X	

- franc. město
- ženské jméno
- dává lodi výstrahu
- najdeš v pivovaře
- skok
- ženské jméno
- zvíře

9. Odsuvka.

S. Zavadil.

Zbav ptáka výkřiku,
 poznáš ji po křiku.

10. Číselka.

J. Šnajdr, B. Bystřica.

1 2 3 4 5 6 Hledej město na Moravě
 1 2 6 4 5 3 cizí město najdeš hravě

11. Rebus.

Fr. Zavadil.

12. Záhadný nápis.

Cyro Samo.

Cdos Ezas vůjaz yks Tyd. Kod.
en. pot. upyv. šechl i di.

13. Postupovka. (slab.)

J. Šnajdr, B. Bystřica.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15
 | | | | | | | | | | | | | | |

- 1-2 Město ve Francii známé.
- 2-3 Stát na mapě uhlídáme.
- 3-4 Žába, dost velká je.
- 4-5 Záký zase vyučuje.
- 5-6 Dělníka vak tu zříme.
- 6-7 Sředověký sloh vidíme.
- 7-8 Propast je hloubky velké dostí.
- 8-9 Ruská řeka, zase něco k zlostí.
- 8-10 V quintě musí překládatí.
- 10-11 Pohovku tak mohu zvátí.
- 11-12 Do krku si nože nandá.
- 12-13 Čarodějku zná i Anda.
- 13-14 Pokladnu já chěl bych míti.
- 14-15 Cizí řeku můžeš zřítí.

14. Rebusy.

V. Květomil.

$\frac{50}{K} \frac{500}{K}$

E zlato IV

15. Obložka.

Orel.

Vesnickou-li holku obložíš,
krásnou rybu ihned uvidíš.

16. Zdrobnělka.

J. J.

„Velká“ potupení značí,
 „malá“ rostlina - to stačí.

17. Číselka.

Jan Malášek.

Kdesi našli 123 4 123 56 6 718734 1
 873 4 měděné.

18. Přesmyčky.

F. Geršl.

1.

Dobro, vojsko sype.
 p = f

2.

Najde ránu?

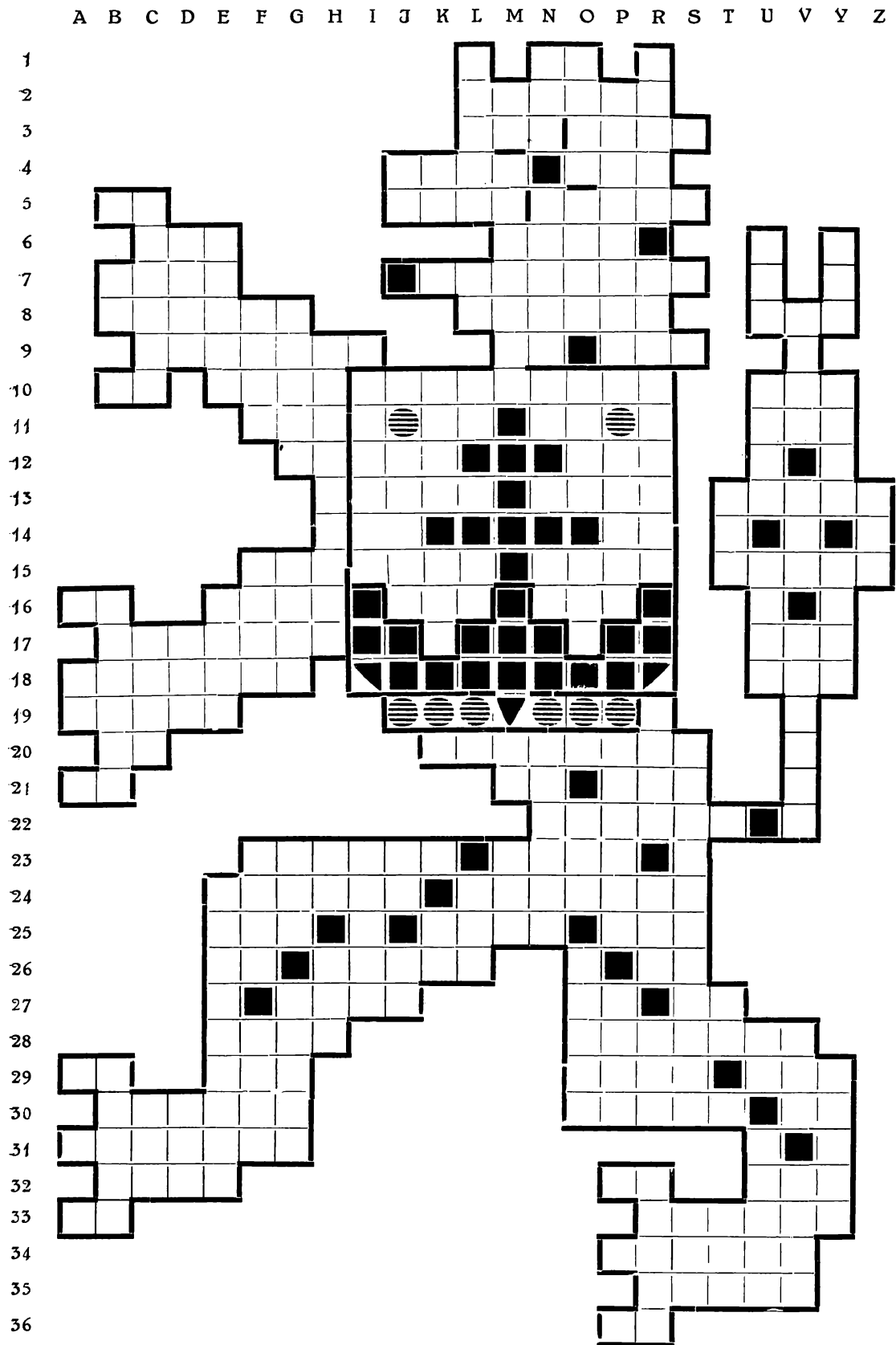
19. Přesmyčka.

Sl. Ardonický.

Šachy, Svat. Čech, duše,
 kvítek, Vás...

Jubilejní křížovka.

Ku dni 28. října 1928 — Jaroš Alexej, Veselí n. Mor.

1. Písmeno. 2. země. 3. papoušek, křesfan. ctnost. 4. uctívání, souhlas. 5. předložka, doprav. prostředek, pták. 6. známá zkratka, míra, b, l. 7. dřevař. závod, ruský spisovatel. o, o. 8. jižní ovoce, ruský polifík, chrám. 9. princip samostatnosti, kůň, pták. 10. sportovní zkratka, příslušník račy, přání republice, projev lásky. 11. naleziště nerostu, člen národa, franc. člen, turecké jméno. 12. popěvek, ples, ofrok. 13. biblické jméno, pak, stoka. 14. zkratka jména, zájmeno. 15. drama, německé město, zvíře bájí, mužské jméno.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44.910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 206271. — Předplatné na půl roku Kč 5.— pro studenty, Kč 10.— pro nestudenty.

„Jitro“ řídí redakční rada. — Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí řiďte na adresu: Redakce „Jitro“, Praha II., Spálená ul. č. 15.

Listárna redakce se odkládá do příštího čísla.

Šachová hlídka.

Řídí St. Bojanovský, Brno, Bratislavská 41.

Hastings. V poslední době pořádá se každoročně v anglickém městě Hastingsu veliký vánoční turnaj. Z nejslavnějších těchto turnajů jest mezinárodní turnaj r. 1895 za účasti 22 hráčů, v němž objevila se nová šachová hvězda Američan Fillsbury (tehdy 23letý). Druhé místo obsadil Čigorin a třetí Lasker. Lasker, tehdy již mistr světa po vítězném boji se Steinitzem, musil se sklonit před 23letým nováčkem a Čigorinem. Z pozdějších turnajů jest nejznámější z r. 1919 (Victory Congress). 1. Capablanca, 2. Kostič, 3. Thomas, dále pak turnaj 6 mistrů z r. 1922. 1. Aljechin, 2. Rubinstein, 3. Bogoljubov, 4. Thomas, 5. Tarrasch, 6. Yates. R. 1922 byl prvním Bubinstein, 1923 Euwe, 1924 Maroczy, 1925 Aljechin a Vidmar, 1926 a 1927 Tartakower.

Letos hostí turnaj také dva naše šachisty, a to Rejříř z Prahy a Pitschaka z Brna. Letoší turnaj v Hastingsu jest slabě obsazen. Z nejznámějších jmen vidíme jen: Marshal, Colle, Thomas a Yates. Ženský šachový svět zastupuje světová přebornice sl. Menčíková. Výsledek vánočního turnaje jest tento:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	bod
1. Colle	—	1	1	1/2	0	1	0	1/2	1	1	6
2. Marschall	0	—	1/2	1/2	1	1	1/2	1	1/2	1	6
3. Tazacs	0	1/2	—	0	1	1	1	1/2	1	1	6
4. Koltanovský	1/2	1/2	1	—	0	1/2	1	1/2	1/2	1	5 1/2
5. Yates	1	0	0	1	—	1	1	1/2	1/2	0	5
6. Michell	0	0	0	1/2	0	—	1	1/2	1	1	4
7. Sergeant	1	1/2	0	0	0	0	—	1	1	1/2	4
8. Thomas	1/2	0	1/2	1/2	1/2	1/2	0	—	0	1	3 1/2
9. Buerger	0	1/2	0	1/2	1/2	0	0	1	—	1/2	3
10. Norman	0	0	0	0	1	0	1/2	0	1/2	—	2

Hlavního turnaje: 1. H. Steiner 8, 2. Price 6, 3. Rejříř 5 1/2, dále následují Znosko-Borovský, Jackson, Noteboom, Sapira, Menčíková, Milner-Barry, Sergeant.

Ukázky partií z turnajů v Hastingsu.

Steinitz—Bardeleben.

Hráno v roce 1895.

1. e4, e6, 2. Jf3, Jc6, 3. Sc4, Sc5, 4. c3, Jf6, 5. d4, e×d4, 6. c×d4, Sb4+, 7. Jc1, d5, 8.

e×d5, J×d5, 9. 0—0, Sc6, 10. Sg5, Se7, 11. S×d5, S×d5, 12. J×d5, D×d5, 13. S×e7, J×e7, 14. Vf1—e1! (Výhodná pozice pro bílého) f6, 15. Dc2, Dd7, 16. va—c1, c6, 17. d5!!, c×d5!!, 18. Jd4!, kf7, 19. Je6, Vhc8, 20. Dg4, g6, 21. Jg5+, ke8, 22. V×e7+!, ke8—f8 (Kdyby černý hrál k×e7 pak by následovalo: 23. Vc—e1+, Kd6, 24. Db4+, Kc7, 25. Je6+, Kb8, 26. Df4+ a vyhraje.) 23. V×f7+, Kg8, 24. V—g7+, Kh8, 25. V×h7+ a černý se vzdal. (Na tah Kg8 hrál by bílý 26. Vg7+, Kh8, 27. Dg4—h4+, K×g7, 28. Dh7+, Kf8, 29. Dh8+, Ke7, 30. Dg7+, Ke8! 31. Dg8+, Ke7, 32. Df7+, Kd8, 33. Df8+, De8, 34. Jf7+, Kd7, 35. Dd6 mat.)

Fillsbury—Gunsberg.

Hráno v turnaji r. 1895.

(Postavení: B.: Ke2, Jd3, ha2, c5, d4, e3, f4, g4, h2; Č.: Ke7, Jb8, ja6, b5, d5, e6, f6, g6, h7.) 27. f5, g5, (Černý nesmí hrát 27. . . g6×f5, e×f5, 29. Jf4 a dobude pěšce d5), 28. Jb4, a5 (hrozilo 29. f×e6, K×e6, 30. c6, Kd6, 31. c7, K×c7, 32. J×d5+), 29. c6!, Kd6. (černý nesmí bráti jezdcu pro c7 a nezadržitelně učiní si bílý dámu), 30. f×e6, J×c6, (bráti a5×b4 nelze pro 31. e6—e7, K×e7, 32. c7), 31. J×c6, K×c6, 32. e4! (bílý nyní má 2 volné a spojené pěšce) d×e4, 33. d5+, Kd6, 34. Ke3, b4, 35. K×e4, a4, 36. Kd4, h5, 37. g×h5, a3, 38. Kc4, f5, 39. h6, f4, 40. h7 a černý se vzdal.

Thomas—L. Steiner.

Hráno r. 1928.

1. e4, e5, 2. Jf3, Jc6, 3. Sb5, a6, 4. Sa4, Jf6, 5. 0—0, Se7, 6. De2, b5, 7. Sb3, d6, 8. c3, Ja5, 9. Sc2, c5, 10. d4, Dc7, 11. h3, 0—0, 12. d5, Sd7, 13. Jd2, Vf8, 14. Vf1, c4, 15. Jf1, Jb7, 16. g4, Jc5, 17. Jg3, a5, 18. Jfd2?, Sc8, 19. Df3, Sab, 20. Jf5, Sd8, 21. Jf1, b4, 22. c×b4? (Druhá chyba.) a×b4, 23. Jfg3, b3! 24. Sb1, Sc8, 25. a3, Ja4! (Hrozí c3!) 26. Je2, c3, 27. J×c3, J×c3, 28. D×c3, D×c3, 29. b×c3, S×f5, 30. g×f5, b2, 31. Va2, b2×c1 D, 32. Vd×c1, Vb—b3, 33. a4, Sa5 a bílý se vzdal.

1928.

F. D. Yates—E. G. Sergeant.

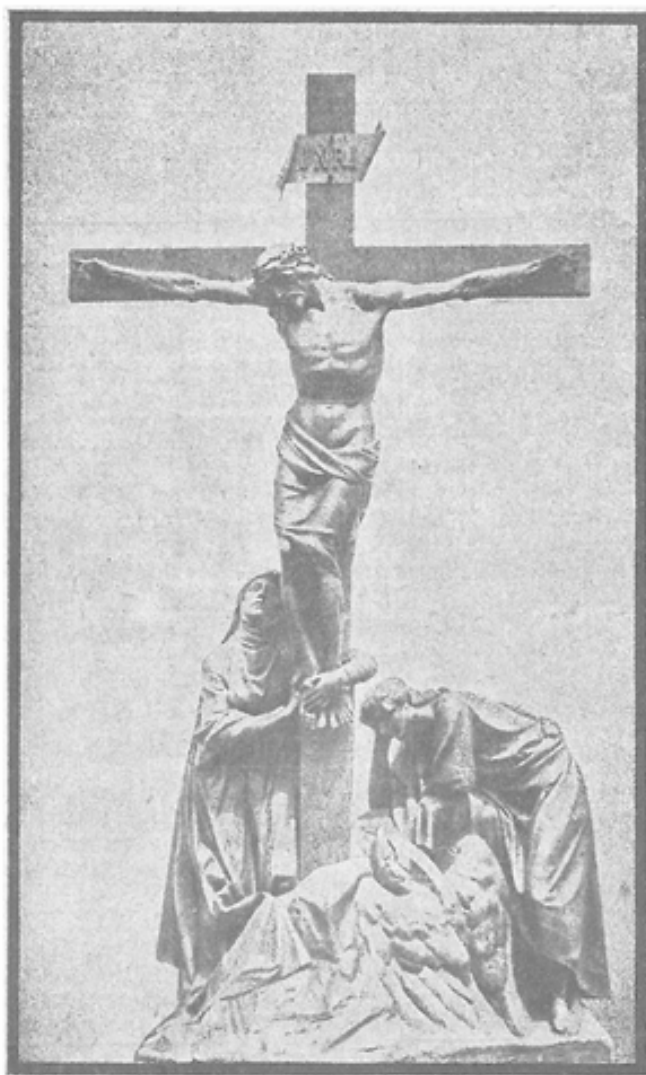
1. e4, e6, 2. d4, d5, 3. Je3, Sb4, 4. e×d5, e×d5, 5. Jf3, Jc6, 6. Sd3, Sg4, 7. Se3, Jf6, 8. 0—0, 0—0, 9. h3, Sh5, 10. Kh1, Dd7, 11. Vf1, Vae8, 12. g4, Sd6?, 13. Sf5, De7, 14. g×h5, J×h5, 15. Jg5, g6, 16. J×d5, Dd8, 17. D×h5, g×h5, 18. Je6+, Kh8, 19. J×d8 a černý se vzdal.

Význačné šachové turnaje r. 1928.

Hastings. 1. Tartakower 6 1/2, 2. Steiner 6, 3. Buerger 5 1/2, 4. Colle 5 1/2, 5. Yates 5, 6. Michell, 7. Kmoch, 8. Sergeant, 9. Thomas, 10. Norman.

JITRO

P A P E Ž S K Ý S T Á T

Ježíš umírá na kříži.
(XII. zastavení křížové cesty v Czenstochovy.)

OBSAH: J. Krlín: Papežský stát a římská otázka. — Š. K. Slavné dni v Římě. — Dr. Frant. Formánek: Zemřel apoštol, zakladatel S. S. S., Dr. Kar. Sonnenschein. — Jindř. M. Slavík: Svatý týden. — R. Palma: Kristus v agonii. — P. Ovečka: Pax Romana. — Ludvík Mařík, VII. tř. rg., Místek (Mor.): Ressurrexit. — Miloš Krejza: Legenda Getsemanu. — A. M.: Úcta našich světců v cizině. — J. H. Kamenická: Tě odprošujem. — Stanislav R. Hanáček: Mater Dolorosa. — Fidelis: Akrostichon. — Karel Zyka: U sv. Matěje, když se slunko zasměje...

ROČNÍK X.

ČÍSLO 7.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44.910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 206271. — Předplatné na půl roku Kč 5.— pro studenty, Kč 10.— pro nestudenty.

„Jitro“ řídí redakční rada. — Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí řiďte na adresu: Redakce „Jitro“, Praha II., Spálená ul. č. 15.

Redakční uzávěrka 15. každého měsíce.

Listárna redakce.

Prosím přispívatele tohoto časopisu, aby laskavě psali své příspěvky pouze po jedné straně, ježto redakce na oboustranné příspěvky nemůže z důvodů technických brát zřetel, rovněž tak nepřijme redakce nedostatečně frankované dopisy.

Kolegovi V. V. autoru článku »Před bálem« oznamuji, že jeho další příspěvky jsou přijaty. Prosím jej, aby si laskavě vyzvedl četné blahopřejné dopisy, jež ho do redakce došly z různých míst republiky od kolegů, kteří — jak píší — jsou postiženi týmž osudem, jako Ty. Vzhledem k všeobecnému ohlasu Vás žádám, milý kolego, abys nám co nejdříve opět nějakou karikaturu šosáckých poměrů spolkových poslal. Zdar další práci.
J. P.

Redakce přijala: F. K.: Moje toulky slunnou Itálií. — K. J. Habr: Loučení. — Jarouš: Dobrodružství Jirky Ospalého. — Bohuslav Šebor: Je krásně v jaře žítí umírat. — J. Z. Jcsenský: Poznání — Zmučené mládí — Ty říčko — Náš život — Večer v lese — Po dvou letech. (Vše bude během letošního a příštího ročníku uveřejněno.) — Stanislav R. Hanáček: Strýček Běňa v Praze. — Karel Fiala: Skály. — K. A. Opavský: Život — Láska. — Jos. Kolařík: Odcházejícímu. — Jan Hanyk: Moje rodná chata.

Redakce nepřijala: Karel Fiala: V plesovém víru. — Jos. K—k: V zasnění — Óda — Tak tiše šla's. — Mimo to nebyly přijaty další příspěvky, které nevyhovovaly svrchu uvedeným podmínkám.
J. P.

Šachová hlídka.

Řídí St. Bojanovský, Brno, Bratislavská 41.

V zápasu jednotlivců: 1. Euve, 2. Przepiórka, 3. Mattison, 4. Golmavo, 5. Treybal, 6. Whitaker, 7. Carls, Becker, 9. Cheron, 10. Rosselli, 11. Nielson, 12. Aralza, 13. Čepurnov, 14. Steiner, 15. Tyroler, 16. Henneberger.

V zápasu mužstev: 1. Maďarsko 44 bodů, 2. Spoj. státy 39½, 3. Polsko 37, 4. Rakousko 36½, 5. Dánsko, 6. Švýcarsko, 7. Československo, 8. Argentina, 9. Německo, 10. Holandsko, 11. Francie, 12. Belgie, 13. Švédsko, 14. Lotyšsko 15. Rumunsko, 16. Španělsko.

Kissingen. 1. Bogoljubov, 2. Capablanca, 3. Euve, 4. Rubinstein, 5. Němcovič, 6. Réti, 7. Tarrasch, 11. Mieses.

Dortmund. 1. Sämisch, 2. Réti, 3. Johner, 4. Bogoljubov, 5. Seitz, 6. Nüss, 7. Spielmann, 8. Colle, 9. Kraemer. (Po vítězství v Kissingen smutný a překvapující obrat pro Bogoljubova.)

Brno. Výsledek byl uveřejněn v čís. 5.: rovněž i turnaj v Berlíně.

14. partie.

Partie z turnaje šesti mistrů v N. Yorku v r. 1927.

Capablanca—Spielmann.

1. d4, d5, 2. Jf3, e6, 3. c4, Jd7, 4. Jc3, Jf6, 5. Sg5, Sb4, 6. c×d5, e×d5, 7. Da4, Sb×c3+ (lépe bylo 7.... De7, a toliko po 8. a3, 8.... Sb4×c3. Kdyby 8. e3 nebo 8.... Je5 tu 8.... c5!) 8. b×c3, 0—0, 9. e3, c5, 10. Sd3, c4, 11. Sc2, De7, 12. 0—0, a6, 13. Vfe1, (Již zde považoval Capablanca partii za vyhranou), De6, 14. Jd2!, b5, 15. Da5!, Je4, 16. J×e4, d×e4, 17. a4, Dd5, 18. a×b5! (Na 18. Sc7, Vfe8, 19. a×b5!, Sb7!, načež by měl ovšem černý dobrou protivru.) D×g5, 19. S×e4, Vab8. (Pěkná varianta následovala by po 19.... Va7, 20. b6!,

D×a5, 21. b×a7!, a bílý vyhraje, na př. 21.... D×a1, 22. V×a1, nebo 21.... Sb7!, 22. V×a5, S×e4, 23. V×a6 atd.), 20. b×a6!, Vb5, 21. Dc7, Jd6, 22. a7, Sh3, 23. Veb1!, V×b1, 24. V×b1, f5. (Na 24.... Jd5, tu 25. Db8.), 25. Sf3, f4, 26. e×f4 a černý vzdal. Po 26.... V×f4 následovalo by 27. Vb×b6, Vf8, 28. D×c4+, Kh8, 29. Vbb8 atd., nebo 27.... V×f3, 28. a8 D+, Vf8, 29. Da×f8+, Kf8, 30. Vb8+ atd.

Za tuto partii obdržel Capablanca I. cenu za brilanci.

15. partie.

Dr. A. Aljechin—Asztalos.

Odmítnutý gambit dámy.

Turnaj v Kecskemetu 1927.

1. Jf3, d5, 2. c4, e6, 3. d4, Jf6, 4. Sg5, h6, 5. S×f6, D×f6, 6. Jc3, c6 (Poměrně jest lepší Sb4, jak hráno v partii Aljechin—Marshall v posled. turnaji neu-yorském.) 7. Dd1—b3!, Jd7, 8. e4, d×e4, 9. J+e4, Df4, 10. Sd3, Se7, 11. 0—0, 0—0, 12. Vfe1, Vfd8, 13. Vad1, Dc7, 14. Jg3, Jf8, 15. Dc3! (Hrozí Jh5 s násl. d5, což by mělo za následek oslabení král. křídlo), a5, 16. a3, a4, 17. Je5, Da5, 18. Dc1, Sd7, 19. c6!, b5, 20. Se4, Dc7, 21. Dc3 (s úmyslem dobýti pěšce Df3), Se8, 22. Je2, Va6, 23. Jc1, Jd7, 24. J×d7, V×d7, 25. Jd3, Vd8, 26. Je5, Sf8, 27. h4!, Vaa8, (Na g6 následovalo by zničení černé pevnosti tahy 28. h5, g5, 29. f4!) 28. Sb1, h5, 29. Df3, g6, 30. g4, h×g4, 31. D×g4, Sg7, 32. Sa2!, b4!, 33. Sc4!, b×a3, 34. b×a3, Da5, 35. De4, Dc7, 36. Df4, Vab8, 37. h5!, g×h5, 38. Kh1, Vb7, 39. Vg1, De7, 40. V×g7!!, K×g7, 41. Vg1+, Kh7, 42. J×J7+ a černý se vzdal.

Partie počtěná cenou za krásu.

SJEZD — JITRO

ROČNÍK X.

ČÍSLO 7.

OBSAH: Dr. Josef Hronek, senior Č. L. A.: Sv. Václav volá. — Václav Černý: Zpověď zbloudilého. — Studenti, první poutníci letos u sv. Václava. — Fr. H. Žundalek: Hnutí středoškolského studentstva v Německu. — J. Š. Litavský: Splněné přání. — A. Bláha: Credo. — Karel Fiala: Skalský zvon. — A—a: Proč letos do Prahy? — Václav Zima: Básník jara a krásy. — J. H. Kamenický: Maminčin mlýneček. — Ph. C. Oldřich Svozil: Naučení z minula do budoucna. — Dr. Karel Vrátný: Z výletu na Sever. — Stanislav R. Hanáček: Mořská nemoc. — Al. Septimán: Němý svědek. — Cyrilo-metodějský věstník. — Literatura. — Technika. — Exerciční hlídka. — Esperanto. — Organizační. — Z přírody. — Různé. — Kalendář katolického studentstva.

v Praze

Přečti si článek na straně 234.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44.910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 206271. — Předplatné na půl roku Kč 5.— pro studenty, Kč 10.— pro nestudenty.

„Jitro“ řídí redakční rada. — Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí
řídíte na adresu: Redakce „Jitro“, Praha II., Spálená ul. č. 15.

Redakční uzávěrka 15. každého měsíce.

Listárna redakce.

Konečně po delší době podařilo se redakci získati větší počet příspěvků od čtenářů z řad studentských. Prosím proto ony kolegy, aby se snad nehoršili, jest-li že jich příspěvky nebudou otištěny ve zbývajících číslech letošního ročníku. Tyto neuveřejněné příspěvky budou tvořiti základ redakčního materiálu pro prvá čísla ročníku následujícího.

Redakce přijala: L. Veselý: Teplé chvílky, Vybírali červa. — L. V. Přileský: Večer v lese.

— F. Míla: Vzpomínky léta. — R. Zhořecký: Doma, Když se mele. — J. Slavík: Klid srdce, Spasená duše, Slunce svobody. — M. Zhoř: Odchod. — Romani: Vzpomínky z Itálie, Italia hella. — B. Holdán: Ze života D. Bosca.

Redakce nepřijala: K. Lul—ák: Při saňkování. (Máš snahu). — A. K. Opavský: Život, Láska, (slabé). — B. H.: Příbramské nocturno, (nic zvláštního, pravopis!). — G. D. Mao: Požehnány bol, (myšlenka dobrá, ale styl?).

Šachová hlídka.

Řídí St. Bojanovský, Brno, Bratislavská 41.

Po minulém roce, bohatém na šachové události, nastává v r. 1929 klid.

O zápasu mezi Aljéchinem a Bogoljubovem o primát není prozatím žádných určitých zpráv. U nás mají Karlové Vary pořádati veliký národní turnaj, ovšem k uskutečnění tak velkého podniku jest zapotřebí značné sumy — a tu bude možno těžko sehnati. Mezi účastníky tohoto proponovaného turnaje má býti Aljéchin a Capablanca. Československo by zastupovali: Dr. Karel Trejbal, Gilg a mladý Flohr.

V Brně od 11. do 25. srpna bude uspořádán turnaj o mistrovství republiky.

Koncem dubna nebo začátkem května má býti v lázních Matliarech turnaj, jehož by se zúčastnili tito hráči: Němcovič, Réti, Spielmann, Sämisch, E. Steiner, Kmoch, Monticelli, Foeder, Pokorný, Rejfir, Flohr a Walter.

17. Partie.

J. Hašek — T. Sika.

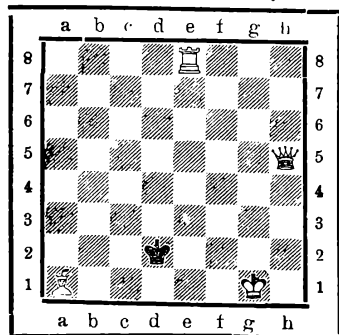
Vídeňská hra.

Partie z turnaje o mistrovství Prahy 1929.

1. e4, e5, 2. Sc4, Jf6, 3. Jc3, J×e4, 4. S×f7+, K×f7, 5. J×e4, d5, 6. Jg3, Jc6, 7. Je2, Sd6, 8.

8. Úloha.

Dr. F. Palitsch.

8. Úloha.

Bílý dá 2. tahem mat.

Černý: Kd2 (1.).

Bílý: Kg1, Dh5, Ve8, Sa1 (4.).

Rozluštění se přijímá do 10. květa 1929.

9. Úloha.

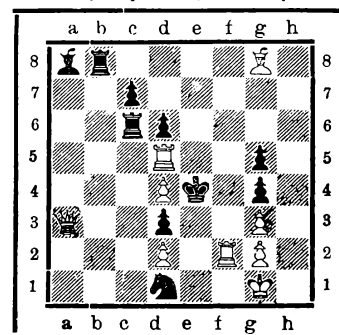
Černý: Ke4, Vb8, c6, Jd1, Sa8, pd2, d4, g2, g3 (9.).

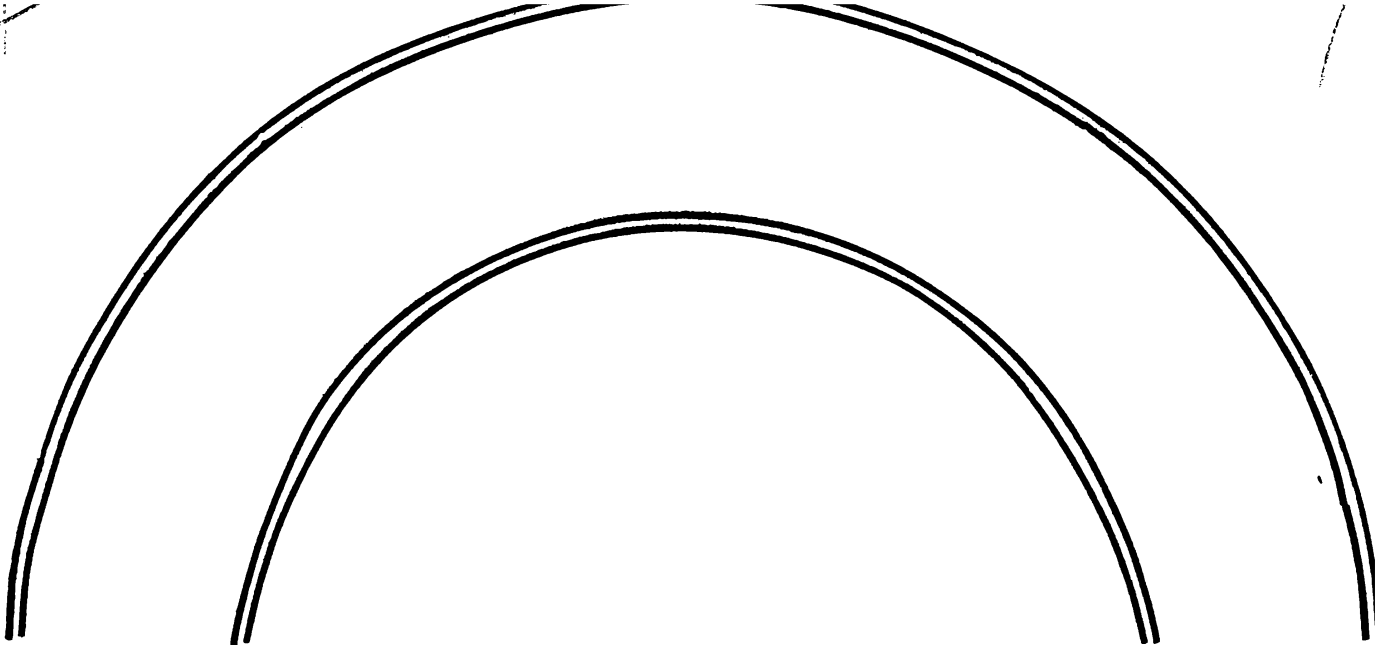
Bílý: Kg1, Da3, Vd5, Vf2, Sg8, pc7, d6, d3, g4, g5 (10.).

Bílý dá 3. tahem mat.

9. Úloha.

A. F. Mackenzie.

JITRO

20. TÝDEN 1929.

ČTVRTEK

ROČ. X.

ČÍSLO 9.

O B S A H:

K jubileu — světe temna. — **J. C. Kebrle:** Význam úcty sv. Jana Nep. (Věnováno dívčímu S. S. S. v Plzni.) — **Petr Drahoň:** Modlitba k sv. Janu Nepomuckému, (K 200. výročí jeho svatořečení.) — Vyhledky a cesty unionismu. — **J. H. Kamenická:** Naše pohádka. — **Jiří Kralovec:** Panna Orleánská. — **Antonín Čech:** Červánky církve. — **Václav Zima:** Buď vůle Tvá! (Dodatek k článku »Básník jara a krásy«.) — **A. Horský:** Nový objev. — **Jindř. M. Slavík:** Májové jitro. — **Večernický-Brázdil:** Na třešních. — **Orion:** Jarkovy kondice. (Věnováno T. Š.) — **Jindř. M. Slavík:** Dech jara. — Duchovní kapitoly. Hned ráno! — Cyrilo-methodějský věstník. — Literatura. — Technika. — Dívčí mládka. — Filatelie. — Esperanto. — Organisační. — Z přírody. — Různé. — Kalendář katolického studentsva.

JITRO

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44.910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 206271. — Předplatné na půl roku Kč 5— pro studenty, Kč 10— pro nestudenty.

„Jitro“ řídí redakční rada. — Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí řiďte na adresu: Redakce „Jitro“, Praha II., Spálená ul. č. 15.

Redakční uzávěrka 15. každého měsíce.

Listárna redakce.

Redakce přijala: A. K. Zlechovský: Odplata. (Pošli opět něco, nejlépe nějakou kratší povídku.) — J. D. Horský: Smrt. Šlechtné srdce. — Maria: Excelsior. — V. Ronet: Liška a opice. — Josef Dubecký: Jaro. — Vladimír Hajný: Úměra, Kamenoznalec, Rozloučení. — Jindra Kolář: Sonet. — Oldřich Orlický: Vrahové kovárny, Smrt. — Pavel Orlický: Když je modrý inkoust ... — K. J. Habr: Ve víru venkova, Pan Antón. — Marie Lesiňská: Kříž.

Redakce nepřijala: Marie Lesiňská: V lesní samotě. Námět i zpracování dobré, bohužel však

pro »Jitro« nevhodné. — Stanislav R. Hanácký: Škádlení, Student ve škole. Máš výborný smysl pro satiru, jenže tento příspěvek je příliš drastický. — Jindřich Daleký: Tu to máte. — Jar. Otrubova: Probuzení. (Slabé, nehodí se. Pošlete opět něco.) — Luděk Klenák: Píseň jara. Námět žádný a forma slabá. Vladimír Hajný: Ztracené mládí. — K. J. Habr: Kdo je vrahem. (Slabé, rým?). — Pěta Perlov: Vzpomínka ... Na motoru. (Slabé, nehodí se.) — Slezanka: Pod křížem. (Slabé.) — Augustin Swith: Květiny.

Prosba! Studenti, kde jste si založili neb chcete si založiti při svém SSS svůj vlastní Stud. Exerciční Fond, sdělte mně co nejdříve na udanou adresu!

Rovněž prosím o sdělení v který čas v srpnu přáli jste si v jednotlivých krajích duch. cvičení. Prosím však o velmi brzkou odpověď. V červnovém čísle uveřejněn bude program všech exerc. kursů. Jsem celý květen v Brně.

P. Alfons Daňha C. Ss. R.

t. č. Brno, Dominikánská 5-7.

? ? H Á D A N K Y ? ?

Příspěvky a rozluštění přijímá Stanislav Láska, studující, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z č. 6.: Ato, ton, ona, nab, abé, bez, ezl, zle, led, eda, Dan, ano, noh, oho, hoj, oje jer, ero, rov, ovo, vos, ost, sto, top, opi, píď, dur, uro, rod, odo, Don, oni, nic, ici, cid, ido, Don, uno, nus, Ú. S. A., sál, ale, les, eso, sob, o ba, bas, asi, sít, ite, ter, era, rak, akr, kra, rád, Ada, daj, a jo, roj, ora, bar, Abo, bot, Ota, ta m, ami, mír, tri, rty, Týn, ony, Nol, Ola, lán, Ana, nar, ara, rám, amo, moč, oči, čiv, Ivo, vos, osa, sak, ako, bok, obě, leb, Eli, lid, Ida, dál, Ali, Lir, ira, rat; Turnajová postupovka.

Rozluštění z č. 7.: 1. polka. — 2. Hodonín. — 3. kalendář. — 4. * oda. — 5. leden. — 6. kramářka. — 7. Jirásek Al. — 8. Odebírejte Jitro. — 9. král. — 10. Kroměříž Athenami sluje — 11. Cokoli konáš, konej dokonale! — 12. straka — 13. promoce. — 14. koním. — 15. koks. — 16. Brno. — 17. Jaroslav Durych: Žebrácké písně. — 18. zeměžluč. — 19. Alois Jirásek.

Dobré

Ročník X.

Číslo 10

JITRO

a

J I T R O

vychází počátkem každého měsíce kromě hlavních prázdnin. — Redakce: Praha II., Spálená 15. — Administrace: Praha II., Spálená 15. — Telefon č. 44.910. — Číslo účtu u poštovního úřadu šekového 206271. — Předplatné na půl roku Kč 5.— pro studenty, Kč 10.— pro nestudenty

„Jitro“ řídí redakční rada. — Veškeré příspěvky a korespondenci s redakcí
řídíte na adresu: Redakce „Jitro“, Praha II., Spálená ul. č. 15.

Redakční uzávěrka 15. každého měsíce.

Listárna redakce.

Přijato: Š. Bož-á: Básničku »Úsměv« musíme důkladněji přečíst, až nebude tolik chvatu, — věříme, že bude dobrá — a potom rozhodneme. — **L. Pechač:** Sv. Václav a misie, bohužel, musíme odložit do příštího ročníku. — **Anton Vrba:** Básničku neuvěřejníme, z »perliček« něco, pište čitelněji, příteli. Dopis ano. — **S. J.:** Na nás, příteli, se nezlób, my za to nemůžeme, to ti, co byli před námi, (nevíme, o co jde), cos poslal, otiskneme, ale nemohl bys příště sehnati takék obrázek. — **O. T.:** »S Bohem« je moc hezké, otiskneme; druhá nečasová. Pokračuj. — **Slezanka:** Hezké, ale až příště. R. J. H. — příště, dobré. — **V. Ronet:** Není špatné, ještě se k tomu vrátíme. — **Jarní večer:** Ztratil se autor, vlastně původní dopis, sdělte nám své jméno. — **O. R.:** po prázdninách. — **Odplata:** mém ve chvatu málo času číst, promiň až příště. — **VI. Rucha:** Nevím co je vhodnější a lepší, nezlóbte se, ale po prázdninách jistě. — **Drahoň:** přečtu při chvilce času. — **Miriam:** Příště přečteme, kolegům se to ale tentokrát nelíbilo, sám ještě nevím. — **Koc. J.:** Budete to číst už asi jako akademik. — **J. D. Kor.:** Odpusťte, ale až příště posoudím.

Nepřijato: K. Hanin: První... Bylo by škoda, kdyby tvé pero uvázlo jen v sentimentální erotice. Zkus napsati náladový obrázek z přírody, docela neosobní; máš pro krajinu bystré postřehy. — **Vása:** Naděje. Zklamání. Překotný roj představ a asociací jest dobrý, dosud však chybí črtám ústřední idea. — **Jarda -ář:** Milý kolego, ani nevíte, jak rádi bychom otiskovali věci, které nám navrhuje. Vaše věc je příliš osobní, bohužel, ač se jí musí přiznati originální námět i pojetí; pročez očekávám, že zůstaneme nadále v kontaktu. Dopis podle času bude následovat. — **V. Filometas:** Básnička nebyla by špatná, ale její forma je velmi upjatá a cos chtěl říci, snad bys dokázal ve dvou strofách; musíš více a častěji pokoušeti Musu. — **J. D. Hor-ý:** Škoda, že Vaše májové básničky přišly tak pozdě. — **Vena.** Kol. předseda řekl, že je to slabé. Snad něco jiného. — **Maria:** Příliš dlouhé, příliš. — **Kolegové:** Je tu ještě halda příspěvků, pozůstalost minulé redakce, která snad nebyla recensována, a proto, nezlóbte se, ale až napřesrok.

? ? H I Á D A N K Y ? ?

Příspěvky a rozluštění přijímá Stanislav Láska, studující, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z č. 8.

1. Jedenácté přikázání, Slunovrat, Špilberku zelený, Bludný Holanďan, Květy podzimu, Čertova stěna, Chová se Constance správně?, Prodaná nevěsta, Hříchy mládí, Hrob neznámého vojína, Adam stvořitel, Cirkusová princezna.

2. 1. kos, 2. karas, 3. den, lak, 4. na, ona, Ob, 5. baron, tabák, 6.—. 7. Ro, půl, bar, vak, 8. sok, vak, 9. kosa, Mže, hra, as, 10. — 11. Mokka, Omega, 12. Du, Rus, Le, 13. oko, Ara, 14. Amira, 15. Ara.

a) rok, b) kokos, c) —, d) na, od, e) dav, kůň, f) ke, Vilímek, ka, g) kanon, aroma, b) mor, ira, ch) salát, osada, i) sa, Abraham, ra, j) Bok, Ela, k) Ba, ge, l) —, m) Levah, n) bas.

3. Kostí, kovář, Kovno, kláda, pecka, palma, Praha, dávka, Sv. Václav, 4. pestrá váza, 5. S-tr-nad, 6. jeden, llava, trám, rota, Ola, Jitro, 7. karabina, 8. Ja—ro, 9. prosa, rosa, 10. Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svojí ruku, ať nám Bůh dá, co dal Tobě, by náš jazyk nezhuil v hrobě, vepsal Hanek, 11. nit — sní, ti. ., 12. Ko—leno, 13. Oh—lávka, 14. ananase, 15. Sláva, tráva, 16. vlas—vlast, Vlasta, 17. na javoru, rov, a Jan, 18. hana, lana, luna. luka, muka.

Za rozluštění odměnění: St. Antonický, A. Pustějovský. Odměněné žádám, aby mi zaslali stvrzenky. Rozluštění z t. č., jakož i příspěvky přijímám do 15. července na adresu: St. Láska, stud., Kostelec n. O.

V příštím ročníku »Jitro« na shledanou!

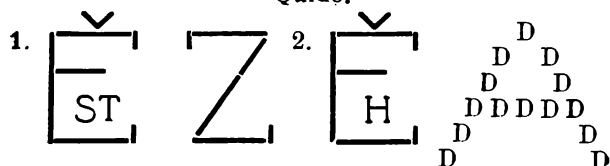
1. Koníček.

Cyro Samo.

je	mi	po	tky	svou	jenž	slou	
	ně		luj	po			vlast
	lu	vždy	od	bí	vě	jí	ten
se	O	dla	viň	no	kaž	jen	nem
ci	cím	si	dný	ho	a	dý	
bí	jmé	jenž	ho	se	zda	dý	
vrou	zím	k ní	člo	srd	sti	co	kaž
nem	dný	cem	syn	ku	věk	sty	vla

2. Rebusy.

Quido.

N
N I N
N I N
N

Y
R

N 1000

3. Časovka.

(A. Mališovi—F. Zavadil.)

**Maško, ty čas přítomný ještě malé,
neumiš luštit těžkých hádanek;
však dám ti hádanku velice snadnou:
čas minulý kdo to byl?**

4. Zdrobnělka.

Quido.

Velký — král ptáků,
menší — český hrad,
nejmenší — květina.

5. Rebus popisný.

St. Antonický.

**Pták a střelec světového jména,
místo pobožností znamená.**

6. Žertovná hádanka.

(F. Výstupovi—F. Zavadil.)

**Najděte české slovo mající aspoň 6 souhlásek
po sobě?**

7. Sloučenka.

St. Antonický.

Plaz a jméno ženy, v celku taj nám zjeví.

8. Král. procházka.

Lečka.

	S	K	D	L			
I	T	A	O	I	I	A	N
L	K	R	O	V	P	R	E
A	A	I	K	E	S	S	A
P	J	A	R	O	N	N	T
E	A	A	P	Ě	T	R	E
N	O	R	T	E	T	H	K
K	O	E	S	O	D	E	A
T	Y	T	N	K	C	S	J
S	E	S				Y	T
Č	A					R	S

9. Vsuvky.

Fr. Jančík O »Kabrňáci«.

Do tance dej si
hošíčku, míru,
hvězdičku uzříš,
hned ve vesmíru.

Fr. Jančík.

Do těla částí,
nedej se másti,
zábavu-li dáš,
hned sad uhlídáš.

10. Přesmyčky.

Hanek.

Řekni za to: **B a a r.**

Fr. Jančík. — P. St. R. Hanáckému.

**Zeptáš-li se Hanáka,
krásná-li je zem jaká,
odpoví ti: »Každá krásná,
nejkrásnější však má Haná!«**

11. Šírenka.

Fr. Kulíšek r. r. g. Uh. Brod.

— — — — velký pole lán.
V létě bylo zřítí řepu
jak osmahlá r — — — tam.

12. Šaráda.

Ďobroslav.

První druhá množství značí,
třetí v boji ozývá se,
celek ten vám říci stačí,
velký muž tak nazývá se.

13. Číselka.

St. Antonický.

123456 šel přes 23467 pro 823467.

14. Záhadný nápis.

P. E. Z.—Fr. Jančík O. »Kabrňáci«.

Uvidíš, dri brom!

50čet!
Ó, další!

KALENDÁŘ KATOLICKÉHO STUDENTSTVA 1929-1930

Kč 5.-.

**„MORAVAN“, BRNO,
ÚDOLNÍ 113.**

**Abiturienty a čtenáře „Jitra“ vůbec,
prosíme, aby nám laskavě oznámili změny
svých adres o prázdninách.**

Administrace „JITRO“ Praha II., Spálená 15.

Užívání novinových známek povoleno ředitelstvem pošt a telegrafů v Praze pod číslem 362895-VI.,
ze dne 27. prosince 1919.

Za rozluštění z č. 7. odměnění: A. Pustějovský, Jos. Ryzner a K. Vrabc.
Za příspěvky do t. č. odměnění: J. Nykl, St. Antonický. Odměněné prosím o stvrzenky.
Rozluštění z tohoto čísla přijímám do 15. června.

1. Sloučenka.

Sl. Štěpě Zapletalové — »Taškář«.
Ovocný stromek na sadě stojí,
k němu se jméno děvuchy poji;
tak vzniká celek, dost vytoužený,
v němž skryto krásné jméno je ženy.

3. Hádanka.

Quido.

Ve společnosti sbíralo se na postižené kata-
strofou na Poříčí. U stolu seděl pán, o němž se
vědělo, že je velký lakomec. Aby ho souseď
k daru pohnul, pravil: »Dám vám ze svých
peněz tolik, kolik máte ve svém sáčku, dáte-li
8 Kč do sbírky. Co zbude, zdvojnásobím zase
s tou podmínkou, že dáte opět 8 Kč. Zbytek opět
zdvojnásobím, dáte-li zase 8 Kč do sbírky. La-
komce návrh zlákal a bez počítání svolil. Když
po třetí dal do sbírky 8 Kč, neměl již ani ha-
léře! Kolik původně měl?

5. Souzvučka.

Fr. Jančík o »Kabrňáci«.
Jízda do Prahy . . .
zdá se mnohému

7. Přesmyčka.

Fr. Kulíšek, r, r, g., Uh, Brod.

LOJZA UTEK.

8. Přesmyčka (literární).

Quido.

Světlo kříž(e) láká poutníka Ora.

11. Darvinka.

St. Antonický věnuje L. Krístkovi z Bosonoh.

Který švec to dokáže:
Baťu zrobit z **kosti!**
když se **pětkrát** —
— rádně namaže?

12. Ráček.

Quido.

Přečti ráčkem sloh,
jímž rád stavěl středověk
a obdržíš loď,
již neuzivá novověk.

14. Skrývačka.

Čestmír k oslavám oveček nesouhlasí s kázen-
skou publikací.

2. Číselka.

Dobroslav.

12343 po ní každý člověk touží,
43132 věrně svému pánu slouží.

4. Rebus.

Franta Jančík.

Na zlatou dobu mřadí,
rád vzpomínku si zvednu . . .
Z nich ze všech nejraději
mám vzpomínku jednu . . .

. . . po řece lehký člunek
jak racek svižně letí;
v něm já se svojí Věrou . . .
Oba šťastní jak děti.

SloRAvo má v rukou
a řídí člunku let;
kolem nás vlnky hrají
a v dálce voní květ . . .

6. Hádanka.

Hádankáři milý,
zamysli se chvíli!
Hned uhodneš s usměvavou lící,
»Proč as žába skáče přes silnici!«

9. Šaráda.

St. Antonický.

Prvá s druhou — výraz obchodnický,
třetí zase — polní plevel vždycky.
Celek pak jest zvíře,
že to není k víře.

10. Akrostichon.

Parmovi — J. Malášek.

? + ráj = číslo
? + vnitřek sopky = trestnice na Slov.
? + okraj = stav. materiál
? + m. jméno = oddíl vojska
? + nota = m. jméno

13. Akrostichon.

Sentimánkám — Hanek.

? + krab = měl několik hlav
? + les = oblek
? + je drahá = část hlavy
? + část roku = místo blaženosti
? + mužské jméno = písmo

15. Koníček.

Septimánkám — Hanek.

na	o	o	ho	těž	ně	běd	ště	po
blec,	při	na	při	ný	své	hled	nuz	dák
Sva	že	dě	sím		ce	že	ho,	plá
kryl	pro			še			chu	jsou
dne	tý	na	ny,	pře	ny!	na	sem	né
jsou	kdy	ti	že	tom	po	jenž	jak	než
Mar	šni	jak	si	ne,	ny	hůř	cest	ku

17. Postupovka.

O. Vahala.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

1—4 myth. Řek	8—11 feka francouzská
2—5 latinské slovo	9—12 zjevení ve snu
3—6 vůně	10—13 imperativ lat. slovesa
4—7 římské město	11—14 člen národa
5—8 kalif	12—15 otroku!
6—9 římský básník	13—16 biblické jméno
7—10 jméno biblické	14—17 jméno uherského krále.

16. Koníček.

V. Květomil.

Lu	pak	se	vol	Do
druž	ně	stál	kruš	kvým
jsi	ti	Bo	rel	tuž
kruž	pa	muž	služ	ce
nov	hu	zrád	že	Ka

18. Král. procházka.

Juroška.

m	e	v	S	j	.	k
Š	u	v	o	k	e	r
u	d	p	S	ž	a	o
s	m	o	a	ž	d	P
v	f	a	i	y	o	ú
n	o	v	v	v	l	
ý	r	á	á	e	v	
j	d	o	n	s	y	
a	f	u	v	d	t	J
K		ř	Ch	v	h	
o		o	ú			
B						

19. Rebusy.

a) $Hla_t = \check{Z}\check{z} \ominus e$

Cyro Samo.

c) Guillotina B_m

St. Antonický.

d) $b R 1000$

f) $1000 \underline{\quad} o$

g) dva, strom $i c$

e) $\begin{matrix} & n & \\ n & n & n \\ n & & n \\ & n & \\ n & & \end{matrix}$

K 50 y

h) P 50 00l

? ? H Á D A N K Y ? ?

Přispěvky a rozluštění přijímá Stanislav Láska, studující, Praha II., Voršílská 1.

Za příspěvky do tohoto čísla odměněn Fr. Jančík a Cyro Samo.

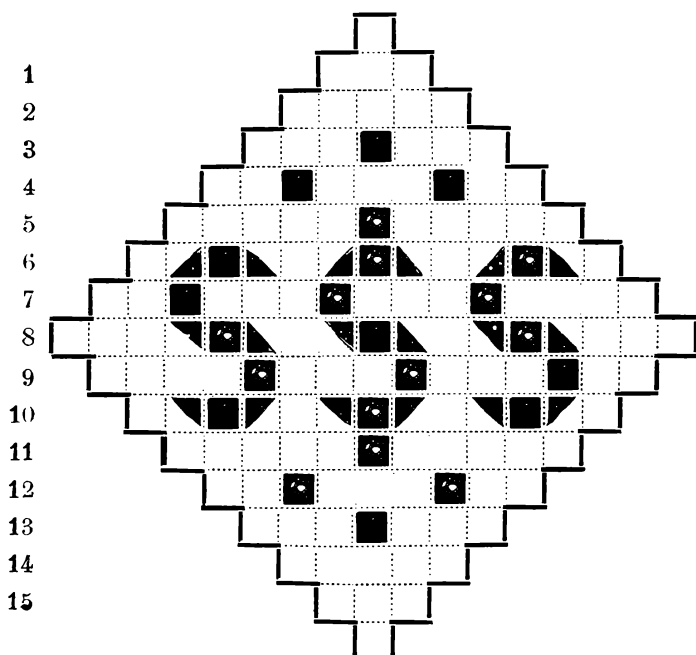
Rozluštění z t. čísla přijímám do 15. května i s rozluštěním z č. 6.

1. Divadelní repertoár: (Přesmyčky.)

K. Krásenskému z Bosonoh věnuje St. Antonický.

L e d e n:	Cikáni! Ta pře? Já?	e = z.
Ú n o r:	Vlast.	
B ř e z e n:	J. P. Kulí šel . . .	ř = r.
D u b e n:	Ola H. Dálný.	e = u.
K v ě t e n:	Podium z t . . .	eu = y.
Č e r v e n:	Ta a sto.	
Č e r v e n e c:	N. Socha stává s poň . . .	č = c. e = ě.
S r p e n:	Ona ta věda . . .	
Z á ř í:	Milý D. H.!	z = ch.
Ř í j e n:	Beznohá! Mám ho! — V. O.	ř = r
L í s t o p a d:	Tam ve . . .	p = ř.
P r o s í n e c:	Víc zná ruka.	

a b c d f h i j k l m n

2. Křížovka.

Všem. — Orel.

Vodorovně: 1. pták; 2. ryba; 3. doba, barva; 4. předložka, zájm., předložka; 5. titul, rostlina; 6. —; 7. řec. písně, číslovka, zábavní podnik, biblická hora; 8. nepřítel, zavazadlo; 9. potřeba hospodáře, řeka, zábava, nejistota; 10. —; 11. káva, značka hodinek; 12. písně, člen národa, franc. člen; 13. část hlavy, papoušek; 14. české jméno (d=r); 15. papoušek.

Svisle: a) doba; b) jižní plod; c) —; d) předložka, předložka; e) dávame z lásky, doprav. prostředek; f) předložka, nakladatelství, písmě; g) část mše, vůně; h) nemoc, hněv (lat.); ch) zelenina, ves; i) slov. zájmeno, bibl. osoba, bůh; j) zpětná část těla, ženské jméno; k) přitakání, písmě; l) —; m) město; n) hlas.

3. Doplnovačka s tajenkou.

A. Vostruha.

K	+	i	= součástě těla
o	+	a	= řemeslník
K	+	o	= litevské město
l		d	= trám
D	+	a	= plod
	+	m	= strom
P	+	a	= české město
a	+	k	= daň

4. Rebus popisný.

Fr. Jančík.

- strážce domu,
→ píče, k tomu
← jeden z tonů;
celek pak máš-li,
pokojík krásí.

5. Vsuvka.

Bohumil Brodský, Vyškov.

Slovo toto možnost značí,
s vsuvkou tvoří jméno ptáčí.

6. Akrostichon.

Parmovi—J. Malášek.

- ? + ráj = číslo,
? + vnitřek sopky = trestnice na Slovensku.
? + okraj = stav, materiál,
? + m. jméno = oddíl vojska,
? + nota = m. jméno.

7. Rovnice.

B. Juroška.

$$x + y = \text{karta.}$$

$$y + v = \text{výstřel.}$$

$$\frac{x}{2} + y + \frac{u}{2} = \text{obyv. Arabie,}$$

$$y + u + \frac{v}{2} = \text{kněz žid.}$$

$$x + y + u + v = ?$$

8. Šaráda.

St. Antonický.

- První — německé ano — značí
druhá — řecké písmeno — to stačí.
Prvá bez hlavy s druhou bez paty — míra všem
dobře známá,
prvá bez paty s druhou bez hlavy — lidový
souhlas nám dává.

Celek pak jest doba blízká,
po níž se nám tuze stýská.

9. Výpustka.

Cyro Samo.

Na husté záhony s »p«,
spadla v noci bez »p«.

10. Koníček.

Opavanům — J. M. Hanek.

nek.	Je	dá,	v	z	svo	dal
zyk	Bůh	Ha	ne	mi	co	hro
tý	nad	shnil	psal	to	ji	
nám	ja	ku,	ná	ku,	by	po
drž	Sva	at	mu	Ve	bě—	

11. Pádovka.

P. J. Šnajdrovi — Fr. Jančík.

Odlož, mistře krejčovinu,
odlož z ruky první pád,
nepůjdeš-li večereti,
sedmý pád to tvůj kluk rád.

12. Sloučenka.

Fr. Kulíšek, r. r. g. Uh. Brod.

Zpěv štepice, statek doby starší,
část těla je — neprozradím další.

13. Šaráda.

Cyro Samo.

První vyřkne mnohý v hoři,
druhá třetí břehy poji,
celek nutno dáti oři,
připoután když není k oři.

14. Rebusy.

Fr. Jančík, O »Kabrňáci«.

$$1. \frac{A}{B} \quad S \quad 2. \quad 1.000 \text{ o } 100 \checkmark$$

15. Číselky.

Stáňa T.

Všecka 1 2 3 4 5 polní 5 6 3 4 3.

Všecka I, II, III, IV, marnost V, II, III, IV.

16. Rozšiřovačka.

F. Zejda.

hlavu naši ozdobuje,
země drahá se jmenuje,
mnohá dívka takto sluje.

17. Ráček.

J. Maláškovi — Fr. Jančík.

U hřbitovní zdi 1 2 3 2 4 5 6,
vyšvih' jsem se jako ptáče,
pode mnou opuštěný 6 5 4
2 3 2 1 na něm hořce pláče.

18. Darvinka.

J. Rýzner.

Srdce nad tím puká,
když z hany muka vzniká.

16. partie.

Dr. A. Aljechin—F. J. Marshall.

1. d4, Jf6, 2. c4, e6, 3. Jf3, Je4, 4. Jd2, Sb4.
5. Dc2, d5, 6. Jc3, f5 (lépe J×d2), 7. J×e4,
i×e4, 8. Sf4, 0—0, 9. c3, c6, 10. Se2, Jd7 (lépe
10.... Sd6 s násl. e5), 11. a3, Se7, 12. 0—0,
Sg5, 13. f3!, S×f4, 14. e×f4, V×f4, 15. f×e4,
V×f1+, 16. V×f1, e5, 17. Dd2!, c5, 18. d×e5,

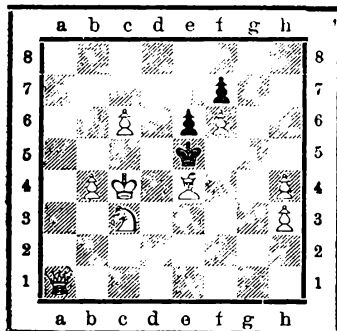
d4, 19. Df4!, d×c3 (černý nemůže bodu f7 chrá-
niti po 19.... De8 bylo by 20. Jd5 příliš silno),
20. Df7+, Kh8, 21. b×c3!, Dg8, 22. De7, h6, 23.
Sh5, a5 (Jf6 nelze pro 24. Sf7, Dh7, 25. V×f6,
g×f6, 26. Df8+, atd.) 24. e6, g6, 25. e×d7,
S×d7, 26. Vf7 a černý se vzdal.

Tato partie byla hrána v mistr. turnaji v Nov.
Yorku 1927.

Druhá cena za brilanci.

8. Úloha.

Zimmermann. (Reprod.)

8. Úloha.

Bílý dá 2. tahem mat.

Bílý: Kc6, Dg1, Jc4, d3, pb2. (5).
Černý: Ke4, Ve3, pc2, e2, f6. (5).
Rozluštění buďtež zaslány do 10. 4.
1929.

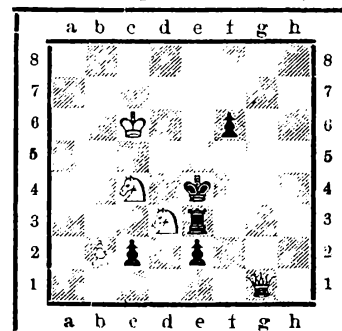
9. Úloha.

Bílý dá 2. tahem mat.

Bílý: Kc4, Da1, Jc3, Se4, pb4, c6.
f6, h4, h3. (9).
Černý: Ke5, pe6, f7. (3).

9. Úloha.

A. Skopal. (Reprod.)

Rozluštění 4. úlohy.

1. Kg7, Va8.
2. Db8, V×b8 (Va2, Va3).
3. Va4, Vf1, D×b2 mat.
- A. 1...., Va6.
2. Dbo atd.
- B. 1...., Ka2.
2. Df7+, Ka1 (Vb3).
3. Vf1 (Vf2) mat.

Rozluštění 5. úlohy.

1. Dc8, S×c1.
2. e4+, libovolně.
3. Jh5, !4 neb De8 mat.
- A. 1...., Jh6.
2. Da8+, atd.
- B. 1...., Jd2.
2. Jg7, atd.
- C. 1...., f3.
2. Jg7. atd.

Poněvadž s právné rozluštění nedošlo, od-
měna za 4. a 5. úlohu nebyla udělena.

Jan Dobeš, Kyjov: První tah nesmí býti ani
šach ani brání. (Základ všech úloh!) Na tahy
(úl. č. 4.) 1. Vf1+, Ka2, 2. Dc4+, Va3—b3 a
nikoliv Vb2—b3; proč by černý hrál na samo-
mat? Úl. č. 5.: 1. Jg7, S×c1, 2. Sd3, Je3, 3.
Db7? (mat není, vždyť černý hraje K×c5!)

Rudolf Mejsnar: Černý nesmí hrát tak, aby
dostal mat. Vždy jen nejlepší tahy; tomu u Vás
není.

Mir. Balabán, Brno: Rovněž totéž co v před-
cházejících: Jen na př.: 1. Dc4, Va7+, 2. Kf6
hrál by přece Vf7+ a mat. 3. tahem není. Co
se týče vysvětlení »Zylinderaufgabe«, tu Vás
pro nedostatek místa odkazují na časopis »Ze-
mě« čís. prosinec 1928. Tyto úlohy jsou příliš
složitě a k jejich luštění jest zapotřebí již značné
routiny: neodporuji Vám je.

? ? H Á I D A N K Y ? ?

Příspěvky a rozluštění přijímá Stanislav Láška, studující, Praha II., Voršílská 1.

Rozluštění z č. 5.: 1. Tiber, Radúz, Zeyer, rádlo, opuka, Adela, Allah, Hulín, násyp, Petrov.
— 2. 1) reparát, 2) nárt, 3) Dalibor, 4) rusalka, 5) ulita, 6) kolibřík, 7) Čejkovice, 8) území,
9) vůz, 10) revoluce. — 3. K. J. Erbtn, B. Němcová, K. V. Rais, Fr. Palacký, J. V. Sládek. —
4. nejlepší a nejspr. odpověď: aby se dobře vyspal (a). — 5. * láto. — 6. Dalibor od Bedřicha
Smetany, — Strakonice. — 7. Žalikusukúlosáles. — 8. Parohy, arena, réva, ona, za, y.

Za rozluštění odměnění: A. Pustějovský, Val. Meziříčí a Fr. Jančík, Brno. Za příspěvky od-
měnění: St. Antonický, Střelice, St. Tvarůžek, Třebíč, J. Nykl, Polička. Odm. žádám o stvr-
zenky. Rozluštění 1. č. přijímáme do 15. dubna.

Uozornění. Návody k řeš. se již nebudou uveřejňovati.

Kolegové: zasíláte značný počet příspěvků, ale jejich kvalita není skvělá. Zasílejte méně a
takové, kde je trochu vidět »básnického« ducha. (Pop. rebus, pádovka, dělenka, ráček, šarada).
Dostávám jen samé rebusy, postupovky, roháčky Pak pište po jedné straně listu!!

1. Rodovka.

Orel.

On, že obyvatel jest, to jistě víš,
Ji při zábavě uslyšíš.

2. Obložka.

Stáňa T.

Ruská řeka v obložení,
v moravské se město změni.

3. Sloučenka.

Fr. Kulíšek, Uh. Brod.

Balňo, písmě, překvapení k tomu,
(tvrdě ovšem není), —

celek: zimě skoro v každém domě
skýtá pobavení milé.

4. Záměnka.

J. Rýzner.

S druh básní,
s »s« chemická látka,
s »k« ukončení skladby hudební bývá,
s »m« čas vždy vládne,
s »v« nutná potřeba.

5. Šaráda.

St. Antonický.

Prvá s hlavou druhé — v zimě často bývá,
druhá jenom sama — částí roku jest.
Prvá bez hlavy s druhou — místo blaženosti
se nazývá,
celek pak zas — částí roku jest.

6. Pádovka.

Fr. Jančík, o »Kabrňáci«.

Mařka, děvče hezké dosti,
krév a mléko, také kosti,
zřela, jak 1. pád na kře,
po potoce plave za kře.

Těž se takto vozit chtěla,
na kru proto rychle spěla;
3. pád však uhla stranou,
pádla do potoku hlavou.

7. Sloučenka.

E. Zavadil.

Na poli o žních,
muž kosil obilí zralé.
Knihy co napsal,
všechny jsou — všecinky české.

8. Záhadný nápis.

Hyčka.

Ort. ije tjerí. bed O.

9. Zdrobnělka.

St. Antonický.

Velký — bývalý panovník,
menší — domácí zvíře,
nejmenší — vlastní jméno.

10. Přesmyčka.

Fr. Borákovi — A. Beníček.

Kříž miluje Ar, město Hané.

11. Záhadný nápis.

Cyro Samo.

ELLA! - no....k....
ot...je noc?
SAmo Kylok?

12. Vsuvka.

Orel.

Do číslovky v množném čísle
korýš vnik, jen tomu věř,
a ejhle, pták vznikl rychle,
jenž všem jistě známý jest.

13. Rebus.

Cyro Samo.

Pro e, e, e, e, e,
e, e, e, e, e,
e, e, e, e, e.

14. Záměnka.

Lečka.

S »m« částí domu jest,
s »l« jedno z českých měst.

15. Číselka.

Petráš V.

1213 — co palivo známe,
3121 — k sportům počítáme.

16. Rebus popisný.

St. Antonický.

Spojiš-li značku prvku
s projevem nelibosti,
obdržíš hned město
prvé velikosti.

17. Přesmyčka liter.

Quido.

Jaro si ceně Dr. Žebrák, slaví pýchu.
si = s.

18. Sloučenka.

Stáňa T.

Kolem slunce jedna, dvě se točí,
třetí vzbuzenou se člověk rozdivočí,
celek kvítek — také léčí.

19. Přesmyčka.

Orel.

Rak se jí i solí.

Berlín: 1. Němcovič 10, 2. Bogoljubov 9½, 3. Tartakower. 4. Johner, 5. Helling, 6. Brinckmann, 7. Réti (!), následují Steiner, Leonhard, Schlage, Stollz, Koch. (Pozoruhodný neúspěch Rétiho a Steinerův.)

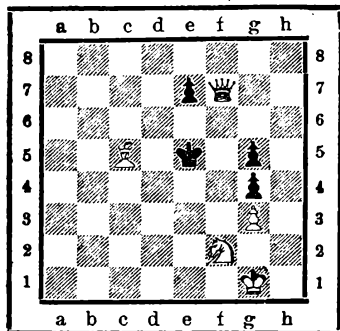
Praha: Turnaj Evony: 1. a 2. Rejříf, Prokeš, 3. Dr. K. Treybal. 4. Flohr, 5. Opočenský, 6. Dobiáš Thelén, Dr. Veczey, Maximovič, Lustig,

Hromádka, Krtička, Louma, Dr. Jandera, Hašek, Prokop.

Tr. Teplice: 1. Kostič, 2. Steiner, 3. Sämisch, 4. Spielmann, 5. Grünfeld, 6. Réti, 7. Hromádka, 8. Walter, 9. Pokorný, 10. Hönlinger, 11. Engel, 12. Dr. Zobel.

Gissen: 1. Réti, 2. Sämisch, 3. Tartakower, 4. Crbach, 5. Kmoch, 6. Krämer, 7. Bechstät, 8. Holzhausen. (Pokrač. příště.)

6. Úloha.

Rozluštění 2. úl.

1. Jd5—c7, Ke4—d4.
2. Sg7+ atd.
- 1...., Kf5, 2. Dg6+ atd.
- 1...., d5, 2. Dd5+ atd.
- 1...., Se4, 2. Dg7 atd.
- 1...., Sc4, 2. Df3 atd.
- 1...., Sf5, 2. Sg6 atd.

Rozluštění 3 úlohy.

1. Dh4—f2+.
2. Vf1×f2, Ve2,—e1+.
3. Vf2—f1, Jf2—e2+.
4. Kg1—f2, Jb2,—d3+.
5. Kf2—e3, Je2—g3+.
6. Vf1×e1, Va2—e2+.
7. Ve1×e2, Jg3—f1 mat.

Správná rozluštění 2. a 3. úlohy zaslali: Josef Brhel, VI. tř. st. reál. gymnasia, Strážnice. Voj-

6. Úloha.

B. Kg1, Df7, Jf2, Sc5, pg3, (5).

Č. Ke5, pe7, g4, g5.

Bílý dá 3. tahem mat.

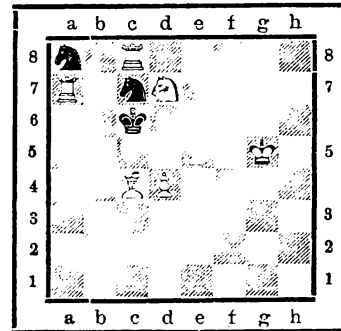
7. Úloha.

B. Kg5, Va7, Vc8, Jd7, Sc4, pd4, e5 (7).

Č. Kc6, Ja8, Jc7 (3).

Bílý 2. tahem mat.

7. Úloha.

těch Petráš, VI. tř. real. gym. v Příboře, Oldřich Fugora, VIII. tř. gymn., Zábřeh.

Odměnu za rozluštění obdržel Josef Brhel.

Karel Zeffart, Liberec: Vaši koncovku nemohu uveřejnit, poněvadž z daného postavení jest možno dáti již 2. tahem mat a proto není důvodu mat oddalovati. 1. Ve1—eg+, Kg8—fe7, 2. Dg5—h5 mat. (1... Kh7, 2. Dg5—h5 mat.) Příště tedy koncovku složitější. Dále upozornuji všechny kolegy, že 1. tah bílého musí býti pouze jediný a takový, že černý ať činí cokoli, vždy dostává mat. Rovněž další zásadou všech úloh (2.—4.tažky) jest, aby 1. tah bílého nebyl ani šach ani ztrátou figury pro černého (brani).

Zápas Bogoljubov—Euwe. Kandidát mistrovství světa sebral již podruhé s amat. mistrem Euwem zápas. Oba zápasy dopadly pro Bogoljubova vítězně v poměru 4½:5½. Vítězství nijak slavné pro Bogoljubova.

? ? H Á D A N K Y ? ?

Příspěvky a rozluštění přijímá Stanislav Láska, studující, Praha II., Voršilská 1.

Rozluštění z č. 4: 1. Všude dobře, doma nejlip. — 2. ukazováček. — 3. z Poličky — zámek zemák. — 4. kovář, kozák, řemen, kámen. — 5. listopad. — 6. OKA PISA RASA MOST. — 7. Smetana: Prodaná nevěsta; Pravda vítězí.

Za rozluštění jsou odměněni: 1. Josefa Pochopová, Lišeň. 2. A. Pustějovský, Val. Meziříčí. 3. A. Beníček, Kroměříž. 4. Jan Zedníček, Kroměříž. 5. Josef Žďárský, Přepere u Turnova. Nejlepší příspěvky do tohoto čísla zaslal St. Antonický. Rozluštění z č. 7 přijímám do 15. února.

Ježto postupovka zabrala mnoho místa, nebylo možno jiné hádanky uveřejnit.

Rozluštění této postupovky přijímám zároveň s rozlušť. z č. 7!

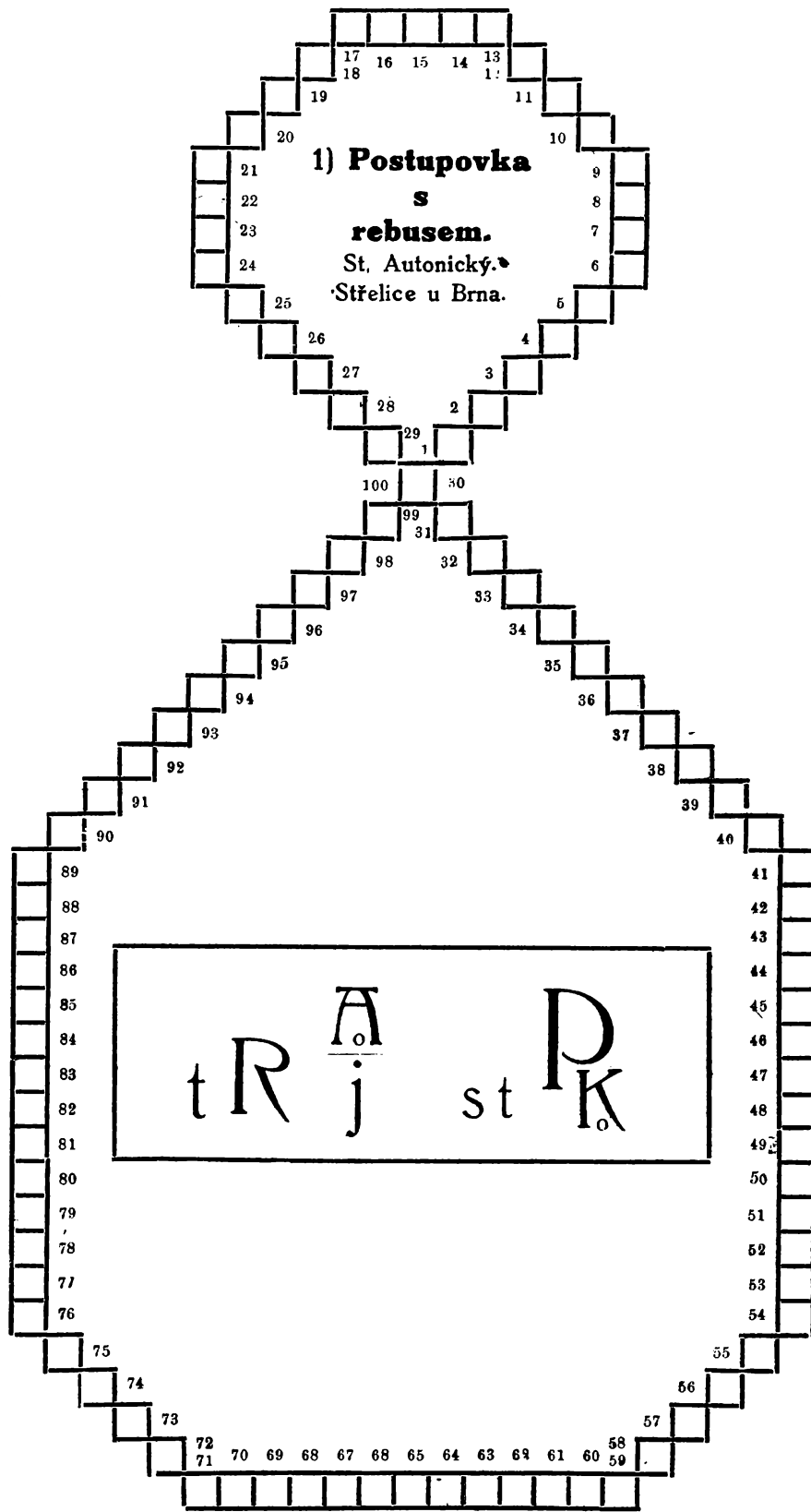
1) Legenda k postupovce.

- 1—3 spojka,
- 2—4 užívá se v hudbě,
- 3—5 zájmeno,
- 4—6 zpětný panovník,
- 5—7 francouzský kněz,
- 6—8 keř,
- 7—9 něm. osel (fon.),

- 8—10 přídavné jméno,
- 9—11 zmrzlá voda,
- 10—12 muž. jméno
- 11—13 člen národa,
- 12—14 přítakaní
- 13—15' pták,
- 14—16 citoslovce
- 15—17 »

- 16—18 část vozu,
- 17—19 staročeské písmeno,
- 18—20 dopravní prostředek,
- 19—21 poslední útulek,
- 20—22 lat. vejce,
- 21—23 hmyz,

- 22—24 něm. východ,
 23—25 číslovka,
 24—26 zpětný výměšek
 těla,
 25—27 zvířata,
 26—28 rozpětí ruky,
 27—29 slovenské idu,
 28—30 druh stupnice hu-
 dební,
 29—31 zkratka orel. před-
 stavenstva,
 30—32 mluvnický výraz,
 31—33 ablativ od nená-
 vist,
 32—34 Řeka v Rusku,
 33—35 zájmeno,
 34—36 číslovka,
 35—37 franc. zde,
 36—38 Cornellův hrdina,
 37—39 mezinárodní řeč,
 38—40 španělský titul,
 39—41 italská zpětná
 číslovka,
 40—42 něm. ořech,
 41—43 stát v Americe,
 41—44 místnost,
 43—45 spojka,
 44—46 skupina stromů,
 45—47 karta,
 46—48 zvíře,
 47—49 číslovka,
 48—50 hlas,
 49—51 spojka,
 50—52 užívá se k přesí-
 vání,
 51—53 konec mše sv.
 52—54 isolační nátěr,
 53—55 doba,
 54—56 zvíře,
 55—57 míra,
 56—58 kus ledu,
 57—59 příd. jméno,
 58—60 ženské jméno,
 59—61 slovenský děj,
 60—62 něm. a ano, (fon.),
 61—63 zpětně včelí ro-
 dina,
 62—64 hodina (lat.),
 63—65 zpět, mystnost ta-
 neční,
 64—66 Fínské město,
 65—67 potřeba člověka,
 66—68 jméno mužské,
 67—69 příslovce místa,
 68—70 franc. přítel,
 69—71 nyní máme...
 70—72 zpětná slovenská
 číslovka,
 71—73 část obličeje,
 72—74 české jméno hradů
 73—75 zpět zájmeno,
 74—76 něm. představitel
 Švejka,
 75—77 mužské jméno,
 76—78 kus pole,
 77—79 ženské jméno
 (fon),
 78—80 něm. blázen (fon.),
 79—81 papoušek,
 80—82 část obrazu,

81—83 lat. miluji,	88—90 nádoba,	95—97 ženské jméno,
81—84 vychází z těla,	89—91 slovenské příslov.,	96—98 příslovce místa,
83—85 část obličeje,	90—92 zpět. část těla,	97—99 arabské jméno,
84—86 nerv,	91—93 číslovka,	98—100 Shakespearův
85—87 mužské jméno,	92—94 zpět. část hlavy,	král... (fon.)
86—88 hmyz,	93—95 hebrejsky Bože,	99—1 lat. hněv,
87—89 část kola,	94—86 tvoří masu,	100—2 něm. rada.